

Incipit Summa casuum utilissima p venerandum patrem fratrem Baptistaz de salis ordinis minorum de obseruantia. Prouincie Januensis copulata. que Baptistiniana nuncupat.

Et qz plures qd pmo dicitur edicti subtilissimoze rasul uti fortis qd da obtinuit paueruatoz. adeo Kosolle no qz n. fortita?

Abbas. Tres ordines minores. s. tonsuraz. hostia-

riatum. et lectoratum in suo monasterio tñ pferre potest. dñmodo sit sacerdos. et manus imposita sit ei fm morem psciendoz. extra de eta. et qua. c. cū ptingat. et lxx. distin. qm. nisi habeat pnuilegium qd omnes ordines possit pferre. hoc idem pot abbas. siue electus in abbatem. si epus differat eum benedicere. extra de sup. ne. p. c. j. et confert abbas clericatum seu clericalem ordinem. qm facit tonsuram cū corona. d. c. cū ptingat. iuncta glo. Abbas at exorcistaz et acholitaz pferre nō pot. d. c. qm iuncta glo. Non est tñ licitū abbatibz alijs qm monasterioz suoz pueris. et qui ad illa puolauerint. s. vt ibi puerant et fiant monachi: et in quos ecclesiasticam et quasi epalem iurisditiōez obtinet primam clericalem pferre tonsuraz. nisi eis ppetat ex pleno aplice sedis indulto. extra de pnuil. Abbat. li. vi. iuncta glo. que sup vbo. qm epalem. dicit qd vere epale hie nō p: vt posse crismare et alia q sunt epalis ordinis. Si igit abbas in parochia. vel alio loco hz iurisditiōez in spūalibz. quam als de iure debet hie. epus etiaz puros laicos nec pueros nec puertendos poterit clericare als non hec glo. Alijs aut. vel in alio loco pferre non licet. ar. lxx. di. c. j. Si tñ pferat. caracterem pferit licet nō executionem. Sicut enim epus laicum nō sue iurisditiōis ordinare non pot absqz licentia sui episcopi. vt de re. ordi. c. vlti. li. vi. sic nec iste abbas talem poterit ordinare. vt no. glo. in. d. c. abbat. et.

Sed nun qd inuitat? ab alio poterit abbas ordinare monachos alterius monasterij? R. dir. li. j. ti. xxiij. dicit fm Laur. et Jo. lxx. di. qm. q sic. qd intelligit. No. si monasteriū aliud ad qd inuitat. sit exemptum. Et dato q nō sit inuitatus. caracterē imprimit si ordinat. ar. ix. q. ij. lugdunecū.

licet non executionem conferat. fm archi. in. d. c. quoniam.

Abbas et quilibet cōuentualis patus reqrere dōz monachos fugitiuos. et ad claustrū seducere: salua ordinis disciplina. extra de reg. ne religiosi. alioqn si redire volētē recipe noluerit. et monach⁹ sic remanēs in seculo acq̄sierit aliqua et postea monē extra monasteriū nō receptus. nihil de bonis eius petere pot abbas. qz imple monacho suo alimēta negauit ar. extra de lang. expo. c. vno. vbi de hoc in glo. et hoc ver: si totus puentus vel maior ps deliq̄t. als delictū psonē non dōz redundare in damnū ecclie p regulam delictū. de re. in. li. vj. Et dō fugitiuus fm Jo. an. et panor. in. d. c. ne religiosi. q morat extra monasteria. et celat se suo abbati. Et corpso q religiosus recedit a monasterio. et non est sub obedientia plati est apostata. vt no. Inno. in. c. si. de renūcia. Electus aut dō q a supio re suo fuit elect⁹ culpa sua forte exigente.

Quoniam abbas possit dare licentiam monacho transeundi ad latiorez religionē. R. n. panor. in. j. c. non est de reg. colligendo dicta doc. dicit q aut religiosus vult transire ad artiozem religionem. et tunc sufficit licentiam sui plati reqrere: etiaz si nō obtineat. vt extra de reg. c. licet. Aut vult transire ad religionem parēz si sine cā: tunc putat q nō possit etiam cū licentia ep̄i. Si ex causa: tunc de licentia abbatis poterit transire fm glo. in. d. c. nō est. Aut vult transire ad latiorez: si sine causa: solus papa dispensat. cū sit p iura. vt de pce. p. c. ppo. sunt. vide de hoc glo. singularē in. c. cum singula. d. preben. li. vj. Sed panor. putat q quo ad deum non sufficeret licentia pape: causa cessante. ar. eius qd notat glo. in. c. non est. extra de voto. q dicit q non est securus quo ad deum cū quo papa dispēsat: nisi subsit causa dispensandi. Et nota hanc regulam q singularis: et facit ad multa. Si vō subest causa. Inno. tenet ep̄m posse dispensare. q opi. placet panor. licet glo. in. d. c. nō est. de re. et glo. in. d. c. cum singula videant tenere q sufficiat licentia abbatis.

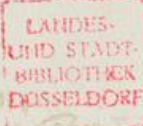
In aut in translatione monachi ad parem religionem. vel latiorez vltra cōsensum abbatis vel plati requirat etiam p̄sensus capituli. vel puent⁹. R. n. glo. in. d. c. cūz singula. videt dicere q sic. Et ratio pot esse. quia si in alienatione rei ecclesiastice temporalis requirit p̄sensus capituli: vel cōuentus multo fort⁹ in alienatione psonaz.

Abbas libertati et exemptioni renunciare non potest siue licentia pape. extra de arbi. cūz tpe. vbi de hoc in glo.

Abbas sine p̄sensu capituli: nec capitulum sine p̄sensu abbatis conuenire pot aliquem in iudicio. nec ab aliquo pueniri: quia vnus sine alio res seu psonas sibi subiectas alienare non pot. xij. q. ij. si ne exceptōe. et extra d. dona. pastoral. Nec mona.

Abbas vnus non pot presidere in diuersis monasterijs. extra de reli. do. c. fi.

Abbas in collatione alicuius prioratus non potest aliqd nouum onus imponere. extra vt ecclie astica bene. vt nfm. et in de. quia regulares. d. sup.

Abbatissa

ne. pre.

Quodrum abbas possit dare licentiam monacho aliqua retinere: *Rñ. panor. in c. monachi. de sta. mona. per illum tex. dicit qd nullus religiosus cuiuscumq; ordinis potest habere peculium. et capitur peculium hic pro patrimonio seu proprietate. Et intellige de religiosis stricte sumptis qui profitentur tria substantialia regule. scilicet obedientiam paupertatem. et castitatem. vt in c. cum ad monasterium. de sta. mona. nam illi dicuntur proprie et stricte religiosi. ex licentia tamen prelati: religiosi possunt habere administrationem peculij. quod intellige pro utilitate monasterij. vel pro alendo seipsum. vt in ca. insinuante. qui de. vel vo. Secus autem si velent habere vt disponerent ad libitum. quia tunc abbas hoc non posset ipsis concedere. quoniam nec papa per no. per eundem panor. in dic. c. cum ad monasterium.*

Quid autem de eo qui ingreditur monasterium religiosorum: et ex pacto refuat sibi aliqua bona: an valeat talis reservatio et vicietur ingressus vel econuerso valeat ingressus et vicietur reservatio: *Rñ. Bar. in autentica ingressi. l. de sa. san. eccle. dicit presupponendo. qd verba que apponuntur in aliquo contractu debent intelligi secundum naturam contractus. vt. l. si vno. ff. loca. ad propositum dicit qd monachus non potest habere proprium verere: potest tamen habere quo ad administrationem de permissione abbatis. vt in di. c. monachi. sicut seruus potest habere conuentibus oculis domini. Unde quando ista reservatio sit simpliciter. reservatio mihi talibus bonis. debet intelligi quo ad administrationem. et qd abbas potest eum habere: sicut dominus seruum: et ita obseruat consuetudo. Sed si expresse verba resonarent. qd dominium remaneat apud eum. tunc aut ponitur per modum conditionis ad ipsam oblationem. Verbi gratia. Dedicō me: et mea: si mihi talis rei dominium remaneat. et ista conditio viciat ingressum. ita loquitur glo. in di. c. monachi. Sed si non apponitur per modum conditionis. sed per modum cuiusdam modi vel pacti. tunc viciat modus seu pactum. et ita intelligat glo. in di. aut. ingressi pro leges quas allegat.*

Quid autem si relinquatur monacho sub conditione hac. vt nihil queratur monasterio. *Bar. in auten. excipitur. l. de bo. que li. dicit qd illud videtur continere impossibile et repugnantiam. nam monachus non potest aliquid habere: sed totum est monasterij. vt in dicta auten. ingressi. Unde dicere qd sit monachi et non queratur monasterio est quedam contradictio que habet viciare contractum et legatum. vt. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur. Putat tamen illa verba sic debere intelligi relinquo monacho sub hac conditione ne queratur monasterio. hoc est qd monasterium illius patitur habere eo modo quo potest. scilicet conuentibus oculis abbatis: illum habere administrationem relictum. et sic vt nihil acquiratur monasterio. scilicet respectu utilitatis: non autem respectu iure. Et panor. in dict. c. monachi. dicit qd vt salua sit au-*

toritas *Bar. intelligeret hoc dictum: quando religiosus haberet administrationem illius relictum in casu licito: puta vt dispense i pios vsus: quod est licitum: etiam ipsi religioso. vel vt conuertat ad vsu vestimentorum vel librorum. Indirecte tamen his casibus vltimis. aliqua utilitas acquiritur monasterio. quia releuat ab illis oneribus. non autem debet intelligi vt ad libitum illa bona religiosus administret tanquam propria.*

Sed si episcopus dicat qd nihil iuris querat monasterio: *Rñ. Bar. in di. aut. excipit qd dicitur intelligi eo modo. scilicet afferente utilitatem sibi. et vt patiat monachum illud ius exequi.*

Quid si abbas non vult consentire: vt iste habeat administrationem: *Panor. in di. c. monachi credit qd relictum non valeat ex defectu conditionis. et sic remanebit penes granatum. vt. l. vnica. l. de cadu. tol.*

Quid de maleficio pmissio per monachum vel abbatem: *Rñ. Inno. et No. dicunt qd monasterium non tenetur. quia delictum persone et non nisi in quantum ad monasterium peruenisset. et in eius utilitatem versum fuisset. De contractu monachi: et multis alijs vide. j. c. Adonachus. An autem reservatio usufructus faciat proprium. vide j. Impedimentum quarto.*

Abbatissa statim post confirmationem potest conferre ecclesias et beneficia et instituire clericos in ecclesijs ad suam monasterium pertinentibus: sicut faciunt alij confirmati. extra de elec. nostri. et de his que fi. a prela. ea noscitur. et extra de ma. et ob. dilecta. in ceta glo. vbi panor. ex dicta glo. elicit duo. Primo qd abbatissa est capax collationis beneficiorum. Potest ergo habere ius conferendi et instituendi. Ista enim sunt iurisdictionis spiritualis non ordinis. Sic ergo abbatissa potest habere sub se clericos seculares. Quod intellige de iure speciali. vt puta si habet capellas ex privilegio. vel prescriptione: pleno iure subiectas. nam tunc clerici illarum capellarum sibi subijciuntur. et dicitur pleno iure. *Fin. glo. in c. abbates. d. p. v. scilicet in spiritualibus et temporalibus. Et quod dictum est. qd abbatissa potest instituire clericos et. aliqui limitant hoc verum de institutione que dat possessionem et titulum. non autem de institutione auctorizabili: per quam dat potestas exercendi curam animarum: ligandi atq; soluendi. secundum quod notat panor. est. qd ea que dependent a potestate diuina non cadunt in mulierem etiam alio habentem iurisdictionem spiritualem. vnde abbatissa non potest absolueri moniales a peccatis carnis. vt in c. noua. de pe. et re. nec excommunicare. vt in di. c. dilecta. Et quo nota. qd non habens ordinem non potest excommunicare. licet sit persona religiosa. Et quo inferat qd si esset aliquod collegium religiosorum non habentium ordinem. superior non posset qd non habet ordinem excommunicare subiectos. Idem dicit glo. in suspensione ab officio et in potestate interdicens ab ingressu ecclesie. et diuini*

officijs. Et hanc opinionem sequuntur communi- ter docto- in di. c. dilecta. dicentes qd licet abbatissa suspendere possit ab officio z beneficium subtra- here prebendas z lato modo interdiceret z suspen- dere ab ordine. vt puta. picipiendo subiectis ne ce- lebrent donec satisfecerint. tamen stricte z pprie in- terdicere vel suspendere non pot ab ordine. ca. f. suspensione z interdictione que inducit irregula- ritatem contrarium facientibus. hoc pbat ex eo qd excommunicatio z suspensio z interdictum con- tinentur appellatione censurę. vt in. c. querenti. de ver. sig. Cui ergo interdicitur vnum ratione inca- pacitatis videtur interdicta reliqua: cu omnia de- pendent ab ordine. Nec panor. in di. c. dilecta. Adde etiam predictis vnum singulare. quod no- tat Rod. put predicat asten. li. vj. ti. xxvj. qd abba- nissa potest precipere presbyteris de sua congrega- tione qd excommunicent vel absoluant moniales delinquentes. z illi tenent obedire. si tamen hoc ha- beant ex concessione generali vel speciali episcopi vel pape si sint exemptę: aut si habeant hoc ex an- tiqua z approbata consuetudine. Nec Rod. Ad- dit etiam archi. flo. qd abbatissa per eius officiales excommunicet. qd p seipsam facere non pot. no est auctoritas ipsi? h pape.

Utrum abbatissa possit moniales pprias bene- dicere. confessiones audire. aut publice predicare. Rñ. nullum horum exercere potest. extra de pe. z re. noua. potest tamen subditas suas exortari et informare. Item non potest aquam benedicere. Item non potest moniales velare. xx. q. ij. statui- mus. Item euangelium publice legere non pot in- missa. secus in matutinis. Vide in tex. cum glo. xvj. q. j. c. Addicimus que dicit mulieres z laicos viros posse predicare de lina sacerdotis.

Absolutio. 1. commu- niter. De absolutioe ab excommuni- catione. Sciendum qd ab omni excommuni- catione siue maiori: siue minori. lata a iure regula- riter episcopus potest suos subditos absolvere. et exempti prelati sibi subditos. nisi conditor cano- nis sibi reseruasset absolutionem. vt extra de sen. ex. nuper. idem potest capitulum seu ille ad quem episcopalis iurisditio pertinet sede vacante. extra de ma. z ob. c. vnicio. li. vj. Potest etiam pprius sa- cerdos absolvere a minori. vt di. c. nuper. non aut a maiori. vt dicit infra. Confessor primo. intellige nisi pprius sacerdos presit ecclesie collegiate. vt ab- bas. archipresbyter z huiusmodi. tales enim pos- sunt excommunicare. z similiter inferiores. quibz hoc prebet consuetudo. z sicut possunt maiori ex- communicatione excommunicare: ita z ab illa ab- soluere. A sententia vo iudicis non potest absol- ui quis: nisi a ferente ipsa. vel successore eius. vbi ille esset mortuus. vel amotus. xj. q. iij. Si episco- pus. vel a superiore eius. si tamen habet omnem iurisdictionem. z plenam potestatem super ipsum excommunicatum. sicut z ipse qui tulit. Sicut si

sacerdos parochialis z consuetudine loci excom- municat parochianum suum. quis non debeat episcopum absolvere illum. sacerdote irrequisito: tamen potest. z si absoluit absolutus est. vt. c. cum ab ecclesia. de offi. or. Et sic: si absoluit prouincia- lis ordinis mendicantiu. quem ligauerit prior co- uentualis. Secus autem si absolueret archiepisco- pus: quem excommunicauit suffraganeus eius. non em hoc pot nisi in casu. vt si fuerit appellatu ad eum: vel si excommunicator negligenter. vel ma- liciose differat absolutionem z in alijs casibus in quibus archiepiscopus potest iudicare de subdi- tis suorum suffraganeoz. quos habes infra Ar- chiepiscopus.

An autem solus pprius sacerdos possit absolue- re a minore excommunicatione. an vo aulibet sa- cerdos? Rñ. Ri. in. iij. di. xvij. ar. ix. dicit qd ab excommunicatione que infligitur ab homine no potest absolvere: nisi excommunicans: vel eius su- perior: nisi in casu necessitatis. Ab illa vo que est a iure non potest quis absolui: nisi a pprio sacerdote. Et ratio est fm eum. quia licet Chustus potesta- tem absoluedi contulerit apostolis z alijs disci- pulis per seipsum immediate. tamen potestatem iurisdictionis contulit eis accipiendam mediante Petro quem vicarium suum in ecclesia militanti constituit. Et ideo nullus sacerdos habet aliquaz iurisdictionem super aliquem in foro interiori: seu exteriori. nisi sit sibi commissa a successore Petri me- diate: vel immediate. Multi autem sunt sacerdo- tes quibus nulla penitus iurisditio est commissa. ergo tales nec a venialibus. nec a minori excom- municatione absolvere possunt. Et p hac opinio- ne videtur facere qd dicit. extra de sen. ex. nuper. S. In secundo. vbi dicit de illo qui contraxit mino- rem excommunicationem a iure. qd a suo episco- po. vel a pprio sacerdote poterit absolui. videtur enim qd dicens a pprio sacerdote: negare intendit qd non ab alio. Nec Ri. Idem dir. li. iij. t. iij. di- cens qd imo nec archiepiscopus: nisi dum visitat prouinciam potest tales subditos suorum suffraga- neorum restituere sacramentis. absoluedo a vitio- culo excommunicationis contracte ex participa- tione. qd plene colligit ex d. c. nuper. Nam ibi fuit quesitum. an tales possent absolui a simplici sacer- dote vel episcopo. vel archiepiscopo. Et dicit qd absolui possunt a suo episcopo: vel a pprio sacerdo- te. vnde ex tali solutione visus est tacite archiepi- scopum excludere. ar. de deci. ad audientias. Et a contrario sensu. extra de cen. perpetuo li. vj. ergo min? videtur de alijs qd possunt. ex quo archiepi- scopus non potest. nisi quando visitat zc. Nec ob. qd conditor canonis eam absolutionem non reti- nuerit ergo alijs concessisse videtur. Dico qd facul- tas concessa alijs relaxandi. refertur ad suum epi- scopum vel proprium sacerdotem. vt ibi apparet. vel ad eum cui alter eorum duxerit committen- dum.

Absolvere potest qui et ligare seu excommuni- care potest. xxi. di. inferior. Fallit hec regula in. vij.

Absolutio. 1.

casibus. Primo in delegato pape qui inobedientes
sue sententie excommunicare potest. sed post an-
num a sententia diffinitiva absolueri non potest
extra de offi. dele. querent. iuncta glo. Secundo
quando index esset excommunicatus maior excom-
municatio. q. tunc nec excoicare: nec absolueri potest
xxiii. q. j. audiuius.

Sed p declaratione predictorum queritur de
notabili. q. 7 quotidiana. An excommunicatus
maiori excommunicatione possit absolueri vel li-
gare. 7 an per eum gesta valeant: Rñ. Rñ. in. iiii.
distin. xvij. ar. vij. q. j. notanter distinguit. q. aut
est excommunicatus publice aut occulte. Si pu-
blice tunc gesta per eum non valent. Si occulte:
tunc valent eius gesta pretextu publici officij. q.
uis eius excommunicatio postea fuerit detecta.
hanc etiam opinionem tenet Inno. quam sequi-
tur Panoz. in. c. veritatis de dolo 7 contu. dicens
q. quedam geruntur ratione publici officij. 7 illa
valent si excommunicatus erat toleratus. Ita q.
communi opinione habebatur p non excommu-
nicato. l. barbarius. ff. de offi. pieto. iij. q. vij. §. ve-
rum. Et ex hoc dicto infert Panoz. in di. c. verita-
tis. q. alienatio rei ecclesiastice facta per excommu-
nicatum toleratum valet. Item q. instrumenta
confecta ab excommunicato qui communi opini-
one habebatur p absoluto valent. Si autem co-
muni opinione non habebatur p absoluto. tunc
talia gesta non tenent. vt patet in dicto. c. verita-
tis. vbi non valet alienatio rei ecclesiastice facta a
prelato excommunicato 7 non tolerato. Excom-
municatus enim suspensus est ab administratio-
ne rerum ecclesie 7 a qualibet publico officio. Idē
dico de actibus publicis. seu civilibus. seu pmi-
nibus. Non enim tenet auctoritas interposita p
tutorem notorie excommunicatus. quia tutela est
actus publicus. Idem si tanq. arbiter laudum. p-
tulit quia est actus civilis. Idem si erat excommu-
nicatus quādo suscepit procuratoris officium. Est
enim actus communis. vt in. c. post cessionem. de
pba. Excommunicatus enim ab omnibus predi-
ctis repellitur. vt in. c. pia. de excep. li. vi. vbi hī q.
excommunicatus est puat. omnibz actibz legitimis
intelligit vt dictum est. in notorie excommunicato
non tolerato.

Quedam vō sunt que gerunt non ratione pu-
blici officij: sed pūati. vt quia emit. vendidit. de-
posuit. locauit. 7 aliter nomine pūo pūxit. In-
no. in di. c. veritatis. concludit omnia talia valere
Et idem dic de similibus. p hoc etiam dic excom-
municatum procuratorem constituere posse ad ne-
gocia. Et ppter predicta Panoz. ibi dicit q. iura q.
distinguit inter excommunicatum publice 7 oc-
culte pcedunt in his que geruntur ratione publi-
ci officij. 7 hoc ratione publice vtilitatis. Sed in
his que geruntur ratione officij pūati: cessat illa
distinctio. ita notat Inno. in. c. cum dilectus. de
confue. Et concludit Panoz. in di. c. veritatis. q.
gesta ab excommunicato tolerato realiter tenent
sancti iuris publici 7 publice vtilitatz. quia digni

tas videtur exercere que excommunicata nō est.
7 non persona per di. l. barbarius. 7 hoc commu-
niter tenetur per doc. immo fortius dicit Panoz.
in. c. ad pbandum. de re iudi. de mente Inno. in
c. j. de scilma. q. spiritualia etiam sacramēta ab ex-
communicatis. scismaticis. hereticis. 7 similibus
in forma ecclesie illa conferentibus. vim suam om-
nimodam habent: ex quo ab ecclesia tolerantur. 7
sic ordinati ab istis recipiunt necdum sacramentū
h etiam executionem sacramenti absq. alia dispē-
satione. glo. tamen. ix. q. j. in summa respectu exe-
cutionis tenet cōtrarium. 7 similiter Jo. cal. quia
cum tales non habeant executionem nō possunt
alijs tradere. Sed si vis tenere opinionem Inno.
que est valde equa. potes dicere q. ex quo isti sunt
tolerati: executionem conferunt. quia p̄s byteri
solum dicunt verba. 7 ppter dignitatem ordinis
deus confert gratiaz. Et ad iura que inuunt cō-
trarium. potest dici q. loquunt de non toleratis.
Et Panoz. in dicto. c. veritatis addit q. in his que
sunt facti. gesta per excommunicatum tenent eti-
am in istis spiritualibus. vt ponere. pūsum vel
electum confirmatum in possessionem corporale
7 huiusmodi. Quo vō ad ea que sunt ratione pū-
nati iuris vel officij: vt eligere. 7 illa non tenent si-
ne sint gesta a publice excommunicato siue tolera-
to fm Inno. Jo. an. 7 cal. Et licz ad capitulum p-
tineat electio ratione officij publici. ad canonicos
tamen singulares pertinet electio ratione canoni-
catus. Non enim quilibet canonicus habet offi-
cium publicum. Idem die in impetrante rescri-
ptum publice vel occulte excommunicator hoc si
impetrat ad comodum pūum. Panoz. etiam li-
mitat predicta dicens q. gesta ab excommunica-
to tolerato 7 huiusmodi valēt. nisi illi inter quos
lata est sententia sciant illum communem erro-
rem esse falsum. quia tunc opinio cedit veritati.
Excommunicatus autem minor habet potesta-
tem absoluendi habitū 7 actu. quia per hoc nō im-
miscet se sacramentis passive. h exercet iurisdictio-
nem qua pūatus non est. vt in. c. si celebrat. de
de. ex. mi. Et ideo si sunt duo excommunicati mi-
nor. alter alterum absolueri potest. Nec Panoz.
in. c. duobz: de sen. ex. *

Tercio fallit in incendiario quem ordinarius
potest excommunicare. sed post denunciationem
non potest absolui nisi a papa. extra de sen. ex. tua. §.
de hoc infra.

Quarto fallit in clericis exhibentibus hereticz
ecclesiastica sacramenta. 7 eos sepeliētibus. quos
ordinarius potest suo pūare officio. sed restitue-
re non potest absq. indulto apostolice sedis speci-
ali. extra de here. c. excommunicamus. el pmo. §.
sane.

Quinto fallit in suspensis p celiū a beneficijs
pferendis. p eo q. indignis scienter p sedam ad-
monitōem pūulerunt ecclesiastica beneficia. Hanc
enī līnīaz nullus excepto summo pōtifice vel vno
ex quatuor patriarchis pncipalibz poterit relaxa-
re. extra de pben. gūe. Sexto fallit in degradato

Aditio D; 4. Estat dubiu an excoicatus minor possit imp̄ absolueri ab excoicatore. 7 vñ q. n. q. excoicatus
minor 2 quatoz p̄p̄os factoz passiu. nō go absoluto ab excoicatore includat factū p̄uē. sūt q. tal. excoicatus
nō p̄ nullo mō p̄t ab alio absolui. Rñ q. excoicatus minor p̄t absolui a d̄a excoicatore nō p̄ hō p̄cipat factū
q. absoluto ab excoicatore minor nō p̄cipat q. p̄t factū a iudice cōmāstio 7 d̄ro d̄atōz 7 foro iudiciali 7 cōtēti
oso est eo iūto 7 l̄m̄tō. Si q. d̄t d̄icō q. p̄t p̄t absolui a p̄tē d̄mānt. d̄a minor excoicatore. 7 sic d̄t exco-
icatus minor p̄cipat factoz passiu. Dico p̄mo hō d̄t factū 7 nō hō. si voluerit ex. de rē. x. m. vbi h̄t q. ex-
coicatus minor 2 quatoz p̄p̄os factoz passiu. Dico 4. q. d̄t p̄t q. excoicatus minor possit absolui a
p̄tē excoicatore mand̄t. Et q. d̄t h̄t h̄t d̄t m̄y p̄m. loquido de excoicatore excoicatore minor q. tal. excoicatus
nullo mō p̄t absolui a p̄tē excoicatore mand̄t. 7 si q̄aroz de excoicatore minor. nullo mō excoicatus ma-
iori possit absolui a p̄tē excoicatore mand̄t. 7 d̄t q. vñ d̄t singlāia d̄tia. l̄c̄h̄l̄d̄. 1. §. p. Et ex h̄o h̄abz
rasi q. q. d̄t p̄cipat factoz p̄t alioz q. nō p̄t mōtū. q. nullo mō q. d̄t excoicatus minor p̄t p̄cipat
rasi nō excoicatore maior. vt h̄t p̄ p̄cipatō nō p̄t mōtū. p̄o q. d̄t q. d̄t p̄cipatō

Absolutio. 1.

auertate pontificis primum lapidem imponen-
tis. cum postea non possit ad humanos vius re-
dire. vt in dicto. c. ad bec. 7 ad tex. in eo qd dicit. ce-
lebrantur. exponit. i. celebrari possunt. Host. ta-
men fatetur. qd Clemens qui fuit egregius iuri-
sta sentiebat cum opinione glo. Dominus tamen
cardina. sentiebat cum opinione Host. quia cum
ista materia sit fauorabilis non est restringenda;
sed relaxanda. Alij vdo doct. vt recitat Panomi.
in dicto. c. ecclesia. transeunt simpliciter. p opinio-
ne Hosti. facit multum tex. non enim se fundat
super celebratione. licet de ea fiat mentio in narra-
tione. sed super deputatione. quia est deputata di-
uino obsequio. que ratio vendicat sibi locum. licet
nondum fuerit celebratum. Et hac partem tenet
Panor. adducens vltra predicta. l. omnia p uile-
gia. l. de episco. 7 cleri. vbi probatur qd omnia p-
uilegia concessa ecclesijs extenduntur ad hospita-
lia. multo ergo fortius ad ecclesiam nondum con-
secratam; de primo consecrandam. Sed Panor.
finaliter concludit qd hodie standum esset consue-
tudin. vt notat Inno. in c. inter. de immu. ecclie.
Nec Panomi. cessante tamen consuetudine. vi-
detur q sequenda sit opinio Hosti. que videtur
pauuio.

Quid autem si ecclesia sit interdicta; an gaudeat immunitate; Hof. 7 Din. dicunt q sic. Idem Ho. Idem panor.

Utrum incendiarij vel effractores domorum sitarum infra ambitum p uilegiatum ecclesiarum. de quo habes. xvij. q. iij. sicut antiquus. sint ipso iure excommunicati. Ita archi. flo. dicit sup hoc consuluisse cum quibusdam iur. istis. 7 habuisse qd tales non sunt excommunicati. licet violatores sint immunitatis ecclesiastice. 7 vt sacrilegi puniendi. 7 hoc per. c. quia nonnulli. de immu. ecclie. li. vj. 7 per. c. conquesti. de sen. ex. aliqui tamen tenent. qd tales sunt excommunicati. sed primum verius. De materia hmoi incendiariorum vide aliquos pulcros casus. f. incendiarius. Tertius est quando papa aliquem nominatim excommu-
nicat quem solus papa absoluit. extra de sen. ex. si
gnificauit. Circa tamē hanc excommunicatoz sunt
multe opiniones. naz aliqui intelligunt. quando
papa excommunicat aliquos 7 participantes euz
eis. Alij quando participant in crimine. ppter qd
dicunt tales picipantes eadem sententia inuolui
Sed iste opiniones fm Panor. ibi parum deser-
uiunt. Et ideo ponit aliam opinionem; que vide-
tur pauuio. quam sequit Ho. 7 Hof. f. q loquit
de participantibz excommunicato etiam non in
crimine. h ad hoc vt quis incurrat hanc excom-
municationem ex hoc participio. requirunt quinque
que enumerant in tex. Primo qd isti participan-
tes sint clerici. Secundo qd scienter participant.
Tercio qd sponte. Quarto qd excommunicato a
papa. Quinto qd in diuinis officijs participant.
nam cum hec decretalis contineat nouam excom-
municationis speciem. debet intelligi p pte. put
iacet. interuenientibus omnibus. de quibz in tex.

Et Hosti. 7 Hof. debent qd hunc rigorem indu-
cit magnitudo vocis siue iudicis 7 excellentia eo-
rum in quibus communicat. f. diuinor. officior. Et hoc intelligendum de diuinis officijs omnibz
scilicet tam de his que intra ecclesiam dicuntur qd
extra. Et quod dicit sponte. non intelligas excludi
diuim conditionalem sed absolutam; tm. qd met
causa. sacris.

Quid igitur si quis participat in diuinis offi-
cijs excommunicato a canonibz papalibus. nun-
quid eandem sententiam incurrat? Ita. Ho. 7
Hof. putant qd non. qd mitius agitur cum lege qd
cum ministro legis. l. celsus. ff. de arbi. Et in hac
excommunicatione confessores 7 alij bene aduer-
tant. quia quotidiana.

Quartus de eo qui falsat lras papales. Et p in-
telligentia huius excommunicationis faciēda est
triplex differentia. f. inter falsantes. vtentes 7 reti-
nentes hmoi lras. Circa falsantes dic. put habet
in. c. ad falsarioz. de cri. fal. qd qui per se vel per ali-
os falsant. excommunicati sunt cum suis fautori-
bus. 7 clerici officijs 7 beneficijs sunt p uati. 7 de-
gradati traduntur iudici seculari. vtentes vdo hu-
iusmodi literis falsis. fm Panor. in di. c. ad falsa-
riorum. si sunt clerici debent p uari beneficijs. si
vdo sunt laici: sunt ipso facto excommunicati. Quis
Hosti. teneat ipsos clericos etiam esse excommu-
nicatos ipso facto. qd non placet Panor. cum di-
ter. aperte distinguat inter clericos 7 laicos. 7 in
penis est fienda mitior interpretatio. vt in regula.
in penis. nec debent duplici pena conteri. Circa
tercios. f. circa habentes 7 non resignantes. nec la-
cerantes Panor. vbi supra. dicit qd si eis non vti-
tur nullam excommunicationem incurrun. nisi
sit lata per iudicem cum termino. xx. dierum. put
est. p pte casus in. c. dura. in fi. eo. ti. Caplm autē
ad falsariorum loquitur quando quis scienter vri-
tur literis falsis. quia tunc est ipso facto excommu-
nicatus. limita vt prius nec tunc expectat lapsus.
xx. diez.

Un autem ista excommunicatio sit papalis. Ar-
chi. flo. dicit qd communiter dicit qd falsantes lite-
ras papales. per se vel per alium sunt excommu-
nicati excommunicatione papali. p di. c. dura. in
fi. tamen vt dicit Panor. illud. c. dura. non loquit
de falsante nec vtente sed de habete. tamen que-
quid sit ista excommunicatio hodie est papalis qd
ad falsantes per pcessum curie. quo vdo ad vtentes.
ex quo tex. in. c. ad falsariorum sibi non refer-
uat absolutionem erit epalis. quo vdo ad habetes
7c. si secuta est snia p iudicem. cū termino. xx. diez
7c. nō poterunt absolui. nisi in articulo mortis. et
sic loquit. d. c. dura. in fi.

Sunt alij casus papales preter predictos. In
sexto habentur duo. Primus est de insectoribus
cardinalium; qui incurrun multas 7 graues pe-
nas. vt in. c. felicias. de pe. Et inter alias penas est.
qd eorum bona sunt confiscata ipso iure; 7 perpe-
tuo infames. Et archi. ibi dicit qd qdum ad infamiam 7 bonorum confiscationem effectualem. et

penam corporalem infligendam. necessaria est saltem sententia generalis. vt scilicet pronuncietur eum criminolum esse crimine lese maiestatis. als quibus dominium bonorum suorum ipso iure: vel ipso facto etiam prius amittat: a die commissi criminis. non tamen ei auferuntur. nec fiet executio ablatiois bonorum vel alter? pene. nisi post fuita saltem generale. **Dec archi.** idem dic in crimine lese maiestatis diuine. scilicet in crimine heresis ppter quod bona hereticorum sunt ipso iure confiscata. vt in c. cum scdm. de here. li. vi. iuncta glo. tamen executio vel bonorum occupatio non potest fieri per dominos temporales. nisi sententia super eodem crimine per iudicem ecclesiasticum fuerit promulgata. vt in dicto. c. cu scdm. Et si hoc in crimine lese maiestatis diuine. multo magis dicta sententia generalis requiretur in crimine lese maiestatis humane. et in alijs inferioribus delictis. Sunt enim communiter in ciuitatibus ytalie decreta principum. qd pmitentis homicidium publice vel occulte: bona sint ipso iure confiscata. de quo sepius fui interrogat. an talis cum bona conscientia possit retinere bona sua. pferim quando homicidium est occultum. Et per predicta patet qd sic. donec sequatur sententia saltem generalis. Idem tenet dir. li. iij. tit. ix. vbi querit a quo tempore ista bona damnatorum. ppter heresim vel huiusmodi pertineant ad fiscum. et dicit qd a die commissi criminis. **L. de here. li. iij. ff. de dona. donationes. §. perfecte. extra d here. c. statutum. §. j. li. vj.** Et ideo donatio siue alienatio facta per hereticum ante damnationem non tenet. neq; emancipatio filiorum. quia eipso qd hereticus est. filij desinunt esse in potestate patris. licet tunc non appareat cum esse hereticum. extra de here. quicumq. §. si. li. vj. et ex quo consecuta est condemnatio effectus huius damnationis trahitur ad diem commissi criminis et alienatio est ei interdicta. **L. ad l. iul. maie. qui quis. §. emancipatio.** Et si hereticus alienauit. si scius vel inquisitores non tenetur restituere precium emptori: quia effectus damnationis retrahitur et sicut facta damnatione non possunt bona alienare: sic non possunt ante damnationem a die commissi criminis. **ar. L. de do. inter virum et vxor. l. donationes.** Et predicta vera. nisi precium vel aliquid loco precij inueniat in bonis heretici. **ar. ff. so. ma. l. si cum dotem. §. vltimo. et l. se.** Et intelligas qd non solum reuocabit rem non restituro pccio emptori qui emit ab heretico. verum etiam nec ei qui emit quantumq; per plures manus transierit. quia non habuit ius vendendi. **hec Jo. mo. Archi. et Jo. an. in. c. cum fm. de here. lib. vj. Idem dir.** Et tamen casum capituli. ij. de d. scrip. li. vj. vbi habet qd si post mortem hereticorum qui dum viverent catholici putabant bona ipsorum a catholicis eorum filijs vel nepotibus. aut extraneis quibuscumq; spacio xl. annorum fuerint bonafide possessa. non esse amplius super huiusmodi bonis molestados etiam a romana ecclesia in hoc casu. qd illi quorum bona fuerunt nunc detegant

heretici extitisse. Et nota predicta: quia valde singularia. et faciunt ad multa et ad statuta: que dicitur li quis tale quid fecerit incidat in tale penam ipso facto. et ad constitutiones ordinis. in quibus plures dicitur qd si prelati: vel fratres faciunt hoc vel hoc sint priuati ipso facto suis officijs: et huiusmodi. **Ex** pediet enim qd declaratur per iudicem: anteq; fiat executio. **Panoz.** tamen in c. nihil de elec. dicit predicta vera quando quis fuit priuatus ipso facto prelatura: vt quia incidit in heresim: sic tamen qd ista priuatio sit occulta. naz tunc valent omnia gesta per eum. Idem quando dubitatur de priuatioe. nam ex quo tolerabatur in officio: debent tenere omnia acta interim gesta. vt in c. nonne. viij. q. iij. sed si suspensio vel priuatio esset notoria. vel inhibitio superioris precessisset. tunc non teneret gesta. vt in c. veritatis. de do. et contu. vide d hoc j. Confessio tercio in fi. Et predicta faciunt qd si tabello per sententiam legis est priuatus tabellionatu. et non sit declaratum p sententiam hominis. sp valebunt ipsi instrumenta. donec declaret. ita notat glo. in §. pe. in aut. de tabel.

Quid ergo nocet priuari dominio bonorum post qd ante sententiam: saltem generalem non auferuntur sibi? **Rñ. archi.** in dicto. c. felicitis. dicit qd propter fructus medij temporis qui sisco debent restitui: et ita notatur p glo. in auten. de inces. nup. §. j.

Quero quid de dote vxoris heretici. nunquid debeat confiscari? **Rñ. Directora.** vbi supra qd non nisi scienter contraxerit cum tali. extra de here. decreuit. li. vj. quia tunc contrahere non debet. **xxviiij. q. j. caue. et c. non oportet.** licet teneat matrimonium. vnde cum talis vxor fecerit scienter contractum qui non sumpsit initium ab origine equitatis: dignum est vt puniatur. quia initium ipsius contractus est inspiciendum. de elec. dudum. cl. primo. et per hoc videtur hereticus fauere. sed quando ignoranter contraxit. non fuit in culpa. ideo puniri non debet. de de. ex. apostolice. fm Jo. mo. et archi.

Querit Jo. an. in. c. qd de vsu. lib. vj. de notabili. q. Quid si quis damnetur. et postea in testamento vel codicillo aliqua reliquit pro anima sua ad pias causas. et postea die tercia decapitatur. an predicta legata debeantur? **hanc. q. disputa** uit Jo. de montemer. et pro affirmatiua parte allegauit fauores et priuilegia talium legatorum. que patent de testa. cum ees. et c. relatum. et allegauit multa iura ciuilia. Sed pro parte negatiua arguitur. quia lata sententia perueniunt bona ad agnatas et fiscum. **L. de bo. dam. auten. bona.** ergo dispositio de illis facta est ab illo qui non potuit. et sic pro non dato habet.

Secundus est de illis. qui occasione sententie excommunicationis late: suspensionis. vel infideli dant licentiam quando illos et vt in c. quicumq; d sen. ex. Pro declaratoe h' excoicatoz sciendu qd hec excoimunicatio hz sex casus. Primus est quicumq; p eo qd in reges; principes. barones. nobiles. bali-

Absolutio. j. Folium .v.

Primo quero: quid dicat n^r solemnizare mat^r monia? *Rñ. zab. fm zēi. q. in v. solemnizare pphendit omnis solēnitas que obfnat iuxta ritum regionis. de spō. c. j. siue fiat benedictio solēnis siue dicat spālis missa p phentibz.*

Secundo quero: an hec demē. habeat locum in religioso pfecto ecclesie parochiali. quo ad non suos parochianos. *Bo. remittit se ad no. d. deci. de. j. vbi dicit q sic. qd etiaz tenet Pau.*

Tercio quero: an habeat locum hec de. in quibuscunq; religiosis? *Zab. fm Land. soluit q sic. dū modo sit religionis approbate. Idem lap. als non. quia cum ista constitutio sit penalis est. stricte intelligenda.*

Quarto quero: qd in nonicio religioso. *Lap. tenet q sit excoicat. ar. d. sen. ex. religioso. li. vj. naz tpe nouiciat. gaudet pūlegio canonis. siq; sua dente zc. Et sic dz sentire onus.*

Quinto quero: quid si religiosus ministrat eu^o charistiam religioso alterius religionis. an sine licentia zc. an sit excoimunicatus? *dico q nō. quia tex. facit mentōem de laicis z clericis. Appellatōe autem clericorum in materia odiosa z stricta: vt in casu nfo. non veniunt religiosi. vt notat panor. in Rubrica de vi. z ho. de. vbi fortius dicit. In stricta significatōe seu materia odiosa. appellatione clericorum non pphendi epōs. vt in. c. quia periculosum. de sen. ex. li. vj. Et idem dicit in alijs clericis existentibus in dignitate. vt in canonicis ecclesie cathedralem: ratio qz in eis est qualitas sup alios: que nō reperitur in simplicibus. vide ad hoc tex. qui facit ad multa in. c. statutum. de elec. li. vj. Jo. an. etiaz dicit q appellatōe ecclesiaz parochialium. non veniunt eccleie parochiales collegiate in materia stricta. quia habent qualitatē collegij supra curam. Idem est dicendum. q appellatōe monachoz fm Panor. in. c. fi. de sy. nō venit abbas. licet abbas sit monachus. quia abbas habet qualitatem supra alios monachos. Idem in rectore scholarium. z facit hoc dictum generaliter ad statutum qd punit scholarem deferentem arma vel aliud facientem. vt nō comprehendat eius rectorē. licet sit scholaris. Secus in materia fauorabili. z hec nota. quia faciūt ad multa. De hoc vi de. j. clericus pmo.*

Sexto quero: an hoc verbum religiosi. pphendat moniales. *Land. dicit q non. quia ea de quibus hic pcernūt virile officium. Et sic hec de. maxime cum sit penalis non debet ad mulieres extēdi. zen. etiaz dicit q hec pstitutio locum habet in feminis. cum in eis videat similes vel par ratio: nam z ipse plus peccant in his q masculi. quia se immiscēt nō convenientibus suo serui. tum etiam quia masculinum a lege platum etiam in penalis. femininum comprehendit. xvij. q. iij. si quis suadente. Primum tenet De. de anch. Idēz dicitur in laicis hec sacramenta ministrantibus: q non sunt excommunicati. quia tales nō dicuntur ministrare: sed abuti. de psuetu. quanto. Idēz infert. q religiosi. conuersi ministrantes sacra. for*

te non incidunt in hanc penaz. ex quo nō habent ordinem. Sed fm zab. opinio zen. tam in monialibus: q conuersis. videtur verior. quia negari non potest. quin dicti pueri dicantur religiosi. nec ob. verbum ministrare. in litera. quia etiam religiosi de quibus hic habentes ordinem exhibentes huiusmodi sacramenta sine licentia zc. dicuntur abuti. quia faciunt contra phibitionem summi pōtificis. z illud verbum ministrare. accipit fm cōmunem vsū loquendi. s. p exhibere. vel dare. quia als delubrio est hec de. si solum comprehenderet sacerdotes vel dyacones religiosos. quibus duntaxat pceditur administrare posse sacramentum eucharistie. Et faciliū intentio frustra legilatoris. qz p moniales z religiosos subdyaconos z inferioris gradus possent administrari hmoi sacramenta.

Septimo quero an locū habeat hec de. in omnibus religiosis. tam exemptis q non exemptis. *De. de stagno. vt dicit zab. refert quendam cardē nalem tenuisse q solum in exemptis locum habz ar. sumpto a Rubrica. que loquitur de pūlegiatis. Rubrica autem facit ius. vt supra in phemia Greg. Ipse autem De. tenet contrarium. quia h loquitur generaliter de omnibus religiosis. ar. xix. distin. li. romanorum. qd est tutius z in dubio tenendum. Nec ob. ratio sumpta a Rubrica. qz fm glo. in autē. de inces. nup. plerunq; generalior est textus q Rubrica. z conuerso. vide ibi exempla.*

Octauo quero: an credet religiosus parochiano. si dicat se habere licentiam a ppio sacerdote? *Rñ. glo. q sic. quia nemo presumitur esse immemor. p pte salutis. j. q. vij. sancimus. cōco. Land. Pau. z Ste. Et nota fm gl. in. c. significasti. el. ij. de homi. q cum queritur de anime periculo. z de alicuius conscientia: creditur eius iuramento. nō solum in foro penitentiali. verū etiam fm zab. in foro iudiciali. quando aliter pbari non potest de eius conscientia. de testi. pbarium. vbi de hoc in glo.*

Nono quero: quid de scholaribz. mercenarijs z huiusmodi? *Rñ. glo. q sufficit licentia p̄sbyteroz in quozum parochijs habitant. nisi accesserint causa recreationis. vel ob etiam cāz temporalē statim reuersuri ad ppiam parochiam. quia tunc secus.*

Decimo quero. an sufficiat licentia parochialis qui nondum est p̄sbyter? *Rñ. glo. q sic si est ltime etatis. vt infra annum possit ordinari sacerdos.*

Undecimo quero: an sufficiat licentia vicarij qui gerit curam ordinariam parochie illius ecclesie. z est ab epō constitutus? *Rñ. glo. q sic. Et q infertur. q si non habet curam ordinariam: sed est sibi cura ecclesie paruo tempore commissa. q non potest dare hanc licentiam. nisi in specialis hoc sit sibi commissum. z ob hoc vidi magnū scandalū semel suscitari in qdam puincia.*

Abolutio. j.

¶ Duodecimo quero an sufficiat licentia dioce-
si: Rñ. glo. q. sic. quia epus est parochialis ordi-
narius omnium subiectorum sue diocesis. de do-
na. aplice. et episcopus est presbyter. xv. dis. olim.
et hoc teneas. in o. Pau. videtur velle simpliciter.
q. episcopus et archipresbyter ciuitatis hanc li-
centiam dare possunt. et dicit non absurdum esse.
quia cura eiusdem parochie competit pluribus
in solidum. Pro hoc quod notat Mo. de peni. et
remis. omnis. vbi dicit q. papa. episcopus et eius
vicarius sunt immediate sacerdotes. Et per pre-
dicta dicit q. sicut sufficit licentia episcopi. ita fm
Ste. et eius vicarij spiritualis vel delegati. seu pe-
nitentarij. quod nota. hic autem militant. maxi-
me cum ad sit consuetudo generalis p. vniuersum
orbem. vt petatur dicta licentia: tam ab episcopo
q. ab eius vicario. quam papa scit et tolerat. vt et
am volunt tenentes opi. suam.

¶ Tercio decimo. quero: quid si parochianus di-
cat do tibi licentiam. vt a quocunq. religioso acci-
pias et. an requirat specialis specificatio q. possis
recipere a tali fratre minore vel predicatore. Item
quid si parochianus dicat religioso: do tibi licen-
tiam: vt des eucharistiam. et extremam vnct. onē
meis subditis. an requiratur specialis specificatio
parochiano:um. quibus hec sunt prebenda. Rñ.
glo. q. non ex quo de sacro sit specificatio. et hoc te-
neas.

¶ Quartodecimo quero: quid si p. religiosos ad-
ministratur sacramentum eucharistie in mort. ar-
ticulo. an sit loc. huic pene. Pau. dicit q. sic. Idez
lap. contrarium tenet Dir. lib. j. quia si absolueret
potest in tali necessitate in illo verbo. q. per peni-
tentiam morientibus non negamus. viaticum et
quod vere penitentibus exhibet. intellige volum?
vt nec ipsum decedentibus denegat. extra de pe.
et re. q. in te. Et est ratio quia facit hoc ex iuris p-
missionione. xxvj. q. vj. presbyteri. et bene vtaliter ge-
nit officium alterius. ar. ix. q. ij. Lugdunensis. et
hoc credit ar. verum. Quis quidam dicant q. tñ
de p. parochianis intelligitur. quia alienos
absolueret non possunt. vt extra de pe. et re. omnis
Sed dic q. necessitas non habet legem. extra de re.
iu. quod non est. Inno. et Mo. hoc tenent in di. c.
omnis. Nec ob. vt credo. de. j. de p. quae. que pbi
bet religiosi ne ministrant eucharistie sacramen-
tum. vel absoluant a sententia excommunicatio-
nis: nisi in casibus exp. s. a iure. quia hoc ius con-
cedit vt supra dictum est. non tamen liceret vt cre-
do extremam vnctionem eis dare in tali necessita-
te. quia hoc nullo iure exprimitur. sed de absolutō
ne et p. m. i. h. hec dir. et est notabile dictum
fuit auctoritatibus tantorum famosorum doc. alia
tñ opi. est tutior. et iō practican da.

¶ Quintodecimo. quero: quid si religiosus igno-
rans penā de qua hic. et als homo sancte vite mi-
nistrant eucharistiam sine licentia presbyteri pa-
rochialis. An incidat in hanc penam? Lar. dicit
se consuluisse q. non. per hanc literam in verbo.
presumpserit. quod notat dolum et temeritatem

ministrantis. Item licet ignorantia iuris regula-
riter non excuset. tamen quando ex probabilibus
coniecturis perpenditur q. quis ignorauerit ex-
cusat: fm nota. de constit. c. ij. in. vj. Item sicut
miles armate militie excusatur ab ignorantia iur. L. d.
iu. et fac. igno. l. j. ita et hunc possumus excusare. p-
cipue in foro penitentiali. in quo crededū est asse-
renti se ignorasse. sed in foro iudiciali idem etiam
puro. quando ex probabilibus coniecturis liquet
q. non fecit presumptuose. immo aliqua proba-
bili ratione ductus. quia tamen forte aliqui con-
tradicerent in hoc dicentes. q. eo ipso est presump-
tio si ipsum q. fecit p. hanc de. tutius est vt petat
tur absolutio.

¶ Sexto decimo. quero: an suscipientes p. hanc
de. sacramentum eucharistie sint excommunicati
tanq. p. cipiantes in crimine? Dic q. non. nam il-
lud de p. cipatione: loci h. q. p. cipat post h. actū
damnatum: nō in ipso actu.

¶ Decimo septimo. quero in eo quod dicit q. or-
dinarij debent istos excommunicatos publicare
postq. eis confiterit de excommunicatione: qua-
liter de hoc constabit. Solut Land. q. vocatis p-
tibus et declaratione super hoc facta. habita sum-
maria informatione. ar. de ap. p. sult. et fm Mo.
sua. et citatio sunt de necessitate.

¶ Nota vlt. ex dictis glo. q. si parochianus con-
fiteretur se dixisse religioso q. habebat licentiam pa-
rochialis presbyteri. non erit p. cedendū p. religio-
sum ad penam de qua hic. quia nō dicit ministras
se sacramentum in p. ceptum parochialis sacerdo-
tis. cum hec de. solum respiciat p. ceptum. vt di-
ctum est s. q. xv.

¶ Item excommunicati sunt religiosi qui excom-
municatos a canone absolunt in casibus non cō-
cessis. Et fm zab. abi in v. a canone. dicit. i. a quo-
cunq. canone a papa promulgato. et ideo si religi-
osus scienter absoluerit ab excommunicatione la-
ta per extraneas gentes p. ceptum incurrerit dictam ex-
communicationem. Item fm zen. absolutes ex-
communicatos per statuta legatorum sunt excom-
municati. qd non credo verum: ex quo ista consti-
tutio est penal. non debet extendi. Item exco-
municati sunt religiosi si absoluerent a sententijs
per statuta p. uincialia. seu synodalia. p. m.ulgatis.
Et glo. in ver. sententijs. dicit puro q. omnē sen-
tentiā includit excommunicatio. suspensionis. vt
interdicti cui necessaria fuerit absolutio. Et hoc
etiam tenet panoz. in di. de. q. addit q. appellatōe
sine facta mentione de absolutōe. venit sententia
excommunicationis. suspensionis et interdicti etiaz
in dispōne penali. l. g. noie sine simpliciter. plare
intelligat de diffinitiuā. secus cum sit mentio de
absolutōe. vt hic. Et intellige q. necessaria est ab-
solutio. Item dicit glo. q. hec excommunicatio nō
obtinere. si religiosus absolueret a snia iudicis. etia
si esset lata a papa. Item si religiosus absolueret a
peccato. p. ceptum quod quis incurrit excommunicatio-
nem dū modo nō absoluat ab excommunicatio-
ne: vel snia et.

Absolutio. j. Folium .VI.

Utrum absolvens ab excommunicatione minorum contracta ex participatione cum excommunicato maior excommunicatione incurrat hanc excommunicationem? **Rñ.** **Lanð.** prout recitat Zab. intelligit de excommunicatione maiorum non minorum per. c. si quem. de senten. ex. Idem lap. licet quidam teneant etiam de minorum. hac ratione. qz lex penalis. phibens absolutionem ab excommunicatione. includit etiam absolutionem minorum excommunicationis. p hoc glo. in de. prealle. religio. si. super. ver. a canone. Item alia ratione. quia ubi cumqz fit mentio excommunicationis. et materia in qz pferitur est. pportionalis etiam minorum excommunicationi: intelligit de vtraqz. vt notat glo. pe. super. verbo excommunicationis in. c. presidentes. de here. li. vj. Tene primam opinionem. qz pmissis est. Et argumenta facta non concludunt p di. c. si quem. Item excommunicatus est religiosus. si absolueret a culpa et pena copulatiue. non ergo si absolueret a culpa vel a pena fm glo. in v. quemcuqz. qz. esset excommunicatus etiam si absolueret religiosum. vel socium. nihil tñ excipit qui dicit quemcuqz de ma. et ob. solite.

Tercius est de insecutoribus episcoporum. percutiens episcopum. capiens. banniens. vel mandans. vel ratificans. locum. consiliari. fautor. et defensor. sunt excommunicati. vt in de. cl. de pe. Ciuitas autem que premissa. vel eorum aliquid in episcopum suum commiserit. interdictum donec satisfecerit subiaceat. Potestas vero consiliarij. baluini. scabini. aduocati. consules rectores et officiales ipsius quocunqz nomine censentur. in premissis culpabiles existentes. similiter excommunicationis sententia. a qua: vt premittitur: non valeant absolutionis obtinere beneficium sunt subiecti hec tibi.

Quid si quis percutiat electum in episcopum nondum consecratum. qui pontifex. i. episcopus. apud non est. an incurrat has penas **Slo.** dicit qd no. Illum tñ qd renūciavit loco: no ordini: videt includere.

Quis autem dicat socius. consiliari. fauorem dans et defensor: dic fm glo. hic stricte sumi socium p agente qui aliqd coopat ad actum percussione. captionis. vel banni. et licet in delinquendo sint quicqz plures socij. quoz nullus est principalior: et tales includunt sub agentibus. de quibus pmissis. quicqz tamē vnus est principalis. alter coopans. et sic sumit h socius. qd piz. qz de faciente pmissis.

Circa philiarium dicit qd hic accipit fraudulentum philiarium non nudum. quod nihil addicit ad peccandum. philiarium autem prestat. suadendo. rogando. impellendo. instruendo. utilitatem inde securitatem ostendendo. vt notat Inno. in. c. ad audientiam. de homi. De nudo vero philio hic non puidet. Circa fauorem dantem. sciendum qd est fauor: simplex qui nihil addicit ad peccandum. et de tali non videt hic intelligendum. quia lra hic dicit. In his. i. percussione. captione et banno. patz qd fauens huic delinquenti post delictum pter defensorem de quo sequitur non incurrit hanc penam. licet in materia hereticoz latz recipiant fauores.

Circa quartum. i. defensor. glo. dicit. puto qd etiam defensorem post malum punire intendit. Est ergo quidam defensor vel auctorizator delicti. et talis grauius punit qd agens. xj. q. iij. q. p sentit. Est alius defensor qd post delictum defendit. puta impediendo. ne delinquens ad manus iudicis veniat at puniendus. xxvj. q. j. si custos. vel impediendo ne fiat executio. Et hic etiam intendit includere et pbat in. c. felix. de pe. in. vj. Non tñ puto qd is qd tales defenderet ne ledat a puuato: nedum. iij. h illo offenso: vel eius p sanguineis vidiare volentibus includat hac pena. cum illa sit iniuria. ad quam etiam p pullandaz a socio quis tenet. de sen. ex. dilecto. li. vj.

Quid autem de illo qui defendit in iudicio patrocinando? **Pau.** hoc psequit per distinctionem. qd. i. aut pcurator: vel aduocatus talem defendit iuste. quia. i. putat eum non culpabilem. et sic non ligat aliqua pena. etiam si postea appareat eum culpabilem ratio: qd in talibus iusta defensio refuatur. de except. cum inter. Aut contra conscientiam et iusticiam defendit. et sic ligatur hac pena. de here. si aduersus et tales defensores appellant.

Quero. quia hic dicitur. si est ciuitas. subiaceat interdictum. donec satisfecerit. nunquid facta satisfactione est abolitum interdictum sine alia relaxatione? **Rñ.** **Jo.** de lig. fm **Lanð.** qd non. imo necessaria est superioris sententia que relaxet. xxvj. q. vj. presbyter. Secus si vsqz ad certum tempus. vel modum fuit factum interdictum. quia tunc lapsio tempore. vel modo cessante: cessat interdictum de spon. c. non est. Ratio diuersitatis est. quia primo casu potest dudarari. an plene sit satisfactum sed in alijs secus. de hoc extra de eta. et quali. cum bone.

Quero: quando dicat ciuitas delinquere in episcopum: vt subiaceat interdictum? **Rñ.** panor. concludendo dicta **Bar.** in. l. aut facta. ff. de pe. et aliorum doct. dicit qd communis et vera p dnuo est. vt tunc attribuat vniuersitati qui sunt prius deliberatum in ipsa vniuersitate pulsata campana. et alijs requisitis ad congregationem vniuersitatis. vnde si omnes homines ciuitatis certum delictum committerent: et insurgerent. non diceret factus qd vniuersitatem h p singulos de vniuersitate. Etiam qd plus est: si facerent pulsari campanam. et leuarent vexillum vniuersitatis. naz potius sunt incitatores singulorum. oportet ergo qd prius fiat deliberatio in vniuersitate et. hec panor. in. c. dilectus. el secundo. de sy. Et de hac materia vide cum ibi diffuse.

Quero. qd dicit in di. de. j. qd isti inhabitant ad beneficia obtinenda. Quid de obtentis? **Slo.** soluit. qd illa non pdunt.

Quero an isti possint beneficia que hnt cu alijs pmutare? **Slo.** soluit qd non. Idem **Pau.** et zen. qd dicunt beneficia nouiter acquirere.

Quero: an saltem possint ista beneficia iam acquisita augere? **Dic** fm **Semi.** in. ca. cum et eo. de ex. pre. libro. vj. q. sic. quia prohibitus acqui-

Absolutio. 1.

rere nonum ius in re. non dicit venire contra prohibitionem. licet augmentet pustinum ius ante que situm. vt est casus in. c. si. secundo. Rñ. de pcc. p. li. vi. Sic est in. pposito. augmetant enim isti primū ius. et sic dicitur iudicari illud additamētū nature prioris iuris. Et p predicta p3 quid dicendū de augentibus gabellas. an dicant nona pedagia facere. de quo. j. excommunicatione. xliij.

Quartus est de clericis seu religiosis inducentibus ad vouendū vel iurandū: vel fide interposita seu alis pmittendum. de eligendo apud eos sepulturam. vel vt iam electam vltimū nō imutent. et talia facientes incurrūt excommunicationē ipso facto: a qua ab alto q̄ a sede aplica p̄ter q̄ in mortis articulo nullatenus sunt absoluendi. extra de pe. cupientes. in de. Et nota q̄ hec p̄stitutio h̄ de sepul. c. j. li. vi. vbi etiam dicit q̄ hi qui sic elegerint: nec apud sic electas ecclesias. vltatenus sepeliant: nec alibi. h̄ sepeliāt omnino apud illas ecclesias apud q̄s sepeliendi de iure fuissent: si alis sepultura non electa forsitan decessissent. Si vō iudem religiosi vel clerici p̄dictos in suis ecclesijs vel cimiterijs presumpserint sepelire. ad restitutōz tam sepulcorū corporum si petant: q̄ etiam omnium que occasione sepulture illoz p̄uenierint quolibet ad eodē infra decennium integraliter faciendam ipsos obligatos esse censent. q̄ nisi fecerint. ecclesie ipse apud quas sepulti fuerint. necnō et cimiteria earūdem extunc corpore sint et tamdiu maneat ecclesiastico suppofite interdictio. donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium p̄dictoz. hec ibi. Nota tñ q̄ ex hoc non tollit quin aliquis p̄prio motu. possit vouere vel iurare in aliquo loco eligere sepulturaz. et q̄ si fecerit debeat obferuari. dūmodo nō inducat ad hoc p̄dictos et modis p̄dictis.

Quid si clericus vel religiosus p̄silio vel suasioe inducat aliquem ad eligendū sepulturaz in ecclesia sua: non tñ ad vouendū. et. An talis inducēs incidat in canonem. Rñ. q̄ non.

Quid si q̄s inducat ad vouendū. et. d. eligendo nō apud ecclesiam suam. s. inducentis: Rñ. De. d. an. fm. Jo. an. q̄ non ligat hac p̄stitutione.

Quid autē si clericus vel religiosus inducit aliquem ad vouendum et. tñ non est securus effectus Rñ. zab. in. d. de. j. dicit q̄ ex sola inductione non est excoicatus. nisi inductio habuerit effectum. vt q̄ inductus fecit illud ad qd̄ fuit inductus. vba enim dñt intelligi cū effectu maxime hoc casu quo agit de spūali pena.

Quero quare ex delicto vnius forte minimi de ecclesia p̄pter iuramentū vel p̄missionem quā sibi fecit fieri. tota ecclesia damnū patiat. vt sit interdicta cū cimiterio: Rñ. De. de ancha. q̄ reliq̄ de ecclesia hanc penaz interdici incurrunt pot̄ ex seq̄nti eoz delicto. nō restituēdo male accepta q̄ ex facto alicui de collegio hoc inducenti p̄ceperūt. q̄ si totuz collegiū dicat delinquere si retinent rem inuasiā ab vno de collegio.

Quero: dicit in. d. c. j. q̄ si q̄s fecerit sibi pmitti de eligendo apud illum sepulturam. q̄ talis p̄missi-

sione non ob. debet ille sepeliri apud illam ecclesiam apud quā de iure sepeliri debuisset. Quid si ipsa est illa cui clericus sic deliquit: faciēdo sibi iurare et. Rñ. Jo. an. q̄ ista qd̄ est indubitata. q̄ ista p̄stitutio emanauit in fauore ecclesie cui sepultura debet. et in ipsi penam et otioz non dicit. de reg. in. qd̄ ob ḡfaz. li. vi. Item licet peccet auferendo libertatem eligendi sepulturam. tñ certat de debito retinēdo nō est q̄ h̄nda illa rō de tali: que h̄ de illo q̄ certat de lucro captando. l. si. L. de codi. Jde. pe. de an.

Quid si illa ecclesia. apud quam debebat sepeliri de iure erat interdicta cū ei? cimiterio: Rñ. archi. illum sepeliendū in ecclesia cathedrali. que etiam si esset interdicta. fuabit ordo capituli vbi c. xij. q. ij. vbi dicit q̄ vbi c. q̄ sepeliat. Nota tñ p̄ declaratione. d. capituli p̄mi q̄ q̄ illicite sepeluit tenet ad restitutōz corporoz. Et hoc si petant. Ad restitutōz autē alioz: que occasione sepulture p̄ceperunt. j. x. dies. etiam si nō petat. vt dicit glo. in vbo decennium. Et rō est. fm. De. d. an. q̄ ip̄ q̄ male accipit est in mora sicut fur.

Quero ista que debebant restitui huic ecclesie in qua debebat sepeliri si interdicta non fuisset. post q̄ non ibi. h̄ in cathedrali. vel alibi sepelit. vtr̄ debebunt ista huic ecclesie ad quam funus transfertur. Eadem est questio de canonica portioe debita ecclesie parochiali. an eaz perdat si deprehendit interdicta tempe sepulture. Posset dici in primo casu. q̄ post q̄ cathedralis ecclesie vel alia subrogat loco interdicte. debet intelligi subrogata cum omnibus qualitatibus. et cum honore et onere. onus enim comitat emolumentum in tali casu. l. alumne. §. seia. de admō. le. Tres posset dici. q̄ si sine eius delicto esset ecclesia interdicta non esset priuanda commodis p̄suet. ar. l. ab administratione. L. de lega. Idem dicit si non potuit sepeliri apud ecclesiam apud quam elegit sepulturam. p̄ter casum p̄tingentem in p̄sona mortui. puta quia decessit in capis. nec reperit. vel est bannitus. p̄ter enim ista ecclesia non est priuanda legatis sibi factis gratia sepulture. vt no. vt in. c. in nra. de sepul. Si q̄s autem post electam sepulturam et legatum ecclesie factum mutasset animum. eligendo sepulturam alibi. videt legatum ademptum et translatum ad illā in qua voluit vltimo sepeliri. ar. d. §. seia. hec De. de an. De hoc vide. j. sepultura. iij.

Quintus est de his qui cogunt celebrari in loco interdicto et. vt in de. grauis. de sen. ex. Et hec excoicatio habet quatuor casus. Primus est. domini temporales etiam si sint episcopi. vel ecclesiarū prelati qui cogunt quolibet aliquos in loco interdicto celebrare diuina. vel qui p̄p̄ones ad officia eadem audiēda. aliquos excommunicationis presertim vel interdicti ligatos sententia euocare. et est scōs seu qui ne excoicati publice. aut interdicti de ecclesijs dū in ipsis missaz agunt solēnia a celebrantibus moniti. exant pbibere. et est tertia. Nec non excoicatos publice. et interdictos qui in ipsis ecclesijs nominatim a celebrantibus vt exant moniti remanere presumpserunt. et est quartus.

Absolutio. I. Folium .VII.

omnes isti sunt excoicati excoicatione papali.

¶ Quero qd si isti dñi p̄cipiunt nō subiectis. Soluit Pau. q̄ nō est locus huic pene. Nota etiā fm zab. q̄ celebrantes dñt instare vt excoicati: 7 inter dicti de ecclia exeat. q̄tum tñ ad hanc cle. dicit Pau. idem si celebrantes nō instent. Vult dicere q̄ est loc' pene. coipso q̄ isti p̄cipiūt q̄ non exeat etiā si celebrantes nō instent q̄ exeat. p hoc sra ibi. instantibz etiā. q̄ dicit. etiā. est implicatiua. Nota etiā glo. in v. quōlibet. i. oīm modū ppulsiōnis realē. psonalē. directum 7 indirectū p̄hibē dicit. vt si res ipsoꝝ occupant p̄ sanguinos grauat in psonis vel rebz.

¶ Quid aut si isti vocant secreta p̄ nūcium. an incurrant hanc penam? Pau. dicit q̄ non. h̄ cū vocant campanaz pulsatoe aut voce p̄conis. Idem zen. dicit tñ. q̄ hoc qd dicit hic de voce p̄conis. p̄cedit etiā: si voce tube. vel comu. vel simili: cum sit eadem ratio.

¶ Quero: an hoc qd hic d̄ de interdico: locū habeat in cessatione a diuinis? Dic fm zab. q̄ in eo casu q̄ cessatio h̄z vim. in d̄icti. idēz in ea q̄ in interdico. hoc aut est q̄ cessatio est generalis: non autē sp̄alis. que solū obfuaē in eccl'is: in q̄b est. vtz in cle. j. de sen. ex. g. in cessationibz.

¶ Quero in eo q̄ isti p̄pellebant p̄rios in d̄ictos audire diuina in loco in d̄icto. qd si p̄pellerent audire in loco non in d̄icto? Soluit Pau. q̄ non h̄z locum hęc pena. Secus si in loco interdico p̄pellerent non interdicos.

¶ Sextus de illis q̄ ferz. equos. arma. 7 ad impugnantes xp̄ianos necessaria deferūt vel transmittunt. seu galeas. aut naues vendūt. vel in pirratis saracenoꝝ nauibz gubernatoꝝ exercent vel impendūt p̄silū vel auxiliū in dispēdiū terre sancte extra de iudeis. Ita q̄rundaz. 7. c. ad libertandam.

¶ Pro declaratoe h̄ excoicatoꝝ p̄mo q̄ro: an liceat tpe guerre deferre merces p̄hibitas ad fr̄as infidelū? Rñ. Panoz. in. c. significauit. de iudeis cōcludit. q̄ tpe guerre nō est licitū deferre aliq̄s merces etiā nō p̄hibitas. Inno. tñ 7 Mo. in. d. c. significauit. tenet q̄ p̄ redemptōis articulo licitū est deferre merces p̄hibitas. ar. l. sancim? L. d. fa. san. ec. 7 in. c. j. de pig. nam vasa que p̄hibent alio tpe vendi: distrabi p̄nt. p̄ redimēdis captiuis. xij. q. ij. auz. Jo. an. p̄cludit. q̄ ante factū est sc̄nda opinio glo. q̄ tenet d̄ium. nam si infideles p̄penderent q̄ p̄ redemptōe possent p̄seq̄ merces p̄hibitas nō vellent aliud. p̄ redemptōe. Item volenti fraudem p̄mittere patum esset velamē. q̄ sp̄ diceret se fecisse p̄ redimēdis captiuis. Sz post factum p̄silendū est fm opinioe Inno. 7 Mo. vt sic necessitas redimēdi captiuis eos excuset. Sed Panoz. indistincte tenet opinionem glo. f. q̄ tales merces p̄hibitas non sit licitum deferre: etiā p̄ redemptioe. nec excuset deferens etiā ex p̄ facto. q̄ cum ex illis armis veniant postea impugnandi xp̄iani: non d̄z impēdi subsidium ad malum p̄mutendū. p̄pter bonū qd inde seq̄t. Et hoc putat Panoz. p̄cedere durante guerra. h̄ tpe pa-

cis p̄cedat opinio Jo. an. Item nota secundum Panoz. ibi q̄ dispositio p̄ternēs tempus guerre. videt etiā cōcernere tempus treuge. quia p̄ treugam guerra non est extincta. et hoc verum etiā in penalibz.

¶ Secundo quero: an tpe pacis sit licitum deferre h̄mōi p̄hibita? Rñ. Panoz. in. c. q̄ olim. de iud. deis. dicit q̄ semp̄ stat. p̄hibitio bellationis p̄hibitoꝝ: etiā tpe pacis: licet aliud sensert glo. in. d. c. significauit. nam possent facere pacem infideles fraudulentē. vt sic valeant fulcari h̄mōi armis. et ista opinio benignior est ante factum. h̄ post factū forsitan possent excusari a pena. q̄ illud. c. ita quorundam. dicit q̄ deferebant ad impugnantum xp̄ianos. 7. hęc Panoz. Et licet predicta possint esse vera de iure p̄muni. tñ secus videt dicendum hodie p̄ extrauagantem Bonifacij que incipit. Olim. vbi exp̄esse h̄. q̄ nullo vnq̄ tpe licet deferre merces p̄hibitas in alexandriam. vel alia loca saracenoꝝ terre egypti. vel ad terras soldano subiectas. Et sic ad p̄dictas terras: nec tpe pacis. nec treuge licebit h̄mōi p̄hibita deferre. nec etiā p̄ redemptione captiuoꝝ. de alijs autē terris possent sustentari opinio p̄cedens.

¶ Quid aut dicendum de deferentibz merces nō p̄hibitas. Dic fm panoz. in. d. c. q̄ olim. q̄ tempē guerre extitis inter xp̄ianos 7 infideles: nō solum iminet excoicatio deferentibz merces p̄hibitas. vt dictum est. h̄ etiā in q̄buscunq̄ mercibz. 7 habetibz cum eis p̄mercium. 7 impendentibz p̄silia seu auxilia. vel subsidia. non solum realiter: h̄ cum ingenio. Et licet Mo. dicat hoc periculosum. 7 q̄ egeret declaratione. tamen Inno. 7 Sof. 7 multi alij tenent simpliciter q̄ existente guerra durat. p̄hibitio generaliter. sed guerra cessante non duret canon late sententia. nisi in mercibz p̄hibitis. qd est valde notandum. Et facit q̄ si turcus vel huiusmodi cessarent a guerra. fortius si pacem cum xp̄ianis facerent. sicut fecit turcus cum venetis et rege neapolitano secure posset deferri merces nō p̄hibite ad terras illius. Idem dic de alijs dominis infidelibus. qui nullam guerraz habent cum christianis.

¶ Quid aut si q̄s deferat merces non p̄hibitas tpe guerre ad terras infidelium. an talis incurrat excoicationem papalem vel ep̄alem: dic q̄ talis p̄te esse excoicat? tripliciter. s. p̄ ius p̄mune. aut p̄ extrauagantes. aut p̄ processum curie. P̄mo nō tales sunt excoicati ep̄ali excoicatione. etiā deferendo merces p̄hibitas. vtz p̄. d. c. Ita. c. significauit. c. qd olim. 7. c. ad libertandam. sc̄do casu. s. p̄ extrauagantes. dic q̄ deferentes tam p̄hibita q̄ nō p̄hibita in alexandriā vel ad terras soldano subiectas. seu ad fr̄as egypti tpe guerre sunt excoicati excoicatione papali. Tercio casu. s. p̄ processu curie. dic de ferētes nō p̄hibita q̄cūq̄ tpe nullā excoicatoꝝ incurrūt. q̄ solū loq̄t de p̄hibitis. vtz i. processu Pan. ij. vbi sic d̄. Item excoicam? oēs illos q̄ eq̄s. ferum. arma. lignamina. 7 alia p̄hibita deferunt saracenis. 7 alijs xp̄i nois inimicis.

¶ Additio Ex hac de habes vnu singlax qd facit ad mltas ab i di q̄ licet h̄ excoicatio emanauit ad istā p̄larā h̄ si ip̄i d̄t fuerit exp̄ ip̄i sibi sc̄ia excoicatio ligat. Ex q̄ habet d̄ctōis r̄q̄ q̄ h̄ subz accidit Nā q̄d p̄uatoꝝ ad istōs d̄m sui. cu d̄io q̄d r̄o fuito subtraxit fuerit factū nāi fuit excoicatio p̄ ep̄ ut q̄d p̄d̄ r̄o subtraxisset. eas r̄fra etū t̄mū? Istū aut alioquin r̄. Arridit q̄ iste mit p̄uatoꝝ abstulit q̄dam ex ill. modo q̄rit an ip̄munt d̄ d̄at? d̄m f̄m̄q̄. an ip̄e p̄uatoꝝ d̄m f̄m̄q̄ fulminari. 7 h̄i f̄m̄bat d̄m r̄o se subtraxisse n̄ se excoicasse. D̄m p̄ d̄ubio q̄ d̄ excoicatio. s̄m̄q̄ si se excoicasset. Nec obstat si d̄cat q̄ n̄ d̄at f̄m̄ d̄ctōis q̄ ep̄ q̄d excoicet. 7 d̄a d̄io q̄ excoicatio l̄ absoluto n̄ sumunt v̄los ab istōs illi. q̄ facit fulminari excoicatio. h̄ sumunt v̄los ab istōs excoicatio l̄ absoluto Et q̄ f̄m̄q̄ fulminari excoicatio. nihil excoicatio d̄o excoicatio d̄o ḡnālē? Istū d̄t ligat q̄ d̄ d̄ctōis p̄uatoꝝ sibi n̄ d̄ctōis. s̄m̄q̄ si de d̄ctōis ē d̄ctōis. ut q̄ iste p̄uatoꝝ se l̄ uozō l̄ filio? l̄ alio? excoicasset. Nā t̄m̄ index solū illoꝝ ligat q̄ p̄uatoꝝ d̄ctōis ligat. 7 excoicet q̄ p̄uatoꝝ excoicasset. licet index ḡnālē loq̄t? i f̄m̄a. p̄m̄ d̄m p̄ i m̄a quōtidiano. Nā s̄m̄ p̄ d̄ctōis. 7 mariti fuerit fulminari f̄m̄q̄ excoicatio. d̄t illoꝝ q̄ subtraxerit alijs de bonis eoz. Et s̄m̄ d̄ctōis q̄ eoz excoicet. l̄ filij p̄d̄a rapuerit. 7 h̄ si f̄m̄q̄ p̄d̄o talia subtraxerit nullo? fuerit fulminari p̄d̄o f̄m̄q̄ h̄i nihil excoicet. 7 d̄o t̄m̄q̄ q̄ filij est excoicatio r̄o p̄d̄a

anno eodem su oblatio picipiat. 24. q. 1.
si qd dedit.

¶ 39. q. igitur rogatus duas sorores & maritum
& filiam. & amitam & nepotem. & dominus pcedat
6. pcedat pcedat carit. coniugio. 34. q. 1. si
qd ad duabus

¶ Quadragesimo. si rubrum roiecit
pcedat pcedat & annos pcedat. Id. pcedat
33. q. 2. r. q. 43. & pcedat

¶ 41. pcedat q. 26. eodem dilapidat. Anno
vno pcedat. 16. q. 1. filio

¶ 42. q. lustrat domum suam ad magis
& tractatibus. & dominus pcedat. 26. q. 1.
q. dicitur. & r. no linc.

¶ 43. si unus eorum coram xpi. sacerdos
21. dies pcedat. si pcedat pcedat dies
de fo. de q. q. bñ. Si deante dimisit
quod nihil in pcedat & amicit. pcedat
miserabilis ab officio suspenderit. de iusto
dia. curgatur. r. q.

¶ 44. q. iurat no facit panem ad pcedat
suo anno vno pcedat. & ad pcedat
dicit. 22. q. 4. q. sacramento.

¶ 47. pcedat pcedat & adultero & fornicatione
dicit regulam septem anni. Id. pcedat
fornicatione licet no ita pcedat pcedat
videtur. 22. q. 1. pcedat. alio
dicit pcedat. 33. q. 2. q. 43. & pcedat.

¶ 48. q. pcedat baptizat. & dominus pcedat
nitrat. faciendo tres quadragesimas
& fca q. & fca pcedat & aqua in
iunado. q. si pcedat hesis fcedat.
si dicit pcedat pcedat. & saluta. cor
pcedat obtinenda. ut de aposta. r. 2.
pcedat dominus pcedat. de fo. de q. q.
bis. & talis q. bis baptizat. vel ut
pcedat. fit de foro eodem. & rogit
fieri regulis. de fo. de q. v. dicit est

*mulier. dicitur hntes immittas capitales. delinaty
7 h9' n' esset 7 articulo mozt. p' eos absoluerit de ludo
dyonism. Et lo at sit legitimu' impedimēte. Dir q' 2
oe id qd arbitrio boi viri ratiōbile p'cedit*

Absolutio. ij.

inter psonas p'uilegiatas. imo est peioris p'ditio-
nis q' alie p'sone p'uuate etiā nō p'uilegiate q' sal-
tem a leui iniuria possunt absolui iure cōi a suis
ep'is. Iste aut officialis. nō dico ab iniuria medio-
cri: verū etiā nec a leui absolui pōt. Quid g' dicem?
cū oēs tā canoniste q' sūmiste ponāt hūc officialē
inter psonas p'uilegiatas: p'dicta multū vident. 7
cōsultus cū aliquib' p'itis necesse ē distinguere de
isto officiali. Mā officialis q' tū ad p'positū p'tinet.
vno mō accipit. p' iudice vel appitorē fm glo. ibi;
qui appitor: fm grāmaticos dicit ille q' cogit veni-
re reos ad iudiciū. Et hoc mō sumēdo officialem.
dico q' talis nō est p'sona p'uilegiata: imo nec etiā
a leui iniuria pōt absolui ab ep'o: qd est notandū
Alio mō pōt sumi officialis. put ad p'positū p'tinet.
p' deputato ad arcendū turbā: 7 sic ad rem li-
citā. et hoc casu iste officialis inter psonas p'uile-
giatas p'putabit. 7 sic etiā a mediocri iniuria pote-
rit absolui ab ep'o: sicut 7 ostiarius. imo fortius cū
difficili' euiter p'cussiones arcēs turbam q' ostia-
rius. Et hūc intellectū sentit glo. in. c. si q's. xvij. q.
iij. Et hec nota: q' nona. Quint' si sit mulier: nec
distingui debet vtrū sit fortis vel debilis: vidua:
vel maritata cuiuscūq' status sit fm Panoz. in. c.
mulieres. de sen. excō. vbi de hoc ter. Et ratio: qā
piculosum est mulierib' itinerare: 7 inmiscere se ce-
tib' viroū. Et hoc habet laudabilis consuetudo
quā papa scit et tolerat. nec distingui d' circa eas
inter atrocē 7 nō atrocē iniuriā fm v'v. Sextus si
sit senex aut valitudinari': extra eo. c. ea noscitur.
Qui aut dicant senes. Jo. d' sanfonia dicit q' quo
ad generatiōz legalē: 7 quo ad potestātē adoprādi
dicit senex maior. lx. annis. ff. de adop. l. si paterfa.
Alio mō dicit senex quo ad excusationē munerū
p'onalium: maior. lxx. annis. l. qui eta. l. si. l. x. iun-
cta. l. ij. f. ff. de decu. ergo maior. lxx. annis excu-
sabit ab onerib' 7 muneribus: etiā excusabit ab
onere itineris: etiā si sit fortis ad ambulandū p'
pter piculum mortis q' mors senib' est in ianuis.
Et fm glo. in p'hemio ferti a. lxx. annis vltra non
dicitur esse in senectute quis: sed in senio. quod est
aliarū etatum terminus. et post dictā etatē debet
dici magis decrepit' q' senex.

Quid autē sit valitudo: glo. in dicta. l. si paterfa.
dat differentiā inter morbū 7 valitudinē: quia
morb'us est tēporalis. valitudo autē p'petua.

Septimus si sit membris destitutus: ita q' ad
sedem apostolicam non possit accedere dicto. c. ea
noscitur.

Qui autē dicant mēbris destituti: Panoz. ibi
dicit q' claudi. cecū. 7 alij multifarie impediti i mē-
bris. omnes eī tales dicuntur miserabiles p'sone.
Et gaudēt hoc p'uilegio.

Octau' si sit infirm'. 7 dir. hoc intelligit: siue
sit infirmus incurabilis: vel de cui' morte dubitet
vel morbus longus: vt dictū est s. Et istis in iun-
gendū est q' si euaserint q' debeāt se sedi apostoli-
ce p'ntare. nō autē p' absolutiōe obtinenda: q' iam
sunt absoluti. nisi fuerint negligētes: vt in. c. eos.
eo. ti. li. vj.

Monus in paup. c. qd de his: 7. c. q'nis. eo. ti.
Sed circa hoc panoz. in dicto. c. ea noscitur. de mēte
Jo. an. dicit q' paup' medicans al's potens ad cū-
dum: tenet ire ad curiam. si al's mendicādo potest
sibi p'spicere: sicut et in loco in quo manet. Si vō
est paup' nō medicans nō habēs vnde viuat: nisi
ex artificio suo qd exercere nō pōt in itinere. tunc
habēt locum dicta capitula qd de his. 7 q'nis. Et
quo etiā non est solitus medicare sed ex artificio vi-
uere: nō tenet p' absolutiōe habenda mendicare.
imo plus dicit Jo. an. q' si solitus medicare ex mē-
dicitate. p'spicere sibi 7 vxori. 7 itinerando non
posset. p'spicere vxori: tūc nō tenet ire.

Decimus si regularis verberat regularē: vt. c.
monachi. et. c. cū illorū. eo. ti. 7 panoz. in dicto. c. cū
illorū. dicit ex illo ter. abbate posse absoluere suos
monachos ab excōicatione inflicta pro violenta
manuū iniectione in monachos: siue inciderint i ex-
cōmunicationē post ingressuz religiois: siue ante.
dūmodo excessus nō sit enormis.

Undecim' in his qui nō sunt sui iuris: sicut
filiusfa. 7 serui. extra eo. mulieres. 7. c. relatiū. Et de
filiusfa. glo. in dicto. c. mulieres. 7 Inno. intelligit
si sunt impuberes. al's autē si sunt adulti. licz sint in
patria potestate: mittendi sunt ad curiā: q' in hoc
sunt sui iuris: quia possunt ire quo volūt. Hosti.
videt tenere p'trarium. Sed Jo. an. cōco: dando
distinguit. q' aut filius existens in potestate patri
tenet familiam de per se. puta vxorem et liberos. 7
tunc p'cedit opinio glo. Aut est i familia paterna
7 tunc p'cedit opinio Hosti. Panoz. autē in di-
cto. c. mulieres. dicit q' sibi non placet indistincte
opinio Jo. an. quia licz filiusfa. sit extra familiam
patris. tamē ex quo non est sui iuris tenet assistere
7 obedire patri 7 et comoda patrie potestatis exhi-
bere. Unde idem putat i filio: quod 7 in seruo ex
benigna interpretatione iuris. hec Panoz. Et dictū
Panoz. posset verificari quādo talis filius existēs
extra familiam patris necesse haberet providere
ipsi patri: al's non. Quo vō ad seruos: dic q' si ser-
uus percutit clericum excōmunicatus est. dicto. c.
relatum. et ire debet pro absolutiōe ad sedē apo-
stolicam. nisi hoc fecerit in fraudez domini sui: vt
se subtrahat ab obsequio domini: aut ipse domi-
nus propter hoc sine culpa sua graue damnu' in-
curat. Dis enim duobus casibus absolui potest
ab episcopo loci: si lesio fuit etiam mediocris. Se-
cus si enormis. Et intellige fm Panoz. de seruis
christianis. nam si essent infideles: non essent ca-
paces excōmunicationis: vt in. c. gaudemus. de
diuoz. Itē intellige de seruis: qui sunt seruilis cō-
ditionis non de famulis seruentib': q' de his nō
inuenit iure cautum.

An autem idem dicendum sit de viro: si i frau-
dem vxoris hoc faciat 7 in liberto qui tenetur pre-
stare opas: Glo. i dicto. c. relatiū. Rū. q' hoc nō
credit cū hoc nō inueniat in iure cautum. Et hoc
edictū: vt omnes ad curiā mittantur: qui expres-
se non excipiuntur: prohibitorium est. Et hoc cō-
muniter tenetur a docto. fm Panoz. ibi. Et licet

hoc casu mulier punitur viro suo sine culpa sua, non tamen sine causa. licz. **¶** Do. fuerit in contraria opinione, qui facit vnam regulam generalem de filiosa, pubere et impubere, de seruo et liberto, et etiam de viro qui verberat clericum in fraudē vxoris: vt oēs isti nō teneant ire.

¶ Duodecimus de his qui sunt magne potentie, et ita delicati q̄ laborem eundi ad curiam nequeunt sustinere, papa est consulendus, dicto. c. mulieres. **¶** Glo. ibi dicit, q̄ ad arbitrium episcopi est referendum. Et si videbitur episcopo q̄ laborem eundi nequeant sustinere: propter periculum more, illos absolueri poterit recepta sufficenti cautione: q̄ parebunt mandato ecclesie. Si vō periculum non timetur, consulatur papa anteq̄ absoluantur. **¶** hec glo.

¶ Terciusdecimus in impubere, extra eo. c. j. etiam si post pubertatē postulat se absolui, extra eo. ca. si. Et hoc si est doli capax, als non incidere in excommunicationem. Et panor. in dicto. c. si. elicit ex illo tex. vnam regulam: q̄ beneficium semel indultum minori: ex quo cepit habere locum, non extinguit per superveniētiā maioris etatis. Et facit ad questionē. **¶** Nūquid impubes factus pubes possit testificari de his que vidit in pupillari etate? **¶** Rñ. glo. in. l. iij. §. l. Julia. ff. de testi. et glo. in. l. notionem. ff. de ver. signi. et glo. in. l. ad testiū. ff. de testa. cōcludunt q̄ sic. Et hoc nisi lex ad substantiam negocij exigeret certum numerum testium: vt in testamento, vbi tempore testamenti exiguntur idonei testes vt valeat: sic vt sit solenne. Secus vbi vt veritas inquiratur. **¶** Har. autē in dicto. §. lege dicit hoc verum, dum tamen excelsisset infantia, als secus.

¶ Quartusdecimus de clericis qui communiter viuunt: vt de vita et bone. cleri. quoniā, quod cōmuniter exponitur: quādo simul viuūt in aliquo collegio, et ibi Panor. dicit q̄ istud p̄uilegiū operatur vt isti clerici possint absolui ab episcopo: cuz iniuria est mediocris. Idem in religiosis, vt extra eo. monachi, sed monachi possunt absolui p̄ suuz abbatem, vbi vō iniuria sit atrox: nec isti: nec illi absoluantur nisi a solo papa: vt in dicto capitulo: quoniā.

¶ Quintusdecimus in moniali: extra eo. de monialibus, et Panor. ibi notat: episcopum posse absolueri indistincte moniales: quantūcumq̄ excelsus sit enormis: ex quo papa non reservat sibi casum enormitatis. **¶** Rñ. est: ne moniales habeant materiam inuerecūde imiscendi se cetibus viroorum. In monachis vō excipit iniuria enormis: vt in. c. cum illorū. extra eo.

¶ An autem episcopus possit absolueri exemptas? **¶** Glo. in dicto. c. de monialibus, dicit q̄ sic, et tam exemptas q̄ non exemptas absoluet: autoritate pape sibi per hanc decre. indulta tanq̄ delegato ad hoc. Et Panor. ibi dicit: q̄ hanc glo. sequitur cōmuniter docto. Sed Panor. dicit inuerecūde dubiū, quid in istis sororibus sancti francisci, et aliorum mendicantium: cum habeant generalem supra se, habentem quasi episcopalem potesta-

tem super eas, nūquid possint ab eo absolui? **¶** Solutio. videtur forte dicendū q̄ non: quia hoc tm̄ indultum fuit episcopis ob reuerentiā ordinis episcopalis, ergo non licet inferioribus hoc attendere, quod videtur satis dubitabile. **¶** Nec Panor. tamē quo ad moniales sancte Clare fratrum minorum aliud est dicendū hodie per p̄uilegia sua, et a solis suis visitatorib⁹ possunt absolui nec episcopi in aliquo possunt se intrromittere.

¶ Sextusdecimus in hospitalarijs sancti Jo. hierosolymitani: hos absoluet suis prior: si est sacerdos, nisi excessus fuerit enormis, extra eo. canonica. **¶** Nota etiam fm̄ Hosti. ibi: q̄ templarij non gaudent hoc p̄uilegio quia licz ius cōmune debet extendi per idemp̄tātē ratiōis, secus est in iure p̄uilegiato, licz glo. tenuerit cōtrarium in dicto. c. cum illorum.

¶ Septimusdecimus in his qui clericis nō enormē sed modicā et leuem iniuriam irrogarūt, extra eo. peruenit.

¶ Sed nūquid illi qui possunt absolueri ab excommunicatione pro violenta manuuz iniectione, possunt huiusmodi absolutiones als cōmittere? **¶** Rñ. glo. in. c. eis quibus, de offi. ordi. dicit: q̄ illis quibus ex officio, scz ordinario competit in certis casibus illos absolueri: qui pro violenta manuuz iniectione sunt excommunicati, licz alijs huiusmodi absolutionem cōmittere, cum viderint expedire dicto. c. eis.

¶ Sed quibus cōuenit hoc ex officio? **¶** Rñ. fm̄ Hof. ibidem, hoc cōuenit legatis ex officio legationis, extra de offi. le. qd̄ translationē. Cōuenit etiam illis: quibus hoc p̄mittitur ex p̄uilegio perpetuo ratione dignitatis: vt Archi. Boñ. cui ratione dignitatis cōcessum est p̄uilegiū absolueri delinquentes ibidem. Item episcopis in certis casibus: vt dictum est supra. Item abbatibus, extra eo. cum illorum, omnes iste p̄sone p̄dicte cum viderint expedire possunt super his auctoritate dicti canonis, scz eis quibus ordinario iure cōpetit, vices suas p̄mittere. Et idem dicendū est de alijs excommunicatōibus, scz q̄ illi qui ordinario iure: vel delegato a p̄ncipe possunt ab eis absolueri, possunt alijs vices suas cōmittere cum viderint expedire, dūmodo delegatus habeat iurisdictionē. Si vō sit alicui concessum ex p̄uilegio speciali q̄ absolueri possit, talis cōmittere non potest: quia certum ministeriū sibi cōmittit in hac pte, nō aut iurisdictionē, extra de offi. dele. quoniā, hec glo. in dicto. c. eis. Idem **¶** Do.

Absolutio. iij. scilz regulariū. Regularis si percusserit regularē eiusdē claustrī, ab abbate vel als a p̄lato p̄prio p̄t absolui. Et in sum. cōse. habetur q̄ inter p̄dictos p̄latos p̄putandi sunt p̄ores cōuentuales fratru p̄dicatoz, et Guardiani minorum et omnes p̄ores cōuentuales cuiuscūq̄ ordinis sint qui non habent supra se maiorem in eodem cōuentu. Secus de p̄orib⁹ triū vel quatuor regulariū

In absolutione a maiori excommunicatione qua-
tuor obseruanda sunt. Primum ut excommunicatus iu-
ret prius stare mandatis ecclesie. extra eo. ex tenore
Sed hoc iuramentum non est de substantia absolu-
tionis communiter secundum doctrinam extra eo. cum desideres.
Unde et si omittatur quod fieri non debet. non propter
hoc minus tenet absolutio. Porro de pueris an iu-
rare debeant iudicio episcopi relinquunt. Mulieres autem
indubitater iurare debent. Secundum ut si excommuni-
catus sit pro notoria in aliquo offensa: non absoluitur.
nisi prius sufficiens emenda preestet. Pro occultis
vero offensa: aut pro pertinacia sufficit iurata cautio.
Vbi nulle expense petuntur. sed ubi expense pe-
tuntur. tenendum est quod dictum est. Absolutio. iij.
Tertium est ut absoluitur pro eorum qui tulit sententiam: vel
eius superioris aut alium cui commiserit cum psalmo oratione
et verbis. et postea subiungat. absoluo te. et ego
a nobis. ij. Quartum ut postmodum excommunicator
faciat illi mandata iusta et rationabilia: aliter non possit ap-
pellari de ap. ut debet. In excommunicatione vero a mi-
nori exprimitur excommunicatus pro sacerdote causam.
et sic se faciat absolui. Et intelligit. prius sacerdos
parochianus: vel diocesanus: vel ille qui de licentia
eius est electus. nec requiritur iurata cautio: extra
eo. nuper.

Que autem mandata fieri debeant absoluto qui iura-
uit: dicendum quod si erat excommunicatus a canone. iniun-
gendum est ei principaliter: quod contra illum canonem nunquam
veniet. Et incidentario. quod nunquam incedat. et percussori
quod nunquam percutiat et filia. xviij. q. vlti. pessima. Aliqua
enim requiritur cautio: quod decetero talia non faciant
extra de sen. ex. grauē. Similiter etiam quod huius impe-
dimentum absoluitur ab eo: quod aliter non posset iniungendum
est ut quicquid poterit se penitet. Sed si apparuerit
sententia iniusta nullum mandatum fiet absoluto. extra
de sen. exco. sacro.

Defunctus hoc modo absoluitur. si est sepultus in
cimiterio non exhumabitur. Si alibi exhumabitur et
corpus vel sepulchrum verberabitur: ut sit circa viuos
ut nota. extra de sen. ex. a nobis. cl. ij. Et ad quod va-
let talis absolutio. vide s. Absolutio. j. in fi.

Absolutio. vi. f. a pec-
cato. forma absolutionis in sacramento
penitentie secundum Scotum. in. iij. est. Ego absol-
uo te. Et addit idem Scotus. quod sacramentum penitentie
potest dici sacramentum iudiciale vel iudicium sacra-
mentale. ex hoc quod sacramentale est firmius: quod irre-
uocabilius quam aliquod iudicium publicum. Et hic
patet ratio quare non est necesse verba esse ita pre-
cisa in isto sacramento: sicut in baptismo. et eucha-
ristia: quia sufficit quod in hoc sacramento penitentie
exprimat actus sententie absoluens: sicut etiam in
iudicio publico non oportet esse limitata verba. Alii
enim vnus de theodoro martyre. Iubeo ignibus tra-
di. Alter d. cypriano. Gladio animaduerti placet
Communiter tamen ista verba sunt apta. Ego absoluo te
quocumque alia premittantur vel subsequantur. Congruit
etiam debita intentio ex parte absoluens. Et ex parte autem
suscipientis quod sit penitens. In absolutione autem ab ex-

communicatione secundum Raym. in. iij. di. xvij. non est necesse ob-
seruare verba precisa sicut in prima: quod est per sacramentum
penitentie. licet congruum sit etiam in ista: dicere. absoluo:
tamen non est necessarium. imo sufficeret dicere verba signi-
ficantia excommunicationis remotionem. Unde si diceret
excommunicator: reuoco. vel relaxo excommunicatio-
nem ille esset absolutus. Idem si diceret rebenedico
te: vel quodcumque aliud tale intendens per illud absol-
uere esset absolutus. extra de reg. u. omnis res. Et
hoc secundum v. Jo. Raym. et fere omnes doctores. licet Ido.
dicat contrarium.

Absolutio autem a suspensione officij vel diui-
norum fieri debet sub ista forma vel simili. Ego ab-
soluo te a vinculo suspensionis quam incurristi pro-
pter talem causam. et restituo te executioni ordinum
et officiorum tuorum in nomine patris et filij etc. Tamen
quod suspensio pertinet ad forum contentiosum: nec repe-
ritur determinata forma necessaria huius relaxa-
tionis. Ideo quicquid dicat et quibuscumque verbis
vrat is qui valet absoluere vere absoluit sicut di-
ctum est de absolutione ab excommunicatione. Quo
autem ad irregularitatem secus est. nam relaxatio eius
per eum qui valet: debet fieri per istud verbum. dispen-
so. et non absoluo: vtpote Index dicat. Ego dispen-
so tecum in irregularitate quam incurristi propter ta-
lem causam. et restituo te ad actus legitimos: vel si
contraxisses: quod dubitatur.

Accusare. Vtrum homo teneatur
accusare? Raym. secundum Thome. secunda sede. q.
lxxij. Si crimen sit tale quod vergat in de-
trimentum reipublice. puta in multitudinis cor-
ruptelam corporalem vel spirituales: tenetur homo
ad accusationem dummodo sufficienter possit proba-
re. Si vero non sit tale quod in multitudinem reducat:
vel etiam sufficientem probationem habere non possit
non tenetur ad accusandum quia nullus tenetur ad id
quod debito modo probare non potest. Et addit thome.
quod illud non est omnino secretum quod per sufficientes
testes probari potest.

An autem in primo casu quod commissa talia sunt: que
vergent ad corruptionem multitudinis teneatur
sciens statim manifestare. non tamen requisitus per
superiorem: nec productus in testem? Raym. secundum Thome.
secunda sede. q. lxx. quod de his que commissa sunt ho-
mini in secreto per confessionem nullo modo de-
bet testimonium ferri: quia huiusmodi nescit ut
homo: sed tanquam minister dei. et maius est vinculum
sacramenti quolibet hominis precepto. ad hoc glo.
in. c. sacerdos de peni. dist. vj. Circa vero ea que ali-
ter homini ad noticiam veniunt: vel sub secreto
committuntur distinguendum est. Quibus enim talia
sunt que statim cum ad noticiam hominis vene-
rint. homo ea manifestare tenetur. puta si pertinet
ad corruptionem multitudinis spirituales: vel cor-
porales: vel in graue damnum alicuius persone: vel
huiusmodi: quod quis appellare tenetur vel testifica-
do: vel denunciando: et contra hoc debitum ob-
ligari non potest per secretum commissum: quod in hoc fran-
geret fidem quam alteri debet. Quibus vero sunt talia que non

marginis
tam manus iniectione in
carnia fieri solet: que quia
non dicantur. et extra de sen.
Si autem in clerico facta
erit applicabitur nisi in com-
t. palatus. nam tunc redde-
unt: vt in illi. de iur. i. q. i.
Sof. i. Do.
propter damnatum si iustitiam
tui nulli satisfiat. et petere
dram absoluit? est. fm. iij.
Iam non potest: debet absol-
uere quod iustitiam ad iura
venit. de solu. edictis.
notaria vel fidelitatis quod
postulare non potest. tamen
datio enim non est iniquitas.
lis quocumque ad penitentiam
nis fm. vj.

Accusatus

pdere non tenet. vii pot obligari et hoc q suo se-
creto committunt. et tunc nullo mo tenetur ea pro-
dere etia et pcepto superioris: q secretu seruare e de
iure naturali. nihil aut pot pcepti homini ptra id
qd est de iure naturali. quo ad hoc vltimuz aliqui
tenent contrariu.

Quomodo aut fieri debeat accusatio? Dic pmo q dz
fieri i scriptis. ij. q. vlti. q crimē. sed hoc nō ē semp
necessariū. puta in leui crimie. Itē in notorijs: qā
in bmo nec accusato: requirit de accu. euidentia.
Seco in nō notorijs etia si manifesta sint. xj. q. iij.
eo. Itē dz accusatio fieri cū inscriptioe. i. q. accu-
sato: debet se ad penā talionis obligare. ij. q. vlti.
quis q. s. tū et si accusator nō inscribat ex natura tū
accusationis huiusmodi pena calūnie venit. L. de
accu. l. si. Excipiūt tamē quidā casus. vt in leui cri-
mine. Item in crimie apostasie. Item cū maritus
accusabat vxorē de adulterio. et huiusmodi. Mo-
ta tamen singulare dicitur Bar. in. l. ij. L. si ser. vel
liber. l. x. q. si q. s. accusat publice infamatus: et defi-
cit in pbatōne nō debet puniri pena talionis vl
calūnie: q. excusat. ppter infamā pcedentē. qd est
mētū pmedādū fm panor. l. c. cū pūgat. d. rescrip.
vbi etia dicit q fama inducit iustā credulitatē. vii
habens iustam noticiā ex fama. dicit habere ex p-
babili causa. Et idem sentit glo. in. c. inquisitioni.
de sentē. exco.

Accusatus. vtz accusat peccet
mortalitē negādo veritatē i iudicio: Dic
put habet p tho. scda scde. q. lxx. q. ac-
cusatus tenet iudici veritatē exponere. quā ab eo
fm formā iur. erigit. Et ideo si psteri noluerit vl
mēdaciter negauerit: peccat mortalitē. Si vō in-
der exquirat qd nō pot fz ordinē iur. nō tenet ei
accusari rēdere: s. pot p appellationē. vel aliter li-
cite subterfugere. mēdacitū tū dicere nō licet. et vi-
de nota. p hen. de gā. quodlibeto. viij. vbi dicit. q
quāto homo tenet magis seipm diligere ex chari-
tate q. pximū tanto magis debet circa seipm opa
charitatis exercere. Nūc aut opus charitat. sum-
mū homis erga pximū est. cū peccatū ei? occultū
est. eū ad correctionē occultā exhorrari. nullo autē
mō peccatū ei? publicare ne tā sit pditor: criminis:
q. corrector. multo q. magis non pot esse suspns
pditor: sed corrector. Si q. hz peccatū occultū sol?
dz se corrigere q. p charitatē ē crimē suum. pdere.
etia p charitatē ē ab homie petere qd est p ipsam
charitatē facere. Petere q. a subdito siue cuz iura-
mēto siue nō. vt in apto piteat crimē suū occultū
si nō sit p ipm sup facto suo infamia vl suspitio ta-
lis vt p ipm p inquisitionē opus sit. pcedere. ē ptra
charitatē. Et ideo i isto casu nō tenet ei obedire qz
pceptū dei in hoc obuiat. vii cū illicitum sit facē
sub iuramēto qd nō licet facere oīno sine iuramē-
to. Ideo si prelati petat cuz iuramento vt dicat
de eo subditus veritatē quā nouit. nō debet ei in
hoc obedire. neq. se ad tale iuramentū astringere
vltius si astringat ipm generali iuramēto ad di-
cendū veritatē sup interrogatis. et postea petat
specialiter sibi dici veritatē casus pdicti. dico q

nō tenet ei respondere qz iuramentū generale nō
intelligit nisi de licitis qz iurans sine offensa dei fa-
cere potest. et que ille cui iuratur debz et potest sine
peccato petere. hec ibi.

An liceat accusato et ad mortē pdemnato se de-
fendere vel fugere. Dic fm Tho. scda scde. q. lxx.
q. si damnatus fuit iuste. nō licet ei se defendere.
Si vō iniuste. tale iudicium simile est violentie la-
tronū. Et ideo i tali casu licet resistere principibus
malis. Accusato autē cuiuslibet fugere licet. qz si nō
liceat resistere. nō tū tenet facere illud. vnde moys
sequat. s. manere in loco vñ ducat ad mortem. de
hoc. i. In carceratus.

An autē ille q iurauit redire ad carcerē teneatur
redire. Dic fm panor. in. c. si vō. de iureiur. q. tenet
obseruare iuramentū. etia si subsit piculū mortis.
dūmō carcer non sit iniuriusus. de quo vide glo.
notabilem in de. pastorali. de re iudi. in. v. p vio-
lentia. vbi sic dicit. p hanc lraz videt qz si captiu?
ad penā vel piculū mortis relaxat iuramento suo
de redeundo ad carcerē certa die. si moys erat in-
iuriola. redire nō tenet. als tenet.

An autē ptract? in iur. p carceratū valcat. Dic
fm doc. et maxime panor. in. c. accedens. de p. cu.
q. aut q. s. est captiuus apud hostes. et tūc ille cum
pdiderit libertatē. nō potest testari. neq. aliquem
actū vt liber homo facere. vt in. l. eius. ff. de testa.
et in. l. diuus. ff. de iure fil. Aut est detent? in car-
cere pūato. puta a latronibz vel aliquo tyranno.
et tūc si aliquid agit cum ipso tyrāno detentore. pot
postmodū allegare metū. et facere actū rescindi. vt
in. l. q. in carcerē. ff. qd me. cā. Sed cū alio ab ipso
detentore pot pstrahere. Itē potest in carcere testa-
mentū facere. vt in. l. metū. §. sed licet. ff. qd me. cā.
Aut est q. s. detentus in carcere publico? in se.
et tūc si est damnat? pena capitali. nō pot aliquid agē
tanq. liber q. est effectus seruus pene. et bona sua
venit ad succedentes ab intestato. vt in aut. bo-
na damnator. L. de bo. dā. vñ talis ad pias cau-
sas etia nō potest disponere. vt notabiliter dicit Jo.
an. in. c. ij. de vsu. li. vj. Aut nō est sic damnat? s.
est in carcere detentus. Et tūc potest pstrahere. et
alios actus agere. vt in dicta. l. qui in carcerē. et te-
net ibi Bar. et etia cum illo: ad cuius petitionem
detinetur. Aut tenetur quis apud alios. vt obfes
et tunc si loquimur in obside. p. p. sumpto. vt i illo
qui datur pro aliqua securitate ab hostibus. et iste
perdit libertatem. vnde non potest aliquid dispo-
nere vt liber. nec facere testamentū. ita loquitur
l. obsides. ff. de testa. Secus autem si vna ciuitas
dar alteri ciuitati obsides. vel vnus nobilis alteri
nam illi non perdunt libertatem. nec possunt sic
dari. vt sint proprie obsides. vt notat Bar. in di-
cta. l. obsides. et facit quod notat in. c. et rescripto
de iureiur. vbi habetur fm panor. q. ab impato-
re dari possunt suis hostibus et ecōtra. Et isti ob-
sides hoc casu sunt quasi serui. Ideo nō possunt
testari sine licentia principis. vt in dicta. l. obsides
Idem puto de alijs principibus habentibus iu-
ra principis. seu ius indicendi bellum. et isti p. p.
dicuntur veri obsides. Ab alijs autē inferioribus

glo. in. l. ij. l. de pa. qui. fi. di. dicit qd nō licz fateat de facto usurpatū contrariū. Bart. remittit ad. d. ca. ex rescripto. Sed Panor. dicit qd isti inferiores non pnt istos obides. pnie dare. vt sic pdant libertatem: qz immutare statum hois est solius principis. Et sic quo ad clericos z monachos solus papa pōt eos dare obides: vt. pprie sortiant nomen oblidum. Et nota p declaratione p̄dictorum vñū menti cōmendandum fm Panor. in. d. c. accedēs de mente Bar. in. d. l. qui in carcerem. qd nō dicit quis liberatus a vinculis: si custoditur in publico. Et hoc facit contra practicam quorundam. Nam si detentus in carcere vult aliquem contractum facere: faciunt ipm extrahi de carceribus et custodiē ibi p familiam. nam certe iste nō potest dici liberatus. vt in. d. c. accedens. ex quo. c. habet. vt nō susciat extra territorium. pduc. nisi pducatur ad locuz securum. Vide etiaz qd notat Panor. in. c. domū de se. nup. vbi dicit qd existens in carcere potest cōtrahere matrimonium. z tenet. ex quo vis non infert in matrimonio contrahēdo. Ex quo infert qd si matrimonium tenet: qd requirit libertatem maximam. vt in. c. cui locum. de spō. ergo cōtractus in carcere gesti tenent. hoc tñ dictum limita. vt dicitur est s.

Adoptio est persone

extranee in filiū: vel nepotem vel deinceps legitima assumptio. fm Ri. in. iij. di. xij. art. ij. q. j. Et p̄sonā extraneam intelligit ois qui nō est in p̄tate adoptantis. siue sit de eius carnali cognatōe: siue nō. Et p̄ filium intelligas filiam. z p̄ nepotē. neptem. qz tam masculus q̄ femina pnt adoptari. Adoptio autē est genus. et habet duas spēs. l. arrogationē. z adoptionē. Arrogatio fit de eo qui est sui iuris: auctrate principis. sed adoptio fit in spē de eo qui est alieni iuris. auctrate magistratus. vt. ff. de adop. l. j. z ad patrē arrogan- tem transeunt oia iura seu bona: arrogati. ac etiam filij sui in eius p̄tate efficiunt. ff. eo. l. si paterfa. Et querit glo. ibi. filius arrogatus vult p se sibi retinere. an possit: z videt qd sic. qz in traditōne pactū qd apponit debet seruari. In cōtrariū facit autentica ingressi. de sa. san. ec. Idem Bar. ibi.

Quero vtrum absens vel dissentiens possit arrogari: Ri. qd nō. ter. est. ff. eo. l. neq. Neqz etiaz adoptare. vel arrogare quis absens pōt. nec etiā p pcuratorē arrogare vel adoptare quis pōt. de hoc est ter. ff. eo. l. post mortē. §. neqz. Quare autē hmoi arrogatio. vel adoptio nō possit fieri p pcuratorē. vide Bar. in. l. galus. §. forsitā. ff. de li. et po. vbi dicit qd ea in quibz solus p̄senssus requirit. pnt fieri p pcuratorē. vt est in legitimatōe. vbi sufficit qd filius oñdat voluntatem patri. nec est necesse qd pater sit p̄s. Item ex pte filij nō requirit qd sit p̄sens. sed sufficit qd ratum habeat. vt in autentico. qui. mo. na. effi. sui. §. naturales. z §. generalr. col. la. vij. qz in legitimatōe pater nihil disponit. h̄ p̄ncipi vel habenti auctoritatē ab eo. disponētī cōsentit. nō tñ ipse pater legitimat. sed principis auctoritas. Secus est q̄n pater ipse disponit. quia pater

emancipat. vel absoluit filium z iudex auctorizat. Item pater adoptat. Item dñs manumittit. Et ex hoc pōt colligi determinatio illius. q. An filiatō spūalis. siue cōpateritas possit cōtrahi p pcuratorem: z videt qd nō. qz ipse pater spūalis aliquid disponit. z aliquid agit. nō simplr cōsentit. ergo requirit p̄ntia sua. vt. l. post mortem. de adop. Et ita dicunt canoniste. hec Bar.

An autē in adoptōe requiratur cōsensus. p̄n quo rum. Dic qd in arrogatōe voluntas arrogatoris requirit. z illius qui debet arrogari. In adoptōe autē requirit voluntas adoptantis. eius qui adoptat. z patris sui. z nō aliorum cōsanguineorum. Et sic voluntas eius requirit. qui loco patris esse debet. ff. eo. in adoptionibz. Idem Bar. ibi. Et emancipatio z adoptio q̄ de voluntaria iurisditōe sunt. pnt fieri quocunqz loco. dum tñ idoneo. ff. eo. emancipare. Item magistratus p̄t filios suos corā se emancipare. ff. eo. si consul. Et p̄ idē iudex donando posset corā se inlinuare licet cause cognitionē requirat sicut emancipatio. vt dicit Bar. in. d. l. si cōsul.

Adoptare pōt paterfa. qui sui iuris est. z qui generare pōt. qm̄ qui generare nō pōt. ppter impedimentum naturale nō poterit adoptare. Secus si esset. ppter impedimentū accidentale. vt spado. siue gladio castratus. Item mulier adoptare nō p̄t nisi in solacium amissoz liberoz. hoc etiā principe cōcedat. Item nec filiūssa. Item nec minor. lx. annis. ff. eo. l. si paterfa. nisi ex aliqua necessaria cā. qz ante illud tps debet vacare generationi naturali. Pōt etiaz fm Ri. qd adoptans plena pubertate p̄cedat adoptatum. l. xvij. annis. Idē Panor. in. c. j. de cogna. le. Et ex p̄dictis pōt patere dña inter arrogationē. z adoptionē. Et differunt in quatuor. Primo. qz arrogat qui est sui iuris. adoptat vō q̄ est alieni. Secōdo. qz arrogatus transit in p̄tate arrogantis. adoptatus vō nō trāsit in p̄tatem adoptantis. Tercio. qz arrogatio non fit nisi auctoritate principis. Adoptio autē fit p quemlibet magistratum. Et hec dñe habent in sti. de adop. z in. d. c. j. in glo. Quarto differūt. qz arrogatus habet de necessitate legitimam in bonis arrogatoris. vnde siue cum emancipet. siue decedat. debet ei relinquere legitimam. Adoptatus vō non habet legitimā in bonis adoptantis. vnde nō habet etiā aliquid relinquere. Si tñ ab intestato morat. succedit ei adoptatus.

Utrum autē legitima q̄ debet arrogato. sit quarta oim bonozum: Glo. in. l. si arrogator. ff. eo. dicit qd non. sed est quarta eorum q̄ habiturus esset ab intestato. vt in naturali quē pater vult exheredare. vt. ff. de inoffi. test. l. papinianus. §. qm̄. Idem Bar. ibi.

An autē ista quarta sit augmentata p autenticiū de tri. z se. sicut in naturalibz liberis: Bart. in. d. l. si arrogator dicit. qd non. z de hoc est glo. fm eum in dicto autentico. Et ex p̄dictis patet quid dicendum de eo qui in domo sua. vel etiaz corā aliquibz aliq̄ recipit in filiū. vel filiā: Et dic fm Panor. in. d. c. j. qd nulla est adoptio. Et de p̄dictis extant versus. Arrogat qui suus est. z habet mens esse ne

de re q̄ iuramentū conuincit
tū q̄ iurans sine oīnibz
le cui iuratur debz z p̄ntia
ibi.
to ad mortē adematōe
Dic fm Lbo. scō. scō. q̄
tū. nō licet se de
adūm simile est violētū
cau licet resistere p̄ntia
remittit fingere licet. qz si
tenet facere illud. vnde mor
loco vñ ducat ad mortē.
ut redire ad carcerē
in. c. spō. de curat. q̄ tū
i. etiā si subit p̄ntia nō
numerosus. de quo videt qd
ualis. de re iudi. in q̄ p̄
dane h̄z videt qd si caput
ois relaxat in amonitōe
ē certa dic. h̄ mos erit in
als tenet.
q̄ in carceratū valēt. Dic
or. in. c. accedens. de p̄
pud hostes. tūc aliam
vest testari. nec aliquem
e. vt in. l. eius. ff. de testa.
Aut est detentus in car
mbo vel aliquo p̄ntia.
p̄t p̄ntia detentōe. p̄t
z facere actū relictū. vt
c. Sed cū ab ipso
l̄t potest in carcerē testa
ri. §. sed licet. ff. qd me. cā
retire publico. nisi. Et
nati. nō pōt aliqd agē
suis p̄nt. r̄ bona sua
testat. vt in aut. do
n̄ talis ad p̄ntia cur
r̄ notat dicit §. o.
ē sic dicitur. h̄
p̄ntia parare. et
qui in carcerē. z te
d cuius p̄ntiam
pud alios. vt obies
p̄ntia sumpt. vt illo
re ab hostibus. z te
p̄ntia aliquid dīpo
nentus. ita loquitur
autem si vna ciuitas
z vna nobilis alim
atem. nec possunt se
vt notat Bar. in di
ceat in. c. et rescripto
panor. qd ab impato
r̄ cōtra. Et tñ ob
l. Ideo nō possunt
r̄ in dicta. l. solitas
ns habentibus in
bellum. et tñ p̄ntia
s autē in inferendis

Adulatio

esse. Patris adopto sum. nec patris desinit esse.
De hac materia vide infra. Impedimentū. vij.

Adulatio. Vtrum peccatum sit dare adulatoribus vel hystrionibus. Quidā dicunt: vt elicit ex Tho. scda scde. q. cxxv. Pars hystrionatus. q. deseruit humane recreatōi que necessaria est vite hoīs de se non est illicita. vii et de illa arte viuere non est phibitū. Ita tñ q. fiat obseruatis debitis circūstantijs locorū tēporū et psonarū. Sed cū hystriones vtuntur indifferēter tali exercitio. ad repērandū etiā turpia. vel vituperādū. vel irridendū psonas spūales. vel sacra et diuinū cultū. vel immiscēt ibi supstitōes vel piculuz vite. vt tendere arcū sup funē. et hūmōi: illicita est. et eam optet dimittere. et de tali intelligit. de conse. di. ij. p dilectōe. et pctū est talia aspiciere. et talibz p illo ope dare. lxxvij. dif. donare. vult dicere q. vbi actus. verba. vel alia sunt peccata mortalia. tūc phibitum est. Oldricus etiā dicit. q. si aliquis etiāz malis hystrionibz parcedat ad cōseruādū famam suā. ne a talibz vitupet. nō credit talē peccare mortaliter. vide etiā glo. in. c. qui venatoribz. lxxvij. di. qui vult q. dare eis ad voluptatē. vel luxuriā non licet. sed ad laudē dei. vel ob iustā cām. puta recreatōis: licet. de cōse. di. iij. puenit. Et nota Panoz. in. c. cum decorē. de vi. et ho. de. vbi dicit. q. si quis saltem bis exercuit in publico illaz artē cā questus efficiat infamis. ar. optimū in. l. palā. de ri. nup. vbi habet mulierē dici meretricem. si admittit duos cā questus. et facit. xxv. q. ij. Ita nos. Et ex predictis duo notabilia elici pūt. primo q. in criminibz huius actus inducit cōsuetudinē. et iō hoc facit ad casus quōsq. reseruatōs p epōs. qui quōsq. reseruat casus vt puta. verberātes pentes vel blasphemātes deum vel sanctos. si hoc habeāt ex cōsuetudine. Si gtales blasphemassent deū v. p. cussissent pentes vltra vnam vicē. ad epm pneret absolutō. Scdo nota q. si mulier cā questus admittit. duos di meretrix et quicquid deinceps lucrat. cum bona conscia retinere pōt. Secus de mulieribz q. hinc inde fornicant. nō pncipaliter cā questus. sed cā libidinis. tales enī recipientes munera tenent ad restitutionem. Vide de hoc. j. Restitutio. xiiij. Idem in fili habet in. c. monasteria de vi. et ho. de. vbi habet q. ex duabus vicibus inducā frequētatio monasteriorum.

Adulterium est alieni thori violatio. xxxij. q. v. non mechaberis.

Quid faciat mulier que de adulterio suscepit filium. vel supposuit sibi partum alienū. et ita qui nō est filius suscepit expensas ab eo qui putat esse pater. et est cā q. illi qui essent heredes nō succedunt. Dic fm Panoz. in. c. officij de pe. et re. q. aut nullū piculum est in reuelādo veritatem et verisilr credet mulieri. et tunc mulier peccat non reuelando. et durante fraude hec pnia non est fructuosa. Aut non credit mulieri. nec habet pbationes pmptras. et tunc satis est q. peniteat absq. eo q. detegat. q. ex

quo videt q. pbare nō potest debet tacere. ne potius inducat scandalum q. vtilitatem. Aut mulier habet pbationes et verisilr sibi credit. sed subest periculum mortis in reuelando. et tunc debet potius tacere. q. in nō reuelādo est periculum rerum. sed in reuelando est periculum animarū et corporum. Nec obstat regula iuris. qui scādalizauent. vbi habet. q. facilius scandalum nasci pmittit. q. veritas relinquat. q. fm Inno. illud pcedit in iudice vel in teste. qui habet iudicare veritatem. ergo mulier peniteat et satisfaciatur de suo veniēto ab intestato. vel illis quos maritus verisilr instituisse. si credit. distet istum nō esse filium suum. Et si dubitat. dispenset in paupes. Si vō mulier nō est potens ad satisfaciendum. tunc saltem peniteat. et ei nō denegabit confessio. vt in. d. c. officij. quod est valde singularare. Et colligitur hec theonca singularis que facit ad multa. videlicet q. pceptum posituum non obligat quem cum scandalo. vbi ergo verisilr scandalum corporum et animarum esset venturū. iusta causa esset nō exequendi pceptum. etiā pape. vt in. d. c. officij. et in. c. si quō. de rescriptis. immo etiā habes ex. d. c. officij. q. ius posituum interpretat ius diuinū. restitutio enī videt de iure diuino. et tñ papa interpretat hūmōi restitutionem non sciendam. rōne scandali. vel piculi corporū et animarū. et de hoc vide diffusius. j. c. Consuetudo. Predicta aut pcedunt in dubio. quō scz non apparet in contrariuz de expssa intentione pape. Sed dubium est. quid si papa pscie pcepit scandalo non obstante mandato suo parenti. Dic fm Panoz. in. c. cum teneamur de pben. q. aut est quid tale. quod non potest sine peccato expleri. et tunc nō est parendum p notabile dictum Inno. in. c. inquisitioni. de sen. ex. vbi dicit. q. uō est parendum mandato pape. iniuste pcepti. vbi multa mala vel scandalum verisimiliter esserenturum. vnde si mandatum pape continet heresim vel psumitur statum ecclesie pturbari. vel alia mala ventura. non debet subditus parere. Et quo infert Panoz. in. d. c. si quō. q. si princeps mandat aliquid sub pena excomunicacionis. quā ipso facto incurrat. ex cuius executione psumit scandalum venire. non debet subditus parere. Et ex his infert ad aliam. q. Done. papa scribit p notorie indigno. vt assignet sibi certum beneficium. nūquid mandatarius teneat parere. Et dicit Job. an. in. c. cum a deo. de rescriptis. et in. c. significauit. de off. ordi. distingue. q. aut non constat pscie de intentione principis. Et debet seruare mandatarius qd dicit. in. d. c. si quō. scz non obedire. sed expectare secundam iussionē. quia quōsq. princeps propter nimiam importunitatem. vel surreptionem concedit non concedenda. Aut precise constat q. vult huic indigno. puidere. Et tunc. aut papa potest in illo actu dispensare. et est sibi parendum quia videtur tunc dispensare. Aut non potest dispensare. quia est tanta indignitas q. sine peccato nō potest fieri. Et tunc sibi non est parendum. quia papa non habet potestatem peccandi. xl. dif. c. j. Inno. etiam in. d. c. inquisitioni. dicit q. si papa pcepit aliquid. qd non sapit heresim. et tunc in spiritualibus ecclesia

parte. eo. tit. Et Panor. dicit idem intelligendū de omnib; religiosis: qui largo mō pōt dici monachi. Et sic monachus pōt esse aduocatus. ac etiam qui cum q; aliis religiosus. s. cum exposcit vtilitas monasterij. 7 abbate impante. Et istis duob; concurrentib; pōt esse aduocatus nedum in foro ecclesiastico sed etiā seculari fm Panor.

Sed quero qualiter capiat hic vtilitas monasterij. certe si cā est monasterij. hoc est indubitatum.

Sed dubitat. nunquid ppter lucrum applicandū monasterio possit mōachus esse aduocatus abbate impante? Et fuit disputata olim hec questio. Et ponebat in terminis. in aduocato monacho mōasterij. multo ere alieno grauari. vtrū possit postulare in vtroq; foro. vt de lucris eius monasterij reuaret ab onere debitorū. Jo. an. in regula in argumentū. in mercu. concludit nō esse licitū. Dicit tñ q; abbas lap. seruauit contrariū. Et facit p hoc notabile dictū Innoc. in. c. cum. 3. et. A. de re iud. vbi dicit q; monachus pōt esse procurator. vel aduocatus p amico monasterij impante abbate. q; in cōsequentiā tractat de vtilitate monasterij. q; p amicos monasterij p mouet vtilitas ipsius. Panor. tñ dicit q; pmissū videt honestius 7 securius. licet adhibeat opinionū Innoc.

Alienatio rei ecclesie

Immobilis nō valet nisi in certis casib; et debita forma seruata. Et fm Panor. in. c. nulli. de re. ec. nō ali. quatuor sunt casus principales ad quos oēs alij sunt reducibiles. in quib; res ecclesie licite alienant. Primus est necessitas. vt si debita urgeant ecclesiā. 7 non potest satisfieri de fructib;. Scōs est cā vtilitatis. nam potest alienare rem vt habeat aliā meliorem. vt in autentica hoc ius. l. de sa. san. ec. 7 ibi pbant isti duo casus Tertius est cā pietatis p redimēdis captiuis. xij. q. ij. auri. 7. c. line exceptione. Quartus est cā in cōmoditatis. vt q; res alienāda est magis damnosa. q; vtilis. facit. xij. q. ij. terras.

Que autē solennitas sit seruāda in alienatiōe rei ecclesiastice? Glo. in. d. c. nulli. dicit seruanda: de solennitate. d. autentice. hoc ius. Hof. dicit q; difficile est seruare illam solennitatē sed sufficit seruare solennitatē fm cōsuetudinē loci introductam. Et fm aliq; satis est seruare cōsuetudinē illius ecclesie de cuius rei alienatione agit. hoc tñ non placet Host. nā dicit esse cōtra. c. j. de re. ec. non alie. li. vj. Jo. an. dicit se credere q; cōsuetudo nō possit adimere solennitatē dicti capli. sine: sed bñ pōt adimere solennitatē introductā p dictā autentice. hoc ius Item dicit q; cōsuetudo pōt augere solennitatē introductā p. d. c. line. Et cum hac opinione Jo. an. transeunt cōter doc. vt recitat Panor. in. d. c. nulli. qui infert q; cōsuetudo nō valet contra solennitatem. d. c. line. Et q; loquitur in distinctio pōt inferri q; subscriptio eorum qui sunt de collegio nō potest tolli p dissuetudinē. q; ponit in. d. c. line. Item q; ad solennitatem. d. autentice. hoc ius. dicit. q; non est necessaria cōsuetudo ad illam tollendā. quia ius civile nō potuit introducere solennitatem in ali

enatione rei ecclesiastice. quia pmissum est pius canonicum. ita vult Inno. 7 Jo. an. Et ideo concludit Panor. q; si consuetudo cōtraria. c. sine. sit graua ecclesie nō tenet: vt in. c. j. de consue. Sufficit ergo solennitatē. d. c. line. obseruare. idē tenet glo. in. d. c. j. eo. ti. li. vj. Non obstante q; dicta autentica. sit in cōtraria in canonib; q; fuit posita vt sciret affectus pncipū ad ecclesiā. Debet ergo fm Panor. pcedere tractatus. Item debet intervenire auctoritas superioris. cōsensus capli. 7 subscriptio clericorum. Quo vō ad subscriptionem Innoc. in. c. j. de his que si. a prel. facit vnam regulam. singularē q; nunq; requirit subscriptio nisi in casibus. in iure expressis. Que autē sit differentia inter decretum auctoritatem et consensum: seu collaudationem? Glo. in. d. c. j. eo. ti. in. vj. dicit q; decretum est inia qua iudex cōtractū futurum. iustum fore decreuit auctoritatem suam interponēdo. vel aliquem in possessionem mittēdo. vel mittēdum declarādo. ff. de dam. in fec. si finita. Auctoritas autē est auctoritabilis cōsensus: qui cōpetit sibi ex publico officio: vel legitima administratiōe. sicut tutores 7 curatores. Consensus autē siue collaudatio est multorum voluntas ad quos res pncipet simul iuncta. Et dicit quidam q; in alienatiōe rei ecclesiastice nō requirit decretum. sed cause cogitio. auctas epalis. 7 consensus cleri. Hec glo.

Querit etiā glo. nunquid valeat cōsensus canonicorum nō habiti in cōi. Lau. dicit q; non. Idem tenet Host. Idē Innoc. 7 Compo. Hof. tñ tenet cōtrariū. naz; inueniat in electōe q; requirat cōis cōsensus de elect. in geneli. Secus in alienatione. Sed glo. dicit. q; vbi nō pcessit tractatus: vera est prima opinio: vt in. c. j. de re. ec. nō ali. li. vj. Sed si pcessit 7 deliberauerit alienare. lz singulariter consentiāt: valet cōsensus. 7 habet locū scda opinio.

An autē solennitas requisita in alienatiōe rei ecclesiastice possit tolli? Rñ. Panor. in. d. c. nulli. dicit: q; nisi alienatio fiat seruata illa forma. 7 in casu a iure concessō: est nulla. De defectu forme est clarum. nam illa semp inducit nullitatem actus. q; forma dat esse rei. hoc pbat in. c. tua. de his que si. a prel. et in. d. c. sine. De defectu casus liciti pbat in. d. c. nulli. nam phibetur alienatio rei ecclesiastice a iure. ergo alienatio est nulla. si non fit in casu concessō. l. non dubium. l. de legi. 7 in regula ea que. de reg. iur. lib. vj. licet aliud tenuerit glo. xij. q. ij. tit. summa. 7. c. line. Ibi enim voluit tenere alienationem: seruata forma. licet nō fiat in casu licito. Sed pimum dictum verius fm Panor. Vide tamen ad p dicta que notat. d. An. de bu. in. c. quia plerūq; de immu. ec. vbi dicit q; si alienatio facta fuit in casu licito. licet defuerit solennitas iuris. si ibi nulla fraus fuit commissā. 7 interuenit consensus illorum qui habebāt cōsentire. in foro aie ē tutus iste qui habet sine debita solennitate. q; q; ad metas iuris nalis ibi est verus titulus. q; quis deficiat solennitates positine. Ideo in foro aie tenet cū bona cōscia ex q; nō subest deceptio 7 affuit legitima cā alienandi. Et dicit sufficere q; ad foro conscie vt scius teneat fm limites iuris naturalis seu gentiū. nam

Baptismus. ij.

remanet virtus baptismi. Et q̄ tota ista pars. In noie p̄is et filij et sp̄s sancti. p̄ qua exprimit p̄ncipalis baptizans et sanctificat elementū. est de essentia forme. Ideo si de hoc subtrahat aliqd̄ nō remanet virtus baptismi. In illa autē pte forme. q̄ est. Ego baptizo te. sunt aliq̄ p̄tinentia ad essentia forme. s. expressio actus baptizandi. et p̄sone baptizate. Vñ si aliqd̄ p̄dictorū subtrahat. non remanet virtus baptismi. Expressio autē ministri. nō videt de essentia forme quā x̄ps tradidit in baptismi institutione. q̄a ministro baptismi nō h̄z virtutē. Vnde greci p̄sonam ministri nō exprimit. et tñ vere baptizat. Sed auctoritate ecclesie exprimit baptismi ministro p̄sonā ad maiorē expressionē. Vñ si baptizans eā nō exprimeret. nō p̄ hoc tolleret virtus baptismi. Sed grauius peccaret. q̄ institutio ecclesie obligat baptizantem.

Quid si verba pferantur corrupte. R̄ndit R̄i. vbi s. q̄ si corruptio verborū sit talis q̄ nō remaneat eadē significatio. nec fm̄ institutionē p̄me impositionis. nec fm̄ accomodationē vsus. impeditur virtus baptismi. Si autē sit talis q̄ q̄uis nō remaneat significatio fm̄ institutionē p̄me impositionis. h̄ remaneat. fm̄ accomodationē vsus. videt tunc si nō fiat talis corruptio. ex malicia vel derisione. sed p̄pter imperitiā illi lingue in q̄ baptizat. vel p̄pter aliqd̄ impedimentū lingue. non p̄pter hoc ipedit virtus baptismi. Idē tenet panoy. in. c. licz. extra eo. vbi cōcludit fm̄ doc. sufficere. si forma intellectualis est seruata. h̄z nō quo ad corticē. vt p̄z in mulieribz. q̄bus in necessitate p̄mittit baptizare. et aliqua do baptizant per nomina vulgaria. nec falsa latinitas viciat.

Quid si fiat interruptio. R̄ndit R̄i. vbi s. q̄ euz actus baptizandi sit actus vn̄ si fiat interpositio talis que corumpat vnitatem actus. et maxime si corumpat continuitatem intentionis baptizantis nō remanet virtus baptismi. Vñ si baptizans. postq̄ dixit. Ego baptizo te. In noie p̄is. int̄ponat vnā longā narrationē. vel vadat ad faciendū aliqd̄ negociū. et postea dicat. et si. et. nō est puer baptizatus. Si autē interpositio sit modica. Ita sc̄z q̄ nō discontinet intentionē baptizantis. neq̄ actū fm̄ cōem vsum. et interpositū non sit forme corruptiū. non p̄pter hoc impedit virtus baptismi. Vnde si baptizans postq̄ incepit actū dicat. taceatis. vel humilimodi. et postea p̄ficiat. non p̄pter hoc impedit virtus baptismi.

Quid autē si fiat transpositio. R̄ndit R̄i. vbi s. q̄ si fiat talis transpositio q̄ mutet sensum ordinis. quē h̄z ex vi ordinis verborū. impeditur virtus baptismi. vt si dicat. Ego p̄is et filij baptizo te in nomine sp̄s sancti. q̄ ex vi ordinis verborū nō est sensus q̄ ego baptizem te. h̄ aliqd̄ in te. p̄ nomē patris et. Si autē transpositio non mutat significationē ordinis. quā h̄z ex vi ordinis verborū. tñ dico q̄ si non fiat ex malicia. h̄ ex ignorātia. non impeditur virtus baptismi. Si autē fiat ex malicia. impeditur virtus baptismi. p̄pter defectū intentionis in baptizante. quia forma ecclesie intendit mutare.

Baptismus. ij. Quo ad materiam. Vtrum aqua p̄mixta possit esse cōueniens materia baptismi. R̄ndit Tho. in. iij. di. iij. Permixtio pōt esse duplex. Vna q̄ tollit sp̄m sc̄z q̄ p̄ alterationē trāsit in alia sp̄m. sicut p̄ putrefactionē aliqua vel digestionē trāsit in vinum. aut etiā p̄ additionē tantā alterius liquori. quo soluat sp̄s aque. Sicut si par aq̄ multo vino admisceat. Alia est p̄mixtio q̄ nō tollit sp̄m. sicut euz alterat aqua. fm̄ aliqd̄ accidēs. et manet sp̄s. vt in aq̄ calefacta. vel q̄n aque addit aliqd̄ qd̄ illi non commiscetur. sicut si aliqd̄ solida ponant in aq̄. vel si sit cōmiscibile. sicut aliqd̄ humidū tñ est tāparue quantitas q̄ in aquā penit commutēt. In aqua q̄ p̄mixto modo p̄mixta non pōt fieri baptismus. q̄ iaz non est aq̄. In p̄mixta vō sedo modo pōt fieri. vñ in aq̄ maris bene potest fieri. similis in lituio et in aquis sulfureis. et in alijs q̄ ex terra p̄ qua trāseunt non mutant in alia sp̄m. Adde etiam qd̄ notat R̄i. in. iij. di. iij. q̄ aq̄ paludosa pōt esse cōueniens materia baptismi. q̄ q̄uis in q̄net corpus accidentaliū. p̄pter eius p̄fusionē cū immūdijs grossis. tñ in ea saluat sp̄s aque. cui ex sua natura p̄ se conuenit habitus ad abluendū. et etiā aliquo modo remanet in ea. actu. p̄p̄tias ablutua. qd̄ ideo dico. q̄ si in aqua nullo modo remaneret. actu. p̄p̄tias ablutua. vt in glacie. grandine. et niue. q̄ diu sic disposita est. non pōt in ea celebrari baptismus nec etiā in luto. q̄ in eo non manet salua sp̄s aq̄. In vna et cōmuniā nō maneat. salua sp̄s aq̄. nō sunt debita materia baptismi. nec salua. extra eo. non vt apponeres. Itē nulla artificialis aq̄ est materia baptismi. q̄ x̄ps non instituit baptismus in aq̄ artificiali. h̄ in naturali tñ. q̄ baptismus institutus fuit vt sac̄m necessitatis q̄ntū ad oēs. Et idō x̄ps ip̄m instituire noluit. nisi in aq̄ q̄ facilliter posset haberi et cōiter ab omnibz tā pauperibus q̄ diuitibus. quod non est verū de aliqua aqua. nisi de naturali.

Prohibitū ē. vt nō fiat baptismus. nisi in crimine nouo. s. illius ani. p̄terq̄ in articulo mortis. et punitur sacerdos si cōtrafecerit. de p̄se. di. iij. si quis de alio. Idē intelligendū de cōfirmatione. et tanto magis q̄nto p̄firmatio est minoris necessitatis. q̄ baptismus.

Baptismus. iij. Quo ad ministrū q̄s potest baptizare. Dic. fm̄ theologos et canonistas. in. c. si quis. extra eo. q̄ p̄p̄t hoc officii p̄tinet ad sacerdotē. vñ necessitate non instante etiā dyaconus baptizare nō d̄z. Similr nec simplex clericus baptizare d̄z p̄tē p̄el bytero. nec laycus p̄sente clerico. nec mulier p̄sente viro. de p̄se. di. iij. c. constat. et d̄ nobz caplis sequētibz. Sz in necessitate quibet pōt baptizare. siue vir siue mulier. ordinat⁹ siue nō ordinatus. fidelis et infidelis. dūmō habeat int̄tionē baptizandi. et seruet formā ecclesie. vñ etiā nō credat sac̄m baptismale. nec aliqd̄ sp̄iale ibi fieri. dūmō in genere int̄dat facere id qd̄ facit ecclesia. baptismus est.

An baptismus tradi possit a malis ministris. Rñ. fm Ri. in. iij. di. v. q. ab hoie malo: ver? pōt tradi baptism? ita q. q. tuz ad ea q. sunt essentialia sacro: nō plus pōt datus baptism? a bono mini stro: q. a malo: q. baptismus nō hz suaz efficacā a ministro: s. a deo. vñ de psc. di. iij. baptism? dicit. Non timeo adulterū. ebriosum. homicidā. q. columbā attendo p. quā mibi dī. hic est q. baptizat. Ideo bonitas ministri nō est de necessitate sed de congruentia.

Sed qd si sacerdos nolit baptizare nisi dato sibi aliq. pōio: Dic vt. j. Symonia pmo.

Utrū malus minister peccet mortalit. baptizando. Dic fm Ri. vbi s. Aut baptizat cū solennitate et vt minister ecclesie. et tūc peccat mortalit. p. tñ recolat nec penitet. Aut baptizat in articulo necessitatis sicut vetula. et non peccat.

Utrū q. scient recipit sacm baptismi a ministro malo. peccet mortalit. Rñ. fm Ri. vbi s. cum baptismus sit sacm necessitatis ad salutē. In necessitatis articulo licitū est ipm recipere a q. cūq. hoie q. tūc nō malo: cuiuscūq. sit conditionis et serus. Excepto aut necessitat. articulo scilicet baptismi scilicet ab hoie malo pōio ab ecclesia simpliciter vel ad tps peccat mortalit. q. q. tñ in se est cōtēpnibile reddit sūmā ecclesie: qd scienter: sine pctō mortali non pōt fieri. Si aut recipiat scient ab hoie malo. nō pōio ab ecclesia simplr. vel ad tps. non peccat. maxime si suscipiat a tali q. hoc sibi cōferre tenetur ex officio. nullus enī peccat in recipiēdo. qd sibi ab alio debitū est. de hoc tñ et alijs sacris facta est magna modificatio. p. extraneaganē factā in pōio bali. quā vide. j. ex cōmunicatio. vj.

Utrū melior sit baptismus qui conferit a bono: Rñ. fm doc. q. equis est ab vtroq. q. tñ ad substantiales effectus. s. tñ cū effectū pncipali. pōt aliquid plus cōferri ex merito baptizātis. Sed hic est effectus accidentalis.

Utrū idē possit baptizare seipm. Rñ. q. non. p. ter. extra eo. e. debitū. vbi dī q. inf baptizātū et baptizantē debet esse distinctio.

Utrū bonus angelus possit baptizare. Rñ. sio fm Ri. in. iij. di. v. q. de lege cōi non puenit angelo baptizandi pās. q. tñ nunq. bon? angelus baptizaret nisi ex spali mādato dñi. ideo si certū esset q. bon? angelus aliquē baptizasset. ille nō esset rebaptizandus. vnde basilica quaz dedicauit sanct? michael in monte gar gano. nō fuit postea ab hoc dedicata.

Utrū in baptizante reqratur intētio. Rñ. fm Ri. in. iij. di. vj. q. ad hoc vt verus cōferatur baptismus necessaria est baptizantis intentio. qñ enī aliq. plura pcurrit ad aliquē vñ effectus. oportet q. aliquo mō vniat. Ad sanctificationē aut illius q. baptizat. reqrit ablutio exterior. et verba q. realit vniata nō sunt. Requirit etiā baptizans. et ido necessaria est intētio baptizātis p. quā ablutio. et vba intēcionalit. p. iungant inf se. et cū q. baptizat. et oia ista cū fine q. ē purgāt illi? q. baptizat.

Utrū actualis intētio reqratur in baptizante. Rñ. fm Seco. q. p. ter intentionē actualem. et habi

tuale necesse est ponere mediā. pbat. Si q. in pncipio intendēs dicere missam. postea autē ad alia distrahatur. tūc nō hz intētionē actuale. dñ est distrahctus. nec tñ hz intētionē habitualē. q. etiā domiēs talē hz. Requirit ē mediā. s. intētio virtualis. quia in vtrute illi? intētionis p. habite actualiter facit oia q. facit. tanq. ex radice. Sic in pposito. In baptizante nō sufficit sola intētio habitualis. nec reqritur semp intētio actualis. q. nō obligat deus hominē ad impossibile vel nimis difficile cuiusmodi est nō distrahbi. s. sufficit intētio virtualis.

Quid si q. putet baptizare puez. cui imponit nomē. petrus. et est puella. Rñ. fm Mo. q. aut intendit baptizare psonā cuiuscūq. serus sit. et est baptizata. aut intēdit baptizare marē tñ. et sic non ē baptizata. aut simplr baptizat. et est baptizata.

Quid de baptizante ex ioco. Dic q. si hēbat intētionē baptizandi est baptizat? al' s. secus.

Quid autē in dubio? Asten. dicit. hunc esse rebaptizandū sub cōditione et c.

Utrū plures possint vnuz baptizare. Rñ. fm Ri. in. iij. di. iij. q. de necessitate vni? actus baptizandi est ministri vnitas. ad vitandū pctm. ex pte baptizantis. nisi forte in casu necessarij essent plures ad puez abluendū. nō est autē de necessitate ad efficacā sacri. Modus enī expmendi baptizandi actū. et p. sone ministri expsio. sunt ex traditōne ecclesie. vñ nō videt efficacē sacri repugnare puerū a plurib. simul abluī. s. fieri nō debeat nisi in magna necessitate. Et cū baptizātes dicunt. Nos baptizam?. nō ē sensus. Ego baptizo. et ego baptizo. Sed est sensus. Ego et iste baptizam?. Nec ē verū q. omne plurale geminat sūū singulare. vt in plurali p. sone. S. bene est vey de plurali scde et tercie p. sone. hec Ri. Idē dicendū qñ vnus baptizat plures. dicēdo ego vos baptizo. baptizati sunt.

Baptismus. iij. Quo ad suscipientes. vtz oēs hoies fuerint obligati ad susceptionē sacri post xpi resurrectionem. Rñ. fm Ri. in. iij. di. iij. q. non oēs hoies fuerit obligati ad susceptionē baptismi statim post xpi resurrectionē. Nullus enī tenet de necessitate obfuare legē anteq. p. mulgeta sit. nec etiā post p. mulgationē q. sibi innotescat. nisi defectus ei? sit in cā q. nō statim innotuit sibi. p. mulgatio legis. lex autē de necessitate suscipiēdi baptismū. non statim fuit post xpi resurrectionē. p. mulgata. q. nō statim dixit illud verbū. Adar. vltimo. Ite docete oēs gentes et c. illa aut. p. mulgatio nō fuit oib. nota. et tñ fuerit multi. q. defect? nō fuit in cā tardationis illi? noticie. Sed postq. ei? p. mulgatio fuit diffusa p. vniuersum orbē. oēs fuerunt obligati ad baptismi susceptionē. Et etiā iā iustificati qui baptismū nō susceperūt. tenet ad baptismū. q. q. nis aliq. lex constituat. p. ter ea q. accidit. vt in plurib. si tñ generalit. lata est. nō tñ tenent ad ei? obseruationē habētes illud. p. qd est lata. s. etiā nō habētes. q. nō solū baptism? instituit? est. p. ter peccatū originale delendū. s. etiā secundo ob fidelit. ab infidelib. distinctionē.

Bellum

non solū originalis. h̄ etiā omnium. aliorū ⁊ toci⁹ pe-
ne. neq; requirūt alia penitētia.

¶ Vt fictio impediat effectū baptismi. Rū. fm
De. qui fictus est in hoc q; simulat se velle confer-
re vel suscipere baptismū et nō intendit effectū ei⁹
impedit. Sed qui simulat se dispositum interius.
cū non sit. vel q; nō credit. vel q; cū pposito peccan-
di accedit aut contēnit sacm. nō suscipit rē sacri. i.
grām. h̄ bene characterē suscipit. Et vt dicit Aug⁹.
conualescere incipit qm̄ fictis veraci p̄fessione rece-
dit. Et baptism⁹ quidez p̄cā ante cōmissa delet q;
ad culpā et penā. h̄ cōmissa post baptismū delet q;
ad culpā. Et hoc p accidens. q; magis delent vir-
tute penitentie.

¶ Vt effectus baptismi equalis sit in omnib⁹.
Rū. fm pe. qm̄ ad characteris imp̄fessionē ⁊ p̄cōdū
⁊ pene dimissionē. eglis effectus ē. Sed qm̄ ad de-
p̄fessionē somitis ⁊ infusionē grē est inēqlis. q; inēq-
lis pōt esse dispositio voluntatis. In puulis tñ q;
eglis est dispositio. ⁊ effectus eglis erit.

¶ An autē baptism⁹ tollat irregularitatē bigamie
vel homicidij. Vide. j. Bigamia.

Bellum. Vt capta in bello subij-
ciant restōni. Rūdit mo-
nal. q; nō tenent p̄ncipes. nec milites si
bellū est iustū. di. j. Jus gentiū. Itē fm
eū nō tenent restituere qm̄ bellant. p reb⁹ repetētiū.
Vt quo satisfactū fuerit eis de omni damno ⁊ in-
teresse. q; iniuste ab hostib⁹ illatus est eis. ar. xxij.
q. j. c. j. et. q. ij. c. fortitudo.

¶ Que autē requirant ad hoc vt bellum iustū dicat.
Rūdeo. qm̄q; sunt. s. p̄sona. res. causa. animus. et
auctoritas. Primo p̄sona. s. vt sit persona cui liceat
bellare. s. vt sit secularis ⁊ non ecclesiastica. xxij. q.
viii. clerici. nisi in necessitate inuitabili. Res. vt
sē fiat p reb⁹ repetēdis v̄sp̄q; sit ei satisfactū. Causa.
s. necessaria vel licita. vt p defensione. de resti-
spo. olim cām. Anim⁹. s. nō ex odio. vltione vel ex
p̄ditate. sed ad correctionē vel p̄pter iusticiam vel
obediētā. xxij. q. j. qd culpā. Auctoritas. s. supe-
rioris. d. c. qd culpā. Dicit em̄ impator. nulli p̄or-
sus nobis in scy⁹ atq; incōsultis. quoulibet armo-
rum moliendoz. copia tribuat. L. vt ar. vsus in-
leio p̄n. inē. sit. l. j. li. xi. Idē dicit Hostiē. in sum. et
addit q; fieri etiā pōt aucte ecclesie. p̄cipue si pug-
p̄ fide. Idē dicit possit etiā in dñis t̄palyb⁹ infero-
rib⁹ a p̄ncipe ⁊ ciuitatib⁹ q; p̄scriperunt iura im-
perij. vt in. c. sup qbusdaz. de ver. si. Et si aliqd di-
ctoꝝ. v. defuerit. bellū dicit iustū.

¶ Primo q̄rit. qd si aliqd p̄dictoꝝ defuerit. nūq;
tenebit q̄s restituere quicqd adept⁹ est in bello illo
Rūdit monal. q; q̄uis bellū sit nō iustū ex causa.
aio. p̄sona ⁊ ex auctoritate. Si tñ res subit. s. q; p
reb⁹ repetēdis factū est. nō tenet. q; mouit bellū. re-
stituere qd ibi accepit. nisi ceperit vel dānificauerit
aduersariuz suū vltra q; habuit ille de suo iniuste.
aut dānificauerit eū. Et hoc est dicēdū fm iudiciū
foi p̄nialis. vbi h̄z locū cōpensatio etiā non liq̄di
ad liquidū q; non h̄z locū in foro contentioso. Vñ
si q̄s in foro p̄niali confiteat se p furtū habuisse. ⁊
de reb⁹ illius q; manifeste abstulerat ei. ⁊. facere cō-

uenit ⁊ bene inder p̄narius cōpensatiōē. nec in-
iungit ei restitutiōē illoꝝ. ⁊. nisi aduersarius eius
postmodū restituat ei. ⁊. ablata. Iniungit tamē ei
p̄niam de furto cōmissio. Idem Hosti. qui etiā dicit
q; is qui iuste pugnat non tenet ad restitutionem
p̄cede. h̄ sit capientis. xxij. q. vij. si de reb⁹. qd est
valde singulare. Et hoc intelligas siue capiatur de
reb⁹ iniuste pugnatis siue valalloꝝ siue hominū
suoz. quousq; iuste pugnanti. de debito vel iniu-
ria vel offensione illata vel dāno dato sibi vel suis
de interesse suo iuxta. p̄nā et sanā consciām sit ple-
narie satisfactū. vel donec hostis patius sit satisfi-
cere. vel iuri pituz se offerat. Illos autē intelligas
suos. qui plus hominē q; deū timētes sequunt⁹ do-
minū suum in bello illicito. Alios autē qui ei non
p̄stant auxiliū consiliū vel fauorē. non credim⁹ pu-
niendos. de hoc tamē vltimo. die vt. j. Repl̄salie.
Quod autē dicit⁹ est illos teneri q; dominū in bel-
lo iniusto sequunt⁹. intelligas qm̄ de hoc certi sunt.
vel p̄babiliter credunt iniustū esse bellū. maxime
vbi ep̄s p̄hibebat. Si v̄o certi essent vel p̄babiliter
credebant iustum esse. in nullo tenerent nisi forte
p̄pter corruptā intentionem cupiditatis. Sed hoc
reputo periculosum. quia sola conscientia non fa-
cit iustum bellum. immo auctoritas iuris vel iudi-
cis. est q̄tum ad hoc pertinet requirenda. Dec
Hosti.

¶ Secōdo quero. quid si p̄babiliter dubitat. Vt
iustū sit vel iniustū. Rūdit idē mo. q; adhuc. p̄pter
bonuz obediētie excusat. d. c. quid culpatur. fm
Ray. hoc v̄o est si in q̄siuit q̄ntū potuit. ⁊ peritio
res consuluit et dubius sem̄ remāsit. alioquin af-
fectatoꝝ ignorantie sicut expers scientie puniretur
de clam. despon. cū inhibitio. Nec excusat. p̄pter
timorē amittendi feudū vel incurrendi damnum
xxij. q. v. Ita ne. Licet mens culpā attenuet. ex-
tra qd metus causa. sacris. Sed auctoritas iuris.
vel iudicis requirit. Idem Hosti. Concord. Rū. in
iij. di. xv. dicens. q; q; in guerris scienter inferunt
damna innocentib⁹. tenent illis ad restitutionem
Illi autem in guerris innocētes non sunt. qui ba-
benti iniustū bellum fauent directe vel indirecte
de p̄sonis vel reb⁹.

¶ Tercio. nunq; d̄ hi q; sequunt⁹ teneant in solidū.
Rū. fm Hosti. distinguendū est. Vt sciret p̄dā
cōmitti debere. vel ignoraret. tñ a p̄da non absti-
nuerunt. imo alios adinuerunt. Et tales ⁊ hi quē
consilio. auxilio vel adulatione. vel detractōne. seu
alia causa simili induxerūt tyrannū ad p̄dā facien-
dam vel guerrā mouendā iniuste. tenent in solidū
si p̄pter hoc sciunt vel credunt q; tyrānus ad hoc
sit inductus. als nō facturus. vel non tātū factur⁹
quo ad id qd plus fecisse credit ex tali instigatione
ar. de homi. sicut dignū. Si v̄o sciunt vel credunt
q; p̄pter hoc ad hoc non fuit motus. nec p̄pter ta-
les plus vel minus fecit. tunc non tenent. nisi in-
quantū ad eos puenit. vel de his que expendērūt
et inquantū damniū dederūt p se vel familiā suam
directe vel occasionaliter.

¶ Quarto quid si neuter raptorū dominus erat.
nec vnus magis amauit aliū q; alter ipsum. sed

Bellum

fuit spoliatus, vel in via fuit infirmitate oppressus, nunquid possit huiusmodi damna vel expensas factas imputare dño. Et concludit fm doc. ibi q non. p. d. §. non oia. Sedo qz bec sunt extrinseca a mandato. z potius sunt imputanda casui fortuito Secus est in duobz socijs. qz vnus imputat alteri damna: que passus est occasione societatis. vt in. l. cum duobus. §. quidaz. ff. pro so. vide de hoc. j. c. societatis.

Quero. an non vocati ad bellū. sed pprio motu accedentes: obligent sibi illū in cui' seruiciū vadūt Rñdit Archi. flo. Si animo donandi hoc faciūt. vtrputa. pietatis. humanitatis. vel parentele. tales non agent. xxiij. q. iij. nō inferenda. Si aut animo obligandi illū cui' negociuz gerunt. tunc agent vi negocioz gestoz. z sufficit vtiliter ceptū negociuz fm Jo. de ligna.

Quero de accedentibz pprio motu. contradicētibz tñ illis: in quoz subsidū vadunt. nunqd tales obligent illū in cui' seruiciū vadunt. vtiliter incipiēdo. z etiā feliciter implēdo. Rñ. qz nō. naz gerens negociū alterius eo inuito nō potest petere aliquid. nisi p bene gestis ante phibitionez. L. de ne. ge. l. fi.

Quero. quid de comodantibz vel locantibz arma et equos euntibz ad bellū. si amittant vel auferantur. Rñdit archi. flo. idē esse ius omnino. sicut de comodato. locato z conducto.

Quero. qd si subditus bz guerrā contra dñm: vel econuerso. Rñ. fm vñ. cū vasallus comitis bz aliquid contra comitē. reqrenda est pmo auctoritas regis. Si autē comes bz aliquid p regem. z rex humiliter reqsitus p pares curie nolet ei ius exhibere. credo qz si ius suū defendat armis cū moderamine. non peccat. Impugnare vō regē. ppria auctoritate non licet. sz denunciare bz pape. q potest excoicare. Et crescente cōtumacia. debz ei dare auctoritatē mouēdi contra eū arma. vel conqraē corā impatore si rex illi subsit. Et illius auctoritate si approbat mouebit bellū. Quādo autē rex eam habet cōtra impatorē. z impator p regē: qui nō subest illi non erit alius corā quo qrimonia ponatur. nisi papa. vt dictū est. tñ iniuriā passus peccaret mouendo bellū. si alter offerret satisfactionē. Cū autē comes bz aliquid contra subditū suū. nō ppter hoc dz sibi ius dicere. sz vel auctoritate iudicis superioris gladiū sumat. vel ad dyocesanuz vasallū recurrat. Cū si vasallus obedire recusauerit excoicabit rōe peccati. de iudi. nonit. Et si p anū sic pstitit. dyocesanus ipm z res eius capiēdas exponat. ar. xj. q. iij. rursus. z. c. quisquis.

Quero. quid de vasallo duoz dominoz. qd esse potest rōne diuersoz feudoz. si vtriqz dominoz simul reqrunt eū. vt eos iuret in bello. quid debet facere. Quisā dicunt locū esse gratificationi. exemplo serui duoz dñoz. q si viderit vtrūqz dominuz interfici. Iuuare poterit quē voluerit. vt. l. si quis in gram. §. h cū oēs. ff. ad sill. Alij dicunt qz iuuabit priorē. z cui pmo iurauit. nā priorē fidelitatez seruare tenetur. Tertius tñ est. qz pmo in propria persona seruiat. Secundo vō per substitutum. si

hoc patiatur natura feudi. Idem Johannes de ligna.

Quero. quid si baronū regis. puta Hispanie mouet guerrā alteri baroni. z rex hispanie mouet bellū regi granate. Baro mādāt hominibz vt iuuent ipm. Rex etiā mādāt hoibz qz iuuet ipm. z concurrūt duo mādātā. quē pmo iuuare tenent Et videt qz pmo baronez. nā sunt subiecti baroni respectu fidelitatis. z rōne iurisdictionis. Regi autē sunt subiecti rōe iurisdictionis generalis tñ. Et sic due rōnes vincunt vnā. In contrariū videt. nam vocatūa rege: sunt vocati ad maius tribunal. et sic pferendus. di. xviii. Si eps. z etiā qz rex vocat pro cōmuni bono et defensione vniuersali. Et sic iure gentiū obediendū. xxiij. q. iij. fortitudo. nam p defensione patrie licitū est patrē interficere. ff. de re. et lump. si. l. minime. Et bec vera fm Jo. de ligna.

Quero. nunqd vasallus teneat iuuare dominū cōtra patrē. vel pater p filiū. Rñdit glo. xxiij. q. v. de forma. qz sic nā vasallus solo vinculo nature obligatus est patri. sz vasallus dño: vinculo iuramēti. Sed glo. in. c. qñ multos. xj. q. iij. aliquid sentit contrariū. Putarē hic ponderandā qūtatē imponendi subsidū. Jo. de lig.

Quero. an cuius duaz ciuitatū teneatur iuuare vnā ptra aliā. Rñdit archi. flo. qz dicēdū est sicut dictū est de vasallo duoz dominoz.

Quero. quid de damnis z vastationibz qz sunt in bellis. vt p incendia: vel effraturas. aut p arborum et vineaz incisiones: z consimiliū. quis et cui teneat. Rñ. fm vñ. qz qui habet iustū bellum nō tenetur de illis damnis. que ipse vel sui bona fide impugnando intulerunt. aut a quibz comode abstinerere non poterunt. Si autē grassandi animo intulisset maliciose. cum alis posset sibi consulere. tenetur. et compensabunt illa damna. cū damnis propter que bellum est motū. facta diligenti computatione hinc inde. Suis vō hominibus iste qui iuste bellat non tenetur de damnis. que passi sunt ab aduersarijs. quia subditi se et sua tenent exponere p dominū suo. Et dico qz dominus nō tenetur. nisi forte ipse fuerit in culpa negligentē defendendo eos. Qui vō habet iniustum bellum tenet pmo aduersarijs de omnibus damnis illatis. tenetur et suis proprijs hominibus de damnis que ceperunt ab aduersarijs qui iuste pugnabāt. si ipsi proprij homines iuuerunt ipsum bona fide. aut si inducti fuerunt ex eius consilio. timore. aut coactione. et de se non erant facturi. Secus si mala fide iuuerunt. in quo casu nullam habent actionē contra eum. nam in re turpi nulla contrahitur obligatio. insti. man. §. illud.

Quero. nunqd domini qui bellauerūt possint componere adinuicē super damnis. que eoz subditi passi fuerunt. Rñ. fm vñ. Si compositio fiat de consensu damnificatoz. standuz est illi. hoc intellige si iste consensus sit liber. alis qui iniuste mouet bellum. non potest per suam compositionem p iudicare suis hoibz. quin ipse teneat eis de pprio satisfacere. nisi ipsi in culpa fuerint paritē cū eo. vt dictū ē. Qui autē habuit bellū iustū: vō pponē cū

aduersario in iudicium hominum suorum. sed debet
 perire qd eis ab aduersario damna reddant. als
 si componeret. ita qd aduersarius no satisfaceret sub
 ditis suis. ipse tenet eis. hec intellige de danis in
 cendioy. rapinay. z hmoi. na de expensis factis co
 fuerunt dnu componere vel ptransire auctoritate
 sua. qd etiā de prius dictis danis concedi potest. si
 dnu ex pbabili causa viderint ea esse remittēda. po
 tius qd carere pacis comodo. z incurrisse bellorum
 pericula. Et cū in hoc casu pnceps vultur gerat ne
 goqum subditoz. ipsi subditi tenent ratū habere
 Si autē ab initio contradicant. ne fiat cōpositio. nisi
 restituti sibi danis. nō pōt dñs ipsa dāna q̄tare
 Sed qd pncipes dñi possint cōponere cū aduer
 sarijs. ipsis subditis cōtradicentibz. z danis eoz
 non plene refarcitis. In casu quo viderent ad hoc
 bella imminere. facit qd notant doc. in. c. q̄ in ecclē
 siarū. de consti. vbi habet. qd pnceps ex causa pōt
 statuere ptra ea q̄ sunt de iure gentiū z de iure na
 turali. vt pz de p̄scriptiōne. Itē ppter delictū con
 fiscant p tales dños bona subditoz. Et ibi panoz.
 dicit. qd impator nō habet dominū rez puata
 rum. nī et causa rōnabili pōt eoz bona occupare.
 z exemplificat. q̄ causa sit rōnabilis. dicens qd causa
 legitima est fauor publicus. vt. l. ita vulneratus. ff.
 ad. l. aq̄li. Nec panoz. Idēz dicendū in alijs dñis
 inferioribz. maxime in his q̄ p̄scripserunt iura im
 perij. vt possint in p̄dicto casu componere subditū
 inuitis. ppter bonū ipsoz subditoz et pacē homi
 num. teoz contradictio videt irrōnabilis. hoc in
 tellige. vbi ipsi dñi prius fecissent q̄ntū in eis fuisset
 vt refarcirent damna data. nī ppter maliciā aduer
 sariōz ad hoc reducere nō valent. Et si ad euitan
 dum bella. z scandala. componit cū aduersarijs.
 etiā cum dāno rēpōnali suozum subditoz. vident
 commendandi.

Quero vtrum liceat bellare in festis. Rñ. fm
 Tho. obseruātia festoz nō impedit ea q̄ ordinant
 ad hoim salutem etiā cōpōtalem. Jo. vij. Multo
 autē maḡ cōseruāda ē la? reipublice q̄ vni? hois
 hoc autē fit p bellū. z ideo licitū est bellare in festis
 si necessitas hoc exposcit. nam ppter festū in necessi
 tate cessare. esset deū temptare. h̄ necessitate cessan
 te nō licet. Etā in bello iusto lz vt insidijs. occul
 tando ab hostibz ea p que volum? eos impugna
 re. vt pz de Josue z multis alijs. q̄ p insidias de
 bellauerūt inimicos.

Quero quid de illis qui in bello iusto incendūt
 ecclesias. an teneant. Rñ. fm v̄d. si non sunt in
 castellate. z incendant ex pposito. Incendentes te
 nent ad emēda. Si v̄d sunt in castellate. aut nō ex
 pposito incendant. h̄ ex casu. s. dñi illi iuste bellātes
 pstant operā rei licite incendendo machinas hosti
 um z hmoi non tenent. Idem quādo incendunt
 villam quā als comode expugnare non possunt.
 Idem v̄d.

Quero quid de rebus que rapiunt de ecclesijs
 aut q̄ sunt de bonis ecclesiaz. sine clericoz existen
 tiā in terra illius ptra quē bellū agit. Rñ. fm v̄d.
 raptores hoz tenent ad restitutionē. nisi auctori
 tate p̄clari ecclesiastici hoc fieret. vel nisi essent vi

ctualia z huiusmodi. non tamen de bonis ecclesie
 vel clericorum.

Quero quid si irruentibz hostibz cōfugiunt ad
 ecclesiam z capiuntur ibi. Rñ. fm v̄d. si tales con
 fugientes incastellauerūt ecclesiā aut inde impu
 gnauerūt iustos hostes. non debēt gaudere impu
 nitate ecclesie quā ipsi violauerūt inde pugnando
 Similiter si reponant ibi victualia. de q̄bus sustē
 tantur in impugnatione hostiū. quia si rapiant z
 iuste pugnantiōz. non peccāt. z nō tenent ad resti
 tutionem. Idem v̄d.

An autē liceat facere noua castra. Vide infra.
 Emunitas. ij.

Quero vtz sacrilegis regibz indicentibz bellū.
 teneant subditi milites obedire. Rñ. qd vir iust?
 si ab homie sacrilego cogit vt militer. recte pōt. illo
 iubēte bellare. si vere pacis ordinem seruās qd sibi
 iubet videt esse non p̄ dei p̄ceptū. vel vtz sit. certū
 non est. Et ideo legio tebeoz potius voluit mori
 q̄ iubēte sacrilego impatore psequi xpianos. ij. q.
 iij. iulianus. z. c. impatores.

Quero an occupata hodie p pncipes xpianos
 inter se bella z guerras p̄ua temeritate facientes.
 z qd vnus quiete z pacifice possidet z ab antiquo
 possedit aliq̄ de nouo violent occupant licite tene
 ant. Rñ. d. an. de bu. in. c. qd sup his. de voto.
 fm Tho. nō videt qd iuste teneat. nec videt q̄liter
 p̄fessores. eoz p̄ctā q̄ p̄ notoria palpent. z dissimū
 lent. nec q̄liter ab eisdē. castra z possessiones z ali
 as elemosynas sciēter accipiāt z absoluāt. z p̄ p̄na
 nō videt q̄liter in ytalīa p̄scribi possint. extra de
 p̄scrip. c. fi. v̄d dicit caueat z sibi p̄sulant. Et ideo
 timendū est. ne cateruati ad inferos. innumera
 biles p̄pos secum trabāt. peniteant ḡ. z qd sciunt
 esse alienū. restituant.

Quid autē de istis bellis indictis q̄d die ab vna
 ciuitate alteri. sine auctoritate pncipis. Respōdit
 Job. de pla. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. qd dicunt
 latronculi. ideo ab eis capta subiacēt restitutioni.
 vt. l. qui a latronibz. ff. de testa.

Quid de his q̄ capiunt ab hostibz p stipendia
 rios z alios cui debeantur. Rñ. dicit Jo. de pla. vbi
 supra qd si talia erant capta ab hostibus. sed nunc
 recuperata debēt in p̄stino statu reponi. vnde de
 stie ablata ab hostibus z a nostris stipendiarijs re
 cuperare. debent restitui eis quozū p̄mo erant. l.
 sicut liberis. z. l. ab hostibus. la. ij. l. de postli. re.
 Et hoc verum in rebus que habent postliminiū
 sicut sunt equi. naues onerate. currus z boues et
 alia propter vsū belli parata. de quibus in. d. l.
 ab hostibus. fallit in armis recuperatis. que non
 restituantur illis qui amiserunt. quia vigperose
 amiserunt. l. ij. ff. de capti. Sed in rebus hostium
 captis distinguitur. nam aut victis hostibus ca
 pta sunt. z debent poni ad commune. z distribui
 fm merita. Si vero capta sunt ante deuictos ho
 stes. tunc aut sunt res immobiles. z tunc non effi
 ciuntur capientium. sed debent publicari. l. si ca
 ptiuus. §. expulsis. ff. de capti. Si autem sunt res
 mobiles tunc efficiunt capientium. l. si quid bello
 ff. de capti.

Beneficiū. ij. z. iij.

celi ordinatōes teneat. z ipse promouit ad sacros ordines aliquem nō habentem titulum. Ipse qui ordinauit tenetur ei necessaria puidere: donec illi per eum; vel per alium de beneficio sit puius. Secus si ei cōmisit ordinare certas personas inter q̄s fuit aliquis sine titulo. nam in hoc casu. episcopus qui commisit tenetur taliter ordinato. Similiter z ipse tenetur taliter ordinato quādo cōmittit alicui vt possit a q̄ voluerit ep̄o ad sacros ordines p̄mo ueri. hec extra de p̄ben. si ep̄s. li. vj.

Capitulū sede vacante nō p̄t p̄ferre ea beneficia que ad collatōnem ep̄i pertinet. sed bene potest admittere p̄sentatos a p̄mōis. z eos instituire i beneficijs: in quibus fuerit presentati. licet ad ep̄m si uineret pertinuerit. extra de isti. et si capitulū. li. vj. Potest etiam caplm ep̄o defuncto vel a beneficio collatōne suspensio cōferre p̄bendas: que ad ep̄m et caplm p̄muniter pertinet. etiā si ep̄s interesse habeat in collatōne tali tanq̄ prelatus. Et idem potest ep̄s si caplm sit suspensum. vel singulariter omnes sint excommunicati. Sed si collatō beneficiorum pertinet ad ep̄m cum p̄silio capli vel p̄sentu: defuncto ep̄o vel suspensio: non p̄t caplm se introumittere: nisi ep̄s suspensus fuerit in mora. de petenda relaxatōne suspensionis. vbi autē de speciali p̄suetudine beneficiorū collatio ad aliquem cum p̄silio ep̄i p̄tineret. sublaro ep̄o de medio: cuz p̄siliū nequeat peti. nō est collatio differēda. Similiter etiam si ep̄s ageret in remotis: ita q̄ n̄ possit eius p̄sentia in breui haberi. extra ne se. vāc. li. ad ep̄m. li. vj.

CBeneficia z omnes dignitates: vel personarū vacantia in curia romana nō possunt p̄ferri nisi p̄ papam. Similiter z curialium: seu accedentium z redeuntium de curia: si decedant in locis vicinis curie ad duas dietas legales: omnia hec ad papā tñi pertinet. nisi q̄ post mensem possunt ea cōferre illi ad quos pertinent per se ipsos tñi: vel ipsi agētibz in remotis per suos vicarios generales quibus illud cōmissum sit in eorum diocēsisbus ex istentis. vel nisi essent parochiales ecclesie z vacassent vacante sede apostolica aut etiam si vacauerit ante. z papa priusq̄ conferret defunctus esset. hec omnia p̄bantur. extra de p̄ben. licet. z c. statutū z c. p̄siti. z c. si aplica. e. r. li. vj.

CSi per episcopum cōferatur beneficium alicui absenti: licet nō fiat suum donec cōsentiat. tamen episcopus nō poterit interim cōferre alteri: donec iste recuset. nec valeret collatio. Secus si episcopus notificata ipsa collatōne. aliquem terminum competentem assignet p̄sentendi: z ille nō p̄sentent. i. terminum. p̄t etiam p̄sentire quādo cuq̄: dūmō priusq̄ beneficium ipsum alteri p̄ferat. extra de p̄ben. si tibi abnti. li. vj.

CSi pauper clericus cui mandabat puidere de beneficio: iuxta et merita qui nulluz hēbat: postea ē assensus nō tenet ei amplius ep̄s puidere. extra de p̄ben. si paup. li. vj.

Beneficiū. ij. Quo ad fructū beneficiorum.

CFructus tempe vacatōnis debent in utilitate ecclesie expendi. vel futuris successoribz fideliter re seruari. als in cathedralibus ecclesijs z in regularibus z collegiatis. si fiat p̄tra per capla: cōuentus: collegia vel singulares p̄sonas. Ip̄si p̄trafacientes sunt suspēsi ab officio z b̄nficio quousq̄ plene restituerint quicqd̄ d̄ bonis p̄ceperint a p̄latis mortuis dimissis: vel vacatōnis tempe obuenientibz. nō. ob. p̄uilegijs: vel p̄suetudinibz. extra de elect. q̄ sepe. li. vj. Item similis p̄hibitio fit generaliter de omnibz ecclesijs ne bona eaz occupet a p̄latis quibus subsunt: seu ad quoz custodiam pertinet nisi de sp̄ali p̄uilegio: vel p̄suetudine p̄scripta: vel alia rōnabili causa. als ep̄i z superiores sunt suspēsi ab ingressu ecclesie. z alij ab officijs et beneficijs donec satisfecerint. extra de offi. or. presenti. li. vj.

CIndulgentie de p̄cipendis fructibz b̄nficiorū in abntia p̄cesse p̄sonis nō ecclesijs vel dignitibus sunt casse z irate. extra de reser. e. fi. li. vj.

CFructus iam p̄cepti: planum est q̄ alienari p̄nt vide s. alienatio. h̄ z fructū qui debēt recipi p̄nt locari etiā si essent decime. z alia. extra d̄ loca. v̄tra. Sz hec locatō nō extendit vltra t̄ps v̄telocantis q̄ d̄erit in b̄nficio: vsufructuario p̄paf. xvj. q. vj. illud. De hoc vide. j. clericus quarto.

CCanonici z alij b̄nficiarij clerici. qui diuinis officijs nō intereunt nō p̄nt p̄cipere quotidianas distributōnes. nec valent p̄suetudo in cōtrarium. als nō faciūt eas suas. z tenent ad restitutōes. nisi excuset eos infirmitas vel iusta z rōnabilis causa necessitas: aut euidēs ecclesie utilitas. extra de de. nō re. e. j. li. vj. intellige tñ de infirmitate q̄ ē cā p̄pter quā nō interest diuinis. als seens. vt q̄ etiaz si nō fuisset infirmus: nō interfuisset diuinis. z tunc nō hēbit distributōnes fm ge. in. d. e. j.

Beneficiū. iij. n̄c: q̄ nō rite p̄sequit beneficiū aut dignitatem vt ait R̄q̄. cum non intret p̄ ostium est fur z latro. nec habet viam salutis nisi resignādo. vel si est dispensabile petat dispensatōnem ab eo q̄ p̄d̄. z in vtroq̄ casu agat p̄niam de p̄misso.

CQuā aliquis male possidet beneficiū vel dignitatem. Vtruz subditi teneant obedire ei vel debitorē r̄ndere. Dicendū q̄ h̄ i foro iudiciali multiplex esset r̄sio. tñ in foro p̄scesis quis sciat q̄ possessor ecclesie vel dignitatis nō sit verus p̄latus. certe nō tenetur ei obedire. nec soluere qd̄ dignitati vel ecclesie d̄z. nec soluēdo liberat. extra de iureiu. ea re. z d̄ sen. ex. inquisitōm.

CAliquid aut male possidens absoluat ignorantes: De hoc vide singl. j. p̄fessio. iij. in fi.

Bigamia fm R̄i. in. iij. di. xvij. ar. iij. q. j. multis modis p̄rabitur. Primo qñ q̄s diuersis temp̄o h̄z p̄les l̄timas v̄ozes. z cogit ambas z ē bigamia. p̄prie d̄cā. Secdo qñ diuersis temp̄o habet plures: vnam de iure: alteraz de facto. z cognoscit ambas. Tercio cū sil. h̄z plures: vnam de iure: alteram de facto et cognoscit ambas. Quarto quādo p̄rabit cum vidua ab altero marito q̄

De his q̄ facti s̄ bigami de siue interpretat̄e ī mino-
ribus. Secus in maioribus. Et fm̄ ge. ibi. ille ter. lo-
quit̄ s̄ bigamus laicus. nō aut̄ monachus. nam isti
gaudet̄ p̄uilegio clericali. Nō ob. ter. lxxiiij. di.
q̄ s̄q̄s. vbi d̄i bigamū esse nudatū oī p̄uilegio cle-
ricali. 7 laicā solū h̄re cōmunionē. Et sic v̄ q̄ biga-
mus nō possit esse monachus. R. Jo. an. in regu-
la delictū. in mer. q̄ erit laicus p̄fessus: qd̄ esse pōt
c. ex eo. de elec. li. vi.

Calix nō debet esse de
ere: aut auricalco: aut cupro: aut plūbo.
q̄. p̄pter eruginē ista vomitū p̄ccant:
nec d̄ lignor. p̄pter poros. ne sub̄ntret sanguis. nec
de vitro. p̄pter fragilitatē: nec de lapide: p̄pter eius
ineptitudinē. de pie. di. j. vasa. r. c. 7 calix. vbi d̄r q̄
tā calix q̄ patena d̄nt eē de auro: v̄l argēto: v̄l stan-
no. Et q̄ de his t̄rj tribus mētionē facit: oēm aliam
materiā p̄bibē v̄. l. 3. asten. li. iij. d̄ mente Rod. di
cat q̄ sub stanno intelligit̄ plūbus. Et no. fm̄ De.
d̄ pal. q̄ si calix argēteus cōsecratus postea deame-
tur indiget cōsecratōe. q̄ p̄secratio fit in sup̄ficie.
Nota t̄i q̄ si calix deaurat̄ p̄secrat̄: l. 3. postmodū
dep̄dat̄ auz. nō p̄pter hoc v̄ de nō cōsecratus:
nec est s̄le in eo: sicut in pietate ecclesie q̄ decrustat̄
indiget recōsecratōe: nā in positōe auri. qd̄ ita s̄-
tiliter ponit̄. nō v̄ q̄ sit ita p̄secratio in sup̄ficie ip̄i
us: q̄n remaneat in argēto. Et ita fuit p̄luetendo.
Larcer. vide s̄. accusatus. 7. j. in carceratus.

Casus fortuitus. Quid sit:
Dic fm̄ panoz. p̄ glo. in. c. vnico. de co.
q̄ est inopinatus rei euentus q̄ p̄uideri n̄
pōt. Vbi d̄ diligentissimus p̄uidisset. non est casus
fortuitus. Pone exemplū. Domus tua minabat̄
ruinā. domus corruit 7 interfecit equū tibi cōmo-
datū. certe nō pōt dici casus fortuitus. q̄ diligentis-
simus repasset domū: vel ibi nō habitasset. Si aut̄
domus nō minabatur ruinā: sed impetu tempe-
statis valide corruit: nō ē tibi ip̄utādū. Et ista faci-
unt ad. q. Nā qd̄ furtū cōputeē inter casus fortui-
tos: Glo. iur̄. cuius reperit̄ur contrarie. S. 3. cō-
muniter tenet̄. q̄ aut p̄ violētiam fuit tibi res iur̄-
tracta. et est casus fortuitus. Intellige q̄n non fui-
sti in aliqua culpa. puta. q̄ non transibas p̄ loca pi-
culosa. Si autē cōmitat̄ furtū clandestine. Et tūc
si ab ea p̄sona a qua etiā diligentissimus non p̄ca-
uisset. puta ab vxore: vel filio. 7 est casus fortuitus
Secus si ab ea p̄sona a qua diligentissimus p̄ca-
uisset. puta a vili famulo: vt in. l. q̄ fortuitus. L. d̄
pig. act.

Contrā ex pacto veniāt casus fortuiti: Glo. vbi s̄
dicit. q̄ in cōtractu nō tenetur quis ex generali pa-
cto. Sed o. q̄ casus fortuiti specialiter numerent̄
S. 3. accursus in. l. sed 7 s̄ q̄s. S. quesitum. ff. si quis
cau. quem sequit̄ Jo. an. dicit. q̄ aut nullus casus
fortuitus fuit exp̄fessus. et nō valet generalis obli-
gatio. ne q̄s sub inuolutione verborū renunciaret ei
iuri: cui non esset in specie renunciaturus. Et hec
opi. placet Panoz. Si v̄o aliqui casus fortuiti fue-
rūt specialiter enumerati. et secuta fuit clausula ge-

neralis. puta. 7 de omnibus alijs. tunc tenet etiaz
in non exp̄fessus. optime ad hoc facit ter. in. c. q̄ ad
agendū de pecu. li. vi. Bar. t̄i in. d. S. quesitum v̄
detur velle. q̄ sub illa clausula generali veniunt ca-
sus consimiles exp̄fessus. non autem maiores. quod
satis placet Panoz. quia in odiosis clausula gene-
ralis non comprehendit maiora exp̄fessus: vt ē ter.
notabilis in de. non potest. de pecu. Secus de nō
odiosis: vt in constitutione pcuratoris. in qua ex-
p̄fessus aliquibus requirentibus sp̄ale mandatū: 7 sub
iecta clausula generali veniūt maiores casus exp̄-
fessus. vt notat Inno. in. c. sedes. de rescriptis.

Contrā aut̄ renunciatio generalis firmetur iuramē-
to vel saltem iuramentū sit obligatorū: Jo. an. d̄
cit. q̄ nō. quia renunciatio generalis nō valet ex de-
fectu consensus. q̄ nō v̄r: q̄ ille consenserit de casu
bus nō exp̄fessus. Sic iuramentū nō obligat ultra
consensum. facit. c. pe. r. c. quintavalli: de iuratur.
7 est notabile dictū. Et credo q̄ in foro p̄niali: q̄s
obligetur fm̄ suū cōsentum.

Cessatio a diuinis. vide. j. interdictū vltimo.

Citatio. Citari pōt q̄s ex cā i p̄ma
citatione. per terminum breuem 7 peni-
toniū. Sed nisi necessitas vigeat: non de-
bet quis moneri vel citari nisi tribus edictis: vel
vno pemptorio: qd̄ cōtinere debet tātū t̄ps quan-
tum tria edicta: extra de dila. c. j. vbi de hoc in glo.
7 tale pemptorium habet vim trine citationis: vt
in. l. tres denūciationes. L. quō et q̄i iij.

Cubicus agitur ad penaz incurrandam: 7 iur-
ra exigunt trinam monitionem: nunq̄ citatio etiaz
pemptoria habet vim trine citationis fm̄ Joan.
an. in. c. et tue. de de. non re. Ratio quia in penali-
bus verba debent stricte intelligi et proprie. nō at-
fictē et large. vt in. c. in nostra. de iniur.

Citatus non comparens etiam in primo termi-
no: debet condemnari in exp̄f. factis per aduer-
sarium. nec d̄ expectari vt sit p̄tumar in scda 7 ter-
cia citatione: vt vult Bar. in aut. q̄ semel. L. quō 7
quando iudex.

Citatio facta die feriata ad diem non fe-
riatam valeat: Rū. Panoz. in. c. si. de fer. fm̄ opi-
nionem Jo. cal. d. car. d. an. et Bar. in. l. j. S. nun-
ciatio. ff. de no. oper. nun. concludit. q̄ de iur̄ not̄
valet talis citatio p̄. l. dies festos. L. de fer. vbi d̄-
citur q̄ silere debet horrida vox preconis: et Pa-
noz. intelligit non solū in ferijs introductis ad bo-
nozem dei. sed etiam in alijs introductis in fauorē
hominum. etiam idem putat in repentinis: nā im-
perator mandat eas sub eadem veneratione obser-
uari qua solennes. vt in. l. omnes. L. de fer. Et cō-
cludit Panoz. q̄ nullus actus istorū trū pōt fieri
die feriata. s. p̄ceptum de citando. executio p̄ce-
cepti. s. actus citationis. 7 processus qui fit vigore
citationis.

Citatio autem valeat citatio facta die non feri-
ata pro die feriata: Rū. Panoz. vbi s̄. post cal. et
Spe. 7 Jo. an. dicit. q̄ si ponitur. v̄q̄. potest in q̄
libet die. j. festum comparere. Secus vbi simpliciter
citatur: vt simpliciter compareat tali die que ē

feriata. tunc enim prius venire non potest: nec debet. et illa die venire non tenet. et sic necessaria est noua citatio. et hanc opinionem tanquam verissimam teneas; quicquid senserit. d. An. Nec Panor.

¶ An in snia lata contra non citatum teneat? Lar. in de. pastoralis. de re iud. in. §. denique. dicit. quod aut nullo modo fuit citatus. aut sic. Primo casu est nulla de ma. et obe. inter quatuor. Si autem aliquo modo fuit citatus: aut legitime: aut non: aut dubitatur. Si legitime: snia valet: si alia sunt rite gesta. si tamen citatus non fuisse consuetum vere. sed fide. subuenit sibi per restitutionem. de re iud. cum bertoldus. Si non legitime. videtur quod debeat haberi per non facta. de electi. bone. ij. Si dubitatur. dicit Paul. quod presumitur pars citata: si snia transiit in rem iudicatam. Nota tamen Panor. in c. cam que. de Rescriptis. et in c. cum sit. de ap. quod in facto notorio potest ferri snia contra absentem non citatum cum certum est absente nullam propterea defensionem. Citatio enim fit ut se defendat. nec in huiusmodi notorijs requiritur ordo iudiciarius.

¶ An corpaliter impeditus. teneat per alium comparere? Panor. in c. in noie dñi. de test. dicit. quod non et actus gestus eo absente proinde est actus non fuisse citatus.

¶ An iudex ecclesiasticus possit denunciare aliquem excoicatum illo minime vocato: nec aliter prius declarato quod incidit in sniam excoicationis? Rñ. Panor. in c. peruenit. de ap. dicit quod ubi excessus non est notorius. debet iudex illum prius vocare et reape eo preter probationem super facto. et postea constituto de facto declarare illum incidisse in sniam excoicationis. hoc probatur in c. cum fm. de here. li. vj. ubi per quod si allegatur quod incidisse in sniam iuris. non debet iudex prius procedere ad executionem. quod diu declarauerit illum incidisse in sniam iuris. Ab hac tamen declaratione poterit appellari. quod licet non possit appellari a snia iuris: ut in c. q. de appel. potest tamen appellari a snia iudicis declarantis. quod illa declaratio est snia bonis non iuris. Si vero excessus est notorius. tunc non oportet quod hec solennitas adhibeatur. sed potest eum denunciare absque alia citatione.

¶ Quid dicendum de consuetudinibus quarundam religionum que habent ut multoties etiam ex leuibz causis priuenter fratres prelatos: professionibus et huiusmodi absque alia monitione vel citatione priua: et absque alia ordine iudiciario: nunquid valeant huiusmodi gesta per eos? dic iuxta nota. per doct. et Panor. in c. cum spali. et. c. q. de ap. et c. qualiter et qñ. el. ij. de accu. quod in religiosis non est seruandus ordo iuris vsque: quia. i. ad vnguem ubi ergo dicti religiosi habent iuxta regulam et constitutiones: vel consuetudines eorum: ut ex sola infamia notari: vel sibi tenerent cedere prelatore: sicut dicitur de predicatoibus cartusensibus qui ex sola infamia notati cedunt generali suo. Dicendum est quod prelatore eorum possit ex dicta infamia scandalosa vel euidetia facti. etiam sine citatione aliqua illos priuare a ministratōe vel officijs eorum. Secūm enim Hen. de gan. in quolibeto suo tantam habent subditi religiosi iurisdictionem et auctoritatem: quantam dant eis prelati sui et non plus. Non enim habent velle nec nolle: ut in c. si religiosus. de elec. li. vj. Ideo eis resistere non licet:

nec appellare quod diu prelati procedit secundum iura communi: vel constitutiones. vel consuetudines eorum: ut notatur per doct. in c. cum medicinalis. de sen. ex. li. vj. et maxime Lap. et habet text. de hoc in c. rephabilis. de app. Ad hoc facit quod notatur glo. quam sequitur Panor. in c. cum spali. quod dispositio. c. sacro. de sen. ex. non est necessario seruanda in religiosis contra suas obseruantias spales. quod est dictum singulare secundum Panor. et dicit hoc procedere. ubi regula vel constitutio religiosorum daret certum modum: seu ordinem in excoicando religiosum. ut satis sit seruare illum ordinem regule: seu constitutionis ipsorum religiosorum quod multum bene notabis. Hoc idem tenet f. de. consilio. cy. ubi dicit. quod valent consuetudines. per quas sine iuris ordine. etiam ex leuibz causis religiosi viri ex suis locis et administratōibus amouentur. allegat. d. c. qualiter. et d. c. cum spali. et de sy. p. tuas. Addit tamen vnum valde notabile. quod pena expulsiōis: pinationis. et remotōis quoniam incipit a crimine. et tunc habet locum quod dictum est. §. sine monitione possunt amoueri. Si vero a contumacia vel inobedientia: tunc vt locus sit pene: necessaria est monitio. Nec Hen.

Clericus. j. Communiter. Que ritē quid comprehendat appellatione clericorum? Dic fm Panor. sup Rubrica de vi. et ho. de. quod largo sumpro vocabulo veniunt omnes in quacumque dignitate sunt positi. ex quo sunt clerici ad seruitium dei. unde omnes qui non sunt laici. dicuntur clerici. xij. q. j. duo. Dicuntur enim clerici. a clericos grece. quod est sacerdos latine. quod sunt electi ad sortem dñi. Priuilegium ergo attributum simpliciter clericis comprehendit omnes clericos cuiuscumque ordinis vel dignitatis sint. nam si est episcopus. ergo clericus. Sed in materia odiosa appellatione clericorum non credo comprehendit episcopus. nec etiam clericos exstētes in dignitate. vide de hac materia singularia §. Absolutio primo. Et ex predictis potest inferri vnum notabile fm Jo. an. in c. Johannes. de cleri. cōiu. quod appellatione laicorum in materia odiosa: non veniunt clerici coniugati. Et hoc facit fm eum. quod si statutum est certo casu excoicari laicos. non comprehendit clericos coniugatos. cum materia sit odiosa. et illi non sint puri laici. sed quedam spes mixta. facit. c. statutum de elec. li. vj.

¶ Clericus debet deferre rasuram in modum corone et tonsuram capillorum ab infra. Et per huiusmodi tonsuram quis constituit clericus. tamen quod diu habet solam primam tonsuram: vel minores ordines potest si voluerit deserere clericatum. Si tamen clericus etiam in minoribus habeat beneficium. tenet portare tonsuram. aliter peccat mortaliter. quod dignus anathemate de. vi. et ho. de. si quis. Vbi etiam dicit Panor. per glo. in de. attendentes. de sta. re. quod etiam moniales debent habere tonsuram in parte inferiori. Ita quod eis predicantur crimes vsque ad aures. Sed clerici debent habere rasuram in parte superioris. et tonsuram in inferiori. Et sic non debent nutrire comam. Et si fecerint fecerint excoicari debent. d. c. si quis.

¶ Clericus debet esse ornatus duplici ornamento e iij

Clericus. ij.

sez interiori & exteriori. Interius ornamentū. consistit in virtutibus. quibus debent esse ornati clerici. Exterioris ornamentum consistit in quatuor. Primo in incessu. vt maturitatem p̄tendat. & alijs sensibus corporis. Secundo in habitu. vt non deferant vestes incisas & lingulatas. s. frapatas ad modum ioculatorum. nec varij coloris: neq; rubeas nec virides. hi enim duo colores sūt clericis interdicti: vt in. c. clerici. eo. ti. Et in de. ij. eo. tit. p̄hibet. ne etiā caligis rubeis vel viridibus publice vranf. vide tamē pulcrum dictum. Host. in. c. antiqua. de p̄uul. q. panni rubei & frena & calcaria deaurata et silia ornamenta sunt insignia pape. & sui legati: cum p̄ficiat ultra mare. Et quo inferit q. etiā cardinales non p̄nt de iure cōi vt h̄mōi coloribus & ornamentis. Conseruado t̄i habet opposituz. Et forte eos excusat. ex quo papa videt & non reprobat. Nam ista sunt de iure positio. Nam olim clerici portabant vestes partitas. Et ex p̄dictis etiā colligit q. nō t̄i clericis: immo nec laicis licitum est deferre h̄mōi deaurata: nec p̄ sua p̄sona: nec p̄ equis suis. Et est rō. q. h̄mōi ornamenta sunt ornamenta p̄uipis: quib; p̄uati vt nō debent sub pena capitis vt. l. ij. c. de vesti. olobo. l. b. xj. Et hanc rōnem sequit̄ tex. in. l. temperent. eo. ti. Mulierib; aut̄ indubium est: q. possint vtī p̄dictis: sine pena p̄dicta. qd̄ quidā putant verum in matronis & nobilibus nō in omnib;. Quidāz etiā habent ex p̄uilegio vt milites & doctores. & sūt milites gaudētes. ex q. dant sibi in signum. Et pōt̄ introduci de consuetudine. Item vestes clericorū nō debēt esse nimis longe. nec nimis breues. Item nec de serico. sed de lana nō nimis p̄ciosa vel vili. xij. dist. s. j. Et no. q. ex cā timoris: p̄grinatōnis: vel alia sili: licitum est clericis habitu transformare. xj. q. iij. epi. et extra de vi. & ho. de. clericis. el. ij.

Quicumq; aut̄ clericus virgata vel partita veste vtī publice sine cā. si b̄ficiatus est: est suspēsus a fructuum p̄ceptione p̄ sex menses: si nō est b̄ficiatus. & est in sacris citra sacerdotium p̄ idem t̄ps est inhabilis ad b̄ficiū obtinēdum. Si autēz habet dignitatē vel b̄ficiū cum cura. vel est sacerdos: aut religiosus: est suspēsus p̄ annum a b̄ficio. & p̄ idem est inhabilis ad obtinēdum qd̄ cumq; b̄ficiū ecclesiasticū: vt in. de. qm̄. de. vi. et ho. de. tercio p̄sistit clericorū ornamentuz in cibo. q̄ro in potu: de q. vide no. p̄ doct. in. c. a crapula. de vi. & ho. de. vbi dī. q. clerici vinum temperent. et a vino se temperent. & q. clericus debet esse contentus trina potatōe: vt dicit tex. in. c. qm̄. xliij. di. Quod t̄i intelligit qm̄ appetitus naturalis vltra non exigit.

Clericus. ij. sez q. clerici a quibusdam actib; secularib; sūt remoti. nō enim debent intendere negociatōni: vt. e. ti. clericis. el. ij. ibi. cōmēcia secularia nō exercent: maxie inhonesta. Et p̄pter illud verbū maxime. dicit Pano. q. etiā honestas negociatōes nō p̄nt exercere. Sed hoc verū qm̄ clerici nō indigent nam tunc p̄nt vtī honestis negociatōib; & querere

victū manib; xij. dist. clericus. & in. c. j. de cele. miss. Et cōtra clericū negociatōre: vide tex. in. c. negocia. tore. lxxvij. dist. vide etiā tex. in. c. puenit. lxxvij. di. vbi dī. q. cā lucri nō debent cōducere possessiones aliorū. & ibi etiā h̄. nūquid possint esse tutores pupillorū. vñ p̄nt suscipere tutelā a legib; impositas. Sed & curā orphanorū & viduarū q̄ in defensione sunt. aut earū p̄sonarū q̄ maxime indigēt adminiculo ecclesiastico. Et vide qd̄ notat in. c. j. ne cler. vel mo. vbi dī. q. clericus pōt negociari. p̄pter necessitatem. Intellige qm̄ aliquid opat̄ ex suis manib;: vel emit rem: vt inde habeat materiā reducēdi ad aliquas formas. nō em̄ dīz emere rem. vt eam integrā p̄ maior p̄cio vendat. & vide ibi glo. in ver. cōductores. q. si clericus succedit cōductori. licite p̄t stare in illa cōductōe vsq; ad p̄finitū t̄ps locatōnis.

Clerici non debent ministrare in taberna. nec in ea comedere vel bibere. nisi cā necessitatis in p̄grinatōe. xliij. di. nō optet. & c. nulli. & c. clericis.

Clerici goliardi: aut buffones. i. ioculatores. si hoc p̄ annum exercuerint. carēt omni p̄uilegio clericali ipso iure. Et dē mō si minor t̄pe & tercio moniti nō respuerit: vt in. c. vnico. e. ti. li. vj. Et no. fm̄. Be. ibi. q. vbi canon imponit penā ipso iure ex facto negatiuo. nō requirit monitio. qm̄ illi addit̄ certū t̄ps: vt ibi si nō desistat infra annū. & requirit in hoc casu annus cōtinuus & integer. Et ex hoc no. q. vbi lex vel statutū dat certū t̄ps. ad hoc vt pena cōmittat̄. Intelligit de t̄pe continuo.

Clerici qui carnificū: macellariorū. seu tabernariorum officium publice faciūt & p̄sonaliter exercēt. si tercio noiatū moniti nō desistat. seu reassumant et sunt p̄uigati. p̄dūt p̄uilegiū clericale oīno. Nō cōiungat̄. si nō incedūt vt laici. p̄dunt in reb; t̄i Et si oīno incedūt vt laici in p̄sonis p̄uilegiū clericale q̄d̄m p̄missis institerint. coipso amittūt: vt in. de. j. e. ti. Et no. fm̄. Lar. ibidē in ver. tercio moniat̄. q. vbi requirit trina monitio. nō sufficit vnū p̄emptorū. & requirit q. dicta monitio fiat noiatū. et iō nō sufficit generalis. de quo. j. Excoicatione. xxy. nec sufficit q. h̄mōi admonitio fiat ante exercitiū. nec sufficit simplr̄ monere vt desistat. h̄ requirit vt fiat clerico tale officium exercenti. Et p̄ hoc dicit Lar. ibi. q. si fiat monitio clerico tabernario vt desistat & exerceat officium carnificis vel macellarij. non erit locus pene. Et sic requirit ad hoc vt sit locus pene q. clericus monitus exerceat illud officium a quo monitus est desistere.

Quid si clericus exerceat p̄dicta officia occulte. vel nō p̄sonaliter. an sit locus pene? Glo. in ver. publice dicit q. nō. & dicit q. illa duo. s. publice & p̄sonaliter cōiunctim requirunt̄. Si ergo occulte vel p̄ alium hoc exerceat. cessat pena. h̄ nō culpa. quam glo. singulariter: no. p̄ intellectu capli. mulieres. de len. ex. p̄ quē text. iuncta hac glo. terminat̄ qd̄. An p̄ statutū quo ponit maleficiū teneat̄ mandans? Et videt̄ q. nō. q. mandās facit t̄i fieri. verba vō statuti requirūt q. vere fiat. ff. de ne. gel. l. iij. s. hec verba. Contrariū. p̄bat̄ ex. d. c. mulieres iuncta hac glo. vt dicamus q. teneat̄. nisi in statuto p̄uincat̄ t̄i is qui p̄sonaliter faceret. Ad cōtrariū dicit q. hic nō

est interpretatio. sed potius extēsiō ex mēte legis. qz mandās vere dī facere. d. c. mulieres. Sed Be. in c. j. e. n. li. vj. dicit qz aut clericus vult hīc tabernā vt psonaliter ibi administrēt i artificijs etiā honestis Et hoc est p̄bitū. xliij. di. nulli. Aut vult administrare in artificijs clerico pmissis. z tunc pōt hīc vt in glo. in. d. c. negociator. Aut vult hīc tabernā non vt psonaliter administrēt. sed locare alijs qui exerceāt ibi sua artificia. Et hoc nō est ei p̄bitū. Et p hoc etiā facit ter. in. c. significante. de ap. vbi canonici habebāt stallos. vbi carnes incidebant. qd no. qz semel defendi vnū clericū qui in domibz ecclesie renuerat tabernā vendēdo vinū qd recollegerat ex possessione ecclesie nō tñ administrauerat in p̄ria possē. h. p̄ aliū. Idē Be. Et hoc videt cōsonare ter. qui nō sine ministerio dicit psonalr. Et si voluisset p̄bitere etiā p aliū posuisset. de deci. ad audientia. marie qz hmoi officia ex se nō sunt p̄bita nec iure diuino. Credo tñ qz si clericus psonaliter exerceat. h. p̄ alio. qz teneat hac de. qz subest honor z vtilitas.

Clericus piugatus si p̄traxit cū vnica z ygine z deferat tōiurā z vestes clericales. retinet p̄uilegiū clericale in duobz. s. qz p̄tūes euz est ex cōdicat. z qz non pōt dīstrīngi nec condēnari a iudice seculari. nec ciuilit̄ nec criminaliter. In ceteris vō non retinet. Item si nō defert tonfurā z habitū. in nullo retinet. extra de de. coniug. clerici. li. vj.

An autē in dīstīncte sit verū qz clericus piugatus nō possit p̄dēnari a iudice seculari. Dīstīngue. nā in cā criminali. sicut illa cā intēdēt criminalr. hoc est qū agēt ad penā corpālē. sine ciuilit̄ hoc est ad penā pecuniariā. neutro casu p̄t puniri a iudice seculari. In cā vō mere ciuili. Job. an. in. d. c. vnico. tenet qz clericus cōiugatus p̄t puniri corā iudice laico. quē sequit̄ Jo. cal. z Be. in. d. c. vnico. qd nota.

An autē clericus piugatus p̄ debito pecuniario possit detruēdi in carceribz. Be. ibi fm Zap. tenet qz nō. eo casu qz gaudet istis p̄uilegijs. p̄ iudicē secularē. etiā si sit casus qz laici possunt licite detineri. qz iste ter. reseruat istis clericis p̄uilegiū canonis eo mō qz p̄ius p̄ma iura habebāt. qz in nullo dimiuit. h. p̄ iura antiq̄ detineri nō poterāt sine pena ex cōdicatōis. vt in. c. ij. de fo. ppe. ergo nec hodie.

Quid autē si iudex laicus nō dīstrīngit istū clericum. h. condēnat eū tñ p̄ crimine. an incurrat ex cōdicatōnē. Be. fm Zap. ab. tenet qz non. qz ex sola p̄nunciatōe sine nō incurrit quis ex cōdicatōnē.

Quid si sit p̄suetudo p̄ticulari i loco qz gaudēt etiā in alijs. an sit sublata p̄ istū ter. Jo. mo. tenet qz nō. qz iste ter. nō tollit p̄trariā cōsuetudinē. ergo stabit p. c. j. de consti. li. vj. Jo. an. tenet contrariū. Sed Be. reducit istas opi. ad p̄cordiā. qz aut constat vtētes hac immunitate voluisse hoc facere aīo et intentōe inducēdi nouā p̄suetudinē separatā a dīspōsitōe iuris cōis z tunc valet illa consuetudo hodie. Et ita p̄cedit opi. Jo. mo. Aut constat qz non faciūt aīo z intentōe nouā p̄suetudinē inducēdi. h. seruare antiq̄a legē. z tunc p̄cedit opi. Jo. an. qz seruare antiq̄a legē. tollit oēm obseruatiōem legis hactenus v̄sitate. Aut est dubium. quō

animo fiat. z tūc in dubio nō p̄sumit qz voluerint nouā p̄suetudinē inducere cōtra obseruatiōem legis h. tñ ex moribz vtentiū illā. l. approbare. Et addit Jo. an. qz qñ seruat lex antiqua. in dubio obseruātes. nō vident hīc animū inducēdi nouā p̄suetudinē qz vinculū addat ad dīspōsitōnē iuris antiq̄.

An autē clericus piugatus possit eē vicarius ep̄i vel arbiter in cā sp̄nālī. Dic p̄ dīcta qz non.

Clericus. iij. **E**tum ad cohabitatiōnē mulier. dic p̄t habet in. c. j. de coha. cle. z mul. qz clericus nō dz retinere in domo mulierem suspectā de incontinētia. etiā si sit mater vel p̄sanguinea. Et nota fm Panoz. ibidē. qz p̄sanguineas iuuenes als nō suspectas p̄t clericus bone fame in domo retinere. h. extraneas nullo mō pōt retinere. quantūcumqz als sint bone fame. qz talis cōmixtiō est piculosa. nō sic cuz p̄sanguineis. Et hoc sentit glo. in. c. volumus. lxxj. dis. Idē intellige qz non sit talis consanguinea que habet secum pedisequas.

An autē ep̄s possit secū habere matrē seu aliam non suspectā. do. An. dicit qz nō. sed Panoz. tenet oppositū p̄ ter. exp̄ssum in. c. interdixit. lxxij. di. l. ius ciuile in autentica. ep̄o. L. de ep̄i. z de. aliter tenuerit. tñ ex quo ius canonicū oppositū innuit. stādum est ei. fateor tñ qz p̄mū est honestus. maxime p̄pter clericos cōmorantes cum ep̄o.

Utrum clericus in cōtinens z fornicarius sit suspensus. z debeat in officijs euitari. Dic fm no. p Panoz. in. c. v̄sa. z. c. fi. de coha. cle. qz quilibet pro mortali petō est suspēsus q̄tum ad se tñ alios non est suspēsus quo ad alios. nec debet in officio vitari. nisi peccatū sit notoriū. Et notoriū est duplex. s. iuris z facti. Notoriū iuris. dī qñ p̄ sniam conuincit̄ de crimine. vel p̄ confessiōnē suā sponte factam condēnatus ē. Et tunc nō est licitū audire tālem. z peccatō contrafacientes. Sed dubium est. in notoriō notorietate facti. vt quia habet concubinam publice in domo. nec fuit condēnatus. nec in iudicio confessus. tūc est casus piculosus. de qz dicit Panoz. sepius fuisse interrogatum apud homines timoratos. z concludit dimissis opinionibz de subtilitate iuris posse sic dīstīngui. qz aut fornicatio est ita notoria. qz nullam habet dubitatiōnē. sicut videmus in pluribz clericis qui tenent ita publice concubinas sicut vxores. z publice nutriunt filios. ita qz etiā ipsi nō audent dīstīngui. z tunc credo qz oīno sit abstīnendum ab eis. sine alia monitiōne. hoc p̄bat ter. in. d. c. vestra. in fi. ibi. nec habet opis euidentiā. z melius in. c. tua. eo. tit. vbi null fit mentio de monitiōe. Item hoc videt p̄bri de directo. in. c. nullus. z. c. p̄ter. lxxij. di. Rē q̄rūt em̄ illa iura solam euidētiam facti. nō autē monitiōnez a supiore. Item ex contrario sequeret̄ qz nunq̄ vel raro fornicatio posset esse notoria. Si vō fornicatō nō habet istā opis euidentiā. h. p̄t p̄babiliter tergiuersari. puta. qz cōcubina bitat cū mīre clerici. z dicit illā esse pedisequā m̄ris. v̄l qd sile. z tunc requirit̄ monitiō. Et hanc putat Panoz. esse mentē iurum. z ista videt esse cōis opinio. Adde tamen qd

Clericus. iij.

notat Jo. de san. q. laici nō peccāt audiēdo divina ab hmoi clericis fornicarijs etiā notorijs. q. licz ig. notātia iuris naturalis. sine divini. sit laicis piculo sa. nō nī igno:ātia iuris positivi. cū non teneant il lud scire. vii nō est tutū q. cōfessor dicat eis ius. q. p. hoc magis implicat q. relevent. Nota etiā fm Ar. flo. q. nō solū sacerdos. s. etiā clericus in mino ribz ex notoria fornicatōe est suspēsus ab oibz acti bus ordinū ipso iure. fm Inno. qd. notat Ar. dist. xxxij. S. ad hec. Et tamdiu stat suspēsus q. diu ple uerat in vicio. et interim si exequit officia sua etiāz semel. efficit irregularis. et indiget dispensatōe pa pe fm Inno. et Hosti. vii etiā si cessaret a vicio. et aū dispensationē vnt officio suo. semp peccabit mor taliter. q. ius nouā irregularitates nō cōtrahat. Si aut cum esset suspēsus. nō est executus officia sua. indiget nihilominus dispensatōe. quā poterit face re eps fm Inno. Sed sup his et silibz facta est ma gna inuocatio p. cōsilium cōstancie. de quo vide j. Excoicatio sexto. De hac etiā materia vide. j. ir regularitas. et c. suspensus.

Quoniam autem omne peccatū notoriū inducat pēssio nē seu suspēsiōe a canone. R. d. An. in. d. c. v. a. dicit q. sic. q. vbi peccatū est notoriū. nō est licitum ab eis p. ipere divina. vel ecclesiastica facta. q. omne peccatū notoriū interdicit officii sine dispensatōe. c. fi. de tem. or. Sed Panor. dicit contrariū. et dicit esse tex. in. c. fi. de cōba. de. nam tex. ibi se restringit ad peccatū fornicatōis notoriū. Et idē dicit tex. in d. c. nullus. nam opinio. d. An. esset vera si dixisset canon: nullus audiat illius missam. quē scit indub itatē esse in peccato. et nō posuisset spāle in somi catione. Non ob. d. c. fi. de tem. or. q. vbi fateor. q. ipse peccat grauitē celebrando. nō aut aliq. missam audiēdo. et hec opinio est tenenda. q. cum materia sit penalis. nō debemus eam extēdere. vltra termi nos. p. p. uos vt dicitū est clarissime s. c. arguere. Et p. hoc soluit alia qd. vtrū clericus teneat restituere fructus q. s. p. cepit de bñificio etis in mortalit. Qui dam tenentes opinionē p. dictā. d. An. dicunt q. si peccatū est notoriū teneat restituere q. cum sit suspē sus. p. inde est ac si nō resideret. q. nullum et inutile idē est. Sed tenēdo opinionē Panor. p. dicta non habent locū in alijs notorijs a fornicario. et forte q. etiā in eo nō habēt locū. ar. eius q. notat glo. in. c. pastoralis. de ap. f. q. excoicatio nō subtrahunt red dit. nisi hoc sit exp. s. in snia. Et idē dic in casu nō o

Quis autē dicat toleratus ab ecclesia? Panor. in. c. v. a. de cōba. de. ex illo text. dicit q. quis dī to lerari q. nō fuit p. sniam priuatus. nec confessus. nec habet opis euidentiā. qd. etiā notandū. Et sic econuerso habes quis dicat nō toleratus. Et con cludit ibi Panor. q. isti nō tolerati etiā p. euidenti am facti indubitatā. sunt irregulares et suspēsi dire cte a canone. p. d. c. p. ter.

Clericus. iij. **Q**uoniam ad bona rici possint facere testm. v. donare inter viuos. R. d. Panor. in. c. cu. in officijs. de testa. dicit q. quedā sunt bona acquisita intuitu p. sone. pura ex successione cognatorū seu donatōe

amicorū seu ex industria clericorū. Et d. his bonis pnt clerici libere testari. vt in. c. q. de testa. Et q. col lige q. clericus etiā his ecclesiā. libi et nō ecclesie lu crat. qd. acquirit ex industria. Quedā sūt bona ac q. sita intuitu eccle. v. de facultatibz eccle. et de his nō pnt clerici testari. vt in. d. c. cū in officijs. nec ali ter de ipsis bonis i. alios disponere regulat. vt ibi fallit tū in quibusdā casibz. Primo si rector seu p. latus eccle. tantūde cōtulerit de suo eccle. quantū vult relinq. ex eccle. facultatibz. xij. q. ij. si quis. ij. q. v. si eps. Secdo fallit fm quosdā. si hoc bz p. suctu do. Et quo nota q. valeat consuetudo. vt clericus possit testari de bonis per ecclesiam acquisitis. qd. tamen Panor. indistincte non admittit. s. restrin git ad bona mobilia et modica. Sicut ei valet p. sue tudō vt modica possit donare. vt in. c. ceterū. de do na. Ita dicendū est respectu facultatis testatū. naz si cōsuetudo hiet de rebz magnis. illa esset onerosa eccle. et p. p. s. nō valeret. vt in. c. j. de p. s. Respectu aut bonorū imobilū. puto nō sufficere p. s. ueritudinē q. nō pnt illa alienari sine solēnitare. de q. xij. q. ij. sine exceptōe. Valeret tū p. s. uetudo. vt canonicus posset testari de redditibz p. p. ieddis anno sequenti post mortē suā. q. potius p. iudicat canonico succes sorū q. eccle. Tercio fallit in donatōe intuitu eccle. quā clericus facere p. t. etiā in egritudine p. s. titutus vt in. c. ad hec. de testa. vbi Vin. ponit notabile. v. bñ q. p. s. uetudo nō excusat clericos q. oia bona mo bilia acquisita intuitu eccle. dimittit in morte eorū p. sanguineis. Quarto fallit cū clericus vult remun erare seruitia recepta. tam a p. sanguineis q. ab ex traneis. p. t. em aliq. de bonis mobilibz eccle. i. alios p. s. ferre. vt in. c. relati. cl. ij. de testa. vbi Panor. dicit q. p. sanguineo dimiti q. nō seruiuit eccle. nec p. laro. nō pōt p. latus aliq. d. p. s. ferre etiā de mobilibz eccle. Et pondera verbū ibi. aliqua. qd. denotat modera tionē quandā. nō etiā d. oia bona mobilia ecclesie dispensare in egritudine. Itē nota ibidē. q. paupe ribz et religiosis locis sufficit ad erogationē facien dam sola charitas. In alijs aut qui nō sunt paupe res. vel nō sunt loca religiosa. requirit. q. p. s. essent aliq. d. seruitium.

Quid autem de clericis nō habentibz admini strationem h. simpli bñficiatis. an possint testari? R. d. Be. in. c. p. s. i. de offi. or. li. vj. dicit p. euiden tia. istius. q. tria. esse vidēda. Primo nūquid recto res et p. lati ecclesiarū faciāt fructus suos. Secdo q. dicunt hie bñficiū cum administratiōe. Tercio de quibz fructibz clerici testari possint. Ad primū. Archi. tractat hoc de rescriptis statutum. li. vj. et te net q. clerici non faciant fructus suos qui sup. sunt deductis expensis. allegat. c. j. xij. q. ij. et ita intel lerit Barto. h. illum canonem. Et sic patet q. res acquisite de bonis ecclesie nō sunt clericorū. naz clerici debēt illa que sup. sunt necessarijs deductis. pauperibus erogare. als. inique agūt. Et q. acqui sita. sint in promissione ecclesie patet. xij. q. j. epi. de rebus. ergo et solus vsus competit eis. f. atetur ta men q. clerici sunt. domini fructuū p. ceptorū. et habent ipsoiū p. p. ietate q. tum ad fidem et debita. dispensationē libi et suis faciendā. et istam partem

archi. ge. credit vtr̄: quā optime pbant iura q̄ al-
 legant: nā nō dicūt dñi: s̄ pcuratores, p hoc opri-
 mus ter. xij. q. j. clericus et istud tenet glo. in. c. q̄
 nos. de testa. Ad scdm q̄ dicant h̄c bñficiū cū ad-
 ministratiōe: glo. in d. vt ipos. in. c. ex tue. d. de.
 nō re. vi. velle q̄ oēs plati dicantur h̄c dispensatō
 nem: et administratiōe. Et ge. p opinione predi-
 cta firmat conclusionem hanc q̄ quicumq̄ habēs
 beneficiū q̄tuncunq̄ simplex in tituli cui sit assi-
 gnata certa dos. talis dicatur h̄c bñficiū cū admi-
 nistratiōe. Ad tercium de quibz fructibz clerici te-
 stari possunt: glo. hic tenet q̄ si habeat bñficiū cū
 administratiōe. nō p̄t de fructibz illius testari. qd̄
 itelligit de iure cōi. S̄z si hoc disponēt sp̄alis cōsue-
 tudo: vt statutū ecclesie. p̄ q̄ tñ nō nūmū grauarēt
 ecclesie: vlt̄ virtute talis p̄t testari: et statuti pos-
 set. de testa. relatū. el. ij. Secus si talis consuetudo
 vel statutū essent onerosa. de cōsue. c. j. Aut clericus
 nō h̄z administratiōe. s̄ est p̄sonaliter et simplex
 beneficiatus. in d. c. relatū. et iste esse falsum. et v̄ ter.
 d. c. relatū. qd̄ loq̄t̄ in canonico. et sic in h̄c bñficiū
 simplex et tñ vt ibi p̄ talis nō p̄t testari. hoc fateor.
 s̄ dico q̄ ista glo. hoc nō dixit. s̄ requirit q̄ ad hoc q̄
 bñficiatus possit testari. tria concurrāt. Primo q̄
 nō habeat administratiōe. Secdo q̄ bñficiū sit
 simplex. Tercio q̄ illud sibi obueniat p̄sonaliter tñ
 Et sic: vt tales fructus sint sibi cōcesse rōne stipen-
 dij p̄sonalis. his cōcurrentibz poterit testari. Et ex
 isto infer̄ q̄ si canonicus h̄z p̄bendā distinctā i ec-
 clesia cū talis dicat h̄c administratiōe nō poterit
 testari de fructibz talis p̄bende. et iste esse casus ro-
 tundus. in d. c. relatū. et istud exp̄sse voluit Inno.
 in. c. nouū genus. de deci. Et ex his infer̄ q̄ cano-
 nicus p̄t testari de quotidianis distributiōibus.
 quia distributiōes dan̄ p̄pter stipendium p̄sona-
 le. et p̄ labore diurno: vt in. c. j. de cle. nō re. li. vii.
 de illo denario diurno poterit testari: sicut merce-
 narius et rusticus. de lucro sibi dato pro opeluo di-
 urno. Et ita poterit intelligi ista glo. q̄ talis dicat
 quo ad distributiōes beneficiatus simpliciter et
 p̄sonaliter. quia datur pro stipēdio p̄sonali tñ.
 nec habet administratiōe rez. vii. tales distribu-
 tiones solūtur p̄ capitulum: singulis. Et h̄c par-
 tem videtur tenere Pau. qui dicit q̄ illa q̄ recipit
 clericus intuitu seruicij p̄sonalis tñ. trāsmittit ad
 successores. Et ex his infer̄tur q̄ si p̄bende nō sūt
 distincte i ecclesia. quia oia veniūt in communi. et
 postea distribūtur singulariter tñ pro quolibet:
 q̄ etiam de istis nō posset d̄ iure testari. Et per p̄e-
 missa decidit. quid de habētibz capellanias i certis
 ecclesijs ad nutū remouibiles: quia nō datur i titu-
 lum et datur eis pro suo labore certū stipēdium in
 anno i pecunia. An de tali stipēdio possint testari
 dicēdum est q̄ sic. q̄ datur eis intuitu p̄sonae. et p̄
 eorum labore ergo poterūt testari. d. c. quia nos. et
 d. c. relatū. Et isto mō possit alio mō intelligi ista
 glo. nam tales sūt simpliciter et p̄sonaliter bñfi-

ciati absq̄ alia administratiōe. Per p̄missa et decidit
 q̄stio de sacerdotibz q̄ sūt i p̄sortijs ciuitatis: sicut ē
 bononie quia habentes beneficium in ciuitate bo-
 nonie ponūt i quibusdam p̄sortijs et vniuersitatibz.
 et pueniūt se i certis ecclesijs ad certā missam cele-
 brādam et sūt possessiōes illi p̄sortio deputatas: s̄
 quaz fructibz dat tñ veniūt ad illaz missam. An
 de talibz possint testari: et v̄ q̄ sic: q̄ illud dat rōe
 seruicij p̄sonalis. et nō p̄cipalit̄: intuitu ecclesie. bec
 de. i. d. c. p̄nti.

¶ Quid aut si sacerdos est lucrator multū i missis
 dicēdis: Pano. i. c. cū i officijs d̄ testa. dic. q̄ de.
 voluit: vt refert Ly. i. aut. licētā. de epi. et de. q̄ de
 his possit testari. maxime hoc peccat: q̄ q̄s exp̄sse
 reliq̄t p̄ missis dicēdis. c. lū cōtraria opinio de cor-
 cordare v̄. Ho. q̄ si clericus rōne officij seu seruicij
 aliquid lucratus est. puta. q̄ fuit capellanus alii
 cuius p̄cipis: de hoc potest testari. quasi intuitu
 p̄sonae fuerit acq̄sitū. Et ex hoc infer̄ Pano. ad. q.
 nūquid i relicto. p̄ missis dicēdis debeat canonica
 portio ep̄o: Et dicit attendendas fore pieturas.
 Vtrū. i. relinquēs vel donās habuerit respectum
 ad ecclesiam vel ad p̄sonam: nā forte relinquēs. c. p̄-
 sbytero suo parochiali. p̄ missis dicēdis. nō reliq̄-
 set sibi si nō fuisset. p̄p̄ius p̄sbyter parochialis. Se-
 cus aut si nulla qualitas suggereret ecclesiam fuisse
 cōtēplata: s̄ p̄sonā dūtarat.

¶ Relictū factū nō h̄nti p̄lationē vel administra-
 tiōe ecclesie: s̄ alis sit bñficiatus: p̄sumit factū intuitu
 p̄sonae. Done exemplū i canonico. nā canonicus
 nō h̄z p̄lationē nec administratiōem. v̄ in dubio
 reliquēdo canonico. nō v̄ testator: habuisse respe-
 ctū ad ecclesiam. q̄ nō est verisimile q̄ reliquisset in-
 titutu ecclesie ei q̄ nō habet administratiōem ecclesie. Hoc
 verū nisi p̄ pieturas. p̄baretur cōtrariū: vt i. c. re-
 quisisti. de testa. Hoc Pano. ibi.

¶ Rector ecclesie nec reditus nec oblatiōes: nec
 vota. pretextu ecclesie facit sua. sed omnia cedunt
 vtilitati ecclesie s̄m Pan. in. c. inquirendum. de pe-
 cul. cle. Similiter si industria persone sue fecit rem
 ecclesie meliōrē non potest reprobare qui quid im-
 pendit ex industria sua. sed cedit ecclesie. Adde
 men quod notat Inno. in. c. cum inter. de ver. sig.
 q̄ id quod acquirit sacerdos iniungendo p̄nias su-
 is parochianis acquirit ecclesie pro hoc optimis fa-
 cit. d. c. inquirendum.

¶ Queritur. qd̄ est q̄ clericus p̄t aliqua donare in-
 titutu elemosyne de rebus ecclesie: et tamen d̄ illis nō
 p̄t testari: R. Pano. in. c. ad bec. de testa. dat rō-
 nē diuersitatis. q̄ testari morte cōfirmat: vt in. c. cū
 marthe. de cele. mul. Effectus ergo. cōfertur in t̄p̄s
 quo non est futurus p̄latus: s̄ nō p̄t d̄ aliquo di-
 sponere ex facultatibus ecclesie in testamento. S̄z
 q̄ vult disponere dū viuit. nō prohibetur: q̄ hoc
 facit tanq̄ administrator ecclesie. Et ex hoc notat
 practiam: quā debet seruare clericus si de rebz ec-
 clesie vult aliqua intuitu elemosyne. vel pro remun-
 eratione seruicij erogare: vt actualiter donet ipse
 dū viuit. non aut relinquat p̄ferendū post mortē.

¶ Quis succedet clerico ab intestato: R. in bo-
 nis acquisitis intuitu ecclesie succedet ecclesia sed

industria clericum. Et bñfici-
 tatem in c. de testa. Et bñfici-
 tā bñ ecclesia lib. 2. nō ecclesia
 re. vt de fructibus ecclesie. et de bo-
 nari. d. c. in officio. nec ali-
 i alios d̄ponere regali. vt de
 d̄ cōmuni de suo. c. q̄ntū
 d̄ facultatibz. in. c. q̄ntū
 alle. fm quod d̄. h. b. c. q̄ntū
 p̄valcat cōsuetudo. videtur
 nō per ecclesiam acq̄sitū. q̄
 vltimē non admittit h̄c rōne
 a. modica. Sicut et valeat
 sit donare vt in. c. q̄ntū de do-
 respectu facultatis testatū. ap-
 t̄o magnis. illa d̄t onerosa
 rer. vi. l. j. de p̄. v̄ q̄ntū
 p̄nto nō sufficere p̄ntendit
 sine solentate. de q̄. xi. q. j.
 et tñ p̄ntendo. vt canonice
 nō p̄p̄dētis anno. i. canonice
 sine p̄ndicat canonice. locat
 illi in donatōe. in. c. q̄ntū
 m̄ in egritudine p̄ntendit
 vbi. Vn. p̄ntendit ecclesie
 sicut clericus q̄ oia bonas
 t̄o d̄mittit in morte. ex q̄
 fallit cū clericus vult rem-
 tam a p̄ntendit q̄ nō ex
 bonis mobilibz testari. alio
 i. de testa. v̄ Pano. dicit
 nō seruare ecclesie. nec p̄nto.
 re. cū de mobilibz ecclesie.
 qua. qd̄ donat moderata
 la bona mobilia ecclesie
 h̄c nota videt q̄ p̄nto
 it ad eragatione facien-
 sicut qui nō sunt p̄nto
 s̄. et requirit. q̄ p̄ntent

in alijs succedunt p sanguine fm ordinē iur. qbus deficientibz succedet ecclia. xij. q. v. c. quicūq. r de suc. ab inte. c. j. r. c. cū dilectus. Mora tñ singulare dicitur panor. in. c. relatum. ij. de testa. q. acq. lita p canonicū intuitu ecclie seu pbende. nō cedūt suc cessor i pbenda. h. capitulo ipius ecclie. Vbi aut beneficiatus nō est de pgregatione. h. hz bñficiū omnino sepatū. puta q. ē rector ecclie parochialis vel est ppositus. seu archidiaconus nō bñficiatus a caplo. tē bona acq. lita intuitu bñficij cedūt suc cessor r nō caplo. Ratio diuersitatis est. naz cano nico datur pbenda ex bonis cōibz capitulo pnci paliter. vt inde sumat necessaria. nō aut dat vt sit administrator ecclie. Ideo si aliqua remanēt vl tra pbendā debent cedere capitulo cuius sunt oia bona pbenday. Nam satis est q. successor habeat copus pbende. r caplm administrabit bona que sita sicut alia bona pmunia. Sed in alio bñficiato p se et cōgregationem datur beneficiū tanq. admi nistratori ipius beneficij. seu ecclie. vñ quē admo dū habet administrare bona cōmunia ecclie. ita et hec quesita intuitu ecclie.

Quid si nescit vtrū res fuerint ecclie vel pso ne? Rñ. Jo. an. in. c. vt vnusq. de pec. de. facit tria membra. Aut. n. constat plati aliqd habuisse tpe sue p motionis. Aut pstat q. nihil habuit. aut dubitat. Primo casu psumendū est. p possessore. Et ideo si heres est in possessione illoz bonoz in cūbet ecclie onus pbandi. q. de redditibz ecclie fuerint acquisita. Seco casu cuz nihil habuerit tpe p motionis. psumendū est. p eccliam. vt in. c. j. de pec. de. Posset tñ heres fm eū pbare q. ex arti ficio vel aliunde illa bona acq. lita. sibi tñ incum bit onus pbandi. q. si ecclia bēat intentionē fun datā et psumptioe iuris cōis. Tercio casu cū du bitat. dicit idē. vt psumat p eccliam. Poterit tam heres pbare plati illa. vel alia bona habuisse tpe p motionis. Et cū hac distinctione trāseūt cōmuni ter doc. l3 Panor. multā restringat hoc dictū. quē ibi vide.

Vtrū clericus possit viuere d bñficio r pseruare redditus pmonij. Inno. in. c. ep̄s d pbē. tenet q. sic. r quotidie allegat hoc dictū. r tenet cōiter per doc. nec ob. c. pastor. j. q. ij. loq. t. em fm In. q. d. cleri cus velle viuere de bñficio. et anare thesaurizare d pmonio. Secus aut si vult pseruare pmonia p suis hēditibz. Idē panor. ibi t3 q. hodie licite de ricus vinit de fructibz bñficij. r pseruat pmonium hereditibz. dūmodo honeste vinit.

Utrū clerici psumentes bona ecclie teneant restitutionē facē d bonis pmonialibz. si hnt. aut sufficit q. ea restituat de fructibz ecclie q. s. habēt vel habituri sunt. Vide. j. restitutio. xiiij.

Vtrū clericus d redditibz bñficij possit dotare sorores suas. r ei? p sanguineas. Rñ. panor. in. c. j. de cōba. de. et i. c. puenit. de arbi. de mente. d. An. dicit q. clericus tenet dotare sorores suas si non hnt vñ se dotēt. vñ i laico cōiter tenet glo. r doc. iur. ci uilis q. frat tenet sororē natā ex eodem pie dotare. Et dicit Ly. q. cā dotis est fauorabilior q. cā alim. tomm vnde si tenet in casu necessitatis alere sororē.

Ita r dotare. idē et fortius in clerico. q. clericus magis tenetur exercere actū charitatis q. laicus. r sic cū bona pscia. si non hz pmonialia pōt dotare sororē. vel aliā p sanguineā inopem de redditibz ec clie. Et vide glo. in. d. c. j. q. cleri pnt sustentare p sanguineos paupes. quibz potius q. extraneis te nent. lxxvj. di. nō satis. als nō. si diuites sunt vel vt diuites eos faciant.

An aut possint dicti cleri sustentare eoz p sngui neos in studio. r eos doctorari facere de redditibz beneficior. Dicit pōt q. sic. r vtinā supflua bñficio rū in talibz expendere. r honorificū esset. r resul taret ad vtilitatē vniuersalis ecclie. q. indiget vris doctis vt in. c. cum ex eo. de ele. li. vj. r. i. c. de mul ta. de preben.

Vtrū clericus q. assumpsit bñficiū. nō aīo deri candi. h. vt ex eo vinat in iuētute. als nō habuit residendi animū. nūquid sit iuste p. norus. Rñ. Panor. in. c. relati. de cle. nō re. dicit d mente doc. q. nō. Tamen Hof. dicit q. hoc peccatū tollit per pnam. vt in. c. fi. de symo. vult dicere q. nō est ne cesse ad purgandū hoc peccatū dimittere bñficiū sicut in eo q. pmouet p symoniā mentalē.

Vtrū clericus habens patrimonium in titulum possit illud ad libitū alienare. r an in dicta aliena tione debeat interuenire solēnitās q. obseruanda ē in alienatione rez ecclesiasticay. de qua. xij. q. ij. si ne exceptione. Jo. r Hof. tenet q. nō possit aliena ri sicut nec alia bona beneficij spiritualis. fatentur tñ q. illi pmonio nō adheret ius spirituale qd ad heredes nō sit transmissibile. vnde volunt q. mor tuo clericus extinguat cā priuilegij. quemadmo dū dicimus in fundo dotali. q. l3 matrimonio du rante nō possit alienari. tñ eo soluto. transit ad he redes. Hof. distinguit. Vtrū patrimonium fue rit p titulo assumptū vel nō. vt primo casu proce dat opinio p dictoz. Seco vero cāu secus. r sic trā seūt doc. Et nō. ex hac opinione Hof. q. simplr or dinatus pōt disponere de pmonio. put vult. Se cus si fuit ordinatus expse ad titulū patrimonij. Sed Panor. dicit excludēdū vñ casum. puta q. si iste ordinatus ad titulū patrimonij psequeretur bñficiū spūale. licite posset disponere de patrimo nio. put velle. q. hoc casu cessat rō alioz. cū possit viuere ex beneficio. Sz vbi nō habet nisi pmonium assignatum in titulum. tunc est maior dubita tio. et Inno. in. c. ep̄s. de pbē. sentit q. i alienatio ne illius patrimonij nō requiritur consensus ep̄i. Et hec opi. videtur verior de rigore iuris. licet alia sit benignior et equior. ne mendicet in obprobriūz cleri. Et si diceretur qd operabitur ordinatio ad ti tulum patrimonij. si illud pōt ad libitum alienari. Rñ. q. p hoc sanctū iuri. vt nō videatur ille pro motus sine aliqua sustentatione. vnde satis est q. habeat vnde viuere possit. Nam paupertas vo luntaria non reprobatur in clericis. sed necessaria Se. tamen in ca. si episcopus. de preben. li. vj. di cit q. clericus p motus ad titulum sui patrimonij nō pōt illud vendere. si expse assignatur eidem sic q. trāseūt in rē ecclesiasticam. Et istud etiam te net Joan. an. Si autē tacite. tunc licet episcopus

etiam non tenentur episcopis vendere: ex quo habet unde vivat. tamen potest illud vendere: licet fuerit assignatum tacite. Secus si expresse: ut dictum est.

Quid de episcopo: qui redeunt de studio: in contemplatione scientie dedit aliquod beneficium. et postea invenit eum idiotam: an possit revocare beneficium? Rñ. Panor. in. c. quis. de eta. et quali. dicit qd non. dummodo sciat officium. Jo. an. remittit se ad nota. in Specu. super rubrica. de preben. ubi tractatur predictam. q. Et quid de eo qui contulit vasallo feudum credens qd esset probus vir. et repertum esset contrarium. et pcludit qd non potest revocare. quia causa non expressa fuit in mente concepta non viciat tractum. L. de condi. ob causam. l. si repetendi.

Utrum clericus coniugatus possit habere beneficium ecclesiasticum? Rñ. Panor. in. c. Jobes. de elec. iug. dicit qd in hoc sunt opiniones. nam Ab. dicit qd de iure coniugatus non potest habere. sed ex dispensatione sic. l. epi. Et sic loquitur dictus text. ibi. Et hanc opinionem sentiunt Hof. phi. et Spe. limitant tamen ut valeat dispensatio episcopi respectu simplicis beneficii. Alij vero dicunt qd tunc papa dispensare potest de laico certum est. quia beneficium ecclesiasticum in titulo habere non potest. c. ex literis. de transact. Et de hoc. j. in sequenti. q. Et qd tunc papa possit dispensare in huiusmodi clerico coniugato tenet Panor. ibi. quia in materia dispensationis que est exorbitans non debet argui de casibus pmissis ad casus non pmissos etiam si pmissi sunt maiores ut notat Jo. an. in regula que a iur. li. vi. Et ad. d. c. Jo. potest responderi ut loquatur de dispensatione. pape.

Utrum laicus possit habere beneficium ecclesiasticum vel prebendam. Dicimur Pan. in. c. maioribus de preben. et iuxta nota. p eum in. c. cum. Ad. d. p. glo. ibi qd laicus potest habere beneficium in ecclesia sed non canoniam quasi velut glo. qd canoniam sit ius spirituale proveniens ex ipso qd aliquis recipitur in canonicum. Prebenda vero est quid temporale debita canonico ratione officii et canonie. Sed huic obviare videtur. c. dilecto. de preben. ubi prebenda appellatur ius spirituale et individuum. p concordia dicit qd quandoq; in ecclesia prebende non sunt distincte. s. omnia bona sunt communia. et p caplin assignat isti unum pcuratorem in prebenda et alteri aliud vel quid simile. Vel etiam sunt prebende distincte. sed non sunt annexe canonicatibus. quia non est ibi numerus canonicorum in istis casibus et similibus. prebenda est quid mere temporale et potest dari etiam laico et sic intellige nota. in. d. c. cu. Ad. Quis prebende sunt distincte et annexe canonicatibus. Ut quia certus est numerus prebendarum et canonicatuum. et quilibet prebenda inheret suo canonicatu. Et hoc casu intellige. d. c. dilecto. nam canoniam est quoddam ius spirituale appetens canonico. et sua receptio. nam ratione annexionis prebenda dicitur ius spirituale. quia habetur respectus non solum ad temporalitatem sed ad ius canonicum annexum quod est spirituale. Et talis prebenda non potest conferri laico nisi paucis segetur a iure canonico. Secus quia tales prebende non sunt annexe. Et refert

ppo. in. d. e. cum. Ad. servari in ecclesia sancti Martini carnocensis. ubi assignant aliquae prebende nobilibus ratione paupertatis vel alieni beneficii temporalis p hoc. c. possessiones. xvj. q. j. ubi ecclesia potest pauperi accedere usufructum alieni possessionis.

Utrum puer possit habere beneficium ecclesiasticum vel prebendam. Pro declaratione huius. q. necesse est videre que etas requiratur ad beneficia. et p hoc vide doc. et Pan. in. c. sup. inordinata. de preben. ubi distinguit qd aut beneficium est regulare autulare. Pro casu si est abbas. tunc abbatissa requirit etas. xxx. annorum. ut in. c. idemnitatis. de elec. li. vi. In abbate vero non requiritur etas expressa. Sed coiter dicitur qd requiritur etas. xxx. annorum p. c. cum i. contis. s. inferiora. de elec. ubi regulariter ad quilibet dignitatem obtinendam sufficit illud etas nec etas statuitur in abbatissa dicitur ad abbatem p glo. in. d. c. idemnitatis. Et qd nota. qd pultum in abbatissa non trahit ad abbatem nec est eadem ratio in vtrisque. nam propter debilitatem sexus muliebris requiritur maior etas. Et in regrebatum in abbatissa etas. lx. annorum. ut in. c. inuercule. xx. q. j. Si vero episcopus? Et tunc est pventualis huius collegium suble requiritur etas. xxv. annorum. ar. in. de. ne. in. agro. s. ceteris. de sta. reg. Si vero non est eventualis. Et tunc si huius cura animarum subdistinguitur. aut ex consuetudine priorum exercet curam p se et huius xxv. annos. qd hoc non colligat expresse ex illo textu. Sans tunc colligit ex mente et ratione aliorum iurum. nam non potest quis exercere curam nisi sit presbyter et non potest quis esse presbyter nisi sit in. xxv. anno: ut in. de. generalium. de eta. et qua. Si vero non exercet p se curam et tunc videtur sufficere etas. xx. annorum. ut in. d. s. ceterum. Aut est prioratus sine collegio et sine cura. et tunc videtur velle sed. ut sufficiat etas. vij. annorum iuxta nota. p glo. in. c. si eo tempe. de rescrip. li. vi. Item quia non potest dici dignitas ex quo non habet collegium. ergo est simplex beneficium. Sed hoc dicitur non putat Panor. verum. Aut enim intellexit de prioratu regulari. et tunc dictum suum est falsum quia si non est professus non potest habere prioratum: ut in. c. nullus. de elec. li. vi. et professus esse non potest ante. xiiij. annum. ut in. c. j. de reg. li. vi. Aut intellexit de prioratu seculari: et tunc dictum suum dependet ex alio. nunquid post. vij. annum possit quis habere ecclesiam non curatam. Et credo qd non ut infra dicitur. Dicimur qd si est prioratus non huius collegium nec curam requirit ad minus etas. xiiij. annorum. ar. c. in decore. de eta. et qua. et in. d. s. ceteris.

Venio ad secundum cum beneficium estulare quo casu dicitur aut est episcopatus. et requiritur qd exegerit. xxx. annum. ut huius in dicto. c. cum in contis. Aut est dignitas inferior. et tunc requiritur qd attingent. xxv. annum: ut in dicto. s. inferiora. Aut est beneficium curatum: et requiritur eadem etas: ut in dicto. s. inferiora. Et etas tamen dispensat distat in personatu non curato. et tunc sufficit etas viginti annorum. In alijs autem non dispensat. Si vero est beneficium sine cura. et sit simplex: et tunc sunt opiniones Panomite tamen placet opinio Cal. qd voluit qd si beneficium sonat in nomine rectorie

monio sibi et non mendicet. xciij. dif. c. dyaconi. et c. ij. de pbe. Item ppter nō residentia clericus. lz pūct beneficium non tñ reperimus q̄ arctetur ad restitutōem fructū. vt in. c. ex pre. de de. non re. vbi clericus nō fecit residentia per annuz et tñ nō fuit cōpūllus ad restitutōem fructū. Item occasiōe tituli quē habz donec priuatur p̄cipit fruct? Esti nō seruiuit ecclie dicendo officiu tñ seruiuit ecclie vniuersali in ordine clericatus. Cōtraria tñ opinio est tutior in foro anime. hec panoz.

Quā dērici vel religiosi de bonis aduenticijs possint libere disponere absq̄ cōsensu patris. et nū quid pater in his priuēt vīfructu. Rñ. panoz. in c. in pñtia. de pba. dicit q̄ aut queritur de bonis aduenticijs ingressio aut de bonis que prius añ ingressum obuenerant primo casu illa indistincte acquirunt monasterio. q̄ amplius nō est filius in p̄tate patris. et sic nō acquirē vīfructus patri d quo dērici et p̄sone religiose sunt priuilegiatē sup bonis aduenticijs. Ita vt habeant plenā ip̄oz ad ministratōes. Ita q̄ illud qd̄ est laicis aduenticiū dēricis reputat castreū. vel quasi. vt in autē. p̄lby teros. l. de epi. et de. Et panoz. in. c. cōstitutus. de in inte. resti. dicit hoc esse indubitātū q̄ dēricat? adheret tpe delationis bonoz. Et forte idem dici posset in bonis acquisitis prius vt statim p̄ ingressum gaudeant illo priuilegio p. d. auten. Et sic p̄ uabit pat̄ vīfructus istoz bonoz etiā in vita sua. et est pulcra et noua p̄sideratio. Et intelligo hoc q̄ filius hoc expresse disponit. alis itabdo dispōnū auctentice siqua. l. d̄ sa. san. ec. Nō ob. c. lz. de sepul. li. vj. q̄ illud loquit̄ in laicis sed nō in dērico seu religioso.

Comodatū est alicui rei ad aliquē sp̄alem vsum gratuita facta cessio et nō translatio. q̄ qui cōmodat retinet dñum et possessionē. extra. eo. c. vno. Dicit autē cōmodatū quasi cōmodo vtentis datur. Dicit gratuita. q̄ si interueniat merces pecunie. tunc est locatio. Si autē non interueniat merces pecunie. s̄ aliud est cōtractus innominat? q̄ fit quadrupl̄: viciōdo vt des. do vt facias. facio vt des. facio vt facias. ff. de p̄scri. ver. l. naturalis.

Comodatū cōsistit in rebus mobilibus et se mouentibus. et immobilibus s̄l̄ et in eo: palibus. puta in seruitute habitanti. ff. como. l. j. Et vō que vsu p̄sumūt vt pecunia cōmodari nō p̄nt. nisi ad p̄pam vel ad ostentatōem. ff. co. l. sed mihi. §. si.

Comodare p̄t et ei cōmodari qui p̄t et cōtrahere. vñ nō solū p̄latus p̄t cōmodare vel ei cōmodari. sed etiā yconomus. q̄ et is contrahere p̄t. x. q. ij. hoc ius.

Quid autē si pupillus cōmodet vel ei cōmodet glo. in. l. j. ff. cō. dicit q̄ pupillus obligat̄ et cōmodato. p̄ quanto factus ē locupletior. vel si dolū cōmilit. et Bar. ibi notabil̄ dicit hoc limitando. q̄ si ab initio nō cōsistit cōmodatū iure civili vel naturalī. q̄ pupillus erat infans vel a tutore recepit tunc nullo casu tenetur. q̄ ab initio non subsistit. d. l. j. §. impuberes. Sed si ab initio consistit saltē

naturaliter q̄ pupillus erat p̄xim? pubertati tñc tenet. quatenus est factus locupletior. vel si dolū cōmilit. vt in. l. j. §. an in pupillū. ff. depo.

Quero q̄ pupillus dicatur factus locupletior? Quidā dicunt vt refert Bar. ibi. si nō est factus paupior. qd̄ quidā improbat. sed Bar. dicit q̄ recte intendēdo nō est iusta rēp̄hensio. nā si pupill? habet rem cōuenitur vt eam restituat et tenetur; q̄ restituendo nō efficitur paupior. Itē possum? cōmodare que nostra sūt. et etiā res alienas quas possidemus. vñ si fur vel p̄do res alienas cōmodauit. habet cōmodati actionē. ff. cō. l. cōmodare hoc tñ sane intelligendū est. Adale. n. fidei possessoi cōmodari non licet. imo cōmodando furtum cōmittit. sed dicitur posse cōmodare quo ad hoc. vt possit contra cōmodatariuz agere cōmodati. l. ita vt si. ff. cōmo. nisi forte concurrat dñs rei cū legitimis p̄bationibz. nā tunc ei oīno faciendā ē libera restitutio. l. de fur. l. in civilē.

In cōmodato. d̄z restitui ip̄a res. et hoc est d̄ iurē naturali et non deteriorata.

In autē in cōmodato admittatur cōp̄sā. pan. in. c. bonafides. de depo. p̄ illum tex. dicit q̄ sic q̄ ponit sp̄alitātē in deposito. Secus ergo in cōmodato. q̄ exceptio firmat regulā in alijs. Et hoc vī detur tenere glo. in. l. si. l. co. et hoc vbi debitū sit liquidū. Itē si cōmodatarius in re cōmodata impensas fecerit retentioni locus est. puta. q̄ equuz sanari fecit. vñ aget ad recuperandas expensas maiores intellige modice. n. expense p̄tinent ad eum ff. e. in rebus. §. possunt. Idē Bar. in. l. diuortio. §. impedia. ff. solu. ma. vbi dicit q̄ si cōmodo tibi equū et tu impendis in eo curando. si quidez modica fuit non repetitur sicut nec cibaria. d. §. p̄nt. Secus si eēt magna. Idē dicit de impensis factis in seruo curando quod nō.

Si quid erit. si res penes cōmodatariū pereat vel deterior fiat. Rñ. fm Hof. et Ber. aut accipit quis cōmodatū gr̄a sui aut gratia cōmodātis aut gratia vtriusq̄. Si gratia sui qd̄ frequentius contingit. tunc tenetur de dolo: lata culpa: leui et leuissima. quia debuit in cōseruādo rem adhibere curam magnā et etiā maiore q̄ in rebus suis adhibere solebat. si alius diligentius rez illā custodire poterat. Et p̄ declaratōe p̄dictoz videndū est qd̄ sit culpa in genere. et quot sunt sp̄es culpe. et quid sit quelibet culpa de per se. Et de hoc vide Bar. in. l. quod nerna. ff. depo. et panoz. in dicto. c. vni. co: vbi dicit q̄ culpa in genere est deuiatio ab eo quod est bonum. et per hominum diligentiam p̄uideri poterat. et additur hoc vltimum ad differētiam casus fortuiti qui p̄uideri non potest. extra de homic. iohannes. Ad secundum dico q̄ tres sunt species culpe. scilicet lata. leuis. et leuissima. Quo ad tertium dic q̄ lata culpa est deuiatio incircūspecta ab ea diligentia q̄ communiter sciūt homines illius professionis. vnde ignorare quod cōmuniter sciūt homines illi? professionis. vnde ignorare quod cōmuniter scitur est lata culpa. Et dicitur incircūspecta vt differat a dolo qui est insidiosa machinatio. Et si seriose deuiaret ab illa

in dicto. r. graba. que dicit in fo
e plurā beneficia non curant
vel flantū residentiam tenent
m̄ curā iura.
m̄ possit solū alia questio quā
idm de bonis cardinalium
i. habent plures ep̄iscopatus et
nichas p̄cedat. Et hoc polim
ta tenet. Die fm panoz. in. c. de
rebon. q̄ si talis dōm̄ ecclias
temporalia recipiantur et
re in solū ita. etiam capere
idm̄ superfluous vt in dno. c. de
us ergo si nō seruiat ecclias et
tatu. puta. quia erat solū m̄
ui officiarit dicit solū m̄
dnoa vel dnoū.
is beneficiatus gerens m̄
beneficiū ip̄o facto. fm d.
ing q̄ constitutus in sacro
m̄. l. per verba de p̄niti
tato sed p̄uandus. vnde
nis dicit. c. c. quod a. c. c. d.
quia nō possit seruire vni
militato in sacro ecclia b̄n
rimonum. adeo cōp̄lāt
autem clericus nō sit in sacro
m̄. tunc alij d̄stingu
turo et de p̄nti. vt p̄m̄
bus possit redire ad benefi
ue. ff. ad m̄nicip. vbi d̄p̄
tractas ante litem non tunc
efficitur nō dicitur m̄
de calit tñ nō recipiat dōm̄
ta m̄m̄m̄ p̄uēdo de p̄
dum m̄m̄m̄m̄m̄ ip̄o
tū est ius quod habet ad ip̄
nū non dabit regressus.
vbi p̄rati m̄m̄m̄m̄
ecclie. postea p̄bata cō
natimomum p̄d̄t benefi
cūciā uent.
necens officium sine causā
tūmere fructus quos int̄
fo. cal. l. e. j. de ede. m̄l. cō
primo q̄ p̄r̄ nō redit
beneficio et fructibus bene
non re. Nam non dnoa of
fidei. ergo r̄. Sed b̄n̄
ficiū. vt in. c. si dērici opt.
cendo. vbi dicit q̄ hic op̄i
non letata alio p̄r̄tē repe
caulam quā p̄r̄tē. Sed
p̄r̄tē officium dicitur. er
tendo possunt fructus benefi
cūciā dno. c. j. dicit q̄ hic op̄i
re r̄z sequitur de. ar. quia
ad argumenta contraria
beneficiū non datur imp̄
n̄. sed etiā vt dicitur et q̄
nem dnoim vni de p̄r̄tē

Comodatu

Diligentia esset in dolo. Et dicitur incircumspecta. i. inconsiderata. Pone exemplū comodati tibi librum quem inconsiderate dimisisti super bācho ante domū. tūc fuit subtractus. nam certe fuisti in lata culpa. quia cōmuniter homines tue professionis vel conditionis non fecissent. Leuis culpa est dematio incircumspecta ab ea diligentia quā habent cōmuniter homines diligentes. et dicitur cōmuniter diligentes vt differat a lata culpa. Ex emplum comodatarius reposuit rem comodatā in camera sua et recessit relicto ostio aperto. Leuissima vō culpa est dematio incircumspecta quā habent cōmuniter homines diligentes et diligentissimi. Vnde si diligentissimus sciuisset p̄cauere et tu non p̄cauisti es in culpa leuissima. vt si comodatarius rem in archa reposuit sed non firmavit. De casibus autem fortuitis quos etiam diligens et fidelis homo p̄uidere non posset comodatarius non tenetur nisi in tribus casibus. Vnde est si casus ille sua culpa accidit. vt si equū tibi comodauit. vt duceret ad villam et duristi ad bellum. Et ideo si aliquo casu equus perijt p̄iudicium tuum erit culpa. n. tua casum p̄cessit ac fuit ordinata ad illum casum. Secundus casus est si pactū interuenit. tunc. n. de casibus certis et determinatis et in pacto expressis tenetur. vel si aliquibus specificatis secuta clausula generali tenet ad casus cōsimiles non autē maiores. Et ideo optima cautela ē vt comodans obliget comodatarius ex pacto expresso de casu fortuito enumerando sp̄aliter et expresse aliquos casus de maioribus quo casu tenebitur comodatarius de omni casu fortuito. Tertius casus est si mora p̄cessit casus. d. c. vnico. Si vō quis accipit comodatum gratia comodantis quod raro accidit. vt cum quis ornamenta comodati sue sponse vt ornatio ad se ducatur. tunc tenetur tūc de dolo et lata culpa. ff. e. si vt certo. §. in terdum. Si autē comodati fiat gratia vtriusq. i. comodantis et comodatarij. vt cum eōdem amicum inuitamus et tu curam eius rei suscepisti. et ego argentum tibi comodauit teneris de dolo et lata culpa et leui sed nō leuissima. ff. e. in rebus. §. at si. Et iste ideo non tenetur de leuissima quia non recipit tantū beneficiū sicut ē in comodato vel alio contractu qui fit gratia recipientis tūc. Similit̄ in comodato vel contractu qui fit gratia dantis tūc nō tenetur nisi de dolo vel lata culpa quia non est sibi beneficiū.

Comodans tenetur comodatario si tenetur comodans vasa viciosa. propter quaz cauaz vinum vel oleum effusum est. ff. e. In rebus. Secus dicunt doct. in locato. tenet. n. locator ad interesse etiam si ignoranter locauit vas viciosum: vt in. l. sed ad des. §. j. ff. loca. Et idem in vendito nisi sit vas viciosum vicio occulto teneris ad interesse non solum respectu precij. vt est tex. notabil̄ tenetur. ff. d. act. emp.

Querit̄ de. q. notabili an si res comodata traditur extimata faciat transire periculum. Rñ. bar. in. d. l. si vt certo. §. nunc videndum post glo. dicit q. p. extimatōez addicitur gradus. et hoc in cō-

tractibus de quoz natura non est vt transferatur dominium. vt in comodato deposito et similibus vt si comodatarius tenebatur tūc lata. modo tenebitur de leui. Si de leui modo tenebitur de leuissima. Si de leuissima modo de casu fortuito tenebitur. Et ex p̄dictis infert Bart. qñ locator locat tibi roncunz extimatus: an extimatio faciat in te transire periculum. Et cōcludit q. cum ex natura talis contractus non sit vt transferatur dominium talis extimatio facit venire leuissimā. vt hac glo. Sed Jo. an. in. d. c. vnico tenet cōtrariū di. q. i. talibus contractibus de quoz natura nō est vt transferatur dominium. extimatio non facit recipientes magis teneri q. ex p̄fecta natura contractus. sed extimatio operabitur tūc vt sciatur verum p̄cauz rerum in casu quo res perderetur vel deterioraretur. Et hec opinio placet p̄noz. ibi. q. pactuz generale non obligat ad casus fortuitos. Et ad. §. nunc videndū dicit q. loquitur qñ expresse p̄misit p̄staturum extimatōem. Secus autē qñ extimatio fuit simpliciter facta. Idem dicas qñ recipientes p̄misit alternatim rem vel extimatōem p. l. p̄culus. ff. de iure do. hec Panoz. Sed et opinionem Bar. et Accur. tenet Mo. in. d. c. vnico. vt recitat Bkhen. li. iij. ti. xvj. quam et ipse sequit̄.

Quid autē si comodatarius remisit comodatum p̄ nuncium. et casu p̄ijt: an teneatur. Dic q. si ista rem comodatam per nuncium non idoneuz remisit. tenetur. Secus si per idoneuz. Et hoc vult Bar. in. l. cum qui. ff. e. Et ideo est in deposito. sed in mutuo secus. extra d. pig. significant: cur ratio est. quia qui comodat vel locat vel deponit rei proprietatem et possessionē retinet. et ideo eius cui creditur nuncius non idoneus pecuniaz deponat: pecuniaz comodantis vel deponentis deponat. si in mutuo dominium transferit. et ideo si pecunia perditur ei q. eam mutuo accepit p̄ditur.

Item illi qui rebus comodatis aliter vtuntur q. eas ad vtendū ceperunt. si domino nolēte hoc faciant. vel etiam hoc dño inuito se facere credāt furtum cōmittunt. Si autem hoc domino volēte faciant. vel etiam si non inuito dño hoc facere se credant. et erat iusta cā credendi furtum nō cōmittunt. vt iusti. d. ob. que ex delict. na. §. placuit.

Utrum comodatarius vel depositarius si allegat res perdidisse: an teneatur hoc pbare. et qñter probabit cum qñq. interitus rei accidat clandestine. Panoz. in. c. bonafides. de depo. fm bar. in. l. i. q. s. ex argentarijs. ff. de edendo. dicit q. aut nō potest probari rem peruenisse ad istum. et tūc statur dicto suo: saltem cum iuramento. Aut pbatur rem peruenisse ad illum. et tunc aut tenebatur exhibere rem ex officio iudicis et statur iuramento suo q. illam rem nō possidet. l. si. l. de si. instru. Si vō tenebatur exhibere iure actōnis vt in comodato deposito et similibus. et tenet dices rem p̄didisse hoc pbare. vel cōdemnabit. vt in. l. si creditor. l. de pig. ac.

Qualiter autē pbabit. p̄clude q. quidā sunt casus ap̄tissimi. vt incēdiū: vis hostiū: tempestas et bñdī. et tūc tenet ap̄te pbare: vt in iuribz allegat̄

Quidam sunt casus occulti: vt latrocinium de nocte...

Quid autem si pbeet amissio rei... gatur dolus vel culpa...

Quid autem sit casus fortuitus... ubi habes singularia...

Quid si comodarius non potuit sine culpa re... comodata...

Comunicare. i. cor

opus xpi sumere... ubi tenet fidelis postquam ad...

Utrum quilibet fidelis teneat omni anno... in domo...

Utrum transacto paschate... qui noluit coicare ex...

verbi gratia scit aliquis ex precepto ecclesie... coicare...

Quicquid cum conscientia peccati mortalis... ad coitionem...

Non sufficit volenti coicare... si sit solus pstritus...

Utrum nocturna pollutio impediatur... coitionem seu...

Comunicare

et confessus. nec eo die est cōdicandū q̄nis sit cōtri-
tus 2 cōfessus. tñ si hñū faceret. nō credit q̄ pecca-
ret mortalit. Si vō p̄tingit ex cogitatione vel cra-
pula veniali est abstīnēdū de honestate nisi porioz
causa vigeat. Celebrādo tñ sine cā vigeat nō pec-
cabit nisi venialit. S; durādus minor exipit duz
os casus. Dum est q̄ est dies festus q̄. f. consuetū
est cōicare. 2 p̄cipue q̄ accidit sine turpi somno.
Scōs q̄n esset scandalū si nō celebraret. puta quia
deest ali' sacerdos 2 p̄pls expectat vel q̄ est platus
2 tali die cōsuetū est plato celebrare. Sed fm tbo.
q̄s dz abstīnere in hñōi a cōione p̄. xxiii. horas.
q̄ in istud tps reputat nāsa reordinari. S; p̄. de
pal. dicit abstīnendū. q̄n accidit citra mediā noctē
Adde tñ p̄dictis qd̄ notat Ar. flo. in summa q̄ lz
nocturna pollutio. in se nō sit pctū. tñ dare operā
studiose ad hunc finē. puta p̄ nimā. comestione
et potū vt sequat pollutio etiā si faceret nō ob de-
lectationē. h; ad alleviationē nature 2 sanitatē esset
mortale. S; appetē hie pollutionē. p̄t alleviat dēz
nature sine pctō. 2 sine hoc q̄ det operā h; via nālē
nō est pctū. S; si q̄s comedit nimis v' nimis ca-
lida ex q̄ dubitat ex hoc sequi pollutōz in somnis.
q̄ hoc al's expus est nō tñ. p̄t hoc illa sumit. h; vt
satisfaciat gule non. p̄t hoc est mortale.

Corpus xpi a ieiunio tñ dz p̄cipi de p̄. di. ij. li.
quido qd̄ in reuerentiā tanti sacri institutiū est nisi
p̄t necessitatē imminētis mortis. ne cōtingat sine
viatico ex hac vita trāsire. Et sc̄dū ē fm Sco. in
iii. di. viij. q̄ duplex est ieiunū. f. ecclesie 2 nature.
Ieiunū ecclesie nō soluit. nisi p̄ aliquā refectionēz
extraordinariā p̄t morē ecclesie vñ p̄ sumptionēz
speciez vel medicine vel por' nō soluit ieiunū ec-
clesie. Ieiunū vō nature est carētia cibi suscepti in
stomacho vel suscepti in via ad stomachū. Dico ḡ
q̄ regularit̄ oportet suscipiētē hñōi sacm esse ie-
iunū simplr hoc ē ieiunio naturali. Sunt tñ tres
casus in q̄bus licz accedere ad tale sacm etiā nō ie-
iunio. Dum' in cā infirmitatis grauis q̄. f. timē
p̄cālū mortis. Scōs pone in aliq̄ religione celebra-
tur. cōiter in vino albo minister p̄parat calicē sacer-
doti. 2 ex aliqua negligētia. p̄ vino infundit aquā.
Sacerdos nō aduertēs credēs ministrū bene se-
cisse. p̄cedit dicēdo verba 2 alia faciēdo vlcq̄ ad p̄-
ceptionē. 2 aduertit esse aquā. In isto casu dico q̄
tenet cōsecrare sanguinē de nouo. cōsecratūq̄ p̄-
pere qd̄. p̄bat. q̄ q̄ duo sunt p̄cepta ordinata p̄-
ceptum sup̄ionis magis ligat. vñū enī est p̄ceptū xpi
et ecclesie ex ipsa rōne sacri q̄ sacm q̄ cōficiat con-
ficiat integrū. quia sacm in se est quoddā integrū
ex duobz de p̄. di. ij. compimus. Et tunc vltra. si
tenet cōsecrare sanguinē tenet etiā illum p̄secratū
p̄cipere de p̄. dist. ij. relatiū. omittendo autē aliud
p̄ceptū minus strictū. f. q̄ a ieiunio sumat nō pec-
cat nouo peccato. q̄ a isto casu ecclesia noluit hunc
ligare ad istud p̄ceptū h; magis ad oppositū. Ter-
cius casus in die parasceue particula posita in ca-
lice p̄cipitur cū vino nō consecrato. 2 verisimile est
q̄ vinum citius descendat in ventrē q̄ illa particula
que masticatur. Et fm Sco. in casu quo necesse ē
scōdō conficere sanguinē sufficit sacerdoti incipere

ab illo loco. Simili mō postq̄ cenatū est. Nota
etiā fm p̄. de pal. q̄ de reliquijs aque vel vini q̄-
bus os abluat ex quo casualiter et non ex p̄posito
trahicunt. licet non sint cōcurse in saluā non im-
pediunt p̄fundendo etiam dentes sale et aceto ad
medendū si non deglutitur ex p̄posito non impe-
dit. Idē dic de reliquijs cibi remanentibz in ore si
casualiter deglutiat. De his etiā que sumunt per
modū degustationis vt tabernarij et coqui. qui s.
linguā ponunt 2 statim p̄ciunt non impedit. Si
autē ad gustandū sumeret 2 p̄ter intētiōē descen-
deret. videt idē dicendū qd̄ de reliquijs aque cū
abluat os. f. q̄ non impediatur.

Ecclēsia quo ad ieiunū diem naturalēz incipit
a mediā noctē. Et ideo si post mediā noctē aliquis
sumserit aliquid per modum cibi vel potus. non
potest ea die hoc sacramentū sumere. Potest autē
si ante mediā noctē. nec refert vtrū post cibum vel
potū dormierit aut etiā digestus sit q̄tū ad rōnez
p̄ceptū.

Vtrū actus coitus matrimonialis impediatur a
cōmunionē. Rēpōdeo fm Tho. in tertia pte. q.
lxxx. q̄ coitus conugalit̄ si sit sine peccato pura
causa plis generande. vel causa reddendi debitūz
non aliter impedit nisi sicut dicitur de pollutōne
nocturna que accidit sine peccato. f. p̄t immure
diciam corporalē et mentis distractionē. in tali er-
go casu vt dicit beatus Gregorius in. c. vir. xxxij.
q. iij. sunt suo iudicio relinquendi. Sed qui volu-
prate dominatē coniugi miscet. p̄hiberi debet ad
hoc sacramētō. d. c. vir. Et additur fm Al. q̄ exi-
gens infirmitate ductus. licz moneri debeat ne ac-
cedat si tamen omnibz modis ex deuotione se in-
gerat nōn est. p̄hibendus. Glo. etiāz in. c. omnis.
de p̄. di. ij. dicit qd̄ ibi dicit de abstīnēdo
ab vxore ante cōmunionē. consiliū est non p̄ceptū
per. d. c. vir.

Vtrū sacerdos possit dare corpus xpi ei quem
scit esse in peccato mortali. Rēpōdeo fm Ita. in. iij.
di. ix. art. ij. q̄ ille que scit sacerdos esse in peccato
mortali. Aut non petit eucharistiā sibi dari. 2 tunc
sacerdos dando peccaret. Aut petit. 2 tunc distin-
gno. quia aut suū peccatū mortale est occultūz aut
manifestū. Si manifestum tunc sacerdos sibi dar
do eucharistiā peccaret. quia legitimā contra ipm
habet exceptionē quā sibi publice obijcere potest
Et accipio h; manifestū nō. p̄ omi eo qd̄. p̄bati p̄t
qd̄. p̄ne mag' dī manifestabile q̄ manifestū. Vñ
si sacerdos sciret parochianū suum esse in crimine
qd̄ legitime s; eū posset. p̄bare. Ita q̄ illud crimen
nesciret cū ipso nisi duo vel tres testes. per quos
hoc. p̄bare posset. non. p̄t hoc deberet eucharis-
tiam negare illi in publico petenti quia iam infer-
ret sibi penā ante criminis p̄bationē qd̄ fieri non
debet. x. q. iij. eo. qui. Sed hic accipio manifestū
p̄ notorio. f. per sententiā seu confessionēz factam
in iure. aut euidentia indubitata de coha. de. c. fi.
Si autē peccatū suū est occultūz. aut petit in occul-
to. 2 tunc sacerdos sibi dando peccaret. quia habz
contra eū legitimā exceptionēz quā sibi in occulto
obijcere potest. 2 ipsum debet monere ne petat ita

publico de pfe. di. ij. nō phibeat. Aut petit in publi
co. Et tūc sacerdos sibi dare tenet. q. p. eū legitimā
nō hz exceptiones quā ei in publico obijcere possit
de of. or. si sacerdos.

Quādo sacerdos hoc sacm dare debeat illis q de
crimine sunt suspecti. Rñ. fm Rich. vbi supra. q
triplex est suspicio. scilicet temeraria probabilis et
violenta. temeraria dicitur que ex irōnabili causa
conspicitur. cuiusmodi est illa q conficta est rumoibz
maledicor: hoimz obtretrator. xj. q. iij. in cunctis.
Et p tali suspicione. non debet sacerdos dimittere
dare eucharistiam tali suspecto. Probabilis est que
cōspicitur ex pbabilibz signis. z ppter hanc suspicio
nem nō debet etiā sacerdos dimittere dare eucha
ristiā. ij. q. j. deus. Violenta est q surgit ex psum
ptionibz violentis. vt si inueniat suspect? cū suspe
ctus nudus cū nudis solus cū sola in eodem lecto z
tpe suspecto z p tales suspectos iudicandū ē. sicut
iudicaret de publico peccatore. Vnde sicut publi
cus criminolo sacerdos non debet dare eucharistiā.
Ita nec publico suspecto de crimine fm em iura:
quor: modis cōuincit hō de crimine. s. instrumen
tis aut testibz aut facti euidentia de coha. def. tna
Aut iuris interpretatione. vt cū qs sepe citat z mo
netur nec se purgat nec pparet. iij. q. ix. decernim?
Aut violenta suspitōe. xxxij. q. j. dixit dñs. Et hec
notant. ij. q. j. c. j. in glo.

Quādo corpus xpi debeat dari histrionibz z ma
gis. Rñ. deo fm Ri. vbi s. p nota in. c. p dilectōe.
de cōse. di. ij. puto nec maiestati diuine nec euan
gelice discipline cōgruere vt pudor z honor eccle
sie tāturpi z infami cōtagione fedet. Vnde nec ta
libus nec cūctiq: infamū notorio z manifestō dan
da est eucharistia fm glo. ibi. Si tñ vt dī. c. seqnti
tales reuertant ad dñm eis recōciliatio nō neget.
Non est tñ sic intelligenduz q statim debeat eis
dari eucharistia. quia ppter reuerentiaz facti et vt
pbetur eoz conuersio nō ficta non debet eis dari
vqz post pacā penitentia nisi aliqs articulus ne
cessitat? vel pietatis aliter fieri pluaderet. hec Ri.
Et intelligas de histrionibz qui illicite z causa que
stus artem illam exercent de quibz dictū est supra.
adulatio.

Quādo corpus xpi debeat dari amentibz: Dic
fm Ri. vbi s. q reuerentia que debet corpori xpi
exigit vt ipm suscipiens diligēt recogitet qd acci
pit qd infantes z furiosi facere nō pñt. Ideo dari
nō debet infantibz nec illis q semp fuerūt furiosi.
Si tñ furiosus anteq intraret furia hoc sacm pe
tuit in debito statu sibi postea in furia dari pōt nisi
pbabiliter timeat q pyceret vel aliquā aliā irreue
rentiā faceret sacro. Et pōt dici p appropriationem
q illa impediunt reuerentiaz q debent observari
in susceptione hui? sacri rōne rei cōtente. z qz cau
sa ppter quaz aliquis debet interdici suspendi vel
excomunicari maior excomunicacione vel mino
ri derogat realiter vel fm iudicium fori exterioris
vnitati ecclesie que est corpus xpi mysticū. quod ē
res p hoc sacm significata nō tamē sub sacramen
to contenta. Ideo interdicti: suspensi z excommuni
cati etiā inuiste exduunt a susceptione hui? sacri.

hec Ri. Sed quo ad pueros dicit Tho. q pueris
incipientibz habere discretionē etiā ante etatē per
fectā. puta cuz sunt. x. vel. xj. ānoz potest dari si in
eis discretionis signa z deuotōnis appareant. De
hoc tamē certa regula dari nō potest. s. stabit iudi
cio confessoris.

Quādo corpus xpi debeat dari bis q p crimini
bus sunt suspendēdi vel decapitandi. Rñ. si sunt
confessi z penitētes. nō debet eis denegari. xij. q.
ij. c. fi. De hoc sacramēto. Vide multa. j. Eucha
ristia. et. c. Missa.

Conditio. Si aliq possessio data
fuit ecclesie aliquo appolito modo vt. s.
aliquid fieret. Si nō fiat nō ppter hoc re
uocat datio nisi fuerit facta q cessante mō renoca
ri possit. Secus si fuit data cū condicione. Condi
tio em ppter suspēdit dationē. s. modus nō. Et cō
ditio fit p. si. Adod? ho p. vt. sicut notat glo. in. c.
Dez: de pdi. ap. vbi etiā dicit q pditione non im
pleta nō valet donatio.

Si possessio data fuit ecclesie ea condicione ne
alienetur. Nam qd poterit alienari. Rñ. d. an. in
d. c. verum dicit q sic maxime instante necessitate
ecclesie seu vtilitate que necessitati equiparatur in
hoc a iure. xij. q. ij. sine exceptione. Et si aliud sen
sisset donator. non videret fuisse mentis compos.
cum instante tali necessitate pia. ipe debuisset hoc
facere. vt in. c. Sicut hi. xlvij. di. hoc idem voluit
Panor. in. d. c. verū. Secundo hoc idēz probatur
sic. Talis conditio adiecta est turpis. ergo pro nō
adiecta haberi debet. vt in. c. si cōditiones de con
di. appo. maxime de legato facto fratribz minoribz.
qui alienare immobilia non solum possunt.
sed z debent per de. exiui. d. s. sig. Et sic illa con
ditio. vna cum pena adiuncta si qua est vt turpis
abijciatur z legatum ecclesie remanet sine incur
sione pene. Idem tenet Dir. dicit q in casu neces
sitaris vel redemptionis captiuoz vel reparatio
ne ecclesie vel cymiterij ampliandi z alijs casibus
a iure concessum tenet alienatio si nō sunt alie res
que alienari possunt. xij. q. ij. aurum. nā ista pactio
ne liceat mihi rem meā alienare reprobat a iure
ff. de pac. l. pe. Et si in donatione dicit expresse q
non liceat alienare in casibus pdictis donatio te
net z conditio tanq turpis p non adiecta habet.
d. c. verum. Idem Bos. z Ho. hec Dir. Non ob
autenticū. de alie. s. sanctissimas. quia illud nō est
verum fm Arabi. flo. nec valet tale pactū. cum sit
contra legem dei. d. c. aurum. Nec ob. si dicit. q
d. c. aurum loquitur de rebus mobilibus. In ca
su autem nostro de immobilibus. Dico hoc non
valere. quia res immobilis z mobilis p̄ciosa equi
parantur. quo ad difficultatem alienationis vt di
ctura est supra alienatio. Secundo fm Ray. po
test responderi ad. d. autenticū. q intelligitur qm
ecclesia cui factum est tale legatum haberet alias
possessiones. quia tūc talis possessio sic legata alie
nari non posset. Secus vbi talis ecclesia alias pos
sessiones non haberet. Hoc idem tenet Inno. et
Hostiē.

Confessio iudici.

Confessio iudicialis vel extra. Querit quoniam confitenti est credendum ad hoc ut sibi vel alteri iudicium generet. **R**u. fm Directoria. l. iij. Aut quis pfitetur in iure aut extra ius sine iudicio. Si pfitetur in iure p comitro hi. Sed ad hoc multa requiruntur q in istis verlibus continentur. **M**aior: sponte sciens dñs: p:lis. h et in se. Confessus: certus: cōpos p iudice iure dā natur. **M**inor: ius: fauor: aut nā repugnet. **D**icit maior: xv. annis. q minor d sua confessione sine autoritate tutoris restituit. ff. de cōfessio. l. certū. §. minorē. **S**ponter: nā si coactio interueniat nō obest cōfessio. xv. q. vi. c. j. nā si q s p angustia tormentor cōfiteat. nō obest: nisi in confessione pseuerauerit p depositionem tormentor. ff. de qsti. l. j. §. diuus. tibi **B**ar. qrit: q cōfessio dicat facta p tormenta. **R**ūdit si est facta adhibita tortura. vel est facta aliq ligato pcedentibus minus de ponendo ad torturā. **I**dē si esset in carcere: in quo fame: et frigore multū affligetur nam tunc formidine tormentor videtur esse facta.

Sed q̄litet dī pseuerare in cōfessione. **D**icp. l. ij. **L**. de culto. re. oportet q post p̄fessionē factā in tormentis. reducat in locū publicū. i. corā notario p solis publicis p̄fiteat. **I**udex tū dī arbitrari eque ut reducat eū illo tpe q̄ cessauerit dolo: tormentor. **S**i eū statim reduceret eū ad bāchū instantibus doloribus. totū hoc videtur factū formidine tormentor. ar. l. qd̄ ait. §. si. ff. de adul.

Quid si ista cōfessio facta fuit nō pcedentibus iudiciis. **L**udo. ro. in suis singularibus dicit q̄ officiales sunt homicide. et tenent ad restōnē oim dānorum. q̄ sine iudiciis ponit ad torturā hoies q̄ metu tormentor cōfitent delicta p eos p̄petrata. ex q̄ cōfessione postmodū suspendunt. et talis cōfessio sine iudiciis non valet. ut in. d. l. j. in principio. ff. de qd̄. **A**c etia iudicia si supueniāt post qd̄nē habitas illā cōfessionē non p̄firmāt. ut vult glo. singularis in. l. marit. ff. e. t. de q̄ glo. gaudet **B**al. in. l. fi. **L**. de accu. **S**ciens: si eū errat et pōt ante sniam pbare errorem suū: nō obest sibi p̄fessio extra de cōf. c. fi. **D**ñs. cōfessio eū pcuratoris nō nocet dño absentis ff. de p̄f. l. certū. §. si q̄s. **N**ec obest q̄ minus infra tridnū etiā nudo verbo reuocare possit. h post triduum: nō: nisi dñs veniēs velit pbare errorem pbabilem anteq̄ negociū finiat. q̄ nemini nocet error facti. d. c. fi. **S**ed si pcurator confiteat p̄sente dño. p̄inde est ac si dñs causē confiteret. nisi contradicat ea die.

Quid de errore aduocati et eius cōfessione quā p̄t reuocari. **A**zo dicit q̄ quicumq̄ ante sniam pbato errore poterit reuocari: extra de cens. olim. vbi hoc notat **B**er. **P**ars q̄ requirit q̄ aduersarius sit p̄sens. alis nō nocet cōfessio facta p̄te absente. d. l. certum. **N**is requirit eū q̄ de re litigiola fiat cōfessio vel de q̄ possit esse lis. alis non obest. ff. de interro. ac. l. cōfessionibus. **S**ed et in se. i. §. se. q̄ si p se cōfiteat nō p̄dest ei. **S**ed si d se cōfiteat fides est adhibēda xij. q. ij. c. j. **C**onfessus certū. alis sup incerta re nō daret sniam. ij. q. ij. graue. **E**t si nō vult rūdere. vel

missionē a se factā obscure declarare: habeat p cōfessio vel p negato sicut si cōfessio vel negatio faceret contra ipm: sicut dī de illo qui nō vult prestare facim de calūnia. extra de iur. cal. c. fi. **C**ompos: cōfessio eū furiosi nō nocet ei de iur. ab inte. c. fi. **I**dē dici pōt de cōfessione facta calore iracundie. q̄ non nocet nisi det pseuerantia. extra de diuor. c. ex lris iuncta glo. **P**ro iudice. i. corā iudice suo. alis nō p̄ iudicat regularit. **L**. e. l. vna. **C**asualit̄ tū p̄ iudicat cōfessio facta extra ius de si. instru. si cauto. et i alio casu extra de ex. p̄la. q̄ sit. **I**ure. i. iudice sedente p tribunali. alis p̄inde esset ac si corā p̄uato fieret extra. e. c. ij. et vitimo. **D**ammā. f. ac si conuictus esset p testes condēnat. et sic intellige q̄ nulle sunt p̄es iudicis in cōfitentē. qd̄ v̄t est examinatoe. sunt tū p̄denatoe. d. c. ij. **M**inor ius. **I**ure eū repugnantē p̄fessio nō obest. ut si q̄s xpianus cōfiteat se esse iudei mancipiū qd̄ iure p̄hibet. extra de iudeis. c. fi. fauor. l. matrimonij. p̄ qd̄ nō valet p̄fessio extra de eo q̄ co. cōlan. v. sup. co. **S**z si cōfessio esset pro m̄fimonio. tūc stare p̄fessionem nisi alij iudiciū generet. **M**atura repugnat. ut si q̄s sectus vel naturaliter frigidus confiteat se adulteriū cōmisisse vel impubes nō nocet cōfessio. extra de sri. 7. ma. qd̄ sedē. **C**onfessio aut̄ extra iudiciū regularit non p̄ iudicat confitenti.

Querit de quidiana. q. **P**one q̄ lite contestata actor sic ponit. **P**one q̄ debes mihi. x. **R**eus respondet se cōditionaliter p̄misisse. nunq̄ videat pure cōfessus. **A**rchidia. extra de conse. c. j. l. vj. dicit q̄ p̄ter tali cōfessione actor intentionē suā nō fundat. q̄ regula est: qd̄ quis approbat p se et cōtra se approbare tenet ut nota. xxxvij. di. si qd̄. **S**z **B**ar. in. l. aureū. §. idem q̄lij. ff. de li. leg. distinguit. q̄ aut eadē scriptura cōtinet plura capitula sepata. et possunt pro parte approbare et p̄te reprobare. ut ff. depo. l. publica. **A**ut cōtinet vnum tū casum seu plura p̄uera. et tūc aut ille qui aliquā p̄ticularē reprobat h̄z d se p̄sumptionē iuris. **A**ut h̄z ple: aut ius nō p̄sumit p se nec cōtra. **P**rimo casu nō admittit talē reprobatio. **Q**uā si tu p̄fiteris te occidisse aliquē h̄ ad tui defensionē. **N**on sto in q̄ntū dicit ad tui defensionē q̄ ius p̄sumit cōtra te. l. j. **L**. de sic. scdo casu et tercio. **A**ut ille qui p̄ticularim reprobat. hoc vult pbare et admittit. alis secus. **D**e hoc vide **B**ar. ibi et p̄ano. in. c. j. de postu. p̄e.

Alia qd̄ notabilis. **P**one q̄ in bello ponit plus debito. ut quia debeo. x. et petis. xv. vel debeo p̄te alicui rei et tu petis totā rem. an possim simpliciter negare totā petitionē. **E**t idē queri pōt circa positionē habentē aliquā p̄tē fallam. **A**n possit negari tota rōne partis false. **R**ūdeo. **B**ar. in. l. si is qui. ducēta. §. vtz. ff. de re. du. et in. l. j. §. si stipulati. de verb. ob. dicit. ut recitat p̄ano. in. c. j. de plus pet. q̄ aut id qd̄ ponit in libello vel positione ē fallum rōne q̄litatis. et tunc pōt negari in totū quia videt aliud factū. ut q̄ ponis me hodie comedisse in ecclesia. possim negare totū. licz alibi comederim. q̄ v̄t est qd̄ nō comedi in ecclesia. **A**ut fallum est in q̄ntitate seu in p̄te summe vel in p̄te rei. ut q̄ peti. xx. et debeo tui. x. vel debeo partē et petis totū. **E**t

judicio dephendi. Et hec vltima ratio etiā concludit qd sacerdoti pſenti penitens qui nec verbo nec nutu poſſet confiteri non teneret tentione neceſſitatis confiteri p ſcriptū. Unde ſi hoc faceret non eſſet neceſſitatis h ſuperogationis. Idē dicendūz fm ſco. de barbaro vel hmoi q nullo mō p interptem vel ſcriptū confiteri tenet. Idē dicendū videtur de muto accidētāliter nō ſurdo q ſciet ſcribere q talis nō tenet ex neceſſitate confiteri p ſcripturā. h conſiteat p nutus. z ſi conſiteat p ſcripturaz eſſet ſuperogationis.

¶ Sed nunqd ſufficit ſi aliquo penitēte pſente coram ſacerdote q alius dicat pctā eius in pntia ei? Rūdeo fm Donal. q nō. q p ſeipm dictū eſt nō p aliu nec p nunciū nec p ſcriptū debet qſ confiteri de pe. di. j. quē penitet. Si tū ſacerdos interroget peccatorē t ille ad interrogata rūdeat ſufficit qntū ad ea de qbus interrogat niſi ſit talis q potius dimitteret confiteri q ore. pprio confiteret pctm ſuum de pe. di. v. c. j.

¶ Sed nunqd plures ſimul poſſint ſacerdoti confiteri. Rūdeo fm Ri. in. iij. di. xvij. ar. ij. q in caſu neceſſitatis plures pnt vni confiteri. ſ. qm mors ita immineret de ppinquo q vnus poſt aliu confiteri nō poſſet. tunc em licet nec euacuati ſacti virtutē. Similit pōt dici q in caſu in quo videret penitēte ex magno ſeruoze. z vt magis tranquillare tur pſcia ſua ppter collationē dnoꝝ in cōſulendo. licitū eſſet eis penitēte audire z abſoluere. z talis abſolutus a plurib ſacerdotib recipit ſactm penitentie. Modus em expmendi pſonā abſoluentē vel abſolutionis actum in ſingulari vel plurali de neceſſitate non requirit ad eſſentiam ſacramenti. hec Ri.

¶ Vtrū quis poſſit confiteri publice peccata ſua. Rūdeo fm Joh. an. q ſi vult publice confiteri ex magna contritione vel hmoi q pōt nec ob. verbū ſolus. quia illud fuit appoſitum. vt liberius qſ ad conf. ſlorē accedat.

¶ Vtrū cū quis dubitat de aliquo peccato an ſit mortale teneat illud confiteri. Rūdeo fm Tho. tenet: alſ periculo ſe cōmittit z mortaliter peccat. Sicut etiā q aliqd cōmittit vel omittit in quo dubitat eſſe mortale. Notandū tū fm logicos q diſſerentia eſt inter ſciam. opinionē z dubitationem. Scire em eſt aliqd firmiter credere ſine aliq hſitatione alterius ptis. Opinari vō eſt aſſenſus ad aliq rē. tū cū aliqli formidine alterius ptis. Dubitare vō. ppe dī qū quis ad aliq rē q ad aſſenſuz eſt indifferēs z in equi libi. ita q nō magis mouetur ad vna partē q ad aliā. Et in caſu nro qū qſ eſt in dubio de mortali teneat pſiteri. Secus aut ſi eſſet in opinione q nō eſſet mortale. hz cuz aliquali formidine z ſerupulo.

¶ Vtrū p confessionē generalē deleant venialia. Rūdeo fm Ri. q p confessionē generalē ſacrālem ſacti ſacerdoti de pctis venialib etiāz de generib ſinguloꝝ nō de ſingulis generē remittunt venialia p modū meriti. Inqntū excitat motū voluntatis et ſeruoze charitatis p q ſit venialiu remiſſio. Et ex vi ſacti. ſ. p abſolutionē ſacerdoti. Per aliā vō con

feſſionē. ſ. non ſacrālez non ſit venia iū remiſſio ex vi ſacti. h tantūmodo p modū meriti qd pncipalit conſiſtit in cōtritione ad quā habendā iuuat hō p confessionē generalē et ordnē ſacerdotālē. Rō autē qre ad remiſſionē venialiu nō eſt neceſſaria pntio ſpālīs nec confessionē eſt: q nō auertunt a deo. z ſimul ſtant cū charitate.

¶ Vtrum p generalē confessionē deleant mortalia oblita. Rūdeo fm Ri. q p confessionē generalē cū generali pntione remittunt mortalia oblita. De em ab hoie nō requirit vltra id qd pōt. De oblitis aut qdū oblita ſc: hō in ſpālī nō pōt cōteri nec cōfiteri. tenet tū hō ſacere qd in ſe eſt vt oīa ſua pctā mortalia ad memoriā in ſpālī reuocet. z ſi de oblit poſtea memor fuerit. tenet poſtea de illis in ſpeciali conteri et confiteri.

¶ Vtrū requirat confessionē vel pntia de peccatū ante baptiſmū. Rūdeo fm Ri. di. xvij. i. iij. q pntia p accipi vel in qntū eſt virtus vel in qntū eſt ſactm. Secō mō nō eſt neceſſaria pntia de mortali pcedentib baptiſmū. Pmo mō pōt pſiderari in qntū tū formata. z ſic etiā nō eſt neceſſaria de pcedentibus baptiſmū. vel pōt pſiderari in qntū in ſormis. i. quedā pcti deſectatio cū ppoſito emēdādi qmuis nō oīno ſufficiēs ad expulſionem peccati. z hec ad mū? e neceſſaria de oblit pctis actualib mortali pcedentib baptiſmū tan qz cauſa remouens pſhibens ſuſceptionē diuine grē que in baptiſmo dat illis in quib remota ſunt impedimēta pſhibentia ſuſceptionē diuine gracie.

Confessio. ij. qualiter

teneamur ad eā. Vtrū ſit de neceſſitate ſalutis. z an ſit de iure diuino vel poſitiuo. Canon ſte in. c. ois de pe. z re. vidēt tenere q ſit de iure poſitiuo. Et ad hoc eſt glo. de pe. diſt. v. in ſumma q vult q confessionē ſit inſtituta a quadaz vniuerſali traditione eccleſie. Et ideo infer q infer deſes nō tenent ad hanc confessionē. Secō infer q greci non tenent ad confessionē ex quo non acceptauerunt hmoi conſtitutionē ſicut nec votunt caſtītatis. Sed theo. tenet ex pſſe q eſt de iure diuino. Et p3 p. S. Boſi. Ri. z ſco. in. iij. di. xvij. Et q xpūs pcepit imphēte Math. viij. in figura cū dixit leproſo vade oſide te ſacerdoti. Et pcludit ſco. q tene dū eſt vel q confessionē ſit de iure diuino. pmulgato p euangeliū: vel ſi hoc non ſufficit. neceſſe eſt dicere q eſt de iure diuino promulgato p xpū apoſtolis z p apoſtolos eccleſie abſq omni ſcriptura ſicut multa alia tenet eccleſia oreten? ſibē p apoſtolos. pmulgata ſine ſcriptura cui? fundamentū eſt Jo. xx. Multa quidē zc. et habet extra de cele. miſ. c. cum marthe. Et fm hanc opinionē que videtur ſecurior: infideles et greci tenentur ad confessionem.

¶ An autē homies exiſtētes in lege nature aut in lege moſayca teneant ad confessionē. Rūdeo fm Ri. in. iij. di. xvij. ar. ij. q duplex eſt confessionē. ſ. mēta lis q ſit ſoli deo. z hec eſt de iure nature. z ad hanc omnes tenebantur obnoxij peccato mortali. Alia vero eſt confessionē ſacramentalis que ſit ſacerdoti.

lis
nūc
cōfite
de pe
di. j.
quē
penit
Si tū
ſacer
dote
inter
rogat
pecca
torē
ille
ad
inter
rogata
rūde
at
ſuffi
citat
qntū
ad ea
de q
bus
inter
rogat
niſi
ſit
talis
q
potius
dimi
ttere
t
confi
teri
q
ore
pprio
confi
teret
pctm
ſuum
de pe.
di. v.
c. j.
¶ Sed
nunqd
plures
ſimul
poſſint
ſacerdoti
confi
teri.
Rūdeo
fm
Ri. in.
iij. di.
xvij.
ar. ij.
q in
caſu
neceſ
ſitatis
plures
pnt
vni
confi
teri.
ſ. qm
mors
ita
immi
neret
de
ppin
quo
q
vnus
poſt
aliū
confi
teri
nō
poſſet.
tunc
em
licet
nec
euacu
ati
ſacti
virtutē.
Similit
pōt
dici
q
in
caſu
in
quo
vider
et
peni
tēte
ex
magno
ſeruo
ze. z
vt
magis
tran
quill
are
tur
pſcia
ſua
ppter
collat
ionē
dnoꝝ
in
cōſul
endo.
licitū
eſſet
eis
peni
tēte
audi
re z
abſolu
ere. z
talis
abſolu
tus a
plurib
ſacer
dotib
recip
it
ſactm
peni
tentie.
Modus
em
expm
endi
pſonā
abſolu
entē
vel
abſolu
tionis
actum
in
ſingul
ari vel
plurali
de
neceſ
ſitate
non
requi
rit
ad
eſſent
iam
ſacra
menti.
hec
Ri.
¶ Vtrū
quis
poſſit
confi
teri
publice
peccata
ſua.
Rūdeo
fm
Joh. an.
q
ſi
vult
publice
confi
teri
ex
magna
contri
tione
vel
hmoi
q
pōt
nec
ob.
verbū
ſolus.
quia
illud
fuit
appoſi
tum.
vt
liber
ius
qſ
ad
conf.
ſlorē
acced
at.
¶ Vtrū
cū
quis
dubi
tat
de
aliquo
peccato
an
ſit
mortale
teneat
illud
confi
teri.
Rūdeo
fm
Tho.
tenet:
alſ
peric
ulo
ſe
cōmitt
it
z
mort
aliter
pecca
t.
Sicut
etiā
q
aliqd
cōmitt
it
vel
omitt
it
in
quo
dubi
tat
eſſe
mort
ale.
Notandū
tū
fm
logicos
q
diſ
ſerent
ia
eſt
inter
ſciam.
opinionē
z
dubi
tationem.
Scire
em
eſt
aliqd
firmite
r
credere
ſine
aliq
hſita
tione
alterius
ptis.
Opinari
vō
eſt
aſſen
ſus
ad
ali
q
rē.
tū
cū
aliqli
formi
dine
alterius
ptis.
Dubit
are
vō.
ppe
dī
qū
quis
ad
aliq
rē
q
ad
aſſen
ſuz
eſt
indi
fferēs
z
in
equi
libi.
ita
q
nō
magis
moue
tur
ad
vna
partē
q
ad
aliā.
Et
in
caſu
nro
qū
qſ
eſt
in
dubio
de
mortali
teneat
pſiteri.
Secus
aut
ſi
eſſet
in
opinione
q
nō
eſſet
mortale.
h
z
cuz
aliquali
formi
dine
z
ſerupulo.
¶ Vtrū
p
confessionē
generalē
deleant
venialia.
Rūdeo
fm
Ri. q
p
confessionē
generalē
ſacrālem
ſacti
ſacerdoti
de
pctis
venialib
etiāz
de
generib
ſinguloꝝ
nō
de
ſingulis
generē
remittunt
venialia
p
modū
meriti.
Inqntū
excitat
motū
voluntatis
et
ſeruoze
charitatis
p
q
ſit
venialiu
remiſſio.
Et
ex
vi
ſacti.
ſ. p
abſolutionē
ſacerdoti.
Per
aliā
vō
con

Confessio. ij.

Et ad hanc non tenebant homines in lege veteri scz in speciali et distincte pferri. s; in generali et indistincte ad quam tenebantur per determinationem sacrificii omnium. Et vide quod notat Ar. flo. in sum. ti. de negligentia factorum quod penitentia lapsa in mortali post baptismum necessaria est actu si potest. i. vocali professione alio. positum eius sufficit si pteritus est. Et quantum est de iure diuino sufficit quicumque ante mortem Luce. xiiij. Nisi penitentiam egeritis: omnes simul peribitis. Similitur et sumptio eucharistie actu vel. posito haberi vsu rationis. necessaria est de iure diuino ante mortem. Job. vi. Nisi manducaueritis car. fi. hois etc. Sed hoc non sufficeret quantum est de iure positivo.

¶ Vtrum papa possit cum aliquo dispensare ne pferat? Rudeo fm Ri. vbi s. quod confiteri sacerdoti est de iure diuino. s; obseruatione eius circumstantiatio est de iure pure positivo. Cum ergo papa sit subditus iuri diuino et sit s. officii eius positum dispensare non potest cum aliquo non teneat pferri. Sed quod non teneat confiteri eo modo quod determinatum est a concilio generali. in hoc papa potest dispensare: quia illa circumstantiatio est de iure pure positivo.

¶ Vtrum autem papa teneat confiteri. Panoz. in. d. c. ois dicit quod aut confessio est de iure diuino. et tunc indubie tenet confiteri. ar. c. sunt quidam. xxv. q. j. Sed non ligat verbis huius personis ut teneat pferri tpe ibi deputato cum ipse non sit alicui subiectus? et par in pare non habet imperium. Aut confessio est de iure positivo. etiam si ex dicto Jaco. v. confitemini alterutrum etc. Et tunc papa non artaret. quod maiore parte habet papa quod habuit Jacobus? cum ille non fuerit papa. et esto quod fuisset papa: non par in pare etc. Sed ex alio putat panoz. papam indubie teneri. quod hec confessio saltem est inducta ex generali traditione ecclesie et concernit vniuersalem pacem ecclesie: que papa non potest. cum ab oibus summis pontificibus sicut ab alijs christianis latinis hec institutio fuerit recepta contra hoc. j. q. vij. Et si illa. Item per hoc decoloraretur status ecclesie quod facere non potest per no. in. c. posuit de pben.

¶ Ois fidelis saltem semel in anno tenetur ex precepto postquam ad annos discretis venerit confiteri omnia peccata sua. ut in. d. c. ois. Non tamen ex vi precepti. d. c. ois. tenetur pferre ad confessionem tpe paschali. s; quicumque tpe anni confiteatur. satisfactum est precepto ecclesie. Secus de cōione. Et nota. fm panoz. in. d. c. ois quod tres sunt gradus annorum discretis. Primus est: cum est doli incapax. Et hoc requirit ad confessionem. et fm Seco. in. iij. di. xvij. quod ad confessionem quis debet hinc annos discretionis qui quis instructus et interrogat? ordinate percipit distincte quod iustum. et quod iniustum in lege diuina. quod per facili videri: si ad ordinatas interrogationes ordinate respondeat. Et s; fm glo. in. c. j. de desic. pu. doli incapax dicat puer vel puella. vij. annorum. Intelligunt in pluribus. Nam magister accelerat in vno quod in alio: ut legit in dyalogo Diego. de puero. v. annorum quod blasphemauit deum. et arreptus a demonio expirauit. Et sicut in aliquibus accelerat. ita in aliquibus tardat quod ad confessionem non obligant. ex quod non sunt doli capaces: nec in annis discretionis. Sed gradus est. cum est pubes. et ista etas requirit ad matrimonium et ad ingressum religionis. de despon. impu. c. ij. et c.

¶ Pterea laici rationabiliter pnt expectare tpe quodazag. simala. qd d. tpe pnt dnt ad tpe fit mgt oportunitate et eis ad satisfaciendum et ostendit si expectat. et si iudicet quod non pnt expectare nisi suppositis. Sed tpe potest sumpt. hinc tpe ostendit. De rebus tpe iudicari non auidio. resolu. tpe pnt nudo. q. ois qui radat et mox. q. tpe possit ostendit. no. si d. d. ostendit. quod tpe loco tpe vltimij pnt potest ostendit.

de regula. c. j. li. vj. Et hec etiam etas regulariter requiritur in sacro eucharistie quod est. xiiij. annorum in puero. et. xij. in puella. de hoc tamen non potest regula generalis dari: ut dictum est de tpe confessionis. quoniam multi reperiuntur in etate. x. vel. xj. annorum maioris discretionis quam aliqui alij. xiiij. vel. xv. annorum. Et ideo stabit arbitrio confessionis vel parentum. Tertius gradus est quo ad administrationem bonorum. Et talia dicuntur esse in annis discretionis post. xxv. annum. ff. de mino. p. totum. Diuerso ergo respectu consideratur ista discretio.

¶ Vtrum teneamur confiteri peccata que manifesta sunt. Rudeo non sufficit aliquid esse notum iudicibus nisi sit ei notum in forma iudicij. Et ideo quibus peccata manifesta: nota sunt sacerdoti. quia tamen non in forma iudicij oportet ea confiteri.

¶ Vtrum homo statim teneat pferri. Rudeo fm Ri. in. iij. quod cum istud preceptum de confitendo sit affirmatiuum non obligat ad semper sed ad aliquum. s; ad tpe determinationis quod ecclesia determinauit ad semel confitendum in anno. Et sic regulariter non tenet quis statim confiteri: nisi in quatuor casibus. Vnus est ratione sacri. s. qui vult coiccare vel celebrare. Dicit tamen Ri. in hoc casu quod si forte de propeo expectet alium. cui deuotus et securus pferat: nullo iure coiccare prohibet: si vere penitet. Sed est ratio piculi: ut qui est in notabili et imminente piculo mortis. Tertius ratio picule scz qui conscientia dicitur quod statim teneat pferri. Quartus ratio dubij. s. qui probabiliter videt se amplius anno illo copiam confessionis hinc non posse quam ipse possit abfoluere. Sed nunquid religiosi teneant statim confiteri? Rudeo. aliqui dicunt quod sic: si mortaliter peccauerunt et peribiteri copiaz habeant. et intelligunt statim. sicut dicitur recta ratio. Ri. tamen dicit quod religiosi ratione suorum statutorum et sui status tenent confiteri frequentius quam statuat concilium generale. nec tamen propter hoc sequitur quod teneant statim pferri habita confessionis opportunitate nisi adsit dies quod fm statutum religionis sue teneant confiteri. Videndum tamen in hoc esset si hinc statuta religiosorum obligent ad peccatum mortale vel ne.

¶ Vtrum teneamur confiteri circumstantias peccatorum. Rudeo fm doc. quod circumstantias quedam sunt trabentes in aliam speciem peccati. Et iste sunt necessario confitende. Verbi gratia. Alienum accipere est illicitum. sed spali prohibitione prohibet accipere de loco sacro. Et ideo spale peccatum sacrilegij per hanc circumstantiam constituitur. Illicitum est non sua cognoscere. s; si. iniqua: speciali prohibitione prohibet: Et ideo speciale peccatum per hanc circumstantiam determinatur. s; incestus. Item coire cum muliere coniugata et hinc. frequenter etiam est circumstantia ponens aliud peccatum. quia quilibet vice committitur nouum peccatum. Ideo necessario confitenda. et numerus peccatorum si ad memoriam reduci possit. Quilibet enim numerus adiunctus alteri numero constituit nonam speciem fm philosophum. Et ideo aliqui dicunt quod numerus non est circumstantia. quia non est vniu. sed multa. Aduerte tamen quod non solum petende sunt circumstantie trabentes ad aliud genus peccati. de peccatis commissis in opere. verum

Confessio. iij.

dicere familiaritate aliquarum personarum si videt propter huiusmodi consuetudinem vel aliam causam venire in preiudicium anime illius. vel pro honore dei. et penitentem tenetur hanc penitentiam recipere et obsequare. **Secundum Ric.** Quoties ad penitentiam iniungenda cautius faciet confessor: quod penitentem penitentiam iniungat quam statim in statu gratie possit agere. et postea aliam adiungere quam non intendat pro penitentia sacramentali imponere. **Sextus** quoniam penitentem esse excommunicatum quo casu si absolutus est a peccatis excommunicatio manente. tunc necesse est ut iterum confiteatur ex quo illa absolutio fuit nulla ut infra dicitur Confessor primo.

Quod secundus confessor possit commutare penitentiam iniunctam ab alio confessore: **Ruideo** **Donal.** in sum. dicit quod si pena est iniuncta in casu reservato superior non potest inferior relaxare vel commutare sine licentia eius quam iniungit nisi viget necessitas vel sua deat utilitas. **Primum** non est interpretari quod superior in his casibus concesserit inferioribus potentiam commutandi vel relaxandi. Si autem non erat casus reservatus superior sed talis erat de quo ab initio potuisset inferior penitentiam iniungere. inferior relaxare vel commutare poterit nisi certum sit quod superior reservaverit sibi relaxandam vel commutandam.

Quod ingratitude que incurritur propter quodlibet peccatum mortale debeat confiteri. **Dicit** **secundum doct.** quod ingratitude peccatis quibus est speciale peccatum. quibus est circumstantia generaliter sequens omne peccatum mortale. Peccatum. non spiritum recipit ex intentione peccantis secundum philosophum. Ille enim qui mechatur vel furc magis est fur quam mechus. Si igitur aliquis peccator in contemptum dei et suscepti beneficii aliquid peccatum committat illud peccatum trahitur ad spiritum in ingratitudinis et hec ingratitude est speciale peccatum et tunc necesse est confiteri: quia tunc non est circumstantia sed peccatum per se. **Quod** autem est circumstantia tunc non est necessaria ad confessionem sed optinuit sit in omni confessione dicere culpam suam de ingratitudine quare habuit ad offendendum deum. **Idem** dicendum est de negligentia: quare forte vult sunt in recogitando peccata.

Quod recidivans teneatur confiteri priora peccata. **Ruideo** **secundum Tho.** in quarto directe quidem recidivans peccata dimissa nullo modo tenetur nec in generali nec in speciali cuiusque confiteri: sed in dicitur recte sicut illud sine quo fieri non potest debitus satisfactoris modus tenetur recidivans notificare peccata dimissa quantum sufficit ad hoc ut sciatur que satisfactorio ei congrue possit iniungi. ut si ipse frequenter lapsus carnis passus est ex aliqua occasione illa occasio per satisfactoriam precipiatur. **Et** sicut de aliis peccatis. et ad hoc videtur sufficere confessio dimissorum peccatorum in generali. **Tamen** quibus ad alia specialia oportet descendere secundum quod confitens viderit oportet. **Magister** non potest in his aliqua certa mensura prefigi. et in c. ois. de pe. et re. sentit quod recidivans tenetur confessionem iterare ratione ingratitudinis: tunc hoc confiteri non tenetur nisi ut dictum est.

Quod liceat confiteri peccata que quis non commisit: **Ruideo** quod non. talis. non si non est peccator metiendo efficeretur peccator.

Quod autem omne mendacium dictum in confessione sit mortale: **Ruideo** quod non. sed solum illud quod est pernitiosum: puta si famam suam vel alterius vel contra illud quod necessario habet confiteri. **Unde** si taceret vel negaret aliquid peccatum quod fecit. et de quo non est legitime confessus peccaret mortaliter. **Secundus** si alius esset confessus. **Et** predicta intellige nisi ex aliqua rationabili causa taceret: ut quod forte timet probabiliter quod confessor revelaret confessionem: vel quod sollicitaretur ad malum et huiusmodi in quibus casibus posset uti verbis palliatis.

Quid si probialis sacerdos sciat vel credat impedimentum esse perpetuum in matrimonio aliquorum subditi probianorum. nunquid tenetur revelare in foro penitenti vel esse. **Ruideo** **secundum Donal.** quod aut scit aut probabiliter credit quod illud impedimentum possit probari an non. **Primo** casu debet eis revelare ut ipsi percipient divortium vel se habeant ut frater et soror. vel ipse sacerdos denunciaret hoc superioribus et subministraret probatores si oporteat. quod cum sit prelatus tenetur ad illud preceptum: **Si** peccaverit in te etc. **Si** autem scit aut probabiliter credit quod probari non possit non tenetur eis dicere nisi credat quod superior hoc lahorant crassa ignorantia in quo casu debet eis dicere **Idem** si probabiliter credit quod pati sint superioribus hoc acquiescere consilio bonorum aliter eis non tenetur dicere.

Confessio. iij.

Cui. l. sit confitens dicitur. **Et** regulariter quilibet debet sacerdoti confiteri **Jo. xx.** Quorum remisistis etc.

Quod necesse sit confiteri proprio sacerdoti. **Ruideo** **secundum Ric.** in. iij. dist. xvij. quod proprius sacerdos dicitur tripliciter vel ex iurisdictione ordinaria. vel a sacerdote probialis episcopo vel papa vel ex iurisdictione delegata ut ille cui committitur potestas audiendi ab alio quo istorum trium vel a legato. d. pape: vel a iurisdictione a iure concessa sine premissa. Sic dicuntur proprii sacerdotes illi quos episcopi vel abbates exempti in suos eligunt confessores. extra de pe. et re. ne per dilatationem. **Sic** etiam est proprius sacerdos presbyter quicquid illius quem audit constituit in articulo necessitatis si proprium sacerdotem aliquo predictorum modorum non potest habere. hoc etiam modo est proprius sacerdos vobis gabudorum quicunque presbyter probialis in cuius probalia voluerint confiteri. quod tales nullum habent domicilium. **Sic** etiam est proprius sacerdos peregrinorum ad sancta loca quicquid probialis presbyter cui voluerint confiteri de commissis postquam recesserunt a iurisdictione illius in cuius prelate habet domicilium. **Et** de hoc infra. **Accipiendum** autem proprium sacerdotem per sacerdotem habere iurisdictionem aliquo predictorum modorum non est confessio facienda nisi proprio sacerdoti. ad hoc ut homo non transgrediat preceptum et sequatur confessionis effectum. **Sumendo** vero proprium sacerdotem primo modo: reputa illum quem habet iurisdictionem ordinariam sed sit ei regulariter facienda confessio. **In** multis tamen casibus non oportet ut infra ostendetur. **Et** vide panos. i. d. c. ois. vbi dicitur quod proprius sacerdos appellari potest presbyter probialis. **Episcopi** loci legatus in provincia et ipsorum penitentiarius. **Presbyteri** generalis episcopi. **Item**

Confessio. iij.

potestas eligendi p̄fessores nō dependet a voluntate ordinario: sed fratru. Et ideo ipsi ministri et custodes possunt hoc facere sine alia requisitione. Sufficit ergo quo ad substantia seruet forma. s. in p̄fessione licetne sup̄ audicēdis cōfessionibz. Illa aut̄ tria substantia q̄ peti debent sunt hec. s. p̄fessiones audire: penitētiā imponē: ac b̄nficiū abso- lutōis impendere. Et ideo petēdo illa tria serua- ta est forma. d. de. et nihil aliud requirit̄ fm̄ Mat. et Zen.

¶ Secūdo quero in eo q̄ hāc potestates p̄ntandi fratres p̄mittit aliquibz p̄latis ibi nominatis. s. mi- nistr̄ et custodibz quo ad minores. An liceat alijs puta guardianis. Glo. in verbo custodes dicit q̄ nō: licz p̄dicti ministri et custodes possunt p̄ se p̄ferre ad p̄sentā p̄latoz ac etiā p̄ alios. et ita mittere possent guardianū. licz ip̄e guardianus sua auto- ritate hoc facere nō possit.

¶ Tercio an ministri et custodes possint p̄sentare p̄fessores p̄ alios: dicit q̄ sic p̄ ter. ibi r̄p̄sentent vel faciāt p̄sentari. Et ideo q̄ non dicit p̄ quem fieri potest p̄ quēcumq̄.

¶ Quarto quero de quibz p̄latis loquit̄ ibi p̄lato- rū cōiudem: R̄n. fm̄ Lar. vbi s. q̄ p̄latis: quibus debent tales p̄ntari intelligunt̄ illi qui in loco ha- bent iurisdictionē ep̄alem vel quasi. Ita q̄ nlli dio- cesano subsint ip̄i nec eoz subditi. et hoc tenet etiā pau. Et sic quo ad tales nō sufficeret licentia dio- cesani.

¶ Quinto quero an licentia possit peti a prelato extra territoriu: Pau. dicit q̄ sic: cum sit volunta- rie iurisdictionis.

¶ Sexto quid si vacat sedes: Pau. dicit q̄ prius petatur a capitulo.

¶ Septimo qd̄ si nō pōt b̄i copia p̄latis vel est ex- cōmunicat̄: suspēsus: vel interdictus: Pau. dicit q̄ paus petet a suo vicario in sp̄ialibz si habz. de tem. or. in. vij. c. cum nullus. s. ep̄o. Si nō habet et maliciose hoc fecit forte possunt eligere sine licētia dicit t̄i tutius adire papā vel sup̄iorem eius. ix. q. iij. cum simus. Secūdo casu cum p̄latus est excō- municat̄ r̄c. dicit Pau. q̄ adibit̄ is q̄ habet sup- plere defectū ad hoc de cōce. p̄. qz. diuersitatē.

¶ Octauo an huiusmodi fratres electi debeant p̄sonaliter p̄sentari. An vō sufficiat q̄ verbaliter vel per aliū p̄sentēt̄: Glo. in. d. de. vult q̄ requira- tur p̄sonalis p̄sentatio. Et intellige quādo p̄latis hoc petunt. Et hoc videt̄ innuere ter. in. s. nume- rus ibi q̄ si forte r̄c. vbi habet q̄ dicit p̄latis pos- sunt huiusmodi p̄fessores refutare. Et si hoc ergo necessaria est p̄ntia corporalis. nō em̄ possunt eos reprobare nisi eos videāt et examinet de sex quali- tatibz que ponunt̄ in ter. Si t̄i sine causa rōnabi- li nolent admittēre vel dare licentiā fm̄ zen. tunc fratres auctoritate p̄pria possunt audire p̄fessōes. Dicit em̄ istos sine causa non posse repellere. nam q̄ causam p̄dicendi nō habet debet haberi. p̄ volen- te de ap. suggestum.

¶ Nono quero infra quātū t̄ps a die p̄sentati- onis pōt p̄latus aliquē deputatū repellere. So. p̄stitutio Inter cūctas dicebat intra triduiū quod

erat rationale. sed cū sit sublata. Land. dicit hoc esse arbitrariū de offi. dele. de causis.

¶ Decimo quero si vno remoto alius subrogat̄ qui etiam reijcat. Glo. soluit q̄ etiam ex causa pōt sine causa non.

¶ Undecimo si p̄latis cum isti offerunt r̄ndēt q̄ nolunt admittēre dicētēs non p̄sentens: qz nolu- mus admittēre. videt̄ q̄ sine alia p̄sentatiōne pos- sint p̄ntandi p̄ q̄s nō stetit p̄fessōes audire.

¶ Duodecimo q̄ro si omīssa p̄ma oblatōne de q̄ s. ibi generales r̄c. veniūt p̄sidentes cū fratribz corā p̄latis et petant eos admitti. Land. tenet q̄ teneat p. c. causam de rescri. p̄ hoc ista littera que nihil exigit nisi q̄ p̄sentent.

¶ Tredecimo. Quid si p̄latis nō recusant da- re licentiā: s̄ nec p̄cedūt. Glo. dicit q̄ post trinam r̄ḡsitionē locū hz p̄ulgū de q̄ hic.

¶ Quartodecimo q̄ro in hoc qd̄ dicit. q̄ possūt audire p̄fessiones sibi p̄fiteri volentiū et sic omniū volentiū cum generalit̄ loquat̄. cū t̄i sint aliq̄ reli- giosi qui fm̄ statuta suoz ordinū p̄fiteri non pos- sunt nisi suis p̄latis. Glo. soluit q̄ p̄ hanc p̄fessio- nē nō p̄p̄hendunt̄ illi. Sed Land. dicit q̄ audire possunt p̄fessiones quomocūq̄ in casibz in quibus absolui possent a suis curatis. Et hoc etiam si sint religiosi exempti. scholastici vel nō. qz hec est que- dam gratuita et specialis p̄uīsiō quā papa in fau- rem aiaz ex plenitudine potestatis ordinat que in nullo subiacet vel dependet ab alijs formis seu p̄ uisionibz cōmuniū statutis. Sed car. dicit veri⁹ esse qd̄ dicit glo. quam tenet Pau. di. q̄ in religio- sis non habet locū p̄stitutio dicte de. si statuta reli- giosoz eis p̄hibent cōfiteri alijs q̄ suis p̄latis: qz non habent velle de elec. si religiosus. li. vi. Non possunt ergo dici volentes.

¶ Quintodecimo qd̄ si ep̄us p̄tendit cum fratri- bus sup̄ numero quē dicit excedere. Glo. dicit q̄ ep̄us pōt reijcere si vltra modū soluti p̄ntent nec hoc exigit populi multitudo. Recipiet q̄ ep̄us nu- merū q̄ sibi videt̄ de reliq̄s recurrat̄ ad arbitriū boni viri. i. iudicis q̄ dz esse medi⁹ fm̄ Lar.

¶ Sextodecimo nūquid fratres p̄ntari p̄latis vt s. possint audire p̄fessiones subditorū extra ci- uitates vel dioceses. talit̄ p̄latoz: R̄n. fm̄ Lar. q̄ nō p̄ ter. ibi. extra ciuitates et dioceses. in quibz fuerint deputati p̄ quas eos volumus et non per p̄uincias deputari p̄fessōes nullaten⁹ audituri. Et sic intra ciuitates et dioceses deputati possunt sine aliqua limitatiōe qui sic deputati vbi licz au- dire p̄nt p̄fessiones etiam in domibz seculariū cō- tradicentiū etiā sacerdotibz parochialibz. naz ex quo p̄hibet̄ extra p̄mitti intra. ar. j. q. j. extra ca- tholicā. nā quicq̄ est intra limites cedit limitato de le. iij. l. patron⁹. s. Sempromio.

¶ Decimoseptimo nūquid ministri p̄ se vel per alios possint p̄sentare fratres p̄fessores cōmoran- tes extra dioceses. Glo. dicit q̄ sic. dūmodo ip̄oz locū sit vicinus dioceci. Exemplificat glo. dicēs. dato q̄ fratres non haberēt locū mutine possent t̄i p̄latis ab ep̄o mutine petere licentiā et p̄ ip̄a dio- cesi electionem facere.

Decimo octavo an fr̄es cōfessores audire valeat sine h̄mōi p̄ntatione: dic q̄ sic si fr̄es vel illi qui vo- lunt cōfiteri h̄nt licentiā a p̄prio sacerdote: q̄ tales tunc sunt in dispositione. c. ois de pe. 2. re. q̄ nō est sublatā nec correctā p̄ de. dudum.

Decimonono nūquid postq̄ plati cōcesserunt licentiā fr̄atibz p̄ntatis audiēdi p̄fessiones possunt reuocare: R̄n̄. Glosa. dicit q̄ sine cā reuocare non possunt. Idem Pau. 2. Zen. 2. Lar.

Digelimo an talis cōcessio expiret p̄ mortē con- cedēns. vtrū sit ep̄alis vel papalis: R̄n̄. fm̄ Dir. li. j. n. xv. q̄ p̄ mortē concedēns non expirat. q̄ pa- palis q̄ talia durare facit ar. extra de trāfac. veniēs 2. q̄ iure cōi approbata. Et iō sequit̄ q̄ potius sint papales 2. ap̄stolici quasi vident̄ p̄tate ep̄i p̄ papam fr̄atibz concessa p̄. d. de. Nec ob. d. de. in. §. statui- mus. q̄ illud fit p̄pter quandā reuerentiā 2. hono- rem qui ep̄is impēdit̄ in recōpensatione relaxate sup̄ hoc subiectiōnis ab eis. Et q̄li in memoriā na- turalis vinculi. 2. p̄pter vestigia 2. reliquias que ad- huc remanēt penit̄ potius cōcessio ista ab ep̄is q̄ p̄ prer aliud. Et si plati nō concederēt nihilominus hoc haberēt. Et sic p̄bent nudū ministeriū in con- cedendo sicut minister in baptizando.

Digelimo optimo q̄ro quid sit dyocesis: Dic fm̄ Lar. q̄ di. diuisio q̄ termini ep̄atū diuidunt̄.

Digelimo sedo quero an fr̄ates p̄ntati in audi- endis cōfessionibz debeant h̄re licentiā sacerdotis parochialis. Glo. in verbo libere cōfessio ista q̄ nō est ne- cesse licentiā sacerdotis h̄re. Idem Pau. Idē Lar. h̄ glo. in. d. c. ois teneat cōtrariū. Sed Jo. an. put- reat̄ Panor. in. d. c. ois dicit q̄ p̄riū glosē est ter- minatū p̄ extrauagantē Jo. xij. q̄ incipit. Vas ele- ctionis. p̄dicta etiā glo. p̄ Clementē quartū. tanq̄ oīno falsa fuit damnata p̄ extrauagantē q̄ incipit. Quidam temere.

Digelimo octavo. vtrū p̄fessio dictis fr̄atibz tene- ant̄ iterū p̄fiteri p̄prio sacerdote. Glo. dicit q̄ nō. Et ita determinat̄ p̄. d. extrauagantē. Vas electionis

Digelimo quarto an p̄ntatio facta p̄ ministros valeat q̄ ad cōfessores qui post talē p̄ntationē ele- cti sunt: Dic q̄ in hoc debet attendi forma petitiōis et cōcessionis. Si enī petatur ab ordinarijs vt pla- cet habitare quoscunq̄ cōfessores p̄ntes 2. futu- ros. q̄s dicti fr̄ates elegerint ad audiēdas confessi- ones in dyocesi sua. Sic dico q̄ valebit quo ad oēs Secus autē si peteret̄ solū licentiā quo ad cōfessores actu cōfiteat̄: vel h̄mōi.

Dtrum in aliquo casu possit quis cōfiteri alte- ri q̄ p̄prio sacerdote: R̄n̄. Posti. ponit octo casus in quibz p̄t quis audire cōfessionē alterius paro- chialis. Primus q̄ p̄prio sacerdos est oīno in di- lectu 2. ignarus de pe. di. vj. placuit. nā qui vult cōfiteri dz querere sacerdotē qui sciat soluere 2. li- gare: de pe. di. vj. qui vult. Hoc t̄ dz fieri cū licen- tia: vt in. d. ca. ois. vbi dicit̄ Panor. c. sacerdos: de pe. di. vj. reducendum ad terminos. d. c. ois. vt sic vna lra suppleat̄ p̄ alia vt sit sensus q̄ dz obtinere licentiā si p̄t: vt in. d. c. ois vel adeat alienū: vt in d. c. sacerdos. Et sic si neget̄ licentiā 2. nō adsit supio- ris copia sufficit licentiā petita. licet nō obtēta extra

de regula. licet. Si t̄ cōfiteat̄ prudens esset 2. con- fessorē instrueret. put sue cōfessionē expediret si- bi sufficeret. Sed q̄ parochianus transfuit do- miciliū suū. nam tunc ille ad quē transit iam nō est alienus. sed p̄prio extra de paro. c. fi. Tertius q̄ quis est vagabundus. ff. de iudic. l. heres absens. Quartus q̄ quis querit domiciliū q̄ se transferat nam 2. is sine domicilio est. ff. ad municip. l. labeo. 2. l. eius. §. celsus. Quintus q̄ quis deliquit in ali- ena parochia: extra de rap. c. j. Iste t̄ casus nō est simplr̄ verus nisi forte q̄ ad forū contentiosum: vel vbi talis delicto esset annexa aliqua censura ab hoīe Secus ergo q̄ ad forū p̄ntalem. Sextus rōne stu- dij vt q̄ clerici de platonū suozū licentiā vel alij stu- dentes accedūt ad studia. nam tunc efficiunt̄ de fo- ro illius ad quē accedūt dum ibi manēt. ar. ff. de iu- di. l. si longius. §. j. Septimus tēpe necessitatis. vt q̄ infirmat̄ ad mortē: vel dz intrare iustū bellū seu nauigaturus vel transiturus p̄ loca piculosa: vt di- ctum est §. Absolutio p̄mo in fi. Octauus si po- nit spem in ratiabilitōe p̄prij sacerdotis. sed iste ca- sus cōiter nō tenet. q̄ ratiabitio in talibz non ha- ber locū: extra de reg. iu. actus. li. vj. dicit̄ t̄ h̄do. p̄t̄ intelligi q̄ ista ratiabitio non referat̄ ad futu- rum. l. si platus p̄fiteat̄ p̄tentabit̄. sed si de p̄nti cō- tentat̄ vt p̄t extimari ex aliquibus coniecturis ex quibz elicit̄ ipsius plati tacitus cōsentus. vt puta si talis curatus est sub d̄no cōfiteri volentis. Aut eius valde familiaris: vel socius vel h̄mōi.

Dtrum peregrini: romipete negociatores 2. alij viatores possint cōfiteri alieno sacerdote: R̄n̄. fm̄ v̄v. q̄ si non habent licentiā a suis curatis vel sine eozum licentiā iter arripiūt non p̄nt ab alijs absolui nisi in articulo necessitatis. Si autē de licentiā eozum p̄fecti sunt eo ipso habēt interpretatiua licentiā con- fitendi cum sine confessione digne pegrinari non queant. ar. de off. del. p̄terea. Si etiā veniet pascha cōicari possunt. p̄pter eandē licentiā implicitā. 2. de casu ep̄ali absolui. q̄ ep̄s non retinendo sibi aucto- ritatem licentiā di pegunos ex hoc ipso videt̄ eis dare cōfiteat̄ licentiā de casibz ep̄alibz sicut cura- tus de parochialibz. De mercatoribus autē si nusq̄ habent domiciliū nisi sequendo semp̄ nundinas. Idem est qd̄ de vagabundis. Et idem est si in loco suo tenet̄ hospitii. sed nō dedinat̄ illuc in pascha- te cōiter. non enī tunc videt̄ ibi habere domiciliū quo ad facta. Idem dic de familia principis vel ba- lni qui nunq̄ in eodem statu p̄manent. licet alicu- bi teneant hospitii ex quo illuc non redeūt nisi ad horam. Idem Arch. flo.

Dtrum peregrinus qui habet crimen. cuius absolutionē retinuerat sibi ep̄s in pegrinatioē pos- sit absolui a simplici sacerdote: R̄n̄. v̄v. dicit q̄ p̄ absolui maxime si instat tēpus generalis cōionis: vt in pascha. Sed hoc dictum cōiter non tenet a- doc. nisi esset casus necessitatis. Aliqui t̄ dicit q̄ si aliquo iusto impedimento. prenderet̄ eius pere- grinatio p̄ annum efficacē forū illius loci 2. ibi pos- set recipere facta. Per p̄uilegium t̄ concessum per S. d. papam Sixtum quartū. indulget̄ q̄ omnes cōfessores ordinis minorum: de obseruātia nun-

Confessio. iij.

capati presentes et futuri possint absolueri omnes et quoscumque videntes et venientes et ad loca eorum accedentes etiam quocumque tempore cum ea tunc auctoritate quibus habet ab episcopo dyocesis in qua audiunt confessiones.

¶ **Q**uoniam unus sacerdos parochialis possit audire et absolueri alium sacerdotem? **R**esponsum. **S**imiliter non potest sine licentia superioris generali vel specialiter expressa vel tacita. nam si episcopus scit contra se fieri et tolerat coipso presumendum est tacite approbare.

¶ **A**n autem liceat confiteri in necessitate sacerdoti heretico vel schismatico? **R**esponsum. **P**anor. in c. non est: de spon. dicit quod in nullo modo debet his confiteri ne ad ducere penitentem in errorem. Et etiam in necessitate non refert si permittit omnis confessio: ut in c. que penitet: de pe. dist. j. et in glo. in c. pastoralis de offi. or. Licet glo. in d. c. non est. dicit quod in necessitate penitentia potest recipi ab heretico. Quod intelligi potest quia non esset periculum subuersionis: ut quia penitens erat doctus et astutus.

¶ **Q**uoniam sacerdos parochialis debeat credere subdito dicenti se confessum alteri ut sic ei det eucharistiam? **R**esponsum. **S**imiliter **L**eo. In foro iudiciali credit homini contra se et non pro se. In foro autem penitentiali credit homini pro se contra se. Si ergo sit impedimentum eucharistie tale quod ad forum iudicale pertinet: puta excommunicatio: non tenet sacerdos credere subdito. quem excommunicatum nouit nisi ei de absolutione confiteri. Si autem sit impedimentum quod ad forum penitentiale pertinet. scilicet peccatum: tunc tenet credere. et iniuste agit si eucharistiam denegat: c. cor. **P**et. et **M**ost. Et hoc vera ubi non agatur de preiudicio terti.

¶ **C**ui debent confiteri curiales? **R**esponsum. **S**imiliter **P**anor. in c. ne per dilato: de pe. et re. quod de iure contra nullus prelatatus quatuordecimque maximus potest sibi eligere confessorem. **R**atio. quia nemo potest ligari vel absolui nisi a suo iudice: ut in c. omnis et quod a te: de pe. et re. **D**ebet ergo quod prelatatus vadat ad superiorem suum. **D**e iure ergo episcopus debet confiteri archiepiscopo. Archiepiscopus patriarche: patriarcha pape: papa autem potest sibi eligere quemcumque vult. **C**ardinalis absens causa delegationis eodem modo potest sibi eligere. ar. d. c. ne per dilato. **R**atio autem istius confessionis fuit. propter nimiam distantiam. **Q**ui isti prelati contra habent superiores nimium distantes. **T**amen **P**anor. dicit quod distantia locorum non est causa sufficientis: ut subditus possit sibi eligere confessorem. **P**ria autem etoitate. nam ibi opus fuit privilegio pape. **Q**uod intelligi nisi immineret necessitas magna. **I**ta quod non posset haberi recursus ad superiorem. **Q**ui tunc potest quisque sibi eligere confessorem: ut in c. quem penitet: de pe. di. j. et in c. pastoralis. de of. or. **N**unc autem ex privilegio. d. c. ne per dilato. **E**pi et superiores etiam sine suorum superiorum licentia possunt sibi eligere confessorem. **Q**uid autem de inferioribus prelatibus circa episcopos. **D**icit **S**imiliter **P**anor. ubi dicit quod in istis inferioribus ad hoc ut possint sibi eligere confessores duo requiruntur. scilicet ut sint prelati. et sint exempti. **E**t credit quod verbum prelati ibi capiat large ut comprehendat etiam rectores parochiales ecclesiarum qui largo modo dicunt prelati. nam prelati stricto loquendo illi dicuntur qui habent iurisdictionem fori contentiosi. **C**apellani vero

et ceteri curiales qui sunt de familia pape confiteantur penitentiario et non alijs. **S**i sunt cum cardinalibus prelati de licentia domini sui qui curam eorum habet de consuetudine curie etiam alij confiteri. **S**ed et penitentiario pape prelati omnes sine aliqua licentia confiteri. **D**ecanus vero prepositus: thesaurarius et quilibet canonicus et sacerdotes parochiales. et familia episcopi debent confiteri episcopo vel alteri de eius licentia.

¶ **Q**uoniam autem vigore consuetudinis possit quis eligere confessorem sicut vigore privilegii. **P**anor. ubi dicit quod non potest. in c. ij. de pe. et re. li. vj. **N**on potest ergo tantum consuetudo sicut privilegium.

¶ **C**ui debent reges et alij seculares domini confiteri? **R**esponsum. **S**imiliter **M**ost. si rex habet domicilium principale in aliqua ciuitate illi episcopo confiteri debet vel sacerdoti nisi super hoc haberet privilegia. **I**dem dicendum de duce **A**darchione et omnibus habentibus latas iurisdictiones in diuersis episcopatibus. **S**ed si habent domicilia in diuersis locis. et non apparet quod sit principaliter possunt confiteri ei in cuius parochia morantur vel quod tutus est de licentia episcopi eligant sibi confessorem. aut si loca sunt in diuersis episcopatibus. de licentia vtriusque episcopi. **I**mperator autem et imperatrix de antiquissima consuetudine confitentur capellani suis qui habent curam animarum suarum. **T**utor tamen via est omnibus preiudicis. ut pro se et familia impetrent a papa licentiam eligendi confessorem. **I**lli tamen principes qui nunquam in eodem loco permanent. licet alicubi retineant domicilium: vbi cumque se repererint poterunt confiteri. **V**xor vero filij et familia sunt eiusdem parochie parochiani cuius est maritus et pater. ff. ad municip. l. filij.

¶ **Q**uid de his qui parte anni manent in una parochia. et parte anni manent in alia? **F**ede. de se. pro huius euentia dicit. quod ille est parochianus alicuius qui habitat in parochia. **I**ta quod ibi est tractatus. licet non habeat ibi domicilium. seu animam habitandi ibi perpetuo. quia iura in hoc parochiali iure non ponderant domicilium. sed habitationem: ut in c. questi. xvj. q. j. **U**nde glo. in de. j. de priuil. et **I**nno. in c. omnis: de pe. et re. voluerunt. quod ille dicatur parochialis vel curatus vel ecclesia parochialis scholarium vel mercenariorum vbi habitant quibus habeant animum redeundi ad patriam vel forte eligendi domum anno sequenti in alia parochia. **E**t pro hoc dicit unum satis mirabile. quod si scholaris. cuius cupiens esse cum alijs scholaribus transfert se ad aliam parochiam retento prioris domicilio. illa ecclesia vbi habitat est sua parochialis et non vbi habet domicilium. **I**dem videtur vel in infantibus qui sepe deferunt ad alias parochias. **H**ec **F**ede. licet **P**anor. in c. in nostra. de sepul. aequaliter de iure a predictis tamen pro opinione **F**ede. facit quod quidam dicit. quod habitatio annalis videtur quoddam domicilium quo ad sacrorum receptionem. d. c. questi. vel quoniam deliberat habitare parum minus quam pro annu. vel quoniam licet habet consuetudo quod in talibus confert iurisdictionem. **E**t si cuius vel nobilis equaliter vel quasi diuidit suam mansionem in ciuitate et villa. puta tempore hyemali manet in ciuitate et tempore estiuo manet in villa. ut domini ianuarii. vtriusque plene erit parochianus

fm Archi. flo. z vtrobiz fortit fori no simul: sed successiue fm q habitat ibi z ibi: vt tuc ibi recipiat sacrameta vel hic qm hic bitat.

¶ Quid de pessione facta sacerdoti q de iure no tenebat beneficiu: Rñ. Panor. in. c. nihil. de elec. p pdicti dubij declaratioe ponit tres casus. Primus est qm talis gerebat se pio prelato: tamē non erat in possessione. puta de iure: q non cum auctoritate superioris licz de facto se intrusisset in beneficio vel possessione. z tunc indubitatē non valent gesta p eum. nec hoc casu cōmunis error sustinetur gesta ex quo deficit possessio iuridica. ad hoc. l. barbarius. ff. de offi. p. que se fundat super cōmuni errore z super auctoritate superioris. vel nisi seruus qui putabat liber habuit officium a superiore z sic purrebant ibi duo. s. auctoritas superioris z cōmunis error. Secundus casus est cum quis gerit se pio plato. z habuit confirmationē a superiore: sed ex aliquo defectu non tenuit confirmatio vel electio. et tunc gesta per istum non debent retractari ex quo als alta legitime gesta sunt cum hic concurrat auctoritas superioris et cōmunis error. vnde sumus in casu dicta. l. barbarius. Tercius casus pncipalis euz is qui gerebat se p plato fuit electus z pfirmatus p superiorē tamē postea aliquid egit. ppter qd fuit priuatus ipo facto platur. puta q incidit in heresim. Et tunc si ista priuatio fuit occulta tenet omnia gesta. Et idem videt qm dubitat de priuatioe. nam ex quo tolerabat in officio debent tenere omnia acta interim gesta: vt in. c. nōne. viij. q. iij. Sed si suspensio vel puatio esset notoria vel inhibito superioris pcessisset: tunc non tenerent gesta: vt in. c. veritatis de do. z dotu. hec Panor. Et per pdicta habes q si pffessor exco-municat tñ occultus et toleratus audiat confessiones: q pffessiones facte cum eo valent: nec sunt iterande: postea supueniente scientia. Alii autē qui ignoratē pfitentē intrusis vel huiusmodi gnum-q habuerit institutionē a superiore. saluant ppter fidē sacramēti. Si tamē ante mortē hoc scierit. iterum tenent pfiteri.

Confessionis celatio.

¶ Quid si sacerdos in omni casu teneat celare pffessionē: Rñ. fm Tho. in. iij. di. xij. q. sic. nam in sacramētis illud qd gerit exteri⁹ est signū eius qd gerit interius. Vnde sicut deus peccatū tegit interius. sic pffessor debet tegere exteri⁹. Et ideo tanq violator sacramēti peccat qui reuelat. per celationē etiā homines magis ad pffessionem attrahuntur z simplicius pfitentur. vnde etiā si aliquod piculū futurū imineret: z hoc sciret solū p pffessionem: vt de heretico qui corrumperet fidem vel de matrimonio illicito qd aliqui vellent facere vel aliquo magno damno tpali: non ppter hoc reuelare debet: s. potius eos qui pfitentē monere: vt obuiet z desistat et plato dicere q vigilet sup gregem z huiusmodi sine vlla reuelatione: de peni. di. vi. sacerdos: z extra de pe. z re. omnis. Idem fm astē. si sacerdos sciat p pffessionē q aliq̄s dormi-

nit i ecclesia cū muliere: nō debet ppter hoc cōpō reuelare: nec ob. q ecclia semie polluta ē recōclīanda quia illud intelligi potest qm est diffamati. als potest p byter ille salua pscietia celebrare. Aliqui tñ dicunt tūius esse q epō reuelat in genere dicendo talis ecclesia reconciliatione eget. ar. de adul. signi ficasti.

¶ Quid si abbas vel alius platus p pffessionem scit aliquē subditum suuz vti male officio suo. vel etiā scit p pffessionē alicui⁹ poris sibi subiecti peccatū cui⁹ occasio inducit eū ad ruinā nūquid euz remouere pot: Rñ. fm Ri. in. iij. q. nō: q platur remouēdo ab officio subditū illū: z si faciat vtilitatem eius. facit tñ damnū cōitati: q alij p reatōez remouit ab officio. scientes q p sua pffessioe remouens esset a suo officio: redderent piores ad non pfitendum z ille idē minus tenerent cōffessionem z piores esset ad pctōz suoz celationē. nā sine lesione pscie pot platus dimittere pctm impunituz: qd scit vt deus. In casu tñ pdicto pot eū monere q officio resignet vel saltē q bñ se habeat: z huiusmodi. Si tamē superior possit eū ab officio remouē sine hoc q ille vel quicūq̄ alius suspicari posset eū p his que dixit in pffessioe ab illo officio remotum esse: liceret superiori vt dicant aliqui ipsum ab officio remouere.

¶ Quid si q̄s p pffessionē alicui⁹ quē audit pscietia acqrat q sit indign⁹ platiōe: nūquid si inter sit p motioni eius teneat dīdicere: z videtur q nō. q p traditio videt d pctō suspicionē inducere: et sic quodamō pffessionē reuelare. Sed astē. fm tho. dicit q multis alijs de causis est aliq̄s indign⁹ platiōe q̄ ex pctō vt ex defectu scie. etatis. vel huiusmodi. Et ideo qui dīdicat: nec de crimie suspitionē generat. nec pffessionē reuelat.

¶ Quid si dicat pffessor aliquē sibi pffessum esse d pctis magis z multis z huiusmodi: Rñ. astē. q talis ē reuelator pffessōis. Si tñ dicat aliquem sibi esse pffessum d peccatis suis: cum p pffessio non sit nisi de peccatis. nihil manifestat quod est occultum.

¶ Quid si p̄s byter haberet aliqd pctm mortale de quo pfiteri nō posset nisi pffessionē sibi factā reuelaret: Rñ. astē. post Ri. z Sco. q non debet cōfiteri illud peccatū. durate enī tali casu sibi sufficeret de illo peccato cōfiteri cū pposito illud pfitendi quādo posset hoc facere sine reuelatione p sone sibi confesse z sine p iudicio quocūq̄ sigilli cōffessionis. Fortiori enī vinculo ligat cōffessor: ad celandū q̄ penitēs ad cōfitendum.

¶ Done q aliqui cōdixerint interficere p̄s byterum cū eis euntem in nemus quoz vnus autē nemoris ingressum peniter z cōfiteat illi: nūquid ille p̄s byter nemus ingrediet videt q sic: q nō ingrediendo videt reuelare facto pffessionē istius pffessalijs socijs n̄ penitētibz: Rñ. pot dicit q sacerdos iste multiplicē occasione hie pot nō intradi nem⁹ aliā ab ista p latronē sibi detecta: et ad minus pot dicere corā illis. s. volo hoc vel illud facere. Ad illū vel ad aliū locū declinare anteq̄ pcedā vterius. Et si ex tali occasione allegata videat diuertere. tūc

Confessionis relatio

nec verbo nec facto reuelat p̄fessionē. Si autē non possit ex alia occasiōe diuertere: q̄n̄ appareat illis alijs q̄ p̄pter confessionē diuertit. et in hoc facto reuelat p̄fessionē. dicit quidā q̄ d̄z intrare nemus et exponat se morti: vt seruet legē dei de sigillo cōfessionis. et si mortē martyri est. Aliter dici potest q̄ nō d̄z reputari reuelato: p̄fessionis nisi faciat aliqd̄ qd̄ ex natura sua. p̄dat p̄t̄n̄ p̄fessionis: h̄ diuertere a nemore: nō est huiusmodi ergo. Et generalit̄r dicit p̄t̄r q̄ signū qd̄ de se est indifferēs ad significandū tale p̄t̄n̄ fuisse cōfessionem vel nō fuisse. licet aliquibz sit signū magis determinatū ex aliquo p̄re supposito: nō t̄n̄ est ex se signū reuelatiuū p̄fessionis: nec p̄t̄n̄ simpliciter illatū p̄fessionis. hec Deo.

¶ Vtrū liceat p̄fessionem reuelare p̄t̄n̄ i genere de teccū in p̄fessione? R̄n̄. Panor. in d. c. ois dicit q̄ sacerdos incurrit penā de qua ibi nō solū reuelando peccatorē h̄ etiā p̄t̄n̄ sibi in cōfessione de teccū: qd̄ est fm̄ eū h̄ simplices asserētes p̄t̄n̄ posse impune reuelari. Sed in h̄n̄ est Deo. in. iij. et videt̄r cōmunit̄ opinio doctorū: nec obstat tex. in dicto c. omnis. in vbo. Qui peccatū: sup̄ quo se fundat Panor. q̄ d̄z intelligi q̄n̄ tale peccatū refert̄ ad peccatorē: vel quādo esset ductiuū in noticiam peccatoris. als̄ secus.

¶ Que sit pena reuelātis cōfessionē? R̄n̄. de iure antiquo d̄z deponi et omnibz diebz vite sue ignominiosus pegrinari de pe. di. xj. sacerdos. Et fm̄ de iure. omnis vtriusq̄ sexus. d̄z deponi: et ad agendū p̄p̄t̄n̄ penitentiā in artū monasteriū detrudi.

¶ Quid si p̄s byter cōpelleret dicere: vtrū de aliquo p̄sona sibi cōfessa audiuisset aliqd̄ crimē? R̄n̄. In casu isto tenet dicere se nunq̄ audiuisset et de hoc nihil scire. et verū dicit q̄ subintelligit: vt homo. vel nihil scit qd̄ sit reuelandū. Immo etiā si papa p̄ciperet cōfessionem q̄ reuelaret cōfessionē: nō tenet ei obedire etiā si ei p̄ciperet sub pena excoicationis late sententię: q̄ celare cōfessionē non t̄n̄ est de p̄cepto ecclesie: sed etiā de iure nature et diuino sup̄ que iura nō est papa.

¶ Vtrū autē confessor de licētia p̄fessionis p̄ssit reuelare p̄fessionē? R̄n̄. fm̄ a steu. illud qd̄ p̄s byter scit t̄n̄ p̄ confessionē: nullo mō debet dicere. Sed confitens ei p̄ alium modū int̄mare p̄t̄: qd̄ facit dando ei licentiā vt dicat nihilomin⁹ debet scandalum vitare. p̄pter duo etiā tenet cōfessor celare p̄fessionē. scz. p̄pter vitandū scandalum: et p̄pter sacramētū: q̄ quasi de essentia sacramētū ē celatio cōfessionis: et hoc tollit p̄ licentiā confitentis. Sed vānū remanet. Et ideo vbi timet scandalū: non debet vti tali licētia t̄n̄c aut̄ p̄t̄ scandalum timeri q̄n̄ p̄babiliter potest cōvinci q̄ p̄s byter p̄fessionē reuelat. vnde si dicat ei cōfitemens q̄ peccatū suū referat aliq̄: p̄s byter debet ip̄m cōfitemē nunciū suū constituere non se inter nunciū facere. et sic vitabit scandalū. et intelligat̄ hoc cum illa suppositiōe generali q̄ p̄t̄n̄ alicui⁹ nulli est manifestandū: nisi ei qui p̄desse possit et nō obesse. Intelligat̄ etiā hoc de p̄p̄is peccat̄: nō de alienis. Idem Bon. pe. et tho. Idē tenet panor. in c. significasti d̄ adul. et in c. mathe⁹ de sy. nā ibi quidā cardinalis h̄uit

quoddā peccatū in penitentia: qd̄ reuelauit pape secreto. et tamē p̄pter hoc dictus cardinalis nō fuit reprehensus a papa. hoc t̄n̄ fecit vt dicit Panor. de licentia ip̄ius penitētis. et reuelauit pape. vt dictū est q̄ poterat p̄desse et nō obesse.

¶ Vtrū sciens aliquid p̄ confessionē et p̄ aliam viam teneatur illud celare? Respondet Asteu. q̄ si quis sciat aliquid per viam confessionis et p̄ aliam viam: vt q̄ audiuit v̄l vidit eo modo quo scit per cōfessionē omnimode et semper debet celare. quia sic nouit vt deus. Et modo v̄o quo scit p̄ aliam viam potest et debet reuelare. si cogat vt q̄ p̄ superiores ei p̄cipit vel veritati p̄iudicari generat̄ nec t̄n̄ oportet t̄n̄c dicere q̄ hoc audiuit in confessione. h̄ t̄n̄ sic ego hoc vidi vel audiui. nec vnq̄ p̄t̄ dicere hoc audiui in confessionē: quia tunc semp̄ esset peccatū mortale.

¶ Quero. Donec q̄ cōfessus dicat sacerdotem reuelasse suā cōfessionē: sacerdos v̄o cōfiteat̄ se dixisse delictū illius. h̄ negat illud habuisse in cōfessione cui incumbet probatio: R̄n̄. quidā dicit: vt recitat Panor. in c. ois de pe. et re. sacerdotē absolvendū q̄ nō est magis credendū illi q̄ sacerdoti. Mo. dicit q̄ nisi sacerdos doceat aliūde illud habuisse p̄sumendū est illud habuisse in cōfessione: nō tamen sacerdos puniet̄ pena ordinaria dicto. c. omnis. h̄ pena arbitraria q̄ aperte nō cōiunat̄ de delicto. Idem R̄i. in quarto.

¶ An autē cōfessionem sup̄ p̄fessionē credat̄ simplici v̄o sine iuramento. Inno. dicit q̄ sic q̄ gerit v̄o gem dei. de offi. or. si sacerdos. nā sicut a deo nō erit geret iuramentū ita nec ab eius vicario. Dicit t̄n̄ Mo. aliquos dicere p̄t̄n̄: q̄ licet in foro p̄fessionis gerat vicē dei. in p̄tentio v̄o in quo producat̄ in testē secus ad hoc de testi. nup. Jo. an. dicit q̄ p̄t̄m equi⁹. secū d̄ v̄o qd̄ placet Panor. in c. testimonii de testi. Et ex hoc notat casum i quo creditur vni testi. et hoc p̄pter qualitātē facti: quia cōfessio fit in secreto.

¶ Vtrū sub sigillo cōfessionis cadat p̄sona cum qua penitēs cōfiteat̄ se peccasse? R̄n̄. deo fm̄ R̄i. in. iij. di. xj. q̄ accipiēdo cadere sub sigillo p̄fessionis id qd̄ nō est licitū reuelare. Sic p̄sona cum qua penitēs cōfiteat̄ se peccasse cadit sub sigillo p̄fessionis qd̄ p̄datur sic. Sacerdos tenet celare omne id sibi dictū in cōfessione quo confitens possit prodi vel mala suspitio in cordibz alioz generari. Sed q̄n̄ detegēdo p̄sonā cū qua penitēs cōfiteat̄ se peccasse proderet confitens: q̄ si detegere filia cōcubuisse cū patre p̄deret pater q̄ cōfessus ē se cōcubuisse cū ea. p̄bat etiā: q̄ esset occasio retrahēdi homines a p̄fessionibz. Nō solū autē p̄sona p̄dicta celari d̄z: sed etiā peccata ip̄ius cōfitentis. Nā peccata ip̄i⁹ penitētis in relatiōe ad ip̄m cadūt sub sigillo confessionis de necessitate et absolute. Et p̄mo et directe et explicitē. et ex omnibz causis. p̄sona autē cum qua penitēs cōfiteat̄ se peccasse cadit sub sigillo cōfessionis de necessitate et absolute non p̄mo. sed ex cōsequētē et indirecte et implicitē nec ex omnibz causis. sed aliquibz. Peccata autē ip̄ius penitētis non referēdo ea ad determinatā p̄sonā. Sicut

*July 2. Martij 2004
De illo d̄z d̄z 7 402a
mō sit n̄. a h̄ v̄o
n̄z filij. q̄. nobis 20
uclant̄.*

¶ Et n̄ alijs dicit alium f̄t̄ sub sigillo cōfessionis. Et q̄ 40 nō d̄. facit d̄z an̄p̄
di d̄t̄ imp̄at̄ h̄t̄ ex p̄missiōe h̄o modo v̄o. At si cōfessio h̄t̄ d̄z r̄p̄t̄ m̄ntat̄
bā p̄t̄ aul̄at̄. Q̄m̄ d̄t̄ n̄ntat̄. aul̄at̄ n̄ n̄t̄t̄ p̄nā aul̄at̄ cōfessionē. n̄ q̄ n̄
habuit̄ i p̄t̄. h̄ b̄n̄ possit̄ p̄t̄r̄ m̄ntat̄ 200 facti f̄di. h̄t̄ 140

¶ Et magis habuit q̄ r̄m̄d̄ d̄ n̄ v̄n̄p̄ dicit qd̄ Ego adim h̄r̄ n̄ p̄d̄ d̄ cōfessionē. V̄n̄
d̄bet̄ d̄ic̄. q̄ n̄ illa d̄ntat̄ villa abbatia p̄t̄st̄ d̄ qd̄ n̄ d̄m̄ cōfessionē f̄uit̄ n̄t̄r̄ p̄t̄a et h̄y
q̄ p̄t̄ h̄o. d̄t̄t̄ simplici q̄ q̄ p̄t̄ aul̄at̄ cōfessionē h̄nt̄ n̄ d̄m̄l̄t̄ p̄t̄ h̄a v̄b̄a
D̄m̄do d̄t̄ ist̄. d̄m̄ cōfessionē sua p̄t̄a. n̄ cōfessionē. q̄ nihil p̄t̄ d̄ p̄t̄a. q̄ si d̄m̄ q̄ p̄t̄
d̄m̄do sibi cōfessionē de magnis et m̄l̄p̄ p̄t̄t̄ qd̄ aul̄at̄ cōfessionē. h̄o d̄t̄ alim̄ opa p̄t̄
quis s̄nt̄ ex cōfessionē. p̄t̄a q̄ d̄ d̄y. et q̄ n̄q̄ p̄t̄ m̄ntat̄ et q̄ n̄t̄ d̄m̄. nisi q̄ d̄. h̄o
p̄ v̄n̄glandat̄ d̄. q̄. q̄. alim̄ p̄t̄t̄ aul̄at̄ n̄ n̄ laudat̄ d̄. q̄. q̄. d̄. v̄o. d̄. d̄. d̄. alio
m̄ntat̄. d̄. p̄. r̄. qualis.

Confessor. 1.

stringunt regulā. Immo plus dicit Panor. ibi qd hic accipit publicū; put est species distincta a notario. Et sic licet nō transierit in notariū satis est qd pbari possit. Et p declaratiōe huius materie Panor. in c. quesitū. de pe. et re. penit notabilē trimēbrē distinctōez; qd aut delictū ē grane et scādalizās totā vrbē. et tūc laico imponet penitētia publica et solēnis dicto. c. in capite. et. d. c. fi. Aut ē grane; sed nō generat scādala. et tūc aut ē occultū; et nō imponet penitētia; nec solēnis; nec publica; sine sit clericus; sine laic; vt i dicto. c. in capite. Aut ē publicū s; nō scādalosum. et tūc imponet pnia publica sed nō solēnis. d. c. fi. Idē tenet ipse Panor. in c. fi. de his qui fi. oc. Et p illam tex. in fi. vbi interfectoibus filioz nō imponit pnia publica nec solēnis; s; penitētia secreta. scz trīs annoz quoz vnū pagāt in pane et aqua. Panor. dicit qd hoc ē ptra p̄suetudinē quorūsdā locoꝝ; vbi in hoc casu publica imponit penitētia et solēnis qd fieri nō debet. Nam illa penitētia imponi nō debet nisi crimē adeo graue sit qd pmoueat totā vrbē. hoc tū intellige fm cōmunē vsum loquēdi; sicut dicit qd tota ciuitas vadit ad spectaculū. et tamē maior pars remanet domi. Et hoc etiam videtur ptra dictum panor. mite supra vbi dicit qd in dicto. c. statuiimus; accipit ibi publicum pro eo quod probari potest. et tamē nūc dictum est p dictū. c. in capite; et dicto. c. fi. saltē requiritur qd magna pars ciuitatis vel loci scandalizetar. Potest dici saluando dictum Panor. mite qd bene stant simul qd tūc dno vel tres sciant p qd pbari poterit. et tamē ciuitas vel locus ex fama et auditu erit repleta et scādalizata.

¶ Quid si calore iracundie vel ebrietatis aliquis p̄siliuit in blasfemia. Dicit Hof. qd non habz locū hec pena p verbū p̄sumpserit positū in dicto. c. statuiimus. Sed panor. dicit qd hoc dictū sibi placet i ebrio. Sed in accenso calore iracundie; forte nō pcederet nisi maximū esset calor iracundie et iusta cā puocatus. Secus autē si ex iniusta causa; vtputa ex amissione facta in ludo; facit. xv. q. j. in ebriauerūt. hoc idē tenet Hosti. put dicit directoria li. j. ti. xv. Nam ptra peccatores deū vel xpm cum ira quotidie blasfemātes hec pena specialiter est indicta. nec aliquis deū blasfemat defacili nisi irat; vt tū inter iracundiā et iracundiā distinguas; qd tanta posset esse iracundiā qd demētie equiparet. et tūc potest habere locū; qd dicit Hof. Item dicit directoria qd si quis iurat p caput vel corpus vel p capillum dei. Si hoc facit detestādo vel vitupando habet locum hec pena. Secus si hoc dicit affirmādo vel iurando.

¶ An autē hoc capitulum habeat locum in clerico blasfemante. Panor. dicit fm cōter doct. qd nō qd clericus non agit publicam penitentiā. l. dif. ex penitentibus.

¶ An autē indistincte repellat omnis dispensatio. in his penis. Hosti. dicit qd sic; nisi ex magna causa dispenset; vt si est honorabilis psona quam nō decet publice penitere. Et vult illam redimere elemosynis; qd satis est equū fm Panor. S; casu quo taliter delinquens non vult pagare peniten-

tiam p̄dictam impositā ab episcopo; nec luere in corpus; debet p̄uari moriens ecclesiastica sepultura; vt in dicto. c. statuiimus. vbi vltra alias penas; etiaz imponit pena pecuniaria; ex quo infer Panor. qd obligatus ad penam pecuniariā ex maleficio. Si est impotēs ad soluedum; debet luere i corpus. Et sic dare finem litib; Secus vbi est obligatus ex contractu vel quasi; qd tūc expectat donec puenit ad pinguiorem fortunā vt in c. odorardus de so. P̄mū tamē quidā limitat vey vbi agitur ratio de comodi publici. Secus vbi ratione comodi p̄uati. Quartū est excoicatio maior; put vult etiā glo. in dicto. c. ij. Idē tenet glo. in de. attēdentes de sta. re. Idem glo. in de. j. de re. do. Idē tenet in de. vnica de p̄sang. et affi. Idem tenet f. de. de se. Idem panor. in multis locis; p̄sertim in c. monachi. et. c. mulieres. de sen. exco. Idē tenet Berengarius in suo opusculo; qui fuit vnus de p̄positoꝝ; lib. vj. et dicit qd socij sui fidei sentiebant etiaz papa Bonifacius. licz Inno. et Hosti. put recitat d. ir. lib. iij. ti. iij. dicit qd papa sibi multos casus reseruauit. Episcopus autē solum duo casus excoicatiois sunt reseruati. P̄mū est de iniectione manūū in clericū violenter; leuiter tū. Secundus est in fratrib; minorib; recipientib; fratres d. tercio ordine tpe interditi ad diuina; vt in de. cū ex eo. de sen. exco. Ista tamē excoicatio hodie per S. d. Sixtū papā quartū est sublata. Et sic tenendo istam opinione; vna sola excoicatio esset reseruata ep̄is. In ceteris nō reseruatis pape; inferiores possunt absoluerē. P̄mā tū opinio est cōmunio; approbata p tot glo. et doct. Item declarauit qd quin; sunt casus ep̄ales de p̄suetudine approbata. P̄mū est homicidiū voluntariū vel mutilatio mēbroꝝ. Nam p hoc peccato ab illo vult penitētia danda; qui eandē debet incendiaro dare. et nec mutlās; nec mutilationē fieri mandans nec p̄sentiens debet absolui nisi satisfactorē p̄missa xxiij. q. viij. si q̄s mēbroꝝ. Secundus falsarij. et falsarij in strictissimo significato; ex quo sumus in materia penali dicit qd crimie falsi tenet. Qui autē teneant crimie falsi. dic fm notata p doc. in. c. j. de cri. fal. qd nō solū dicit ille falsarij; qui falsat literas vel scripturas; sed etiā testis falsus. et tenet de falso; non solum qm dicit mendaciū; sed etiā qm occultauit veritatē. Et hoc intellige fm Panor. ibi qm interrogat sup aliquo articulo et dixit se nihil scire vel qm iurauit dicere purā et merā veritatē; multa subicit; alis secus. Itē si testis recepit pecuniam vt nō diceret testimoniū vel vt dicat verum testimoniū. nam puniet crimine falsi; vt in. l. j. ff. eo. et ibi Bar. dicit glo. tenere qd si testis accipit pecuniam; vt dicat testimoniū verum; tenet pena falsi Sicut dicimus in iudice; qui accipit pecuniaz vt veram sententiā det; vt. l. ij. ff. de cōdi. ob tur. causam. Ratio fm Bar. est quia testes debēt facere gratis. Itē notarius vel aduocatus vel pcurator qd instrumēta vnus ptis ostendit alteri pti. tenet crimie falsi p. S. qui deposita in. d. l. j. Terciū violatores ecclesiasticę libertatis. s. q̄ iniuste psonas seu res ecclesiasticas granāt. hodie tamē p processum

curie sunt excoicati. Quartus violatores ecclesiasti-
ce immunitatis. hoc est qui in ecclesia sine loco sa-
cro: vel in spacio privilegiato in circuitu ecclesie p-
ximum in persona seu rebus offendit. xvij. q. iij. si
quis inuentus: vel aliter eius immunitatem ledit
Et sic omne sacrilegium videt casus epalis. Quin-
tus sortilegi & diuinatores. xxvj. q. j. c. j. Et no. Pa-
nor. in. c. j. de sortil. q. sortilegia oino pphibent. siue
fiant p inuocationem demonum. siue fiant in co-
dicibus. sicut faciunt pleriq; dicentes versus psal-
terij. Et faciunt illud voluere. siue fiant in tabulis
quia fiunt ibi quedam puncta. Item dicit q om-
nis diuination in quacunq; re pphibita est. & exercē-
tes sortilegia & diuinationes sunt infames & repel-
lunt a testimonio. & ab accusatione. iij. q. v. consti-
tuimus. & ij. q. viij. quisquis. Item pphibitum est
subijcere se fortune p breuia vel ludendo cum talil-
lis: vt extra de sortil. c. fi. de hac materia vide infra
sortilegium. Et nota fm De. de pal. q ista referua-
tio casuum epalium est de acribus exterioribus cu
effectu & no de interioribus. vnde si quis desidera-
uit vel quesitum occidere hominem. Istud homici-
dium cordis no est de casibus reservatis epis. Di-
cit etiā idem De. q incestus qui comittit a pueris
qui no habet vltz rōnis: no est de reservatis epis.
q; non p hoc tollit virginitas nec causat affinitas.
hec Petrus.

¶ Quero a quib? casibus possunt absolueri fra-
tres privilegij. p de. dudum. de sepult. Et videt
dicendum q ordinarij possint sibi retinere quo ad
pdictos soluz casus de iure sibi reservatos. Et hoc
p p. d. de. dudū. i. s. p huiusmodi. vbi dicit. Per
huiusmodi autem concessionem nequaqs intendi-
mus psonis seu fratribus ipsi ad id taliter depu-
tatis potestatem in hoc in pendere ampliozem: q;
in eo curatis seu parochialibus sacerdotibus est a
iure concessa. hec ibi. Et nota ibi a iure concessa et
p consequens exceptis casibus de iure: pdicti fra-
tres ab omnibus alijs absolueri possunt. hoc idem
tenet Panor. in. c. fi. ne cler. vel mo. vel mo. ponit que-
stionem glo. in. d. de. dudum. scz an epō restringē-
te potestatem parochialium. videat p consequen-
tiam restricta potestas fratru. & determinat ibi glo.
q sic. Sed Panor. tenet oppositum p verba illius
de. vbi papa dat potestatem fratribus tantā quan-
ta est a iure concessa curatis sacerdotibus. vnde pō-
dera verbum a iure & tpus concessionis. Veniūt
ergo omēs casus pter illos quos ius spāliter reser-
uauit epis. Papa autem no habuit ibi respectum
ad constitutiones epōrum que variant fm loca et
tpa: & in facto consistunt. ar. de consti. c. j. l. vi. Idē
tenet Dir. nec consuetudo que epis aliquos casus
reseruauit: dicitis fratribus p iudicat. cum consuetudi-
nes pdictis cōtrane penitus renocent p. d. de. du-
dum in. §. nos & em.

¶ Quid agendum cum quis habet aliqua peccata
a quib? ille qui confitetur no potest absolueri: Rñ.
fm Tho. Sacerdos no absoluit aliquem: nisi qui
dimittis credit absolutus. Sed postq; a deo est
absolutus: tenet adhuc ecclesie confiteri. & quia di-
spensatio absolutionis no est tota cōmissa minori:

tenet totū cōfiteri ei: et ipse debet absolueri ab his
a quib? pōt. dein de tenet remittere eum ad supio-
rem de residuo absolendum. & talis supior absol-
uens pfiat & cōfirmat qd ceptum erat. Et sic dicit
eadem confessio nec dimidiata.

¶ Quidam sacerdos absolvens aliquem de facto a
peccatis a quib? no potest cum absolueri de iure: peccat
mortaliter: Rñ. fm Rich. in. iij. dist. xvij. q. absolvens. aut hoc facit ex ignorantia iuris. Aut
sciens ius quo hoc facere sibi no licet. Si scdo mo-
do & ex deliberatione hoc faciat peccat mortaliter.
Si aut hoc facit ex ignorantia iuris. & si est affectata
adhuc peccat mortaliter. Si autem est ignorantia
crassa: adhuc mortaliter peccat. Sacerdotibus em
officium suum ignorare no licet. De sic autem ab-
soluente & absoluto tali absolutōni inuitenti nisi per
ignorantiam inuincibilem seu pphibitū excusentē
dici pōt. Si cecus ceco &c. nec ille p ignorantia ex-
cusat: qui magis sollicitus est querere cōsiliū p
emptione vnus equi vel vnus bone robe q; pro
salute aie sue.

¶ Quid aut de confessore qui ex verecundia vel fe-
stinatione vel ex ignorantia absoluit vbi no potuit.
Et confessor: postea experit se errasse. nunquid
tenet hoc penitenti dicere: Rñ. Arch. flo. in sum-
ma q secularis excusatus est. & coram deo absolu-
tus interim q nescit. sed confessor: no. Quid ergo
faciet: Lollatio fuit facta de hoc cum multis nota-
bilibus doc. theologie in concilio Basiliensi. Qui
dam dixerunt q debet auctoritatem a supiori im-
petrare & si sine magno scandalo fieri potest voca-
re no absolutū & sibi dicere. ac eum absolueri post
auditum in cōfessione: vel si magnū scandalum ti-
meret: absente absoluat. si ab vltima cōfessione spe-
rat adhuc esse in gratia. Aut et alijs placuit si ma-
gnū timeret & notabile scandalū: summo sacerdo-
ti deo cōmittat: pnam solam cōdignā sacerdos p
negligentia agens pserit: qm multitudo sic est ne-
glecta: vel multi eorum multū distant a loco vbi re-
sident confessor.

¶ Quid est sciendum de illo qui cōfiteatur & cōfessor
eum no intelligit: aut ex dormitōe vel impitia lin-
gue: aut ex distractōe nimia vlt hmoi: Rñ. Arch.
flo. fm Jo. de catabug. antiquū doc. q sacralis ab-
solutio pexigit cōfessiones. Confessio vo importat
oris reuelationē: q; no pōt esse sine relatiōe vnus
et ceptōe alterius. Cum ergo alterū istorū. s. pce-
ptio sacerdotis deficiat in casu pdicto: credo de il-
lo peccato no esse confessionē & p pñis nec impendi
absolutionem.

¶ Quidam sacerdos parochialis teneat audire cō-
fessiones suoz parochianoz quocienscuq; volue-
rint eodē anno cōfiteri: Rñ. fm Rich. in. iij. dist.
xvij. q. de necessitate no tenet ordinarie sacerdos
audire cōfessiones suoz parochianoz: nisi qm illi
de necessitate tenent pferi: qd est semel in anno. &
qm sunt in infirmitate graui cōstituti vel imminet
eis piculū mortis. Si tñ pluries voluerint pferi:
& sacerdos curatus eos absolueri noluerit: tñc libe-
re pnt subditi aliu sacerdotē adire & eidē cōfiteri: &
ille pōt eos absolueri: nisi prius eozū sacerdos qui

Confessor. 1.

eos audire noluit ad aliquem determinatū sacerdotem illos miserit. quia si audire nō vult eos. nec ad aliquem sacerdotem mittere: implicite: licentia ut ut illa vice confiteantur cuiusq; sacerdoti voluerint.

¶ Quid si confitens sit excoicatus et non possit absolui a suo confessore. nunquid absoluet eum a peccatis? **Ri.** quidā dicunt: vt refert **Ri.** anglicus in suo quolibet. qd si nō statim ipm penitentē quin absoluat: nec est in mora petēde absolutionis: nec timent qd negligētia fiat ad petēdū absolutionem. poterit eū confessor absoluerē a peccatis. Sed contra hoc arguit idem **Ri.** qd cum p excoicationem pferim maiorē: quis sit priuatus picipatōe factorum. non video qualiter excoicato possit absolutionis bñficiū impartiri. Licet em in contritione ois culpa dimittat. non tñ ois pena. Quia igit excoicatio separat a picipatione factorum: non video qualiter excoicatus possit esse capax virtutis alicuius sacri. sicut etiā de baptismo qui est ianua factorum. qd igit virtute absolutionis sacralis aliquid de pena tpali dimittit: in quā virtute contritionis cōmutata est eterna. non video qualiter penaliter sepatus ab efficacia ois sacri possit illud bñficiū recipere. Idem tenet **Ri.** in. iij. Vbi tenet indubitanter qd excoicatus sine iuste: sine iniuste: sine steterit per eum qd non est ab excoicatione absolutus: sine nō: non p̄ absolui a peccatis. excoicatōe manēte. Idē tenet **Vgo** de castronouo. in. iij. Idem **Jo.** de notō in. iij. Idem **Donal.** in sum. dicens. qd licz alia opinio sit benignior. nō ista est securior. et qd hoc habet generalis consuetudo. Idem **Directoria.** Idē tenet **Arch.** flo. Nec cōtrino: nec bona dispositio confitentis aliquid facit ad hoc. quinimmo etiā si esset optime et summe contritus adhuc excoicatio ne manēte: non posset absolui a peccatis vt dictuz est. Et hoc puenit ex natura ipsius excoicationis qd est tante malignitatis. qd nō nisi ea remota. quo ad ecclēsiā remitti non p̄nt peccata. et de hoc videt casus in. c. a vobis el. ij. de sen. ex. vbi habet qd licet quis sit deo reconciliatus p contritionē: necesse est tñ vt postmodū reconciletur ecclēsie. qd reconciliatio nullo modo fieri p̄t regulariter nisi p confessionē et absolutionē prius a censura si qua erat. Nec ob. qd dicit qd excoicatus plurib; excoicationib; potest absolui ab vna altera manente: extra de sen. ex. cuz p eā. ergo est princeps absolutionis. dico qd hoc argumentum nihil facit ad ppositum et equiuocat de absolutione. qd licet excoicatus possit absolui ab excoicatione altera manente: non sic est de peccatis. qd absolutio ab excoicatione respicit forum extrinsecum. et sic p̄ absolui a peccatis excoicatione manente. immo **Imola** in de. religiosi: de p̄uul. dicit qd si quis scienter admittit excoicatū ante absolutionē ad factm pnie incurrit excoicationem minorē ex participio. Et multi confessores non ignari solent excoicatū p prius absoluerē si possunt anteq; eum audiāt de peccatis. Et hoc videt laudabile.

¶ Quid si vnus audit confessionē. sicut faciebant

aliqui fatui monachi scētes qd absoluerē non poterant. remittebāt curato. vt absolueret de casib; qd non audierat: **Ri.** Directoria qd hoc fieri non p̄t.

¶ Quid p̄pone qd duorū p̄byterorū: quorū vterq; est p̄byter in solidum eiusdem parochie. vnus a casu vel a pposito audiat confessionē alicuius parochiani sui confitētis socio suo qui mouit facta confessione anteq; absoluat penitentē. nūquid ille qui sic audiuit eius confessionē poterit eum absoluerē? **Ri.** qd nō. Ad factm em pnie. necessaria est intentio. et ex pte confitētis et ex pte absolūtis. Cum ergo confitēs vni: nullo modo intēdat confiteri alteri. alter nullo modo p̄t eum absoluerē vel ligare p confessionē facta alteri.

¶ Si ep̄s cōmittit vicario suo vel alteri. et in mandato aliquid exp̄ssit de his qd requirūt spāle mādatum secuta generali clausula. et oia alia qd p nos possumus etiā si mandati exigāt spāle fm **Do.** sans videt qd talis etiā possit spālia ad instar pcuratoris. Secus si de spālib; non fuisset ibi aliquid exp̄ssum p regulā. In generali de re. iur. li. vj. et p. c. ij. de pe. et re. co. li. qd tñ videt intelligēdū quantū est de virtute verborū et in foro contentioso. nam in foro conscie si aliter constaret de intentōe conferētis auctatem. qd ille intēderit hoc etiā si non exp̄ssisset aliquid. In generali concessione intelligēt spālia. rxi. q. v. humane aures. Et hoc idez dicit p̄t de auctate data ab ep̄o confessionib;. qd dicitō: do vobis auctatem meā in confessionib;. non intelligit p̄ter hoc concessisse casus suos. nisi aliter cōstaret qd p hoc verba generalia intēdat casus suos cōcedere. Sed dicitō istū vel illū et oēs alios meos casus tunc intelligit totū dedisse. Item nota fm **Arch.** flo. qd ex hoc qd papa daret alicui licentiā qd possit sibi eligere quēcumq; etiā religiosum p audiendo confessiones. vel p p̄dicatione. tñ hoc non p̄t licentia suorū p̄latorum: extra de iude. qd sit. Si tñ in dicto casu audiret religiosus confessionē sine licentia sui p̄lati simplr: teneret absolutio. Ita qd nō esset reiteranda talis confessio licet malefaceret. Idē **Pe.** de pal.

¶ Vtrum officialis ep̄i habeat auctatem in penitentis casu ep̄alium? **Ri.** fm **Do.** sti. qd non. nisi exp̄sse pateat qd hoc voluerit ep̄us. Et si habet. et non est sacerdos dicit alteri delegare. Et fm **Panoz.** in de. j. de p̄uul. iste officialis ep̄i hz solū iurisdicōnē in foro p̄tentioso. nec dicit impedire in sp̄alib; vt in. c. hz de offi. vi. li. vj. hoc intelligit: vt dictū est nisi aliud ex grā habuerit ab ep̄o. Secus tñ videt dicendū de vicario generali ep̄i in sp̄alib;. exp̄ticia teste. de his vicarijs. vide. j. c. vicarius.

¶ In articulo mortis omnib; sacerdotib; de oib; peccatis et sententijs concedit absolutio. Vide s. de hoc diffuse. Absolutio primo in fi.

¶ Quid si aliquis excoicatus in qd indicia fuerint pnie manifesta. nec p eum stetit quominus recōciliaret. nō suscepto bñficio absolutionis deceffit an. p absoluto ab ecclēsia sit hñdus? **Ri.** qd tali defuncto bñficiū absolutionis impēdat. Sic tñ vt illi mortui absolutio a sede applica requiratur: qui cum viueret ab ea fuerat absoluentus.

Confessor. ij. De eius scientia.

Confessor. ij. De eius scientia. Tria fm al. debent esse in pffessore. scilicet scientia discernendi inter peccata. In qñtuo de eis cauta et discreta penitentie seu satisfactiois inunctio: nec sacerdos tenet scire discernere nisi in comuni: que. s. sint capitalia: et q̄ mortalia comu- nia: et q̄ venialia ex genere. Et sciens hec sufficiens reputat pro ep̄is hui⁹ necessitate ad pffesiones au- diendas. Est tñ piculosum audire pffesiones non habenti cōpetentē noticiā casuum pape et ep̄oz: vt in de. religiosi de priuul. Quo vō ad casus ep̄ales synodales vel archiep̄ales non sic tenet scire fm Dir. li. iij. ti. ij. vbi dicit q̄ religiosus p̄babit p̄t ignorare talia statuta: q̄ in facto p̄sistunt: et mari- mō cū talis non teneat ire ad cōcilia ep̄alia vel ar-chiep̄alia. Ideo excusat fm v̄y. Ad hoc etiāz for- tius obligat q̄ se offert sponte tali officio: vel le in- gerit. Talis em̄ tenet de omni exacta diligētia. ar. ff. depo. l. j. s. sepe. vbi dicit q̄ qui obrulit le depo- sito tenet etiā de leuissima cu pa. vbi als non tene- retur nisi de dolo et lata culpa. Qui aut̄ nō ingert se sed requisit⁹ exerceat et charitater: satis videt q̄ non teneat nisi inquātū scit vl potest comode sci- re. Et q̄ hic agit ad merā vilitatē alterius: sicut et de deposito. Si q̄s vō pffessor dubitat de sua ppe- tenti p̄tia p scientiā seu exp̄ientiā vel etiā dubitat si alius p̄tio: reperiat qui hoc possit et velit: excu- satur obedientia p̄lati. xxij. q. j. quid culpaf. Itē in pffessore requirit p̄scientia magis q̄ scientia. de pe. di. vj. qui vult. Et ideo existens in mortali au- diendo pffesiones mortaliter peccat: fm quosdaz Nam fm Tbo. et Al. existēs in mortali quicunq; l aliquo actu exhibet se vt ministrū ecclie mortalit̄ peccat: toc̄is mortalit̄ peccat quon̄is h̄mōi actū facit. hoc tñ intellige: nisi i tali actu saltem cōteraf. Secus tñ in sacramēto eucharistie vbi vltra cōtri- tionē requirit pffessio regularit̄ quo ad suscipientē Idem posset dici in suscipiente alia sacramēta: vt sufficere p̄trino. In administratē aut̄ huiusmodi sacramēta cū solēnitare forte aliud esset dicendū.

Se. J an possit fieri cōfessio existenti in peccato mortali? Rñ. fm Tbo. q̄ licz subditus teneatur recipere sacramēta a ministro ecclie etiā existēt i mortali quousq; ab ecclia toleraf: quia adhuc ei obligat. tamen excepto casu necessitatis non foret tutum huiusmodi inducere ad executionē alicui⁹ spectantis ad suum ordinem: durante cōscientiā q̄ dictus minister sit in mortali: quam cōscientiā potest deponere: quia in instanti potest ex diuina gratia se emendare. tamē hoc modificatū est p cō- stitutiōē basilicē: quā habes infra Excom- municatio. vj.

An interrogatiōes sint faciende in cōfessione? Rñ. deo fm Ray. q̄ sic: dūmodo discrete fiant de pe. dist. v. c. j. et di. vj. qui vult. Et debēt interroga- tiones esse p̄ncipaliter de vij. vicijis capitalibz: de articulis fidei: de p̄ceptis decalogi. de sacramētis ecclie et de circūstantijs eoz: que sunt. Quis: qd vbi: p quos: quon̄is: cur: quō: qñ. Et si pffessor scit vel habet p̄babilem opiniōē de aliquo pecca-

tis que penitens nō p̄fitetur debet ei ad memoriā reducere: quia timere potest q̄ cōfitemens super hoc laboret crassa ignorātia vel q̄ non adhibuerit de- bitam diligētiā.

Et qd si pffessori occurrit aliqd de quo dubitat qd agere debeat? Rñ. p̄sulat p̄tos.

Quid si sacerdos habeat al quos parochianos surdos: cecos: mutos: vel furiosos: vel demonia- cos et tales quos scit esse in peccato mortali. Quid faciet? Rñ. deo fm Ray. debet facere posse suum vt inducat eos ad penitentiā fm q̄ est possibile q̄ si nō p̄t: oret et faciet orari p eis.

Utrū sacerdos possit absoluerē illam cum qua peccauit? Rñ. deo fm v̄y. nō debet: q̄ tollit eru- bescentia. Si tamē absoluit. tenet absolutio. Nec obstat q̄ ep̄us non potest dispensare in symonia cum eo cōmissa: q̄ dispensatio est dignitatis abso- lutiō necessitatis. Et ideo nō tāfacile amittit quis potestātē absoluedi sicut disp̄sandi.

Utrū sacerdos debeat p̄mo absoluerē q̄ penitentiā imponere. Sic fm glo. in de. dudum de se- pul. q̄ p̄mo audiat pffessio. secūdo imponat peni- tentiā. tercio fiat absolutio. Mō ergo p̄cedat abso- lutiō impositiōē penitētie: vt sic absolutiōē p̄re- cedat cōtritiō cordis: cōfessio oris: satisfactio op̄is saltem in p̄posito. hec ibi. Et hoc regulariter fien- dum. Si tamē q̄s post absolutiōē anteq̄ diuer- tat ad extraneos act⁹ imponeret penitentiā posset excusari. nā qd sit in cōtritiōē: videt inesse.

Confirmatio sacramē

ti. Utrū sacm̄ pfirmatiōis sit de neces- sitate salutis? Rñ. fm Ri. in. iij. dist. vij. q̄ susceptio sacramēti pfirmationis parvulis baptizatis nō est necessaria ad salutē. sic intelligē- do q̄ sine eius susceptiōe saluari non possunt. Sic etiam loquēdo de necessario nō est necessaria per se adultis hui⁹ sacri susceptio qūnis eis valeat ad maiore victorie p̄fectiōz. Cōtemp̄ tñ hui⁹ sacri i adultē nisi peniteat ē dānabilis. tūc aut̄ p̄tētores reputari debēt qñ h̄ita bona et sufficenti oportu- nitate suscipiēdi hoc sacm̄: ip̄m suscipere renuūt ac notabilis et negligunt.

Que sunt de suba pfirmatiōis? Rñ. fm pe. v. Duo ex p̄te ip̄i sacri. s. materia chasmat̄is et for- ma v̄boz. Duo ex p̄te ministri. s. dignitas p̄tifica- lis et intētio. Vnū ex p̄te suscipiētis. s. q̄ chasmat̄is i fronte. Mā q̄ i pfirmatiōe p̄fert audacia sp̄ualis euidenti⁹ sit in fronte. Chasmat̄is aut̄ dicit̄ oleū cui⁹ balsamo ab ep̄o sanctificatū.

Quis est m̄ster pfirmatiōis? Rñ. sol⁹ ep̄us de ple. di. v. man⁹: et c. nouissime: et c. vt icūni.

Et nū qd papa p̄t cōmittē alteri? Rñ. p̄noz. in. c. quāto d̄ p̄sue. dicit q̄ nō solū sacerdotibz: s̄ et simpli: clerico dūmō h̄eat istud sacm̄ p̄t̄mittē. Et i hac opiniōe refidz glo. in. d. c. q̄to. Ziliq̄t̄ri di- cūt q̄ etiā laico p̄t h̄ papa demādare. dūmō laic⁹ recepit istd sacm̄. Et h̄ac opi. vj. approbare glo. i d. c. man⁹. In eo q̄ apponit regulā di. q̄ ex delega- tiōe pape q̄libz p̄t cōferre sacm̄ qd ip̄e recepit. Et sic laico h̄nt h̄ mōi sacm̄ papa cōmittere posset.

Confirmatio

Communior tñ opinio videt vt laico hoc deman-
dare non possit: quia ex hoc denigraretur status
ecclesie qd papa facere nō potest. j. q. vii. Et si illa.

¶ Sz dubium est qd in collatione ordinum. glo.
in. d. c. man. vi. velle idem qd dictū est de p̄firma-
tōe. Sz collec. dicit qd collatōz minor ordinū pos-
set papa delegare simplici sacerdoti. Secus in col-
latione sacroz. qz sacri ordines hñt act⁹ et exercitiū
in p̄fectione eucharistie. nam vt dicit glo. in. c. pue-
nit. x. di. non pōt papa p̄mittere nō sacerdoti vt
p̄ficiat corpus xp̄i: qz xp̄c hoc p̄misit solis p̄sbyter⁹.
Ideo idem dōm in. p̄posito vt sicut in p̄fectione eu-
charistie papa non disponit p̄ dispositōez xp̄i. ita
nec in ordinatione ministrorū ipsi⁹ sacramēti. Sz
panoz. putat vt sacerdoti hoc possit delegare indi-
sticte. qz lz de sacro eucharistie sit dispositū instru-
tione dñica q̄ hēat illud administrare hoc tñ non
est dispositum in collatōe ordinum. nam olim p̄e-
sbyteri in p̄muni regebāt eccliaz et ordinabāt sacer-
dotes. vñ quēdamodū olī poterāt: ita vñ qd papa
possit hoc p̄cedere sacerdoti: maxime delegando.
cum nihil exerceat delegat⁹ noie. p̄prio. vt in. c. sane
de of. dele. Quinimo dico qd minor ordinū colla-
tionem possit papa sacerdotib⁹ p̄prio iure p̄cedere
Nam sacerdos pōt hodie p̄ferre p̄mā tonsuraz.
dūmodo hēat subiectum vt notat. No. in. c. cum
p̄tingat de era. et q̄. Per inferiorem aut̄ p̄larum a
papa: non pōt fieri ista delegatio non pontificib⁹.
qz non p̄nt isti disponere p̄ statutū et ordinatōz ec-
clesie. Hoc p̄bat in. c. aqua. de p̄e. ec. Et vide glo.
in. d. c. puenit q̄ ponit notabilem regulaz qd nihil
h̄z ep̄us: qd sit iurisdictionis qd non sit delegabile
p̄ eum. Secus in p̄petentib⁹ rōne ordinis ep̄alis.
vt notat glo. in. d. c. quanto.

¶ An aut̄ ea que sunt ordinis ep̄alis possint p̄ in-
feriores p̄scribi: Rñ. Panoz. in. d. c. quanto. facit
regulaz singularem: qd ea que sunt ordinis ep̄alis
non p̄nt acq̄ri p̄ inferiōz ex p̄suetudine quantū-
cūqz vetustissima. Nunc dicit Jo. an. in. c. ij. de
p̄ben. li. vi. qd quantocūqz tpe laic⁹ exercuerit actū
sp̄ialem: nunq̄ tñ pōt illum actū p̄scribere. Nam
possessio tanti t̄pis cui⁹ in iurij non est memoria h̄z
vim tituli: qñ dat̄ capacitas in exercente. als non.
Sec⁹ in p̄petentib⁹ ep̄o rōne iurisdictionis vel di-
gnitatis ep̄alis. Nam illa p̄nt p̄scribi p̄ inferiōz
clericum: vt in. c. auditis. et c. cum olim de p̄scrip.
et in. c. accedentib⁹ de ex. prela.

¶ Que aut̄ p̄tineant ad iurisdictionē. Glo. in. c. trā-
missam de elec. dicit qd sunt. vt iudicare. excōmu-
nicare. corrigere. iuramenta recipere a vasallis. p̄fir-
mare. inuestire. beneficia p̄ferre: et similia. et hec oia
in p̄firmatione p̄se q̄t elect⁹. Ea p̄o que sunt ordi-
nis: sic est. clericos ordinare. chasima p̄ficere. de po-
sino clericorū. benedicere v̄gines et ecclias et altaria
p̄secrare et similia: p̄ferunt in p̄secratōe ep̄ali. Et glo.
in. d. c. puenit dicit qd in. c. que sunt iurisdictionis
sunt q̄daz que non p̄nt demandari. nisi eis q̄ ad-
miniculo ordinis ea p̄nt exercere. vt deponere. v̄-
berare clericum. extra de sen. ex. vniuersitatis.

¶ Sed quē presupposita validitate delegatio-
nis. si delegans postea p̄hibet. nunq̄d imp̄uat

caracter ex sacramento habito p̄ interdictum dele-
gant⁹: Dic qd aut p̄hibito habenti p̄tatem h̄ mōi
sit als ex delegatione. Et tunc glo. dicit et bene qd
post p̄hibitionē nihil confert. Et idem tenet glo.
in. d. c. manus: et est p̄muni opinio. Et p̄bat ra-
tione. quia sublata p̄tate delegata nulla p̄tās re-
manet in ipso delegato. vt in. c. sup. questionū de
offi. dele.

¶ Sed dubium est. qd si p̄hibito fiat ep̄o p̄ ro-
manum pontificem: nunq̄d conferet sacramentū
post p̄hibitionem. Inno. refert quosdam tenere
qd non. qz licet papa non possit tollere sacramen-
tum baptismi. vel alia necessaria: pōt tñ circa illa
disponere. vel dando formam. vel disponendo de
p̄sone a q̄b⁹ et q̄b⁹ cōferenda sint. vt no. in. c. j. de
baptismo. Nam pape est obediendum in istis spi-
ritualib⁹ et concernentib⁹ piculum anime: nisi illa
reperiānt exp̄sse interdicta: vel sint p̄ fidē. Et no.
hanc regulam quam videt seq̄. No. in. c. quanto
de transla. p̄la. Ipse tñ Inno. p̄cludendo dicit qd
aut papa facit legem p̄ quam tollit p̄tatem ep̄is. et
nihil ageret ep̄us postea p̄ferendo. aut simpliciter
p̄hibet ep̄is ne faciant. et tunc p̄hibito non im-
pediret impressionem characteris. Dicit tamen In-
no. notabile v̄bum obliuioni nunq̄ tradendum.
qd sine causa ratiōnabili non est papa sustinendus
attentando ista vel similia p̄ vniuersalem ecclie-
siam. Et pondera ex his v̄bis duo. Primo qd nō
p̄sumit in papa causa ratiōnabilis sicut venire
p̄ vniuersalem statum ecclie: s̄ oportet qd causa sit
alijs nota. Secundo pondera qd non dicit papaz
non posse: s̄ cum non sustinendum. quasi dicat
qd ecclia vniuersalis d̄z resistere pape. tamen ecclie
sua non resistente: videt actus valere. Et panoz.
reddidit rationem huius distinctionis Inno. Nam
in faciendo legem et auferendo p̄ legem p̄tatem
ep̄is: nihil potestatis quo ad actum p̄hibito re-
manet ipsis ep̄iscopis. Sed quando simplr p̄hi-
bet: non tollit potestatem: s̄ interdicat exercitium
merito hoc casu imp̄mittit caracter non obstante
p̄hibitione pape. quia simplr p̄hibito non im-
pedit impressionem characteris in habente p̄tatez:
etiam si in p̄hibitione apponā clausula. decreti
irritans. hec panoz.

¶ Que sit forma confirmationis: Rñ. forma est
hec. Consigno te signo cruci: et confirmo te chris-
mate salutis. In nomine patris et filij et spiritus
sancti Amen.

¶ Utrum in sacramento confirmationis conse-
rat̄ gra: Rñ. fm Tho. gra p̄fert non solum p̄mu-
niter sicut in quolibet sacro p̄fert̄ gra emundans
a peccato. vel reliquijs peccati. s̄ etiaz sp̄ialis gra
p̄ quam q̄s deputat̄ ad offiū sanctitatis: et idone⁹
efficit ad xp̄m confitēdum. vnde et de grato facit
magis gratum.

¶ Quib⁹ debeat hoc sacm p̄ferri: Rñ. oib⁹ xp̄ia-
nis. nam et pueris puenient p̄fert̄: qz min⁹ hñt fi-
ctiōis. et vir⁹ et mulierib⁹ q̄b⁹ cōis est pugna sp̄ial
Item mutis: qz lz non v̄bo: signo tñ p̄nt cōsecrari.
Item morientib⁹ q̄b⁹ lz subtrahat̄ pugna. tamen
pergunt ad p̄mum militantium. Et iō puenient

accipiunt xpiane militie signum.

¶ Vtru confirmatio possit iterari. Rñ. fm theo. non pot. eo q impmat effectū indelibile de pse. di. v. dictū. z. c. de homine.

¶ Vtru confirmatio cōferri debeat ieiunio z a ieiunio. Rñ. sic. ppter reuerentiā sacri de cōse. di. v. vt epi. z. c. vt ieiuni. tñ in necessitate. melius esset confirmari post prandium q̄ si ep̄o discedente z hmoi quis nō possit confirmari.

Consecratio. j. ecclesie

¶ vel reconciliatio eius. Ecclesia a solo ep̄o potest psecrari de cōse. di. j. nemo. Nec ep̄s pot alteri delegare: nisi ep̄o: sicut nec reconciliatio extra de pse. ec. aqua. Et pot consecrari tam dieb dominicis q̄ p̄uans extra eo. tua. Necq̄ dz consecrari sine missa de cōse. di. j. c. ij. Non tamē est de substantia fm Ber. z Mo. in. c. qd̄ sicut de elec. q̄ dicunt q̄ missa dz fm ecclesiā romanā dici a consecrante. tñ si aliter fieret: teneret.

¶ Presunt ecclesia consecrata fm Inno. qm̄ apparet de hoc aliqua scriptura vel instrumentū donationis. vel in libris ecclesie vel in colūna vel in dictijs. quod idem est. vel in tabula marmorea z hmoi. vel etias si appareat vnus testis de visu vel auditu fm quosdā. Nā hoc casu cū non tractetur de p̄iudicio alterius. sufficiunt tales probationes. Et sic fac regulā q̄ sculptura in loco lapide facta. vel vnus testis facit fidē. vbi non agit de p̄iudicio alterius.

¶ Tres sunt casus in quibz ecclesia consecrata debz reconsecrari. Primus si parietes ecclesie sunt combusti vel dirupti. seu notabiliter decessati in toto vel maiori pte. Secus si solū fuerit tectū crustum. extra. eo. ligneis. Ratio fm panoz. in. c. p̄posuisti. eo. si. quia psecratio ecclesie cōsistit in exteriori pte. fit enī delinitio seu inunctio cū crucibz in ipsis parietibus ecclesie in superficie muri. vnde violat ipsa consecratio ex cōbustione parietuz. licet parietes nō corrumpant. de pse. dist. j. ecclesijs. Scds si parietes in toto: vel maiori pte corruerūt. Si vō parietes successine fuerint reparati. ecclesia eadez intelligit fm quosdā. z nō indiget reconsecratione. Sicut dicimus de nani: cui vna ps deficit z reficit cras: vna alia ps corruit. et cras reficit. et sic successine reficit etiā tota. Et tñ eadē nauis dī. vt in. l. qd̄ in rez de leg. p̄mo. Et idē dicit̄ populus. licet aliqui moriantur. z aliqui de nouo nascant. vt in. l. p̄ponebat. ff. de iudi. Sed Inno. sup Rubrica eo. ti. refert alios tenere q̄ indiget reconsecratione. Et hanc partē putat panoz. veriorē. nam in istis sp̄ialibus consideramus veritatē z nō fictionem. Sed in veritate non est illa ecclesia. ex quo ex toto vel maiori parte de nouo: licet successine: est reflecta. nam negati nō potest: quin consecratio que cōsistebat in antiqs parietibus sit sublata. Et iura cōtraria loquunt de fictione. Nec ob. si dicat. q̄ ex quo fuit reflecta prius minor pars: maior pars trahit minorē partē ad naturam suā. Sicut de aqua benedicta z oleo consecrato. dico q̄ hoc non. pcedit in istis que cōmixtio ne nō confundunt. Tertius est quādo dubitatur

an ecclesia fuerit consecrata. nec apparet aliqua probatio de his q̄ dicta sunt s. Hi tres casus notant in glo. d. c. p̄posuisti.

¶ Sunt z alij casus in quibz ecclesia nō debet reconsecrari: s̄ reconciliari. Primus ppter homicidiū cōmissum in ecclesia. d. c. p̄posuisti. Et q̄ tex. simpliciter facit mentionē de homicidio. z in hoc nō requirit sanguinis effusionē. Ideo sufficit homicidium esse sine sanguinis effusione: vt q̄ fuit laqueo suspensus vel strangulatus vel simile. Et hoc tenet glo. in. c. vnico. eo. ti. li. vj.

¶ Quid si in ecclesia fiat homicidiū casuale. vtp̄ta. homo cecidit de tecto ecclesie z mortuus est. vel aliq̄s se defendēdo occidit inuasorē. Rñ. panoz. in d. c. p̄posuisti dicit q̄ non indiget reconciliatio. quia textus ibi intelligit de homicidio violento: seu iniurioso.

¶ Quid si occidatur sanctus vir in ecclesia. nunq̄d reconciliabitur. Respon. glo. in. d. c. vnico. dicit q̄ sic. quia iura indistincte loquuntur. z secleratus est iustus occidere q̄ iniustus. Et licet ecclesia in dicto casu sit sanctificata: ex sanguinis effusi passio ne. ex ipsis tñ effusi actione bene polluit. Juxta illud. Actio displicuit: passio grata fuit. locū tñ sanguinis nō lauabunt.

¶ Quid si quis occidat extra ecclesiam vel vulneretur. z post intrat cimiterium vel ecclesiam z ibi sanguinem spargat. Respon. glo. in. d. c. vnico. dicit q̄ non reconciliabitur: licet sanguis defluat ad terram. Secus fm Directoriam si sanguinis effusio facta fuerit violenter in ecclesia vel cimiterio. licet sanguinis non fluat ad terram. vtp̄ta. colligitur cum scutella.

¶ Quid autē si supra tectū ecclesie. puta homo sagitta interficiat. Rñ. det glo. vbi supra fm Hug. q̄ nō est faciēda reconciliatio. quia extra ecclesiā videtur factum.

¶ Quid si fiat vulnus in ecclesia vel cimiterio sine sanguinis effusione: an reconciliabit. Dic fm Panoz. in. d. c. p̄posuisti. z glo. in. d. c. vnico q̄ sic p̄ tex. d. c. p̄posuisti. vbi dicitur q̄ ppter homicidia z vulnera reconciliabit ecclesia. z nō dicit: an in eis fuerit sanguis effusio vel ne. licet Panoz. dicat q̄ vulnera nō fiant sine sanguinis effusione. Et idē alia iura faciunt mentionē de sanguinis effusione. vt extra eo. c. fi. z. d. c. vnico. Et quo panoz. insert duo. Primo q̄ ppter extractionem modici sanguinis non polluit ecclesia. qd̄ denotat verbū. effusio nam illud verbū abundantia significat. Et hoc notabis ad statuta que quandoq̄ requirunt sanguinis effusionē. Secundo infert q̄ ex alia iniuria corporali citra sanguinis effusionē non polluit ecclesia. vt necessario indiget reconciliatio. Scds casus ppter adulteriū vel seminis effusionē. extra de adul. c. significasti. z de conse. dist. j. ecclesijs. Et intelligitur tñ de semine humano siue sit catholicus vel paganus.

¶ Quid si est occultū. Rñ. q̄ ad hoc vt reconcilietur ex p̄dicto casu fm Asten. requirit q̄ effusio sit notoria: magna z fornicaria. Ideo dixi. notoria. q̄ si esset occulta. non oportet reconciliari fm Jo. an.

Consecratio. 1.

in. d. c. unico. quia ecclesia non iudicat de occultis. si tunc: quoniam est manifesta vel de ea fama publica. alio oportet episcopos continuo discurrere. Ideo etiam dixi magna: quia propter modicam humectationem non esset reconcilianda. Ideo autem addidi: fornicaria. quia si vir somnians: vel uxorem cognoscendo effundat semen: non propter hoc est reconcilianda secundum Joannem. et Hugonem. in. d. c. ecclesijs. licet glo. in. d. c. unico teneat contrarium. tamen prima opinio videtur communior. Ad hoc facit de homine dormiente in ecclesia si ei accidat pollutio: etiam si esset manifesta non debet reconciliari ecclesia. et tamen si homo exposito percuraret hominem emissionem. si esset manifestum indigeret reconciliatione secundum Directoria. unde hoc. non nisi ex hoc. quia primum fuit sine peccato. secundum cum peccato. Ad hoc ad propositam quod uxor reddat debitum viro in ecclesia: vel erigat. de se non est peccatum. maxime credo quod ecclesia non indiget reconciliatione in dicto casu: si imminente necessitate uxor redderet debitum viro: vel e contra in ecclesia. puta erant longo tempore reclusi. et exire non poterant. Item reconcilianda est ecclesia propter vicium sodomiticum. Tertius si excommunicatus fuit in ecclesia sepultus extra eam. consuluit. et ista corpora si discerni possunt sunt exhumanda et extra ecclesiam et cimiterium eicienda extra de sepul. sacris. Item etiam si in ea sunt sepultus paganus vel infidelis. tunc eius corpora non solum sunt exhumanda et eicienda. sed et parietes radendi et tigna. Item secundum Joannem. in. d. c. consuluit quoniam fuit sepultus excommunicatus. Item de hoc. Sed predicta quo ad rationem parietum non placent panorum. quia si raderent parietes violaret consecratio ecclesie. sic esset reconsecranda: et non reconcilianda. Nec ob. capitulum. ecclesia de conse. dist. j. quia loquitur in ecclesia nondum consecrata. et tunc servari potest quod dicit Joannem. Quartus casus: si ecclesia: vel altare vel cimiterium ab episcopo publice excommunicato consecrentur vel benedicantur polluta sunt. nec ante reconciliationem celebrari debent. nec aliquid sepeliri. ar. d. c. consuluit ubi hoc. Item de panorum. reddit rationem. quia si sepultura corporis excommunicati polluit ipsum locum. fortius quoniam ipsa consecratio transit per manus notorie excommunicati. Et in hoc facit regulam quod omnia que consistunt in exterioribus benedictionibus et consecrationibus non debent exerceri per fideles si gesta sunt per notorie excommunicatum ante reconciliationem. Secus in corpore christi et alijs sacramentis. nam illa sunt verissima in se. nec indigent reconciliatione. licet excommunicatus consecrerit.

¶ Quid de muliere pregnante mortua. Ber. et Hof. dicunt quod sepelietur in ecclesia. quia fetus est pars ventris de conse. dist. iij. si qua. Item autem distinguit. quod aut certum est quod fetus mortuus est. et tunc non inciditur mulier. sed cum partu sepelietur. Nec obstant iura que volunt quod paganus non sepelietur in cimiterio. quia intelligunt quando paganus sepatus est ab utero matris christiane vel in utero matris pagane ibi sepultus fuit. Secus si in utero matris christiane. quia nec comode discerni potest. Et ideo non est exhumandus. Si autem certum est quod partus vivit vel dubitatur. tunc omnino incidatur. ff. de mor. infel. l. ij. Item de Ber.

¶ Sed quis potest ecclesiam reconciliari. Dicunt Gregorius. prophanus per se vel per alium episcopum. et potest unus aqua benedicere. et alius reconciliari. Per simplices vero sacerdotes non potest: etiam si sit consuetudo extra eam aqua.

¶ An autem papa possit committere reconciliationem simpliciter sacerdoti. Item. glo. in. d. c. aqua. et Panorum. ibi dicunt quod sic. Et idem dicendum secundum Panorum. in omnibus que sunt iuris episcopalis ex dispositione humana. quia in illis papa habet plenitudinem potestatis. ut in. c. propositum de conse. p. Sed ea que ex dispositione divina sunt tributa certo ordini non possunt committi: illi ordini non habenti etiam per papam ut vult glo. in. c. puenit. xv. di. Et nota hanc regulam. De hoc vide supra. c. primo.

¶ Quid si quis celebrat in ecclesia seminis vel sanguinis effusione polluta: an efficiatur irregularis. Item. glo. in. c. si sciens si sciens in ea celebrat: non est propter hoc irregularis de sen. ex. is. q. li. xj.

¶ Quid fiet si ecclesia non consecrata fuerit sanguis vel seminis effusione polluta. Item. secundum Panorum. in. c. si. eo. ti. quod organa clericorum ibi suspenduntur. Ita quod necdum missa. sed nullum officium debet ibi celebrari ante reconciliationem: que fieri potest per simpliciter sacerdotem: lavando ecclesiam aqua exorcizata que etiam fit per simpliciter sacerdotem. et non cum aqua benedicta cum vino et cinere: cum qua reconciliatur ecclesia consecrata. et non requirit presentiam episcopi. quia si exigeret presentiam episcopi: non posset immediate reconciliari. et tunc textus dicit quod quicquid presbiter consecrat. Eadem ratio posset dici: quod non requirit licentiam episcopi per textum. ibi quod debeat presbiter lauari. quod non fieret si oporteret mandatum episcopi expectare.

¶ Ecclesia precipue consecrata vel oratoria: monasteria vel hominibus non debent converti ad seculari habitationem et prophanos usus. xij. q. iij. que semel. et c. quoniam et extra de re. do. ad hoc. Et quo infert ibi Panorum. quod malefaciunt illi que ex vestibus sacris: vestustate consumptis faciunt vittas per dominabus seu burfas: seu quid simile. Et vide textum in. c. ad nuptiarum. de conse. dist. j. ubi dicit quod vestes ecclesie non debent accommodari ad ornatum nuptiarum. nec ad alium usum mundanum. Et ex illo textu colligit ibi glo. quod ex veste domine non debet fieri capsula. seu aliud vestimentum ecclesie. licet contrarium observetur. Et ideo papa Sixtus quartus dedit licentiam ut ex vestibus mulierum et secularium possint fieri ornamenta et paramenta ecclesie. Nota etiam prohibetur. de conse. di. j. c. ligna. quod ligna ecclesie cum fuerint vetustate consumpta non debent reponi in loco indecenti. ut puta in coquina vel latrina. nec etiam in pastinandis vineis. sed in loco honesto. ut in claustro vel refectorio vel hominibus vel igni comburanda: nec ad laicorum opera debent admitti.

¶ Consecratio. ij. scilicet altaris. Alia est consecratio ecclesie alia altaris. Et ideo una sine alia fieri potest extra eo. c. j.

¶ Altaria sine reliquijs consecrari non debent de conse. di. j. placuit. et c. non oportet. Et potest episcopus in

Consecratio. iij.

Quibus casibus exceptis non licet celebrare in loco non sacro nisi de consensu episcopi per dictum. c. missarum. Nulla autem necessitate licet celebrare in mari vel super fluvium. Et secundum De. de pal. extra ecclesiam sine necessitate nunquam licet celebrare sine licentia episcopi. Sed non habentibus capellas licet potius celebrare in campo vel in domibus privatis. dummodo alia necessaria habeant. Et hoc ubi licentia episcopi haberi non possit. Et ideo a principio si comode licentia haberi potest: ab episcopo peti debet. In exercitiis etiam christiana novum idem sciendum.

Consecratio. iij. scilicet cimiterij. Alia est consecratio ecclesie. Alia cimiterij.

Cimiterium pollutum esse censetur quando ecclesia est polluta effusione sanguinis vel seminis. dico si sit contiguum ipsi ecclesie. et antequam reconciliatum sit. non debet in eo aliquis sepeliri. Secus si cimiterium ipsum esset remotum ab ecclesia. Sed econtra polluto cimiterio non est polluta ecclesia. ne minus dignum trahere videatur maius. Et non est cimiterium unum: sed plura quam paries est in medio. licet sit ibi porta in pariete.

Sed generaliter in c. unico. e. ti. li. vi. querit. pone quod sint duo cimiteria. et sit paries in medio et porta in pariete. et in porta sit iniuriosa sanguinis effusio. queritur an utrumque cimiterium sit interdictum. potest dici quod aut est commissa in porta. hinc ex parte magis adherente unum. Et tunc illud est violatum. putat dicit de heremofrodito. ff. de sta. ho. queritur. Aut facta fuit in medio porte. et tunc consideramus cuius causa fuerit factus paries et porta. ut dicit Jo. an. Aut est dubium: quia non potest apparere cuius causa sit facta. et tunc cum participet de utroque. dicitur utrumque violatum. Ita dicimus hic. Et in dubio videntur appolita ut faciant duo cimiteria principaliter. non autem accessorie ut vult dictus textus. Et per premissa idem dicit si in porta ecclesie fiat talis iniuria. Jo. an. et Jo. de Imola dicunt quod forte istud vltimum dictum est verum: quando intra clausuram ostij versus ecclesiam facta est pollutio. Secus si ex parte que est versus locum extra ecclesiam.

Si in cimiterio corpora fidelium defunctorum sepulta sunt ab excommunicatis: scismaticis: vel infidelibus et hereticis. non propter hoc debent exhumari. De sacra. non iterum a nobis.

Cimiteria non consecrata: in quibus corpora paganorum vel hereticorum vel excommunicatorum sepulta sunt. non debent consecrari de conse. di. j. ecclesia. Sed corpora ibi sepulta debent inde prius eici. et parietes et tigna radi. Et tunc si apta fuerint poterunt consecrari. d. c. ecclesiam. Si autem consecrata fuerint prius eodem modo corpora predicta inde eicienda sunt si discerni possunt. aliter non. extra de sepul. sacris. et ipsa cimiteria reconcilianda sunt. Sicut de ecclesiis dictum est. Sed in ecclesia consecrata parietes nullo modo radendi sunt. ut dictum est supra. consecratio primo. Quia tunc esset reconsecranda et non reconcilianda.

Corpora sanctorum nemo presumat transferre sine

licentia principis vel episcopi de conse. di. j. corpora. ubi dicit glo. quod per principem intelligit papa. Et hoc verum si corpora tradita sunt perpetue sepulture. aliter sine auctoritate alicuius possunt transferri secundum glo. ibi. Idem videtur et de ossibus aliorum fidelium. ff. de re. et sump. fu. l. ossa.

Consecratio. iij. scilicet vestium. palliarum. et vasorum. Vestes sacerdotum et ministroz. palee altaris. et vasa sacra. et omnia similia non debent conuerti ad usus laicos. Sed si quod sunt vetustate presumpta comburi debent. et cineres in ecclesia reponi. xx. q. iij. q. semel. et c. quoniam de conse. di. j. altaris.

An autem simplices sacerdotes possunt benedicere vestes sacerdotales. et alia ornamenta ecclesie. vel altaris. Respondeo. Archiepiscopus in c. degradatio. de pe. li. vi. Et multi alij in de. attendentes de sta. mo. dicunt quod non. Tamen per S. d. dictum papam quartum indultum est ut simplices sacerdotes ordinis minorum possint benedicere quocumque ornamenta ecclesie vel altaris. et vestes sacerdotales et alia. excepto copiali. Nota secundum De. de pal. putat recitat Archiepiscopus. flo. in sum. quod de longo manipulo licet facere stolam vel cingulum. quia omnia hec vna benedictione consecrantur. Et cum capsula. i. planeta est dupla. cum possit esse simpla. et super qualibet partem sit benedictio. in celebrando uti potest ex utraque parte. Et si vna pars amoveatur ab alia remanet benedicta. et potest in ea celebrari. Et similiter de dupla stola. Item secundum eundem De. quando vestimenta reparantur propter paupertatem videtur distinguendum quod aut tanta pars amota fuit: quod sine illa non benediceretur vel celebraretur ut tota manica vel pars superior. et tunc desinit esse benedicta. Si autem modica particula. cuius defectus: nec benedictionem impeditur: nec celebrationem. tunc licet celebrare. nec est hoc simile. sicut de oleo benedicto.

Conseruator. Require infra. Excommunicatione. xxvii.

Consilium. tenetur quilibet inquirere ubi canetur a iure. Sed tamen non tenet illud sequi. tenet tamen expectare debito tempore donec consulat sapientem aliter non valerit: si fieret quod cum consilio fieri debet. querit cum consilio de iure: ut aptius consulens videat quid sit agendum extra de elec. ne pro defectu. ubi de hoc in glo. et c. cum in veteri co. n. et c. cum olim de arbi. ubi glo. querit. ad quid est petere consilium si non est necesse illud sequi. Respondit quod certe potest esse quod tale consilium sit vtile. quia potest mouere prelatum ad aliquid faciendum. quod forsitan per se non fecisset. quia quod a pluribus querit. facilius inuenitur. xx. di. de quibus. Et habito consilio deliberet: an expediat ei sequi consilium. Et ideo dicit Panor. in c. ad nostram de consue. quod est vtile in facto dubio exquirere consilium a pluribus tam literatis quam illiteratis sapientibus et insipientibus. Nam quandoque parum sapientes habent in certa re eleuati intel-

Consuetudo

hanc facultatē. et ex rancore animi faciūt vindictā
Secus si daf. vt ministro legis vt faciat iusticiam.
qz statutu potest illos cōsanguineos ministros le-
gis facere. xxiij. q. v. non est crudelis. Per predicta
etiā pōt solui q̄stio. nunqd valeat statutu: vt bāni-
tus possit impune occidi. Et dicēdū q̄ sic. si fiat ex
causa rōnabili vt qz bānitus est hostis ciuitatis de
quo p Bar. in. d. l. oēs populi.

¶ An autē valeat cōsuetudo aut statuta q̄ vigent
in aliquibz ciuitatibz: maxime florentie: vt bona fi-
liorum et vxoz. et etiā ipsi filij possint capi p deli-
cto fallente. i. qm̄ pater fallit: seu cedit foro. Et idēz
in similibz casibz. nā amore cōiugis et filioz sepe ho-
mines retrahuntur ab illa fallentia. Illa tū statuta
fm̄ Panoz. in. c. ex pte. de consue. sunt iniqua. qm̄
ex necessitate quis inducūt ad fallendū. Sed quia
multi fallunt ex pposito. ideo emanarūt illa statuta
An autē cessante rōne statuti sit obseruandū illud
statutu cū tanta iniquitate et damno filioz et vxoz.
Panoz. remittit se ad no. p Inno. in. c. quia
pleriqz de imm. ec. Similis tū casus habet in. l. fi.
l. de p̄mipi. li. xij. vbi bona mulierz sunt obnoxia
p culpa mariti. et etiā bona filij etiam emancipati.
Et dicunt p̄mipilarij illi qui deferebant in bello
p̄ma pila. i. tela. et ppter magnū piculum qd̄ verte-
batur in eis cū erant p̄mi in bello fuit indicta ista
specialitas: vt si ipsi cōdēnati: q̄ se prauē gessissent
in officio. et non haberent unde soluerent: poterit
man⁹ extendi ad bona vxoz et filioz. Et hoc fuit
statutu. quia ppter gemitus vxoz et filioz male ge-
rebant eoz officiu.

¶ Sed oritur questio pulchra: quare valet cōsuetudo
cōtra canones et nō statutu. Et quare seculari-
bus psonis fuit indultū vt legē possint condere p̄
leges imperatorz. et nō sic fuit indultū viris ecclesi-
asticis: vt possint p̄ canones statuere. Rūdeo Panoz.
in. d. c. fi. dicit istā fuisse rōnē. quia ius ciuile si
naturaliter tendit in bonū publicū et vtilitatē priuato-
rum. vnde si populus vult sibi p̄iudicare legē p̄tra
condendo. Imperator nō curabit. quia pōt populu
in hoc renunciare fauori suo: vt in. c. ad apostolicā
de regula. Item quia mores hominū sunt diuersi.
Ideo voluit imperator. vt quisqz populus possit
facere legē. non tū cōtra honestatē nec contra iura
reseruata principi. s̄ in p̄iudiciū duntaxat eoz. ad
hoc. d. l. oēs populi. et qd̄ ibi notat Bar. Sed ius
canonicū principalit̄ intendit hominē dirigere in
deū vt veniat ad bonū publicū ecclesiasticū vnde
statutu contra editū ab inferioribz p̄sumit temera-
rium et ambitiosum et fini eterno contrariū. Ideo
nō potest papa dare potestātē statuendi cōtra ca-
nones. Sed cōsuetudo tolerat. quia surgit ex taci-
to consensu: et non p̄sumit tanta ambitio. Dicit tū
Bal. vnū singulare dictū p. l. si hominē. ff. manda-
ti. q̄ ex causa vrgenti et verisimiliter nō p̄uisa a ca-
none potest fieri statutu contra canonē. et multum
bene facit illa lex. Ibi em̄ dicit q̄ si dedi mandatū
speciale alicui: vt manumittat aliquē seruum. certe
potest procurator generalis domini ex noua causa
interdicere pcuratori speciali. ne manumittat: q̄ si
ex noua causa per dominū non considerata possit

pcurator generalis venire cōtra mandatū specia-
le ipsius domini. Ita dicendum in inferioribus vt
possint ex noua et vrgenti causa statutu edere con-
tra speciale statutu superioris. Et p hoc dictum et
illam legem: tene menti istud dictum singulare. q̄
ex noua causa potest legatus generalis prohibere
delegato pape speciali: ne pcedat in causa sibi com-
missa. q̄ in illa causa delegatus specialis dicatur
maior legato generali. vt in. c. studuisti. de offi. le.
Sed hoc admittitur ex noua causa non considera-
ta per papam.

¶ Que autē requirant ad consuetudinē inducen-
dam. Glo. in. c. fi. de cōsue. in principio enumerat
x. vel. xj. In fi. tamē videt recedere a p̄dictis. et solū
exigere. duo. P̄mo q̄ sit rōnabilis. Secundo q̄
sit p̄scripta. non tamē intelligendū vt consuetudo
p̄scribatur: sicut p̄scribat dominū alicuius rei. s̄ de-
bet esse p̄scripta. i. obtenta p̄ cursum t̄pis requisitū
ad p̄scriptionē.

¶ Quantiū t̄ps requiratur ad consuetudines in-
ducendam. Panoz. in. d. c. fi. dicit q̄ varie sunt opi-
niones. Sed concludit. q̄ aut querit de iure ciuili
aut canonico. P̄mo casu cōmuniter tenet vt suf-
ficiat t̄pus. x. annoz etiā si cōsuetudo sit p̄tra ius
quod pbant legiste hac rōne. Iura requirunt lon-
gum t̄pus ad inducendū cōsuetudinē. vt. l. que
sit lon. cōsue. in rubeo et nigro. Sed longū t̄ps dici-
tur. x. annoz. vt. l. de p̄. lon. t̄. per totū. De iure
p̄o canonico. dicit q̄ aut consuetudo est p̄ter ius. et
sufficit t̄pus. x. annoz. ad hoc glo. notabilis in. c.
fi. e. ti. li. vj. qd̄ videt limitandū nisi consuetudine
nati ad detrahendū iuri alicuius ecclesie. quia tūc
sicut in p̄scriptione ecclesie requirit t̄pus. xl. anno-
rum. Ita in cōsuetudine. Et hoc est notabile dictū
Inno. in. c. cū dilectus. eo. ti. qd̄ est bene notandū.
videtur tū Inno. restringere. quando consuetudo
est contra ecclesiā particulare. Secus si contra ec-
clesiam vniuersalem. Sed panoz. dicit non videre
ad hoc bonā rōnem diuersitatis. quia nō debet cē-
minus fauorabile totū corpus ecclesie: q̄ aliqd̄ mē-
bri ecclesie. Aut cōsuetudo est cōtra ius canoni-
cum. Et tūc requirit t̄pus. xl. annoz. et in hoc ca-
su requirit q̄ cōsuetudo sit p̄scripta. Et quare ma-
ius tempus requiratur qm̄ est cōtra ius: q̄ quando est
p̄ter. patet. Verūtāmē videt verissimū q̄ vbi con-
suetudo venit contra ea que sunt reseruata princi-
pi in signū sp̄alis p̄uilegij. tūc vtroqz iure requirit
t̄ps. de cui⁹ iñcio nō est memoria. vt in. c. sup̄ qui-
busdam de verb. sig.

¶ Quero quot actus vel vices requirant ad indu-
cendā consuetudinē. Rū. panoz. vbi s̄. dicit q̄ de
hoc sunt multe opiniones. Sed cōmunis opinio
est q̄ requirunt tot actus. et ita notarij. vt verisimil-
traherint in noticiā populi. Nā nō actus. s̄ tacit⁹
p̄sensus ppli inducat p̄suetudinē. vñ vbiqz ex cō-
iucturis h̄r tacitus p̄sensus populi. tūc nō curatur
de magna frequentia actū.

¶ An autē vnicus actus notorius inducat cōsue-
tudinē. Quidā dixerūt q̄ sic. Sed Bar. contra. in
d. l. de quibz. quia consuetudo introducitur ex fre-
quentia morum. sed cessat frequentia vbi est nulli

unicus actus. Tres est contra substantiam et signifi-
cationem vocabuli. na consuetudo est qsi cominus
assuetudo. Itē ex unico actu qntūcumq notorio
nō potest dici cōsensus populi. quia forte p errore
vel causa euitandi scandalū pplis pma vice nō con-
tradit. Distingue tñ: q aut ille unicus actus habet
cām successiuā. et sufficit. si habuit cōtinuationem
tpis. et sic inducitur cōsuetudo vt in. c. cū de beneficō
de p̄b. li. vi. nā si beneficiū seculare cōfert regulari:
et possidet p regulare tpe habili ad cōsuetudinem
inducendā efficiat illud beneficiū regulare. licet vni-
ca collatio interuenerit. et contra. qz illa collatio hz
actū successiuū. s. possessionē cōtinuatā p regulare
Itē dic si edificaretur pons in publico et haberet
cām pmanētē. Sed Bar. in. d. l. de qbus sentit
q requirant ad min⁹ duo actus in dicto casu. Di-
cit em q si qd facit pontē in platea cōis ab vna do-
mo ad aliā. alius sibi facit qd est introducta p̄suetu-
do fm Bul. de cu. qz isti duo actus sunt adeo no-
torij populo q comprehendit tacitus eius p̄sensus.
Secus si fieret in loco nō publico vel in loco nō cō-
uersabili. nā ea q palā fiunt. dicunt frequēter fieri
ff. de n. nup. l. palam.

An autē ad inducendā consuetudines sufficiat
q maior ps populi vta illa p̄suetudine. Rū. pa-
nor. vbi s. post glo. dicit q sic. Intellige tñ de maio-
ri pte populi habēte p̄sensus habitē ad introducē-
dū legē vel cōsuetudinē. nā mulieres infantes. et fu-
rosi nō cōputant in numero. qz isti nō p̄nt legem
condere. vt in. l. j. ff. de leg. Itē intellige glo. de con-
suetudine. q̄ distinguit totū populū. Sed si tracta-
remus de p̄suetudine introducēda in aliquo colle-
gio. sufficit maior ps illi collegij. hoc tñ limitarem.
nā maior ps nō sufficit ad introducēdū legē. qz ma-
ior ps istarū duarū nō sufficit ad disponendū. vt in
c. j. de his q̄ si. a. ma. p. capli. Et ideo dicit q̄ saltez
due pres illi vniuersitatis seu collegij debēt eē sci-
entes q̄ illa p̄suetudo introducitur.

An autē unicus actus interueniēs p̄ p̄suetudinē
interūpar ipam p̄suetudinē. Cōcludē q̄ aut con-
suetudo nō erat adhuc cōpleta. et tūc interrumpit̄
Ita qz nō est opus de nouo incipere. qz p hoc non
apparet de tacito p̄sensu ppli. qz velut inducere con-
suetudinē. cū fecerit actū p̄trariū. ar. eē de ap. solli-
tudinē. in. fi. Aut p̄suetudo erat cōpleta et p̄fecta
et tūc unicus actus p̄sensū eā nō tollit. s. oporet qz
tollat eō tpe et mō. quibz fuit inducta. q̄a iā lex est.
Et ideo dicit tolli tanq̄ lex. Credo tñ indifferentē ad
eā tollendā sufficere tps. x. annor.

Consuetudini rōnabili alicui⁹ loci nō derogat̄
p̄ statutū nouū pape: nisi illud exp̄mā. vt extra de
consti. c. j. li. vj.

Consuetudo in delictis inducitur p̄ binus actum
rv. q. ij. Ita nos. hoc tñ nō est p̄prie p̄suetudo. nā
fm Panor. in. c. j. e. t. appellacione consuetudinis
intelligit de ea q̄ tenet. et q̄ iā p̄scripta ē. vt in. c. eu-
mana. de elec. De hac p̄suetudine in delictis. vide s.
singularia. c. Adulatio.

An autē cōsuetudo possit derogare legi positine
etiā p̄ceptiue. Rū. panor. in. c. j. de tre. et pace. post

glo. ibi. dicit qz lex positina etiā p̄ceptina non obli-
gat ad p̄ctm si nō fuit morib⁹ vtentū recepta. vel si
in dissuetudinē abiit. Et hāc opinionē tenet Hof.
et Inno. et Hosti. in sum. Sed in. d. c. j. tenuit ip̄e
H. Do. s. iij. Douet. qz si est lex p̄ceptina. q̄ a p̄nci-
pio ligauit diuētes ad peccatū. q̄ p nō obseruā-
tiam nō tollit eius dispositio. qz tps nō est modus
tollendi obligationē. Alij vō distinguūt int̄ leges
q̄ apponūt penas ipso facto. et illas q̄ mandāt pe-
nas infligi. vt in p̄mis nō habeat locū cōsuetudo
p̄na. cū statim p̄faciēdo incidit in penā et in fa-
ctū dānatū. xxij. q. j. audim⁹. d. an. distinguit
qz aut lex p̄ceptina emanauit in fauorē puatū. et p̄e
tollit cōsuetudinē. Sicut p̄t tolli pacto et renuncia-
tione. d. l. de quibz. Aut emanauit in honorez dei.
aut fauorē publicū. et tūc si subditi nō obseruauerūt
scitē supioze et patētē. talis lex nō ligat. nec requir̄
alia p̄scriptio. qz et q̄ superior videt et patēt. si nō vi-
detur velle qz lex sua vinculū iniciat. Sed si supioz
ignorat. tūc peccat diuēdo. S. p̄ H. Do. et d. an.
videt ter. in. d. c. fi. vbi text⁹ aperte p̄bat qz ois lex
humana p̄t tolli p̄suetudine. dūmō sit rōnabilis
et legitime p̄scripta. vñ ibi solū reseruat̄ p̄ cōsuetu-
dinē ius diuinū. nec puati dicunt tollere legē supe-
rioris. s. ipse superior p̄sensum p̄stando huic p̄sue-
tudini in eo qd statuunt iura. vt p̄ cōsuetudinem
possit tolli ius positiuū. d. c. fi. Et ideo distinguerē
qz aut lex p̄ceptina nunq̄ fuit recepta in obseruā-
tia sciente legillatoze: valente p̄dicere et nō cōtradi-
cente et talis lex nō ligat. Et puto qz nō requiratur
tps ad inducēdā p̄scriptionē. s. sufficit bin⁹ vel tri-
nus actus in cōtrariū. qz hic nō agim⁹ de p̄scribere
do p̄ legē. s. de impediēdo vinculū. nā p̄ binū vel
trinū actus apparet de p̄sensu superioris. ar. d. c. Ita
nos. Si vō aliq̄ obseruat. et aliq̄ non in eodē loco.
tūc nō seruātes nō vident̄ excusari. vt in. c. cū iam
dudū. de p̄b. Intellige tñ hoc: qm maior ps seruat.
tūc minor ps nō excusat. et tūc intelligit illud dictū
multa p̄ patientiā tollerant̄ et. Aut superior ignorat
et tūc puto qz requiratur p̄scriptio. xl. annor. dūmō
cōsuetudo sit rōnabilis. vt qz fundat sup aliq̄ rōe
vt in. d. c. fi. Nec ob. qz a p̄ncipio hoies peccauerūt
diuēdo. nā duplex potest esse r̄sio. P̄mo qz si
moti fuerūt ex aliq̄ rōnabili causa nō peccauerūt:
qz ipsemet superior in dultisset. Ad hoc qd notatur
in. c. erit autē. iij. di. vbi tria requirunt ad hoc. vt lex
liget. P̄mo qz sit facta p̄ eum q̄ habet potestatem
condendi legem. Secundo qz sit publice. p̄mulga-
ta. Tercio qz p̄ inferiores seu subditos sit suscepta.
Secundo respondet qz successores eorum qui con-
trauerunt nō peccauerunt. quia potuerunt exti-
mare: qz ex aliqua rationabili causa illa lex non sit
in obseruātia. Si vō lex p̄ceptina fuit recepta. sed
tamen per dissuetudinē contranentum est. Dic vt
supia. Et qz lex p̄ceptina non illaqueat sciente su-
perioze: et non contradicente. allego bonum textū
cum glo. xx. distinc. c. j. et. c. cum olim de cle. conti.
In consuetudine autē inducenda in sacramenta-
libus exigitur tacitus consensus pape. aliter non li-
gat. Ita voluit glo. notabilis in. c. vir. de secundis
nuptijs. + Additio ad d. p̄ d. qd no. fr. an. d. an.

in d. l. x. i. d. p̄ d. qd no. fr. an. d. an.
qz qd statum sit a superiorē et nō recipit a subditis imo fuit cōtrariū. et qd sit factū et patētē superio-
qz fuit statum ad tollēdū talē statutū qz nō ligat nō dicit̄ cōsuetudo p̄scripta p̄ p̄ annos. s. j. sufficit sum-
vbi cōtrariū. allegat̄ xv. m. d. i. c. j. qd optū fuit. et qd no. fr. an. d. an. d. de libell. i. glo.
hanc sententiam et qz an. d. bu. qz ipi nō allegat̄ fr. qz an. d. de rō ang. et affi. ubi dicit̄ nō bilit̄ ad p̄positū
qz qd lex nō recipit ab d̄b⁹ sicut superior talē lex nō ligat. qz superior vō cōtrariū tollit. et qd fuit
cōtrariū obseruari et patēt. et idē nō dicit̄ ibi. d. ab. si recipiat lex a minori pte nō obseruat̄ at a ma-
iori. Allat nota p̄ p. an. fr. d. rō fur. et qd dicit̄ de v̄llimū. i. qd rō. qz nō dicit̄ cōtrariū. min⁹ qz
Et illud qd dicit̄ nō maiorē pte ad p̄t. qd dicit̄ rō. et p̄ t̄ra p̄ d. qz l. i. q.

Cozea

¶ An aut ex n̄ vsu inducat̄ consuetudo. Rñ. panoz. in. c. Jobes de ele. coniu. post Jo. an. dicit q̄ qñq; nō vsus nō hz in se actū tacitū s̄ dispositionē iur̄ neq; in s̄ba neq; in forma. t̄ tūc ex nō vsu nō inducitur consuetudo: nec derogat̄ lex. Pone exempluz. lex dicit hermafroditā esse indicandū fm sexū preualentē. l. querit. ff. de sta. ho. tamē si p mille ānos nunq̄ accideret ille casus. nō pōt dici q̄ sit abrogata illa lex. quia nihil est actū s̄ legem. Vel pone. lex dicit q̄ si dedisti mihi dānū possum agere cōtra te actione legis aquilie. Pone q̄ passus dānū noluit agere. p̄fecto ex hoc nō est inducta consuetudo contra illā legē. q̄ ipsa lex nō necessitat ad vsum. s̄ dat facultatē agendi. Et ideo ex hoc cōclūde q̄ in his q̄ sunt mere facultatis nō inducitur consuetudo. nā in his casibus nihil agit̄ s̄ legem p̄mittentē. Si vō nō vsus hz in se tacitū actū s̄ dispositionē iur̄. tūc inducat̄ consuetudo. vt in. d. c. Jobes. nā ibi nō deferēdo tonsurā. videt̄ cōmittere s̄ legē q̄ iniūgit delationē tonsurē.

¶ Que est differētia int̄ consuetudinē et p̄scriptio- nem. Rñ. panoz. in. d. c. si. dicit q̄ p̄ncipalis differētia est. q̄ ex p̄scriptione acquirūt ius p̄uato. siue illud ius trahat̄ ex publico. siue ex p̄uato. Consuetudine vō nō acquirūt ius alicui p̄uato. Sed in publico vnde cūq; causet̄. etiā si ius trahat̄ ex p̄uato. vt in. l. venditor. §. si cōstat. ff. co. p̄. vbi p̄z q̄ pōt introduci consuetudo. q̄ quisq; possit dato p̄cio fodere lapides ex fundo alicui. Et ob dictā legē panoz. in. c. dilecti. de arbi. infert̄ ad. q. nunq̄d possit induci consuetudo. vt nobiles alicui castri possint incidere ligna vel animalia pascere infra limites alterius castri vel in fundo alteri. Et dicit q̄ sic. dū modo consuetudo nō sit inducta p̄ violentiam. Ad hoc. c. sup. quibusdā de v. sig. nā quēadmodū posset preferri seu acquiri tota res. ita et vsus rei. Alia differētia. nā in p̄scriptione requirit̄ titulus et bona fides. In consuetudine vō nō. s̄ soluz tēpus. d. l. de quibz. Alia differētia fm llo. quia p̄scriptio lo cum habet in rebz mobilibz et immobilibz: corpora libus et incorporeis. extra de p̄scrip. auditis. r. c. se. Consuetudo autē in incorporeis tūc. vt futu- tibus. iurisdictionibz. electionibz et h̄mōi. Alia differētia. quia p̄scriptio et p̄uilegiū non concurrunt. extra de fide instrū. inter dilectos. et de p̄scrip. veniens. Sed consuetudo et p̄uilegiū bene concurrunt. extra eo. cū dilectus. et de v. sig. abbate. Alia. quia p̄scriptio p̄prie est exclusio actionis siue petitionis. Sed consuetudo est actōnis siue iuris acquisitio de elec. cōstitutis. r. c. in genesi. Alia differētia. quia consuetudo erronea non iuuat. Secus in p̄scriptio- ne. quia titulus putatus. et si verus nō sit. dū tū pbabilis error excuset. dat causam p̄scribendi. ff. p̄ socio. l. vltima.

¶ Cozea. **¶** Vtruz cozea et h̄mōi ludi sint liciti. Rñ. fm Al. in. iij. dist. xvj. q̄ huiusmodi ludi fm se non sunt mali. q̄ bene fieri possunt. Sed triplici de causa possunt fieri male. Primo si fiant ad puocandū libidinem et huiusmodi. Secundo si nō conueniunt p̄one vt

clerici. religiosi et h̄mōi. Tercio si fiant nō cōgruo tempore. s̄ p̄nie. Si vō fiant ex causa alicuius honeste leticie. et a personis secularibus. et congruo tempore et loco. et alijs debitis circūstantijs nō est illicitum.

¶ Vtrum ducentes illicitas cozeas peccent mortaliter. Rñ. fm v̄y. Credo q̄ sic. siue in festis siue in p̄festis si hoc faciunt causa incitandi ad libidinem se vel alios. Aut si cozeas ducunt de consuetudine. Si autē aliquis vel aliqua nō corrupta intentione aliquādo immiscet se huiusmodi cozeis nō audeo dicere q̄ sit peccatū mortale. Sed nec au- deo eum vel eam excusare vel assecurare a peccato mortali. Cum ingerant se periculo puocandi alios ad periculū et libidinem. Nota tamē fm Al. vbi s̄. q̄ quinq; concurrentibus ad cozeas: tales possunt excusari. Primo quādo fiunt debito tempore scilicet gaudij. vt in nuptijs: vel tēpore victorie. vel liberationis hominis vel patrie vel in aduentu amici de terra longinqua. nō ergo tempore ad deuotionem deputato. vt ab aduentu domini vsq; ad epi- phaniam. et a septuagesima vsq; ad pascha. Tamē contrariū obierna. et magis sit abusus in his tem- poribus q̄ in alijs. Secundo q̄ fiant cum p̄sonis honestis. de quibz nō oriatur p̄sumptio mali. non cum leccatoribz vel philocapnis et huiusmodi. Tercio q̄ fiant a p̄sonis secularibus. non a monachis vel monialibus nec clericis vel religiosis. Quarto q̄ honesto modo fiant. Ita q̄ actus inhonesti vel huiusmodi nō immisceant. Quinto q̄ cantus ex- citans in talibus. et musica non sit de illicitis. s̄ de moribus vel de deo. Itē requirit̄ cōuenientia loci quia non in ecclesijs vel cymiterijs: aut refectorio fratrum et huiusmodi. Aliud etiā potest addi q̄d est p̄cipuum. s̄. recitudo int̄tionis. ac etiā stabili- tas cōzantis. nam qui ita fragilis est q̄ licet bona int̄tione cōzare incipiat. tamē non exit quin ad libidinem mortalem puocetur: peccat mortaliter se scienter ingerendo. quia exponit se periculo proba- bili mortalis peccati. Et p̄ hoc querit̄ Archi. flo. in summa. quid si quis nō potest vitare peccatū mor- tale. p̄pter fragilitatē suā habitando cū marito. vto- re. patre. matre. filio et filia. An teneat recedere ab illis. Vel an possit in domo stare sine peccato. Re- spōdit q̄ q̄ ille casus defacili cōtingere nō possit tū vbi cōtingeret. nulli dubium est: q̄ a tali p̄ona ob cuius p̄sentiam a mortali abstinere non potest descendendū esset.

¶ Corporale. Corporalia non sunt abluenda per laicos: aut mulieres etiā sanctimoniales: q̄n potius hoc ab- luere p̄tinet ad officij diaconi. cū humilibus mini- stris. de cōse. di. j. nemo. Et eius p̄secratio ad ep̄os p̄tinet d̄n̄rat. de cōse. di. j. consulto. Ibi. ab epi- scopo consecrato. Et debet esse de lino puro. i. non de alia materia mixto. Ideo nō potest fieri de ser- uo: nec de p̄ano tincto. Et nota fm Dir. li. j. q̄ cor- poralia semel cōsecrata vel benedicta ab ep̄iscopo. licet postea abluant: nō est necesse: vt amplius be- nediciant. q̄d nota.

Debitum. **Q**uod alter coniugū statim cōtracto mīrimonio; teneatur ad redditiōē debiti. **Rū.** Panor. post glo. in .c. ex publico. de cōuer. cōiū. dicit qd hoc est arbitrio iudicis relinquendū. q; h; ibi papa p̄figat tps duoz mensū. nō tñ p hoc statuit vt hoc tps esset regularē sponso volenti intrare religionē. nā cū regulariter def ann⁹ ad expiendas austeritates regule. termin⁹ ille dz minuz z abbreviari fm circūstantias facti z etiā plonari. Tamē defacili nō debet recedere iudex a termino ibi statuto. De eo vō qui nō assentit se velle intrare religionē. nullū tps videt statuti. puto tñ q legitia sit exceptio. vt tātū tps pcedat. quātū sit necessariū ad pparationē z obseruantia cōsuetay z honestay solennitatis. **Mā fm v̄y.** mortalit̄ peccat q ante benedictionē nuptiarū vxorē cognoscat in locis vbi est p̄suetū benedictiōz adhiberi. Et hoc v̄y vbi fieret sine disp̄satione z iusta causa. Et idē dicit si omittant̄ alie cōsueete solennitates. Vide de hac materia. j. Impedimētū p̄mo. Videtū **Dir. li. j.** vbi q̄nt; nū qd peccat mortaliter q post p̄sum de p̄nti cognoscat vxorem. anteq; in facie ecclesie desponsē. **Rūdit q** aut h; iustā cām. qre ipsam nō possit ducere solēnter. vt q; terra est interdicta vel est sener. z erubescit forte p̄bere cū tali solēntate. vel est nobil⁹ z accepit ignobilē. vel ecōuerfo vel timeriolentiā inferri z h̄mōi z cognoscat eā p̄ponēs mīrimoniū solēntare. impedimēto cessante; nō peccat.

¶ **Q**uod peccat q se facit ipotentē ad redditiōem debiti. **Rū.** **fm Ri. in. iij. di. xxxij.** q; reddere debitum est necessitatis. quia mulier p̄tē sui corporis nō h; h; vir. z eouerlo. Sed necessitatis est nō negare homi vsū licitū rei q; de iure est in p̄tate sua. In casu tñ in q vir nō possit vxori debitū reddere salua incolumitate. p̄p̄ij corporis. debitū reddē nō tenet. Qui tñ scient reddidit se ipotentē ad reddēdū debitū mō illicito tñ peccat mortalit̄. Secus autē si rōnabile fuit obsequiū. puta p̄ ieiuniū. Sic enī ieiunando nō reddidit se totalit̄ ipotentē ad reddēdū debitū. Quis min⁹ potentē se reddat.

¶ **Q**uod actus cōiugalit̄ sit p̄ctm̄. **Rū.** **fm Ri. in. iij. di. xxxij.** q; si cōiungunt̄ causa suscipiende. plus nō peccat. Idē si cōiungunt̄ cā reddēdū debitū nō est p̄ctm̄. Si autē fiat cā incōtinētie vitande. **Ri. di. c. q; opinio cōior est; qd est p̄ctm̄ saltē veniale.**

¶ **Q**uod autē p̄cubitus nō cā reddēdū debitū. nec plus p̄eande. h; faciande libidinis sit p̄ctm̄ mortale. **Rū.** **fm Bon. z Ri. vbi s. q; si talis erit fines mīrimoniū.** Ita q; hoc vellet facere etiā si non esset sua vxor. z talis cōcubitus sp̄ est p̄ctm̄ mortale. Et sic cū vxore concubans dz ardentior amator. Aut sicut actu vel habitu intra fines mīrimoniū. Ita q; nō vellet cōcubere eū ca. si nō esset vxor. p̄p̄ia. z talis cōcubitus non est p̄ctm̄ mortale. Excusat̄ etiā a mortali. p̄pter matrimonij honestatē.

¶ **Q**uod vir teneat reddere debitū vxori nō petēti. **Rū.** **fm Ri. in. iij. di. xxxij.** q; cōiunx nō solū tene tur reddere q̄ vxor exp̄sse petit. h; etiā q̄n p aliqua signa cōiecturat̄. alter cōiunx suū cōingē affectare

carnales copulā. Erigere autē p̄p̄ie nunq̄ est necessitatis. nullus enī tenet vti iure suo qd p se tñ introductū est. extra de regula. ad apostolicā. **N**ec aliq; a suo debitore suū debitū repetere cōpellitur nec debitū offerre. si est tale debitū qd non debet; si nō petat exp̄sse vel tacite. cuiusmodi est carnale d̄bitū. **Aug. tñ de ancho. sup epistolas pauli dicit q; tripliciter pōt vxor petere debitū. Vno modo verbi exp̄ssione. Secōdo ex signi demōstratōe. Tercio ex nature conditione; quādo scit naturā hoc rationabiliter debere petere. sciens tamen ipsam esse verecunde nature. z p̄pter verecundiā nō petere; non solū p̄mo et secōdo modo h; etiā tertio modo petenti debet reddere. quia inq̄ntū vir potest; debet conari vt faciat vxorē suā continentē. tam debitū reddendo q; signa beniuolentie ostendēdo. Idem econtra. Et in hoc ostendunt mulieres que sub p̄textu deuotionis. vt quia est q̄dragesima vel solennitas magna vel forte volunt communicare in aliquo festo; debitū denegant. Et si quidē faciunt rogando vel persuadendo viris. vt voluntarie abstinēant. laudabile est. Si autem non acquiescunt. h; hoc omnino volunt et scandalizantur ex negatione; male possunt excusari a mortali. hec **Aug.****

¶ **Q**uod peccent cōiug; s erigendo vel reddendo debitū in solennitatib; z ieiunijs. **Rū.** **fm Ri. vbi supra q; ecclesia nihil potest contra ius nature** Et quia reddere debitū petenti est de iure nature. Ideo hoc ecclesia non p̄hibet; nec dissuadet quocunq; tempore. Non intendit etiam filijs suis laqueum ponere. Et ideo quia p̄hibere exactionem debiti sacro tempore; esset quodāmodo cōiugatis laqueū ponere. eo q; carnis corruptio non tñ mouet cōcupiscentiā tpe nō sacro. h; etiā sacro. Et ideo exactionē debiti tpe sacro nō p̄hibet. h; dissuadet. eo q; vacare operib; carnis. multū impedit elationē mentis ad celestia. cui mens sacro tpe debet intendere.

¶ **Q**uod liceat reddere debitū in loco sacro. **Rū.** **fm Ri. vbi supra q; non. quia licet possit reddi debitum tēpore sacro z erigere. vt dicit̄ est. nō sic de loco sacro quia facilius mutari potest locus q; tempus. vnde in loco sacro non licet carnale debitum erigere nec reddere. Si tamē per longum tempus essent coniuges violenter reclusi in loco sacro. vide tur q; tunc licitū esset eis in illo loco reddere z erigere; In tali enī casu non videt̄ illa p̄hibitio debere intelligi. quia non est ponēdus laqueus animabus propter mundiciā loci. An autem hoc casu reconcilianda sit ecclesia. Vide supra. Consecratio p̄mo.**

¶ **Q**uod liceat debitū reddere vel erigere tpe impregnationis. **Rū.** **fm Ri. vbi s. q; si sine piculo aborsus vir pōt carnalit̄ copulari vxori p̄gnati sibi tenet debitū reddere. z ab ea pōt erigere sine p̄ctō mortali. q; p̄cubitus mīrimonalis. non tñ est in officium. h; etiā in remediū. z mulier p̄gnans frequenter plus appetit concubitiū; q; quando non est p̄gnans. Si autē non potest eū ea carnaliter copulari sine piculo aborsus. tunc non debet sibi reddi debitum. nec ab ea exigi. quia matrimonium**

uale. **E**xpectatio non ueni da per laicos aut mulieres mīrimonalit̄; q; p̄ctus hoc ab icū dicit̄. et demulctus mīrimo. Et tunc p̄ctus ad q̄p̄a: cenit̄ di. cenit̄. **Ita ab ep̄o dicit̄ de h; de line p̄ctus. non t̄t̄. Sicut nō potest h; de seruat̄. Et nota fm **Bo. j. q; cōcubitus vel benedictio in p̄ctō. nō q; dicit̄ nec in p̄ctō.****

Degradatio

ex remissione pape. Pro hoc glo. notabilis in. c. nō est devoto. nam licet papa habeat plenam prātem debet tñ facere. sicut diligens paterfa. dispēfando cuilibet. put opus est. Sed quo ad ecclesiam militā tem; tene indistincte opinionē glo. 7 aliorum doct. Et p̄dicta p̄to indistincte vera vbi decime de facto solvunt. Sed vbi de facto non soluerent: nun quid papa possit dispēfate: vt sic nō soluentes eui tent peccati: Dicit p̄t q̄ sic: nō tñ in totū p̄ceptuz tollendo. sed ex cā non soluentes tollerando peccatum nō incurrunt. Et ideo p̄dicta p̄t solui qd. an nō soluentes decimas peccēt: Panor. in. c. tua. eo. ti. post Tho. dicit q̄ vbi de cōsuetudine nō solvunt: nō peccant laici non soluentes: nisi p̄pter ob stinationem animi. vt si haberēt animū obstinatū nō soluēdū: etiā si ecclesia p̄cipet. tunc etiā tales peccarent mortaliter. Et hoc placet: ne tanta multitu do pereat. Nota etiā fm Panor. ibidem. q̄ cōsue tudo est venecijs: vt in vita nō soluant decime p̄ sonales: sed in morte soluūt decima de omnibz mer cantijs: localibus: 7 alijs mobilibz. Nam p̄t eccle sia se habere in hoc casu ad lucrū 7 damnu q̄ si ille repit datus in morte: ecclesia sentit lucrum. si de pauperatis: sentit damnum.

+ Additio et p
 Declarat p̄dicta pa.
 r. r. de gra. q̄t
 An dicitur de p̄dictis
 hinc fm volūto dicitur
 ad f̄dē sit deponēdū
 7 postea dicitur de
 trūdēdū. An vō suffi
 ciat sola detrusio
 Et dicitur p̄ d. r. q̄
 nōt. r̄lū p̄ v̄balit
 deponēdū. Ad q̄o fat
 h̄r. r. r. tu. de p̄p̄t
 vbi dicit p̄ magnū s̄
 liby d. q̄ dicitur
 7 detrusio. 7 pa. d. r.
 tu. p̄t nōt. dicit
 titionē. Et q̄o dicit
 q̄ dicitur de delicta
 ma. q̄ dicitur q̄
 gūiora. q̄ dicitur
 Tenia dicitur ubi do
 lū nō dicitur ut q̄
 aliq̄d r̄tigit p̄ p̄p̄t
 a p̄u r̄p̄a s̄i dolo
 dicitur dolo r̄tigit
 s̄ta r̄ modū ut
 ni furto modū r̄
 l̄ domestici. Delit
 ta vō p̄ma s̄t q̄
 exigit dolo 7 dicitur
 in graue p̄udiciū
 aliq̄d s̄u r̄ publicū
 ut 7 furto. p̄urio
 7 alibz. ut r. r. nō
 ab h̄o. de iudi.
 Szariora vō fut
 r̄mina publica 7
 q̄o nō dicitur p̄ mor
 tis Szariora vō
 ubi dicitur p̄ modū
 Ad p̄p̄tū q̄ ubi dicitur
 r̄mittit tenia r̄ma nō dicitur deponē
 ut alibz r̄tigit ad arbitriū iudicis. ut r. r. nō dicitur de arm. r̄ r̄mittit p̄ma 7 p̄t deponē dicitur
 p̄maiora 7 publica p̄t ut deponēdū dicitur de trūdēdū mōstrū. ut d. r. tu. d. vō s̄t p̄missa dicitur p̄
 tuz deponē 7 Szariora ad p̄p̄tū r̄tigit ut d. r. p̄. 7 d. r. p̄. nōmīnū dicitur s̄t vō notabile dicitur p̄
 r. r. q̄lū. q̄ de arm. q̄ deputatio ista ad p̄p̄tū r̄tigit p̄ deponēdū dicitur p̄m mōt 7 r̄r̄sist
 dicitur illi q̄ ut dicitur p̄ ista p̄missis s̄r̄libz. 7 p̄t dicitur de delictis ita p̄missis ex. 7 q̄l̄ficatio ut
 tradit illi q̄ deponēdū iudici solaci. ut d. r. nōmīnū Caruāt in plati p̄m dicitur r̄r̄sist
 nō r̄r̄zāt r̄r̄gulatū. ut d. r. p̄. d. r. nōmīnū. q̄ r̄r̄zāt nō dicitur ita dicitur dicitur ut r̄r̄sist
 sit q̄ dicitur r̄r̄gulatū ista p̄r̄os dicitur dicitur v̄m s̄p̄l̄az. q̄ notat dicitur de imo. r̄ addi. bar.
 in l. d. d. c. de dem. 7 s̄t. vōz. l. p̄. q̄ r̄r̄sist 7 dicitur r̄r̄zāt q̄ p̄m dicitur dicitur dicitur dicitur
 h̄r. r̄ s̄ngl̄is q̄ l. 4 s̄ p̄p̄t. C. de mal. d. c. r̄

Degradatio. Duplex est degra datio. Quaedam enim est verbalis. s. depo sitio ab ordinibus. seu gradibus ecclesiasti cis eorum qui sunt in sacris ordinibus. Et hec faciē da est a p̄p̄o ep̄o assistente sibi canonico numero ep̄orum ad minus. xij. vltra metropolitano. Et hoc in degradatione ep̄i fm Panor. in. c. nō p̄t. de re iudi. In p̄b̄yteri vō. vij. sex vltra ep̄m p̄p̄m In causa dyacom. tres vltra ep̄m p̄p̄m. 7 tondē in causa s̄bdyacom. 7 p̄p̄s ep̄s eorum. xv. q. vij. felix. 2. c. se. 7 in. c. degradatio de pe. li. vij. Si vō de ponendus non est in sacris: sufficit snia. p̄p̄i ep̄i si ne alio ep̄orum p̄ntia. tñ p̄ntia capli sui requir rit. alā snia est nulla. fm Panor. in. d. c. nō potest. Sufficit tñ vt de consensu capituli aliqui ad sint ca nonici: puta duo vel tres qui representent totum ca pitulum fm Arch. Et sic in actibus in quibus re quirit p̄ntia capituli. seu cōsensu p̄t caplm de putare aliquos loco sui. qd nota. valet etiā cōsue tudo vt solus ep̄s deponat clericos in minoribus constitutos. p. c. iij. de consue. li. vij. qd loquit indistincte. Quēdā vō est degradatio actualis. siue so lennis: que debet sic fieri. Clericus degradandus indutus sacris vestibus habens in manibus vas vel aliquid instrū: vel ornamentum ad ordinem su um spectans. ac si deberet in officio suo sollemniter ministrare ad ep̄i p̄sentiam adducat: 7 tunc calix: liber: seu quēvis alia res: que in ordinatiōe ab ep̄o ei fuerant tradita singulariter auferant: incipien do ab eo qd ei vltimo datum fuerat. Et sic grada tim p̄cedendo. vsq; ad primā vestem que traditur in collatione tonsure. postea tondet. Poterit autē ep̄s vti verbis aliquibz ad terrorem oppositis illis que in collatiōe ordinum. plata sunt. hoc mō. vel si mili. Auferimus tibi vestem sacerdotale. 7 te ordi ne sacerdotali priuamus. 7 sic de alijs. Vltimo di

cendo: auctate dei omnipotentis. p. 7 fi. 2. s. l. ac no stra tibi auferimus habitū clericale. 7 deponimus et degradamus: 7 spoliamus: et eximus te omni ordine. beneficio: et privilegio clericali. hec oia ha bent in. d. c. Degradatio. Et fm Panor. in. c. qua liter. el. ij. de accu. depositio verbalis ab ordine dicitur degradatio. qz a gradu dicitur remotus. sed actualis de gradatio que fit fm formā. d. c. degradatio. est bu ius verbalis executio. qz iam p̄ prius degradatus est. vñ 7 in verbalis: nō aut in actuali numerus ep̄o rum requirit. Et hoc facit ad statutu imponēs pe nam degradatiōis simplr. nam debet intelligi de depositione: vt sic illud verbum sumat in mittiōē p̄tem de reg. iur. in penus li. vj. p̄ hoc facit theoricā doc. in. c. quanto. de iure iur. vbi habet. qz si p̄ aliq̄ delicto imponat pena capitalis debemus intellige re. nō de pena mortis. sed de alia minor. Lum tri plex sit pena capitalis. Prima q̄ admittit vitam. Et hec p̄t multis modis contingere. Secda pena est mortis prima. s. pena metalli. Sed quidā damnat in metallum. 7 bi grauioribz vinculis p̄munt. Alij in opus metalli. 7 bi leuioribz penis p̄munt. s. am bo. 7 ciuitate: 7 libertate amittunt. Alij damnant in ministeriū metalli: vt seruiant damnatis in me tallum. r̄sti ciuitate: nō libertate amittit: si ad sp̄s damnant in ministeriū metallor. sed si impetnū damnant: amittunt vtrūq; ff. de pe. ant facta. s. est pena. Tercia est deponitatio 7 in opus publicū damnatio. nō tñ in metallū. r̄sti nō libertate. s. ci uitate tñ amittunt. ff. de pe. quidā. vbi habet qz in opus publicū p̄p̄tuo dānat. 7 in insula depon tati sunt sine ciuitate. 7 ea que iuris ciuils sunt. nō habent. q̄ vō iurigen. sunt. habēt. Non capitales pene sunt quatuor: Prima est relegatio ad sp̄s: vel impetuum. Et isti bona amittunt: vt in l. relega torum. ff. de interdi. vbi dicitur: siue ad sp̄s: siue impe truum quis fuerit relegatus. 7 ciuitate retinet. 7 fa ctionem testamētū non amittit. Secda est infamia. Tercia est dignitatis amissio. Quarta verberū ex perimentū. ff. eo. li. quis forte.

¶ An autē vbi requirit in casibus p̄dictis certus numerus ep̄orum. vna cum ep̄o p̄p̄o. nunquid isti ep̄i sint oēs iudices: Se. in. d. c. degradatio. cō cludit qz tales ep̄i sunt iudices in p̄ncipiō. et nō assessores. xv. q. vij. c. fi. Non ob. d. c. degradatio. ibi. assistēte numero. qz illud verbū. assistente. p̄t intelligi: vt assistant. vt indices.

¶ Quid si ep̄i discordēt inter se: Rñ. fm cōiter do cto. sufficere maiorē p̄tem. 7 satis dicunt cōcordes. ex q̄ maior ps disponit.

¶ Sacerdos vel alius clericus in sacris. cum p̄ be resti fuerit seculari curie relinquēdus aut perpetuo immutādus. i. incarcerandus poterit p̄ solū ep̄m degradari: conuocatis abbatibz. alijsq; platis. 7 re ligiosis p̄sonis. 7 l̄ratis sue dyocesis. de quibus ex pedire videbit. In alijs ergo criminibus: si immi net degradatio faciēda seruent iura antiqua. hec habent extra de heret. c. qm. in ter. 7 in glo. lib. vj. Qualiter autē degradatus tradi debeat p̄nti secu lari: Rñ. eius degradatio. p̄tē potestate celebran da est. +

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and bleed-through.]

An aut sit necessaria traditio post degradatio-
nem. *Rñ. Sc. vbi s. fm Jo. de fan. dicit qd nō cre-
dit post degradationem necessariā esse traditionē*
scz vt ep̄s tradat eum curie seculari. qz traditio rea-
lis derici post degradationē. nō debet fieri. sed po-
tius sit quedā verbalis declaratio. qualiter est eru-
tus p̄uilegio clericali. vt notat in. c. nouimus. de
ver. sig. immo qñ clericus est a iure erutus p̄uile-
gio clericali. satis apparet decetero eum esse de iu-
risditione seculari. Et p̄ hoc cessat rō Jo. de li. dicē-
tis qd post degradationē adhuc manet dñium de-
rici penes ecclesiā. qd nō amittit sine traditione si-
cut in dominijs aliarū rerum. *Rñ. qd post degra-
dationē. ecclesia pdit dñium derici p̄ talem decla-
rationē. z sic remanet vacans z a nemine possessus.*
erit ergo occupantis. z sic iudicis secularis.

No quo aut delicto debeat clericus tradi curie
seculari. *Bo. in. c. ad abolendam. de heret. dicit qd
in tribus casibus. Primus in crimine heresis. sed
iste casus fm Panor. ibi nō recte excipit. qz si vult
se corrigere. nō tradit curie seculari. sed detrudatur
in carcerem; vt in. c. pe. de heret. quiniimo ista pe-
na hodie pot̄ commutari in aliam; vt in. c. vt comū-
si. de heret. li. vi. Et hoc verum nisi sit relapsus: qz
tunc sine vlla audientia tradit curie seculari; vt in
c. accusatus. de here. li. vi. Scōs casus est in crimi-
ne falsi. de cri. fal. ad falsarioum. Tercius. ppter ca-
lumniam quam quis intulit ep̄o suo. xj. q. j. si quis sa-
cerdotum; Sed glo. in. c. cum nō ab hoie. dicit iudi-
dicit illud. c. si quis. pcedere i incorrigibili. Et ista
opinio tanq̄ minor. cōter approbat. Durum em̄
esset dicere qd ppter homicidiū clericus nō tradat
curie seculari; vt in. d. c. cum nō ab hoie. Et qd ppter
simplex conuicium illatum ep̄o deberet tradi curie
seculari immediate. Extra istos casus dicit p̄dicta
glo. qd nō tradit curie seculari depositus si est corri-
gibilis. Sed Panor. in. d. c. nouimus. dicit qd ex-
tra tres p̄dictos casus pot̄ fieri actualis degra-
datio; vt p̄ delicto valde graui z p̄uicioso. z diffusius
ipse Panor. tractat hanc materiam in. c. at si derici
de iudi. vbi querit: an homicidia clericus tradi pos-
sit curie seculari; Et rñdet fm Pe. de ancha. q. d.
c. cum non ab homie: qd imponi tñ penā depōsi-
tionis. p̄ homicidio. z nō degradationis; seu tradi-
tionis curie; debet restringi in homicidio nō quali-
ficato. Ita qd nō trāseat in aliam speciem criminis
grauiorem; puta patricidium assassinatorum; homi-
cidium sacerdotis; p̄ditore cum spoliatoe bonorū.
Item debet intelligi in vno homicidio nō in pluri-
bus. vnde homicidiū vel furtum sic qualificatum
vt qd sacerdotem interfecit. p̄ditore z rebz z pecu-
nia spoliavit; vel ecclesiam incendit. vel ecclesiā re-
bus deputatis ad diuinū cultū spoliavit. vel ordi-
nauit. p̄dere patriam. Certe in istis grauissimis de-
lictis nō vendicat sibi locum. d. c. cum nō ab homi-
ne. vnde cū p̄ simplici homicidio z p̄ simplici fur-
to; canon deponat clericum; vel ipsum detrudat;
vt ibi videt qd in homicidio qualificato; vel itera-
to; vel p̄ delictis valde enormibus nō sit reperire
fm canones penas cōdignas. Postq̄ ergo fm le-
ges z ius diuinum venit imponēda pena mortis.*

de homi. c. j. videt qd ex quo ecclesia nō habeat pe-
nam condignam contra talem hoīem sceleratum.
debz tradi curie seculari. nec pena p̄petui carceris
est condigna. nam imponit heretico redempti ad
vnitatem ecclesie. Item arguendo a maiōitate rō-
nis. nam traditio iudici seculari z degradatio in fl-
gitur a canonicis. p̄ criminibus valde minoribus
q̄ sit homicidium; vt contra falsarium s̄farum pa-
pe z similes. Non ob. si dicat. qd ppter idemptra-
tem vel maiōritatem rōnis nō debemus extende-
re constitutiones penales. dico qd licet in canonicis
non sit pena certa diffinita. sed in legibus sic. vt cō-
tra illos qui templa dei effregerūt. combusserunt
spoliauerunt. z sacerdotes occiderunt. seu parētes
seu patriam. p̄diderunt. contra em̄ tales seuisime
pene sunt de iure civili. nam qñq; damnant ad be-
stias. qñq; viuū comburunt. qñq; p̄ frustra scindū-
tur; vt assassini; vt. l. capitalium. ff. de pe. l. ij. ff. ad
l. cor. de sic. et. l. pena patricidij ad. l. p̄. de pari. Di-
cemus ne qd in sacerdote p̄petrāte talia sit pena cō-
digna carceratio; vel detrusio in monasterium vbi
laicus forte socius comburūt; damnat ad bestias;
vel p̄ frustra diuiditur. Certe tantam dissimilitudi-
nem in clericos z laicos taliter delinquentes indiz-
cere esset absurdum. vnde tales semp sunt degra-
dandi z p̄ ep̄m tradendi curie seculari. Et pot̄ con-
cludi qd qd diu potest corrigi p̄ ecclesiam q̄ tunc un-
q; sit criminofus. nunq; tradendus est curie secu-
lari. Hoc intellige qñ potest corrigi de iure z de fa-
cto. Sed vbi delictum est atrocissimum. seu diu cō-
tinuatum; nō videt sufficere sola pena depositio-
nis. ergo et mente. d. c. cum nō ab homie; potest
p̄cedi etiam ad traditionem curie secularis. Sicut
ergo cum nō potest congrue puniri de facto relin-
quit curie. vt ibi. ita qñ hoc nō potest de iure. ppter
defectum pene. Et sic intellige eōdem theorica glo.
vt in. c. nec licuit. xvij. dist. z in. d. c. cum nō ab ho-
mine. z in. d. c. ad abolendam. z in. c. si quis laicus
xrij. q. v. vbi p̄ h̄yter vel clericus. vel ep̄us degra-
datur. ppter conuagationem factam contra p̄nci-
pē. vel dñm terre. Nec Panor. in. d. c. at si. Et idē
Panor. in. d. c. nouimus concludit qd si citra incor-
rigibilitatem potest fieri traditio p̄o delicto valde
graui. z damnofo. debet tñ ecclesia efficaciter inter-
cedere. id est nō fice. vt nō imponat pena mortis.
Et addit qñ. p̄ceditur ad incarcerationem. carcer
nō debz esse ita artus z durus qd clericus extingua-
tur infra paucos dies. sicut faciunt pleriq; prelati.
vnde sic facientes nō em̄tant irregularitatem. secu-
ta morte. Licet em̄. ppter duritatem carceris z tenu-
itatem ciborum vita sit attenuanda. non tñ taliter
quo minus possit sustentari. Et quo etiam collige
qd panis z aqua debent administrari in tanta quā-
titate vt verisimiliter natura possit sustentari. nec
vlla pena est imponenda p̄ ecclesiam p̄ quam pos-
sit incurrere verisimiliter periculum mortis. Item
nota fm Semi. in. d. c. degradatio. in verbo. oma-
mentū. qd appellatōe ornamentorum comprehendit
tur liber. calit. z similia. quod nota. p̄o legatis que
sunt p̄o ornamentis. quia possunt in illa conuer-
ti.

Delectatio

¶ Vtrum degradatus possit edificare corpus xpi. Rñdeo fm Rich. in. iij. dist. xij. q. quilibet sacerdos hoc sacramentum potest conficere. saltem de facto: siue sit irregularis. interdicitus: suspensus. hereticus: vel degradatus ab executione eorum que sunt ordinis: aut excommunicatus: aut schismaticus: quia nullus horum q̄tuncunq; nequarius amittit characterem sacerdotalem: sup quo fundatur conficiendi potestas. vnde si quilibet p̄dictorum super materiam debitam dicat formam verborum debitam. cum intentione faciendi quod facit ecclesia vere consecrat. licet glo. in. d. c. degradatio. teneat contrariū. Sed p̄mū tene.

¶ Vtrum degradatus possit conferre ordines? Respondet fm Rich. in. iij. dist. xix. q. licet de hoc sint opiniones. tamen tenet q̄ quis talis non debeat erequi officium. tamē si ordinat: verum ordinem confert. quia nō conferat ordinis executionem. sicut dicimus in episcopo qui resignauit loco vel dignitate. nam degradatus non est magis spoliatus dignitate episcopali q̄ ille. Ideo aliqui dicunt episcopum per homines dignitate episcopali totaliter spoliari nō posse. Vnde degradatio nō est dignitatis ablatio. sed perpetua suspensio ab executione dignitatis illius. Et sic habes ex predictis q̄ degradatus si fuit in sacris tenetur dicere bonas canonicas. ex quo retinet characterem. Adde etiaz predictis notabile verbum Panor. in. c. ex parte de de. non refi. q̄ depositus verbaliter si est incorrigibilis p̄dit privilegium canonis incontinenti. et potest comparari p̄ iudicem secularem. text. est fm cōmunem intellectū in. d. c. cum nō ab homine. De deposito aut actualiter nō est dubium per. d. c. degradatio.

¶ An autem diffidatus si est clericus possit sine aliqua degradatione tradi curie seculari? Prima frōte videtur q̄ non. per. d. c. degradatio. quod requirit degradationem anteq̄ tradatur curie seculari. Contrarium tamen determinat Be. in. c. pro humani. de homi. lib. vi. per illum text. qui loquitur de huiusmodi diffidato. Et diffidatus dicit: ac idē importat. ac si esset penitus extra potestatem et protectione cuiusvis iudicis ecclesiastici. Et ideo ista diffidatio habebit eundem effectum quem degradatio. et traditio facta iudici seculari. Quādoq; etiam ista diffidatio plus importat q̄ degradatio. q̄ diffidatus necdum potest puniri per iudicem secularem. sed per quemcunq; etiā non officialem. nec huiusmodi diffidatio potest fieri passim et indistincte. sed permittitur: vel iudicis: vel iuris auctoritate: vt in. d. c. pro humani. quo casu potest licite vnusquisq; proximum offendere. sicut dicimus de bannito per statutū municipale. nec alius a principi pot̄ h̄mōi diffidationē facere: vt p̄t̄ p̄ Hosti. et Jo. an. in. d. c. p̄ humani.

Delectatio. **¶** Vtrum cōsensus in delectationem peccati mortalis sit peccatum mortale? Rñdeo fm Bon. in. ij. dist. xxi. q. sic quādo est deliberatus consensus etiam sine voluntate perficiendi actum. Et iste dicit

consensus verus. Alius hō fm eum dicitur cōsensus interpretatiuus. puta dato q̄ nō consentiat in delectationem. immo ei displicet et aduertit periculum. et tamen delectationem illam non repellit. sed mentem in talibus cogitationibus reuoluit. Et tunc dicunt aliqui magistri q̄ peccat mortaliter. Tamen hoc vltimum nō est vsquequaq; certum. Negant enim aliqui esse mortale p̄pter talem negligentiam vbi est displicētia quātūcumq; quis periculum aduertat. tamen via securior est tenenda. Et sanum cōsiliū est. vt de ipso sicut de mortali peniteat. Non tamen de quacunq; delectatione loquimur. vtpote de ista. qua quis delectatur cogitando de pulcritudine mulieris. sed de illa que surgit ex cogitatione illius operis nequarii. **¶** De Bon.

¶ Vtrum mulier que genuit filium et fornicatione postq̄ factum adulterum videt eum bene cōuersari: possit sine peccato velle habere illum filium. et detestari actum fornicarium. quo eū genuit? Rñ. fm Hen. de gan. q̄ circa genitum in fornicatione possumus p̄siderare plura. scz substantiam actus naturam: et bonam conuersationem. et circūstantiam. quia ex fornicatione. Et tria prima potest quis velle etiam simul detestando circūstantiam fornicationis circa actum. quia velle. et detestari nō sunt circa idem. sed illam circūstantiam nullo modo debet velle. neq; actum cum illa circūstantia admittit. immo potius deberet velle talem prolem. et si esset sanctior Jobanne baptista nō habuisse. quia pro nullo bono creato debet aliquis consentire in dei offensam. Et predicta nota. q̄ faciunt ad multa. Et presertim de eo qui furatus est parasurum vel pulcrum vestem. et delectatur in predictis. et de eo qui furatus est gallinas pingues. et in comedendo de huiusmodi rebus furtiuus recordatur et delectat. Vide etiam quod notat Archi. flo. in summa post Tho. q̄ aliquis de fornicatione cogitans potest de duobus delectari. scz de ipsa cogitatione. et de fornicatione cogitata. Cogitatio ipsa fm se nō est peccatum mortale.

¶ An autem cogitatio deliberata in vxorem propriam sit mortalis. Respondit idem Archi. flo. q̄ nō sicut nec ipse actus coniugalis de se. et hoc nisi ita immoraretur in ea q̄ pullitio sequeretur in vigilia. Secus ergo si in dormiendo. Addit etiam q̄ oscula et tactus. et amplexus. si fiant propter delectationem extra matrimonium habendam sunt mortalia. et qui permittit hec fieri ab eo quez extimat moueri amore libidinoso: mortaliter peccat. Sed qui permittit fieri sibi predicta credens illum moueri ex dilectione fraterna. seu honesta amicitia: seu quadam humanitate: seu honeste patrie non peccat. Quis hoc faciens ex libidine moueretur. Permittens autem se tangi in membris genitalibus nisi sint cōiuges. vel nisi subit causa necessitatis: vt infirmitatis et huiusmodi. credo non posse excusari a mortali. Et per predicta patet quid dicendum de questione quotidiana. puta an vidue que delectantur de tactibus et opere carnali q̄ habuerunt cum maritis suis peccent? Dico per predicta. nō esse iudi-

randum de peccato mortali. dummodo consistat infra limites matrimonij. & non sequat pollutio. Secus si videtur dicendum. si de nouis tactibus: vel actibus delectent: vel in somnis habuerunt pollutionem recordando de marito. & postmodum delectant. tunc hoc casu videtur magnus periculum. Et licet voluntas sit in fran. de ma. in primo. cogi non possit. aliqui tamen difficultat ex coniunctione voluntatis cum appetitu sensitiuo. Nam habitus in appetitu sensitiuo existentes inclinant ad talia delectabilia. Et ideo qui habent habitum de difficili resiliunt: vt in phileoaptis.

Quid autem de puellis que sepius cogitant & delectant. cogitando de pulchritudine alicuius iuuenis et delectantur quod cum vellent amplectari. tangere & osculari. Sic tamen si crederent. non debere coniungi matrimonialiter eidem. nullo modo in predictis delectantur: Dico per predicta quod si dicte puelle deliberate delectent de ope carnali. scilicet cogitando. tunc dico quod peccant mortaliter. nec potest dici quod consistant infra limites matrimonij. ex quo nullus ibi est matrimonium. Sed de osculis et tactibus maius est dubium. tamen potest dici per predicta quod si in huiusmodi cogitationibus osculorum & tactuum sit deliberatus consensus propter delectationem libidinosam videtur mortale. quod videtur ibi corrupta intentio. Secus si ex delectatione fraterna. sicut si frater osculetur sororem & econtra. Addit etiam idem Arch. flo. quod mulieres pendentes se ad amari & peccari: quotienscumque studiose se offerunt aspectibus amatorum: vt illis placeant: totiens peccant mortaliter etiam si nil turpe agere vellent cum illis: quod sunt occasio efficax ad ruinationem illorum.

Sed quid de illis qui sub specie mortificationis spiritualis faciunt coram se denudari mulieres totaliter vel peccata: Credo non posse excusari a mortali peccato. quod hoc est contra honestatem naturalem. Item propter piculum lapsus. Item propter scandalum.

Delegare est vices su

Das alteri committere. Delegatus ab alio quod a principe: non subdelegat. l. a. indice. l. de iudi. Et d. lex videtur ponere duas regulas. Prima est quod iudex delegatus non potest subdelegare. etiam si infirmitate: vel alia iusta causa fuerit impeditus. arg. l. pretor. §. si post. ff. de va. mu. Ista regula primo fallit: quod vnus articulum: vel vnus capitulum illius cause videtur alteri posse committere vt in de. j. de offi. dele. Secundo fallit. quod ad hoc habet speciale mandatum. Ita concludit Jo. an. p. text. et glo. in c. is cui. de offi. dele. li. vj. Tercio fallit in delegato proconsulis: vt l. legatus. ff. de offi. proconsulis. Ratio secundum Bart. in d. l. a iudice: quod delegatus est de conscientia principis vel legis. Item dicit glo. in d. l. a iudice. quod fallit in delegato ad vniuersitatem causarum qui equipatur ordinario. Et sic non est mirum si potest subdelegare vnam causam: vt notat glo. in c. cum causa de ap. Item fallit secundum quosdam quod si lis est coram ipso iam contestata. quod sicut procurator lite contestata potest alium substituere. Ita et iudex delegatus. Hoc tamen contra non tenet: vt dicit Bar. in d. l.

a iudice: nec illa equiparatio de procuratore ad iudicem secundum eum est bona. quod procurator ideo substituitur post litem contestationem: quod est effectus dñis instancie hinc est quod sine causa non reuocatur inuitus. quod non est in iudice delegato: vt l. iudicium soluit. ff. de iudi. Secunda regula. Delegatus a principe potest alteri delegare: de quo in c. si. de offi. dele. Debet tamen delegare ei qui sit alius habilis secundum formam traditam de iure canonico in c. statutum de rescrip. li. vj.

Delegatus a papa subdelegare potest licet datus sit ex officio: vel de consensu partium: vel cum clausula prelectionis: videlicet quod si non omnes: tu cum alio exequaris. d. c. si. Ex quo Panor. ibi facit regulam singularem in facultate subdelegandi. videlicet quod regulariter papa committendo alicui causam: non videtur eligere industriam persone. sed potius intendit prouidere negotio: quod decidendum committit.

An autem si papa deputauit tunc tunc delegatum cum consensu partium: possit dictus delegatus alteri subdelegare etiam in iuris partibus: Job. an. in additi. Speculi. dicit quod de honestate non deberet subdelegare nisi de consensu partium. non tamen de necessitate. quod d. c. si. indistincte dat facultatem isti delegato subdelegandi. dicens quod delegato a principe est a iure concessum. Idem Ho. & Spe. & Panor.

Deputatus cum clausula prelectionis non impeditur committere vices suas. & sic per illam clausulam non intelligitur prelecta industria persone: nisi illud verbum geminaretur: puta si diceretur. Tu tu exequaris. secundum Bal. vt verba aliquid operentur: extra de puul. si papa. li. vj.

Is cui committitur negotium vt personaliter exequatur: potest si partes consentiant alteri subdelegare. Hoc tamen intelligitur secundum Panor. vbi dicit quod forma referri potest est fundata. super utilitate partium. Secus si esset fundata super utilitate publica. quod non esset remissibilis per pres. vel vbi partes contradicerent. Secus si expressis: vel tacite consentirent. Nota etiam ex text. ibi. industria & fidem. quod eligendo industriam & fidem alicuius. videtur tacite inhibita subdelegatio. Idem si dicitur personaliter exequaris. cum limitatione tamen precedentis vel si diceretur. confidentes de tua industria & circumspectione. fallit tamen dicta regula in casibus expressis in d. c. si. in. §. ceterum. & ibi expamuntur: predicare crucem: excoicare: vel absoluer. dispensare cum irregularibus: vel iniungere penas. hec alijs demandare non licet. quod non sibi in iurisdictione. sed certum ministerium committitur in hac parte. Non solum autem in casibus predictis. sed etiam in omnibus alijs in quibus committitur nudum ministerium. & non iurisdictione prohibetur subdelegatio per dictum text. in fine.

Ille cui papa committit inquisitionem vel provisionem ecclesie de plateis siue alijs ministris. quia in huiusmodi casibus industria et fides persone cui committitur eligi videtur. non potest hoc alteri subdelegare. saluo si haberet speciale mandatum subdelegandi. d. c. si.

Delegato non creditur nisi delegationem perbet: nec tenet quis exequi nisi iam delegatus: nisi ei delegatio nis sit ostendatur: extra co. cum in iure.

Depositum

¶ Qualiter autem probetur mandatum delegatiois? **Rñ.** Panor. in d. c. cum in iure. dicit quod primo probari potest per originale: et hoc clarum. Secundo per exemplum solenniter sumptum ex originali. De qua solennitate vide infra privilegium. Idem si partibus consentientibus: vel presentibus et non contradicentibus originale fuit exemplatum in actis sicut Hosti. Nam in preiudicium ipsarum partium acta facient fidem de tenore originalis. ar. bonum in l. j. l. de rela. et per illum tex. dicit ibi Bar. quod si partes in iudicio presentes non contradicunt his qui presententur in earum preiudicium. videtur consentire. Secus ubi solus notarius exemplavit infra originalia reducenda ad actorum tenorem. Nam ut dicit Inno. cum producantur infra: sola productio est de actis: et non tenor. quasi dicat quod si notarius scripsit in actis. quod produxit tale instrumentum. creditur notario de productione: ut in c. qui contra. de proba. sed non creditur super tenore instrumentum: nisi probet tenor per originalia. vel alijs modis predictis.

¶ Quid si delegatus non vult facere fidem ordinario de suo mandato. sed ei parere nolentem excuset. Dicunt doctores quod excusatio non tenet. quod delegatus non habet iurisdictionem supra ordinarium: nisi quando esset sibi rebellis. Sed petendo fidem de mandato facit quod sibi a iure permittit. ergo non potest dici rebellis.

¶ Quid si ordinarius maliciose dicat se dubitare de mandato allegando maxime falsitatem rescripti. Hosti. dicit quod quatuor remedia: hoc casu competunt delegato. Primum ut delegatus exequatur se quod potest ut. c. in lris. eo. ti. Secundum ut puniat ipsum ordinarium: si constat quod maliciose se opponat. Tertium quod puniat quo ad deum. Quartum quod poterit condemnari in xxx. lib. auri: si maliciose opponit cauillando rescriptum principis: ut l. ij. l. de leg. Ad predicta facit quod notat Panor. in c. preterea de dila. ubi dicit quod si agit de grauissimo preiudicio non est parandum assenti se delegatum: quous sit persona auctoritabilis. nisi prius constet de mandato pleno. nec sufficit simpliciter copia. l. vna. l. de man. prin. nec aliter ordinarius debet exequi sententiam. ar. in c. nobilissimus. xij. di. Si autem agit de graui preiudicio. non grauissimo: seu grauiori. puta citatus est in valde remotis partibus. sufficit mittere copiam rescripti. nec sufficit asserere se delegatum. Si autem agit de leuissimo: puta quod citatus est in loco ciuitatis. vel modicum distat. tunc non est necesse mittere copiam: quo ad effectum artandi citatum ad comparandum. quod satis est asserere se delegatum. quod omnino dubium iurisdictionis. ex quo persona non est vilis. et ex tali dubio quis tenet comparere. ar. in l. si quis ex aliena. ff. de iudi. Secus si simpliciter citetur: nec asserit se delegatum. nec aliter est ordinarius.

¶ Que autem iurisditio videatur in dubio demandantibus: Consuevit concludi. quod qui committens dicit auctoritate nostra cognoscas. tunc videtur translata iurisditio ordinaria. per tex. in phemio Insti. ibi. auctoritate nostra. Sed quoniam hoc non exprimitur. tunc per commissionem vnius negotij vel plurium non videtur committi ordinaria iurisditio per l. si certari. ff. de mili. te. Sed si committatur vniuersitas: sic per l. j. s. cum vrbem. ff. de offi. pre. vrb. Adde predictis

quod notat Panor. in c. irrefragabili de offi. ordi. quod iurisditio delegata non expirat morte delegantis quoniam fuit data per viam legis. et non ab homine: ut in c. gratum de offi. deleg. Ratio diuersitatis. Nam homo moritur. et eodem modo extinguitur eius delegatio cum eo re integra cum non fixerit radicem in personam delegati. Sed lex nunquam moritur. Pro hoc. c. si gratiose. de rescriptis. lib. vj. ubi patet quod dispositio facta sub nomine dignitatis non parit per mortem hominis dispositionem. Et hec faciunt ad statuta per que causa quandoque delegatur alicui: ut per mortem statuentium non expirat delegatio. Idem videtur quando existet in aliquo officio aliquid disponunt per viam statuti. ut per mortem. seu reuocationem illorum officialium. non expirat illa dispositio. Secus si non per viam legis vel statuti.

¶ An autem episcopus possit delegare et cui? Vide de hoc s. l. confirmatio facti.

¶ Sed nunquid episcopus possit delegare his qui sunt in alieno episcopatu? **Rñ.** delegare potest ea que pertinent ad iurisdictionem voluntariam. sed non potest eos compellere ad suscipiendum eius commissionem. cum eis nihil precipere possit. Sed non potest eis delegare ea que pertinent ad iurisdictionem contentiosam. que non habent locum ut fiant in alieno episcopatu.

¶ Denunciatio. vide supra. Accusare. et infra. In quilitio.

Depositum. Quomodo et quomodo reddi debet? **Rñ.** reddi debet ipsa res deposita ad petitionem deponentis. Quod tamen fallit in quatuor casibus. Primum cum quis gladium deposuit: deinde furiosus factus ipsum repetit. xxx. q. ij. ne quis. Secundus si deponens fuerit depositatus. nam bona eius publicantur. ff. eo. bona fides. Tertius cum fur depositum. et cum domino petitione concurrat. quia tunc potior est dominus: ut in pall. l. bona fides. Quartus quoniam fur depositum apud illum cui surripuit. vel apud peritatum. ut probatur in l. bona fides.

¶ Depositarius licet per voluntatem suam depositum renouare: extra eo. bona fides. etiam contra pactum appositum. quia potest penitere. ff. eo. l. j. Vrens autem depositum contra voluntatem deponentis: seu depositum negans. committit furtum. et condemnatus efficit infamis. Primum probatur per c. j. extra eo. Secundum probatur per l. qui depositum. l. eo. Idem est in pignore.

¶ Vtrum depositarius teneatur satisfacere deponenti si res apud eum pereat? **Rñ.** tenetur si commisit dolum. vel latam culpam: ut puta. si deponens apud me seruum vincitum. et ego misericordia motus soluo eum. ff. eo. si hominem. Item quando depositarius res suas habet saluas. et depositas amittit. presumitur contra ipsum. quia suas clausit in archa. de positas vero non clausit. Sed circa hoc iudex ex qualitate rerum et personarum arbitrabitur dolus affuisse vel ne. Quid enim si res deposita erant preciosiores suis. et non valens subuenire vtriusque. precegit suas. nam secundum ordinem charitatis tenet se magis diligere

¶ Proximam. xxiij. q. v. si non licet. Sicut enim non tenet quis animam suam impendere comodis alienis. Ita non tenetur pati interitum rei sue. ut saluet res etiam preciosiores primi sui. Et ideo non potest dari certa doctrina. Quid enim si saluauit res vilissimas. et non saluauit res depositas preciosas. Ideo iudex arbitrabit. Nec Panor. in. d. c. bona fides.

¶ Sed quero de qone notabili. quid si in rebus suis est plus diligens qe cois hoim natura desiderat. et in rebus depositis adhibuit diligentiam debitam quantum cois hoim natura desiderat. an teneat: si talis res fuerit deperdita: Rñ. Bar. in. l. qd nerua. ff. depo. dicit qe tenet diligentiam prestare rebus depositis tantam quantum suis. alis est in fraude presumpta. Et fm hoc videt qe diligentia sua erit sibi dānosa. et sic stultus erit melioris cōditionis qe pitus. Dico qe sua diligentia nō est sibi dānosa. s; suis dolus psumptus ex quo mindorem diligentia adhibet qe in suis. qz absq; bona fide est. Idē tenet glo. ibi. qd est notandum.

¶ Depositum si fiat gratia deponētis tñ. tunc deponitarius non tenet nisi de dolo et lata culpa. In quibusdam tamen talibus depositarius tenet de leui et leuissima. Pamo cum depositarius obtulit se deposito. tunc enim tenetur de leui culpa et leuissima. cum videatur depositum factum gratia deponitarij. Secundus casus quando deponitarius aliquid recepit p custodia. hoc enim casu cōmuniter tenet. ut veniat leuis et non leuissima. quia contra eius ille sit gratia vtriusq; ut in. l. contractus. ff. de reg. iur. et facit qd dictum est s. c. Commodatum. vnde ergo culpa in deposito. sicut in comodato. Casus autem fortuitus non imputat depositario. nisi pceserit mora in restituendo. vel culpa: vel pactū. Et quo ad pactum. dic vt supra dictum est in comodato. hec habentur in dicto. c. bona fides. et ibi Panor.

¶ Ecclesia non tenet de deposito etiam quando depositum fuit factum in pntia plati et capitali nisi aliquid lucrū sit ecclesia inde consecuta fm Inno. p. l. licet. ff. de pecul. et mirat Panor. qe doc. nō pot derauerit hoc dictū Inno. quod videt satis notabile. nam qñ ecclesia recipit aliqd lucrum pōt dicit contractus initus gratia vtriusq; merito ecclesia obligari debet. sicut ex alijs cōtractib; Sed qñ sit gratia deponentis tñ. nō occurrit rō. quare ecclesia debeat teneri. saltem vt sit pueniendū ad distractionem rerum immobilium. vel mobilium preciosorum ex contractu plati et capli non inuito ad utilitatem ecclesie cōtra caplm. sine exceptione. xij. q. ij. Jo. aut an. distinguit. vtrū depositū sit factū apud sacristam deputatū ad custodiā vasorum. et tūc nō nō dī factū ecclesie. et sic ecclesia nō tenet. sed optet qe interueniat pntia plati et capli. Si vō depositū sit factum apud sacristā deputatū ad custodiā depositorum. tunc nō requirit pntia horuz; satis est enim qe a principio illum deputauerunt ad deposita recipienda. et sic Jo. an. vna cum glo. in. c. j. eo. tit. sentiunt ecclesiā obligari ex tali cōtractu inuito gratia deponentis tñ. Et Panor. p cōcordia barum

rum opi. dicit qe ecclesia nō tenet. quatenus veniē dum sit ad distractionē immobilium. vel mobilium preciosorum. et sic pcedit opi. Inno. Sed quatenus absq; pdictorum distractione. ecclesia satisfacere pōt. puta de fructib; ecclesie. ecclesia tenet. et sic pcedit opi. Joh. an. et glo. Si tñ ecclesia cōsecuta esset aliqd utilitatē. dic vt in principio huius. s.

¶ An aut extimatio in deposito adiciat gradum. dic qe sic. sicut et in comodato. Et dic vt dictū est s. eo. Commodatū.

¶ Quid si plures deposuerunt. Numquid reddetur alteri eorum: si petet: Rñ. qe sic. si hoc in deponendo sit accura. alis p pte tñ. qz etiam duo heredes p pte agunt. ff. e. l. j. s. si pecunia. Si aut duo deponant. hoc pacto. qe nō reddat vni sine altero hoc seruari debet. vñ si reddat vni. neuter agere pōt si depositarius negat se reddidisse. nec reddere cogit alieui. qz nō illi cui reddidit. quille nō pōt agere nec illi cui nō reddidit. qz nō tenet sine alio reddere. hec Hosti.

¶ Pone: potestas recomendavit aliquem in carceribus. postea dubitans. misit familiam suam ad custodiam carceris. An primus sit liberatus a custodia: Rñ. Bar. in. l. si vt certo. s. si de me. ff. como. dicit qe p appositionem custodis. nō videt remissa custodia: vt. l. si mei causa. ff. como. Ite hoc facit fm Bar. ad. q. de locatore rōcini. qui cum rōcino misit famulum. Vtrum p hoc scholari cōducti videat remissa custodia. Glo. in. d. s. si de me. videt dicere qe ppter hoc non minus scholaris tenetur. Sed Barto. dicit qe aut constat qe locavit famulū et rōcinum. non autē cum apposuit causā custodie. et tunc negligētia nunciij. nō excusat scholaris dolum. d. s. si de me. Quod intellige ante qe scholaris reddat rōcinum. Si enim post qe reddidit perit. non tenet: vt. d. l. si mei causa. Aut cōstat qe cum misit. vt custodē. et tūc si hoc fecit ab initio. scholaris nō tenet de custodia: vt patet ex pdictis. Aut nihil apparet. sed locavit rōcinum et famulū. simplr. et tunc in dubio nō videt remissa custodia vt. l. pe. cum sua glo. ff. vsufru. que ad. ca.

¶ Pone: quidam promisit custodire castrum vsq; ad annum. finito anno obtulit domino. et dominus ipsum non recepit. postea inimici castrum inuasunt. et destruxerunt. sine dolo custodis. An custos teneat: et videtur qe non. per. l. si mora. ff. so. matri. sed nihilominus potest salarium petere. In cōtrarium facit. l. Item queritur. s. qui impleto. ff. loca. qz remanendo in castro. videt remanere in eadem custodia. et eiusdē qualitatē. quā primo pstitit: vt. d. s. qui impleto. Sed pmo tenebat de culpa. que psumit adesse. vt. l. carceri. et. l. si de custodia reoriam. ergo et nunc. Sed Dynus in. d. l. si mora. dicit qe hoc habet locum. vbi non obtulisset domino. Idem dic in similibus. que faciunt ad multa.

¶ Quid si peregrinus intrat nauem vel tabernaz et non ostendit res quas habet. postea dicit se perdidisse certas res. an debeat stari eius sacramento. Matheus in. de. ne in agro. de stratu mona. prout recitat ibi Zab. dicit qe non. per caplm si. de iure. i. iij

Detractio

fur. Quia nō deferret iuramentum. nisi qñ pcedit se implena pbatio.

¶ Quid si res immisse sunt in nauis: ignorante cau pone: vel nauta 7 sint amisse furto: Rñ. d. Lar. in d. de. post. Spe. dicit nautā vel cauponē nō teneri ex eo: q: nō tenet nisi qñ sibi consignat. l. j. S. nantā ff. nau. cau. sta.

¶ Utrum depositario liceat vti re deposita: Rñ. depositarius vtendo. cōmittit furtum. ff. de cōdi. fur. l. qui furtum. 7 hoc intelligit qñ est expisse pbitum. ne vtatur: al's nō. Si tñ putauit dñm permissurum. etiam si minus pbabiliter hoc putauit fm Hodst. Si tñ nō habuit cām putandi. psumit contra eum. ff. de fur. l. qui vas. S. vetare. Item intellige hoc. nisi deponat qd continet numero. pon dere: vel mensura. 7 nō obliquet. hec etiā excedunt fines depositi. 7 transferunt dñm. 7 sic vti pōt. Si vō obliquet: vel claudat. eo: pso videt. pbibuisse. nisi cōtrariū diceret expisse: vt. ff. eo. l. licet. S. rei.

¶ Quid si res deterior reddat: Rñ. reddita. nō vi det. ff. e. l. j. S. si res. Hoc tñ intellige. qñ deterioratio facta est culpa depositarij.

¶ Heres depositarij tenetur de p̄cio rei depōsite ignorāter ab eo vendite. immo etiā si nō sit heres: nihilominus ab eo id qd cōsecutus est extorqueat. ff. eo. l. j. S. vlti. 7. l. ij. iij. 7. iij.

¶ Utrum peccet qui rem suā apud alium depōsitam: vel etiā iniuste detentā furtim accipit: Rñ. fm Tho. scōa scōe. q. lxxij. Ille q̄ furtim accipit rē suam apud alium depōsitā. grauat depositarium. q: ille tenet ad restituendum. vel ad oñdendum se innoxiam. vnde manifestum est q: peccat. 7 tenet ad releuandum grauamen depositarij. Qui vō furtim accipit rem suā apud alium iniuste detentam peccat quidem. nō q: grauet eum qui detinet. nec tenet ad restituendum aliquid. s; peccat cōtra cōm iusticiā. dum ipse sibi vsurpat rei sue iudiciū iuris ordine p̄rmissio. Et id tenet reo satisfacere. et dare operam. vt scandalum primorum si inde oritur est. sedetur.

¶ Contra depositum. nō est locus p̄pensationi. s. in totum: vel deductioni. s. p parte. licet cōpensation admittat in alijs. si cā est liquida. ita q: facilem exitum habere credat: extra. eo. bona fides. Et ibi Panoz. dicit. q: compensatio admittit in omnibus que saltem in suo genere recipiunt functionem. Ita q: vna res ex toto possit fungi vice alterius. vt in his que consistunt in numero: pondere: vel mētura. In his vō que nō recipiunt functionem. cessat compensatio. Exemplum: si teneris mihi restituere equum. 7 ego teneor tibi restituere. l. certe non si et compensatio. q: pōt affectio esse maior: ad equum q: sit quantitas pecunie. Secus autē qñ nullū possum p̄ndere interesse: vt puta. q: tu mutuaisti mihi pecuniā 7 ego tibi. l. vel quid sile.

¶ Queri de. q. quotidiana. Quidam scholaris dimisit libru in scholis: qui subtractus fuit. nunqd bidellus teneat ad emendā: videt q: sic. q: tenetur ad custodiam sicut custos. Bar. in. l. si quis vroz. S. apud labeonē. ff. de fur. dicit q: aut scholaris specialiter assignauit librum bidello. aut simpliciter di

misit libru in scholis. P̄mo casu si bidellus restituit librum socio scholaris consueto vel familiari. si ille postmodum asportauit. nō tenet. ar. l. euz qui et in. l. argentum. ff. cōmo. Idem die si assignauit eum alicui deferenti aliqd signū scholaris. 7 bene nota hoc dictum fm Panoz. in. c. fi. de fur. q: licite quis restituit rem alterius deferenti signū illius. ad hoc bonus tex. cum ibi no. in. c. significauit. de app. Quod puto verum: nisi res esset valde p̄ciosa q: tunc de facili simplici signo nō debet credi. Aut scholaris nō assignauit specificē libru bidello. Et tūc videt ad hoc posse distingui. fm. l. dñs. ff. loca. an bidellus obtulerit se ad custodiam vel nō: vt in p̄mo casu teneat. In scōo nō. vel pōt dici aliter. q: aut loquimur in bidello sp̄ali. et tūc tenet. q: ad hoc collectas 7 alia comoda consequit. vt custodiat libros. Si ergo reperit in culpa tenet ex mala custodia. Aut loquimur in generali bidello. Et tūc posset p̄cedere opi. Bar. q: officium suum nō versatur circa custodia librorum. Sed dubitari potest quid in ciuitate senaruz. vbi nō sunt bidelli speciales. sed generales tñ: Et puto aduertendū esse ad formam constitutionis. vt si tenentur custodire libros. p̄cedat illa opi. al's secus. Nec Panoz. in dicto. c. fi.

Detractio. Detractores fm Rai. sunt qui vitā et bonos mores aliorū corrumpere vel minuire nitunt.

¶ Detractio fm Tho. scōa scōe. q. lxxij. differt a cōtumelia. dupliciter. p̄mo q̄tum ad modū. ponendi verba. q: s. cōtumeliosus manifeste contra aliquē loquit. detractor occulte. scōo q̄tum ad intentū sine q̄tum ad nocumentū illatū. q: s. cōtumeliosus derogat honorū: detractor fame. 7 dicunt verba detractōis occulta. nō simplr. sed p̄ cōpationem ad eum de quo dicunt. q: eo absente vel ignorante dicunt. etiā si corā multis al's dicant.

¶ Utrum detractio sit peccatū mortale: Rñ. fm Tho. vbi s. q: quia inter res tpales: fama videt p̄ciosior. 7 p̄ eius defectum homo impedit a multis bñ agendis. Ideo detractio p̄ se loquēdo est peccatum mortale. Contingit tñ qñ: aliquis p̄fert verba: p̄ q̄ fama alterius diminuit. et nō est detractio formaliter loquēdo: vt si p̄ferat. p̄pter aliqd bonū vel necessariū. cum debitis circūstantijs. Et sic nō est peccatū. vt p̄ in denunciatioe vel accusatioe. Si autē p̄ferat ex animi leuitate. vel p̄pter aliqd nō necessariū. non est peccatū mortale nisi forte verbum sit adeo graue. qd notabiliter eius famā ledat. Et p̄cipue in his q̄ p̄tinet ad honestatē vite. q: hoc ex ipso genere verborū habet rōnem peccati mortalis. 7 tenet ad restitutionē fame. sicut 7 alterius rei.

¶ Si ad peccatū alterius qd narrat. addit aliquid notabile. vltra mortale tenet ad restitutionē fame si illud importat infamiam.

¶ Si peccatū alterius mortale. cum esset occultū manifestauit al's ad diffamandū. peccauit mortaliter tenet ad restitutionē fame in quantū pōt. nisi illud crimen postea p̄ aliā viā esset publicatum.

¶ Si peccatū alterius occultū manifestauit alijs

non diffamandi intentione; vel alis nocēdi. sed ex quadam loquacitate nō videt mortale. nisi p accidens. videlicet si p hoc sequeret diffamatio illius. vt q audientes publicant.

¶ Si def: eius aliorū qui sunt venialia cōiter recitant ex loquacitate; vel aliqua indignatiōe. nō est mortale. nisi intenderet etiā sic infamare.

¶ Si accusauit in iudicio vel denunciavit p loto crimen alterius. non zelo iusticie. sed ex malivolentia peccauit mortaliter. sed ad restitutionē nō tenetur. Nos quin; casus habes p Arch. flo.

Dyaconus. An liceat dyacono corpus xpi deferre ad infirmū z eum cōicare: Rñ. fm Ri. in. iij. di. xij. q. dispēlatio huius sacri ex officio. nō conuenit nisi p sbyteris. Cuius rō est. q: ipse sacerdos respicitat xpm q fuit mediator dei et hoim. Dispensatio aut huius sacri est ad reconciliandū nos deo. vel ei nos forti us vniendum. z ideo soli sacerdoti qui est mediator inter deum z pplm cōuenit ex officio hoc sacramentum dispensare; de conse. di. ij. puenit. Dyaconus aut cōuenire pōt in casu. l. cum necessitate vr gente eis ab epō vel p sbytero concedat hoc sacm dispensare vel p sbytero longe posito. si tñ necessitas vrget. Laicis aut dispensatio huius sacri. siue absente p sbytero. siue p sbyte. siue iubente. siue nō. nō conuenit. d. c. puenit. Laicus tñ posset corpus xpi eleuare de lutosi caderet: quia in hoc sibi reuerentiam facit.

¶ Ordinari a papa in dyaconos non possunt ab eo recedere; nec a curia romana sine eius licentia. j. q. j. filium. Ordinari autē a papa in subdyaconos nō possunt sine licentia eius ab alio ordinari: siue ad superiores ordines pmoueri. extra de tem. ordi. cum in distribuendis. Et hoc est speciale. propter excellentiam ordinatiōis: vt ibi dicit in glo. Licet autē hoc sit onus. in multis tamen est honor. Primo quia nō potest talis ppter crimen ab epō depo ni. sed causam instructam debz remittere ad papā arg. iij. q. vi. q. nō licet aliqui contradicant. Secōdo quia nō potest ab alio q a papa ppetuo suspendi. fm Hdost. extra de tem. or. q translationē. Tercio quia nō nisi septem testibus pōt conuinci. ij. q. iij. pful. z. c. nullam. Quarto quia non potest cogi ab epō recipere ordines. ar. ix. q. iij. c. vlti. Quinto quia maior honor debet sibi q alteri. extra de ma. robe. per tuas. Hdost. Ber. in. d. c. cum in distribuendis Nota q si subdyaconus pape de eius licentia. ab alio recipiat dyaconatū vel p sbyteratum. pdit hoc p uilegiū; q: ex q sunt mixta p uilegiū z ius cōe cō trariū. pdit vires suas p uilegiū fm Hdost.

¶ Quidam aut dyaconus solenniter indutus pro euāgelio. possit cantare in choro: Rñ. glo. in. c. in sancta. xij. di. refert quosdā dicere hanc p hibiōnem tñ in romana ecclesia habere locum. Alij tñ de cardinalibus intelligunt. Hdug. vō generaliter intelligit esse p hibiōnem. l. cum ad legendū euāgelium est indutus. qd patz ex illo verbo. qd infra dē intra missarum. Et cā huius constitutiōis fuit honestas. bec glo. Et sic gl. videt adberere opi. Hdug.

quā approbat consuetudo generalis.

Dispensatio fm Rai.

Est iure relaxatio. vñ vocat vulnus. qz vulnerat ius cōe. xxij. q. iij. Ipa pietas Sed nunquid dispensatio sit ius: Rñ. fm Rai. dispensatio fm q est in dispēlante est ptās siue act? ptās a iure cōcessus. Sed fm q est in eo tñ quo dispensatū est. sic est ius p uatū. i. licētia vel pmissio quedā alicui facta cōtra rigore iuris. sed non est ius cōe. ar. xxij. q. ij. interfectores.

¶ Vtrū dispensatio sit necessaria in occultis: Rñ. fm. v. In occultis in quibz pōt dispēlari. dispensatio necessaria est. nō ppter depositiōē vitandaz qz occulta peccata vindictā non habent. h qz de eo sup quo dispensatū est. accusari quis nō pōt. ar. extra de si. p. ex tua. Alioquin etiā post pactā pniaz posset accusari. ar. xxij. q. ij. admonere.

¶ An aut homicida oino occultus indigeat dispensatione: Et an sic celebrās incurrat irregularitatē Rñ. Vin. dicit q si quis ppetrauit homicidiū occultum z pniā egit: oia delent p pniā. vñ iste non est obnoxius ecclesie. qz peccatū est occultum. xxij. q. v. xpiana. nec deo. ppter pniā. quā suscepit. Ideo celebrare pōt z vti ordinibz. Sed contra hoc dicit Vin. multū vrget. c. fi. de tem. or. vbi dē pter reos homicidij. Et ideo qritūcūqz occultū sit homicidiū. z qritūcūqz pniā egerit. nō pmouet nec suscepto ordine vnt. Lau. tñ z Jo. vident tene re opūionē Vin. vbi homicidiū sit occultū. z homicida egit dignā pniā. z est secum p epm dispēlatum. Et ad. d. c. si. rñderi p q loquit qñ talis homicida nō egit pniā. vel secum nō fuit p epm dispensatum. Panor. aut in. c. ex tenore. de temp. or. dicit q qñ delictū homicidij est oino occultū. put occultū distinguit contra pbabile. z tunc si habemus respectū ad. l. p mōtis publicā. Et tunc nullus etiā homicida esset expse. pbibēdus. qz talia solus deus indicat. Si aut habemus respectū ad legem p mōtis pscie. put est infomata ex. l. positiua. talis nō pōt pmoueri. nisi cum eo dispēlet. bec Panor. Et intellige in hoc casu de dispēlatōe fienda a papa. nō ab epō. q ad illā irregularitatē tollendā. Et vide ad p dicta singulare dicitū Inno. in. c. cōstitutis. el. ij. de app. vt refert Panor. in. c. cum nris. de cōces. p. q homicidiū. seu irregularitas supueniēs titulo bñficij nō p uat quē ipso facto. sed opus est snia. z sic homicida iuste tenet bñficiū donec p uet. Pro hoc bene facit. c. clericis. ne de. vel mo. z. c. ex lris. de ex. p. Sed si homicidium seu irregularitas pcessit collatiōē. nō tenet collatiō. qz facta indigno. z inabili quo ad executionē officij: vt in. d. c. fi.

¶ Dispensationum aliqua est debita. aliqua p hibi. aliqua pmissa. Debita est cum multorū scandalū timeat. l. dist. vt constitueret. Laue tñ ne decipiaris in scandalo. Item debita est dispensatio ratione temporis; persone; vel pietatis; vel necessitatis; vel utilitatis ecclesie. vel euentus rei. et de singulis hominū habetur pnia. q. vij. §. nisi rigor. et capitulis seq. vsqz ad. §. ecce. Et breuiter vbi cūqz

n. scolis. Pmo talis si biddam...
oio scolaris conuicti vel famam...
dam asportant. nō pōt. ar. l. iij. de...
tum. §. cōmo. Idem de li. affert...
ferent aliq signū scolaris. rñ...
tum fm Panor. in. c. de fur. q. iij. de...
rem alterius detentū. l. iij. de fur. q. iij. de...
s ter. cum in. no. in. c. l. iij. de fur. q. iij. de...
ato venientis rēs. c. l. iij. de fur. q. iij. de...
li. simplici signo nō debeat. l. iij. de fur. q. iij. de...
affignatū ipse hōm. bñficiū. l. iij. de fur. q. iij. de...
in posse dicitur. fm. l. iij. de fur. q. iij. de...
debetur se ad custodiā venientis rēs. l. iij. de fur. q. iij. de...
neat. In l. iij. de fur. q. iij. de fur. q. iij. de...
ur in bñficiū spāl. et rēs. c. l. iij. de fur. q. iij. de...
alia comēda consequnt. vt cōtra. l. iij. de fur. q. iij. de...
go reperit in culpa tenet. et mōdo. l. iij. de fur. q. iij. de...
iurur in generali bñficiū. l. iij. de fur. q. iij. de...
opi. l. iij. de fur. q. iij. de fur. q. iij. de...
diabolum. Sed dubitari pōt. l. iij. de fur. q. iij. de...
lenariz. vbi nō sunt bñficiū. l. iij. de fur. q. iij. de...
m. Et puto aduocatiōē dicitur. l. iij. de fur. q. iij. de...
mōis. vt si tenentur custodiē. l. iij. de fur. q. iij. de...
opi. als. l. iij. de fur. q. iij. de fur. q. iij. de...
actio. Detractores fm...
vita et bonos mores aliorū...
vel munerē nunt. l. iij. de fur. q. iij. de...
Tōdo scōa scōe q. l. iij. de fur. q. iij. de...
inter. pmo qm ad mōdo p...
l. iij. de fur. q. iij. de fur. q. iij. de...
trator occultū scōo qm ad mōdo p...
q ad mōdo mōdo illat. q. l. iij. de fur. q. iij. de...
bonos detraherē. l. iij. de fur. q. iij. de...
causa. nō simp. sed p cōpato...
dicant. qz o abstant vel igno...
vā multa alis dicant. l. iij. de fur. q. iij. de...
lit peccati mortale: Rñ. fm...
ntor res rēales fama videt p...
tum homo impedit a multa...
tracto q se loquēdo est p...
ngit tñ qm; aliquis pferit...
s dominū. et nō est detraho...
reli pferat. ppter aliq bñficiū...
dicitur circuicantijs. l. iij. de fur. q. iij. de...
denunciatōe vel accūtiōe. l. iij. de fur. q. iij. de...
mi. lenitate. vel ppter aliq bñficiū...
ctū mortale nō fuit veniēti...
et abuliter eius fama latur. l. iij. de fur. q. iij. de...
iēt ad bonitatem. qz hoc est p...
dabet rōnem p uatū mortalis. in...
vñ fame. l. iij. de fur. q. iij. de...
si alterius q narrat ad dō aliquid...
mortale tenet ad restitutionē fame...
in famam. l. iij. de fur. q. iij. de...
litem mortale. cum sit occultus...
is ad bñficiū. peccatū mortale...
mōdo fame in quā pōt vñ...
tra p ali vñ esset publicum. l. iij. de fur. q. iij. de...
litem occultū manifestat. l. iij. de fur. q. iij. de...

Quid si puer ante legitimam etatem scienter fuit ordinatus ad sacrum ordinem, nunquid adveniente etate pubertatis teneat continere? Glo. in d. c. vni co. tenet q. sic. q. statim a quo ordinaretur debebat contradicere. Ad hoc glo. j. q. j. pueri. vbi tenet doli ca pacem obligari. Sed Arch. ibi post Ug. dicit q. aut ille adveniente pubertate. vult tenere clericatum. et gaudere privilegio clericali. et tunc tenet continere. alio secus. Idem Panor. in d. c. vni co. Et dicit se credere hoc esse de mente Inno. et Host. q. q. doli capax possit obligari in alijs votis. vt no. Inno. in c. scripture. de voto. Secus tñ in voto continentie. q. cum ante pubertatem nō habeat potentiam coeundi. et igitur quid sit continere. non potest renūciare ei qd nescit. Nec ob. qd dicit q. ordo habet votum continentie annexum. q. illud verum si aliud nō impedit. Sed hic defectus etatis cōtra riat voto tacite.

Nunquid autē teneat collatio p̄sbyteratus vel alterius sacri ordinis. prius minoribus ordinibus nō receptis? Rñ. Panor. vbi s. de mēte glo. dicit. q. tenet collatio. licet nō debeat crequi talē ordinē. vt in tex. ibi. Et p. hoc facit q. in primitiua ecclesia fm Inno. nō erant instituti minores ordines. et tñ erat sacerdotiū. xij. di. S. j.

Nunquid autē teneat collatio ordinis ep̄alis nō p̄cedēte sacerdotio? Glo. in d. c. vni co. tenet q. nō. Sed cōter tenet contra glo. q. teneat collatio ordinis ep̄alis. licet ordinatus nō sit sacerdos. qd etiā tenet glo. in c. sollicitudo. liij. di. naz. p̄p̄teratio in collatione ordinum nō vicat. licet impediatur executionem ordinū. Monus in illo qui ordinē furtiue recepit. Et dī quis ordinē furtiue recepit fm doct. primo qm̄ recepit sine licētia superioris. et sine examine. vt q. ingessit se cum multitudine ordinandorū ignorante ordinatore. scdo dī quis furtiue ordinatus si p̄ter consiciam ep̄i. eodē die recepit minores ordines oēs. vel aliquos sicut subdiaconatum: vel duos sacros. extra eo. c. ij. tercio qm̄ gradu omisso saluum facit. de hoc dictū est s.

An autē ep̄s possit dispensare? dic fm Panor. in c. j. extra eo. Aut excoicatio non fuit lata. Et tunc ep̄s poterit dispensare iure suo. Si vō excoicatio erat lata. Et tunc si intrat religionē. ep̄s poterit dispensare. non tñ iure suo fm glo. in d. c. j. que vult q. etiā cum eo qui intrat religionē nō possit ep̄s dispensare. cum recepit ordinē furtiue. vbi excoicatio lata fuit. q. tunc sic ordinatus est irregularis. Secus si fuisset cōminatio tñ. Et hoc placet Panor. q. ingressus religionis nō tollit defectū. puenientem ex p̄p̄o delicto. sed tribuit facultatem dispensandi. De hoc tñ. j. Illegitimus. Si vō remanet in seculo. et tunc vt pmoueat ad maiores ordines. solus papa dispēat. Idem Jo. an. in ordine furtiue recepto. sed in alijs prius habitis poterit ep̄s dispēare vide etiam Panor. in c. fi. eo. ti. q. qm̄ quis eodem die duos ordines sacros recepit. ep̄s nō dispēat fm Host. Sed in prius susceptis potest ep̄s iure suo dispensare. nisi p̄cessisset excoicatio. Non ob. c. f. r. s. de tem. or. vbi recipiēs simul duos ordines sacros suspendit tñ ab executione vltimi ordinis

sic furtiue recepti. et in d. c. fi. suspendit ab omnibus ordinibus. Dico q. illud. c. fi. loquit qm̄ excoicatio p̄cessit. dictum autē. c. f. r. s. loquit qm̄ nulla excoicatio p̄cessit.

Queritur. Quidam habitus fuit pro sacerdote. nunc opponit q. non sit sacerdos. Ille nō potest aliter pbare se esse sacerdotem. nūquid sufficiat pbare illam eōdem reputationē? Rñ. deo fm Inno. q. si mouet qd de qualitate extrinseca inherente persone. puta q. talis nō sit notorius. q. aut est qd inter alios. et sufficiat pbare q. ille cōter habebat pro notorio: vt in l. barbarius. ff. de offi. presi. Aut est qd cum ipso p̄sbytero. et tunc satis potest distinguere inter antiquum et recens. nam difficillimū esset ordinato iam forte sunt. xl. anni. et forte perdidit f. r. s. sue ordinationis. pbare se fuisse ordinatum. Decimus. si quis excoicatus ordinem suscepit. de sent. ex. cum illorum. Eodem modo si suscepit ordinem. sacrum existens apostata a religione. q. tunc excoicatus est. extra de apof. c. fi. Secus ergo de ordinibus minoribus. Undecimus fm Directorem in eo qui sciēter recepit ordinem sacrum ab eo qui renūciavit ordini et dignitati. eo. ti. c. j. Duodecimus cum eo qui sciēter celebrat in loco supposito inter dicto: de sen. ex. is qui. lib. vj. Terciusdecimus cur filius p̄sbyterorū et illegitime natus: vt in seculo ad sacros ordines pmoueat. vel vt beneficia habeant. cum cura animarū. vel in religione. vt habeant dignitates. extra de fil. pres. c. j. et fi. et c. is qui. li. vj. Quartusdecimus cum suspensio in concilio. extra de p̄ben. graue. Quintusdecimus cum eo qui sententiam sanguinis dicitur. vt scribit. vel artem chirurgie exercet. vel purgatiōi vulgari et vindicte auctoritatem. vel benedictionem et presentiam sui exhibet extra ne der. vel mona. sniam. extra de boni. tua. Hoc verum. si homicidium vel membrorū detructio sequat. Sextusdecimus. vt duo plati vni ecclesie. equaliter p̄sint. xij. q. ij. c. pe. Septimusdecimus. vt q. vnus habeat plura bñficia cum cura. extra de p̄ben. de mulcta. Exapiunt tñ quidaz casus quos habes s. Beneficium primo.

Sunt alij casus dispensatōis ad papā p̄tinentes in quibz raro. immo nunq. dispensat. Primus qm̄ qd sciēter bis se baptizari pmisit. de p̄se. di. iij. eos et. c. qui bis. Et idē si ignorāter. et postea cum sciēter ratū habuit. Sicut qui bis sciēter recepit eundē ordinem. j. q. vij. saluberrimū. Idē etiā intelligas de recōfirmato. ar. lxxvij. di. c. j. et de p̄se. di. v. dictum. Scds est cum quis ad subuertendū fidē se fecit ab hereticis ordinari. j. q. vij. cōueniēt. Tercius de symoniacō ex p̄te vtriusq. vnde v. Sine bis ordo det. sine baptismus iteret. Sine v̄vertat: fidei status. ordo perat. vel si vt p̄stet. vtrinq. symon opef vt dispensef spes irrita. p̄sus habet.

Quam ep̄s possit dispensare cum bis qui patunt defectum in etate? Rñ. deo fm Jo. an. q. ali quis possit pmoueri ad ep̄atum si non compleuerit. xxx. annum. solus papa dispēat. extra de elect. cum nobis olim. Sed q̄tum ad alias dignitates. si tñ sint sine cura. possunt ep̄i dispensare cum bis qui cōpleuerūt. xx. annum. de eta. et quali. pmitti.

Diuortium

mus. li. vi. Et hoc si aliud non obstat canonicum: ut ibi. Et cum de ad parochiales ecclesias non possit ut idem Jo. an. notat in c. l. canon. de elec. li. vi.

¶ An autem sufficiat quod annus. xx. sit inchoatus: dic p. d. c. p. mutimus. q. non. sed requiritur quod completus sit per verbum: ibi compleuerint. Secus autem in etate que requiritur ad ordines suscipiendos per glo. in de. general. de eta. et qua. et per tex. ibi. qui loquitur per verbum. Inno. puta in. xvij. quo ad subdiaconatum. In. xx. quo ad diaconatum. In. xxv. quo ad sacerdotium. Et dicitur glo. ibi. certum est enim quod maior. xvij. est in anno. xvij. nec sic requiritur quod sit. xvij. annorum. sed in. xvij. hec glo. Sic ergo secundum glo. est magna dies. an quis sit. xvij. annorum. et an sit in. xvij. anno. nam in primo casu requiritur quod compleuerit. xvij. annos. In secundo non. si sufficit quod inchoauerit. Et Jo. de lig. in. d. de. latius hoc declarat. dicit enim quod quia a lege. profertur etas. per verba ablatiu: ut in. xvij. anno. sufficit etiam inceptum. Si per verba genitiua. puta. xvij. annorum. optet quod sint completi. ff. de ma. te. l. si ita scriptum fuerit. et Bar. in. l. si cui. ff. de le. primo concludit. quod cum profertur tempus a lege vel ab homine. si constat de mente. illa seruetur. Si non constat. et profertur in genitiuo. compleat. Si in ablatiuo cum prepositioe in. sufficit inchoari. Si in ablatiuo sine prepositioe. requiritur completio: ut in de. j. de seq. pos. Si in accusatiuo cum prepositioe. ad. sufficit inchoari. l. qui filii. ff. ad tre. Si in accusatiuo. cum verbo significante rem profectam: ut dictioe. p. vel cum futuro coniunctiuo requiritur annus completus. ff. de condi. et de. l. non putabam. et l. si in annos. Si in accusatiuo sine verbo notate profectioez. si de fauore. h. annus ceptus. p. completo. Secus in odio. l. ad rem publicam. ff. de mu. et ho.

¶ Predicta faciunt ad. q. de qua alius multum dubitatum. Dicitur in constitutoibus familie. quod nullus promouatur ad officium confessionis vel predicatois. nisi ad minus steterit in religione per. v. annos. an requiratur. v. inceptus vel completus: Dicitur per predicta quod requiritur annus completus. quod dictio. p. signat rem profectam. ut dictum est. quod nota.

¶ Quid autem dicendum in casibus in quibus requiritur annus completus. et anno illo accidit bisextus. An illi duo dies computabuntur per vno: Panoz. in. c. querenti de of. del. dat regulam quod ubi a iure datur annus intelligitur de. ccdxv. diebus continuis. nec curandum est quod anno illo currat bisextus. et est bonus tex. in. l. cum heres. §. Stichus. ff. de sta. li. Sed idem Panoz. in. c. querenti. de ver. sig. latius declarat. quod aut terminus statuitur per numerum annorum. vel mensium et secundum opinionem. glo. distinguamus inter fauorabilia et odiosa. Nam in fauorabilibus. si accidat bisextus. duo dies computabuntur per vno. Si in odiosis. tunc annus intelligitur de. ccdxv. diebus. licet illo anno contingat bisextus. Si autem terminus statuitur per numerum dierum. puta quod seruiat vel stet suspensus per. xl. dies. et tunc tam in fauorabilibus quam in odiosis non computantur per vno. quod in veritate plures dies sunt.

¶ Quid autem dicendum de mense: Dicitur secundum glo. singularem in. c. q. sit. de elec. li. vi. q. dicitur quod fiet computatio secundum quod menses occurrunt. Sed potest dari solus. per

dens: casu quo illo mense accidat bisextus. ut est mensis februarii. nam in fauorabilibus cedent per vno. In odiosis autem secus. ut si dicatur. stet suspensus. per mensem. vltima die poterit celebrare. put enim tenet Dur. li. iij. tit. vj. p. l. cum heres §. all. ubi habetur quod si libertas relicta est tibi: ut vno anno. seruias. dies ille non computabitur in anno bisextili. sed. ccdxv. dies.

¶ An autem episcopus possit dispensare super etate quo ad ordines: Glo. in de. general. pall. dicit quod non. Idem Pau. Et in hoc episcopi multum infestant maxime a religiosis. qui fauore religionis putant hoc eis debere. Sed idem ius est in eis quod in alijs. hec Car. in. d. de. general.

¶ Quod episcopus possit dispensare cum his qui patiuntur defectus in ordine: hoc est quod ratione ordinis eis dispensatio non possit eligi ad aliquod officium seu dignitatem ecclesiasticam sicut est regulariter quod abbas debet esse sacerdos: extra de eta. et qua. c. j. Item. secundum Job. an. in episcopato solus papa dispensat: extra de off. le. quod translatione. et de ex. pte. licet vniuersi. Sed quo ad alia potest episcopus. extra de eta. et qua. preterea. ubi dicitur quod licet ad regimen parochialis ecclesie non debeat aliquis nisi sit ad minus subdiaconus admitti. dispensatio tamen in minoribus ordinibus constituti consueuerunt assumi. dum tamen tales sint quibus bene tempus possint in preteritis ordinari.

¶ An autem abbates et alij inferiores prelati episcopis possint dispensare. circa suos subditos in aliquo casibus: Dicitur secundum Panoz. in. c. ar. si. de iudi. et in. c. cum lator. de eo qui fur. or. re. post Innocentium. et Hosti. et est communis opinio quod abbas vel alius prelati inferioris nunquam dispensat. nisi in casibus a iure expressis. quod grauiora seruata sunt episcopis: ut in de. j. de pnuil. et in. d. c. ar. si et in. c. cum ex eo. de elec. li. vi.

Diuortium secundum Rai. multipliciter habet fieri. nam aut diuidit infirmitatem in totum. Ita quod vterque coniugum contrahere potest. ut in maleficiatis: vel saltem alter: ut in frigidity. Aut dirimit in parte. quo ad mutua seruitutem coniugalis debiti: seu cohabitatiois. Ita tamen quod neuter eorum contrahere potest. sicut in his qui se panem propter adulterium commissum. vel causa religionis post carnalem copulam. nam si ante carnalem copulam alter coniugum fieret religiosus. alter contrahere possit.

¶ Quando vir petit diuortium allegans frigiditatem suam quod preceat: Item. secundum Mo. vir hoc proponens debet esse maior annis. xvij. quod in hoc casu reputatur plena pubertas. Et si quidem mulier hoc ipsum confiteretur. dabitur a iudice tempus arbitrarium. ut vnius mensis: aut trium: aut anni per quod sit moriens: et postea iurabit vir se non posse cognoscere mulierem: nec moueri ad appetitum coitus. nam si aliquoties moueretur: licet non possit proficere: non est naturaliter frigidus sed per maleficiam impotens. Mulier vero iurabit quod non quod aliquo modo precepit ipsum ad hoc moueri. et vterque quod diligenter adhibuit ad hoc. vterque habebit septem prope quos seu vicinos bone fame qui iurabunt se credere quod illi iurauerunt verum. et sic diuortium celebratur.

habet. et mulier nubet in dno. sed viro mandabit ne aliqua ducat. Et si duxerit et cognoverit: reus p iurij habebit. et patus matrimonij repandij erit. Ita tñ qd vxor pot cum repellere ppter commissum adulterij. arg. xxij. q. j. de bñdicto. Hoc dico nisi vxor qñ fuit cõfessa frigiditate: fuisse conscia frau dis. q: si hoc fuisset nō posset eum repellere. arg. ff. de adul. l. si vxor. S. iudex. 2. S. fi.

Quid si mulier negat frigiditate viri. et asserit se ab eo cognitam: Puto standū verbo mulieris. q: videt qd nō assereret nisi verum esset. eo qd p iudici um sibi faceret. f. de habendo impotentem virum Item cum rea sit: et si nihil pbauerit. absolueda est vt. xj. q. vlti. actor. alioquin multi incurrentur p iurij: vt possent separi ab vxore. Nec vera nisi for te maritus conuincat mulierē p aspectum corpis. Si aut mulier dicitur petat. ppter frigiditate viri et vir hoc fateat. fiet vt supra dictū est. et celebrabit diuortij. sed si vir postea cum alia contraxerit am bo cõiugis rei p iurij habebunt. et pnia inuicta ad pnia conubia reuertent. extra de frigi. c. laudabilem. Quod si vir negat se frigidū et asserit se cogno uisse vxorem. standum est verbo viri: q: caput est mulieris. extra de despon. impub. continebat. nisi mulier p aspectum corpis. p iurij pbet se virginē. ex tra de pba. pposuisti. que pbatio debet caute fieri p duas vel plures matronas honestas: et de hoc pe ritas. extra de frigi. c. fi. 2. ff. de ven. inspi. l. j. quia bec res occulta est. et q: manus et oculus obstetricij qñ q: in hoc fallit. xxvij. q. j. nec aliquo. Sed si mulier non allegaret frigiditatem viri. sed potius diceret eum secum vel castratum fuisse. siue defectum mē bi patientem anteq̃ eam cognosceret. et sic diuor tium peteret. vir vō hoc negaret. certe nō oportet stare dicto viri. eo qd pbari pot p aspectum.

Quid si p virum vel mulierē petat diuortij. p pter aritudinē mulieris: Rñ. vocabunt matro ne fidedigne atq; perite. et iurabunt qd diligēter in quirent et referēt. an sit arta: et an possit fieri mater. Et si dixerint qd nō sit arta. nō pcedet ad diuorti um. Si aut dixerit qd sit arta. et qd nō possit fieri ma ter. incōtinēti pot fieri diuortium. et dabit viri li centia contrahendi cum alia. sed mulieri continen tia iudicet. vt extra de frigi. fraternitatis. Si tñ post diuortium mulier inueniat qui possit hñdi seras referare. repabit pimum matrimonij qd verum fuit etiam si vir acceptat aliam. arg. in. d. c. fraterni tatis. et ibi Panoz. tenet cum glo. f. qñ p iurij vir erat siliis illi qui aperuit alis secus. Sed Inno. et Host. tenent oppositum. ex quo facto humano est facta apta primo viro. Ideo debz illa illi restitui. nam sa tis est qd sine periculo corpali potuit cognosci. Et ex ponit Hosti. absq; periculo corpali. i. morte quasi velit qd et si cum periculo sit reddita apta. ex quo tñ mortem non incidit. est restituenda primo. Et ita cõditer tenent doct. Sed dicerem hoc dictum. pce dere ex psumptione. qñ non constat de differentia inter vtrunq; virum. nam si vir est adeo carnosus qd nunq̃ potuisset deflorare virginem aut mulie rem sine periculo mortis. scds vō vir graalis potu it eam cognoscere. tunc puto qd nō sit restituenda

primo. licet p frequentē vsu cum scdo sit reddita apta primo. hec Panoz.

Quid si petat diuortium ppter maleficium. vt qd vir potest cognoscere alias et nō suam: Rñ. de bet primo confiteri. qd forte hoc contingit. ppter ali quod peccatum eorum. xxij. q. j. si p fornicarias. Et sub recepto sacro iniungēt eis: vt simul cohabitēt et bona fide debet opam ad debitum carnale. et sic p triennium simul habitabunt. Quando aut inci piat currere illud triennium. Hosti. dicit qd a tēpe pacte pnie et monitionis facte p iudicē. sed Inno. Vin. et Ab. dicunt sufficere. qd p triennij cohabi tauerint siue ante. siue post. Et hoc placet Panoz. in. c. fi. de frigi. p illum tex. Debet tñ post pniā in iunctam dari p iudicē aliqd tps arbitrarium ad si mul cõmorandum. Et dicit aliqui necessario nō requiri. vt illud triennium sit continuum. vñ si in triennio fuit maritus absens in pegrinatōne p. v. menses. poterit illud tps suppleri ab anterior tpe als tolleret pegrinatio et alia negocia necessaria. Et credo qd hoc fuerit de mētelse. sed quo ad cõntent videt sra innuere contrarium. dum requirit trien nium continuum: et nō interpolatum: hec Panoz.

Nota etiā Panoz. in. c. fraternitatis. 2. c. fi. de frigi. et male. qd ex quo vir et vxor cohabitauerunt p triē niū: nec potuerunt matrimonij consummare. pre sumit impedimentum ppetuū. nam vt dicit Hof. Sepe impedimēta ista sunt ppetua. vt qñ mortu us est ille qui fecit. vel qñ maleficium pditum est: vel si fuit datum in potu vel abo. Item cum ipse auctor solus possit tollere. non videt possibilis re motio. cuz pendeat ex facto vnius. Et ideo tene qd ppter maleficium pcedens matrimonij. possit fie ri sepatio seruatis tñ his que habent in. d. c. fi. Et psumit maleficium pcessisse matrimonij. ex quo matrimonij nō est consummatū. Quo pacto ite rum accedēt ad ep̃m. iurantes qd sicut pmisserunt: fecerunt. et nō potuerunt coniungi. et tunc adiuncto sacro. p iurij: celebrabit diuortium et dabit vtriq; licentia cõtrahendi. d. c. fi. Nota tñ fm Pa noz. in. c. laudabilem de frigi. qd vbi impedimentum pot in principio pbari. nō est opus qd cohabitent p triennium vel qd inducant consanguineos ad iu randum. puta si pbatur qd vir habet membrū ari dum. vel ex toto litsectus: vel quid simile. nam fru stra expectat euentus: cuius nullus induceret esse ctus: vt in. c. cum contingat. de offi. dele. Quod in tellige in impedimento ppter maleficium. quia cū illud sit accidentale. et possit remoueri ad tempus. debent semp p iurij cohabitare p triennium. iuxta formam. d. c. fi.

Quid si alter coniugū nō vult cohabitare: Dic illum esse excoicandū p que stabit. et cautionē ido ncam exgen dā: vt cohabitēt. et carnale opus attē tent. ar. vt lit. nō contest. qñ.

Quid si ecclesia decepta p aliquas falsas pbatio nes. vel hñdi celebrat diuortij. et postea vir factus est sacerdos. deinde comptum est qd ecclesia fuit de cepta. nūquid iste sacerdos restituet vxori cum re petenti: Rñ. fm Ray. si nō potest induci ad con tinentiam. restituet. quia etiā monachus restitue

Quid si ad separandū videt p moztū similit. vñ ad abeo p mōbz 2ano dicitur eligendū re liq̃ ostentū. 2manū 2 pto tenent alibi p p f i o d i f i c a t i o n e sine am exp̃tate a t q̃ cōtra hat. dicit qd dōr qd hōt p d p f i c i o n e exp̃tate. qz si an p h i f i o n e agudōt tenet illud d i p e r u e p f i i d nō alio cōtra h i f i t 2 d i m a s s i t. qz an nūc mōbz i p f i c i o n e qnā qd artibz cōtūbz mōbz cōtūbz nō d i s s o l u i t. v e s r. v e r e n. 2 i r. e x p t. 2 d. d i f i c i o d i u g r a t o r i d. 2 d i l l i g i t d e l i g i o n e p p b a t a. v b i f i j. f a v o t a v n t t u n t. E t i a q u i b z q d q d a n p b a r o i d d z b e n e v i r i p v b z p t e r t i t z d i n e n t i u a l i o. 2 p t e z f e a n d z qz p o s s i t q d f i n e a n d i mō h i o a d mō h i o n e t a f i u J o s e d t a n. i g l o 2 7 q. 2 i r. d i s p o t a t a d i s t i n g u i t. qz si i t a n i t d e v o l u n t a t e a l i o. d z i l l u e x p r a t p a n d n o p b a r o i d e t s o l u m d e p t p b e t d i g n o d e s t a t u t b e n e v i r i. qz p o s s i t.

absolvendū. 2. 2. apparet factū de uno mō h i o d. aliud qd dicitur d d f a n o r e nō s o l u m d e p t p b e t d i g n o d e s t a t u t b e n e v i r i. qz p o s s i t. 2. 2. apparet factū de uno mō h i o d. aliud qd dicitur d d f a n o r e nō s o l u m d e p t p b e t d i g n o d e s t a t u t b e n e v i r i. qz p o s s i t.

lem: vt extra de adul. c. pe. 2. fi. videt primo. q non
 q: diuersarum sp̄rum nō admittit compensatio: puta tu dixisti mihi cōuiciū. 2. ego tibi. vel tu fuisti
 mihi furatus vnā rem. et ego tibi aliam. 2. tunc nō
 fit compensatio. immo quilibet pōt agere. p iniuria
 sua 2. p suo damno. In cōtrarium facit. q: vtraq;
 fornicatio. est sufficiens ad separationem matrimo-
 nij. ergo adinuicem admittit cōpensatio. Et hanc
 opinionem tenet Hof. in. c. de illa. de diuor. Hof.
 distinguit q: aut accusat quis de sp̄iali fornicatōe
 et ipse excipit de carnali et nō est audiendus. quia
 si conuincat de sp̄iali nō tenet mulier secum habi-
 tare. nisi velit redire ad fidem. aut econtra. accusa-
 tus de carnali excipit de sp̄iali. Et p̄us de exce-
 ptione cognoscendum est. tanq̄ de p̄iudiciali cum
 nō possit hereticus accusare vxorem de carnali. vt
 de alio delicto. 2. p hoc: extra de except. c. exceptio-
 nem. 2. c. a nobis. Si tñ vellet ille redire ad fidem.
 et constaret de fornicatōe vtriusq;. de sp̄iali. 2. car-
 nali fiet tunc cōpensatio. Et hec opi. est satis equa:
 bec Panor. in. c. fi. de cōuer. coniug.

Doctor. fm Panor. in. c. cum scdm
 de pben. 2. c. pposuisti. de pba. ter debz
 approbari. primo a p̄sentantibz. scdo in
 examine puato. a doctoribz collegij. tercio in pu-
 blico. qñ doctorat. quia vt p aliquo recte p̄sumat
 ter debet in exercitio alicuius actus approbari: vt
 in simili di: de athletis. l. vna. L. de athle. l. x. Et p
 d. l. dicit. q: approbatus a doc. corruptis. non gau-
 det p̄uilegio doctoratus: Item nota q: nō solum
 ppter defectum scie sed etiam morum. potest scho-
 laris reprobari: vt p̄batur in. l. magistros. L. de p
 fel. 2. me. lib. x. iuncta de. ij. de magistris. 2. ita se ha-
 bet de consuetudo. Et ser requirunt ad p̄mouendū
 ad dignitatem magistris. Primo peritia docendi
 Scdo facundia dicendi. Terco subtilitatis inter-
 prandi. Quarto copia dicendi. et hec habent in. l.
 vnica. L. de pfe. qui in. v. constan. l. xij. Quinto
 morū excellentia. d. l. magistros. Sexto motus for-
 titudinis vt sciat resistere aduersus vim fortune vt
 l. reddat. L. de pfe. 2. me. l. x. Et ideo pauci attin-
 gunt dignitatem doctoratus: vt dicit Bart. post
 Ly. in. l. omnes populi. ff. de iur. 2. iur. Et si tpe ap-
 probandis. doctor habuit has qualitates si postea
 effectus est inutilis. debet degradari a doctoratu:
 vt in. l. grāmaticos. L. de pfe. 2. me. l. x. Et dicit di-
 gnitatem. quia doctoratus dignitas est: vt est pul-
 ter ter. in. c. quanto. de magi. 2. ibi dicit Panor. fm
 Barto. in. l. ex eo. ff. de mili. te. q: nec miles nec do-
 ctor dicunt habere dignitatem. Sed aliud dicit in
 l. fi. L. de iudeis. vbi concludit iudeum non posse
 effic doctorem. cum doctoratus sit dignitas. Et fa-
 ctis potest dici q: doctor: saltem legens. in continen-
 ti cum incipit legere. dicit habere dignitatem ma-
 xime ex eo p̄batur. quia habet a. l. iurisdictionez or-
 dinariam sup scholares: vt in autētica. habita. L.
 ne fi. p pa. 2. li. continuat. lecturam p. xx. annos ac-
 quint dignitatem. scz comitatus: vt in. d. l. vna. Et
 ex his infero q: doctor: maxime qui legit est p̄feren-
 dus militi: qui in veritate nullam dicit habere di-

gnitatem. vt notat Barto. in p̄all. l. ex eo. maxime
 loquendo de militibus nostri tēporis qui nō sunt
 veri milites: vt notat in. l. j. L. de iur. 2. fac. igno. h
 turba doctorum: 2. in quibusdam unq̄s inopia fa-
 cit contemptibiles: vt in simili dicit tex. xxiij. dist. le-
 gimus. Nota etiam fm Be. in. c. bi qui. de pben.
 li. vj. q: ille debet p̄cedere qui est approbatus a su-
 periore 2. digniore. ad hoc de ma. 2. obe. p tuas. etiā
 si alij fuerint ante in dignitate. quod nota. p mili-
 tibus 2. p̄latibz doc. p̄ferendis. Nota etiam eun-
 dem Be. in. c. quibz. de pben. l. vj. q: abbates 2. ce-
 teri dyocesis p̄lati. in actibus generalibus: vt in p
 cessionibz. nō debent canonicos ecclesie cathedra-
 lis p̄cedere. q: illa est honorabilior alijs.

¶ An possit quis post mortem p̄ncipem nobi-
 litari. vel recipere gradum militie: dicit fm Panor. in
 c. a nobis. el. ij. de sent. ex. q: sic. q: nobilitas est cor-
 poris p̄ncipaliter. 2. hoc voluit Bart. in. l. j. L. de
 digni. l. xij.

¶ An autem possit quis doctorari post mortem:
 et als fuit hoc in facto petutum. Rñ. q: nō. quia di-
 gnitas doctoratus potius attribuit virtuti aie: q̄
 corporis. cum approbet tanq̄ idoneus ad docendū
 alios. Potest ergo cōcludi q: ea que applicant cor-
 poris. p̄it exerceri etiā post mortē. scus in his q̄ ap-
 plicant aie. Adde etiā q: nō. in. c. qui p̄sbyterū. de
 pe. 2. re. q: rōne ecclesiastici delicti. ecclesia pōt quez
 p̄uare militia temporalis. Idē dicit Panor. de do-
 ctoratu.

¶ An aut nobilis p̄ ingressum religionis pdat no-
 bilitatē: videt q: sic. quia p̄dit ius comitatus 2. du-
 catns. glo. est singularis. xxvij. q. ij. c. scripsit. 2. xx.
 q. ij. c. p̄sents. quas glo. approbat Spec. in tit. de
 sta. mo. Et hoc cum esset rome de facto inter. d. de
 rota in p̄ona vnus nobilis. qui in impetratione
 beneficij dixit se nobilem. cum esset monachus. fit
 it sibi obiectum de surreptōne rescripti. Alij dñi al
 legabant duas glo. expresse volentes monachum
 nobilitatez p̄dere. p̄nam in. c. j. de pur. ca. scdm
 in. c. ea que. de sta. m. Et tñ ipsis nō ob. dñi de ro-
 ta contrarium terminauerūt. 2. p̄cipua rōne. quia
 nobilitas est quoddā ius sanguinis. qd est incom-
 mutabile: vt. l. ius agnationis. ff. de pactis. P̄cte-
 rea iustas etiā est ius sanguinis. 2. ideo nō p̄dit: vt
 l. deo nobis. L. de epi. 2. de. Item dato q: p̄deretur
 tñ papa nō fuit deceptus ab impetratore. sed potius
 in iure. q: illud stabat in iure. 2. ita facit decisum
 et bñ fm Lu. ro. in suis singularibz.

Dolus quid sit aut lata

Dolus leuis et leuissima: Rñ. s. comodatū
 Casus fortuitus. vide s. Casus fortuitus
¶ Dolus in aliquo p̄tractu interuenit dupliciter.
 nam qñq; dat causam p̄tractui. vtputa. dolo te in-
 duxi vt venderes. quod als nō eras venditurus.
 et tunc fm glo. in. c. cuz dilecti. de emp. 2. fm Bar.
 in. l. eleganter. ff. de dolo. non tenet contractus. p
 hanc rōnem inter cetera. q: dolus dans causam cō-
 tractui manumissionis. reddit illum cōtractū nul-
 lum ipso iure: vt in. d. l. eleganter. Si ergo contra-
 ctum ita fauorabilem annullat multo fortius alios
 k ij

Domicilium

qui non sunt ita favorabiles. hoc intellige in contractibus bone fidei. Secus in contractibus stricti iuris. Nam contractus bone fidei iudicatur secundum magnam equitatem. et multa veniunt. de quibus expressè non fit actus: ut in. c. cum venerabilis. de excep. et ibi habes glo. qui sunt contractus bone fidei vel actiones bone fidei sunt. ut ex empto: ex vendito: ex locato: ex conducto: depositi: comodat: pignoratitia: et permutacione. Sunt tamen alie actiones bone fidei: que sub silentio pertranscunt gratia breuitatis. Actiones autem stricti iuris sunt: ut actio ex mutuo: ex arbitrio. et ex stipulatione. Nota tamen quod prime actiones dicuntur bone fidei. non quia tamen in eis debeat seruari bona fides. quia etiam in actionibus stricti iuris. et in quolibet contractu. bona fides debet seruari. Sed quia in ipsis bona fides exuberans est seruanda. et iudex plenam habet potestatem ad omnia exequenda. que suadet equitas vel fides bona. Actiones vero alie dicuntur stricti iuris. quia non venit in eis: nisi quod stricte etigit natura actionis: vel quod principaliter est in obligacione. Quibus dolus incidit in contractu. ut quod eras venditurus. sed per dolum te induxi. ut minor pretio venderes. et tunc tenet quidem status. sed satisfaciendus est de dolo. ut ff. de ac. em. et ven. l. Julianus. Excipe tamen predictis casum. secundum Panoz. in. d. c. cum dilecti. quibus dolus interuenit in spiritualibus. nam talis dolus non annullat actum: neque potest excipi quibus quis fuit inductus ad bonum. quia non potest proprie dici dolus. Exemplum. dolo te induxi ad intrandum religionem. tenet ingressus. de hoc vide supra. Diuotionum. et. j. Religio. secundo. Idem dicendum secundum glo. notabilem. ff. de ri. nup. l. a diuo que vult hanc regulam etiam valere in matrimonio: ut dolo induxi te ad contrahendum matrimonium. et hoc fauore spiritualium. Nota secundum Panoz. vbi dicitur. quod licet contractus ratione doli sit nullus. tamen deceptus potest si uult stare illi contractui. ne dolus propter dolo. nam nullitas causatur in fauorem dolum passi. et non decipientis. quia iura subueniunt deceptis et non decipientibus: ut in. c. cum vniuersorum. de re. pmu. nisi contractus sit a iure prohibitus: ut in. d. l. a diuo. vbi glo. notabilis. Nota etiam secundum glo. in. d. c. cum dilecti. quod in contractibus bone fidei: si dolus dat causam contractui. non per contrahentes. sed per intermediam personam tenet contractus. sed datur actio de dolo contra mediatorem. l. eleganter. pall. Nota etiam quod emptor bone fidei: non tenet de dolo mediatoris. sed potius ipse mediator. d. l. eleganter. et. ff. de psona. l. ij. et. ij. nisi in subsidium. quibus. l. mediator deficeret: vel non possit. l. si. ff. de eo per quem factum est. vbi dicitur quod quibus dolus non est soluendo. non est equum quod quis lucretur ex dolo alieno. cum damno alterius.

¶ An autem talis mediator possit esse testis in contractu per quem celebrato: Respondit Panoz. in. c. ex lris de transac. dicit quod mediator alicuius contractus potest describi. ut testis in instrumento illius contractus. sed non possit testificari viva voce: ut notatur in. c. j. de testi. l. ij. Ratio diuersitatis est. quia in instrumto describitur de consensu vtriusque partis. qua ratione potest esse testis. Item tollit suspitio. propter fidem instrumti.

Domicilium. De hoc dictum est supra. Confessio. iij. Nota tamen singulare dictum Panoz. in. c. nullus de paro. quod in iuribus dyocesanis spectamus domicilium: et non habitationem. unde quo ad sacramenta necessaria episcopi studij erit iudex competens. sed non quo ad voluntaria. Et quo infero quod scholaris. non potest promoueri ad ordines in loco studij sine licentia sui episcopi nam licet in loco studij habeat habitationem. non tamen domicilium: ut in. l. ij. l. de incol. l. r. Etiam infero episcopi studij. non posse commutare vota scholaris extranei. quod est contra multos confessores ignorantes.

Dominus temporalis. Quis dicatur legitimus: Respondetur. quod diuini iustre legitime acquiruntur: aut per legitimam successionem: aut per consensum seu electionem populi habentis facultatem eligendi sibi diuini. aut per institutionem principis. seu superioris habentis iurisdictionem in tali loco. aut per legitimam prescriptionem bona fide factam. vel alio iusto titulo. ut per emptorem permutacionem. aut donationem. et huiusmodi aut iusto bello pugnando contra infideles. vel pro aliquo rebellis: auctoritate superioris vel principis. Qui vero alia via intrat fur est et latro. et tenetur resignare si potest sine notabili periculo animarum. corporum. aut rerum. tenet etiam ad restitutionem omnium reddituum quos habuit ab illis locis sic usurpatis. et ut homicida est iudicandus quantum ad eos quos fecit per se. vel per officiales suos occidi vel mutilari. licet illi digni fuerint. propter maleficia perpetrata. xxij. q. v. si non licet nec potest absolui. nisi disponat se ad satisfaciendum et dimittendum. si titulum iustitiam habere non potest. ar. de pe. dis. v. fallas. Intellige quibus hoc est darum quod habet iniustum titulum vel nullum. Secus in dubio vel cum dimittere non possit sine periculo animarum: corporum: aut rerum: puta. quia populus poneret se in seditionem. et huiusmodi. Sic non tenet resignare nisi voluntate solum. quibus sciret. per certo. vel quando talia non imminerent. c. si res xij. q. vi.

¶ An autem in aliquibus casibus possit dominus a subditis exigere ultra consuetum vel cetera statutum: Respondetur. secundum Ray. et Host. potest. Et primo quidem per defensionem terre sue. Ad hoc enim tenent omnes. non solum de rebus. sed etiam corporaliter laborare. ut sic ipsos saluent. xxij. q. iii. fortitudo. Item si dominus uult ire in exercitum indictum ab ecclesia vel principe per hereticos vel paganos. nec sufficit ad expensas. potest a subditis petere moderatum subsidium. Item si in bello ex parte sua iusto fuit captus ab hostibus. nec potest se redimere absque graui damno. Item si uult ire ad principem. per obtinendo privilegio protectionis specialis. per se et subditos. et non potest comedere expensas: quo ad hoc necessarias facere. Et si aliqua alia causa similis emergat: puta. quibus maritat filium. nam acquirit sibi affines et amicos. Aut quando facit filium militem. Aut accipit quod erat feudum suum. vel nouum acquirit. quia cum talia uideantur

respicere comodum subditouum. non credo q̄ dā
nandi sine qui talia recipiunt. Vel ad refectionem
pontium et viarum. vel q̄ sine culpa depauperat
tus est: v̄ obligatus. dum tamen semp̄ moderate;
z non ad grauamen erigat. x. q. ij. vmo. z extra de
censi. cum apostolus. Quando v̄o dñs sine iusta
causa erro: quer a subditis. tenetur ad restitutionē
fm̄ Ray. vnde si velit ludere v̄ vltra vires ad va
nitatem expēdere. vel si in bello. quod ex parte sua
iniustum erat. cogatur se redimere. tunc si quid p
eum. vel eius officiales a subditis exactus est. z ad
dños ipsos puenit. tenent restituere illis a quibus
exactum est. si sciunt. als in pijs causis vel vilita
tem cōem. Si autē ad eos nō puenit. nihilominus
debet officiales suos ad restitutionem cōpellere.
et eos punire.

¶ Primum dominus teneatur ex facto familie sue.
Rñdit Panoz. in. c. licet. de restit. spol. de mente
Bart. in. l. ne quid. ff. de in cen. ru. nau. dicit dñm
non teneri ex facto familie. nisi quando familia delin
quit in illo officio: seu ministerio in quo est p̄pō
situs dñs. et ipse in illo ministerio v̄tatur opera fa
milie. Est enī tunc: quid imputet̄ domino. si nō ele
git honestaz familiam: vt in. l. j. §. familie. ff. de pu
bli. vbi p̄pōsitus ad vectigal tenet̄ ex facto fami
lie sue. quam sibi adiunxit in illo ministerio. Idem
est videre in nauta. qui tenetur ex maleficio per fa
miliam suaz facto. vt in titulo. ff. furti aduer. nau.
tenet̄. tamen dominus civiliter. z nō criminaliter:
vt in. d. l. ne quid. Et ideo si aliquis esset p̄pōsitus
ad custodia alicuius territorij. tenet̄ ex robaria fa
cta inde p̄ suaz familiam. siue familia sit libera. siue
seruilis. d. §. familie. Et quo infertur potestates si
ue rectorem. teneri ex facto suorum officialium. l. si
post. l. de assē. Et fm̄ Bar. ibi. liberant̄ p̄dicti ex
hibēdo malefactores. Et hoc cum quis exercebat
officium publicum. Secus si priuatum: vt q̄ rege
bat hospitale. tunc nō sufficit exhibere malefacto
rem. sed est in optione damnū passi. an agat cōtra
familios. an cōtra dñm seu hospitem: vt in. l. vna.
ff. furti aduer. nau.

¶ Secundo queritur. an dominus agri seu terri
torij teneatur p̄ maleficio facto sup̄ suo dominio?
Rñd̄ Panoz. vbi s̄. dicit. q̄ communiter tenet̄. q̄
lic. si dominus fuit sciens. z potuit prohibere. z nō
prohibuit. nō enī debet pati vt maleficio cōmit
tatur super suo. l. j. l. de fal. mo. Secus autēz si p̄
hibere non potuit. l. j. §. is autem. ff. si fa. fur. fe. Et
idem dic̄ de villa: seu castro: vt teneatur. si potuit p̄
hibere. et non prohibuit. licet in hoc vltimo aliter
sentiat glo. in autētico. vt nulli. §. qm̄. coll. ix. Sed
p̄mū cōiter tenet̄: vt notat Bart. in. d. l. ne quid.
Idem. d. An. et Joh. de lig. ciuilit̄ tū. et non cri
minaliter.

¶ Tercio quero. nunquid extraneus sciens male
ficium z non prohibens: teneatur ex sola scientia:
vel ex quo non reuelauit maleficio cōmittenduz
presupposito q̄ in solo suo maleficio non cōmit
tatur. Glosa in. l. culpa. ff. de reg. iu. dicit fm̄ leges
q̄ non: si non fuit in aliquo particeps delicti. Se
cus de iure canonico. Idem tenet glo. in. l. vtrum

ff. ad. l. pom. de pari. Bar. in. d. l. vtrum. dicit glo.
pcedere regulariter. fallit tamen fm̄ eundē Bar
to. in. d. l. vtrum. et in. l. occosum. ff. ad fill. vbi pri
mo facit regulam q̄ sola scientia de maleficio com
mittendo. non facit quem teneri. Excep̄: nisi male
ficium debeat cōmitti in dñm: vt in. d. l. occosum
vel in patrē: vt. l. ij. ff. ad. l. pom. de pari. vel in prin
cipem. seu in rempublicā cui quis subest: vt. l. quis
quis. l. ad. l. Jul. ma. Si v̄o debet cōmitti in ali
um. non punit quis ex sola scientia. nisi fuerit par
ticeps. vt dictum est. Panoz. etiam dicit idem esse
in clerico non reuelante delictum contra episcopū
vel sacerdotem parochialem. cum isti sint parētes
spirituales istius. z habendi in maior̄ reuerentia:
q̄ cardinales: vt in. c. pictatum. xxx. q. ij. Et p̄di
cta vera fm̄ Panoz. secuto maleficio. Si autē non
est secutum. tunc secus. nisi in crimine lese maiesta
tis. vt. in. d. l. quisquis.

¶ Quarto pone statuto cauet̄ q̄ si quis fuerit de
robatus in villa. q̄ teneatur illa villa ad extimatio
nem. viator nunc conqueritur de expoliatione. et
petit vt villa cogatur ad emendam. nunquid debe
at stari iuramento istius viatoris: Rñd̄. Panoz. mi.
in. c. super eo. de his que vi me. dicit q̄ violentia vbi
habetur q̄ probata violentia per testes. res amisse
p̄bantur per iuramentum. z super valore rerum
amissarum. taxatione iudicis p̄missa. Et sequito
petentis iuramento fit condemnatio. Super delicto
autem vel violentia non stabit iuramento con
querentis. quia delicta debent dilucide probari vt
in. l. sciant cuncti. l. de proba. vel saltem probabif
per indicia violenta. vt quia vilis est ire eques cū
ualisio. z redijt pedester. vel h̄mō.

¶ Sed dubium est. nunquid super quantitatē
rerum amissarum: debeat stari eius iuramento:
cum hic concurrat difficultas probandi. quia forte
solus erat quando fuit derobatus. et nemo vidit
quid portaret in valisio. vel marsupio. Item hic cō
currit odium spoliatoris. Sed contrarium cōmū
niter tenet̄. quia licet hic concurrat maleficio. ta
men villa que conuenitur non commisit malefici
um. sed tenetur de maleficio alterius vigore statu
ti. z ideo non debet stari iuramento illius. cum nō
agatur contra delinquētem. Secus si agaretur cō
tra illum qui derobauit. Ita cōmuniter cōcludūt
legisse. in. l. si quando. l. vnde vi. Nec Panoz. in
d. c. super eo. Idem tenet Bart. in. l. j. ff. quādo ex
facto tu. et ibi facit regulam generalem. q̄ vbi ali
quis conuenitur ex dolo alterius. non admittitur
probatio per iuramentum in litem. Et facit hoc q̄
si statuto cauetur. q̄ pater teneatur soluere p̄ filio
delinquēte. z filius fuerit condemnatus p̄ delicto
ob contumaciam. q̄ hec probatio nō sufficiat con
tra patrem: nisi contra eum vere probetur crimen
Idem tenet Dy. Adde p̄dictis quod singulari
ter dicit Inno. in dicto. c. super eo. q̄ cum ille text.
loquatur de vi. habet locum in qualibet vi. siue sit
compulsua. siue ablatua. siue expulsua. Idem in
turbatiua z inquietatiua. nam in omnibus his po
test vis verificari. Et ex hoc infertur. q̄ si propter

Donatio. j.

gentes armatas venientes versus me: pbabiliter fugi. q̄ de omnibus damnis mihi illatis debet stari iuramento meo. Idem dicit si dñs alicuius loci iniuste bannierit aliquē subditum. nam si bona sua sunt postmodum occupata: debz stari suo iuramento sup rebus amissis. Idem concludit in furto: qd̄ in vi. cum eadem sit ratio. vt conueniat fur de suo delicto r̄ sit difficile pbare res amissas. Idem dicit Inno. si cōuentus redargueret de dolo: vt in odium dolo: r̄ p̄pter difficultatem pbandi. stetur iuramento partis. Et hoc inferit q̄ si ego deposui penes se sacrum sigillatum: r̄ tu mihi restitui sine sigillo. q̄ si conuero: de pditione aliquarum reruz debet stari iuramento meo. quia in actione depositi venit dolus: vt in. c. j. de depo. vnde dolose fuisse veritatis tollendo sigillum. Idem tenet Bart. in. l. in actionibus. ff. de in litem iur. Sed vt dixi: prius debet pbare furtum. seu maleficium. Quō aut pbabitur: Panor. vbi s̄. dicit q̄ p̄pter difficultatē pbandi admittunt testes qui als non admittentur. vnde p̄ socios r̄ familiares pbabo q̄ fur intrauit domum. Item ostium videt fractum: vel quid simile. nam cum de nocte regulariter: vel in die nō sint nisi locij in domo: vel domestici. oportet necessario: q̄ illi admittantur in testes. Dic etiam q̄ vbi opus est pbare res amissas. pōt fieri pbatio p̄ domesticos r̄ familiares qui viderunt illas res p̄cedenti die. r̄ de nocte senserunt furem et surgentes nō reppererūt illas res. vt notabiliter dicit Bart. in. d. l. si qñ.

¶ Quid si subditi habent vsuarium in aliquo nemo re. r̄ dñs auferit eis. nunquid tenet ad restitutionē aut aliquis abstulit eis aliquid. nunquid sufficit si satisfaciat dño illozū? Rñ. fm. v. d. tales subditi si ita sunt serui. q̄ nihil habent. p̄prium. sed peculium. si quod habent: est in potestate dñi: vt reuocet qñ voluerit. r̄ ipsum vsuarium habent. p̄ peculio: dñs potest renocare. Item etiam de damnis eis illatis ab alio sufficit satisfieri dño. Si aut tales subditi sunt. q̄ nihilominus habent res suas. p̄uas. tunc nec dñs potest eis auferre vsuarium. nec de damnis eis illatis potest dño satisfieri. r̄ si essent tales subditi q̄ eoz dñs posset de cōsuetudine quantum r̄ quō vellet de bonis eozum capere. quia in talibus restringēda est huiusmodi abusio r̄ extorsio: potiusq̄ relaxanda fm eundē. v. d.

Donatio. Primo inter viuos. qd̄ sit: Rñ. fm. No. est rei licite nullo iure cogente: mera liberalitate facta collatio.

¶ Quis potest donare? Rñ. fm. No. donare potest paterfa. r̄ dñs rei. Non ergo seruus. nō filiusfa. ff. eo. l. filiusfa. Item: nō minor. xxv. annis: nisi maior factus ratum habuerit: vt. l. si ma. fac. rat. ba. l. si. multo min⁹ pupillus qui alienare nihil potest sine tutoris auctoritate. ff. de acqui. re. do. l. pupillus. De filio tñ fami. dic q̄ si habet peculium castrense: vel quasi. donare pōt. vel si habet liberā administrationem peculij. p̄fecticij. r̄ hoc ipm sit specialiter ei p̄cessum: vel si est filius comitis: vel mar-

chionis: vel senatoris. aliter nō. quantumcūq̄ magnus r̄ discretus. d. l. filiusfa. Item nec mōachus: nec conuersus. l. iij. di. abbat.

¶ An autē furiosus: vel pdigus possit donare? Rñ. de furioso nō est dubium fm glo. in. l. j. ff. de cu. fu. q̄ donare nō potest. q̄ statim adueniente furore. ipso iure est sibi interdicta administratio: durante furore. quo tpe ad curatorem p̄inet administratio. Si tñ iste furiosus haberet lucida interval la. tunc administrare posset. r̄ hoc patet p̄ Bar. in. l. cum alijs. l. de cu. fu. vbi summamdo illā. l. sic dicit. Curator furiosi cessat in administratione tempore dilucidi intervalli. r̄ eam reassumit reuertēte furore.

¶ Quid autē de pdigo? Bart. in. l. tres tutores. ff. de admi. tu. r̄ in. l. is cui bonis: de ver. ob. sequēdo glo. ibi. r̄ glo. in. l. j. ff. de cur. fu. p̄cludit. q̄ q̄s sit manifeste pdigus. tum valet gesta p̄ eū: nisi interdicitur sibi administratio. immo notabilis dicit credis: q̄ si iudex p̄nunciet. r̄ pdigum: nec debet tibi curatorem: nec interdicitur administrationē q̄ sufficit. non credo q̄ illa pronuntiatio sufficiat. vt in. l. Julian. ff. de cur. fur. Et ratio: quia aliud est prodigalitas: et aliud interdictio seu curatoris datio. que habetur p̄ interdictione: vt. d. l. Julianus.

¶ Pone q̄ iudex faciat p̄conizari p̄ ciuitatem. q̄ nullus contrahat eū tali: an illud sufficiat ne quis contrahat cum eo? Guido de su. dicit q̄ nō. quia debet fieri cum cause cognitione. Bart. dat aliam sol. quia lex dicit q̄ debet fieri. pdigo interdicio. P̄conium autē nihil releuat: cum ipsi. pdigo debeat interdici: vt. d. l. Julianus. Puto tñ q̄ dādo curatores videat interdici: vt. l. si curatorem. l. de in integr. re. mi. Querit glo. in. d. l. is cui. Pone q̄ est datus curator alicui tanq̄ pdigo: qui nō est pdigus. an valeat. Glo. v. d. dicere q̄ nō. S̄z Bar. ibi distiguit. q̄ aut q̄ns de tutore vel curatore dato pupillo: vel adulto: cum nō sit. Et dico q̄ non valet datio: vt tenet glo. in. l. ij. l. qñ ipsi. nō est ne. Quisq̄ datur curator: ei qui non est pdigus: vt pdigo. r̄ valet datio. si non est expressus error in sententia. Ratio q̄ me monet: est. Esse pupillū: vel adultum declarat natura. sed esse pdigū spectat ad iudicē. Et ideo videt ius facere illud quod iudex dixit. r̄ istam distinctionē tangit glo. in. l. j. l. de cu. fu. r̄ tene menti. Nec Bar. Idem dicunt quidaz si pater dat in testō curatorem alicui tanq̄ pdigo: vel furioso: vel dari dicit. r̄ eius assertioni stat. r̄ datur curator. etiam si nō sit furiosus: vel pdigus: vt. ff. eo. l. pe.

¶ Pone iste prodigus ad sanos mores reuertitur et non est pdigus. an desinat habere curatorem: vel sit necesse officium iudicis? Jaco. de are. dicit. aut est manifestū. r̄ tñ ipso iure desinit esse sub curatore. Aut nō est manifestū. r̄ remanet officio iudicis: vt. d. l. j. ff. de cu. fu. Et hoc placet Bar. in. d. l. is cui.

¶ Item nec pōt donare is cui alienatio p̄ lege interdicta est: vt q̄ cōmilit crimē lese maiestatis. l. ad. l. iul. ma. l. vlti. Item nec hereticus. l. de here.

ticis. l. manicheos. Item nec cōdemnatus de pu- blico crimine. licet ante sniam donare possit. ff. eo. l. post cōtractum.

¶ Qui pōt donari? Rñ. cuilibet. nisi p. l. p. bibeat sine sit pñs: siue absens: notus: vel ignotus. Item patri. fa. 2. filio. fa. extraneo tñ. L. e. l. sine. nam filio- fa. suo. q̄d̄m est in p̄tate patris: nō valet donatio. sed cōualecit p̄ emancipationē. nisi fuerit reuocata vt. d. l. siue. Item valet donatio amico. 7 amice eti- am meretrici.

¶ Quid autē de milite: an possit donare meretrici? Rñ. Bar. in l. miles ita. §. mulier. ff. de mili. te. di- cit p̄ illum. §. q̄ miles non pōt relinquere mulieri. de qua est turpis suspitio. 7 idē habet in l. mulierē ff. de his qui. vt in di.

¶ Sed quid in cōcubina? Vtrum miles possit si- bi relinquere? Sui. dicit q̄ nō. vt notat in l. affe- ctionis. ff. de dona.

¶ Quid in pauato qui donat vel legat alicui mu- lieri cōcubine vel alij in qua est suspitio? Glo. in. d. §. mulier. dicit q̄ valet: vt. l. donatōnes in cōcubi- nam. ff. de doñ. Sed in legato est exp̄ssum in. l. qui concubinā. de le. iij. 7. l. Item legato. e. ti.

¶ Sed quid in derico qui tenet cōcubinā. 7 legatū relinquit? Rñ. malumbra dicit q̄ nō pōt. vt in. d. §. mulier. nam sicut miles secularis militie nō pōt Ita nec miles celestis militie. Et p̄ hoc glo. in. l. mi- les. ff. de re iudi. Idem Bar.

¶ Quid in ea quā quis reninet. tanq̄ vxorē quam in vxorē hie nō pōt. rōne cōsanguinitatis. vel alia rōne. An p̄t quis relinquere legatū? Bar. in. d. §. mulier. dicit q̄ veritas est ista. q̄ aut mulier iugat m̄imonij nō cōsistere. h̄ credit illud valere. tūc va- let: vt. ff. de le. j. l. si. Aut mulier sciebat m̄imonij nō p̄sistere. 7 tūc in eius p̄sona legatū nō p̄t p̄siste- re: vt. l. vxor maritus. ff. de vusu. le. Aut dubitat̄ vtrū scierit vel ne. 7 in dubio p̄sumit̄ ignorantia. vt in. d. l. si.

¶ Donatō facta filio emancipato. siue alicui de libe- ris nō ex̄stibit in p̄tate donator. siue etiā extraneo reuocat̄. p̄pter. v. causas ingratitudinis. Prima si donatori atrocis iniurias donator intulit: vt q̄ dixit ei in platea v̄ loco sili. q̄ erat fur: v̄ aliud sile Et glo. i. l. si. L. de re. do. sup. v̄. atrocis. dicit q̄ cō- siderant̄ ex tribus. l. ex q̄litate iniurie. ex loco: 7 ex p̄- sone. In si. de iniur. §. atroc. Secda si man? impi- as in eū iniecerit. Tercia si graue dānū rerū suarū intulit. Et fm̄ Jo. an. hoc arbitrio iudicis relin q̄t Qd. si graue dānū dicat̄. nā p̄t esse graue dānū nō solum in tota substātia: vel maiori p̄te. verū etiāz circa maiore p̄te. Quarta si vite piculū ei inferre at- tentauerit. v̄q̄ eū toxicare voluit. etiā si non sit se- cutus effectus. Quarta si p̄ditionē apposita nō im- pleuit. De his causis: h̄ in. d. l. vlti. Prima v̄o qua- tuor tāgunt̄: extra eo. c. vlt. vbi Panor. addit sextū casum. Si donatarius neglexerit alere donatores inopē: vt h̄ p̄ glo. in. d. l. si. l. glo. in. l. In p̄denati- one. ff. de re. iur. teneat p̄trariū. Sed Lx. in. d. l. si. dicit q̄ aut donatio p̄sistit in magna quantitate: 7 habet locū glo. in. d. l. si. Secus si in pua re. Et Pa- nor. dicit q̄ hec distinctio est satis equa. nā ille qui

donat magna. pōt equipari patri. sed filius teneē alere patrē in opem. l. si quis. ff. de li. agno. ergo mā- gnā ingratitudinē p̄mittit nō subueniēdo ei in ne- cessitate sua. Et nota bñ hoc. q̄ sepe accidit in istis mulieribz. maxime senibz. q̄ donant fere oīa bona sua. 7 demū in negligent̄ alimētari a donatario. nā poterit reuocari donatō. Mater v̄o q̄ donauit si- lio. 7 postea trāsiuit ad scda vota. donatōnē reuo- care nō pōt. nisi ex tribz causis. l. si vite tuus in si dieē vel in eam manns inferat. vel iacturā totius ieiuis substātie moliat̄. L. de re. do. aut. ff. q̄z. Et autē hoc ius renocādi p̄sonale ab vtraq̄ p̄te. vñ nō trāf- it ad heredes donatoris. qui tacuit sup hoc in vita sua. q̄ tacēdo renūciasse videt̄. nec ad heredes do- natarij. d. l. vlt. Merita em̄. 7 demerita sunt p̄sona- lia. Hoc intellige si p̄dicti scuerūt cām ingratitu- dinis.

¶ Quid autē si donato: ignorauit in vita ipsius do- natarij. An possit agere cōtra heredē ipsius dona- tarij? Rñ. Panor. in. c. si. e. ti. post Jo. an. dicit. q̄ si si ignorauit ingratitudinē cōmissam in vita do- natarij. vel si sciuit. 7 nō habuit t̄p̄s cōpetens ad agendū. arg. in. c. cum in veteri. de elec. 7 ibi p̄ text. qui ponderat: qm̄ donator tacuit. h̄ nō d̄ tacuisse: si ignorauit: vel nō habuit t̄p̄s cōpetēs ad agendū Et p̄ hanc rōnem videt̄ idē dicendū in herede do- natoris: vt possit agere cōtra donatariū. Sicut in- sili dicit glo. in. l. fidei cōmissum. L. de fidei cō. q̄ si legatarius iniuriā intulit testator. si testator: igno- rauit in vita ex hoc poterit agere heres. 7 facit qd̄ notat glo. in. l. sororē. L. de his qui. vt in di. Et ex illis glo. videt̄ inferendū. q̄ si donatarius carnalr̄ cognouit vxorē donatoris in vita sua ipso ignora- te in vita. q̄ heres su? poterit agere ad reuocandū donatōnē. q̄ nō d̄ tacuisse: ex quo ignorauit. De hoc vide s. adulteriū. 7. j. v̄ usufructus.

¶ Vtrū collato: bñficij possit renocare collationē ob ingratitudinē cōmissam in ipsius p̄sonā? Joh. an. 7 cōiter doc. tenēt. q̄ nō. q̄ collatio bñficij non est p̄rie donatio. nā tenet collato: ex necessitate of- ficij cōferre. Donatio autē fit ex mera liberalitate. 7 sic iura loquētia de donatōne nō habent locum in collatōne bñficij: um. Etā collige q̄ reuocatio do- natōis ob ingratitudinē habet locū dūtaxat in do- natione. p̄rie sumpta. 7 iō posset nō immerito attē- ptari. q̄ donatio facta. p̄pter merita p̄cedentia. nō reuocat̄ ob ingratitudinē. q̄ illa nō est mera dona- tio. sed quedā remuneratio.

¶ Querit̄ de notabili. q. Quidam baro edificauit monasteriū. 7 religiosi dicti mōasterij cōmiserunt ingratitudinē p̄ hūc baronē. in casibz exp̄ssis in. d. c. si. num qd̄ reuocabit̄ illa donatō: Spe. ponit hāc q. eo. ti. 7 refert duas opiniones. Prima dicit q̄ sic et q̄ ob hoc monasteriū destruet̄. sicut in sili vide- mus: q̄ ciuitas q̄q̄ submitit̄ aratro ap̄ delictū ciuiū. Juxta nota. p̄ Bart. in. l. aut facta. ff. de pe- nis. Itē p̄nuat̄ ciuitas dignitate ep̄atus p̄pter de- lictum ciuiū: vt in. c. ita nos. xxv. q. ij. Alia opinio est. q̄ monasterium non destruat̄. sed expellentur persone. 7 alie substituentur. 7 hec opinio videtur equior. vt sic potius puniantur persone q̄ ecclesia

Aut qñ fuit extractum. Si primo mō. aut nuptie sequentur. aut non. Si sic. tenet donatio. etiam si alter inde fit pauperior: alter ditior. etiā si sponsa deducta fuerit in domū sponsi. que ppter eratē nō poterat esse vxor: qđ est verum fm Host. nisi sit p rima pubertati. ff. eo. inter eos. Si aut nuptie non seqbāt. aut hoc est ex pte donatoris aut nō. Si sic aut donauit sponsus sponse. aut ecōuerso. Si primo mō. aut osculum nō interuenit. et sic reuocatur donatio tota. licet etiā donatio illa fiat simplr. inest tñ conditio tacite. l. si matrimoniu sequat. Aut interuenit osculum. et tunc medietas reuocat. Si vō donauit sponsa sponso: reuocat tota. siue interuenit osculum. siue nō. l. de do. ppter nup. si a spōso. Si aut nō remanet a pte donatoris: quin mrimonium lequeret. tunc donator totum recipiat p conditionē sine cā. vel totum retinet. si nondū dedit. l. de do. ppter nup. l. cum veterum. Si vō donatio fuit facta post matrimoniu contractum. aut dans fit paupior. recipiens tñ non fit ditior: puta. si emat inde vnguenta vxor: vel mulier cōsumpsit in conuiuio sicut: vel aliter inuuliat. tunc etiā talis donatio nō reuocat. qz vxor nō est effecta locupletior. ff. eo. l. si spōsus. §. pe. 2. §. si. 2. l. qđ aut. §. j. eo. ti. Idem fm Host. in sum. ti. eo. qz si alteruter locum dederit cā sepulcri. donatio tenet. qz licet donator fiat paupior: recipiens tñ tgaliter nō fit ditior. Idem fm Host. si vir donet vxori ad oblationem faciendā: vel ad alias pias causas. eadē rōne. Aut dans nō fit paupior. et recipiens fit ditior. et tunc etiam donatio tenet. et glo. in. c. si. extra eo. exemplificat: vt si maritus sit institutus heres: et repudiet hereditatē donatōis cā: vt deferať vxor sibi substituta. Non etiā paupior fit qui nō acquirit. sed qui de suo patrimonio pdit. Item si repudiat legatum vt remaneat penes vxorem onerata. p legato: pstant: vel si rogatus esset restituere hereditatem vxorine: detrahat quartam cā donatōis. tunc tenet donatō. d. l. si spōsus. §. si maritus. 2. §. si quis: vel si donauit vxori rem alienam bona fide. ff. eo. l. sed et si constante. Aut dans fit paupior: et recipiens ditior. Et tunc nō valet. extra eo. c. si. in tex. et in glo. ni si in aliquibz casibus. Primo si dans sit in eadē voluntate vsqz ad mortem. Et si donatio legitimum modū excedat: nō tñ fuerit insinuata vsqz ad legitimum modū: valet. l. eo. donatōes. Bar. tñ in. l. si vt allegatis. l. de inoffi. do. dicit qz aut sūt donaciones ab initio inualide. sed sunt eodem tpe cōfirmate: vt puta p mortem. Et tunc de omnibz fiet reuocatio p rata. Si vō donaciones ab initio valide fuerunt tunc reuocat solum vltima: qz fuit inofficiosa: vt l. si libertus. ff. de iure patro. Secdo si donatio in tps finiti matrimonij sit collata. sed añ tēpus illud. non efficit res donata donatarij. sed differtur in tps. quo mulier a lege viri soluta est. ff. e. si cum vxori. §. vlti. vbi dicit. inter virum et vxorē: mortis cā donatōnes recepte sunt. Tercio si dans dedit pecuniam ad refectionem edium successarū ff. eo. qz si vir. Quarto fm Host. si donauit vxori annuum vel mestruum: ad sui sustentationē suozū qz: vsqz ad vires dotis. id est fructus dotis. naz qđ

vltra dat reuocat. Idem glo. in. d. l. ex annuo. vbi et addit: qz de alio suo proprio potest maritus donare vxori ad exhibitionem sui. quatenus concurrat cum fructibus quos sibi retinet. et quod superest facta computatione eius: quod donatum est cum fructibus dotis reuocabitur. Quanto si vir p vxore vectigal soluat. non enim donat qui in necessarijs onerato succurrit: vt. d. l. ex annuo. Sexto quādo vxor donat marito gratia honoris vel dignitatis adipiscēde. sed eatenus est ratum donum. quatenus gratia dignitatis supplende opus est. ff. eo. l. quod adipiscēde. Septimo quando fit donatio inter imperatorem et augustam. quia imperiales contractus vicem legis obtinent. l. eo. l. pe. Cause autem phibitionis donationis inter virum et vxorem sunt quatuor. Prima. ne ppter amorem. alter coniugum nō obtemperando: donationibus facilius spoliaret. ff. eo. l. j. Secūda. ne melior in paupertatem incideret. et deterior ditior fieret. ff. eo. l. iij. Tercia ne forte coniuges ad acquirendum intenti sibi per donatōes: non essent studiosi liberos habendi vel educādi. ff. e. l. ij. Quarta. ne amor honestus. et debiti exhibitio. que debet esse inter coniuges precio conciliari viderentur. d. l. iij. Accetiam valet inter eos remissio alicuius debiti: aut assignatio cuiuscuqz debitoris. qz hec omnia donationes sunt ff. eo. l. si sponsus. Quod autem dictum est de donationibus prohibitis. Idem intelligas de venditiōibus simulatis. Et vide ad hoc glo. singularem in. c. quanto. de pūil. que dicit qz quadrupliciter fit fraus legi. Primo. de persona ad personam. vt si vxor velit donare viro: vel ecōuerso cum nō possit supponit aliam personam cui donat. non valet donatio. d. l. iij. §. non tñ. Secundo de re ad rem prohibitorium est ne filiosa pecunia mutuetur. Si tamen aliud in fraudem factum fuerit. puta dedisti frumentum vel aliud simile. quod venderet: vt pecuniam haberet. fit fraus legi. ff. ad se. consult. marce. l. sed Julianus. §. vultu. Tercio de contractu ad contractum: vt puta vxor: non potest donare viro. vt dictum est. vult vendere: vt hoc modo possit donare. non valet. d. l. si sponsus. §. circa. Quarto de contractu ad contractum: altero tamen modo. scilicet cum mulier pro alio fideiussere non possit. principalem se facit debitriceam. hoc non valet. ff. ad sena. consult. vel. l. quis. §. si cum essem.

Quibus autem modis reuocetur donatio facta inter coniuges: Rñdeo multis modis. Primo si donatio fuit expresse reuocata. et in hoc debet attendi vltima voluntas. ff. eo. cum hic status. §. j. Secundo si tacite reuocetur. puta si res donata p donatorem alienetur. d. l. cum hic status. §. si marit vbi patet qz non solum alienando. videtur tacite reuocare donationem. sed etiam pignori obligando. nisi expresse aliud ostendat. Tercio si paus moritur donatarius: extra eo. c. si. Si autem simul moriantur. puta naufragio. vel ruina. tenet donatio. d. l. cum hic. §. si ambo. vñ succedūt tunc heredes donatarij. Azo etiā dicit in sum. eo. ti. Idē esse si sit capiāt ab hostibz. et nullus eozū reuertat sit vidē decessisse. Quod si vnus redierit. Is videt super

Wit. l. vii. q. iij. dicit de conuentione
abebat. nec habere sperabat. videtur
y in casu ematōis filioz nō potest
ges nō habent locum.
nō si in debis aliquis donauit
liberes. Si illi qui donauit filioz
habe qz non cogitabat habere filioz
donauit habet tacite. qz qz vñ
nacionem valet cum cōsuetudine
in. d. §. impet. dicit qz qz sunt co
qz quis cogit expresse habere
habet locum d. l. vñ. Quando
vrum filioz expresse cogit. rancio
ler. si vñ. Quando quis donat
hoc vñ sit habitus filioz vñ
inguentiam habet locum d. l. vñ
m. qđ dicit. nec putabat se habere
qui nō cogit. sic. vel nō ad pūit
cos. cum habuit animi indifferēt
narum cogitauit. p hoc ff. de iur
um.
r. l. vñ. loquit de eo qui donauit
partem bonorum. Quod dicit
habet locū d. l. vñ. Bar. vñ d.
l. vñ. loquitur in omnibz
nomum. sed pars bonorum dicit
quod dōnatio facta est
i filio. vel loco pio. quia non tenet
deret debet bonorum subdit
indam tñ quo ad pūmum certat
it. qñ res nō est magna pū. qñ
filij sunt nati. et sic donatio est
demum incōnata. sunt mōna
reconuocata. Bar. vñ dicit qz
fuit certata non reuocata. Ita
nec nō reuocata. vt l. mē
l. j.
onant simpliciter. et vñ vñ
lam donatōnem. Pān sunt
mentum reuocacionem fieri
qz. Bar. vñ d. dicit qz d. re
gemunato. et francicus depi
nt. qz per tale iuramentum
nam illa reuocatio legis. sicut
voluntate. que est vñ debet
nō donasset. Sed illa eadem
nemo. ergo non impedit reuoc

conferende: et concludit q̄ aut loquimur de vesti-
 bus vilibus: et alijs illi dñe necessarijs ad vsu quo
 tidianum. et ille nō sunt conferende. sed sunt pprie
 illius mulieris. et ab initio tenuit donatio. inter so-
 cerum et nurus: vt. d. l. ex annuo. Si vō loquimur
 de vestimentis et alijs ornamentis p̄ciōsis et festiuis
 tunc illa qualia sunt veniunt ad diuisionem: vt. d.
 l. mortis. nec potest dici q̄ morte loceri facta dona-
 tio sit confirmata. q̄ nō fuerunt dicte res donate.
 sed ad vsu tradite: vt. d. l. mortis. in fine. Et ideo
 puto. q̄ licet ex vsu quasi loquēdi. qm̄ maritus sp̄o
 sar vxorem. et mittit sibi coronam cum burra. et dī:
 talis donat vxori coronam. tū dico q̄ nō est pprie
 donare. sed magis ad vsu dare. d. l. mortis.

¶ Quid aut̄ dicendum de vestibz lugubribz: Rñ.
 Ange. in l. si ex re dñi. ff. de sti. ser. determinat. fore
 mulieris. p̄ glo. ibi positam.

¶ Quid aut̄ de euenijs factis vxori. a consanguini-
 nis viri vel vxoris: an sint ipsius vxoris: Rñ. dicit
 Bar. in l. sed si plures. ff. in arrogato. de vul. et pu.
 dicit. q̄ si donatio est facta a consanguineis. ex par-
 te viri. illa dona fuerunt facta contemplatione vi-
 ri. Vnde de bonis viri vident̄ esse p̄fecta: vt. d. ff.
 in arrogato. dum dicit. amicus vel cognatus. vi-
 dent̄ em̄ magis facta marito q̄ vxori. Sed in ence-
 njijs factis a consanguineis vxoris: vident̄ facta cō-
 templatōe vxoris. et dicit Bar. Ita de facto se con-
 suluisse.

¶ An aut̄ valeat donatio inter coniuges cōfirma-
 ta iuramento: Rñ. Bar. in l. i. ff. eo. dicit q̄ nō fir-
 matur iuramento. q̄ inuitatē ad delinquendū
 tū remittit se ad nota. p̄ cum in l. i. quis. p̄ eo. ff. de
 fideiuz. tibi concludit. q̄ valet talis donatio. Idez
 tenet in l. seius et augerius. ff. ad l. fal. Idem tenet
 Guil. de cu. vt recitat Bar. in d. l. seius. Hac rati-
 one. quia datum in fauore religionis valet: vt. l.
 cum hic. ff. circa. ff. eo. Sed iuramentū est magna
 religio. Idem tenet Jo. de ligna. et Panor. in c. fi.
 eo. n. Nec obstat quod dicit potest. q̄ iuramentū
 contra bonos mores nō valet: vt in regula. nō est.
 de reg. iur. li. vj. quia debet intelligi. qm̄ iuramentū
 est contra bonos mores naturales. non de bonis
 moribus ciuilibus. Et ideo dari potest h̄mōi con-
 iugibus optima cautela. qm̄ volunt inter se donare
 vt donans iuret nō contrahere h̄mōi donatōi.
 et sic valebit donatio.

¶ Sed circa p̄dicta opponit̄. nam iuramentū cō-
 tra legem interpositum est nullum: vt in l. non du-
 bium. l. de legi. Sed lex phibet donationem ta-
 lem: ergo r̄. Rñ. Panor. in c. cum cōtingat. de iur-
 reur. dicit q̄ qm̄q̄ lex aliquid phibet propter bo-
 nos mores naturales: nō ciuiles cōseruandos. Ci-
 uiles em̄ sunt variabiles. et iuramentū in cōtrariū
 nihil valet: vt in d. regula. nō est. Qm̄q̄ lex fundat̄
 sup̄ bono publico principaliter. et iuramentū non
 valet. q̄ pactum et iuramentū puatorū nō pōt re-
 mittere ius publicū. Qm̄q̄ lex est fundata non sup̄
 bonis naturalibz: nec sup̄ publica vtilitate p̄nci-
 paliter. sed in odium aliquorū. tunc cum nulla re-
 periat turpitudō in iurante. ita q̄ pōt dūtaxat cuz
 dispendio rerum tp̄alium iuramentūz adimplere
 contra legem obligat iurātem. Qm̄q̄ lex est funda-

ta principaliter sup̄ fauore puati. licet in consequē-
 tiam et secundario sup̄ publico: vt in d. c. cum con-
 tingat. et in c. ij. de pact. in. vj. et iuramentum in cō-
 trarium obligat iurātem. Ratio hec est. quia vbi
 lex nō est fundata sup̄ fauore publicū. nec iuramē-
 tum cōtinet in se aliquā turpitudinē ex pte iurā-
 tis: vel ex pte materie. non pōt impedire q̄ minus
 quis obliget deo.

¶ Pater et filius qui est in eius potestate sibi dona-
 re nō possunt. eo q̄ pater et filius: quasi vna sunt p̄-
 sona. l. de impu. et alijs sub. l. vltima. fallit tamē
 in dote et donatione. p̄pter nuptias. Sunt etiam
 alij casus in quibus valet donatio inter patrem et
 filium. et in quibus nō querit̄ patri vsufructus: vt
 notat glo. in autentica. Idē est. l. de bo. que lib. et
 glo. in autentico. vt liceat matri. coll. viij. Primus
 qm̄ sub hac conditōe relinquit̄ vel dat̄ a parente. s.
 auo vel p̄no vel ab extraneo ne patri perueniat
 vsufructus. d. autē. vt liceat. in p̄ncipio. Scōus
 si pater remittat filio vsufructum. quez habet in
 rebus illius aduēticijs: vt in l. cum oportet. ff. sin-
 aut. de bo. que li. Tertius in hereditate fratris vel
 fororis: in qua cum patre admittit: vt in autentico
 de here. ab inte. ff. si vō colla. ix. Hoc aliqui intel-
 ligunt. qm̄ filius decedit. ad cuius successionem vo-
 cant̄ pater et fratres. vt in aut. cessante. l. de legi.
 here. tunc pater nō habet vsufructum in partēz
 filiorum. qui secum diuidunt. sed in bonis alijs co-
 rum. sic. Quartus in hereditate quā adit filius: pa-
 tre nolente: vt in l. fi. ff. sin aut. l. de bo. q̄ li. Quir-
 tus qm̄ filio legat̄ seruus: vt eū manumittat: vt. d.
 l. fi. ff. si. Sextus in his rebus que filio obueniunt
 parentibus soluentibus matrimonium sine cau-
 sa rationabili: vt in autentico: vt nulli. iudi. ff. quia
 vero. Septimus si filio legatur vsufructus. nam
 seruitus seruitutis esse non potest. ff. de vsufr. le.
 l. j. Octauus si imperator donauit filiosami. vt. l.
 cum multa. l. de bonis que liberis. Nonus cum
 filiosami. eunti in castra pater donat mobilia. De-
 cimus in quasi castrēi. vt in l. cū optet. ff. exceptis
 l. de bo. q̄ lib. Vnde decimus si pater donat filio ob-
 alimenta fm̄ Hosti. Alium casum addit Bar. in
 l. contra. ff. re. amo. per glo. ibi. q̄ si filius. recepit
 dote. n. patre non consentiente. nec se obligantez
 patri nihil acquiritur. nec vsufructus. nec aliquid
 aliud.

¶ Queritur vtrum pater teneatur facere inuenta-
 rium cum recipit bona aduenticia filiorum in qui-
 bus habet vsufructum: dicit q̄ nō. Ad quid em̄
 fieret. cum de eis rōnem reddere nō teneatur: Itē
 q̄ ad hoc teneat. lege cautum nō reperit. Item q̄
 non teneatur. hoc inuadet consuetudo. que est opti-
 ma legum interpres. Et hec questio fuit de facto
 bononie. Et sic de causa. rationibus p̄dictis. Nec
 Mar. sy.

¶ Quid si pater vsufructuarius monachū. an ex-
 tinguet vsufructus. quē habet in bonis filij aduē-
 ticijs: Rñ. glo. in autentica. idē est. l. de bo. q̄ li.
 dicit q̄ nō finit. Sed Mar. sy. dicit hoc verum in
 vsufructu quem habet in bonis alterius. nō filio-
 rum. nam vsufructus quem habet in bonis ad-
 uenticijs filiorum. bene finitur. cum filij deserant

illam l. dicit q̄ donatio inter con-
 iuges naturalis vel civilis. et quia libere
 naturalis est. et ab initio tenuit
 d. consuetudo. Et ob hoc dicit Bar.
 vel in opus metalli. tunc donatio
 ff. de penis. q̄ dicitur ad mortē
 ene. et sic talis sententia deus est
 ff. cum donatorum ad mortē
 entum. Et p̄no dicitur de eum
 ff. si est arrepti demansio funde
 am latam in potestates. Non dicitur
 Secus tamen est. si quis facit ser-
 uan. Ratio diuersitate fr̄gū in
 na vbi efficit seruis bonis et ho-
 dō reuocare. sed nō vbi efficit ser-
 uo et delictis. nō potest quis dōm
 p̄prie. vt in autentica. hodie. l. in
 Bar. in l. bis qui sup̄p̄tū
 damunt ad mortē h̄mōi
 anō confirmat̄ morte civilis. que dī
 itaq̄ in religione: et questio est p̄
 in autentica. si quis mulier. l. de
 id si mors. ff. de do. inter vi. v.
 illa mors civilis que inducit p̄
 no q̄ ad bona eundem efficit
 s naturalis. vtp̄ta si quis in go-
 fraterum munez. qui nō possunt
 nec in p̄prie nec in cōi. tunc p̄no
 omnia incontinēt. Sed q̄ talis
 habet vno eundem effectum. que
 it̄ tunc bona. tunc heres inuolunt
 tare mortē naturalis: et inuolunt
 vit em̄ an̄ mortē heres q̄ inuolunt
 reuocare. Et hoc p̄no ad q̄
 ne.
 nimonium nō tenet. An vale-
 dicit q̄ licet donatio ipso iure
 ma in digna eius sua reuocari
 voluntate. Intelligit si igno-
 rebat impedimentum. et mar-
 et filius respect. ff. eo. l. cum hic
 similitas q̄ dat vir vxori. Bar
 debet ēē vxoriscan heredes
 l. in bis. ff. de ma. dicit q̄ vbi
 a maritus dat vxori fr̄m efficit
 muno. ff. de do. inter vi. et vxo. dī
 et ad heredes mulieris. Vnde vō
 inf̄ mulieris nec videri dicit
 ter sc̄p̄m facit vxorē sua magis et
 l. mortis. ff. de in p̄ncip. ff. de do. in
 hoc dicit glo. in l. vltima. ff.
 videri velle q̄ talia conuētia nec
 si exp̄te legant. vt l. conuētia
 l. hoc legat. cum l. de dō. ff.
 is plures cōiugū. q̄ velle quon-
 vis. p̄no vō et t̄m̄ h̄mōi. ff.
 Bar. in l. p̄no. ff. de colla. ff.
 dicit quoniam b̄mōi velle h̄mōi

onera matrimonij. si tñ sustinuerit onus mñimo-
 nij. al's secus. ff. e. dotis fructus. z. d. l. pletiq. §. si
 serui. vbi etiã dicit q' fetus pecor' dotaliũ ptinent
 ad virũ. q' cõputant' ex fetib' iaz natis. Vnde ibi
 fallit hec regula. Cui' est emolumentũ: eius debet
 esse picalum. Et hoc est vey: nisi res dotalis con-
 listat in numero: ponderet' mēsurã. q' picalum ta-
 lum spectat ad virũ. i. fetus tñ ancillaz dotaliũ: nō
 cedunt viro. q' dignitas cõditionis humane facit
 vt ptus ancillaz nō debeant fructũ noie censerì.
 d. §. si serui. Itē nec lapidofine. vbi lapis nō rena-
 scatur. Sec' vbi tales lapides renascant'. cuiusmo-
 di sunt in angliã z alia. q' tunc fructus eoz ptinet
 ad virũ. Idē est de fundis argentifodinis z silibz:
 z de arboribz nō cedendis. Secus ergo in arbori-
 bus cedendis. vt q' infra breue tps renascunt'. nã
 tunc possunt dici fruct'. Hdoc idē tenet Bar. in. l.
 diuotio. §. si fundũ. z. §. si vir in fundo. ff. lo. ma.
 vbi facit ex illis duas conclusiones. Prima est. q'
 arbores cedue cõputant' in fructibz vt sunt salices
 z hmoi. Secus in arboribz fructiferis. Scõa con-
 clusio. q' lapis qui non renascit: non est in fructu.
 Secus si renascit. Idē in crenofodinis z argentifo-
 dinis. Et p̄dicta inducit ad. q. quotidiana. Done
 maritus qui fuerat notarius: legauit vxori vñum
 fructum oim bonoz suoz. An illud qd' p̄cipit ex
 erēplatione procolloz ptineat ad mulierē. Et di-
 cit q' nō. Illud etiã q' semel tñ p̄cipit: z nō renascit
 ur. nō dicit esse in vñu fructu. vt in dictis duobus
 §. h redditis procolloz est hmoi. q' ex quo semel
 est redditũ. nunq' amplius p̄cipiet aliquid. cū nō
 sit verisimile q' p̄cipiens p̄dat illud.
 ¶ Pactũ patri factũ a filia: dũ nuptui traderet q'
 dote cõsentia nullũ ad bona p̄na regressum habe-
 ret. improbat lex ciuilib. Si tñ iuramento: nō vi-
 nec dolo p̄ficto firmatũ fuerit. seruari dz. extra de
 pac. q̄nis. li. vj.
 ¶ Dos et donatio p̄pter nuptias alienari nō p̄nt:
 etiã p̄sentiente vxore. nec valet alienatio. nisi vxor
 iurauerit nō p̄uenire. Et hoc si nō vi: nec dolo p̄ficti
 tum fuit tale iuramentũ. extra de iureiur. cū cõtin-
 gat. Quidã tñ circa rē dotalē immobilez. puta do-
 mum vel agrũ. distinguũt. vt notat Asten. li. viij.
 ti. et. q' aut talis res est extimata: aut non. Si sic
 vir eã alienare p̄ot. quia est empticia nisi extimatõ
 fieret. vt sciret q̄ntũ res valeret. vt sic soluto matri-
 monio: appareat an res sit deteriorata vel hmoi.
 L. de iure do. si inf. Si autē non sit extimata. tunc
 nō p̄ot alienare. nisi in his casibz. Primo si puoce-
 tur ad diuisionē fundi dotalis a socio. q' cõmunē
 hz illũ fundũ cū ipso. Ipse tñ ad diuisionē. puoca-
 re non p̄ot sociũ. L. de fun. do. l. si. Scõo si alienet
 cū vniuersitate. vt ibidē. l. j. Tercio si alienet ex ne-
 cessitate vt ibi. Quarto si cõuertat in vtilitatē vxor-
 is vt ibi. l. vltima. Quinto si vxor: alienationi con-
 sentiat scõo post biennũ. d. c. cum ptingat. in glo.
 dũmodo sunt alie res viro. ex q̄bz ei cõsulere possit
 L. ad vel. autētica sine a me. Sexto si tñ semel cõ-
 sentiat: z cū hoc iuret. de hoc dictũ ē s. Et fin Jo.
 an. hoc intelligit. siue mulier iuret p se: siue p. p̄cu-

ratoiem: cui dedit ad hoc speciale mandatũ. extra
 de pen. c. si. li. vj.
 ¶ Done mulier primo iuravit dotem vel donatio-
 nem propter nuptias non alienare: nec alienatio-
 ni cõsentire: nisi ex causa rationabili z auctoritate
 iudicis.
 ¶ Quid si postea cõsenserit: nō auctoritate iudic'
 z iurante nō p̄uenire: Rñ. fm Jo. sup. d. c. cum
 ptingat. p̄mũ iuramentũ seruabit. ar. ex de iureiur.
 ea te. z. c. intellecto.
 ¶ Quid si mulier iuret rē dotalē alienatã nō repe-
 tere: nunq' d' tale iuramentũ erit seruandũ: Videt' q'
 sic. q' seruari p̄ot sine interitu salut' eterne. Et mu-
 lieri tñ obest illud iuramentũ. nec habebit auctozes
 p̄iurij papã. vt. d. c. cū cõtingat. Et idē est de adul-
 to: rem suã alienante z iuramento cõfirmante. vt
 L. si aduer. ven. l. j. Hdoc tñ. autē intelligit illud. c.
 cum contingat. hoc modo scz cum ibi dicit: serua-
 re debent. subaudi mulieres. que propria temeri-
 tate non debent venire cõtra. h papa restituet eas
 p̄prio motu. si interuenit iuramentũ vi vel dolo
 p̄fictum.
 ¶ Sed quõ constabit de metu vel dolo: Rñ. con-
 stabit fm Jo. ex p̄cipuis insidijs: cõsiderata p̄so-
 narum q̄tate. Aut etiã mulier est quedã virago z
 sic non p̄sumit coacta. aut est nature debilis. z vir
 dure ceruicis et facie ferocis. z tunc in dex atten-
 det: an exigente necessitate vera: res dotalis sit alie-
 nata. Et tunc bene est. Aut vicio. pdigalitat' viri.
 Et tunc alienatio est suspecta. Item mulier proba-
 bit minas viri. et forte verbera. His omnibus
 concurrentibus mulier absolutionem poterit im-
 petrare.
 ¶ Quid si vir suau' eloquio mulierēz inducat ad
 cõsentendũ: Rñ. fm Jo. p̄sensus valet.
 ¶ Quid si mulier inducat ad iuramentũz coram
 iudice. z veniat ad aurē iudicis. z dicat sibi q' inui-
 ta cõsentit z iurat. Rñ. fm Jo. Iudex nō debet
 hoc sustinere. h si sustinuerit p̄sumit pro muliere.
 ar. extra de his q' vi metus. c. j.
 ¶ Quid in dubio: Rñ. videt' tenendũ iuramen-
 tum. quia in dubijs via tutio: est eligenda. extra
 de spon. inuenis. vel relinquetur arbitrio pape. q'
 qd' ipse voluerit tutius erit. nec aliter agere poterit
 nisi per eã absoluta fuerit. vt dictũ est. Consilium
 autē generale gratia mulierz z parentũ eaz. videt'
 hoc esse. scz q' qũ mulier nubit faciant eã iurare q'
 nunq' cõsentiet alicui alienationi rei dotalis. nisi
 coram iudice causa cognita z pbata. s. necessitatis
 nature instantis. tunc etiã si aliter cõsentiat etiã
 si iuramentũ faciat. cum sit contrariũ p̄mo licito z
 honesto. non tenebit extra de iureiur. ea te. z po-
 test addere q' si vñq' contrauerit. non valebit.
 hec Hdoc tñ.
 ¶ Quid si vir alienet res mobiles. Rñ. hoc facere
 p̄ot. quia nō est p̄hibitũ. hec Jo.
 ¶ Virũ vir alienare possit p̄frenalia: Rñ. q' sic
 fm Inno. si dominiũ eoz sit translata in virũ. al's
 non. ff. de iure do. si ego.
 ¶ Virũ mulier possit donare dote cõstante ma-
 trimonio: Rñ. q' nō. vt est tex. in. l. constante. L.

Et p̄dicta ter. a. d. l. pletiq. §. si serui. vbi etiã dicit q' fetus pecor' dotaliũ ptinent ad virũ. q' cõputant' ex fetib' iaz natis. Vnde ibi fallit hec regula. Cui' est emolumentũ: eius debet esse picalum. Et hoc est vey: nisi res dotalis consistat in numero: ponderet' mēsurã. q' picalum talum spectat ad virũ. i. fetus tñ ancillaz dotaliũ: nō cedunt viro. q' dignitas cõditionis humane facit vt ptus ancillaz nō debeant fructũ noie censerì. d. §. si serui. Itē nec lapidofine. vbi lapis nō renascatur. Sec' vbi tales lapides renascant'. cuiusmodi sunt in angliã z alia. q' tunc fructus eoz ptinet ad virũ. Idē est de fundis argentifodinis z silibz: z de arboribz nō cedendis. Secus ergo in arboribus cedendis. vt q' infra breue tps renascunt'. nã tunc possunt dici fruct'. Hdoc idē tenet Bar. in. l. diuotio. §. si fundũ. z. §. si vir in fundo. ff. lo. ma. vbi facit ex illis duas conclusiones. Prima est. q' arbores cedue cõputant' in fructibz vt sunt salices z hmoi. Secus in arboribz fructiferis. Scõa conclusio. q' lapis qui non renascit: non est in fructu. Secus si renascit. Idē in crenofodinis z argentifodinis. Et p̄dicta inducit ad. q. quotidiana. Done maritus qui fuerat notarius: legauit vxori vñum fructum oim bonoz suoz. An illud qd' p̄cipit ex erēplatione procolloz ptineat ad mulierē. Et dicit q' nō. Illud etiã q' semel tñ p̄cipit: z nō renascitur. nō dicit esse in vñu fructu. vt in dictis duobus §. h redditis procolloz est hmoi. q' ex quo semel est redditũ. nunq' amplius p̄cipiet aliquid. cū nō sit verisimile q' p̄cipiens p̄dat illud. ¶ Pactũ patri factũ a filia: dũ nuptui traderet q' dote cõsentia nullũ ad bona p̄na regressum haberet. improbat lex ciuilib. Si tñ iuramento: nō vi: nec dolo p̄ficto firmatũ fuerit. seruari dz. extra de pac. q̄nis. li. vj. ¶ Dos et donatio p̄pter nuptias alienari nō p̄nt: etiã p̄sentiente vxore. nec valet alienatio. nisi vxor iurauerit nō p̄uenire. Et hoc si nō vi: nec dolo p̄ficti tum fuit tale iuramentũ. extra de iureiur. cū cõtingat. Quidã tñ circa rē dotalē immobilez. puta domum vel agrũ. distinguũt. vt notat Asten. li. viij. ti. et. q' aut talis res est extimata: aut non. Si sic vir eã alienare p̄ot. quia est empticia nisi extimatõ fieret. vt sciret q̄ntũ res valeret. vt sic soluto matrimonio: appareat an res sit deteriorata vel hmoi. L. de iure do. si inf. Si autē non sit extimata. tunc nō p̄ot alienare. nisi in his casibz. Primo si puocetur ad diuisionē fundi dotalis a socio. q' cõmunē hz illũ fundũ cū ipso. Ipse tñ ad diuisionē. puocare non p̄ot sociũ. L. de fun. do. l. si. Scõo si alienet cū vniuersitate. vt ibidē. l. j. Tercio si alienet ex necessitate vt ibi. Quarto si cõuertat in vtilitatē vxoris vt ibi. l. vltima. Quinto si vxor: alienationi consentiat scõo post biennũ. d. c. cum ptingat. in glo. dũmodo sunt alie res viro. ex q̄bz ei cõsulere possit L. ad vel. autētica sine a me. Sexto si tñ semel cõsentiat: z cū hoc iuret. de hoc dictũ ē s. Et fin Jo. an. hoc intelligit. siue mulier iuret p se: siue p. p̄cu-

de dona. h. fm glo. ibi. ipsam actionē sine spem vel etiā dotē pmittere pōt. de q. glo. Bar. ibi facit magnum festū. nec qm mulier donat requirit p̄sentia mariti vel filior. vt in l. velles nec ne. l. de re. do.

In quibus casibus maritus lucratur dotem? Rñ. lucrat ex pacto vt si pacificat de tota dote: vel eius parte. post mortem vxoris lucranda. vt. l. de pac. con. l. ex morte. et in antēica ibi posita. Itē lucratur ex lege. vt si ppter adulteriū mulieris fiat diuortium iudicio ecclesie. mulier amittit dotem. extra de do. inter vir. plerūq. Secus fm panor. ibi. si fuerit separatio p iudicē secularē. nam iudex secularis nō est i hoc cōpetens qm agit civiliter. vt in c. tue. de pur. idē est si vxor. ppria voluntate. ppter adulterium: vt quia timuit maritū. recesserit. idem etiā si maritus ppria auctoritate eā expulit. Et hoc intellige qm adulterium fuit notorium. Et sic nota. q. quo ad dotē lucranda paria sunt matrimonium separari iudicio ecclesie vel ppria voluntate vxoris vel mariti ob causam fornicationis. Nota tamen ex ter. d. c. plerumq. in verbo. reconciliari. q. vxor adultera reconciliata p maritū non debet pdere dotem. idem est etiā dicendū econuerso. s. de viro cōmittente adulteriū. quia pdit eodē modo donationem ppter nup. et pari modo pōt matrimonium separari quo ad thoz. instante vxore. nec quo ad hoc iudicant ad imparia maritus et vxor. vt. in. c. gaudemus. de diuor.

Quid autē si maritus interficiat vxorē in adulterio repertā. ppter qd debeat pdere dotē. An vir pdat ipm lucrū. Bar. fm glo. in. l. si ab hostibus. ff. so. ma. dicit q. sic. quia nō licebat sibi interficere. Et p hoc dic. q. si licuisset sibi interficere ex statuto vel cōsuetudine. non pderet dotē. vt. l. quid ē. s. si heres. de le. j. Itē nota hanc. l. cuius p totā Italiani sint statuta q. vxorē p̄cedente. vir lucratur certā ptē dotis. vt eam nō lucratur. si vxorē occidit. hec Bar. Nec ob. l. si quis in graui. s. si tñ. ad sill. q. ignoscitur ei ad minore penā. nō vt in totū relinquit. vt. l. j. ff. de sic. et. l. si adulterius. s. impatores. ff. de adul. Et p hoc habes cōcordare ter. q. vident adinuicē contrarij. Nam debent intelligi q. marito pctur sed nō omnino.

Querit etiā glo. in. d. l. si ab hostibus. qd si maritus nō interfecit. h. mulier erat infirma. et maritus noluit ducere medicū vel ducebat vnum q. nesciebat vnā lram. certe dicit glo. q. p̄inde indignus ē. ac si occidisset eā. Idē Bar. ibi. Idē dicendū esset si mulier erat furiosa et p̄cipitasset se de solario per fenestrā. quo casu. maritus nō debet aliqd ex dote lucrari. Idem dicit Barto. econuerso. q. si mulier occidit virum: vt non possit repetere: quasi culpa eius matrimonium sit solutum. vt. l. consensu. l. de repu.

Nunquid autem heredes mariti possint vxori obijcere adulteriū ad effectū impediendi restitutionem dotis. Bar. in. l. rei iudicate. ff. so. ma. concludit p illū ter. q. nō. ex quo tacuit in vita. qd placet panor. in. d. c. plerūq.

Vtrū vidua cōmittens stupr. et petens dotem ab herede mariti: possit repellī p exceptionē de for

nicatione? Rñ. d. Jo. an. in. d. c. plerūq. q. sic. de rigore iuris. et pdet dotē. et sic remanebit apud heredes mariti. et offensa facta defuncto. per text. cū glo. et p ea q. notat Bar. in. l. pe. l. de adul. vbi infert ex illa. l. q. ille qui offendit de adulterio: constante matrimonio. ille offendit ex stupro viduitate durante. Et ita iniuriant cōsanguinei viri iam defuncti ex stupro. qd cōmittit per viduā. sicut qm cōmittit adulteriū.

Nunquid pater q. dedit dotē pro filia. pdat eam p adulterio filie? Rñ. q. si non est stipulatus eam sibi reddi. pdet eā. et sibi imputet. vt tenet Jo. an. in. d. c. plerumq. et accur. in. l. cōsensu. l. de repu. Sed Dy. p. l. j. s. Itē si voluntate. ff. so. ma. dicit. q. si filia est in potestate patris. nō p̄iudicat patri. qm possit agere p dote. Nota tñ ad p̄dicta qd notat Arch. flo. q. qm vxor. ppter adulteriū pdit dotē si ipsa erat filia. vel alis quicunq. dos erat ad patrem recalura. pater nō pdit eā ppter delictū filie. q. pater nō debet portare iniquitatem filij. Si vō nō erat recalura ad patrem: qm ab eo. p̄fecta. tñ maritus lucratur dotē. l. de adul. l. si. Sed qm dos erat reditura ad patrem. pater eam pdit qd filia adultera viuat. sicut etiā nō potuisset eā repetere: ipsa non adulterante. nec dz ipse ex delicto filie lucrari. h. tenebit eā vir adultera viuente: post et mortem: redibit dos ad patrem. Sicut si platus ecclesie cōmittat feloniam. i. cōuret contra dñm. qd ipse viuat: ecclesia feudū pdet. h. ipso mortuo ad ecclesiam feudū redibit. ne delictus p̄sone redundet in damnum ecclesie. Et ex his sequit q. si vir cōmittit crimen lese maiestatis. ppter qd bona eius cōfiscantur. et ipse nudus exulet. vxor pdit dotē. qd ipse vir eius. ne ppter eius delictum lucratur vxor. qd pus nō habebat. Interim tñ filius ei. puidere tenetur necessaria loco viri. h. viro mortuo. rebabit integre dotem et dotarium suū. Itē de expensis factis ab vxore extra domū. quia vir p oneribus dorem. Ideo a tēpore contracti matrimonij. int. et extra debet sibi facere expensas vir fm q̄ntitatē dotis. ff. fami. her. l. si maritus. imo etiā si dotē nō habet vel pdit culpa sua. tenet ei necessaria puidere fm facultatē suam. Si tamen mulier sponte recessisset: nō recuperaret expensas. nisi a tēpore quo rediens nō est admissa. Et hoc nisi opponatur de adulterio quia adultere nihil tenet p̄stare. nisi ipsa replicet de limili. Dico autē q. sponte vaganti. nō tenetur ad expensas. h. solum quando iusta de causa: puta propter nimiam leuitiam viri. vel huiusmodi. vel quia vir vadit ad longinquas partes. et eā mittit ad cōsanguineos ipsius vxoris pro maiori honestate.

Pone q. ppter adulteriū vxoris: facta separatione thoz: mulier dotē amisit. nunc autē pbata cōsanguinitate. separant omnino. Nunquid mulier poterit dotem repetere? Rñ. glo. in. d. c. plerumq. que cōmunitate approbat a doc. dicit q. non. ppter rōnes ibi positas. maxime p. l. si vxor. ff. de adul. vbi dicit. q. nec matrimonij: nec spem matrimonij violare licet. Ideo. ppter priuā intentionē mulieris: cum opere subsecuto. et quia sententia iam

transiit in rem iudicatā. nō debet mulier dotē re-
cuperare. licet nūc appareat matrimonium fuisse
nullū. Et maxime hoc est tenendū. ne def mulieri
bus causa fallandi. pbationes. vt recuperent do-
tem. Et facit p hac parte questio disputata. in re-
gula. cum quis. de re. iuris. in. vj. in mercu. vbi de
adit. q ille qui cognouit solutam credens co-
gnoscere maritatem. punitur pro crimine adul-
terij.

**Sed pone q inter titium z bertā est consanguini-
nitas in secundo gradu. qui ducti ignorantia iurē
contraxerunt de facto. licet scierint prius int eos
esse dicam consanguinitatē. An isti debeant pu-
niri pena adulterij vel incestus. Et ex quo contra-
xerunt contra leges. an debeant perdere dotem. z
donationē. ppter nuptias. iuxta penā impositam
a legibus? Rñ. panoz. in. c. et si necesse. de do. inf
virum. recitat Job. an. tenere. q ignorantia iuris
non excusat. nec etiā feminā. cum illa non excuset
nisi in casibus a iure expressis. vt est tex. notabilis
in. l. ne passim. l. de iurē z fac. igno. Secus si er-
raissent in facto: puta. quia credidissent dispensa-
tum. z sic cōmuniter doc. transeunt. vt dicit Pa-
noz. et vident tenere legiste in. l. qui contra. l. de
incest. nup. z in. l. a unculo. ff. de condi. sine causa.
Sed Bar. tenet ibi contrariū sequēdo opi. Jo. qz
ignorantia iuris excusat a pena amissionis dono-
rum. z hoc p autē incestus. l. de ince. nup. vbi pe-
na ponit scienter contrahentibz. facit. l. si adul-
terium. ff. de adul. vbi errantes in iure excusantur a
pena incestus et adulterij. Et hanc opinionem se-
quitur Panoz. z cōcludendo post Bar. hanc ma-
teriam in tria membra dicit. q aut agitur de pena
adulterij seu incestus. et error iuris excusat. d. l. si
adulterij. vbi tex. notabilis. Aut agitur de pena
pditionis. ppter substantie. vt dotis z donationis
ppter nup. z idem. argu. in dicta autem. incestus.
Aut agitur de pena pditionis lucri. z non excusat
vt. d. l. qui contra. Et hec opinio videt tenenda
maxime cū sumus in penalibz. z sic assumentia mi-
nor opinio. +**

**Cui autē restituēda sit dos? Rñ. panoz. in. c. si.
de do. inf. vi. z vro. dicit q aut extraneus pstituit
dotem mulieri. aut ipsa mulier sibi ipsi. aut pater. p
filia. Et extraneū appello quēlibet qui non habet
mulierē in potestate. vt dicit tex. in. l. vnica. §. acce-
dit. l. de rei vro. ac. Primo casu quādo extraneus
constituit sibi dotem. tunc aut fuit stipulatus do-
tem sibi reddi. soluto matrimonio. z reuertit dos.
non ad mulierē: s; ad illum extraneū. Aut nō fuit
stipulatus vt sibi redderet. z videt tunc donasse
ipsi mulieri. z sic redit ad ipsam mulierē. vt in. d.
§. accedit. Secundo casu quādo ipsamet mulier
constituit sibi dotem. tunc dos ad eam reuertitur
vt in. d. l. vnica. Tercio casu quādo pater pstituit
dotem p filia. tunc aut fuit stipulatus dotem sibi
reddi. z redit ad patrē. aut simpliciter. z tunc si p-
emācipat filiā. efficit filie. Et dicit Din. in. d. c. fi.
q dos redit ad patrē. quādo filia pdecessit. etiam
si extant liberi et ipsa filia. per. l. dos a patre. l. so.
ma. Et cum hoc dicto Din. cōmuniter transeunt**

canoniste. Et idē videtur tenere glo. in. d. l. dos a
patre. S; Bar. in. l. post dotē. ff. lo. ma. post mul-
ta concludit opinionē. que videt tenenda. l. q in
dote. pfecticia. vbi nulla interuenit stipulatio. z fi-
lia in potestate: mortua est in matrimonio. supsti-
tibus etiāz liberis. q de iure dos debet reuertī ad
patrem. licet de consuetudine obseruetur. opinio
mar. antiqui. glof. Et scz filij succedant si extant.
Et ista disputatio fin Bar. ibi. an de iure: an de
consuetudine. dos retineat. est vtilis. ppter multa.
Ecce filia. habens filios ex primo matrimonio
nupsit scdo viro. z habet dotem. pfecticia. z mortē
in secundo matrimonio sine filijs. Certe si de iure
est vera opinio Mar. succedent in dotem filij pri-
mi matrimonij. quia prima causa in successione ē
liberorū. Si de iure nō est vera. tunc secus. nā cum
consuetudo dicit q dos remaneat apud virum
ppter filios eius de z matrimonij. non extendet ad
alium casum. vt. l. si vo. §. de viro. ff. lo. ma. Idēz
tenet Jaco. bu. in. l. si. l. co. v. iudi. Et hoc putat
Bar. verum. quia de eodēz matrimonio oportet
filios consistere. casus est in. l. si inter virum. ff. de
pac. dota.

**Quid autē si filia consumpsit dotē. an pater te-
neatur eam iterū dotare. Glo. in. l. si cum dotē. §.
si post solutum. ff. lo. ma. dicit q sic. Sed Bar. pu-
tat ibi. dicendū q si filia perdit dotem sine dolo et
culpa eius. pater tenet eam iterū dotare. als secus
pro hoc est casus. l. de colla. autē. qd locum ibi.
filie possit imputari. Et p hoc dicit Bar. facit. q
si pater dat filio legitimā pro soluenda condempna-
tione. ex forma statuti. q iterū ei dare vel relinqre
non teneat.**

**Quando restituenda sit dos? Rñ. q si dos cō-
stet in rebus immobilibz. debet statim reddi solu-
to matrimonio. Si vo in rebz mobilibz vel se mo-
uentibus. vel etiā in corporealibz. vt pecunia. vesti-
mentis. animalibz infra annum. vt. l. de rei vro.
ac. l. vnica. §. cū autē. Quod tñ est ad funus neces-
sariuz. statim exigitur. vt. ff. lo. ma. si filia. Si ergo
immobilia. statim soluto matrimonio nō restitu-
untur. tenet vir et eius heres ad fructus z eius pen-
siones. In mobilibz autē z se mouentibz tenet ad
vsuras post annū. z vecturas nauū siue immēto-
rum z operas seruorū. vt. d. l. vnica. §. exactio. hec
Do. Ad hoc nota. q vir totā dotem reddere de-
bet si potest. als in quantuz facere potest. i. habita-
rōne eius ne egeat. nisi dolo diminuerit suam sub-
stantiam. Laebunt tamen tā maritus q filij de
restituēda dote. si ad pinguiorē fortunā venerint
vt nota. in. d. l. vnica. Sed si vir paciscatur. vt red-
dat totam. nō valet tale pactū. cū sit cōtra bonos
mores. Si tamē soluerit. repetere nō potest. ff. de
condi. inde. nā et maritus. de hoc glo. in. c. mulie-
res. de do. inter. vi. z vro. Et transit dictum pūle-
gium etiam ad filios eiusdē matrimonij. non au-
tem ad heredes extraneos. vt. l. maritum. ff. lo.
ma.**

**Sed pone q qñ fuit dos data. res erant immo-
biles. qz vendidit maritus z emit res mobiles. ex
picio cap. Rñ. de hoc est casus. fm Bar. in. l. cum**

+ Additio Et no. bar. z l. d. s. p. r. o. s. e. d. e. i. p. o. l. u. d. e. s. i. p. l. x. q. d. o. b. z. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. p. m. p. n. o. d. i. c. i. t. u. l. e. l. u.
natiui s. p. r. o. s. e. q. n. i. d. a. t. z. s. i. c. a. r. i. p. u. n. t. s. e. d. s. p. r. o. s. e. q. p. q. d. a. t. s. e. d. a. t. i. t. u. l. y. l. u. c. r. a. t. i. o. n. i. s. u. t. l. f. i. §. p. f. f. d. o.
q. d. s. i. f. i. a. n. c. a. n. g. c. a. d. d. i. a. d. s. l. d. e. s. p. r. o. s. e. q. d. i. b. i. u. t. x. p. d. e. s. p. l. i. a. q. m. a. z. i. t. i. n. q. u. i. l. u. c. r. a. t. i. o. n. i. s. d. o. t. e. p. p. t.
ad hanc mulierē nō d. qz cā x. r. a. l. u. a. d. i. n. a. p. t. e. i. s. t. h. i. x. p. b. a. t. a. p. t. q. m. a. z. i. t. i. n. q. e. x. f. o. z. s. t. a. t. u. t. i.
l. u. c. t. i. t. h. i. a. p. t. e. s. o. t. t. m. u. l. i. b. z. d. i. u. i. d. i. t. s. u. f. i. l. i. j. z. m. a. z. i. t. i. n. n. o. d. e. t. h. i. c. c. a. x. r. a. l. u. c. t. i. u. a. z. i. d. e. o. n. o. e. s. t.
v. i. r. q. i. l. l. u. d. l. u. c. t. i. t. i. s. i. m. u. l. a. r. i. f. a. r. i. a. t. n. i. t. e. q. s. o. l. u. a. t. q. a. b. e. l. l. a. q. s. o. l. u. a. t. d. e. z. l. i. q. a. d. a. l. i. u. d. p. u. e.
n. i. t. x. r. a. l. u. c. r. a. t. i. o. n. i. s.

nam pcedit nisi maritus vergat ad inopiam. tunc enim licite possunt interuenire fideiussores pro dote soluenda. Et est tex. in. d. c. per vestras. nec sufficit iuratoria vt voluit Joan. an. p. tex. ibi. vt p̄stet quā potest. Nam iuratoriā quilibet prestare potest: sit quāntūcūq; pauper. Immo. nō intelligitur de iuratoria.

Quid autē si vxor a principio contrahit cū paupere vel cum vergente ad inopiam. vel cum male vrente substantia sua. nūquid possit agere ad repetitionem dotis. videtur q̄ non. quia semel approbant mores illius. Contrariū tenet Bar. in. d. l. si constante. quia nō potuit vxor per tacitum pactum sibi p̄iudicare. nam publice utilitatis est vt dos remaneat integra mulieribus. vt. l. j. ff. so. matrimonio.

Quero. Pone q̄ maritus fuit hannitus. p̄pter maleficiū de ciuitate sua. vtrum tunc mulier poterit dotem repetere. remedio p̄dictarum legum. Bar. in. l. si constante. p̄call. dicit q̄ aut ille est talis hannitus q̄ perdit omnia bona sua. quia publicatur. et tunc nō est dubium. q̄ etiā habet locum remediū huius. l. quia tunc est impecta inopia. Idem credo parte bonoꝝ publicata. vt. l. si marito. ff. so. ma. Si vō nihil est de bonis eius publicatum. sed solum exulare in silis est. tunc est dubium. finaliter credit q̄ sic. per remediū autentici de equa. do. vbi viro inchoante male vti substantia sua. habet locum repetitio. sed ille quez oportet pegrinari. male vti. quia pegrinatio ducit euz ad paupertatē et ad mortē.

Quero. Pone q̄ marit' est diues hō et incipit facē mercantiā et ire per mare fm q̄ alij in arte illa periti faciunt. et incipit perdere et depauperari. Ita q̄ vulgi opinio est q̄ vergit ad inopiam. An mulier possit petere dotem. Bar. in. d. l. si costante. concludit q̄ sic. Res enim dicitur male geri. quandoq; respectu in itij. quādoq; respectu finis. vt in. l. et in totum. ff. de impen. Et fauore dotis. ne mulier possit perdere dotem. si vir perueniret ad extremam paupertatem. vtroq; modo intellige. siue vir male inchoat respectu p̄n cipij. siue malum exitum habeat. consulatur mulieri. Et hoc videtur sentire glo. in dicta autentica. de equa. do. §. illud.

In quibus autem casibus dos possit solui mulieri: Bar. in. l. q̄uis. so. ma. dicit q̄ p̄mo solui potest dos. vt es alienuz soluat. vt. ff. de in. do. l. vlti. Secūdo vt p̄dia emat. et istud est regulare: quando ex solutione que fit causa dotis. mulier fit melior. et vir nō efficitur pauperior: potest fieri solutio. vt in. l. ita constante. ff. de in. do. Tercio vt redimat suos consanguineos ab hostibus. vel q̄ eos egen tes alat. Et quo nota. q̄ si mulieri soluit pecunia. vt soluat votum factū per se. vel vt vadat in pegrinationem pro anima sua. vel alterius eius cōiuncti. q̄ iuste soluitur et minuit dotem. Si enī pmittitur hoc fieri ad liberanda corpora. multo magis ad liberanda animas. l. sancimus. l. de sacrosan. eccle.

Pro delicto viri. non debet vxor dotem amittere. extra de pigno. ex literis. etiam si commisit lese maiestatis crimen. l. ad. l. iul. ma. quisquis. Excepit Panoz. vnuz casum in. d. c. ex literis. videlicet in vxore p̄mipularij. vide de hoc sufficiēter supra Consuetudo.

Qui habet cognoscere de matrimonio: habz cognoscere et de dote tanq̄ de accessorio. et de dona. inter vi. c. j. ij. et. iij.

Dubia in meliore par

tem interpretanda sunt. vt dicit glo. notabilis. in. c. absit. rj. q. iij. Et ideo dicit singulariter Inno. in. c. ad audientia. de homi. q̄ cū irregularitas sit de iure positio. In dubio nō debet iudex reputare aliquem irregularem. quia pene molliēde sunt. vt in regula. In penis. de re. iuris. li. vj. Et dicit Panomitanus q̄ dictū Innocen. solet allegari. p̄ notabili. Sed tamē sibi nō placet. Ideo aliter distinguit. q̄ in foro contentioso. vbi agitur de pena imponenda pro irregularitate contracta non debet in dubio reputari irregularis. quia pure tunc agitur ad penam et hoc casu procedit dictum Inno. et ita loquuntur iura allegata per eum. Aut agitur in foro penitentiali ad imponendum penitentia. et in dubio debet potius reputari irregularis. quia in foro penitentie semp pars tutior est eligēda. licet videatur durior: quia in illa parte. nullum subest periculum. ad hoc. c. significasti. el. ij. de homi. Et idē dicit vbi cūq; dubitatur de aliquo delicto. Ad hoc vide glo. notabilem in. c. vnico. de seru. in. or. fa. Idem est vbi agitur in foro quasi penitentiali. vtputa. quia nō agitur ad penam proprie. sed vt ab altaris ministerio absteineat. vel vt absteineat a contractu matrimonij. vel ab aliquo actu exercendo in quo exercendo subest peccatum. tunc enī debemus intentare in partem securiorem. licet illa sit durior.

Duelluz est singularis

pugna pro pbatione virtutis. Ita vt q̄ vicerit probasse dicatur. et si non vicerit defecisse in pbatione putetur. et dicitur duellum quasi duoz bellum. Dicitur autē monarchia id est singularis pugna.

Duellum facere non est licitum. quia est contra preceptum illud. Non tentabis dominiuz deum tuum. Mathei quarto. Item est expresse prohibitum. l. de gla. l. vnica. libro vndecimo. nec etiam consuetudo generalis aliquem excusat. quia est dicenda potius corruptela. nec etiam excusantur episcopi. nec alij prelati. qui a secularibus dominis coguntur: aut subire duellum. aut res ecclesiasticas perdere. Et si sequitur mors. irregulares sunt.

Pena pugnantium in duello fm Raym. si sunt clerici: est depositio. De suspensione autē. que incurritur in huiusmodi duello et quis dispensare

Ebrietas

possit in irregularitate contracta. vide supra. Di-
spensatio.

Ebrietas. **Q**trum sit peccatum
mortale: **R**n. fm **T**ho. scda sede. q. d.
Immoderatus vsus vini potest contin-
gere tripliciter. Primo vt vtens nesciat potuz im-
moderatu inebriare potentē. 7 sic ebrietas potest
esse sine peccato. Et sic de **M**oc credit. Secdo mo-
do q quis pecciat potū esse immoderatus. non tñ
estimēt posse inebriare. 7 sic potest esse cuz peccato
veniali. **M**oc itellige nisi ebrietas sit frequēs: siue
assidua. quia fm **A**lex. de ales. in. ij. sen. dis. xxxix.
q. vij. q. cuz homo habeat sufficiens tēpus delibe-
rationis. tenet reprimere motus veniales. ne pce-
dat regnū peccati siue dominū. nō ergo p diutur-
nitatem seu assiduitatem imputat peccatū mortale. s;
p manifestū datur intelligi occultū. s. ipse contem-
ptus rōnis. Tercio modo. qñ quis bene aduertit
potū esse immoderatu inebriantē. 7 tamē magis
vult ebrietatez incurrere: q̄ a potu abstinere. 7 ta-
lis pprie dicitur ebrius. 7 sic ebrietas est peccatum
mortale.

Quid cū alicui infirmo datur immoderat^o po-
tus vel cibus causa medicine: **R**n. fm **T**ho. vbi
supra. In hoc casu nō est peccatū. nisi def vsq; ad
ebrietatē quia tñc est peccatū mortale.

Ebrietas. vtrū excuset hominē a peccato quod
cōmittit: **R**n. fm **R**ai. si quis in ebrietate incidit
sine culpa. 7 sit omnino alienus a mente. Certe ex-
cusatur. xv. q. j. sane. Si autē culpa sua inebriatus
sit. dicunt aliqui q excusat a tanto. sed non a toto.
Alij autē dicunt q excusat a toto si nullum habet
iudicium rōnis. 7 hoc pbabilis 7 verius. 7 con-
cor. cuz hoc **R**ay. 7 ideo excusat penitus ab eo qd
fecit in omnimoda amentia. s; nō a causa amentie
p qua debet puniri.

Ecclesia. j. cōmuniter

Ecclesia si fundata fuit in alieno solo
quid fiet: **R**n. fm **R**ay. et **H**ostien. si
dominus soli. laicus erat 7 hoc sciuit 7 nō contra-
dixit sibi imputabitur. 7 ecclesia libera remanebit.
ar. liij. di. si seruus. Si vō ignorauit. ecclesia q̄ppe
remanebit constructa 7 libera: nec efficiet laico cen-
sualis. s; ille tamē qui construxit tenet dominū ser-
uare indemne vel etiā episcopus si ponendo pri-
mariū lapidē. vel postea in cōsecratione ecclesie
fuit negligens. s. in examinatione dotis vel māsī.
Si vō solum erat alterius ecclesie vel collegij eccle-
siastici. debet ei restitui hoc modo q ecclesia con-
structa fiet sibi subdita quo ad ius patronat^o. xij.
q. ij. apostolicos. xvij. q. iij. questi.

Ecclesiam nemo edificare potest nisi auctorita-
te dyocessani. q̄ debet ponere primariū lapidē. eru-
cem figere. 7 cymiteriū designare. 7 etiā petere do-
tem sufficientē assignari. sine qua consecrari non
debet. de p̄se. di. j. nemo. 7. c. placuit. Et hodie qdē
sufficit q assignet p dote vnus manus. i. vnū
p̄dium sufficiens p vno pari boum. totalitē liberū.
Extra de cens. c. j.

Exempti nō possunt cōstruere oratoria: siue ec-
clesias vel capellas in locis nō exemptis. siue licen-
tia dyocessanor. In locis etiāz exemptis nō possunt
exempti predicta facere. nisi de licentia vel privile-
gio sedis apostolice speciali. vt in. c. auctoritate. de
puni. li. vj.

Relictū ecclesie vel ad pias causas in testamen-
to etiam minus solenni voluntarie facto. tenet. q̄
de testa. c. relatum. el pmo. 7. c. cū esses. vbi conclu-
dit panor. q in relictis ad pias causas. valet quelibet
vel vltima voluntas in p̄sentia duor testū etiam
siue p̄bytero. 7 iste est proprie casus. d. c. relatum.
In alijs vō relictis requirit p̄byter vel duo loco
sui: cum alijs duobus testibus. 7 in his relictis ad
pias causas non requiritur q testes sint rogati.
vel q omnes sint masculi vel q hereditas sit adita
Et generaliter fm **B**ar. in. l. j. l. de fa. san. ec. in
eis cessat omnis solennitas iure ciuili. **J**o. tamē
an. circa p̄dicta distinguit. q̄ aut loquimur in re-
lictis ad pias causas. 7 tunc sufficiunt duo testes
idonei. siue in foro ecclesiastico: siue seculari. per di-
ctum capitulū relatum. Aut loquimur in relictis
ad non pias causas. 7 tunc: aut loquimur in ter-
subiectis ecclesie. 7 saluanda est decre. cum esses.
vt scilicet valeat testamentum cum duobus testi-
bus et p̄bytero parochiali. Aut loquimur in ter-
rietur solennitas requisita per leges ciuiles. 7 hec
opinio consuetudine roborata seruanda videtur
per. l. minime. ff. de legi. Et fm istam opinionem
euatur correctio legum. 7 ideo tenenda. **N**ota.
tamen q si pia causa tractetur coram iudice secu-
lari. terminari debet fm canones. 7 non fm leges
fm cōmuniter docto. 7 non solum in terris eccle-
sie. sed etiā imperij. Et **J**nno. 7. d. an. dicunt: q
si statuto canetur. q non valeat testamentum. vel
vltima voluntas. nisi fuerit positum in memora-
libus vel registratum. tale statutum non habet lo-
cum in relictis ad pias causas. Similiter si statu-
tum dicat. q mulier non possit testari sine consen-
su consanguineorum. vt notat **P**anormitanus in
dicto capitulo relatum. Et ex p̄dictis patet q va-
let testamentum ad pias causas. licet in testamen-
to non fuerit institutio heredis. vel non adita he-
reditate vel non facta in sinuatione testamenti. in-
fra tantū tempus: vel vbi defuerit alia solennitas
iure positui. nam sufficit solennitas iurigentium
et diuini.

Sicut in relictis ad pias causas sufficiunt duo
testes. Ita ad renouandum tale relictum. Quod
intelligitur fm aliquos. quando pius relictum:
fuit etiam factum coram duobus testibus. 7 sic de
singulis. Item si voluntas fuit p̄fecta. ratione vo-
luntatis. sed non publicata prout testator voluit.
vt quia testator testamentum manu sua conscri-
psit. volens postea illud redigi in publicam for-
mam per tabellionem. sed morte vel furore puen-
tus est anteq tabellio vel testes venirent. valebit
testamentum tale quo ad pias causas. dummodo
p̄ter illā fuisse scripturā dicti testantis. fm **B**ar.
in. l. in testamento. ff. de fideicō. lib. qua licet usq; sit

fecta voluntas, est tamen voluntas. et dicit se in facto consuluisse. Et placet panor. in. c. j. de suc. ab inte. etia in casu quo testamentu adhuc no fuisset perfectu. puta quia incepit facere testamentu etia p tabellione. et no pfectu: morte vel furore puentus quia sufficit q legatu vel dispositio erat pfecta. vt puta. quia transierat ad alia legata. na non potest negari qn hic sit cōsensus naturalis. et sic fuit pfecta rōne voluntatis. licet nō rōne solemnitatis. Et panor. dicit forte idetz posse teneri inter liberos. p l. i. l. fami. her.

Sed pone. testator qui multu reliquit decessit. deinde miraculose surrexit: an possit testamentuz deuocare maxime ad pias causas? Rñ. Bar. in. l. j. l. de fa. san. ec. dicit q duplex ē resurrectio. Quida em̄ surrexit: iteru mortuus. sicut lazarus. et testamentu eius p resurrectionē reuocat. sicut per naturatē filij: quē nō putauit sibi nascituz. vt dicit Aug. 2. rōij. q. iij. c. fi. Secdo modo quida resurrexit glouificatus. iteru nō mortuus. sicut xp̄us. et sic facient oēs in generali resurrectione. tūc iste nō posset reuocare. Et p hoc facit. q nō cessat causa ppter quā facta sunt relicta. nā quia q̄s nō potest vti bonis suis. ideo alijs legat. l. fenatus. §. donatio. ff. de do. causa mor. Sed hic quis resurrexerit nō tamen illis bonis potest vt. quia tales non comedunt rē.

Quidē emptū fuerit de pecunia ecclesie. eius erit. r. ij. q. iij. c. j. r. q. v. c. fixū. qd adeo ver. est: q si clericus hz pecuniā de pbenda sine ecclesia sua. et inde emat prediū. licet illā pecuniā potuisset dare alijs intuitu pietatis. nō tū dare pōt prediū. quia statim acquisitū fuit ecclesie. siue emptū fuerit nomine ecclesie: siue nomie alieno. extra de pec. cleri. c. j. et. c. in q̄rendū. Et ppter hoc non pōt clericus illud alienare. Eodez modo si quis de pecunia ecclesie quam habuit furto vel rapina: ieu depositio: possessionē sibi emit. quia ecclesie sit. vt dictum est Idē panor. in. d. c. inquirendū. post glo. q notat tres casus in quibz res empta ex pecunia alterius efficiat illius cui? erat pecunia. vt in muliere: minore et ecclesia. licet Hosti. dicat q in ecclesia. iure nō p̄betur. s̄ antiqua interpretatio magistrorū hoc habz que minime est mutanda. l. minime. ff. de legi. Tamen hoc sanis pbari pōt in. d. c. j. et cōmuniter hoc tenet etiam p glo. iuris ciuilis. q̄nimo crederet hoc pcedere in quolibet clerico. quia priuilegium attributum militi seculari. extenditur ad militem dei. vt notat Bartolus. et glo. in. l. miles. ff. de re iudi.

Ecclēsia p alienis debitis non potest obligari. nec eius possessiones. Et si quis obligauerit. est suspensus ab administratione temporalium et spirituum. extra de so. c. ij. Poterit tamen hec sententia relaxari. quia papa sibi nō retinuit absolutionem. extra de sen. ex. nuper. hec tamen pena non cōp̄hendit episcopos. extra de sen. exco. quia periculosum. l. ij.

Ecclēsia. ij. §. parochia
lis. Collationes de ecclesijs parochiali-

bus his qui nō attigerūt vice simū quintū annum ipso facto non valent. et tenet qui assumit fieri sacerdos infra annum a tempore cōmissionis. aliter priuatus est ea. Item tenet personaliter residere. In hoc tamē episcopus dispensare potest ad tempus ex causa. extra de elec. licet canon. l. ij. Et nota h q licet tātū de anno trāserit q̄talis nō possit ad sacerdotium pmoueri. non tamen vacat ecclesia ipsa. nec potest alteri conferri. nisi post clapsum annū. qui quidē annus incipit tunc post q̄ possessionem illius pacificam habuit vel per eum stetit. quo minus haberet. nec currit si iusto impedimēto detentus ordinari non potuit. Alio qn si sic priuatus sit ecclesia ipsa ei restitui non potest. s. pro ea vice. vt in. c. cōmissa. de elec. l. ij. Contra p̄dicta facit. l. si ita stipulatus essem. ff. de v. ob. vbi dicit q si pmisisti mihi facere in sulam ad certum tempus. et tātū tēpus trāserit quodāmodo infra tēpus statutum fieri nō potest. licet totum tempus non trāserit. possum tamē agere contra te. quia p̄inde est: ac si totū tēpus trāsisset. Vel forma. q. in alijs terminis. Pura. rector vniuersitatis mandat doctoribus legentibz. sub pena in statuto contenta. vt infra pascha suas fecisse debeant repetitiones. ante tēpus statutū incipit esse certū ipsos nō posse repetere. quia incipiunt vacationes pasche. in quibz nullus publicus acrus celebrari potest sin formaz statuti. Queritur an incurrant penam statuti. Bar. in. l. cum stipulatus sum mihi a pculo. ff. de v. ob. respondet q aut pena apposta in statuto trahit secum executionem. et tunc eo ipso q incipit esse tempus certum ipsos nō posse repetere: incidunt in penā. vnde si per statutū imponatur doctoribus non repetētibz pena ex cōmunicationis vel infamie: que pene secum trahit executionē. Et ipso q incipit esse certū rē. Incurrunt in penā. quia lex facit suā executionē etiam ante diem statutaz. Aut pena apposta in statuto non trahit secum executionem. vt quia statutum dicit q si non fecerint repetitiones suas in termino. sint periri: vel puniantur in libris. r. Et tunc licet certum sit rē. non incidunt in penam. Ang. autem quem sequitur Rappa. cu. in. d. l. cum stipulatus. tenet contrarium dicens. q siue pena a statuto imposta trahat secum executionē siue nō: non cōmittitur ante tempus. licet certum esse incipiat fieri non posse quod erat fiendum. Ratio. quia in sententijs pferendis est mens iudicis attendenda. vt in. c. intelligentia. de ver. signi. Sed mens iudicis non fuit. q̄ ante terminū statutum docto. non repetētes incidant in penam. ergo nō incident. Aerus enim agentium non debent operari vltra voluntatem eorum. Secundo de hoc videtur esse casus in dicto capitulo cōmissa. vbi patet q pena priuationis ab ecclesia parochiali non committitur ante annum. licet constet intra annum ordinatum ad illam ecclesiam non posse amplius ad sacerdotium pmoueri. ergo idem dicendum in casu proposito. Ad. l. autem cum stipulatus. dico q loquitur in pena conuentuali que committitur cum incipit esse certum non

Electio. j.

posse fieri quod erat sciendū. Secus in pena legali vt in. d. c. commissā. Et ratio est. quia mitius agitur cū lege q̄ cūz homine. l. celsus. ff. de arbi. Vel dic fm glo. in. d. c. commissā. q̄ ante diem agi p̄t q̄nti interest: opus inchoatum non esse. vt in iuribus allegatis. sed ad penam non. vt in dicto capitulo commissā.

¶ Done. Quidā dyaconus fuit p̄motus ad ecclesiam parochiale q̄ vltima die septēbris habuit pacificam possessionē ecclesie. et neglexit vsq; ad q̄tuor t̄pa septēbris p̄moueri ad sacerdotiū. In sabba to q̄tuor tēporū ipsius mēsis nullo mō potuit p̄moueri. Querit: an finito illo mense et p̄ cōsequēs anno sit p̄uatus p̄ cōstitutionē. licet. de elec. li. vj. Rñ. Jo. an. in regula imputari. de re. iur. in. vj. in mercu. dicit q̄ nō. cū in p̄mis sabbatis non fuerit i mora. Et hoc respectu pene de qua loquimur Et sic in casu quo nō p̄cessit mora vel culpa nō imputatur. Hoc etiā p̄cedit q̄ impedimentū supueniens in vltimo sabbato: nō fuit ex culpa ipsius Et fortius si ex iusta causa a p̄ncipio distulit. Et licet dilatio recipiendi sacerdotiū: potuerit inducere culpam et morā et lesionē conscientie. nō tamen induxit morā vel culpā de qua loquimur. nec iste dicit se artare et. quia ille nō dicit se artare in veniendo qui iter arripuit: tempore quo pleriq; illius conditionis homines puenire solent. ff. de v. ob. continuus. Nec est obligatus ad operā. qui incipit eo tēpore quo p̄fici poterat fm operā diligētis edificatoris. vt ea. l. s. item qui insulam. Lū ergo verisimiliter fm morā aliorū ordinandorū ille dyaconus infra tēpus ordinari posset. non debet dici se artasse. cum congruū et sufficiens tēpus haberet Et licet quis p̄uidere teneat interdū: qd̄ p̄t accidere. non tū teneat diuinare.

¶ Si ad ecclesiam parochialem p̄sentē qui non est in sacris. dum tamen aliter sit idoneus et possit infra tempus statutū ordinari. admittendus est. extra de insti. li. is. li. vj. et tamē fm Jo. an. talis non p̄sentatus nō possit in tali ecclesia institui. extra de eta. et qua. p̄trea. nisi dispēlatiue. vt ibi.

Electio. j. Cōmuniter

quid sit. Dic fm Hosti. electio est alicuius p̄sone idonee ad dignitatē vel fratrem societate. seruata forma canonica facta vocatio. Colligitur hoc. extra eo. cū in cunctis. et c. cum ecclesia vulturana. et c. quia. p̄trea.

¶ Ad quē p̄tinet electio de iure cōmuni? Rñ. deo de iure cōmuni spectat ad collegiū etiā si duo solū vel tres fuerint. extra eo. c. j. Quandoq; tū laici. p̄ pace seruanda admittunt ad electionē. et p̄cipue p̄ncipes vt defendant ab oppressorib; fm Hof.

¶ Quis non potest eligere? Rñ. excommunicatus maior. vt nota. de ap. constitutis. el. j. Et glo. ibi dicit q̄ excommunicati vel suspensi: nec eligere: nec eligi possunt. Secus in minor. extra de cler. ex. c. fi. Item nec interdictus. extra eo. cum inter. Item nec ille qui scienter celebrauit in loco interdicto. de sen. ex. is qui. li. vj. Itē nec ille cui interdictū est eligere absq; superioris licentia. extra eo. c. fi. Itē nec

illi qui in ea vacatione elegerunt scienter indignū extra eo. cum in cunctis. et c. innotuit. nā tales ipso iure sunt ea vice eligendi potestate p̄uati. et ab ecclesiasticis beneficijs per triennū suspensi. Et idē dicendū si peccauerūt in postulando. extra eo. scriptum. Et hoc verum. quando facta nominatione sequitur electio vel postulatio. Secus si non sequitur. quia non essent. p̄trea hoc p̄uati. extra eo. p̄petue lib. vj. Et per. d. tex. et per. c. cum in cunctis. posuit Jo. an. vnū semper menti tenendū in regula. odia. de re. iuris. li. vj. q̄ vbi pena ponit a iure ipso facto. p̄trea aliquod delictū cōmissum. nunq; est locus illi pene. nisi illud delictum sit cōsummatum. q̄ntum: cum q̄ fuerit inchoatū. licet posset extraordinarye puniri: qui delictum inchoauit. Hoc hoc facit aliud singulare dictū Barro. in. l. j. ff. de sica. vbi dicit q̄ statutum puniens delictum certa pena. non habet locum in eo qui inchoauit. si illud non perfecit. quia statutum est strictissime interpretandum. maxime penale. vt in dicta regula. odia.

¶ Querit in eo quod. d. c. cum in cunctis. non solum p̄uati ea vice auctoritate eligendi. h̄ etiam suspendit ipso facto ab ecclesiasticis beneficijs p̄ triennium. vt dictum est. Nunq; istud triennium incipiet post electionem factam statim. An debeat expectari finis triennij primi. Et hec questio potest contingere sepe numero. Jo. an. refert opiniones multorum. Tandem concludit q̄ indistincte fm triennū incipit statim post cōmissum delictū Ita q̄ priora tempora confunduntur in secundis quia ex quo pena imponit ipso iure. necessario debet incipere statim post cōmissum delictum. Et idem cōcludit ipse in glo. sua in de. ij. de magi. vbi habetur q̄ conferens insignia doctoratus. non recepto prius iuramento. q̄ taxam trium. M. turo nensium non excedet. als a collatione doctoratus per sex menses sequētes est suspensus. Querit modo glo. quid si pendente primo semestri. itez violet dictam constitutionē. An statim currat scdm semestrem. an tunc cum finitū fuerit p̄mū. Respōdit q̄ cōmuniter tenetur q̄ non sit duplicatio totius. sed statim post secundā transgressionem inchoat secundū semestre. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ad turpil. l. in senatus. in fi.

¶ Sed nunq; suspensione pendente valeat doctoratus collatio facta per suspensum. Constat q̄ ille nō est casus quo imprimatur caracter. Itē nec datur hoc officium ex impresso caractere. h̄ ex potestate officij. et est quedā auctorizatio et declaratio que declarat illum dignū ad officium doctrine: et dat auctoritatē vt doceat. Dato igitur q̄ si suspensio erat occulta. hanc auctoritatis dationē non sic necesse iterari. Secus si esset publica. facit de re iudi. ad probandū. Est etiā sciendum q̄ aliqui conferunt ista insignia. auctoritate apostolica. vt Archiep̄. bononiē. Aliqui de iure cōmuni fm Hosti. Sed quo ad principale Pano. plus placet opi. Bar. quā posuit in. d. l. in senatus. vbi format q̄. Statuto cauet q̄ cōmittēs homicidiū soluat. M. et ster ad p̄fina p̄ decennū. Demū durante p̄mo

decennio: homicida comisit aliud homicidium. Queritur nunc utrum debeat expectari finis primi decennij an vo scdm decennij debeat immediate currere. Et concludit qd qm ponit pena ut sps. puta dicit statutum qd ster ad cofinia p decennij a tpe delicti comissi. Et sic determinat tpus. Et sic scdm decennium debet incdnti currere. als no esset illd decennij. h aliud. ar. bonu. in. l. si usufructus mihi in biennij. ff. de usufr. l. c. Aut pena apponit generalit. r in determinate. puta. ster ad cofinia p decennij: tunc capit scdm decennij finito pmo. qd als no soluet pena delicti. hec Panoz. in. d. c. cu in cunctis.

An autē hec pena eligentium habeat locum in omnibus electionibus. Dic fm Panoz. vbi s. q non. Pmo no hz locu in cardinalibus eligentibus papā. q no est iure cautu. Itē no hz locuz in flaturis citra epān. h restringit ad epātū r supiores dignitates. vbi. c. si copromissarius de elec. li. vi. Item eligere no possunt. q peccauerūt in electionis forma qd debent puari iure eligendi. ex eo. q. ppter. Itē nec illi q neglexerūt vsq ad lapsum tps. ex eo. ne p defectu. Itē qui p laicales abusum elegerunt. ex eo. quis. Itē non pnt eligere pupilli. nec etiaz in locis regularibus q no sunt pfecti tacite vel expse. nec etiā pneri. ex eo. ex eo. li. vi. Et ad maiore huius declarationez querit Ludo. ro. in suis singularibus. Vtrū laicus sancti Francisci seu cōuersus q pfitetur tria substantialia habeat vocē in caplo. Et dicit qd ant loqmur in electione plati. r tūc dicenduz qd no. Et casus est singularis. in. d. c. ex eo. fallit. nisi hoc acqierint ex antiquissima cōsuetudine. Ista est singularis nota. Inno. in. c. ij. de insti. Vtrū qritur qui capitulū tractat tpalia. Et se. de se. tenet qd no. r de hoc videt casus notabilis. iuncto. c. cuz supra scriptione pape. in. c. r si tpus de iure iur. in. v. vos r cōuersi vestri. vbi pz qd cōuersi no sunt de caplo q frustra diceret. r cōuersi vestri. ergo vocē no habent. Itē in cathedralibus collegiatis secularibus vel regularibus ecclesijs vocē no habēt q no sunt subdyaconi. nec in eligendo. nec in alijs facti capituli etiam si ab alijs libere concedat. vt in de. vt hij. de eta. et qua.

Intra qd tpus debet fieri electio. Rñ. In ecclesia cathedrali vel regulari habēt electores tps triū mensiu infra qd si iusto impedimēto cessante no elegerint ad primuz superiorē deuoluit. vt extra eo. ne p defectu. In alijs vo ecclesijs dz puideri infra ser mēses. aliter ad primuz superiorē deuoluit. ex de pb. de multa. r de cōce. p. nulla.

In quo loco debet fieri electio. Respon. potest fieri in ecclesia vel in capitulo vel simili loco honesto. et maxime iuxta consuetudinem. extra eo. in causis.

Vtrū absentes sint vocandi ad electionē. Rñ. fm Panoz. in. c. corā. extra eo. q illi vocari debent. qui comode vocari possunt. p. c. quia. ppter. extra eo. vbi dicit qd admittunt illi ad electionē q debēt volunt r possunt comode interesse. Dicit. debent vt excludat illos. q de iure no debent interesse electioni. licet sint de collegio. vt sunt excommunicati r suspensi. Itē excludunt qui no sunt in sacris con-

stituti. vt in. d. de. hi qui. Item excludunt impuberes et irregulares. vt in. d. c. ex eo. r in. c. is q. de sen. ex. li. vi. Secundo dicitur qui volunt interesse r ideo illi qui nolunt interesse no debent compelli nisi inter sit ecclesie. nam pro interesse ecclesie poterunt compelli. Et quo inferitur qd isti sic vocati. qui nolunt interesse. non debent in numero computari duarum partium. Tercio requiritur qd possint comode interesse r hec comoditas refertur ad comoditatem ecclesie. r non persone fm doc. r bene quare si non possunt comode vocari propter nimiam distantiam. potest electio siue illoz pntia fieri.

Quomodo dicat posse comode vocari. Dic qd non potest dari certa regula. sed bonus iudex arbitrabitur. fm pericula imminencia r discrimina viarum vel timetur forte periculum scismatis vel abusus laice potestatis. vel sunt immunes guerre vel huiusmodi propter que no potest fieri defacili vocatio. Lessantibus tamen pdictis r consuetudine. absentes sunt vocandi per nunciū aut sras. als electio. eis contemptis venit irritanda per eos si voluerint. non ergo est irrita electio ipso iure. sed irritanda. contemptis psequentiū iniuriam suā. als non. extra eo. c. bone. Si autē omnes essent pntes. puta in ciuitate. sufficit cōgregare p sonum campanę. si hoc est de more in illo loco. vt in. c. in causis. eo. ti.

An autē valeat consuetudo. vt non vocent absentes ad electionē. Dic fm Panoz. post Jo. an. in. d. coram. q sic. Item econuerso valet consuetudo. vt vocentur absentes dūmodo non iniuriam tendat in damnu ecclesie. nam si consuetudo esset vt etiā cū incommoditate deberēt absentes vocari. no putarē illā cōsuetudinē valere. qz no valet consuetudo ecclesijs multū grauosa vel saltē est tollenda. vt in. c. j. de consue. Secus si haberet vt cū parua incommoditate deberent vocari. quia tunc valeret consuetudo quo casu intellige. c. in geneli. extra eo.

Vtrū elector absens possit cōstituere pcuratorem. Dic fm Panoz. in. d. c. quia. ppter. qd si ē iusto impedimēto detētus vt venire no possit. pōt cōstituere pcuratōrē. als no. r in hoc est ille ter. valde singularis in hoc negocio. In alijs autē negocijs explicandis p capitulū vel vniuersitatem. pōt etiā no impediri pcuratōrē cōstituere. Et est spāle in electione: siue sit seruanda forma capli. qz ppter siue no. et quo ter. simplr. interdixit. nec retulit se ad casum in quo sit seruanda forma. d. capli. videt enī electa in electionis negocio industria persone. ar. c. is cui. de of. dele. li. vi. Vnū tū scias. qd si alij de capitulo volunt admittere pcuratōrē etiā non impediti ad electionē faciendā: possunt. no ob. dispositione. d. c. quia. ppter. qz licet ter. dicat interdiximus. istud tū interdicitū emanauit in fauorem alioz. qd pz ex eo. qd illi de collegio possunt cōmunicare ius eligendi penitus extraneo. extra eo. scripsum. ergo fortius possunt admittere pcuratores eorum qui sunt de collegio. et hoc fuit satis de mente doc.

Electio. 1.

¶ Secundo nota p. ter. ibi. vni de collegio. q. volens p. curatore constituere. nō pōt extraneū deputare h. debet vices suas alicui de collegio cōmittere. vt in. d. c. quia. ppter. 7 in. c. pe. e. ti. li. vi. vbi ter. optimus de isto pcuratore. Et hoc intellige nisi alij electores velint isti gratiā facere. nā eis volentibz pōt constitui extraneus ad hoc. d. c. scriptū. Et facit. qz possent de nouo aliquos extraneos admittere. fortius pcuratore extraneū. Et hoc fuit sancitū in fauorem collegioz: ne cōpellerent secreta sua cōmunicare extraneo. Et p. hoc dico. q. istud nō est speciale in electione. Sed generaliter non pōt aliquis cōstituere pcuratore extraneum in explicandis. in vniuersitate. qd. sentit Jo. an. in regula. qd. alicui. de re. iur. li. vi. in mercu. licet quidā tenuerint oppositum. Et tene hoc menti. hec Panoz. in. d. c. qz ppter.

¶ Elector absens in isto impedimēto detentus. vt dictū est. potest nō solū vni. h. pluribz cōmittere vices suas. dū tamē cuiuslibet insolidū. 7 erit melior cōditio occupantis. Et si ambo concurrant 7 petunt admitti. nō admittent ambo. h. is quē capitulum vel maior pars elegerit. 7 si nō concordent. admittetur ille qui in cōmissione pmo noiatus est. At si nullus sit insolidū nō valet. Quando autē pcurator vnū nominat. p se 7 aliū nomine eius qui cōmisit nihil agit. nisi de certa psona habuerit spāle mandātū quia tunc aliū nomine suo poterit nominare p. ter. singularē in. c. pe. e. ti. li. vi. Nam eadē cōscientia qua putat iustū nomine suo: eadē 7 nomine locij: sine delegantis. 7 hoc est dictum notabile. Et idē dicendū in similibz. Et factū p. talem pcuratorem seu cōmissariū. fingit esse factū per ipsum cōmittentē. p. ter. notabilem in. c. in causis. extra co. Et facit fm. panoz. ille ter. ad. q. notabilem de qua alō in facto fuit cōsultus. Quidā testator mandauit certa sua bona distribui in pias causas fm. q. videre suis executoribz. Isti executores elegerunt negocium pūilegiatū. v. puta. fabricam ecclesie. Eps loci petebat quartā bonoz. legatoz. Replica batur q. testator non elegit fabricam. h. executores. Querit quid iur. Rūdit q. non debet. iij. q. illud qd. sit per executores testamētū videt factū p. ipsum testatōrē. vnde p. inde est ac si ipse testator elegeret fabricam. ar. optimū in. d. c. in causis. 7 in. l. vnum ex familia. de le. ij. §. j. 7 ibi hoc firmat Bar. p. istuz. ter. Et ex his habes bonaz practicum impediendū quartā episcopo. quia vbi testator relinquit in genere ad pias causas. facias q. executor testamenti eligat aliquā causam pūilegiatā. ex qua nō debeat quarta. Et q. sint cause pūilegiatē. Dic vt nota. in. c. si. de testa.

¶ Quot sunt forme electionis? Rū. tres. nam aut fit p. scrutiniū: aut p. cōpromissum. aut p. cōmunes inspirationē. extra co. c. quia. ppter. Quando pceditur p. formā scrutiniij debent eligi tres scrutatores. qui in secreto exquirant vota linguloz. Et ipi qd. primo debēt seiplos de suis votis examinare nec seruent in sine. quia cū alioz vota sint eis nota posset electio dependere ab eoz potestate. 7 ē vtile vt capitulum hoc expmat a pncipio. vt duo ex eis

scrutetur tertium.

¶ Per quē autē vota scribent. Dic fm. Panoz. in. d. c. quia. ppter. p. tabellionē etiam si sit laicus. quia notarius scribendo: nullaz auctoritatē exercet. nec aliquid spūale ministrat. h. solum p. bet nudū ministerium. vel melius est q. vnus de scrutatoribz redigat vota in scriptis p. uatis. non ergo requirit q. sit notarius.

¶ Quid si electores pauci sunt? Rū. fm. Inno. si sunt tū tres. duo ex eis scrutabunt tertū. Et sic pcedunt ad electionē. Si sō sunt duo: vnus scrutabitur alium. q. si vnus tū. 7 iste solus. vocatū testibus expmet votū suū. 7 eligit 7 publicabit.

¶ In electionibz vota incerta 7 conditionata non valent. 7 debent haberi p. nō adiectis. puta cōsentio in quē talis cōsentit vel si petrū habere non poterō: cōsentio in Jo. 7 similia. extra co. in. c. electionibus. li. vi.

¶ Consuetudo auferens libertatē eligendi. nō valet. Secus si restringit electores ad certū collegiū: vel certū genus psonaz. sicut dicimus in matrimonio: in quo requirit plena libertas. 7 tamen restrictum fuit ad certū gen⁹ psonaz: quia cū fidelibz. hec Panoz. in. c. cū terra. extra co. vbi etiā dicit de mente Inno. q. ex consuetudine potest induci vt mortuo plato capitulū non p. s. pcedat ad electionem: q. nunciet pncipio mors plati. 7 petat ab eo potestas eligendi. Sed potuit hec consuetudo induci. ppter interesse pncipis. vt. pponat aliquem sibi fideli. nam pncipis posset opprobriare p. electū exceptiones alias legitimas: maxime si dubitat de pditione patrie vel reuelatione secretorū: vel consiliorum. Si tamē non vult consentire sine rationabili causa. non ppter hoc cassabitur electio. Et per hoc non valeret consuetudo. vt per hoc electio dependeat a voluntate pncipis vel alteri. quia tolleretur libertatē eligendi. Secus si restringeret ipsam libertatē vt dictum est. Vide etiā Panoz. in. c. ecclesia vestra. e. ti. q. in disponēdis per vniuersitatē vel capitulum nō debent dari voces per lupinos: per. ter. illum qui vult. q. ad validitatem electionis nō sufficit q. sit facta a maiori pte capituli. nisi etiā pars illa sit sanior. sed cum dantur voces per lupinos. nō potest apparere que sit pars sanior. h. solū que maior respectu numeri. 7 tū maiortas sine sanionate nihil valet. vt ibi.

¶ An autē hoc habeat locum in vniuersitate seculari. vt maior pars non consistat in solo numero. sed etiam in dignitate: auctoritate: 7 merito psonarum. Dic q. sic. vt notat Bar. in. l. pōponius ff. de re iudi. Et dicit Panoz. q. ad hoc cōmuniter nō aduertit. requirunt etiā illa duo copulatiue. scz maior pars et sanior.

¶ Publicato scrutiniō electores nequnt variare voces. sed faciendā est collatio: 7 electio celebranda extra co. publicato. ergo a contrario sensu: ante publicationem scrutiniij. possunt electores variare et alios nominare. vt per. c. qd. sicut. co. ti. quia per talem nominationē ante scrutiniū factaz. nullum ius acquiritur ipsi nominato. Collatio autem fiat post publicationē scrutiniij: que erit triplex. scilicet

numeri ad numerum: zeli ad zelum: et meriti ad meritum. extra. e. In geneli. Et etiam ubi unus solus fuerit electus: debet fieri collatio. non numeri ad numerum: cum cesset alia electio: sed fiet de numero: merito et zeo. nam primo considerabitur utrum habuerit numerum sufficientem: quod forte plures non faciunt duas partes: vel forte non omnes habent vocem. Item fiet collatio de merito electi: an sit idoneus ad illam dignitatem. Item de zelo an bono animo an propter illicitas in illam presententur. Item nota quod in numero eligentium non debet computari elector: quod nullus potest eligere seipsum. extra. e. humana.

Facta collatio eligi debet in qua maior pars sanior capituli presententur. Et maior pars dicitur minor. Cum talis sit eligendus si placet vobis ipsum ceteri eligamus. Et si presententur: tunc is qui prae se auerit talem habet in capitulo: surgens dicit. Ego pro me et toto capitulo eligo talem. et omnes acceptabunt. quod si minor pars vel non omnes consenserint: dicit. Ego pro me et pro illis qui mecum presentantur eligo talem.

Quid autem sint scrutantur vota singulorum an electores debent dicere nomen tale. Sic secundum panorum. i. d. c. q. pp. quod per dicit. Ego nomen tale: vel presentio in tale vel eligo talem. Et quod possit dici hoc vltimum adducit e. in geneli. extra. e. Sed postea facta scrutatio: debet sequi collatio electio: quod unus debet eligere nomen omnium pro verba singularis numeri. dicendo: Ego talis ex permissione capituli eligo talem nomine totius capituli. Panorum. placet prima vel secunda forma: ut in scrutatione quilibet dicat. presentio vel nomen: non autem eligo. si tamen putat quod violaret electio ex tertia practica. et quo postea sequitur collatio de vnicuique electio.

Que autem sint necessaria de substantia electionis: dicit secundum panorum. multa sunt. Primum substantiale est ut electio fiat per aggregationem in unum. Non enim sufficeret consensus eligentium simpliciter presentium. puta si quilibet consentiret in camera sua. Sed oportet quod collegialiter consentiant. ad hoc. d. c. in geneli. Secundum substantiale est: ut assumantur tres scrutatores: non plures vel pauciores. et hoc ceteri tenent. et hoc congruit in se in eo quod specificiter mentionem facit de tribus. licet aliqui aliter dixerint. Tercium substantiale est: quod isti tres sint de collegio eligentium: non de collegio ecclesie vacantis tamen. Et hoc tenuit Bonifacius. Inno. et Innocentius. glo. Vin. et Tancre. teneant peritiam. Sed primum magis congruit littere. nam fidelius persequitur negotium electiois illi ad quos spectat electio. Quartum substantiale est: ut vota singulorum exquirantur in secreto. ut quisque liberius possit dicere votum suum. Quintum substantiale est: ut singillatim fiat ista inquisitio. Non enim debent vocari bini vel trini: sed quilibet singulariter pro se. Sextum substantiale est: ut vota omnium exquirantur. ut patet ibi: vota cuiusque. Vnde si unus ex presentibus non scrutaretur: vel aliquis ex ipsis scrutatoribus ommitteret: non valeret electio. Intelligitur quoniam contemnit seu premittere aliquis ex vocatis. Nam si aliquis non vocaretur ad electionem: contemnitur illi non reddit electio nullam: quod vocatio omnium non est de forma substantiali: ut dictum est. Septimum substantiale est: ut vota exquirantur redigantur in scriptis publicis vel priuatis. Octavum substantiale est: ut

postquam vota fuerint in scriptis redacta: publicentur in coram. s. in capitulo. Nonum substantiale est: ut ista publicatio votoz fiat mor. i. nullo actu contrario interveniente. Decimum substantiale est: ut facta publicatione votoz fiat collatio: ut dictum est. Undecimum substantiale est: ut fiat ista collatio mor. p. publicatione nullo actu extraneo intermisso. Duodecimum substantiale est: ut facta collatio sequatur communis electio: que fiat pro unius nomine capituli. et pro verba singularis numeri. ut in. c. quod sicut. extra. e. Decimum tertium substantiale est: ut ipsa electio fiat statim post collationem nullo. s. actu extraneo interveniente. ut extra. e. cum post peritiam. Decimum quartum substantiale est: ut electio fiat de illo: in quem maior et sanior pars capituli consenserint. d. c. q. propter. Decimum quintum substantiale est: ut ista electio sit verbalis: ut in. d. c. q. sicut. Decimum sextum substantiale est: ut ipsa electio solenniter publicetur: non enim. debet esse clandestina. ut in dicto. c. q. et debet publicari in capitulo. et etiam est tutum: ut publice populo. pro hoc quod notat in. c. cum dilectus. extra. e. Item Inno. et copost. d. q. ista electio debet solenniter publicari. s. coram clero et populo. tamen secundum panorum. ista publicatio non est de substantia. Et id satis est quod electio non sit clandestina. Decimum septimum substantiale est: ut servetur ordo omnium predictorum. et successive omnia serventur per ordinem: sicut supra numerata sunt. Locus autem non est de substantia. nisi aliter ita se haberet consuetudo. Addunt aliqui quod fiat electio postquam corpus prelati fuerit traditum sepulture: et non ante sed hoc est de honestate: et non de necessitate. ut dicitur in. c. bone. el. ij. extra. e.

Ex predictis videtur difficultatem huius forme scripturam. in qua multi etiam viri perfecti deficiunt ignorantibus practica. ut dicit glo. extra. e. c. cum expediatur. lib. 10. vij.

Qualiter debeat intelligi ista dictio mor. et similes. dicit secundum panorum. quod ubi ius determinat. servanda est ipsa iuris dispositio: sed ubi ius non determinat. tunc ille dictioes et similes verificantur in modo et tempore secundum quod arbitratibus boni iudicis. habito respectu ad ipsius circumstantias.

Queritur de. q. quotidiana. An in omnibus electionibus habeat locum dispositio. d. c. q. propter. Item secundum panorum. ubi dicitur de mente glo. quod in electionibus episcoporum et aliorum prelatorum ecclesiarum collegiarum qui habent generale iurisdictionem in ecclesiis collegiatis: servanda est dicta forma dumtaxat. nam episcopi sunt proprie sponsi ecclesiarum. vij. q. i. sicut. et isti alij prelati ratione generalis iurisdictionis: quam habent in collegiatis ecclesiis: possunt quodammodo appellari sponsi. Ideo per mortem istorum prelatorum remanent ecclesie viduate et sine pastore. Item autem textus intendit providere solum ecclesiis viduatis. ut ibi ecclesie viduate. ergo inferitur quod in electionibus canonicorum et in alijs dignitatibus seu personibus ecclesie cathedralis. non habet locum dispositio. d. c. quia propter. quia per illorum mortem non remanent ecclesie viduate: cum non sint sponsi. et in hanc partem videtur communiter inclinare doct. licet aliqui contra: de quorum numero fuit

liorem. an poterit seipsum eligere. Quidam dicunt
 qd sic. vt refert glo. in. c. cum in iure. de elect. quod
 tamen glo. eadez reprobat: quia sic ambiciosus vi
 deretur: 7 ideo repellendus per. c. i. scripturis. viij.
 q. j. Quid ergo habebit agere talis. Rñ. glo. qd de
 bet renunciare tali potestati: 7 fatuus esset qm sic
 iuraret si credit se meliorem vt se eligat: vel dic qd
 tunc ipse intelligitur exceptus: quia i generali ser
 mone persona loquens nō comprehenditur. Idez
 dic de eo cui precipitur per superiorem qd debeat eli
 gere idoneiorem. quod nō. Et ideo dicit bene pa
 nor. in. c. h. extra. e. qd casu quo vnus solus card
 nalis supesset 7 alij mortui essent: ille habebit elec
 tionem. iuxta nō. in. c. gratum. de postu. p. Non
 tamen poterit eligere seipm. vt in. c. per vestras. d
 iu. pa. puto tamen qd ille nō. totius collegij po
 terit dare hanc potestatem alteri. 7 ille nomine to
 tius collegij poterit eligere istum. dummodo ces
 set fraus 7 ambitio.

¶ Quando maior pars capituli deliquit. electio
 deuoluitur ad pauciores. Item deuoluitur etiaz
 ad vnum propter delictum omnium aliorum. d.
 c. gratum.

¶ Quis debz eligi. Rñ. ideo eligendus est doctior
 7 sanctior: cuius compatet ceteri grex dicat. viij.
 q. j. c. si ergo. Et qui sit de legitimo matrimonio
 natus. 7 etatis legitime. extra. e. cum in cunctis. De
 etate omnium prelatorum. vide s. Clericus. iij. Sub
 dyaconus etiam potest in epm eligi. extra. de eta. et
 qua. a multis. Abbas quoq; exemptus potest eligi
 in epm siue in abbatem eiusdem regule 7 habitus:
 sed non potest transire nisi de licentia pape: vel lega
 ti de latere si sit in prouincia. extra. eo. si abbatem.
 in. vi. Religiosus quoq; lz nō expresse. pfectus qm
 etiam nō. natus potest eligi ad episcopatum. extra. e.
 nullus. li. vi. siue eligatur in secularibus: siue i re
 gularibus ecclesijs. ad prelaturam tamen sue vel
 alterius religionis nō nisi expresse. pfectus. vt ibi.

¶ Nullus autem religiosus potest eligi in abbatez
 vel prelatu alterius religionis: vel habitus. quod
 si secus actum fuerit eo ipso est irritum 7 inane. vt
 in de. j. extra. e.

¶ Quis nō potest eligi. Rñ. ideo excommunicatus
 excommunicatōe maiori. Item nec suspensus. nec
 interdictus: nec qui interdictū nō seruauit. Itēz
 nec illi de quibus supra in principio capituli. Itēz
 nec excommunicatus minor. qui si scienter electus
 fuerit: cassanda est eius electio. extra. de cler. exco.
 mi. c. fi.

¶ Quid autem sciendum si in capitulo vel collegio
 sunt aliqui excommunicati vel suspensi: vel dubita
 tur. 7 sine scandalo expelli nō possunt: vel dubita
 tur de aliquibus. an interesse debeant electōi. Dic
 fm panor. in. c. cum manna. extra. e. qd admittant eū
 potestatem. vt eoz voces valeant: si 7 in quātum
 appareat eos postmodum debuisse interesse. Nō
 ergo nocet electioni aliquid legitime: qd nō habentes
 vocem fuerint admissi vnacum alijs. Nec suffi
 cit pbare qd quis interfuerit electioni: nisi etiā p
 ter qd habuerit vocem. nam potuit interesse: 7 ta
 men nō dare vocem. nam quāq; ex gratia concedi

tur sola 7 fuda interessentia. quia ē modici preiu
 dicij. Idem dicit Panor. quando excommunicati
 ingerunt se electōi: vbi iminet scandalū possunt
 admitti cum protestatōe: ne videant scienter ad
 missi. Et sic corrueret tota electio. per. c. fi. de pro
 cu. Vide tamen singularez teoricam Inno. in. c.
 illa. extra. eo. quam sequunt omnes docto. qd si in
 habilis admittatur ad electōem ignoranter. valz
 electio. etiam si vnus solus sit habilis. Et loquit
 pprie de excommunicatis. secus tū si alis inhabilis
 admissus scienter fuisset.

¶ An religioso acquiratur ius electōis extra or
 dinem suum. Rñ. nulli religioso: p dicationem: mi
 norum: heremitarum: 7 quolibet mendicantiū
 ex electione: postulatōe: puisionē. seu vocatōe ad
 prelaturam extra suum ordinē in discordia facta:
 ius aliquod acquiritur nec ipse consentire potest
 etiam habita licentia. extra. e. quonundā. li. vi. Et
 debet intelligi de discordia: siue de iure siue de fa
 cto sit ex quo ter. loquitur indistincte. vt in de. qd
 circa. e. t. Sed etiam alijs religiosus nō acquiritur
 ius in electionibz nec cōsentire possunt si fuerint
 electi a minori parte numero. vt in. d. c. quonun
 dam. Et nota qd si religiosus electōi de se facte ad
 prelatōem aliquam extra suum monasteriū vel ec
 clesiam nō petita licentia 7 obtenta cōsenserit: cō
 sensus nō valet. 7 electio ipsa iuribus euacuatur.
 Prelati tū religiosoz: irrequiritis cōuentibus pos
 sunt huiusmodi licentiam dare. extra. eo. c. si reli
 giosus. li. vi. Non autem valeret licentia que cō
 cederetur p futura electōe. quam fieri cōtingeret
 vt in de. cum concessa. eo. ti. Nec aliquis religio
 sus potest prefici in aliqua ecclesia que clero care
 at 7 populo christiano. vt in demē. in plerisq; ex
 tra. eo.

¶ An autem decretum electōis faciat plenam p
 bationem p electo. Inno. in. c. innotuit. eo. ti. di
 cit qd nō. Quod intelligit. d. an. quādo fuit conse
 ctum manu priuata. Secus autem si fuit factum
 per publicam personam attestantē omnia fuisse
 gesta in presentia sua. quod etiam placet Panor.
 qui dicit hoc verum: dūmodo in tali scriptura in
 terueniant omnia requisita ad scripture substan
 tiam publice. vt testium presentia 7 similia. 7 casu
 quo decretum fit per publicam personam: nō est
 necesse qd apponatur sigillum capituli. qd scriptu
 ra publica facit fidem sine alio adminiculo. Sed
 sigillum est necessarium quādo scriptura est pri
 uata. 7 decretum est quēdam scriptura cōtinēs scri
 ptura: vt appareat formā debitam fuisse seruataz
 in electōe. 7 vt eligētes nō possint amplē negare:
 quin cōsenserint electioni.

Electio. ij. scz per cōpromissus.
 Est sciendum qd istud cōpromissum
 potest fieri dupliciter. Primo simplici
 ter. f. vt illi de collegio vel de capitulo cōmittant
 alicui vel aliquibus eligēdi potestatem. quod fie
 ri potest. extra. eo. cum in veteri. Sed cōpromen
 tius fiet: si eligantur in numero impari. extra. eo.

Electio. ij.

In causis. Nec requiritur qd hii quibz committitur sint de collegio. extra. e. causam que ibiqz habetur qd moniales possunt transferre potestate eligendi abbatissam in masculu etiaz in illum qui habz potestatem confirmandi ipsam electoem. Si tamen in hac commisione que fit per tale copromissum: vn^o de capitulo vl collegio dissentiat: nihil fit. extra. e. quia propter. Et hoc no. ibi glo. quia no cogitur quis renunciare iuri. sue. vnde no sufficit hoc casu maior pars capituli. Ratio. quia cuiuslibet interest singulariter vt eligat p se z no per aliu. Ideo quilibet potest contradicere: ne fiat copromissum z in re communi: potior est conditio prohibentis. vt in regula iuris. In re communi. li. vi. Talis tamen potestas re integra reuocari pot. d. c. in causis. Et ibi patet qd dicitur res no integra. quando copromissarii inceptum habere tractatu. Et quo pot in strui: quando negociu extraiudiciale desinit esse integrum. nam ex quo negociuz cepit agitari z tractari: no dicitur amplius integrum. Et latius psequitur Inno. in. d. c. in causis. di. q. cum attingatur subitancia negotij: desinit esse integru. puta cum inceperunt tractare de persona eligenda. Secus si soluu no sint expleta aliqua pertinencia ad solenitatem actus. vt quia dixerunt missam d spiritalian. z hmoi. Et omnibz de capitulo consentientibus: no requirit nisi vt eligant: sic dicendo. Ego. **M.** copromissarius de consensu copromissariorum meoz virtute copromissi in nos facti eligo in epm. **M.** Et si pdicti elegerint vel maior pars ipsorum elegerit scienter indignu: electio deuoluitur ad capitulu. Secundo est aliud copromissum. s. limitatu de quo habetur in. c. cum expediat. iuncta glo. e. ti. li. vi. z in. c. cuz dilectus. co. ti. Et fit hoc modo. vt. s. copromissarii teneant eligere illum in quem maior pars totius capituli: scrutat' votis omnium de capitulo singillatim z secrete ab ipis consenserit. Et fm glo. in. d. c. cum expediat. ista est melior et expeditior forma quam hodie habeamus. quia in hac forma electores non abdicant a se pratem nominandi. Et in ista forma no requiritur de necessitate nisi primo qd copromittentes sint simul congregati. et omnes qui debent z volunt interesse. Secundu qd copromittant in vnum vel duos vl tres aut quot volunt: siue sint de collegio: siue no dummodo sint clerici: no laici. extra. de arbi. c. cotingit. de hoc vide s. arbi. Terciu qd copromissarius vel copromissarii scrutentur vota singulorum secrete z singillatim. Quartu qd eligat illum i quem maior pars totius capituli consenserit dicendo. Ego. **M.** copromissarius de consensu z voluntate copromissariorum meoz si habet alios virtute copromissi in nos facti: eligo in epm. **M.** in quem maior pars totius capituli consensit. Et si in primo scrutinio no consensit maior pars totius capituli: necesse est replicare: donec consentiant in aliquem. extra. e. cum terra. Et si dubitaretur: d frau de copromissarij: possent eligentes scripta facere: in quibus scribant nomen illius in quem consensuerunt z dare copromissario: qui in presentia oim recipiat. z postea simul taliter implicat: qd no pos-

sit perpendi cuius sit scriptum: z legat cora omnibus. z postmodum eligat in quem maior pars consensit.

¶ Dantes pratem aliquibus copromissarij eligendi prelatum vel officiale: vident intellexisse idoneo. vnde si electus no est idoneus. no tenent vti electum recipe. Et facit ad qonem qm communitas elegit duos ciues: vt vadant ad eligendum potestatem vel capitaneu: si illi eligunt indignuz ciuitas non tenetur illum acceptare. nam in generali mandato non venit vt eligant in dignu. **¶** Dec panor. in. d. c. causam que. Et nota fm panor. in. c. in causis. extra. e. qd capitulu non solum pot copromittere per sonis certis pratem eligendi: sed et pot aliquos eligere per quos eligantur copromissarii: qui habeant postmodum eligere vice capituli.

¶ An autem valeat copromissum factu ab vno nomine omnium: alijs presentibus z no contradicentibus. Dic fm Inno. z communiter doct. in. d. c. in causis: qd no valet tale copromissum: quia cuz ista res no sit leuis: imo magne importantis: debent singillatim omnes inquiri z expresse consentire. Et nota hoc dictum singulare nec tradas obliuioni. Et quo pot sumi hec regula. qd in arduis explicandis in vniuersitate debent omnes consentire: nec sufficit qd actus explicetur per aliquos noie alioz licet illi taceant z non contradicant. quia in re onerosa z graui: debet interuenire consensus expressus: nec taciturnitas habetur pro consensu. **¶** Facit glo. in regula. qui tacet. li. vi. Secus potest dici in re leui: z maxime concupisibili: vt tunc taciturnitas habeatur p consensu. Et quibus pot sumi singularis limitatio ad nota. per Inno. in. c. s. d. bis que fi. a ma. pre capi. vbi notanter dicit. qd si in capitulo tractatur aliquod illicitum z damnabile: tenentur illi de vniuersitate contradicere: als si no contradicant habentur p consentientibus. z ita inuolunt peccato z pena peccati: cum alijs expresse consentientibus. vt illud dicitur. pcedat quo ad obuiandum peccato: ne sub velamine taciturnitatis peccatum nutriatur. sed quo ad validitatem actus tene quod supra dixi. **¶** Dec panor. in. d. c. in causis.

¶ An autem copromissarii possint eligere vnum ex seipis: Glo. in. c. cum in iure. extra. e. ponit duas opiniones. nam quidaz tenuerunt qd no: quia opinione sequitur glo. ibi. quam dicit probari per l. no licet. z. l. si in emptio. ff. de cotrahen. empt. In quibus iuribus patet qd tutor no potest rem pupilli a seipso emere. lz sit deputatus ad distribuendum. Sed aliam opinionem tenet Inno. **¶** Do. z compo. z est quasi communis opinio. z videt factis probari: hec opinio per dictum. c. cum in iure. z. c. cum in veteri. extra. e. Item ex contraria opinione posset sequi fraus. Nam inter copromissarios posset fraudulenter poni illi de quibz vult potest ecclesie puideri. Nec obstant iura allegata per glo. loquuntur enim quando potestas datur vni. vbi defacili potest dari fraus. hic autem loquimur: cum potestas competat pluribus. vnde

non potest dici quod electio oriatur a se: sed potius vocatur a deo et a socijs. Et hoc optime faciunt in ar. quod plures deputati ad distribuendum aliqua bona in pijs causis: possunt illa distribuere in aliquos et seipsum: dummodo alijs egeant. Vide etiam eundem panoz. de hoc in. c. j. de coha. de. ubi dicitur quod executor: deputatus ad distribuendum certa bona pauperibus: potest distribuere inter consanguineos pauperes. Nam clericus est executor: et debet distribuere supflua in pauperes. xvj. q. j. c. si. Et tamen potest distribuere inter consanguineos proprios. Predicta etiam faciunt quod si certi officiales deputati ad eligendum aliquos officiales: possunt aliquos ex seipsum eligere: nisi forma preteritis eis tradita resistat.

¶ Quid autem si sint septem compromissarij. ut in d. c. cum in iure: qui in duas partes diuisi sunt. scilicet tres: et tres. an alius possit consentire electioni de se facte a tribus compromissarijs. Ita panoz. in. d. c. cum in iure. fm. Ho. quem comuniter sequuntur docto. sequentes. dicit quod ubi proceditur per viam compromissi: vox electi auget numerum: et consentiendo electioni sue proficit ipsam electionem. Duo casu procedit. d. c. cum in iure. Aut proceditur per viam scrutiniij. et non computatur in numero. ut in. c. cum in. extra. e. Ratio diuersitatis est: quia cum proceditur per formam compromissi: non debet esse compromissarij officium damnosum. Item quia electio non oriatur a se: sicut oriatur in forma scrutiniij. Sed Jo. an. in. c. per vestras. de in. pa. dat aliam rationem diuersitatis di. quod compromissum non artat ad seruandum formam. c. quia propter. ut ibi patet. unde possunt et solent compromissarij eligere palam. ut quisque audiat vota aliorum. unde cum quis non possit eligere quin sciat se esse ab alijs electum consentiendo electioni de se facte a parte equali. non videtur ambrosiosus: nec oriari a se: cuius sit prius vocatus a deo et a socijs. Aderto consentiendo auget numerum: cum sit vnus de habentibus potestatem. nec disposuit principaliter in seipsum. sed potius dispositioni ab alijs facte consentit: nec est hoc ambrosiosum: sed meritum officij charitatis. si bono corde sit. viij. q. j. qui episcopatum. Sed quando proceditur per viam scrutiniij: cum in secreto quisque consentiat: et sic ignoret an fuerit ab alijs electus: non potest consentire in seipsum. quia sic videtur ambrosiosus.

¶ Sive compromissum fiat vni vel pluribus electio debet fieri per verba singularis numeri. aliter non valet. extra. e. c. sicut. li. vi.

¶ An autem isti compromissarij teneantur seruare aliquam formam in electione per eos fienda. Dicuntur non. per dictionem: saltem positam in dicto. c. quod propter. que importat illam formam compromissi esse subsidiariam.

¶ Vtrum autem valeat compromissum de eligendo certam personam. doctores contra tenent quod non.

¶ Quid si ex tribus compromissarijs: duo scienter eligunt indignum: tertius eligit idoneum: nunquid valeat electio vnius. Doct. sunt varij. Quidam te-

nant quod sic: quia potestas dno:rum eligentium scienter indignum: deuoluitur ad illum vnum qui non deliquit. Alij tenent contrarium: quia compromittendo in tres videtur voluisse quod non valeat electio vnius. Sed vide panoz. de hoc in. d. c. cum in iure. ubi dicit quod predicta quod dependet ab alia vice. nunquid potestas istorum compromissarij: qui elegerunt scienter indignum deuoluitur ad alios compromissarios qui non deliquerunt. an redeat ad capitulum. Ho. dicit quod talis electio non valeret in terminis. d. c. cum in iure. per formam appositam in compromisso. Nam fuit dictum ibi quod electio fieret ab omnibus. vel a maiori parte. Et sic sentit quod cessante tali forma valeret electio facta a minori parte. Et quo alij sunt priuati. Sed panoz. non placet hec consideratio Ho. Nam et si nihil dictum fuerit in compromisso: tamen tacite intelligitur: ut fiat ab omnibus: vel saltem a maiori parte. unde quod admodum valeret electio facta a minori parte: ex quo alij compromissarij sunt priuati: quia elegerunt scienter indignum. Ita deberet valere: cum fuit dictum in compromisso ut fieret ab omnibus vel a maiori parte. Nam alijs priuatis: electio potest dici facta ab omnibus: quia fuit facta ab illis in quos tota potestas deuoluta est: ut habetur in simili in. c. congregato. extra. e. Nam certum est quod etiam compromissarij eligentes scienter indignum: sunt priuati potestate eligendi. ut in. c. si compromissarius. e. t. li. vi. Nec delictum maioris partis debet nocere minori parti. ut potestas redeat ad. c. Nam dictum. c. si compromissarius loquitur quando omnes compromissarij elegerunt scienter indignum. tunc. u. potestas redit ad capitulum. secus si omnes coeligunt: et electio facta a minori parte recipitur facta de idoneo. Et predicta notabis. si faciunt enim nedum ad electiones que fiunt ad ecclesiastica officia: sed etiam secularia.

¶ An autem electio facta: non seruatis formis prescriptis: siue aliqua earum sit ipso iure nulla. Dicuntur fm. Inno. compo. et panoz. et comuniter doc. quod ipso iure non valet. licet Ho. dicat quod requiratur inia. Sed primus verius. Et sic per ista verba non valeat. inducitur nullitas ipso facto.

Electio. iij. scilicet per inspirationem. Ad hoc ut valeat fm. panoz. in. c. quia propter. extra. e. duo requiruntur de substantia. Primum quod sit facta ab omnibus. vno enim contradicente: non valet ista electio: quia non videtur tunc facta inspirante deo. ar. viij. q. j. si ergo. Secundo quod sit facta absque vicio. scilicet symonie. vel alius cuius tractatus. Et istis non datur aliqua forma eligendi.

¶ Sed queritur. quare tex. dicit. quasi per inspirationem. Quare posuit istam dictam. quasi. Ho. dicit quod tacite includuntur due forme inspirationis. Prima enim electio fit per veram inspirationem: quod fit auctore deo. nec indiget alia confirmatione: ut fuit electio beati Nicolai. Ambrosij. et Severi. de quibus. lxx. di. s. bis omnibus. fit autem electio

Elemosyna. j. z. ij.

per quasi inspirationem: quoniam non constat quod auctore deo sit facta. sed presumitur quando omnes de collegio uno ore consentiunt in aliquo sine aliquo tractatu precedenti. unde dicitur tunc quasi per inspirationem. i. ad similitudinem vere aspiratiois. Et quod dicitur est quod non debet precedere tractatus intellige secundum Jo. an. de tractatu speciali. Generaliter autem posset fieri. puta. si unus diceret. Rogemus deum pro bono prelato: vel hortando aliquos ad electionem boni prelati. Ad autem debet fieri persuasio respectu certe persone: quod sic electio fieret ad suggestionem alterius.

Elemosyna. j. utrum dare elemosynam sit in precepto. Rñ. fm Tho. secundum eundem sedem. q. xxxij. dicens quod sic. Omitte n. hoc eternaliter puniet. Marb. xxv. Eburium enim. Et hoc intelligendum est secundum quod recta ratio requirit secundum quam consideratur aliquid ex preteritis. s. ut illud quod in elemosynis erogandum est non sit ei necessarium. sed superfluum: non solum respectu superius sed etiam respectu aliorum quorum cura sibi incumbit. quia prius oportet quod unusquisque sibi et suis provideat: et de residuo pauperibus subueniat. Et parte quoque recipientis requiritur quod necessitatem habeat. Alioquin non esset ratio: quare ei elemosyna daretur. Sed cum non possit ab aliquo uno omnibus necessitatem habentibus subueniri: non omnis necessitas obligat ad preceptum: sed solum cum is qui necessitate patitur sustentari non potest: tunc locus habet quod Ambrosius dicit. Pange fame morientem: et si non pauperis occidisti. Sic ergo dare elemosynam de superfluo est in precepto. et similiter dare elemosynam ei qui est in extrema necessitate. Aliter dare elemosynam est de consilio: sicut et de quolibet meliori bono dantur consilia. Et dico quod superflua de necessitate precepti sunt eroganda. quod licet sint istius generis ad proprietatem: sunt tamen aliorum quo ad usum. s. istorum qui ex eis sustentari possunt. Et tunc secundum eundem Tho. intelligendum est casus extreme necessitatis quoniam appareret probabiliter signa extreme necessitatis future. nisi ei subueniatur: ut cum aliquis videt aliquos impotentes vel pigros ad subueniendum: et pauperem indigentem cibo et potu et alijs vite necessarijs: nec sibi posse satisfacere. non enim expectanda est ultima necessitas: quia tunc non posset iuvare natura: fame vel siti consumpta. Nec Tho. Idem panos. in. c. si videret de iureiuramento. qui allegat dictam opinionem. Tho. et eam sequitur dicit quod tunc elemosyna est in precepto. cum quis habet superflua: non solum respectu sui met sed illorum quorum cura sibi incumbit. et pauper est in tanta necessitate: quod non potest aliter sustentari. aliter est de consilio. Idem Marco. de l. sup. isto. omni petenti te tribue. Luce. vij.

Utrum autem in elemosyna preponendus sit pater infidelis extraneo fideli. Rñ. fm Ray. i. exhibitioe nutrimenti preferendus est pater. l. in dilectione preponendus sit extraneus nisi necessitas

ex alia parte preponderet vel aliqua alia conditio. puta communis utilitas ecclesie: vel republice. unde et in extrema necessitate magis est filij delectandi quam parentes.

Elemosyna. ij. Quis potest facere elemosynam. Utrum religiosus possit facere elemosynam. Rñ. fm Ray. non. quia nihil habet. xij. q. j. non dicitur. Si tamen monachus administrator habet: potest dare elemosynam. Item si monachus videret aliquem indigere ad mortem debet dare: quia in hoc casu omnia sunt communia. xvij. dist. sicut hujus. Nec ob. si abbas contradiceret: quia magis debet obedire deo quam hominibus. concor. Tho. scda sede. q. xxxij. et in. iij. dist. xv. quod extra extrema necessitate monachus aliquid medicum dare potest absente abbate sub speratione habitationis.

Utrum si monachus de voluntate abbatis vadit Roma: vel est in studio: nunquid potest facere elemosynam? Rñ. fm Ray. sic. Nam eo ipso quod dedit sibi licentiam eundi vel standi: intelligitur ei concessisse licentiam faciendi ea que honesti scholares et peregrini solent facere. ar. extra de of. dele. preterea. ita tamen quod moderate faciat. l. item si filius. nunquid dicitur. ff. ad mace.

Utrum viri potest facere elemosynam sine licentia viri? Rñ. fm Ray. si viri habet res parafrenales. i. proprias preter dotem. ubi huiusmodi parafrenalia de consuetudine habet locum et viri sunt: potest de illis etiam inuito marito elemosynam facere. L. de pac. puen. hac lege. Item si viri est lucrosa. ita scilicet quod exhibitio gubernatione domus operis suis lucretur: potest de hoc elemosynam facere. Nec intelligo deducendas expensas vicus sui: quia viri tenetur ad omnia eius onera propter dotem. etiam propter obsequium ab uxore exhibitum. Sed contra predicta videtur glo. in. l. si patronus. ff. de ope. li. que vult uxorem operari viro. Sed quod mulier possit facere elemosynam quando est lucrosa et sic non lucrari viro tenet theologus ac etiam summus. Pro concordia tamen potest dici. quod si mulier habet dotem sufficientem pro oneribus supportandis: tunc adhibita debita administratione domus: quod lucrabitur cedet lucro suo. Si autem non haberet dotem: vel si haberet: sed non sufficientem pro oneribus: tunc credo quod debeat laborare viro usque ad supplementum onerum. De eo autem quod supererit poterit facere elemosynam: quia cedet lucro suo: et non marito. Et sic intellige glo. i. d. l. sicut. l. quando viri non habet dotem: vel non sufficientem. Et ita videtur intelligere Bart. dicit etiam glo. in. l. gaio. ff. de ali. lega. Vide etiam ad predicta singularem limitationem quam dat Alstadius libro. v. titulo. xxvj. fm Guil. de mili. quod aut de rebus illis viri: seipsum sustentat et virum. Aut superabundat. In primo casu non potest de his que lucretur facere elemosynam: si subtractio sustentationis viri debet inde sequi: quia magis tenetur vi

ro q̄ alij. In secundo vero casu potest etiam viro inuito. De rebus quoq; viri: vt de pane: vino: et huiusmodi: que de approbato more solent ad dispensationem vxoris pertinere: potest et debet elemosynas facere. moderate tamē. et fin facultates viri et maiorem et minorem multitudinem et necessitatem pauperum. Et debet sibi formare conscientiam q̄ non displiceat viro. licet aliquando prohibent. quia quandoq; prohibent: vt temperent vxores: non a toto sed ab excessu. Potest etiam sibi formare conscientiam ex miseria pauperis: cogitans q̄ si maritus videret illum: placeret ei q̄ sibi fieret elemosyna. Si autem omnino sibi dicat conscientia q̄ viro displiceat. deponat eam si potest si nō potest deponere. nō d̄z hoc dico nisi videret eum indigentem ad mortem. Et quod dixi de rebus viri etiam intelligas de rebus dotalibus. Nam illarum dominium penes virum est. L. d̄ in. do. in rebus. Addit etiam glo. Ray. q̄ si etiā mulier latenter moderatas det elemosynas pro se et viro suo: vtiliter gerendo commune negocium non peccat: quous crederet q̄ viro displiceret si sciret. et sufficit in hoc casu q̄ non veniat contra prohibicionem mariti. et q̄ eum non scandalizat. Et P. de pal. in. iij. recolligendo hanc materiam dicit q̄ in septem casibus vxor potest facere elemosynam. Primo si habet bona parafrenalia. Secundo si ē lucrosa: cum limitatione tamen antedicta. Tercio de pane et vino et alijs comunibus. Quarto ad evitandum damnum viri: sicut fecit abigail: primo Regum. xxy. Vnde si per negligentiam: vel maliciam viri videt imminere periculum: ipsa potest obviare. Quinto si vir sit fatuus. tunc enim dispositio domus pertinet ad vxorem: nisi per supererem aliter fuerit ordinatum. Sexto si vir abscedens non posuit alium dispensatorem domus sue. Septimo si peregrinanti vir expensas taxatas dederit: si vxor vult sibi subtrahere: potest dare pauperibus.

¶ Anquid autem filius familias possit facere elemosynam? Respondeo fm Ray. Si habet peculium castrense vel quasi potest. Nam q̄tum ad illud pater familias censetur. ff. ad macedonia. l. j. De peculio vō profecticio et aduenticio potest. si credit patrem permissurum. aliter non: quia profecticiū: et quicquid ex eo acquiritur: patris est. Aduenticiū vō patris est quo ad vsum fructū. vt institū. per quas personas nō. acquiri. §. j. Si tamen esset in scholis de licentia patris vel in peregrinatione: posset de profecticio et aduenticio elemosynam facere. argumen. ff. de iudi. si longius. Idem si esset filius senatoris vel alicuius alterius dignitatis. Vide d̄ hoc s̄. Donatio. j. in principio.

¶ Vtrum seruus vel ancilla possint facere elemosynam de rebus domini? Respondeo fm Tho. in. iij. distinctione. xv. serui ancille et famuli etiaz quous sint libere conditionis: non possunt elemosynas dare de rebus dominorum sine eorum consensu: nisi panem et huiusmodi: que non inferunt

scusibile nocumentum. Si etiam ipse famulus sit dispensator rerum: non tamen ponitur dispensator quasi potestatem aliquam in rem domini habens. sed quasi tractans eam ad utilitatem domini. de precio autem sui seruitij costat q̄ potest elemosynam dare.

Emancipatio. quid sit: Dic

q̄ est relaxatio patrie potestatis coram iudice competente: voluntate patris et voluntate filij concurrente. Dicta ex eo: q̄ extra manum id est potestatem patris ponitur filius. hec habentur ex l. non nudo. L. de emancipa. lib. et quod ibi notatur. et institū. quibus modis ius patrie potestatis soluitur. §. pieterea. Et per hoc quod dicitur: voluntate filij concurrente. Bart. in. l. quidam cum filium. de verborum obligatio. dicit q̄ filius non potest cogi emancipari: nisi ex cā: vt ibi. Et sicut pater cogit emancipari filium ex causa: ita filius cogitur recipere. licet aliter dicat glo. et male. institū. quibus modis ius patrie potestatis soluitur. in fine. et in. l. nec auns. L. de emancipa. libe. et in autenti. quibus modis natu. effi. sui. §. generaliter.

¶ An autem requiratur presentia emancipandi in actu emancipationis? Respon. de hoc est tex. in. l. iubemus. L. c. vbi Bartolus sumendo illaz l. dicit q̄ parentes possunt emancipare filios absentes impetrato rescripto principis et eorum accedente consensu. Item infantes. sed eorum consensus nō requiritur.

¶ Vtrum autem pater in aliquo casu teneatur emancipare filium? Respondeo q̄ non regulariter: quia patria potestas est inextimabilis. ff. de leg. j. l. filius familias. Similiter nec filius potest compelli regulariter vt emancipetur a patre. Nam in his que sunt voluntarie iurisdictionis: nō potest quid fieri altero inuito. vt in autenti. quibus modis naturales efficiunt sui. §. si vō. fallit hoc. Primo si pater male afficit filium verbibus contra pietatem. Item si compellat eum peccare in corpus suum. Item si filius est arrogatus impubes. et pubes factus: probat non sibi expedire esse arrogatum. Item si pater agnouit sibi relictum legatum. vt emanciparet filius. et in istis casibus teneatur pater filium emancipare. vt no. Azo in lūma. L. de emanci.

¶ An autem emancipatio sit pena vlt honor? Respon. Bartolus in dicta. l. quidam. dicit q̄ emancipatio quo ad quid est honor. quia soluitur patria potestas. quo ad quid est pena cum filius adoptiuus spoliatur totaliter a successione. vt. l. cum in adoptiuus. L. de adop.

¶ An autem pater possit filium emancipare per procuratorem? Dic q̄ sic. vt notat Bartolus in. l. gaius. §. forsitan. de libe. et post. vide de hoc s̄. Adoptio.

¶ Vero an filij emancipat? reuocet i patre patriā pp alimēta nō p̄stita patri: sicut libert? reuocet in m iij

expressa contruicia q̄ tacita. ff. de cōdi. 2 demō. l. si ita expressus. S; si emphiteota cessauerit dñs soluere per trienniu; res cadit in cōmissum; q; tacite negat dominiū recognoscere. ergo multo fortius ubi expresse negat.

¶ Quarto quero an emphiteota sine cōsensu domini possit alium emphiteotā facere. Rñ. qui s. q; sic. insti. loca. §. adeo. Nec obstat si dicatur: q; nō pōt alienare. quia verum est de vera alienatōe sed datio ī emphiteosim nō ē vera alienatio. Nec ob. q; noie alienatōis cōtinet emphiteosis; q; nō est verum simpliciter.

¶ Quinto quero. quid si emphiteota vendat rem sine dñi voluntate: non tamen tradidit. nunquid res cadat in cōmissum. Rñ. qui s. q; sic. quia ubi pena locum habet: nō inspicimus an res fuerit seculata. l. ad. l. f. auam. de pla. l. in fuga. Nec patet per processum. d. l. si. que requirit q; anteq; res vē datur: debeat adhiberi consensus dñi. alis res cōmittitur. Item q; l. si res traditōe nō sit alienatum est tamen venditum. Sed si vendatur sine domini voluntate res cōmittitur: igitur rē. Sed spe. in ti. de locato. 2 Bar. in l. sequitur. §. Item labeo. de vñca. 2 canoniste in. c. potuit. de loca. 2 Imo. dicunt predicta vera: si res iam sit tradita. Secus si vendita tñ. Et hec opinio videtur communis quam approbat etiam Sali. in. l. si. l. e. Itz hoc est verum: nisi res sit tradita hac lege. vt si dominus vellet emerere tantidem teneatur illi restituere emptor. vt notat Ang. in. l. voluntas. l. de fidei. cōmissis.

¶ Sexto quero. nunquid emphiteota possit dotare filiam sine domini voluntate: videtur q; nō: quia non pōt vendere. ergo nec in dotem dare. Item quia omnis in dotez datio est alienatio: patet ex quo omnis actus ex quo transfertur dominiū: est alienatio. sed per datōem dotis trāssert dominiū in maritum. l. de rei ven. l. doce. Contra videtur: quia ubi pater dat rem in dotem p filia: ubi nō est dominiū translatio. ergo nec alienatio. vt in. l. j. l. de fun. do. Et hoc ē vez fm quosdam: ubi res fuit data in dotem nō extimata: q; tunc operaretur venditōem 2 vendere nō pōt. vt hic. Non. ob. c. vnicuz. §. donare. in fen. qualiter olim rē. quia ibi hoc ideo est: quia filia non succedere nō poterit per obliquuz. i. per datōem in dotem. Alij dicunt q; si ipse potest reperire eque bonum maritum filie si aliam rem det in dotem: et tunc non poterit. als sic. quia pater debet indagare filie meliorem virū quē poterit inuenire.

¶ Septimo quero. Pone sunt duo domini: a quibus emphiteota rem emphiteotā tenet. ipse emphiteota vendit rem de consensu vniuz. 2 sine cōsensu alterius. an tota cadat in cōmissum. Dic q; non cōmittitur nisi pro parte illius. quia nō debz in plus puniri: q; deliquerit. ff. de his qui. vt indi. l. heres.

¶ Octauo quero. quid si emphiteota sine cōsensu domini rem emphiteoticam vendidit 2 tradidit 2 postea redemit eam. nunquid cadat in pmissum.

sum. Dic q; sic: quia ius quesitum alicui sine facto eius sibi auferri nō pōt. Sed pena cōmissa ē que sita dño ex quo emphiteota rem alienauit. vt hic ergo rē.

¶ Nonno quero. Pone q; est p̄trouersia inē dñm 2 emphiteotā super re emphiteotica 2 pendēte cōtrouersia emphiteota soluebat pensionē soluens do 2 prestando. q; nihil soluebat noie pensionis: postea dñs obtinuit: nūquid res cadat in cōmissum. Videtur q; nō: quia licitū est sibi variare. ff. de colla. bo. l. nō nūq;. Et ideo l; ipse dixerit q; nō soluebat nomine pensionis: tamē poterat variare. ergo rē. Sed dico cōtrarium: quia ubi ipse soluit: quid. ipse pōt eligere in quaz causam magis soluere velit. ff. de solu. l. j. ergo cum ipse prestatus fuerit se nō soluere nomine pensionis: in aliā causam videtur solutum quare rē. Et quia circa vñū 2 idem nō est licitum variare.

¶ Decimo. Pone: Quidam est tutor cuiusdā pupilli: quo pupillo idem tutor tenebat rem in emphiteosim. 2 ipse administrauit rem pupilli per. v. annos: nunq; soluen do pensionē. an cadat in cōmissum: Dico q; res cadit in cōmissum. quia iste tutor debuit exigere a seipso. ff. de ne. ge. l. si pupilli. Nec pe.

¶ Undecimo. Pone q; emphiteota vendit rem deinde re integra discessum est a contractu venditionis per consensum: quod potest. Nūquid debetur laudemium. Dico q; sic: quia illa venditio est inter contrahentes perfecta: 2 solo consensu contrahatur obligatio. facit de acti. 2 obli. l. consensu. Cum ergo venditio sit perfecta: 2 ius quesitum domino sine facto suo per consensum parum sibi auferri non potest. Non ob. quia domini debet habere laudemium: quia mittit nouū emphiteotam in possessionem. l. eo. l. fina. Dico q; non stetit per eum quominus mitteret. Ideo perinde haberi debet ac si cum nihilisset. Idē pe.

¶ Duodecimo. Pone q; res emphiteotica fuit vendita 2 tradita 2 debetur laudemium deinde fuit retradita. Nunquid debetur aliud laudemium. Dic q; aut fuit tradita ex noua causa. et tunc aliud debetur laudemium. quia ista secūda traditio est similis prior: sed ex prima debetur laudemium: ergo 2 ex secūda. Et est ratio: quia ad multitudinem traditionum sequitur vultitudo laudemio: um. l. de ser. fu. l. quicūq; aut fuit tradita ex antiqua causa. 2 tunc nō debetur laudemium. Idem pe.

¶ Tercio decimo. Quid si plures habentes fundum emphiteoticū cōmunem: diuidunt inter se: vtruz debeatur laudemium. Rñ. qui s. q; sic: quia diuisio est alterius partis ab inuicem alienatio. Quod patet. quia in re cōmuni: ante diuisionem non licet dare partem quin quilibet habeat partem suam. licet post diuisiones quilibet efficiatur dominus partis sue diuic. ff. de le. ij. l. meuius. §. duobus. Item quia in diuisione requiritur cautio de euictōne. ergo est alienatio. sed ex alienatione debetur laudemium. ergo rē. Item quia in cōmuni diuisione est pmutatio. sed pmutatio est de qua

antiquitate iudicis...
em sine voluntate...
Secus si emphiteota...
ex voluntate domini...
a potest rem...
emphiteota sine...
sua quecumq; potest...
tem q; emphiteota...
dimittere. Sed de hoc...
ueritur. quid si...
emphiteota sine...
cadat in cōmissum...
causa finalis...
causare debet...
talia finalis...
rē.
quero an emphiteota...
sunt rem dimittere...
mīs. Et videtur q;...
eratur quis. ff. de...
fructuaris dimittit...
atur ab expensis...
fructuaris. cum...
tendo rem liberata...
supparentur. Ita...
a quia quod ab...
i uocantur. l. de ac...
n. de loca. tenet q;...
emphiteotam dimittere...
tenet potest. an...
quia emphiteota...
s. ad p̄trouersiam...
s. vt in. l. j. l. i. c. ergo...
omnes actiones...
etiam. Et sic...
aliquem omnes...
et obli. nō...
Ddo. dicit sic. Emphiteota...
a pensionē rōneret. a tūc...
voluntate liberatur. Et...
e. 2 tunc non...
ant. q; aut fuit...
mittere: 2 tunc...
ne aut vult...
ine iusta causa: 2 nō...
ero. predictus...
cam: negat...
tali negotio...
qui s. q; per...
iam: quia...
dno nec...
facta...
recepit...
cōmissum. Item...
l. h. m. l. vj. c. de...
mādo q; fuit...
l. q; dñm...
nomina...
fama...
26 l. alid...
mū feni...

Emphiteosis

debetur laudemium, ergo &c. Item diuisio vice venditoris habet & obtinet. sed Bar. in l. 1. & ideo. ff. de condi. fur. dicit. q. banc. q. pcedit alia. vtrum predicti possint diuidere domino irrequisito. Et concludit q. sic. per l. voluntas. L. de fideicomul. Quod videtur verum: quia ratio propter quam prohibetur alienari in extraneum est: quia ille extraneus non habet necesse cognoscere dominum: vt notat docto. in l. fi. L. e. Que ratio cessat quando ille vendit alteri emphiteote socio suo. Nunc autem ad questionem positam. An dominus debeat habere portionem statutam per. d. l. fi. Sui. indistincte videtur dicere: q. dominus nihil debeat habere. optime facit l. per diuersas. L. mandati. hoc idem tenet Bar. q. ista alienatio est necessaria.

¶ Quartodecimo quero. nunquid ex aditione hereditatis debeat laudemium: vt quia emphiteota est mortuus. & eius heres adit hereditatem: videtur q. sic: quia ex alienatione debeat laudemium: Sed aditio hereditatis est alienatio: patet. quia omnis actus per quem transferatur dominium est alienatio. sed per aditorem transferatur dominium: ergo &c. secundum vbi quis de nouo adipiscitur possessionem rei emphiteotice debetur laudemium. vt. l. fi. L. eo. Sed per aditorem hereditatis adipiscitur de nouo possessio hereditatis. vt. ff. de acqui. pos. l. cum heredes. in prin. Dic contra. quia dominus propter laborem habet laudemium. quia laborat mittendo nouum emphiteotam in possessionem. sed in aditione non requiritur talis labor: cum heres possit adire propria auctoritate. vt in aut. de here. & sal. §. in oibus. Nec pe.

¶ Quintodecimo quero: pater habet in rebus filij vsumfructum. L. de bo. mater. l. j. Pone q. in rebus filij sunt aliquae res quas pater dedit in emphiteosim. nunquid talis datio valeat. videtur q. sic. quia pater in talibus bonis habet liberam administrationem. Ita q. filius non potest eum prohibere ab administratione: nec ab eo exigere rationem. d. bo. que li. l. cum oportet. §. non autem. Et ideo propter liberam eius administrationem talia permittuntur sibi. Item quia datio in emphiteosim nihil aliud est q. melioratio. l. fi. L. eo. Sed pater potest bona filij meliorare. vt de bo. que li. l. fi. §. hoc penultimo. ergo in emphiteosim dare. Doct. dicit indistincte q. non valet datio talis. immo filij mortuo patre possunt totum renouare: quia certi sunt casus: in quibus patri permittitur de bonis filij alienare. d. l. fi. sed iste non est de illis. ergo &c. Item q. patri in talibus bonis prohibetur alienatio temporalis. §. pignoris obligatio. vt. d. l. fi. §. multo fortius prohibetur perpetua. Nec pe.

¶ Decimosexto. Pone q. aliquis emphiteota filij iussa. in cuius bonis pater habet vsumfructum: re emphiteotica vendit. Quis debet laudare. An filius vel pater. Et videtur q. pater: q. dominus habet laudare. vt in l. fi. L. e. Sed habens vsumfructum reputatur dominus: cum vsumfructus sit pars domini ergo &c. Dic contra: quia immo ipse filius habet laudare: quia dominus habet laudare. ergo intelligemus de vero domino. ff. si ager. vec. l. j. sed p. uerarius

est verus dominus. vt. ff. ad fill. l. j. ergo ipse filius proprietarius debet laudare. Dico in q. laudemium quod filius habet debet restituere patri. hec pe.

¶ Decimo septimo. Quid si emphiteota donauit re emphiteotica. Nunquid dominus habet de laudemium. Rñ. pe. dicit q. sic: q. magis fauendum est illi: q. bz rez ex titulo oneroso q. illi q. bz ex titulo lucrativo. Sed ille qui habet rem ex titulo oneroso. s. ex emptione debet laudemium. vt. l. fi. L. e. ergo multo fortius q. ex titulo lucrativo. viz. ex donatione. Item q. legatum & donatio equiparatur. Sed ex legato debetur laudemium. ff. de le. iij. l. is qui. Ad ob. q. ipse emphiteota possit donare re emphiteotica sine domini voluntate. q. hoc accessio: non tamen sequitur q. non debeat laudemium. hec pe.

¶ Decimo octavo. pone q. emphiteota vult soluere vno anno si pensio est triginta annorum: nunquid dominus teneat recipere. Rñ. pe. dicit. q. dominus vno anno simul. p. toto tpe suscipere non tenetur. Idem tenet Ly. in l. ij. L. eo. quia quod fauore alicuius introductum est: non debet in eius damnum retorqueri. Sed ita esset hic: quia nisi pensio quolibet anno solueretur: dominus non cognoscere p. emphiteotam. & sic domino p. obligationem adimeret ius suum. qd esse non debet. Nec pe.

¶ Decimo nono quero. quantum sit laudemium. Rñ. dir. li. ij. dicit q. non licet domino occasione ista vltra quinquagesimam partem pretij: vel extimationis rei que in aliam personam transferatur aliquid exigere. L. e. l. fi. Sed de consuetudine generalis est. iij. pars fm. No. que in talibus est seruanda. extra de consue. cu dilectus. Et si in alijs locis esset alia consuetudo: illa seruanda esset.

¶ Digesimo quero. que requirant ad hoc: vt emphiteota possit vendere ius sibi competens & meliorationes suas. Rñ. panoz. in. c. fi. de loca. dicit: q. septem requiruntur. Primo vt requiratur ecclesiaz si velit emere. Secundo denunciet pretij ab alijs oblatum: & sic sine consensu domini potest emphiteota ius suum exponere venale: q. alius non possit sibi pretij denunciare. Tercio q. illud sit verum & non fictum pretij. Quarto q. si non dixerit se nolle emere expectet per spacium duorum mensium. Quinto q. vendat personis non prohibitis. non tamen est iure expressum que sint ille persone. Sed attenditur ius municipale: vel pactum appositum in ipso contractu. prohibite tamen persone videntur. sicut sunt persone potentes: que defacili non possunt conueniri. vel alie persone que non sunt soluendo. Et illum quidem cui sic venditur: tenetur dominus suscipere. Sexto q. non vendat rem ipsam. sed dominium vtile sibi competens & meliorationes. Septimo q. non prius ceciderit a iure suo. puta: differendo solutionem vltra biennium: & sic quo ad emphiteotam ecclesie: vel vltra triennium quo ad priuatum.

¶ Digesimo primo quero. An in casu quo emphiteota ceciderit a iure suo: non soluendo pensionem tpe debito vel huiusmodi: pdat suas meliorationes. Rñ. panoz. in. c. fi. de loca. concludit q. sic. e. q. ij. hoc ius. & in l. ij. L. eo.

Emphiteo

Digesimo primo quero. An in casu quo emphiteota ceciderit a iure suo: non soluendo pensionem tpe debito vel huiusmodi: pdat suas meliorationes. Rñ. panoz. in. c. fi. de loca. concludit q. sic. e. q. ij. hoc ius. & in l. ij. L. eo.

Emptio

teotā expellē: etiā si nō soluat. an valeat tale pactuz
ter. in. l. ij. l. e. videt inuere q̄ sic. In contrariū
fact. ff. de p̄ca. l. cum p̄caro. Dic fm Bar. in. d. l.
ij. q̄ pactū: qd̄ est p̄tra substantia lia cōtractus facit
p̄tractū ip̄o iure nullū. vt. d. l. iij. p̄caro. Sicut si
aliquis faceret pactū: q̄ esset venditio sine precio.
Sed si pactū fiat p̄tra accidentalia p̄tractus: vel cō
tra naturalia: tunc valet pactuz. vt. l. pacisci. ff. de
pact. Adodo ad propositū. siquidē fieret pactum
q̄ non teneret ad soluendū canonē: non valeret:
q̄ esset cōtra substantia lia cōtractus. Si vō sit p̄
ctū q̄ lz nō soluat non possit aliter cogi. Istud pa
ctum est cōtra naturalia p̄tractus. z iō valet.

Trigesimo primo. Quid si elapso termino dñs
recipiat pensionē oim annoꝝ: quibz est cessatum.
An postea poterit deici. glo. in. l. ij. l. e. dicit q̄ nō
Bar. vō fm Jacobū de are. dicit. Aut quis p̄mo
expulit z postea vult petere pensionē z p̄t. vt in
aut. qui rem. l. de sacrosan. eccle. Aut p̄mo p̄ce
pit pensionem z postea vult expellere. Et tūc aut
p̄cepit pensionē t̄pis p̄teriti t̄m: z adhuc p̄t. expel
lere. vt. ff. loca. l. colon. Aut recepit pensionē etiā
tempis futuri. z tunc nō p̄t eū expellere: nisi fue
rit p̄testatus. Ita dz intelligi. d. glo. hec Bar. in
d. l. ij.

Trigesimo secundo. quid si emphiteota p̄misit
penā si nō soluerit p̄sionē p̄tractu p̄manēte i sua
firmitate. Ille nō soluit. dñs vult eū expellere. ille
offert penā: z dicit se nō esse expellēdum. Dic fm
Azo. z Ho. nihilominus eum eē expellēdū: q̄ pe
na grā seruātis pactū fuit apposita.

Trigesimo tercio. quid si ei. qui debebat soluere
pensionē successit heres ignorans. z pp̄ ignorantā
nō soluit. Glo. in. l. ij. l. e. dicit. q̄ restituit heres
de equitate. qd̄ placet Bar. ibi. idē tenet glo. z dy.
in. l. cū fili. S. in hac. ff. de ver. ob.

Trigesimo quarto. Quid si dñs: cui soluēda erat
pensio mortuū? z sic iacēte hereditate trāsiuit biē
niū vel trienniū. Nunquid possit eici emphiteo
ta? Rñdeo p̄ p̄dicta q̄ nō.

Trigesimo quinto. quero. quid in minore. An
currat libi. t̄ps si nō soluat. qd̄ dicit q̄ nō p̄ tex.
in. l. si. l. in q̄. ca. in inte. re. nō est ne.

Trigesimo sexto. quero. q̄s recepit ep̄biteosim
p̄ se z suis filiis z nepotibz. si primus vel secundus
deliquit: circa ip̄m p̄tractū emphiteosis nō soluē
do canonē: vel alienādo sine licentia dñi. An no
ceat sequentibz. Rñ. Bar. in. l. cum qui. ff. de in
terdic. dicit q̄ sic. Sz si alis delinqueret: pp̄ quod
bona publicarent: ista bona debēt remanere. ap̄d
filios z nepotes: q̄ nō trāseūt ad eos vt ad hēdes
sz hñt iure suo. vt. l. vt iureiurādi. S. si liberi. ff. de
ope. libe.

Trigesimo septimo: qd̄ si filius renūciauit he
reditati patne. an p̄d̄t retinere ep̄biteosim. Bar. i
d. S. si liberi. dicit q̄ sic in casu p̄posito. s. q̄n recipit
emphiteosim p̄ se z suis filiis z nepotibz: vt dictū
est. Secus si poneret etiā illud verbum hereditibz.
nā tūc debetur filiis: ita demū esse sint heredes: q̄
tūc cōcessio requirit vtrunq̄. s. q̄ sit filius z heres
Ita dicit text. in aut. de nō alie. S. emphiteosim.

Et ideo feuda que transeūt ad filios: vt filios: ita
si heredes sint dicuntur venire in hereditatis pe
titiōe. vt in. litem vidēdum. de peti. here. Et ideo
dicē: sum in emphiteosi: que requirunt hoc. l. ali
quem eē filium z heredem.

Trigesimo octavo. pone. filia ē instituta heres
in certa re. z est iussa esse contenta. z q̄ plus d̄ bo
nis suis petere nō possit. an nō obstāte hoc possit
habere regressum ad bōa emphiteotica. Rñ.
Bar. in. d. S. si liberi: dicit q̄ dicta verba debent
intelligi. q̄ plus de bonis suis petere nō possit in
re hereditario. sed nō debet parari eo iure: qd̄ ha
bet vt filia nō vt heres. vt de iure emphiteotico
z patronatus. Et posito q̄ pater possit filiaz p̄
uare ex dispositiōe sua ab emphiteosi: tamē illa ver
ba hoc nō important. Et per p̄dicta Bar. ibi in
fert. q̄ si pater instituit filiaz in certis rebus: z in
sit esse contētā. z q̄ plus de suis bonis petere nō
possit: pone q̄ res ille sint vltra legitimā: modo si
lia vult dotem maternā. An possit. Rñ. se cōsu
luisse q̄ sic. quia bona intelliguntur deducto ere
alieno. p̄o hoc. l. bonorum. de verb. sig. z. l. sub
gnatum. eo. ti. Adodo filia petit dotē: tāq̄ es alie
num: nec petit d̄ bonis suis. quia illa intelligunt
deducto ere alieno. Ita etiam in p̄cedēti. q̄ filia
petit emphiteosim: vt es alienuz. nō vt de bonis
defuncti. Nec Bar.

Trigesimo nono. pone. Aliquis accepit fundū
in emphiteosi in p̄o se suisq̄ filiis. an intelligatur
de naturalibus? Rñ. Spec. videtur tenere q̄ sic
Sed Bar. in. l. et factō. S. si quis rogatus. ff. ad
tre. dicit hoc posse esse verum in emphiteosi data
a priuato. Sed in emphiteosi data ab ecclesia cre
dit q̄ non intelligatur de naturalibus aliquo ca
su. De illis etiam non cogitant ecclesia. nec p̄sū
mendum est q̄ cogitauerit p̄opter dignitatem. z
quia tales naturales nō possunt haberi sine pec
cato mortali.

Quadragesimo. quero ad quātū tempus con
trahatur cōtractus emphiteoticus. Rñ. aliquan
do contrahitur ad tempus. puta ad decem vel vi
ginti annos. In quo etiāz succedit heres vsq̄ ad
illud tempus. Aliquādo cōtrahitur imperpetuū
z tunc nō aufertur emphiteote nec etiam heredi
bus eius: donec soluerit canonē. Possessio tamē
ecclesie nō potest de nouo dari in emphiteosim p̄
petuo. extra de re. eccle. nō ali. nulli. Et fm glo. in
cle. j. de re. ec. nō ali. dicitur perpetuo fm iura cuz
datur ad. x. annos vel vltra. nam ad modicū tem
pus dari p̄t quod dicitur vsq̄ ad nouem annos
inclusiue. Si tñ possessio ip̄a erat prius emphiteo
tica z peruenit libere ad ecclesiam: bene poterit in
emphiteosim dari etiam perpetuaz fm quosdā.

Emptio et venditio.
De natura emptionis est. q̄ ex quo cō
tractus initus est pertineat. lucrum z
periculum rei empte ad emptorem: lz res tradita
non sit. iusti. e. ti. S. cum autem. ff. de peri. z cō. rei
ven. l. id quod. Unde dat̄ regula talis. Cū ven
ditio sit iure z sine scriptis certe speciei que degu

Emptio Fo. LXXIII.

stationem non erigit: omne periculum spectat ad emptorem: excepto casu publicationis: nisi pactus culpa: vel mora. inueniat: vel calliditas. Pure id dicitur. quia si conditio nalis esset venditio an eum tum conditio nalis: periculum pertinet ad venditorem. vt. ff. de peri. et co. l. illud. Sine scriptis. Id dicitur: quia si in scriptis fiat: periculum spectat ad venditorem ante scriptura perficiatur: q; quo usq; facta sit: neuter agere potest. L. de fid. instru. l. contractus. Dicitur autem contractus fieri i scriptis: quando conuenitur q; aliter no valeat q; facta sit exinde scriptura. L. de proba. cum res. Secus si a principio simpliciter strabatur. et post ad probationem fiat inde scriptura. ff. de pig. l. contra bitur. Lerte ideo dicitur: quia si sub alternatione vendam tibi stichum vel ticium: periculum primi spectat ad venditorem: secundi ad emptorem: vt si stichus mortuus est dabitur ticius. ff. de contra hen. empti. l. si in emptione. §. si emptio. Speciei ideo dicitur: quia si in genere fiat venditio. puta: vendo tibi hominem: non dico quem: nunq; ad emptorem spectat periculum: quia quod in genere debetur perire non potest. ff. ad l. fal. l. in ratio ne. quia hic vendit certu de incertis.

¶ Quid autem si venditur incertuz de certis. puta: vendo tibi vinum de seruis meis: vel decem corbas ex hoc dolio. vel. vij. sextaria de isto capso. Dic fm Dostie. et dir. q; si omnia pereant emptor repent precium: si ipsum dedit et sic non pertinet periculum ad eum. Que degustationem non erigit ideo dicitur. quia si degustationem erigat et vendatur in specie: pertinet periculum ad emptorem post degustationem. sed non ante. ff. de peri. et co. rei. vendi. l. si vina. nisi vinum vendatur ad mensuram in certa die quia tunc habet venditor potestatem mensurare: vel offerre: vt mensuret. ff. e. qd sepe. §. in his.

¶ Quid si emptor nolit mensurare. Rñ. fm Dir. l. i. q. venditor potest mensurare et effundere coram rebus: si vasa sunt sibi necessaria: vel ppter vindemiam vel propter nouam rationem et iusta ff. de peri. et co. rei. vendi. l. i. §. vltimo. et l. ij. Excep to casu publicationis. quia si fundus venditus: fuerit publicatus causa maleficij: periculum pertinet ad venditorem. ff. lo. l. si fundus. bec Hoff. et Dostie. Nisi pactum ideo dicitur. quia licz vendi tor: de natura contractus teneatur d dolo lata culpa. et leui: non tamen tenetur de casu fortuito. ff. de peri. et co. rei. ven. l. custodiam. et. l. si vendita. Sz per pactum tenetur. ff. de peri. et co. l. si in venditi one. De casibus specificantibus tñ de quo dictu est s. Casus fortuitus. Vel culpa scilicet precedente: insti. e. §. cum auz. Vel mora: quia tunc spectat periculum ad morosum. etiam si res peritura erat penes alium. de leg. j. cum res. hoc intellige in foro contentioso. Secus in foro anime. Sed vltima mora semper nocet dicta. l. illud. Vel calliditas. q; si venditor affirmauit bonitatem duraturam impunitur ei: vel sciebat bonitatem non duraturam et tacuit. ff. de peric. et co. l. si quis viam. Et hoc est

contra illos qui adulterant vina ex admixtione alius cuius boni vini cum alio corrupto quod postmodum vendunt tacentes huiusmodi admixtionez Et per predicta tenentur ad restitutionem de omni damno vel interesse: quod ementes habuerunt: vel de eo plus quod habuerunt ex huiusmodi ratiurnitate. Item de natura huius contractus est q; sicut periculum ad emptorem pertinet. Ita et emolumentum. vt extra de regu. iur. qui sentit li. vj. Et ideo quod per alluionem accrescit: et fructus et partus ad ipsum emptorem spectat. L. de act. emp. l. fructus. et. l. penul. Alluio autem dicitur incrementuz latens. Et quicquid agro med per alluionem flumen adiecerit: meum est. Secus si incrementum est apparens.

¶ Quid si dolus dat causam contractui. Dic vt dictu est supra. Dolus. Adde tamen qd notat panoz. in. c. quia pleriq; de immu. ecd. q; dato: q; dolus non det causam contractui: nec incidat in contractum si emptor sciebat re plus valere et v cndi to: ignorabat: q; in foro anime tenetur restituere quod plus valebat: quia egit contra iusticiam naturalem: decipiendo proximum: saltem re ipsa ut precio.

¶ Quid autem si vterq; fuit ignorans: sed re ipsa venit decepto in precio an superueniente scientia: teneatur restituere illud in quo alius fuit deceptus. Pone exemplum. Quidam simplex habet lapidem preciosum: quem vitreuz esse credit. Tre ille qui emit similiter credit esse vitreum. Quid iuris. Quidam dicunt q; emens in aliquo no tenetur ad restitutionem: quia per emptiorem bona fide factam: talem lapidem acquisiuit. Sed Panoz. credit q; teneatur ad restituenduz si a principio emisisset pro vero valore: si illum sciuisset. Secus si illam rem non emisisset pro illo precio. debet tamen restituere rem: si alter vellet restituere precium. ex quo non vult supplere iustum precium. ar. bonu in. l. in fundo. ff. de rei vendi. et in. l. si quis. cuz aliter. ff. de ver. ob. vbi parificantur deceptio re ipsa et ex proposito. Et propter hoc Bart. in dicta. l. si quis querit. Dicitur in instrumento venditiōis dedit rem pro tanto: et illud quod plus valet dedit et donauit. An propter hoc cessabit remediuz dicta. l. si quis. et remedium. l. ij. L. de rescin. ven. que loquitur. de deceptione ex proposito. Barto. respondit q; si venditor sciebat valorem rei. tunc per talia verba cessant remedia dictarum legum. Sed si hoc ignorabat: tunc per talia verba habebat animum donandi nisi modicum. vt. l. si libertus. ff. de ope. li. et. l. bec adiectio. de verbo. signif. Et ideo si quantitas est magna apparet q; in hoc contractu donationis est leuis: et sic habebit remedium dictarum legum. Et Barto. dat cautelam. vt in instrumento dicatur. Et illud qd plus valet: siue sit quantitas modica: siue immodica dedit et donauit et. vel renunciet beneficio dicta lege secunda. et similitum: quod tantundem impotat.

scanda que tranfit ad filios...
des sine dicitur...
re in. Larem videtur...
m in emptio...
si filium...
re. et est...
regressum...
d. §. si liber...
q; plus de...
tario. sed...
ia no vt...
tatis. Et...
uspositio...
d impoant...
pater...
neciam...
ne q; res...
otem mater...
a qua bona...
hoc. bonorum...
o. n. dolo...
pater d...
e alieno. Ita...
utresque...
Der Bar.
nono pone...
im pro se...
nus: Rñ...
in. l. et...
e posse...
Ded in...
intelligat...
etiam non...
t q; co...
naturales...
mo quod...
tus emptio...
ad tempus...
quo etia...
aliquado...
tur emptio...
e soluerit...
est de nouo...
ere. ecce...
no ali. nulli...
no ali. dicitur...
no ali. vel...
i quod dicitur...
i tu possessio...
mit libere...
im dari...
Optio et venditio.
De natura...
tractus...
re emptio...
sti. e. n. §. cum...
quod. Dicitur...
are et sine...

cium rei aliene. si quisq; in re sua erit moderato: et arbiter. l. in re mandata. l. ma. et in dicta. l. dudum. Quod est valde notabile. Et facit q; in istis localibus et gemmis et huiusmodi que non sunt necessaria ad vitam: sed potius ad pompam et ornatum: que appreciantur communiter iuxta affectionem hominum: possit unusquisq; precium pro sue libertate voluntatis apponere. Secundo casu principali scilicet cum quis rem suam non exponit venale. Et tunc aut subest necessitas. et possunt exuberantes compelli ad vendendam iusto precio ea que sunt necessaria ad vitam ordinari. Et sic servatur tempore caritatis: quia tunc omnia victualia debent esse communia. Ad hoc text. cum glo. in. c. sicut hi. xvij. distinct. vbi concluditur. q; licet indigentibus agere contra divites ad victualia pmunicanda. Tamen cum implo ratione iudicis vt appellat.

¶ Vtrum negociando liceat aliquid carius vendere: q; sit emptum? R. n. fm. Thomas. vbi supra nihil prohibet lucrum ordinari ad aliquem sinez necessarium vel honestum. Et sic negociatio licita reddetur. Sicut cum aliquis lucrum moderatum quod negociando querit: ordinat ad domus sustentationem: vel ad subueniendum indigentibus. Aut etiam cum aliquis negociationi intendit propter publicam utilitatem. ne scilicet res necessarie ad vitam: patrie desint: et lucrum expetit: non quasi finem: sed quasi stipendium sui laboris de hoc dictum est supra. Avaricia. Et sic potest q; carius vendere q; emit. hoc tamen non potest regulariter. nisi fuerit mutatum precium ratione forme. temporis: vel loci. vt notat De. de ancha. in. c. j. de vsu. in. vij. Et inter mutationes forme videtur expresse comprehendi: si quis emerit merces in magna quantitate: et minutim vendat. Solent enim res in magna quantitate communiter meliori foro vendi. Et pro hoc videtur facere quod dicit Aristoteli. q; quicumq; rem comparat. vt integrā et immutatam vendendo lucratur: ille est mercator: qui de templo dei cijat. Tamen ad hoc rñder Alsten. fm. Alexan. angli. q; facienda est vis in hoc q; dicit rem integram et immutatam. Loquitur enim de illo qui in negociando intendit lucrum tanq; finem vitium et cupit sine labore et sollicitudine et avaricia divitias congregare. Vnde predictusq; verbum non habet locum in eo qui negociatur propter propriam necessitatem: vel reipublice utilitatem: vel proximi pietatem. nec etiam in eo qui vendit rem immutatam q; tum ad substantiam: mutatam tamen q; tum ad locū: quia talis ratione laboris et periculi: vel expensarum famulorum: vel apothecae et huiusmodi: licite potest querere mercedem. nec etiam habet locum in eo qui in emendo considerat empti rei periculum in seruando: quia potest deteriorari et cremari: vel furto perdi: talis enim potest mercedem querere ratione incertitudinis euentū futuri et susceptionis periculi. Vnde in emendo non est certus. vt integram et immutatam vendendo lucratur. Et plus dicit archi. f. Donec mercator: emit aliquid pro decem. et in eadē

ciuitate vel domo absq; vlla traiectione mercium. vel modica: et sine aliqua melioratione rei empti et huiusmodi: vendit pro. xij. An hoc liceat. Respondit q; sic dummodo iustum precium non excedat.

¶ Item pone. vis mihi librum vendere. p. decem et ego n̄ intendo emere: nisi prius inueniā q; emat a me pro. xij. et postq; vendidi alteri. emō a te: et do tibi decem: et teneo duos. An possim: et cui teneo: Respondet Ar. f. q; iustum precium rerū non consistit in indiuisibili: licet in quadam latitudine vt dictum est. Ideo si emens librum pro decem. Eūdem vendit pro duodecim. Iusto tamē precio: vt quotidie contingit. non videtur condemnandus quinimo si alis non erat empturus: nisi primo certificatus de lucrando duo fuisset: dummodo: vt dictum est: iustum precii nō excedat de industria videtur laudandus.

¶ Pone. dedisti mihi librum vel vestem. vt venderem pro decem vendidi pro duodecim. An possim tenere illa duo: vel debeā tibi: vel emptori reddere. Respondet Ar. f. supra q; venditi sufficere debz lucrum quod inde psequitur. puta tñ pro libra. vñ de iste medius vendens: cum purum ministerium gerat pami tradentis qui sibi constituit certā mercedem pro labore suo: quicquid superuendit: totū tradere debet primo vendenti: et non ementi: nisi forte plus iusto precio vendidisset. quia tunc restitueretur emptori. et non primo venditori.

¶ Vtrum venditio reddatur iniusta propter defectum rei vendite: vel etiam propter latentē eius bonitatem? Respondet fm. Tho. scda scde. q. 9. de lxxvij. Circa rem que venditur triplex defectus considerari potest. Primus quidem fm. speciem rei vtputa. si venditur auriculum pro auro: aut vinum mixtum aqua propuro. Secundus defectus est fm. quantitatez ponderis vel mensure: vt si q; vtatur scienter. deficienti pondere vel mensura. Tercius est ex parte qualitatis puta si animal infirmum: vendatur quasi sanum. In his tribus casibus: si quis venditor: scienter offenderit fraudes committit. et illicita est venditio: et ad restitutionem tenetur. Si vō eo ignorante aliquis predictorum defectuum in re vendita fuerit: venditor: quidem non peccauit. tamen cum ad eius noticiam peruenerit: tenetur damnum recompensare emptori. Et ex his patet q; illicitum est vendere aurum vel argentum alchimicum pro vero: quia non est adeo purum sicut verum: nec habet omnino easdem proprietates: sicut proprietatem letificandi aut q; valet contra certas infirmitates huiusmodi. Si autem per alchimiam fieret verum aurum: non esset illicitum vendere pro vero. quia nihil prohibet artem vti aliquibus naturalibus causis ad producendos naturales et veros effectus. vt dicit August. in libro de trimi. Vide de hoc Panos. in. c. ex traurum. de sor. vbi fm. Oldra. concludit. q; scientia alchimie nō ē prohibita. et dicit q; in hoc vna species non transmutatur in aliam diuersam: cum omnia metalla procedant ex eodem fonte vno primitio. videlz ex sulphure et argento viuo. Sz vbi

Emptio

est melior influentia astrorum: ubi producitur metallum preciosius unde per influentiam astrorum et cum lapidibus et cum herbis quibus insunt multe virtutes potest naturaliter una species metalli conerri in alia magis preciosa.

Circa defectum mensure queritur. an excusetur tabernarius dantes mensuras vini diminutas. scilicet versus ad collum dolij. vel alterius mensure cum hoc sit de more tabernariorum. **R**espondit archiepiscopus. dicit quod non excusantur. quia ementes decipiunt: cum intendant recipere plenam mensuram. et pro voluntate ipsorum diminiunt. Nec consuetudo excusat quod dicenda est corruptela. nisi hoc faciant: ut se servent in damnum: vel cum aliquo lucro et rationabili: ut quia alii non lucrarent si plenas mensuras darent. quia oportet precium augere in quo non inveniunt emptores: vel paucos. Sed certe casus. quid de mulieribus que sunt more patrie dant lanam vel linum ad nendum vel filandum: et putant filatum ad rationem. xij. unciarum. pro libra. quando hoc scit qui laborat illa filando. si non soluit de. xij. unciis nisi pro una libra. Respondit qui supra. quod proprie hoc non est fraus: quia non decipitur cum sciat sic debere solui. et sic intelligitur pactum cum a principio sibi datur opus. Scienti enim et consentienti non fit iniuria quibus turpis videatur mos.

Circa defectum qualitatis queritur. quid si quis vendat equum: et pro paucos dies moritur. an vendens teneatur restituere precium? **R**espondit. Panor. in c. iniustus. de rerum permutatione. post Ly. dicit quod aut moribus notus erat veritas. et non competit aliquod remedium. quia scienti et. Aut uterque ignorabat et competit actio quanti minoris: non autem ad totum damnum. Aut sciebat alter trahi. Et si emptor sibi impetatur: ratio predicta. Si venditor teneatur ad omne interesse: quod inde passus est emptor: non solum ad precium. ut in l. Julianus. ff. de act. emp. nisi interuenisset pactum: ut non teneret.

Sed quid si emptor fuit minus diligens? **R**espondit. Ly. quod nihilominus teneatur venditor: quod licet emptor fuisse in quadam culpa vel negligentia: tamen venditor fuit in dolo. quod non patefecit vicium. et dolo ponderat culpe. ut in l. Item si obstetrix. ff. ad l. aquil. Jo. an. tamen post alios dicit quod si equus venditus infra triduum moritur: et reperitur habere eorum marcidum: presumendum est illum morbum tempe venditionis habuisse. et hoc presumitur ex paritate temporis. De eo autem qui vendit equum pro morbo solo et umbrato: et alijs defectibus. vide §. Arbitrator.

Quero de. q. quotidiana. Vendidi tibi fundum expressis omnibus et declarata mensura terre. puta dixi quod erat duorum modiorum: nunc autem reperitur in maiori quantitate. an id quod plus est cedat venditori: vel emptori? **O**ldra. concludit quod quibus loquens vitur terminis denotantibus certum numerum vel mensuram: et agit ad supplementum quando. scilicet exprimit conceptum suum: incipiendum a numero vel mensura. Quandoque vitur terminis denotantibus speciem: seu corpus:

licet adiciat certum numerum vel mensuram. Et tunc illud quod est plus cedit emptori: quia hoc casu: numerus: vel mensura videtur adiectus loco demonstrationis que licet sit falsa: non viciat nec minuit id cui adijatur. ut in l. falsa demonstratio. ff. de p. d. et dem. **E**xemplum secundi. **V**endo tibi tale fundum: sic definitur: qui est trium modiorum. **E**xemplum primi. **V**t vendis tibi terram quatuor modiorum in talibus confinibus. hec Panor. in c. per tuas. de dona. vel dic clarus quod aut precium taxatur per modum. et tunc emptor non plus potest habere. Secus si precium non taxatur per modum. quod tunc totum habebit.

Quod venditor teneatur dicere vicium rei vendite? **R**espondit. **A**rchiepiscopus. ubi §. venditor: qui rem viciosam exponit vendendam: ex hoc ipso dat emptori damnum vel periculum occasionem. Damnum quidem: si propter huiusmodi vicium res sit minoris pretij. et ipse de precio nihil minuit. Periculum autem: si propter huiusmodi vicium: usus rei reddatur impeditus vel noxius. puta si quis alicui vendat equum claudicantem pro veloci: vel donum ramosum pro firma: vel cibum corruptum aut venenosum pro bono. unde si huiusmodi vicia sint occulta: et venditor non detegat est dolosa et illicita venditio. et venditor teneatur ad damnum reparationis. Si vero vicium sit manifestum. puta equus sit monoculus: vel usus rei et si non competat vni: potest competere alij. et venditor propter huiusmodi vicium subtrahat de precio quantum oportet: non tenetur ad manifestandum vicium rei. quia forte propter huiusmodi vicium emptor vellet plus subtrahi: et esset subtrahendum. unde venditor potest licite vicium rei subtrahere. Idem dicendum est: si quis habeat librum venalem: sed corruptum. non tenetur dicere eius vicium: dummodo subtrahat de precio propter huiusmodi vicium: ut dictum est.

Quid si aliquis portans merces ad locum: unde scit multos sequi se cum similibus quod si diceret. non posset suam adeo care vendere. **R**espondit. **A**rchiepiscopus. ubi §. venditor: qui vendit rem sine precium quod invenit: non videtur contra iustitiam facere: nisi quod futurum est non dicit. Si tamen diceret: vel de precio subtraheret: abundantioris esset virtutis: quibus ad hoc non videatur teneri ex debito iusticie.

None. quis intendens nocere alij: scribit literam dirigendam alicui suo amico: admonens ut emat multum de aliquo mercimonio: ut aromantibus: lana et huiusmodi. quia erunt cara in futurum: quod novit esse falsum. et permittit sibi cadere literam: in aliquo certo loco: ubi frequenter aliquis: quez odio habet conuersatur. ut eaz inveniam legat: et talia emat: et multum inde perdat. et totum hoc loquitur. **R**espondit **A**rchiepiscopus. florenti. quod talis mortaliter peccat intendens proximo suo nocere. non tamen tenetur satisfacere de damno. quia non dedit occasionem damni efficaciter. extra de iniuri. si culpa. non enim ita leuiter debuit credere. Et sibi imputet leuitatem suam. licet aliqui alij teneant quod talis

teneatur restituere. vt recitat sanctus Bernardi. in tractatu restitutionum.

Sed verte casum de quodam casu qui accidit venetijs. Cum quidaz magnus mercator literas accepisset a partibus orientis: vt emeret aromata multa: quia futurum erat vt precium eorum multum cresceret: quia inde transmitti non poterant ab illis partibus. Ille plectam literam dilacerauit et in terram frustra proiecit: nihil alicui dicens intendens illud facere: de quo cautus reddebatur. Sed alius tennis mercator litere illius frustra collegit: et in simul suis partibus coaptauit: et legit. Quo facto: cum hoc a nullo sciretur: accessit ad omnes apothecas: que habebant huiusmodi venalia. et certo precio emit. Cuius mercator magnus iret ad emendum: inuenit omnia vendita. Interrogat de persona emptoris: miratur nesciens factum: sed de numo percepit. Sicque licrum magnus quod ille sperabat et huiusmodi emptio: et alius sua industria sibi parauit sine iniuria eius: nec sibi in aliq tenebatur. An autem in dicto casu ille recolligens frustra literarum: et postea leges peccauerit moraliter? Responderet quod si talis legat vt sciat secreta eius: curiositas est. Si vt sibi prouideat: prouidentia humana est: nec peccatum. Quilibet enim licitum est sibi accipere rem que habetur pro derelicta: cuiusmodi est talis litera.

Quid de mercatoribus qui inter se conueniunt: vt certo precio vendant: vel quod vnus solus tales merces vendat. Responsum. In doli. pactum illicitum est. Et similiter si quis in ciuitate impetret vt sibi soli vendere liceat. quod si huiusmodi officium exerceat: debet sine leges suis bonis expoliari: et exilio perpetuo damnari. Si vero preedentes puniri. i. officiales qui predicta preedunt vel non puniunt. de mono. l. vna. vbi dicitur per illam. l. concludit prohibitum esse: ne quis exerceat monopolium. i. singularem negociationem quod accidit: cum aliqui inter se paciscunt ne aliquem instruant in arte sua: nisi filios et nepotes: vel cum aliquo modo per pactum id facere nituntur: nisi soli commodum alicuius artis vel negociationis faciant. Dicitur monopolium a monos quod est vnum: et pola quod est venditio: vel a monos quod est vnus: et polis quod est ciuitas. Inde monopolium id est vnica negociatio in ciuitate. et per hoc vetita. Ideo monopolus dicitur qui solus vult esse in ciuitate venditor: vel emptor. Prohibetur etiam illud pactum: quod inter se faciunt vendentes vel negociatores: nisi certo precio vendant. Idem in balneatoribus: si conueniant ne aliter balneent: quod cum ea mercede: qua statuit. Idem in locatoribus rerum vel operarum suarum: maxime in scriptoribus si paciscuntur: ne opus ab altero inchoatum: alius consumet. Debet igitur esse cuiuslibet libera facultas in emendo: et vendendo: vel locando et conducendo. et circa precium et circa mercedem. Sed nec ordini ciuitatis grandia preuia licet statuere vel taxare. ff. ad l. Julia. de anno. l. vltimo. hec dicitur. Item postquam exposuit quis frumentum vel aliam rem venalem in foro: potest compelli vt amplius illam rem ad domum portare non

possit: quousque illam vendat. l. nemo. la secunda. l. de iudeis. Item pro fertilitate in communi habenda et caristia vitanda. potest statui quod quilibet mercator: teneatur ire vel mittere ad alienas partes ad emendum granum in communi vendendum. et quilibet potest compelli ad hoc mutare pecuniam. l. vnica. l. vt ne. li. in compera. spe. se. ex. libro. x. et ibi glo. Item potest statui ne quis vltra indigentiam suam emat: ne alius res cariores vel incommoditatem habendi reddat. l. j. l. de epi. audi.

Quid de his qui quouis modo faciunt vt anna carias vendatur. puta: impediendo: vel impediendo: vel detinendo naues: vt nautas annonam conducentes. Dicitur quod tenentur ad restitutionem. vt ponant eam in bono foro: ac si ille naues venissent. et grauiter puniuntur. scilicet pena. xx. aureorum. l. ij. ff. ad l. Jul. de anno. et etiam corporaliter. l. annonaz. ff. de extraor. cri. Idem in illo qui facit munitionem bladorum: vt emendo omnem quantitatem bladorum que inueniri possit. et conseruando: vt temporibus minus fructuosis cari vendi possit. dicta. l. annonaz. Rusticus autem blada ad ciuitatem conducentibus bene licet emere in grosso: ad hunc finem: ne ipsi diu stant ad vendendum ad minutum: subducat ab operibus rusticibus. l. ij. ff. de mundi. Et non solum est prohibita congregatio granum: vt postea carius vendatur: sed etiam de quibuscunque speciebus: vel materialibus pertinentibus ad victum: vel ad quemcumque vsum: per ipsos solum vendendis in caristiam reipublice. vt dicta. l. vnica. Qui ergo dat arias in emptionem omnium aromatum ciuitatis: vt ipse postea carius vendat: cum preciauerit naues conducentes fore summas dicitur facere monopolium. et incidit in dictam penam: dicitur. l. vnice. Et tales tempore necessitatis et caristie possunt cogi: vt etiam minus iusto precio vendant. l. ij. §. cum in eadem. ff. ad l. ro. de iac.

Quid de illis qui nec vendere: nec emere non uerunt: nisi cum mendacijs periurijs et iuramentis. Responsum. In Ray. quotiens causa decipiens per iuramentum: vel mentium scienter: peccant mortaliter: et tenentur ad restitutionem. l. in quantum deceperunt proximum. Et dicitur glo. Ray. non distinguitur utrum deceperit in modico: vel in magno. hoc tamen intellige quo ad periuria et iuramenta: quia falsam scienter iurauit. Quo vero ad mendacia sine iuramento distinguitur. quia si in modico lesit proximum quem in multo non lesisset: mortale non debet iudicari. Si autem in multo proximum damificauit: vel in modico cum praua intentione: perit: quia etiam in multo lesisset si potuisset: tunc in utroque casu mortale est. Si autem quis ignoranter dicit falsum: credens dicere verum: vel etiam si dicit scienter non intendens nocere proximo: sed se indidem conseruare: nec propter hoc rem amplius debito superuendit: tale mendacium potest dici veniale. Et de huiusmodi iuramentis vide infra iurare.

Utrum liber homo vel prius filius possit vendi

Emunitas. 1.

di: Rñ. nō nisi solum: q̄ pater potest vendere filiū necessitate famis urgente. l. j. et. ij. l. de par. qui si. di. Ita tamē q̄ si reituaat emptori precium: sine a filio: siue ab alio quocunq̄: et quandocunq̄ ipse in ingenuitatem pueniat. In nullo autē alio casu licet patri filium vendere. Matri vō etiā urgente necessitate famis. nō licet vendere filium: nec etiā maritus eo casu potest vendere vxorem: q̄ vxor non est ita in potestate viri: sicut filius in potestate patris. Item liber homo efficitur seruus si patiatur se vendi ad precium participandum. in sti. de iur. perso. f. serui. Addit etiā archi. f. q̄ christiani non possunt redigi in seruitutem ratōe bellic: vel etiam capti non possunt licite emi in seruos vel empti vendi: et ab alijs emi. Sed bene infideles rediguntur in seruitutem. et emi possunt et vendi: capti in bello iusto q̄ si postea efficiant xpiani. nō tamen liberantur ex hoc a seruitute quous sit piuz hoc facere.

¶ Vtrum vasa sacra possunt vendi? Rñ. ppter necessitatem possunt vendi in eadem forma alteri ecclesie. l. fancimus. la. p̄ma. l. de sa. lan. ec. Sz p̄fracta possunt vendi cuiunq̄. de ple. di. j. ligna. f. q. ij. hoc ius.

Emunitas ecclesie. j.

Quā emunitatē habet ecclesia consecrata? Respon. fm Ray. habet primo. vt nullus inde per vim extrahatur nisi i casibus q̄s habes infra. c. proximo. Itē ea que in ecclesia posita sunt: nec per vim nec per furtum sunt auferēda. Aliter sacrilegium committitur. xvij. questōe. iij. quisquis. Item q̄ nullus mortuus in ecclesia sepeliatur. nisi episcopi: abbates: aut digni presbyteri. Aut etiā fideles laici. xij. q. ij. nullus. Quod intelligunt quidam de laicis qui miracula faciunt vel de fidelis in dignitate p̄stituto: sicut comite thege fm Hosti. qui dicit. q̄ sic de facto seruatur. licet glo. ibi intelligat generaliter de omni fidele laico. i. de omni christiano. Sed p̄mū videt p̄sonum textu. Si enī voluisset intelligere de omni xpiano: nō erat necessarium exprimere ep̄os: abbates: et alios. Item q̄ in seculare habitaculum decetero nō p̄uertatur: de conse. di. j. ligna. et extra de re. do. ad hec. Item nec vasa ecclesiastica. nec cortine. nec cetera ornamenta debent pollui conuiujs nuptiar: vel alijs secularibus vsibus. Dicit tamen gl. Ray. q̄ si legatus apostolice sedis: vel episcopus: vel archiep̄s recipere ab ep̄o: vel monasterio bene posset ornari domus ecclesiastica in qua recipere cotinus et ornamentis ecclesie. Item nō possunt vendi propter aliquam necessitatem. vt in autenti. de alie. et emphi. f. et quoniam. col. ix. Item q̄ in eas placita secularia non sunt faciēda. et omnis sententia: et processus omnis iudicis secularis ip̄o facto eorruit. de iur. ec. decet. li. vj.

¶ An autem in domo ecclesie sine late teneant. Respon. Panomita. in. c. p̄mo. extra eo. dicit q̄ licet iudex non debeat facere. si tamen facit credo valere processum. quia cuz dicta constitutio sit penalis non debet extendi. Et intelligo q̄ in domo

ecclesie nō debet iudex secularis ius reddere: quādo propria auctoritate: quasi ex iure publico eligit ibi mansionem. Secus autem puto vbi habere illam domum conductam ab ecclesia vel gratia cessam.

¶ Quid de p̄tractibus initis in ecclesia. nunquid valebunt? Rñ. glo. in dicto. c. decet. q̄ non debet fieri. et qui faciunt peccant. tamen p̄tractus tenet. nam cum dñi. p̄cessus et sententias iudicum iritet et penalis sit p̄stitutio: penam non extendā. Item non frant ibi plantenta. et gl. ibi dicit. q̄ hoc est cōtra vniuersitates italie: que frequenter faciunt in ecclesijs talia plamentā. Itē p̄hibet ne in ecclesia et cimiterijs fiant seditiones: conclamationes: impetus vniuersitatum. et quarumlibet societatum contentiones: negotiationes. et precipue nundinarum aut forma cuiuscunq̄ tumultus: ac strepitus iudiciorum secularium. Et glo. in verbo seculariū dicit ecclesiastica ergo iudicia ibi tractari possunt.

¶ Quid autem de vendentibus candelas in ecclesia? Archi. f. dicit. q̄ clerici vel religiosi qui hoc faciunt principaliter ad satisfaciendum deuotōni: si delium excusari possunt. Si autē ad cupiditatem et lucrum principaliter non vident posse excusari: lucro eis prohibito talis negociatōnis. Et p̄cipua in tali loco. Sicut nec sacerdotes veteris testamenti: in his que vendebant in templo. Et in casu p̄dicto q̄m̄ silendum sit q̄ lucrum factum in huiusmodi pauperibus erogetur: non tamen boevi detur esse de necessitate. Et ratio est: quia dano et receptio pecunie in huiusmodi: de se nō ē prohibita. Sed actus negociandi. non simpliciter: s̄ in tali loco: tempore: personae vel sine. licet aliqui p̄trā dicant. Non tamen inuenio aliquod ius: vel doc. soleniter hoc expresse dicentē. f. q̄ de necessitate sit pauperibus dandū.

¶ Vtrum ecclesia non consecrata habeat predictas emunitates? Respon. Panomita. in. c. ecclesie. eo. tit. dicit q̄ sic. de quo vide supra. Absolutio primo. Idem dic de ecclesia interdicta: vt gaudeat p̄uilegio eodem. Idem de cimiterio. Item laici in choro essent non debent. in Panoz. in. c. j. de vi. et ho. de. dicit q̄ hoc nō est p̄uilegiū clericorū: s̄ vt psallentes nō impediānt.

¶ An autē p̄uata oratoria gaudeant eadē emunitate. vide s̄. Absolutio p̄mo.

¶ Quid si possessio aliqua siue domus: tenebatur albergum facere alicui: et ipsa postea peruenit ad ecclesiam? Respon. fm Hostien. ecclesia tenebit aut rei seruitum exhibere aut ipsam possessiones vendere.

¶ Que emunitas personarum ecclesie. et quam emunitatem habeat ecclesia circa res temporales. et quā emunitatē habeant p̄dia ecclesie. videbitur in locis suis.

¶ Que pena violentium emunitatem ecclesie? Respon. fm Hof. Qui aliquo modo ecclesias violat: seu p̄sonas: seu ab ipsis rapiunt: violenter: seu vsurpant bona ipsarum: sacrilegium committunt. et excommunicandi sunt. in certis vō casibus sunt ip̄

lo iure: vt incendiarius et effractor: ecclesie. vt dicitur est s. Absolutio primo. Violator: vo ecclesiastice libertatis excoicatus est ipso iure.

¶ Quando aut dicitur fieri ptra libertatem ecclesie. Die quotiens tollitur: vel minuitur libertas ecclesie: etiam particularis. quando v3 libertas generalis aliarum. vt in. c. j. e. ti. li. vj. Et hoc ex pz qz qui turbat iurisdictionem vnius ordinarij ecclesiastici turbat libertatem ecclesie et dicitur facere iniuriam ecclesie vniuersali. Et ex his decidit alia questio: qz fuit de facto de quodaz statuto quo canebatur qz nullus presumeret allegare qz prepositus ptraen. ecclesie non haberet iurisdictionem quasi episcopale in loco. Dicitur qz est ptra libertatem ecclesie. nam per tale statutum violater libertas episcopi dioce. qui in spiritali iurisdictione fundat intentionem de iure communi in tota dioce. xxv. di. perfectis. Et etiam violatio libertatis ecclesiastice: si laici disponunt auctorizabiliter in aliquo de rebus ecclesie. vt in. c. bene. xvj. di. z. c. ecclesia sancte Marie. de pti. Et sic pfuluit Lap. de casti.

¶ Sed quid si ecclesie particulari: vel alicui speciali ordini competit aliquod particulare priuilegium. et istud violatur: Done exemplum dei priuilegio cisterciensis. de quo de rescrip. cum ordinem vnde si aliqs delegatus apostolicus vrget cistercienses ad respondendum coram se per rescriptum non faciens de eoz ordine mentionem. An faciat ptra libertatem ecclesie: Rñ. qz non. Mas hoc casu oportet qz citatus alleget priuilegium suum. forte enim negabit esse cisterciensem. Et est veru sic intellectum: quod tenet docere de his que sunt facta Et hoc nisi sit notoriu. de hoc tamen vide. j. Exrptus. Et ex pdictis pclude qz sit ptra libertatem ecclesie quando cumqz violatur priuilegium pcessu super generali libertate ecclesie. Et hoc siue violetur quo ad omnes ecclesias siue clericos: siue quo ad vnam ecclesiam vel clericum: quia omnes ecclesie sunt vna. xxiij. q. j. loquitur. Secus de libertate particularis ecclesie. id est non competenti generali ecclesie.

Emunitas. ij. scz cofugiens in ad ecclesiam.

¶ Nullus ad ecclesiam pfugiens inde per vim extrahi debet: preterqz in quibusdam casibus. Primo si ille qui pfugit ad ecclesiam sit publicus latro. Publicus latro fm panor. in. c. inter alia. extra eo. dicitur qui palam et publice furatur: vt sunt isti pirate: vel qui publice stant in stratis vel qui stant in arce: vel castris. z derobant transfuges. Secus si sit nocturnus: populator: agrorum: qui di ille: qui obsidet stratam publicam derobando transeuntes. Et differt a publico: qz iste clandestine furat: et in nocte segetes destruit duz i eis se abscondit z iacet z latet: vt quia pter homicidia z rapinas que facit in stratis comburit et destruit agros illos qui ei non seruiunt. Isti aut duo casus pcpne excipiunt fm Jo. an. qz de alijs psumitur qz non insidiose hoc fecerint. hoc est qz non ex pro-

posito prius deliberato: sicut in istis presumit. Et licet leges plures psonas excipiant: per ius canonicum in hac parte legibus derogatum est. vt in dicto. c. inter alia.

¶ Quid si quis in ecclesia pmissit maleficiu. span se ab ecclesia defendi. qd semp psumit nisi ptraen pbe. An debeat p ecclesia defendi: Rñ. Panor. in. c. imunitate. extra eo. dicit qz no. Et dicit qz ille rex. loquit de delicto in ecclesia pmissio. dictu vero. c. inter alia. loquit gnaliter de delicto extra ecclesiaz comisso.

¶ Quid aut si delinquens in ecclesia: ibi non delinquit eo animo vt defendere ab ecclesia. nunqd excludet ab hac emunitate: Rñ. No. dicit qz psumptio iuris z de iure videt ptra delinquentem in ecclesia. tñ pcludit qz si posset pstrare qz no ex proposito pti inimicitias: s; verb nouiter orz homicidii ibi pmlerit: qz tñ hēbit hanc emunitate. Et psumit ille anim: ex qz no hābat cum offenso iniuicitias Et cū hoc dicto transeunt cōiter doc.

¶ Quid si no homicidii vel membror mutilationem: s; alia delicta in ecclesia pmlit. Nunqd hēbit hanc emunitate: Rñ. panor. in. d. c. imunitatem. dicit qz in omib; delictis grauib; locuz hz. d. c. imunitatez. puta qz no gaudebit emunitate: tñm ppter identitate rationis tñ ppter rōnes que ponuntur: qz sunt gnales ad oia delicta: sicut enomia.

¶ Quid si stans extra cimiteriu trahit eū qui stat intus p ptem mantelliz: qz manet exterius. An dicat offendere ecclesie immunitate: Rñ. Vin. in. c. si. e. t. tenet qz sic. Mas z qz trahet clericu sic incidet in canonē. Sec' tñ fm Hof. si volente de loco immunitatis trahat eū ad morte: vt alia pena corpa lē pdenat. Rñ qz canon sola violentia pdenat. S; volenti no fit iniuria zc. Idem panor.

¶ Quid si extis in loco imunitate pcutat eno: miter extem extra illu locu. An hēat locu. d. c. si. R. panor. in. d. c. si. dicit se credere qz sic: qz delictu fuit principiatu in ecclesia. lz alibi psummatu.

¶ Pone. aliqs cepit aliqne p psonam in platea et portauit eū extra platea. z ibi pcutit eū. An puniatur tanq pcutiens in platea. R. Bar. in. l. qd ait. ff. de adul. pcludit qz no. et ibi dicit qz qnq; inspicit finem quo ad locu. z qz ad temp. z qnq; inspicit finem. nam qnq; in finem sunt illiata: tñc inspicimus finem. z hoc fauore rei. ne de vtroq; puniat. Sed qnq; principiu est licitum: z habet causam licitam: tunc illud principiu inspicimus. pro hoc facit optime. l. qui cū maior. ff. de bo. li. Et p hoc soluit pdicta questio. z hec sequens. Pone aliqs insultauit aliquem in platea. z fugauit eū vtrq; extra plateam. z ibi eum pcutit. Non videtur eum pcutere in platea. Sed pone alium casum. Statuto cauet qz quis possit offendere alium ingredientem in possessionem suam: in ipsa possessione sine pena. Adodo aggredior vnum ingredientem in possessionem meam. z eum fugientem plequor extra possessionem meam. z ibi eū pcutio. Lerte licite pcutio: sen occido. Idem ratio est: qz in initu fuit licitum. tene menti pdicta. hec Bar. in. d. c. i. qd ait. vbi etiam ex illa. l. infert. qz in maleficijs dicit

Emunitas. ij.

inordinanti fieri: quod sit vno impetu licet duret per horas illa rita.

¶ Quid de eo qui existens in ecclesia mandauit delictum alibi committi. vel contra existens extra ecclesiam mandauit delictum in ecclesia committi. An gaudeat immunitate secuto delicto ad ecclesiam confugiens. hec questio dependet ab illa. vbi dicatur delinquere mandator. an in loco vbi mandauit. an vbi delictum fuit consummatum. *Lex. in cle. pastoralis. de re iudi. in c. glo. videtur innuere. qd videt delictum committere vbi fuit secutum.*

¶ An autem confugiens ad ecclesiam exceptis predictis casibus consequatur prolixius remissionem delicti. *R. Panor. in dicto. c. inter alia. dicit qd no. Sed consequitur principaliter duo. Primo vt in de non possit trahi violenter. Secundo vt no possit amplius de illo delicto damnari ad mortem: vel ad aliam penam corporis afflictiuam. Potest ergo damnari pecunialiter: vel aliter qd in personaz. Ad hoc. c. constitutum. xvij. q. iij. vbi dicitur qd fugientes ad ecclesiam sunt ab omni tormento in genere securi. Contra eos tamen etiam dum sunt in ecclesia: potest agi non solum ciuilitate: sed etiam criminaliter sicut in Panormitanum ibi. dummodo non sequatur pena corporis afflictiuam. poterit ergo puniri ad omnem penam preter corporalem. et si non potest satisficere: seruiet ei imperpetuum que lesit. Sed qualiter mandabitur executioni illa pena et quomodo procedatur contra istum ex quo est in ecclesia. Dic qd poterit exire ecclesiam: nam ex solo confugere ad ecclesiam consequitur emunitatem vt in dicto. c. constitutum. et vbi timeretur de violentia: debent prelati recipere cautionem idoneam: vel iuratoriam: de vita eiusq; membris saluandis. Si vbi nullo modo vult exire de ecclesia forte timens tyrannidem iudicis secularis: dic qd nullo modo debet extrahi per iudicem vel alium. per tex. qui innuit: qd nullo modo extrahi debet. tamen si ipse non vult comparere: potest constituere procuratorem.*

¶ An autem hec immunitas sit concessa clericis et religiosis: vt non possint per iudicem proprium in ecclesia arceri: seu violenter extrahi. Respondit Panor. in dicto. c. inter alia. dicit qd salua meliori deliberatione: hec immunitas non habet locum in eis: si iudex ecclesiasticus causa discipline vult eos in ecclesia arceri: vel extrahere vt duci faciat ad carcerem. hoc probatur apertissima ratione: presertim in religiosis: qui raro aut nunquam exeunt claustrum monasterij. nam sicut regulam eorum et iura communia: possunt per eorum superiores in monasterio arceri: verberari et incarcerari. Et si opus est de monasterio expelli: et in alijs monasterijs articulis intrudi. vt in. c. vniuersitatis. de sentent. excom.

¶ Quid si quis commisit maleficium in vna ecclesia nunquid defendatur confugiens ad aliam. Respondit sicut dicitur qd non. quia cum vna sit ecclesia in toto orbis: licet multe sint particulares ecclesie qui in iuriam faciunt vni: faciunt et omnibus. licet forte de consuetudine apud aliquos aliter obseruetur: forte pu-

tantes qd sicut minor vti privilegio suo pro alius minor. Ita vna ecclesia pro alia.

¶ An autem confugiens ad ecclesiam pro debito gaudeat hac immunitate. *R. Panor. vbi s. dicit qd sic per text. ibi. vbi prohibet generaliter extrahi de ecclesia inuitus. Et circa hanc materiam. cum querit an ecclesia sit immunitate confugiens ad eam. Panor. vbi s. post. l. in. l. p. in. l. de his qui ad ec. pfug. distinguit. qd aut ille qui pfugit ad ecclesiam non est catholicus: et sic non inuatur pro ecclesia. vt. l. j. de his qui ad ecc. pfu. Aut est catholicus. Et tunc aut deliquit in ecclesia. aut extra. Si in ecclesia: tunc non inuatur nisi vt s. dicitur est. Aut deliquit extra ecclesiam: et tunc an liber vel seruus. Si seruus. aut fugit propter magnam atrocitatem domini: qui ad mortem eius satagit: et tunc habet locum in i. de his qui sunt sui vel alii. iur. hoc est qd pinguius incurritur seruo qd dicit in dicto. c. inter alia. Nam non reddet domino licet dicitur in. d. c. inter. Sed ex quo eius sententia est intolerabilis: est cogendus seruum vendere. Expedit enim reipublice ne quis re sua male vtratur. Aut fugit propter dominum modicam sententiam. Et tunc habet locum qd dicit in. d. c. inter. s. qd prestata a domino cautione de impunitate: si non velit exire: inuitus extrahitur. Aut fugit sine aliqua domini sententia. Et tunc. aut sine delicto. Et idem dicendum vt supra dictum est nunc. Aut propter delictum. Et si modicum deliquit pro domino: vt quia forte surripuit vnam mensuram vini: vel quid simile. Et tunc habet locum qd dicitur est. Aut fugit seruus propter delictum non facile. Et tunc aut timeretur a domino suo aut ab alio. Si timeretur a domino puniri fiet sibi restitutio prestata cautione de impunitate. de qua in dicto. c. inter. Si vero timeretur a domino ab alio. puta a iudice. Et tunc idem dicendum est in eo quod in libero. Aut queritur de libero homine. et tunc aut fugit propter debitum. aut propter delictum. Si propter debitum. aut fugit propter debitum tributorum. aut propter aliud debitum. Si propter tributum scilicet debitum principis. vt vt refert Lynus videtur in hoc dicere qd debitores tributorum non extrahuntur de ecclesia: sed ibi citantur. et si defendunt se bene quidem. Alioquin procedatur ad missionem in possessionem bonorum. Et ita intelligitur autentica. de manda. principi. s. publicorum. col. tercia. quod Panormita placet: quia non potuit imperator pro ius suum nonissimum preiudicare immunitati ecclesie per canones concessa. Aut fugit propter aliud debitum. Et tunc sicut omnes non debet extrahi inuitus. Si autem liber homo fugit propter delictum. Dic vt dictum est s.*

¶ Quid autem si de facto fugiens ad ecclesiam fuerit inde per violentiam extractus: indebitur. Respondit Panormita. vbi supra sicut Bartolum in dicta. l. presenti. putat qd de iure petere possit vt restituatur pristina libertati: cum ea sit de facto primatus. hoc apertissime probatur in. c. miro. xvij. q. iij. vbi dicitur. qd ecclesia debet excommunicationem compellere extrahentem ad restitutionem: ac etiam interdiceret: ne a tota domo sua recipiantur

It. quia pura rostrine l. vbi s. vbi no dicitur arduo dea nuptijs laicoz. qd qd in f. s. ff. de re iud. ad laud. de i. 7 f. de p. c. qd qd aliud dicitur ab huius die 7 aliud qd dicitur. 1. p. dicitur no dicitur. sicut in si dicitur vbi s.

Vbi dicitur qd qd rrazm fuit emd lise mauffatt itz it 7 vltio fupplio e fozioy Bdz iud rando d3
 extraxit. ut d. r. mizer. mto r. si quis rorum. 7 r. quisfo. 7 qd ibi no. xvij. q. iij. Et sic
 patet qd pnt moztaliu habeb
 qd x. angelo.

Episcopus Fo. LXXVIII.

oblaciones. et hoc procedit etiam in extrahente ser-
 uum. nec enim datur dominus restitutio. licet nunc
 velit prestare iuramentum de impunitate. debet enim
 iniurie ecclesie satisfieri. nam iuramentum dicitur p[ro]stari
 an[te] extractio[n]e[m] et no[n] postea.

¶ Quis autem providebit ei de expensis. R. Pa-
 nor. ubi s. post Archie. et Dg. distinguit q[uod] aut ille
 habet. p[ro]p[ri]u[m]. et tunc faciet sibi expensas. Aut nihil
 habet. et debet laborare et victu[m] manibus querere
 Aut neutrum potest. et tunc ecclesia providebit ei
 tanq[uam] pauperi. Et talis no[n] solus si est extrahendus
 sed nec molestandus. nec vestis. nec victualia de-
 negari. d. l. present. ¶ Hanc autem libertatem habet

¶ Quis autem providebit ei de expensis. R. Pa-
 nor. ubi s. post Archie. et Dg. distinguit q[uod] aut ille
 habet. p[ro]p[ri]u[m]. et tunc faciet sibi expensas. Aut nihil
 habet. et debet laborare et victu[m] manibus querere
 Aut neutrum potest. et tunc ecclesia providebit ei
 tanq[uam] pauperi. Et talis no[n] solus si est extrahendus
 sed nec molestandus. nec vestis. nec victualia de-
 negari. d. l. present. ¶ Hanc autem libertatem habet

¶ An defendatur p[ro]fugiens ad pallatium episcopi.
 Inno. refert quosdam tenere q[uod] sic per. d. c. con-
 stituimus. et glo. ibi idem tenet. etiam si domus episcopi
 sit extra illos passus. quod placet panos. naz
 videmus in simili q[uod] familia episcopi gaudet p[ri]uilegio
 fori.

¶ Quid si quis p[ro]fugiendo ad ecclesiam obuiauit
 sacerdoti portanti corpus christi et ei adherat. nu[m]quid
 defendatur. R. Respon. fm Hostie. sicut quis
 non sit iure expressum. tamen quilibet catholicus
 hoc fouere debet. Si enim statua p[ro]fecti saluat. mul-
 to magis corpus xpi. Non sic tamen saluat damna-
 tus ad mortem recipiens corpus xpi. quia nihil o-
 minus occiditur. licet Hostie. putet rationabiliter
 illa die iniusticiam differenda. Ratio autem fm Ho-
 stie est quia fugiens ad ecclesiam. ad eam liber venit.
 et ideo ratio[n]abile est q[uod] ecclesia eum in illa libertate
 defendat. in qua ipsum inuenit. Corpus autem
 xpi datur ducto in carcerem. Ideo libertate quaz
 in eo non inuenit. no[n] defendit. sed cum in captiui-
 tate relinquit.

¶ Quid si exco[m]municatus vel hereticus ad ecclesiam co[n]-
 fugit. nunquid defendatur. Quidam credunt
 q[uod] non. cum sit extra ecclesiam numero et merito.
 Item quia fm Dg. omnes exco[m]municati dicuntur
 no[n] catholici. i. heretici. et omnes non exco[m]municati
 catholici. i. q. i. c. nos. Et hoc nota p[ro] intellectu
 quando quis dicat catholicus. vt multotiens di-
 citur in p[ri]uilegijs ordinis. q[uod] fratres possint reci-
 pere ordines a quocunq[ue] episcopo catholico.

¶ An imminente persecutio[n]e hostili. homines cu[m]q[ue]
 familijs et rebus possint se in ecclesijs recipere. R.
 ecclesie cum omnibus ornamentis debent teneri
 munde. nec debent ibi fieri conuiuia vel homines
 iacere. aut suppellectilia sua mittere nisi p[ro]pter ho-
 stiles incurfus aut incendia repentina. aut alias ne-
 cessitates vrgentes. Sic tamen q[uod] necessitate cessat

te inde res in loca sua p[ro]stina reponantur. et de eu-
 eub. relinqui. di. xlii. c. pe. et vltimo.

¶ An in ecclesia possint fieri pugnae. et inde p[ro]-
 gnari p[ro]tra hostes. R. fm Ray. non debet eccle-
 sia in castellari vel muniri. Ita q[uod] inde fiat guerra.
 vel recipiantur qui guerram faciunt. et p[ro]cipue p[ro]-
 dones. Alter p[ro]pter metu[m] paganoru[m]. hereticoru[m]
 pirataru[m]. seu predonum potest muniri et pos-
 sunt ibi habere recursu[m] non solum clericis. sed etia[m]
 laici et defendere ecclesiam. que in ea sunt. ar. dicit
 capli relinqui. xlii. q. vi. si res. et. c. bi qui. Ita tan-
 q[uam] cessante necessitate in castellatio cesset. Dicit ta-
 men Hostie. q[uod] ista in castellatio debet fieri auctori-
 tate episcopi.

¶ An autem liceat erigere noua castra. R. fm In-
 no. in. c. p[ro]p[ri]a. de resti. spo. q[uod] sicut non licet no-
 ua castra facere cum alterius iniuria et emulatio[n]e
 ff. de ope. pub. l. opus. Ita nec in castella vetera
 vel inhabitata. Sed panos. ibi credit dictum In-
 no. esse intelligendum in possessore iniusto seu ty-
 ranno. Si autem possessor est iustus. tunc distin-
 guendum. quia aut vult reficere antiqua edificia
 vel inhabitare de nouo castra inhabitata. ad iniu-
 riam vel emulacionem alterius. Et p[ro]cedit dictu[m]
 Inno. quia non licet vti etiam re p[ro]p[ri]a ad iniu-
 riam vel emulacionem alterius. vt alteri noccat. et
 sibi non p[ro]fit. Aut hoc non facit ad iniuriam al-
 terius. sed ad conseruationem vel augmentu[m] p[ro]-
 trimonijs. vel honoris sui. et tunc putat hoc licere.
 nec posse per alium prohiberi. etiam si alijs infera-
 tur timor seu damnum. ad hoc tex. optimus in. l.
 si in meo. ff. de aqua plu. ar. et in. c. cum ecclesia vul-
 terana. de elec. et in. c. consuluit. de iudicis. vbi pa-
 tet q[uod] prohibitus p[ro]struere de nouo non p[ro]hibet
 reficere antiquu[m] edificiu[m] in p[ro]stina forma. nec
 hoc casu possit allegari p[re]scriptio etiam si longis-
 simo tempore non refecerit. vel non inhabitauerit.
 quia cum ille sit actus mere facultatis et nihil posi-
 tive actum sit in sui iur[is] p[re]iudicium. non curat p[re]-
 scriptio. vt in. c. Jobes. de cler. coniu. vide de hoc
 s. Consuetudo. in fi.

¶ Enomia. vide s. Absol. secundo.

Episcopus. Vtr[um] ep[iscop]alis digni-
 tas liberet a p[ro]d[u]o
 ne seruli vel ascripticia. R. fm ab vtraq[ue]
 liberat etia[m] dignitas sacerdotu[m]. di. liiij.
 si seru[us]. i[n]ta glo. Multo fort[er] a curiali. Veru[m] tam[en]
 nec seru[us]. nec ascripticia. nec curialis debet ordina-
 ri. nisi p[ri]us fuerint a serulicis vel ascripticia. vt curia-
 li absoluti. et ab alijs irregularitatib[us] sint imunes.

¶ Vtrum episcopus possit dispensare in omni cri-
 mine vbi expresse a iure no[n] p[ro]hibet. Ista q[uod] est q[ue]-
 tidiana et dubitabilis p[ro]pter varietate[m] doc. S. pa-
 nor. in. c. at si clerici. de iudi. distinguit. Aut q[ue]ritur
 nunq[ua]m ep[iscop]us possit dispensare p[ro] canone superioris
 aut p[ro]tra canonem p[ro]p[ri]u[m]. P[ri]mo casu. aut est ca-
 non penitentia[n]is. et p[ro]t. q[uod] penitentie hodie sunt
 arbitrarie. vt in. c. dens qui. de pen. et re. nisi casus
 appareat reseruat[us]. Si vo[er]o est canon penalis et
 dispositiuus. Si expresse indulget dispensatio[n]e[m]
 nem inferiori. vel expresse negat casus est planus.

Et si dicitur dicit a ministro idem...
ut si rāu cadit p'ca. t' alij' alio rāu...
rogat de iussu p'p'rii p' d'p'it'at' l' et' f'm iussu...
nullo mō p' admittat' tali' sacra' t' t'p' n'ntat'...
Et i' tal' n'ntat' r'stituto d' Crudo

Eucharistia. iij.

1° dicitur q' t'p' debito...
2° ad n'lebrarōz missi...
3° dicitur d' d' nō nox...
4° dicitur d' d' nō nox...
5° dicitur d' d' nō nox...
6° dicitur d' d' nō nox...
7° dicitur d' d' nō nox...
8° dicitur d' d' nō nox...
9° dicitur d' d' nō nox...
10° dicitur d' d' nō nox...

tiaz. Et sic vtroq; modo desinit ibi esse species vi-
ni. 2° p'sequens sanguinis xpi. Si vō sit minoris
virtutis. transmutat' in naturā speciei vini. verū
tamē sub p'ibus illis ad quas liquor additus pe-
netrat. cum nō sint ibi accidentia sine subiecto; de-
sinit esse sanguis. q' si liquor additus sit eiusdē na-
ture 2 maior; tūc ad omnes diuisiones speciei puenit
2 eius p'unitatē totaliter soluit; 2 sic incipit cē ali-
us liquor; 2 sanguis xpi ibi esse desinit. Et idem si
equalis sit. Si vō sit minor; tūc nō puenit ad om-
nes diuisiones speciei. Sub partibus ergo illis ad
quas vinū additū puenit desinit esse sanguis; cuius
iam accidentia sunt sine subiecto. 2 p'unitas speci-
ei que erat sine subiecto soluta sit. Sub partibus vō
illis ad quas nō venit; manet xpi sanguis.

Eucharistia. iij. Quo ad mi- nistrum 2 eius missam.

Et queritur primo. vtrū sacerdos cō-
secrans semp' debeat sumere? Dic q' sic; hūc casuz
vide s. c. Communicare. 2 solus sacerdos hoc sacra-
mentū p'ficere potest.

Primum plures sacerdotes possint simul eandē
hostiam p'secrare: Rū. Innoē. de officio missę di-
cens. q' p'ueuerit p'sbyteri cardinales circūstare
pontificem 2 cum eo pariter celebrare. Lunc; cō-
summatū est sacramentū; de manu eius p'munio-
nem accipere significantes apostolos; qui cum do-
mino pariter discumbentes; de manu eius eucha-
ristiam acceperūt. Rū. autem in. iij. dist. xij. dicit
q' de lege cōmuni non debet sup' eandem hostiaz
forma consecratōis nisi ab vno sacerdote proferri
et semel tñ. Et causa tamen specialis licitum est qñ
doz eam a pluribus sacerdotibus p'ferri. nec tamen
a quolibet; nisi semel tñ. fm enī motem qua-
rundam ecclesiarum; sacerdotes cum ordinantur
episcopo celebrant; autem. Alij vō dicūt vt re-
citāt Rū. q' episcopo concelebant; illa verba nō
debent dicere intentione consecrandi; sed tñ illa
verba materialiter recitare ad representanduz. q'
quando discipuli a christo potestatem consecran-
di acceperunt hanc formam consecrati dedit eis.
Rū. autem nullam istarum opi. repobat. Et ta-
les sacerdotes concelebantes fm Innoē. intē-
tionem suam debent referri ad illud instans in q'
episcopus verba profert consecratōis. Siue pu-
s; siue posterius verba proferat. et sic est vna tñ
consecratio.

Primum vno sacerdote ficiente missa debeat
per alium suppleri. Rēspō. fm Tho. in tertia par-
te. q. lxxvij. Si sacerdos morietur; aut infirmitate gra-
ui occupetur; ante consecratōnem corporis christi
non oportet vt per alium suppleatur. Si vō con-
secratio corpore; ante consecratōnem sanguinis
vel etiam consecratio vtroq; debet missę celebratas
per alium expleri.

Quid si sacerdos post consecratōnem corporis
sed ante consecratōnem sanguinis percipiat vi-
num; aut aquam non esse in calice? Rēspō. fm
Thomam vbi s. debet statim apponere et conse-
crare. Si vō post ipsam consecratōnem percipit

q' vinum non fuit appositum. si quidem hoc per-
cipiat ante assumptionem corporis debet deposita
aqua si ibi fuerit; ponere vinū cum aqua. 2 reas-
umere a verbis p'secratōis sanguinis. Si vō hoc
percipit post sumptōz corporis; debet apponere aliā
hostiā; iterū simul cū sanguine p'secrandaz 2 in si-
ne sumere hostiā iterū p'secrare 2 sanguine. Nō
obstante etiā si prius sumpsit aquam que erat in ca-
lice; q' p'ceptum de p'fectōe sacramenti; maior est
ponderis; q' p'ceptuz q' hoc sacra' a ieiunio summa-
tur. Seco. aut in. iij. dicit q' hoc vltimo cāu sufficit
incipere ab illo loco. Sili modo postq' rē. Et suf-
ficit p'secrare sanguinē. de hoc dicit s. c. Lōicare
Alex. aut de ales. in. vj. li. p'p'edij theologie dicit.
q' vbi sacerdos cognoscit ante su' mptōnez; solam
aquam fuisse ministratā; 2 nō sumpsit; d' vinuz
reponere; remouendo aquam primam de calice; 2
verba p'secratōis. s. Sili modo. rē. sup' vinuz ap-
positum dicere. Si vō aquam sumpsit; de negli-
gentia debet dolere 2 penitere. 2 q' ieiunio nō est
p'pter aquā sumptam; non debet vinū ponere nec
illud sumere.

Quid si sacerdos nō recolat se dixisse ea q' in cō-
secratōne dicunt. Rū. fm Tho. vbi s. nō debet
ex hoc turbari. Non enim qui multa dicit; recolat
omnium que dixit. Si tamen sacerdoti p'bet pro-
babiliter se aliqua omisisse. Si quidez nō sunt de
necessitate sacramenti; nō debet reasumere; s; de-
bet vltorius p'cedere. Si vō certificetur se omisisse
aliquid eorum que sunt de necessitate sacramenti;
s; formam p'secratōis; debet reasumi ipsa forma.
Et fm Rū. in tali casu dicat huiusmodi verba cō-
secratōis. Non absolute; sed cum p'ditōe. s. nō
est ante facta p'secratio. Et hoc modo nulla sit in-
iuria sacramento.

Quid si p'pter frigus vel ex negligentia hostia
dilabatur in calicem. Rū. fm Tho. vbi s. q' sola mi-
nima ps mittatur in calicem; hoc respiciat corpus
christi mysticum. Et ideo h' mōdi p'p'et' missio non
facit imp'fectionez sacramenti. vt p' hoc sit necesse
aliquid iterari.

Quid si sacerdos infra missam aduertit hostiam
triticam non esse; vel corruptam. Rēspō. fm Pe-
Si aut consecratōnem aduertit; remota illa aliam
ponat; et a canone reiniciat. Si vō post consecra-
tionem. Idem faciat; ponendo aliam hostiam et
eā sumēdo. S; et nihilominus postea illā primaz
hostiam sumat; aut alijs sumēdas tradat; aut re-
uerenter p'feruet. Si vō aduertit postq' sumpsit.
In hoc casu variant doct. Alij dicūt. q' hoc casu
sacerdos nō celebrat iterū q' nō est ieiunio. Tho.
dicit q' d'z ponere aliā hostiā; 2 p'secrare; 2 sumere;
q' p'ceptuz de p'fectōe sacri rē. De hoc dicit vt di-
ctum est s. qñ quis sumpsit aquā.

Quid si musca vel aranea in calicem ceciderit
vel venenum immixtum fuerit. Rū. fm Tho. vbi
s. Si sacerdos hoc ante consecratōnem dep're-
derit; debet calix abluī 2 aliud vinum apponi. Si
vō aliquid hor' post p'secratōnem acciderit; d'z ani-
mal caute capi 2 diligenter lauari 2 p'burī; 2 ablu-
tio in sacra' m'itu. q' si venenū ibi esse dep're-
derit.

1° dicitur q' t'p' debito...
2° ad n'lebrarōz missi...
3° dicitur d' d' nō nox...
4° dicitur d' d' nō nox...
5° dicitur d' d' nō nox...
6° dicitur d' d' nō nox...
7° dicitur d' d' nō nox...
8° dicitur d' d' nō nox...
9° dicitur d' d' nō nox...
10° dicitur d' d' nō nox...
11° dicitur d' d' nō nox...
12° dicitur d' d' nō nox...
13° dicitur d' d' nō nox...
14° dicitur d' d' nō nox...
15° dicitur d' d' nō nox...
16° dicitur d' d' nō nox...
17° dicitur d' d' nō nox...
18° dicitur d' d' nō nox...
19° dicitur d' d' nō nox...
20° dicitur d' d' nō nox...
21° dicitur d' d' nō nox...
22° dicitur d' d' nō nox...
23° dicitur d' d' nō nox...
24° dicitur d' d' nō nox...
25° dicitur d' d' nō nox...
26° dicitur d' d' nō nox...
27° dicitur d' d' nō nox...
28° dicitur d' d' nō nox...
29° dicitur d' d' nō nox...
30° dicitur d' d' nō nox...
31° dicitur d' d' nō nox...
32° dicitur d' d' nō nox...
33° dicitur d' d' nō nox...
34° dicitur d' d' nō nox...
35° dicitur d' d' nō nox...
36° dicitur d' d' nō nox...
37° dicitur d' d' nō nox...
38° dicitur d' d' nō nox...
39° dicitur d' d' nō nox...
40° dicitur d' d' nō nox...
41° dicitur d' d' nō nox...
42° dicitur d' d' nō nox...
43° dicitur d' d' nō nox...
44° dicitur d' d' nō nox...
45° dicitur d' d' nō nox...
46° dicitur d' d' nō nox...
47° dicitur d' d' nō nox...
48° dicitur d' d' nō nox...
49° dicitur d' d' nō nox...
50° dicitur d' d' nō nox...

Continuation of text from the adjacent page, including marginal notes and further commentary on the Eucharist.

Excommunicatio. j.

nos. de his que fi. a pre. imo quod non est gestus nomine meo possum p nouum consensum ratificare. pro hoc glo. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. Et ad materiam ratihabitionis vide Panor. in. c. j. de conuer. in fi. vbi dicit q ratihabito retrorahitur ex fictione iuris. Sed ad hoc vt fictio pcedat requirit q ambo duo extrema sint habilia ad illu actum perpetrandum. scz tempus in quo actus fuit gestus z tempus ratihabitionis. Si enim deficit alterum istoru non pcedit fictio: quia non causat sup impossibili. Pone exempli. Quidam interfectus homine nomine infans: demu infans maior factus habet ratum. Certe hec ratihabito no trahitur retro: quia impossibile erat illum infantem tunc tempore mandare delictum. ergo no potest retrorahi: cum no debeat plus posse fictio q veritas. Et istud appellatur extremu ad quod. Pone exempli in extremo a quo. Debebam terminum ad certum quid agendum: amicus meus nomine meo illud egit: ego post terminu habui ratu nuquid sufficiat? Dic q non: cum post terminu no potuissim ego vere facere. ergo nec fictio. Ideo ad hoc vt possim ratum habere quod est gestum nomine meo. requirit q illo tempore ego potuissim facere vere: quo fuit gestum. Ad hoc vide qd notat Be. in. c. cum quis. de sen. excō. li. vi. q non sufficit ad hoc vt quis censetur comisisse maleficium habeat ratum quod est gestum nomine suo quādo lex requirit maleficiu z p prius tractatum. Pro hoc allegat glo. z ibi per Jo. an. in dicto. c. j. Pone exemplum. Quis nomine mulieris machinatus est in morte viri sui: z mulier ratum habuit. nuquid poterit contrahere matrimoniu cum illo qui machinatus est. Glo. ibi videtur dicere q sic. Idem panor. q lex no solu requirit maleficiu: sed etiā p prius tractatum. Ideo q: mis sit gestum nomine mulieris: tamē habēdo ratum no censet comisisse homicidiu quo ad impediendū matrimoniu. Secus q: lex requirit solum factum. Et tunc ratihabito faceret incurrere penam ipsiūm ratificantem.

Excommunicatio. j.

Excommunicatio quid sit? Rñ. fm Panor. extra eo. sup. Ricca. q excommunicatio est censura a canone vel a iudice ecclesiastico: plata: priuans communicatione sacroz et quicqz hominuz. Et sic fm materia nostra due sunt species excommunicationis scz maior: z illa priuat pncipaliter sacroz z communicatione sacroz. no aut pncipaliter fideluz. vt in. c. fi. de de. ex. mi. Item minor: excommunicatio fert quicqz a iure. quicqz potest ferri ab homie. licz nūc no sit in vsu. Itē excommunicatiū. Alia est iur. s. quā quis incurrit ipso iure delicto commissio: vt si quis iniiciat manus violētas in clericū. xvij. q. iij. si qz. Alia ē iudicialis. que irrogat a iudice: potestate habēte p pcessum iudicialiū. extra eo. nup. **X**

In quibus casibus incidit quis excommunicationē maiorem ipso facto? Rñ. in multis casibus. Adulteros habes s. Absolutio pmo et secdo. Sunt

z alij casus. Primum cum quis incidit in heresim iam damnatā. xxij. q. j. c. j. et. ij. Et glo. ibi iūmario dicit: siue veterē: siue nouam sequat heresim est excommunicatus. Item credens: receptor vel fautor: hereticor. extra de here. excommunicamus. Et casus hodie est papalis per pcessum curie. Et intellige predicta fm glo. singularē in de. j. de here. etiā si sit oino occultus. Et facit regulā q ecclesia ligat crimen oino occultum quo ad penas excommunicationis z suspensionis. Et nota illud verbū oino quod denotat solum actum interiore z non ali quod signum exterius. De hoc vide diffuse supra Absolutio primo.

I Qui autē dicantur credētes hereticor? Rñ. do. An. q quidā sunt credentes hereticos ēē bonos z istis no imponit pena hereticor. Quidam sunt credentes hereticor erroribz. z tales sunt heretici. De autē de anch. in. c. quicūqz. de here. li. vi. dicit q credentes dicuntur qui se dicunt credere eorum erroribus. de pe. di. j. potest. Item qui in orationibus sequuntur eorum ritum: z cōmunionē ab hereticis recipiūt: vel similia que ad eorū ritum pertinent. Et ideo tales dicuntur credentes: quia psumitur affectus ad eos esse quoz opera sequuntur. Defensores autē sunt qui psonam defendunt: vt aduocati pstantdo patrocinu. vel tabelliones faciendū instrumēta: vt iuuando in causa. Qui autē non psonam sed heresim defendit: heresiarcha ē. Receptores vō sunt: qui in domo vel in terra sua eos recipiūt. semel vel pluries: publice vel priuate. fautores sunt qui aliqui fauent factor: mittēdo alimonu vel huiusmodi. Aliquū verbo vt dicendo. Isti sunt boni homines: z iniuste agūt ptra eos. Item omissione. qñ quis potestate fungitur in capiēdo. z als non fauet inquisitoribz licet debent. omnes isti sunt excommunicati ipso facto. Itē qui in potestate existens omittit facere qd debet. licz nihil exterius agat excommunicationē incurrit: qā ad idem iudiciū pnter habit? z puatio.

Secūdo casus. Quicūqz hereticos: credentes: receptores: vel fautores eorum scienter psumpserit ecclesiastice tradere sepulture: vsqz ad satisfactionē idoneam. excommunicationē sententē nouerit subiacere. nec absolutiōis bñficiū mereat nisi p prijs manibus extumulet publice z pncipaliter huiusmodi corpora damnator: z locus ille perpetua careat sepultura. extra de here. ca. Quicūqz. libro. vi.

Tertius rectores impediētes vel non iuuantes episcopos z inquisitores in inquisitione hereticor z credentiū eis z fautoribz z receptoribz: sicut excommunicati. extra eo. vt inquisitionis. li. vi. Et quia pape no referuat absolutio: ordinari? poterit absoluerē. Nota fm De. de an. super de. de vsu. et graui. q actus feneratori non sapit heresim: nec pntet ad inquisitorem. z tamen pncipaliter asserere hoc non esse peccatū: est hereticum. Rñem collige ex glo. ibi. Et quo collige decisiōē huius. q. Quidam in publicis pditionibus predicando z concitando turbam et seditionem contra cleru asseruit q laici non tenebantur soluerē decimas:

Excommunicati sunt tunc excommunicati? z obediētia suis superioribz sunt talē excommunicati? sic iusta sunt no. Rñ. qz excommunicati ē melius putari qz excommunicati ab omni idō dicit tunc. Et si dicitur cellata tunc dicit se dicitur excommunicati opponendo sua iudicia z pcedendo sua absolutio. Et excommunicati no putantur tunc qz tunc no fuerit qz absoluti. **I**tem dicitur sic pncipaliter excommunicati s. pncipaliter maior z minor. Quidam maior dicitur qz dicitur a lata a canonibz. z qz ab hōie pncipaliter lata a canonibz dicitur sicut pncipaliter. Alia ē pncipaliter lata a hōie vt in alijs ritibz z pncipaliter. Item dicitur q pncipaliter no satisficit ut minor dicitur. Et illud dicitur pncipaliter lata a hōie ab hōie nulli qz absolutio ē qz fieri pncipaliter. Et pncipaliter dicitur qz alijs excommunicati pncipaliter qz dicitur mox. Et dicitur pncipaliter excommunicati.

met eis confiterent oblationem
bant cōtractum faciēdo: cum
a mali z de cōfessio remouend
z plura alia essent heretica: z p
eum tanqz hereticum. et firm
tudo. z docet. vtrūqz iuris ibi
sapebat heresim z pncipaliter
fructus opinionem repositi
mes. Et pan. dicitur loqui s
solum qui male sentit de arti
no ecclesiē: sed etiā qui fallat
ent in scripturis diuinis p
ecclesia. Et quia sunt vniu
babiliter dicitur vtrum
sit vira. no est hereticus
etiā forte no vera. Quidā au
ram no esse peccatū: no pot
taliter para eos peccatū p
beresim. Et cum no sint de
one ab ea heresim no possunt
dogmatizari. z si no vt cō
alios modos pncipaliter p eccle
alijs casibus qñ offēditur f
Pan. dicit de ex graui. qz d
ram esse peccatū: sed facta
sittēdi. Sicut qui est obligat
tuo heretici.

Quoniam dicitur temporalis
co inquisitor aut captus i
can. l. un. extra eo. vt inquisi
religiosus pncipaliter
pnta qz de causa pncipaliter
capi heretici. Incidēt
capi alia de causa. sed im
runt. Item nota qz dicit
sanctum no sunt excommuni
cune z ordinariū ab hōie
Quis? inquisitor: z
canonico: sed vacant: sicut
sicut sub potestate officij
vobis licet ab aliquo pe
lante ut pnt ecclesiā
litum pncipaliter: occasione officij
re sunt excommunicati: z absol
in motu articulo de heretico
plene satisfecerit de extor
pactis: aut remissionē imp
de. nolentes eo. n. Et Jo. a
dicit multominus huius
lo seculari: cui applicata
coi damnator d heretici.

Sextus est de quada
ntur in. c. pmo de sac. Et
tribus casibus quis in commu
nem. Primum quādo qu
tem: vel aliter acquirit a sci
sim in quo emens rem ecc
nominatus. Als autē r
pncipaliter ecclesiasticā no est
nominatus. vt in. c. cōq
Sextus qui quis tenet ben

Excommunicatio. j.

elligi. Unde tenentur solvere vectigalia. Sed cō-
clude q̄ theologi loquūt de iure antiquo decreto
rum. hodie v̄o de iure. vij. 7 clementinarum non
tenentur.

¶ Quero nun̄ q̄d koloni p̄dior̄ ecclesiasticor̄ qui
colunt predia ad medium vel affictū debeant sol-
uere gabellam 7 collectam impositaz p̄ iudicem se-
culari de pte fructuum p̄tingēte eos? Rñ. Se.
in di. c. q̄. de mēte Federi. determinat q̄ sic. q̄ ps
rustici est subiecta d̄no r̄pali. q̄ sepatoz sepata est
distinctio. Et addit q̄ si clericus locat fruct̄ ad fir-
mā: emptor: nō gaudet privilegio ecclie. imo si por-
tat fructus ad civitatem: soluet gabellam.

¶ Quid de emptoribz reddituum clericor̄. vel ec-
clesie vel regis. vel baronis q̄ volūt in his gaudere
illa immunitate q̄ clerici rex vel baro in sua iurisdic-
tione. volentes bladum vinum talia ex h̄mōi
emptionibz obuenientia sine solutōe pedagij trāf-
ferre sicut illi a quibus emerūt: an possint facere?
Rñ. Direct. li. iij. de mente archi. p̄cludit q̄ non.

¶ Done q̄ gabellarij non exigūt. nec extorq̄nt ab
inuitis. s̄ ipsi clerici sponte solvūt. An incidant in
excommunicatōem. Rñ. glo. 7 pau. in de. q̄m. de
inu. ec. q̄ nō. q̄ extorere ē ab inuito extorq̄re. Tñ
fm car. ibi clerici etiaz sp̄ote nō d̄nt solvere talleas
vel h̄mōi sine iura pape.

¶ Decimus. Cum quis non electus a duabus p-
tibus cardinalium gerit se p̄ papa. extra de elect.
licet.

¶ Quero. q̄d si cardinales vnamimūter dent p̄tā-
tem nominādi papam duobz vel tribus. Et ip̄m
notanum ab alijs recipiūt. Rñ. Asten. fm Host.
q̄ electio valet. vnde dicit. d. an. q̄ due ptes colle-
gij sunt necessarie. q̄d est v̄ez: nisi cardinales aliter
determinarēt. q̄ si cardinales ordinarent in se q̄
electus a maiori pte sit electus tunc videbit̄ elect̄
ab omnibus sicut electus per compromissum. vi-
detur electus a toto capitulo. extra de elect. quia
p̄pter.

¶ Quid si consentiunt in illum: qui gessit se p̄ pa-
pa cum nō esset a duabus partibus electus? Rñ.
qui s̄. q̄ non valet: quia non possunt p̄sentire in
excommunicatum imo omnes ei p̄sentientes 7 ad-
herentes sunt excommunicati nisi forte eum peni-
tuisset. 7 absolutus fuisset p̄ illos cardinales qui ea
non adheferant. Contrarium videt̄: quia in hoc
casu vident̄ tacite renunciare illi p̄stitutioni 7 de-
rogare: quia princeps agēs p̄ legem. In dubio vi-
det̄ dispensare de hoc vide s̄. dispensatio. Item
nota. q̄ non oportet papam elegi a duabus parti-
bus cardinalium omnium: s̄ tñ presentium: nisi
aliqui cardinales absentes essent in loco vicino.
vnde p̄mode vocari possent. Et nota. q̄ olim in
electione pape admittebat̄ impator: vel eius nuncius.
lxvij. di. s̄. v̄ez. hodie soli cardinales admit-
tunt̄. Et si de omnibus cardinalibus non essent
nisi duobz debz fieri electio: alijs legitimo tempe
expectatis ipsi duo eligent. 7 vn̄ potest alium eli-
gere. Ita q̄ si vnus illoz eligat alium valet. 7 alter
electus tacere debet. si vnus tñ sup̄est: adhuc ille
solus eligeret. de iu. pa. p̄ vestras. Omnibus v̄o

deficientibus: d̄nus romanus eligere debet vt in
c. j. xliij. di. Alij dicūt q̄ concilium generale. lxx.
di. c. j. 7. iij. 7 conuocabitur per clerum 7 populum
romanum. ea. dist. si forte. Host. tamen dicit. q̄ li-
cet hoc sc̄dm videat̄ iustius: primum est leuius et
commodius. p̄pter periculum moie. extra co. ne p̄
defectu.

¶ An autem sit determinatus numerus cardina-
lium. zab. in de. ne romanus de elect. dicit fm Da-
thenus q̄ sic. l. ad instar numeri discipulorum de
quibus. xij. di. In nouo. R̄fer. tñ idem Nat̄.
q̄ aliqui fuerunt. ccc. xviij. temp̄e Pontiani pape.
qui non ponit̄ in cathalago pontificum vt habet̄
in cronica.

¶ Quero an papa possit libi eligere successorem?
Rñ. d. an. q̄ non. Et hoc p̄munit̄ tenet p̄ doc.
7 est ratio fm Pan. or. in di. c. licet. quia effect̄ h̄i-
ius electionis refert̄ ad tempus. quo non est futu-
rus papa. Sed constitutio quam facit sup̄ ele-
ctōem admittit̄: quia puidet̄ futuris scandalis. Et
in casu quo vnus p̄ter eum puidere non potest.
posset t̄m. en papa dare alicui prelato potestatem
eligēdi s̄ibi successorem. vt in. c. petiti. vij. q. j. Et
tunc n̄t electio aucte pape 7 non p̄pua.

¶ Quero quid si vnus vel duo volunt p̄promitte-
re. An alij cogant̄? Rñ. d. an. q̄ non. imo vno
p̄dicente nō p̄t fieri p̄promissum: s̄ bene p̄t sta-
tui: q̄ vno vel duobz p̄dicentibz: electus a maiori
pte sit electus.

¶ Quero. dicit̄ hic. q̄ electus a minori parte dua-
rum: si gerit se p̄o electo pat̄e has penas 7 curat
aliquas si relipuerit. An emitt̄ penam excommu-
nicationis? Rñ. idem q̄ non: sed penaz dathan
abyron. id est penam eterne damnatiōis fm In-
nocentium.

¶ Quero an in numero duarum partium com-
putet̄ electus. Rñ. idem. q̄ q̄ eligi quis ad ec-
clesiam in qua non habet vocem. 7 planum est q̄
nō computat̄ eius vox. aut elegit̄ in illa in qua ha-
bet vocem 7 tunc si eligit̄ p̄ formam scrutiniij req̄-
rit̄ vox cum certo 7 determinato tpe. 7 electus cō-
sentit̄ demum post scrutinium. ideo eius vox nō
auget. Sed si p̄ formam p̄promissum: nō requirit̄ de-
terminatio tempis. Ideo vox subsequens auget.
7 fm hoc vox electi deberet computari in nume-
ro cardinalium.

¶ Sed an cardinales possint tollere hanc confi-
tutionem? Rñ. glo. q̄ sic. q̄ possunt inter se ordi-
nare cardiales q̄ electio valeat que facta est a ma-
iori parte. cum censet̄ ab omnibus electus. vt in
di. c. quia. p̄pter. Et nota in tex. ibi absq̄ vlla exce-
ptione. q̄ papa hic approbato p̄silio abstulisse vi-
detur omne impedimentū iuris positum. 7 sic op-
poni non p̄t q̄ non sit de collegio cardinalium.
vel q̄ sit bigamus vel illiteratus vel laic̄ vel v̄o-
ratus. In alijs autem q̄trumcūq̄ p̄sile etiam ipse
papa scribat̄: legitima exceptio est admittenda de
rescriptis. si quando 7 de of. del. ex parte.

¶ Sz an hoc casu v̄o: possit repetere electum in
papam. Glo. in. c. si quis pecunia. lxxij. di. dicit. q̄
potest repetere. nisi v̄o: inducat̄ ad p̄uentiam.

Non.

Exc.

Unde tunc papa babebit v̄o-
cem in electione papam. quia 7 lau-
dit v̄o-rem. vnde poterit redde-
re. vt dicit glo. in di. c. si quis.
¶ Quid si papa licet hereticus? Rñ.
n̄t exceptio. p̄ glo. in di. c. si papa. q̄
in hoc casu delinuit esse caput ecclie
duo refert̄ negare esse papam
erat tempore electionis. vt in di.
men 7 compo. 7 Jo. an. tenent q̄
accusari de heresi. non p̄t tam
Et ista fra remouet omnem ex-
tatione electus consuevit p̄
exceptio non est hoc casu. p̄
ceptio opponit̄ contra p̄uentiam
electio. Sed electus in papa
sit adeptus plenum ius. Idem
dicit q̄ solbat̄ exceptio anteq̄
nem. n̄t postea non possit ex-
sari. Et idem est si esset mulier.
electio.
¶ Quid aut si sit simoniae?
revelat̄. p̄pter hoc. vt in di. c. si
¶ Quid de infante? Dicit q̄ non
spiritualis facta esset electio.
electio.
¶ Quid si papa non sit concu-
Bn. q̄ si est occultum nō iudica-
c. licet. Et cū tñ p̄dubius ig-
crassa de de. ex. aplice.
¶ Quid de introito per
p̄porem: vel aliud ingenui
excommunicatus. Item no-
ca. licet. q̄ electus et sola elec-
pam nec idger ad extorq̄nt
sibi p̄secutione vel introitu
electus. Nota etiaz q̄ d̄nt
q̄trumcūq̄ publicato p̄t ali-
re ad ductum per alios 7 rescri-
fuerunt: et sic d̄batur conuic-
tum. vnde si repetit̄ electus
lo. exceptio n̄t repetit̄ electus
possunt cardinales accedere ad
merum eligendum. Et hoc v̄o-
tus a minori parte essent se. q̄
tunc sit excommunicatus non
bous rex. q̄ possunt alij ad illu-
ta. q̄ cardinales nō possunt
electione quam fecerant. man-
sola electus. s̄ bene possunt
i. accedendo ad electum per
git in electione aliorum prela-
tis. Etiam dicit. q̄ si iste electus
vel p̄uato consenserit in
d̄nt electum ab alijs. pote-
re quam fecit. 7 accedere ad el-
q̄trumcūq̄ variato in electio-
¶ Decimus quicūq̄ imp-
in papam aut etiam anteq̄ con-
electio factam sit

Unde tunc papa habebit vromem nec erit contra substantiam papatus. quia sanctus petrus habuit vromem. unde poterit reddere debitum vromem. vt dicit glo. in di. c. si quis.

¶ Quid si papa sit hereticus? Rñ. d. an. q. admittit exceptio. p. glo. xl. di. si papa. q. tunc fm docto. in hoc casu definit esse caput ecclesie. Et sufficeret duo testes: si negatur esse papa. ppter heresim in q. erat tempore electionis. vt in di. c. si q. Inno. tamē t. compo. t. Jo. an. tenent q. licet papa possit accusari de heresi. non pōt tamen de heresi excipi. Et ista lra remouet omnem exceptionem. q. ex lo la electione electus consequit plenum ius. Ideo exceptio non est hoc casu. p. portionabilis. quia exceptio opponit contra petentem cum sit actionis exclusio. Sed electus in papaz nihil petit: cū iam sit adeptus plenum ius. Idem panoz. in di. c. licet dicit q. obstat exceptio anteq. ad ipsa possessionem. naz postea non possit excipi: h. deberet accusari. Et idem est si esset mulier. quia non est capax ordinis.

¶ Quid aut si sit symoniacus? Rñ. idem. q. non repellit. ppter hoc. vt in di. c. si q.

¶ Quid de infante? Dic q. non potest esse nisi a spiritu sancto facta esset electio. quia nō est capax ordinis.

¶ Quid si papa non sit canonic electus? Rñ. d. An. q. si est occultum nō iudicat ecclesia. ex de sy. c. licet. Excusat tñ. p. probabilis ignorantia. licet non crassa. de de. ex. aplice.

¶ Quid de intronizato per seditionem. presumptionem: vel aliud ingenium. Rñ. do. An. q. est excommunicatus. Item nota fm docto. in dicto ca. licet. q. electus ex sola electione consequitur papam nec idiger ad exercitiū pōtificat. pfirmatōe seu psecratōe vel intronizatiōe. vt probat apte tex. ibi electus. Nota etiaz q. durante scrutinio pape q. tunc unq. publicato pnt alij cardinales accedere ad electum per alios t. reslire ab electione quaz fecerant: vt sic habeatur concursus duarum partium. vnde si reperit quis electus etiaz ab vno solo. et quo nemo reperit electus a duabus ptibus possunt cardinales accedere ad istum t. augeri numerum eligentium. Et hoc verum: nisi nominatus a minor parte gesserit se pro papa. quia cum tunc sit excommunicatus non videtur de mente huius tex. q. possint alij ad istum accedere. Et nota. q. cardinales nō possunt simpliciter reslire ab electione quam fecerant. etiam si reperiat ab vno solo electus. h. bene possunt per accessum variare. i. accedendo ad electum per alios qd non contingit in electione aliorum prelatorum. Nec panoz. ibi. Etiam dicit. q. si iste electus in scrutinio publico vel priuato consenserit in alium q. postea videns se electum ab alijs. potest recedere ab electione quam fecit. t. accedere ad electōem de se factam. ¶ admittit variatio in electōe pape p. accessum.

¶ Undecimus. quicunq. impugnat literas electi in papam aut etiam anteq. coronetur: cum p. ipaz electionem canonicē factam sibi ius sit acquisitus

papatus. Et ex ipsa electione confirmatus. t. exerceat possit officium suum ante coronationem. Talis ipso facto est excommunicatus vt in c. naganti. Benedicti. xj. q. nulli.

¶ Duodecimus. excommunicatus est qui cardinalibus in conclau positus grana electionis pape mittit nuncium vel epistolam. vel omnib. vel ali cui eorum t. de loquente secum secrete. ex de elec. c. vbi. li. vj. Et nota fm glo. q. hic excommunicatio est episcopalis.

¶ Terciusdecimus. domini rectores t. officiales qui imminente dicta electione non fuerint constitutionem capituli. vbi periculū. de elec. li. vj. sunt excommunicati dicto ca. vbi periculum. Et nota q. quando moitur romanus pontifex statim auditio romani pontificis obitu: rector ciuitatis in q. debet fieri electio. coram clero t. populo vniuerso ciuitatis. ad hoc specialiter conuocatis: debet prestare corporale iuramentum qd totum ordinem illius constitutionis diligenter obseruabit. Et nota penas quas incurrit si non faciat diligenter obseruari aut si fraudem committat. Primo est ipso facto excommunicatus. Secūdo est perpetuo infamis. Tercio non potest habere dignitatem nec aliquod officium publicum. Quarto prebendis t. bonis ceter. que ab eadem romana ecclesia tenet. vel ab alijs ecclesijs est ipso facto priuatus t. reuertunt ad ipsas ecclesias cū pleno iure de eis disponendi. put placet ecclesiaz p. latis. Quinto q. ipsa ciuitas in q. dz electio p. dicta fieri: i. iudicata. Sexto q. pontificali caret dignitate.

¶ Quero que sint illa que seruari debent p. mortem summum pontificis. ad que obseruari faciēda tenent domini ciuitatis: in qua moitur papa. Rñ. sunt plura. Primo q. si papa moitur in ciuitate i qua cum sua curia residebat. Cardinales qui fuerint in ciuitate ipsa pntes: teneant expectare absentes tñ. p. x. dies: quibus elapsis: siue absentes uenerint: siue nō: extunc oēs cōueniāt in pallacio: in q. idē pōtifex habitabat p. tēti singuli vno fructore clerico vel laico put elegerit. Illi aut q. manifesta necessitate cogunt pnt duos habere seruitores. put elegerint: siue clericos siue laicos. Secdo q. in eodē pallacio: vni cōclauē: nullo interueniente medio pariete: siue alio velamine. puta cotinarū: omnes inhabitent in cōi. Tercio q. dictū cōclauē ita claudatur ex oī parte: q. nullus intrare valeat vel exire nisi q. relinquat aditus ad secretam camerā. p. necessitatibus iporum cardinaliū corporalib. puta pro superfluo pondere deponendo. Quarto q. nullus possit ad eos accedere: vl. secrete loqui. Et ipsi cardinales nō debent eos audire: nisi aliquis vellet aliquid loqui de his que pertinent ad electionem. puta. si esset aduocatus iuris peritus: religiosus vel tabellio fm glo. qui de voluntate omnium cardinalium ibi presentiū vocaret. Quinto q. nulli liceat cardinalibus mittere nuncium vel scripturam: vel secrete loqui als ipso facto est excommunicatus. Sexto requit q. in conclau predicto vna fenestra competens dimittatur:

Excommunicatio. j.

p quam ipsi cardinalibus ad victum necessaria possunt p modo ministrari: ppetens dico fm glo. ita q nullus possit per eam intrare vel exire. Septimo q si infra tres dies post q pdaue dicti cardinales intrauerint non fuerit facta pape electio p spacium dierum qnq; immediate sequentium. tam in prandio q in cena non habeant nisi vnuz solum ferculum. Octauo. q si post istos qnq; dies adhuc non fuerit facta electio. tunc tñ ministret eis panis vinum ⁊ aqua: donec sit facta electio. Nono q pendente dicta electione cardinales nihil possunt percipere lucri de camera pape: nec aliud lucrum vnde cumq; pueniens ipsi ecclesie. Sed ille cui est pmissa custodia camere pape: debet omnia lucra referuare futuro pontifici. q si aliquid lucri de camera pape pendente electione percipiant. extunc sunt suspensi a perceptioe fructuum suorum beneficiorum quousq; hmoi lucra restituant. Decimo q cardinales interim non debent se de aliquo negotio impedire: nisi forte supueniret adeo vrgens necessitas q oporteret puidere de defendendo aliquam terram ecclesie. vel nisi eueniret aliud tamenidens ⁊ tam graue periculum: q omnes cardinales p corditer iudicarent puidendum esse. Vndecimo. q si aliquis ex cardinalib? dictum pdaue non intrauerit infra .x. dies: aut postq intrauit absq; manifesta causa infirmitatis exierit: tunc non possit vterius ad electionem admitti. Duodecimo q si aliquis ex cardinalibus infirmet: potest sine eo ad electionem pcedi. ⁊ cessante infirmitate debet admitti. Tredecimo. q si cardinales absentes infra terminum .x. dierum superuenerint ante q electio facta sit: int? admittant: cum moderamine seruientium ⁊ cum clausura: cibo ⁊ potu vt pdictum est. Quartodecimo q si papa moritur in comitatu sine territorio illius ciuitatis: in qua erat cum sua curia. tñ cardinales in dicta ciuitate debent conuenire p electione faciendam: nisi forte esset interdicta vel rebellis romane ecclesie: quo casu in alia viciniori pueniant. que nō sit rebellis vel interdicta: cum clausura ⁊ alijs supradictis. Item nota q pstitutio similis facta fuit per Celestinū q fuit reuocata per Adrianum sine consensu concilij quod facere potuit papa de plenitudine potestatis. Cum sit sup omnia concilia. et de elec. significasti. quam Grego. confirmauit fm glo. Item nota fm glo. q est speciale in electione pape. q cardinales absentes non citant: s; expectant per .x. dies. Secus est in alijs electionibus. quia absentes de puincia sunt vocandi de elec. coram. Sed pone q cardinales quidam sunt absentes ⁊ ita remoti q nullo modo possunt venire infra .x. dies ad locum vbi dz electio celebrari. Nūquid poterunt pntes statim ad electionem pcedere: vel ante lapsum horum .x. dierum. Rñ. glo. q non. naz possit esse q abntes audietes de infirmitate pape: vel alia cā venire ceperant ante mortem. Ita q .j. .x. dies a morte erit in loco.

¶ Item pone q aliqs cardinalis nō debito tempore expectatus vult agere de ptemptu vtz possit

Rñdit glo. q non. si electio fuit facta ab omnib? alijs vel a duabz pntib?: eo non pputato.

¶ Quero. dicit hic q pntes teneant expectare absentes per .x. dies: quib? elapsis omnes pntes debent ingredi ad electionem. qd ergo si isti pntes essent pauiores q tertia ps: Rñ. glo. q pnt eligere. nam illud qd dicit. q si electus a paucioribus q a duabz pntib? cardinaliuz gerit se. p papa q sit excommunicatus. Intelligit de duabus pntibus. s. pntium.

¶ Quero quid si cardinalis ppter infirmitate nolens inclusus stare renunciet voci sue. nūquid valeat renūciatio. Et nūquid rediens admittet. Rñ. glo. fm Host. cui hoc de facto ptingit q penitens ⁊ rediens admittendus est. De his tñ que medio tpe facta sunt pqueri non pōt.

¶ Pone q absens cardinalis post diem octauū a die inclusure venit. Ita q cardinales inclusitū nō bebant nisi vinū. panem ⁊ aquam. nūquid iste supueniens statim ppellet suscipi ipsoz vitam: Rñ. glo. q sic. lz non fuerit in culpa. q sepe qd si ne culpa punit ex cā.

¶ Ne papa morat in mari vbi debent puenire cardinales: Rñ. glo. q debent puenire in ciuitate per quam locus ille maris distinguit. puta si vocat mare pisanū: debent puenire pisis. Si aut non distinguit p aliquam ciuitatem debent puenire in viciniori.

¶ Quid si electio pape fuit facta in loco infidico. Rñ. glo. q nihilomin? valet.

¶ Quartuldecim? cum qd mgf vel scholaris tractat cum aliquo ciue bono. de pductione bospitij. irrequisitis in qlinis: nisi tempus pductionis sit erit elapsum excoicati sunt. et de loca. et rescripto. Et notat ibi Panor. ex illo tex. q vbi pstituto penalis edit in fauorem vni? nō incidit pfaciens in penam. si ille de cui? fauore agit pntent. Nota etiam fm Jo. an. q bec pstitutio nō pntet in qritate q imaginandū est q erat certum tpus in medio locationis: qd erat determinatū fm pntudines ad inspelliādū locatores vt bononie in medio augsti. Ad añ illud tpus locatōis faciendū nō dico facte: non erat licitū inspelliare post hoc tps sic.

¶ Quero an hic pstitutio sit in alijs scholarib? seruanda q bononie: Rñ. No. dicit esse generalis. Nam q fauorabilis est. dicit eam extendendam. S; pmutit nō tenet ei? opinio: s; dicta pstitutio ⁊ excoicatio est localis. ⁊ h; solum locū bononie. ⁊ est canon late snie.

¶ Quero an bec pstitutio extendat ad scriptores Rñ. d. an. q non. q ista pstitutio est penalis. ⁊ iō nō dz extendi: q eadem rōne extendere ad cartarios ⁊ rales cartaz. Idē panor. in. d. c. ex rescripto. vbi qrit: an pena opposita in vno et correlatiuis: extendat ad reliquum: Rñ. q aut non p oia est eadē rō in altero et correlatiuis. ⁊ nō dz extendi vtz ex notat in. c. sup eo. de vsur. naz pena apponit inuicem ad vsuram: q tñ non intelligit repetita in accipiente. q nō est eadem rō. Et hoc voluit Bar. in. l. vlti. l. de inf. vi. tol. Sic ergo dicendū in casu nostro. An locatores incidat in ex

Excommunicatio: q ter. solū vni
cōtinuū. Et dico q nō. q nō est
eoco que est in pntibus: q lib
se bonum? tractat: ⁊ certū d
qñq; cōtinuū ante temp? h
rins. Sed locatores certat d dā
locare rem suā in tempore bat
aliquo: nec est ita strict? sctō
inter se. Et sic tolle opinionē d
illam penā ad locatores exten
ditur eadē rō. puta fru
de comitate q pena imponit v
renū. nūquid pena intelligit
est est: vbi nō satis probabile.
extenditur d pō pntio statim.
in simi dicit Jo. an. in. c. d. d. l.
vi. q ex rēpitate rancōnis d
tano: sed non pena constituit
cit q locatores in modum tu er
re pntes: quia cōmunicant c
dumato. vt in. c. l. cōmunicat
dum. Dicit Panor. non a
municant in ipso actu per q
cōmunicatio non inuoluit
quā ad hoc alius nō est excoi
tat q pntes actus periclitatur:
illa vniū dūmāto inuol
uatur. Dicit tamē q potest
quāda locatores pntent ad a
comitatus: quia excoimō
sola cōtracta.

¶ Quid dicitur de com
gularis archidiaconi. de
catoribus ⁊ alijs clerici pnt
am quicūq; pnterit au
extra ne de. vel no. super
de Paruulo in dicto. c. super
pntibus pntiarum quo
vel pntiam. Quidam enī p
fntionē. Quidam rancōne
bonie vndicij. Et tñ ad p
experte vel tace patet q non
strum ad modum vel legem
ficam. vt in dicto. c. super pnt
opere. ne deca vel monachi
redit infra duos menses ad
catus est ipso iure. Quo ad se
nus. pntentur in d. re. legē
tes tñ. vt in dicto. c. super pnt
in alijs excoimōibus nō pnt
dicit. Quo ad tercios. s; rai
tu audire huiusmodi scit
tate curata vel non curata:
cō. Et autē h abese ecclesie
est interdico: pntetur au
basimū talis ecclesia sub se b
pntes vt notatur in capitul
mon. libro. vi. iuncta glo.
¶ Quid autē sit personatus
fuit dicitur: vt pnterit
pnt dicitur. pnt. ca. j. The

Excōmunicatio: qz ter. solū videt dicere de cōdu-
cētibz. Et dico qz nō. qz nō est eadē ratio in loca-
toze que est in p̄ductoze: qz scholares debent inter
se humani⁹ tractare: z certāt de lucro captando. z
qñq; cōducunt ante temp⁹ hospitiū in odiū alte-
rius. Sed locator certat d̄ dāno vitando: qz vult
locare rem suā in tempore habili: nec facit in odiū
alicui⁹: nec est ita strict⁹ scholaribz sicut scholares
inter se. Et sic tolle opinionē illoz q̄ voluerūt dicē
istam penā ad locatozes extendi sicut fuit do. An.
Aut est eadem ratio. puta frumentū nō extrahat
de ciuitate q̄ pena imponit vendētū frumentū fo-
rensi. nūquid pena intelligat̄ repetita in emptore.
Et est dubiū latit probabile. Et credit̄ Panoz. qz
extendatur dispositio statuti. sed nō pena. Sicut
in simili dicit Jo. an. in. c. dispendia. de Rptis li.
vj. qz ex idēpitate rationis debet extendi consti-
tutio: sed non pena constitutio. Sed Hosti. di-
cit qz locatozes incidunt in excōmunicatiōē alio
respectu: quia cōmunicant criminoso in crimine
damnato. vt in. c. si cōcubine. de sen. excō. S3 hoc
dicitur Hosti. Panoz. non approbat. nam com-
municans in ipso actu per quem quis incurrit ex-
cōmunicatiōē: non inuoluit excōmunicatiōē:
quia adhuc alius nō est excōmunicat⁹. S3 opor-
tet qz prius actus perficiatur: z tunc cōmunicans
illi in crimine damnato inuoluit eadem excōmu-
nicatiōē. Dicit tamē qz potest saluari dictū Ho.
quādo locator peruenit ad actum locationis: vel
contractus: quia excōmunicatio ibi infligitur p̄
solo cōtractu.

¶ Quintusdecimus cum monachi. canonici. re-
gulares. archidiaconi. decani. prepositi. plebani.
cantores z alij clerici p̄sonatum habentes: aut eti-
am quicumq; p̄sbyteri audiunt leges vel phisicā.
extra ne de. vel mo. super specula. Nota fm̄ De.
de Parisio in dicto. c. super specula. qz triplet est
prohibitio p̄sonarum quo ad audiendum leges
vel phisicam. Quidam enī phibentur ratione p̄-
fessionis. Quidam ratione ordinis. Quidam ra-
tione beneficij. Quidam ad primos. scz de p̄fessis
expresse vel tacite patet qz non possunt exire clau-
strum ad audiendum vel legendum leges vel phi-
sicam. vt in dicto. c. super specula. et. c. nō magno
opere. ne clerici vel monachi. contrafaciens si nō
redit infra duos menses ad claustrum excōmuni-
catus est ip̄o iure Quo ad secūdos. scz ratio de ordi-
nis. phibentur audire leges z phisicam sacerdo-
tes tm̄. vt in dicto. c. super specula. Constituti autē
in alijs ordinibus nō prohibētur huiusmodi au-
dire. Quo ad tercios. scz ratio de beneficij prohibē-
tur audire huiusmodi sciētias cōstituti in digni-
tate curata vel non curata: vt in dicto. c. super spe-
cula. Si autē habeat ecclesiam parochialē et non
est sacerdos: nō phibetur audire huiusmodi sci-
entias: nisi talis ecclesia sub se habeat capellam v̄ ca-
pellas: vt notatur in capitulo statutū. ne cleri. vel
mona. libro. vj. iūcta glo.

¶ Quid autē sit personatus. Dic qz est ecclesia-
stica dignitas: vt primicerius. qui p̄est diacono
extra de offi. p̄mice. ca. j. Thesaurarius. extra de

ecclē. pre. c. cum nostris. Cancellarius. extra ne ec-
bene. c. vnico. P̄centor: z succentor. extra de ex-
pre. inter dilectos. Magister scholaruz. de ex. pre.
quanto. Custos. extra de offi. custo. c. j. Sacrista.
de offi. sacri. c. p̄mo. Archip̄sbyter. de offi. archi-
pre. ca. secūdo z tercio. Idem intelligit̄ in alijs p̄-
sonatum habentibz: q̄ fm̄ diuersas p̄suetudines
ecclesiaz in eis habent.

¶ Queritur quādo incipiāt currere isti duo mē-
ses: Rñ. glo. in dicto. c. super specula. dicit qz a tē-
pore publicationis huius cōstitutiōis. Et sic ex-
quo iam diu erit publicata: aperte innuit qz ho-
die studentes in predictis sciētis: ip̄o facto sine
expectatione alicui⁹ temporis sunt excōmunicati
z penus alijs ibi contentis obnoxij. Alij v̄o dicūt
qz etiam hodie tempus duorum mēsum habet
locum: et illud curret ab exitu ipsius monasterij.
hac causa: vt audiant has sciētias interdictas.
Et hoc quo ad religiosos. Quo v̄o ad seculares
curret ab inceptiōe auditus. Et cum hac opini-
one transit Jo. an. Idem do. car. et Pe. de anch.
Tum vt euitetur iurium correctio: tum quia di-
ca. super specula. venit ad declarationem et aug-
mētum pene di. capituli. non magno. dispositio-
nes: vt excōmunicatio intelligat̄ inflicta ip̄o iure
In alijs ergo remanet cōcium turonenſe immu-
tatum. Non ergo incurritur excōmunicatio: nisi
post lapsum duorum mēsum etiaz si certum sit
eos ad monasterium redire non posse. ar. c. com-
missa. de elec. lib. vj. Dec. Panoz. in dicto. c. super
specula. Duo ergo requiruntur ad hoc vt religiosi
incurrant dictam excōmunicatiōem. Primū vt
exierint claustrum ea intentione: vt dictas scien-
tias audiant vel legant. Secūdum si exierint z ad
claustrum suum infra duorum mēsum spaciuz
non redierint.

¶ Quid ergo si post exitum religiosus mutato
pposito vadat ad theologiam: Rñ. Panoz. vbi
supra dicit Vincē. tenere. qz non prodest: nisi pri-
mo huic cōstitutiōi satisfaciatur redendo ad clau-
strum: nisi abbas significaret ei qz iret ad theolo-
giam: quia tunc censetur reuersus ad claustrum
ff. de in ius voca. l. q̄uis. sicut purgatur vicium
furti re apud furem remanēte: auctoritate domi-
ni. ff. de vsuca. si fur. Sed si postmodum abbatis
mandato deserto: iterum redit ad leges: incidit
in dictam penam ip̄o facto fm̄ eum. Sed Panoz.
non placet primū dictum. Putat enim qz licz exi-
erit causa audiendi leges: ex quo tamen mutato
pposito contulit se ad sciētā permissam: non in-
cidit in penam. licz non redeat ad monasterium.
Adouetur quia cessat ratio hoc casu p̄stitutiōis
de qua in dicto. c. nō magno. vbi dicitur hoc sta-
tutuz emanasse: ne viri sp̄uales mūdānis rursus
actibz inuoluantur. Que ratio p̄suis cessat si ab
his actionibz mūdānis desistat. Et ad istum tex.
qz re q̄rit qz redeat. j. duos mēses. Dico qz habuit
respectū ad effectū: qm̄. f. dedit operā sciētie inter-
dicte vel stat in isto. p̄posito. nam verba. debēt in-
telligi cum effectu.

¶ Querit an omnes pene statute contra religi-

Sextusdecimus ¶ religiosos tacite vel expresse p̄fessos: si dimittit̄ bitū temerarie: vel si accedūt ad quīs studia litterarū sine licētia p̄latorū suorū: tū p̄silio sui p̄uent? v̄l maioris p̄tis. extra ne de. v̄l mo. vt piculosa. li. vj. Nota s̄m glo. q̄ ē sp̄ale i religio apostata: q̄ als apostata nō est excōicatus sed excōicandus.

Quid si portat habitū s̄ absōsum. puta q̄ copit habitū religionis bitū clericoꝝ seculariū. vel b̄mōi. R̄n̄. glo. in de. q̄m̄. de vi. 7 bo. cle. q̄ ē apostata 7 excōicatur? Idē land. Et sic nota quēlibz religiois obligatū ad habitū deferēdū extrinsec? 7 sup̄ oēs alias vestes: si velit euitare penā. d. c. vt piculosa. nisi cā rōnabilis sublit. Idē pan. in dicta de. q̄m̄. dices nūquid sufficiat portare habitū sub cappa vel tabarro? apparet q̄ nō p̄ dictū tex. et aliō ē iup̄ius nō portare. Nā p̄mittit̄ dimissio i iup̄iori: 7 tamen interi? tenet portare: vt ibi in glo. ergo pena. d. c. vt piculosa. nō verificabit̄ in istis: quia aliud est dimittere oīno: 7 aliud in iup̄ioribus tū Nam cōstitutio penalis nō dz extendi saltem ad casuz nō habentē oīmodā rōnōē. vt no. Jo. an. in regula odia. d̄ re. iur. li. vj. in mercu. sec̄ panor. Prima tamē opinio videt̄ p̄m̄ior 7 securior. Et ideo ante factum p̄sulenda. post factum v̄o posset teneri opinio Panor.

Quero q̄m̄ dicat temere dimittere bitū? R̄n̄. glo. q̄ ex cā licz habitū trāformare si iusta sit. vt puta timo: zen. aut̄ dicit q̄ rōnabilis cā dimittendi habitū vel trāformādi arbitrio boni viri iudicabit. Itē dicit q̄ nō dicit q̄s assumpsisse qd̄ statim est dimissus? Vnde si religiosus vestem virgatā vel p̄tā in momēto assumeret statim eā dimissurus. nō dicit eā assumpsisse. ff. de duor. l. diuortū. v̄nd̄ dicit zen. in dicta de. q̄m̄. q̄ si deferat non p̄tinne h̄mōi vestes paritas nec causa vsus p̄p̄i: sed ob festū locū qui militat vel doctorat vel v̄roratur. nō incidit in dictā penā q̄ talia raro occurrunt et iura coaptant̄ his que sepe fiunt. ff. de legi. l. ex his. Item eā q̄ causa festi. iocarie fiūt: obligatiōē nō inducūt. ff. de ac. 7 ob. l. obligatiōū substantia.

Sz nūquid i lectulo licet deferre habitū. R̄n̄. de dan. q̄ canon sentit q̄ sic. xx. q. j. vidua. 7 di. r̄xij. c. sanctimonialis. vbi dicit q̄ eo habitu semper v̄t debent. 7 etiam habitus adeo est annexus ossibus monachoz q̄ in quocūq̄ loco p̄sistentes sine in lecto quiescētēs. p̄stanter eo v̄t debēt. imo glo. in. d. c. sanctimonialis. addit etiā in lecto cum infirmitate.

Sed nūquid ita amare sit intelligenduz istud verbū: vt p̄uidā facie sonare videt̄? Jo. an. in nouella dicit non puto q̄ monachus dimittens habitum in cella sua: vel dum balneum intrat: vel in occulto iacens sine habitu: ligetur dicta cōstitutōe als pauci inuenirentur non ligati: sed quādo exhibet se conspicit̄ hominū sine habitu: in habitu laicali vel clericali: sine iusta causa: tunc ligat̄ tamen ex honestate deberet semper sine religionis deferre habitum. non tamen videtur q̄ incurrat excōmunicatiōē s̄m Arch. flo. in stando sine eo ex aliqua causa rationabili. puta vt domūdo n̄ melius quiescat. vt induendo sacras vestes non appareat gibbus: vt querat pulices. vt se balneet: et vt aptius scindat aliquod lignum et huiusmodi: quia sic non videtur temerarie dimittere: tamen etiam in huiusmodi esset cōuenientius nō dimittere. Si autem aliquis dimittat habitum volens transire ad aliam religionem: vt sic citius recipiatur etiam incidet in sententiā. Dicit etiam De. de Pal. in. iij. vt recitat idem Arch. flo. q̄ qui iocosa leuitate ad horam vt currat: vel lapidem proiciat deponat habitū non incidit in sententiā quia non est verisimile papam in his minutis tātū laqueum posuisse. hec Arch. flo. hoc tamē v̄tūm est valde periculosum. Et ideo respiciendū. Quidam etiam dicunt q̄ ad hoc: vt religiosus dimittens habitum incurrat excōmunicatiōem duo requirūtur. Nam q̄ dimittat habitum in scholis vel alibi extra monasteriū. Et ad hoc videtur facere principiū dicti capituli. vt periculosa ibi euagandi materia subtrahat. Secus ergo vbi dimitteret in monasterio: nec extra egrederetur. Secūdam vt dimittat temere. id est sine causa rationabili. Sed p̄ dicta Jo. an. supra 7 aliorū videtur d̄cēdum q̄ etiam dimittendo habitum sine rationabili causa etiā in monasterio est excōmunicatus. Et hoc quādo se p̄sentat cōspicēbus secularium. Et sic ante factum consulēda est prima opinio. Sed post factū potest sustentari alia opinio. Nota etiā tex. in dicto. c. vt periculosa. in v̄. queus. scz studia. qui cōphendit etiā studiū theologie seu iuris canonici et huiusmodi. Et ex hoc no. q̄ religiosus egrediens monasteriū ad audiendum scientias etiā non p̄hibitaz: vt theologiam: 7 ius canonici: si hoc facit sine p̄lati sui licētia 7 sine consilio conuentus vel maioris partis excōmunicatiōem incurrit. Idem si cum licētia audit vel vadit: sed habituz non portat. et doctor: qui scienter in huiusmodi p̄cipat talē docendo vel retinendo in scholis. pari sententiā ligatur. Et glo. querit sup̄ v̄. dimisso. quid si nō dimiserit habitū. Videt̄ q̄ tunc non est excōicatus doctor: q̄ hec pena nō est ampliāda. Dicit p̄trariū: q̄ cōicatur in crimie. Et sic eadē 7 nō minor excōicatiōe ligat̄. extra de sen. ex. si cōcnbine. Et ab ista excōicatiōe ordinari? absoluere pōt.

Quid si monachus hz domū iuxta scholas. et stando i ea pōt audire lectionē. 7 doctor: scit et legit. An sit excōicatur? R̄n̄. glo. q̄ nō. q̄ non posset p̄hibere q̄n i domo p̄p̄ia moraret̄.

Quid si talis monachus nō vult exire scholas an possit v̄i expelli. Glo. sup̄ v̄. retinē. videt̄ inuere q̄ sic. Nā dicit q̄ officii doctoris est scholarē de scholis expellere. Aliq̄b tū videt̄ q̄ nō: q̄ etiam excōmunicatus gaudet p̄uilegio. vt cū p̄ntiēs incidat i excōicatiōē. Sed p̄ p̄ia opinione facit tex. in. c. veniēs. de sen. ex. vbi habet q̄ iniiciens

icatio. I.
um: 7 capitū non magis lectum
capitū super. venit ad doctrinam
o. nihil aut̄ indet de n̄ocōiōi
incurrant excōicatiōē p̄o factoz
no extendit ad habētes p̄sentat̄
Eadē mō dicit de studio. Nā p̄m̄
ip̄is studentibz. i. addicēto. nam
cōuenit addicēto q̄ docentibz. no
dit Panor. q̄ d. c. non magis. 7 d. c.
sequitur in audientibus sic studium
ido. Et isti sunt qui incurrant p̄sentat̄
Legentes aut̄ ad d̄cētoē non p̄
bas penas: nec in p̄dicis videt̄ p̄o
q̄ in addicēto. nā addicēto v̄t
malo p̄o: vt q̄s inuoluit v̄tūm
idam. Sed ille qui p̄o sententia
7 cam docet nō h̄t vt inuoluitur
nidam. imo cōuenit alijs scētū
m: necessarium ad regimē obis v̄
no q̄ peccat: non tamē tantū quāto
in p̄o addicēto. Et p̄ hoc docentibz
is: vt in his scētū p̄sistat studere
legat̄? ad id quod sequitur et h̄t
ratum affirmatiōem: 7 per consuetudī
nam in doctoratu dicitur p̄sentat̄
atur in d̄cētoē secūda de magi. d̄
magis dubitable. 7 ante factum p̄o
tendi. hec Panor.
no quere: quare facta sit hec p̄sentat̄
canonica nō possit beneficii similitudo
q̄ sine p̄ncipali studio 7 auditiōe
is legales in officio scētū habent
atēra legum in canonico cōm̄ta p̄o
is canonice apponitur: 7 qui dicit
Nam hoc nō p̄bitur. q̄ de d̄cētoē
tā dicit Panor. q̄ p̄sentat̄ dicit q̄
ad hoc p̄sentat̄ tamē non d̄cē
ad factum m̄tus intelligendū scētū
7 sic licet est religio. 7 alijs p̄o
libros scētū canonicos: in eis in cano
7 sine m̄tus intelligendū canonice
paliter p̄o p̄tam cōm̄ta. scētū
n. Nota etiam q̄ istud quod v̄t
is iuxta nomians 7. audire leges
clarat per. c. statutum ne de v̄t
tendi ad eos qui obtemperant
s ratione huiusmodi ecclesiarum
leite fuerint p̄bentibus se capellā
i quibus consistunt d̄cētoē p̄o
ab op̄is ad hoc causa rationabili
glo. q̄ ideo dicitur remane excōicatur
abertent d̄p̄sentat̄: vel alio modo
cum illis ecclesijs d̄cētoē cōm̄ta
vel si essent p̄sistentes non r̄o
lie. sed cōm̄ta. s̄m quā dicit capellā
videtur d̄cētoē 7 t̄m̄ i v̄tūm b̄o
ellam. Nec dicit quod d̄cētoē in r̄o
quia non dicit v̄t facit p̄sentat̄
apellas sed dicit in p̄tū. p̄sentat̄
entes capellā p̄sentat̄ capellā v̄t
trahatē p̄sentat̄.

Excommunicatio. 1.

manū in clericis: seu religiosum turbantē divina officia: excommunicat? nō est: etiā si cōmor? hoc fecerit q: ex iusta cā hoc fecit. Et dicit doct. ibidē q: ille rex. intelligit indistincte: q: talis iniiciens: siue habeat plationē: siue nō exculat ab iniectione manū z ex quo turbat divinū officium in ecclia: p̄t de ea expelli sicut facies tumultū i iudicio: vt est tex. bon? in. c. in loco. v. q. iij. Ita p̄fomiter ē dicitur de isto religioso q turbat doctores et scholares: q: p̄t licite expelli absq: metu excommunicationis. Et pro hac opinione est Directoria li. ij. Et dicit q: fm archi. p̄t expelli violētē de scholis. ar. d. c. ventens vbi monialis quedaz q turbabat officium. expulsa fuit de ecclia sine metu tū excommunicationis.

¶ Quid si nō potest expelli? Rñ. glo. q: doctores debet exire scholas sicut dicim? qñ excommunicat? intrat ecclesiam.

¶ Nūquid autē abbas volens exire ad quīs studia litterarū teneatur petere licentiā seu consiliū cōuentus sui monasterij. Et dimissis multis opinionibus maxime p̄ illud relatiū sui: qd sequit qd videt respicere immediatū prelatū ipsius monasterij: z sic nō ep̄m: p̄t dici q: quīs abbas male faciat: si vadat p̄ter licentiā ep̄scopi ad quēvis studia litterarū: nō tñ videt ligari hac pena cū sit penalis. z restringi cōsuevit fm archi. Et qd in fine dicit de licentiā ep̄i: videt habere locum in monasterio nō exempto ab eius iurisdictione. Sed monachus seu alius religiosus subditus non potest accedere ad quēvis studia litterarū nisi a suo prelato cum cōsilio fratrum cōuentus v̄l maioris prius eiusdem: sibi eundē ad studia licentiā primitus sit cōcessa. als. excommunicatus est: vt in dicto. c. vt p̄culosa. Et tūc p̄t omnia sine quibus in studio comode esse nō potest. Et dicit archi. q: si mutui p̄traxit tenebitur monasterij nisi actum fuisset q: aliud de sumptibus inueniret vt a p̄pinq: vel amico. Si autē obligaret libros vel res alias p̄ scholarij: vel alio: nō valet obligatio: quia monachus seru? est monasterij. di. liij. multos. Idē si fideiussit pro aliquo q: nō tenet. hec archi.

¶ Decimus septimus. de eo q: p̄cipat excommunicatio in crimine p̄ter qd excommunicat? est dādo auxiliū. cōsiliū vel fauorē. de sentē. exco. nup. z. ca. si cōcubine. Et no. fm Panoz. in. d. c. nup. q: hoc intelligit qñ post excommunicationē cōmunicat sibi in crimine damnato: vtputa tū? fuit excommunicatus q: tenebat vxorē alteri? Ego impēdo sibi auxiliū. cōsiliū vel fauorē circa detentionē illi? mulieris: tūc cōmunicat excommunicato i crimine dānato: nec sufficeret cōicare in illo actu p̄ quē incurrit excommunicatio: h̄ oportet q: ille p̄pus incidit i excommunicationē: vt notat in. c. p̄tingit. de sen. exco. Posset tñ dici. q: ex alio capite q̄s incurrat excommunicationē iurij: vt si p̄sulovl auxiliū impēdo circa verberationē clerici. nā facientē z p̄sentitē par pena p̄stringē dz. vt in. c. mulieres. de sen. ex. Et p̄dicta faciūt ad. q. de q̄ in. d. c. cōtingit. f. de illo clerico qui subiecit se verberibz An sit excommunicat? ex quo cōmunicat criminioso in crimine. p̄ter qd ille verberans fuit excommunicatus. Panoz. ibi dicit q: hec q̄stio soluit multifarie per

Jo. an. Primo q: ille clericus poterat excusari ratione cōsuetudinis. z q: faciebat ratioē satisfacionis: z non vt cōicaret in crimine. Secūdo q: ad incurrendā illā excommunicationē rōne p̄cipij requirē q: q̄s cōiret excommunicato in crimine: h̄ ante p̄missionē nō est adhuc p̄cutiēs excommunicatus. ergo non cōicat excommunicato. q̄q: ergo mādans vel cooperans ante factū incurrat excommunicationē ip̄o facto: vt i dicto. c. mulieres. hoc tamē nō p̄tingit ratioē p̄cipij sed ligatur tanq: p̄ncipalis. Ista tñ so. p̄t impugnari fm Jo. an. z bñ post primā p̄missionē si iterat secūda. Nā post primā incidit in excommunicationē q̄ in secūda z tertia cōicauit excommunicato i crimine Sed forte q̄s diceret q: talis nō incurrit excommunicationē: nisi habito respectu ad oēs excommunicationes cōdicē impetu inflictas. Et tūc dicerem? illū nō cōicare excommunicato: nisi post factū cōpletū. Et pro hoc facit qd notat Jo. an. in regula delictū. de re. iur. in. vj. in mercu. vbi querit an tot excommunicationes p̄cutiens incurrat: quot inserunt verbera. z cōcūdit q: nō: q: habent p̄ vno facto ex quo vno impetu inserunt. Hoc etiā tenet Bar. in. l. nūq: ff. de p̄ua. delict. vbi dicit q: si ego vulneraui te ex p̄posito: nolens plus facere: tñ p̄ aliqd dicit vel factum a te supuenit mihi imper? et occidi te tenebor de vulnerato z occiso: q: nō eodē impetu: licz incōtinētī. Et ecōtra si te vulneraui z iam p̄fecit te p̄ plures horas: z finaliter occidi te: d̄ oculo tñ tenebor: licz et intervallo q: eodē impetu. vt. l. qd ait. f. ff. de adul. Dāc alia so. ad. q. nostrā p̄ncipalē. f. q: aliud est p̄cipare excommunicato in crimine z aliud submittere se misericordie alicui? cū possit cogitare illū remissurū: cum q̄s debeat defacili parcere. p̄stratis. Itē nota q: do. an. de bu. z Innocē. vident tenere. q: in ista p̄cipatione dando p̄siliū. auxiliū vel fauorē. nō distinguit an als eēt facturus: vel nō: q: fm q: dicit glo. in dicto. c. nuper. nō refert an de bono malū vel de malo p̄siliū quis efficiat. licz glo. videat tenere p̄traxit: cū qua p̄cordat Rñ. in. iij.

¶ Quero an iste cōicās directe excommunicato i crimine incidat i sniaz hoīs v̄l iuris. Rñ. glo. in. d. c. nup. vult q: talis cōicans excommunicato i crimine incidat i sniaz hoīs: z nō canonis. Et mouet glo. q: absolutio ab hac excommunicatione nō p̄t fieri nisi p̄ excommunicationē aut supiorē vt p̄z i ter. ibi. Sz panoz. ibi dicit q: cōiter doc. tenet oppositū. Et q: ista sit snia canonis z nō hoīs p̄bat tex. ibi i v. q̄nis. n. z tūc vult em̄ q: ex solo p̄cipio eēt crimē p̄bat minor excommunicatio. z ponit dictionē implicatiuā. f. etiā p̄ quam innuit q: etiā i p̄cedēti casu p̄bat excommunicatio iuris z nō hoīs. Et sic si excommunicatio minor p̄bit a iure forti? excommunicatio maior. Et sic habes casum. q: excommunicatus snia canonis nō p̄t absolui ab ep̄o. h̄ dz absolui ab excommunicato vel a supiore. Et hoc ē fm panoz. ibi. q: papa reseruaui absolutionē ip̄i excommunicato. q: iste cōicans in crimine videtur directe deliquisse in p̄sonā excommunicatois.

¶ Decimus octauus. p̄ obseruantes vel facientes obseruari statuta vel p̄suetudines p̄ ecclesiasticā libertatē. z scriptores eoz et officiales iudicātes fm ea

terra de sen. ex. nouit. Nota f
q: sunt ip̄os p̄nos que ip̄o
p̄municacionē in dicto ca. n. p̄
uari statuta vel cōmunicātes d̄
tatem. Sed statuta z scripto
ecclesiasticā libertatē. Tercia p̄
exco. z cōsiliari locoz. vbi boe
Quarta q̄mōs iudicat fm dicit
q: iudicia redigunt in publicā se
Panoz. ex dicto ter. ibi fecerit
non em̄ant exco. nō em̄ant licet i
natur statuta q: siqua sint. si
statuta libertatē habeat p̄o
cōmunicat let her. p̄ hoc em̄
dicte cōsiliari. Engit em̄ q: h
de libro. Et nota Bar. in a
la. lan. ex.

¶ Sed quero que statuta dicant
tam libertatē: Rñ. panoz. vbi si
nō cōsiliari q: sunt illa q: veniunt
ecclia ecclesie vniuersali vel a deo
perante. Secus si p̄molegunt est
de p̄ncipali. z cum hac cōmunicā
doe. Et a deo quidem ecclesia sun
q̄mōs q: ligantur tē. Et hoc q̄m
p̄t em̄at ad interpretacionē em̄
q̄m. h̄nt le q: venerabilē. Itē q:
ad deos p̄t em̄at. r̄y. q. i. reu
ecclesia solus res ecclesiasticas z
d̄ h̄ imperato. Itē q: de ip̄o
z iudicat p̄t em̄. Itē papa p̄m
qui inuenit manū violentā i de
ms. Itē q: in legatis ad p̄as
tellos. extra de testa. relati. Et
Itē ab imperatores v̄l milita
in iure aut v̄l de iure. ecclesia
em̄ p̄dicas qd notat Bar. in. d.
cūq: statuta clerici efficiunt n
iudicatos ad necessit. d̄ fieri cō
cōsiliari. Et notat. Et statuta l.
inuenit. l. ca. p̄māz grandē.
clerici ponit in. c. floze. vel alia m
et etiam. Et in. q: hec statuta
berant: cōsiliari. reddēt q: vt
clerici in hoc iudicant. q̄mōs reddē
ro ecclesiasticos. Itē notat. q: m
nos. si redigantur ad dispositio
muni.

¶ Quero quā in. d. c. nouit.
bus mōibus. An hocie expect
doz. mensurū. Panoz. vbi s. de
q: nō. z dicit q: statuta z alij
cōmunicat ip̄o facto. h̄ facer
mōicā. nisi q̄mōmū scierint.
tata delicti de libro. Debet tamē
lipos quia nō incontinenti pot
tente.

¶ Sed qd si scierint p̄dicta sta
tuta ecclesiasticā libertatē. It
q: in modū cō excommunicato nō lig
Nā q̄mōmū. Sed Jo. de lig. p̄ta
q: d̄ h̄no auger. p̄mōmū d̄ h̄nt
in em̄a dicit. Vnde dicit. co q:
nā p̄mō. z q: Alia d̄mōmū p̄
mōe p̄siliari. alij b̄mōmū p̄
libertatē cōsiliari.

icatio.

Excōicatio. 1. Fo. LXXXVI.

extra de sen. ex. nouerit. Nota fm Panor. ibi qd qnq sunt spēs psonaz que ipō iure incurrunt ex-
 p̄municatiōē in dicto casu. Prima q fecerint ser-
 uari statuta vel cōsuetudines p̄ ecclesiasticā liber-
 tatem. Secda statutarij z scriptores statutorū p̄tra
 ecclesiasticā libertatē. Tercia p̄tates: cōsules et re-
 ctōres z cōsiliarij locorū. vbi hec statuta edita fuerit
 Quarta q̄cunq̄ iudicat fm dicta statuta. Quinta
 q̄ iudicata redigūt in publicā formā. Secdo infert
 Panor. ex dicto ter. ibi fecerint amoueri. q̄ p̄dicti
 non emittant excōicatiōē. licet in fine statutorū po-
 natur statutum: q̄ si qua sint statuta edita p̄ eccle-
 siasticam libertatē habeant p̄o non scriptis. sicut
 cōmunit̄ solet fieri. p̄ hoc em̄ non est satisfactum
 dicte cōstitutōi. Ergit em̄ q̄ hec statuta delectant
 de libris. Et ita notat Bar. in aut̄. ca. cassā. L. de
 la. san. ec.

¶ Sed quero que statuta dicant̄ cōtra ecclesiasti-
 cam libertatē: Rñ. panor. vbi supra de mente In-
 no. cōdidit q̄ sunt illa q̄ veniunt p̄ p̄uilegia con-
 cessa ecclesie vniuersali vel a deo vel a papa vel im-
 peratore. Secus si p̄uilegiū esset cōcessum eccle-
 sie p̄ticulari. z cum hac cōclusiōe trāseunt cōiter
 doc. Et a deo quidem cōcessa sunt multa. vt illud
 q̄d̄cunq̄ ligaueris t̄c. Et hoc q̄tum ad p̄sonā pa-
 pe extendit ad interpretatiōē omnium dubiorū. c̄
 qui. si. sint le. p̄ venerabilē. Itē q̄ de me z p̄mice
 ad clericos spectant. xvj. q. j. reuerimini. Item q̄
 ecclesia solas res ecclesiasticas administrat. xvj.
 di. si. imperator. Itē q̄ de sp̄ialibus vis condere
 z iudicare potest. A papa p̄uilegia cōcessa sunt. vt
 qui inicit manū violentā i clericū sit excōmunicatus.
 Itē q̄ in legatis ad p̄ias causas sufficiat duo
 testes. c̄tra de testa. relati. Et multa alia p̄uilegia
 t̄c. Itē ab imperatoribz multa sunt cōcessa sp̄arsa
 in iure ciuili vt de imu. ecclesiarum z h̄mōi. Adde
 etiā p̄dictis qd̄ notat Bar. in. d. ant. cassā. q̄ vbi
 cunq̄ p̄ statuta clerici efficiunt̄ timidiōes. z laici
 audaciores ad nocendū. d̄ fieri cōtra libertatē ec-
 clesiasticā. Exemplū. Est statutū laicorū q̄ q̄cunq̄
 interfecerit laicū. puniat̄ graui. Interficiens vō
 clericū puniat̄ in. r. flore. vel alia mitis pena. Di-
 cit etiam Bar. ibi. q̄ hoc statutū nō est contra li-
 bertatē ecclesiasticā. videlicet q̄ idem ius reddat̄
 clericis in foro seculari. quod redditur laicis in fo-
 ro ecclesiastico. Ratio est. quia nulla iniuria fit de
 ricis. si redigantur ad dispositionem iuris com-
 munit̄.

¶ Quero. quia in. d. c. nouerit. fit mētio de duo-
 bus mētibz. An hodie expectetur lapsus ip̄sōrū
 duorū mensū. Panor. vbi s̄. de mente glo. p̄cludit
 q̄ nō. z dicit. q̄ statutarij z alij de quibz i. ter. sunt
 excōmunicati ip̄sō facto. s̄ successores eorū nō sunt
 excōicati. nisi q̄ p̄mū scierint. fecerint dicta sta-
 tuta deleri de libris. debet tamē eis dari aliquod
 tēpus. quia nō incontinenti post scientiā tenētur
 currere.

¶ Sed qd̄ si scierint p̄dicta statuta. z ignore-
 rint esse p̄ ecclesiasticā libertatē. Rñ. Inno. dicit.
 q̄ nō incidit cū excōicatio nō liget nisi cōtumacē.
 N. q. iij. certū. Sed Jo. de lig. putat eos nō audien-

dos: q̄ est ignorantia iuris. que nō excusat de re.
 iuris. li. vj. ignorantia.

¶ Quero quando dicant̄ negligentes in delendo
 vel in faciendo non obseruari. Respondit Astē.
 q̄ ex q̄ certificati sunt cū obedire negligunt ligant̄
 qd̄ referri pōt ad arbitriū boni viri.
 Quid si certificat̄ de nocte vel in die festo quando
 generale concilium nō potest fieri: vel certificatur
 dū est infirmus. Rñ. q̄ hoc ad arbitriū boni viri
 relinquēt.

¶ Quid si consiliarius dedit consiliū contrarium
 vt non ederetur statutum. An sit excōmunicat̄.
 Quidā dicunt q̄ sic. quia debet potius dimittere
 dignitatē. nisi destruat statuta si habet potestates
 destruendi. vt in. c. aduersus. de immu. ec. Secus
 si nō haberet. quia tunc nō ipse. s̄ statuto cōsentit̄
 res illaqueant̄.

¶ Quero. an per statutū factum p̄ aliquos p̄inci-
 pales de vniuersitate: ligetur vniuersitas pena ex-
 cōmunicatiōis. Respondit Astē. q̄ sic. si tota
 vniuersitas cōsensit vel maior pars vel factum ra-
 tum habuit. vel si mouita non emittat. vel fact
 emendari. Nota etiam fm Astē. q̄ etiā impera-
 tores z reges ligantur dicta constitutione si talia
 fecerint. Et similiter omnes alij in quacūq̄ digni-
 tate constituti. Nota etiaz fm quosdā q̄ si aliqui
 statuunt: q̄ nullus offerat nisi in magnis festiui-
 tanibus. nisi t̄nū: vel q̄ super mortuū non sit nisi ta-
 lis pannus vel rot cerei: q̄ hoc est contra libertatē
 ecclesiasticam.

¶ Decimus nonus. de quadā excōmunicatiōe.
 que habetur in. c. quonā. de of. or. vbi p̄hibetur
 q̄ in eadē ciuitate sint plures episcopi. Sed si p̄f
 dicerit̄ habitantium propius episcopus non
 posset omnibus deseruire. potest z debet quo ad
 hoc alium episcopum sibi vicarium constituere.
 forte grecū qui valeat grecis ibi habitantibus mini-
 strare: qui vicarius debet per omnia esse obediens
 z subiectus p̄ncipali episcopo. Et subdit. vnde si
 quis aliter se ingesserit. excōmunicatiōis se noue-
 rit mucrone p̄cussum. dicit glo. z sic est canon late
 sentente.

¶ Vicesimus. contra clericos habentes officium
 prepositi secularis: si moniti nō desistunt. vt in. c.
 clericis. ne de. vel mo. Et fm glo. ibi est canon late
 sentente post monitionem. Et nota. fm Panor.
 ibi p̄ ter. illum q̄ clericus non potest tenere vices
 p̄ncipis in iurisdictione seculari exercenda. s̄ non
 inflat̄ penā mortis vel membrorū detractione
 nem. Quod intellige quādo hoc vult facere tanq̄
 officialis p̄ncipis secularis. Secus si iurisditio tē
 poralis esset dignitati sue annexa. quia tūc potest
 per se exercere. dūmodo non inferat penā mortis
 vel membrorū detractionē. Idem dic si dictam
 iurisdictionem habet iure proprio. puta. ratōne pa-
 trimoniij. qd̄ videt̄ p̄cedere etiā in plato religioso
 vt in. c. dilectus. de offi. or. z. c. auditis. de p̄scrip. z
 c. inter dilectos. de si. instrū.

¶ Quero. quia ter. loquitur de cōstitutis in sacris
 Quid de p̄stitutis in minoribz. Inno. dicit. q̄ idē.
 Hostien. tamen dicit q̄ his qui sunt in sacris ma-

+ Addicio. p̄tra pos-
 sit illigri v̄ta q̄d̄ tales
 faceret̄ p̄ odia z iuriam
 clero. Quos si faceret̄
 p̄ boi publicū ad ista
 p̄ndas p̄pas z exp̄sas
 hono. q̄ multorū m̄
 videmur̄ p̄ h̄o. v̄t
 p̄pazob̄ alyz faceret̄ d̄.
 fieri multitudine m̄
 z alioz sup̄fluo. s̄
 alyz sibi cōmūḡ l̄ ali
 de sua p̄tula. sicut sint
 forte i duplo papioz
 vo. 4 ho i sili voluit pa.
 q̄ r̄o s̄o s̄o d̄ p̄p̄
 stant. q̄d̄ cōstitutū
 i qua d̄icbat. q̄ n̄
 de h̄oibz mobilibz potat̄
 disponi ad p̄ias causas
 de p̄ia p̄t. z p̄dūā d̄
 tabat̄ filij z linq̄.
 q̄zbat̄ an tal̄ cōstitu-
 tio d̄t̄ r̄t̄ lib̄tatem
 cōstitutū. q̄d̄ videt̄
 auctore lib̄tate d̄o
 nandi em̄ z alyz
 p̄y l̄or̄ z alyz r̄olud̄
 q̄ tal̄ cōstitutio vid̄t̄
 r̄t̄ lib̄tatem cōstitutū
 nō d̄icte n̄ d̄icte
 nō d̄t̄ p̄hibitiōē z odia
 em̄. nec p̄hibet̄ h̄oibz
 ḡndit̄ donat̄ em̄.
 nō d̄icte n̄ d̄icte
 nō d̄t̄ p̄hibitiōē z odia
 em̄. nec p̄hibet̄ h̄oibz
 ḡndit̄ donat̄ em̄.

¶ Sed r̄st̄tūo auget̄ p̄ozorū d̄bitū filio z p̄ozorū sic acta p̄hibet̄ r̄st̄tūo. Quos d̄t ubi d̄ q̄d̄ s̄mpt̄ p̄hibet̄ aliam
 in em̄z d̄icte p̄ d̄icte vo q̄ h̄o d̄f̄z̄at̄ alyz. et sic p̄ d̄t q̄d̄ jo. an. quā h̄o i p̄r̄t̄at̄oē r̄p̄em̄. s̄ p̄. v̄d̄. et
 v̄d̄ p̄anz. p̄ q̄d̄ alio d̄ip̄t̄. p̄b̄ dubiū. ubi r̄olud̄t̄ statuta sic d̄icte. Nō audeat̄ sub̄ p̄ta pena r̄p̄h̄d̄t̄
 r̄p̄e possid̄t̄ alyz b̄n̄f̄m̄ p̄ hospital̄ s̄ exp̄ssa licit̄a d̄noz p̄larū. Et q̄ nullū notat̄ q̄ t̄p̄t̄ p̄t̄ q̄ d̄ r̄ta
 lib̄tate cōstitutū.

tio dicat clericos vel ecclesiasticas psonas. Et glo. in v. ecclesiasticas dicit. vt sunt cōneri: templarij vel hospitalarij. q̄ licet nō sint clerici: sunt tū ecclesiastice psonae. xvij. q. iij. quisquis.

¶ Dicesimultercius cōtra vlturpantes sibi de nouo iura vacantū ecclesiāz ac earū bona. vt in. c. generalis. de elec. li. vj.

¶ Quero qm̄ q̄s dicat de nouo vsurpare. Rūdit glo. ibi de nouo. s. a. xl. annis citra.

¶ Quero an occupans ista bona vacantia: sit excommunicatus ipso facto. Rūdit panoz. in. c. conuestus. de fo. compe. post Jo. an. q̄ ad hoc vt incurrat istaz excōicationē duo rēqrunt. videlicet vt occupet custodia seu guardiam. scōdo q̄ virtute illius bona locoꝝ vacantū occupet. altero deficiente locū habent iura antiq̄. de fo. compe. cum sit 2. d. c. conuestus. Et hec opinio est cōmunis. licet aliqui contra.

¶ Dicesimulquartus cōtra electores et electos ad regimen vrbis rome. p̄tra. c. fundamēta. de elec. li. vj. Et ibi ponit ratio q̄re fuit facta ista p̄stitutio et excōicatio. s. q̄ nullus notabilis p̄minentie potestatis. et dignitat̄ eligat in senatoꝝ. ne cū sua potentia possit sibi dicta vrbē vsurpare et subingare ecclesiā et romanū pontificē sicut fecit Conradin⁹: q̄ devenenosa radice federici quondā romani imperatoris erit. Scōdo statuit ibi. q̄ nullus inferioris dignitatis a p̄dictis eligatur vltra annū in senatoꝝ. ne habeat causam acquirendi in ea potentiam et principatū: qua postea sibi velit eius subingare dominū.

¶ Dicesimulquintus cōtra impediētes visitationē monialū siendā p̄ suos superiores: post monitionē. vt in de. attendētes. de sta. mo. Nota q̄ ordinarij debent visitare monasteria exempta et nō exempta. et illa q̄ non recognoscunt superiorē: nisi papā. Monasteria vō exempta q̄ sez sunt ordinarij exemptoz. vt camaldulē. cisterciens. mendicantiū et h̄mōi habent visitare plati eoz. Et nota ar. per d. c. q̄ vbi papa vult ordinarios habere iurisdictionem in exemptos. exp̄minut q̄ hoc faciāt aucto. apostolica.

¶ An autē ordinarij possint hanc visitationē alteri delegare. Lar. dicit q̄ sic. p̄ glo. notabilem in. c. si. de of. or. 2. per. c. si. de offi. del. s. his autē. a p̄rio: quia ibi. p̄hibet delegare is cui cōmittit q̄ p̄sonaliter vlsitet.

¶ Quid si monasterium subest abbatisse maioris monasterij. Glo. cōcludit q̄ ordinarius nō vlsitabit. s̄ abbatissa. Et si illa nō potest eire. p̄ aliū poterit vlsitare.

¶ Quid de monasterijs subiectis sedi apostolice: que consueuerūt p̄ visitatores capituloz. puincia lum singularis annis vlsitari. sicut monasteriū monialium brachien. Dic fm̄ Landul. q̄ p̄ ordinariū quia hec sp̄alis puilio viciat generalem.

¶ Quent in eo qd̄ ter. dicit visitationē siendā singularis annis. An sufficiat q̄ fiat in fine p̄mi anni et in p̄ncipio scdi. Dic per nota. in. c. in singularis. de sta. mo. q̄ nō. q̄ sic posset differri in casu dicti capituli in singularis. vsq̄ ad sex annos in p̄iudiciū mo-

nasterij. Nec satisfaceret iuri volēti q̄ fieret de triennio in triennū. Idē Ste. quia visitatio fit. p̄pter cōmissa corrigenda. nō p̄pter cōmittēda. Si ergo p̄ma fuit sufficiens. scōda nō habebit qd̄ corrigat. Itē si in fine p̄mi anni et in p̄ncipio scdi hoc fieret nō esset annus int̄ p̄mā et secundā. s̄ biennium. Vnde dī q̄ debeat eq̄līter distare. ar. de consan. 2. affi. qd̄ dilectis. et ibi idē tenet panoz. Exp̄plicando de quodā statuto padue. vt in singularis. q̄tuor mensibz fieret cōsiliū sup̄ male ablatis. fuit factuz cōsiliū in fine q̄tuor mensiū. querebat. nunquid in decima die sequētis t̄pis. q̄tuor mensiuz. possit fieri aliud cōsiliū. Rūdetur q̄ nō. ne cōtingeret differri cōsiliū p̄ octo mēses cōtra cōsuetudinem loci. Idē habet in de. ne in agro. eo. ti. q̄ singularis mensibz debent monachi cōmunicare. Nota etiā fm̄ glo. q̄ ista visitatio ex causa iterari potest etiā in exemptis.

¶ An autē iste mensis habeat. xxx. aut. xxxj. dies? Dic q̄ fieri debet cōputatio fm̄ q̄ mēses occurrūt de hoc vide supra. Dispensatio. in. si. Et nota in verbo. impedire. q̄ necesse est impedimentū p̄cedere et admonitionē sequi ad hoc. vt sit locus p̄ne dicte de. attendētes. Hoc dico. quia q̄nq̄ plati scribunt monialibz q̄ parent se certa die ad recipiendā visitationē eoz et in eisdē lris faciunt mentionē q̄ nullus impediat. Talis em̄ monitio fieri debet vt desistant ab illato impedimēto. vt locus sit dicte p̄ne. p̄ hoc etiā facit qd̄ nota. in. c. in audientia. de sen. ex. vbi ter. dicit. q̄ cleric⁹ deponēs habitū et tonsurā. si monitus ē. quia monitio p̄supponit depositōnē habitus. ergo si fiat ante: nō est locus p̄ne.

¶ Sed nunq̄d si illato impedimēto fiat monitio nominatim: an vō sufficiat generalis. Dicit potest q̄ sufficit generalis. Mā vbi iura volunt fieri specialem monitionē exp̄munt vt in de. j. de vi. 2. ho. de. et in. c. p̄stitutionē. de sen. ex. li. vj. Et optime facit qd̄ nota. p̄ Lar. in. d. de. attendētes. vbi tradit hanc theoricā. q̄ q̄n iura rēqrunt monitionē nō fit exp̄ssa mentio q̄ fiat nominatim. sufficit generalis. Et talis monitio debet fieri p̄ vlsitanti. Singularis autem persone vel alterius non sufficeret Et sufficit vnica ex quo loquitur in singulari. Et hec nota.

¶ Sed querit de quotidiana. q. Done ep̄us statuit q̄ ingrediens monasteria dyocesis sue sit excommunicatus. intrat quis monasteriū monialiuꝝ exemptaz. An incidat talis in excōmunicationez vigore dicti statuti. Archi. et federi. dicunt q̄ sic. Sed Jo. de lig. dicit q̄ non. Idem Jo. an. et Lal. qui omnes disputando. dicunt q̄ subditus delin quens intra dyocēsim. s̄ in loco exempto nō ligatur statuto ep̄iscopi infligentis. De. de an. in. c. vt animaz. de consi. li. vj. recitat vtramq̄ opinionē Et reducit cas ad concordiaz sic. Aut platus loci exempti habet iurisdictionē ep̄alem in dicto loco exempto. et tūc vera est opinio Jo. cal. et sequentiū Aut nō habet iurisdictionem ep̄alem. et sic vera est opinio archi.

¶ Dicesimulsexus. Excōmunicati sunt intran-

Excoicatio. 1.

tes monasteria monialium ordinis p'dicatorum in casu non concessio a constitutionibus earum vel sine licentia ministri ordinis. aut alterius ab ipso ministro habentis super hoc potestatem. a qua non possunt absolui propter in articulo mortis: nisi a papa: vel ministro ordinis vel ab alio habente super hoc auctoritatem spalem ab aliquo p'dictorum. Idem de intrantibus monasteria sancte Clare ordinis minorum in casibus non concessis in regula ipsarum vel sine licentia eorum qui eam dare possunt. Nota tamen quod in locis vrbitalibus sententia nunquam vel quasi sunt promulgatae. si quis intraret talia monasteria: nesciens talem sententiam: et non causa male faciendi: puto. quod non incidere in sententiam. cum ignorantia quasi inuincibili laborat. Et hoc potest trahi ex dictis. An. de bu. et Tho. Si ministrus laycus vel alia persona ad malefaciendum: tunc quis ignoraret sententiam et etiam haberet iustam causam ignorandi non excusat secundum De. de pal. hec Archi. flo.

Quid si monialis grauat infirmitate euidenti Ita ut non possit morari cum alijs sine scandalo. An possit exire monasterium sine licentia superioris de consensu tamen monialium. Videtur quod sic per textum. periculosum de sta. re. li. vi. qui dum loquitur de eximitate. propter infirmitatem non facit mentionem de superiore. ergo non videtur isto casu: necessaria licentia. cum videatur per istum concessa. Et per hoc cessat illud quod posset in contrarium allegari: quod monialis non habeat velle et sic non poterit exire. quia quoniam lex dat licentiam monacho aliquid faciendi: illo casu habet velle: auctoritate illius iure licentiam dantis. ut notat glo. xij. q. j. non dicitur. In contrarium facit. quod quod monachus exeat monasterium sine licentia superioris est prohibitum. xx. q. iij. monachum. Et sic patet quod ex iure dispositio ne requirit licentiam superioris. ergo licet lex postea disponat certo casu. ut liceat exire monasterium. debet intelligi cum licentia superioris. ad hoc glo. notabilis. in c. apostolice. de dona. et xij. q. ij. bone rei ubi dicitur quod licet ius det potestatem episcopo donandi centesimam intelligit de consensu sui capituli. licet hoc ibi non exprimat. cum per alia iura in alienationibus rerum ecclesie talis consensus requiratur. Ita dico in proposito. licet ille textus. non dixerit de licentia superioris. tamen intelligit: ex quo per omnia iura in egressu talis licentia est necessaria. Sed Be. in. d. c. periculoso. dicit quod si infirmitas est manifesta: et scandalosa. et potest haberi in breui consensus superioris. tunc credit illi requiri debere per rationes factas. Si vero in breui non potest obtineri. puta. quia erat in remotione. per quo talis erat infirmitas: potest tamen exire ad tempus donec curaretur et postea redire et sic ista monialis exeat monasterium. propter instantem necessitatem. Et propter hoc credit Be. quod ista monialis isto casu non incurrat sententiam excommunicationis lata per superiorem simpliciter contra exeuntes monasteria sine licentia. quia non est verisimile quod proferens intelligeret isto casu istam ligari. Ad quod facit dicto capitulo periculosum in. §. verum. ubi si non potest obtineri ut homagium fiat per procuratorem potest abbatissa exire monasterium: donec homagium preestetur.

Dicesimus septimus contra illos qui vocant ad dirigendas moniales in electionibus ab eis faciendis: nisi abstineant ab his per que inter eas possunt in ipsis electionibus oriri discordia: vel iam orta nutrire. de elec. idem titulo. li. vi.

Querit glo. quod sunt isti qui possunt incidere in hanc excommunicationem. Respondit. puta religiosi: consilarii aduocati. discreti viri qui vocarentur ad dirigendas moniales circa modum electionis: ab ipsis sciende.

Sed quero: quia dicitur hi in masculino genere. quid si vocarent mulieres religiose vel alie discrete. An si contrafacerent: incidere in excommunicationem. Respondit glo. quod sic. Item nota ex textu. quod hec per loca habet nedum in his qui vocantur ad dirigendas moniales regularum approbatarum. sed etiam in his qui vocantur ad dirigendas illas: que non renunciant proprijs: nec faciunt professionem regularem in vna de religionibus approbatis. sed viuunt sicut canonice seculares in secularibus ecclesijs: nisi abstineant a p'dictis incurrunt excommunicationem. hec habent in dicto capitulo idem titulo. et ibi notatur quod abbatissa debet complere. xxx. annu. et debet esse virgo. Nam secundum Archi. ibi. Abbatissa est quod corrupta presit virginibus. Et sic nec etiam vidua potest esse abbatissa quantumcumque caste vixerit in monasterio. Item debet esse de legitimo matrimonio nata.

Dicesimus octauus contra illos qui peurant quod conseruatores dati se intromittant de his que eis non licent. de offic. deleg. hac constitutione. libro sexto.

Quero quod dicunt conseruatores. Respondit glo. in c. j. de of. del. li. vi. quod episcopi possunt dici conseruatores quia habent conseruare viduas et pupillos et orphanos ab oppressionibus et iniurijs. extra de fo. co. per. et pre. interdum dant isti conseruatores. ut defendat contra latrones et p'dones. interdum pro eos qui contra privilegia infringunt. interdum latius. ut defendant ab iniurijs et offensis. et in nullo dictorum casuum habent iudicalem indaginem. i. non possunt procedere per viam iudicij. De manifestis ergo solum habent cognoscere. Et intellige manifesta illa que notoria sunt. et ita patentia: quod nulla probabili tergiversatione clari possunt. de cohabitatione clericorum. c. fi.

Sed quid si negetur offensa notoria. negatione enim videtur res fieri dubia. L. qui. ad liber. procla. non licet. l. iij. Dic quod probationes bene recipiet conseruator. scilicet an factum sit notorium. ut sic videat an sua sit iurisdictio. de rescripti. super literis. alij enim istorum officium esset inutile. Et si inueniet factum notorium. procedet. alij desistet. Non enim habet potestatem defendendi simpliciter iniuriam. sed qualificatam notoriam. Sic ergo conseruator habet vocare reum. et si confiteatur factum. bene quidem. Et si negat super notorio. probationes recipiet. Si autem confiteatur factum. sed dicit se illud suo iure fecisse. dicant quidam quod ulterius se intromittere non debet. Alij contra. dicentes quod probationes recipiet super notoria offensa. alij

facile esset conseruatum officium videtur conseruatum probatis neque alij puniat licet necessarium.

Quero an conseruatori iudicium potest potest. sed etiam in se quod sic.

Quero in c. fi. de off. dele. non intromittentis de manibus si per ignominiam iuris hoc faciam erant: vel affectata: Respondit in modum. de re. in. ignominiam.

Quero quod dicitur quod si isti mutant preterit de manifestis si ab officio per annum. Respondit. Respondit. quod licet est eius sequitur. d. c. i. qui.

Quero: vtrum alius quod papa seruat. Jo. an. videtur conseruatores per solos romanos pontifices per decem. c. j. dum dicitur: ubi a sede apostolica conceditur. et potest.

Dicesimus nonus contra periculum ecclesiasticum per vim vtriusque que me. et ab soluto. v. Quod si inuoluta erat excoicatio est excoicatus quia in iudicio tenent.

Quero de qua suspitione in iudicio tenent quos compellat: luncorem vel reuocacionem solui facere: sine a beneficiis ab abbatibus.

Quod si excoicatio est per compellentem iudicem ut aliqui glo. quod vult excoicatio: potest tamen necesse.

Quod si quis intulit metum violenter voluit: Respondit. glo. quod excoicatus.

Quod si non excoicatus intulit metum: Respondit. glo. quod metus non excoicatus.

Sed nunquam in dicto casu spem: voluit intulit metum: Respondit. glo. quod licet si mandatur: ut eius tamen habuit. de elec. l. iij. quod co. li.

Quod si absolutus: qui per metum ratum habuit vel quod per inobedientiam sunt excoicatus: tamen ab initio ligati fuerunt. intulit metum in corpore sed per eum copellat absolutus: Respondit. glo. quod non. non quod loci hi.

Sed quid si copellat per vim non debuit. nam quod loci hi. glo. quod non. quod talis metus non in corpore appellat metus. ff. de re. iud. l. iij. quod metus qui putat iustus qui pro illius iure: facit in iudicio non.

facile esset conseruatum officium deludere. vñ si videat cōseruatori. p̄babilis negatio non pcedet. al̄s punit sicut notorium.

¶ Quero an conseruatori. nedum offensam iam factam possit punire. sed etiā inferendam: Rñ. glo. q̄ sic.

¶ Quero: q̄ in. c. fi. de off. dele. li. vj. d̄. q̄ sciēter se nō intrōmittat: nisi de manifestis iniurijs. quid si si p̄ ignorantiam iuris hoc faciunt: vel p̄ ignorantiam crassam: vel affectatā: Rñ. glo. q̄ in excōicatio nem in eadem. de re. iur. ignorantia. li. vj.

¶ Quero: q̄ hic d̄ q̄ si isti conseruatores se intrōmittant p̄ter q̄ de manifestis iniurijs sunt suspensī ab officio p̄ annum. Nunquid etiā a b̄nficio: Rñ. glo. q̄ sic: q̄ est eius sequela. xxxij. dist. c. p̄ter. lxxij. di. c. li. qu.

¶ Quero: vñ alius q̄ papa possit dare istos conseruatores. Jo. an. videt concludere tales cōseruatores p̄ solos romanos pontifices dari posse. Qd̄ p̄bat dictum. c. j. dum dicit concedimus. r. d. c. fi. vbi a sede aplica concedit. Et sic legatus hoc non potest.

¶ Dicimus insonus cōtra pcurantes absolutōes a censuris ecclesiasticis p̄ vim vel p̄ metū extorque tes. extra qd̄ me. cā. absolutōis. li. vj.

¶ Quid si iniusta erat excōicatio: Rñ. glo. q̄ etiā est excōicatus. quia hu multiter debet petere absolu tionem.

¶ Quero de qua suspēione hic loquit̄: Rñ. glo. indistincte: si quis compellat: vel extorqueat abso lutionem vel reuocationē suspensionis. siue ab of ficio: siue a beneficio: siue ab ingressu ecclesie. est excōicatus.

¶ Quid si excōicatio est p̄ metū extorta. i. q̄ quis compulerit iudicem vt aliquem excōicaret: Rñ. glo. q̄ valet excōicatio: p̄t̄ tñ p̄ exceptionem elidit: vt ibi notat̄.

¶ Quid si quis intulit metum. tñ iudex. p̄ter hoc absoluere noluit: Rñ. glo. q̄ talis inferens nō est excōicatus.

¶ Quid si non excōicatus intulit metū sed alius: Rñ. glo. q̄ inferens erit excōicatus.

¶ Sed nunquid in p̄dicto casu ipse excōicatus: su sp̄s: vel interdictus incurrit hanc penam si ali us p̄ eo: vel eius nomine metum intulit: Rñ. glo. q̄ sic. si mandauit: vel eius nomine factum ra tum habuit. de elec. sciant. lib. vj. r. de sent. ex. cum quis. co. li.

¶ Quid si absoluto: qui p̄ metum absoluerat. po tica ratum habuit id qd̄ p̄ metū fecerat: Rñ. glo. q̄ nihilominus sunt excōicati metū inferentes. qz statim ab initio ligati fuerūt. Sed quid si quis nō inferat metum in corpore. sed p̄ penā amissionis re rum cōpellit absolui: Rñ. glo. q̄ est excōicatus.

¶ Sed quid si cōpulsit p̄ vanū metū. de quo time re nō debuit. nunquid locū habet hec pena: Rñ. glo. q̄ nō. qz talis metus nō inducit reuocationem: nec. p̄ue appellat̄ metus. ff. qd̄ me. cā. l. metum. Il le ergo metus qui putat̄ iustus ad reuocandum ea que p̄ter illum fiunt: facit incurere excōicationē. alius dō non.

¶ Quis aut̄ dicat̄ iustus metus: Rñ. Pe. de an. q̄ metus mortis: vel cruciatus corporis: vñ talis qui posset cadere in constantē virum. qd̄ arbitrio iudi cis relinquit̄.

¶ Quero quō cognoscat̄ vtrum metu publice po testatis aliquid gerat̄: Dic hoc relinqui iudicis ar bitrio.

¶ Quero an metus cōminate excōicationis sit cē lendus iustus: Dic p̄ nō. p̄ doct. in. c. cū dilect̄. qd̄ me. cā. q̄ aut excōicatio est iusta: nō excusat. impu tandum enī est illi qui se talem reddidit: vt posset excōicari. Aut est iniusta. r. tunc excusat. qz est ma xima pena.

¶ An aut̄ hec constitutio habeat locum in excōica tione minor: Dic q̄ nō. de q̄ vide s̄. Absolutio. j. Item nota fm̄ Pe. q̄ sicut requirit̄ metus qui pos set cadere in constantē virum ad reuocationē actus Ita requirit̄ dolus qui posset cadere in prudentis simum. Si quis ergo inducit fatuitate. ad actum gerendū. ex hoc nō p̄t̄ p̄cedere se deceptum dolo Quia fatuitas que est silis late culpe. cum dolo al terius compensat̄.

¶ Quid aut̄ sit vis: r. quid metus. Dic q̄ vis est maioris rei impetus: cui resisti nō potest. scz como dum. ff. eo. l. j. A metus aut̄ est instantis: vel futuri periculi cā iusta mentis trepidatio. Et exigit̄ q̄ p̄ lens sit metus. licet futurum periculum. Et dicitur metus. quasi mentem tenēs. Vis tamen plus est q̄ metus.

¶ Que aut̄ sit differentia inter absolutionem r. re uocationem. Glo. dicit q̄ p̄t̄ dici absolutio solen nis que fit iuxta formam ecclesie. reuocatio verba lis sine solemnitate: vel vbi tenet̄ excōicatio locuz habet absolutio. vbi nō tenuit reuocatio. vel referit reuocatio ad absolutionē ad cautela.

¶ Tricesimus contra fingentes fraudulentē ca lum p̄ quē iudex ad aliquā mulierē p̄ testimonio mittat vel vadat: extra de iudi. c. mulieres. lib. vj. Et ab hac excōicatione ordinarius absoluere p̄t̄.

¶ Querit̄ Job. an. vtrum hec pena locum habeat in iudice laico. Rñ. q̄ sic. Item nota fm̄ eum q̄ si quis pcurator: vel pars noiat̄ aliquā mulierem in testem: vel fingit casum aliquē. dicendo talem esse suum debitorem in centum: de qua re testis est ta lis mulier. Et hoc facit ad hunc finem. vt iudex va dat vel mittat ad eam pro testimonio excōmunica tus est.

¶ Quero an eoipso q̄ quis fingit contra istam cō stitutionem. sit excōicatus. Rñ. Jo. an. q̄ nō. Im mo expedit q̄ iudex p̄duxerit eam ad effectū eun do vel mittendo ad eam. qz verba rē.

¶ Tricesimus primus cōtra illos qui cōpellunt p̄ latoros seu capitula ad si. bmittendū laicis vñ alienā dum bona immobilia ecclesiaruz seu iura. extra de re. ec. nō ali. c. hoc cōsulissimo. in. vj. Mo. fm̄ Jo. mo. r. Pe. de an. q̄ p̄hibet̄ h̄ qd̄ā modi alienatōis vel donatōis in rebus immobilibus. Itā aut̄ istā cōsti tutōz p̄lati opp̄ssi p̄ opp̄rimēs inocabāt nobiles ad suā defensionē r. potētes: faciēdo eos aduocatos vñ defensores locoz. Et p̄ hoc illi vendicabāt sibi quoddā ius dñij vel aduocatōis in ecclesijs siue p̄ iij

Excoicatio. 1.

locis defensis. Et refert Guil. se vidisse multos p̄latos faciles ad talia. Et quibus nobiles submittebant alios: ut opprimerent ad p̄dictum finem: a quo ut absterneat videtes p̄lati submissiones istas penitus interdictas: p̄ istam cōstitutionem est p̄missum. Primo q̄ clerici nō audeant submittere. Secundo q̄ laici nō faciant eos sibi submittere a clericis p̄ hanc viam directam vel indirectā. submitteudo molestatores: ut postea sub colore defensionis et patrocinij illarū rerum sibi commissarū ecclesie defraudentur vendicando sibi ius dñij. Nam isti submittebant molestatores. Et postea dicebāt sacerdoti submitte mihi hanc rem. Et iste non audebit me molestare. vñ sacerdos fatebāt se habere ab illo talem rem et postea facta submissione volebant verū ius habere: et dñij rei vendicare. Nota fm glo. et Pe. q̄ hec p̄hibitio solum locū habet in rebus immobilibus et iuribus ecclesiarum.

Tricessimussecundus. p̄tra impediētes litigare in foro ecclesiastico corā delegato vel quocumq̄ alio iudice ecclesiastico in his causis que de iure vel cōsuetudine p̄t̄t̄ ibi exerceri: extra de immu. ec. q̄m. li. vj.

Quero q̄ dī in ter. nullatenus absoluat: nisi satisfecerit etc. Quid si aū satisfactio talis fuerit absoluta: Rñ. Archi. dicit q̄ talis absolutio nō tenet. s̄a ibi sp̄aliter p̄hibente. Sed Be. in. d. c. q̄m: videt tenere p̄trariū: dicens. q̄ q̄m p̄as dat als nō habent: si nō seruauerint formā nō valet actus: ut notat glo. singularis in de. j. de inf. patro. Sed q̄m als habenti p̄tatem a lege absoluendi sit p̄hibitio licet nō seruet formā valet ipso iure absolutio: ut in c. venerabilibus. §. vbi de sen. ex. in. vj. Cum igit or dinarij habeant p̄tatem absoluēdi a s̄ua canonis nō referuntis: ut in. c. nup. de sent. ex. ergo videt q̄ valeat. Idem Panor. in. c. dilectus. el. ij. de preben. Predicta intellige: nisi apponeret clausula decreti irritas actum. Nam in hoc casu: siue ordinarij: siue alius quicūq̄ als habeat p̄tatem: siue nō nihil facit absoluendo: nisi seruet formam mandati. Et hec nota.

Tricessimus tertius. cōtra dños p̄hibentes subditis: ne clericis vendant: coquāt et h̄mōi: ut in. c. eos. de immu. ec. li. vj.

Quid si ista p̄hibitio sit p̄ illū qui nō habet dñij: Be. dicit. q̄ nō est locus pene p̄ verbum. subditis suis. Et exponit illud tēpale p̄ seculari dñio. Et nota q̄ licet isti quo ad verba nō videant infringere libertatem: t̄m̄ infringunt quo ad mentem: faciēdo fraudem: de p̄sona ad p̄sonā. de quo vide s̄. Donato. j.

Sed pone q̄ de nouo fiat statutū: sicut in multis ciuitatibus ytalie: ne quis vendat vel donet rē immobilem alicui nō subeunti onera cōis etc. An p̄ talia statuta includant clerici vel ecclesia: Be. dicit q̄ taliter statuentes nō includunt hac pena: ex quo non fuit in statuto exp̄ssum de ecclesia vel clericis. Secus si extenderet ad ecclesiam. Et iudex secularis posset illos statuentes cogere ad declarandum statutum ut non respiceret cōtractus factos vel fiendos cū ecclesia. Jo. an. in nouella. et Vin. et Abb. dicunt q̄ statuto laicorum facto p̄ commu-

ni utilitate: puta. q̄ vadens de nocte soluat tantū clericis nō sunt subiecti: sed p̄ suum iudicem sunt ar tandi. Secus dicunt in banno in pascendis peccatoribus: vel ad aquam ducēdis. tunc enī tenent pastores de damno propter mercedem quam accipiunt.

Tricessimus quartus. contra facientes: vel mandantes christianum interfici p̄ assassinos: extra de homi. p̄ humani. in. vj. Nota q̄ assassini fuerunt: et forte adhuc sunt quidā infideles: qui ex quibusdam falsis opinionibus in quibus fuerunt enunti. defacili mittebantur ad occidēdum christianos non eurasiles si ob hoc occidendi essent ipsi. Et cū de istis simpliciter loquat ad alios. homicidas nō extenditur fm Archi. Et nota glo. in verbo mandauerit: que vult q̄ etiam si reuocauerit mandātū re integra. nihilominus incurrat penam: cum ex solo mandato iam prius ligatus esset. Item receptantes: vel defendentes: vel occultantes: eandem suam excoicacionis incurrunt. Et si fuerit p̄lati vel p̄sona ecclesiastica: depositio nē a dignitate ordinis. honore: officio et b̄nficio: incurrat ipso facto: et ep̄os etiā comprehendit fm glo.

Quid si mandat occidi iudeum vel paganum: Rñ. Pe. de mente Jo. an. q̄ nō est excoicatus. Et ideo dicit Jo. an. se defendisse quendam p̄latum: cōtra quem fuerat p̄batum. q̄ fecerat homines occidi p̄ assassinos. Sed cum homines illi p̄missent non esse xp̄iani. non erat sufficiens p̄batio. Nota etiam fm Jo. de imo. put recitat Be. q̄ iste ter. intelligit indistincte de assassinis: siue sint liberi: siue serui. Siue sint sub dominio aliquorū siue nō.

An autem p̄cūtiens clericum diffidatū sit excoicatus: Dicit q̄ nō. de hoc vide s̄. Degradatio in fine.

Tricessimus quintus. contra clericos locātes domos manifestis viuararijs alienigenis ad fenus exercendum. extra de vsur. in. vj. c. j.

Nota fm glo. in verbo alienigenas. q̄ hec constitutio nō extendit ad inde genitos: q̄ nō est tantū scandalum. tamen sunt als puniendi. Et dato q̄ isti alienigene essent ciues: vel incole locum habet hec constitutio in eis. Et capit hic alienigena p̄ eo qui non est de terris illius domini: ad cuius terram se transfert. Ideo si vsurarius manifestus transferat se de vna terra ad aliam eiusdem domini immediati. non habet locum iste ter. quia non dicit alienigena: quia est penalis. Ideo debet stricte intelligi. Et ideo p̄ p̄dicta non comprehendit indigenam. i. qui habet originem ibidem: vel eorum patrem. Et hoc secuti sunt Guil. Bar. et Fran. referens se habuisse a cōposito huius cōstitutionis apud lugdunū. Jo. tñ an. in nouella videt dicere q̄ si talis oriundus sit de vna ciuitate. et in alia ciuitate eiusdem dñij p̄mittit habitare. est locus huic pene.

Quis autem dicat oriundus de ciuitate. Dicit q̄ ille dicitur. qui ibi. vel in vico ciuitatis illius ortus est. ff. ad munici. qui ex vico: vel etiam si pater eius in de originē duxit. ff. ad munici. l. assumptio. Incola vō dicitur qui venit ad habitandum et consti-

uendum sedem cum maior p̄ arum in aliqua ciuitate: vel ob bitauerit ibi p̄sco. et amonit de non recedat. Ite. p̄sco dicit lum et incolarum fm legistas stas: equo demit res suas a apollo manendi ad ad p̄sco dic. vñ s̄. Confessio. iij.

Queritur iste ter. habeat litas secularis. Clericus p̄lati ueritate ecclesiastica non fecit intelligunt de vtraq̄. De licet iterat intelligatur. Jo. b. actus est nūmum n̄ p̄sco. et magis placet. Pe. nec opinio tenet q̄ loquitur de vniuersi Pau. Item Jo. de li. Idem hoc p̄bat verbo. ceterum. q̄ cōdombis. Jo. de imo. dicit do per regulam in p̄sco. de n̄ de rigore iuris: siue alia est ver p̄n. Fran. q̄ requiritur monit pellant. Et dicit q̄ ordinarij si

Queritur dicatur viuararij. Et q̄ illa de quibus est notoria cōfessio: vel cōdemnatio: vel e vna quibus operis euidēt t̄m̄ ter. q̄ ueritate eadem. vñ totū. Ad h̄c t̄m̄ etiam vñ ex cōnecturis p̄batus est non sit p̄p̄batus contra a cōp̄p̄batur. de le. ij. De

scelus viuararij. scilicet in camera sua mutat ad vñ licet alare nullum t̄m̄ ear. s̄a. vñ de iustit. hoc p̄batio: p̄ p̄sco p̄m̄ facienda. Ad h̄c p̄sco dicitur capituli. vendit eccliam viuas. etiam sub e tractat p̄ta. vendendo vel e ner. Jo. an. in nouella in. d. c. j.

Be. dicit. Et nota p̄sco t̄m̄ c. ad nostram. de emp. et ven. mentum illorum qui vendit selationem dilatam. ut ipso u sionem capituli. §. de vñ do. q̄ hec sit publicum et in qua eadem merces: p̄sco i die p̄o certo p̄sco. sed cum eadem merces: vendit p̄o n

no. dicit se consulari q̄ tell quales sunt viuararij: vel e ugent. de vsur. Et publica i t̄m̄: vñ paret in libris eorum

De Panor.
Quero q̄ curat p̄sco tri q̄ q̄ a p̄e publico: s̄ regul

ta. p̄ p̄sco. p̄. c. j. Interdū i m̄v̄o.

tuendum sedem cum maiori parte fortur arum su arum in aliqua ciuitate: vel opido. dummodo ba bitauerit ibi spacio. x. annorum. hoc pposito: vt in de non recedat. Iste. pꝛie dicit contrabere domici lium 7 incolatum fm legistas. Tamen fm canoni stas: ex quo detulit res suas ad aliquem locu. cum pposito manendi di adeptus domicilium. De quo dic. vt s. Confessio. iij.

¶ Quero: an iste ter. habeat locu: si fuerit vniuer sitas secularis. Clericus pisanus intelligit de vni uersitate ecclesiastica. non seculari. Suis. et Archi. intelligunt de vtraq. De sic generaliter dictum ge neraliter intelligatur. Job. an. dicit. qd iste intelle ctus est nimium rigorosus. 7 includeret totum or bem istud interdictum. Ideo prior intellectus sibi magis placet. De. tenet opinionem Archi. Hosti tenet q loquitur de vniuersitate ecclesiastica. Idē Pau. Idem Jo. de li. Idem Jo. de fan. dicens. qd hoc probat verbo. ceterum. quod aduersatur pre cedentibus. Jo. de imo. dicit qd ista opinio est tenē da per regulam in penis. de reg. iur. Sed dicit. qd de rigore iuris: forte alia est verior. Et nota Beme. su. Fran. qd requiritur monitio anteqꝫ laici com pellant. Et dicit. qd ordinarij sunt valde negligentes.

¶ Quero: qui dicantur usurarij manifesti? Rñ. Glo. qd illi de quibus est notorium de iure: vt quis confessi: vel condemnati: vel est notorium de facto vt quia habet operis euidenciam. quod nulla po test tergiversatione celari. vt quia tenet altare para tum. Manifestus etiam usurarius dicitur ille qui ex coniecturis probatus est usurarius. licet directe non sit probatum contra eum fm Bald. in. l. cum pꝛoponebatur. de le. ij. Vel fm Barto. dicit ma nifestus usurarius. scilicet eo ipso qd indifferenter in camera sua mutuatur ad usuram cuiuslibet postula ti. licet altare nullum teneat. Ita dicit in. l. iij. ff. de iur. vnde sufficit hec probatio: sine alia probatione per episcopum facienda. Adde etiam vnum. qd di spositio huius capituli. vendicat sibi locum in ex ercentibus usuris. etiam sub colore alicuius con tractus: puta. vendendo vel emendo. Et hoc tenet Job. an. in nouella. in. d. c. j. Et hoc idem tenet Be. hic. Et nota pulcherrimum dictum Panor. in c. ad nostram. de emp. 7 ven. qui querit. An testa mentum istorum qui vendunt rem carius ppter solutionem dilatam. sit ipso iure nullum per dispo sitionem capituli qd. de usur. in. vj. presupponen do. qd hoc sit publicum et indubitatum: vtputa. quia eandem merces: pretio incontinenti soluto vē dit pro certo precio. sed cum vendit ad credentiam eandem merces: vendit pro maiori precio. Et Pa nor. dicit se consuluisse qd testamentum esset nullū quia tales sunt usurarij: vt est rex. similis in. c. na uiganti. de usur. Et publica sunt ex quo publice ex ercē: vt patet in libris eorum. quod bene notabis

¶ De Panor. Quero qm currat tꝛisium mensium? Rñ. glo. qd a tꝛe publicatōis: regulariter ligat constitu tio. de postu. pꝛ. c. j. Interdū tū auget: interdū mi nuat: vt hic.

¶ Sed quid si simpliciter vnus denunciatur dñō? Rñ. glo. qd ppter simplicem vnus denunciationē non debet dominus terre illorum illum qui di esse vsurarius expellere. Sed tunc debet inquirere. Et si verum esse reperit: expellere.

¶ Sed quid si locauit vsurario: quem tamen vsu rarium ignorabat: vel non locauit ad exercendum fenus? Rñ. glo. qd probabilis ignorantia eum ex cusat. Quod verum dic fm Archi. si homini igno to locauit: vel noto qui non consuevit exercere vsu ras. Sed si homini noto 7 consuevit exercere publi ce vsuras locauit. presumitur qd ad hunc finē loca uerit. arg. de pig. illo vos. Idem dicit si titulo pi gnoris. commodati: vel pꝛecarij 7 huiusmodi con cedat. vt ibi. sub alio quocumqꝫ titulo concedat.

¶ Quid vō si donat vel vendit? Rñ. fm Busk. dur. 7 Archi. qd incurrit excoꝛmunicationem. quia tales sunt tituli. ff. pro dona. L. de vsuca. pro dona to. 7 pro emp. 7 verbum concedat: generale est vt accipiatur fm naturam contractus cui adiatur. arg. ff. loca. si vno. Glo. vō dicit. qd si donat: vedit: vel permutat. non videtur habere locum hec con stitutio. per verbum. concedat. quod solum vsus coꝛcessionem. non dominij translationem denota re videtur. Sed Dir. lib. iij. tenet pꝛimum quod vi detur tutius.

¶ Quero hic dicitur qd si isti permittentes habita re vsurarios manifestos in terris suis. vel locates domos sustinuerint penam excoꝛmunicationis: vel suspensionis per mensem animo indurato: qd qd diu tales vsurarij ibi morantur. terre ipsorum ec clesiastico subiaceat interdicto. Nunquid recede tibis: vel expulsis vsurarijs. erūt interdicti? Re spon. Glo. qd non. Et sic non erit necessaria rela ratio.

¶ Quero. An predicte pene habeat locum in vsu rarijs iudeis? Rñ. Be. in. d. c. j. 7 Laurē. de flo. in tractatu suo de vsur. dicit qd sic. cu ter. indistincte loqꝫ. Sicut 7 de. ex gran. e. ti. qd pꝛpedit etiā iude os vt pꝛ glo. ibi. sup. v. cēsurā. Idē Pau. de elea. Idem Bal. in quodā cōsilio quod incipit inter iu deos: vbi dicit. qd clericus locans domum iudeis ad publice fenerandū: ipso facto est excoꝛcatus. p d. c. j. Inuenit tñ qd papa Eugenius. iij. declarauit qd omnes pene que pōnūt in. d. c. j. nō habent locum si pmittant iudei habitare 7c. Cum Jo. an. dicat in nouella. qd hoc factum fuit. ppter florenti nos. pistonienses: 7 astenses. qui ibant circueiendō ciuitates et castra.

¶ Tricesimus sextus: cōtra illos qui concedunt re psalias cōtra clericos: vel eorū bona: vel generali ter cōcessas: extendētes ad eos: quā cōcessionem si ne extēsiōe si nō renouauerint infra mēsem: a tꝛe cōcessionis: vel extēsiōis: singularis psona excoꝛ municationē: 7 vniuersitas: interdictū incurrit: ex tra de iniur. c. vnico. li. vj.

¶ Quid si clericus pꝛincipalis debitor: cuius occa sione sunt repꝛesalie concessę captus est. an hec de cre. habeat locum? Rñ. glo. qd nō. cum quidē gra uat p seipso. 7 sic cessat rō ter. ibi. in quibus alijs p alio grauatur. Tum quia constitutio est penalis. p iij

nisi in casu quo delegatus nō posset: vel mortuus
 esset: nec ali? successit in delegatione. r nō est spes
 de festina puisione. Putat etiā Jo. mo. q. in cali-
 bus p̄dictis delegatus si absolutus nō pareat: q.
 nō reincident ipso iure. Sed hec omnia cessant: si la-
 te recipis s̄lam. vt verbū sonat hic r in p̄ncipio ca-
 pituli. qd etiā loquit̄ generaliter de vtr̄sq. Et hoc
 tenet Jo. an. l. q. in q̄bulcumq; sententijs iur̄ r ho-
 minis locū habeat qd hic dicitur qd reincident ipso
 iure: nisi pareat r compareat post absolutionē. put
 hic dicit. Sed dñi de rota dicunt qd si auditor: ex-
 communicatū ab hoīe absoluit: p̄fista cautione de-
 stando iuri. Si nō pareat nō est ipso iure excōmu-
 nicatus. s̄ excōmunicandus p̄ dictuz Jo. mo. Et
 q. infra anū poterit auditor: eū reducerē in eandē
 sententiā p. c. q̄renti. de of. del. imo etiā post annū
 et quo cōditio nō implet. Hanc etiā opinionem
 Jo. mo. tenet Dir. Addens qd si excōicatus ab ho-
 mine iuravit parere mādatis excōicatoris qñ fuit
 absolutus in casib; supradictis. si nō pareat nō rein-
 cidit in eandē s̄lam. s̄ est reducēdus p̄ sententiā
 hoīs. r dictū. c. eos. intelligit̄ de q̄busus sententijs
 iur̄: non hoīs. Rō dīverſitatis est. q. sicut ius ex-
 cōmunicauerat: ita fuit iustū. vt ius reduceret in
 eandē excōicationē. Secus in snia hoīs. Nam si
 hō excōicat r absoluit iuratoria cautione recepta.
 Iudex qui hoc fecit. de facto suo debet esse certus
 nō deferens iurātū iurari: entū. p̄prium. Nec iste
 credit̄ absolūt? ob factū sibi iniunctū p̄ iuramētū
 Alis p̄ iudicē puniri pōt r debet.

¶ An autē absolutio p̄pter impedimēta de quib;
 in. c. q̄uis. r decetero r h̄mōi. de sen. ex. possit fieri
 a quacunq; snia excōicationis. vide s̄. de hoc r de
 multis alijs Absolutio. ij. Nota tñ p̄ declaratiōe
 p̄dictor. q. in casib; capitulor. ea noscūt. q̄uis. qd
 de his. r h̄mōi. de sen. ex. Ep̄s pōt absolūē. Hōc
 limita: nisi in casib; in quib; nullus pōt absolūere
 nisi in articulo mortis. vt in falsarijs s̄rarū pape et
 inſequentib; hostiliter cardinalē. Itē in pcutiente
 ep̄m vel banniente. r religioſis r clericis secularib;
 in ducentib; ad vouendū rē. Itē in pcutiente cle-
 ricum grauit̄. Itē de in q̄sitorib; in odio gr̄a rē.
 Itē de exenterantib; rē. Itē in intrantib; mona-
 ſteria ſancte clare vel p̄dicatoz. Itē aliū casum vi-
 de ſupra. Excōicatione. v. q̄ licet sit ep̄alis. cū tales
 absolui nō p̄nt nisi in articulo mortis nisi p̄us ple-
 narie ſatisfecerint. Itē in om̄ib; casib;. qui ſunt in
 p̄ceſſu curie.

¶ Tricelimum octauus p̄ ſepelientes in cymiterijs
 tpe interditi: in casib; nō cōceſſis a iure vel excōi-
 catos publice aut noiatiū inſdictos aut vſurari-
 os manifestos. vt in de. eos. de ſepul.

¶ Quero. quia dicit̄ de ſepelientib; in cymiterijs.
 quid ſi in campis vel locis priuatis eos ſepeliant.
 Rūdit glo. q. nō est locus huic pene. etiā ſi locus
 ille eſſet vicin? vel cōtiguus eccleſie vel cymiterio.
 q. ex q̄ ad vſum cymiterij nō est p̄ ep̄m benedict?.
 de coſe. di. j. nemo. nō est locus huic pene.

¶ Sed pone qd religioſi āpliauerunt cymiteriū. r
 in illa ampliatiōe ſepelierūt. an ſit locus huic pe-
 ne. Rūdit zab. de mēte Landul. q. nō. ſi non eſt p̄

ep̄m ſolemniter benedictū.

¶ Querit zab. in. d. de. Quid ſi religioſi habentes
 modicū clauſtrū p̄ ep̄m dedicatū. longe ip̄m am-
 pliauerūt. extendēdo locū vbi erant p̄us domus
 puate. nō interueniēte aliq̄ ſolemnitate. Contigit
 q. in clauſtro addito nouiter fuit aliq̄s ſepultus.
 Landul. arguit qd ſepeliētes incurrat̄ hanc penā.
 cū eccleſia gaudeat imunitate etiā ſi nō ſit dedica-
 ta. Et cymiteriū r eccleſia in talib; pari paſſu am-
 bulant. de p̄ſe. ec. cōſuluiti. Sufficit etiā q. de con-
 ſenſu ep̄i illa p̄: cui hec fuit addita: deputata erat
 ad vſum ſacrum. vt dicat̄ locus religioſus. de reli-
 do. ad hec. In p̄nū facit. q. in talib; requir̄ deputa-
 tio cum ſolemnitate. vt in autētico de monachis. ſ.
 illud. Ad id autē qd induci pōt de eccleſia nō conſe-
 crata. Rū. illud p̄cedere: ſi ibi fuerūt celebrata: di-
 uina: alit̄ nō vt nota. de imm. ec. c. ſi. de hoc vide s̄.
 Absolutio. j. Ex q̄bus videt̄ q. p̄s addita nō con-
 ſeatur cymiteriū. r qd ſepelientes ibi: puniēdi non
 ſunt. Et idē eſt. ac ſi ſepeliſſent in loco p̄bano. Et
 iſtud verū ſi de hoc cōſtat. vt q. nouiter factū fuit.
 Secus ſi longo tpe fuit obſeruati. quia totus ille
 locus habet̄ p̄ cymiterio. etiā ſi in veritate benedi-
 ctum nō fuerit.

¶ Quid ſi ſepeliant̄ corpora clericor. q̄ ſeruauerūt
 interdictū: in cymiterijs. Rūdit glo. q. nō incidit
 excōicationē. quia eis concedit̄ ſepultura. cū ſilen-
 tio rē. de quo vide iuſtra Interdictū. ij. Et an tpe
 inſdicti liceat ſepelire in q̄tuo: feſtiuitatib; r mul-
 ta alia vide ibi.

¶ Quid de his qui ſepeliunt publice excōicatos
 minor. An incurrant dictaz penā. Rūdit glo. q.
 nō. Licet excōicatis minor decedētes ſepeliēdi nō
 ſint. vt in. c. ſacris. de ſepul. r p̄cipans cum mor-
 tuo excōicato minor. participatiōe fauorabili. ſ. la-
 uando ſepeliendo. incidit in minorē excōicationē
 Itē nota ſm Landul. qñ quis tpe interditi ſepe-
 lit excōicatos vel interdictos. eſt neceſſaria cymite-
 rij reconciliatio. vt no. de p̄ſe. ec. cōſuluiti.

¶ Quero quis dicat̄ publice excōmunicatus. vt
 habeat locū hec pena. Rūdit glo. q. dicat̄ publice
 excōmunicatus ab homine. qñ ſit corā tot. q. veri-
 ſimiliter nō poteſt p̄tendi ignorantia. Vel dicitur
 publice excōmunicatus a iure: qñ casus eſt q. ſit ei
 imputandum ſi ignorabat: qd publice ſciebatur.
 Secus ſi nō eſſet publice excōmunicatus. Ita q.
 ſari nō potuit. puta. q. fuit excōmunicatus corā
 duobus vel tribus. licet iudice ſedente in banco
 Et ſepeliens taliter talem occulte excōmunicatuz
 etiā ſcienter. nō eſt locus huic pene. licet incide-
 ret in minorē excōmunicationem vt dictum eſt.
 Itē nota ſm glo. q. p̄ hanc conſtitutiōnē nō tol-
 litur pena decretalis ep̄orum. de p̄uul. l. ſb. vj. vbi
 dicat̄ q. ſi contraſecerint. interdicit̄ eis ingreſſus
 eccleſie.

¶ Quero qui dicant̄ nominatiū interditi. Rū.
 Inno. dicat̄. q. ſi interdicit̄ ciuitas vel caſtrū. om-
 nes de illo loco dicunt̄ nominatiū inſdicti. Idēz
 ſi interdicit̄ ep̄ſſis nominib; p̄oprijs. Secus
 ſi excōmunicat̄ petrus cum ſuis fautoribus. nam
 fautores nō dicunt̄ nominatiū excōmunicati. ſed

Excommunicatio. j.

oportet qd prius facta fide de fauore denunciaret
excoicari. nisi notorie constaret de fauore. Sed Pa-
nor. in. c. in lateranensi. de pben. dicit qd ptra hoc di-
ctum Inno. est glo. notabilis in de. j. de vi. r. ho.
de. sup. verbo. nominatim. i. ppris noibus ipsoni
expssis. qm no sufficit dyocelano monere in gene-
re clericos dyocesis sue. vel clericos talis plebana-
tus vel talis ecclesie. Sed monere debet expmedo
illius vel illoz noia. Et cõcordat glo. in. c. pstonẽ.
li. vi. de sen. ex. sup. verbo. noiatim. f. ppris noibz
expssis vel alijs indubitabilibz circũstantijs. que
habeant vicem ppris nois. Idẽ si dicat: moneo fi-
lium petri. cũ ille vniciũ filium habeat. Sed p cõcor-
dia dicit panor. qd vbi agit de pena incurrẽda ipõ
iure. nõ dicit qd fieri noiatim. nisi expmanẽ noia
ppria. qd hoc importat etimologia huius verbi no-
minatim. Mā in istis odiosis nõ est recedendus a
pprio significato verbor. vt in. c. statutuz. de elec.
li. vi. nisi forte circũstantie sint ita stricte. qd ex toto
teneant vicẽ ppris nois. Si võ agit de pena nõ in-
currẽda ipõ facto. tũc sufficiunt circũstantie non
ita stricte. Sic intellige Inno. dũ ponit exemplũ.
qm interdicit ciuitas. Et intellige qm interdicit po-
pulus alicuius ciuitatis. nõ interdicit ciuitate. Mā
interdicta ciuitate nõ est interdictus plus. quia
posset alibi audire diuina: vt nota. in. c. si ciuitas.
de sen. ex. li. vi. Et idem videt tenere Dir. li. iij. vbi
dicit noiatim. i. noie pprio expssio. vel generali: qd
nõ habet nisi vnũ suppositũ.

Sed valebit ne monitio. si inder generalit̃ mo-
net oēs de collegio vel de vniuersitate: Dic qd nõ.
fm Bull. p. d. c. pstitutionẽ. Et est casus sp̃alis. r.
si ignorat noia illoz de cõuentu. coget rectorẽ con-
uentus ad indicandũ nomina.

An autẽ interdictus nõ noiatim posset in cymi-
terio sepeliri: Glo. dicit qd sic. dũ modo locus in-
dictus nõ sit. Ste. dicit glo. verũ. nisi pio certo qm
sciret eos tale qd fecisse ppter qd erant interdicti.
Tales enĩ non debent sepeliri in cymiterio. Vbi
võ nõ sit certũ. hz locũ glo. fm eundẽ. Pio glo. tũ
facit. vt nõ sufficiat facti notoriũ: nisi adlit ista qli-
tas noiatim. f. in denunciatione noiatim sp̃aliter
vel expresse.

Qui autẽ dicant manifesti vsurarij. vide sup: a
Excommunicatione. xxxv.

Quid si q̃s sepeliat publice excoicatuũ r noiatim
interdictũ. r vsurariũ manifestum tpe interdicti.
R̃dit pau. qd talis est ligatus qduplici excoica-
tione. Et addit glo. qd de omibz dz satisficere r ab
omnibz absolui.

Quid si sepeliens ignorabat istũ quẽ sepelimit
esse excoicatuũ vel vsurariũ vel interdictũ: R̃dit
glo. qd talis sepeliens nõ est excoicatus. qd cõstitu-
tio requirit sciam. vt ibi in tex. sciens. Itẽ dicit. pprie
temeritatis audacia. Mā vbi est ignorantia: temeri-
tas dici nõ potest fm Zen. De hac ignorantia vide
infra. c. Ignorantia. r. c. lex.

Quero: an portantes ad sepulcrũ: qui tũ nõ se-
pelunt: sint excoicati. Itẽ quid de comitantibz su-
mus. Itẽ de fabricantibz r fodientibz vel aperien-
tibus sepulcrũ. Itẽ qd de p̃latis. clericis vel muni-

stris ecclesiar in quaz cymiterijs sepeluntur. qui
illud nõ pbibent. hz patiunt. Itẽ quid de clericis.
vel laicis qui portant cereos crucez r similia. Glo.
arguit ad partes. r nõ determinat. Lap. r Ste. re-
nent qd isti sunt excoimunicati. Addit Pau. qd ne-
dum actualiter ponentes corpus sub terra. hz enĩ
dicentes officũ supra funus. forte incurrũt bane
penã. imo fortius incurrunt. quia plus cõtinent
Addit etiã idẽ. intelligi de sepelientibus de facto.
absentibz clericis. Idẽ de sepeliri facientibz vel mã-
dantibus. de sen. ex. mulieres. Tamẽ litera videt
sepelientes in cymiterio punire. Et sic dicẽtes offi-
cia qui nõ sunt sepelientes nõ incident. cum in pe-
nis sit mitior interpretatio faciẽda. Sed Jo. cal. in
tractatu de ecclesiastico interdicto mouens p̃edi-
ctum dubiũ: sic dicit. Mibi videt qd si nominans
interdictus vel etiã non uominatim. hz tpe interdi-
cti in casu non p̃missio a iure: si cũ diuino officio se-
pultus est. omnes p̃dicti etiã sociantes causa bo-
noris vel clerici diuini officij facientes vel nõ p-
hibetẽs cũ possunt: oēs pena excoicationis ligantur
p istã de. quia hoc casu sunt oēs participes cri-
minis: siue cooperantes. ad hoc de sen. ex. nuper.
Si võ sine officio clericoz talis defunctus sepul-
tus est etiã in loco cymiteriato. licet tunc sit dice-
re p̃dictos oēs fore ligatos pena de qua dic. tamẽ
trepidus credo nõ ligari dicta pena. Sed quia vi-
dentur contẽnere generalem p̃hibitionẽ: poterũt
arbitraria pena puniri: etiã per iudicem ecclesiasti-
cũ. iij. q. iij. engeltrudaz. Ad hoc me mouet finis
de. vbi per quedã verba vident remoueri p̃uile-
gia: que clericis solent concedi. r nõ laicis. Vt au-
tem verba non videant supuacue appõsita: opor-
tet qd intelligant de his quibz talia p̃uilegia solẽt
concedi. vt sic intelligatur fin qd clausula adiecta
potest adaptari. Sed p̃uilegia exemptionis so-
lent concedi clericis r ecclesiasticis personis. De il-
lis ergo debet intelligi p̃ncipale. d. capituli. Itẽ
sepultura ecclesiastica pprie respicit clericos ad q̃s
id pertinet. xvi. q. j. placuit. f. cum funera ad sepul-
turam deferuntur diuina officia cantare. xii. q. ij.
qui diuina.

Sed si clerici dicunt officij sepulture sup funus:
r postea deponẽtes in loco secreto: nõ ponũt ipm
in sepulcro seu cymiterio. nunq̃d sunt excoimuni-
cati: Lerte fm opinionẽ contrariã esset dicenduz
qd nõ. quia textus dicit sepulture. qd est humo vel
tumulo condere mortuũ. Et sic per solam celebra-
tionem officij. non esset delictuz consummatũ. er-
go non incidẽt in penã. Sed non credo qd aliquis
hoc diceret. Sic enĩ fieret semper durante interdi-
cto. Et per consequens de. ista esset ludibũ. bec
Jo. cal. Et hec omnia de interdictis possunt ap-
plicari ad manifestos vsurarios r publice excom-
municatos.

Querit etiã. d. Lau. de ridol. in tractatu. de
vsur. quid dicendum de clericis officiantibz. por-
tantibz crucez r cereos r associantibus r portanti-
bus feretrum. tanq̃ ibi esset cadauer alicuius p̃e-
dictorum. f. manifesti vsurarij rẽ. Cum tamen re-
aliter ibi non sit: Respondit idem iudicanduz

ac̃i effe.
Quid si vultis manifesti
coimunicati. r tunc similes de vi-
tem p̃stare curas ab hereditate
potent legem: R̃dit glo. r Jo.
flamentis. Et bec dico qd appar-
nis. r tunc similes secus. qd
tio heredi. cõ decessorẽ in pecca-
infra. R̃dit.
Excoimunicatiõis cõtra reli-
ecclesie debitas sibi viũ p̃mery
in. c. religio. de dec. Et per bo-
pare qd non habent scilicet de pe-
nis vel laicis. qd delinqunt in il-
dicit. qm qd cõpõndit etaz si
Et etiã religio. de seculari.
Itẽ in hoc qd dicit ecclesie debet
debet. nõ ecclesie hz p̃mans
vel anteq̃ factũ. r religio. p̃
alter facerẽ contra istã cõstitũ
in has penas.
Quert glo. quia ter. dicit qd t-
trafaciens sunt suspõsi ab offi-
tur de diuini officij an de alijs
cõtra. de consensu r bñõĩ. Et
non determinat. Pan. inter-
Itẽ. vel p̃õ intelligi de offi-
bõnt aliq̃ religio. vel iur. qd
dionatus. j. q. m. dicitur. Et
benignus. Itẽ dicit qd possi-
concurrunt officia diuina r
ca tũ concurrunt. tunc illis si
mã pena. Excoimunicatiõis
in verbo. donec. qd sic suspõsi
ne qd de satisfactione dubitant
suspõsi ad tpe determinatũ. pan.
fm Inno. Addit tũ glo. sãns se
videt declarari sup satisficere
lacione in excoimunicatis. vbi
luno post satisfactionem de hoc
luno p̃ano.
Quert glo. qd non mouet
regularis qd non videtur admiri-
p̃ncipũ intrant. vt dicitur in
latũ casus. vt in ca. in agro. de
ad banc excoicatiõẽ. r nõ dã
lis qd intrauerunt curiã. r qd ca-
nasterio vel p̃latũ locum. vbi
reputo nõ ponderandũ. M
ta p̃latũ intrans curiã. si ad b-
Et solo igĩ exitu claustrĩ obĩ-
gan. Itẽ et qd intrant obĩ-
non intrant. quia nõ p̃õ
mãgar. Et bec glo. M De no-
fines claustrĩ. f. P̃latũ neg
indolens. Inuenis eos solus
Quert glo. qd non mouet
luno p̃ano. Libus excoicatus
luno in capitulo. M. Solutio
ratiõis alicar.

tio.].

acti esset.
¶ Quid si in usurario manifesto appareant signa contritionis. et iubet satisfieri de usuris. et post mortem p̄statur cautio ab heredibus de restituendo. An poterit sepeliri: R̄s̄dit glo. et Jo. de lig. q. cautio valet. vt sepeliri possit. licet nō vt recōualescat testamentū. Et hoc dico qm̄ apparēt signa cōtritionis. et iubet satisfieri: al̄s secus. qm̄ nō sufficeret cautio heredi. cū decesserit in peccato. De hoc dic. vt infra. R̄est. it.

¶ Tricesimulnonus cōtra religiosos. q̄ decimas ecclesijs debitas sibi usurpant vel appropriant. vt in. c. religiosi. de deci. Et per hoc qd̄ dicit religiosi. patet q̄ non habent locū he pene in secularibz denarijs vel laicis. q̄ delinquit in istis. Itē in hoc qd̄ dicit. q̄cunq; cōphendit etiaz feminas religiosas. Et etiā religiosum ad secularē ecclesiā translatuz. Itē in hoc qd̄ dicit ecclesie debitas. p̄ q̄ si decime deberent. nō ecclesijs s̄ p̄natis p̄sonis p̄ p̄uilegiū: vel antiquū feudū. et religiosi phiberent solui. vel aliter facerēt contra istā cōstitutionē. nō incederēt in has penas.

¶ Querit glo. quia tex. dicit q̄ tales religiosi contrahentes sunt suspensi ab officijs. An intelligatur de diuinis officijs. an de alijs. puta. si erat laicista. demofynarius et h̄mōi: Glo. arguit ad partes et non determinat. Pau. intelligit de diuinis. Idē Str. vel p̄t̄ intelligi de officijs tp̄alibus que habent aliqui religiosi vt sunt pcuratores et castaldionatus. j. q. iij. saluator. Et hec sc̄da expositio ē benignior. Intelligi etiā posset qm̄ in eadez p̄sona concurrunt officia diuina et alia. Al̄s si diuina officia tñ concurrūt: tunc illis sit suspensus. vt viter maior pena. s. excoꝛmunicationis. Nota etiāz glo. in verbo. donec. q̄ sic suspensi indigent absolutio. ne. q̄ de satisfactione dubitari posset. Non sic in suspēsis ad t̄p̄a determinatū. puta. mēsem vel annū fm̄ Inno. Addit tñ glo. satis se credere q̄ sufficiat iudicis declaratio sup̄ satisfactione. sine alia absolute. in excoꝛmunicatis v̄o necessaria est absolute post satisfactionem. de hoc vide supra. Absolute primo.

¶ Quadragesimus p̄tra monachos et canonicos regulares q̄ non habētēs administrationē: curias p̄ncipū intrant vt dānificent monasteria vel prelatū eius. vt in de. ne in agro. de sta. mo. Nota. q̄ ad hanc excoꝛdicatōnē p̄hendā duo sunt necessaria s̄z q̄ intrauerint curiā. et q̄ causa dānificandi monasteriū vel prelatū licentiā v̄o habere vel nō habere: p̄to nō ponderandū. Hinc est q̄ etiā de licentiā prelati intrant curiā: si ad hoc intrat ligatus est. Et solo igit̄ exitu claustrī ob hanc causam. non ligatur. Itē ex quo intrant ob hanc cām. licet dānū non intulerit: siue quia nō potuit. siue quia penituit: ligat̄ est. hec glo. Hic notat Jo. an. r̄ij. abusiones claustrī. s. Prelatus negligens. Discipulus inobediens. Iuuenis ociosus. Vener obstinat. Monachus curialis. Monach̄ confidicus. Habitus p̄ciosus. Libus exq̄situs. Rumor in claustrō. Lis in capitulo. Dissolutio in choro. Irreuerentia circa altare.

¶ Quadragesimus primus cōtra monachos tenētes arma infra septa monasterij sine licentiā abbatis. in de. ne in agro. de sta. mo. Et nota glo. in verbo monachos. q̄ dicit. q̄ tex. nō repetit canonicos regulares. Pau. dicit. q̄ cū loquat̄ generaliter videt̄ includere om̄s monachos albos et nigros. etiam si vocent̄ iuxta vulgare fr̄es. Prima opinio placet Lar. ne fiat extensio hui⁹ p̄ne: que q̄q̄ videtur fauorabilis aīe: nō tñ debet extendi ad nō suos terminos. Et fm̄ Pau. in casu hui⁹ de. non sufficit petere licentiā. s̄ oportet vt obtineat. Sed si forte abbas est talis nature. cui⁹ consensū est. intolerabile. vt quia iniungit subditis intolerabilia vel p̄sequit monachos odio capitali. poterūt tūc monachi sine licentiā arma sumere: si non potest alijs remedijs succurri. r̄j. quest. iij. Julianus. hec Lar. Et nota tex. in v. j. per quē patet q̄ extra tenens arma. penā non incurrit. Quod dicit Lar. verū etiā si monachus teneat in alio monasterio. licet hoc ei etiā non liceat. vt in. c. denici. de vita et bone. cleri.

¶ Quero quid intelligat̄ hic p̄verbū. arma: Glo. dicit. q̄ licet al̄s armoz appellatio sit generalis. Ita q̄ etiā comprehendit. lapides et fustes et omne qd̄ arcu et manu mittit. tñ hic non sumit ita latissime. Lan. dicit q̄ hic comprehendit arma inualionis. sicut sunt gladij: lancee et similes. Itē defensio nis. sicut galee et lorice et similia. Zen. autē dicit. q̄ forte non fuit mens conditoris q̄ si monachus teneat lapides vel fustes infra septa monasterij q̄ sit locus pene. Nam videtur intellexisse de illis armis: que cōiter arma dicunt̄. vt sunt ea que cōiter ad inuadendū vel defendendū arma dicunt̄. Et sic ad cōmunē modum loquendi se retulit. Dicit tamen: tutius esset abstinere ab omnibz. Et hoc placet zab. vt intelligamus arma fm̄ cōmunē vsum loquendi. Et sic illa sola comprehendant̄. que cōmuni v̄su loquendi arma dicunt̄. nec monachus defons veniens cum armis ad claustrum. incidit in hanc penam fm̄ glosam. quia non dicitur tenere cum effectu. Idem Pau. et Zenze. per verbum tenere. quod denotat temporis continuacionem.

¶ Quid si religiosus tenet arma: non ad offensas sed ad alium vsum. vt lapides ad edificandum. Cultellos ad vsum coquine vel mensē: Respondit Pau. q̄ non est locus huic pene. Si autē haberet acerrum lapidum ad fenestram vel super portam ad impugnantū venientes. tunc accedit iste textus.

¶ Quadragesimus secundus contra quasdam mulieres que bighine vulgariter dicunt̄. Similiter et contra religiosos. q̄ eas in eo statu fouent vel eas ad talem statū adducūt. vt in de. cum de q̄busdā. de re. do. fran. Zab. et Pau. allegant extrauagantem Job. r̄xii. que incipit. Sancta romana dicitur. q̄ hic reprobat̄ status quorundam qui vulgariter appellant̄ fratres de paupe vita: aut bigibant bighine assumētes noue religiois habitū superiores sibi eligētes: cōgregatōes et cōuenticula faciētes. nō obstante q̄ ordinē hūc a certis dicant̄

Excommunicatio. 1.

rum episcopis habuisse. Cum talis viuendi modus nullatenus sit concessus. Et fm pau. ubi reprobat status biginialis. quia videt quedam noua religio pter auctoritatem sedis apostolice instituta. Et ex hoc infert. qd etiam si renunciarer. ppijs. non ex hoc erunt approbate. nec religiose ex quo non habet regulam a sede apostolica confirmataz. de re. do. c. j. li. vj. Dicit idem fran. qd in domo sua pnt mulieres pnam agentes vt q habitu voluerint. p hoc eni qd vtant habitu etiam sili biginibus: non sunt bigine ex quo non cōgregant cum eis. quia hec bigine: q hic reprobant. nec obedientiam pmittunt. nec regulam aliquam approbatam pfitent. et opiniones fidei catholice cōtrarias introducunt. vt dī in tex. hec tū cōstitutio sorores tercij ordinis minorū non includit. cū iste pmittant obedientiam et habeant regulam seu quendam modū viuendi a sede apostolica approbatum.

¶ Quadragesimus tertius cōtra p̄bentes scienter matrimonium in gradibus p̄hibitis: vel cū monialibus cōtra religiosos et moniales p̄fessos vel ordinatos in sacris: cōtrahentes. vt in de. eos. de cōsan. et affi.

¶ Quid si p̄bat q̄s cū habente maritū vel euz iudea vel pagana vel cū cognata spūali vel legali vel contra impedimentū publice honestatis. Rūdit glo. qd licet nō teneat matrimonium. tū non incidit in excommunicationē. qd in istis casibus nō est expressum. Itē nota qd tex. dicit scienter. Ideo si quis p̄beret ignorans. s. ignorātia facti p̄babilis et nō affectata. puta. qd nesciebat talē esse suū affinē vel cōsanguineum. nō est excommunicatus.

¶ Sed qd si ignorabant: nesciētes vsq; ad quōtū gradū cōsanguinitatis vel affinitatis extendere p̄hibito iuris. Tamē bene sciebāt in quo gradu erant. Rūdit glo. qd in cōditū in excommunicationē. quia ignorātia facti et nō iuris excusat. Si vō alter solus sciebat: ille solus ligat.

¶ Sed qd si ignorans a principio cōtraxit. h̄ postea supuenit sibi scia. et tū cohabitauit cū p̄sanguinea quā accepit. Rūdit glo. qd nō est excommunicatus. quia hec cōstitutio nō punit cohabitationē vel incestū sed solū p̄ctū m̄rimonij. p̄bat hoc solūmodo ex eo qd sine iudicio ecclesie ab illa diuertere non posset. Fateor: tū qd cognoscēdo peccat.

¶ Sed qd si p̄rit cū ea quā credebatur cōsanguineā affinē vel monialē et in veritate non erat. Glo. remittit se ad notata. de sen. ex. si vō. el. ij. et c. in audientia. Tamē ex illis capitulis trahi pōt r̄sio. qd talis nō est excommunicatus.

¶ Sed qd si impedimentū qd erat tpe p̄cti matrimonij. fuit postea remotū. Rū. si remouet per dispensationē pape: verba sunt inspiciēda: an tollāt impedimentū etiā quo ad penā p̄teritā. an non: h̄ vt faciāt tū valere m̄rimonij. Primo casu absolutio alia nō est necessaria. Secūdo vō sic. Si vō remouetur impedimentū p cōstitutionē reuocatoriā. tūc die fm Pau. qd si reuocatoriā vult p̄stōnē: quā reuocat fulminatoriā excommunicationis. p infecta haberi. tunc ligati p illā nō egent absolute. Si autē tū reuocat. tūc sic ligati indigent absolute. Et

nota. glo. in vbo. m̄rimonialis. p hanc s̄ram videt qd coactus ad p̄hendū non incurrit hanc penā. Et de absolute coactione: certū est. De cōditionali vō licet tali qd cadere debuerat in cōstantē viz videt ligari p. c. sacris. de his qd vi me. Sed cū nō sit matrimonij deficiente cōsensu. de eq̄tate videt talis non ligari. Et nota etiā glo. in verbo p̄bere qd dicit Secus si sponsalia tū cōtrahat. nisi sequitur copula que cū inducat p̄sumptā voluntatē m̄rimonij de spon. is. qd inducit etiā penā. Et rō est. qd euz istud sit penale: est restringendū et negari non pōt. quia aliud est m̄rimonij: aliud sponsalia.

¶ Quadragesimus quartus. p̄tra medicatōes q̄ sine licentia pape recipiunt noua loca ad habitandū: vel mutat vel alienāt hactenus recepta. vt in c. cū ex eo. de ex. pre. lib. vj. et in de. cupientes. de penis. Nota. qd medicatōes sunt quibus victū tributū certā medicatō. et qd redditus: aut possessiones ex regula: aut cōstitutionibus habere nō pnt. vt de re. do. c. vno. li. vj.

¶ Querit se. qū dicant acq̄rere loca noua: Dic qd quo ad casum huius decretalis: dī de nouo fieri: qū sit post ipsam decre. Et qd modis dicat nouū. vide de elec. general. li. vj. sup verbo de nouo. Dicit tū pau. qd si domus cornuat: cuius tamē solum cōtinue remanet in dominio ipsorū mendicantiū: licet de nouo reedificare: nec incurrit excommunicationem. Secus si locus non diruptus desierit esse de ipsorū dominio et habitatione. et postea nouo iure acq̄ratur illud. quia tūc incurrit in penā. Et p̄ hoc dici posset de cōuentibus antiq̄s in austria. boemia et h̄mōi. de quibus fratres minores p̄ longa tempora de facto expulsi fuerūt. Qui quidem conuēnti nunc inhabitari possunt per fratres p̄dictos sine metu excommunicationis. quia nunq̄ dicti cōuentus desierunt esse de dominio ipsorū fratrum saltem de iure.

¶ Quero an iste tex. h̄cat locū in feminis. Rūdit Lap. abb. qd sic.

¶ Quero an isti religiosi possint loca acq̄rere post istud capitulū mutare. sine licentia pape vel alienare sine metu excommunicationis. Rū. Lap. quez sequitur pe. de an. et se. in. d. c. cū ex eo. dicit qd loca capta ante cōcilij. de quo in. d. c. cū ex eo: nō pnt dimittere. aliter sunt excomunicati per. d. de. cupientes. Sed capta post illud cōcilij bene pnt dimittere. p hoc facit s̄ra in. d. c. cū ex eo. et in. d. de. in. v. hactenus. id est vsq; nūc. qd fm papā. hactenus? p h̄ aspiratū facit duas ptes. s. hac et tenus. i. vsq; nūc. Et vt recitat se. hoc de facto accidit benonie. qd fratres de obleruātia cep̄rūt edificare locū supra montē sancte marie. spūali licentia pape. Et ceperunt ex pte septentrionali secus viā. Et qd erat ventosus: frigidus: deliberauerūt mutare in eodē loco. h̄ ex altera pte vie. vt sic mons eos regeret a vēto australi. Et desinuatū fuit qd nō h̄bat locū dicitur. qd ad mutatōnē. nisi de locis ante istud capitulū acq̄sitis. Et sic nō erat necessaria noua licentia quo ad remissionē. Licentiā autē qd ad habitandū. de nouo iam habuerant. Et sic ex p̄dictis inferunt. qd dictus textus habet locum solum in duobus casibus.

bus. qd si loca de nouo ad habi
vel si habitata ante dictū capitulū
cur: etiā si videntur antiqua
no ad habitandū quocūq; loco
cū demerant loca acquiritur po
¶ Sed pone. fratres sancti
stelle habebant locos cōgruū
nes vt faceret viam p quā p
marcos ciuitatis destruerent
fratros aliquos domos parui
erat quedam flumen parui
ab illis domibus. Et dederunt
di potuerunt supra flumen: per
illa domos. Querit an possit
Lapis. Et arguit qd nō. per
vō p̄bideat acquirere noua
taudū. Nam intermedia s̄ra
mutatōem ad parui locum. A
ducit. Cōtrariū tamē dederunt
in dicto. c. cū ex eo. quia talis
s̄ra non edificatio: est de acq̄
ff. de p̄bida ab ea pte. s̄ra ergo
ter stare nisi quatenus dī dicit
cum ex eo. Sed istud capitulū in
sibus nō s̄ra in acq̄sitis h̄bat
nouo. et in mutatōne et transi
sibus nō in nullo locū cōcedi
p̄vna parte facti: quia ille qui
querere noua vna in recondi
p̄bitionis: post p̄bitionē
p̄stima vna vna p̄bitionē
suis in. c. h. ij. Rū. de cōc. p̄
posuit. Argumentant enī vt
bet indicari istud additam
ris. Et per p̄dicta videtur p̄
tantes dicit et gabellas: per
na pedagia ponere. p̄ hoc boe
ca. de sup. ne. p̄. et c. cōsuetudo
bomas de consi.

¶ Quero an dicit medicatōes
ca de nouo: Rū. qd nō ad habi
p̄vna p̄bitionis bonū
aplicatōe de p̄bitionē. P̄bitionē
tionē. De locis autē q̄ sine in b
p̄vna p̄bitionis h̄mōi. secus c
nī p̄bitionē capere et mutare: p
Et nota qd dicitur nō p̄bideat
fratru de loco ad locū p̄vna
vt in. c. h. ij. de re. cū h̄. Sed
tum capere: vel locū ad locum
de an. Et p̄ hoc patet qd ca
mutatōe eaz quas m̄dicant
dum. p̄vna vna vel p̄vna vna
cud r̄sio dicit p̄bitionē.
¶ Et ante legatū delatere p
tū se. dicit qd nō.

¶ Quadragesimus quintus. qd
p̄bitionis vel alibi dicitur
bonis a solutione decimarū
vt. Et nota qd vt habeat lo
reparatū. p̄vna qd talia dicit

bus. scz si loca de nouo ad habitandū recipiatur: vel si habita ante dictū caplm mutent vel alienentur: etiā si dimittant antiqua loca: ppter alia d no uo ad habitandū querēda. non autē habet locum cū dimittunt loca acquisita post istud caplm.

¶ Sed pone. frates sancti Aug. in ciuitate castelle habebant locuz cōtiguū muro ciuitatis. Quos vt facerent viam p quā possent ire circūcirca muros ciuitatis destruxerūt partē. Et dederunt fratribus aliquas domos ex alio latere. Inter q̄s erat quoddam flumen parū diuidens cōuentū ab illis domibus. Et dederunt eis licentiā faciendi pontem supra flumen: per quem possent ire in illas domos. Querit an possint: hanc. q. format Lupus. Et arguit q̄ nō. per dictū text. cum ex eo. vbi prohibetur acquirere nouas domos ad habitandū. Nam intermediū flumen facit discontinuitatem ad primū locum. Et sic mutationes inducit. Contrarij tamē determinat: vt refert Be. in dicto. c. cū et eo. quia talis acquisitio et post acq̄sitionem edificatio: est de actibus iam permissis. ff. de proba. ab ea pte. Isti ergo iuri antiquo oportet stare: nisi quatenus est derogatum est per. d. c. cum ex eo. Sed istud caplm imutat in duobus casibus nri. scz in acquisitiōe habitationis in loco de nouo. et in mutatione et translatione rē. Sed casus noster in nullo istorū concluditur ergo rē. Et pro ista parte facit: quia ille qui est prohibitus acquirere nouū ius in re: non dicitur venire contra prohibitionē: licz post prohibitionem augmetter p̄stinū ius ante prohibitionē questum: vt est casus in. c. si. ij. Rñ. de cōsec. pte. li. vj. Sic est in proposito. Augmentant em̄ isti primū ius. Et sic debet iudicari istud additamentū nature prius iuris. Et per p̄dicta videtur posse teneri q̄ augmetantes data et gabellas: per hoc non dicitur noua pedagia ponere. pro hoc optime facit de. vni. ca. de sup. ne. pte. r. c. consuluit. de iudeis. et. c. p̄hibemus. de consi.

¶ Quero an dicti medicantes possint capere loca de nouo: Rñ. q̄ nō ad habitandū: que sint p̄p̄inqua habitationibz hominū: sine licentia sedis aplice: q̄ de p̄stitutōe Bonifa. exp̄ssam faciat mentionē. De locis autē q̄ sunt in heremis vbi non est p̄p̄inqua hitatio hominū: secus q̄ illa de licētia suorū p̄latoz capere et mutare possunt. d. c. cū et eo. Et nota q̄ dictū. c. nō phibet transitū singulorū fratru de loco ad locuz: quia est p̄missus et causa. vt in. c. licz. de re. cū sy. Sed phibet nouū cōuentum capi: vel locū ad locum mutari. vt dicit Pe. de anch. Et p̄ hoc patet q̄ captio domūcularz: vel mutatio earz quas medicantes capiūt ad habitandū p̄ transitū vel p̄ infirmitatē et huiusmodi: nō cadit sub dicta phibitiōe.

¶ An autē legari de latere possint dare hanc licētiā: Be. dicit q̄ nō.

¶ Quadragesimus q̄ntus p̄tra religiosos qui in p̄dicationibz vel alibi dicunt aliqua ad retrahēdū homines a solutione decimarū: vt in re. cupiētes de pe. Et nota q̄ vt habeat locum hec pena duo requiruntur. Primo q̄ talia dicant vt retrahāt au-

dientes a solutione decimarum debarum ecclesijs: secus si dicerent alia intentione: vel si debite non essent ecclesijs: sed alijs quibuscunq;. Secundum est q̄ pferant obligatis ad decimas soluendas. secus si non obligatis. Item nota q̄ in hanc penam incidunt si hec verba dicant in sermonibus suis. id est in p̄dicationibz: vel alibi. id est in priuatis locutionibz: neq; de ista habet locum in clericis secularibz: vel laicis q̄ p̄traferēt.

¶ Quadragesimus sextus de religiosis qui confitentibz sibi nō faciant p̄scientiā de decimis. Nota q̄ p̄dicatores vel cōfessores q̄ nō faciunt p̄scientiā de decimis sibi p̄fidentibus: vel qui negligunt p̄dicare q̄ fuerint requisiti: non incurrunt excōmunicatiōem sed suspensionem ab officio p̄dicationis et cōfessionis. donec p̄fidentibus ip̄s: si hoc ipsum eis dicendi comode facultatem habuerint cōscientiam fecerint. Sed si in p̄dicta suspensione p̄sumplerint p̄dicare: ip̄o facto sententiā excōmunicatiōis incurrunt: vt in demē. cupientes. de pe.

¶ Quero q̄ dicit q̄ tenent facere p̄scientiā quādo populo p̄dicabunt. An teneant q̄ clericis p̄dicant: Rñ. glo. q̄ nō. Item nota fm̄ zen. q̄ hic nō fit mētio de festo natiuitatis domini. ppter celebrationē triū missarū. ppter quod nō est forte commoditas p̄dicandi. Item nō fit mētio de festo pasche. ppter cōmunionē. Sed fit mentio de assumptione. et natiuitate beate Marie. et natiuitate Jo. baptiste. penthec. et ascē. dñice. In prima dñica. quarta et vltima quadragesime. Et hoc cū fuerint requisiti ab ecclesiarū rectoribus vel vicarijs: aut locū tenētibz eorū dē.

¶ Sed q̄d si regunt in alijs t̄p̄ibus: videt dicēdū q̄ nō teneant p̄dicare: q̄ hic soluz dicit tex. q̄ p̄dicant i istis solēnitatibus.

¶ Quadragesimus septim⁹. Officiales cōmunitatum facientes: dictantes: vel scribentes statuta super vsuris soluendis. non reuocandi: vel non restituendi: vel iudicantes fm̄ illa: vel non delētes illa si possunt infra tres menses de libris cōmunitatū: vel illa seruātes excōmunicati sunt: vt in de. ex graui. de vsur.

¶ Quero: nūquid statuentes q̄ sui subditi non possint p̄ vsuris recipere vltra duos solidos pro libra in anno. Et hoc sub pena. r. librarum. Non tamē q̄ faciant vsuram: sed si fecerint nō recipiāt vltra dictā summā. nūquid incidant in sententiā excōmunicatiōis: Rñ. Dir. li. iij. dicit q̄ sic. cum quodā modo audaciam et colorē dent: saltez indirecte ad vsuras exercendas: vt in dicta de. ex graui. ibi. diuersis colonibus. Et quia denegando de maiori. indirecte videt cōcedere de minori tacite. r. v. dist. qualis. Quod verū est si hoc fit in fraudem: vt per hoc sic possint vsuras exercere. Sec⁹ si nullo mō intēderēt cōcedere. licz illud p̄mitterēt vt maius malū euitetur. Et sic nō solū de maiori summa: sed etiaz de duobus solidis denegare videntur. v. iij. q. iij. c. j. et. xxxj. q. j. c. hac ratione. Et fm̄ hanc distinctionem concordā opinionēs que videntur contrarie.

Item sunt irregulares et ineligibiles actine et pas-
sive. Si autem sententia interdicti vere non ligat
impediente appellacione: vel alia nullitate: cum
matris ecclesia illam servat: religiosi ligantur hac
pena sed non alijs. Quando vero tenet et servat per
matricem ecclesiam tunc ligantur vtriusque. Quando vero
non tenet nec servat per matricem: tunc neutris
ligantur. Sed hec dicta per distinctionem. Dij factas
sunt limitanda.

¶ Quid si episcopus mandat servari interdictum
et capitulum mandatum contrarium? Rñ. zen. q. p. v. p. v. p. v.
obediendum est episcopo.

¶ Quadragesimus non? casus est de quadam ex-
cōmunicacione que habet in de. vnica. de seq. pos. Et
quod ista excōmunicacio nihil vtilitatis pferat p seculis
Ideo ea sub silentio ptransco.

¶ Quiquagesimus. contra accedentes ad sepulcrum
dñi etiā et cā devotiōis sine licentia pape: et absolu-
tio pape vel suo penitentiario reservat.

¶ Quiquagesimus primus? Quicunq; libellos fa-
mosos i vulgari vel litterali sermone: necnō can-
tibus et ricinis edere: aut publicare psumunt i
infamiam et detractionem status ordinis pdicatoz et
minorū sunt excōmunicati. A qua nō possunt absolvi
nisi psonaliter sedi aplice se pñentent. Alexander.
in privilegio. Et alio.

¶ Quiquagesimus secundus. ptra symoniacos d
quib; i symonia. vj.

¶ Sententijs p statuta ordinarioz quorūcūq;
nō ligantur ignorantes: nisi ignorātia fuerit cras-
sa aut lupina. de cōsti. vt animaz. l. i. vj. Et glo. ibi
in v. statuta. Rñ. glo. in. c. a nobis. el. pmo. de sentē.
excō. dicit qd nō subditi ligant: ex quo delinquēt
in loco statuētis. Idē cōmuniter tenent legisse in
l. cūctos populos. de sum. tri. et si. catho. Sed pa-
nor. ibi post Inno. cōcludit. qd aut querim? d sta-
tuto. aut de sentētia. pmo calu aut statutū est ap-
tum cōprehendere subditos et nō subditos. vt in
exemplo dicto. c. a nobis. vbi sic dicit quisq; fur-
tum fecerit excōmunicatus sit. Et tunc et nō sub-
diti delinquētes in territorio ligantur. Nam lex
semp loquit. l. Arriani. l. de here. Ideo inconti-
nenti: cum nō subditus delinquit efficit de iuris-
dictione statuentis: et ligat suo statuto. Aut statutū
nō potest cōprehendere nisi nō subditos: vt quia
dicit statutū archiep̄i. Quicūq; archiep̄oz fecerit
ante se crucem deferri in diocesi vel puincia mea
sit excōmunicatus. Et tunc fm Inno. non valet statu-
tum quia archiep̄us non habet aliquē archiep̄m
in subditū. Et sic hoc statutum non potest cōpre-
hendere nisi non subditos. Host. hoc impugnat
quia fm opi. Inno. sequeret qd nō posset fieri sta-
tum ptra pegrinos in loco delinquētes. Panor.

dicit qd iste articulus est satis dubius? et adheret opi.
Hosti. Nam cū statutū habeat tractū ad futurū: et
sic lex territorij referat ad tempus habile: videtur
statutū valere: cū dicat iurisdictionē in territorio
suo. Aut fertur sentētia generalis: et potest habere lo-
cum qd supra dictū ē vt tñ extendat ad subditos
sententiantis respectu delicti cōmittēdi. Donec ex-
emplū. Ep̄us p sentētia suā generalē excōmunicat oēs
ludētes ad azarrū. An forēns sciens hāc sentētia
et ptrafaciens incidat in penam. Et dicit qd nō. Et
magna est differentia fm Panor. inter statutum
et sentētia: qd sentētia assumit vires incōntrienti in
eū cōtra quē fertur. vñ habet tñ pprehendere sub-
ditos. Secus in statuto cū habeat actū successiuū
et vinculū sumat tempore delicti. Et addit panor.
qd de sentētia generali debet intelligi dictū caplm
a nobis. vtputa qd nō subditi delinquētes in loco
sententiantis: nō afficiunt illa pena. Et nō de sta-
tuto. p quo tex. ibi pronūciatur. Nec obstat. c.
romana. §. caueat. d. sen. ex. li. vj. vbi habet qd sen-
tētia excōmunicacionis non potest ferri p futuris culpīs
nisi subsit aliqua cā de pñiti. puta mora. culpa. vel
offensa pcesserit. vt de Rñ. panor. qd licet non
debeat talis sentētia sic ferri lata tamen tenet. Et
sic si iudex excōmunicat per modū sentētie iniusta est:
nisi cā ppter quaz pmulgat in sentētia exprimat.
Potest qd sic dicere. Cū in diocesi mea omnes qui
sunt fures vel huiusmodi: incorrigibiles sint: nec
pdicatio prosit. Et ideo necesse habem? aliud re-
mediū adhibere. Et ideo quisq; decetero furtuz
fecerit vel hōi: excōmunicacionē incurat.

¶ Secūdo quero dato qd nō subditi delinquētes
ligentur statuto: data sentētia statuti. qd de igno-
rātib; statutuz? Glo. in dicto. c. a nobis. dicit qd si
statutū punit factū als damnatū. ligat etiā igno-
rātes. Idem videt tenere Bar. in dicta. l. cūctos
Idem do. An. Lōtrariū tenet Jo. an. in dicto. c.
a nobis. et in dicto. c. vt aiaz. Et videt ibi tex. pro
eo. Nam statutū ibi excōmunicabat cōmittētes furtum
Et tñ nō ligat ignorātes qd factū sit als dānatū.
S; panor. in dicto. c. a nobis. dicit qd opinio glo.
videt verior de rigore iuris. licet opinio Jo. an. sit
equior. Ad eū licite potest qd allegare ignorātiā.
Cū scire debebat factū eē damnatū. Vbi aut sta-
tutū puniret factū als nō dānatū: tūc pbabiliter
ignorātes nō ligant. Et ex cōiecturis pbabit scia
vel ignorātia. Et in dubio recurret ad iuramentū
istū? delinquētis. ar. in. c. si vō. el. ij. de sen. ex.

¶ Tercio quero nūquid subditus statuētis de-
linquēs extra territorij afficiat pena statuti. Rñ.
qd nō liget videt tex. in dicto. c. vt aiaz. in fi. ibi eē
territorij iurisdictioni nō pareat impune. Sed Bar.
in dicta. l. cūctos. distinguit qd aut statuēs exp̄sse
intēdebat ligare subditos delinquētes etiā extra
territorij. Et tūc ligant subditi. Exemplū. dicit
statutū. Quicūq; cōmiserit furtū: vbi cūq; sit excō-
municat. aut statutū ē generale. et tūc restringit
ad territorij statuētis. S; panor. in. d. c. a nobis.
dicit qd multi moderniores legisse in. l. si. ff. d. iur.
om. iu. tenēt oppositū. Et hoc credit panor. ven?
vt nūq; delinquētes eē territorij afficiant statuto.

ad. q. quotidiana. Ecce epus facit monitionam qz quicqz habz instrumēta vel scripturas tūqz infra xv. dies debeat manifestasse; alio qn rē. Petrus qz habebat huiusmodi scripturas infra dictū terminū nū erat absens r sic ignorabat. Postmodū elapso termino epus fulminat excoicationē. Demū petrus venit ad locum r certiorat de dicta sententia r nō reuelat. An sit excoicatus. Dicendū est p pe dicta qz non. qz talis sentētia vltra terminū vltē pns statuetis nullū hz vigozē.

Sola p̄suetudo absqz sentētia vltē p̄suetudōe nō reddīt aliquē excoicātū.

Quobz ex causis sentētia excoicatiois sit ferenda. Rū. tres cause p̄t esse. Prima est cōtumacia vt qū qz fuit vocatus siue monit⁹ p iudicē tribz edictis vel vno. p omibz r ipe sit p̄sumax. Secūda qū qz ex aliquo certo damno vel offensa. p q non vult satisfācere; excoicat. Et pbantur p̄dicta duo extra de lit. nō cōte. qm̄ frequēter. rj. q. iij. certū de v. sig. et pre. Sup istis casibz dicit Tho. nullus debet excoicari: nisi p peccato mortali. Et qā in damnificādo aliquē cōpaliter siue in rebz temporalibz aliqz mortalit peccat. ideo p dāno temporalis ecclesie excoicare p̄t. Sed qz excoicatio est granissima pena; nō debet infligi etiā p peccato mortali: nisi p̄sumax quis fuerit. tunc etiā postqz monit⁹ fuerit excoicari potest. Tercia causa siue modus excoicatiois est qū p̄sumax ignorat: s; excoicat in generali. vt quicqz furtum fecerit rē. Pro peccato vō alterius nemo debet excoimunicari. rxiij. q. iij. si habes.

Quō debet ferri sentētia excoicatiois? Rū. debet p̄mitti triplex monitio: vel vna p tribus. Aliiter est iniusta r iudex est suspensus per mēsem ab ingressu ecclesie. extro eo. sacra. Sed debet habere tempus cōueniētia interualla: nisi facti necessitas aliud suaserit r debet ferri in scriptis p̄tinentibus causam excoicatiois. Aliiter excoicans est suspēsus nō solū ab ingressu ecclesie; sed etiā a diuinis per mēsem. que si exequatur irregularis efficitur. nec nisi p papam potest cum eo dispensari. extra eo. cum medicinalis. li. vj. Sed he pene nō tangunt ep̄os cū nō fiat specialis mētio de eis sic oportz. vt in. c. qz piculosum. d. sen. ex. li. vj.

An autē in huiusmodi censuram incidāt prelati regulares si non seruant ea q̄ dicta sunt? Rū. per notata a doc. in dicto. c. cum medicinalis. maxime per Be. qz quicqz sit ille qui habet potestatem excoimunicandi est astrictus. vt pbat tex. ibi quisquis. Et sic loquēdo vniuersaliter nihil excludit. Lapis aut tenet qz huiusmodi regulares nō incurrant in hanc penā. Dicit etiā qz durū esset qz isti prelati regulares qui quotidie habent monere monachos; r singulis horis diei corrigere; vt semper habeant calamiū et cartā p̄ manibz. P̄dicta intelligi vt dicitur est s. Litatio. fm̄ Panor. in. c. reprobabilis. de appel. vbi regula religiose iū seu p̄suetudo daret certū modū in excoicando. Sed si ipe prelat⁹ vellet ex nouo mandato excoimunicare aliquē subditū vltra expresse cōtenta i regula r vltra p̄suetudine generale ordinis. tūc crede-

rē in penam incidere p̄latū: nisi seruaret formam dicte p̄stitutionis. Nā videt tūc temerarie agere. Et nō solū debet intelligi iste tex. de excoicatioe effectuali: verū etiā si nō haberet effectū. Et fm̄ glo. ibi. hec decretalis habet locuz qū sentētia fert etiā p̄tra p̄sonam incertā. Et sic est sentētia generalis. Dicit tū directoria li. iij. qz si sentētia nō potuit scribi; qz piculum erat in mora. nō habet locū hec pena fm̄ Jo. an. qz hoc casu excoicator: nō fuit in culpa. Et nota. p̄ dictis s. de regularibz; qz fratres p̄dicatores habent p̄uilegiū; vt possint obtinere absolutionē a suis cōfessōibz sup suspēsiōe r irregularitate qz p̄traxissent; ex eo qz p̄tulissent sentētiā excoicatiois. suspēsiōis. r interdicti sine scriptis ex incantela. Clemēs. Exigentibz. Et cū hoc p̄uilegiū sit cōcessum ordinī p̄dicatoz extēdit ad minores p bullā aureā.

Quid si metropolitanus. existēs in diocesi suffraganei veniat p̄tra sententiā ab eo latam. Rū. Hosti. dicit qz sicut sentētia vel canon non ligat p̄ferentē: sic nec p̄ferētis superiorē. puta metropolitā. p̄nū. extra de ma. r obe. cū inferior. Sz bug. dicit hoc casu metropolitā ligari. nō sentētia hominis sed iuris. Idem directoria. li. iij. Idē Bar. bā. r Archi. in. c. licz. de elec. li. vj. r Hof. dicit qz illa regula fallit qz habet qz inferior superiorē ligare nō potest. Cū maior deliquit in iurisdicōe minoris. vj. q. iij. placuit. Nec ligatur sentētia p̄ri hominis sed canonis cum incidat in factum iam damnatū. r episcopus auctoritate aplica generalē hēat auctoritatē canonē faciendā quo nō excludit. vnde talis dicit sentētia pape. Et idē dicit Archi. qz ipe ep̄us qui statutū fecit: si faciat cōtra factum damnatū p̄ excoicatioe qz excoicatioe incurrit. imo plus dicit qz ep̄us nō p̄t disp̄sare p̄ p̄uā cōstitutionē: nec etiā p̄ cōsuetudinē generalē; ex quibz alijs ius iam ē acquisitū. Sz si vult ep̄us nō ligari destruat ipsa statuta: alio qn ligabit. Sed Inno. in. c. cū ad monasteriū. de sta. mo. dicit qz cōditōi canonum licet contra suam dispensare cōstitutionē: etiā sine causa. Quia sicut fuit motus ad condendū ita ad tollendū siue dispensandum. Et pro hoc est Jo. an. in regula. Generi. in mer. r in regula. Cui licet. dicens: episcopū posse tollere r dispensare cōtra suam cōstitutionē. Et hoc dicit seruare vniuersum. Et minime sunt mutanda quicqz sentiat Archi. in dicto. c. licz. d. an. limitat; nisi cōstitutio transferat in p̄uilegiū vel cōtractū. Et sic p̄t intelligi opi. p̄traria. vel nisi p̄stitutio esset iurata: qz tūc stante p̄stitutione nō posset disp̄sare. Cū seipm̄ a iuramento absoluerit nō possit. hanc etiā opi. vltimā tenet Panor. in. c. p̄mo de rap. Et hec opinio videt cōmunis fm̄ Panor.

Quid autē si ep̄us cōmunicat in damnato crimine cum illo quez p̄pter crimen excoimunicatū? Nāquid eandem sententiā incurrat: sicut r vn⁹ alius. Rū. fm̄ Ray. qz sic. Et hoc auctoritate canonis. Et vt refert Asteū. li. vj. huius opinionis est Hosti. et Inno. qz talis ligatur a canone occasione sententię sue. Et iste casus multū differt ab

catio.]

et huiusmodi. nūquid vere erit excoicatus: Rñ, fm Guil. Si p talia verba agat in foro iudicij, nō reputabit excoicatus: nisi aliter cōstituerit de intentione excoicantis: vt q; semp solitus est ita dicere z huiusmodi. In foro autē penitēciali: eligenda est tutio: via, scz vt putet se excoicatum z absolutionē petat. Idē Hosti.

Quid si dicat. Excoicatio te z absoluo: Rñ, fm yd. si voluit iudex simul excoicare z absoluerē nihil legit. Si autē voluit excoicāre z postea absoluerē vtrūq; valuit.

Quid de duobus quib; mandū est: vt aliquē excoicent. Et vterq; eoz eodē momēto dicat. Excoicatio te si ille nō excoicat te. Rñ, fm Vg. vterq; illoz iudicij excoicat: q; intēno eoz est: q; ille excoicet. Et est sensus. excoico te zc. qā nescio vtrū ille excoicet te. Et ideo excoico te: vt sic non euadas penā excoicatiois.

Quid de excoicatioib; que p furtis vel dānis occultis pferuntur sic. Excoicamus oēs illos q; tale furtū vel dāniū fecerunt: z oēs qui de hoc aliquid sciuerunt: nec reuelauerint illud. nūquid ille qui sciuerit hoc quocūq; mō. reuelare teneat dāna passo vel alij: Rñ, q; non tenet reuelare dāniū passo: q; hec sentētia intelligi debet de reuelatione fienda p lato ecclesie nō dāniū passo. Sed nec p lato tenet iste qui solus scit: reuelare. imo tenet nō reuelare publice. Sicut notat Vgo. de testib; synodalib; xxx. v. q. vi. ep̄s. in synodo. In hoc tamē casu credo q; teneat reuelare p lato occulte. vt corrigat occulte: nō publice. hec Rod. Sed si ille sciat q; possit pbare. nō tñ tenet in reuelādo publice suis expensis. pducere testes: z in iudicio trahere reum.

Quid de illis qui excoicati ordinēs recipiunt: Rñ. si scientes se esse excoicatos receperit a susceptis ordinibus sunt impetū deponendi: si sunt clerici seculares. si vō nō recolentes factum: pro q; in excoicationē incidit vel factū quidē scietes sed iuris ignari. nesciebant se esse excoicatos tunc cum talib; si sunt seculares: archiep̄i: vel ep̄i dispēlare nō possunt absq; mādato sedis apostolice. Si vō sunt regulares: abbates ipoz post inuictā penitentia z pactam: poterūt cum eis dispēlare: nisi graue fuerit z notabile factū: vel qui fecit adultus fuit z discretus: vt violētē ptra obliuionem z ignorantiam psumatur. probantē hec omnia. extra eo. cum illoz in fi.

Quid fiet de fructib; ecclesie clerici excoicati. Rñ. fm Ber. debent assignari alicui qui celetur p eo donec ipse est excoicatus. extra de appel. puenit. Quod si iniuste fuit excoicatus: recuperabit fructus sibi sublatos. ij. q. v. sup. causas. Idē Ray. z Hof. Si vō iuste nō potest. L. de re mili. l. cum allegatis. l. xij. Hosti. tamē limit p̄dicta: vt refert astein. l. vij. q̄dij excoicatus in sententiā dormit. hoc est q̄dij est i mora petende absolutionis: quia non debet p̄cipere beneficij qui non facit seruitiū. extra de ap. pastoralis. in fi. Secus si nō esset in mora. extra de cōsel. p̄. q; diuersitatem,

Quid si non habet vnde viuat clerici excoicatus. Rñ. astein. fm Jo. q; puidendū est ei interrim de bonis ecclesie: q; etiā depositus puidetur. l. dist. studeat. ne cogat i obprobriū cleri medicare.

Quid sentētia excoicationis lata sub cōditōe liget anteq; extet conditio. Rñ. fm Hosti. nō ligat. extra de ap. p̄trea. el. ij. et extē eo. a nobis. el. j. vñ z si pendētē p̄ditōne appellet. tenet appellatio. Sed si pure sereret sentētia nō reuelaret p appellatiōne. d. c. pastoralis. Trāffert tñ cause cognitio nē in supiorē. extra eo. p tuas.

Sed qd si pendētē p̄ditōne desinat esse eius subditus. Rñ. tenet sentētia. nisi appellet. et de fō. cōpe. c. pe. et de offi. dele. gratū. z. c. relatū.

Pone q; aliquis excoicet post appellatiōnem. nō tamē p̄quit eā. nūquid rata manebit sententia. Rñ. q; nō. Aut etiā appellatio tenuit aut non. Si sic: excoicatio postea nulla fuit ipso iure. d. c. p tuas. Et ita siue p̄quaf appellatiōem siue nō: nō efficit p̄ma aliqua. Si non tenuit: ergo excoicatio p̄ma facta statim tenuit. hec Astein. de hac materia vide s. Appellatio.

Quid si iudex dicat excoico te si habes res tuas. nūquid p appellatiōne suspendet. Rñ. fm Hosti. nō suspendet si habet res illas. Si tñ occultū ē: ecclesia nō iudicat de occultis.

Quid si dicat. Excoicatio te quia fecisti furtum. Et tamē falsum est. Rñ. fm yd. Hosti. et Inno. Tutius est dicere q; excoicatus teneat vt. xj. q. iij. c. j. z. c. si ep̄scopus. q; non est error intolerabilis exp̄ssus. Et causa licz sit falsa. nō tamē est impossibilis. vñ p̄sulendum est q; absoluaat ad cautela: quo ad forū iudiciale. Sed quo ad deum non est ligatus: nisi forte ex p̄temptu. vide tamen ad p̄dicta que notant docto. in. c. inter ceteras. de re iudi. et Panoz. ibi. Quod aut sententia continet causam falsam. Et tunc aut causa est notorie falsa z impossibilis. Et tunc non tenet sententia. etiā si sit excoicatiois. Exemplū. si iudex condemnauit vel excoicauit eunuchum vel infantem: quia p̄gnantem reddidit moniales. Aut causa notorie est falsa. sed nō impossibilis. vtputa iudex excoicauit aliquē quia spoliavit ecclesiam cum incendio. z notorie causa est falsa. nō tñ impossibilis. quia hoc potuisset facere. Et Archi. in. c. venerabilibus. eo. ti. li. vj. dicit talem sententiam valere. et loquitur in excoicatione. Et forte potuit moueri. quia iura i nullitate excoicationis loquitur. qñ in sententia fuit exp̄ssus error intolerabilis. Et hanc opinionē tenet glo. saltē in excoicatione. in. d. c. p tuas. Sed do. An. tenet q; sententia excoicationis notorie falsa non valet q; iniusta sentētia sustinet. p̄pter p̄sumptionē iusticie que cadit sup dubio. c. causaz. d. re iudi. Secus dicit: in causa manifeste falsa. Et hoc putat verissimū panoz. Non ob. q; iura in excoicatione faciunt mentionē de expressione erroris intolerabilis: q; dico q; iura illa debent eā exp̄p̄ficādi sup nullitate. Et ea que dicuntur eā exempli: nō stringunt regulam. nam expressio erroris inducit nullitatē: q; apparet notoria iniusticia. Idē q. iij

catio.]

Excommunicatio. I. Fo. xcvi.

dabitur sic dicenti terminus octo dier. Et si probaverit non absoluet nisi paxter emenda: vel det cautionē de parendo iuri: si offensa dubia pponatur. Si tamen pendente pbatione pma. scz illius qui sic fuerat excommunicatus: debz evitari in illis omnibz que vt actor in iudicijs attentaverit. Extra iudiciū vō in officijs. postulandibus. electionibus et alijs legitimis actibz debet admitti. extra eo. solet. li. vj. q. si appellationē sup hoc nō fuerit psecutus: vt de dicit. j. tempus statutū a iure vel a iudice. Et ipse fuit excommunicatus nominatim et expresse: lapsō dicto tempore debet denunciari. Et tā in iudicialibz q̄ extraiudicialibz actibus remoueri donec d̄ ipsius sententiē docuerit nullitate. extra eo. licet. li. vj. Quartus casus est. qm̄ aliquis excommunicatus participaret: non in crimine sed in locutiōe et in alijs casibz in quibus incurrit minor excommunicatio. Et ratio est fm̄ doc. qz nemo debet excommunicari nisi p peccato mortali. et ideo isti participantes in locutione et huiusmodi. de se non peccant mortaliter nisi post monitiōē. Et ideo talis sententiā nō valet nisi pmissa trina monitiōe: vel vna p tribz. et nisi exprimat nominatim ip̄i admonēdi. extra eo. statum. et. c. institutionē. li. vj. Quisā tamē ad predicta dant duas restrictiōes. Nam ab. et Jo. an. put recitat Panor. in. c. qd̄ in dubijs. extra eo. restringit dictos ter. qm̄ quis excommunicatus participans excommunicato a se. Secus si excommunicatus participans excommunicato ab alio. ut pnta fecit ep̄us hanc sententiā. Excommunico omnes p̄icipantes excommunicato ab archiepo vel a papa. tūc enī hec sententiā licz forte sit iniusta: tenet abiqz alia monitione cononica. Et hoc clare videt pbari in dicto. c. statum. ibi. excommunicatis ab eo. Hoc etiā casu non valet sententiā suspensiois vel interdicti: nisi pmissa monitiōe canonica. vt in. c. statum. eo. ti. li. vj. Secūdo aliq̄ limitant predicta: et dicunt qz dicta decretal. cōstitutionē. solū habet locuz qm̄ singulares: et nomina p̄one excommunicant: qz tunc requirit monitiō specialis. Si autē generaliter fereret sententiā: tunc dicunt sufficere generalē. Et sic adhuc remanent antiqua iura. Sed glo. in dicto. c. institutionē. dic qz tunc est dicere qz hodie in genere excommunicatio participantes ferri non possit. Et sic sublatum est qd̄ dicit in dicto. c. qd̄ in dubijs.

¶ Qui autē dicantur nominatim moniti. Vide s. Excommunicatio. xxxvij.

¶ Que autē dicat canonica monitiō: Rū. glo. in dicto. c. institutionē. qz tribz modis potest fieri. vt puta. iudex dicit. Monemus te p pma. Qua finit et monet secūdo p secūda. Qua finit: tercio monet p tertia. Interdum vna monitiōne facit tres. Sic. Monem? te qz vsqz ad talem diem. p pmo talem. p secūdo talē. p tercio talē. Interdū vnaz tñ dat dilatiōē di. Monem? te qz vsqz ad talem diem p pmo. secūdo. et tercio pemptorio a cōmuniōe tal abstineas. Et hoc vltimo casu est interuallū inter monitiōē et sententiā. Et fm̄ glo. ibi sup vbo ppetētia. s. interualla. iudex arbitratibz p psonarum et negocij qualitate. Et nisi facti necessi-

tas aliter suaserit. vt qz partes sunt ad ritā vel arma parati: vel huiusmodi. Quin? quādo p̄lati interdum suis subditis ne exponant suis superioribus aut apostolice sedis legatis: vel in q̄storibus statum suarum ecclesiarū siue monasteriorū. et de hoc ferrent sententiā excommunicatiōis. extra de offi. or. qz pleriqz. li. vj. Sextus cū quis supponit se protectōi romane ecclesie nō tamē appellat ex simplicitate. extra de ap. ad audiētiā. hec asten. Septimus cū excommunicatio fertur cōtra aliquē postq̄ iter arripuit ad papam. extra de ap. dilecti. el. ij. in. tex. et in glo. Et hoc intelligit fm̄ Ber. qm̄ post litem motam iuit ad curiam. Secus si ante. hec Asten.

¶ Vtrum excommunicatus obliget sibi aliquem contrahendo: Rū. Hosti. dicit qz non. Sed verius videt qd̄ Inno. dicit. scz qz omnes tractus initi cum excommunicato nō solum ignorāter: sed etiam scienter et etiā durante excommunicatione: tenent. Et ex eis quidē agit p̄tra excommunicatū. Ipse autē durante excommunicatione agere nō potest. poterit tamen post absolutiōē etiā de cōtractu inito: dum erat excommunicatus. xj. q. iij. qm̄ multos. et extra eo. si vere. Et cōclūde fm̄ cōmuniter modernos. put recitat Panor. in dicto. c. si vere. qz valent tractus super temporalibz initi cū excommunicato p hoc. d. c. si vere. qd̄ loquit̄ in distincte. Item quia cōtractus est de iure gentiū. Excommunicatio vō de iure positio. Item cōmuniō nō prohibet in odium tractus: quo casu pcederet opinio Hosti. Sed in odium ipsius excommunicati.

¶ Vtrum excommunicatus possit intrare ecclesiam: Rū. fm̄ Ray. Excommunicati excommunicatione maior: siue occulti siue manifesti nō debēt intrare ecclesiam q̄d̄ diu sunt excommunicati. Qd̄ intelligit fm̄ v. ad orandū: siue dū agitur ibi diuina officia. Sed ad audiendū p̄dicatiōē admittunt: qua audita statim exeāt. extra eo. nūlo. vbi dicit Panor. qz extra casum p̄dicatiōis nō licet excommunicato ingredi ecclesiam. licz Bar. hu. tenent et ppositū. Idē dic de indico et suspensio ab ingressu ecclie. ar. xxxij. q. iij. vtr cū. pua. Sec? si suspensus eet ab officio tñ: vel interdict? a sacramētis ecclie: qz tūc posset orare i ecclia et ibi audire diuina. Idē tenet Hosti. in sūma dicens: qz nullo mō excommunicat? dz intrare ecclesiam: qz nec interdict? qd̄ ē min? hoc faceē debet. De p̄suetudine tñ p̄ua intrat ecclesiam excommunicati dū mō nō celebrēt ibi. Sz hoc nūqz fit sine peccato. Et qd̄ de ten? est intelligit de excommunicato tā occulto qz manifesto. Idē asten.

¶ Sed nūquid talis ad ostiū ecclesie stare possit vt ibi missa vel aliud officiū diuinū audiat: Rū. asten. qz nō. qd̄ ex mēte vboz decretalis p̄ extra de pe. et re. qd̄ i te. ibi voce ita demissa celebrēt: qd̄ exteri? audiri nō possint. p̄sbyter etiā qz sic scāter celebrat. mortalit peccat. ex de de. excō. c. si. et ex eo. nup. Addūt etiā Hosti. et Inno. in. d. c. nup. qz si clerici sciūt excommunicatū foris stare. et diuina audire: puniri debēt si celebrēt ac si intus audiret. vnde si excommunicatus audit foris diuina: illi qui sunt in ecclesia recedere debēt. Idē asten.

are sententiā in fauore p̄tis. et de p̄tis
 dicitur in iura. In hoc op̄one
 veniunt. Ad hoc op̄one
 nō p̄ p̄tinuitate p̄tinuitate
 si dicitur. Et in iura
 anone remittit nō indiget
 one qz deus vult etā remittit
 alterius iuramentū accepto ad locū
 secus si p̄cipaliter iure p̄tinuitate
 tunc etiā papa non remittit sine
 c. quāto. Ita in op̄one indiget
 fauore p̄tis. Et p̄ vult differre
 det videt differre velle cum nō
 nisi vt p̄tis ad cōcedit redacta
 us. ff. de no. ope. nū. Et p̄tis
 casus c̄p̄tissus in. c. de loca. de
 municatiōe. can.

ad ergo dicitur si aduenit iudiciū
 ste de dicit non solum excommunicatū
 gantur sine cōsensu iudicis tamen
 p̄ si nō solat in terminis p̄p̄tis
 cas? An termin? videt p̄p̄tis
 cas. Et an iste debet sit excommunicatū
 ergo termin? fuit p̄p̄tis abiqz
 iudicis. Et hoc determinat
 s. qui p̄uocant. ff. de pac. dicit qz
 nō potest ualē et cōtractus
 entētia. Sed tale pactum apponit
 nō eandē sententiā non est
 cū. Et intelligit quādo talis pactū
 p̄ debet: cum ip̄o excommunicato
 dicitur: quia tūc non remittit
 municatiōe nec est excommunicatū
 ad si tale pactum vel p̄tis apponit
 ab absoluit per p̄tis iudicem
 ndam est qz p̄tis iudicem
 nū. s. significat. et ad p̄tis

monemus qui contemnit sententiā
 le cōmuniōem fidelium tenent si
 nō erat iniusta: si iusta scilicet p̄p̄tis
 et potest iure excommunicari. et
 ego. Et talis etiam tardius absoluit
 qui iubente. Vnde talibus casibus
 est sententiā iustas sententiā p̄tis
 ferent.

ibus casibus sententiā excommunicatiōis
 est ip̄o iure: Rū. in iura. p̄tis
 in tunc cam nec debet de hoc p̄tis
 iura non erat eius iudex. et qz
 rat publice excommunicatus et dicitur
 i. audiamus. Secūdo quādo de
 pellationē legitimum. Tertio quādo de
 tolerabilem errorem. De hoc casu
 tra eo. per mas. In q̄ casibus ille qz
 onit etiā si non p̄tis dicitur
 dicto. c. p̄tis. Et si ad talem p̄tis
 monem: non debet negare nisi vobis
 iura vel excommunicatū: et op̄one
 excommunicatū p̄tis iudex qz tunc

Excommunicatio. ij.

Utrum vniversitas vel collegium possit excommunicari? Rñ. Directoria li. ij. fm Ber. dicit q vniversitas vel collegium excommunicari nõ debz tamẽ si lata fuerit sententia tener. Et hoc est tuc? vt dicit Jo. an. Sed directoria dicit: q ferri nõ debet. et si lata fuerit: non tenet extra eo. romana. S. si. ibi penitus prohibemus. lib. lxj. Et quod papa phibet fieri non licet. xvij. q. j. iam nunc. vnde non sine mysterio dicit. penitus quasi dicat i hac parte omnium potestatem subtrahimus. Et ratio est: quia vniversitas nõ est materia capax ad recipiendum talem sententiam. Cum vniversitas vel collegium non faciat psonam verã: sed fictam. et sola psona vera que habz animã rationalem ligat excoicatioẽ. extra eo. c. medicinalis. li. vj.

Utrum excommunicatus possit amplius excommunicari? Rñ. potest: siue p eadez causa: siue pro diuersis. ij. q. iij. Engeltrudã.

Quis est effectus maioris excoicatioẽ? Rñ. fm Hosti. Primo quidẽ vt nullus cum eo participet nec loquẽdo: nec orando. salutando. vel cõmunicando. comedendo. vel bibendo. xj. q. iij. sicut. et in tribus capitulis sequẽtibz. Item q non possit eligere vel eligi. extra de ap. cõstitutis. Itẽ q nullum beneficiũ ecclesiasticũ acquirere possit. extra de ele. ex. postulat. Item qdũ excommunicatus est de beneficijs suis nihil percipiat. extra d ap. pastoralis. vbi Panor. dicit. q excoicatio nõ est puidendum in aliquo nisi fame periret. de hoc dictum est supra in hoc. c. Et Panor. ibi reddit rationẽ diuersitatis inter excoicatioẽ et depositum: quia excoicatus potest sibi puidere. sed petendo absolutioẽ sed depositus non: qz cum fuerit depositus propter crimen quãtũcũqz sit emẽdatus: non recuperat primũ statum. Merito sibi dispensatiue puidet ecclesia de temporalibus. Et sic limitanda est glo. nota. in. c. cum vintomensis. de elec. que dicit. puidendũ esse suspensio a beneficio: ne cogatur mendicare. Intellego illam glo. quando suspensio est facta propter crimẽ Sed si propter contumaciam. non puto sibi i aliquo subueniendum cum possit sibi prouiderelatisfaciendo. Nam sepe homines d cibo securi iusticiam negligunt. Idem dico de elemosyna q si fame periret: tunc esset subueniendum. Sec? vbi non esset tanta necessitas. Item non potest constitui pcurator. extra de proba. post cessionẽ. Nec etiam potest constituere: nisi ad se defendendum vt in. c. intelleximus. de iudi. Quinimo si qua cõmunitas aliquem pcuratorem instituit et ipse excommunicatus inter constituentes fuit vt rector pncipalis et expressus: vel eius auctoritate factus esset pcurator: vel si ipsa cõmunitas: sciendo ipm talem vnacum eo fecisset pcuratorem: non valet. extra de procu. c. si. Si tamen excoicatus sit reus bene potest se in iudicio defendere. et ad hoc pcuratorem constituere. vt dictum est per dictum. c. intelleximus. vbi notat glo. q si non potest pcuratorem habere: vel fidelem reperire: q poterit respondere etiam per seipsum. Secus si sit actor: vel si reconueniat. extra de excep. c. inter

Item constitutiones et sententie que feruntur ab excoicatio publico vel de eius mandato sunt ipõ iure irritæ: et nullo vnq tempore valebũt. Et de hoc vide diffuse supra Absolutio primo. Item excoicatio non suspendit per appellationem sequẽtem. vt in dicto. c. pastoralis. S. si. Item quicunqz est excoicatus siue suspensus si se ingerat scienter diuinis sit irregularis. extra de de. exco. apostolice. nec cum eo dispensari potest nisi p papam. extra de re iudi. cum eterni. et extra eo. c. medicinalis. lib. vj. Excoicatus quoqz si impetret aliquod rescriptum super aliquo articulo qz appellationis vel excoicatioẽ non valet. extra de rescript. Ipo iure. li. vj.

Utrum excoicatio baptizare liceat? Rñ. fm Bul. dur. si excoicatus paratus solẽnter baptizatus: irregularis efficitur. Secus si aliis in necessitate hoc faciat. Sicut de malo ministro dictum est s. Baptisim? iij.

Judices seculares cõpellendi sunt ab ecclesiasticis iudicibus repellere excoicatos ab agendo. patrocinando. et testificando in curijs suis. et eo. decernim? li. vj.

An autẽ excoicatus possit esse arbiter vel arbitrator? vide s. arbiter.

Quãdo rector aliquis fuit excoicatus p eo qd fecit in suo regimie: si postea amotus sit: nihilominus excoicatus est: quin etiã successor eius nam vterqz debet ecclesie satisfacere p his que statuit: vel in quibus succedit. extra de iinu. eccl. ad uerfus. vide de hoc s. Excoicatioẽ. viij.

Excommunicatio. ij. de penitentibus clericis. Vide s. Absolutio. ij. per totum.

Sunt casus in quibus penitens clericum nõ est excoicatus. Primum qñ ignoabat q excoicatus. puta quia comam nutriebat. extra eo. si vj. el. ij. Secũdo in clericis qui non ferũt habitũ neqz tonsuram: neqz aliquid de clericatu ostẽdũt si. ij. moniti: se nõ correxerint. extra eo. contingit. el. ij. vbi singulariter notat Panor. q ex solo delicto apostasie. clericus etiã in minoribus non perdit priuilegiũ clericale. etiã si deprehendat in delicto. Et ad hoc videt ter. expressus in dicto. c. contingit et in. c. si iudex. eo. ti. lib. vj. Et pro hoc oportet restringere. c. j. de aposta. Itẽ nota q ad hoc vt clericus perdat priuilegiũ ratione apostasie. debet tercio moneri vt resipiscat. Vt no. in dicto. c. contingit. ibi. iij. Non ergo sufficit fm Panor. vnica monitio p oibz. ex quo ad incurrendam penã ius requirit trinã monitionẽ iuxta theoricã glo. i. de j. d. vi. et ho. de. Et Jo. an. in. c. ex tue. de de. nõ res. dicit q vbi ius reqrit primã secũdã et terciã. citatõnẽ p edictũ p absentẽ nõ sufficit vnica pemptoria: qz in penalibus verba debent intelligi stricte et pncipue: non autem sicte et large. Adde etiã q notat Lar. i. dicta de. j. q nõ sufficeret vna monitio sine pgruis interuallis. Sec? si pnter interualla aliquorũ dierũ: ita q sit vna monitio facta cum tribus interuallis p. c. constitutiones. extra eo. li. vj.

Excommunicatio. ij. de penitentibus clericis. Vide s. Absolutio. ij. per totum. Sunt casus in quibus penitens clericum nõ est excoicatus. Primum qñ ignoabat q excoicatus. puta quia comam nutriebat. extra eo. si vj. el. ij. Secũdo in clericis qui non ferũt habitũ neqz tonsuram: neqz aliquid de clericatu ostẽdũt si. ij. moniti: se nõ correxerint. extra eo. contingit. el. ij. vbi singulariter notat Panor. q ex solo delicto apostasie. clericus etiã in minoribus non perdit priuilegiũ clericale. etiã si deprehendat in delicto. Et ad hoc videt ter. expressus in dicto. c. contingit et in. c. si iudex. eo. ti. lib. vj. Et pro hoc oportet restringere. c. j. de aposta. Itẽ nota q ad hoc vt clericus perdat priuilegiũ ratione apostasie. debet tercio moneri vt resipiscat. Vt no. in dicto. c. contingit. ibi. iij. Non ergo sufficit fm Panor. vnica monitio p oibz. ex quo ad incurrendam penã ius requirit trinã monitionẽ iuxta theoricã glo. i. de j. d. vi. et ho. de. Et Jo. an. in. c. ex tue. de de. nõ res. dicit q vbi ius reqrit primã secũdã et terciã. citatõnẽ p edictũ p absentẽ nõ sufficit vnica pemptoria: qz in penalibus verba debent intelligi stricte et pncipue: non autem sicte et large. Adde etiã q notat Lar. i. dicta de. j. q nõ sufficeret vna monitio sine pgruis interuallis. Sec? si pnter interualla aliquorũ dierũ: ita q sit vna monitio facta cum tribus interuallis p. c. constitutiones. extra eo. li. vj.

Excoꝛcatio. iij. iij. z. v.

mittit manum.

¶ Quid si quis arestat clericum asportantem res: quas ei furatus fuerat. et p̄ violentiam aufert ei? **Rñ. fm. v̄. nō credo q̄ incidat in canones. si res illas ei aufert. dum est in asportando anteq̄ asportans se recipiat ad locuz determinatū. Secus si ex intervallo. q̄ nō licet sibi ius dicere.**

¶ Quid si quis iratus vadat contra clericum leuato pugno ense vel hasta quasi percussurus? **Rñ. fm. Ray. nō incidit. q̄ manus nō iniecit.**

¶ Quid de illo qui plequit clericum fugiētem. vt pcutiat: z clericus sine percussione cadit z leditur? **Rñ. fm. v̄. nō credo q̄ incidat. Secus si ipse fugiens z quasi coactus p̄cipit se in aquam. vel aliud periculum se ingerit vt euadat. q̄ tunc p̄sequens incidit in canonem.**

¶ Fugiens inimicos: vt facilius euaderet. eijciēs clericum de equo z ipsum ascendens vt fugiat: excoꝛcatus est fm̄ quosdam. nam hec est iniectio violenta. nec iure fit. ergo insurgunt verba canonis z mens. Nec obstat q̄ licitū sit se defendere hoc verum est sine lesione tercij. hanc opi. tenet Barto. bax. z Tan. Sed Pe. in lib. de censuris ecclesiasticis tenet contrarium. z inter ceteras rationes hāc inducit. que notāda est etiam in alijs casibus. Dicit enim non credo aliquem sapientem dicturum talem peccare mortaliter. ergo necesse habebit dicere illum nō esse excoꝛcatum. Nam cum excoꝛcatio sit eterne mortis damnatio. xj. q. iij. nemo. nō infligit nisi p̄ mortali.

¶ Quid si quis accipiens clericum per capillos et hñōi dicat: nisi esses clericus pcuterē te? **Rñ. fm. v̄. Si animo iniuriandi iratus hoc faciat. credo q̄ incidat. aliter nō.**

¶ Quid si quis furto accipit corrigiaz clerico qua accinctus erat: vel vestem qua erat indutus? **Inno. dicit z Hosti. q̄ eo dormiente: talis auferens non est excoꝛcatus. quia nulla infertur violentia p̄ sone que non sentit. Contrarium tamen crederet q̄ sit de mente canonis. q̄ qualitercunq̄ quis tangat personam clerici iniuriōse. q̄ incidat in canonem: vt notat Archi. in. c. si quis. xvij. q. iij. et Jo. de hg.**

¶ Quid si verberet conuersus vel nonicius. vide s̄. Absolutio. ij.

¶ Quid si quis credens verberare clericum verberat laicum? **Rñ. fm. Ray. non est excommunicatus. hoc dico p̄pter s̄fam canonis. que erigit actū: cum dicit. si quis iniecerit manus violentas in clericum.**

¶ Quid de illo qui verberat clericum credens esse laicum? **Rñ. fm. Hosti. Si talis errauit in p̄sona vt quia volens percutere. L. laicum: percussit. S. clericum cum vtrunq̄ cognoscat. tutior est sententia q̄ incidit: Nam in clericum manus violentas iniecit. Si v̄o errauit in qualitate. quia de isto qui est clericus: putabat q̄ esset laicus. quia videbat eū in habitu laicali z non gerentem se p̄o clerico. non incidit. extra eo. si v̄o. Secus autez si vidit eum in habitu clericali z p̄ clerico reputabat. q̄ tunc incidit in canonem.**

¶ Quid si aliquem clericum paratus facere aliq̄d flagitium. teneo violenter zelo dei ne illud faciat? **Rñ. fm. v̄. si talem teneo modico tempore inuitum. z etiam renitentem. citra iniuriam tñ percussiois. non credo me incidere in canonem. conco. Inno. z Hosti. Idem dicendum est fm̄ Inno. si superuenientibus inimicis clericus tenetur ne incideret in manus eorum. quia tali iniuria non irrogatur.**

¶ Quid de illo qui mādāt in clericū manus iniicit? **Rñ. fm. Ray. si sequat effectus. tam mādās q̄ is cui mādāt incidit in canonem. extra eo. mulieres.**

¶ Quid si mādator: misit ad reuocandum mādātum? Tuuc distinguendum: q̄ si mādatorius anteq̄ reuocatio puenisset ad eum iam verberauerat. vterq̄ est excoꝛcatus. Sed glo. Ray. dicit contrarium. si mādatorē sufficienter penituerit. rest in charitate. Nullum enī existentem in charitate. ius ligare intendit vinculo excoꝛcationis. Dicitur tñ Ray. cōiter tenet ab alijs. Quod pōt intelligi quo ad forum cōtentiosum. Secus q̄ ad deum. Si v̄o reuocatio p̄ns puenit. nō est excoꝛcatus mādator. Eadem q̄ solutio pōt fieri de eo qui consuluit clericum verberari. si eius consilio fiat.

¶ Quid si mādās clericū verberari p̄iulq̄ verberet decedat? **Rñ. fm. Hosti. si notuū sit. z talis in fine nō fuit absolutus: vel signa p̄nie non apparuerint. haberi dz p̄ excoꝛcato. nec debz sepelin in cimiterio.**

¶ Quid si non mādauit. sed quod factum est ratum habuit? **Rñ. Si iniecta est manus in clericuz nomine tuo. licet sine mādato. z tu hoc ratum habueris. excoꝛcacionem incurris. Si v̄o non fuit facta nomine tuo. peccas habendo ratum. sed nō incurris excoꝛcacionem. extra eo. cū quis. libro. vj.**

¶ Quid de illo qui dicit suis. q̄ vellent vindicari de tali clerico. z sic illi verberāt eum? **Rñ. fm. v̄. Si ea dixi animo p̄nocandi eos. z ipsi ob hoc moti fecerunt etiā nō noie dicentis. Ipse dices nihilominus incidit in canonem.**

Excoꝛcatio. iij.
De excoꝛcatioe falsarioꝝ. vide s̄. Absolutio. j. z. j. c. fallitas.

¶ Quid si quis fallis vti s̄ris ignoꝛāter? **Rñ. fm. Hosti. non excusat. q̄ p̄ alios inuestigare debuit. Si tñ fallitas erat ita latens. q̄ non hñ p̄cipi poterat. z ipse adhibuit diligentia quā potuit. nec p̄cipit. excusatus est. Alioquin nō. extra de homi. Jo bannes. z. c. vlti.**

Excoꝛcatio. iij.
De excoꝛcatioe incendiarioꝝ. vide s̄. Absolutio. j. z. j. Incendiaris

Excoꝛcatio. v.
De statuentibus cōtra libertatem ecclesie. vide s̄. Excoꝛcatio. xvij.

Excoꝛcatio.
De excoꝛcatioe cum eo
quis p̄cipit cum excoꝛcato in
q̄ excoꝛcatus est. dando ei colla
noem. de hoc vide s̄. Excoꝛcatio
participat quid in terminis mor
p̄ter q̄ excoꝛcatus est. Et talis si
licet nō incurrat eandem s̄nam. si
rem excoꝛcacionem. Tertio q̄ si
mis. I. p̄cipit eum ad diuina si
ficia sacra: vel ad ecclesiasticā lega
quidē licet nō sit regularis: vel
v̄. peccat in mortaliter. z est vel
gularis. Nam est a iudicatus
licet de hoc vide s̄. Inno. dicit
cōtra s̄nam cōtempnit. s̄m̄ fecerit
de p̄no. q̄ p̄no. v̄. Et ibi tenet
Jo. an. q̄ inuoluit q̄ illud capim v̄
fore s̄nam cōtempnit. Excoꝛcatio
a v̄o. p̄ter verba ibi posita ad arbi
Et ibi p̄cipit q̄ sic inter clericos in gen
lis officio agens sicut p̄ns. P̄cipit
illis p̄cipit in diuina sit p̄ me
p̄cipit meta mortis sacerdotem
hans est sacerdos fm̄ Hosti. si le
p̄cipit. Deus enī z si culpam
nō excusat. xvij. q. v. Ita ne. Tam
Dug. bene excusat metas ille qui c
tam v̄o. Et p̄nt habet in sum. ce
opino videt humanum reuer. cu
tens excusat in talibus. Et etiā cali
minis est de hoc. P̄no in dicit p̄
et mem̄ p̄ns offer cōsentire etiā p̄
et excusat. d. c. Ita ne. Quarto
in nomine. Si in loquō vel s̄co ostē
do p̄no. Et de taliter p̄cipit die
q̄ quid dicit q̄ peccat mortaliter. Et
vide vide q̄ p̄no. q̄ homo p̄ v̄o
excoꝛcatus loquit. peccat mortaliter. Et
P̄no in claus. q̄ me cā. dicitur
mo hoc. q̄ dicitur excoꝛcato v̄o pecc
sed veniat in quibz talibus. Ex
municat in contemptum diuina. S.
contemptum largius. Ita contra p̄
Tertio q̄ cōicit in diuina. Quat
omne. Quanto si erat excoꝛcatus
p̄no. al̄s effect nūms durum
incurreret mortale. saluando
eum in euitando in mens. Hosti
v̄o. z. Job. z. Arch. ij. q. iij. z
participat cum excoꝛcato cō
p̄no. peccat venialiter. nisi fore
in faciat in contemptum cano
nizationem trufam. Si autem
in p̄no. nem bois mortaliter
q̄ in cōsentit gymnas agit cum
molesto. L. edius. ff. de arbi.
Cuiusmodi delegatus potest

Excommunicatio.vj.

De participatōe cum excoicatio: vbi sciē-
dum qd est quedā participatio illicita. q
quidem cōtingere pōt quadrupliciter. Primo qm
quis picipat cum excoicatio in eodē crimine. ppter
qd excoicatus est. s. dando ei cōsiliū auxiliū: vel fa-
uorem. De hoc vide s. Excoicatioe. xvij. Secōdo qm
picipat quidē in crimine mortali. sed nō in illo
ppter qd excoicatus est. Et talis mortaliter peccat
licet nō incurrat eandem sniam. sed incurrit mino-
rem excoicationem. Tercio qm picipat ei in diui-
nis. recipiēdo eum ad diuina officia. seu ecclesia-
stica sacra: vel ad ecclesiastica sepulturam. Et talis
quidē licet nō sit irregularis: vt extra. eo. is cui. lib.
vj. peccat tñ mortaliter. et est valde ppinquis irre-
gularitati. Nam est ei interdictus ingressus eccle-
sie donec de transgressione hmoi ad arbitriū eius:
cuius sniam cōtempserit: satisfecerit cōperēter. extra
de pini. c. epōn. li. vj. Et ibi sentit Arch. vt penit
Jo. an. in nouella. q illud caplm videt solum ha-
bere locum in celebrantibz excoicatis ab hoie. et nō
a iure. ppter verba ibi posita ad arbitriū eius. et.
Et si postq est sic interdictus ingerit se diuinis: in
suo officio agens sicut prius. Irregularis efficit. q
si talis picipatio in diuinis sit p metu. vt qz tyran-
nus cogit metu mortis sacerdotem sibi celebrare.
beatius esset sacerdos fm. Dost. si se ad martyriū
pparet. Metus em̄ et si culpam attenuet: simplr
non excusat. xxij. q. v. Ita ne. Tamen fm. vj. et
Dug. bene excusat metus ille qui caderet in cōsta-
tem viri. Et put habet in sum. conf. li. iij. Secōda
opinio videt humanior et verior. cum casus necessi-
tatis excuset in talibus. Et etiā casus vtilitatis. qd
minus est. hoc ibi. pmiū tñ dictū p̄ intelligi qm qz
et metu patius esset cōsentire etiā pctō. tunc em̄ nō
ēet excusabilis. d. c. Ita ne. Quarto qm picipat. nō
in crimine. s. in loqndo vel secū orādo. vel comedē-
do et hmoi. Et de taliter picipate dicit Tho. in. iij.
q quidā dicit q peccat mortali. Et subdit q hoc
videt valde graue. q homo. p vnō verbo leui. quo
excoicatio loquit. peccat mortaliter. Et idem tenet
Pano. in. c. sacris. qd me. cā. dicens q est cōis opi-
nio doc. q cōicans excoicatio nō peccat mortaliter.
sed venialiter. nisi in quinqz casibus. Primo qm cō-
municat in contemptum clauium. Secōdo qm fit in
contemptum superioris. seu contra pceptum suum.
Tercio qm cōicat in diuinis. Quarto qm cōicat in
crimine. Quinto si erat excoicatus cum sibi partici-
pantibus. als esset nimis durum. q quis regulari-
ter incurreret mortale. salutando excoicatum: vel
eum nō euitando in mensa. Dost. tñ extra eo. qd
in dubijs. et Job. et Arch. xj. q. iij. rogo. dicunt q si
quis participat cum excoicatio cōtra phibitionem
canonis. peccat venialiter. nisi forte nimis frequē-
ter hoc faciat in contemptu canonis. reputando
excoicationem truffam. Si autem participat con-
tra phibitionem hois. mortaliter peccat. Et hoc ē
qd dicit cōsuevit qmitius agit cum lege qz cum mi-
nistro legis. l. cellus. ff. de arbi.
Sed nunquid delegatus potest excoicare illos

qui in locutione et hmoi participant excoicatis ab
eo: Rñ. potest. Et sic excoicati debent petere abso-
lutionem ab eo vel a delegante: vt puta. a papa. ex-
tra de offi. dele. p̄terea. et c. significasti. et c. pruden-
tiam. Hoc tñ intelligendum est q ipsi participan-
tes nō possunt excoicari nisi cum illa solēmitate de
qua dictū est s. Excoicatio. j. s. qui incipit. In qui-
bus casibz ver. quartus casus. Et est sciendū q ex-
coicatio nō transit in terciā psonam.

Sunt et alij casus in quibus quis licite partici-
pat excoicatio. Primo quidem qm loquit ei in his
que p̄tinent ad absolutionem vel salutē anime. licz
alia verba incidenter interponat vt magis pficiat
Item Bre. xj. q. iij. qm multos. subtrahit a minor
excoicatione plures cōicantes. videlicet vxores: fi-
lios. seruos: ancillas: seu mancipia: rusticos et serui-
entes. et omnes alios. s. eius familiares et subiectos
qui nō adeo curiales sunt: vt eorum cōsilio scelera
ppetent. et omnes qui ignoranter cōicant excoica-
tis. siue illos qui cōicant cum illis qui excoicatis cō-
municant. Quicunqz aut orator: i. causa cōmuni-
dens: aut pegrinus: aut viator: in terram excoicatio-
rum deuenierint. vbi nō possunt emere vel nō ha-
bent vnde emant. dat licentiam ab excoicatis reci-
piendi. Et nota q circa p̄dictas psonas distinguē-
dum est inter illos qui ante erant obnoxij siue obli-
gati excoicatis: vt vxor: filij: serui: et isti tenent eis se-
cut primo tenebant. Qui vō nō erant eis obnoxij
nec etiam nunc sunt. possunt cum eis cōicare: pio-
ut et qm necesse fuerit. extra eo. inter alia. Et de hac
materia notat verus. Dile. lex. humile. res igno-
rata. necesse. Nec anathema quidē faciunt ne pos-
sit obesse. vtil. i. ppter excoicati vtilitatem. vel etiā
participatis: vt. j. dicit. Lex. sez. matrimonij excu-
sat. Humile. s. serui et filij exculant. Res ignorata
id est qm nesciuit eum et cōicatum. Necesse. i. ppter
necessitatez cōicans excusat: de quo. j. Vtilitas er-
go excusat a participatione excoicatorum. Et hoc
potest esse dupliciter. Nam potest esse vtilitas ex-
coicati: vt qm quis loquit ei de his que p̄tinent ad
eius salutem. vnde et exculant hi qui causa p̄dicati-
onis et confessionis habitant inter illos. a quibus
etiam licite petunt et recipiūt elemosinas: extra eo.
cum voluntate. s. predicatorum. Et fm. Dir. si alia
verba in p̄dicatione vel confessione immisceat vt
apud ipsos magis pficiant. exculantur. ergo si alia
intentione hoc faciant. excoicationis minoris vin-
culo astringunt. Item potest esse vtilitas ex parte
participatis: vt cum petit ab excoicatio quod ei de-
bet: vt in. c. si vere. extra eo. vnde et si nolit soluere:
potest in iudicio cōueniri. als ex delicto suo cōmo-
dum reportaret: extra de iudi. intellexerimus. Possz
etiam loqui licite de salute aie sue. p̄ne si necessitas
est. et nō posset hic recursum ad aliū qui cōsulat ei
fm. vj. Et fm. eundē. vj. necessitate imminente
possum petere ab excoicatio cōsiliū etiā sup t̄pali bo
Quanta aut necessitate: vel vtilitate hoc liceat age-
re. arbitrio boni viri relinquet.

¶ Pro: excusatur a participatione cum viro. scilicet
q̄ de matrimonio p ecclesiam approbato con-
stat. d. c. qm.

dire ea m stando extra ecclesiam z nolentem intrare nunquid debet psumere eum excōicatum z sic eū vitare: Rñ. fm. vj. nō est cā sufficiens quare debeat talem reputare excōicatum vel interdictū. Si tñ est ppius sacerdos. qui tenet cognoscere vultū peccatis sui. debet inquirere ab eo. z ei vt melius p̄t consulere.

¶ Vtrum liceat mihi hospitari in domo excōicati ipso absente. aut sumere inde necessaria. aut vinū ad celebrandū missam: Rñ. fm. Glo. Ray. q̄ nō licet. nisi recipiā ab vxore vel dispensatore eius. fm q̄ dictum est s̄.

¶ Vtrum liceat mihi hospitari: vel necessaria recipere in domo excōicati. quam inuenio sine custodia: Rñ. fm. Glo. Ray. li. ex confidentia amicitie hoc facio: nō licet. quia sic quodammodo contra bo cum eo. z obligo me ad antidota z ei cōmunicatio alibi credo ei displicere cum sciuerit: furtū aut aliud peccatum cōmitto. sed minorem excōicationez non incurro.

¶ Quid de illo qui solitus est dare fratribz certam summam singulis septimanis. Et cum sciret q̄ in hōm excōicaret. rogauit vnum de amicis q̄ dicit summam daret fratribz p̄dictis vsq̄ dum reuocaret mandatum. p̄mittens se ei super hoc satisfactorum. nunquid fratres scientes hoc debeant recipere illam summam ab illo: Rñ. fm. Glo. Ray. si fratres hoc non pcurauerunt. nec peccabunt recipiendo ab illo amico. dante nomine suo. nec ille peccabit: qui ita sic puidit in futurum. p̄prio motu et p̄ia intentione: sciens q̄ fratres non recipere ab eo tempore excōicationis. Si autē pcurantibus fratribz esset hoc factum illicitū esset. licet ille amicus p̄prio nomine daret: z fratres in hoc casu fraudem facerent canonis qui p̄hibet cōicare cum excōicatis. Sed circa p̄dicta facta est magna modificatio: p̄ quamdam cōstitutionem factam cōstantie. z etiam in concilio Basiliensi. ante q̄ scissuram fecerit. pat recitat Archie. flo. in sum. in tractatu de celsuris. quam dicit habuisse a fidedignis. z tenor talis est. Insuper ad euitanda scandala z multa picula. que cōscientijs timoratis cōtingere possunt. tenore p̄sentū misericorditer indulgemus: q̄ nemo deinceps a cōione alicuius sacrorum administratiōne. vel receptione. aut alijs quibuscunq̄ diuinis iuris vel extra. p̄textu cuiuscunq̄ s̄nie. aut censurę ecclesiasticę a iure vel ab homine generaliter p̄mulgate. teneat abstinere. vel aliquem vitare. aut interdictum ecclesiasticum obseruare: nisi sententię vel censurę huiusmodi fuerit in vel contra p̄sonā: collegium: vel vniuersitatem: ecclesiam: cōmunitatem: vel locum certum vel certam a iudice publicata. vel denunciata specialiter z exp̄sse. constitutiōnibus apostolicis. z alijs incōtrarium facientibus nō obstantibus quibuscunq̄. Saluo si quem p̄sa cōlega manuum iniectiōne in clericum. in iām latam a canone adeo notorie constiterit incidisse. q̄ factum nō possit aliqua tergiversatione celari. nec aliquo suffragio excusari. Nam a cōione illius. lz denunciatus nō fuerit: volumus abstinere. iuxta canonicas sanctōes. hec in concilio Constantiensi

sub Martino. v. Et sic cōclusiue fideles nō tenent tales vitare in diuinis vel extra. nisi fuerint publicati. seu denunciati sp̄aliter z exp̄sse. Excepto casu de iniectiōne manū in p̄sonas ecclesiasticas notorie. Et ex p̄dictis p̄tz r̄silio ad. q. quotidiana. Ecce papa dicit. Excōico: vel interdico. M. z. M. cū fauoribus z p̄cipantibus sibi: Dic. M. z. M. sunt noiatim excōicati vel interdicti. Et iō sunt vitandi. fauores vō sine p̄cipantes: nō sunt noiatim excōicati: v̄l interdicti. nisi tñ in genere. Et ideo nō tenent quis eos vitare: quousq̄ p̄ iudicē noiatim specificent z denūcient. facta sibi prius fide de p̄cipatione. sine fauore eorū. hec Asten. li. vij.

¶ Querit Rñ. in. iij. di. xvij. vtrum absolutus ab officiali ep̄i excōicati sit vere absolutus: R. q̄ aut ep̄s instituit istū officialē postq̄ iam erat excōicatus aut nō. Si primo mō absolutus ab illo officiali. vere absolutus nō est. q̄ ep̄s excōicatus maior excōicatioe ab omni actu legitimo est suspēsus. Et iō nō potuit instituire officialē. Si autē instituit eū aniq̄ esset excōicatus. tunc distinguitur: aut cepit vti officio ante q̄ ep̄s excōicaret: aut nō. Si sic tñ planū est q̄ vere absolutus est: nisi sit aliud quod obstat Si nō: tunc vt dicit aliqui absolutus ab illo non est vere absolutus. q̄ ex q̄ nō cepit vti officio an ep̄i excōicationē. supueniente ep̄i excōicatione expirat iurisditio. Ad declarāt p̄ hoc. q̄ si ep̄s corp̄aliter moreret. aut deponeret ante q̄ officialis inciperet vti officio suo. iurisditio ab ep̄o sibi p̄missa expiraret. extra de of. dele. l. in glo. A sibi voluit isti dicere de excōicatione supueniente. Sed ista opi. nō placet Rñ. z dicit nō esse sile qd adducit. q̄ mox aufert p̄tatem. z depositio aufert impetū p̄tatis ex ecutionē. Excōicatio autē nō. h̄ suspēdit eā vsq̄ ad ep̄s. vnde videt̄ dicendum q̄ possit p̄cedere. z talis ab illo absolutus vere absolutus est. hec probari possunt extra de offi. vi. romana. li. vij. in tex. z in glo. z in. d. c. l. in glo.

¶ Querit etiā idem Rñ. ea. dist. xvij. Vtrum iudex delegatus post reuocationē cōmissionis sibi facere possit aniq̄ reuocatio cōmissionis ad eum puenire potuerit aliquē excōicare: Rñ. q̄ sic. q̄ aniq̄ ad eū reuocatio cōmissionis pueniat: remanet penes eū p̄tās. q̄ sibi fuerat cōmissa. extra de p̄cu. auditis. in glo. Ibi em̄ d̄. q̄ in iudice tenet qd facit. donec intelligit iurisditioē reuocatā. Alij autē pbabiliter r̄ndēt ad. q. q̄ aut ille qui reuocat cōmissionē interdicit z exprimit q̄ sit irritū z inane quicquid ext̄ie p̄ delegatū fuerit attentatū: aut non. Si primo mō: nō tenebit sententiā lata postea a delegato. Si nō tenebit sententiā. Idem tenet Panor. in. c. aucta de resti. spol. vbi dicit. q̄ si in literis secundis reuocatiōis papa apponit talia verba. per que clare patet eum voluisse gesta per priores iudices a tempore date secundarū nō valere. Et tunc iudicio: siue iuste: siue iniuste. p̄cesserint iudices. nō d̄z valere. p̄cessus: vtputa. apposuit clausulam decernentē irritū z inane quicquid gestum fuerit p̄ priores lras zc. vt in. c. j. de concef. p̄ben. li. vj. Quandoq̄ simpliciter reuocat iurisditioē priorum iudicum: forte cōmittendo secundis. z tunc ante noticiam se

Feudum

Aut etiam si hmoi mercata phibita sunt a prelatz illius loci seu forsitan excommunicata. Mercata tamen que ex quadam necessitate fiunt de victua libo 7 necessarijs ad diem aliquam: non credo illicita esse. dum tamen ppter hoc non se subtrahant a diuino officio. Fran. ar. de may. in tractatu de. x. pceptis dicit. q. in duobz casibz est peccatum mortale. Primo si die dominica tempe quo debet missam audire intendat mercationem. q. non ppatiant simul 7 semel. missam audire 7 mercationem face re. Secundo esset peccatum mortale. quando episcopus excommunicaret omnes vendentes tali die quia in hoc q. excommunicat. phibet. Sed dicere q. aliquis post missam vel comestionem veniens ad for. 7 hmoi: peccet mortaliter: non dicerem. q. illud non est a iure diuino s. ab ecclesia. Sed ecclesia iustinet. 7 non intendit ponere laqueum filijs suis. Et ideo credo q. nō peccet mortaliter. 7 multi sunt huius opi. Idem pe. de pal. Idem archi. floren.

Quid de itinerantibz die dominico. potest dici q. itineratio tempore missę est periculosa. nisi audita missa. s. post missaz vel comestionem pōt fieri 7 ecclesia sic vult: vt epi 7 alij. nec credo q. sit mortale. hec fran. vbi s.

Querit de qōne quotidiana. Episcopus fulminant sententiam excommunicationis ptra laborātes in festis ab ecclesia pceptis. quidam ob necessitatē quandaz imminet. Pura. blada erant in campis. vel fena. imminebat tempestas 7 hmoi. Item causa pietatis circa edificatōem cuiusdam monasterij aut ecclesie sacerdotis pauperuli laborauit 7 hmoi. an p̄dicti incurrant excommunicationem. Rñdet. q. aut iste ep̄us expressit in tali sententia. q. nullus in festis laborat nec causa necessitatis vl̄ pietatis vel hmoi. 7 tūc dico q. talis sententia nō tenet 7 est omnino nulla. quia p̄tinet intolerabilem errorem. quia est p̄ iura et p̄p̄te. quia cōtra. c. si. e. de sc̄. ibi nisi necessitas vigeat. vel pietas sua deat. 7 s. c. licet. eo. ti. vbi ecclesia indulget: circa captionem alienoz in diebz dominicis 7 alijs festis non maioribz. sine quibz tamē alienijs vita humana etiaz comode pertransire possit. Si autem nō expressit causam necessitatis. nec pietatis. tunc dico q. talis sententia debet intelligi fm̄ ius p̄mune 7 interpretari. hoc est q. p̄firmet ius p̄mune 7 tunc intelligit. q. non liceat laborare in festis: exceptis casibz de iure p̄cessis. s. necessitate. pietate 7 raritate. Si tamen q̄s laboraret in festis: non existente aliqua de p̄dictis causis. tunc incurreret excommunicationem. Per idem dici potest de excommunicatione lata p̄ illos qui non audiunt missam in diebz dominicis in ecclesia parochiali: s. audiunt in ecclesijs mendicantium. dico q. talis sententia nō tenet. quia est p̄ iura. vt in. c. vt dominicis. e. de paro. vbi nō inbibet parochianis qn̄ possint audire missam in ecclesijs mendicantium. immo eis p̄cedit. s. illud ca. solum phibet q. parochiani dimissa eoz ecclesia parochiali: vadant ad aliam ecclesiaz parochialem. De hoc vide. i. c. Adissa. Itē

sicut attentatum contra ius est ipso iure nullum. vt in. c. vides. r. di. 7 in. l. non dubium. l. de leg. Ita etiam attentatum contra consuetudinem generalem totius orbis: est nullum. vt in. c. in his. r. c. catholica. r. di. Item sicut ep̄us non pōt artare ius p̄mune nec facere p̄stōnez q̄ ius p̄mune artet Ita nec facere pōt p̄stitūtes qua p̄uetudo generalis arceat.

Feudum est rei immobilitatis: facta p̄ homagio: beniuola p̄cessio. Et nota fm̄ De. helie in tractatu suo de feudis. q. de natura huius p̄ctus est q. dominus retinet sibi directum dominium 7 p̄p̄tatem. vt in li. seu. ti. Quibz causis hz nō dicitur. secundum. quia vtile dominium transit in vasallum. Qd̄ patet. quia vasallus pōt quasi vendicare. vt in li. feudoz titulo. de inuestitura de re. ali. facta. c. vnico. Et ergo quasi dominus. als non vendicaret. ff. de au. 7 ar. le. l. qnt. Tercio q. dñs hz ciuile possessionē. Quarto q. vasallus hz nāle possessionē q. vasallus appellat fructuari. hys usufructuari possidet naturalit. vt ff. de acq̄. pos. l. naturalit. Dico tamen q. ius vasallicum possidet ciuilit̄ 7 naturalit̄: quia p̄scribit. qd̄ non faceret nisi ciuilit̄ possideret. Quinto hmoi contractus p̄sistit in immobili. Sexto. quia si vasallus dominus constitutum seruitium non p̄stiterit: repellit a feudo. Septimo quia sine voluntate domini feudum alienari non potest. Octauo quia feudatio regulariter fit in perpetuum. Nono quia dominus habet mittere in possessionem vasallum. Decimo quia si sit controuersia inter vasallos dominus recognoscit. Sed secus est in emphiteora. Ratio diueritatis. quia in contractu feudali dominus habet vasallum: mediante iuramento personalit̄ obligatū. Et ideo cum habeat iurisdictionem in personam. multo fortius in rem. S3 dominus habet emphiteotam obligatam ratione rei. nec habet aliquod ius q̄ diu pensio soluatur. Ideo recognoscere nō potest. Undecimo vasallus non potest sine domini voluntate feudum impignorare. sed emphiteota bene potest. Ratio diueritatis. quia si vasallus rē pignori obligaret. creditor interim reciperet fructus. Et dominus interim ex hoc pateretur damnum. quia de fructibz domino seruire tenetur. sed vbi emphiteota rem pignori obligat. dominus ex hoc nullum damnum patitur. cum emphiteota teneatur domino prestare pensionem in pecunia consistentem. Et ideo licet alius recipiat interim fructus. emphiteota soluendo dñō pensionē satisfacere pōt. Duodecimo. quia vasallus alteri feudum dare non potest sine domini voluntate. S3 emphiteota bene potest donare. Ratio. quia magis est obligatus domino vasallus. p̄pter fidelitatem q̄ emphiteota. Cum personam ipsius vasalli elegerit. Ita q. alium subrogare non potest inuito domino. Sed licet emphiteota alium loco sui subrogare non possit alienando: tamen hoc sibi permittitur. p̄pter liberalitatem. cum ita possit

ali rem meliore sita p̄le. In non potest incedere in feudum. Sed sicut in re com. re potest. Ratio diueritatis. q. p̄ter seruatum. Sed mulier non redimatur dñs. Sed res d. p̄ter meliores. r. a. bene. cur bono. Sicut tamen dicit. bus casibz. Dñs est si sit feudum. mine concessum. tūc em̄ deficiat. feminas p̄tinet. vt in titulo de. Secūdo est si sit tali pacto ac. em̄do melius ad feminas d. et acum est sciendum. vt in. Quarto decimo vasallus non lam facere sine domini voluntate. Ratio diueritatis. quia vasallus p̄ter meliores dñs: ita ratur. Item dicitur p̄m. s. p̄ requirit. s. feudum dñs. p̄ter fructus non capere bene fructu dñs requirit p̄ctus domini. Quinque non potest. imo potest fructu certam partem p̄uentum. Item aliquo p̄ntore. Sexto decimo tenet prestare fructum nisi fuerit r. Sicut in emphiteora. Ratio diueritatis. quia p̄stare certam partem p̄ctus autem interpellat p̄ dominum non tenet domino. nisi licet q. in septimo vasallus potest feudum inueni voluntate. s. emphiteota diueritatis: q. feudum dat amo quaz voluntatem p̄sequat. Ideo nō in voluntate pōt renouare. S. p̄phiteotam. p̄ter meliores: 7 p̄ter res meliores. s. nō. s. line dicitur non potest. Res mobiles ecclesie de nono feudum. Nam s. p̄tati hoc iuramentum. erant feudales possunt tunc in feudum saluo p̄ter aliquos cas p̄tati feudum potest p̄m. s. dñs. et vel a et parte. Quomodo accipit feudum: quadrupliciter. Primo p̄ inuestitū aliq̄s tradit aliam possessionem p̄ualiter. vel cum basta. vel cū b. tali domino q. dicit se p̄ hoc in accipit p̄ id qd̄ loco inuestiturę dicit aliam vade in possessionem p̄ feudo. Tercio accipit. s. annis tenet feudum 7 diuitias nō fuerit. Quarto accipit. s. in iure ex testamento s. p̄ca. P̄tata autem huius succedentes non succedunt in feudo. Descendentes autem sic. s. p̄tati non filia. Item nepos et

ali? rem meliorare: sicut ipse. Tercio decimo femina non potest succedere in feudum: nisi fuerit coventum. Sed femina in re emphyteotica succedere potest. Ratio diuersitatis. quia feudum datur propter seruitium. Sed mulier non potest ita bene seruire: sicut homo domino. Sed res datur in emphyteosim propter meliorationem. et ita bene potest meliorare nisi sit homo. Asten. tamen dicit. quod hoc fallit in duobus casibus. Unus est si sit feudum femineum vel femine concessum. tunc enim deficientibus masculis ad feminas pertinet. ut in titulo de beneficio femine. Secundus est si sit tali pacto acquisitum. ut si deficientibus masculis ad feminas deuoluatur. quia quod sit actum est seruandum. ut in tit. de suc. fem. §. filia. Quartodecimo vasallus non potest alium vasallum facere sine domini voluntate. hanc emphyteota potest. Ratio diuersitatis. quia res datur in emphyteosim propter meliorationem: hanc ita bene potest meliorare. secundus: sicut primus. id est pensus domini non requirit. hanc feudum datur propter fructum. Et quod potest non eque bene seruire secundus sicut primus. id est requirit pensus domini. Quintodecimo quia pensio non prestatur. imo prestatur fructum certum vel incertum. put fuerit puentum. Item quod non prestatur aliquid pro introitu. Sextodecimo. quod vasallus non tenetur prestare fructum nisi fuerit requisitus a domino. Secus in emphyteota. Ratio diuersitatis. quod emphyteota tenetur prestare certam pensionem certa die. Dies autem interpellat pro domino. vasallus autem non tenetur domino. nisi sciat quod indiget. Decimo septimo vasallus potest feudum dimittere sine domini voluntate. hanc emphyteota non potest. Ratio diuersitatis: quod feudum datur amore vasalli. et ut aliquas utilitatem consequatur. ideo nimirum si sine domini voluntate potest renouare. Sed res datur in emphyteosim propter meliorationem. et propter utilitatem domini. si res melioratur. id nimirum. si sine domini voluntate renouare non potest.

Res immobiles ecclesie de nouo non possunt dari in feudum. Nam et plati hoc iurant. Sed res que prius erant feudales. possunt iterum infeudari. puta si vasallus propter aliquas causas perdat feudum: vel moriatur. poterit platus pcedere filio eius vel alteri. ex de feu. et parte.

Quomodo acquiruntur feudum? Res. fm. Hosti. quadrupliciter. Primo per inuestituram. puta. cum aliquis tradit alicui possessionem rei immobilis corporaliter. vel cum hasta. vel cum baculo. aut aliquo tali a domino quod dicit se per hoc inuestire. Secundo acquiruntur per id quod loco inuestiture habet ut cum dominus dicit alicui vade in possessionem illius feudi et teneas pro feudo. Tercio acquiruntur per prescriptionem. ut si. xxx. annis tenuit feudum et domino fruiuit. licet inuestitus non fuerit. Quarto acquiruntur per successionem. non quidem ex testamento sed potius ab intestato nec enim valet aliqua ordinatio defuncti in feudo facta. Natura autem huius successionis talis est quod ascendentes non succedunt in feudo. puta. pater filio. Descendentes autem sic. Et primo quod filius patri: et non filia. Item nepos ex filio: et non neptis

Et sic in infinitum. Postea vero succedunt collateralis. et isti de consuetudine imperii non succedunt. hanc solus filius. quo deficiente reuertitur ad imperatorem: et fertur cui vult. Et fm. Hosti. In omni feudo statim facta inuestitura. requiritur iuramentum fidelitatis. nisi ex pacto remissum sit. Et fiet his verbis vel similibus. Ego talis iuro ad sancta dei euangelia. quod ab hinc in antea ero fidelis tui. sicut debet esse vasallus domino suo: nec id: quod mihi sub nomine fidelitatis promisit. pandam alij ad eius detrimentum: me sciente. Et nota quod vasallus obligatur domino fm. quod puentum est. et fm. quod feudi natura et consuetudo ipsius et vicinarum consuetudo requirit quibus deficientibus poterit uti iure scripto.

In pluribus autem obligatur vasallus domino. Primo ne sit ei in aliquo damnum de corpore suo: hanc vitabit et impediet. Secundo ne id quod dominus facere intendit: et facile potest fieri reddat ei difficile vel impossibile. scilicet latenter contra percurando. Tercio ne reuelat secretum sui domini alicui maxime qui posset obesse. Similiter nec illa per que minus turberet fieret. Quarto ne sit contra eius iustitiam vel honestatem. scilicet de honestando filiam vel uxorem. maculando eius famam dicto. facto vel pensu. Quinto ne aliquo damnum in temporalibus ei faciat. vel utilitatem impediat. Sexto ut fideliter pbeat ei pensum quo ad verbum et auxilium. scilicet de rebus et personis sua. pbanet hec in li. feu. de forma fide. c. j. xii. q. v. c. de forma. extra de iurciu. c. ego. Item licet vasallus non debeat esse pro alijs contra dominum suum. extra de pestu. c. fi. tamen pro se et suis hominibus. potest et petere et defendere ius suum. ar. de iurciu. pettio.

Quibus ex causis amittatur feudum. Res. Hosti. Primo quod amittitur. si vasallus fuerit clericus vel religiosus. quia nec tales succedunt in feudo. xii. q. vii. §. j. Secundo amittitur si heres vasalli fuerit per annum et diem quod non petierit a domino inuestituram feudi. Similiter et si ipse vasallus post mortem domini non petierit ab heredibus domini. ut in li. feudo. in quibus causis feu. amit. c. j. Et hoc verum: nisi ipse vasallus fuerit minor annis. xii. q. talis non cogitur fidelitatem facere. Item nisi sit miles qui habet pro termino annum et mensem. Item nisi iusta causa impenderit. ut in li. feudo. de pbi. feu. alie. per lotarium. Et intelligitur iusta causa ut per mortem. vel capitales inimicitias. vel aliam iustam absentiam. Tercio amittitur. cum vasallus tribus vicibus coram paribus et huiusmodi requisitus fidelitatem iurare noluerit: quis dominus paratus sit facere inuestituram. Quarto si vasallus infeudauerit feudum alia lege quam ea: quaz ipse habet. vel in talem vasallum qui feudum seruare non potest. Quinto si vasallus interfecit suum principium germanum vel germani filium vel aliquid commiserit quod paricidij nomine continetur ad hoc. ut totam hereditatem habeat. De paricidis habes. j. Paricida. Sexto si vasallus dimisit dominum suum in periculo: non mortuum nec ad mortem vulneratum. Similiter propter alias multas in-

blicatis omnib; bonis; perdant filij ius patrona-
tus quod descendit a suis antiquiorib;. Vide glo.
notabilem. xvj. q. vij. filijs. que tractat. nunquid
iudex secularis possit pauare laicuz iure patrona-
tus ecclesie. Et nunquid veniat cum vniuersali pu-
blicatione bonoz. vide etiam bonam glo. in. c. sa-
tis puerum. l. vij. distin. que dicit. q. licet pater co-
miserit crimē lese maiestatis. ex quo filij efficiunt
infames. L. ad. l. iul. maie. l. quisq;. filij tñ clerici
non inuadunt in infamiaz. Et p. pñs non dñt pde-
re bona. qd no.

Ultimo querit de qōne quotidiana. Pone q
vasallus alienauit feudum irrequisito domino. h
apposuit clausulam. saluo iure domini. nunquid
iste nihilominus perdat feudum. Panor. vbi s.
dicit Bal. r. coll. que sit causa bene amit. c. j. tene-
re q sic; quia factum subleuens est contrarium
prestationi. Ad hoc. c. ea. te. d. iureiu. Secus dicit
si adieisset hec verba. q. nec aliter. nec alio mō alie-
nare iutendit. qd no. Spank ergo hec vba q dño
contradicente non videat facta alienari. **¶** Dec
Panor.

Fides. Vtz omnes teneant babe-
re fidem explicitā. s. An quilibet teneat
credere seu scire omnes articulos fidei
explicite. Rñ. fm Dñe. l. j. q. est quedaz fidei mē-
sura ad quam quilibet tenet. q. que sufficit simpli-
citer. et forte omnib; laicis. s. q. oportet quilibet dis-
cernere et maxime adultum ad fidem acceden-
tem; credere q. deus est. et q. est punitor; omnium
maloz; remunerator; omnium bonoz;. Alios aut
articulos sufficit q. credit simpliciter et implicite.
id est q. credit vtz esse; quicquid credit ecclesia ca-
tholica. Sed hanc mensuram debent clerici exce-
dere; maxime prelati; et quicq; habent curaz ani-
maz;. Nam tenent scire explicite et distince om-
nes articulos fidei qui continentur in symbolis. **¶** Cre-
do. et quicq; vult. et in pñlio generali edito. xxxvj.
distin. c. j. ij. et. iij. Episcopi vō tenent plus scire. vt
scz sciant circa predicta opponere et rñdere et here-
ticos psequi et confutare. et de hereti. excomunica-
mus. el. primo.

Sed quid pdest laicis fides implicita? Rñ. di-
rec. vbi s. q. si talis ratione naturali dicat q. pater
maior est filio; vel pñor. vel q. tres pñone sunt tres
res distince ab inuicem. vel aliud simile; dummo-
do sic credat. quia credit ecclesiam sic credere. et su-
am opinionem fidei ecclesie supponat. nec suum
defendat errorem; h paratus sit credere; sicut cre-
dit catholica ecclesia. nunq; hereticus iudicat. q. li-
cet sic male oppinet. tamen non est illa fides sua.
sed est fides ecclesie. hoc etiam notat Innocent. de
sum. trini. et si. ca. c. j. et. Hostien. in pñemio circa
fi. Idem panor.

An autem ecclia vniuersalis possit errare. Rñ.
Panor. in. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. dicit q. ecclesia
vniuersalis non potest errare. s. in fide seu articu-
lis fidei. Et p hoc tantum orauit Chastus ad pa-
trem; vt in euangelio. Ego p te orauit petre et. Et

sic intellige. c. a recta. xxiij. q. j. In alijs autem nō
solum ecclesia particularis vtz etiam vniuersalis. s.
collectio fidelium; seu pñlium generale pōt errare
et de hoc est tex. clarus in. d. c. a nobis. vbi dicit. q.
iudicium dei; veritati que nunq; fallit nec fallit sp
innitit. Iudicium aut ecclie nonnunq; opinionē
sequit; quam fallere sepe ptingit et falli. Et sic fm
Panor. iste tex. dz intelligi indistincte. q. ea dez rō
est in ecclia vniuersali. Nam et pñlium generale p
qd respñtat ecclia vniuersalis; bene potest errare
excomunicando de facto platum; qui non erat ex-
comunicandus ex cā latentis; q. non pōt diuinare
licet locum dei teneat in terris. vt in. c. vt nfm. vt
ec. bene. Sicut errauit pñlium sic pñmionū
habendum inter raptorem et raptam. Et dicitur Me-
ronimi. melius sentientis. postea fuit platum sta-
tuto pñlij vt pbat. xxxvj. q. ij. in. c. tria. Juncto. c.
placuit. Et adde ad pñcta glo. in. c. vnicō. de reli.
et ve. san. li. vj. que singulariter dicit. q. in canoni-
zatione sanctor; non est credendū eccliesiaz errare.
lz accedere possit vt est tex. in. d. c. a nobis. hec glo.

Querit an frangēs fidem frangenti sibi; peccet
mortaliter. de quo bz. xxiij. q. j. c. noli. Rñ. fm Pa-
nor. in. c. puenit. el. ij. de iureiu. q. illa auctoritas dz
intelligi; qñ due obligationes respectuant ad in-
uicem. vt q. ego pñli tibi certum quid; q. pñsi-
sti mihi aliqd aliud. Et tunc si nō adimplet ex p-
te tua. nec ego teneo; ex pte mea. Et ita dz intelligi
dicta auctoritas. Quis vō obligationes nō respect-
uant ad inuicem. i. non sicutunt ad idem factū;
h ad diuersum. puta. pñsi tibi simpliciter dare cer-
tum libz; et iurari. Tu etiaz postea simpliciter iur-
asti aliquid p me facere. Et licet ego nō adim-
pleam pñsionem meam; tu tñ non euitas p iur-
um. si difers adimplere pñsionē tuaz. q. tu nō
pñsisti rōne pñsionis mee h simpli. Et de spē
ad spēm non admittat pñsario. vt notat in. c. ij.
de depo.

Filius. Nota ex dictis Panor. in
c. innotuit. de elec. et in. c. tanta. q. si. sunt
le. q. qdaz sunt filij legitimi tñ; vt ado-
ptiu vel arrogati. et dicunt legitimi tñ. q. fm nāz
si sunt filij. h fm leges dñtaxat. et isti si sunt emāci-
pati a pte legitimo. in nullo succedūt ipsi pñ. h si nō
sunt emancipati; succedūt pñ legitimo vñaci legi-
timis et naturalib;. De hoc vide s. Adoptio. Qui-
daz s. filij legitimi et naturales vt s. nati ex limo-
mñi vō vel putatiuo. Et dicūt naturales. q. h
naturā s. geniti. dicunt legitimi; q. pñctio pentū
est approbata a lege. Isti succedūt pentib; ab inte-
stato. Vñ oib; excludis ipsi pferunt. vt in aut. de
bere. que ab inte. def. Et sunt quasi domini vñen-
tib; pentib;. Solum em̄ deest eis admissratio. h
insti. de here. qua. et dif. s. h sui. Et ideo ex consue-
tudine a lege inducta filij comutum appellantur
comites. etiam in vita parentum. vt no. xxiij. q. j. c.
si. in c. glo. Quidam sunt filij spirituales et legi-
timi. vt suscepti ex baptisate. vel confirmatio-
ne. Et isti in nullo succedunt parentib; spiritua-
l. iij

Filius

libus. Quidam sunt filij naturales tm̄. et generali-
ter omnes nati ex coitu possunt dici naturales. s̄
aliquis est coitus non approbatus a lege. seu qui
a lege nomen non sumit. vt cum consanguinea vel
coniugata. vel adultera. vel ex meretrice. vel ex cō-
cubina. cum quis habebat plures. vel ex concubi-
na: quaz non habuit ex indubitato affectu. Et hi
per legem civilem vocantur spurij. Est et alius co-
itus: qui est cum vnica concubina retenta in do-
mo. Et isti filij nati ex hoc coitu vocantur per le-
gem civilem naturales tm̄. vt patet per Bar. in l.
in concubinato. ff. de concubi. vbi querit. Quid si
aliquis habet vnā mulierem extra domum su-
am. vtrum ista dicatur concubina: adeo q̄ filij na-
ti ex ea dicantur nati ex concubina: Glo. ibi dicit.
An autem isti filij tam spurij q̄ naturales suc-
cedant parentibus. Dic concludendo dicta glo.
in l. si qua illustris. l. ad orpb. et Bar. ibi et in l. si
gener. ff. de his qui. vt indi. et Panormitanus in
dicto. c. tanta. q̄ spurij qui habent patrem incer-
tum. vt nati vulgo: ex coitu meretricali qui coit⁹
non est damnabilis fm̄ l. in dicta. l. si qua. qui
non accusantur ppter vilitatem vite. Isti succe-
dunt matri equaliter cum legitimis. vt in situ. de
succ. cogna. §. vulgo. Fallit in matre illustri. vt in
dicta. l. si qua. Patri vō in nullo succedunt. etiam
non extantibus liberis. vel coninge. Si vō est spu-
rius natus ex coitu reprobatō. tunc isti tales non
succedūt. neq̄ patri. neq̄ matri. vt in Authentica.
qui. mo. na. effi. ic. §. si. Ille autem dicitur ex dam-
nato coitu fm̄ l. in autenti. ex complexu. l. de
ince. nup. qui potest accusari. vt adulterij. stupri.
et generaliter natus ex muliere: quaz quis non po-
test habere in vxorem ratione consanguinitatis.
affinitatis. religionis. vel ordinis. vel alterius ma-
trimonij. seu cum quis habet plures vel etiaz du-
as concubinas simul. Et hi omnes nec a patre.
nec a matre fm̄ leges alende sunt. Natus vō ex
meretrice alendus est a matre. talis enim coitus
licet sit damnabilis in foro conscientie: non tamē
in foro ciuili. Idem dicit l. de nato ex muliere q̄
seruit in caupona. et ministrat vina intemperan-
tie: q̄ alēdus est a matre. vt. l. si ea que. et l. que ad-
ulterium. l. de adulterij. Nati vō ex concubina-
rio coitu succedunt matri cum legitimis. vt in di-
cta. l. si qua. etiam si sit illustris. Et isti succedunt
patri ab intestato in duabus vncijs totius here-
ditatis: dummodo non extent filij legitimi. vel cō-
iuncti legitima. vt in Authentica. licet parens. l. de
na. li. Et fm̄ glo. in dicto. c. tanta. et in. c. nisi cum
pudem. de renunc. hoc procedit etiam de iure ca-
nonico. licet Boff. fuerit in contraria opinione. s̄
Dostueñ. tenet primam opinionem quam etiam
sequit̄ Panor. quia in hereditatibz standuz est iu-
ri ciuili. ex quo ius canonicum non disponit in cō-
trarium.

V Si autem queras: quare est q̄ spurij qui habet
patrem incertum non succedunt patri sed matri.
Glo. in dicta. l. si qua. dicit q̄ huiusmodi spurij
succedunt matri et non patri: cum habeat incer-
tum. naz si haberet certum. tunc succederet in du-
abus vncijs: eo modo quo dictum est. nec huius-
modi spurij succedunt matri: si est illustris. p̄ ter.
in dicta. l. si qua. ibi. Illustribz: nominari spurios.
satis iniuriosum est. Et hoc est qd̄ dicit Bar. in l.
ex facto. ff. ad trebel. q̄ in p̄uilegijs legitimatio-
nis p̄ imperatorem sibi concessis exceptit filios spu-
rios illustrium et spectabilium p̄sonarum. Et hoc
quia in illis omnibus illa soboles plus abhorre-
retur.

V An autem predictis spurijs ex damnato coitu
possit aliquid relinquere? Rñ. Bart. in Authentica.
ex complexu. l. de ince. nup. dicit. q̄ licet de iure ci-
uili per illam autenticaz huiusmodi spurij sint in-
digni omni substantia. adeo q̄ nihil potest eis do-
nari. nec testamento relinquere ab eorum patre. in-
mo nec alendi sunt. Sed de iure canonico secus.
vt extra de eo qui duxit in ma. c. cum haberet. Et
per hoc dicit se consuluisse: q̄ vsq̄ ad sufficientem
quantitatem p̄o alimentis pater potest huic filio
spurio relinquere. Et eodem modo filie sue spurie
p̄ dote sua. quia sine aliqua dote non potest ali-
neq̄ nubere.

V Quero an p̄entes istis spurijs succedant. Rñ.
Bar. in dict. l. si gener. dicit q̄ eodem modo quo
isti filij succedunt parentibus. ita parentes istis
filijs.

V Quero vtrum sit aliquis modus per quem pa-
ter possit relinquere filio spurio? Respondeo.
Bart. in dicta. l. si gener. dicit. q̄ est vnus clarus.
Nam de iure canonico talis filius debet alia pa-
tre. vnde est modus q̄ relinquatur sibi tantum
q̄ sufficiat ad alimenta. hoc modo: relinquo filio
spurio in vita sua fundum p̄o alimentis. et post
mortem sit suorum filiorum: quibus potest relin-
qui. vt. l. si. l. de natura. li. Idem dico in dote. q̄
dote fauor est sicut alimentorum. Et ita dicit de
facto se consuluisse. Et hoc. nisi excedat magnam
quantitatem. Nam tunc forte presumeret̄ fraus
p. l. j. l. de natura. li. Aliuz casum habes. §. Socie-
tas. q. xxij. vide etiam eundem Bart. in l. si is q̄
ex bonis. de vul. et pu. sub. vbi notat ex illa. l. mira-
bili. q̄ licet naturalis. vel spurius. phibeatur suc-
cedere patri. tamen non prohibetur fratri suo p̄
pillo succedere etiam ex iudicio patris. Causa est
fm̄ eam de naturali filio in dicta. l. si is. De spurio
vō notat glo. in Authentica. qui. mo. na. effi. in. fi.
coll. vij. que notabiliter dicit. q̄ si vulgariter sub-
stituat. non possit. quia patri heres esse videtur.
Si pupillariter p̄t. quasi pupilli sit heres. vt in
sti. de pu. sub. §. j.

V Quero quid debeat facere fm̄ p̄sentiam ille.
in cuius p̄sentia p̄missum est de restituendo spu-
rio. Rñ. Bar. in. d. l. si gener. q̄ salua rōne t̄b colo-
gor legaliter loquendo: d̄ dare filio: et nō spurio
nec retinere p̄ se.

An autem iste filius tenetur resti-
tū accepta a patre? aut licet. l. de na-
to de eo. quod accepit vtra sufficiens
tatem alimentis. An p̄t q̄ p̄dicta
tenetur.

Anquid autem tali spurio ad
sit relinqui. vel dari aliquid quecumq̄
vires. Glo. in autentico qui. mo. na.
dicit q̄ licet illa lege non phibeat
enim licet que ex parte phibita non
erecetur vniuersum volumetum:
filio suo naturalid quod esse datur
per. quia non datur. dare de suo se
est eadem rāone potest d̄. Idem
spurio.

Quero an filius legitimus per
trimonium sit legitimus quo ad em-
necutatus in ca. tanta. qui si. l. si
dicit q̄ licet t̄bz v̄t succedat in feudis
trimonis. Et sic habes inferre q̄ etia
na v̄t t̄bz t̄bz appellandue legitime
legitimitas per sequens matrimonium
enim legitime natus. potest etiam tene-
ber. et Dostueñ. et communiter docto.
naturalis in libro feudorum in titulo. l.
si v̄t datur q̄ naturalis: legitimata
nō in feudis. sed ille t̄bz intelligi
nato per v̄t t̄bz p̄ncipia. quia cum
damato sit heres. t̄bz v̄t phibitō
est restringenda. vt in ca. q̄ dicitur. l.
et alij. Sed matrimonium tanq̄ fau-
gar omnia precedentia. Item si relic-
ctis potest ip̄m habulitare ad feudū
suo t̄bz mentionem. vt notabuliter v̄t
q̄ bonis matrimonij sequens. qd̄
t̄bz contractum ante matrimonium
est t̄bz habedat si legitime d̄
suo matrimonij. p̄ hoc bonis t̄bz
in contra. de det. vbi dicit q̄ p̄son
et q̄ t̄bz t̄bz esse legitime nat⁹.
mo matrimonij. tamen legitimatus
matrimonij p̄t t̄bz in q̄m. vt notat
doct. in. c. in notia. de det.

Quero malicia parentis nocet fili-
ij. q̄ non nocet quo ad deum. Sed
dum quo ad penam temporalem. v̄t
et vide de reuocam. lib. j. tit. lxxvij.
in quatuor casibus malicia parentis
quo ad successorem: etiam si filij in
v̄t t̄bz est in crimine lese maiestatis
vt crimine heredis extra de bere. vt
t̄bz in crimine lese maiestatis
v̄t t̄bz non succedunt. v̄t q̄. si qui
v̄t t̄bz quicquid. Tertius quando pa-
triam domum a quo tenet feudū
v̄t t̄bz mutalido et h̄mō. et de peni-
v̄t t̄bz nocet Ber. et Dostueñ. d̄
v̄t t̄bz t̄bz fuerit cardinalem. vel p̄
v̄t t̄bz t̄bz et quidem hereditate.

An autem ipse spiritus teneatur restituere illud quod accepit a patre...

Quoniam autem tali spurio ab extraneo possit relinqui vel dari aliquid quocumque titulo...

Quero an filius legitimatus per sequens matrimonium sit legitimus quo ad omnia...

Utrum malicia parentis noceat filio et contra...

felicis libro. vi.

Queritur quidam habuit filium ex concubina ea dimissa duxit uxorem...

Quero. Posito quod ille qui est primo natus succedat in regno...

Si autem dicitur dicitur et quod spiritus...

Quid autem in deponato. Bart. in dict. S. ex facto: dicit per illuz. S. q. filij concepti ante deponationem faciunt deficere conditionem fideicommissi relicti: si decesserit sine liberis. Secus si post concepti fuerint. Hoc intellige: expectata morte naturali ipsius deponati. Addit etiam Bart. in l. tutelae. ff. de capti. di. q. licet exbannitus perdat iura ciuitatis suae: q. tum ad suum modum: non tamen hoc quo ad suum incommodum: quin obligetur et his que postea facit. et licet non possit conueniri pro gestis antea. Secus pro his que geruntur postea. Vide etiam Bart. in l. tutelae. Palle. vbi querit. Pone statutu dicit. q. nobilis de patrimonio puniatur in plus q. popularis delinquens. Querebatur. vtrum basthardus diceret nobilis de patrimonio. Quidam allegabant illa iura que dicunt q. basthardus no dicitur de familia. vt. l. pronuntiatio. de verbo. sig. et insti. de leg. ag. sac. S. vulgo. Sed Bart. dicit q. dicte leges nihil faciunt. quia disponunt per nomen iur. vt est agnatio et similia. Sed statutu predictum disponit per noia naturalia: que ita cadunt in basthardum: sicut in legitimu. Nomina vo familie. sunt nomina ciuilia. que non cadunt in basthardum vt dicta. l. tutelae. et intelligitur nobilis de patrimonio. i. de nobili patre natus: in quo non attendit patria potestas.

Sed quid si statutum dicit. Omnes de tali domo. An ptineat basthardus. Et dicit aduertendu. vtz hec appellatio: de domo siue basthardus sit iur. ciuilis: vel naturalis. Et q. tum ad positum est iuris ciuilis. quia appellatio naturalis apud omnes est vniuersalis: vt pater et mater etc. Appellatio vo ciuilis est diffinis fm diuersitate gentium ciuitatum. vt in l. omnes de iur. et iur. Sed hec appellatio de domo: assumitur diuersimode. Nam quandoq. domus assumitur p agnatione vt. l. cum vnus. ff. de ali. se. et ff. ad sill. l. j. Quando q. assumitur domus pro omnibus habitantibus in eadem domo. vt. l. ne. li. po. l. j. Item hoc videtur hodie consuetudine inductum in quibusda locis: q. dicantur de eadem domo omnes qui portant eadem insignia seu arma. Et qui volunt diuidere domum diuidunt insignia: seu arma. est q. hec appellatio ciuilis.

An autem hec appellatio cadat in basthardum. Rñ. fm diuersos modos intelligendi potest cadere. et non cadere. Aut enim accipis eandem domum pro eadem agnatione. et in eum non cadit vt supra. Aut accipis eandem domum pro omnibus descendentes ex eodem sanguine. Et tunc in basthardo caderet. Et de hoc videt. ter. in dic. l. pronuntiatio. Aut accipis eandem domum pro omnibus habitantibus. Et tunc sit vel no sit basthardus: no attendit: s. solum habitatio. Aut accipis eandem domum p omnibus qui portant eadem insignia. et fm hoc posset ppendi. vt. nota e p pdictas leges.

An autem nomine liberozum veniant naturales. Glo. in clemen. vnica de baptismo concludit q. non. Pau. vo distinguit q. aut a lege profertur

verbum filij. Et tunc intelligitur de iusta sobole. Aut ab homine. Et intelliguntur naturales: nisi coniectura dignitatis sit in contrarium. vt notatur. l. de insti. et substi. generaliter. vbi apostilla. Jac. de are. dicit q. aut filij naturales nascunt in facie matrimonij. Et comprehenduntur nomine filiozum. Aut non nascuntur sub velamine matrimonij: hoc est fm formam. c. cum in ihibitio. de clan. despon. Et tunc no comprehendunt. Nec Car. in dict. clem. vnica. Addit etiam glo. in dict. clem. vnica. q. appellatione liberozum comprehenduntur nepotes ex filijs et alij descendentes. ff. de verbo. sig. liberozum. Secus si dixisset filij. Appellatio enim filioz regulariter non comprehendit nepotes. insti. q. da. tu. in re. pos. Idem pau. et car. in. d. de. vnica.

Furtum est cotrecta

Antio rei aliene fraudulosa: inuito domino lucrificandi gratia: siue ipsius rei: siue etiam vsus possessionis sue. ff. e. l. j. Sumiste tamen addunt mobilis et corporalis. Contractatio ponit in dicta diffinitione: quia sine ea non est furtum etiam si interueniat voluntas vel verbum. Rei aliene dicit: quia in re. p.ria non mittit furtum. Intellige nisi alius habeat in re aliquod ius. Puta. ille cui erat res pignoriata vel comodata. Mobilis et corporalis dicit. q. in rebz immobilibz vt in agro vel in incorp. alibz. vt sunt actoes et fuitutes: non mittit furtum: eo q. talia non pnt p. trari. Fraudulosa. dicit: quia si aliquis credebatur rem esse suam que no erat. vel si erat sua: credebatur q. etiam ab eo qui habebat ius ibi: posset accipere: non mittit furtum: licet als teneatur. Inuito domino. dicitur: quia si credebatur dominum permissurum: et suberat iusta causa credendi: non tenetur. Secus si non suberat. ff. e. l. j. is qui rem. In dubio tamen presumitur dominus inuitus. l. qui vas. S. vetare. ff. eo. Et dicitur dominus inuitus etiam si videat rem auferre: q. uis non contradicat. ff. e. l. penul. Et ibi videtur colligi hoc esse verum. quando ratione timoris. vel verecundie no contradicit. Als non contradicendo cum potuerit: videtur consentire. lxxxij. dist. erro. Si autem putauit facere inuito domino. et tamen dominus vult. furtum quidem facit q. tum ad intentione. sed non tenetur ad restitutionem. nec dominus potest petere: obstante sua voluntate. ff. eod. inter omnes. S. penul. Vide tamen Bar. in l. Item q. rñ. ff. loca. vbi dicit. q. si scholaris retinet rationem post tpus pductois vt recoduxisse: si ille rñ. cin? erat p. uetus dari ad vecturam. S. si accepisset vnum pulez parafrenum quem: dñs non dedisset nisi p. modicis diebz: tunc faceret furtum. nisi crederet dñm pmissur. d. l. inter. Lucrificandi gra dicit. q. si aliquis alienam ancillam rapuerit. non eā lucrificandi: sed libidinis: non mittit furtum. ff. eo. verum. la. ij. Ipsius rei vsus possessionis sue: q. non solum mittit furtu. q. rei dñm vult sibi lucrari. s. etia q. vult in re ipsa lucrari vsu et possessionem. l. di. q. saccum.

Furtum

¶ Due sunt spēs furti. Aliud manifestum: cum quo deprehendit fur. prius q̄ veniat ad locum destinatum. Aliud non manifestum. cum quo non deprehendit. ff. e. l. ij. r. ff. Item nota. q̄ quedam remanent in nomine generali. Quedam in spāli. veluti sacrilegium: qd̄ est furtum rei sacre seu non sacre. sed de loco sacro. Peculatus: qd̄ est furtum de republica. xxij. q. iij. quid ergo. Abigeatus qd̄ est furtum. qm̄ q̄s disp̄gat gregem r̄ inde furat. ff. de abi. l. j. Plagium: qd̄ dicit furtum hominis. s. qm̄ quis scienter liberz hoīem vendit vel emit. vel donat. ff. de pla. l. j. r. iij.

¶ Quomodo autē cognoscat plagiarius a fure: Rñ. Bar. in l. nō statim. ff. ad. l. fa. de pia. de mēte Azo. dicit q̄ aut habet animum celandi domino. Et tunc dicit plagiarius. Aut non habet animum celandi domino: s; tñ libi vult habere. Et tunc non est plagiarius: sed fur. vt dicta. l. nō statim. Et hec opinio p̄munit tenet. Notat etiam idem Bar. p. l. si liberz. e. ti. q̄ emptor r̄ venditor liberi hominis tenet illa. l. faua. Idem qui sciens liberz hominem donauerit vel in dotem dederit. Idem si permutauerit. d. l. iij. Et per hoc querit Bar. ibi. Quid de cardinalibz. vel magnis dominis qui vnum nānum. vnum cantores. vnum fuitorem sibi uicez donant. An incidant in hanc l. Dicit q̄ non. quia nō donant eos vt illos sua libertate p̄uent: s; donant: vt ita sint liberi. r̄ libere stent apud alium: sicut stabant libere apud donantem. Et sic illo volente. Et sic cum non faciāt dolo non tenet. d. l. Similiter qui liberz hominem celat r̄ subtrahit: dicit plagiarius. Et dicit q̄ tempore quo erat in studio. fuerunt aliqui condemnati lege faua. ex eo q̄ vnum iuuenem subtraxerunt.

¶ Qua autem pena puniāt p. d. l. fauam. Dic si est nobilis: p̄demnat in metallū. si ignobilis gladio. Si fuis vel libertus bestiis subijctur. vt. l. eo. l. fi.

¶ Quid si quis. p̄pter necessitatem famis. aut nuditatis furatus fuerit abaria. vestem vel pecus. Rñ. Dire. l. iij. q̄ non tenet dum tamē fuerit minima necessitas nuditatis. vel famis. nec penitentia imponit. de conse. di. v. discipulos. nec furtuz p̄mittit. quia furtum non cōmittit sine dolo. qui hic esse non potest. quia in tanto periculo reduci debet ad ius naturale qd̄ vult omnia esse communia. Insti. de iu. na. gen. r̄ ci. Et debet credere dominum p̄missurum. q̄uis non permittat. Sed si esset modica necessitas non excusatur sed tenetur reddere. vel tribus ebdomadis ieiunare. extra eo. si quis.

¶ Done. q̄s furatus fuit in extrema necessitate. postea deuenit ad pinguiorem fortunam. An teneat ad restitūdem. Rñ. Dire. q̄ non. maxime si talis res sit p̄sumpta. p. no. in. c. suggestū. de deci. vbi habet: q̄ vbi res habet perfectionem suam. nec p̄tinet actum successuum: non reuocat: licet postea cesset cā talis rei. Sic in p̄posito: licet in isto cesset cā: tamē quia semel huic de iure naturali ac furtum est ius p̄fectum in re capta. s; cesset cā. pu-

ta. extrema necessitas non p̄pter hoc obligat ad restitūdem. Ad eisdē tenet Sco. in. iij. Erv. det. cōis opinio. licet panoz. s.

¶ Sed quare non excusat eodē mō mulier a fornicatione. p̄t famis necessitate. sicut a furto. Rñ. Dire. vbi s. q̄ p̄pter necessitatem res facta est communis. Et quia ius naturale subuenit. r̄ excusat ratio naturalis. Sed fornicationi ius diuinum dicit r̄ accusat turpitudine. r̄ error p̄ueniens ex peccato. imo potius debet omnia mala pati: q̄ peccato p̄sentire.

¶ Item querit: quare excusat q̄s ab homicidio p̄pter necessitatem sine defensionis. vt in de. si furiosus. de homici. Et non excusat mulier a fornicatione. Rñ. Dire. vbi s. q̄ is q̄ aliu aggreddi aō occidit nisi occidat: ipse qd̄ ammō se occidit. s; mulier improba nō defendit se s; impugnat. vt c̄ de eo q̄ co. vxo. c. iordane. iō cum mulier peccet volū tate non excusat.

¶ Quid si q̄s rem vsurario vel auaro furat. vt in de elynam faciat. Rñ. fm̄ Ray. talis furtum vel rapinam p̄mittit. q̄ nō sunt faciēda mala vt veniant bona. In casu tñ in quo periculum immineret p̄sone. nec posset aliter subueniri: posset etiam aliq̄s fm̄ l. do. occulte rem alienaz accipere vt subueniat primo sic indigenti.

¶ Quid si quis furet vt restituat dño: r̄ hoc faciat. Rñ. fm̄ Hosti. talis videt excusatus. ar. ff. de po. bona fide. Nam etiam vltiter gerit negocium furis. ergo cogitur ratum habere. ff. de neg. gest. s; an vltro.

¶ Qui rem alienaz inuenit: nisi publice denūciat re inuentaz: vt ille cui est inueniat eaz furtū p̄mittat. ff. d. fur. l. falsus. s. q̄ alienū. nisi acceptit eo aō vt dño restituat.

¶ Quid d̄ thesauro inuēto. Rñ. si q̄s inuenit thesaurū in loco p̄prio. statim sit inuentor. Si vō in alieno: casu fortuito inuenit: dimidius est inuentor r̄ dimidius dñi loci. Si vō studiose querit r̄ inuenit eum in loco alterius totus erit dñi loci. Si autē i sacro vel religioso loco: casu fortuito inuenit thesaurū totus erit inuentor. S; si in loco publico filci. vel civitatis inuenit. dimidius eius erit. r̄ dimidius filci. vel civitatis. Insti. de re. di. s. thesauros. hec notat Jo. xij. di. q. v. si qd̄ inuenisti.

¶ Querit an in volucribz r̄ animalibz. ac piscibz committatur furtum. Rñ. Directo. vbi s. q̄ volucres r̄ pisces r̄ hmoi quia in nullius bonis sunt r̄ que vadunt quo volunt. ideo naturali ratione capienti conceduntur. Nec distinguitur vtruz predicta quis capiat in suo fundo vel alieno licet is qui alienum fundum ingreditur. venandi aut aucupandi gratia: posset a domino fundi p̄hiberi ne ingrediat. r̄ est capientis. q̄ dñi sua custodia cohercet: s; in libertatem reddit. qm̄ oculus effugit capientis. dicta insti. s. fere.

¶ Sed quid si bestia fera sit ita vulnerata vt capi possit. Rñ. qui supra statim esse intelligit vulnerantis. dum tamen eam persequatur. qui si deserit persequi: desinit illius esse. r̄ rursus sit occupantis.

¶ Apum et panonum et colera fera est: licet et constitutur a lare solent. Et de tñ repugnant alciens: qd̄ dñi sunt in loco eius. cupiet exames apum in arboribus etiam statim. furtum non committit nisi arbor possit ingrediētes: amem fuerit in loco alio recedentes sequatur. sicut de p̄sibus r̄ r̄ ff. s. apum.

¶ Quid de cernis. cumulis et bent de continetur et redi. R̄ Respondit qm̄ supra. q̄ talis r̄ vt enuesq̄ adeo esse intelligit animum reuertendi r̄ non vltmerendi videtur desinere: s; di consuetudinem detrahent: nos. Si autem sunt mola in p̄loas furtum committitur. Et arg. deo. s. apum. fere autem p̄ arg. deo. s. apum. fere autem p̄ quo casu dicitur tuc latere: r̄ a n̄ sui effugere quocumq̄ loco fuerint: et qui animo lucrant p̄mittit. d. insti. s. gallina.

¶ Quid de lignis. que vis fluminis occupant. An rapiens ea e. R̄ Respondit. s. de censibz. c. vii. re off. a. eorum. licet facere ligna et flumines impetus impulsit in agrum: non videtur verum: nisi ab hoc nec fuerit occupatum. An mittit qui talia occupat. ff. de acc. r̄ de ne. s. si. necius p̄cludit q̄ relicti sunt per qualitatem rei et de voluntate domini apparet. c. vno. iactare. l. iij. Et committit q̄ occupans licet faciat videtur et vxo. legum. ff. ad. l. ro. de iact. l. di. vbi in q̄s. Et licet h̄i loquaturs talia vna alio dicitur: non idem flumines ibi sunt: qm̄ partem differētis non non uterque facit: de illis iactis.

¶ Sed quid habet dominus furtum appulerit talis iactare. s. q̄ sufficit denunciare domino r̄ relicto habeat. Et casu quo dominus non apparet: videtur sufficere proponere. Et si infra tempore non fuerit alleuare: tunc p̄le. Et non vult conferuare: et furtum vult euacuare: potest p̄tamen q̄ si dominus tacet: nec vadat perquirendos: q̄ videtur habere et occupanti committitur. ff. ad. l. ro. de iact. l. qui le p̄detur enim illa. l. statim p̄ponere perquirendi res anni ff. de p̄mptio. q̄ erat q̄ nō dimittit dicitur per vltimas salicet ne

Apum vo et panonim et columbarum natu-
ra fera est: licet ex consuetudine aduolare et reuo-
lare soleant. Et ideo tñ reputantur sub dominio
alicuius: q̄ diu sunt in loco eius. Verũ si quis au-
cupet et amen apum in arboribus cuiuscunq; et
etiam fauum. furtum non committit: licet domi-
nus arboris possit ingredientem prohibere: nisi ex
amen fuerit in suo alio recolectum: vel ipsum p-
sequatur. sicut de pauonibus et columbis dicta in
sti. §. apum.

Quid de ceruis. cuniculis et alijs feris: que ha-
bent de consuetudine ire et redire ad certum locũ
Respondit qui supra. q̄ talis regula approbata ẽ
vt eiusvq; adeo esse intelligantur q̄ diu habeant
animum reuertendi et non vltra. Et animum re-
uertendi videtur desinere habere: cum reuertendi
de consuetudine deseruerint: dicta in stitu. §. cer-
uos. Si autem sunt inclusa in pratijs: vel in alijs
locis: furtum committeretur. Et idem de piscib;.
arg. dicto. §. apum. fere autem priuate: seu man-
suetę: vt galline. anseres. et huiusmodi. q̄ etia; ali-
quo casu turbate euolauerint: et a conspectu domi-
ni sui effugerint. quocunq; loco sunt domini sui es-
se intelligantur. et qui animo lucrandi retinerent: furtũ
pmittit. d. in sti. §. gallinaz.

Quid de lignis: que vis fluminis impulsit in
agros aliquorum. An rapiens ea committat fur-
tum? Respon. sede. consilio. c. vii. dicit q̄ vulga-
re est laicorum: lucrifacere ligna et alias res quas
fluminis impetus impulsit in agros eorum. Quod
sibi non videtur verum: nisi habeantur pro dere-
licto: nec sunt occupantium. inmo furtum com-
mittit qui talia occupat. ff. de acquir. re. do. l. qua-
ratione. §. si. nec ins presumit q̄ habeantur p de-
relictis: nisi per qualitatem rei et actus. vel aliter
de voluntate domini appareat. cum nemo presu-
mat iactare suum. Et communis consuetudo:
q̄ occupans lucrifaciat videtur expresse reproba-
ta per legem. ff. ad. l. ro. de iact. l. de precario. et ibi
notat in glosa. Et licet ibi loquatur de rebus iactę
causa nauis alienande: tamen idem videt in istis
flumine ablatis: cum parum differant ab illis iac-
tis: cum non interueniat factus hominis: sicut in
illis iactis.

Sed quid habet dominus fundi facere infra
quem appulerũt tales illate res. Et satis videtur
q̄ sufficiat denunciare domino: q̄ tollat vel p de-
relicto habeat. Et casu quo dominus vel alius p
eo non apparet: videtur sufficere libellum publi-
ce proponere. Et si infra tempus statutum a iudi-
ce: non fuerint alleuare: tunc pleno iure accipiat.
Et si non vult conseruare: et suum fundum impe-
ditum vult euacuare: potest projicere. Crederem
tamen q̄ si dominus taceat: nec per se. nec per ali-
um vadat perquirendo: q̄ videatur eam pro de-
relicto habere. et occupanti concedatur. et videtur
textus. ff. ad. l. ro. de iact. l. qui leuande. in princi-
pio. videtur enim illa. l. statim sibi necessitatẽ im-
ponere perquirendi res amissas. At si taceat: p-
ma psumptio q̄ erat q̄ nõ dimiserit derelinquen-
do tollitur per vltimaz scilicet. negligentie non p-

quirendo. Nec Federi. Vide etiam Danor. in. c.
cum dilecti. de accu. vbi dicit. An quis debeat pre-
sumere q̄ projiciens habeat rem pro derelicta: vel
ne: recurrendum est ad cõiecturas. Si enim quis
projicit librum apertum in mari: presumẽdum est
q̄ animo derelinquendi. Secus si clausum et pan-
nis inuolutum. et sic de similibus. Addit etiã vnũ
singulare de mente Barto. in. l. fallus. ff. de fur. q̄
si quis inuenit rem alterius. et non reperiat domi-
num. si putant eam rem esse p derelicta. licet nõ es-
set. potest eam vsucapere. ff. pro derelicto per totũ.
Si autem hoc non putauerit. Si tunc nõ reperit
dominum: facta proclamatione debet eam dare
pauperibus.

Qtrum in re parua committatur furtum. sicut
magna? Rñ. sic. quia in furto non quod ablatum
est. sed mens furãtis attendit. xiiij. q. vi. c. vltimo.
Et hoc intelligendum. quando voluntas est talis
q̄ etiam maiora subtraheret. vt qũ ex ablatiõẽ par-
ue rei dñs intelligit gravari.

Quicunq; vti re apud eum deposita: vel re ei cõ-
modata: ad alium vsum vel vti pignore cõmittit
furtum.

Quid si mulier fecit furtum: siue ante matrimo-
nium siue post. et vir participauit. aut vir fecit. et
vxo: participauit. Nunquid liceat vxo: de rebus
cõmunijs satisfacere? Rñ. fm. v. v. vbi est de cõ-
suetudine regionis: q̄ vir et vxo: cõmunicant sibi
credita et debita et contractu vel maleficio. et res
furtiua adhuc existit in potestate eorum. vxo: po-
test illam restituere. etiam contradicente marito.
Idem forte esset dicendum: si inter eos nõ esset ta-
lis cõmunio. Nam quicunq; habet rem furtiua;az
debet illam dño restituere. l. e. l. in euilem. Si au-
tem consumpra est. potest vxo: si expse vir nõ con-
tradicit negotia mariti gerendo. et liberando. ex
timationem restituere de cõmunijs bonis. Pro-
hibente autem marito. non credo q̄ debeat facere
huiusmodi restitutionem. cum nõ habeat admini-
strationem rerum. sed maritus bona fide. non credo q̄
esset ei iniungenda pnia. quasi p mortalitẽ: si hoc fa-
cit latenter: et sine aliorũ scandalo.

Contra quem dat actio furti? Rñ. fm. Mosti.
contra furem: etiam si impubes sit: dummodo sit
doli capax. ff. e. l. impubere. Pater etiam agit cõ-
tra filium suũ. si peculium castrensẽ habeat. als nõ
esset iudicium inter eos. ff. eo. l. ne cum filio. Eodẽ
modo agit filius. si pater ei aliquid surripiat de pe-
culio castrensi. Item vir contra vxo:rem. vel econ-
tra nõ agit furti. matrimonio constante. sed datur
actio in factum. Sed qui ei opem tulerit. furti re-
netur. ff. eo. si quis vxo:ri. Item datur actio furti cõ-
tra eum. qui dedit opem. vel consilium ei qui fur-
tum fecit. ff. eo. si is qui.

Que est pena furti? Rñ. dẽt. q̄ quando agitur
criminaliter. scz ad penam corporalem. licet fm iu-
ra fur nõ sit suspendendus. vel demembrandus.
sed aliter puniendus: puta fustigandus. vel etulã-
dus. tamen hodie in multis locis etia; simplex fur
suspenditur de cõsuetudine. quam facit rationabi-

Gloria vana

lem necessitas pacis omnium. et frequens incorrigibilitas. Si autem agatur civiliter: pena furtiva manifesti est quadruplum. Non manifesti est duplum. ut in l. de ob. que ex deli. na. §. pena. et ibi patet quod illud duplum: seu quadruplum exigitur ultra res sublatam. Et hec pena potest peti etiam post annum. Et si aliquis egit criminaliter: potest iterum agere civiliter et conuerso. L. quando ci. act. pre. cri. l. vnica.

Querit aliquis omisit hic furtum: et cum ipsa re furtiua transfuit se postea ad alienum territorium. Nunquid possit puniri pro illum iudicem: ubi reperitur cum re furtiua? Rñ. Panor. in. c. j. de rap. dic. q. vsq. ad tps Bar. Communis opinio erat. q. nō: q. et assidua tractatione: nō oritur noua actio furti. Sed Bar. in. l. si dominiū. ff. de fur. tenet contra. Sicut enim ex interuentu noue persone oritur noua actio furti. ut in. d. l. si dominiū. Ita ex tractatione noua: facta in nouo territorio. Et pro illaz opinionem Bar. plurimi homines sunt suspēsi. Sed moderniores adhuc dicunt: q. de stricto iure: illa opinio Bar. non preedit franc. tamē de are. illam opinionem fuit secutus. Sed non Accur. hec panor. ubi supra vide etiā eundem panor. in. c. j. de peis. ubi dicit de mente Bar. in. l. si cui. in. ff. de accu. q. si quis omisit plura delicta in vno loco. et in hoc territorio aliud: vel illud reiterauit nō potest h. puniri pro delictis alibi omisis: ubi alia ratione h. sortiatum forum. Sed pena bene potest aggravari ex delictis alibi omisis. Exemplū in fure qui omisit diuersa et varia furti in vno territorio. nūc in alio territorio omisit vnu furtum: tūc q. habito respectu ad alia potest dici famosus latro: poterit suspēdi ubi commisit trinum furtum tanq. famosus latro. l. capitalium. §. famosus. ff. de pe. licet dicitur non possit ibi puniri pro delictis alibi commisis. Nota fm directoriam. l. ij. ti. xlij. q. ad vsucapionem quatuor requiruntur. Primo q. res non sit viciosa: nec furtiua et huiusmodi: nec liber homo: nec res sacra vel religiosa possunt vsucapi: nec decima: nec prescribi. Item nec seruus fugitiuus. ut in l. de vsuca. §. sed aliquando. et se. Item nec via publica: nec aqueductus. ff. de vsucapio. l. vsucapionem. L. de aqueduc. l. diligenter. lib. ij. ff. de via pub. l. viam publicam. Secundo requiritur. q. ille qui vsucapit habeat bonam fidem. id est q. credat: venditorem esse dominum: vel habere eius distrahendi. ff. de verbo. signi. l. bonafidei. Nota tamen q. ignorantia iuris non excusat: ut quis sit bonafidei. ff. de vsucapi. l. nunq. Et requiritur fides bona et continua in principio. medio et fine. Alis quicquid dicant docto. vsucapio non procedit: ut prescriptio. Tercio requiritur. q. res tradatur: vel quasi. quia possessio nō acquiritur sine traditione vel quasi. L. de pac. l. traditionib. Quarto requiritur iustus titulus verus: non putatiuus. nec falsus. L. de vsucap. pro herede. l. finali. Et nota q. in vsucapione requiritur tempus trium annorum. Que quidē fuit introducta pro bono publico: ne dominia rerum sint incerta. ff. de vsucapio. lege prima. Et omnia que possunt prescribi:

possunt et vsucapi. nisi quia in rebus mobilibus et vsucapio. Prescriptio in immobilibus. Prescriptio autem retinet nomen suum generale. vsucapio autem transit in nomen spāle: quod vocatur vsucapio. Sile habes s. Adoptio.

Quid si quis furem christianos detentos a pagano: ut eos liberet? Rñ. fm Ray. et Hosti. si est iustus gure: in nullo tenet. xxij. q. ij. dñs. Si vero est tps treuge. tenet ipsi pagano restituere. non hominem. propter periculum anime. sed extimationē. Similiter tenet de alijs ablatiis: ut. xxij. q. j. noli. Tamen hoc casu dicit Ray. ipsum christianum nullo modo peccasse q. tum ad hominem. quem furatus est si rectam habuit intentionem: dummodo alis factus fuerit. Quidam tñ dicūt. q. etiam ad nullam satisfactionem tenet. q. paganus christianum iniuste detinebat. quod est regulare: ut in Rubrica. L. ne xpi. man. h. vel pa. vel in. ba. vel pos. et in. l. vna ibi posita. Si tamen pagani compellerent eum ad circūcisionem: vel ydolatriā: vel aliquod mortale peccatum. tunc ille penitus liber factus est. et sic furas eum non peccat.

Nunquid christiano qui detinetur a saraceno: liceat furari et? Rñ. fm Hosti. Si iste xpianus. dum esset treuga. frangeret eam: et licerat in culpa et fuit captus: nec ei imminet periculum necessitatis. non licet furari. sed tenetur ad restitutionem. Nam talis iuste detinebatur. Si autem iniuste detinebatur. ut quia tēpore belli captus est. v. imminet necessitas. nō tenet ad restitutionem.

Gloria vana. Vtrum appetitus inanis glorie sit peccatum mortale? Rñ. fm Tho. scda sede. q. cxxij. potest mortale dupliciter. Primo ratione materie. cui quis gloriatur de aliquo falso. quod contraria diuine reuerentie: vel cum quis bonum temporale. de quo gloriatur prefert deo. Seu cum quis prefert testimonium hominum testimonio dei. videlicet cum quis verecundatur confiteri. seu sequi quod deus per sacram scripturam docet. propter contrariam hominum opinionem. contra quos dicitur. Qui meruerit etc. Secundo modo ex parte ipsius gloriantis. qui intentionem suam refert ad gloriam. tanq. ad vltimū finem. ad quē ordinat etiā virtutis opa. Et pro quo non permittit etiam que sunt contra deum. His ergo modis est mortale. Aliter non.

Gratia. Nunquid gratia per summum pontificem facta. expirat per eius mortem etiam re integra? Dic. q. aut gratia est facta et perfecte concessa per romanum pontificem. Et tunc non expirat per eius mortem. licet executio dicte gratie nondum fuerit completa. Aliter gratia nondum est facta. sed facienda. Et tunc expirat per eius mortem. Et de primo membro casus est singularis. in. c. si sup. de offi. dele. lib. vj. De secundo est tex. clarus. in. c. si cui. de pben. lib. vj. Et ibi de hoc est glo. singularis: que cōcordat dictos duos tex. qui vident cōtrarij.

Quid de illo qui potest numerari
ta lib. fuit immutata licet postea a
illo perierit. Nam id dicitur in
an. in regula de re. de re. in. vj.
p. miles doc. solus in facto fuit
talibus immutata.
Et nota non tenet: quando dicitur
situm. et licet illi regule. A
in. vj.

Gloria vana. Vtrum appetitus inanis glorie sit peccatum mortale? Rñ. fm Tho. scda sede. q. cxxij. potest mortale dupliciter. Primo ratione materie. cui quis gloriatur de aliquo falso. quod contraria diuine reuerentie: vel cum quis bonum temporale. de quo gloriatur prefert deo. Seu cum quis prefert testimonium hominum testimonio dei. videlicet cum quis verecundatur confiteri. seu sequi quod deus per sacram scripturam docet. propter contrariam hominum opinionem. contra quos dicitur. Qui meruerit etc. Secundo modo ex parte ipsius gloriantis. qui intentionem suam refert ad gloriam. tanq. ad vltimū finem. ad quē ordinat etiā virtutis opa. Et pro quo non permittit etiam que sunt contra deum. His ergo modis est mortale. Aliter non.

Hereditas. Vtrum hereditas sit peccatum mortale? Rñ. fm Tho. scda sede. q. cxxij. potest mortale dupliciter. Primo ratione materie. cui quis gloriatur de aliquo falso. quod contraria diuine reuerentie: vel cum quis bonum temporale. de quo gloriatur prefert deo. Seu cum quis prefert testimonium hominum testimonio dei. videlicet cum quis verecundatur confiteri. seu sequi quod deus per sacram scripturam docet. propter contrariam hominum opinionem. contra quos dicitur. Qui meruerit etc. Secundo modo ex parte ipsius gloriantis. qui intentionem suam refert ad gloriam. tanq. ad vltimū finem. ad quē ordinat etiā virtutis opa. Et pro quo non permittit etiam que sunt contra deum. His ergo modis est mortale. Aliter non.

Quid de illo qui ppter numerum filiorum da- ta sibi fuit immunitas licet postea aliqui de numero illo perierint. Nunquid durabit immunitas. R. Jo. an. in regula decet. de re. iu. in. vj. in mercu. dicit qd p multos doc. solones in facto fuit plultu. qd duret talis immunitas.

Gratia non renouat. quando ius est alteri que- situm. et sic intelligitur regula. Mutare. de re. iu. in. vj.

Gula. Vtrum sit peccatum mortale. R. n. fm. Tb. scda scda. q. c. lxxviii. qd si delectatio gula inhereat ho tanqz fini. ppter quem deus premitit parat co- tra precepta dei agere. vt delectatio hmoi asse- quatur. sic est peccatum mortale. Si vo in gula sit inor- dinatio fm ea q sunt ad finez. vt pote. qd nimis co- cupiscat delectationes ciboz. h ppter hoc no faceret aliqd ptra legem dei. sic est veniale.

Que sunt gula. R. n. Greg. ij. li. moralium ponit quinqz species que notant in hoc ver. Prope lau- te. nimis. ardentem. studiose. de conse. di. v. Quin- qz modis.

Hereditas. Quid est hereditas. Bar. in Ricca. de ac- qui. her. dicit qd hereditas nihil aliud e. qz successio in vniuersum ius. qd defun- ctus habuit. vt. l. nihil. de ver. sig. Et isto mo sum- pra est de iure civili romanor. tui. di. j. S. ius qui- rituz. et nulli alteri gentis. Et hoc apparet. qd de- ponat qui no sunt capaces eoz. q sunt iuris civi- lis. no sunt capaces hereditat. vt. l. j. de her. in- sti. Et ex hoc inferit. qd in foro pscie heres no tenet ad debita vltra vires hereditatis. qd in foro conscie no sumit hereditas isto mo quo sumit de iure ci- uili. Et ideo si tenet nisi qten? patiunt facultates hereditatis. Et fm Bar. in. l. gerit. de acqui. her. post glo. ibi singulari dicit. qd ad aduendā heredi- tatem sufficit anim? qd iterumqz declaratus quod- cunqz sit illud. siue factu. siue no factu. siue dictum siue scriptu. Et diuidit ista hereditas in. xij. pres. que appellant. xij. vncie. Et habent ista nomina. Sextans. id est sexta pars hereditatis. s. due vncie. Quadrans. id est quarta pars. s. tres vncie. Tri- ens. id est tertia pars. s. quatuor vncie. Quincans id est quinta vncie. Semis. id est medietas here- ditatis. s. sex vncie. Septons. id est septem vncie. Ses. id est octo vncie. Dodrans. i. nouem vncie. Dertans. i. decem vncie. Deuns. i. xj. vncie. As. qd signat pondus. xij. vnciaz. licz aliqz. As. asis po- natur p obolo. vii. ver. As obelus. pondus. As e possessio tota. hec pbant. in sti. de her. in sti.

Lexa vana. Quid sit. R. n. fm. Tb. scda scda. q. c. lxxviii. qd si delectatio gula inhereat ho tanqz fini. ppter quem deus premitit parat co- tra precepta dei agere. vt delectatio hmoi asse- quatur. sic est peccatum mortale. Si vo in gula sit inor- dinatio fm ea q sunt ad finez. vt pote. qd nimis co- cupiscat delectationes ciboz. h ppter hoc no faceret aliqd ptra legem dei. sic est veniale.

Ratia. Quid sit. R. n. fm. Tb. scda scda. q. c. lxxviii. qd si delectatio gula inhereat ho tanqz fini. ppter quem deus premitit parat co- tra precepta dei agere. vt delectatio hmoi asse- quatur. sic est peccatum mortale. Si vo in gula sit inor- dinatio fm ea q sunt ad finez. vt pote. qd nimis co- cupiscat delectationes ciboz. h ppter hoc no faceret aliqd ptra legem dei. sic est veniale.

Tercia. si pater accusauit in criminalibus causis. pter qd de crimine lese maiestatis. vel de offensa co- tra coitatem sue ciuitatis facta. vt de heresi. Quar- ta. si filius maleficus cu maleficis conuersat. Quin- ta. si filius machinet vel insidiet in necem patris. Sexta. si filius calumiose litem mouerit patri. A- qua si pater defecerit. oportet eum damna graua sustinere. Septima. si filius rogatus a patre ob de- bitum in carcere detruso. vt fideiubeat p eo. et no- vult fideiubere. in illo p quo creditores eius fide- iusorem recipere volunt. Quod tui in filijs malef- lis locum habet. Nam femine impediuntur fide- iubere. ff. ad vel. l. j. et ij. Octaua. si filius prohibe- rit patrem testari. Nona. si filius sit ioculator pre- ter voluntatem patris. nisi pater eandem habuerit professionem. Decima. si filia non consenserit patri volenti eam honeste maritare. et dotare fm vires patrimonij. Sed potius vult luxuriari. Undeci- ma. si filius misceat cum sua nouerca aut concubi- na patris sui. Duodecima. si parentibus furiosis debitam curam non impenderit. Et hoc obtinet. non solum in filijs. sed etiam in quibuscunqz alijs qui possunt ab intestato succedere. vt etiam qui in- stamento sunt heredes instituti. qd predicti non so- lum possunt exheredari. sed etiam a quocunqz ex- traneo in scriptis admoneri. vt eum pcurare festi- nent. Si aut post huiusmodi attestationem negle- xerint. Et extraneus in sua domo furiosum succe- ptum. sumptibus suis vsqz in finem vite sue pcurauerit. eius debet habere successionem. enacvata institutione ipsorum. qui curam neglexerunt. Ita- tui. vt cetera testamenti capitula. in sua maneant fir- mitate. vt in aut. vt cu de ap. co. S. causas. vbi etia- glo. dicit. Quid si non faciat testamentum. nec ali- quis extraneus eum pcurauit. R. n. qd in hoc ca- su. eis denegat hereditas ex suo delicto. Et in hoc videt inclinari glo. Tredecima. si parentem de car- cere educere neglexerit. Intellego de captiuitate. si- ne fuerit in carcere. siue non. Decima quarta. si pa- ter sit catholicus. et filius hereticus. Ne oes cau- se habent in. d. S. causas. Sunt tamen tres alie cau- se. ppter quas pater etiam potest exheredare filius. Prima. si non exheredetur malo animo. sed vt se- acuratus det virtutibus. vel creditoribus satisfaciat. l. multi. ff. de li. et po. et ibi Barto. illam legem summam dicit qd exhereditatio fit quandoqz pro- pter bonum. et in. l. cum ex filio. de vul. et pu. dicit. qd dicta lex multi. non est correcta. Secunda. si fili- us tempore testameti dixit patri. Nolo quicqz de- tuo. et exherede. legitima erit exhereditatio fm Bar- to. in. l. si quando. l. de inoffi. te. vbi querit. Quid si pater non instituit filium. ideo quia filius dixit. quod nolebat institui. An possit filius rumpere te- stamentum. dicit qd aut. pater talem filium pte- rijt. vel exheredauit. nulla causa inserta tunc testa- mentum est nullum. nec potuit filius sua volunta- te istam solennitatem omittere. vt. l. paulus. S. pa- tronij. ff. de bo. lib. Si vo fuit exheredatus a dicta causa. quia voluit exheredari. tunc si causa est vera. putat Barto. qd testamentum valeat. Nec ob. d. S. causas. quia loquit de exheredatione. que fit eo

q memoria ultra extendatur. Et sic de vteriori: 7 vsq; in infinitum quousq; memoria de cognatione haberi possit. potest intelligi. qz. d. c. ad sedes q ad successiones non facit aliquam gradus determinationem.

Utrum heredes teneant ad debita defuncti: Dic fm canones: 7 scientis. heres: siue filius siue extraneus tenet ad omnia debita: siue fuerint ex contractu vel quasi: siue maleficio: vel quasi. 7 siue res puenerint ad heredes siue non. 7 siue lis fuerit contestata siue non. Et hoc tenent Inno. Lau. Jo. et Ray. Et hoc intelligo si hereditas sufficiat. quia si non sufficeret: in iudicio anime non teneret: etiam si nō fecisset inuentarium. Sic tamen q debita tenetur soluere siue diminutione: de legatis vō si tot sunt q non remaneat ei legitima: potest detrahere sua legitims. 7 iterū quartā. fm quosdam si fuit heres institutus. De hoc vide. j. Legitima.

Quis ordo autem sit tenendus in soluendo creditoribus aut legatarijs: Rñ. fm Ray. Si creditores et legatarij simul veniant. primo est satisfaciendum creditoribus. Sed si veniant separam: liberatur heres soluendo per illuz ordinem quo uenerunt dum tamen nihil faciat in dolo. Et creditores postmodum uenientes: non debent inquietare heredem. nisi remanserit ei de hereditate: sed habent ius suum saluum ptra legatarios. Si tamen heres sit vel credit vel dubitat q hereditas non extendatur ultra debita: siue fuerint ex contractu siue ex maleficio vel quasi: nihil debet dare legatarijs: donec satisfecerit creditoribus. Et idem modus tenendus est in satisfaciendo prius creditoribus prius: et in iure portionibus. Et si heres hūc ordinem mutauerit. primo. l. soluendo legatarijs: vel secundarijs creditoribus: pūsiq; portionibus. non absoluitur in foro scientie: nisi hoc faciat iurante reputans scilicet hereditatem ad omnia soluenda sufficere. vel nesciens hunc esse pōtioē creditorū fm Ol. et Hosti. Et nota q heres potest deducere ante omnia expensas funeris 7 etiaz alias necessarias quas fecit causa hereditatis: vt i testamento et inuentario. Et breuiter quando debita totam hereditatem hauriunt: heres debet esse immunis a lucro: sicut et a grauamine. L. de iur. deli. l. scimus. Inuentariū autem dicitur scriptura: quam debet heres in choare fm leges infra triginta dies a morte testatoris: vel postq; scit heredē le esse institutum et describere sibi omnes res defuncti sub testibus. et debet illā perficere infra sexaginta dies. vel infra annum: si remote sunt res. Et tunc non tenetur creditoribus ultra quod inuentum fuerit in hereditate. Aliter si nō fecerit inuentarium tenebitur in solidū dicta. l. scimus. hoc intellige in foro contentioso. Secus in foro anime Item nota: q licet obligatio testamenti transeat ad heredem: non tamen periculum periurij 7 busi in modis que non possunt excedere singularem personam fm Hosti.

Quid si plures sint heredes quomodo tenentur ad debita vel legata: Rñ. regulariter quilibet heres tenet p hereditaria pte. L. de act. here. l. scda.

Excipiunt quinque casus. Primus. si aliquid sit in obligatione faciendi: vel non faciendi. tunc enim quilibet tenet in solidum. ff. de ver. obli. l. in executi omnibus. vt si testator. pmisit se aliquid opus facturum: vel promisit per se et heredem non fieri. quominus per fundum suum ire liceat. quilibet heredum ad hoc in solidum obligat. Secundus. si res que debet restitui in solidum. possideat ab vno. dicta. l. ij. 7 ff. como. l. sed mihi. S. heres. Tercius. in alimentis legatis quia pro voluntate defuncti: vel iudicis vel ab vno in solidum: vel a pluribus pro partibus designatis petunt. ff. de ali. leg. l. iij. Quartus. si testator ab vno heredū legauit creditor hereditario. compensandi aīo. Tunc ille heres onus sustinebit vsq; ad quantitatem legati. videlicet: vt heres soluat sibi integrum legatum vel si creditor noluerit legatum. heres soluat sibi de portione suatantam quantitatem. ad quātam ascendit legatū. ff. de le. ij. cum ab vno. Quintus. in expensa funeris vxoris. que non tñ astringit heredes pro hereditarijs portionibus. sed etiam virum pro portioē que puenit ad eū. de dote vxoris. vtputa. Si puenerunt ad eum centum. 7 in hereditate sunt ducenta. Ipse vir tenet p tertia. et heredes pro duabus partibus: vt in. l. veluti. ff. de re. 7 sumpt. fu.

Quid si heres est pupillus: nunquid poterit differrē debitozū solutio. pretextu pupillarīs etatis. Rñ. non. L. de ac. here. l. sub p̄textu. Et si heredes vel executores. nolūt soluere legata ad pias causas ep̄s p̄missa monitōe ad hoc cogere debet. extra de te. tua. 7. c. Johannes. etiā si a testatore id p̄tigerit interdicti.

Heremita. An gaudeat p̄uilegio clericali: Vide s. Absoluto. ij.

Hereticus. Quid proprie faciat quem hereticum. Dic q duo. scz erro: in fide. et pertinacia. Et hoc est q dicit Lar. in de. de sum. tri. q errans p simplicitatem: nullo modo potest dici hereticus. 7 p consequens nec excoicatus. p verbum p̄naciter. positum in. d. de. Nam qui p simplicitatem erat. non p̄naciter credit. immo talis posset mereri. Pone exemplum: vt qz aliquis simplex audiens p̄dicationem sui ep̄i: qui p̄dicat aliquid cōtra fidem. illud credit animo obediendi fidei. paratus tñ corrigi: talis meret. quia iudicat ex intentione. Et etiā fm Inno. quia hec non est fides eius. sed sua fides est fides ecclesie. Vult dicere q cum credat hoc. quia credit ecclesiam sic tenere. inferē q non credit. nisi ecclesia sic teneat. Potius ergo credit quod tenet ecclesia. cum non p̄se in heret. nisi sub hac tacita conditione. Hoc tñ intellige: nisi erraret in talibus. in quibus nullatenus ignoantia excusatur: vt in his q sunt de iure naturali.

Quero: nunquid dubius in fide seu nō credēs firmiter. sit hereticus: Rñ. fm Lan. aliqui quis nō firmiter credit ex infirmitate animi. nō tamen pertinaciter insisit. tunc nō est hereticus. immo si recedit ab illa dubietate. resistendo ei. meret. Si autē pertinaciter insisit est hereticus: vt in. c. dubius. de

ticus

consilio. et defensione. i. defendendo homicidam suis verbis: ab illis qui volebant ipsum retrahere vel impedire. l. distin. si quis viduam. Vel defensione. ut cum aduocatus defendit reum in causa criminali: vbi accusator si non pbauerit tenetur ad rationem fm glo. Ray. Vel defensione. id est dissuasiōe. ut si qd dissuadendo retrahit a bono proposito hominem volentem alium a morte liberare fm Ray. Et hoc intelligit eius glo. quando corrupta intentione fit. Nam si mater filium volentem aliquem liberare a periculo mortis retrahat vel dissuadeat. quia timet ne filius ibi inficiat. parum vel nihil peccat.

Quod si licet clericis interficere suum inuasorem? Rñ. clericus qdēz possunt sicut et laici vim repellere defendendo se et sua. ar. extra co. signifi. casti. el. ij. Quod si clericus ita inuadatur qd aliter mortem vitare non possit. nisi occidat vel multet inuasorem: hoc faciendo non est irregularis. ut in de. si furiosus. et co.

Quid si aliquis se defendendo excesserit modum in defendendo: quia cum euadere posset vulnerando occisorem: voluit eum occidere. Nunquid veniat puniendus. Questio est notabilis et quotidiana. Bal. in. c. j. de pa. te. in vli. feu. dicit singulariter. qd licet ille non veniat puniendus pena mortis puniet tñ de excessu arbitrio iudicis. qd est valde notandum.

An autem p rebo saluandis licet clerico occidere? Rñ. fm Panomitanum in. c. suscepimus. qd non licet aliter res saluari non possunt. imo potius debet sustinere omnē iacturam rerum. et nulli ibi ita bene pbat hoc dictum: vt ibi fm Panomitanum. Defendendo tamen ipsas res: non pbibetur. vt in. c. olim. el. j. de re. spon. tamen p defensione rerum licet clerico manus iniicere et defendere cum baculo et gladio: non tamen: vt peccat ad feia. vt ad occisionem. Vide ad predicta quod notat idem Panomitanus in. c. ij. extra co. ppter verba tex. ibi se et sua. qd tunc excusat ab occisione furis etiam nocturni. quando fecit vt libera ret se et sua. ergo p rebo tñ liberandis non licet occidere furem etiam nocturnum. Nam ista ponitur copulatiue. Non sufficit ergo altera pars. Et ita tenet glo. xiiij. q. iij. in principio. Et aduerte qd nemo ponderat istum tex. qd sit contra opinionem legistarum. vt in. l. furem. ff. de sic. Et maxime contra Bar. in. l. j. l. vnde vi. Dicunt enim communiter. qd si bona aliter saluari non possunt: licitum est occidere furem. Sed possumus dicere. saluando opinionem legistarum qd loquunt in foro contentioso seculari. h. ppter hoc non evitatur peccatum. Nota etiam ex dicto. c. ij. qd vbi latro vel fur potest comprehendendi: non potest impune occidi. Et ex hoc debet limitari tex. iuris civilis. in. l. itaqz ff. ad. l. acq. z. c. si perfediens. extra co. vt nocturnus latro possit occidi. quando. s. non potest comprehendendi sine occisione. Et multum pondera literaz ibi comprehendendi poterat: que non refertur ad illum. cui damnum fur conabatur inferre: h. loquitur generaliter.

Quid autem si clericus possit aliter mortē vitare. puta fugiendo. an clericus teneatur fugere. an vō possit arma mouere? Pro hoc tex. in dicto. c. olim Nam p defensione rerū licitum est arma mouere. vt ibi. ergo fortius p repulsiōe iniurie psonalis. Nam iniuria est fugari. et iniuria quelibet psonalis videtur maior qualibet iactura rerū. l. in seruorum. ff. de pe. Aliqui tamē distinguūt inter qualitatem psonarum. vt dicit Panor. in. c. sicut dignum. extro co. vt si miles aggrediat rusticū. debet rusticus fugere: si potest quia non est verēcūdia militem fugare rusticum. Alij vt Bar. videntur tenere: qd non teneatur fugere quia semp fugiendo est verēcūdia. Sed Panor. dicit. qd ista ps forte est vera de iuris rigore. licz in foro anime alia pars sit tutio.

Quod si licet persone priuate hominē peccatorem occidere? Rñ. qd non. vnde Augu. pmo de ciui. dei. Qui sine aliqua publica administratione maleficum interfecerit: velut homicida reputabitur. Nam occidere malefactorem licet: inquantū adinat ad salutem totius cōmunitatis. Et ideo ad illos tñ pertinet quibz cura cōmittit cōmunitatis seruande.

Quod si alicui licet se occidere? Rñ. qd non. vnde Augu. vbi supra. Quod dictū est. Nō occides. intelligitur de homine. Nec ergo alterum: nec te. Nec enim aliud qd hominem occidit qui se occidit. Nec obstat qd Sanson se cum hostibus occidit: vt habetur iudi. xviij. qui tamen numerat inf sanctos. Ad bebie. xj. qd vt dicit Augu. hoc sibi spiritus dei latenter suggestit. Et eandē rōnem reddit de quibusdam feminis sanctis. Nō obstat etiam qd Razias qui se occidit laudatur: quia ex hoc non laudat: sed propter zelum legis. ij. Nabab. xiiij.

Quod si licet mulieri se occidere ne ab alio corripatur? Rñ. qd nō. De hoc vide s. furtū.

Homicidium. ij. quod cōmittit p silio vel mandato. Homicida qdē p silio intelligit fm vñ. de p silio exhortatiois: vel approbatiois qd homicidiū fieri debeat. Non autē de rōsiōe sua generali sue optimōis. vñ si querēt. An christiano liceat occidere paganū vñ iudici malefactorē. Rñ. deat qd sic. Sic tamē rñdens nō peccat: nec fit irregularis: nisi talis pbabiliter videat qd iudex ille vel bellator fm eius cōsilium velit agere. Et sic fecit. Et fm An. pōt dici qd puniat eū fm qd ius dictauerit: dūmō nō expmat qd puniat eum ad sanguinē vel mortē Sed archi. in. c. ois. iij. dist. dicit hoc verū qd crimen nō iminet puniendū. Alioqn si ex p silio suo se rñdendo: siue in speciali: siue i generali sequit apinquū homicidiū: irregularis ē fm Ho.

Quid si quis non consuluit homicidium. sed consuluit aliquid. vnde secutum est homicidiū? Rñ. fm Inno. si verisimiliter potuit extirari qd inde sequerēt mors: irregularis est. vt si iuasit iactum machine: vel baliste: vel qd eaf ad capiendū castrū: quod non poterat defacili capi: sine morte

Homicidium. Primum
b. ceteris...

Homicidium. iij.

hominis. Et sic mors secuta est. Si vero non erat verisimile quod mors sequeretur; tunc quidem si consuluit rem licitam, non est irregularis etiam si mors fuerit inde secuta. Si vero illicitam irregularis est, extra de homici. continebat. Et eodem modo distinguitur: si is cui consuluit non occidit; si occidit.

¶ Quid si quis consuluit homicidium fieri. Et ante regem sequeretur effectus reuocauit. *Rñ. fm Inno.* si expresse et sine ulla fictione prohibuit: immunitus est ab homicidio. Ita tamen quod si non firmiter credit quod reuocatio loci habeat: tenetur indicare illi ut sibi caueat. Si autem per solam reuocationem firmiter credit sufficere, non erit irregularis *fm Inno.*

¶ Quid si quis mandauit homicidium fieri nomine suo. Et ante effectum reuocauit. *Rñ. fm Inno.* Idem est quod de consilio nunc dictum est: nisi quod hic sufficit reuocatio tantum. sed quod etiam si non indicet illi qui sibi caueat: non fit irregularis. Ratio dimeritatis est quod ille cui consuluit agit pro se. Et ideo plus requirit ad remouendam effectum consilii: qui concernit ipsum operantem. Sed mandataris agit pro mandante. Et ideo sufficit quod consistat de contraria voluntate mandantis: non solum expresse sed etiam tacite: ut si pacem iniret cum occidendo: vel parentelam vel aliam amicitiam contraberet sciente eo cui mandatum erat de occidendo *fm eundem Inno.*

¶ Quid si quis mandauit aliquem verberari: inhibens expresse: ne occideretur vel mutilaretur. et ille nihilominus mutilat vel occidit. *Rñ. mada- tor irregularis efficitur: quia mandando in culpa fuit. Et hoc euenire posse cogitare debuit. ex eo. is qui. li. vj.*

¶ An autem clericus vel alius ratiū habens homicidium sit irregularis. Dic quod de hoc est casus clarus quod sic, in regula ratiū habitione. de re. in. li. vj. vbi dicitur ratiū habitione retrahitur: et mandato non est dubium apparari. Ad hoc constat quod si quis mandasset homicidium: eo secuto esset irregularis, ergo idem in ratiū habitione ex quo per dicitur regulam ratiū habitione mandato comparatur. hoc tamen intelligitur si is qui ratiū habuit: eo tempore quo commissum est homicidium potuisset mandare tale delictum. Nam *fm panor.* post Jo. an. in. c. j. de conuer. infide. ad hoc ut fictio procedat, requiritur quod duo extrema sint habilia ad illum actum perpetrandum. scilicet tempus in quo actus fuit gestus: et tempus ratiū habitionis. Si enim alterum istorum deficit, non procedit ratiū habitione: quia fictio non causatur super impossibili. Exemplum. Quidam interfecit hominem nomine infantis, de mum infans maior factus, habet ratum certe hec ratiū habitione non trahitur retro, quia impossibile erat illum infantem tunc tempore mandare delictum, non ergo potest trahi retro cum non debeat plus posse fictio quam veritas. Hoc *Panomi.* Et sic ex dictis supra habes quod in isto ratiū habente sufficit: quod tunc temporis possit mandare homicidium, ut quia est infirmus vel truncatus manibus et huiusmodi.

¶ Sed quid si per nulla signa exteriora potest apparere quod ratum habuerit. Immo illum homicidam expulit, sed tamen in veritate ratum habuit in corde, nunquid est irregularis? retento casu ponitur. Dic quod sic quo ad deum iure notata per glo. in. c. cum qd de sen. excō. li. vj.

¶ Quid si quis suadet alicui quod exponat se periculo pro patria vel iure suo. *Rñ. fm Innocen.* non est irregularis: etiam si iste cui consultum est: morietur. *xxij. q. iij. p. membus. r. c. se. ij. q. viij. e. igif. r. c. se.* Sed si sciret verisimiliter eum moriturum: irregularis fieret. Idem *Ido.*

¶ Quid si suadet quod indubitanter exponat se morti pro Christo: vel ecclesia? *Rñ. fm Innocen.* non est irregularis: etiam si sequatur mors: quia Christus mortem subiit pro nobis. Idem *Docti.* Et iste casus multum differat ab immediato precedenti. Nam in isto casu licet ortari directe ad mortem. In alio aut casu non.

¶ Quid de illo qui volenti fugere inimicos, per timorem mortis: consulit quod remaneret et percurreret pacem: et remansit, et occisus est. *Rñ. fm. vj. Si ille: qui consuluit habuit probabilem causam credendi quod illi non immineret periculum, puta quod inimici illius adeo erant consanguinei, vel amici quod merito potuit presumere quod eos posset cohibere: non est irregularis, aliter sic.*

¶ Quid si aliquis consuluit: ut infirmus vertatur: ut citius moreretur? *Rñ. fm. vj. Si ex tali transuersione citius moritur: irregularis est qui consuluit, et qui fecit: nec potest per episcopum dispensari: si a peccato absoluti possit.*

¶ Quid de illo: qui dissuadet homicidium, sed nihilominus associat homicidam, ut cum si oportet defendat? *Rñ. fm. Docti.* homicida est: nec poterit promoueri, et sic defensione committitur homicidium.

Homicidium tercio.

Hec de casuali: quod fit pro intentionem, et per clara euentia huius materie ponent tres regule. Prima regula. Qui dat opam rei licite et adhibet diligentiam quam debet: non tenetur de casu fortuito inde secuto: nec de aliquo alio, hec regula probatur per c. lator, r. c. dilectus filii, r. c. et lris, el. ij. r. c. significasti, el. l. r. c. Jobes, r. c. si. et. e. Secunda regula. Qui dat opam rei licite: si non adhibet diligentiam quam debet: tenetur de casu sequenti, hec regula probatur per c. p. sbyter, r. c. p. tenebat, fm vñ intellectum, r. c. ad audientiam, et. e. Tercia regula. Qui dat opam rei illicite: quodcumque adhibeat diligentiam quam potest: tenetur de omni casu fortuito, hec regula probatur per c. suscepim, c. de cetero, r. i. r. r. r. c. sicut ex lras, et. e. Et ex predictis regulis patebit de alio multarum questionum. Pango quid de derico qui rixam faciebat cum alio, et ab amicis seu consanguineis eius superuenientibus alius fuit interfectus, nunquid talis clericus sit irregularis. Responsio patet ex predictis regulis, ut notabiliter dicit, *Panomi. in. c. Petrus. et. c. Nam si iste clericus non fuit in culpa exercendo rixam: tunc factus*

alios non est si impantid
man regulari. Si autem dice
cedat rixam. tunc est irregulari
lam. Panomianus tamen di
dium impatur clericus vbi ar
na eius materiam immunc
casu si iure non essent immunc
casu dicitur. quia tunc bo
committit non impatur d
litans qua pmo casu home
fuit intus dicit. Et secudo cal
per amicitiam que erat in
quod factum amice: ubi impat
ad irregularitatem. Et per
cus r. i. r.

Secundo quod quid de m
scipline verborum dilapulum:
illa mortuus est. An talis mag
Quidam dicunt quod sic quando
morus. Sed hoc dicitur per
alio r. i. r. q. i. r. adhibere dil
non caritatem modum in p
regularis per panam regulam. T
hancum quod magister et b. m. vj.
sed hoc. ut dicit *Alf. li. i. r. r.*
aliquem non licet nisi habent ali
cum qui verberat. Et quod filius sub
ms: si pmo potest dominum. ade
pater filium. et dicit suum can
sedem modo magister dilapulum.
mus. Si ergo illi dant opam ve
et adhibent diligentiam quam
do modum: non peccant de
locos penitiosis. vbi in casu
ret per panam regulam quod talis
Non obstat. c. li. q. non iratus
loquit de illo qui. per dilapulum
vult. vel alium palmam dedit. r.
et quod sit irregularis. Nam qd
vult. vbi dicitur: quando ille
in corpore. Secus ergo si non
et ponimus in casu nostro licet p
pali. vel ignominiam. vel negli
m: tunc in dicitur dicitur d
cunt voluerit non mentiro: d
care si in de moris loquitur et imper
carru infirmi et huiusmodi irreg
terciam regulam. Non ob. qd
quia loquitur in casu illius c
necesse lapides de quo infra. a
dicit quod talis puer non erat in ca
tit a mors secus. Sicutum cu
cua patris ille mortuus sit.

Tercio quero. Pone quida
pregnant per rixam. vel per discen
vult fecit causa libidinis et di
per dicitur panem ab omni
et per rixam regulam. quod dabi
tenetur de omni casu fortuito si
de cetero. Idem tenet. *Quid de
vnti.*

tum vnus pedis: vel testiculum: sine alia magna debilitate: vel defomitate. Nec omnia pbantur ly. distinctone. per totuz. hec Sui. Et hec opinio videt valde raronabilis.

Qui percussit mulierem pregnantem: vel dat ei aliquid vt faciat abortum. Si ex huiusmodi percussione: vel rei datione illa abortitur: si iam erat formatus fetus: est irregularis. Secus si noduz erat formatu puerperu.

Quid si dubitetur. Vtrum ex percussione: vel rei sumptione secutus fuit abortus: vel ex alia causa: vel vtrum esset puerperium formatum vel no. Si probabiliter dubitatur: debet a promotore: et ministerio abstineri: ne periculo se committat. Si autem habeat temerariam opinionem: eam deponat.

Quid si plures reperiuntur in pugna: in qua aliqui sunt interfecti: vel mutilati: et nescitur a quibus. Respon. fm Ray. q. tum ad irregularitatem ont nes censentur irregulares. Et qui sunt ex parte in iuriantum. et qui sunt ex parte recipientum: si illi erant clerici: et sic illicite mouerunt arma. distin. li. si quis post. Sed Archi. xxij. questione vltima. c. si. dicit q istud dicitur Ray. quidam intelligunt quando clerici erant in culpa. Nam si defenderet se vel suos necessario: licet aliquis a defendentibus sit interfectus: ex alia parte: reliqui qui non interfecti sunt: nec interfectores inuassent: non essent irregulares: licet voluntatem occidendi habuerit quia lex promotioem factum requirit. Ipe tamen Archi. distinguit inter repellentem et inferentem vnu: vt repellens: ex dispensatione promoueat: et tolleretur in susceptis: dum tamen constat eum non percussisse. Inferens secus: quia in culpa est. Dicit etiam Archi. fm Inno. et Hosti. q. si quis percussit aliquem in bello iusto. si non sit inde mortuus vel mutilatus suis ictibus: non efficitur irregularis: etiam si alij occidant: dummodo non procauerit eos. extra eo. significasti. el. ij. Addit tamen Inno. q. si animo occidendi percussit aliquem: licet non letaliter: si alij postea occidunt: est irregularis: et de hoc videt casus in dicto. c. significasti. ex quo eliguntur tres casus singulares. Primus q. si qs percussit non letaliter: si animum occidendi habuit: et ex alioz vulneribus percussus expirat: irregularis est. Secundus qui alium letaliter percussit: licet ab alijs fuerit extinctus multo fortius irregularis est. Tertius si no apparet an letaliter: sed etia percussus ab alijs obiit: et no apparet ex cuius vulnere decesserit irregularis est.

Quid autem si quis percussit non letaliter: apparet tamen q. ex percussione sua non poterat iste fugere: vnde fuit occisus a parochianis. nunquid sit irregularis? Hosti. dicit q. sic. quia pstitit causam homicidio. Et ita communiter transeunt doc. Sed de hoc Panormitanus dubitat in dicto. ca. significasti. Nam cum liceat clerico pro defensione rerum percutere. licet non letaliter: tunc si iste insitit rei licite non debet euentus mortalitatis sibi imputari: cum ipse in homicidio non reperiatur.

vnde posset dici. q. quo ad penam: no debeat iste teneri: sed quo ad cessatorem a diuinis. Potest g saluari opinio Hosti. tanq. tutior.

Quomodo autem et quando bellatores efficiuntur irregulares: maxime quo ad clericos. Jo. cal. et Jo. an. in nouella in. c. petito. extra eo. sic distinguunt. Clericus aut vtitur armis incotinenti repellendo vim vi: et cuz debito moderamine. Aut aliter. Si primo modo: etiam si occidat: vel mutilet. non est irregularis: cum salicet facit ad sui defensionem. di. i. ius naturale. Si aliter facit. aut agit de licentia pape. aut proprio motu. Si de licentia pape: puta q. in bello iusto vti potest armis offensilibus. Max inter alia que faciunt bellum iustum est auctoritas pape vel principis. Et tuc si occidit vel mutilat: non est irregularis: ex quo papa dedit sibi licentiam. Nam cum irregularitas sit pena: p constituciones canonicas introducta. ex quo papa potuit dare licentiam clerico: et auctoritatem vtendi armis quibuscuq. etia sine metu irregularitatis dando hmoi licentiam: videt q. abstulit ab eo incur sionem irregularitatis. Hoc quidam dicunt vtunt q. si papa hoc exprimeret. Alis secus. Sed quibusdam alijs videt q. etiam sine expressione no fieret irregularis. si motu proprio clericus vtat armis. tuc aut in bello iniusto: aut iusto. Si in bello iniusto: planu est q. no est sibi licitum: siue suis fauore prester: siue vt timorem incurat aduersarijs. Et si ibi aliqui sunt occisi vel mutilati: irregularis est. xxij. q. viij. c. j. et. ij. Si in bello iusto. puta. pro defensione patrie vel alioz. xxij. q. iij. fortitudo. Et tunc poterit interesse etiam cu armis defensionis. At tunc debet pugnare: sed horari poterit. xxij. q. viij. vt pade. Sz cu armis offensilibus no debz ibi esse nisi ea intentione vt defendat: no vt pugnet. xxij. q. viij. clerici. Et si in tali bello est aliqs occisus vel mutilatus ab ipso clerico est irregularis. Si autez ipse neminem occiderit vel mutilauerit: no est irregularis licet quis ab alijs occisus sit vel mutilatus. Ad tollendu tamen dupliciter ambigui ad cautelam hoc casu: potest sibi imponi pnia. Et sic intelligitur. extra de de. pcul. p sentium. Si vo in tali bello clericus vulnerauit aliquem: sed no occidit. vel mutilat: distingue. Aut talis vulneratus: sit it postea occisus ab alijs. et tuc subdistingue. vt supra dictu est. aut habuit animum occidendi: et est irregularis. aut non. Et tuc etiam distingue. q. aut vultus ipsius clerici pot discerni ab alijs vulneribus et tuc no est irregularis: si vultus no est mortale. Aut no pot discerni. Et tuc ppter dubium iudicatur irregularis. Nota tamen q. ex hoc q. papa dat licentiam clericis q. intersint bello: non rantez videt ex hoc licere clericis vti armis nisi ad defensionem. no aut ad occidendu aggrediendo nec etia paganu. Sed pnt tui interesse ad horandū alios xxij. q. viij. omni. z. c. se. hec Archi. fl.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid si quis percussit non letaliter: apparet tamen q. ex percussione sua non poterat iste fugere: vnde fuit occisus a parochianis. nunquid sit irregularis? Hosti. dicit q. sic. quia pstitit causam homicidio. Et ita communiter transeunt doc. Sed de hoc Panormitanus dubitat in dicto. ca. significasti. Nam cum liceat clerico pro defensione rerum percutere. licet non letaliter: tunc si iste insitit rei licite non debet euentus mortalitatis sibi imputari: cum ipse in homicidio non reperiatur.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Quid etiam se mutilat ex impatientia vel etia se hoc facit zelo castitatis sibi virilia amputando: irregularis est. ly. distinc. si quis absciderit. et. c. que partem.

Ieiunium

nō malefaceret. Nam et hoc etiam in solennibus ecclesijs fieri solet. Si autē hoc faceret vt quieti sō no 7 deputati vacaret; nō est absq; peccato. Nō tamen videtur de se mortale: quandoquē tarde quis dicat officij: dūmodo nō transeat dies: qui q̄tum ad hoc videt terminari circa mediā noctez. Non enī istud preceptū de bonis dicendis refert ad tps fm Archi. f. in sum. Tamen vt h̄ in dicta ele. j. ibi. bonis debitis. hoc est fm Pau. q̄n hora of ficij tridet hore diei.

¶ Que autē sit hora dicendi matutinas? Rñ. di uersar; ecclesijs: diuersa cōsuetudo seruat. tamen si pprie dicamus matutinas est quarta seu vltima vigilia noctis. vtz post tres partes noctis vsq; ad aurora.

¶ An autē in principio officij debeat dici p̄f noster Dic fm Lu. ro. in suis singularib; q̄ dz dicij in fi ne 7 nō añ: q̄ hoc nullo iur̄ cauet. Et q̄ debeat di ci in fine et ter. in. c. id sp̄ placuit. de p̄se. di. v.

¶ An autē liceat de mane omīs horas simul dicere? Lar. in. d. de. j. dicit q̄ itinerantes 7 plati occupa ti p̄nt omnes horas simul dicere: sicut faciūt cardi nales. Et est melius p̄uenire q̄ p̄ueniri: maxime q̄ prima pars dici est aptior: 7 deuotior ad orādū: q̄ suprema.

¶ An autē vespere debeat dici añ prandiū tempe quadragesimali. Archi. f. dicit q̄ vespere debeant di ci tempe quadragesimali ante prandiū: canon in sinuat de p̄se. di. j. solent. Sed ille ter. videt loq̄ de officio ecclesijs. Ideo siq; priuatim vespas dicat post p̄missione in quadragesima: nō p̄demnare de mortali: q̄ nō reperio scriptum. Nulli tñ p̄sule rem hoc agere: q̄ videt esse de p̄muni more timo rator; non prandere ante vespere dictas. Illud etiam decretū magis ibi ponit ratōne tempis cō grui obseruandi in p̄missione ieiunij quadragesi malis: q̄ ratione officij. Et de nona dicenda ante prandium in ieiunijs ecclesie extra quadragesimā multo minus: quia nihil sup hoc inuenitur deter minatum.

¶ Quid si monachus p̄ficatur ecclesie parochiali. Ad officij sequet; Rñ. fm Tho. seruabit p̄suetu dinem ecclesie ad quā transit.

¶ Quid si quis omīssa vna hora dicat sequentes? Rñ. fm v̄. Credo q̄ sufficit q̄ caute suppleat il lud tñ qd̄ omīssum est: 7 agat p̄niam de negligē tia. Penitentia q̄z de omīssis bonis est arbitraria: sic 7 alie de pe. 7 re. deus qui.

¶ Vtrum clericus excoīcatus teneatur dicere ho ras. Rñ. si est excoīcatus minor: non est dubium Si v̄o est excoīcatus maior: dic fm Tho. 7 alios q̄ tenet quidē dicere: nō in ecclesia: vel cum alio aut q̄li in officio suo: sed solus: et quasi p̄ modum orationis. i. vt nō dicat. dñs vobiscū.

¶ An autē degradati teneant ad officium? Dic q̄ sic. Vide de hoc s̄. Degradano.

¶ Clerici et religiosi commorantes cum cardinali bus: aut cum quibuscunq; pontificibus: gratiam et communionem sedis apostolice habentib; vt i cie. dignum. eo. ti. possunt se coaptare illis in diut nis officijs: nec ad alia tenent.

Ieiunium. Quid sit iei

unium? Rñ. fm Sof. et Panoz. super Rica extra eo. q̄ ieiunium de quo hic est abstinentia a cibis fm ordinatōnem: seu p̄sue tudinem ecclesie. Et ieiunium dicitur a quodā in testino sic vocato. quia vt plurimū est vacuū et ex inanitum.

¶ Vtrum ieiunium cadat sub precepto. Resp̄. fm Tho. scda scde. q. c. l. vij. q̄ ieiunium in ḡtum pertinet ad necessitatem coercionis peccati: vel sa tisfactōnis in penitentia: vel ad eleuatōnem men tis ad spiritualia: sic in ḡmum cadit sub p̄cepto le gis nature: h̄ determinatio tps 7 modi ieiunadi: cadit sub precepto iuris positiu: q̄ ab ecclesia sic 2 statutū. Nec tamē quilibet transgrediens peccat mortaliter: h̄ tñ qui transgredit̄ ex cōtemp̄tu: vel sic q̄ impediatur finis: quem intendit legislator. Sed qui ex causa ratōnabili frangat ieiunium: nō peccat mortaliter: nec est transgressor p̄cepti. Glo. autem. xrv. dis. in. f. als ea demum. dicit q̄ trans grediens ieiunium solenne obligatur ad mortale. Panoz. autem vbi s̄. dicit. q̄ d. i. ius Lar. dicit h̄ procedere quando ieiunium omittitur ex contemp tu: vel inobedientia: vt quia non vult se subijcere precepto superioris. Secus si sine p̄temptu: q̄ tunc transgressio solum obligat ad veniale. Et di cit hoc tenere Archi. in dicto. f. als ea demum. Sz certe Archi. ibi solum refert opinionē Jo. de fon. et transi. Sed aliter dicit in. c. vtinam. lxxvj. dist. Ibi enim dicit q̄ si ex aliqua causa quis transgre ditur ieiunium: non peccat mortaliter. Quod po test intelligi: quādo forte esset debilis: nec curat ire ad superiorē pro licentia. Secus sentit quando nulla subesset licita causa. Sed pro prima opinio ne facit notabile dictū collec. in. c. j. de consi. vbi dicit q̄ transgressio canonis obligat ad mortale: q̄ fit ex contemp̄tu: seu inobedientia. Et p̄temptus pprie est: quādo ex sola voluntate non vult se sub ijcere statuto superioris. Et iste p̄temptus dare ap parere non potest: nisi p̄ monitōnem fm eū. Sed si quis transgreditur ex p̄cupiscentia. ira vel negli gentia. tunc obligatur ad veniale. Quod dictū p̄ ma fronte videt notabile. Et hoc dictum Panoz. putat. verum vbi superior aliqd̄ iniungeret p̄ver bum p̄mune. puta. p̄ verbum statuum? vel ordia mus. vel simile. Secus vbi p̄cederet p̄ verba p̄ ceptiua: seu equipollentia. Nam transgressio p̄ cepti superioris obligat ad mortale. licet fiat sine cō temptu. xiiij. q. j. c. quod precipit. et in. c. ij. de ma. 7 obedi. Et fuit illud iudiciū beati Tho. q̄ vbi sta tutum sit p̄ verba cōis: transgressio nō est ad mor tale. Qd̄ intellige q̄ fit sine p̄temptu. Nam sicut nō omnis transgressio legis obligat ad tempalen tē mortem. Ita nec eternam: que prouenit ex pecca to mortali. Et ideo ponderanda sunt verba statu ti: seu canonis quibus indicitur ieiunium. An sint verba preceptiua: seu equipollentia: seu p̄muna. Et predicta notabis: q̄ materia est p̄grina. Quā autē transgressio statuti: vel regule obliget ad mor tale. Vide Panoz. in. c. nam concupiscentiam. de

consti. et in. c. deus. de vi. et bone. de. et in. toto in-
re canonico non est tex. qui ad hoc faciat: vt facit
de. criui. de ver. ligni. Archi. autez. floren. in sum.
dicit fm Tho. in. iij. di. xv. q. si quis ieiunia iusti-
tuta ab ecclesia fregit libenter: vel scienter: et sine ca-
ratiōabili peccat mortaliter: postq̄ peruenit ad
etatem: in qua obligatur. Secus si non aduerte-
bat esse diem ieiunij: vel etiam quando sibi vide-
batur non posse ieiunare ratōne debilis completi-
onis: cum tamen posset: quis peccet forte nō mor-
taliter: si habebat aliquam causam dubitadi. debz
tamen induci ad ieiunium. De. autem de pal. cir-
ca hoc sic dicit. ieiuniū cadit sub iure positio. vn-
de eius transgressio sine causa est peccatū mortale
Quando vo fractio eius est cum causa: non ex to-
to sufficiente: est veniale: vt in his qui legunt insti-
tutam in completio. Quando vo sufficiens est
simpliciter: tunc nulla est culpa. Qui autē non ad-
uertens de ieiunio comedit in mane: si quidez iei-
re tenebatur q̄ esset ieiunium: non excusata fracti-
one ieiunij. non tamen tenetur postea eo die ieiun-
nare: cum iam sit obligatus ad alium diē. Et si nō
licet sibi plus comedere: minus granaretur: nec
cum toto hoc esset ieiunium: propter nimiam an-
tipationez. Itē si non ieiunando cum posset: in
diebus ieiuniorum comedit pluries: fm Jo. An.
neapolitanus in quolibet totiens peccat mortali-
ter: quotiens comedit vitra vnam vicem: quia re-
ducatur istud peccatum ad preceptum negatiuū.
Durandus tamen in. iij. tenet q̄ sit tñ vnus pec-
catum: sed tanto grauius quanto pluries cōmitti-
tur. Et istud communis tenetur. Et hoc nisi co-
medens: nono contemptu: pluries incidet in il-
lud. hec Archi. f.

In quibus diebus tenetur quis ieiunare. Re-
spondeo quantum ex precepto ecclesie. tenetur p̄
totam quadragesimam. de consecra. distincti-
one. iij. non liceat. c. non oportet. 7. c. placuit. Itē
quatuor tempora. lxxvj. distinctiōne statum. Itē
in vigilia natalis domini. extra eo. c. j. et in vigilia
assumptionis virgi. d. c. primo. et in omnibus vi-
gilijs apostolorum preterq̄ Philippi et Iacobi:
quia venit tempore paschali. et Iohannes euange-
liste: quia venit infra octauas: natiuitatis. extra eo
dem consilium. De festo etiam beati Bartholo-
mei consuetudo seruanda est: non de ieiunando:
quia hec est firma et vniuersalis: sed de die cele-
brandi festum: vt in dicto. ca. consilium. Itē ex
vniuersali consuetudine ecclesie: preceptum est de
vigilia Iohann. baptiste. omnium sanctorum. et beati
Laurentij. Itē vigilia penthe. est ieiunanda: de
qua habes duas glo. primā in. s. necessario. lxxvj.
distinctiōe. Aliam. Ber. in dicto. c. ij. Et tene eam
mentu. Nam Gratianus visus est sentire contra-
rium in dicto. s. necessario. In vigilijs autem ro-
gationum fm Panoz. in hoc seruanda est p̄suetu-
do loci. Idem dicit de aduentu.

¶ Anquid autem ieiunium possit differri d die
in diem. Dicit Inno. q̄ si ceterisfente causa. Nam
videmus q̄ si festū accidit scdā feris nō ieiunatur

die dominica: sed transfertur ad diem sabbati pre-
cedentis: vt extra eo. c. j. Ita dicendū pari ratōne.
q̄ si vigilia accidat in aliquo festo solenni: q̄ tunc
p̄pter venerationem festi: potest ieiunium explicari
i die precedenti. Et ponunt doct. in multis locis
francie exempluz. vbi p̄muniter festum sancti q̄n-
tini quod accidit in vigilia omniū sanctorum. nō
enim illi homines ieiunant propter festum solen-
ne: sed transferunt ieiunium in aliam diēz. Et idē
posset fieri q̄ ieiunium accidit in festo: principali
alicuius ciuitatis vel loci: vt ieiunium transferatur
in precedentē diem: et placeret: vt ista translatio fi-
eret p̄ ep̄m. hec Panoz. vbi supra.

¶ An autē consuetudo nō ieiunandi excuset nō
ieiunantes. Hosti. in. c. ij. extra eo. dicit q̄ in ieiun-
ijs solēmbus. i. iudicis per ecclesiaz: nihil p̄t fa-
cere p̄suetudo. Ad intelligit Panoz. verum: quā-
do cōsuetudo ex toto vult illd ieiunij tollere. Se-
cus autem si illud interpretat qualiter sit explen-
dum. puta. quo ad abos. horarum. collationez. et hu-
iusmodi. Nam consuetudo est optima legum inter-
pres. Et Panoz. in dicto. c. ij. limitat adhuc for-
tius dictum Hosti. q̄ vtz in ieiunijs solēmbus
non valet p̄suetudo. Hoc intellige: nisi papa sci-
ret et toleraret. vide tamen glo. singularē in. d. c.
ij. q̄ valet consuetudo ieiuniorum relaxatiua: de q̄
glo. Panoz. ibi facit magnum festū propter ei' au-
toritatem.

¶ Strum liceat ieiunare in dominica. Dic prout
habetur de cōse. di. v. c. quadragesima. q̄ dies do-
minicales sunt subtrahit ab obseruantia ieiunij tē-
pore quadragesime: fortius alijs temporibz: quia
dies est lenicie. Si quis tamen absq̄ scandalo alio-
rum et absq̄ alia superstitione ieiunaret: non pec-
caret.

¶ Que hora sit competens comedendi in diebus
ieiuniorum. Glo. in. d. s. als. dicit q̄ comedere ante
horam comedendi ē mortale. allegat. c. solet. de cō-
se. di. j. Sed Panoz. super Rubricas eodem tit. di-
cit q̄ aut loquimur d ieiunijs quadragesimalibus
Et tunc hora vespertina est competens. i. post cō-
pletas vespertas in ecclesijs: que tempe quadrage-
simali dicuntur. et peccatum est anticipare illaz ho-
ram. de hoc est tex. in. c. solent. Et ratio illius sta-
tuti fuit: quia i ieiunio quadragesimali imitatur
vestigia christi. qui abstinuit a cibo quadraginta
diebus et quadraginta noctibus. Nos ita debe-
remus agere si natura pateretur. Sed quia hoc nō
ē possibile in humanis: statuit ecclesia: vt salte per
omnes quadraginta dies sicte sumptos homines
ieiunarent. nam post vespertas expletas dies sicte
dicitur expletus cum non restet aliud officium di-
urnum. In alijs vo ieiunijs non est hora ab eccle-
sia prefixa. Et ideo communiter tenetur: vt in no-
nis licite sumatur abus. Et ita habetur in obser-
uantia generali. Nam ex quo non habemus ius
specificum: recurrendum est ad consuetudinem
loci. ad hoc textus in. c. vti nam. lxxvj. distinctiōne
Ri. tñ in. iij. dist. xv. dicit q̄ iam inualuit p̄suetu-
do in multis locis comedere q̄ statim p̄ horam sex-

Ignorantia. Vtrum quilibet teneatur scire articulos fidei et precepta legis? Vide supra. Fides. Singuli tamen tenentur scire ea que ad eorum statum et officium spectant.

Quodam ignorantia excuset a peccato? Rñ. fm. Vl. duplex est ignorantia. Quaedam est iuris: vt si nesciat furtum esse peccatum. Quaedam est facti: vt si nesciat hanc rem quam accepit esse alienam: si putat suam. ignorantia autem iuris: aut est omnino inuincibilis et inuoluntaria: et dicitur inuincibilis que studio superari non potest. vt quia scilicet aliquis sine sua culpa scire non potest: sicut in infantibus: vel amentibus: a natiuitate. Et tunc excusat a toto. Et eodem modo si aliquis de aliquo casu dubitans consuluit peritos: a quibus tamen aliter habuit: q̄ veritas se haberet: excusat propter suam ignorantiam. Nam in se fecit quod potuit. Si vō in hanc inuincibilem ignorantiam incidit culpa sua: tunc aut hoc fuit per opus licitum: vt si per vigilias et abstinentiam deuenit ad amētiā: et tunc excusat a toto: etiam si seruos excessus peccatorum veniale fuerit. Aut fuit per opus illicitum. Et tunc fm opinionem veriorē etiam excusat a toto: si nullum habuit vsum rationis. Quo vō ad ea sine quibus non est salus. nulla ignorantia est inuincibilis simpliciter et omnino: quia si non inueniret homines a quo doceretur: vincto doceret eum: nisi staret per ipsum. Si vō ignorantia iuris sit vincibilis et voluntaria: tunc si fuit affectata: in nullo excusat. immo est speciale peccatum. Si vō non fuit affectata: sed solum quia neglexit adhibere: excusat a tanto: sed non a toto. Si vō sit ignorantia facti: hoc potest esse dupliciter. Nam vel ignorantia est causa agendi. ita q̄ si sciret illam circumstantiam: que trahit in peccatum non faceret et se fecisse doleret. Et hec excusat a toto: si tamē debita diligentia premissa fuerit. Quod si premissa non fuit: excusat solum a tanto. vel ignorantia est comitans actum. scilicet q̄ etiam si sciret circumstantiam peccati. nihilominus faceret. Et hec non excusat.

Ignorantia crassa et supina dicitur per metaphoram hominis crassi et supini: qui non videt etiam ea que coram eo sunt sicut qui publica et manifesta se dicit ignorare. Cui nō facile creditur. de postu. pre. c. j.

Et vt plene habeatur noticia huius materie se aliqua notanda. Primo. q̄ quedam est ignorantia iuris naturalis et diuini. Et ignorantia in istis non excusat. Et per hoc patet quid dicendum de puellis que se tangunt impudice: nec confitentur de predictis: postmodum asserentes necesse esse peccata. Sed dico: vt dictum est q̄ talis ignorantia nō excusat. Et ideo si per longa tempora steterunt in huiusmodi tenentur reiterare confessiones. preferim si habebant facti memoriam. Sed si facti memoriam non habent: et tamen diligentiam ante fecerūt: vt ad memoriam reducerent sua peccata: et postea confitentur qd memorantur: et dolent de his sic excusantur: vt nō teneantur iterare confessionem. Idem dicendum in similibus.

Quedam vō est ignorantia iuris positum. Et hec est duplex: sicut duplex est ius positum. scilicet vniuersale. et commune. Et quo ad hoc regulariter ignorantia non excusat. vt est glo. singulari in. c. vt animar. de p̄sti. li. vi. vbi ex illo tex. elicit q̄ licet ignorantia excuset a sententijs prolatis p̄ statuta quorundam q̄ ordinariorum. Secus ē de statutis generalibus canonum vel legum: q̄ ab omnibus sciri et custodiri debent. Quoddam vō est positum ius particulare seu municipale. Et q̄ ad hoc: vt dictū est: regulariter ignorantes excusant: nisi sit ignorantia: crassa vel supina que vocari potest lata culpa.

Et que sit lata culpa vide Bar. in. l. quod nena. ff. de depo. vbi ponit quicq̄ species culpe. Prima est latissima: que est dolus verus et manifestus. Secunda vocatur latior: que est dolus presumptus. Item lata. leuis et leuissima. Et q̄ sit daxe culpans latissimam et latiorē Bar. reducit in practica. Quidam scholarius accepit famulum. et pro eo accepit expromissorem qui promisit reficere scholarii omne damnum qd enim contingeret culpa famuli. Quod enim famulus fecit furtū: queritur vtrum expromissor teneatur: Et videt q̄ non fm communitatem modum loquendi glosar. Nam aliud ē culpam alind dolus. de quo dolo non fuit hic promissum. In p̄trarium est veritas. scilicet q̄ expromissor tenebit. quia dolus est culpa latissima: vt etiam patet ex diffinitione culpe latissime. quam Bart. diffiniendo dicit. q̄ cum ista latissima culpa non sit aliud: q̄ dolus manifestus diffinitionem ei habemus sicut de dolo. Dolus autē est machinatio: ad decipiendū: fallendūq̄ alterū: adhibita manifeste. Et addit manifesti: ad differentiam doli presumpti: qui est culpa latior. Culpa aut latior ē machinatio: ad decipiendū fallendūq̄ alterū: adhibita presumptiue. Et hoc ad differentiam doli manifeste. Sed Bar. arguit p̄tra. Nam cū dolus consistat ex animo: nō potest p̄bari: sed indicijis presumitur. vt. l. de dolo. l. dolum. Omnis q̄ dolus est presumptus: nullus manifestus: Rñ. q̄ quedam sunt indicia manifesta. et illa p̄bata inducunt dolum manifestum: vt. d. l. dolum. Quedam sunt indicia nō manifesta seu p̄sumptiones nō ita manifeste nec omnino dolum p̄cludūt. Et ista de necessitate nō inducunt dolum sed presumptiue. Et differentia ē inter dolum verum et presumptum. Nam primo differunt: quia minor a vero dolo non excusatur. A dolo presunto sic. Item a vero dolo nulla est excusatio. A presunto sic. Item q̄ in causis criminalibus requiruntur probationes luce meridiana clariores. vt. l. sciant. l. de probat. Presumptus vō dolus non sufficit: quia non debet quis ex presumptionibus damnari: nisi hoc exprimere tur: forte et aliqua causa. vt. l. de adulterijs. lege si qui adulterij. et in autentice. si quis ei. Lata culpa est deuiatio in circumspecta ab ea diligentia:

ata: et postea confitentur qd memorantur: et dolent de his sic excusantur: vt nō teneantur iterare confessionem. Idem dicendum in similibus.

prio delicto. ita q sine dispensatōe pōt ad ordines
 pmoueri: sed nō ad dignitates. illam vō que sur-
 git: nō er. pprio delicto nō tollit. Panoz. aut. ibi di-
 cit q de hoc nō pōt dari certa regula. quia in qui-
 busdam casibus tollit: in quibusdā nō. Et credit
 q tñ in iure expressis casibz tollat irregularitas p
 ingressum religionis. Si vō remanent in seculo:
 nec ad ordines nec ad prelaturā possunt absq dis-
 pensatōe pmoueri. Sed circa eos qñq; adhibet
 dispensatio magna. vtz vt ordinētur & instituant
 i ecclesijs alijs a paterna. Dico si sunt filij p̄sbyteri
 Aliter vō in quibuscūq; ecclesijs. ar. extra de fi. p̄-
 sby. p̄nitium. Maior: vt etiam in paterna aliquo
 tamen medio. extra de fi. p̄sby. ex transmissa.
 Maxima: vt in paterna: nullo medio. ex de fil. p̄-
 sby. ex tua.

¶ Quid sit cum illegitimo dispenset quo ad ordi-
 nes & ecclesiasticū beneficium. Rñ. si ab ep̄o facta
 est dispensatio: non extenditur nisi ad ea que pōt.
 vt dicitur. Si vō a papa poterit promoueri ad
 parochialem ecclesiam non ad personatum vel re-
 ctorianam: ad quam per electionē p̄cedi cōsuevit. ex
 de p̄ben. c. fi.

¶ Queritur an papa possit legitimare quo ad tē-
 poralia & successiones. Rñ. Panoz. in. c. p. venera-
 bilem. qui si. sint le. recolligendo sūmarie dicta do-
 cto. dicit q aut queritur de legitimatōe fienda per
 papam. Aut per imperatorem: seu habētē ab eo po-
 testatem. P̄mo casu si vult legitimare in patrio-
 nio ecclesie: libere potest. vt in. d. c. per venerabilē.
 Sed in terris alienis: aut subest maxima & ardua
 causa. & credit q possit: licz legitimatus cognoscat
 alium in dñm. Nouetur per tex. in. d. c. p. ve-
 nerabilem. in v. rōnibus. Nam si ille auctoritates
 veteris & noui testamenti nō cōcluderent in actu
 legitimatōis: frustra papa eas adduxisset. Fin-
 ge ergo: q ex legitimatōe filij alicuius principis
 sequat fidei magna dilatatio. Nam tunc ob eam
 causam: vel similit̄ papa poterit exercere iurisdi-
 ctionem temporalem: vt ibi & in. c. p. hūani. de homi-
 li. vi. Aut cessat arduitas cause. rñ vult legitimare
 nō recognoscentē superiores seu eius filios. & pōt.
 Aut vult legitimare recognoscentem sup̄iorem. &
 nō pōt nisi superior cōsentiat: nisi velit legitimare
 in spūalibus. vt extra de fi. p̄sby. c. j. & ij. li. vj. vñ
 si velit in cipe a radice matrimonij. vt in. c. tanta.
 qui si. sint legi. & in. c. q. circa. de p̄san. & affi. In im-
 peratore dicendū: q incipiendo a radice matrimo-
 nij nō pōt legitimare: quia nō pōt ip̄e disponere
 sup̄ matrimonio. vt in. c. tuam. de or. cogni. Aut
 p̄scriptum vult legitimare: & tūc in spūalibz nō
 pōt. In tp̄alibz vō pōt in terris sibi subiectis: me-
 diate vel immediate. immo de iure ip̄e solus pōt
 in toto impio. Vnde reges & alij principes qui re-
 cognoscunt imperatōrē in dominū: d iure nō pos-
 sunt legitimare: q legitimatio sicut & fame restitū-
 tio et silia vident reseruata soli p̄ncipi. Secus si
 essent principes: vel ciuitates non recognoscentes
 sup̄iorem. Nam isti habent tantam p̄tatem quā-
 tam habet imperator in impio suo. Ad hoc. d. c. p.
 venerabilem. in v. insup. & facit glo. ibi in ver. re-

agnoscat. Et quo habes: q rex francie d iure nō
 est exemptus a romano impio. l3 Innoc. dicat q
 de iure subest pape & nō imperio. Hosti. vō tenet
 p̄mū: quia omnes principes seculares debent re-
 cognoscere imperatōrē in dñm: vt in. c. adrianus.
 lxiij. di. Et ex hoc dicit. q reges hyspanie: anglie:
 & francie tenent de iure obedire impator: l3 defa-
 cto nō obediant. Nunquid autē peccent nō obe-
 diendo. & nunquid potuerint p̄scribere cōtra im-
 perium. Respectu p̄scriptōis sentit q nō: nisi p̄-
 scripissent passue. i. nomine romane ecclie. Re-
 spectu peccati dicit: q fore excusantur a peccato:
 interim dum imperatōrē nō erigit ab eis obedien-
 tiā. Sicut in simili notatur in decimis. & cum hoc
 dicto transit in. d. c. p. venerabilem. Jo. an. S3 do-
 minus Anto. dicit posse defendi: q isti p̄scripse-
 runt cōtra imperium. Nam plures possunt esse
 imperatores: quēadmodū qñ plures eliguntur in
 discordia. Et de cōsuetudine vterq; ministrat: vt
 notat glo. in demen. romani. de iure iurā. Et Pa-
 noz. putat q isti principes possunt p̄scribere iura
 imperij in eorum regnis. Ad hoc facit quod nō.
 Jo. an. in. c. cum episcopus. de offi. ordi. li. vj. vbi
 dicit q prelatus inferior episcopo pōt p̄scribere
 iura episcopalia in certa pte dyocesis. Sed q prin-
 cept possit p̄scribere: vt ip̄e non sit sub imperio:
 non videt hoc possibile in iure: quia sine possessio-
 ne p̄scriptio nō p̄cedit. Sed quis non pōt possi-
 dere seipm. Et ideo l3 papa vel alius potuisset p̄-
 scribere contra imperatorem: tamen actiue nō p̄ce-
 dit p̄scriptio. Aut vult legitimare in terris ecclie.
 Et tūc nō pōt. Idē & fortius dicendū de habente
 ab eo p̄tatem.

¶ Et ex predictis pōt correlarie inferri q papa q̄
 ad terras ecclie pōt legitimare: tam quo ad tp̄alia
 q̄ quo ad spūalia. Quo vō ad terras imperij: pōt
 quo ad spūalia sed nō quo ad tp̄alia. vt etiā volu-
 it Bar. in autent. ex cōplexu. l. de ince. nup. Et
 hoc nisi ex maxima & ardua causa. vt dicit panoz.
 Nam tunc etiā in terris imperij posset legitima-
 re quo ad tp̄alia. Secundo inferitur q imperator:
 vel alius ab eo habens p̄tatem nō pōt legitimare
 quo ad spūalia. Et ideo nec ad ordines: nec ad alia
 spūalia admittentur. vt etiam vult Bart. vbi s.
 Nec etiam erunt legitimi in dominio illorū qui
 non recognoscunt imperatōrē: q̄tūm ad ea q que
 fieret alteri p̄iudicium. puta ad successiones bo-
 norum ab intestato. vt notatur in dicto. c. per ve-
 nerabilem.

¶ Vtrum autem comites palatini habentes po-
 testatem legitimādi ab impatore possint legitima-
 re in p̄iudicium agnatorum. d. An. in. d. c. p. vene-
 rabilem: dicit q non: nisi pater & agnati cōsentiant
 quia hec potestas tanq̄ alteri p̄iudicialis est re-
 stringenda. vt. l. j. §. si quis a p̄ncipe. ff. ne quid ē
 lo. publi. Sed Panoz. in. d. c. per venerabilez. di-
 cit fore inspiciēda verba potestatis collate. Et vbi
 simpliciter eēt data potestas: credo q possent legi-
 timare: etiam in p̄iudicium agnatorū quēadmo-
 dum impator: quia in hac legitimatōe iura nō fa-
 ciunt mentiōem nisi de patre. quia agnatis nō p̄-

est totaliter reprobatus a lege. ut in auten. de san-
cuf. epifcopis. S. clericos. unde nō pūit dici filij na-
turales: nec p pñs legitimant p sequens infimo-
nium. Jo. an. ponit istam qōem in mercu. in regu-
la line culpa. Et facit mentōz de dicto Ricardi. z
determinat pñum p regulaz. q ex quocūq; coytu
fint nati: dūmodo potuerit esse vxor. si pñsus
affuisset. legitimant p sequens matrimoniu.
Secus si tunc non poterat esse vxorius. Bar. autem
distinguit. an ille clericus sit beneficiatus vel ne. h̄
tamen hoc nihil facit p opi. Jo. an. quia dato qd̄
ille clericus in minoribz esset beneficiatus nihilō-
minus si p̄beret teneret matrimoniu. Et sic filij
ante nati legitimant p dict. c. tanta. Et per p̄di-
ctam regulam patet. q si saracenus habuit filium
ex xpiana z postea efficiat xpianus. z cum illa p̄-
bat: nō p̄ter hoc filius legitimat: quia tempe na-
tuitatis non poterat esse matrimoniu. ut in. c. ca-
ue. xxvij. q. j. Idē dicit Vin. in nat. ex coytu in-
cestuoso. q licet postmodum p̄trahat matrimoni-
um p dispensationem ecclie: non tñ filij ante geni-
ti legitimant. q tunc nō poterat esse matrimoniu
obstante impedimento p̄ sanguinitatis vel affini-
tatis: nisi aliud dicat in dispensatione. Et sic Pa-
norum. in di. c. tanta. p̄cludit. q vbi coytus nō po-
terat esse vxorius obstantē impedimento perpetuo: non remouibili sine dispensatione ecclie.
filij non legitimantur per sequens matrimoni-
um.

An autē quis possit petere se p̄nunciari legiti-
mum. Inno. p̄cludit q non: nisi ad aliquem esse
ctum. v̄puta. si agit de successione: z imputat sibi
q non est legitimus: tunc potest petere p̄nuncia-
ri legitimum. ut in. c. j. qui si. sint legi. Vel si dif-
fama de illegitimitate. Idē Panor. in. c. causaz.
qui si. sint. le.

Impedimentum pri-
mo p̄munit. Circa impedimenta ma-
trimonij. P̄mo agem de impedimen-
to in genere. Secūdo de impedimentis in specie.
que in his versibz p̄tinent. Error. p̄ditio. votum.
cognatio. crimen. Cultus disparitas. vis. ordo. li-
gamen honestas. Si sis affinis. si forte coyre ne-
quibus. Nec socianda vetat: p̄nubia iuncta retra-
ctant. Ecclie vetitū: necnō t̄ps feriaz. Impedi-
unt fieri. p̄mittūt facta teneri.

Que impediunt matrimoniu iaz p̄ctum. Rñ.
zj. sunt que impediunt: nō solum matrimoniu z
p̄ndum h̄ etiam dirimūt p̄tractum. que p̄tinē-
tur in tribz p̄mis versis. Et intelligas q dirimūt
p̄tractum: si p̄cesserunt matrimoniu. Si autem
veniunt post matrimoniu rite factum. v̄t affini-
tas vel crimen z h̄mōi: non dirimūt: p̄ter vnum.
s. votum religionis cum effectu. quando quis p̄-
cto matrimonio h̄ ante carnalem copulam ingre-
dit religionem. extra de conuer. coniu. v̄z. z. c. ex
parte. el. ij. z de spon. commissum. Expectari ta-
men debet v̄s q ad p̄fessionem. nam ante non di-
rimūt.

Quid autē dicendum si quis aliquaz mulierem
cognouit carnaliter z postea p̄bat cum ea p̄verba
de p̄nti. h̄ post p̄ctum matrimoniu eaz nō cogno-
uit carnaliter: nūquid poterit alter eoz intrare re-
ligionem. Questio est pulcra: z de facto bis diebz
accidit. Rñ di p̄t q sic: nō obstante tali copula p̄-
cedēte. P̄mo p. c. v̄z. z. c. ex publico. z. c. ex pte.
ij. de p̄uersari. p̄iu. Que q̄dez capitula dicūt q an
p̄summatōz infimonij alter p̄iugum p̄t intrare
religionem. Et nota illud v̄bum p̄summatōz. qd̄
importat p̄pletōem. Illud autē qd̄ p̄plet aliqd̄ op̄
videt sequi z nō antecedere. Secūdo in casu p̄di-
cto: iste nō incurrit bigamiam. etiam dato q talis
mulier fuisset prius ab alio viro cognita. de quovi
de s. bigamia. vbi iura reqrunt q ad incurrēdaz
bigamiaz nō sufficit q q̄s p̄bat cum corrupta nisi
post tale p̄ctum matrimoniu sequat copula carna-
lis. Non ergo sufficit antecedens. Ad hoc etiam
facit. c. veniens. de spon. vbi copula p̄cedens non
facit transire sponsalia de futuro in matrimoniu. h̄
bene copula sequens.

Quid autē si sponsus cognouit sponsam violent-
ter. nūquid poterit sp̄sa intrare religionē inuito
sponso. Dubitū facit. q effecti sunt vna caro: h̄ vio-
lent. In hoc sunt varie opiones Jo. an. in mercu.
in regula. Ea q̄ p̄. de re. iu. in. vj. v̄i seq̄ opi. Bar.
bri. q tenuit talē sp̄sam cognitaz posse ingredi re-
ligionē: sponso inuito: ne delinq̄ns sit melioris cō-
ditōis q sapiens. Itē nō v̄i p̄municasse corp̄ suū
ex q̄ inuita fuit cognita. Panor. in. d. c. v̄z. v̄i ad-
herere huic opi. Quidā tñ distinguūt. q si ē sp̄sa
de futuro p̄t transire ad religionē: nō obstante car-
nis copula violēta. si autē est sp̄sa de p̄nti. nō p̄t
transire p̄dicte marito. hui⁹ opi. ē Adonal. z Rod.
que v̄i valde equa.

Quid autē si vir vxorē suaz quam nōdum cog-
nit tradidit adulterādam p̄ sanguine eo. p̄prio inui-
tam: An possit postea p̄ illi volūtatem religionē
ingredi: Rñ. Rñ. in. iij. di. xxxv. dicit q attenda-
ture naturalē q̄tate z viri in q̄tate. z p̄siderat q
corruptōz vxoris vir est p̄ncipalis cā. p̄ illaz corru-
ptōz acq̄siuit vxorē tantam p̄tatem in corp̄s viri
vt p̄ eius volūtate: religionē nō possit intrare. v̄t
ē de eo. q̄ co. p̄san. v̄z. c. discretōz: d̄ de q̄daz mu-
liere q̄ nōdū a viro cognita. ab eo fuit tradita in-
uita p̄ sanguineo viri: q cū ipsa inuita p̄cubuit. Et
q̄ cito fuit r̄dita lib̄tati: fugit ab eo. z se p̄o: viro
restitui postulauit. qd̄ si monita vt p̄tinētiuz fuet
ad hoc induci nō potuerit. vir p̄ior cogat̄ redire
ad ipsam. z maritali affectione tractare.

An p̄susceptōz sacri ordinis dissoluant sp̄salia
prius p̄cta de p̄nti: Rñ. Blo. in. c. q̄ votuz. de
voto z voti re. li. vj. dicit q hodie est app̄obātū p̄
p̄stitutōz Jo. q̄ incipit antique. s. sp̄salia de p̄nti
nō dissolui p̄ receptōem sacri ordinis. p. c. ex pte.
el. ij. de p̄uer. p̄iu. Et si dicerem⁹ p̄summaz nō eēt
eqlitas. q̄ iaz duplici remedio posset vir dissolue-
re sponsalia: z mulier vnico. q̄ p̄pter fragilitatem
sexus. mulier ordines recipere nō p̄t. Et lic habes
casum in quo sacerdos potest habere vxorē. Sec⁹

est motus hanc aut patet...
in dicitur...
et sic...
et sic...
et sic...

Impedimentum. j.

tamen esset dicendum: si essent solum sponsalia de futuro. quia tunc p[er] susceptionem sacri ordinis dissoluerent.

¶ Que sunt illa que impediunt matrimonium p[ro]hiberi. s[ed] tamen n[on] dirimunt p[ro]tractum. R[ati]o. Primo quod sunt duo p[re]dicta in. v. s. s. p[ro]hibito ecclesie et t[em]pus feriarum. Item sunt quedam crimina de quibus habet. s. impedimentum. viij. Item impediunt matrimonium contraheri. sponsalia. que sunt p[ri]us cum alia c[on]tracta. de quo. s. Sponsalia. Item catholicismus. de quo. s. Impedimentum. vi. Item impedit votum simplex. de quo. s. Impedimentum. iij.

¶ Quidam aliqua c[on]suetudo impediatur matrimonium p[ro]hiberi. vel dirimat c[on]tractum. R[ati]o. Panoz. in. c. sup. eo. de cogn. sp[irit]u. q[ui] aut c[on]suetudo habitata al[ia] ibiles p[er] ius canonicu[m]. Putat vt in tercio q[ui] du possit m[at]rimoniu[m] p[ro]hiberi vel vt frater possit p[ro]hiberi cum sorore spirituali: et non valet consuetudo. et vt dicitur in. dicto. c. super eo. Idem tenet Hosti. quasi c[on]suetudo non sit rationalis: cum sit c[on]tra omnem honestate[m]. ex quo inferit c[on]suetudinem a papa non approbatam n[on] posse tollere impedimentum publice honestatis. quia n[on] valet c[on]suetudo p[ro]tra honestatem ecclesie. vt in. c. cum decorem. de vi. et ho. clerico. Aut c[on]suetudo inhabilitat al[ia] habiles. vt in filiis duoz[um] compatrium. per quoz[um] neutrum deu[m] est ad compaternitatem. Et tunc aut habet solum c[on]suetudo vt impediatur: n[on] vt dirimat. et valet ar. d. c. super eo. Aut habet vt dissoluat p[ro]iugium. Et si ad tempus valet vt dicit Innocentius in dicto. c. super eo. Nam peccaret p[ro]trahendo p[ro]tra c[on]suetudinem patrie. xxx. q. v. c. aliter. Aut habet vt dissoluat imperpetuum. Et si est approbata per papam: saltem tacite. valet. vt p[ro]bat in dicto. c. sup. eo. fm lecturam Hosti. Aut n[on] apparet de approbatione pape. et videt Hosti. velle p[ro]iugium n[on] valere. Dicit eni[m] casum. d. c. sup. eo. non esse extendendum. Sed Panoz. putat oppositum: vbi cum c[on]suetudine p[ro]currit scandalum. Unde si cut papa potest ius diuinum interpretari. et addere et diminuire. vt notat Innocentius in. c. que in ecclesiaz. de consti. vt dictum est s. Consuetudo. Ita et consuetudo. vt notat idem Innocentius in. c. si. de p[ro]iugio. Item videmus q[uo]d c[on]suetudo que generat scandalum inhabilitat quez ad matrimonium sp[irit]uale. vt in. c. cum olim. de de. coniu. ergo pari ratione debet posse inhabilitare ad matrimonium carnale. ad hoc facit q[uo]d notat glo. in dicto. c. sup. eo. que est singularis. q[ui] si in aliquo loco esset hodie c[on]suetudo. vt in. v. gradu non possit contrahi matrimonium et ex p[ro]ctu generaret scandalum. q[ui] n[on] valeret matrimoniu[m]. Licet. c. non debet. de p[ro]iugio. hoc p[ro]mittat. Et potest esse duplex r[ati]o. Prima quia hec c[on]suetudo p[ro]currit cu[m] iure antiquo: nec censet sublatam p[er] ius nouum: ex quo n[on] reprobatur p[er] illud ius. et p[ro]currit secum scandalum. Secunda ratio colligitur ex p[re]dictis. quia c[on]suetudo p[ro]tens in se scandalum ex p[re]tentione: potest inhabilitare al[ia] habiles: s[ed] vbi a p[ri]ncipio nullum fuisse impedimentu[m]

tunc solum scandalum sup[er]ueniens non possit dissolueret matrimonium. vt dicit glo. in dicto. c. sup. eo. quam notabis. quia p[ro]pter scandalum n[on] est recedendum a veritate iur[is] diuini: vt in. d. c. ij. d. op. no. nu. hec Panoz. in. d. c. sup. eo. Vide ad p[re]dicta que notat idem Panoz. post glo. in. c. q[uo]d super. de p[ro]iugio. q[uo]d p[ro]suetudo inhabilitans potest esse rationalis: habitans v[er]o non. quia prima est inducta ad ebaritatem ampliandam: vt homines potius p[ro]hibent cum extraneis q[uam] cu[m] p[ro]p[ri]is sanguineis. Sed in secundo casu p[ro]suetudo est p[ro] bonos mores: et p[ro] bonum charitatis: eo q[uo]d relaxat p[ro]hibitionem inter p[ro]p[ri]os sanguineos. Consuetudo aut[em] p[ro] statutum. vel legem nutriendam bonos mores: n[on] valet. vt in. c. si. de p[ro]iugio. et notat Bar. in. l. omnes populi. ff. d. iusti. et iure. Opinio t[ame]n Hosti. videt p[ro]muniu[m] et securu[m]. vt dicit Alstet. li. viij. titu. xvij. dicens. q[uo]d Ber. sibi ap[er]te p[ro]dicit in duab[us] suis glo. l. in. c. j. et in. c. sup. eo. de co. sp[irit]u. Naz in. d. c. j. dicit q[uo]d si sit p[ro]suetudo. q[ui] si fiat p[ro]muniu[m] eius generet ex hoc scandalum: n[on] tamen dirimeret p[ro]pter hoc matrimoniu[m] iaz p[ro]ctu In dicto aut[em]. c. sup. eo. dicit q[uo]d si sit scandalum magnum alicui: q[uo]d tales p[ro]iugant vel remaneant c[on]iuncti. non solum impedit inter eos p[ro]trahi matrimoniu[m]: sed etiam dirimet iam p[ro]ctu. Sed Alstet. dicit. q[uo]d magis est assentiendum p[ri]me glo. et huius opi. est Hug. et Boss. p[ro] qua facit singulare dictum Hosti. q[uo]d tolerabilius est aliquos p[ro]tra statuta hominu[m] copulatos dimittere simul. q[uam] sic c[on]iunctos p[ro]tra statuta dei separare. et de testi. licet. Pro hoc etiam facit singularis theoricam dicit Hosti. q[uo]d vbi cumq[ue] m[ag]n[us] p[ro]iugis glo. matrimoniu[m] soluitur. nec ius exp[er]sum adducunt. si inueneris aliquem doct. scribentem p[ro]trahum. s. matrimoniu[m] n[on] debere dissolui: sequaris eum. Ad hoc facit q[uo]d notat Panoz. in. c. si vir. de co. sp[irit]u. q[ui] vbi agit de matrimonio sustinet de: singularis opinio est p[ro]ferenda p[ro]muni. Quod bene notabis: nisi comunis opinio h[ab]eret quasi textum p[ro] se. In alijs aut[em] vbi doct. in aliquo articulo sunt varij: secunda est opinio humanior. i. r[ati]onabilior et equior. Si v[er]o v[er]a opinio est rationalis: est sequendum plurimoz[um] iudicium fm Hosti. et Ber. Ad hoc bonus tex. in sili xix. di. in canonicis.

¶ Quid si ecclesia p[re]cipiat alicui p[ro]iugium cohabitare cum altero: et ille cui p[re]cipit sciat esse impedimentum: R[ati]o. fm Hug. in hoc casu p[ro]ctu ad reddendum debitum non tenetur obedire. tamen incohabitacione. et necessariorum exhibitione obedire debet.

¶ Quid ante matrimoniu[m] sit in q[ue]rendu[m] an sit aliq[uo]d impedimentu[m]. R[ati]o. dicit in ecclesijs banna. publice p[ro] p[ro]iugios p[ro]poni vt. s. p[ro]tentem terminu[m] q[ui] scit impedimentu[m] p[ro]ponat. Et si appuerit p[ro]habilis p[ro]iugios p[ro] copulam futuram: int[er]dicat exp[er]sse. donec p[ro]ster q[uo]d fieri debeat. Aliter si p[ro]trent sine bannis. aut post p[ro]hibitoz[um] et extiterit impedimentu[m] vtputa. gradus p[ro]hibitoz[um] tunc filij dicentur illegitimi. et n[on] excusabunt p[ro]pter ignorantiaz parentum. de hoc it[em]. s. Sacerdos q[ui] qui tales p[ro]iugios inhi-

Imp

habeat... non efficitur... non est... non est... non est...

Impedimentum... non est... non est... non est... non est...

Impedimentum... non est... non est... non est... non est...

Impedimentum... non est... non est... non est... non est...

Impedimentum... non est... non est... non est... non est...

Impedimentum... non est... non est... non est... non est...

bere ptemperit. vel regularis qui inesse presumpserit p timentu ab officio suspendat. Qui vo saliam impedimentu maliciose obiecerit. canonicaz non effugiet vltiorem. extra de clā. despon. cum in-
bibitio. In aliquibz vo locis nō sunt hec banna: solum pstrabunt sponsalia solēntz publice: mul-
tum an mrimoniuz: interim pnt manifestari: an sit impedimentum.

¶ Nūquid autem peccent reges. principes z milites qui pstrabūt hodie sine bannis? Rñ. Asteñ. li. viij. ti. xij. de mente Rñod. dicit q non peccant mortaliter: vbi non est p̄suetum eoz matrimonia banniri. Et qd dicit in dicto ca. cum inbibitio. nō extendit ad matrimonia nobilium que in ecclesia non consueverunt banniri. Scdm etiam Hosti. nō est necesse banna p̄poni: quando quis vxorem vocata remonit: publice mittit nuncios. Sic enī in facie ecclesie dicuntur contrabere matrimonia. nec erit contra mentem dicte constitutionis. Tutius tamen est vt in ecclesia p̄ponant publice hodie in hoc casu.

¶ Sed nunquid regulariter hoc sit preceptum. s. q hmōi solennizatio fiat in pstrabendo matrimonio. Rñ. Asteñ. de mente Rñod. q banna z solennitates p̄dicte p̄sue: dimitti nō debent sine causa. Et q hoc facit: peccat mortalit. Et hoc verū fm De. qñ illi non sunt ignari iuris. maxime vbi ecclesie p̄bitō p̄mittit: fua. Secus autē si sunt iurē ignari. Et causa aut p̄nt dimitti fm Dug. puta. quia forte vir est senex z erubescit pstrabere cū tanta solennitate. Aut accipit ignobilem: cum ipse sit nobilis. Aut nobilem: cum ipse sit ignobilis. z t̄mer eius parentes. vel forte diu manserunt: sicut vir z vxor. Et erubescunt modo adhibere solennitatem bannoz z benedictionis nuptialis. Credit autem q in talibz possit ex causa p̄ ep̄m dispensari: nec sufficit dispensatio minoris p̄lati. Quidam tamen quo ad benedictionem nuptiaz dicunt. q causa rationalis esset cuitatio fornicationis. vt quia p̄tinere non possent maxime vir: quia diu cōtractum erat matrimoniu z nō potest ducere vxorem. quia dorem hie non potest: tunc videret q possent sine tali benedictione se adinuicem cognoscere. Et hoc nisi esset scandalum in patria. Idem dicendum esset si terra esset interdita vel hmōi. d hoc vide s. Debitum.

¶ Sed quero an mortaliter peccet p̄nges: toties quonēs alter ab altero exigit debitū sine cā rationabili ante benedictionem nuptialem. Respondeo q non: nisi prima vice nisi nouo p̄temptu hoc faceret.

¶ Querit an dispositio dicti capituli cū inbibitio habeat locum in sponsalibz de futuro? Rñ. Panor. in dicto. c. cum inbibitio. dicit doctores p̄cludere ex mēte lfe idem esse dicendum. nam sponsalia in multis casibz trāseūt in matrimoniu ipso facto. vt in. c. is q. de spō. Ideo ne occurrat difficultas p̄ra p̄bitōem ecclesie: debet etiam in spōsaliibz adhiberi hec solēntas. facit. l. oratio. ff. de spō. vbi dicit q p̄bitō matrimoniu: vidēt p̄bitō

ta sponsalia. Et quo nota. q contrabentes sponsalia clandestine: peccant: z q iudex loci potest illa interdicerē.

¶ Quid in laicis pstantibz p̄ntiaz mrimonijs clādestinis. Doct. dicit vt refert Panor. vbi s. q ex verbis lfe nō p̄bendunt h̄ ex mente sic. Est q̄ eis imponēda p̄ntia sicut z clericis. Peccat q̄ tam ipsi p̄bentes clādestine q̄ infessentes. siue sint clerici siue religiosi. siue laici.

¶ Vt autē hec edicta debeāt p̄poni in multis ecclesijs. Rñ. Panor. vbi s. dicit q si volētes pstrabere. z eoz antiqui traxerūt moram in certa parochia: sat̄ ē in illa ecclesia edicta p̄poni. Si vo i diuersis parochijs traxerūt moram: tūc in diuersis ecclesijs dñr. p̄poni vel in locis publicis. puta. in p̄dicatōnibz vt versimilit̄ possunt puenire in noticiam eoz: q de impedimētis informati sunt. Vñ refert Abb. q qdaz ep̄i hoc fuant: vt forensis nō admittat ad p̄bendum mrimoniū: nisi habeat lras testē moniales sui p̄lati. z est valde optimū hoc fuare. Nam sepe p̄tingit q h̄ntes vxores in p̄bys suis se p̄serunt ad pres remotas: z ibi denuo mrimoniū pstrabūt. In multis tñ locis nō fuat hmōi denūciatio. Et p̄ter hoc quero. nūquid dicat clādestinum matrimoniu. Rñ. Panor. vbi s. de mēte Jo. an. in addi. Spe. e. t. z Aldra. p̄cludit q diū modo matrimoniu sit p̄tractū in facie ecclesie: nō potest matrimoniu appellari clādestinum. Et licz hoc verbū. ecclesia. sumatur multipliciter vt no. in. c. si. ne p̄. vi. suas. tñ in p̄posito sumit ecclesia p̄ p̄gregatione fidelium. pstrabens ergo eozam multitudinem fm patrie p̄suetudinem nō dicit clādestine pstrabere h̄ in facie ecclesie. Et hoc habet Panor. p̄ indubitato vbi nō est p̄suetudo q mittantur edicta: sed vbi esset consuetudo: dubium est utrum habeat locum pena. dict. c. cum inbibitio. Si quis contraxerit in facie ecclesie non p̄missis istis denūciationibus: credit tamen q non. Licet glo. in dicto ca. cum inbibitio. sentiat contrarium quia pena est apposita contra contrabentes clādestine. z non contra contrabentes edictis non p̄missis. Et non potest dici clādestine: ex quo in facie ecclesie nemine prohibente contraxit. maxime: cum illud sit officium sacerdotis. z non contrabentium.

¶ Quid autē dicat mrimoniū clādestinū. Glo. in di. c. cū inbibitio dicit q triplicē dī mrimoniū clādestinū. Primo cū nō habet testēs. et eo. c. ij. Secūdo qñ nō fit cum solēntate: q̄ h̄. xxx. q. v. alit. Tertio qd fit p̄ tenorem huius p̄stōnis. vtz nō p̄missa denūciatōe. Host. autē vltra p̄dictos tres modos dat regulam generalē dicens. q mrimoniū p̄ctum p̄ p̄bitōz ecclesie generalē vel sp̄slem. explicatā vel tacitam dī clādestinū z h̄z locum pena. d. c. cū inbibitio.

¶ Quid si quis audiuit perpetuum impedimētum esse inter se z vxorem. nunquid tenetur inquirere? Respondeo fm. vñ. si audiuit a fidedignis: z non suspectis: cum non debeat esse negligentis sue salutis: tenetur inquirere. Als esset

Impedimētū. ij. et. iij.

affectata ignorantia que non excusat. Et si concipiat pbabilem opinionem de dicto alicui? nō debet exigere debitum: licet reddere teneat. Secus si ita inuenerit. s. q̄ esset impedimētus. tunc enim nec exigere nec reddere debet. Facit. c. in q̄sitioni. de sen. ex. Porro q̄ tale impedimētum audit a viro fidedigno. etiam iurato. aut cōpatre suo. aut a p̄prio sacerdote. aut publica fama. nō ita tenet credere q̄ peccet mortaliter si non credat: sed venialiter. Sicut etiam peccare potest qui nimis defacili credit.

Nunquid autē peccat sacerdos vel alius quicūq̄ sciens impedimētū: insinuando hoc alteri cōiugum. vel ambobo. vel alteri alteri. Rñ. fm. v. d. Si p̄bary non potest: dicendo agit indiscrete: nisi credat q̄ audiens paratus sit in hac parte p̄toris p̄silio obedire. Si v̄o possit. p̄barez sciat hoc sacerdos parochialis. vel alter iugum: tenet solemniter ad diuortium agere. nisi de consensu velint cohabitare tanq̄ germani. hūc casum habes s. l. d. fessio secundo.

Impedimētum secūdo. s. de errore p̄sone. Sciendū fm̄ Dir. li. j. q̄ error in m̄rimōio est quadruplex scz fortune. qualitatis. p̄sone z p̄ditionis. Error fortune. v̄tpote. cum putatur diues z est pauper z e conuerso. non impedit m̄rimoniū. Similiter nec error qualitatis. vt cum putat nobilis z est rusticus. vel q̄ duxit in vxorem meretricem vel corruptam. quam putabat castam vel virginem. talia m̄rimoniū non impediunt. xxix. q. j. s. error. Error v̄o p̄sone est vt si credam p̄bere cum gēma z p̄trabaz cum berta. Et hic nullum est m̄rimonium. Nec hoc p̄cedit ex p̄stitutione ecclie s̄ ex sui natura. cum in m̄rimonio p̄sensus liber desideret̄ et de spon. cum locum. Ita q̄ sine ipso: cetera frustrant. de spon. tua. quia errans non p̄sentit. ff. de iurid. o. iudi. l. si p̄ errorē. Sed ad hoc vt error impediatur m̄rimonium: necesse est ex p̄stitutione ecclie. q̄ is qui errat habeat aliquam n̄ticiāz p̄sone: cum qua p̄trabere intendit. aut p̄ visum. aut p̄ famam. aut p̄ auditum. quia in penitus incognitum nec amorem nec p̄sensus dirigere possumus. vnde si quis consentiat in p̄sonaz absentem non sibi notam. quam putat esse p̄sentem. p̄stat q̄ nō consentit in p̄sentem. s̄ in illam quaz p̄sentem esse putat. Et sic deficiente consensu: deficit z m̄rimonium: quia errare est alium. p̄ alio accipere. xxij. q. ij. in quibz. Ideo oportet q̄ aliquam n̄ticiāz p̄sone habeat. als non errat in ea. s̄ decipit in p̄sentem. de quo ponunt doct. tale exemplum. Quidā rusticus gallicanus iuit ad quandā mulierem romanam dicens se esse filium regis anglie z cōtrahit cum illo: credens eum filium regis z dicunt q̄ tenet m̄rimoniū: quia non errauit s̄ potius decepta fuit. vel non fuit error: p̄sone s̄ qualitatis. Sed certe dicit Hostien. cum vbiq̄ terraz habeatur n̄ticia regis anglie. saltem per famam: videtur q̄ hic sit error: p̄sone: nec in p̄sentem p̄so-

nam sed in p̄sonam filij regis anglie consentire videtur: quod non refert vtrum nomine. p̄prio vel alio equiualentem nomine. Sed si in generali diceret se esse filium regis. vel comitis: non diceret eius. tunc non esset error: p̄sone. s̄ fortune. aut q̄litas qui non impedit. dicto. s. error. vel etiam si specificauit. nulla tamen habet n̄ticia patris vel filij. Adde p̄dictis q̄ notat Tho. in. iij. distin. xxx. q̄ error: nobilitatis in quātum b̄mōi: non euacuat m̄rimonium: sicut nec error qualitatis. S̄ si error: nobilitatis vel dignitatis redundat in errorem p̄sone tunc impedit m̄rimonium. vnde si consensus mulieris ferat in istam p̄sonam directe. Error: de nobilitate ipsius non impedit m̄rimonium. Si autem directe intendit consentire in filium regis: quicūq̄ sit ille: tūc si alius p̄sente tur ei q̄ filius regis: est error: p̄sone z impedit m̄rimonium. Et eodem modo videtur dicendum si quis dicat se primogenitum z nō est. Et hoc est singulare dictum.

Pone quis p̄sentit in aliquem qui est mortuus z alius p̄sentat sibi loco eius. An talis error impediatur m̄rimonium. Rñ. Dir. fm̄ Jo. q̄ sic. quia cum ille non sit in re: natura: non est ibi. ergo est error: p̄sone.

Quid si aliquis habeat tres filios: z quedam mulier consentit in maiorem. postea p̄sentat minor. nunquid tenet m̄rimonium cum minore? Rñ. Dir. fm̄ Jo. q̄ non. xxix. q. j. s. his ita. Idēz Ray. z Hosti.

Impedimētum tertio. de errore p̄ditionis. s. fulis. Talis est error: fm̄ Dir. li. j. impedit m̄rimonium p̄hendum z dirimit p̄ctum: si ignoranter p̄trahat. quia si scienter contraheret non dirimeret p̄ctum. Hoc autē intellige quando est error deterioris p̄ditionis. secus autē quando est paris vel melioris fm̄ Hosti. z Inno. Et ideo licitum est suis p̄bere etiam dñs p̄dicentibz. et eo. c. j. Sed dñs nō dñt. p̄pter hoc fuicijz debitis defraudari: vt ibi dicit Si tñ liber postq̄ p̄traxit sciuit eius p̄ditionem z eam postea carnaliter cognoscat. tenet m̄rimoniū vt in. c. si quis ingenuus. z. c. si femina. xxix. q. ij. z c. ff. osuit. et eo.

Sed nunquid error: p̄ditionis libertine vel ascripticie. vel originarie impedit m̄rimoniū: sicut z cōditionis fulis? Rñ. fm̄ v. d. nō. q̄ omnes tales sunt liberi licet ad q̄sdaz opas plus ceteris teneat Qui dicat ascripticij z originarij: vide. j. Seru. j. Quid si q̄s ignorat̄ p̄xit cū ancilla: quaz dñs viro ignorat̄e postea manumittit. z ipse cognoscat eam post manumissionē: querit an possit eam dimittē. Rñ. fm̄ Dir. li. j. q̄ sic: q̄ nullū fuit m̄rimonium. q̄ sp̄ se se p̄miserit ex p̄mo p̄sensu q̄ nullus fuit. idem Hosti. z Ho.

Quid si dñs ancillam tanq̄ liberam alicui tradidit. vel tacuit scienter. Dic fm̄ Dir. vbi s̄. q̄ intelligitur ei libertatem dedisse. Idem Hosti. z Ber.

Impec

Quid si liber contrahat cum ancilla igno-

ra illa dicitur ignorans contrahit cum

ignorans contrahit cum. Rñ. fm̄. m̄rimonium non tenendo. cum null

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

quod si liber contrahat ignoranter

Quid si liber contraxit cum ancilla ignoranter: et illa durante ignorantia contraxit cum alio non ignorante conditionem eius. Rñ. fm. vñ. tenet matrimonium cum secundo. cum nullum fuerit primum.

Quid si libera contraxit ignoranter cum seruo et postea scita seruitute nihilominus vult esse cum eo. et ille vult discedere. Rñ. Dire. fm. Jo. et Ber. qñ nō est matrimonium. tñ ipse d3 pelli: ex quo ipsa cum eo vult esse.

Quid si quis contraxit ignoranter cum ancilla h postq sciuit exigit ab ea debitum. nunquid postea poterit ab ea separari. Rñ. fm. vñ. Si ex his q prius audiuit: habuit p babilem opi. de fuitute eius. et nihilominus exigit debitum non pōt eam relinquere. Si vō habuit opinionem leuem et temerariam: tunc non obstant q exigit debituz: poterit: cum veritatem certius sciuerit: separationem petere. ar. capituli inquisitioni. de sentē. ex. Nam debitans p ignorante habendus est. L. de condi. inde. l. fi.

Quid de illo qui mouit questionem conditionis contraxorem: et illa lite pendente: petit debitum: Rñ. in. iij. distin. xxv. dicit. q si copula sequit certam cognitionem in libero de fuitute alterius: tunc fm omnes: siue commisceatur cum ea per compulsionem ecclesie: siue non. Illa copula semper ratificat matrimonium in conspectu dei. si illa commixtio sit affectu matrimoniali. Si autem affectu fornicario qñuis non ratificet in conspectu dei: ratificat tamen in cōspectu ecclesie. Si autem copula sequit p babilem psumptionem siue fiat ad pceptuz ecclesie siue non. semp ratificat matrimonium: si facta sit affectu matrimoniali. nisi aliter coniu: qui est conditiōis fuitis: prius a suo sensu pastino recessisset. Si autem facta sit affectu fornicario. matrimonium non ratificat in cōspectu dei: qñuis ratum psumeret fm iudicium ecclesie. Si autem copula sequit leuem suspicionē et temerariam: cui credi non debet: tunc fm omnes ei non preiudicat etiam ad mandatum ecclesie. titubans enim p ignorante habendus est. hec Ric. Sed Ber. in dicto. c. pposuit. et Ho. in sum. dicit q ad mādātū eccle. in p̄dicto secūdo casu. potest cognoscere sine p̄iudicio. vt ex primo consensu ei coniungat: qñ diu constat per sententiam de impedimento conditionis. Et si queratur quo affectu. Hostien. dicit. q conjugali non tanq̄ liberam. nec tanq̄ suam: h tanq̄ illam cui mouet questio fuitutis. Et sic euentus iudicij declarabit vtrum cogatur eam retinere vel ne. Sed Panormitanus in dicto ca. pposuit: videt tenere opinionem Rñ. quia ex quo credit illam esse seruam. mouendo sibi litem. non debet eam aliquo modo cognoscere carnaliter. quia oportet necessario q ex aliquo affectu eam cognoscat. Si vxorio: confirmat matrimonium. Si fornicario. peccat mortaliter. Nec ppter preceptum ecclesie debet venire cōtra suam conscientiam iuste informaram. vt in. c. literas. de resti. spo. Et dicit Panormitanus q huius opinio. est Inno. Jo. an. Tan. et multi alij. licz

Hostien. sequat vltimam opi. glo. s. Ber. Asten. tñ li. viij. dicit. q Ho. in. d. c. pposuit. corrigi suū primuz dictū. Et sic vñ seq̄ opi. Inno. et se. que. vñ communis.

Impedimētum quar

to. s. de impedimento voti. Vtrum votum de p̄tinentia impediatur matrimonium. Rñ. duplex est votum. Quoddaz est solēne: qd fit p̄ susceptionem sacri ordinis. aut p̄fessionem exp̄ssam vel tacitam facta alicui de religionibz ap̄probatis. et tale votum impedit matrimonium p̄hendendum. et dirimit p̄ctum. Quoddaz est votū nō solenne h̄ simplex. et hoc si fiat de non p̄bendo. vñ de castitate et h̄mōr: impedit m̄rimonium p̄bendū. et q̄nto manifesti⁹ est emissum: tanto maior p̄nia debet transgression: tñ nō dirimit m̄rimonium p̄ctum. et eo. qd votum. li. vj.

Quare aut votū solēne dirimat m̄rimonium: nō aut simplex. cū apud deū non min⁹ obliget votum q̄ aliud: q̄ violatio vtriusq̄ inducit p̄ctū mortale. vt in. c. rursus. q̄ de. vel vo. Dicit fm Panor. in di. c. rursus. q̄ hoc facit p̄ctō ecclie. Et id̄ ibi dicit glo. q si p̄ctō ecclie nō eēt: teneret m̄rimonium p̄ctū a religioso vel p̄bytero seculari. Et cōit̄ doct. hoc sequunt. Naz vt Ho. dicit de iure diuino qdam plene p̄hibent ad p̄bendū m̄rimonium. vt in. c. lras de resti. spo. inf̄ q̄s vouens p̄hibet nō rep̄it. Vñ oz dicit. q̄ aut ecclia errat in suando m̄rimonium post votum simplex. Aut q̄ etiaz hodie possit statueri: vt m̄rimonium p̄ctum post solēne votum teneat. naz si vtrūq̄ eqlit obligat apud deū. sicut f̄uat in simplici ita possit f̄uari in solēni. nec eōd̄m q̄ ecclia errat. q̄ nō longe esset ab heresi. xxij. q. j. hec est fides.

Quō d3 intelligi q̄ votū simplex impedit m̄rimonium p̄bendum. Rñ. fm Ray. Instantur impedit q̄ si iste q̄ fecit tale votū: postea p̄stiterit iuramentū alicui q̄ eam duceret: d3 votum implere. et agere p̄niaz de iuramento illicito. d. c. rursus. Idē Ho. q̄ si p̄mo iurauit: et postea vouit fm Host. et Hoff. in hoc casu p̄ualet iuramentum. Potest tñ intrare religionem. et de spon. p̄missum. nec tenet p̄niaz exequi iuramentum fm Panor. in. d. c. p̄missum. q̄ in p̄bendo matrimonium: intelligitur si res in eodem statu p̄manserit. vt in. c. quē admodum. de iureiur. Sed hic non p̄māsit in eodem statu. Nam si post matrimonium p̄ctum p̄ verba de p̄iū: licet intrare religionem: sponsa inuita. vt i. c. ij. et c. ex publico d̄ p̄er. p̄u. f̄om: hoc fieri poterit p̄ sponsalia de futuro. q̄ turpius eiciatur: q̄ non admittit hospes di. c. quē admodum. Non ob. dictum. c. p̄missum. qd vult q̄ q̄ p̄mo iurauit cum aliqua p̄bere: si vult religionē ingredi. d3 p̄mo p̄bere vt iuramentum fuit. quia fm Panor. contrahere est de consilio: et non de necessitate. et p̄siliū sit ne notet p̄iuruz quo ad vulgi opinionem. q̄ si post tale votum contrahat p̄ verba de presenti: non pōt vxorem cognoscere sine peccato mortali. quia adhuc potest iurare religionem.

fit consanguinitas. Rñ. fm Hoffre. 7 Ho. sic. qñ ad ius succedendi. vsq; ad decimū gradū le- galem. d. c. ad sedē circa principiū. de hoc dictū est supra Hereditas. Non obstat qd dicit in. d. c. ad sedē. in si. q. vltra septimū gradū nō est p sanguini- tas. 7 hodie pōt dici vltra quartū. d. c. non debet. Rñdit Dir. q. non est gradus impediens matri- monium. Sed bene est gradus inducens succes- sionem.

An autē cōmittat incestus in qñto gradu. Rñ. fm Hoff. 7 Ho. q. nō. q. incestus cōmittatur. hoc nō pcedit ex natura coitus. s. potius ex ecclē- sic cōstitutione: que statuit certos gradus 7 consti- tuit in eis esse incestuosum coitum. Sic et probi- bitio matrimonij non ex natura matrimonij. sed ex cōstitutione pcedit ecclēsie. xxxv. questio. j. cū igitur.

Quid si aliqs contraxit in qñto 7 qñto gradu. vel in scdo. fm stipites. Rñ. fm Dir. valet matri- monium. q. tales attinent sibi in qñto gradu siue distant qñto.

Sed nunquid in qñto 7 pmo possit contrahi. Hoff. dicit q. nō extra eo. qd dilectio. vbi sibi be- ne cauit sra q. nō fecit mentionē de pmo gradu. q. immediate descendit a stipite. quia cum eo nullo modo pōt esse. s. de scdo 7 tercio. q. illud concedit fm regulā approbatā. extra. e. c. si. Ratio est. quia stipites 7 germani filij stipitis faciunt vnum 7 eun- dem gradum. xxxv. q. iij. s. hac auctoritate. Sed Dir. vbi supra expresse tenet contrarium. Idem Hoffre.

Impedimentum. vj.

De cognatione spūali: que cōmunit est cōpaternitas. Vbi sciendū q. cognatio spūalis puenit ex hoc. q. qs confert sacramentuz baptismi seu cōfirmationis vel suscipit. siue tenet illum: cui tale sacm confertur.

Inter quas psonas cōtrahit cognatio spūalis. Rñdeo fm Rñ. in. iij. di. xliij. q. cognationis spū- tualis tres sunt spēs. s. paternitas. cōpaternitas. 7 fraternitas. Prima contrahit inter regenerantē 7 regeneratum. Et sicut in generatione carnali duo sunt. s. pater 7 mater. sic in spūali. administrans sa- cramentū est pater. q. psonā dei rēpñtat: tenen- tes autē sunt sicut mater. q. rēpñtant psonā ec- clēsie. Et ita inter regeneratū 7 dantē sacm ptra- bitur paternitas spūalis. Similit̄ inter euz 7 ipm tenentē. Si tñ sacm ministrans vel tenens bap- tizati sunt. aliter nō. quia omnium sacramentoz et cognationū spūalium que p sacramenta con- trahuntur baptismus est fundamentum. sed de hoc. j.

Compaternitas contrahit inter regenerantē 7 generantē. tā enī sacm ministrans q. tenētes effi- cūnt cōpatres vel cōmatres pentū carnaliū illi? q. regenerat. Et qñq; transit ad vnū coniugū alio mediante. aliqñ nō. Si enī alter coniugū inter qs cōsummatū est mrimoniū suscipit filiz alicui? de sacro fonte vel tenet in pfirmatione. alter cōiunx effiat cōpater parentū carnaliū regenerati. ex

eo. martinus.

fraternitas vō contrahit inter regeneratum 7 carnales filios regeneratis. Et hoc sine bm di filij nati sint aī ppaternitatez. siue post. et eo. tua. siue dicit filij sunt legitimi siue illegitimi. Secus si ado- ptiuū fm Inno. Int̄ has psonas phibet mrimo- nium. Inter alios nō phibet. quia istd est edictū phibitōnū. 7 oēs qui nō excludunt: admittuntur. Et hec cognatio impedit 7 dirimit matrimonij post ptractū. Et idē de sacro cōfirmationis. ex. eo. nedum. lib. vj. vnde y. Dirimitur frater. compa- ter. atq; pater. In alijs autem sacris nulla spūalis cognatio contrahitur. extra eo. quis. li. vj. Per ca- thecismum vō contrahitur spiritualis cognatio. que tñ impedit matrimonij contrahendum. sed nō dirimit contractū. extra eo. per cathecismum. li. vj.

Quid si plures sunt suscipientes. phibetur ne fiat. de conse. di. iij. nō plures. Et similiter in con- firmatione. vt in. d. c. nō plures. Si tamē fiat: cuz omnibz ptrahit cognatio spūalis. Sed tamen isti suscipientes bene possunt ptrahere inter se. vt po- nit Inno. 7 Hoff.

An autē ep̄s possit dispensare vt plures possint leuare de sacro fonte. Blo. in. d. c. quis. facit q. sic que dicit. q. ep̄i dispensant ptra ius. vbi nō est eis phibitū. vt in. c. arsi clerici. de iudi. Cum igit nō reperiat phibituz. videt q. possit. hec Be. in. d. c. quis. de hoc vide s. Ep̄s. Si tñ sunt plures: sine licentia peccant. Sed Jo. an. 7 Archi. putant q. vbi cōsuetudo nō resistit. 7 fortius si assitit. q. illa sit leuis culpa.

Quid si quis baptizat sen tenet ad baptismum ppiū filiz. Rñ. licet doc. in hoc sint varij. videt tamē sic dicendū. q. si vir vel mulier hoc fecit in ne- cessitate seu p ignorantia. aut p erroze. tunc potest exigere 7 reddere debitū. Si scienter. s. ex quadaz simplicitate ignorando ius in talibz: tunc etiā ex- gere potest. vt videt tenere Ber. in. c. si vir. eoti. Si autē hoc fecit in fraudē 7 ex industria. s. insidi- ando matrimonio. vt sic posset vxorē priuare de- bito coniugali. tunc incurrit duo mala. Primo q. nō potest exigere. Scdo q. si superuixerit: mortua vxorē: sine spe cōiugij remanere debet 7 de hoc est tex. in. c. de eo. xxx. q. j. ibi hac causa. vt dilectū fie- ret coniugij. 7 ibi grauis pnia insidiatōi iniunga- tur. Si autē vterq; fraudulentus fuerit fm Ho- neuter debet debitū exigere. nec neuter subtrabe- re. quasi dicat non debet quis eoz exigere. Si ta- men erigit. tenet alter reddere debitū. Et hoc est mirabile dictū: q. ille nō possit exigere sine pecca- to mortali. 7 tamē si erigit. alter tenet reddere. di- cit tamē Hoffre. q. si nō potest cōtinere. de licen- tia ecclēsie hoc est ep̄isopi potest petere. cū etiā de licentia eius posset phere. de hoc 7 similibz vide. j. Impedimentū. viij.

Utrum spūalis cognatio transeat ad nepotes Rñ. q. non. quia nō habet gradus. filia quippe mea spūalis. licet nō possit ptrahere cuz filio meo. potest tamē contrahere cū filio filij mei. Item pa- ter potest cōtrahere cū filia spūali filij. vt notat

ponsalia. Rñ. fm Hosti. q sic. Sicut 7 propter affinitatē subsecutā. Idē dicit.

Querit de q. notabili. Maritus post cognitionem carnalem vrozis leuauit puerū de sacro fonte Ita q vroz: est effecta mater spūalis ipsius. Deinde moritur maritus. 7 illa transit ad secunda vota. Et ex secūdo marito habet filiaz. An illa possit contrahere cum illo puero. Rñ. Be. in. c. nedum. eo. ti. li. vj. refert. d. An. tenuisse bononie cū de facto ista questio ibi accidisset: q sic: quia ista p̄hibitio est exorbitans. 7 non reperit̄ exp̄sum. s̄ solum p̄hibito reperitur in cōiuge leuatis. in quantum vellet cōtrahere cū patre leuati vel parente. vnde nō debet addi iste casus finreum. licet sit eadē rō. quia sufficit q non reperitur exp̄sum. nec reperit̄ iste casus exp̄sum p̄ scribentes. nec p̄ summissas Sed Be. dicit se tunc tenuisse oppositum. quia satis est in iure exp̄sum. saltē sub regula generali. videlicet q filij duoz comparatū. per quoz alterū deuentū est ad compaternitatē nō possunt cōtrahere. vt extra eo. c. j. Sed negari non potest: quia illa fuerit filia carnalis matris spiritualis illius. ex quo erat mater spūalis mediante marito. Et sufficit q casus reperiat̄ in genere. licet nō reperiat̄ur in specie. hec Be. Iste casus nō est totaliter certus Et ideo ante factū posset teneri opinio Be. s̄ post factū opinio d. An. Et hoc p̄ regulā Hosti. positā supra Impedimentū. j.

Querit de alia. q. quotidiana. Nunquid p procuratorē possit cōtrahi cōpaternitas. Mar. doct. Jo. an. vt refert Panon. in. c. veniens. extra eo. disputado tenuit q sic. quia realiter quilibet actus potest explicari per procuratorē: nisi expresse sit prohibitum a iure. vt. l. j. §. vsus. ff. de pecu. 7 in regula potest quis. de reg. iur. in. vj. Sed nullibi hoc specialiter p̄hibetur. ergo rē. Jo. an. in dicta regula potest quis. in mercu dicit q nō. Et fundamentum suū principale est sup. c. de bis. 7. c. ad liminā. xxx. q. j. vbi videt̄ requiri actus corporalis. Idem tenet Archi. in. c. j. eo. ti. li. vj. Panon. autē in dicto capitulo veniens. dicit q. d. p̄ceptor. suus. d. Lar. tenuit opinionē Mar. Et ad iura allegata in contrarium. Rñ dicit q loquunt̄ qñ quis p se vult contrahere istam cognationē spūalem. Quo casu nō sufficit sola p̄sentia: nisi sustentet puez: seu eū tangat tempore sacramēti. Et p̄cludit Panon. q ante factum seruanda est opinio Jo. an. vt nō admittatur quis p procuratorē. sed post factū placet sibi opinio contraria. Val. autem in. l. post mortem. ff. de adop. tenet opinionē Jo. an. Idem Bar. in. l. galus. §. forsitan. deli. 7 po. Et dat rationē quare huiusmodi compaternitas nō possit cōtrahi: p procuratorē. quā vide supra Adoptio. q̄ est singularis. Et facit ad multa.

Sed p̄supposito. q nō possit contrahi per procuratorē. nunquid saltē contrahat cum ipso procuratore. Panon. vbi supra refert Jo. an. in dicta regula tenuisse q sic. quia re ipsa. ipse procurator intervenit 7 licet nō intenderet se obligare. tamen multociens extra id qd agitur nascit obligatio. vt in l. si is qui. ff. cōmo. Contrarias opinionem tenuit

Federi. consilio. xv. Et istam opinionē putat Panon. veriorē. quia vbi nō est cōsensus alterius. nō nascitur obligatio. vt in. l. in omnibz. 7 in. l. cōsensu. ff. de ac. 7 ob. Itē ibi deficit animus 7 intentio. que in huiusmodi sacramētis requirunt̄. vt in. c. ij. extra eo. Nec ob. iura allegata p Jo. an. vt notat Be. in dicto capitulo nedum. quia dicta iura bene p̄bant. q sepe aliquid inducitur extra id qd intendit̄. Sed illa loquunt̄ quando habebat animum obligandi se. 7 sic nō deficit animus. licet error fuerit in materia. Hic autē defuit animus 7 intentio que requirunt̄ in huiusmodi sacramētis. vt dictū est. Et quo potest inferri q si aliquis tenet filium alterius. quē credebatur esse filium vniuersi cum quo intendebat contrahere. q non contrahitur compaternitas illius: cum sit fili⁹ alterius. Et ita tenet Arch.

Nunquid autē vniuersitas possit cōtrahere istā compaternitatē. nā sepe ciuitates cōstituunt syndicos ad hos act⁹. Panon. vbi supra refert fede. in dicto cōsilio. xv. cōsultisse q nō. Nam nemo q nō est baptizatus potest alium tenere in baptismo. vt nota. in. c. baptismate. de cōse. dis. iij. Sed vniuersitas nō habet animā. ergo nō est capax huius cognationis spūalis. p hoc capitulum romana. §. vniuersitatē. 7. c. si sententia. de sen. ex. lib. vj. Sed Panon. credit posse attentari. vt ipsi constituent̄ syndicos. efficiant̄ compatres. quia dispositio cōcepta in vniuersitate resoluit̄ vt cōcernat singulos de vniuersitate: si actus nō cadit in vniuersitatem. vt res nō careat effectu. Iste est textus notabilis qui facit ad multa in dicto capitulo si sententia. 7. c. nouerit. 7. c. grauem. de sen. ex. vbi excommunicantur singuli statuentes contra libertatem ecclesiasticam. licet statuant nomine vniuersitatis. Opinio tamen Federi. videtur verior per p̄dicta.

Quero an cōtrahatur compaternitas si leuans nō respondet. Archi. dicit q sic. vt probat textus in dicto capitulo nedū. qui loquit̄ de suscipiente. vnde ponderat suscipientē. nō responsionē. Hosti. cōtra. Et dicit Jo. an. q p Hosti. facit. vt sicut in baptizante requirit̄ verbum. sic in leuante: qui debet respondere. de cōse. dis. iij. parvuli. Sed nec debet annuere. s̄ debet dicere volo. Ita vt sit emissā cautio. Et hoc inferri q sicut mutus nō potest baptizare. Ita nec puerum tenere. vt dicto capitulo parvuli. Nam responsio p̄tinet ad celebritatē sacramenti. de cōse. dis. iij. cū p parvulis. Sed Archi. dicit q Hug. intelligit illud verbū. celebritatē p solēnitatē. non em̄ omnia que dicunt̄ vel fiunt in celebratione sacramētoz sunt de ipsoz substantia. Substantia autē baptismi est aqua 7 forma euangēlica. j. q. j. detrabe. Sed Be. vbi supra reducit p̄dictas opiniones ad cōcordiā dicēs. q aut leuans nihil respondet verbo vel signo. 7 tunc p̄cedit opinio Hosti. Aut nō r̄ndet verbo sed signis. 7 tunc p̄cedit opinio Archi. q autē nutu vel signis dicitur quis loqui. facit de spon. cum apud. Multa tamen summissa tenent. q responsio patris nō fit de substantia quo ad cōpaternitatē p̄trahendā

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like "sic refert Panon vbi s. Et videtur", "ra co.", "ram ille qui baptizatus aliquo...", "vel in monito ordinis...", "illa. Rñ non quia est casus...", "nedum. l. vj. Similiter nec ille...", "amit. potest dicere filiam carnalem...", "teri. extra eo. c. h. nec filius p̄dicitur...", "uacere: qd p̄dicitur ille baptizatus...", "nante (scu confirmante) dicitur p̄dicitur...", "querit de q. notabili 7 quotidiana. Doct...", "ro casu. latus aliquo baptizatus in mon...", "mibz sine aliquo scilicet. Postmō...", "stantes talis nō esse baptizatum...", "cum rebaptizari. Sed quicquid...", "suo qui bis baptizatur: ut ignorat...", "an in illa rebaptizatioe cōtinetur...", "voti cognatio spūalis. Respon. Sol...", "questions dependet et alia questio. n...", "in huiusmodi lōdo baptizate vel cōtra...", "accipiam caratē. Et sic. tunc de bap...", "tizer cogitatio spūalis. Al. scus. Bā...", "reatur go. in. §. qd to. l. vj. dicit. q...", "quis ordinetur p̄dicitur. nec p̄dicitur...", "reperit. Itē dicit de bap. mō. Aliter enī...", "dicitur in iura sacramēti. vt de cōse. d. l. i. ff. de quocōdo dicitur quis bis bap...", "cōse. d. i. m. qui bis. 7. c. eos. Itē cum d...", "dit verbi ad elementū 7 hū sacramētū...", "ab. ergo cognationis dicitur verba illa...", "in elementū hū noui sacramētū. Sed...", "met contrariū dicens q ibi nō intret...", "no extenō. Et hanc opinionem dicit go...", "erissem. Et tunc in. c. q. de apola. vide...", "re opinionem Lan. Pan. tunc dicit...", "vere. q. et iteratōe nō impunitus...", "ne in veritate obicitur p̄mōm sacra...", "ta caratē iam impedit. Et obicitur...", "mā fit quo ad nūm factōis quia sp...", "ritualis in iura sacramētū. Et vt...", "opinionē querit̄ verior. Nulla cogna...", "tione dicit̄ al. scus. 7...

Handwritten marginal notes at the bottom left, including phrases like "sic refert Panon vbi s. Et videtur", "ra co.", "ram ille qui baptizatus aliquo...", "vel in monito ordinis...", "illa. Rñ non quia est casus...", "nedum. l. vj. Similiter nec ille...", "amit. potest dicere filiam carnalem...", "teri. extra eo. c. h. nec filius p̄dicitur...", "uacere: qd p̄dicitur ille baptizatus...", "nante (scu confirmante) dicitur p̄dicitur...", "querit de q. notabili 7 quotidiana. Doct...", "ro casu. latus aliquo baptizatus in mon...", "mibz sine aliquo scilicet. Postmō...", "stantes talis nō esse baptizatum...", "cum rebaptizari. Sed quicquid...", "suo qui bis baptizatur: ut ignorat...", "an in illa rebaptizatioe cōtinetur...", "voti cognatio spūalis. Respon. Sol...", "questions dependet et alia questio. n...", "in huiusmodi lōdo baptizate vel cōtra...", "accipiam caratē. Et sic. tunc de bap...", "tizer cogitatio spūalis. Al. scus. Bā...", "reatur go. in. §. qd to. l. vj. dicit. q...", "quis ordinetur p̄dicitur. nec p̄dicitur...", "reperit. Itē dicit de bap. mō. Aliter enī...", "dicitur in iura sacramēti. vt de cōse. d. l. i. ff. de quocōdo dicitur quis bis bap...", "cōse. d. i. m. qui bis. 7. c. eos. Itē cum d...", "dit verbi ad elementū 7 hū sacramētū...", "ab. ergo cognationis dicitur verba illa...", "in elementū hū noui sacramētū. Sed...", "met contrariū dicens q ibi nō intret...", "no extenō. Et hanc opinionem dicit go...", "erissem. Et tunc in. c. q. de apola. vide...", "re opinionem Lan. Pan. tunc dicit...", "vere. q. et iteratōe nō impunitus...", "ne in veritate obicitur p̄mōm sacra...", "ta caratē iam impedit. Et obicitur...", "mā fit quo ad nūm factōis quia sp...", "ritualis in iura sacramētū. Et vt...", "opinionē querit̄ verior. Nulla cogna...", "tione dicit̄ al. scus. 7...

maliter. vide tñ ad p̄dicta qđ notat Asten. li. viij. ti. x. de mēte Mo. qđ ille qđ nō pōt generare. p̄pter defectū nature nō pōt adoptare. Sec⁹ si nō posset generare. p̄t aliqđ accidēs supueniēs. vñ castrat⁹. i. caste nat⁹. i. naturalit̄ frigidus nō p̄t adoptare. Sed spado qđ cū gladio testiculos amulit. pōt. Qđ est notandū. z declarat p̄cedentia.

¶ Vt cognatio legalis trāseat ad nepotē. i. filiū filiū adoptiui. Rñ. Asten. vbi s. qđ sic. i. p̄t cohabitacionē. Nec tñ. p̄t hoc h̄mōi cognatio bz qđ. qđ in eodē gradu attinet p̄t filio z nepoti.

¶ Vt adoptiuus qđ nō trāsit in patrē adoptiuis possit p̄bere cū filia naturali legitima pius adoptiuis. Rñ. Asten. vbi s. dicit Mo. tenere. xxx. q. iij. in p̄ncipio. qđ adoptio qđ nō est arrogatio. nō impedit m̄rimoniuū int̄ filios. Inno. etiaz videt̄ in hoc p̄sentire. Arrogatio vō ipedit dū durat. h̄ ea soluta nō impedit. Sz Panor. vbi s. dicit. qđ cōit̄ doc. z Spe. eo. n. tenet qđ nō. Et p̄cludit panor. qđ int̄ filios naturales adoptiuis z adoptatā nō pōt cōsistere m̄rimoniuū. qđ adoptata nō trālerit in potestātē adoptiuis. qđ nihilomin⁹ filia ē durante illa adoptio. Hoc etiā tenet glo. in. d. c. vnicō. qđ indistincte loq̄t de adoptioe: nō distinguēdo int̄ arrogatū z adoptatū. Itē qđ etiā nō transeat talis in patrē adoptiū. acq̄rūt tñ ē qđā iura ex adoptioe qđ dissolunt̄ p̄ emancipationē. L. de adop. l. pe.

¶ Vt fili⁹ alicui⁹ natural⁹ z legitim⁹ p̄bere possit cū filia mulieris arrogate a suo piē. Rñ dicit Asten. vbi s. qđ sic. Lū em̄ m̄r neminē h̄eat in patrē sua. filia filie arrogate trālire nō p̄t in patrē arrogatis. Et iō nulla cognatio exta ē int̄ ipm̄ z illā ex arrogatione m̄ris sue. ff. de adop. l. si pi. Nō posset tñ tal⁹ p̄bere cū filia viri arrogati a suo piē. si habebat eā in patrē sua qñ fuit arrogatus. Idē Mo.

¶ Vt filij adoptiui possint p̄bere int̄ se. Rñ dicit Asten. vbi s. qđ sic. sicut notat Mo. xxx. q. iij. Ita. Sicut z sp̄iales filij alicui⁹ int̄ se p̄bere p̄nt. z etiā sp̄iales cuz adoptiuis. p̄ glo. in. d. c. vnicō. qđ hoc nō inuenit̄ p̄hibitiū. Scđm vō Mo. distinguēdū est int̄ arrogatos z adoptatos. p̄p̄e dictos. Nam int̄ oēs illos qđ sunt in patrē adoptiuis. p̄hibentur nuptie celebrari vsq̄ ad gradū p̄ legē p̄hibitiū. Et iō int̄ duos arrogatos ab eodē nō pōt p̄bi m̄rimoniuū. h̄ int̄ duos adoptiuos filios eiusdē patris adoptiuis pōt cōtrahi. Ber. tñ. z Dir. vident̄ tenere indistincte p̄mā opinionē.

¶ Quid si adoptiuus durāte adoptioe p̄bat m̄rimoniuū cū filia legitima adoptiuis. nunqđ m̄rimoniuū soluet̄. Rñ. qđā dicit qđ nō. eo qđ impedimētū est tpale. vt notat glo. in. d. c. vnicō. Et b⁹ opi. est Inno. vt refert panor. in. d. c. vnicō. Sed tpe tenet opinionē p̄nā. quā dicit seq̄ cōiter doc. z Spe. Nec ob. qđ impedimētū sit tpale. qđ lz illud impedimētū sit tpale fm̄ se. inducit tñ p̄petuū esse cū. Et ponit exēpluz in glo. in. d. c. vnicō. l. qđ iste nō pōt bodie p̄trahere cū hac cōiugata: cras viro mortuo poterit cōtrahere cum ea.

¶ Vt fili⁹ adoptiuus p̄bere possit cū filia legitima pius adoptiui. Rñ. panor. vbi s. dicit qđ nō. vt qđamodū filius illegitimus nō pōt p̄bere cū sorore carnali legitima vel cuz alia p̄ sanguinea. Ita

nec cū filia adoptiua. sicut nec etiā cuz filia sp̄iali. Sz Asten. t. p̄nū. ex eo qđ fili⁹ illegitimus non est in piatē pius. z iō pōt copulari filie adoptiue patris. L. dco. ho. Inno. Rñ. z vñ. z bec vñ cōior opinio. ¶ Vt int̄ matrē adoptiū. z patrē adoptiū: siue matrē. aliqđ cōgnō p̄bat. Rñ. fm̄ Tbo. z pe. nulla de mā adoptiois z arrogatiois vide s. Adoptio.

Impedimentū. viij.

De impedimēto criminis. Sciendū qđ qđā crimina ipeditū. m̄rimoniuū p̄bendū. h̄ nō dirimūt p̄ctū. z sunt septē. Prīmū ē incest⁹. et de eo qđ co. p̄san. c. j. Scđm ē de illo qđ infecit. p̄p̄a vxorē. xxxij. q. ij. admonere. z c. infectores. Terciū qđ qđ rapuit sp̄oiaz alteri. xxvij. q. ij. statutu. Quartū qđ qđ inlicitādo m̄rimonio. p̄nū filiu de sacro fonte suscepit. vt posset vxorē puare debito piugali. xxx. q. j. de eo. de hoc dictū est s. Impedimētū. viij. Quintū qđ qđ infecit sacerdotē. et de pe. z rem. qđ p̄bxytē. z ibi panor. in verbo p̄uit. dicit fm̄ vñā expositionē: qđ inficiēs sacerdotē nō impedit p̄bere. nisi p̄us sit p̄uit⁹ in foro p̄tētiolo. Sextū est solennit̄ penitēs. xxxij. q. ij. de bis. z c. antiq̄. Septimū cū qđ moniale scēnt̄ in vxorē accepit. xxvij. q. j. bi vō. Si tñ tueret̄ de incōtinentia. dz eis ep̄s p̄cedere licētā nubēdi. Tñ fm̄ vñ. sufficit licētā. p̄p̄i sacerdotis. Immo de p̄suetudine nō seruaf̄ iste rigor petendi licētā. Idē monal. Archi. tñ flo. z De. de pal. in. iij. ponunt p̄dictam opinionē. h̄ magis declinat̄ in h̄ac. videlicet qđ sine disp̄latōe nō lz inuoluto aliqđ dictoz criminū p̄bere vel debitiū petere: nisi ep̄s disp̄lat. Nec valet p̄suetudo in p̄nū: nisi constaret qđ ep̄i longo tpe hoc faciēs dissimularēt. Alis p̄nū faciēs peccant mortalit̄. Et de his septē extat̄ v. Presbxytē. vxorēq; necans. natiq; patrin⁹. Incestus. raptor. solennis nō sociant̄.

¶ Que sunt crimina qđ dirimūt m̄rimoniuū iā p̄ctū. Rñ. solum duo. Prīmū si vxor fuit machinata int̄ mortē alteri cōiugis. vt ipsi efficiat vxor. z cū effectu occiderit virū vel econuerso. Scđm si viuente vxore dederit fidē alteri vt illam duceret. mortua vxore vel econuerso. Sz p̄ declaratōe p̄dictoz Panor. in. c. j. de eo qui du. in ma. dicit. qđ iura vario mō loquunt̄. Sz p̄cludēdo veritatē dicit. qđ aut solūmodo p̄cessit ad adulteriū z nō impedit m̄rimoniuū sequēs. vñ alio nō interueniēte. qđ pōt ducere int̄ vxorē illā. quā p̄us polluit in adulterio. vt est tex. in. c. significasti. de eo qđ duxit in ma. Aut qđ p̄xit cū muliere. sup̄stite p̄ma vxore. nec ad alia fuit p̄cessum z solus p̄ctus m̄rimonij nō impedit m̄rimoniuū p̄bi mortua vxore. Et idē esset si nō p̄fisset de p̄nti. h̄ dedisset fidē de p̄bendo post mortē piugis. vt ē tex. in. c. si. de eo qđ du. in ma. Aut cū p̄ctus m̄rimonij fuit mixtū adulteriū. Et tūc. aut fuit cū ignozātē. z tūc pōt int̄ eos ēē m̄rimonij p̄ mortē piugis. vt ē casus in. d. c. j. Et itellige hoc qđ sup̄inducta toto tpe ante mortē vxoris p̄me ignozauit. Si aut̄ certiorata de vita p̄me piugis p̄misit se cognosci ab illo. non p̄nt aplius cū h̄ie in maritū. Ad hoc. d. c. si. Et sequunt̄ dec. in. d. c. j. Idē p̄ oīs

Impedimentū. xj.

Utrum pater possit cogere liberos ad contrahendum. *Itē. non potest. nec generaliter. nec in speciali cum aliqua. quia in matrimonio requiritur consensus maxime liber. Non tamē. propter hoc parentes temere iurant matrimonia filiorum. quia ex natura ipsius contractus intelligit ista conditio. scilicet si liberi consenserint. et ipsi parentes obligantur ad inducendū eos. extra de spon. ex literis. el. ij. iuncta glo.*

Impedimentum. xj. De impedimento ordinis. *Ordo sacer impedit et dirimit matrimonium sequens extra de voto. q. votum. li. vj. Alis nō. Sed ut perfecte habeat materia huius capituli. quando. scilicet alter coniugū possit intrare religionē vel promoueri ad ordinem vel vouere. Dic fm Panor. in. c. j. de conuer. cōm. post Jo. an. et Cal. Aut etiā matrimonium non est consummatū. Aut sic. Primo casu. aut alter coniugū vult intrare religionē. pfitendo. et tunc potest etiam inuita vxore. vt in. c. v. et. c. ex publico. extra eo. Aut vult vouere continentiam. seu intrare monasterium. et non profiteri. et tunc nō potest inuita coniuge. vt in dicto capitulo ex publico. Aut vult promoueri ad ordinem. Et cōmuniter tenet q non potest inuita vxore. vnde in hoc casu magis deseritur religioni q ordini. quia per ingressum religionis soluit matrimonium non consummatū. nō autē p susceptionē sacri ordinis. vt habetur in extrauaganti Job. xxij. que incipit. Antiquē. Si vō matrimonium est consummatū. Et tunc aut volunt vouere continentiam. statu non mutato. et possunt. Et talia matrimonia dicuntur sanctiora. vt in. c. qd deo pari. xxij. q. v. Aut alter tñ vult vouere. et potest in sui iudiciū. nō autē in iudiciū alterius coniugis. vnde nō potest exigere debitū. h tenet reddere. Et si alter consensit alteri. non obligat consentiens fm Inno. quo minus possit exigere. nisi etiam ipse vouisset. Nam si ambo vouerunt. non tenet amplius alter alteri reddere debitū. vt in dicto capitulo qd deo. et nota. in. c. charissimū. extra eo. Aut volunt mutare statum. Et hoc multipliciter. Aut maritus vult effici epus. Et tunc requirit q vxor intret religionē. etiā si nō sit suspecta de incontinentia. vt in. ca. sane. extra eo. Et est casus spālis. Aut vult promoueri ad ordinem. Et tunc si vxor est suspecta de incontinentia. debet intrare monasterium. Alis autē si nō sit suspecta. sufficit q voueat continentiam. remanendo in seculo. vt in. c. coniugat. extra eo. Aut vult intrare religionē. Et tunc si alter commisit adulterium. potest etiā eo inuito. vt in capitulo agatosa. xxvij. q. ij. quia committendo adulterium perdidit ius qd habebat in altero. quo ad mutua seruitutē. Aut alter non commisit adulterium. Et tunc aut intrat altero ignorante. Aut sciente et contradicente. Aut eo dissimulante. Aut consentiente per metū. Aut p dolum. Itē aut consensit simpliciter. Aut consensit. votū continentie emitendo. Primo casu quando intrauit altero ignorante. potest reuocari ad petitionē ignorantis. vt in. c. placet. extra eo. Si vō altero sciente et contra-*

*dicente. idē dicendū. vt in. c. quidā. extra eo. Idē si alter sciuit et dissimulauit. vt in. c. cōsuluit. extra eo. Si tamen in vita nō reuocauit. nō potest fm Cal. post mortē remanētis in seculo. pfectus exire monasterium. vt in dicto capitulo cōsuluit. Et idē dicit Cal. in casibus pcedentibus et sequentibus. in quibus potest fieri reuocatio. Si etiā non reuocaf in vita cōiugis. nō potest ingressus post illū mortē exire monasterium. quasi cessauerit causa que inuadit illū ingressum. Et hoc tenet. licet Inno. in dicto capitulo quidā. varauerit. Aut alter consensit inuitus. et tunc fit reuocatio ad ipsius petitionem. vt in. c. accedens. extra eo. Idem si consensit per dolum. ar. capitulo veniens. extra eo. Si vō consensit sponte ingressi alterius. non tamen emittendo votū continentie. tunc sunt opiniones. Nam quidam. vt Ab. et Inno. in dicto capitulo quidā volunt q si remanens in seculo est iuuenis debz ad petitionē ipsius. ingressus reuocari. Cal. tenet q solum ex officio iudicis. Qd placet panor. Nam prestando consensum renunciat iuri. qd habebat in altero. Nō ergo habet amplius actionem. h iudex ex officio suo. ne committat adulterium per remanētē in seculo educet illum de monasterio. Et credit Panor. q hoc casu. ille sit verus religiosus ex quo vxo. consensit. vnde post mortē vxoris compellit ad redeundū ad monasterium suum. Et credit q si dans licentia est iuris conscius. q tunc nō fiet ista reductio. quia dando licentia. tacite videtur vouere. vt nota. in iuribz supra allegatis. Aut consensit ingressi alterius. pmittendo continentiam. Et si est iener. potest intrare religionē. vnde remanebit in seculo. et alter remanebit in religionē. vt in. c. cū sis. et in. c. vxoratus. et. c. ad apostolicam. extra eo. Aut remanens in seculo est iuuenis et suspectus de incontinentia. et tunc non debet superiori patri alium ingredi. nisi alter quoz religionem ingrediatur. Sed si de facto ingredit. tenet ingressus fm omnes. quia professio coniugis non est de substantia pfectionis alterius. vt in. c. significauit. extra eo. Idem tenet fceder. Sed remanens in seculo. ex quo est suspectus et vouit. compellitur ingredi monasterium. vt in. d. c. significauit. Sed an teneatur profiteri. in hoc sunt opiniones. Inno. tenet q nō cogitur profiteri. sed debet induci in monasterium vt arceatur a vagatione. quia vltra. prium consensum nō compellit quis profiteri. xxxij. q. j. integritas. *Idem tenet cōtrariū. quia nō est licita cōmunitas in monasterio. pfectionū cum non pfectis. Itē quia vouendo. tacite se obligant ad religionem ex quo nō potest stare in seculo sine suspitione incontinentie. Jo. cal. dicit satis eque posse distinguere. quia aut vouit intrare religionē et compellitur profiteri. vt in dicto capitulo agatosa. Aut simpliciter vouit continentiam. dando licentia marito de intrando monasterium. Et si erat iuris pfectus compellitur profiteri tricesimatercia qstione quinta. qui vxorem. Aut erat iuris incaus. Et sit talis q ignorantia iur. euz excalet. puta si est miles. mulier. et agricultor. non compellitur profiteri. sed esse in monasterio. Aut non erat talis. et tunc**

Impedim

compellatur profiteri. Id quod dicit in
dam non admittere. quia mulier non
deuotio. quia non est iuris malitiosus
de iur. et iur. Panormitano
placet tamen Cal. ar. dicit. c. j. extra eo
supra non licet. Nam videmus q in
modo dicitur non compellatur
vt in dicto capitulo pmo. Secus
in dicto capitulo qui vxor. Nam ille
et q matris sive vouisset continentiam
quid intrare monasterium. Et per b
nam ipse intrare. et quod est iuuenis
incontinentia. bet Panor. in dicto ca
Iste etiam Panormitano. in dicto ca
q i qua intravit religione. et q
matris. et si postea restitutus non
noctua vxor. monasterium intrare. n
tamē contrahere nō debet. Et tamē
tenet matrimonium licet peccat mon
man in vita vxoris nō reuocaf. non p
mortē vxor. vt dicit est supra. Et qui
non in dicto capitulo quidā. glo. ibi
et q dicitur peccare. si nō perficit
mortē vxoris. Nam voti sunt nullum
gessit monasterium. tunc non habet
consensum ad eodē. Requirit
solus vxoris. Et hoc opinio plus pla
q dicit. Bn. qui dicit tutius esse ter
monium illius contractū post mortē
tunc. quia licet hoc votū dicitur simpli
qo fuit determinatū ad certā religio
tū. videtur solennitatem. Et sic possit
tū. c. vnicū de voto. li. vj. vt intelli
et omnino simpliciter determinatū
ligionem. Sed hoc nō placet Panor.
et requirit vōi solennitatem per pfit
et pfectum. Et sic requirit q iure
tū religio. Sed in casu nostro votū
specia pfectionis fuit nulla. nec fuit effe
gibus. Bn. papa mandauit post mortē
cum debet compelli ad repetendū mon
ve facit extra eo. Secus tamē d
si vxor defuit uenit marito vt intrare
nem. Nam tunc tenet ingressus. vt d
Si vō vxor non contradicit. h dissimul
mariti reuocant. Dicit post mortē v
potest maritus redire ad licitū. Sed in
que contradicit et reuocant maritū. Et
obligatō. quia erat cū monasterio
Et quia voti et cōstitutione ecclesi
tū. vt in dicto capitulo vico. Qu
tū. h fm dicitur li. j. q. differētia est
incontinentia et incontinentia. In hoc
suscipit. et in dicit differētia. Et
hoc. quia varis possunt cōtrahi
in monio ordinis cōstitutū. et
vō. Sed pfectus. quia nec apud nos
tū. sed iuris ordinis cōstitutū possit
tū. Sic ponitur a tpe apost

compellitur profiteri. Id quod dixi in muliere. q. dam non admittunt. quia mulier non excusatur ad ignorantia iuris vltra masculos. nisi in casibus a iure expressis. vt est textus satis notabilis in l. si. l. de inf. r. fac. ignoran. Panormitano tamen plus placet dictum Gal. ar. dicti. c. j. extra eo. r. eoz que supra dicta sunt. Nam videmus q. mulier solum modo dando licentiā. non compellitur continere vt in dicto capitulo primo. Secus in masculo. vt in dicto capitulo q. vxore. Nam ille tex. non dicit q. maritus ibi vouisset continentia. sed q. solū pmissit intrare monasteriū. Et per hoc compellit etiam ipse intrare. ex quo est iuuenis r. suspectus de incontinentia. hec Panor. in dicto capitulo pmo. Nota etiam Panormita. in dicto capitulo quidā q. si quis intravit religionē. r. etiā pfitendo vxore inuita. r. ei fuit postea restitutus: non compellitur mortua vxore: monasteriū intrare. matrimoniu tamē contrahere nō debet. Si tamē contraheret: tenet matrimoniū. licet peccaret mortaliter. Si tamen in vita vxoris nō reuocat. non pōt post eius mortē eire. vt dictū est supra. Et quo infert Panor. in dicto capitulo quidāz. glo. ibi male dicere. eo q. dicit istum peccare. si nō perficit votum post mortē vxoris. Nam votū fuit nullum respectu ingressus monasterij. cū tunc non haberet habitum consensus ad se obligandū. Requirit ergo consensus de nouo. Et hec opinio plus placet panor. q. opinio. d. An. qui dicit tutius esse tenere q. matrimoniu istius contractū post mortē vxoris: non teneat. quia licet hoc votūz dicat simplex. tamē ex quo fuit determinatū ad certā religionē approbatam. videtur solemnizatū. Et sic possz limitari fm eum. c. vnicū. de voto. li. vj. vt intelligatur de voto omnino simplici: nō determinatū ad certam religionem. Sed hoc nō placet Panor. quia dictum c. requirit vt votū solemnizet per pffessionē tacitā vel expressā. Et sic requirit: q. iste vouens sit effectus religiosus. Sed in casu nostro votū istius respectu pffessionis fuit nullū: nec fuit effectus religiosus. Alts papa mandasset post mortem vxoris eum debere compelli ad repetendū monasterium vt facit extra eo. ex parte. Secus tamē dicendum si vxor dedisset licentiā marito vt intraret religionem. Nam tunc teneret ingressus. vt dictum est. Si vō vxor non contradixit. h. dissimulauit. neq. maritū reuocauit. Merito post mortē vxoris non potest maritus redire ad seculū. Sed in pmo casu vxor contradixit r. reuocauit maritū. Et sic soluta fuit obligatio: si qua erat cū monasterio.

T Et quia votū ex cōstitutione ecclesie est annexū ordini. vt in dicto capitulo vnico. Querit. vtrum omnes ordinati etiā cōiugati teneant ad istud votum. Rñ. fm Dir. li. j. q. differentia est inter ecclesiam occidentālē et orientālē. In hoc q. in duobus cōueniunt. r. in duobus differunt. Cōueniunt pmo in hoc. quia vtriqz possunt cōtrahere matrimoniū in minoribz ordinibz cōstituti. xxxij. dist. si quis. Seco pueniūt. quia nec apud nos nec apud grecos in sacris ordinibz cōstituti possunt habere matrimoniū. Nec potuerūt a tpe apostolorz. Et

si contrabant: nō est matrimoniū. Hoc patet ex sexto synodo: que in oriente fuit celebrata r. regulā statuit eis. xxxj. di. nicena. r. d. c. si quis. r. lxxvij. dist. cū in pterito. Differūt autē greci a nobis. quia ipsi siue sint cōiugati siue nō. pmouent ad sacros ordines. non pmissa cōtinentia. xxxj. dist. quoniā. Sed occidentales nunq. pmouent nisi pmissa cōtinentia tacite vel expresse. xxxvij. di. c. j. Secundo differunt. quia orientales in sacris ordinibz constituti licite vtrūq. matrimonio cōtracto ante sacros ordines. Sed in sacris ordinibz contrahere non licet. extra de clerico. consi. cum olim. Occidentales vero non possunt contrahere matrimoniū: ex quo sunt in sacro ordine. extra de clerico cōi. ca. pmo.

T Quare greci nō peccant. non obseruando continentiam: licet sint xpiani r. sub potestate pape. q. vnacum concilio voluit dictis grecis r. alijs indicare continentiaz. Sic fm Panor. de mente doc. in dicto capitulo cū olim. q. papa approbauit: tacendo mores eoz. quia ex quo illa lex non erat de necessitate salutis. nō fuit recepta ab istis grecis p longa tempora: papa sciēte: r. transgredietes nō puniente. Illa lex nō ligauit eos. pio hoc facit qd notat glo. singularis in capitulo quia circa. de consang. q. tolerantia r. dissimulatio pncipis in actu de iure prohibito: inducit dispensatōnem. Et hoc intelligit. d. An. quando constitutio pape a pncipi pio non recipitur. ipso pape sciēte r. tolerante. Et tunc tolerantia excusat a peccato. Si vō a quibusdam a pncipio recipitur. r. a quibusdam non. tunc tolerantia nō excusat a peccato. Sed panor. limitat hoc dictū. quando maior pars populi recipit. Nam tunc minor pars peccat. Secus ecōtra. Et ex hoc nota pulcrā theoricā q. vbiqz lex generalis recipitur in vlt. a certo genere personarū ab alio vō nō. Non recipientes nō peccant. saltē per longa tempora. Ad hoc. iij. dist. leges. Secus dic. si in eodem genere personarū maior pars recipit. Nam minor pars non videtur tunc excusabilis per taciturnitatē superioris. sed potest habere locum. quod dicit. extra de pben. cum iam dudum. Ibi multa per patientiam tolerātur rē. Et his etiam potest colligi alia theoricā. q. etiā lex precepti tollitur. si moribus vtentium non recipitur. licet aliud sentiat Hostien. Sed intellige dictum Hostien. quando est lex pncipis: inducens ex natura sua peccatum ex contrauentione. vt quia concurren cum lege diuina. Alia solutio notabilis dari potest. vt dicamus q. papa etiam cum maior parte concilij. non potuit indicare continentiaz certo generi personarū post promotionem: eis resistentibus. quia continentia est res que potest persuaderi: imperari autem non. xxxij. questio. j. integritas. f. uisset em̄ in dicere vitam valde arctorem r. strictiorem clericis promotis contra nota. in. c. gesta. lxxvij. dist. r. in regula. qd omnes tangit. de reg. iuris. libro sexto. Et ita est. nam ecclesia orientalis non emisit. sed nec admisit votum continentie. et non se voluerunt obligare voto. nec voluerunt approbare. vt supra in dicto capitulo

dicta aliquor. Et si deponit mortem; debet vxor expectare p annū 7 postea contrahere. Aliter con- tradens potest puniri de adulterio. Tamē Lan- pbi. 7 Hof. dicunt nō esse necesse; sed satis est fm eos q de morte mariti cōstet vere vel verisimilit. puta q nauis in qua erat maritus passa est nau- fragiū 7 omnes dicunt mortui. Idē sentit Vin. dicens; q non solum p nunciū; sed etiam per litte- ras 7 alias pbationes pōt mulier certificarī. Mo- ta tamē q p quadratūq absentīā maritorum non dissoluit matrimonīū ptractum per verba de pre- senti; etiā si ignoret de vita; vel morte eorū; ac etiā cōcurrente iuuenili etate cōiugū. Secus in spon- salibus de futuro. vt in. c. de illis. de spō. nec quis psumitur mortuus; licz habita diligenti inquisi- tione ignoretur vbi sit. Nam quis psumitur vi- uere posse p. L. annos. vt in. l. fi. l. de sa. san. ec.

Quid si primo reuerfo; mulier permitit le co- gnoscā a secūdo scienter. nūquid prim' compellit ipam recipere inuitas? Dg. dicit. q non; siue fa- ciat hoc ex iure ignorantia credens hoc sibi licere; siue scienter.

Impedimentū. xij. De publice honestatis iusticia.

Quid sit; Rñ. fm Tho. in. iij. dist. xij. est pinqutas ex sponsalibz pueniens; robur- trahens ab ecclesie institutione propter eius bo- nestatem.

quā; ouē publica honestas sine affinitate. Quāq; af- finitas simul cū honestate publica; vt p3 ex dictis Quāq; affinitas sine publica honestate; vt si extra sponsalia seu matrimonū quis cognoscat mulie- rē. Mā inter eū 7 panguineos mulieris affinitas outur 7 cōuerso. vt in. c. discretionē. de eo qui co- pūan. vt. Nec ouē hoc casu publica honestas.

An autem in dispensatiōe sit facienda mentio specifica de affinitate et publica honestate vbi sibi coincidunt. An pō sufficiat facere mentionē de af- finitate; Rñ. Panor. in. c. nō debet. de pūan. con- cordando opiniones dicit. q si publica honestas necessario pprehenditur sub affinitate; satis est de affinitate fecisse mentionē. Et sic procedit glo. in dicto. c. nō debet. Et replū. Si impetro dispensa- tiōē; vt liceat mihi ducere vxorē panguinei mei defuncti; non obstante affinitate in tercio gradu. nā ex quo feci mentionē q fuerat vxorē consangu- nei mei; cōsequēter feci mentionē de publica ho- nestate. Et sic p sequentiā videt sublata virtute dispensatiōis. Si pō nō cōprehēdit ex narratiōe verborū. vtputa. Impetraui dispensationē; vt li- ceat mihi ducere. L. vxorē. nō obstante q sit mi- hi affinis in tercio gradu; nō valet dispensatio si vltra affinitatē erat publica honestas; ex quo d ea nō fuit facta mētiō expse vel tacite. Mā affinitas pōt pstrahi sine matrimonio; vt dictū ē. Nota tū q antiquitus fuerūt due spēs hui' iusticie publi- ce honestatis. vna que cōtrahēbat ex secūdis nu- ptijs. vbi gfa. Petr' habebat vxorē quo mortuo eius relicta cum alio pstraxit; ples nata de secūdo viro. olim nulli panguineo pūmi viri poterat cō- iungi. Et hec spēs est hodie sublata de medio di- cto. c. nō debet. Alia est que pstrabit ex sponsalibz de futuro. de q dictū est d. Et hec remanet.

Quid si spōsalia de iure nō tenerūt; Rñ. Si spōsalia fuerūt pura 7 certa. etiā si fuerit nlla rōne panguinitatis. affinitat'. religiois. frigiditatis. apt alia quis rōne. ouē publice honestatis iusticia ad dirimēdū sequentiā spōsalia vlt' mrimonia nisi fuit sent nulla rōne pensus. vtputa q ambo vlt' vn' ē infans vel furiosus. ef de spon. c. vnico. li. vj. Ex quibz habes q monachus pōt impedire pangu- neos suos ne pstrabāt eū aliqua panguineaz; cuiz qua ipē monachus pstraxit spōsalia de facto. Mo- ta etiā De. de pal. limitantē id qd dictū est d defe- ctu pensus q; hoc verū quādo defectus pensus est apprensus; vt in pueris 7 amētibz. Secus esset qū esset larēs sic in illo q pstrabit nō aīo pstrabēdi. s; decipiēdi; q tūc ouē publice honestatis iusticia q; ecclesia instituit istud impedimentū ppter ap- parentiam honestatis. Et ideo impedit quia de intentiōe non potest sciri. Nota etiā glo. singula- rem in dicto. c. vnico. q licz supueniens affinitas dissoluit sponsalia de futuro. Supueniens tamē iusticia publice honestatis. ipsa sponsalia nō dis- soluit 7 merito. secunda em sponsalia tollūtur per publice honestatis iusticiam ex pūmis inductam Non ergo ex secundis potest esse honestas; que tollat pūa spōsalia.

Quid autem si sunt nulla ratione confusus ip

Impedimentū. xiiij.

his qui habent etatem legitimā de contrahendo sponsalia. An inducant publice honestatis iusticiam. Sic fm Job. de san. li. j. p. c. l. vij. distinguendo. q. aut sponsalia contracta sunt ante septennium. Et sic non generat publice honestatis iusticiā. Sed de hoc. j. Aut sunt contracta post septennium. et tunc aut cōsensus deficit vt in furioso vel ebrio. Et tunc nō generant publice honestatis iusticiam. Si autē nō deficit cōsensus. Et tunc aut sunt pura et incerta vt si dicatur accipiam vnā de filiabus tuis. Et tunc non generant rē. vt etiam tenet glo. in. c. vnico. Aut sūt pura et certa. Et tūc generant. Aut sunt conditionata. Et tunc aut apponitur honesta conditio. Et tunc non generant nisi post euentum conditōnis. Et hoc fm glo. ibi nisi interueniat interim carnalis copula. Aut apponitur conditio inhonestā. Et tunc aut est contra substantiā. Et tunc nō generat. Aut nō est contra substantiam matrimonij. et tunc generat; quia talis conditio habet p. nō adiecta fm Ho. et Jo. an.

Quid autem dicendum quādo apponitur conditio que inest ipi matrimonio siue sponsalibus. puta si deo placuerit vel ecclesie; vel si possum te d iure habere uxorem. Si post comprū impedimentum et sponsalia soluta. contrahat sponsalia pure cum alia prioris cōsanguinea. An teneant secūda sponsalia. videtur q. non; quia conditiones que insunt non faciunt legatum cōditionale. ff. de cōdi. et de. l. conditiones. Sed Jo. mo. et Jo. an. in dicto. c. vnico. dicunt q. matrimonij cōtractum cum prioris cōsanguinea tenet. Et sic cum prima nō est contracta publica iusticia; licz conditio ista intelligat etiam si nō apponatur; tamen quando non exprimitur consensus purus remanet. conditiones enī tacite non faciunt obligationem conditionale. dicta. l. conditiones. tacitum tamē si exprimitur facit rem conditionale. ff. de leg. primo. si ita legatum. Idem Panor. in. c. significasti. de elect. vbi per istam. l. si ita. dicit q. si relinquo alicui. l. si uolent. legatum est cōditionale. Secus si relinquo simpliciter. Et tamē illa conditio si uolentate inest legato cum legatarius possit repudiare legatum. Nam quādo relinquo. si uolent. suspēdo virtutē legati in euentum cōditionis. vnde nō acquiritur legatario; nisi declarat uolūtatem suā. vt ibi. Sed quādo simpliciter fit relictum; acquirit legatum; etiam ignorant; licz cōmittetur cōditio si uoluerit acceptare; quia tūc cōditio est pura et non cōditionalis. Hanc opi. enā tenet Directoria li. j. Idē Jo. de san. Monal. et Hosti.

Pone q. frater meus ioco aliquam desponsauerit. nūquid impedit: cōtrahere cum cōsanguinea illius. Archie. videtur tenere q. nō. si iocus patens est. Nam taliter desponsans. nullo mō consentire intēdit. ergo rē.

Quid si sponsalia sint facta sub conditōne. et pendente cōditione. vir cum alia cōsanguinea illius cōtrahat per uerba de p. senti. Rñ. cum secūda debet remanere; quia ex sponsalibus cōditionalibus sicut ex nō habentibus p. sentum et incertis. nō ori-

publice honestatis iusticia. d. c. vnico.

Quid si duo infantes vel vnus maior septennio. alter minor cōtraxerūt sponsalia ipi vel parētes pro eis. Rñ. Si facti maiores septēnio per cohabitacionem mutuaū seu aliter uerbo. quia post septēnium ad inuicem uocant se sponsoū vel factō vt quia post septennium secum iacet. vel cam osculari. vt sponsus vel his similia. per que liquido apparet q. in eadem uolūtate perdurerūt sponsalia cōualecūt. alis non. Nam ab initio nulla fuerunt ex defectu cōsensus. Et ideo non inducunt publice honestatis iusticiā. extra de despon. impu. si infantes. li. vij.

Quero pro declaratiōe p. dictorum. An ad cōtrahenda sponsalia futura requiratur septennium annus completus. Rñ. glo. in. c. Iuuenis. de spon. videtur sentire q. discernendo suppleat etatē. Et Panor. ibi dicit. q. dictam glo. cōmuniter sequitur docto. Archie. etiam sequēdo dictam opinionē dicit. q. si primus septēnio plus intelligit q. cōsueuerit intelligere nouēnes nō uidetur pbatur. vt patet in. c. litteras. et in. c. accessit. d. despon. impu. vbi ter. loquitur de septimo anno completo. Et bene faciūt illi ter. q. etas ista perueniri nō possit alis papa distinxisset p. out fecit in minore. xij. annorū in. c. cōtrinebatur. de despon. impu. pro hoc etiam facit. d. c. si infantes. quod loquitur de minore septēnio si distinguēdo. an malicia suppleat vel ne. Et Panor. ad hoc dat talem rationē. Nam vbi requiritur certa etas respectu discretiōis. non potest p. ueniri. vt patet in etate ad cōficiendum testamentū. vt in. l. qua etate. ff. de testa. Nec obstat fm Panor. d. c. Iuuenis. quod multum facit pro alia opinione. Nam ille ter. standum est super dubio attentatus. quia forte attētauit rē. Nam puellam istam iam traduxerat ad domum. Item textus fundat se super honestate ecclesie. quia illa dicebatur cōiunx istius. vnde hic fuit cōtractum matrimonium per uerba de p. senti. licz de facto. Sed casus magis dubius est fm Panor. si fuerunt contracta sponsalia cum minore septēnio. et interuenit temptatus. vel saltem sit dubium. vt quia secus cohabitabat spōsus. Et videtur q. hic ouatur publice honestas. ex quadam honestate. tamen hoc iure nō probatur. hec Panor. vtraz opinio est probabilis. Et ideo vnusquisq. amplectat opinionē quā maluerit.

An ex sponsalibus que parētes pro filiis p. uerbis vel impuberibus contrahunt. filij obligentur. Rñ. si consenserūt expresse vel tacite. vel si presentes fuerunt. nec contradixerunt. obligantur. et in eis ouatur publice honestas. Idem dicitur si absentes fuerūt. et postq. sciuerunt ratificauerunt tacite vel expresse. Alis ex sponsalibus factis a parentibus. filij nō obligantur. nec ouatur publice honestatis iusticia. d. c. i. infantes.

Impedi

Impedimentū
Definitio. et ordinatio
possessionem copulam

Quid sit sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia

Quid sit sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia

Quid sit sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia

Quid sit sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia
Sponsalia sunt contractus
inter duos vel plures
per quos contrahuntur
sponsalia

Impedimentū. xiiij.

accipere. Et idem dicendum si ponat similes casus ex parte uxoris. Item pone. Petrus accepit Bertam in uxorem et qua habuit filiam. que nupsit sempromio. demum. p. mortua Bertaxore sua: accepit secundam uxorem. postmodum moritur. p. et etiam filia sua vxor dicit sempromij. modo dictus sempromius vult accipere in uxorem illam mulierem que fuit secunda vxor dicit Petri. Queritur an possit. Nec questio nunc accidit de facto. Et dicendum est per predicta qd sic quia licet iste sempromius non possit accipere in uxorem aliquam de sanguinitate sue uxoris vsq; ad quartum gradum: tamen femina olim vxore alienius de ipsa sanguinitate bene potest accipere. vt est in casu nostro: et sic erit casus qd gener potest accipere in uxorem mulierem que fuit vxor Socii sui. quod est mirabile. Item olim qd non poterat ducere successine uxores duorum fratrum: quia ibi ierat tertium genus affinitatis cum secunda. nam duorum fratrum uxores sunt in secundo genere affinitatis. Sed si altera p. mortem mariti nupsit sempromio. Ille sempromius attinet vxori alterius fratris in tertio genere: qd est persona addita secundo generi. Ideo mortua vxore sua et marito alterius non poterat olim ducere illam obstante tertio genere affinitatis. et ultra impedimentum affinitatis suberat impedimentum publicae honestatis. Sed cum secundum genus et tertium sint sublata: videt qd publica honestas tanq; accessoria sit hodie sublata. hec Panor. in dicto. c. non debet. vide etiam glo. singulari ibi: que notabiliter concludit: qd illa publica honestas que veniebat accessorie ad secundum et tertium genus affinitatis est hodie sublata: quia sublato principali: remouetur accessorium. Sed publica honestas que non venit sic accessorie: vt in ea que oritur ex contractu sponsaliorum seu matrimonij cum consanguineo meo. non est hodie sublata: cui; de ea nulla fiat ibi mentio. Et qd hoc sit verum aperte probatur in. c. vnico. de spon. li. vi. Et Panor. in dicto. c. non debet. ex dicta glo. infert vnam regulam in materia extensionis. qd vbi duo sic se habent: qd vnum venit consecutiue ad reliquum. vno sublato vel mutato: etiam consecutiue intelligitur sublatum vel mutatum. ad hoc tex. optimus in. c. miramur. de ser. non or. De dispensatione circa istam publicam honestatem. vide s. c. immediate precedenti. Itz infertur qd relicta viri qui fuit germanus uxoris mee vxore mea mortua potest mihi esse vxor. Item cognata uxoris defuncte: licite quis ducit in uxorem. Aut enim erat cognata: qd fuerat vxor fratris vxoris. et tunc est in secundo genere affinitatis. et sic possunt contrahere. Aut erat cognata uxoris: quia ambe fuerunt coniuges duorum fratrum. Et tunc sunt in secundo genere. Et sic pnt sberere.

Quando vir carnaliter coniungit vxori: omnes sanguinei uxoris efficiuntur affines viro. et conuerso. oēs sanguinei viri efficiuntur affines vxori et in eisdem gradibus consanguinitatis et affinitatis attinent: tamen altero genere affinitatis. Sed in cognatos viri et cognatos uxoris. nulla ex illo ma-

trimonio oritur attinentia. d. c. qd sup bis.

Quid si aliquis polluit aliquam extraordinarie id est extra naturalia: Rñ. fm Dir. qd etiam si circa claustrum pudoris fiat: non facit affinitatem: nec matrimonium nisi ex consensu fiat matrimonium. et si mulier semen emittat: sed vir non: non contrahit affinitas. Et est ad hoc ar. de frigido: qd palpando mulierem potest puocare ad seminis emissionem. et conuerso. Et tamen non est matrimonium: vel coniunctio seminis. Et ideo nec affinitas. Sed si vir emittat in mēbro mulieris: et non mulier. dubitari potest. verūtamē siue emittat siue non: et etiā neutro emittente sponsalia prius facta radicanē propter consensum matrimoniale qui inesse presumitur. ar. c. extraordinaria. xxx. v. q. iij. dūmō sunt matrimonij apti vel proximi. extra de despon. impu. cōtinēbatur. Idem tenent Vin. Jo. et Archi. i. dicto. c. e. ordinaria.

Sed pro declaratione predictorum queritur an ad contrahendam affinitatem requiratur seminum vtriusq; coniunctio? Respondeo. Panor. in. c. fraternitati. de eo qui co. consan. refert Inno. tenere qd nisi detur coniunctio seminis vtriusq; intra claustra pudoris: non causatur affinitas: nec consumatur matrimonium. vnde non sufficeret emissio seminis vnius. Et ponit exemplū in frigido et. Sed Panor. dicit qd communis opinio medicorum est contrarium. scz vt semen mulieris necessario non concurrat ad generationem. Secus de semine viri. Idem tenet sed. de se. in consilijs suis. vbi dicit: qd ad causandam affinitatem seu ad matrimonium consumandum: necessario non requirit. qd mulier emittat: sed satis est qd viri semen sit coniunctum materie vxoris. Et contrario enim sequeretur magna absurditas. Nam pone. qd per annum mulier non emittit: nisi concepit ex semine viri et peperit. Absurdum enim esset dicere qd matrimonium non sit consumatum: vel qd affinitas non sit contracta. Immo plus dicit de. de Hal. in. iij. qd sine copula potest causari affinitas: si fiat seminis receptio. Sicut dicunt quidam de antichristo qui nascetur semine transfuso per demonem incubum et succubum. Idem dicunt quidam medici de quadā muliere que impregnata est ex semine transfuso dum balnearet in balneo. vbi mali homines spermatizauerant: quātūcūq; etiam quis inuadat vel frangat vasa pudoris. nō in ipso vase tamen semine effundatur. non contrahitur affinitas.

Pone qd iuuenis deflorauit sponsam: et aperuit seras eius: sed nō emisit semē. Nūquid tenet matrimonium cum secunda? Quidā dicūt qd sic: vt refert Directoria. vbi s. quo ad rei veritatem. vt notat Jo. in dicto. c. extraordinaria. Et ita deberet seruari: si constaret qd nō spermatizauit. Sed aliter presumitur. s. qd eam cognouit: et sic compelleret stare cum prima. Similitē si aliquis solutus cum soluta aperiret seras: et nō spermatizaret. et cōstare posset. sanguine defloratois nō impediret sberere cum illa. Idēz dicendū si maritus deflorauit vxorem: et nō seminis emissionē velut intrare monasterij. posset intrare

Impe

Deo etiam opponitur et plim
de bono impediuntur. li. vi. vbi
tat. deo. li. vi.
Quodlibet persona median
hinc etiam potest moueri in
cōtra. Rñ. n. ubi
potest esse que erat ad cōtra
potest esse que erat ad cōtra
matrimonij.

Impedimentum

De impotentia cecendi
fm Ray. et vici animi
vni; quo quis impeditur alter
mulier.

Quod sunt species impotentie
Sunt propolite due. Vna illa
impotentia pueri: vt frigida se
gētas spūmōs. Aut rariō m
naturalis: qd dicitur vt castrati.

De impotentia impotentia
impotentia. Nā illa que est in pueris
dat ad tempus: quia qd in illis non
habetur. et eo quod scē. vbi dicit
impotentia ad matrimonium
est illa naturalis impotentia que est
et potest impedire matrimonium cō
trahit contractū extra co. laudabi
que est in se nō impedit qd habet
indubitate ad extrinsecam cōsiliis
mōdo. Et ideo dicit glo. in. c. nup
q; nemo tado tenet qd calere p
peritico. qd nō est frigido vel pu
Quid si vir nō est oīto frigidu
nō enaruit: seu diuersimō de
q; nō potest vxori cōmūter: vel illa
nō tōuimō. Rñ. fm Doffi.
aut modicus plangui est q; tenet
etiam etiam. et postea foran
velociter pōtē naturaliter frigida.
tanti vniūmōda et nō p; pūis p
pedimento cōtra. De hoc tenemus
Dionotum.

Deo caliditas impeditur frigiditas
Rñ. qd caliditas impeditur vt potest
mentū perperit. Sicut mētem
nū copulam impeditur cōmūter
q; nō frigida a magis et hōmō impo
nō cōmūter seminis cōmūter etia
que quo sic cōmūter copor. Itz fr
q; ponit impedimentū qd caliditas.

Quid si mulier dicit viri impo
tam mento. Rñ. fm Doffi. vbi
per beneficos vxores sicut de mul
pūmō. Quidā nō dicit hoc casu
neque ar. que potest contrahere
etiam. Sicut enim dicitur qd mulie
dicitur. sed vir eius nō pōtē et
impotentia.

Quid si vir habet membrum multum

Quid si vir habet membrum multum

Quid si vir habet membrum multum

Quid si vir habet membrum multum

Quid si vir habet membrum multum

Sed ecclesia se opponeret ex p̄sumptione. extra de
despon. impn. li. infant. li. vi. vbi hoc etiam no-
tat Archi. flo.

Quid si moritur p̄sona: mediante qua contra-
bitur affinitas: puta moritur maritus vel vxor: vel
cōcubina: vel cōcubitor. Rñ. nihilominus rema-
net affinitas que erat ad cōsanguineos eius: nec
potest esse inter eos matrimonium. xxxv. q. r. fra-
ternitatis.

Impedimentum. xv.

De impotentia coeundi. quid sit. Rñ. fm Ray. est vicū anime vel corpis vel
vtriusq; quo quis impeditur alteri carnaliter cō-
misceri.

Quot sunt species impotentie. Rñ. fm Ray. Sunt p̄ncipaliter due. Nam alia est naturalis: vt
impotentia pueri: vel frigiditas senis: seu etiā frigi-
ditas p̄pletionis. Aut artatio mulieris. Alia nō
naturalis: s; accidentalis vt castratio et maleficiū.

Utrum naturalis impotentia impediatur matri-
moniu. Rñ. illa que est in puero vel puella impe-
dit ad tempus: quia q̄d̄iu inest non potest cōtra-
here. extra eo. quod sedē. vbi habet q̄ impotēs ad
copulā: est impotēs ad matrimoniu p̄trahendū
Sed illa naturalis impotentia que est in frigido: si
est perpetua impedit matrimoniu cōtrahendum
et dirimit contractū. extra eo. laudabilē. Illa tamē
que est in sene nō impedit: q̄ habet habituz q̄q;
reducibilē ad exercitium: aut cōsilio medicorū: aut
artificio. Et ideo dicit glo. in. c. nuptiarū. xvij. q.
j. q̄ nemo ē adeo senex q̄n calere possit natura vel
artificio. q̄ nō est i frigidus vel i puero.

Quid si vir nō est oīno frigidus: sed vel mem-
brū non erigitur: seu diuerimode ineptū est. Ita
q̄ nō potest vxori cōmisceri: vel statim spergit se-
men et huiusmodi. Rñ. fm Hosti. Si potest iu-
uari medicinis: planum est q̄ tenet. Aliter expe-
ctandam est trienniu. et postea forsan separari pote-
rit: sicut poterit naturaliter frigidus. Expectatio
tamē triennij fienda est: nisi p̄ prius possit de im-
pedimento constare. De hoc triennio vide supra
Diuortium.

Utrū caliditas impediatur sicut frigiditas. Rñ.
Alitū. q̄ caliditas sup̄flua vix potest esse impedi-
mentū perpetuū. Si tamē inueniret q̄ per trien-
niu copulam impediret carnis: iudicaret̄ p̄petuū
q̄ tū frigiditas magis et sepius impedit: tollit em̄
nō tñ cōmixtionem seminū: sed etiam rigore mē-
broz quo fit cōmixtio corpoz. Itē frigiditas ma-
gis ponit impedimētū q̄ caliditas.

Quid si mulier dicit virū impotentē. p̄pter de-
fectum membrū. Rñ. fm Hosti. vir est inspicien-
dus per honestos viros sicut de muliere arta. Si
vō alleget excessuz mēbrū. dicit Hosti. q̄ papa est
p̄ulcēdus. Quidā tñ dicit hoc casu idem dicendū
quod de arta que potest contrahere cuz vno et nō
cum alio. Dicit em̄ Auicena. q̄ mulier quandoq;
nō est arta: sed vir eius nō p̄uenit ei. vnde vterq;
indiget p̄mutatione.

Quid si vir habet membrū multū carnosum.

Rñ. Hosti. se audiuisse ab exptis: q̄ hec pot̄ esse
iusta causa dirimendi matrimoniu. Nam insir-
mitas ellefancie occasio posset esse que. reddit etiā
natum grossuz. id est membrū. Et hoc ip̄ Hosti.
de facto fuit exptus: vt ip̄e dicit.

Quid si quis non potest copulari cum virgi-
ne: sed cuz corrupta sic. Rñ. fm Tbo. in. iij. pos-
sunt medicinaliter cum aliquo instrumētō clau-
stra pudoris frangi: nec hoc esset contra naturam
quia non fieret ad delectationem: sed ad medici-
nam.

Quid si quis mouetur ad pulcrā: et non ad
turpem. Rñ. fm Tbo. huiusmodi abhominatiō
mulieris non est causa naturalis: sed accidentalis
Et ideo idem iudicium est quod de maleficio: de
quo infra.

Quid si vir sciat se frigidum et ineptū. et tamen
scienter contrahit cum aliqua. Rñ. fm Ray. Si
mulier vult cohabitare non potest vir ab ea rece-
dere. ar. extra de eo. qui du. in ma. c. j. et extra eo. cō-
sultatiō. et quas tanq̄ vxores habere nō possunt
habeant vt sorores. Et idem dicendū si mulier sci-
ens se esse artā p̄traxit cū aliquo q̄ si vir cohabitā-
re velit nō poterit illa discedere.

Quid si aliquis scienter p̄trahit cū arta. Rñ. fm
Iuno. tenetur cuz ea stare: vt frater et soror. Si tñ
cōtrahat cū alia tenet matrimoniu q̄uis p̄mam
vt sororē tenere et alere teneatur. Et eodem modo
si qua mulier scienter p̄trahit cū frigidus: vel impo-
tente. Et idem dicendū: si frigidus et arta: scienter
cōtraxerint.

Utrū artatio mulieris sit semper impedimē-
tum p̄tracti matrimonij. Rñ. fm Ray. Si absq;
piculo potest subueniri beneficio medicine: vel p̄
futurū vsū viri. p̄portionati: nō impedit matri-
moniu p̄trahere. extra eo. ex litteris. Si vō nō po-
test aliquo modo subueniri sine graui periculo: certe
sepabit. vide de hac materia s. Diuortij.

Quō constabit q̄ illa que fuit sepata a primo
p̄pter artitudinē sit facta idonea ei p̄ vsū cū se-
cūdo. Rñ. fm v̄. p̄ iuramētū matronaz. Ad q̄b;
inspiciet ip̄a: vel forsitan vterq;.

Quid fiet si reddita primo cognosci nō possit.
Rñ. fm Hosti. remanet p̄ trienniu cum ipso:
quasi p̄sumatur maleficiatus. et si interim eaz co-
gnoscere potest: cū illo stabit. al̄s elapso triennio
restituatur. secūdo sine spe q̄ iterū reddatur p̄mo
licet glo. Ray. dixerit q̄ ista restitutio potest fieri
vsq; in infinitū.

Sed nūquid possit p̄trahi matrimoniu cū illa
que est arta: sed p̄ incisionē potest fieri apta. Rñ.
fm v̄. dicit Hosti. q̄ nō credit nisi facta incisione
q̄ si ante incisionē ducat eam: tūc si facta incisione
adhuc duret. p̄mus p̄sensus sufficit ad matrimo-
niu. Si vō nō duret: vel nō de nouo p̄sentiat i eā
aut nō carnaliter cognoscat eā: pot̄ ab ea recedere
et aliā sup̄ducere. q̄ si nolit pati incisionē. non est
cogēda: maxime cū t̄i meaf piculū.

Pone q̄ est vni arta et apta alteri. nūquid po-
test cōtrahere. Rñ. fm v̄. q̄ sic: cum illo cui po-
test sine piculo cōmisceri. cum alio autē non tenet̄

Interdictū. 1.

electus crimine sic probato perdit quod per electionem et affirmatōnem ei fuerat acquisitū: sed prius habita nō amittit. extra de accu. sup. bis. r. c. quali ter 2 qñ. et secundo.

Interdictum primo.

Interdictum est privatio quo ad aliqua ecclesiastica per sententiam iuris vel iudicis facta. Quo ad secundū dic q̄ due sunt species. scilicet loci: aut persone. Interdictū loci: aut est generale: aut speciale: aut particulare. Et simili modo dicitur interdictū persone: siue hominis. Et de q̄ libet istorum est dicendū. Interdictum loci generale dicitur: nō tñ quando regnū vel puincia interdicitur: sed etiam si civitas: vel villa: vel castrum vnum: solum interdicitur. extra de ver. sig. cuz in partibz. quia dicitur generale q̄tum ad locū illuz: cum nullus excipitur: vt ibi dicit glo. Et cum interdicitur terra alicuius domini intelligitur de ea que est sua quo ad dominū iurisdictionale. Et multo fortius si terra illius domini: esset simpliciter et absolute propria. Item intelligitur de terra. quaz bz ab alio in feudum. vel emphyteosim. Item intelligitur de terra: que pertinet ad ipsum dominū ratione dotis vxoris: quia maritus: constante matrimonio: est dominus dotis vxoris. Item intelligitur de terra sibi pignozata: si proferens dixit Interdicto terram quaz talis tenet. Secus si dixerit. Interdicto terrā suā fm Jo. an. Item si talis dominus cuius terra interdicitur habet terram in diuersis puincijs: vel diuersis locis. Si habet eam p parte et pro diuiso: omnes ille partes subiacent interdicto. Sed si pro diuiso secus: ne innocens puniatur. Si autem postea dñs acquirat nouam terram: talis terra non subiacet interdicto: nisi labor sententie expressisset: vel intendet tam de ea quā habebat: q̄ de ea quam habiturus esset. Si autem vendit terram interdictam: vel perdit eam: nō ppter hoc tollitur interdictum: cum onus rei transeat cum ipsa re.

¶ Nunquid autē ciuitate interdicta: sint ciues ei? interdicti? Rñ. qñ ppter delictum dñi: vel rectoris est ciuitas interdicta: ciues ei? qui culpabiles non existūt: nō sunt interdicti: dñm modo et ipsi. ppter dominū: vel rectorē in eis puniendū: non fuerint interdicti: vnde poterūt in alijs locis nō interdictis interesse diuinis. c. si snia. extra de sen. ex. li. vj.

¶ Quid de hominibz nō interdictis: venientibus aliunde ad terrā interdictam. nunquid ibi poterūt audire diuina? Rñ. Asteñ. vbi s̄. de mente Hof. dicit. q̄ nec poterūt celebrare: nec audire diuina qz loco interdicto: intelligit omnibz interdictū ibi audire diuina: nisi sup hoc sint p̄uilegiati. puta. si accipientes signuz crucis p subsidio terre sancte vel quibus alij. Et hoc nunc est expressum de priuilegiis. extra de sen. ex. li. vj.

¶ Interdictū autē loci speciale: seu particulare dicitur: qñ vna certa ecclesia: vel etiam plures certe ecclesie nō omnes alicuius ciuitatis supponunt interdicto: vt extra de sen. ex. si ciuitas. li. vj. Et intelligit:

q̄ nec in capella nec in cimiterio ecclesie interdicta p̄tignis potē celebrari: nisi put a iure p̄mittit vel se peliri. Secus si nō sint ei p̄tignia. vnde p̄tignia sūt: quoz vltima se p̄tignunt. Sciendū etiam q̄ interdicta ecclesia: nō ppter hoc intelligit clerus illius ecclesie interdictus. vñ licite: clericus illius ecclesie celebrare. possent in alia ecclesia ar. li. vj. de prim. p̄ exemptionem. et similiter interdicto clero alicuius ecclesie: nō ppter hoc intelligit ecclesia interdicta. vnde alij clerici licite celebrarent in ea fm Jo. an. in. d. c. si snia. Item qñ interdictū clerus alicuius loci: nō hoc intelligit populus illius loci interdictus: qz hec sunt diuersa. Et eoduerso. d. c. si snia. Et fm Job. cal. appellatōne cleri: intelligit p̄ueneri. non solum p̄uotos ad ordines: sed etiam religiosos. pueros et puercas: qui ita sunt ad ecciam translati: qz de populo p̄prie dici nō p̄t. r. j. q. j. duo sunt.

¶ Interdictū autē persone siue hominis. aliud ē generale. aliud est sp̄ale: siue particulare. Generale est: quando interdictum homines regni: vel puincie: ciuitatis vel ville: vel castri etiam vnius tñ. ar. dicto. c. cum in partibz. Aliud est enim interdictum locum tñ. Aliud locum et homines loci. Si cū locus est tñ interdictus: homines loci: qui nō dederunt causam interdicto: alibi possunt audire diuina: et ecclesiastica recipere sacramenta. Si vō locus et homines loci sunt interdicti: nō possunt alibi: nisi in casibus expressis a iure. vt colligitur i dicto. c. si sententia. in tex. et glo. Particulare vō: vel speciale interdictum hominis. qd̄ p̄prie dicitur: suspensio est: qñ suspenditur: vel interdicta certa persona: vñ etiam incerta: vt cū dī. Qui fecit sic vel sicut interdictus ipso facto. Et isti quocūqz vadūt: sens per sunt interdicti: nisi absoluant: vel nisi interdictum sit ad tempus. vnde interdicti siue generaliter: siue gnālī siue sp̄alī: siue singularit̄ nō p̄t exercere aliquē actuz: qui p̄tineat ad ordines: aut ad celebratōes diuinor. Alii essent irregulares vel suspensi fm q̄ infligit pena violantibz interdictum vt. j. dicitur.

¶ An autem huiusmodi interdicti sint vitandi ab alijs? Respon. de hoc dicendum est: sicut de exco municatis et suspensis. vix an sint nominatim et expresse interdicti: vel ve: sicut dicitur in concilio Basiliensi.

¶ Donec qz homines alicuius loci sint interdicti. nū quid si quis ex eis se transferat ad aliud domiciliū remanebit interdictus? Rñ. Asteñ. qz sic: donec sententia saltem circa eū relaxet. Si tñ iuder nō interdebat ligare subditos illius domini: nisi q̄diu essent sub dominio eius: tūc q̄tito desinunt esse sub dominio eius desinunt esse etiam interdicti: nec egēt alia relaxatione speciali fm quosdam Job. tamen caldri. tenet indistincte qz si domicilium transfugerunt: non amplius sint interdicti. Item absentes ignorantēs excusantur. extra de cleri. excom. apostolice. Item populus non interdictus si fiat d̄ populo interdicto: efficitur interdictus fm Caldri. Item si interdicitur populus: vel vniuersitas. collegium. vel commune alicuius loci: non intelligitur per hoc locus ille interdictus fm Jo. an. in. d.

Et sententia quālibet est inter
venerunt: vel collegi. poter
ca vocat illi loci vniuersitate
et potestatem omnes qui in
illo. Sed fm Jo. cal. licet hoc di
dar deo: tunc p̄tignat p̄tignat v
peruul. Sed cum voce a
no interdictus: et hoc vniuersita
se. vñ p̄tignat esset clerici
dicitur ad hunc a publica
ciuitas de populo interdicto:
bonatē simpliciter: non ad t
dicitur: quia non censet ampli
vet. populo illo: sed p̄tignat v
manet interdictus: quia ad h
vniuersitas fm Cal. Item si
vniuersitate interdictus in q̄d
p̄tignat tunc dicitur interdicto
vñ cū de populo relaxet. Sed
p̄tignat et q̄ nō vniuersitate: tū
li tamen fuerit ordinatus: putat
nationem tenere. Item de absen
te sententia interdicti: et d̄ p̄tignat
hōs d̄ p̄tignat alium a
litem et interdictum: an legitur
quodam religiosi tenet: tales
quo ad ecclesiam: quia absens et
suo nō obligat. Sed dicit ipse
interdicti pena interdicti etiam p̄t
interdicti: de p̄tignat nō est. vñ tenet
dicitur ligari quod p̄tignat
Et per idem dicitur. Qui
vniuersitate interdicti: tunc
tam qz sunt interdicti: licet for
le p̄tignat.

¶ Quid autem de impubertibus
qz de deo respondit. qz si sint d
dicitur de eis quod de alijs: quia
na malicia: mendacis. extra de
vno. Et vñ nō sunt deli capaces: au
auna in loco illi non interdicti
ter dicitur: quia non est eis a iure
si ratis absens est de alia ciuitate vel
hōs recepisse: tunc in curia vel p̄t
interdicti: non tamen venet: fo
bitant: credo qz curia populo n
dicitur interdictus. Item habi
non ciues: nec de populo illius
interdicto illius vniuersitatis vel
na. c. si sententia. Si tamen ecclia
tamen eo non possent audire
dom illam sic fm Cal. Item si in
appellatōne regni. puincia: an
interdicta suburbia: et puincia edificia
interdicta: an intelligitur. de sen. excom.
interdicta suburbia: et puincia edificia
interdicta: an intelligitur. de sen. excom.
interdicta suburbia: et puincia edificia
interdicta: an intelligitur. de sen. excom.
interdicta suburbia: et puincia edificia
interdicta: an intelligitur. de sen. excom.

et si sententia, quia aliud est interdictum loci aliud
 vniuersitatis, vel collegij, poterit ergo celebrari al
 ta voce in illo loco vt prius: interdictis tñ excludis
 2 poterunt admitti omnes qui non sunt de populo
 illo. Sed fm Jo. cal. licet hoc dictū Jo. an. prōce
 dat de iure scripto: tñ prestare videtur occasionem
 periculi. Audient enim voces publice celebrantiū
 ab interdictis, 2 hoc vilipenderet censura eccle
 sic. vnde psilenduz esset clericis: vt tali interdicto
 durante abstinerent a publica celebratiōe. Item si
 existens de populo interdicto: vel vniuersitate, si
 banniat simpliciter 2 non ad tempus: cessat inter
 dictum: quia non censet amplius de vniuersitate
 vel populo illo: sed p̄sinitatus vel relegatus hñ p̄
 manet interdictus: quia adhuc censet de corpore
 vniuersitatis fm Cal. Item si talis de populo vel
 vniuersitate interdictis in gradia monasterij p̄
 p̄fessionem: in dubitauer poterit ordinari: q̄ desi
 nit esse de populo totaliter. Sed ante p̄fessionem:
 p̄sinitus est q̄ nō ordinatur: tali interdicto durante:
 si tamen fuerit ordinatus: putat Jo. cal. illam ordi
 nationem tenere. Item de absentibus tempore late
 sententie interdicti: 2 d̄ p̄sentibus non p̄sententi
 bus: sed p̄traditentibus aliorum culpe, p̄pter quant
 latum est interdictum: an ligantur: Jo. an. refert
 quosdam religiosos tenere: tales non ligari: etiam
 quo ad ecclesiam: quia absens 2 ignorans ex male
 ficio nō obligatur. Sed dicit ipse q̄ isti nō ponde
 rant: q̄ pena interdicti etiam puniunt qui nō pec
 cauerunt: de sp̄s. nō est. vñ tenet absentes et contra
 dicentes ligari quod probat dicta decre. si snia.
 Et per idem dici potest. Quid de mulieribus q̄
 vniuersitatibus in q̄tum p̄t̄: 2 nihilomin⁹ dicen
 dum q̄ sunt interdicti: licet ferat Jo. de deo dixit
 se p̄trarium.
 Quid autem de impubentibus: Ad hoc fertur
 Jo. de deo respondisse. q̄ si sunt doli capaces. Idē
 dicens dum de eis quod de alijs: quia etas illa ē ple
 na malicijs 2 mendacijs. extra de delic. pue. c. pue
 nis. Si vō nō sunt doli capaces audire possunt di
 uina in locis alijs non interdictis: in terra vō in
 terdicta non: quia non est eis a iure p̄cessum. Item
 si talis absens est de alia ciuitate vel populo: lz gra
 tiōse receptus fuerit in ciuez vel popularem popu
 li interdicti: vt faciunt veneti: 2 forte ibi nunq̄ ha
 bitauit: credo q̄ cuz tali populo interdicto talis in
 telligatur interdictus. Item habitantes in ciuitate
 te non ciues: nec de populo illius: non includunt
 interdicto illius vniuersitatis vel populi. vt in di
 cto. c. si sententia. Si tamen eciaz locus esset inter
 dictus: in eo non possent audire diuina: sed extra
 locum illum sic fm Cal. Item si interdictur locus
 sub appellatiōe regni, puincie, ciuitatis, castri vel
 ville, suburbia, 2 p̄tinentia edificia loci illius inter
 dicta intelliguntur. de sen. excom. si ciuitas. lib. vj.
 etiam si dicta suburbia et p̄tinentia edificia in nul
 lo essent subiecta dicto leco interdicto: vel vniuer
 sitati. Si tamen p̄ferens interdictum habeat iur
 isdictionem spirituales in dictis suburbij. Si au
 tem non haberet iurisdictionez licet de iure scripto

non videantur interdicta dicta suburbia: tamen
 ponderata ratōne dicte decre. si ciuitas. Posset di
 ci q̄ etiam tñ intelligat̄ interdicta: nō ab homine
 s̄ a iure. extra de sen. ex. nup.
 Quid autem intelligatur nomine suburbij aut
 continentis edificij: Respon. Jo. de deo dicit. q̄
 suburbia intelliguntur illa que sunt infra vltimaz
 portam ciuitatis: et faciunt cum ciuitate publicas
 functiones. et vocantur ad consilia 2 huiusmodi.
 Se. autem in dicto. ca. si ciuitas. dicit q̄ dicuntur
 burgi extra et prope ciuitatem: in quibus domus
 sunt contigue. Vel dic q̄ suburbia dicuntur do
 mus per quas est iter rectum: eundi ad ciuitatem
 vel locum. Continentia autez edificia sunt dom⁹
 circa ciuitatem non intra suburbia. Et nō directē
 introducentes ad ciuitatem. Mo. tamen in dicto.
 c. si ciuitas. dicit. q̄ arbitrio iudicis est relinquen
 dum que dicantur continentia edificia. nec tex. lo
 quitur de contigujs. Et sic fm hanc glo. iūcto tex.
 possumus dicere: omnia illa dicta p̄tinentia edificia:
 que sunt ita prope ciuitatem: q̄ in illis celebrat̄
 do vilipenderet censura ecclesiastica. puta. q̄ qua
 si ita cōmode ibi uenire possent: sicut si non esset
 interdictum. Secus vbi nō p̄tēneret p̄pter hoc ec
 clesiastica censura. Item ciues habitantes p̄tinuo
 extra ciuitatē 2 suburbia 2 p̄tinentia edificia: inter
 dicto populo: vel ciuibus ciuitatis. Intelliguntur
 2 ipsi interdicti etia vbiq̄q̄ habitent: ex q̄ ponuntur
 ciues: vel de vniuersitate interdicta: fm Cal.
 Item nobiles. Marchiones. Comes. 2 barones.
 2 h̄mō: habitates in tali ciuitate: si s̄ d̄ populo in
 terdicto: vel de dicta vniuersitate. Qd̄ patz ex hoc
 q̄ subeunt onera 2 h̄nt honores: sicut alij ligantur
 snia interdicti. Et idem si p̄p̄uilegiū essent exent
 pri ab oneribz. Secus aut̄ si essent sui iuris: vel ex
 p̄suetudine: vel ex p̄uilegio impiali. Ita q̄ dicte
 vniuersitati: tanq̄ de eius corpe in nullo partici
 parent fm Cal.
 Quid autem si ciuitate interdicta: aliqui satiffa
 cere volunt. An in eis interdictum intelligat̄ rela
 xatum. Respon. Tan. dicit q̄ sic. Sed Hosti. di
 cit q̄ nō. quia sic rigor ecclesie dissolueretur. Hoc
 idem tenent Ber. Jo. et Inuo. extra de pe. et re.
 qd̄ in te. pro eo q̄ ibidem hoc p̄ceditur: specialiter
 sumentibus signū crucis 2 pegrinis. q̄ hoc intelli
 gitur p̄hiberi alijs.
 Quid de cruce signatis contra hereticos: q̄ ha
 bent ex p̄uilegio. q̄ tpe interdicti in terra inter
 dicta: possunt admitti ad diuina: nunquid si non
 p̄traditū potestati 2 p̄siliarijs: habebūt illius p̄
 uilegiū beneficiuz. Rñ. ad hoc fertur Joh. de deo
 dixisse. q̄ tales q̄ p̄tradicare p̄t̄. nō p̄tradicunt:
 p̄sentire vident. Et ideo nec ad dina: nec ad sepul
 turam ecclesiasticā debent admitti. Si tñ de taci
 turnitate postea doleant 2 p̄tradicāt: reuulserit eo
 rum p̄uilegiū p̄ decre. extra de sen. ex. duobus. a
 sano et intellectū.
 Quid aut̄ si p̄cedat alicui singulari p̄sone: vt cō
 muni ep̄o 2 h̄mō: q̄ tpe interdicti possunt celebra
 re vel audire diuina. An et̄ familiares domesticiq̄ ad

Interdictū. ij.

audiendū cum eo ⁊ celebrandū sibi diuinum officium licite admittant. Rñ. q̄ sic dūmodo nō sint ob istam cām in fraudē assumpti; vtz in. c. fi. de v. signi. li. vj. Secus autē de familiaribz alicui⁹ puentus seu collegij illi⁹. extra de priuil. c. licet. li. vj. Illi em̄ nō debent admitti; nisi sint priuilegiati. Rñ. dīuersitatis est; q̄ in p̄mo casu priuilegiū illd̄ potest esse inutile; qd̄ esse nō d̄z. extra de priuil. in his. In scdo autē casu puenientius pot̄ p̄ se sine familiaribus celebrare diuina. Et ideo priuilegiū est restringendum.

Sed quid si in cōuentu sunt; tñ tres; et duo infirmi. nunq̄d̄ tertius celebrare posset cum familiaribz? Rñ. Nō. In. c. qd̄ nō nullis. de priuile. dicit. q̄ sic; nō priuilegiū inutile esset; ad instar eius qd̄ de persona dicitur singulari. in dicto. c. licet. Intel lige tamen q̄ hoc non conceditur illis familiaribus qui dederunt aliquo mō causam interdicto. vt in dicto. c. licet. §. vltimo.

Quid si interdicatur familia alicuius. nunquid clerici de eius familia erūt interdicti. Rñ. Rō. q̄ licet; nisi sp̄aliter excipiant. Idem Asten.

Quid si interdicant̄ doctores om̄s alicui⁹ ciuitatis. An intelligant̄ interdicti clerici qui sūt doctores. Rñ. q̄ nō; fm̄ nota. p̄ glo. in. d. c. si sententia. ⁊ bene p̄ nota. §. Clericus. j.

Interdictum secūdo.

Iscilicet quo ad eius effectus. Sciendum primo. q̄ in loco supposito ecclesiastico interdicto fm̄ antiqua iura; nulla p̄mittebant̄ ecclesiastica officia celebrari; vel audiri. extra de pe. ⁊ re. qd̄ in te. et de spon. nō est. nisi semel in ebdomada celebrari causa p̄ficiendi corpus xp̄i. de sen. ex. c. p̄mittimus. Sed p̄ noua iura extitit moderatum de sen. ex. com. alma. li. vj. p̄ istum modū; q̄ singulis diebus in tali loco possint in ecclesijs et monasterijs misse et alia officia celebrari sicut prius. S̄z cum his quatuor pd̄itionibz. s. voce submissa. Ianuis clausis. non pullatis campanis. excommunicatis et interdictis exclusis. vnde per quodlibet horum quatuor; de per se; si non seruetur; etiā alijs tribus seruatis violatur interdictum. ⁊ est irregularis ibi. sic celebrans vel aliquid agens alicui⁹ ordinis. vt in officio suo. puta. si pullatis campanis celebrat vel etiam si alia voce tñ et b̄mōi fm̄ **Do.** Jo. an. et **Lal.** Item si clericus in loco interdicto facit tñ vnum predictorum; alijs celebrantibus. puta. sonat campanas; vel aperit ianuas ecclesie ⁊ huiusmodi credo ipsum irregularem; quia participat in crimine criminoso. de sen. ex. com. nuper. Secus si facit alterum predictorum; vt celebratur diuina; que tamen non celebrantur de facto; cum irregularitas requirat actum perfectum. Nota tamen fm̄ glo. in. d. c. alma. q̄ si huiusmodi ecclesie. vel monasteria essent sp̄aliter interdicta; tunc nullo mō possent ibi celebrari diuina; etiā cum dicta moderatōne. Similiter idem dicendū in quatuor solennitatibus. de quibz infra. q̄ si esset aliq̄ ecclia specialiter interdicta; nullo mō possent ibi celebrari di-

uina; nec alta; nec submissa voce. Et in his duobz casibus pauci aduertunt.

Utrū autē predicta p̄beant̄ ita in ecclesijs et emptis sicut nō exemptis. Dic q̄ sic. Et ita seruabunt sicut faciūt alie ecclesie; celebrando fm̄ modifacatōez capli alma. nisi b̄mōi ecclesie eēt interdicta sp̄aliter; vt dictū est. Item nota. q̄ dicta moderatio interdicti ⁊ effectus interdicti nō h̄z locū in interdico populi; seu; vniuersitatis; non expresso loco in snia interdicti. Quis em̄ ⁊ illud dicat̄ interdictum generale; tñ decre. alma. cū sua moderatōne loquit̄ de interdicto generali loci; vt ciuitat̄. castri. ville. regni. ⁊ huiusmodi. Nota tñ. q̄ interdicto loco generaliter; vel sp̄aliter; aut singulariter; non sunt interdicti homines vel clerici talis loci. vnde extra illa loca; p̄nt audire diuina et sepeliri; si ibi elegerint sepulturam; q̄ nō sunt; interdicti nisi fuerint in culpa. Item laici qui nō sunt interdicti; nō p̄nt admitti ad diuina que celebrant̄ euz dicta moderatōne in loco interdicto; nisi sint super hoc specialiter priuilegiati. De clericis v̄o extraneis seu alibi beneficiatis. An possint admitti in ecclesia sita in loco interdicti ad celebrandū; seu celebrandum. Archi. tenet q̄ nō. Jo. an. dicit. q̄ hoc ē durum. Et sic videt̄ tenere p̄trariū. qd̄ p̄trarium Jo. Cald. pbat p̄ multas rōnes. Et idem dicendū de religiosis. Item taz canonici; q̄ clerici ecclesiarū in quibz distributōes quōtidiane tribuunt̄ illis q̄ inter se bonis; si nō veniūt amittūt eas sicut amitterēt si nō esset interdictū. d. c. alma. Item misse nō p̄ntuales seu peculiari celebrari p̄nt tpe interdicti ecclesijs p̄uentualibus; seruata moderatōne p̄dicta; q̄ licet Jo. mo. in. d. c. alma. teneat q̄ monach̄ celebrans missam peculiare in ecclesia sua interdicta a iure vel ab hoie sit irregularis; tñ Dire. etiam tenet primū. Item p̄. d. c. alma. extat moderatio circa interdictū. vtz in festiuitatibus natiuitat̄. resurrexionis. penthe. ⁊ assumptōnis b̄re Marie. Item p̄dictōnis quatuor; festiuitatibz addita est solennitas corporis xp̄i. p̄ extrauagantē. Martini. v. in qua interumpit̄ interdictū seu suspēdi; videt̄ in quibz oibus p̄cedit vt campana pulsent̄. ⁊ ianuis apertis. alta voce diuina celebrent̄ in locis interdicti; exco munitatis exclusis; h̄ interdictis admissis. Ita tñ q̄ illi. p̄pter quos. platum est interdictū; altari non appropinquēt; nō obstantibz quibuscūq̄ priuilegijs q̄ reuocant̄ p̄. d. decre. alma. Que tñ decre. respicit priuilegia p̄terita ⁊ nō futura.

Quid si aliqui sint priuilegiati. q̄ tpe interdicti celebrare possint in suis festis. nunq̄d̄ alij celebrare p̄nt in eoz ecclesijs. R. Inno. ⁊ **Do.** in. d. c. vt priuilegia. q̄ nō si sit eis priuilegium p̄sonaliter datum. puta. Concedim⁹ vobis q̄ possit̄ celebrare. P̄nt autē si nō sit p̄sonaliter datū. puta. Concedimus; vt in v̄is eccl̄ijs celebret̄. Nota tñ q̄ fratres minores p̄ priuilegiū Alexandri. qd̄ incipit. Pro reuerentia. tpe generalis interdicti; p̄nt in vigilijs ⁊ festiuitatibus b̄ti s̄fran. Antonij ⁊ b̄re Clare; ⁊ octo diebz imedietate sequētibz; vnacū religiosis ⁊ clericis secularibz qui tñc in eoz ecclesijs

conuenerint apertis ianuis: excommunicatis dum-
taxat excludis: diuina officia solemniter celebrare:
dummodo iidem fratres minores: ac etiam iidem
religiosi & clerici eam non dederint interdictio: nec
id eis & alijs contingat specialiter interdicti. Item fra-
tres minores habent ex mari magno Sixti quarti
ut possint recipere ad diuina fratres & sorores ter-
tij ordinis beati fran. necnō pcuratores. & nego-
cia gerentes vtriusq; sexus dicti ordinis: ac beate
Clare. Item nota qd illud qd dicitur est de dictis qd
tuo: festiuitatibus: intelligi debet de vna die nisi pro
qualibet festiuitate. Unde doc. quecūq; quando in
cipiat talis dies. Et q̄tum ad principium diei con-
cordant quasi omnes. s. q̄ incipit in vespers vigi-
lie. Sed q̄tum ad finem: Archi. tenet: qd termine-
tur in p̄torio festiuitatis in dultine: quia in bene-
ficijs est larga interpretatio facienda. Jo. an. in di-
cto. c. alma. dicit qd terminat in vespers ipsius fe-
sti. Et sic excludit p̄torium. que opinio etiā pla-
cet Cal. Item notandum qm in predictis festiuita-
tibus nō potest licite dari corpus xpi in loco inter-
dicto: nisi sicut & alijs diebus. s. infirmis deceden-
tibus de sen. ex. responso. Et idem dicendū de ex-
tremavictōne fm Archi. s. qd non est danda istis
diebus. Item et si in dictis festiuitatibus: honesti-
us sit saltem q̄tum ad principalem missaz: que in
ipsa ecclesia celebratur: de ipso p̄prio festo dicere:
quia id est in ductum in honore ipsarum solemnita-
tatum. Et ideo de eis celebrandum. Pōt tamen
& alia missa dici q̄ de ipso festo. Item in dictis fe-
stiuitatibus credo qd possunt aque solemniter be-
nedici: & asperio fieri: panes & fructus benedici. et
laicis etiā interdictis ministrari: quia ista de se nō
p̄bentur tempe interdicti. & ipsoꝝ benedictō
est officium diuinum: qd generaliter in p̄dictis fe-
stiuitatibus permittit fm Cal. Itē in festo assump-
tionis virginis semper tempe interdicti nuptie
possunt solemniter benedici: quod alijs diebꝝ tem-
pore interdicti non potest fieri fm Hosti. Et hoc
ideo: quia talis benedictio pertinet ad diuinū offi-
cium: qd illa die permittit solemniter celebrari. De
alijs tribus festiuitatibus non oportet quere: quia
in his festiuitatibus p̄bentur celebrari in om-
ni loco: et ab omnibus fidelibus. Item in istis fe-
stiuitatibus possunt virgines & altaria consecrari
vel benedici. et calices. & paramenta. & abbates. et
abbatissę: quia huiusmodi benedictōnes nō sunt
sacramenta p̄prie: sed orationes et certa officia fm
Cal. Item dictis diebus in loco interdicto vtrum
possint admitti mortui ad ecclesiasticaz sepulturā.
Jo. an. putat qd nō: licet multoniens fuerit contra-
rium obseruatum. S; Jo. Cal. dicit qd licet videa-
tur temerarium resistere opi. Jo. an. maxime cum
non viderit p̄ aliquem contrarium scriptum: tamen
non obstante interdicto: putat posse publice & so-
lemniter mortuos sepeliri. vbi aliud nō obstat. Putat
q̄ est sp̄aliter: aut nominatim interdictas. Aut
q̄ fuit in culpa: vel ad hoc dedit p̄silium. auxilium.
vel fauorē. Nouet ad hoc dicendū. qd p̄ gnāle in-
terdictū p̄beter ecclesiastica sepultura: qd ipsa
accedit ad diuinum officium: vnam cum officio di-

uino d; feri funus ad ecclesiā. xij. q. ij. qui diuina.
Sed officū diuinū pmittit his diebus solemniter
celebrari. ergo rē.
Tempe interdicti: et si prohibita sit administra-
tio sacramentoz: illud tamen haberi multas excep-
tiones. Nam primo excipit baptismā nō solum
puuloz: sed etiā adultozum. extra de sen. ex. qm. li.
vi. Et fm Cal. si quis baptizaret in ecclesia inter-
dicta sp̄aliter nō incurreret irregularitatem: quia
si honeste alibi posset fieri melius esset. Item exci-
pitur p̄firmatio. de sen. ex. responso. Item excipit
penitentia: nō solum morientū: sed etiam sanoz:
dūmodo nō fuerint excommunicati. qui nō possūt
admitti nisi in morte: et exceptis illis p̄pter q̄ruz cul-
pam vel dolū: lata est sententia interdicti: vel p̄bu-
erint auxiliū. p̄silium. vel fauorem: nisi primo satis
fecerint: vel de satisfaciendo dederint idoneā cau-
tionem. aut si hoc nō possunt: nisi iurauerit qd cuz
potuerint satisfaciunt: & ad satisfactōez faciendam
per illos qui tenentur: dabunt consilium auxiliū:
et pro posse laborabunt: nec p̄pter aliquod predi-
ctozum fieri debet relaxatio interdicti. d. ca. alma.
Item & cathecismus qd p̄cedit baptismū pōt fieri:
qd p̄missio baptismi: intelligunt p̄missa & cetera. Itē
pmittit p̄fectio crimatis in die cene: qd vtendū est
in baptismo & p̄firmatōne. extra eo. r̄iso. Item p̄-
mittit eucharistia dari decedentibus. de pe. et re. qd
in te. Danis etiā damnat ad mortē dari pōt tem-
pore interdicti: qd censent tūc in articulo mortis.
Sed laicis & clericis nō interdictis: sed loco inter-
dicto suppositis: an possit dari eucharistia p̄ter q̄
in mortis articulo: dubiū est. Exceptis tñ p̄lo-
ris missam celebrantibus: cum forma seruata decre-
alma. Celebrantes em̄ tenent sumere corpus xpi.
De alijs ergo dicit Cal. trepido ferre sniaz: cum vi-
derim gnāliter religiosos suis fratribꝝ & sorozibus
vl monialibus: quaz curā gerūt: tpe interdicti in-
differenter p̄cedere eucharistie sacra. S; q̄ iure fa-
ciant ipsi discernat: cū cōtrariū videat de iure scri-
pto. In edictis em̄ p̄missiois certoz calū. qd nō
inuenit ex p̄se p̄missuz: subiaceret regule p̄bitiue
vt in de. etim. de ver. si. Cum q̄ sit p̄missum tpe in-
terdicti sp̄aliter corpꝝ xpi in q̄tum dicit viaticuz. i.
in q̄tum datur decedentibus q̄ rē. Se. autē in. d. c.
alma. dicit qd clericꝝ ecclesie interdicte pōt p̄cedi cor-
pus xpi: qd nō est eis p̄bita p̄cipatio sacozum:
nec diuinoz officioꝝ: qd p̄nt secrete celebrare: et sic
sumere corpus xpi.
Vtrum autem debeat dari corpus christi secu-
laribus: quibus conceditur audire diuina per di-
ctum. c. alma. Archi. in. d. c. alma. dicit qd nō. licet
aliqui dicant p̄trarium.
Vtrum p̄gnantibus appropinquantibus partus pos-
sit dari viaticum: Panoz. in. c. quod in te. d. peni.
et remis. refert Jo. an. sepe in facto dubitatū. Sed
sibi placet qd non dicantur decedere: et sic qd eis da-
ri non debeat. Sed Panoz. mutanus dicit. qd debz
considerari qualitas mulieris et eius consuetudo
vt sic vbi verisimiliter dubitaretur de morte: sit lo-
cus indulgentie dicto. c. quod in te. als. secus. Cal.
tamen tenet opinionē Jo. an. Idem p̄ omnia putat

nus. et in hoc punitur: tunc parochiani non possunt in alia ecclesia eligere sepulturam: etiam si uo sit in-
terdicta: nisi forte ex privilegio fm Inno.

An autem laici tempore interdicti possint sepe-
liri in cimiterio per episcopum non benedictio: licet
sit deputatum ad sepulturam: Jo. an. dicit. qd op-
tet qd sit locus ad usum cimiterij per episcopum be-
nedictus. Idem Jo. cal. qui dicit qd hoc oportet fa-
teri: qm ad penam excommunicationis: que po-
nitur in de. eos. de sepul. De hoc uide s. Excomu-
nicatione. xxxviij. Item sepelien do extra ecclesiam
et cimiterium interdictam personam uel uo inter-
dictam: sed in loco interdicto. cum officio diuino:
clericus illud officium celebrans sunt irregulares.
Sed sine officio diuino bene possunt interdicti ex-
tra ecclesiam et cimiterium sepeliri. nec enim debet
corpora remanere inhumata fm Calde. Et si laici
de facto sepeliunt in cimiterio clerici peccant: dan-
do eis crucem et aquam benedictam et incensum.

Interdictum tertio.

De pena non seruantis interdictū. Pri-
mo. si clericus est: est ista fm Hostie. qz
scilicet celebrans in loco interdicto: unde cūq; sit:
efficitur irregularis: et suspensus est. extra d. de. ex.
m. postulatis. et de sen. ex. is qui. li. vi. Item talis
nō potest eligi: nec eligere. d. c. is qui. Item nec po-
test postulari. extra de post. p. c. j. Item qui nō ser-
uat interdictū: remouendus est ab officio. d. c. po-
stulatis. Si autē talis sit religiosus et ad nulluz or-
dinem ordinatus. Et si irregularitas nō incurrat:
q; non est expressus in iure. Ita decre. is qui. agit
de sola irregularitate: que peccat ob celebratōnem
diuinorū: et executōnem ordinum: poterit tamen
aliter puniri. Et idem uidet dicendum de monia-
li: nō seruante interdictū: quilibet tamen horūz
scz religiosus et religiosi si non habent ordinem: si
violat interdictum: sunt ineligibiles actiue et passi-
ue. Nam et si nō habent ordinem clericalem: rati-
one tū status ipsoz: habent officijz celebrandi di-
uina fm pōtionem ipsoz. unde violando interdi-
ctum: illam penaz incurrent: cuius sunt capaces
purus uo laicus violans interdictum: qm is irre-
gularitatem non incurrat uel suspensionez fm In-
no. grauius tamen peccat: et puniendus est pena
arbitraria per ecclesiasticum iudicem. Item omnis
qui scienter celebrat in loco interdicto: sine psonis
interdictis a iure: uel a iudice: uel recipiens publi-
te interdictos ad diuina uel sacramenta: uel sepul-
turam: etiam si nō sit irregularis: est interdictus ab
ingressu ecclesie. extra de priuil. c. epoz. li. vi. Et si i-
ea se ingerit in officio suo sit irregularis. de sen. ex.
is cui. li. vi. Nota tū qd peccatur epīs et alijs supe-
rioribus: ut uel libet possint cum altarī portatili ce-
lebrare et celebrari facere: et audire diuina qm sit
interdicta terra: ciuitas: uel castrū: seruato tamen
qd dictū est s. Januis. f. clausis et. ut in. c. si. de pri-
uile. li. vi. Et simile priuilegiū habent fratres mio-
res et p̄dicatores. ut extra de priuil. c. in his. Et no-
tat glo. in. d. c. si. Si tū esset interdicta ecclesia: uel
alius locus singulari: tūc secus: qz nec ep̄s nec fra-

tres p̄dicti possent ibi celebrare fm Jo. an.

Quid autē si quis celebrat in loco nō interdicto:
nec ipse est interdictus. sed tū psonis interdictis:
Rū. nō est irregularis: est tū ei interdictus ingres-
sus ecclesie et. d. c. epoz. Idez fm f. de. qm admit-
tunt laici alium de ueniētes ad diuina in ecclesia nō
interdicta: exiēte in loco interdicto generaliter uel
specialiter. Item nota. qd clericus licet nō sit inter-
dictus: tamen si exercet aliquod deputatum certo
ordini in loco interdicto: nisi fm qd pmittit a iure
est irregularis. hoc tamen intelligit f. de. uerum:
qm publice et palam more solito celebrat: sicut dici-
mus de excomunicato: uel interdicto sicut prius ce-
lebrante. Similiter existentes interdicti: si exercēt
aliquod deputatum certo ordini: ubi cūq; sunt ir-
regulares. c. is qui. et c. is cui. de senten. excomuni.
li. vi.

Quid autē si talis clericus exercet ea q nō sūt depu-
tata certo ordini: Rū. fm panor. in. c. ij. de de. ex.
et in. c. si. de ex. pre. ubi pcludendo dicta doc. dicit.
qd illi incidūt in irregularitate nō seruando inter-
dictū: q exercēt aliqd deputatū alicui ordini ecclesie
suo. et hoc faciūt tanq; clerici: siue sint p̄byteri: si-
ue in minoribz. uel si diaconus diceret euāgelium
uel subdiaconus eplam uel acolitus exercet officij su-
um tanq; clericus omis efficiunt irregulares: ut in
d. c. ij. Secus autē ubi exercet aliqd nō deputatū cer-
to ordini: ut cantans r̄soria uel dicens psalmos:
nō officians principalit̄ ecclesie. forte hoc intelligit
panor. si eēt ebdomadari: qz tūc incurrēt irregulari-
tate. Secus autē si dicit officij uel qlibet aliq. nam
tūc nō efficit irregularis fm Inno. S; si suspēsus
uel excoicatus: uel interdictus sine apparatu dice-
ret eplam: nō incurrēt irregularitate. de quo ui-
de. j. Irregularitas sc̄do. Idez si p̄dicti exercēt ali-
qua q sunt inuisiditōis. uel tpe interdicti nō est ire-
gularis alij excoicatus uel absolūtes: dū modo non
absoluat tanq; sacerdos: et cū solēnitare: que habe-
tur in. c. a nobis. el sc̄do. de sen. ex. hmoi enim non
sunt phibita tpe interdicti: nec ea exercens tpe ex-
coicatus efficit irregularis. hec panor. Idem tenet
Inno. Ho. et Siml. dur. Et sic ex dicit panor.
uidet dicendū. qd si interdictus uel suspēsus exercēt
hmoi iurisdictionalia: nō cū dicta solēnitare: nō effi-
ciunt irregulares. alij secus. nec sequit. p̄nt absol-
uere ab excoicatus: q etia poterūt absolūe cū solē-
nitate illa: qz illa solēnitas potē de iusticia: q de
necessitate. Interdicti autē suspēsi et hmoi sūt im-
pediti ab executōe ordinū. ut ex de de. ex. p totum
An autem in benedictione aque cōtrahat irre-
gularitas. R. fm Inno. q sic: q est annexa ordi-
ni. de p̄se. di. iij. aquaz. qm. i. interdictus clericus hoc
ageret. Sed si nō est ipse interdictus: ex eo qd facit
talem b̄ndictionē aque in loco interdicto: seruata
moderatōne: q tradit de alijs officijs nō incurrit
irregularitatem. Aqua autem benedicta nō debz
aspergi laicis loci interdicti: a sacerdote. Et hoc p̄-
ter q; in quatuor festiuitatibus. de quibus in. c. al-
ma. Si tamen aspergeret: putat Jo. Cal. q nō es-
set irregularis.

Per benedictionem autē mense etia ab interdi-
sa iij

Interdictum. iij.

eto clerico: nō strabit irregularitas: qz nulli est ordi-
ni deputata.

Benedictōne etiā: quā p̄suerunt ep̄i vel alij
plati itinerando obuiantibus eis in sua dioecesi dare
dixerūt quidā tūtū esse in loco interdicto: abstine-
re. Si tñ p̄trafaciūt: nō erunt irregulares. Qd̄ pu-
tat Jo. cal. verū de simplici benedictōne. Sec̄ de
solenni: ad quā p̄mittit. Sit nomē dñi benedictū
talīs em̄ benedictio p̄petit ep̄o ratōne ordinis. xv
di. ecce.

De benedictōne autē calicis: vel pamentoz: vel
corporaliū: vel candelaz: in festo purificatōnis: vel
cinerū in die cineris: vel oliuarum in festo palma-
rum. Jo. cal. dicit. non posse fieri a clericis interdi-
ctis: vel nō interdictis in loco interdicto: nisi serua-
ta moderatōe: que tradit̄ de officijs diuinis in di-
cto. c. alma. Et idem dicit tenendū de facientibus
officiū p̄ baptismo in sabbato sancto: vel p̄ con-
fectōne crismatis in cena dñi: vel pro anniuersario
defuncti.

Benedictio etiā pere z baculi pegrinoꝝ videt̄
esse p̄cessa: cum nō sit p̄hibita fm̄ Rod. Item de
purificatōne post partū. dicit Jo. cal. qz nō potest
mulier p̄ptim̄ introduci in ecclesiā in loco inter-
dicto p̄ sacerdotē cū psalmis z oratōnibz z solenni
introducōne. Al̄s incurret irregularitatē: qz illd̄
est officij diuinū: ordini clericali p̄petens. S; sine
officio. facta solū p̄fessione vt̄ monis est: poterit mu-
lier intrare p̄ se. Itē in loco interdicto: z interdictū
z excoicātōnis pōt p̄dicari verbū dei. ex̄ de sen. ex.
rñso. Et pōt etiā interdictis fieri p̄fessio generalis
in sine p̄dicatōnis: qz fm̄ eū nō videt̄ officij diui-
nū. S; fm̄ aliquos ista non est bona rñsio: qz hoc
etiā p̄tinet ad ordinem. vñ si talis faciens eēt in-
terdictus efficeret irregularis. Sed ideo licet: quia
sicut p̄nā omnibz cōcedit. ita z absolutio: siue ge-
neralis siue p̄ricularis. Item pōt pro predicatōne
campana pulsari: qz cum dicta pulsatio sit signum
et preambulum actus permissi: vt̄ habet genera-
lis consuetudo: intelligitur z ipsa pulsatio permissa
Lal. Pro missis vō et horis canonicis dicendis
nullo modo debent pulsari campana tempore in-
terdicti. Al̄s incurretur irregularitas: Exceptis q̄
tuo: festiuitatibus: de quibz supra: etiā si campana
ipse esset extra ecclesiam z p̄cul ab ea: non licet p̄-
dictis pulsare. als fieret fraus legi: nec etiā par-
uas campanellas licet pulsare tempore interdicti:
pro diuinis officijs celebrandis. Nam prohibitio
pulsatōnis campanaz tempore interdicti: vtiqz etiā
minores campanellas includit. cum de facto sonū
audiatur extra muros: z interdum satis p̄cul: vñ
de tales sibi caueant z sufficiet eis: qz aliquo signo.
puta. tabula possint puenire ad diuina eozū. Sed
pulsare campanas tempore interdicti p̄ horis noti-
ficandis. puta tertia. sexta. nona. z h̄mōi: nō credo
ill̄: etiā laicis: s; clericis nō credo hoc licere. licet esset
de facto celebrant diuina: tamen ex̄ dicto tempore
solēt diuina celebrare: p̄sumeret̄ verisimiliter qz p̄
celebratione diuinorū sonarent. fateor tamen pro-
pter hoc tñ ipsos nō incurere irregularitatē fm̄
Lal. Pulsare autē campanam pro aue. Maria i se-

ro vel in mane tempore interdicti: nō inducit irregu-
laritatez. Item pulsare campanas pro ostensione
litararum aliquaz: vel in aduentu alicuius prelati
z h̄mōi tempore interdicti: nec laicis: nec clericis. p̄-
hibetur fm̄ Lal. Consultat etiā qz itinerantes p̄
loca interdicta: si sunt duo vel plures: qz nō dicat
horas canonicas in via: qz ex̄q̄ ab alijs audiri pos-
sunt: dicit ipse qz nō audet dicere qz hoc facere pos-
sint sine violatione interdicti. Secus si esset vnus
sclus: quia ita submisit dicere posset qz non audi-
retur. Sed Al̄stē. lib. vii. ti. xvj. de mente Ber. et
Hosii. in. c. quod nonnullis. de p̄uul. dicit qz nō
licet interdictis et multo magis nec excoicatis au-
dire extra ecclesiam diuina officia que dicuntur in
ecclesia. que vō dicunt in domo vel in via: non p̄-
hibentur audire fm̄ quosdam: vt̄ dicit Rod. Si-
militer non licet clericis ita alte dicere qz audiatur
defois. Intelligit̄ studiose. Possunt enim ita alte
dicere qz audiatur in choro: etiā si sic dicendo au-
direntur ab extra ar. dicti. c. alma. in. f. ad iij. cimus
vbi permittitur qz in monasterijs misse celebran-
tur et alia diuina officia. Et sic per hoc datur intel-
ligi qz debent ita alte dicere: qz religiosi existentes i
choro possint audire. Et fm̄ Al̄stē. debet celebra-
re diuina officia voce demissa. i. qz videantur pot-
us legere: qz cantare. Et fm̄ Rod. nō est laicis ape-
rienda fenestra: vel ostium vt̄ videant eleuatōnez
corpi xp̄i: nec par extra portanda: nec admittēdē
ad offerendū post euangeliū. Nota etiā fm̄ eun-
dem Rod. qz interdicti possunt in ecclesia oratōe
p̄uata orare: etiā si ecclesia sit interdicta: nisi sit si-
bi interdictus ingressus ecclesie. Aliq̄ tñ circa dice-
tes officij p̄ viam vel extra ecclesiam tempore interdi-
cti: dicit̄. qz si hoc faciūt studiose: vt̄ seculares au-
diant: sic violant interdictū ar. c. fi. de p̄uul. li. vj.
vbi habet qz etiā celebratio diuinorū extra ecclesiam
p̄hibetur tali tempore. Secus autē si sic dicēdo: a ca-
lu secularis transeūtes audiunt: qz hoc modicum
est. Excoicatis tñ z interdictis nō licet audire diui-
na officia: qz etiā dicunt̄ extra ecclesiam. Item h; cleri-
cis z laicis in loco interdicto legere euangeliūz vel
psalmos z h̄mōi.

Quid autem hic p̄tineatur nomine diuini offi-
cij: dicit potest qz solummodo ordinatum in bre-
uiario vel missali. Item nota. qz auditio diuinorū
non pertinet ad certū ordinē. Et ideo talia exercē-
tes tempore interdicti: nō erunt irregulares: nisi au-
ctorizando audirent diuina. vt̄ notat panor. in. c.
fi. de ex. p̄ela.

Quā autē habentes priuilegia vt̄ in suis festi-
uitatibz celebrare possint z aliquos admittere: vt̄
dicit in. c. vt̄ priuilegia. de p̄uul. possint celebrare:
non fuata moderatōe dicti. c. alma. Rñ. fm̄ Jo.
an. z Al̄ebi. qz nō: quia eozum priuilegia. p. d. c. al-
ma. reuocantur quo ad hoc. Sec̄ si priuilegia ob-
tinuisset post.

In autē laici teneant̄ de ecclia exire: si sacerdos
recipit interdictū ad diuina. Rñ. fm̄ Adonal. qz non.
nec peccat̄ audiendo: s; solus sacerdos.

Quid autem si ille: cui est interdictus ingressus
ecclesie ingerat se diuinis extra ecclesiam. puta sub

Ad religiosi. vñ de
bet seruari: Itē dñi
qz matix cōtra
seruat. vt̄ sup̄
Excoicā. i. fo. p̄cu

Nota p̄ Aue m

duo vel sub interdicto. Rñ. fm̄ g
sen. c. l. qz p̄p̄t̄ irregularis
fm̄ suam irregularitatē videt̄ intel-
ligi. Quid autē dicitur in orator-
io: nō est officij diuinū: nō est vt̄
rituatur in ecclesia nō p̄secrata: quā
liberz irregularis. Satis est et
talis in ecclesia. Item p̄p̄t̄
fm̄ in ecclesia subdiaconi s;
gratus ecclesie: dicit ep̄o dā
la missa: vel diaconus sic inter-
dictis. I subdiaconus z diaconus
qz vnum est officij: qd̄ tamen
liberz celebratur: cui cooperant̄ i
di. si quis vidiam. Post p̄p̄t̄
ecclesia admittit scilicet dicit̄ i
aconum ad lecturā ep̄o: vt̄
tra ecclesia: nō irregularis: qz
criminoso. Immo videt̄ tale p̄
ecclesiaz p̄uocare dicit. S; exco-
noscere et interdictus in p̄p̄t̄
flam in ecclesia in missa: quam
extra ecclesiam irregularis: qz in
fateo et h̄mōi: si in loco p̄hibito
liberz dicitur de diacono in tali
glam p̄p̄t̄eram autem talem
ecclesiam non audeo dicere irregu-
larit̄ participare in culpa cum
nō est dignus qz p̄uocare: vt̄
m̄t̄: vñ vñ minus dignum
boni laici tempore interdicti dicit̄
des suas: vt̄ faciūt p̄uocare.

Interdictum
de forma seu modo p̄-
z quomodo relaxatur
Lal. qz cum ab homine profert̄ z
sem̄ et. vñ dicitur monito: z f̄m̄
de sen. r̄m. c. l. vj. Et sic intelligi
debet. Sicut p̄p̄t̄ dicitur
est necessaria mento. v. q. iij. in
iure p̄t̄erit p̄p̄t̄ casum sine deli-
ctio sine fine: licet p̄t̄erit dicitur
sine singulari. Sed hoc autem son-
for. M̄s. p̄p̄t̄ tam causam.
tam talem supponimus interdicti
liqui. cum in partibz z addit̄
fm̄ ad h̄mōi interdicti legalis.
P̄t̄erit etiam sine interdicti ad-
ctis determinari. puta. vt̄ inter-
ctio: vel hoc vel sepulturas vñ
m̄t̄ ab interdicto excoicā: z i
m̄t̄. puta qz dñs terre est i
fm̄ ad est. Ad hoc autē vt̄ obligē
fm̄ cum publice p̄m̄gari: nec
m̄t̄: vñ vñ sine maxime me-
m̄t̄: vñ vñ sine iustit̄ z seruire.

dino vel sub tentorio. Rñ. fm glos. in. c. is qui. de sen. ex. li. vi. q. nō est irregularis. qz dictū limitatū fm suam limitatōez debet intelligi.

Quid autē si celebrat in oratorio: qd pstrui nō potest sine diocesani licentia. Dic qz si stricte est oratorio: nō ecclesia: nō est irregularis: S3 si celebrat in ecclesia nō psecrata: que pprie dicitur basilica: est irregularis. Satis est enī qz auctoritate pōtēstatis sit dedicata. Item pbytero celebrante missam in ecclesia: si subdiaconus cui est interdictū ingressus ecclesie: dicit epistolam extra ecclesiaz in illa missa: vel diaconus sic interdictus euangelium tales. s. subdiaconus 7 diaconus sunt irregulares qz vnum est officiu: qd tamen in ecclesia principaliter celebratur: cui cooperant in actu sibi pibito. l. di. si quis viduam. Pster byter vo: si celebrans in ecclesia admittit scienter dictū subdiaconuz: vel diaconum ad lectionē epistolę vel euangelij etiaz extra ecclesiam: est irregularis: qz participat crimini criminoso. Immo videt tale participiū factum in ecclesia: p proxime dicta. S3 cōuerso: si subdiaconus: cui est interdictus ingressus ecclesie: dicit epistolam in ecclesia in missa: quam sacerdos celebrat extra ecclesiam: irregularē ē: qz in ecclesia vere et de facto id fecit 7 sic in loco pibito dicto. c. is qui. et idem dicenduz de diacono in tali casu dicente euāgelium. pbyterum autem talem celebrantē extra ecclesiam: non audeo dicere irregularem: quia licz videat participare in culpa cum ministris: tamen nō est dignuz qz principaliter: vel dignius trahat ad accessorium: vel minus dignum. Item non prohibent laici tempe interdicti dicere letanias: vel laudes suas: vt faciūt pstraterie.

Interdictum quarto.

de forma seu modo ponendi interdictū 7 quomodo relaxetur: vbi scienduz fm Cal. q. cum ab homine profert 7 ppter ptinaciaz semp est necessaria monitio 7 forma: que traditur de sen. excom. c. j. li. vi. Et sic intelligit de ap. reprehensibilis. Sed si propter delictum fertur: non est necessaria monitio. v. q. iiii. in loco. Cum vo a iure pfertur ppter excessum siue delictum: siue monitione fit: siue sit spāle interdictum: siue generale siue singulare. Sub hac autem forma verboz profertur. Nos ppter talem causam: ecclesiam vel terram talem supponimus interdicto. extra de verb. signifi. cum in partibz. 7 additur etiā cōiter ecclesie ad dñam interdicti legalis.

Potest etiam snia interdicti ad voluntatem iudicis determinari. puta. vt interdicit missam cuz cantu: vel horas vel sepulturas vel hmōi. Potest etiā iudex ab interdicto excipere 7 subijcere qz vult 7 qñ vult. puta qñ dñs terre est ibi pñs 7 hmōi. d. spon. nō est. Ad hoc autē vt obliget snia interdicti: sufficit eam publice pmulgari: nec postea necesse ē eam singulor auriu inculcari. Sufficit etiaz cum quis sit vicinos suos: maxime metropolitanā ecclesiaz recepisse sententiā 7 seruare. extra de postu. pre. c. primo.

An autē interdictū possit ad cautelam relaxari: Rñ. qz generale interdictū nō potest. vt in. c. pñenti. de sen. ex. li. vi. Sed si interdictū sit spāle ptra psonam: sic potest relaxari ad cautelam ar. a pstrario illi. c. pñenti. vt notat glo. ibi. qz spāliter interdicto oia sacramenta negant ante absolutōnez. Et sic idem est qz in excomunicato: qui potest absolui sub pditione. Hoc tamen verū si penitet: alis non: qz sic relaxatio daret cam peccandi: nisi forte in casu: sic cum absoluit inuitus ab excomunicatōne.

Utrū ep̄s vel alius possit suū interdictuz suspēdere: Videtur dicendū p predicta qz sic. Quod tenent Lau. Lan. 7 Vin. vt notat in. c. ad hec. el. iij. de ap. 7. c. directe. 7. c. p̄teza.

Utrum p appellatōnez sequentē suspēdat interdictū: Rñ. qz nō: nisi ei effectus sit suspēsus ad temp: qz sic potest appellari a snia suspēsus: sicut a pditionali dicto. c. p̄teza. Et hoc veruz de interdicto vel suspēsiōne. nō autē de sententia excomunicatōnis cui effectus nunq potest relaxari: nisi ī toto absoluat. vt in. c. cum desideres. de sen. exco. Hoc idem tenet Mo. in. d. c. ad hec. Hoc etiā intellige de interdicto a diuinis 7 sacris 7 alijs spālibus. Sec in interdicto a tpalibz. vt puta. qz qñ ingrediat possessionez. p. Dñ Jo. an. in. c. is cui. de sen. ex. li. vi. restringit solū in mere spālibz: per que ligat animam vide cū ibi in glo. vbi singulariter declarat hanc materiā.

Utrum p̄uilegiū pcessum a legato de latere: qz interdicti tpe valeat celebrari: interdicti 7 excomunicatōnis exclusio: valeat q̄tum ad suas snias 7 suoz siue cessor ordinarioz: Rñ. qz sic: nisi spāliter a successore renouetur.

Utrū papa dante licentiaz celebrandi in ecclesia spāliter interdicta: relaxet eo ipso interdictū: Rñ. fm Hosti. qz non.

S3 nunqd ep̄s possit dare p̄uilegiū celebrandi in ecclesia ab eo interdicta. R. Ber. extra de ap. ad hec qñ. qz nō: qz hoc ptinet tñ ad papā. Inm. vo dicit qz locus sit interdicti: pot tñ celebrari: 7 de snia iuris. extra de p̄uilegiis. vt p̄uilegia. Et de snia hois. vt in. c. dilectis. de ap. qz nihil aliud ē interdicti: qz interdicti celebrantes in ea: a q snia pot ep̄s qz vult excipere. S3 si psona sit interdicta vel suspēsa: nō pot celebrare de alicui snia: nec pot interdictum suspēdi in psona suspēsa: nisi p delicto alterius sit suspēsa. Idem panoz. in. d. c. vt p̄uilegia. Item nota. qz qñ interdictū est latū ppter aliqz: 7 ipsi nō seruant illud. Alij nō tenent seruare. vt in. c. petitis. de p̄uilegiis. Nota tñ fm Mo. ibidē. qz si ciuitas vel ecclesia est interdicta ppter aliqz. i. ppter eorum delictum: tñ licet ipsi violent interdictū: alij tamen seruare tenent. Si aut sit positū p eoz: que rela 7 ad eorum vtilitatem: tunc si ipsi nō seruant: nec alij seruare tenent: 7 sic efficit nullum. d. c. petitis. vbi panoz. querit qñ tales dicant violare interdictū. nūqd sufficiat vna psona. R. fm doc. qz nō h requiritur qz maiores violent: seu maio: ps eoz arg. in. c. fi. de procu. Et oportet qz habeant perseverandi animū. Et hoc potest p̄cipi ex actibus eo-

interdicti. Tercius si ecclesia illa ubi volunt celebra re est interdicta specialiter hec habentur in privile gio Bonifacii. qd incipit virtute spicuos.

Inuenta. Quid sit agere

dum de inuentis: Rñ. quedã sunt que nunq̃ fuerunt in bonis alicui. sicut sunt lapilli & gẽme: que inveniunt̃ i litore maris. & talia occupanti pcedunt. Et eadem est ratio de thesau ris antiquo tempore sub terra occultatis: quoz non est aliquis possessor: nisi q̃ fm leges tenet medie tatem dare dño agri. & hoc si inuenit in alieno: nõ data opa. Sed si data opa inuenit totũ tenet dare vt in l. vnica. l. de thesau. li. x. Et notat glo. insti. de re. di. s. thesauros. Et hoc verum: etiã si cũ vo luntate dñi requireret: q̃ etiam cũ voluntate dñi nõ debet querere in alieno thesaurũ suo nomine: vt in d. l. vnica. vbi etiã patz q̃ thesaurus dicitur coadunatio rerũ mobilium abscondita: quaz igno rantur possessores: seu dñi. ppter vetustatem tem poris. Ibi etiã patet q̃ nec in suo solo põt quis querere thesaurũ arte magica: diuinationibus vel alijs illicitis modis. als thesaur⁹ erit fisci. De hac materia vide s. furtum. Quedam vō res inuen te fuerũt de p̃pquo in alicuius bonis. Et tunc si quis eas accipiat: nõ animo detinendi: s̃ restituẽ di dño: nõ p̃mittit furtum: als secus.

Utrum emens domus pro mille: in qua postea inuenit thesaurũ valentem x. milia: teneat restitu ere venditori: Quidã dicunt q̃ sic. Et circa hoc ha betur remediũ capli. cum cã. de emp. & ven. Sed p̃trarium videt̃: posito q̃ iste thesaurus sit recon ditus ab ignotis domini tempore vetusto: vt in di cta l. vnica. q̃ non erat reconditus. ab illo vendito re: sed casus est in dicta l. vnica. q̃ thesaurus rep tus efficitur eius cuius est solus: & iste emptor est dñs. ergo eius erit. Idem p̃firmat per l. a tutore: iuncta glo. ff. de rei ven. vbi pecunia inuenta per modum thesauri cedit emptori. Secus si nõ esset inuenta p̃ modũ thesauri: vt murata in muro: q̃a tunc non cederet. Nec ob. q̃ venditor non vedit thesaurum: qd conceditur tamen p̃ iura commu nia cedit dño soli.

Quid si res ab aliquo inuenta sit: que fuit a p̃ prio dño habita p̃ delicta: Rñ. res que habet p̃ derelicta occupanti pceditur: siue sit mobilis & ab iijcatur: siue immobilis. vt si ex causa de fundo ex co hac intentione: vt pro derelicto habeam. ff. pro derelicto. l. j. Sed si in mari iactauero res meas: ñ habeo pro derelicto. vide de hac materia sup. fur tum.

Irregularitas primo

de irregularitate homicidarũ. Omnes qui habuerũt officium vindicte sangui nis. i. mortis vel truncationis membroz sunt ire gulares. vt dictũ est s. homicidũ. iij.

Quid si clericus scribat q̃ aliquis capiatur & ex illa captione sequitur mors: vel truncatio: ipso ta men ignorante & factum & causam: Rñ. fm l. do. videtur irregularis: quia debuit suspicari hoc pos

se euenire.

Quid de illis clericis qui cum alijs trahunt ad inãganelas: vnde aliquis pbabiliter creditur infectus. R. fm v. d. creditur irregularis.

Quid de presbytero qui milit puerum ad ada quandũ equum: monens vt caueret a flumine. et tamen submersus est. Rñ. fm l. do. huc p̃sbyte rum culpabilem esse: sicut & sacerdotẽ qui nõ amo uit cultellum a congia: cum qua verberabat famir lum. extra de homici. c. ad audientiam. hoc qdãt intelligunt: & bene: quãdo de periculo puen missi poterat rationabiliter dubitari: vt q̃ erat infans: vt patet in sum. conse.

Quid si aliquis clamer latrones latrones. Rñ. fm Inno. Siue sic clamer: siue aliud agat: per qd potuerit intelligere: q̃ ex clamore vel actu suo poterat sequi homicidũ: irregularis est: nisi faceret p̃opter timorẽ corporis sui. Nam si timeret q̃ ali quis vellet eum occidere: bene posset clamare pro auxilio: q̃ non intendit in alicuius mortem: sed in suam liberatõnem. Idem l. do. qui addit. Secus si clamaret p̃ solis rebus.

Quid de illo clerico qui cum latro duceret dixit claudite ei os ne clamer: nunquid sit irregularis si mors inde sequat. Rñ. fm v. d. q̃ sic: q̃a uiuit du centes: dando eis p̃siliũ. Et eodem modo si que rentibz malefactorẽ indicauit eum: nisi forte igno rauerit: & ignorare pbabiliter potuit: nesciens q̃ ad mortem quereret.

Quid si p̃sului amico: vt occideret: aliquẽ inimicũ cum suũ: Ille in cõtinenti nõ fecit: s̃ longo tpe in p̃posito. Rñ. Panoz. in. d. c. ad audientia. de mente Inno. dicit. q̃ p̃sulens est irregularis: q̃ debet at renocare p̃siliũ. Et si putabat sibi amicũ nõ ob tempaturũ in renocatione: debebat hoc intimare illi p̃tra quẽ p̃suluit. Et sic caueret: als non euadit irregularitatem.

Quid si clericus comodat balistam: et inde ali quis occiditur. Rñ. si concessit in bello iniusto. Irregularis est: et eodem modo si bellum sit iustum: quia ars sagittandi est pbibita. extra de sagit. artẽ. Glo. tamen ibi videtur restringere tex. & bene fm Panoz. ibi quando bellum est iniustum. Nam data iusticia belli: licitum est pugnare cũ quibuscunq̃ armis. Immo licitũ est decipere inimicum per seditionem: parando insidias. vt in. c. dominus. xxij. qõne. ij.

Quid de eo qui ministrat ensẽ vel lanceam: et inde aliquis moritur. Rñ. fm directo. lib. iij. q̃ si quis in bello ministrat balistam vel huiusmodi ad sui defensionem: non ad impugnatõnem alterius: dato q̃ balistarius occidat aliquem: dũ modo tradens vel ministrans nõ intendat principa liter. q̃ balistarius occidat: nec credebatur ipsum tẽ dere ad occidendũ: sed solum q̃ se et sua defen deret vel recuperaret: non est irregularis. l. distin ctione. si quis viduam. Secus si alterum p̃dicto rum interuenisset. In bello autem iniusto: etiam ad sui defensionẽ. nõ licet ministrare predicta. Ali oquin ministrans homicide: est irregularis. ar. de cto. c. ad audientiam. & c. Jobãnes. et. c. si. eodẽ ti.

episcopo fuerit cum peccato: quia principalis causa: propter quam dicimus tales suspensos: est defectus: in de peccati: ergo ratione defectus non criminis: talis censeri debet suspensus. Et hac ratione puto quod licet irregularitas ex celebratione diuino sit suspensus a canone propter hanc irregularitatem. Si tamen alius non sit suspensus a iure vel ab homine: puta quod absolutus ab excommunicatione: et suspensione: sed non est secum dispensatum sup irregularitatem: vel non suspensus probrabit irregularitatem: talis non probrabit nouam irregularitatem: quia non est in iure expressum. Si est tunc modo suspensus a canone: si ratione scandalum vel infamie: tunc celebratio non est irregularis de de. p. c. l. c. j. Sed bene facit absolutio. Et per hoc infert Innocentius. quod illi quorum crimina sunt notoria: qui etiam post penitentiam prohibent celebrare: propter scandalum vel infamiam: ut de coha. cle. c. si si ante absolutio celebrant non incurrit nouam irregularitatem. Et ex allegatio de qua facit Innocentius: videtur intelligere de notorio fornicatore quod prius est tener. et quod notat in. c. j. de sen. ex. li. vij. intelligat de notorio fornicatore ante penitentiam celebrante: ne videat sibi prius. tunc de rigore iuris sola penitentia non tollit suspensionem canonis in notorio fornicatore: ut videtur expressum l. dist. puenit. quia requirit factum iudicium: ut dictum est de suspensio a canone donec satisfaciatur. vide de hac materia s. Clericus. iij. Et nota sunt in d. q. irregularis celebrans: in de hoc alia irregularitatem probrabit. Alioquin totiens nouam irregularitatem probraret: quoties celebraret. Nota tamen quod expressum videtur quod ordinatus ante legitimum etatem sit ipso iure suspensus ab exercitio ordinis sic recepti. Sed solenes doc. coiter tenent prius. videlicet Ray. vj. Archi. An. de butrio. Pan. de clez. et fran. zab. in de. general. de eta. et qua. hi oes dicunt quod talis non est ipso iure suspensus sed suspensus: et interdicta est ei exercitio ordinis recepti ante legitimum etatem vel ad legitimum etatem. Et si postquam fuerit ei interdicta a iudice suo: vltus fuerit ordine tali ante legitimum etatem erit irregularis. Si autem non fuerit ei interdicta: sic utat ordine ante legitimum etatem recepto: non est irregularis. Hoc Archi. flo.

¶ Recipiens ordines etiam minores in maiori excommunicatione: incurrit irregularitatem indispensabilem: nisi per papam. de sen. ex. cu illo. vbi non distinguit in ordines minores vel maiores secundum Gual. dur. Recipiens autem ordines in minori excommunicatione non incurrit irregularitatem: quia non est iure expressum.

¶ An autem excommunicatus extra ecclesiam officians populo: efficiat irregularis. Rn. fm Rn. in. iij. dist. xviij. quod aliquibus probabiliter videtur quod si excommunicatus et ecclesia dicat horas suas: officians populum in exercitio vel nauis: incurrit irregularitatem. Si tamen dicat horas suas cum vno socio vel pluribus: non tamen officians ecclesiam vel populum irregularitatem non prohibet. Quod ad baptismum dicit idem Rn. quod si excommunicatus baptizaret non solenniter: ut faciunt vetule in casu necessitatis non esset irregularis.

¶ Quid autem si excommunicatus in choro cum alijs clericis dicat officium: an efficiatur irregularis: Rn. de. in. c. cum medicinalis. de sent. ex. li. vj. dicit quod clericus suspensus de quo loquitur d. c. si interest diuini auctorizatio. ut puta. si legit et cantat cum alijs. et vltro hoc facit actum principalem chori: ut quod dicit capitulum et orationem vel facit officium cantoris in choro: tunc incurrit irregularitatem. Secus si auctoritatem non prestat. puta. si legit et cantat in choro: non exercendo aliquod officium chori. nec auctorizatio. tunc non est irregularis. Et ut plene habeat hanc materiam: pcludendo dicta docto. et Panomita. in. c. fi. de ex. pte. potest dici quod presbyter vel alius clericus exercens aliquod officium deputatum alicui ordini ecclesiastico: et hoc facit tanquam clericus: efficiat irregularis. Secus autem vbi exercet aliquod non deputatum certo ordini. unde cantans responsoria vel dicens psalmos: non officians principaliter sed tanquam quilibet alius laicus non efficiat irregularis secundum Innocentium. etiam dato quod illud esset deputatum certo ordini. tamen de consuetudine exercet per quemcumque indistincte. etiam a non ordinatis. tunc talis exercens. non esset irregularis. Et per predicta patet responsio. quid de ebdomadario cantore: dicente antiphonas et responsoria. legente lectiones. et de exercente actus minorum ordinum. Et quo ad ebdomadarium. si sollemniter officiat ecclesiam in matutinis. vel peris. vel alijs horis excommunicatus: incurrit irregularitatem. Et hoc est indubitatum secundum Asteu. Sed dubium est quando iste sacerdos non sollemniter officiat ecclesiam: ut faciunt communiter ebdomadarii: tamen per predicta idem videtur dicendum: quia saltem de consuetudine tale officium exercetur per sacerdotem dunitaxat: et cum habeat dicere. dominus vobiscum. quod est deputatum certo ordini. De alijs autem supradictis dici potest. quod si officium cantoris et quedam alia supradicta. de iure sint deputata certo ordini: tamen de consuetudine quali generali exercent indistincte a quocumque ordinato et non ordinato etiam a nouicijs et laicis. Et per consequens tales etiam excommunicati non incurrent irregularitatem. Item secundum Asteu. si excommunicatus actum minorum ordinum etiam sollemniter exercet. cum hoc etiam per non ordinatum licite fieri possit: non incurrit irregularitatem hoc patet ex predictis.

¶ Quid autem de simplici clerico si in officio cantat. Rn. dicit tenendo quod tonsura siue psalmistat sit ordo. tunc incurrit irregularitatem. Tenendo autem quod tonsura non sit ordo: dicit quod non. Similiter si presbyter excommunicatus vel suspensus si in officio accolitatus ministrat: est irregularis. quia per susceptum alio ordinis non absoluit a minoribus. hoc tamen limita ut dictum est s.

¶ An autem excommunicatus audiens diuina: incurrat irregularitatem. Dicit quod sic auctorizatio. Et idem panor. in. d. c. fi. dicit quod caueat platus tpe excommunicationis. suspensionis. vel interdicti. ne faciat coram se celebrari aut ne in sit celebrationi: quia tunc videtur auctorizare.

¶ An autem excommunicatus dicens officium in ecclesia cum alijs: peccet mortaliter. Rn. fm vj. quod sic communicando cum alijs. imo etiam videtur tenere

q̄ dicendo officium extra ecclesiam cum vno vel duobus socijs peccet mortaliter eadem rōne. Et minus malum faceret. si ab alio etiā: nō sacerdotē faceret horas incipe.

¶ Quid autē de suspensio a p̄fessionibz. nunquid si celebrat ante reconciliatōz sit irregularis. Rñ. fm̄ Jnn. 7 Jo. an. q̄ nō. q̄ hoc nō inuenit iure cautū De hoc vide. j. Suspensus.

Iudeus primo. communit̄ iudei dicunt̄ qui legem moſaycam ad lrām tenent: sic dicit̄ a noīe patriſtis tribu. ſ. iude q̄ etiā prius hebrei dicebant̄ ab heber: cui familia cultū dei tenuit: ceteri idola tria ſedatis.

¶ Quomodo xp̄iani ſe dñt̄ habere circa iudeos? Rñ. non dñt̄ cum eis comedere. aut eos ad cōiuiua recipere. nec cum eis cohabitare. Item p̄hibetur omnibz xp̄ianis: ne in infirmitatibz ſuis iudeos uocent. aut medicinam ab eis recipiant. aut cū eis in balneo ſe lauent. vt in. c. omnes. 7. c. nullus. xvij. q. j. Et ſic videt̄ p̄ceptū. ita q̄ p̄trium faciens peccat mortalit̄ niſi p̄babilis ignorātia iur̄ eum excuſet. Dicit̄ tñ Hug. q̄ neceſſitas excuſat eum. qñ. ſ. alium nō habet medicum. Et idem videt̄ quādo nō habet ſufficientē. Item dicit̄ Hu. 7 Lau. q̄ medicinalia p̄nt̄ ab eis emi: 7 facere p̄ alium p̄parari. Dicit̄ etiā Hu. in. d. c. omnes. ibi ad p̄m̄ia non uocent̄. q̄ hoc intelligit̄ ſi uolūt diſcernere cibos comedendo nobiſcum. Sed ſi indiſſerenter uolunt̄ uti cibis noſtris. credit̄ q̄ tunc licite poſſunt̄ eos inuitare. 7 habere nobiſcum in comēſtione. imo plus credit̄ q̄ in hoc caſu eoz cibis uti poſſemus. puta. ſi ipſi nolēt̄ cibos ſuos diſcernere: ceſſante enim cauſa ceſſare debet̄ id qd̄ p̄pter cauſam ſtatutum eſt. Secus ergo ſi ipſi cibos noſtros diſcernūt 7 uitant. quia 7 nos ab eoz cibis abſtinere debemus. ne uideamur eoz factum uenerari. 7 etiā ne xp̄iani uideant̄ inferiores iudeis Et ſic pelud̄ Hu. q̄ non tñ azima eoz comedere non debemus hoc caſu. imo credit̄ q̄ nomine azimorum quilibet eorum ab̄ intelligatur. Glo. etiā in dicto ca. omnes. dicit̄. idem eſſe in gentilibz. Cum 7 ipſi hodie cibos diſcernant. licet enim gentiles non contineantur uerbis edicti. vt. xj. q. ij. c. ad menſam ubi dicitur. Ad menſam quippe paganorum ſi uolueritis ire: ſine vlla p̄hibitione permittimus. hec ibi. Tamen menſa 7 ratio non deficit. vt patet in dicto ca. omnes. Mens enim illius. e. eſt. quia cum apud xp̄ianos p̄m̄nibz cibis non utantur. indignum atq̄ ſacrilegum eſt: eorum cibos a xp̄ianis aſſumi cum ea que ab apoſtolo permittente nos ſumimus: ab illis indicentur immunda. hec ibi. Idem dicit̄. glo. in dicto. c. ad menſam. q̄ hodie ſicut nec cum iudeis. ita nec cum paganis comedere licet. cum 7 ipſi diſcernāt cibos. ſicut 7 iudei. hec glo. Sic ergo ex predictis patet q̄ opinio Hug. uidetur uera. q̄ ubi iudei nō diſcernerēt cibos: licite poſſemus cum eis co-

medere. Idem de gentilibz. Sed cum iudei hodie dicernant cibos. peccant mortaliter chriſtiani qui eos uocant ad conuiua: vel ſi ipſi chriſtiani vadunt ad eorum conuiua. Et ualde reprehendendi ſunt chriſtiani illi: qui ad eorum ſolemnitates inuitant mulieres iudeas 7 ad choreas. et cōuerſo. viri chriſtiani et eorum uxores vadunt ad ſolemnitates iudeorum. Et poſtmodum vadunt per ciuitatem aſtricti chriſtiani cū iudeis brachio ad brachium. Tales enim chriſtiani huiusmodi facientes ratione ſcandalū: uidentur mortalit̄ peccare. Sunt tamen ad predicandum ſaracenis 7 alijs infidelibus: abis eorum uti poſſunt: dummodo non de his que fuerūt idolis immolata. in neceſſitate tamen extrema uti poſſunt idolotito: dūmodo non in uenerationem idoli. Item non debent admitti ad officia publica: ne occaſionem habeant ſeuendi. l. iij. diſt. nulla. xvij. q. iij. conſtituit.

¶ An autem iudei poſſint admitti ad ſtudia literarum: et per conſequeſ ad doctoratum? Rñ. Panor. in. c. j. de iudeis. dicit̄ q̄ de hac queſtione ſepius fuit interogatus. Et concludit. q̄ de rigore iuris non poſſunt intrare ſcholas cauſa addiſcendi: quia dictū. c. nullus. p̄hibet a iudeis recipi medicinam: nec cum eis eſſe in balneo: neclauari propter periculum corruptionis. ubi tamen contrahitur conſortium: et quedam cohabitatio temporalis: 7 quali momentanea. fortius ergo debet prohiberi ingreſſus ſcholarum: ubi inter ſcholares nedum conſortium contrahitur: ſed etiā in triſticia amicitia. Itē quia iuuenes habēt̄ etates molles 7 defacili poſſent ſubuerſi ex aſſucia iudeorum. Conſuetudo tamen eſt in contrarium. illud tamen eſt uerum q̄ iudei non debent doctorari: quia cum doctoratus ſit dignitas non cadit in iudei. vt notat Bar. in. l. ſi. l. de iudeis. Itē nullus poteſt congregationi iudeorum: ſeu alicui iudeo vel pagano aliquid relinquere in teſtamento. ſi fecerit etiā poſt mortem iudicabitur anathema. extra de hereti. ſi quis ep̄ſcopus. xvij. q. ij. ſane. Hoſti. dicit̄ q̄ vniuerſitati iudeorum legari nō poteſt. l. c. l. j. Sed ſingulari forte ſic ad ſuccurrendum neceſſitati eorum: non ad dicandum eos. Item non debent permitti iudei nouas erigere ſynagogas: ſed antiquas reſicere poſſunt: vt in. c. iudei. et. c. conſuluit. extra co. ubi Panor. dicit̄ hoc uerum: ita tamen q̄ noua edificatio non amittat antiquam formam: vt uidelicet non fiat edificium magis precioſum vel maius. Itā ubi cunq̄ mutatur paſtina forma: uidetur nouū edificium: 7 cadit ſub p̄hibitione.

¶ Sed quid ſi antiqua ſynagoga fundit̄ corruit: nūquid licitum ſit de nouo edificare in loco ubi fuit antiqua? Et poteſt dici q̄ non: quia uidetur omnino nouum edificium: ex quo ſanditas deſtructum eſt. Intelligatur ergo iſte ter. quādo antiqua ſynagoga minatur ruina: ſeu corruit: nō tamen ex toto.

¶ Sed quare iudei tolerant̄ in antiquis ſynago-

¶ Item Panor. dicit̄ q̄ de hac queſtione ſepius fuit interogatus. Et concludit. q̄ de rigore iuris non poſſunt intrare ſcholas cauſa addiſcendi: quia dictū. c. nullus. p̄hibet a iudeis recipi medicinam: nec cum eis eſſe in balneo: neclauari propter periculum corruptionis. ubi tamen contrahitur conſortium: et quedam cohabitatio temporalis: 7 quali momentanea. fortius ergo debet prohiberi ingreſſus ſcholarum: ubi inter ſcholares nedum conſortium contrahitur: ſed etiā in triſticia amicitia. Itē quia iuuenes habēt̄ etates molles 7 defacili poſſent ſubuerſi ex aſſucia iudeorum. Conſuetudo tamen eſt in contrarium. illud tamen eſt uerum q̄ iudei non debent doctorari: quia cum doctoratus ſit dignitas non cadit in iudei. vt notat Bar. in. l. ſi. l. de iudeis. Itē nullus poteſt congregationi iudeorum: ſeu alicui iudeo vel pagano aliquid relinquere in teſtamento. ſi fecerit etiā poſt mortem iudicabitur anathema. extra de hereti. ſi quis ep̄ſcopus. xvij. q. ij. ſane. Hoſti. dicit̄ q̄ vniuerſitati iudeorum legari nō poteſt. l. c. l. j. Sed ſingulari forte ſic ad ſuccurrendum neceſſitati eorum: non ad dicandum eos. Item non debent permitti iudei nouas erigere ſynagogas: ſed antiquas reſicere poſſunt: vt in. c. iudei. et. c. conſuluit. extra co. ubi Panor. dicit̄ hoc uerum: ita tamen q̄ noua edificatio non amittat antiquam formam: vt uidelicet non fiat edificium magis precioſum vel maius. Itā ubi cunq̄ mutatur paſtina forma: uidetur nouū edificium: 7 cadit ſub p̄hibitione.

gus: Rñ. Panoz. de mente Jo. an. q. spes est de eorum conversione. Et ut facilius trahantur ad fidem. ideo ecclesia permittit eorum ritus et solennitates servare. ut in dicto. c. iudei. r. c. cōsuluit. Itē etiam in sabbatis eorum nō debent trahi ad iudicia. nec ipsi alios trahere: sed nec in alijs festiuitatibus suis debent turbari: nec sepulcra eorum obtentu forte pecunie effodi. L. eo. n. die sabbato. et extra eo. sicut. Item in diebus lamētationis et dominice passionis non debent in publicis prodire. extra eo. in nōnullis. q̄netiam in die veneris sancta co. debent iudei tenere ostia vel fenestras apertas. extra eo. quia super. Item cogendi sunt iudei et saraceni utriusq; seruis: in terris christianorum uti habitus per quem a christianis discernantur dicto. c. in nōnullis. Quod intelligit Panoz. ibi hoc verū nedum de nocte: sed etiam de die: et omni tempore. Nec debent portare signum distinctionis occulte sed publice. Non est ergo satisfactus huic cōstitutioni si portant illud signum sub mantello vel implicatura mantelli. Sicut a multis fieri videmus: sed palam et publice: ut ab omnibus discernantur. Item cogendi sunt christianos testes recipere contra se. sed iudeus nō potest ferre testimonium contra christianum. extra de testi. c. iudei.

An autem in mercimonijs christianus possit cōmunicare cum iudeo. Rñ. fm Panoz. in. c. post miserabilem. de usu. per argumentum a contrario illius tex. q. christiani non peccant cōmunicantes iudeis in mercimonijs. Nam in penam interdicitur eis hec cōmuniō. ergo regulariter nō est interdicta. sed nimia familiaritas et cōuersatio bene interdicit. ut extra eo. c. ad hec. r. c. finali. Et ideo in dicto. c. ad hec. dicitur q. in familiari seruitio iudeorum christianus esse non debent. nec christianus debet se exponere seruitio iudei: per id quod contrahit familiaritatem intrinsecam cum ipso iudeo. Et ideo prohibetur assiduam morā et seruitiū in domo. Et due sunt principales cause huius prohibitionis. vna ne propter nimiam cōuersationem et assiduam familiaritatem subuertatur anime simplicium. Secunda ne iudei videantur superiores si iudeis christiani famularent cum potius iudei debeant recogoscere se seruos christianorum. ut extra eo. et si iudeos. Et sic quelibet istarum rationum militat in seruitio cōtinuo extra domū: cum et ibi cōtrahat familiaritas: et denotetur quedam superioritas. Item dictus tex. ad hec. facit mentionem de domib; quando loquitur de nutricibus: sed in precedenti casu nullam facit mentionem de domo. Intelligo tamē predicta r. tex. quando christianus vult seruire persone ipsius iudei. Secus videtur si aliquod edificium vel aliquid aliud fabricet in domo iudei ad utilitatem eius mercede constituta. Hosti. tamē videtur tenere q. extra domum potest christianus seruire iudeo. sed in domo ipsius iudei non. Et sic videtur intelligere dictum tex. ad hec. quando in domibus iudeorum christiani se exponebant seruitio. Sed Panoz. putat q. alia sit mens dicti tex. scz q. extra domum non debet

christianus assidue seruire iudeo: nec etiam in domo eorum licet nutrire infantes eorum. vnde ille tex. voluit equipare assiduam futum extra domum. et futicum qd fit in domo. Et certe illa dicitur paria. habito respectu ad causas prohibitionis. nam si bene omnia huius materie ponderentur. due predictae cause sunt principales huius prohibitionis.

An autem episcopi possint dispensare: ut iudei possint habere nutrices xpianas in domo. Videt̄ concludendum q. non: quia episcopus nō dispensat contra ius: nisi expresse vel tacite permittatur: maxime: quia illa prohibitio tendit in decus fidei. Et p. hac parte cōsuluit. d. Lar. quod placeat Panoz.

Utr dominis terrarū liceat exactionem facere in iudeos? Rñ. fm Tho. in quadam epistola ad ducciam Lothoringie. Quis sicut iura dicit iudei merito sue culpe fuituti sint addicti: et sic eorum res possint domini accipere tanq. suas ita tamen q. non subtrahant necessaria vite. quia tamē oportet nos ambulare honeste etiam ad eos qui foris sunt. ne nomen dei blasphemet: hoc obsequium est. ut exactionibus quas facere non consueverunt nullatenus pregraentur. sed ad consueta cogi possunt.

Quid si iudei nihil habent nisi vsuras: cui restituent ea que male accepta fuerunt ab eis? Rñ. Tho. vbi s. cum ea que iudei per vsuram extorserunt non possint licite retinere: p̄ns est q. si vos illa ab eis receperitis: nec vos licite retinere possit nisi forsan essent talia: que a vobis vel antecessoribus vestris hactenus extorsissent. Siqua vō habent que extorsit ab alijs: debent restituere illis: quibus iudei tenebant restituere: si inueniunt. Alioquin in pios vsus fm psilium diocesanū et aliorū p̄bōz. vel in p̄municum vtilitatē terre si necesse est. nec esset illicitum. si vos de nouo exigeritis talia a iudeis seruata tamen consuetudine predecessorum vestrorum. hac intētionē: ut in pios vsus expendant.

Utr iudeus qui nihil habet p̄ter vsuras possit puniri pecunialiter. Rñ. fm Tho. vbi s. q. expedit omnes pecunialiter puniri: ne ex sua iniquitate comodum repositent. et maior pena q. quicūq; alius non vsurarius in simili casu: quanto pecunia que eis auferet: minus ad eos pertinet. potest superaddi etiam alia pena. ne ad penam sufficere videat. q. pecuniam alijs debitam desinunt possidere. Pecunia tamē: pene nomine ab eis ablata. retineri non potest. sed debet de ea fieri ut s. dictum est.

Utr liceat recipere donum vel precium laboris et hōi a iudeis vsurarijs. Rñ. fm. v̄d. Si iudeus habet aliquid aliud q. vsuras: potest accipi ab eo. Si vō nihil habet p̄ter vsuras: tunc aut recipiens certat de damno suo vitando. Et sic accipiendo non peccat. Sicut qui a fure: vel raptorē damnificatus est. puta. per incendium et huiusmodi non peccaret si recuperaret ab eo damnum suum: licet ipse fur vel raptor: nihil haberet nisi q. b̄b ij

re: vel accusator: Dic q non. interdum tamen infamia habet locum accusatoris: vt in. c. euidentia. de accusis.

In autem delegatus principis sufficienter beneficiatus possit petere expensas cum proficiatur extra domicilium. Et nunquid debeat computare expensas quas fuisse domi facturus. Item nūquid veniant expensae victualium. et victurarum equorum et similiarum: Rñ. Panor. in. c. cum ab omni. de vi. et hone. deri. distinguit. aut loquitur in ordinario: aut delegato. primo casu: ordinarius expensas nec aliud petere potest: cum talis capiat redditus sui beneficii vt sustineat ipsius onera: excepto casu posito ibi in glo. Delegatus vero quācumq; sit beneficiatus beneficiatus licite petat expensas: tam pro victualibus q; pro victuris equorum et consimiliarum. argumento dicto. c. cum ab omni: et dicto. c. statutum. §. in super. Nam predicta iura loquuntur indistincte. Nam beneficia non conferuntur istis cum hoc onere: cum non habeant ordinariam iurisdictionem annexam. Ideo non coguntur tales proficisci extra domicilium propriis sumptibus: nec tenentur computare expensas quas fecissent domi cum iura ista indistincte permittant eis expensas: nec distinguunt vt faciunt in ordinario. In delegato autem inferioris a principe est magis dubium. Glo. in dicto. §. in super. distinguit. q; aut deputatur ad vniuersitatem causarum. Et tunc ipse ordinarius habet p. uidere. Aut deputatur ad vnam causam: et ordinarius ei causam committit maliciose: et tunc idem. Sed cessante malicia tunc ipse etiam poterit petere a partibus expensas. ar. dicto. c. cum ab omni. Et hoc plus placet Panomi. q; dictum glose ibi. que voluit q; ordinarius delegatus debeat sibi p. uidere.

Nūquid autem ordinarius possit petere salarium pro assessore: Panor. in dicto. c. cum ab omni. videtur concludere q; non: quia ordinarius debet scire canones in quibus versatur. ad hoc. c. j. de cōsang. Item quia ad hoc habet redditus vt subeat omnia onera. Item non reperitur iure casuum: q; ordinarius hoc casu possit suos subditos collectare. Et q; accidere possit: q; causa non sit decidibilis fm ius canonicum: tamē hoc raro contingit. ideo prouideat de suo: quando hoc contingit. Et hoc p. muniter tenetur a docto. Delegatus tamen licite petit salarium pro assessore: dūmodo fraudulenter nō faciat.

In autem pro notario possit aliquid peti a delegato. Panor. vbi supra dicit q; sic. vt in dicto. c. statutum. §. notarios. Sed in ordinario potest dubitari: quia ipse debet prouidere suis officialibus.

In autem iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus possit recipere a partibus sportulas: si cur potest iudex secularis. Sportule dicuntur quedam vasa in quibus solent deferri munera iudicibus. et qualia debeant esse ista munera seu quāta non est lege diffinitum. Panomi. vbi supra di-

xit. q; nec ordinarius nec delegatus potest petere dictas sportulas. licet textus in dicto ca. cum ab omni. tñ loquatur de delegato. Sed eadem ratio. immo fortior est in ordinario: cum beneficia dentur eis vt ius reddant: q; sit in delegato. Glo. autem in dicto ca. statutum dicit. q; fm leges delegatus habet sportulas. s. duos aureos in principio. et duos in fine. vt in dicto Authentico. de iudicibus. §. ne autem. Et hoc si causa maior sit. c. aureis. S; fm ius canonicū vt patet per dictum. c. statutum. delegatus nihil debet habere: cū sic generaliter loquatur. Iudex tamen delegatus potest a partibus recipere esculentum. vel poculentum ex mera liberalitate oblatū. quod paucis diebus consumi possit dicto ca. statutum. Idem tamen potest dici de iudice ordinario seculari. vt nihil recipiat a partibus: cum ppter iusticiam tenendam habeat suas punctiones. potest tamen et ipse recipere esculentum et poculentum. eo modo vt dictum est.

Quid autem si iudex zelo conscientie restituit quod sibi a parte datum fuerat. et pars ei donat. nunquid potest retinere. Glo. in dicto. c. statutum. credit q; sic. quia hoc ibi non prohibetur. sicut nec alia bona sua donare p. hibetur. Et est ratio. quia aliud est in remissione. aliud in donatio. Remissio enim facilius presumitur fraudulenter fieri q; donatio. quia facilius remitteret quis multa q; donaret pauca. Sic simile. ff. ad vel. l. sed si ego. vbi dicit q; senatusconsultus velleianus mulieri intercedenti succurrere voluit: non donatio: id quia facilius se obligat mulier q; alicui donet. Hoc tñ intelligendum: dummodo contractus iste in fraudem non fiat: quia tunc non credo iudicem absolutum.

In autem delegatus pape delinquens in legatione sua possit conueniri coram ordinario loci Legiste hanc questionem tractauerunt in Authentica. qua in puincia. l. vbi. de cri. agi. oportet. Et Jo. an. in. c. si. de rescriptis. et idem Panomitanus ibi. Et conclusio fm eum est hec. q; aut delegatus delinquit in pcedendo. et tunc quia solum delinquit contra papam in non parendo mandatis eius: non potest per alium inferiorem puniri. aut delinquit peruerse agendo. Et tunc potest puniri per ordinarium loci. quia non conuenitur vt delegatus. sed vt criminofus. Sed Jo. an. dicit se non credere: q; pendente causa coram eo. possit conueniri coram ordinario: saltem vbi impediretur pcedere in causa sibi delegata. Nam respectu illius cause dumtaxat est maior ordinario vt in. c. stulti. de offi. le. Hostien. tamen in sum. dicit q; ratione peccati poterit puniri per ordinariū. Panomitanus autem in. c. prudentiaz. de offi. dele. concludit q; aut queritur. An ordinarius possit compellere delegatum ad exequendum. Et est dicendum q; non. quia non spectat ad eius officium. sed pape. Aut queritur. nunquid ordinarius possit eum punire ratione peccati. quia contempsit exequi mandatum superioris. Et potest dici q; sic

niatur: puta propter aliquam iniuriam in ipsum commissam. et huiusmodi relaxatio non est in arbitrio iudicis. quia tenetur unicuique ius suum red dere. Secundo modo impeditur ex parte rei publice ad cuius bonum pertinet qd malefactores puniatur. Sed tñ qd ad hoc est dñia inter inferiores iudicem et supremum. s. principem: cui est plenarie potestas publica commissa. Iudex enim inferior non habet potestatem absolvendū eum a pena cōtra leges a superiore suo impositas. sed princeps qui habet plenam potestatem in republica. poterit rem licite absolvere. Si hoc republice videbitur expedire: et passus iniuriam voluerit remittere.

¶ **Q**uoniam iudex possit penam diminuerē? Rñ. fm̄ Hosti. Reo convicto: si in iure certa pena inueniatur: illa imponi debet. abs arbitrio suo committi tur. L. de vi pu. vel pa. l. seruos. et extra de trans. c. si. tamen in humaniorē partem debet semp declinare: et sic mitigare: maxime cum cā subest. puta qd non ex ipso: sed casu culpa pmissa fuit: vel qd iniuria effectum nō habuit: vel ppter etatem puerilem: aut senilem: et hñdī. Et fm̄ Tho. misericordia iudicis habet locum solum in his que et arbitrio relinquunt. Adde p̄dictis qd singulariter dicit panor. in d. c. si. qd iudex potest et dñ in penis imponēdis interdum detrahere seueritatem: recedendo a penis in iure statutis si cā legitime subest. vt puta. quando multitudo delinquentium est in causa. Et sic sine scandalo peccari nō pōt. Idem vbi subest alia legitima causa. vide glo. ibi.

¶ **Q**uoniam iudex possit penam augere? Rñ. augē pena aliquā ad terrorem aliorū: qui prouisi sunt ad culpam: qd multis crassantibus opus est exemplo. ff. de pe. l. aut facta. §. si.

¶ **Q**uoniam iudex indistincte possit cum bona conscientia partes reducere ad compositionem. Respon. Panor. in dicto. c. si. refert Specu. dicere qd si iura partium sunt ignota pōt. Si vero iam sunt clara. vt quia conclusum est in causa: et sic iudici liquet p qua parte debeat ferre sententiam. Spe. hoc dñi lputatōni relinquit. Sed Job. an. dicit qd nisi ali que circumstantie suadeant. abstinere debet a tali compositione: quia non debet de iure vnius dare alteri sine causa. Sed ex circumstantiis possit hoc facere. et ceteris parib' magis debet suadere. actori vincenti: qd reo absoluen do. Ratio: quia sententia ferenda: pro actore est mandanda executioni: et in executionis actu possit fieri longum litigium que ratio cessat ex parte rei: tamen in eo possit subesse causa. vt puta. quia actor est pecuniosus et paratus appellare qntuz iura sibi permittit. Debz ergo bis et similibus causis p̄sideratis iudex abstinere vel reducere ad concordiam.

¶ **Q**uoniam iudex debeat sequi ius vel equitatē. Respon. Panormitanus in dicto. c. finali. fm̄ glo. dicit qd ius semper est proferendum equitati: etiaz vult qd propter equitatem non scriptam: non debet iudex recedere a iure scripto: quia non debz iudex velle clementior lege videri. vt dicit textus in

autentico. de iudi. §. oportet. Sed docto. faciunt tria membra. qd aut neutrum est scriptum. scilicet nec ius: nec equitas. Et tunc iudex debet seruare equitatem: vt in dicto. c. si. Ad hoc adde notabile verbum Inno. in. c. j. de consti. quod sequit Bar. in. l. j. l. de. ll. qd in his que relinquuntur arbitrio iudicis. debet semper seruare equitatem. Aut alterum tñ est scriptum. et illud est seruandum. Tertio aut vtrunq; est scriptum. Et tunc aut ius est scriptum in genere et equitas in specie: vel ecōtra et seruandum est quod in specie reperitur scriptum. qd species derogat generi. Aut ambo sunt scripta specialiter. seu generaliter et tunc cōiter tenet qd equitas est p̄ferenda.

¶ **Q**uoniam liceat iudici iudicare propter probatā cōtra veritatem quam ipse nouit? Rñ. Tho. scōza scōza. q. lxxij. dicit qd iudex in iudicando magis dñ sequi legitima documenta per instrumēta et testes et alia huiusmodi. qd id quod ipse nouit tanq; persona p̄uata. Et hac tamen p̄uata cognitione potest iuari: vt districtius discutiat probatiohes inductas: vt possit eorum defectus inuestigare. Qd si eas non potest de iure repellere. debet eas in iudicando sequi. Dicit etiam Thomas qd si aliquis quem scit iudex innocentem. falsis testibus conuincitur vt occidatur: si iudex non potest inuenire occasionem liberandi innocentem: debet eum ad superiore mittere iudicandum. Si autem nec hoc potest. non peccat fm̄ allegata ferendo sententiam. quia non ipse occidit eum. sed illi qui eum afferunt nocentem. Loncor. Pe. et Ray. Sed legisset canoniste videntur sentire contrarium. Nam Ange. et Imol. in. l. a dino pio. ff. de re iudic. forant hanc questionem. An iudex in criminalibus sciens sententiam iniustam exequi debeat? Et Ange. indistincte determinat qd non: allegando Inno. ita tenuisse in. c. pastoralis. de offi. deleg. Sed Imol. dicit distinguendum: aut talis sententia est absolutoria. et cum habeat executionem paratam. l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iudi. et de ea nō tractatur. Aut est cōdemnatoria. quo casu: aut est pecuniaria: aut corporalis. Si pecuniaria et veniat applicanda fisco. exequetur. et transibit in rem iudicatam sicut cā uilis. licet sit criminalis. Et sic habes qd pena pecuniaria dicitur criminalis. quando applicatur fisco. Aut est pena corporalis affixa corpori. Et tñ si iudex sciat causam iniustam. seu sententiam. non debet exequi fm̄ Innocen. in dicto. c. pastoralis. §. si vero. et Angelus in dicta. l. a dino pio. et Jobanm̄ calde. in dicto. §. si vero. vbi dixit qd si iudici. non vt iudici. sed vt p̄uate persone liqueat accusatum innocentem esse. licet ex actis contrarium appareat. non debet eum condemnare. sed debet de veritate inuestigare. vel scribere principi. argumento. l. j. §. si. ff. de questionibus. Et si veritatem non poterit inuenire: vel princeps non rescribat. potius absoluat. cum sciat in sua conscientia ipsum esse innocentem. licet sit probatum contra. Quod est verum. si iudex propter talem absolutionem non puniretur aliqua pena. Vel solum pecuniaria.

de iudi. z. l. cum quedam. ff. de iurisd. om. iu. Sed
 Jo. an. in. c. j. de obli. ad ratio. vt refert Bar. in. d.
 l. j. dicit. q. predicta sunt vera q̄tum ad executionē
 faciendam in rebus. Sed q. persona possit capi z
 detineri in carceribus: vel decapitari: hoc fieri nō
 potest: cum persona clerici sit exempta a manu iu-
 dias secularis. Et quod de clerico dicit. Idem dic
 de monacho: seu alio qui regulam professionis fe-
 cisset: quia q̄tum ad mundum est mortuus. vt. l.
 deo nobis. l. de episco. et cleri. Et idem concludit
 Bart. dicens q. iudex secularis non potest puni-
 remisi prius degradetur. Et quia episcopi istā de-
 gradatōz non facerent. Et isto inconuenienti sequit̄
 aliud inconueniēs: q. iudices secularis contra ius-
 ticiam faciunt iusticiam de eis: et eos puniūt. Pre-
 dicta vera: nisi facerent professionem existentes in
 carceribus. vt notat Johan. an. ibi. Item predicta
 vera in illis qui efficiuntur clerici vel faciunt pro-
 fessionem: ita q. efficiuntur religiosi. Sed in illis q.
 mutant habitum et efficiuntur bigini: seu milites
 gaudentes: posito q. habeant priuilegia q. sunt ex-
 empti a cura seculari: mutatio talis habitus sibi
 non prodest: quia illa regula non facit eum cleri-
 cum: nec religiosum. Idem Bui. de laude.

Quam iudex ecclesiasticus possit iudicare de
 subditis laicorum principum: et de ipsius princi-
 pibus. Respon. omnis christianus ratione pecca-
 ti efficiatur de foro ecclesie. extra de iudi. nouit. Itē
 si iudex laicus negligit facere iusticiam de subditis:
 potest ecclesiasticus iudex illum compellere ad te-
 nendum iusticiam vel suppleere defectum eius: cō-
 gnoscendo de causa. et sic de illius subditis iudica-
 re. extra de foro compet. ex transmissa. et. c. licet. et
 ca. et tenore. xxij. questōne. v. administratoris. et
 in dicto. c. administratoris. habetur q. si iudex se-
 cularis ab episcopis et ecclesiasticis viris conuen-
 tus fuerit vt faciat iusticiam et neglexerit: post. j. ij
 et. iij. monitione: communionē est priuatus. Et
 dicitur ibi glo. et sic est excommunicatus ipso iure.

Quam iudex ecclesiasticus possit iudicare de
 infidelibus: Respon. fm Ray. directe non iudi-
 cat de his qui foris sunt. scilicet aliquas eis religio-
 nis regulas apponendo. sed in directe iudicat chri-
 stianos: ab eoz. p̄missione subtrahendo. vt. s. Ju-
 deus p̄mitto.

Iudicium. Quid est di-
 cere: debet procedi simpliciter. z sine stre-
 pitu et figura iudicij: Rñ. tūc nō oportet
 q. necessario erigatur libellus vel litis p̄statio
 Potest etiam iudex procedere tempore feriarū ob
 necessitate hominum indultarum. et multa alia
 succiduntur. vt in de. sepe. de verb. signi. vrbunt
 summarie. circa ordinē procedendi. id est breuiter.
 Ita tamen q. totam substantiam comprehendat.
 Vnde in processu: nihil de substantialibus debet
 omitti. vnde libellus ita bene debet esse formatus
 sicut cum ordinare proceditur. Item contestatur
 lis. Item sententia diffinitiuā datur. verbū de fa-
 cto. intelligit manu regia. l. ij. in prin. ff. de ori. iur.
 Et sic omnia omni iur. solennitate. non autem q.

iura alterius v'lo modo ledant contra naturalem
 equitatē. Verbum omni solennitate omissa: tollit
 omnis solennitas iuris civilis. Ea vō que sunt de
 iure gentium. naturali: vel diuino ablata nō sunt
 puta. q. in ore duorum zc. nec poterit tollere defen-
 sionem. nec poterit examinare testes parte absente
 sed bene poterit recipere absq. iuramento. z diebus
 feriatīs in honorem dei. cum hec solennitas indu-
 cta sit de iure civili fm Bart. in. l. filiūssa. ff. de do-
 na. Item poterit vigore talium verborum admit-
 tere testes z p̄sonas a iure reprobatas: puta. relega-
 tas. vel infames. ff. de testa. l. cum. lege. Verbu bo-
 na equitate z omisiss solennitatibz iuris. Dicitur q.
 nō debet intelligi de bona equitate. hoc est nō ha-
 bito respectu ad ciuilia iura. q. hoc est contra. l. bo-
 na fides. ff. de posi. Sed debet intelligi. hoc est non
 illis iuribus. q. ponunt quas dā solennitates seu sub-
 stitutas. q. veritatem negotij nō tangunt. Et ista
 vocantur apices iuris fm Bart. in. l. si fideiussor. §.
 quedam. ff. mandan. Negocium vō principale de-
 bet decidi p̄ iura. vñ seruandum est ius cōe. Item
 nota q. cum in priuilegijs religiosorum dicitur q. post
 positos rimulis z apicibus iuris libere procedere pos-
 sunt plati ad correctionē viciorum. nō p̄ hec verba
 tollit. nec p̄ hōi eximunt a iure cōi. ad quod oēs
 catholici tenent. extra de consti. c. j. Sed nō tenent
 ad ea que nō sunt de substantia iuris. seu ordinis iu-
 diciarij. sine quibus nō potest procedi in iudicio cō-
 tentioso. Sicut etiam cum dicitur in constitutionibus
 fratrum p̄dicatorum. q. electiones fiant fm forma
 canonicā alijs iuris solennitatibus relegatis. si ali-
 quid dimitteretur cum procedit p̄ scrutinium. qd
 sit de substantia forme. cassaretur electō. sed ea que
 non sunt de substantia forme: vt collatio zeli ad ze-
 lum z huiusmodi. per illa verba tolluntur fm Ar-
 chi. flo. verbum sola rei veritate inspecta. p̄ hec ver-
 ba tollitur omnis solennitas iuris. z relaxat sunt
 omnes habene iuris civilis. et solum remanet id
 quod est de iure naturali. Ita q. error: formularū
 seu solennitatum iuris. seu earum omisissio non no-
 cet p̄pter illud verbum. sola. Quod denotat sin-
 gularitatem z vnitatem. Ita q. sola veritas inspi-
 ciatur. z nō ad aliud habeatur respectus. Item iur
 causis plenarijs requiritur citatio p̄emptoria. In sū-
 marijs autem non. vt notat Panoz. in. c. consulu-
 it. de offi. dele. Item vbi nō requiritur ordo iudicari-
 us. inepitudo libelli nō viciat p̄cessum. de elec. c.
 bone. d. j.

Quatuor modis p̄uertit iudicium. xj. q. iij. qua-
 tuor. que continent in his versibz. Quatuor ista. ti-
 mor. odium. dilectio. census. Spe solent hoim re-
 ctos p̄uertere sensus.

Iurare. Quid sit. Rñ.
 fm Tho. scda sede. q. lxxix. iurare est de-
 um in testes vocare. z est actus latie. vñ
 Hiero. sup. Math. Qui iurat: aut venerat: aut di-
 ligat eum p̄ quem iurat.

Quam liceat iurare p̄ creaturas: Rñ. fm Tho.
 vbi s. iuramentū principaliter refert ad ipm̄ deū.
 cuius testimoniū inuocat. Scdario autē assumunt

importantie boni vel mali: ut mater de verberatio filium: vel de bibendo: vel non. et huiusmodi: videtur veniale iuratio et perjuratio. Nec archi. floren. Hoc intellige verum: maxime si quando iurabat habebat intentionem faciendi illud quod iurabat: licet postmodum mutaverit intentiones aliqua de causa.

Quid si quis ex impetu iuravit id quod delibere non iurasset: vbi dicit quod debet servare: si licitum est. Sed contra hoc est. d. An. in. c. sicut ex literis. de iureiur. vbi dicit quod si fuit tanta iracundia: quod id delibere non iurasset: tale iuramentum non est obligatorium. Nam procedunt a pari votum et iuramentum: ut notat in. c. j. et. ij. de iureiuran. Et ita ibi determinat. d. An. per illud quod dicitur Thob. quod in voto tria sunt necessaria. scilicet deliberatio. propositum voluntatis. et promissio. Et idem in iuramento. Idem tenet glo. singularis. in. c. dudum. de puer. coniu. quod votum factum calore iracundie non obligat. Et ibi tenet Panor. quod vbi tantus fuit iracundie calor: quod sedato calore non fecisset votum: non obligat apud deum: quod deus vult militem omnino voluntarium. et non est. xv. q. j. ar. in. d. c. sicut. Tamen quod difficile est talem calorem probare: servaret in practica opinio Joh. an. qui voluit quod votum factum calore iracundie obligat: nisi esset tantum quod sciret quaedam mentis alienationem ex multo furore. Et sic intelligit glo. s. Et sic Panor. videtur dicere. quod vbi profertur de a voluntate. puta. quod sedato calore non fecisset tale votum: non obligaret in foro prentioso. In foro autem anime stabitur dicto eius. Idem in simili videtur dicere glo. in. c. ex literis. de dimor. vbi dicitur quod confessio facta calore iracundie: non preiudicat nisi detur perseverantia. Idem tenet Panor. in. c. si vo. de iureiur. et allegat. d. An. p. hac opi. in. c. sicut. Et credit quod huius opinionis sit etiam Jo. an. quod si calor iracundie fuit tantus: quod illud delibere non iurasset. non est obligatorium tale iuramentum: quod deficiat iudicii seu discretio.

Quid dicendum de iuramentis in quibus deficiat alius comes. puta. iusticia an talia sint obligatoria. et talis iurans peccat mortaliter. Quod est valde pulchrum. Dicendum primo. prout habet per Archi. in. c. si aliquid. xxij. q. d. in. ij. et per Panor. in dicto. c. si vo. quod quicumque iurat se aliquid facturum: obligatur ad illud faciendum: nisi illud vergat in interitum salutis spiritualis: vel corporalis: vel in dispendium salutis eterne: vel in peiores exitum: vel contra bonos mores naturales. et dicitur vergere in interitum salutis spiritualis: quando obligat ad peccatum mortale: quod est mors anime. Vergit autem in interitum salutis corporalis: quando obligat ad id quod est mors corporis. Dicitur autem vergere in dispendium salutis eterne: quando obligat ad veniale: quasi disponat ad mortale: et sic ad interitum salutis eterne. Quarto casu. quod tendit in peiores exitum. Et hic casus est multum generalis et potest in se comprehendere peccatum mortale. et veniale. Et textus in dicto. c. si aliquid. dicit tale iuramentum non servandum. Et Archi. ibi dicit. quod iuramentum vergit in peiores exitum sex

modis. Primo. quando iuratur aliquid quod est mortale. Secundo. quando iuratur aliquid quod est veniale in se. Tertio. quando iuratur aliquid quod esse est indifferens. tamen ex circumstantia efficit veniale vel mortale. Exemplum. ut si quis iuravit quod nunquam erit negociator: vel miles: vel quod non recipiet feudum a tali domino: vel quod non recipiet mutuum: vel quid simile. certe si res venit ad casum in quo non potest aliter vivere nisi veniat contra iuramentum. non tenet illud observare. quia si a principio fuisset iste casus. iuramentum fuisset temerarium. Et ideo potest propria auctoritate contravenire. quod est notandum. Quarto. cum iuramentum excludit opus faciendum ex charitate. vel quando iuratur quod nihil ex charitate dabit tali: vel quid simile. quia non est verisimile quod deus recipiat talia. cum ipse mandet opera charitatis exerceri. et iuramentum non debet esse iniquitatis vinculum. extra. c. quanto. Quinto. cum excludit opus de genere bonorum. ut cum quis iurat quod nunquam erit episcopus vel clericus: vel monachus: vel non celebrabit: vel quod ad mensam. vel quod non ieiunabit pro peccatis suis in pane et aqua. vel non dicit psalmos: vel quod non ieiunabit in lictis et honestis: vel quod ad certum tempus. Non tamen notavit. xxij. q. iij. in principio. quod talia iuramenta. scilicet quod nunquam erit episcopus: vel religiosus et generaliter omnia quibus iuratur aliquis quod non est mortale nec veniale. sunt servanda. Idem Gratianus. xxij. q. iij. §. vlti. Sed Archi. lxxv. dist. florentinum. improbat opinionem illam per textum illum. per quem habetur quod qui iuravit quod nunquam erit episcopus. repellitur ab episcopatu. Sed potest dici quod hoc non est. quia iuramentum sit obligatorium sed quia mortaliter peccavit temere iurando. Cum autem sint due partes iniusticie. scilicet facere malum et declinare a bono. Sicut iuramentum non obligat ad faciendum malum. ita nec obligat ad declinandum a bono. cum nulla sit utilitas in observatioe talis iuramenti. Et hoc dico propter obedientiam: propter quam et si non sit faciendum malum. est tamen dimittendum bonum. cuius dimissio compensatur cum bono humilitatis. que servatur in obedientia. Preterea: cum dominus consulat opera perfectionis. contra ius quoddammodo esset: si vellet quod occasione iuramenti a talibus aliquis abstineret. Sexto. cum excludit opus indifferens. pia intentione pro deo vel proximo faciendum. ut si quis iuret quod non loquetur Martino. vel quod non intrabit domum eius. vel non coquet ad furnum eius. vel ad eius molendinum non molet. vel non vendet ei rem pro minori precio quam tali et similia. Non tenetur iurans ad observantiam talis iuramenti. si vult contrarium facere pia intentione propter deum vel proximum: vel saltem ad tollendum scandalum proximi. contra quem sic iuravit. Unde secundum Adoniam in primis tribus casibus. potest quilibet sic iurans propria auctoritate contravenire. sed imponenda est ei penitentia de temerario iuramento. in reliquis autem tribus casibus huiusmodi iuramenta non sunt obligatoria. nec imponenda sit penitentia propter transgressionem ipsorum tanquam pro mortali: non

Jurare

et pedit tamen propria auctoritate contravenire: nisi propter urgentem necessitatem: tum propter reverentiam sacramenti tum propter scandalum simplicium.

¶ Ex predictis decidit qd. an valeat iuramentum qd. quis prestat de non fideiubendo pro alio. Jo. an. dicit q. aut salus primi periclitat nisi fideiubetur. Et tunc non tenet ad observantiam talis iuramenti: quia iuramentum non extenditur ad hunc casum incogitatum. Et si tunc cogitasset: iuramentum fuisset temerarium. Et sic non observandum. Et hoc habet Panor. p. indubitato in. c. si vo. de iur. iur. q. in tanta necessitate tenetur quis subvenire proximo. lxxxv. di. pasce. imo panor. sentit. q. tale iuramentum non obligat: ubi cum q. primus vere indiget tali fideiussione: licet non periclitet salus propria: etiam tenendo q. dare elemosinam non sit in precepto: nisi in extrema necessitate. q. licet fideiussio hoc casu non sit in precepto: tamen est de consilio. et est opus ex pietate faciendum. propter deum et amorem proximi. Sed non potest quis obligari: ut non faciat opera pietatis et perfectionis: quia non est verisimile q. deus talia iuramenta recipiat propter salutem suam. Et idem per omnia dicendum: quia quis iuravit non mutare pecuniam eadem ratione. Et videtur innuere Panor. q. in predictis iuramentis: iurans potest auctoritate propria contravenire: ex quo expresse dicit. q. talia iuramenta non sunt obligatoria. Idem videt innuere glo. Ray. que dicit q. petenda est absolutio a superio: qui huiusmodi iuramenta debet de factis relaxare. vel potius ostendere obligatoria non fuisse. Pro predictis facit singulare dictum monal. in ti. de iuramento ubi facit regulam generalem: q. ubi dicitur quid iuratur faciendum vel vitandum: quod facere vel vitare circumscripto iuramento esset mortale vel veniale: non est servandum huiusmodi iuramentum sed potest auctoritate propria contravenire. Nec monal. dispensatio enim requiritur in iuramento licito: aut quando dubium est an sit licitum. Sed ubi constat q. tale iuramentum est illicitum: nulla requiritur dispensatio. Et satis videtur illicitum quando est contra charitatem proximi. Pro hoc facit singularis theologia Inno. in. c. venerabilem. de elec. q. non solum in temerariis iuramentis: sed etiam in licitis et honestis potest quis venire contra propria auctoritate: instante necessitate: si superior non possit adiri. rj. qone. iij. antecessor. Idem putat: si magna utilitas spiritualis hoc exigit. Sed hoc vltimum non placet Hosti. quia propter utilitatem non est periurium committendum. Sed. d. Lardi. placet dictum Inno. quia magna utilitas equiparatur necessitati: ut notat idem Inno. in. c. cum omnes. de consti. Et hoc etiam placet Panomi. Et hoc quando immineret talis utilitas pro qua superior ipsum: si potuisset adiri: verisimiliter absolvisset a iuramento. Idem tenet Directoria. lib. ij. De hac materia vide singularia supra. Alienatio.

¶ Quid si quis: quia iuravit facere aliquid quod est veniale peccatum: ideo committit illud? Rñ. fm. Dñi. Il Du. notavit q. talis mortaliter peccat.

nam impia est promissio que scelere adimplet. rxiij. q. iij. in malis. ut si quis propter hoc q. iuravit superflue comedere: vel dicere verbum otiosum. superflue comedit: vel loquitur otiose. talis mortaliter peccat. non q. superflue comedit: vel loquitur otiose. qd. in se veniale est. sed q. transgreditur preceptum in malis promissis. Quidam tamen dicunt ut. s. v. q. sic transgrediendo non peccat: nisi venialiter. q. predicta autem otiositas. non intelligit ita generaliter. q. extendat ad mala venialia. q. quantum ad illa non est preceptum. sed consilium tamen. Idem monal.

¶ Quid si iuramentum non possit servari sine interitu salutis corporalis. an sit servandum? Panor. in. d. c. si vero. dicit q. iuramentum non est servandum nisi sine interitu salutis corporalis servari non potest. hac ratione. Sicut enim non valet iuramentum tendens in mortem alterius. rxiij. q. iij. c. ita et fortius. non debet valere si tendit in mortem propriam: ut in. c. si non licet. rxiij. q. v. Glo. in. d. c. si vo. hoc intelligit verum quod directe vergit in mortem. Secus si occasionaliter. Proinde exemplum in vltimontano qui iuravit trahere mortem de mense augusti. romae. Nam sic iurans debet iuramentum servare fm. gloriam quam velit dicere q. licet aliquando ex tali mora. propter intemperiam aeris contingat vltimontanis moris: tamen hoc non semper accidit. Et sic directe non tendit ad mortem. sed occasionaliter. Sed Jo. an. dicit dictum glo. se verum. nisi ex imminente infirmitate. vel copietate ene iudicaret sic iurans mortuus ex tali mora. quod est valde notandum. Et probatur ratio. nam ex his circumstantiis iuramentum apparet temerarium. ideo non est verisimile q. deus recipiat tale iuramentum pro quo creatura incurrat mortem. Et pro hoc dicerem q. si a peritis medicis diceret fratrem. cartusienis ordinis non posse aliter mortem evadere. nisi per carnium. quod non obstante regula seu voto. deberet carnes comedere. Sicut enim iuramentum non ligat. propter periculum mortis: ita nec votum. cum paribus palibus ambulat: ut notat in. c. j. r. c. debitor. extra. eo. r. c. licet. r. c. magne. devoto. feret tamen q. magister Ray. de villa nova summus medicus fecit tractatum. in quo conclusit vitam posse restaurari sine elu carnium. Dicit enim q. vinum medicere: maxime aromaticum. et vitella duorum mediocriter mollia que acutissima digestionem continent in laudabilem multum sanguinem sunt ad hoc magis potentia quam carnes. Et certe si hoc est verum cessat primum dictum. Sed ubi ex circumstantiis medici dicerent contrarium. prederet dictum meum. Item possit contingere q. infirmo ova essent fastidio. Item q. non posset illa cape ut plures existunt quo casu in dubie illud esset tenendum. Nam necessitas exultat ab omni precepto. ut in. c. ij. de obser. ae. Nec Panomitanus.

¶ An autem iurans redire ad carcerem teneat redire? Dicit fm. doct. q. si carcer erat iniuriolosus: hoc est. q. iniuste detinebatur. non tenet redire. Secus si iuste vide hunc casum diffuse s. Accusatus. r. c. Jucarceratus.

¶ Qui sunt illi qui admittuntur ad iurandum? Rñ. fm. Directoria. ubi s. q. ois qui est dolus ca.

... talis et iuramento obligat...
... non potest servari sine interitu salutis corporalis...
... iuramentum non est servandum nisi sine interitu salutis corporalis servari non potest...
... Sicut enim non valet iuramentum tendens in mortem alterius...
... non debet valere si tendit in mortem propriam...
... hoc non semper accidit...
... sed occasionaliter...
... pro quo creatura incurrat mortem...
... si a peritis medicis diceret fratrem...
... non obstante regula seu voto...
... carnes comedere...
... iuramentum non ligat...
... cum paribus palibus ambulat...
... magister Ray. de villa nova summus medicus fecit tractatum...
... conclusit vitam posse restaurari sine elu carnium...
... vinum medicere...
... vitella duorum mediocriter mollia...
... que acutissima digestionem continent in laudabilem multum sanguinem...
... sunt ad hoc magis potentia quam carnes...
... certe si hoc est verum cessat primum dictum...
... ubi ex circumstantiis medici dicerent contrarium...
... prederet dictum meum...
... Item possit contingere q. infirmo ova essent fastidio...
... Item q. non posset illa cape ut plures existunt quo casu in dubie illud esset tenendum...
... Nam necessitas exultat ab omni precepto...
... Nec Panomitanus...
... An autem iurans redire ad carcerem teneat redire...
... Dicit fm. doct. q. si carcer erat iniuriolosus...
... hoc est q. iniuste detinebatur...
... non tenet redire...
... Secus si iuste vide hunc casum diffuse s. Accusatus...
... Jucarceratus...
... Qui sunt illi qui admittuntur ad iurandum...
... Rñ. fm. Directoria. ubi s. q. ois qui est dolus ca.

par: et talis ex iuramento obligat. sed vsq; ad. xiiij. annos pater potest renouare q; cito scit. xxij. q. v. par. uuli. Sed votum religionis non tenet statim renouare cum scit. sed tñ ad annum et diem contradicere. dum tamen non consenserit. xx. q. ij. puella. Itē clericus iurare extra de elec. significasti. qui in his verbis continet. Pax et fama. fides. reuerētia. cautio damni. Defectus veri. sibi poscunt magna caueri. Pro pace iurare licet. xxij. q. j. omne. extra de iudi. nouit. fama. p fama conseruanda p purgationem. licet. extra de pur. ca. quotiens. Fides. p fide retinēda si suspectus est in fide. de cō. dif. ij. ego berēgarius. Reuerētia p reuerētia seu obediētia exhibēda superior. xxij. di. q. q. Cantio dāni. p dāno dato iurat. ij. q. j. in pmissis. Defectus veri. p veritate habēda vel inquirēda vbi alij delunt. d. c. significasti. r. d. c. omne.

Quoniam si quis simpliciter iuret intelligatur aliqua conditio: Rñ. fm. Hosti. multe conditiones etiam si taceant intelligunt. Primo intelligitur si deo placeat. Secundo si pape placuerit. extra eo. venientes. quia in omni iuramento exprimit auctoritas superioris cuiuscunq; extra eo. ea te. Et ppter hoc fide. cōsilio. c. q. format banc. q. Quidam clericus scholasticus in minoribus filiussa. existens in studio de voluntate patris obligatus est p iuramentum non exire districtum boi. nisi prius solueret debitum. reuocatus a patre ad certam diem. petita licentia a creditore. sed non obtenta redit ad patrem vel epm. nunquid sit pcurus. Et concludit. q. primo excusat. ppter pceptum patris. ad quod multipliciter ex lege filius est obligatus. ergo videt q. omnis obligatio. etiam facta cum iuramento p filium. intelligatur: saluo iure patris. Et inter alias conditiones quas habet iuramentum ista est petior. q. in eo intelligit saluum ius alterius: vt extra eo. c. cum contingat. r. c. quanto. r. d. c. venientes. hinc est q. filiussa. non potest vouere sine consensu patris. ecce pro voto religionis. p quod soluit patria potestas etiam cum iuramento: vt. xxij. q. v. c. pueri. Et licet ille canon videat loqui de impuberibus. Idem est de puberibus. Nam in impuberibus obligat etas in puberibus patria potestas. Et concludit fide. q. iste scholasticus excusaret a periurio. etiam ppter iussum epi. Addit tamen q. p dicta intelligunt vera. vbi filius non procurauit se reuocari. alio secus. Tercio subintelligit. si res in eodem statu pmaneat. extra eo. quoadmodum. ideo si quis iurauerit accipere Bertā in vxore. si ipsa postmodū fuerit fornicata: vel supuenerit lepra. vel alia infirmitas incurabilis. non tenet obseruare iuramentum. d. c. quoadmodum. Et ob hoc Bar. in l. qui seruum. de verb. obli. determinat banc. q. fca pacem cum meo inimico. r. pmissi eum non offendere. Demū ipse fuit exbannitus. Et ex forma statuti quis potest impune occidere eum. An eum occidendo videat frangere pacem? Quidam determinauit quon. arg. d. l. qui seruum. iuncta. l. si seruum. de ver. ob. Idē tenet Bart. Et pbat hac rōne. quia pmittendo

non offendere intelligit. nisi lege permittente vt. l. quero. §. inter locatores. ff. loca. Item quia ita videtur facta pax. scz rebus sic stantibus. d. c. quem admodum. Idē videt tenere Job. an. in. c. frustra in mercu. de re. iur. in. vj. Item promissisti me non offendere sub pena. c. duca. Offend. s. consociū meum. id est qui me insectat gratia defensionis: vt ni hilominus tenearis ac si me offendisses. de quo p Spec. r. Jo. an. in titulo de pace r. trega. Quarto intelligit. si seruet mihi fides seu promissum. extra eo. puenit. Et ob hanc conditionem dicit Barto. in l. si cum venerit. ff. p socio. q. si pmissi non diuidere societatem. intelligit si seruet mihi pmissum. Et addit q. ista conuentio habet etiam istam conditionem. nisi socius sit rixosus vel molestus. Qd est vtile ad. q. q. pupillus non potest puocare ad diuisionem socum: vt. l. si pupillum. ff. de re. eorum. Quod intelligit. nisi habeat socum odiosum vel molestum. Et hoc etiam facit ad testatores qui sepe apponunt in testamento. q. fratres non possint diuidere. Intelligit etiam sub dictis conditionibus. Et qñ huiusmodi pmissiones obligant. vide s. fides. Quinto intelligit si res sit honesta et possibilis. d. c. quoadmodum. r. c. quintanallis. extra eo. Sexto. si iuraueris mihi reddere pecuniam subintelligit. si ego tibi numerauero. L. de non nu. pe. l. indubitata. Septimo. si iuro dare tibi dotem intelligit si nuptie fuerint subsecute: vt. ff. de iu. do. stipulationem. Octauo. si non immoderatum quid papiat a superiore vel ab arbitro: vt filios exheredare: vel vxorem expellere. d. c. quintaualis. vel curiam principis non intrare si erat consiliarius vel ad aduocatus. extra eo. veniens. Pro hoc facit. quia iuramentum non extendit ad versimiliter non cogitata: vt in. d. c. quemadmodum. Nec obligat vltra consensum. facti dicto. c. quintaualis. r. c. veniens. Et notat Panor. in. c. cum gratia. de comod. Nono. si facultas subsit. extra eo. c. querelam. r. c. breui. vbi habetur q. difficultas excusat a periurio licet fm glo. ibi non liberet a pena conuentionali. Decimo. si iuravi tibi reddere. L. lib. as vsq; ap certum tempus. subintelligitur nisi iudex interdicit arg. extra de cen. si. significauit. Undecimo. si iuro tibi reddere granum: vel vinum r. huiusmodi. intelligitur eiusdem bonitatis. ff. si cer. pe. cum quid. Duodecimo cum quis iurat factum alterius. subintelligitur. q. ad hoc perficiendum bona fide laborabit. extra de spon. ex literis. el. ij. Tredecimo. qñ iuro tibi fidelitate. vel q. non ero tibi cōtrarius subintelligitur nisi ius meum. vel mecum petendo vel defendēdo extra. c. petio. Decimoquarto. subintelligitur si ab illo cui iuravi fuero absolutus. d. c. quintaualis. Quindecimo. si vir r. mulier iuret contrahere. subintelligitur. nisi alteri quid turpe accadat r. huiusmodi: vt dictum est: vel nisi per alterum ster. extra de spon. de illis: vel nisi ex mutuo consensu inuicē se absoluant. etiam si essent iurata extra de spon. c. ij. Sedecimo. si iuro tibi tanq; regi vel episcopo. te deposito non obligo: Idem videtur si tu tanq; episcopus iures mihi restituere pe

Jurare

curiam quam mutuam. nam depositus non teneberis. Quod credo verum si in utilitatem ecclesie pecunia versa est. xv. q. vj. alius. Item speciales conditiones non subintelligunt in iuramento si non exprimentur. Quis mente concipiant. xxvij. q. vltima. c. vltimo. nisi ubi lex exprimit aliquid agi tacite inter contrahentes. tunc illud pro expresso habetur. d. l. cum quid. Et hec vera sunt in promissionibus iuramentis. sed in assertoribus iuramentis nulla conditio subintelligitur. et de tali loquitur. d. c. vltimum. Non tamen di iuramentum conditionale. Quis omnes promissas conditiones intelligant. ff. de condi. et de. l. conditiones.

¶ Quid aut sit iuramentum promissionum. vel assertorium. Dicunt Ray. q. assertorium est cum iuratur de presenti aut de preterito; puta. sic esse vel non esse. Promissionum vero est de futuro; ut cum aliquis iurat aliquid se dicturum vel facturum.

¶ Pone. Quidam alij fecerit iniuriam. et pro illa iniuria petebatur quedam summa pecunie in iudicio. postea compromiserunt in arbitros pro iuramento. qui condemnauerunt eum ut exiret civitate; nec rediret donec alter duceret reuocandum. nunquid tenet exire? Ita. fm. Dir. q. non. d. c. veniens. et. d. c. quinta uallis. quia illa est pena corporalis que est maior omni pecuniaria. ff. de his qui no. infra. qd. ergo. §. pena. Et hic agebatur pecuniariter. Sed pone q. condemnauerunt eum ne litigaret pro pecunia. nunquid potest contrahere? Host. dicit q. sic. q. vsus. procuratoris est valde necessarius. ff. de procur. l. j.

¶ Sed pone q. procurator iuravit nomine domini et per iuravit. An ipse procurator sit piurus? Dicunt fm. quosdam et bene. q. is qui taliter ad iurandum constituit procurator non est periurus. licet scienter falsum iuret. cum non intendat propriam animam obligare. puniri tamen debet cum sit cooperato; per iurij. de offi. dele. c. j. Is tamen in cuius animam prestat. incurrit periurium. Et hoc nota. quia singulare.

¶ Quid si iuravi tibi dare. x. Et tu mihi debes alia x. nunquid possim compensare? Ita. Panor. in. c. ad nostram. el. j. extra eo. dicit q. non. quia iuramentum est obseruandum in forma specifica. nec sufficit illud adimplere in effectu. patet ibi per text. illum. quia iurans tenet prius actualiter soluere. nec sufficit compensare quod compensatio sit ficta solutio lisi peculium. §. j. ff. de statu lib. Et dicit Panor. q. doc. nostri communiter sentiunt quod dictum est Sed contrarium dicit sensisse Bart. in. l. amplius ff. rem ra. ba. ubi ponit talem. q. Quidam tibi promisit soluere certam quantitatem. et hoc iurat. postea compensat tecum. nunquid pro hoc sit piurus? Et concludit q. non. Nam conditiones debent impleri in forma specifica. sicut iuramentum. ut in. l. qui heredi. in principio. et. l. meuius. ff. de condi. et de. Sed iussus dare implet conditionem compensando; ut. d. l. si peculium. ergo. et. Preterea; si ego impediore iusta de causa facere quod promisi. non sum piurus; ut in. l. si. ff. qui satisda. co. Sed si ego

non soluo tibi. quando tu debes mihi tantumdem. ego impedio; a te. quia ideo non tibi soluo; quia tu non soluis mihi; unde quasi facto tuo impeditus non debeo esse periurus. hanc rationem facit text. in. l. iij. ver. Item queritur. ff. de sta. lib. Et concludit Panor. ob rationes Bart. que videntur valde efficaces. q. ante factum est sequenda opinio prima. quam tenet Job. an. et Inno. sed post factum ut quis excusetur a periurio. sequenda est opinio Bartoli.

¶ Quid si quis iuravit tenere obstagia in certo loco. Et non habet ibi quod comedat. nec unde soluat? Ita. fm. Hosti. si tempore obligationis iam erat non soluendo. tenentur obstagia seruare. quia videt ad hoc se obligasse ut victus querat manibus suis. vel mendicando. Sed si tempore obligationis erat soluendo. et nunc devenit ad paupertatem. tunc distinguo. quia si est talis q. possit mendicare sine verecundia. dico idem quod prius. Sed si est nobilis. et in dignitate. tali subueniendum est iuris beneficio. extra eo. querelam. et. c. biemi.

¶ Quid si debitor iuravit creditori se soluturum in certo termino et impeditus non potest? Ita. fm. Hosti. Si quando iuravit credebat se non posse soluere. vel non habebat probabilem causam credendi tunc in utroque casu periurat. quia in primo deere veritas. In secundo iudicium. Si vero ab initio credebat probabiliter se posse soluere. non periurabat. Et si postea fecit posse suum. non est periurus. Sed et multo magis excusatur si misit pecuniam tempore debito. sed casu perdita fuit. extra de iureiur. querelam. q. si postea lapsa termino posset. et non solueret. piurus esset. lapsus enim termini non substituit obligationem iuramenti. extra de dolo et contu. cum dilecti.

¶ Quid si iuro aliquid generaliter. nunquid ad speciale teneor? Ita. fm. Hosti. Cum generalitas obsecritatem pariat. non video cogitasse de his super quibus specialiter iuraturus non fuisset. Et sic interpretatum est iuramentum fm. intentionem iurantis quando sine dolo quis iurat. Secus autem quando ipse cum dolo est. et ille cui iuratur est sine dolo. Ideo si emergat casus inopinatus de quo si cogitasset nullo modo iurasset. non teneor. Adde singulare dictum Panor. in. c. veniens. extra eo. ubi habetur fm. Inno. q. si iuramentum fuit generaliter prestitum. tunc non creditur nisi ad ea de quibus cogitatus est; vel debuit merito cogitari. extra eo. quinta uallis. Si autem iuramentum fuit specialiter prestitum. tunc dicit q. iuramentum recipit interpretationem fm. ius in foro contentioso. Sed in penitentiali fm. intentionem iurantis. Et pro hoc soluitur qd. Quidam clericus iuravit stare mandato episcopi. qui precepit ei ut beneficio renunciaret et q. non appellaret. Certe ex quo non erat verisimile q. de his cogitasset. poterit precepto non obstante appellare. Et ita fuit determinatum pro doc. de ro.

¶ Et pro predicta soluit notabilis qd. de mercatore de robato in nemore. qui timore mortis iuravit latro mibus. q. eisdem portaret certam summam denari

riorem. Quod an sit obligatum
qd. promittit. Ita. fm. Panor.
aut tamen punitio non habuit
et tunc non videtur quod de
as iuramentum accipit. par
e. burnar. cur. r. q. v. j.
attingit. com. de. line. et
venale. et hoc peccat sol
Sed in alio nullum erit pecc
riore. mem. p. hoc qd. in
Bart. habet autem in obli
contrahendo peccat mor
tus. Sed rone metus non p
cuti. v. v. v. contra iuram
Et dicitur q. ubi constituit
minum se obligandi. debet
cor non ita acriter. Et sic resti
rum. extra. c. aut sumus und
mam se obligandi. vel ne. Et
tur. d. c. veni. Nam in d
no habent autem se obli
accidit contrarium. adeo ne
am deorande. voluit q. in du
post factum respectu pene. qu
sunt in maiorem partem. ut
q. mental. de. Panor. Quo t
no habet animi se obligandi
talis metum passus peccaret n
de hoc videt totus r. raciona
dem fm. Bon. in. u. di. xxxv
ruit. cum tamen animi non ha
lect in foro contentioso talis
in foro contentioso. hanc rone. qui
no est foris obligatio. v. v. v.
matrimonium non est veni
le contentiosum. nec veni
nisi ad ius obligandi. Si
ramenti dolo. Inter obli
q. quomodo aut verba quis
p. v. v. v. cu iuratu intelligit.
t. v. v. v. intelligit. ut dic
p. v. v. v. ubi supra. ubi supra
iudicium. Et videt. Bon. ubi d. v.
mentum coactum la obligatio
gant inter iuramentum asserto
Respectu assertio coactio no
tanto. Si quis coactus iurat
m. incurrit crimen periuri. J
n. s. o. coactio que surgit ex
in contentiosum verum excusat
mentum licitum est. et no est c
promittit aliquid alicui se factu
talis iuramentum potest interve
et ad iudicium etiam constam
Bart. q. Sing. videt tenere tale
iuramentum. ut de quodam qui
iuravit in virosam. Ideo e
voluntate inter foru
iuramentum. Ita q. obligatio iur
mentum debet obligant iuran
iuramentum coac

triorum. Querit an sit obligatus ad observandum quod promittit: Rñ. fm Panor. in c. si vo. extra eo. qd aut metum passus non habuit animum se obligandi et tunc non indiget quo ad deum absolutone. qd deus iuramentum accipit pat ex corde. peccat: vt in c. humane aures. xxiij. q. v. Peccat tñ iurando. qd assumpsit nomen dei sine effectu. Erit tñ peccatū veniale et forte hoc peccat solum in homie pfecto. Sed in alio nullum erit peccatum. cum excusetur rōne metus. p hoc qd hñ in sili. xxiij. q. ij. ne quis. Aut habuit animum se obligandi. Et tunc puto qd contraveniendo peccet mortaliter. qd affinit consensu. Sed rōne metus non puniretur ita acriter. si cut si venisset contra iuramentum libere pstitum. Et dicerem qd ubi constaret de hoc. scz qd habuerit animum se obligandi. deberet puniri p mortali. licet nō ita acriter. Et sic restringo. c. verum. §. ceterum. extra. e. aut sumus indubio: an habuerit animum se obligandi vel ne. Et dico qd sic pnie loquitur. d. c. verum. Nam indubio. psumedum est qd nō habuerit animum se obligandi. Sed qd posset accedere contrarium. ideo ne ecclesia daret materiam deierandi: voluit qd in dubio observaret. Sed post factum respectu pene. que est restringenda. p sumit in mitiorem partem: vt. s. non puniat tanqz p mortali. bec Panor. Quo tñ ad pimum. scz qñ nō habuit animum se obligandi. tenent theologo. qd talis metum passus peccat mortaliter. p iurando. Et hoc videt tutius r rationabilis. Idem dicens fm Bosñ. in. iij. di. xxxij. de eo qui dolose iuravit. cum tñ animum non haberet se obligandi. qd licet in foro contentioso talis iurans teneat nō tñ in foro conscie: hac rōne. qñ obligatio iuramenti nō est fortio: obligatō voti: vel matrimonij. Sed matrimonij non est verum matrimonij: nisi ad sit consensus interior: nec votum est obligatorum nisi ad sit intentio obligandi. Sic ergo nec ipsum iuramentū dolosum. Nec obstat auctoritas Iudorij qd quacumqz arte verboū quis iuret: deus sic accipit: sicut ille cui iuratur intelligit. Rñ. Bosñ. qd iste sermo causaliter intelligit: vt dicat qd deus sic accipit: qd sic vult accipi ab ipsa ecclesia. Et sic vult etiā iudicari. Et vide Bosñ. vbi s. vbi querit: an iuramentum coactum sit obligatorum. Quidā distinguunt inter iuramentum assertorium. et pmissorium. Respectu assertorij coactio nō excusat a toto: sed a tanto. Si quis coactus iurat et asserit falsum esse verum: incurrat crimen pñrij. In iuramento vo. pmissorio: coactio que surgit ex metu qui pōt cadere in constantem virum excusat a toto: tale em iuramentum licitum est. et nō est contra deū. quo quis pmittit aliquid alicui se facturum. Et ideo respectu talis iuramenti pōt intervenire coactio sufficiens ad iudicandum etiam cōstantem virum. ergo rē. Sed qd Aug. videt tenere tale iuramentum esse obligatorum: vt de quodam qui coactus iuravit dicere quandā in vxorem. Ideo est alius modus dicendi: vt distinguat inter forum ecclesiasticum. et forū conscie. Ita qd obligatio iuramenti coacti extraneo se habet obligationi iuramenti dolosi. Nam in foro ecclesie iuramentum coactum non est obli-

gatorum. Nam ecclesia psumit qd iuraverit non voluntate implendi iuramentum. sed potius evadendi periculum. etiam in odium violenti. qui nullum habet ius repetendi. In foro autē dei iuramentum coactum obligatorum est. cum deus respiciat voluntatem interiorem. et voluntas nō possit cogi coactione sufficienti sed inducente: Et ita cum talis voluntas coacta: volūtas sit. iudicat deus talem hominem obligari: etiam in foro conscientie. Et fm theo. est consulendum ei vt iuramentū impleat: nisi relaxatōnem inueniat. Et hoc si iuramentum fuit respectu rei licite. Nec obstat de voto. scz qd vota coacta. non obligant. quia dico qd non est simile. quia votum respicit obligationem ad deum: qui vult sacrificia nō coacta. Si quis tñ coactione inducente cogat: vt votum emittat: vix. vt in periculo mortis existens a dño liberet. non videt absurdum dicere eum esse obligatū. Nec etiā est sile de matrimonio: vt dictū est.

¶ Quid de duobus habentibus mensuram cōtatis: vel stateram quam consueverunt portare ad vendentes et mercedem recipere. si iuraverunt sibi vicem decetero nō portare: Rñ. fm. v. Si ex hoc multum damnificati sunt: puta. quia psum est de alia mensura. nō possunt auctoritate. pnia venire contra iuramentum. nisi forte ex hoc ad extremā necessitatem devenirent: vel nullo modo possent habere unde viurent. Episcopus tñ absqz tanta necessitate posset huiusmodi iuramentum in melius cōmutare. cum nulli sit vtile et aliquibus damnosum.

¶ Sed si vnus pñdictorum piurat. nunquid alter poterit venire contra iuramentum: Dicendum qd si intendat iurare sub conditione. scz si alter non portaret. tunc altero portante nō tenebit. Si autē absolute iuravit tenebit. qd si nescit quō iuravit vel induerit. tunc si emolumentum est cōmune amobus. vno piurante: reliquis nihilominus tenebitur. cum nullum ex hoc fiat ei pñdiciū. Si autem emolumentū est solum eius qui portat. tñ beignius est interpretandum. s. qd nō seruanti fidem. nō pñserit cum dño suo et lucro alterius. Nam generaliter fm Hostiē. et Ber. si duo sibi aliquid ad inuicem iuraverunt. vno nō seruante. alius nō tenet. extra eo. sicut. el. iij. nisi qd iuratur est. esset in honorem dei. vt si iurauimus qd diceremus psalterium p inuicem. vel ad certam elemosynam daremus.

¶ An quid paganus qui iurat p falsos deos nō concessos: teneat: Rñ. fm Ray. qd cū iuravit peccatum cōmisit in iurando. Sed si modo nō seruat fidem pmissam: addit peccatum peccato. Concoz dat Tho. et addit qd licitum est accipere iuramentum eius qui paratus est p falsos deos iurare. non tñ licet eum inducere ad hoc.

¶ Quid si quis audit aliquē iurare id: qd audiens scit falsum esse: Rñ. fm Ray. sufficit audienti. et tenet vt iudicat illis qui pñt pñcere. et nō obesse piuro siue eum corripiendo. siue p eo orando. xxiij. q. v. hoc. videt.

¶ Quid si quis iuravit non revelare secretum: an

stante iuramento: possit habere regressum? Dic q non: sed debet seruire iuramentum. vide s. Dos. Adde pdictis quod singulariter notat Panoz. in c. non sine. de arbi. vbi ponit istam regulam quaz dicit esse verissimam. q. quatumcuq; iuramentum prohibeatur a quacunq; lege etiam canonica vel diuina. tamen si no continet in se peccatum. tenetur iurans obseruare iuramentum. licet peccauerit in iurando. pro hoc facit. c. 7 si cbastus. extra eodem.

An autem mulier que fecit donationem. et iurauit non contrahere. superuenientibus liberis possit reuocare? Vide s. Donatio. j. t. c. Emptio.

Iuramentum. j. Que est forma iurandi? Multe sunt. Nam olim in testamento veteri aliter iurabatur aliter in testamento nouo. Et fm Boñ. in. iij. dis. xxxix. duplex est modus iurandi. scz per prepositionem. per. 7 per prepositionem. in. Que autē sit differentia. dicit q. per. magis dicit ipsam veritatem sub ratione testificantis 7 principantis. Prepositio autem. in. importat habitudinem diuine veritatis sub ratione testificantis et exemplantis. vnde fm rem idem est iurare in deum 7 per deum. Et dicitur testis est mihi deus. Et ideo pot dicit q. dicere in conscientia mea sic est: vel in anima mea: est iuramentum. Et idem est in re. sicut dicere p conscientiam meam et p animam meam.

Que eriguntur in iuramento vt recte fiat? Rñ. tria. scz veritas. iusticia. 7 iudicium. Veritas enim semper debet adesse: vt scz sciat quis firmiter verum esse quod iurat. Iusticia: vt scz quod iuratur licitū sit 7 honestum. Iudicium. id est discreta deliberatio. vt scz non iuret etiam verum: nisi ppter necessitatem. 7 vtilitatem. de hoc dictū est s. Jurare. Que dam tñ alia magis specialiter requiruntur. que his verbis continent. Si iuramentum licitū vis di seruare. Quis. cui. quando. quid. p quod. cur. quō.

Que est maior obligatio voti. vel iuramenti? Rñ. fm Tho. scda scde. q. lxxix. Votum ex sui ratione est magis obligatorium. Nam obligatio voti causatur ex fidelitate. quaz deo debemus. cuius transgressio infidelitatem 7 per consequens irreuerentiam continet. Obligatio autem iuramenti causatur ex reuerentia. quam debemus ei. ex qua tenemur q. verificemus id quod per nomen eius promittimus. cuius transgressio continet irreuerentiam tñ.

An autem viri possint irritare iuramenta vxorum? Rñ. fm. s. d. no: nisi sint talia que vxor non pot implere sine scandalo 7 p iudicio viri. de hoc vidē s. Jeunium.

Utrum in iuramentis possit dispensari? Rñ. fm Tho. vbi s. In iuramentis promissionis dispensari potest. sicut in votis. vbi notandum. q. illud quod cadit sub iuramento promissionis. aliquando est manifeste peccatum. vel maioris boni impeditum. Et tale iuramentum dispensatione non indiget. Aliquando est dubium. Utrum sit licitum: vel

illicitum. proficuum: vel nocuum. aut simpliciter aut in aliquo casu. Et in hoc potest quilibet episcopus dispensare. Cum vo promittitur aliquid sub iuramento: quod est manifeste licitum 7 vtile. In tali iuramento non videt habere locum dispensatio: vel comutatio: nisi aliquid melius occurrat faciendum ad communem vtilitatem. Quod maxime videtur pertinere ad potestatem pape. qui habet curam vniuersalis ecclesie. Similiter etiam et iuramenti absoluta relaxatio. Adde qd notat Directoria. h. ij. q. papa quemlibet absoluiere potest a iuramento ex causa iusta: puta. propter scandaluz intolerabile: vel si malum exemplum prorogetur. in multos clauē nō errante. xv. q. vj. auctoritatem. Et dispensare potest in voto 7 illud comutare in aliud. quod magis sit deo acceptum. 7 etiam in iuramento ex eisdem causis. quia auctoritas superioris in omni iuramento est excepta. extra eo. venientes. Sed si aliquis vouet vel iurat aliquid quod licite et honeste seruari potest. nec subest causa. papa illud mutare non debet. Si tamen absoluat aliquem tenet absolutio. quia est supra ius positium. Et etiaz contra ius diuinum potest dispensare. dum tamē contra euangelium: vel articulos fidei non dispenset.

Que autem sit differentia inter papam et episcopum quo ad dispensationem voti 7 iuramenti? Rñ. fm Panoz. in. c. proposuit. de concol. preben. q. episcopus non liberat ex toto a voto. sed comutat in causam magis acceptam: vt extra de voto. c. j. Sed papa ex causa potest ex toto liberare: quemadmodum potest ipse deus. quia verisimile est q. deus ex causa dederit potestatem suam inter homines vicario suo. als non fuisset bonus paterfamilias. si dimisisset gregem suum sine pastore. qui ex causa posset omnibus consulere. Vnde Tho. in. c. qto. de transla. pla. dicit. Cum idem sit dei 7 vicarij sui confisio: potest papa fere omnia facere. que deus potest. clauē non errante. Nam generaliter dixit xp̄us Petro. Quodcumq; liga. 7c. Et qui totum dicit nihil excipit. Et idem dicit circa iuramentum. Illud tamen papa nō relaxat sine causa: vt notabiliter dicit Inno. in. c. cum inter. de renun. 7 glo. in. c. qto. de iur. iur. Et quo infertur q. cum papa sine cā non possit alium a iuramento absoluiere: fortius nec se ipsum. hec Panoz.

Qualiter intelligitur illa auctoritas. xxi. q. v. c. iuramenti. q. deus nō facit differentiam inter iuramentum. et simplicem loquelam? Rñ. Panoz. in pbenio decre. dicit q. deus nō facit differentiam inter illa duo. quando simplex loquela continet perfidiam: vel mendacium: vt quia venit ad decipiendum. Et sic proprie loquitur ille ter. iuramenti: vt puta. quia alius aliunde sibi puidisset: nisi ipse ei pmisisset 7 hndi: vel qñ pmittens ex cā alia habebat illud facere ex debito.

Iuramentum. ij. De iuramento vniuersitatis sine alicuius societatis. Aduertendum est q. quando vniuersitas alicuius ciuitatis vel collegij iura-

tere in nenia venale p tanto vel tanto precio. Et multociens talia statuta sunt confirmata iuramento An sit obseruanda? Rñ. fm Donal. q bñoi statuta iuramenta sunt illicita r nō obseruanda. cum etiā circūscripto statuto vel iuramento: talia obseruare vel facere intēde corrupta: illicitū sit. Et hoc videt rōnabile. Secus autē si aliqua bona intentiōe. r ad bonū republice: vtputa. habēt vna valde debilia et corruptiōi obnoxia. q longo tpe seruari nō pñt. Et si vna aliunde portarent. sua vna vendi non possent. r sic terra illa graue damnū incurreret.

Rs. Quid eius. quid rigor: quid equitas: et quid dispensatio? Rñ. fm Ho. ius est ars boni r equi: cuius merito quis nos sacerdotes appellat. i. sacrorū pceptōiū ministrōs. Rigor: vō est excessus vel austeritas iuris. aliquoties ad terrorem scriptus. qui quidē nō est seruandus: nisi vbi timet ne petiti rēducā ad alios p exemplū: vt in. c. fed illud. xlv. di. Qñq; m rigor idem est qd subtilitas iuris. r seruandus est. extra de resti. spoli. in l. fis. Equitas vō est mediū inter rigore r dispensationē. Et sic diffinit. Equitas ē iusticia: dulcore misericōdie tēperata. Quid sit dispensatio dictū est s. Dispensatio. de hac materia vide s. J. vbi determinat. An iudex debeat sequi ius: an equitatē.

Utrum ea q contra ius sunt valeant? Rñ. fm Panor. in. c. in noie dñi. de testi. Distingūdo. aut dispositio nō est penalitica: aut sic. Si nō. regulariter actus est nullus: vt in regula q cōtra ius. r in. l. nō dubium. l. de legi. Et hoc intellige qñ lex habet p petuā cām phibitōis. i. rō phibendi est ppetua. Secus si tpalis. de hoc vide s. Impedimentū. xvj. r in. c. vides. x. di. r ibi bona glo. Aut dispositio est penalitica. Et hic est maxima difficultas. Quidā dixerunt q p appositionē pene sustinet actus. q lex nō videt tunc simpliter phibere. sed vltra pcesit apponendo penā. Hoc verum: nisi lex inducat vltra penā actus nullitatem: vt in. l. iubemus. l. de la. san. eed. r in. c. q. ppter. de elec. bec tñ opinio nō videt placere Bar. in. l. p. r. ff. de no. ope. nun. allegat. d. l. iubemus. r multa iura q vltra penā inducunt nullitatē actus. Sed certe posset rñderi q in illis iuribus lex nō fuit cōtenta pena extrinseca: sed etiam voluit inducere nullitatē actus. Panor. tñ aliquatiter limitat predicta: dicens q non semp ex non obseruantia legis inducā nullitas ipso iure. sed quandoq; pstat causam irritandi. quandoq; vō ipso facto irritat. Scire enim debes q quandoq; lex iubet aliquam solennitatem adhiberi tempore contractus. r tunc si aliter fiat. actus est nullus ipso iure: vt in. c. sine exceptione. xij. q. ij. et in. d. l. non dubium. r. c. andinis. de elec. r. l. de testa. hac consultissima. Quandoq; lex iubet aliquam solennitatem adhiberi post contractum vel alium actum perfectum. r tunc si illa solennitas non interuenit. nō inducā actus nullitatis ipso iure. sed non valet in effectum. quia debet annullari nisi aliud expresse conuenerit in dispositione. Et hoc videt probari in. l. vniuersa. l. de preci. impera. offe. Donec exem

plum: statutum dicit de quolibet contractu soluat gabella decem solidis p libra. certe si non soluitur contractus remanet validus: licet possit annullari: Quod pcedit etiā si lex dicat. als nō valeat. Debet etiā intelligi non valeat. sed in effectum: vt in. d. l. vniuersa. Secus si diceret: nō valeat ipso iure. vel ipso facto.

Legare. Quid si legator legauit rem alienam? Rñ. Panor. in. c. filius. de testa. dicit q aut quis legat rem alienam in qua habet aliquod ius. Et in dubio videtur solum ius legare. quod habet in re Et sic non debetur extimatio totius rei: vt in. l. serui electione. de le. j. Idem si testator putabat aliquod ius habere in ea rei: quod tamen extinguebat morte: vt in. l. vror. patrii. fm vnum intellectus. l. de le. Et per hoc posset attendari q si testator legauit rem alienam sibi pignoriatam: videatur legasse ius pignoris quod habebat in re. Aut legat rem sibi r alteri cōmunem. r tunc videt legare partem suam tñ. licet dixerit rem meam: vt in. d. l. serui. Et hoc verum. nisi testator dixisset. lego totam rem v' verba similia. quia tunc debetur extimatio totius: vt Iulianus. de le. iij. Et nota Bar. in. l. cum alienā. l. de leg. Aut legat rem omnino alienam. Et tunc aut est heredis. r tunc omnino debetur. nec sufficit dare extimationem. quia testator potest legare rem heredis sicut pñā: vt est pulcher text. in. l. vni ex familia. §. si rem. ff. de leg. ij. Aut legat rem alterius q heredis. Et tunc aut scietur. r debetur illa res vel eius extimatio: vt. d. l. cum alienam. Dum nō sit talis res cui cōmerciū possit haberi: als inutile est legatum: puta. si legatur res sacra: vel res principis. l. apud iul. in. fi. ff. de le. j. Si vō legauit ignoranter: tunc aut extraneo: r non valet legatū. d. l. cum alienam. Aut coniuncte persone. cui als fuisse relicta. et si sciisset. rem alienā r debet extimatio. d. l. cum alienam.

Et ex predictis soluitur questio que nunc de facto accidit. Quaedam mulier legauit quandam vestem alienam. scilicet loceri cuidam monasterio p salute anime sue. An valeat? Et dicendum est per predicta q sic. Nec obstat dictū. c. filius. quia licet ibi ponantur plures lecture. tamen illa Innocent. est verior r communior: vt intelligatur tex. quando filius legat rē ecclesie alteri ecclesie. Secus quando legaret in pios vsus rem alienam. que non esset alicuius ecclesie: vt in casu nostro. Et hunc intellectum tenet Glo. in. c. si episcopus. xij. q. v. vbi Archiep. videtur dicere q i hoc casu legatarius poterit agere ad extimationem. Et q saltem debeat extimatio r valeat legatum: tenent cōiter doctores in d. l. cum alienam.

An autem hoc habeat locum in foro canonico et anime? Panormitanus in dicto. c. filius. dicit. q communiter doctores tenent q sic. licet ipse teneat contrarium. Sed ex quo ipse dicit. q communiter docto. aliā tenent opinionem. r ideo videtur tenenda: p̄sertim quando cōstat de mente defuncti: puta. quia sciebat dispositionem iuris ciuilis: cc iij

Legare

quia pinde est: ac si legasset rem illam. si emi potuit ser: vel saltem extimationem.

Pone. Quidam legauit fratribus predicatoribus. L. si eum sepelirent in ecclesia sua. ille occidit seipsum: vel est repertus excommunicatus. ita q non potest sepeliri in sacro. An fratres debeant habere legatum: licet eum non sepeliant? Rñ. Bar. in l. miles. ff. de adul. refert Di. determinasse q sic. per. d. l. miles. in. S. ream. cum facto defuncti et culpa acciderit hoc. Nec obstat. q non sit impleta conditio sub qua legatum est relictum. quia illa est conditio impossibilis que legatus non viciat: vt. l. obtinuit. ff. de condi. et de.

Pone. testator legat mibi. x. si faciam vnum altare in capella sancti Bernardini. ego antea illud feceram mei contemplatione: an cōsequar legatum? Rñ. idem quidam q non per verb. expressum in l. conditionum. ff. de condi. et demon. Et hoc videt tenere Bar. ibi. vbi dicit q ad actionem consequendam non sufficit aliquid fieri fato. et videt esse text. ibi. in fi. vbi dicitur. Nam si fato fecerit. non videtur obtinuisse voluntati. sed ad penam vitandam. dicit Barto. de mente Dy. q non refert qualiter fiat: vt. l. ea quidem. si man. ita sue. alie. Et nota hanc distinctionem Barto. que facit ad multa. Et vide supra in. c. Amphiteolis. in fi. de pictura fienda per heredem. et ibi soluitur illa questio quo ad penam incurrendam. hic autem loquimur quo ad actionem consequendam. Et sic nulla est contrarietas hic et ibi.

Pone. Quidam parochianus ecclesie sancti Petri reliquit simpliciter ecclesie sancti Petri decem. Sunt in ciuitate alie ecclesie sub eodem vocabulo cui dabitur tale legatum? Rñ. fm Panoz. in. c. iudicante. de testa. q in dubio dabitur non ecclesie pauperiori. sed ecclesie parochiali: quia de illa in dubio videtur sensisse. Si autem testator dicat relinquere ecclesie sancte Marie: et ecclesia sua parochialis non vocaretur ecclesia sancte Marie. et in illa ciuitate essent multe ecclesie sub illo vocabulo. tñc fm Doct. dabit ecclesie pauperiori. Sed dubium est quando monasteria sunt equalia. Dic fm communior opinio: q dabitur episcopo: vt ipse distribuatur vel gratificet alteri. Si vō quis simpliciter reliquit ecclesie. vt faciunt rustici. Dic q dabitur ecclesie parochiali testatoris. eadem rōne.

Quid autem si testator legauit vnum calicem: vel vnam planetam ecclesie sancte marie. An dabitur de meliora: puta. de argēto. An de stagno et. Rñ. fm Panoz. vbi supra q in legat. ad pias causas generaliter factis: illud quod est melius dabitur fauore pie cause. p hoc est text. notabilis. et ibi Barto. in. l. ticia. S. seia. ff. de auro et argen. q se. Et quo decidit ibi Barto. q si testator legauit ecclesie calicem. intelligitur de argento. Si reliquit planetam intelligitur de serico. et sic de similibus. Item dicit Bartolus se vidisse. defacto q quidam reliquerat fieri in quadam capella figuram christi. cum apostolis. Certe debet intelligi cum duodecim apostolis.

Pone. Quidam legauit filie sue nupte. L. pro

singulo anno. pro vestimentis et huiusmodi. que filia stetit per annos quatuor. q non induit se. nec pecuniam ipsam a fratribus petijt. An possit petere pecuniam dictorum annorum preteritorum? Rñ. idem quidam q non. arg. l. quidam. ff. de usufr. leg.

Quid autem si legatarius moritur ante legantem? Rñ. q legatum deficit et remanebit heredibus legantis. Secus si moreretur post mortem testantis. sed anteq heres adijisset hereditatem. quia tunc debetur heredibus legatarij. l. vnica. S. sed vt manifestet. L. de cadu. tol.

Verbum relinquere. additum vniuersitati bonorum trahitur ad institutionem. Et hoc quando nullus alius heres est institutus. Et hoc voluit glo. notabilis in. l. his verbis. in principio. ff. de hered. insti. et ibi Bar. Sed vbi verbum relinquere. vel lego. sit adiectum certe rei. tunc enim nunq trahitur ad institutionem. l. cogi. S. et generaliter. ff. ad trebel.

Pone statuto cauetur q de quolibet legato pro libra debeat legatarius soluere. vnum sol. et tali legato est iniunctum certum onus. nunquid ratione iniuncti oneris debeat solui gabella? Dic q legatum fuit cum onere relictum: vt tñc minus teneatur soluere quanta est extimatio oneris iniuncti. Et ita videtur voluisse Dy. et Bald. per. l. sed si hoc. ff. de condi. et demon. Et sic facit contra gabellarios. quibus debetur quatuor sol. pro sacco frumenti vt non debeat solui de eo quod recipit molendinarius p molitura. licet sit consuetudo in contrarium.

Vtrum legata domo: veniat hortus vel area? Rñ. Panoz. in. c. Raynucius. de testa. dicit. q appellatione domus non venit hortus vel area: nisi qñ sit cōiuncta de hoc. c. sancitum de censu. q ibi ponunt vt diuersa.

Vtrum legatis aliquibus rebus. et postea venditis per testatorem: teneatur heres? Rñ. idem q sic. nisi vendendo testator habuerit animum adiuuendi legatum: vt insti. de lega. S. si rem. Et in dubio probabit heres voluntatem defuncti esse mutata: vt notat Glo. in dicto. S. si rem. Idem dicitur si rem legataz pignori tradidit. q nisi habuerit animum adiuuendi legatum. teneat heres eam redimere. et legatario tradere dicta insti. S. sed et si rem.

Quid autem valeat vxori legatum. quo ei legatur sua dos? Rñ. Asteñ. libro. iij. titu. xij. dicit. q tale legatum est sibi vtile. etiam si nihil ultra doret ei reliquerit testator. quia plenior est actio ex legato q de dote insti. dele. S. Et si vxori. quia vt ibi dicit glo. legatum statim debetur. dos vero si consistat in mobilibus debetur post annum et. Item de dote agitur in quantum potest facere vir: vel alius heres suus. De legato vero in solidum: nisi obster falcidia: vel beneficium inuentarij. Item valet. quia non habebit probare dotem fuisse tante quantitatatis. si exprimat. als sic. L. de falsa causa adiecta. l. iij.

Vtrum legatis vestibus vxoris. veniant astra

vel argentea ornamenta dictum
pari q non. quia necessaria proce
tali non veniunt. Sed autem r
etiam paratice r accidunt pan
fimo. S. peruenimus. ff. de auct
no. in. l. ff. de p. le. dicit Glo.
vbi q accedens proposita non e
cto panopai.
An autem legans creditore si
tur legalitimo compensant
contingit de testa. dicit q sic. per
supra. ff. de matr. vbi dicitur
tur dotem dare filie. et reliquit
mro. non potest filia petere
et petere dotem. quia videtur
mo compensandi. cum dicitur
et doctores modern. in dicto.
hoc verum: quando relictum
necessarium. qui et necessitate
bitum. Secus quando sit per
tatum. qui et voluntate sua ol
tam. Nam hoc casu non vide
cogitandum: nisi sit expressum: vt
vbi legatum episcopo simpliciter
nec potestatem sibi debuit et
sic. Licet Panoz. ibi dicit q
licet episcopo necesse necessarius m
potest debetur episcopo non a
dijis. quibus factum est relictu
aliquid. reliquit simpliciter exp
na q reliquerit animo comp
cum ipse non sit debitor: episc
apparet modum in legato si
fieri vt episc sit contentus illa p
singulariter. d. c. officij. qd not
Vtrum minor pro digne: vt
religiosum possit legare: vel nec
nisi mō dponere. etiam sine au
Rñ. Panoz. in. c. in pñtia. et
communitate docto. q sic dicitur
episcopus: in gressu non sit fr
de senta. Jo. an. qd. quia in illis i
ramus de pñtia vel. curatois a
si animum de d. l. vj.
Sed dubitatur de filiosa. L.
gressu. L. de la. lan. et de. dicit. q
bus vel quali. non est dubium
quia illa sunt patris. Dubium
ne aduocatis. Panoz. ibi
veniensibus in gressu. q illa i
tur monasterio. L. cum quia
in potestate patris. et sic nō ad
tanti. cum quia clerici et perso
legant super bonis aduocatis
tanti. q totum administratio
adueniens: cum clerico rep
mi. Et hac rāone forte id
non sequitur prius: vt statim
tenendo pñtlego. de hoc vi
na. et bonato. j.
Quid autem de legatis: qui

vel argentea ornamenta dictarum vestium: vide- tur q non. quia accessoria preciosiora: suo punci- pali non veniunt. Lud. autem ro. tenet q veniat etiam preciosiora 7 accedunt principali: vt. l. 7 si no- sunt. §. perueniamus. ff. de auro et ar. le. Et Bar- to. in. l. ij. ff. de pecu. le. dicit Glo. ibi esse falsam. q vult q accessoria preciosiora non extinguant destru- cto principali.

¶ An autem legans creditor suo indubio videat- tur legasse animo compensandi: Rñ. Panor. in c. officij. de testa. dicit q sic. per. l. si cum dotem. §. si pater. ff. so. matri. vbi dicitur q si pater tenebat- tur dotem dare filie. 7 reliquit aliquid filie in testa- mento. non potest filia petere legatum integrum et repetere dotem. quia videtur testator legasse ani- mo compensandi cum dote debita. Et Bartolus et doctores moderni. in dicto. §. si pater. limitant hoc verum: quando relictum sit per debitorem necessarium. qui ex necessitate iuris tenetur ad de- bitum. Secus quando sit per debitorem volun- tarium: qui ex voluntate sua obligauit se ad debi- tum. Nam hoc casu non videtur factum animo cōpensandi: nisi sit expressum: vt in dicto. c. officij. vbi legatum episcopo simpliciter factum: non mi- nuat portionem sibi debitam ex relictis factis eccle- sijs. Licet Panomi. ibi dicat q testator: non est de- bito: episcopi: nec necessarius nec voluntarius. qz portio debetur episcopo. non a testatore: sed ab ec- clesijs. quibus factum est relictum. vnde si testator aliquid relinquit simpliciter episcopo: non potest dici q reliquerit animo compensandi cum debito cum ipse non sit debitor: episcopo. Oportet ergo qz apponat modum in legato. si vult compensationē fieri vt eps sit contentus illa portione. Et hoc vult singulariter. d. c. officij. qd nota.

¶ Vtrum minor prodigus: vel furiosus intrans religionem possit legare: vel testari: vel aliter de bo- nis suis disponere. etiā sine auctoritate curatoris. Rñ. Panomi. in. c. in p̄sentia. de probat. dicit fin- communitur docto. q sic dummodo tempore di- spositionis 7 ingressus non sit furiosus. Et hoc ap- te sentit Jo. an. ibi. quia in istis sp̄ialibus. non cu- ramus de patria vel curatoris auctoritate: vt in. c. si annum. de iudi. li. vj.

¶ Sed dubitatur de filiosa. Ly. in autentica. in- gressi. l. de sa. san. eccle. dicit q de bonis castrensi- bus vel quasi. non est dubium. nec de profecticijs quia illa sunt patris. Dubium ergo remanet in bo- nis aduētijs. Panomi. ibi putat q de bonis ad- ueniētibz in gressu. qz illa in distiñte acquirun- tur monasterio. Tum: quia amplius nō est filius in potestate patris. 7 sic nō acquiritur vsufructus patri. tum quia clerici 7 persone religiose sunt pri- uilegiati super bonis aduētijs. ita vt plenam ha- beant ipsorum administrationem. ita quod est lai- cis aduētiarum: clericis reputatur castrensium: vel quasi. Et hac ratione. forte idem dici potest de bo- nis acquisitis prius: vt statim per ingressum gau- deant illo privilegio. de hoc vide vide s̄. Clericus. iij. 7 Donatio. j.

¶ Quid autem de legatis: que sunt mendicanti-

bus: maxime minoribus: puta. fratres minores non possunt habere annuos redditus per clemē. exiui. §. cum qz annui redditus. de ver. sig. Quidaz in dicitur relinquit hospitalibus: aut collegijs ter- rarum cum onere qz omni anno dent duas petias panni. vel huiusmodi fratribus montis. An fra- tres minores possint recipere: Rñ. Panomi. in dicto. c. in p̄sentia. 7 in. c. nimis prius. de ex. pre- dicit. qz talia legata non valent: quia esset habere quandam proprietatem. Et tot possent esse annui redditus. qz non oporteret eos mendicare. qd esset contra eorum regulam. Predicatores tamen non- sunt incapaces ex eorum regula. sed ex constitutio- nibus.

¶ Quid autem de annuifarijs perpetuis: an liceat mendicantibus recipere: Rñ. fin. de pa- lu. in epistola ad magistrum ordinis. qz sicut non est cōtra ordinem. Immo de ordine recipere quo- tidianas elemosynas. ita etiam annuifaria per- petua. nec hoc est habere redditus in recipiendo gratis. 7 in petendo extra iudicium. nec in hoc est necessaria dispensatio. sicut nec in quotidie mēdi- cando. Sed repetere ea in iudicio tanqz redditus sibi debitos. non licet absqz dispensatione. que di- sspensatio fieri non debet. nec illud dissimulari. nisi ex causa necessitatis: puta. in locis. vbi ita refrigu- it charitas qz fratres seminantes spiritualia. non possunt aliter metere temporalia. Nec de. Et idē videtur dicendum. immo fortius de certis elemo- sinis annualibus quas principes aliquando ordi- nant dari fratribus de gabella 7 alijs introitibus. Nam talia sunt pure elemosyne. Nam ipse conce- dens ad placitum. potest reuocare talem dationē cum sponte det. 7 non ex aliqua obligatione ad il- los. Non obstante qz illi qui sunt super illis gabel- lis tenentur ex debito dare fratribus ratione ordi- nationis domini. Addit etiam ipse Pet. de palu. qz de annuis censibus. ac etiam de redditibus fra- trum ad vitam. non licet exigere ea absqz dispen- satione. que fieri non debet vt dictum est: nisi ppter necessitatem. Sed oblata licet recipere. Idem Ar- chi. flo. Et per predicta patet. qz si quis legaret fra- tribus minoribus proventus aliquorum locorum aut redditus alicuius possessiōis. vel certum quid annuum. non licet dictis fratribus illos redditus petere in iudicio. nec etiam extra iudicium exigere Si tamen heres ipse vellet sponte fratribus dare: hoc casu liceret fratribus recipere. maxime p mo- dum elemosyne.

¶ An autem indistincte fratribus minoribus p- bibeantur annui redditus: Rñ. Car. in dicta ele- men. exiui. post federi. qz aut annuus redditus re- linquitur ad certum vsu divini cultus: puta. vi- num pro sacrificio. frumentum pro hostijs. 7 con- uentus est capax. Aut redditus deputatur victui vel vestitui: vel indistincte relinquitur. 7 ad modi cum tempus. 7 conuentus est capax. quia videtur vnum legatum. cuius summa est diuisa quo ad so- lutionem. nec per hoc tollitur mendicitas. sed sub- lenatur. Aut relinquit ad tps non modici. Et nō valet: qz tunc cōputant in per immobilia: vt. in. d.

+ Additio ho- die 7 mltis statibz Statuta qz qda or- namēta nō licet mulieribz portare ff. 4o dno. qz si ma- ritus legauit vxori vestes suas. qz licet de iure cōtinuat oia oimēta. ut. l. vestes 7 se. ff. de au. 7 ar. l. h. eo casu qd sit prohibito nō pnt huius accessio vestiu. n̄ illis ves- timētis amodo. ar. l. l. 7 vobz modō possat diri mulieribz ea emptā ea qz qz gra sit prohibita. l. 7 bar.

Legare

S. cumq; annui. Et hec distinctio est equa. Et dic non modicum tempus esse decennium vel ultra: vt notatur in de. j. de re. ec. nō alie. in glo. Et bene facit. d. de. quia ibi locatio reddituum ad modicum tempus: non prohibetur tanq; alienatio. Addit etiam ipse Car. q. non repugnat mendicitati seruare victualia. quando timet q. alio modo haberi non poterunt.

Pone. Quidā in testamēto fratres minores: vñ vnum eorū heredes vniuersales instituit. Primo queritur an valet testamentum? Bar. in tractatu minorarum. di. j. per. d. clemen. epui. vbi dicitur q. fratres minores successionum nō sunt capaces. Dicit q. si fratres minores sunt instituti heredes. et nullum habēt substitutum: vel coheredem. tūc testamentum est nullum. et hereditas pertinet ab intestato venientibus. Secus si in testamento fratres instituti habent substitutum: vel coheredem: quia tunc testamentum pōt valere: substituto ad eunte hereditatem. ad. quē primo p̄tiner: vel ad eunte coherede: cui atrescat portō relicta fratribus: vbi substitutus nō est.

Secundo queritur nunquid predicti venientes ab intestato substituti: vel coheredes. ad quos dicta hereditas remanet fm̄ iuris rigorem: possint eam retinere licite in foro conscientie? Rñ. Bart. vbi s. q. ille apud quem hereditas remanet de iuris rigore: debet de voluntate defuncti sollicite inuestigare. et tunc ex illa inuestigatione: aut ipse remanet certus q. testator voluit illud suū testamentum valere iure directo. scz testamenti tñi. Aut remanet certus q. testator voluit q. valeret etiam de iure codicillorum. et omni modo quo pōt: aut non potest esse certus. nec applicat animū ad aliquod predictorum. sed remanet in eo quod ius p̄sumit. Primo casu: quando cōstat q. testator voluerit q. valeret iure directo. scz testamenti tñi. Et tunc ille apud quem p̄dicta hereditas remanet: licite potest eam retinere: in foro conscientie. Secūdo casu. quādo ille apud quem remanet hereditas credit defunctum voluisse testamentum valere omni modo q. melius potest et tunc tenet in foro conscie. Tercio vō casu qñ ille apud quem remanet. nō potest esse certus: nec applicat animū suum ad aliqd̄ p̄dictorum. sed est cōtentus eo qd̄ ius p̄sumit. Et tunc idem puto q. in primo casu. vix puto tñ̄ repiri aliquem qui nolit valere omni modo quo melius p̄t. Et ideo in foro conscientie tutius est nō tenere. Et ita dixerunt multi m̄gr̄i theologie. Et p̄dicta vera in venientibus ab intestato. et in coheredibus. In substitutis autē nō est dubium q. voluntas defuncti teneret. nam voluit defunctus q. herede instituto nō ad eunte: vel quia nō vult: vel q. non potest: substitutus admittat: vt. l. cum. p̄ponas. l. de her. insti.

Sed querit̄ de. q. notabili. Quid si testator: dedit substitutū sub conditōe. si institutus decederet sine liberis ex se legitime descendētib; vel ex coepe suo nascētib;. nunquid euanescat substitutio per religionis ingressum: vel qñ testator: p̄ alia verba continentia naturalitatē fecit substitutionē? Doc.

summi varij fuerunt. Nam Jac. de bel. consuluit substitutionem dicto modo conceptam nō expirare per religionis ingressum. q. testator: p̄ illa verba eligit naturalitatem nec reliquit voluntatem suam interpretationi iuris. Secus quando locutus fuit generaliter: vt si sine liberis decesserit et. tunc succedit iuris interpretatio. q. cessat in casu certo. hāc opinionem videt tenere Mar. Host. et Jo. an. in c. Raynaldus. de testa. Contrarium tenet Rich. mal. et Barto. in autem. nisi rogati. ad treb. et in. l. si ita quis. deleg. ij. Expressio enim eorum que tacite insunt nihil operat. c. significasti. de elec. Sed hec verba ex suo corpore vel ex se legitime natis insunt in illis verbis: si sine liberis decesserit et. veniunt filij legitimi tñi: vt in. d. l. si ita. ergo solū intelliguntur de naturalibus. Et tamen fauore monasterij expirat talis substitutio per religionis ingressum. Et sic ista conditio. si decesserit sine liberis et. repro batur. et pro non scripta habet. non ideo quia monasterium habeatur loco filij. sed quia prebet impedimentum vite contemplatiue: seu retrahit a vita contemplatiua eligenda. Nam institutus timens ne bona sua cogatur restituere si decesserit sine liberis inducitur ad contrahendum matrimonium: et sic remouetur a proposito religionis. Et ideo imperator: tale grauamen voluit haberi p̄ non adiecto: vt in. S. sed et hec p̄senti. in autem. de san. ep̄is. Sed et hec conditio fm̄ doct. communiter si institutus plus contraria vite contemplatiue et religioni. q. illa de qua in. d. S. ergo fortius debet haberi pro nō adiecta. Et hec opinio placet. d. An. non tñ̄ euanescat substitutio fm̄ doct. communiter si institutus non ingreditur monasterium. licet ipsam heredē instituat. hoc enim casu cessat ratio dicti. S. cuz nō impeditur vita contemplatiua. Si autem substitutio est facta de aliquo sub conditione si non ingreditur monasterium. communiter tenetur q. talis conditio habeatur pro non adiecta. Nam si conditio indirecte impediens: seu retrahens a vita contemplatiua habeatur pro non adiecta. Nam si dictum est fortius ista que directe impedit religionis ingressum.

Quid autem si rogatus restituere hereditatem vel legatum fiat clericus. nunquid euanescat substitutio? Glo. dicit q. sic. duobus tamen interuenientibus: viz. q. perpetuo maneat in ecclesia. et relictum expendatur in pias causas. Sed nota. q. ter. in dicto. S. sed et hec. loquitur de intrante religionem et de eo qui fit clericus. vnde insurgit vn̄ intellectus ad illum ter. vt loquatur de ingrediente monasterium: vt ibi sit mōachus: clericus. et sic sit sensus q. siue ingreditur vt sit conuersus monasterij. siue vt sit monachus et clericus: semp̄ euanescit substitutio. ex quo in ecclesia p̄petuo est mōachus. et bona expenduntur in pias causas. Et iste intellectus placet glo. et Panor. Ad quid em̄ pōderaret: vt p̄petuo maneret in ecclesia. si efferetur clericus secularis?

Quid autē si institutus ingredit̄ monasteriū: si monachus nō tenuit? Rñ. glo. q. p̄ hoc nō euanescit substitutio. Q̄pret em̄ q. fiat monachus. Et

per hoc dicitur. Quod si moratur
nec dicitur. sed dicitur non euari
ut. et tunc q. p̄panis erunt
et monachus tenet. si hec fi
finit fm̄ com. doc. q. fraus
et p̄panis tenet. p̄bando cō
heredem vñ substituto. Ad h
c. h. q. q. p̄dicta fallunt
bos.

Ex p̄dicta videt solū
relicta sint. c. si quis p̄t. si de
re. l. q. nō libentius si intrab
is conditio videtur probere
contemplatiue. et sic debet ba
scdm̄ videtur tenere Rñ. m̄
longinquant in filia vel etiam
omnis etiam conditio in dicit
natur: vt notatur. L. de in d
glo. di. in. l. si quis de eo qui
tur multibus videt: p̄dicit
ferit. et ad se vna non transi
dicitur videtur mōdo videt
doc. Rñ. q. per hoc verba nō
mō dicitur legatum p̄ plene e
n conditio valeat donec erit v
nō dicitur cum dicitur esse videt

Pone. Quidam simpliciter
maritand. L. de nō illa p̄dicit
relictum. dubitatur an expi
si remanendum in aliam p̄d
Rñ. Panor. an. c. nos quidem
teris conueneris vider. conu
to habuerit respectum ad an
tem illius p̄dicit. f̄ ore quia si
tunc p̄sumptio est q. voluit
ere. Secus ergo si et conuener
notare. quia debet tunc conu
im maritandam. quia videtur
tore ait.

Quem autem heres substituit
vel rogatus restituere hereditatem
vel obsequere que restituitur si
galariter nō nō quatenus conu
tione tercia vel quare. vt. l. si. l.
si fm̄ doc. in iudicibus casibus
res que. L. comma vna fallit e
none p̄p̄ter causas. Tācō et
obligare potest. pro modo p̄f
congruo.

Quid autem si pater vult p̄
notario. An possit alienare de
stitutioni? Rñ. Bar. vbi s. et
tas monasterij est favorabilior:
ta de san. ep̄i. S. sed et hac p̄m̄
ta autem pro alimētis poss
tas que subsistent restituant
tore. Bar. vbi s. fm̄ cōt̄er d
mōtus potest fieri alienatio. sic
ta et scdm̄ paternum dote
ta et scdm̄ putat Barto. qñ

Quid autē si institutus ingredit̄ monasteriū: si
monachus nō tenuit? Rñ. glo. q. p̄ hoc nō eu
nescit substitutio. Q̄pret em̄ q. fiat monachus. Et

Et hoc intellige de rescripto contentioso. vt dicitur ibide. Et de gratioso. s. p. privilegio. extra de iudi. cu venissent. Sine diffinitivo extra corp? iur? cano- nici vagante. extra de si. instru. pastoralis: sine in- duso. Et sic pot? hoc exponi de rescripto qd triplici fidei dubium. si de fide dubites: soluitur a papa. xliij. q. j. quotiens. Etia si indubitatus sit. ex quo indubium vertitur. L. de sum. tri. l. i. Confert bo- na plura. i. plura beneficia cu cura. vel plures pfo- natus cu cura. extra de elec. dudii. el. ij. Irritat in- sectum. p. nunciatus electione seu puisionem. que non du facta est si coningat fieri irritam z inane. ex de elec. innotuit. Qd alius facere no pot. quia tra- ctus futuri tps non ptinet ad inferioris iudicem hoc casu. ff. de vsuf. l. j. S. j. Leg? condit generalis extra de costi. c. j. Approbat imperiu. i. electum in imperatore. firmat. i. cofirmat electione vel infir- mat. Deposit. i. imperatore. Et vngit. i. imperato- rem. extra de elec. venerabilem. Et ex hoc quidaz sumperit ar. q. imperator recipit ordinem subdia- conatus. Qd reprobat glo. in. c. valentinian? lxiij. dil. Et comuniter doc. Et glo. ibi addit. q. impe- ratore gerit officiu subdiaconi cu ministrari. h. debet ob hoc ena puto q. vulgares sumperint occasio- nem credendi q. imperator sit subdiacon? qd ta- men est falsum. vt notat doc. in. d. c. venerabile. vnde impioptie dicit imperator scribi facit. h. debet inungi. Et de vntione imperator? z regum vide qd notat in. c. vnicu de sacra vnc. imperator? aut? coronat triplici corona. s. ferrea. argentea z aurea. Et a quibz coronet. z de significato istoz metallo- rum. Vide glo. in de. romani. de iureiurando. Co- ciliu generale facit. xvij. di. per totu. Sanctit qz sanctos. i. firmat z approbat z canonizat sanctos z in cathalago sanctoz ascribi facit. neq. sine eius licentia debet aliqz sanctus venerari. quamcunqz dicat miraculis chousicare. extra de reli. z venera. sanctoz. c. j. Ens no esse facit. i. de aliquo facit ni- bil mutando etiā natura rei. extra de ex. pla. tarta. Mo ens fore. i. de nihilo aliqd facit. ex d. trassa. p. c. j. Pallia semp portat. s. vbiqz. extra de vsu pa. ad honore. Concedit. s. palliu. Et nullus alius etiam legatus. extra de elec. significasti. Legi nec subiacz vli. quia princeps solutus est legibus. ff. de legi. l. princeps. Appellat ad hunc medio sine. i. imme- diate. i. omisso medio. de ap. c. dilecti. Iudiciuqz e pio lege suu. Nam eius sententia facit ius. extra de re. iudi. In causis. Monachū reuocat renitentē. Nam abbate z monacho renitentibz z contradi- ctibus: potest monachū trahere de monasterio z aliu episcopo vel principi in sociū assignare. ix. q. ij. per principalem. Nec mirū. nam de mona- cho potest facere non monachū. extra de ita. mo. cum ad monasteriu. Adans adulterio soluit ge- neraliter. Sec? de episcopis. extra de iudi. ar. si de- nra. Artat z laxat quicqd sponis nocet. i. impedi- menta matrimonij canonica: aliquotiens restrin- git z anihilat. Aliquotiens dilatat. vt extra de con- tang. non debet. xxxv. q. iij. quedaz lex. z capitulo qd scripsi. Ordinat extra tempora. s. dando sacru

ordinem. z ipse solus potest subdiaconū facere ex- tra quatuor tempora. puta. in dominicis. extra de tempo. or. c. j. Promotū scilicet subdiaconum per papam. scilicet idem papa pmouet z no alius nisi de mandato suo. extra de tem. or. cum in distribu- endis. Ordinat atqz die qua consecrat z ipse. ex- tra de elec. quod sicut. Ouentisqz locum cōcedit. Nullus em alius potest conferre beneficiuz non- dum vacans. extra de concess. pre. c. j. Iureqz puat auferendo vni z conferendo alij. vnde etiam po- test venire cōtra concilia. extra de elec. significasti. quod no potest legatus. extra de pben. dilectus. el. j. Insignit. i. insignia episcopalia concedit aliq- tiens abbatibus z alijs inferioribus. puta. mitrā baculum pastoralem. anulum. sandalia z hmoi. extra de puul. c. abbates. z capitulo vt apostolice li. vj. Laico sacra dat. id est spiritualia concedit. sic ius eligēdi. ex de iure patro. nobis. A decimus cri- mendo ipsum. extra de deci. a nobis. Quod alius facere non potest. Et potest laicis spiritualia dele- gare que tamē sunt eis als interdicta. extra de cō- sti. ecclesia sancte marie. Crisma ministro. id est cō- cedit psbytero q. possit infantem chusmare in fron- te. xcv. dist. peruenit. Quod a nullo alio fieri pot. extra de consue. quanto. Summa sede sedet. scilicet in illa: quā sibi dominus in petri persona spe- cialiter elegit. extra qui si. sint le. per venerabilem. Plenusqz vicarius extat. q. ius em quilibet episco- pus possit dici vicarius xpi. tamē est particularis sed papa est vicarius generalis vnde omnia regit z de omnibz vt sibi placet iudicat z disponit. ix. q. iij. cuncta per mundū. z capitulo per principalem Legatus vo p̄dicta vsurpare non debet nisi velit confundi. extra de vsu pallij. c. nisi. z de trans. pla. c. j. ij. et. iij.

Sed que potest facere legatus in puincia sibi decreta. Rū. fm Directoriā potest omnia exerce- re que faceret ipse qui eū transiulit: pter ea q. sum- mo pontifici referuant: que posita sunt in prece- denti. S. Nam ad ipsum spectat puincia sibi cō- missam malis hominibz purgare. ff. de of. p̄li. l. iij. Item audire causas puincialiū que per appella- tionem vel querimoniāz ad eum deferunt. extra eo. capitulo pmo. Item potest facere conciliū par- ticulare. puta. puinciale cum episcopis puincie sibi decreta. Item z eius indulgentie: sicut z indul- gentie episcopoz sunt perpetue. Itē legatus de la- tere archiepiscopoz. episcopoz z exemptoz electi- ones potest ex officio confirmare. Sed alij legati hoc nequeūt: nisi eis a sede apostolica specialiter sit concessum. extra de elec. si abbatē. li. vj.

Legatus de latere dūtaxat potest de exemptis se impedire. etiā qui immediate subsunt pape. Et de causis que contra ipsos mouent saluis tamen que sedi apostolice specialiter per puuilegia eoz re- seruantur. non obstantibus puuilegijs. quia fm glo. in capitulo quod translationē. de of. le. puu- ilegia erimunt eos a iurisdictione episcopoz. secus a iurisdictione pape vel legatorum. de alijs secus. nisi hoc eis specialiter cōmittat: De ordine tamen

Legatus

fratrum minor videtur aliud dicendum. de q̄ vide supra. Exemptus. Item exemptus a iurisdictione cuiuslibet ordinarij: non intelligit exemptus a iurisdictione legati. Ipsium eximentis.

¶ An autē legatus de latere possit alterare legata facta ad certum usum pium. & cōmutare in alium usum. Respon. pe. de perusio videt distinguere. q̄ aut ille vsus potest impleri de iure & de facto. puta. quia legatur quis. vt monasterium fieret in tali diocesi. Episcopus est contentus. Et sic tenet de iure: & nullum aliud impedimentū est in facto. quia pecunia est parata & cetera alia necessaria: nec est qui aduersetur. Et sic potest fieri de facto. Et tūc dico q̄ nō pōt pueri in aliū usum. Et iste ē casus c. nos quidē. de testa. Aut ille vsus potest impleri de iure. s̄ non de facto. puta. ppter guerram vel q̄ pecunia est modica vel nō est locus in ecclesia vbi legatur pro capella fienda & huiusmodi. Et iste est casus. l. legatam. ff. de adm. rerum ad ci. perti. Et tūc potest fieri cōmutatio auctoritate superioris etiā si in testamento sit clausula q̄ nō possit cōverti ad alium usum q̄ deputatū. Ratio. quia voluntas testatoris debz interpretari fm̄ ius cōmune. vt res magis valeat q̄ pereat. Et ideo cū de iure cōmuni possit in alium usum cōverti. non obstat talis clausula ergo &c. Et ex his dicit Spe. q̄ si mihi legatur vt vadā vltra mare & nullus audet ire. q̄ cōsequer legatū licet nō vadā dūmō vadā ad simile locum. Similiter si testator legat p labore itineris vel penitentie sibi iniuncte vt vadā romam: et propter impedimentū non possum ire. cōsequar legatū. dūmodo ad locū cōsimilem vadā. d. l. legatam. Excipitur tamen qd̄ legatur pro subsidio terre sancte: quia si nunc nō possum. expectabo tempus. & seruabit legatum capitulo magne. extra de voto. Aut vsus potest impleri de facto s̄ non de iure. Et tūc aut hoc est quia nō est ad alium finē honestum. puta. legat quis capitulo vt fiat ludus theatralis in ecclesia qui est illicitus. Et sic legatum est inutile. & non fiet cōuersio. vel nō potest fieri de iure. Non quia nō sit ad finem honestū. sed quia ius prohibet. Et sic fiet cōuersio in alium usum honestum. vt est casus in. l. legatū. ff. de vsufru. le. Et sic intellige dictū capitulum. nos in v. non potest impleri. s. de iure. Exemplū. testator legat q̄ p̄dicatores vel minores se conferant ad habitandū in domibz suis. & celebrent ibi diuina p salute anime sue. hoc de iure fieri non potest p capitulum vnicū. de ex. prel. li. vj. tamen vsus est honestus. quia p anima & cultu diuino. Similiter legat vt fiat ecclesia in tali loco nō potest fieri. ppter priuilegiū quod habent p̄dicatores & minores de distantia canaz & h̄m̄. Et ideo fiet in alio loco cōgruo & honesto.

¶ Cuius auctoritate fiet talis cōmutatio. Respon. dit dictus pe. q̄ si non subest causa. puta. quia potest de iure & de facto impleri. tūc solus papa potest. d. l. legatam. & de. quia contingit. de reli. do. Si subest causa legitima: potest diocesanus: etiā si posset impleri de iure & de facto. nisi testator pro-

uidisset quid fiendum de legato: vsu non impleto quia si prouidisset nō posset fieri cōmutatio. Sed Bar. in. d. l. legatam. dat optimaz distinctionem trinebrem per illam. l. dicens. q̄ quando relinquitur vt fiat aliquod opus non licitum. tūc cōuertitur in aliud opus licitum auctoritate primi superioris: causa cognita vocatis his quoz interesse potest. vt. l. legatum. ff. de vsufru. le. Si vō potest licite fieri: tūc si pecunia p hoc relicta sufficit: nō potest cōverti in alium usum nisi auctoritate principis. vt. d. l. legatam. in principio. Aut nō sufficit & tūc potest cōverti in alium usum absq̄ principis auctoritate. vt. d. l. legatam. in fi. bec Barto. Et hec distinctio euacuat questionē nostram principalem & omnes alias. Et vide ad hoc nota. per Bal. Ang. & Sali. in. l. si testamentū. l. de testa. vbi strictius dicunt q̄ nō licet pape alterare vsum illarum rerum que per fideles sunt relicte. Et hec intellige de potentia ordinaria. sed de potentia ab soluta bene potest ipse solus. d. de. quia contingit d. l. legatam. et. d. l. legatum. dū tamen in ipsa alteratione: quam facit papa seu imperator: appareat de causa. Nam debet constare principem vel eum suprema potestate fm̄ Inno. capitulo innotuit de electi. Et dicit Bal. q̄ raro debet princeps vti plenitudine potestatis. Omnis tamen ratio motiua principis habetur pro causa fm̄ Bal. in. l. rescripta. l. de p̄cibus imperator offerendis. Et si lo li principi conuenit dicere. sic fiat. Alij autē debet dicere. fiat iusticia.

¶ Vtrum autē quando debet fieri cōmutatio requiratur consensus heredis grauari. Respon. dit pe. de peru. q̄ si nō potest impleri de iure vel de facto. requirit consensus heredis & ecclesie cui sit legatum & ita loquit. d. l. legatum. Idē dic q̄ nō ex causa legitima debet fieri cōmutatio.

¶ Quid autē si dubitetur: an sit causa legitima vt fiat cōmutatio vel ecclesia cui legatur vel heredes non consentiant. Respon. dit dictus pe. q̄ solus episcopus poterit. Et si ecclesia cui legatur consentit vt fiat commutatio. & heredes contradicant: nihilominus episcopus fauebit ecclesie legatane: fauore voluntatis adimplendi & non heredi. Vide etiam Ludo. ro. in suis singularibus. vbi dicit q̄ si testator legatur ecclesie decem conuertenda in ca licem vel mille vt construatur ecclesia. Si non est opus ecclesie illud fieri. de cōsensu episcopi potest in aliud conuertit. quia vbiq̄q̄ aliquid relinquitur in usum pium: quo nō est opus. potest p ep̄m solum fieri translatio nihil tamē allegat.

¶ Legatus quātūcūq̄ plenam legationem habeat. siue etiā habeat p̄teritū ecclesie sue. nō habet ex hoc potestatem cōferendi beneficia. nisi ei specialiter sit cōcessum vel nisi sit cardinalis. extra eo. officij. li. vj. Quod si ecclesia habet patronū laicū. non potest conferri per legatum: nisi ei quē patronus p̄sentaret. Eodē modo si habet patronū clericū: cui patronatus cōpetit ratione sui patrimonij. extra de iure pa. cum dilectus. Secus si clericus sit patronus rōne ecclesie. vel etiā si sit collegium.

quis tunc cōmutatio potest
quia potest q̄ minus est. l. p̄
non requirit q̄o. facit extra de
hoc nota q̄o.
¶ Omnes cōmutationes que
fiat a quocūq̄ legato aucto
ad cōmutationes deputatis q̄
extra de cōmutatione. Quin etiā si
fiat a legatore. Quin etiā si
legatus aliqua ecclesia facit
nō potest illa pendente face
Similiter etiā post q̄ reuer
nens ad collationē cuiuscu
pendet nō poterit aliud
p̄sent. extra eo. p̄sent. li. vj.
¶ Nullus legatus potest fa
nem de ecclesie & dignitatibz
cūctur habet q̄ electionē aff
tere. q̄ eligere & postulare v
beratione. li. vj.
¶ Nullus legatus potest cō
raū vel special. vt recepta reli
bent beneficia possint illa alte
rari et cō. deliberatione. li. vj.
¶ Cōmutationes legato & d
Secus si causis delegat. qui
antea non dicit in iudicio de
legatorum dilectum citat
remum.
¶ An autē solus legatus pos
set in. an. c. fi. extra eo. q̄ in
nomem solus legatus potest
modo illa statuta nō sint con
les quibz legatus non potest
Idem dicitur in ep̄o. vt no
si archiep̄. Idē dicit Spe. & p̄
nō potest facere statuta: quo n
Si tamen legatus velle statuta
bus h̄m̄ p̄iudicium. tamen
rum cōsentientia p̄sentiam.
d. c. fi.
¶ Legatus non pōt p̄sentiam
aut eius sententia irritare. s̄ p
re & exequi. extra de h̄m̄. d. l. vj.
¶ Quot modis finitur legat
tuo modis. Primo. si datus
p̄sentino rēpore finita est le
de causis. Secundo. quā
ndi. l. iudicium. Tercio. quā
tamen animo non redendū
tandē extra eo. in out. Quā
legatus nō tamen morte cōstit
tū. vj.
¶ Legatus non pōt p̄sentiam
matrimonio natus
tamen rep̄atibz. unde si vir
natus ecclesie bona fide. cred
tū. cā tamē nō efficit vel

quia tunc eo irrequisito potest legatus conferre. quia potest qd maius est. s. ipsas ecclesias conferre. non requisito epo. facit extra de of. le. dilectus r ubi hoc notat glo.

Omnes reservationes quoruncunq; beneficioz facte a quocunq; legato auctoritate legationis vel ab executoribus deputatis p ipsum. r omnia decreta sine denunciations r pcessus carent viribus finita legatione. Quinena si durante legatione. legatus in aliqua ecclesia facit aliquam reservationem. no potest illa pendente facere aliam in illa ecclesia. Similiter etia postq; reservavit unu beneficium ptinens ad collationem cuiuscunq; ipsa reservatione pendente no poterit aliud reservare qd ad eundem ptinet. extra eo. p. senti. li. vi.

Nullus legatus potest facere aliquam reservationem de ecclesijs r dignitatibus eaz. ubi illi qui pfiuntur habet p electione assumi; nec se intronitare. qn eligere r postulare valeant. extra eo. deliberatione. li. vi.

Nullus legatus potest concedere alicui in generali vel speciali. vt recepta resignatione illoz q habent beneficia possint illa alteri conferre. aliter non valet. et eo. deliberatione. li. vi.

Constitutiones legatorum durant r sunt perpetue secus si causas delegant. quia egressus illis de p. nunciis non durat iurisdictione delegatorum. nisi ante legatorum discessum citatio pcesserit. extra eo. nemini.

An aut solus legatus possit statuta edere. Dic fm no. in. c. fi. extra eo. q in spectantibus ad iurisdictionem solus legatus potest facere statuta. dummodo illa statuta no sint contra canones generales. quibus legatus non potest in aliquo derogare. Idem dicimus in epo. vt notat Jo. an. in. c. fi. de of. archiep. Idem dicit Be. r plus. videlicet. q eps no potest facere statuta; quo ius comune artetur. Si tamen legatus vellet statuere in concernentibus aliorum p. iudicium. tunc debet habere illorum consensum seu p. sentiam. vt notat Inno. in d. c. fi.

Legatus non potest pcessum delegati impedire. aut eius sententiam irritare. s. potest eam confirmare r exequi. extra eo. studuisti.

Quot modis finitur legatio. Rn. fm Jo. an. q. i. modis. Primo. si datus fuit legatus ad tempus: finito tempore finita est legatio. extra de offi. de le. de causis. Secundo. quando reuocatus est. ff. de iudi. l. iudicium. Tercio. quando egressus est legationem animo non redeundi. Secus si animo redeundi. extra eo. nouit. Quarto. p mortem ipsius legati. no tamen morte constituentis. extra eo. legatos. li. vi.

Legitimus filius quis est. Respon. fm Ray. qui de legitimo matrimonio natus est vel de eo qd legitimum reputabat. vn de si vir r mulier contraxerunt in facie ecclesie bona fide. credentes se legitime copulatos. cu tamen no essent vel etia si alter eoz tantum hoc credebat. puta. quia contraxit cu eo quem nesciebat habere uxorem. talis reputat legitimus r vtriq; parenti succedit. extra eo. ex tenore. Secus si clandestine contraxissent. quia videt fuisse ignorantia affectata. Et multo magis si contraxerunt publice. scientes ambo impedimentum. et de clam. despon. cu inhibito.

Quot modis qs legitimat. Rn. triply. Primo p sequens matrimonium. Et hoc si inter illos poterat tunc qd habuerit illum filium matrimonium etia si ille vel illa anteq; sumeret talem coniugem prius cum altero contraxisset q postea moreret. de hoc vide supra filius. r. c. illegitimus. Secundo modo p specialem indulgentiam pape. de hoc vide s. d. c. Illegitimus. Si aut fiat per epum legitimatio valebit ad hoc vt minores ordines suscipere possit. r beneficium sine cura vbicunq; r ad successionem bonoz r actus legitimos seculares in terris temporaliter ecclesie subiecti. r etia in alijs terris. qtu ad ea p q no fieret alteri p. iudicium. Et multo magis valet ad hoc legitimatio p papam. Sed in his per que fit alteri p. iudicium. puta. q succedat ab intestato. no valet legitimatio. nec p papam. nec p epum in terris que eis temporaliter no subsunt fm Inno. et Ber. extra eo. p venerabile. de hoc vide s. Illegitimus. Tercio modo legitimat qs per leges seculares multo modis. q reduci possunt ad tres. Primo. si pater filium naturale offerat curie impatoris efficiaturq; curialis. vt in autentico q. modis naturalis. effi. sui. s. si qs igit. coll. vij. Idem si offerat eum curie ciuitatis. de qua vel de cuius vico sit oriundus. vt in insti. de nup. s. ultimo. Secundus modus si pater decedens in testamento filium naturalem nominet legitimum heredem. Et ipse postea offerat testamentum p. iudicium vel si pater in instrumto per publicam manum confectoy vel p. iudicium scripto. cu subscriptione trium testium. cu filium nominet nec adiecit naturale. vt in autentico vt liceat ma. r. anie. s. ad bec. Tercius modus. si nullo filio legitimo existente. ipse naturalis filius seipsum offerat curie. vt in autentico. q. mo. na. effi. le. s. j. Nec legitimatio p leges facta. valet ad secularia r tpalia quo ad successionem r dignitates in terris tm subiecti potestati legitimatis r in alijs vbi no fit alteri p. iudicium. Ad ordinem tm vel dignitatem ecclesie no se extendit fm Inno. r Ber. Spurijs vo non possunt legitimari qntu est p leges. Sed impator vel ali' auctoritate eius aliquando de gratia legitimat r similiter papa.

Quid si impator legem faceret vel rescriptum concederet qd spuris succederet no obstantibus legibus contrarijs. Rndit Alsten. li. viij. ti. xxvij. de merte. Ho. q licet impator illegitimos possit ad hereditatem admittere tanq; legitimos. tm no potest super hoc legem generalem edere. q multi no curarent vni filios haberet. dummodo sibi succederent. Et sic lex talis esset causa multoz mortalium peccatoz. ergo abolenda. et de p. scrip. c. fi.

Quid si aut legitimatio vel emancipatio possit fieri de filio quo ad certum actum. r quo ad alios non est

Legitima portio

Rū. Bar. in. l. j. §. in filij. ff. ad trebel. relinquit sub dubio. Sed Ang. in. l. si ab eo. L. de le. h. r. concludit. q. sic. Et Paulus de castro dicit se alio consiluisse q. pater potest legitimare filium spurium: cum hac conditione: ne succedat. et ita dicit se postmodum inuenisse. Rai. de for. q. ita consulerat: in ciuitate puana. Quo tamen ad legitimacionem respectu vniuersi actus Bal. in. l. senium. L. de testa. tenet q. nō. q. libertas est indimissibilis. l. j. §. j. L. de lat. li. tol. Et ad hoc facit tex. in. l. quesitum. ff. de adop. Et hec opinio videtur communior. Sed dicitur Pau. et aliorum fm Ber. cep. in tractatu suo de cautel. potest. pcedere q. per viam dispensationis fieri possit. vt p. certo actu tantam dispensationem fiat status mutatio. vt notatur in. l. si pariter. ff. de libe. ca. Et ideo cautela est penitus q. habent filios legitimos et naturales. et ipsos. q. vellent ipsos spurios legitimari facere. h. nolent q. succederent cum legitimis pariter: nisi certo modo. put. eis parentibus placuerit. Nam comes palatinus vel alius q. habet potestatem legitimandi licet nō possit legitimare quoz ad vnum actum nisi quia legitimatio est reintegratio totius status. d. l. quesitū. et d. l. si pariter. tamen potest dispensare vt possit succedere certo modo. quia ista non est proprie legitimatio. h. dispensatio. Et licet iste comes nō possit plus facere q. sibi commissum sit. minus tamen facere potest. quia non habet seruare formam sui privilegij: sicut facere debet inder delegatus.

Legitima portio. Sciendum q. olim fuit licitū cuiuslibet totam hereditatem suam relinquere alteri. Sed falcidius statuit: q. quarta deberet relinqui legitimis heredibus. Et triplex est legitima portio: quā vna est debita iure nature. Et dicitur debita bonorum subsidium. Et hec debet filiis tuis: qui sine causa exheredari nō possunt. Et huic portioni nullam grauamen vel dilatio potest imponi. L. de inoffi. testa. omnimodo et duabus. l. sequen. Et hec est talis si sunt quatuor filij. et infra debet habere tertiam partem. Si sunt quinque vel ultra debent habere medietatem. L. de inoffi. te. auten. nouissima. Et intellige tertiam partem vel medietatem eius q. eis deferebat ab intestato. vt notat glo. in. l. si arrogator. de ado. et ibi Bar. p. hoc allegat. l. papinianus. §. qd. autē. ff. de inoffi. te. Et intellige detractis de his: si quod essent. Item est alia portio. i. quarta falcidie: que debet iure institutionis. vt cum aliquis est institutus heres. et illa hereditas est exhausta p. legata: tunc institutus potest detrabere sibi usq. ad quartam partem hereditatis: detrabendo de singulis legatis. i. de quocumq. legato p. rata ratiū quantum eidem est legatum ad quartam habendam. insti. eo. primo Responso. fallit primo in his que ad pias causas relinquuntur ecclesie vel pio loco. vt in auten. similiter. L. ad. l. fal. Nota tamen q. si ecclesia vel alius pius locus institueret heres: tunc detraberet falcidiam de legatis factis alij ecclesie vel pio loco: q. concurrat privilegium cum privilegio. Et sic concurr

rentibus privilegij videntur iure communi. facit. l. assiduis. L. qui po. in pig. ha. Et dy. in. l. si q. ad declinandam. L. de epis. et de. idem tenet. Et qd. dicitur e. q. quarta debet delegatis ad pias causas. Bal. in. l. anna. §. ticio. ff. de condi. et de. Item dicit etiam si indirecte relinquat. vt si mihi relinquit fundus cum pacto q. restituam ecclesie. nam tunc nō deducitur falcidia. sicut nō deducitur si directo esset relictus ecclesie. Item cessat falcidia: quando testator sciens quantitatē patrimonij sui expresse illam prohibet vel si heres nō fecit inuentarium tempore modis a iure statutis. vt in auten. h. cum testator. L. ad. l. fal. vel si heres infra tempus legitimū voluntati nō paruerit testatoris. extra de te. Rainaldus in fi. Et ibi dicit glo. q. tempus legitimū est tempus anni computandum a iussu iudicis infra quod tempus si non puenierit dicit q. etiam perdit omnia. excepto q. sibi debet ex fideicommissio. Item cessat falcidia quando aliqua sunt ita relicta vt non alienentur: h. remaneant apud successores eius cui relinquantur. vt in autentica. h. et in ea. L. eo. Item est tertia que dicitur trebellianica vt cum aliquis institutus heres rogatur vt alij restituat hereditatem. Nam talis institutus potest retinere quartam partem de tota hereditate. vt institui. de fideicō. here. §. sed quia. Et hec detrabitur de tota hereditate. Et in hac computantur legata et donationes. Et p. hoc infert Panor. in. c. rainucius. de testa. q. quarta que debet iure institutionis. i. cum hereditas est exhausta legatis est magis privilegiata q. quarta trebellianica. Et quarta trebellianica est magis privilegiata q. legitima que debet filio. Nam in quarta que debet iure institutionis nō computantur nisi ea q. obueniunt heredi iure institutionis. Nō autē legata vel alio titulo puenientia: Sed in quarta trebellianica computantur non solum ea que pueniunt heredi iure institutionis. h. etiam omnia q. pueniunt ex testamento. puta. iure legati vel donationis. Alia vero venientia extra testamentum non computantur. In legitima vero debita iure nature computantur non solum ea que pueniunt ex testamento quocumq. titulo. h. etiam vnde cumq. sint. pfecta. scz a defuncto. Secus si aliquid caperet extra patrimonium defuncti. quia illud in quartam nō imputatur. vt. l. sciurus. §. repletionem. L. de inoffi. te. Et hoc etiam vult Bar. in. l. in quartam. ff. ad trebellianicam. Aduertendū tamen circa hoc vltimū fm Panor. in. c. rainucius. p. allegato. q. aut pater filio donauit ob eam. puta. dotis vel donationis. ppter nupti. Et illud imputat in suam legitimam. vt in auten. ex testamento. L. de colla. Aut fuit facta donatio simpliciter. et tunc si tenuit. vt quia fuit facta filio emancipato vel filio vt benemerito: et tunc illud non imputat in quartam. quia valet hec donatio ac si fuisset facta extraneo. Aut donatio nō tenuit in vita. et tunc computat in legitimam. etiam si confirmet morte.

Queritur. an filio sufficiat habere legitimam quocumq. relicti titulo. Respon. Bar. in autē. nouissima. L. de inoffi. testamen. dicit q. bodie debet ha

bere iure institutionis vt in aut
pella cognoscitur. Calud. Rai.
magis benevolentia. Item quia
secundum in hereditate vt notat in
bere autē. Item debet habere de
vultum vt in auten. de tre
mas. Et licet voca meo. de vi
in filijs. Dicit etiam glo. in d.
q. in vno numero facta institui
lum. vt in d. auten. vt. c. de a
§. contra si qui. Hecur tamē a
L. de inoffi. testamen. l. com
re filios relinqueret fideicom
vt vult Bar. in. l. in quartam
trebellianicam. Item Bar. in. l. sen
L. de inoffi. testamen. et ibi
ter. in corpore vnde iam aut
alle. expresse mentione facta q.
cōmū. Hoc etiam videtur exp
rogatus.
Quero an parentes debeant
tam iure institutionis. Rai.
nouissima. dicit q. glo. in. l. j.
na tangit istam. q. in patrono.
tronus potest habere quocumq.
pater et patronus equiparant
quodlibet que notat in. d. l. j. in
nar ista diuersitas. ergo. et.
tatur expresse remanet in corpore
L. de ap. hoc Bar. Bal. tamen
num in. l. j. §. de. de. pol. cōre
lius debet relinquere parenti
Et fundat se per. expresse sum
erca patronum. Et ibi hoc vid
de. et hoc opinio est tenenda. Et
vltimus nullus filios relinquit. q.
sunt. nulla legitima videtur de
in vbi dicitur. vt est glo. vale
q. in. in. p. p. sol. §. nostra
no. Et non tenet. quia in success
est liberor. vna vult. de hoc. ab
Glo. in. l. pater filij. ff. de ino
institui patre etiam ex cambio libe
videt communis.
Quero. vtrum in decedente
gima sicut est aucta in filijs v
nullum. Rai. Bar. in dicta an
de mente glo. et doc. dicit q. sic
et. §. j.
Item p. nō consecrationē in
debet iure nature. Rai.
vult. L. c. referet glo. tenere
vultus. L. de fideicō.
Et autē in male ablati in
Bar. in. l. j. L. de la. san. a
licet incerta ita q. veniant
pateris. nā tunc dicit relin
pater filius cui fuit. Sed si
vult male ablati certa illis per
tamen non videt. ap. relin

bere iure institutionis. vt in auten. vt cum de ap-
 pella. cognoscitur. §. aliud. Ratio quia est titulus
 magis honorabilis. Item quia habet ius acce-
 scendi in hereditate. vt notat in l. quotiens. l. de
 here. insti. Item debet habere dicta legitimam cum
 usufructu. vt in auten. de trien. 7 semi. §. pbihe-
 mus. Et sic lex vxori mee. de usufru. lega. est corre-
 cta in filijs. Vide etiā glo. in d. §. aliud. que dicit.
 qd in vno nummo facta institutio. excludit quere-
 lam. vt in d. auten. vt euz de appella. cognoscitur
 §. ceterū si qui. Agetur tamē ad supplementū. vt
 l. de inofficio. testamen. l. omni modo. nec suffice-
 ret si filio relinqueret fideicommissum vniuersale.
 vt vult Bar. in l. ita tamen. §. qui rogatus. ff. ad
 trebellia. Idem Bar. in l. semus. §. cum autem.
 l. de inofficio. testamen. 7 ibi reprobat glo. quia
 lex. in corpore vnde sumit autētiā nouissima pre-
 alle. expressaz mentionē facit qd nō valet iure fidei-
 comisi. Hoc etiam videtur expressum in d. §. qui
 rogatus.

**Quero an parentes debeant habere hodie legi-
 timam iure institutionis.** Rñ. Bar. in d. auten.
 nouissima. dicit qd glo. in l. j. §. ff. si a pa. qd fue-
 rit. tangit istam. q. in patrone. Et cōcludit qd pa-
 tronus potest habere quocunq; relicti titulo. Sz
 pater 7 patronus equiperant ad omnia. exceptis
 quibusdā que notant in d. l. j. inter que non repe-
 ritur ista diuersitas. ergo rē. Preterea qd nō mi-
 tatur expresse remanet incorrectū. vt l. recipimus
 l. de ap. hec Bar. Bal. tamē videt tenere cōtra-
 rium in l. j. l. de bo. pos. cōtra tab. li. vbi dicit qd fi-
 lius debet relinquere parentib; iure institutionis
 Et fundat se p. tex. expresse in d. l. omni modo.
 circa principiū. Et ibi hoc idem tenet. idē Ia. de
 bel. 7 hec opinio est tenēda. Et hoc vey vbi filius
 testans nullos filios reliquit. quoniā vbi filij sup-
 essent: nulla legitima videt debita patri. Immo
 in nihil succedit. vt est glo. valde notabilis. insti.
 qui mo. ins pa. po. sol. §. nostra autē. in ver. patro-
 no. Et non mirū. quia in successione. prima causa
 est liberor. vt in autē. de suc. ab inte. circa pncipiū
 glo. in l. pater filij. ff. de inoffi. te. tenet debere
 institui patrē etiā extantib; liberis. Sed p̄imum
 videt cōmunis.

**Quero. vtrū in ascendenti sit aucta portio legi-
 tima sicut est aucta in filijs vsq; ad trientem 7 se-
 missim.** Rñ. Bar. in dicta autentica nouissima.
 de mente glo. 7 doc. dicit qd sic. vt in auten. de tri-
 7 se. §. j.

**Vtrū p nō confectionē inuentarij pdaē legiti-
 ma debita iure nature.** Rñ. Bar. in autē. h. cum
 testator. l. e. refert glo. tenere qd nō in auten. hoc
 amplius. l. de fideicō.

An autē in male ablati incertis cesset falcidia.
 Rñ. Bar. in l. j. l. de sa. san. ec. videtur tenere qd
 sic. si sint incerta ita qd veniant distribuenda inter
 pauperes. nā tunc dicit relinquitur ad pias causas. l.
 p anima illius cui fuit. Sed si relinquit qd debi-
 ta vel male ablata certa illis personis quib; debent
 tunc non videt. p̄re relictum ad pias causas

prima em causa relicti tunc est. quia debitum. nō
 ipsa pia causa. tunc em proprie est ad pias causas
 quādo nulla necessitas subest. h. solum ipsa religio
 7 ipsa liberalitas. erga deū. Et in istis videtur con-
 cludere qd possit detrahi falcidia. nisi ille cui relin-
 quitur vere pbaret sibi debitū aliunde qd est testa-
 mento. vt. ff. de auro. et argento lega. l. qui vxori.
 hec Bar. vide etiā ad p̄dicta que notat Alstē. li.
 ij. ti. xxv. post monal. qd p̄pter male ablata incerta
 si nō possunt pbari. nō credit qd liberi vel paren-
 tes si cōsentire nolint: possint legitima sibi debita
 iure nature defraudari. Al's em possit testator de
 leui fingere male ablata multa. vt p̄dictos legiti-
 ma defraudaret. Quod iniquum est: quia si talia
 male ablata nō possent pbari non tenet heres sol-
 uere vt debitū: seu vt es alienū. h. vt legatum alie-
 gat legem secundā 7 terciā. l. de fal. mo. Et ideo
 bonū consiliū est qd ipse testator satisfaciāt de illis
 dum viuit vel faciat qd filius obliget se ad soluē-
 dum insolidū illa. legitima nō detrahit. in quo ca-
 su tenebit. Si autē nō possit ad hoc filiū in duce-
 re: nō faciat testamētū. h. codicillū: in quo ordinet
 qd omnia bona distribuāt pauperib; p male ab-
 latis incertis: asserens qd plura sunt sua male ab-
 lata qd omnia bona sua. Similit mala ablata cer-
 ta: que tñ pbari nō possunt: relinqt illis p̄sonis a
 quib; habuit. 7 male ablata certa qd pbari nō p̄nt
 sunt sicut es alienū.

**Quero. in istis legatis ad pias causas cessat fal-
 cidia. An p hoc p̄tineat ad onus heredis.** An alio-
 rum. Rñ. Bar. in autē. h. et in ea. l. ad l. fal. dicit
 qd onerāt heredes 7 legatarios. quia ista legata de-
 bent ante omnia detrahi vt es alienū. vt. ff. ad l.
 fal. l. eris alieni. Et sic ex hoc heres habebit mino-
 rem quartam 7 alij legatarij habebunt minus de
 legato.

**An autē p nō confectionē inuentarij p̄datur tre-
 bellianica.** Rñ. Bar. i. d. autē. h. cū testator. tenet
 qd nō. qd nō debet induci correctio legis nisi in ca-
 su legis corrigētis. vt. l. p̄cipimus. l. de app. Idē
 tenet Jac. de bel.

**Dez de fideicomisso vniuersali relicto ad pias
 causas detrahit trebellianica.** Bar. in d. auten. h.
 7 in ea. dicit se pluries cōsuluisse qd cessat trebellia-
 nica licet glo. in c. j. de testa. li. vj. teneat contrariū
 p̄cipue p hanc rōnē. qd nō videt eadē ratio in falcid-
 dia 7 trebellianica. qd licet in r. licetis p̄cularibus
 nō detrahit heres. habet tñ de alio qd est in here-
 ditate. h. in fideicomisso vniuersali nō detrahit.
 tunc frustra erit heres. Sed Bar. in l. marcellus
 ff. ad trebel. dicit hoc esse p̄ter. in corpore. vnde su-
 mitur autē. similit. l. ad l. fal. vbi loquitur quando
 tota substātia est exhausta nec est inuacū heres
 quia tex. in autē. de here. 7 fal. §. si vō exp̄sum. di-
 cit qd habet meritū quo ad deū. quia exercuit actū
 p̄ium.

**Que aut sit differētia inter legatum 7 fideicom-
 missum.** Rñ. Panoz. in c. raynaldus. de testa. di-
 cit qd legatū dicit qd dispositiones vel testamenta
 cōferunt in legatariū. fideicommissum vō dicitur
 dd ij

Legitima portio

quā q̄s capit de manu alterius; p̄nta. relinquo tibi fundū. 7 volo vt illi restituas semp̄onio. nam: respectu tui est legatū. h̄ respectu semp̄onij est fidei-
cōmissum. Sic appellatū. quia fidei tue cōmittit. vt restituas semp̄onio. Sed hodie fidei cōmissa 7 legata sunt adequata. vt. l. j. 7. ij. l. cōmuna del. Et dicit fidei cōmissum particulare q̄ nō hereditas. sed certa bona particularia veniunt restituenda. Et per hoc habes quid sit fidei cōmissum vniuersale.

¶ Quero. legata minuunt quandoq; p̄pter defectum patrimonij. vt si testator legat plus q̄ habeat. Itē minuunt q̄nq; p̄pter falcidiā. vt. l. in quartam. ff. ad. l. fal. An legata ad pias causas recipiāt diminutionē. p̄pter defectus patrimonij: sicut alia legata ad nō pias causas. Bar. in. d. auten. sed et in ea. dicit q̄ sic. Nec obstat. qd̄ posset dici q̄ detrahitur vt es alienum. Intellige quo ad quid. s. quo ad computationem falcidie. nō quo ad alia. quod apparet in eo. quia talia relicta ad pias causas minuuntur. p̄pter legitimā debitam iure nature. vt notatur in. l. si quis ad decinandam. l. de epi. 7 de.

¶ Quero an testator possit p̄hibere trebellianicā. Bar. in. d. l. marcellus concludit q̄ sic. Et dicit q̄ d̄dofr. Jac. de are. 7 Ly. tenent idē.

¶ Quero quid si ecclesia vel aliq̄d hospitale instituitur heres. 7 adeat absq; beneficio inuentarij. An teneat insolidū. Bar. in. d. auten. h̄ cum testator. R̄ndit per verbū. cogitabit. Sed in. l. j. l. de fac. san. ec. tenet q̄ nō. quia iura ciuilia nō p̄nt obligare eccliam 7 pia loca vltra vires h̄ditarias cū talis obligatio nō sit de iure n̄li 7 in legatis ad pias causas cessat omnis solemnitas iuris ciuilis. Si tamē aliquis sacerdos instituat heres rōne cōsanguinitatis vel amicitie. nō respectu religionis diuine. tunc putat teneri insolidū. vt in autentico de here. 7 fal. §. pe. Secus si amore dei vel pro anima sua.

¶ Nun qd̄ autē quis possit deducere duas q̄rtas scz debita iure nature 7 trebellianicam. R̄n. olim fuerunt opinionēs. vt patet in. l. q̄q̄. l. ad. l. fal. Sed hodie dic cum Bar. in. l. papinianus. §. me minuisse. ff. de inoffi. tes. vbi distinguit q̄ si substitutio: aut rogatio sit pure facta. Et tunc nō detrahit nisi vnā quartā. Aut sit rogatio de restituēdo sub cōditione. puta. si decedat sine liberis vel post certū tempus. Et tunc detrahet duas. Et ista opinio est approbata de iure canonico in. c. rainua. 7 in. c. raynaldus. de testa. licet nō videat vera de iure ciuili. vt in auten. de resti. §. quā obrem. tamē ita obseruat. vt decre. dicunt. Sed vbi quis esset rogatus de restituendo incōtinētū vel pure. Bar. dicit. q̄ illas decre. non obseruaret. Et sic dicit se pluries cōsuluisse. quod sepe accidit. q̄n dispositio nō valet iure testamētū. 7 est apposita clausula. q̄ si nō valet iure testamētū valet iure codicillo: 7c. tunc enī si testamētū non valet aliqua rōne. quia in eo nō sunt testes debiti vel alia rōne nō valet testator. videt voluisse. q̄ hereditas restituat ve-

nientibus ab intestato statim. vt notat in autentica ex causa. l. de li. p̄xte. Et sic non detraheret nisi vna quarta. hec Bar. de hac clausula codicillari. vide singularia infra Testamentū. ij. Ratio v̄o diuersitatis est fm̄ doc. vt refert Asteū. lib. iij. ti. xv. q̄ vbi quis est rogatus restituere hereditatem post temp̄ certū vel si decedat sine liberis: potest incōtinētū deducere quartā debitā iure nature. quia illam sine omni granamine debet habere. vt dictū est supra. In p̄cessu autē temp̄oris deducet trebellianicā: in qua cū fructus p̄cepti computentur. minus diminiūt substantia hereditarij q̄ si restitueret incōtinētū. Et ideo tunc non deducet. quia tunc substantia defalcaretur. nō autē fructus.

¶ Que autē sit ratio q̄ in falcidia imputat solum quod iure hereditario capitur. 7 aliud in trebellianica. Blosa in. l. in quartam. ff. ad. l. fal. dicit. q̄ ratio est. quia in falcidia plus grauat heres. q̄ onera hereditaria remanent penes eū insolidū. Ideo releuat in hoc. vt solum qd̄ iure hereditario capit imputet in falcidiā. h̄ in trebellianica non sustinet onera nisi p̄ parte. ideo plus grauat.

¶ Que autē sit ratio q̄ illud qd̄ extra testamētū capitur: in quartā trebellianicā non imputat. vt l. pater filium. ff. ad. l. fal. Et tamen imputatur in quartā iure nature. Bar. in. d. l. in quartā dicit q̄ ratio est. quia falcidia 7 trebellianica debent occasione testamētū. Ideo in eam nō imputatur nisi qd̄ venit ex testamētū. debita v̄o iure nature venit aliunde. non enī proprie. puenit ex voluntate patris. sed ex dispositione legis. Nam velit nolit pater. oportet q̄ filius habeat legitimā suam. Et ex p̄dictis habes q̄ in alijs quartis que debentur ex alijs dispositionibus. vt mulieri vel viro ex forma statuti. tunc sibi imputatur quicquid extrinsecus venit. vt in autentica p̄xterea. l. vnde vir 7 vxor. Nota etiam fm̄ Asteū. q̄ quo ad modū inchoandi huiusmodi quartas si heres institutus sit de liberis testatoris. ad quem pertinet portio naturalis. primo ex tota hereditate deducet ipsam legitimam portionem. s. tertiam. i. quatuor vncias. Et reliquas v̄o octo vncijs defalcabit per. l. falcidiam iure institutionis quartā. id est duas vncias. Reliquas v̄o sex vncias. id est medietatem hereditatis diuidet inter legatarios pro rata. Insi. ad. l. fal. §. cum autem. Differt autem falcidia a trebellianica. quia per falcidiam deducitur quarta. non ex tota hereditate. sed ex singularibus relictis. vt dictum est. Sed trebellianica detrahitur ex tota hereditate. Item nota fm̄ eundem. q̄ si quis institutus sponte adierit hereditatem. tunc defalcata 7 retenta sibi portione trebellianica. scilicet quadrante: reliquas tres partes hereditatis restituet substituto. Si v̄o iudicis officio compulsus adierit totam hereditatem restituet. Insi. de fidei commissa. heredi. §. in primis. Nota etiam fm̄ Panomi. v̄nuz singulare. q̄ quarta trebellianica nō detrahit per heredē institutū in re certa. h̄ per heredē vniuersalem. Et ita cōsultuit Bol. p. l. j. ff.

ad l. fal. Et intelligo heredē vniuersalē. nō solum
eam qui insolidū est institutus heres. s. etiā qui in
certa quota hereditatis. Sicut videm⁹ in falcidia
que detrahi pōt per heredē institutū in dimidia.
vt pbatur in. d. c. raynaldus.

An autē institutus in re certa habeat p omnia
loco legatarij. Rñ. Panor. post glo. in. d. c. raynu
eius. dicit q̄ quo ad quedā habet loco legatarij. et
quo ad quedā loco heredis. de quo dicendū vt in
l. quociens. l. de here. insti. Et inter ceteros effe
ctus operat vñū notabilē in instituto in re certa.
quia coherede vniuersali nolente adire heredita
tem: aliter institutus in re certa habebit hereditates
in totū. quia nō pōt testator p parte decedere te
statis: et pro parte intestatus. l. j. §. si ex fundo. ff.
de here. insti. quā vtilitatē non consequeret iste si
foret purus legatarius. Immo pderet legatū et q̄
et testamēto nō aditur hereditas. l. si omis. cā. te.
q̄i per totū. Hoc tamē intellige de legatis nō ad
pias causas. quia legata ad piās causas debentur
enim non adita hereditate. vt voluit Bar. in. l.
pma. l. de sa. san. ecclē. de quo vide supra. Ecclē
lia primo.

Quid autē filius institut⁹ heres possit repu
diare hereditatē paternā retenta sibi legitima. Di
cendū est q̄ nō. quia cū in legitima etiā fuerit in
stitutus. nō pōt pro parte acceptare et p parte re
pudiare. Et hanc opinionē tenet Bar. in. l. gerit.
ff. de acq. here. et Bal. l. l. vnica. l. q̄i nō pe. par.
Et eadē rōne idē dicendū ē patre decedēte ab in
testato. quia nō potest agnoscere hereditatem pa
ternam. et p parte abstinere.

An autē legitima portio que debetur iure natu
re amittatur ppter delictum patris commissum con
tra legem lese maiestatis. Respon. Lar. in. de. pa
storalis. de re. iudi. refert Land. tenere q̄ non. Et
dicit q̄ filij audita condēnatione patris: si furtim
captiuat suam legitimā: non tenent saltem in foro
anime ad restitutionem faciendam principi. quia
possunt tenere de iure nature. que per ius positu
uum non potest tolli pro hoc de rei. Raynucius.
quia pater non potest priuare filium legitimā: nisi
in casu ingratiitudinis. l. de inoffi. te. quoniam in
pioribus. facit autē. de here. et fal. §. si quis autē
non implens. vbi dicitur. q̄ etiam propter reatus
inobedientie nō potest priuare filium legitimā. Sz
Zen. tenet contrariū. quia per contractum potest
tollī legitima. Debetur enī deducto ere alieno. vt
l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. te. Sed in de
licis quasi cōtrahimus. quia per quasi contractū
quis se obligat ad penam. ff. de iure si. l. imperato
res. Jo. de lig. dicit opinionem Zen. esse viorem
quia legitima est quota bonorum: quam habebat
pater tempore mortis. nihil autem habet quando
sunt confiscata. ff. de interdic. et re. l. iij. Et p ista
opinionē facit q̄ notat Bar. in autentica. si qua
mulier. l. de sa. san. ec. vbi dicit q̄ portio legitima
filio debita. non debetur nisi post mortem natura
lem. vt. l. j. §. si impuberi. ff. de coll. bo. vbi Bar.
dicit. q̄ ille. §. facit ad. q. filius est condemnatus

pro maleficio. an pater debeat soluere condemna
tionem vsq̄ ad legitimam que filio debetur in bo
nis eius. Et dicit. q̄ videtur tex. ibi q̄ non. quia
in vita patris non debet legitima sperari: nec eius
spes est viuo patre. vt in dicto. §. si impuberi. Et
plus pcludit Bar. in. l. si. ff. de li. agno. vbi dicit.
q̄ filius nullum ius habet in debito bonorū subse
dio viuento patre. Et dicit q̄ de hoc videtur casus
in dicta. l. si. quia patronus nullum ius habet in
bonis liberti. et pro hoc. l. ij. ff. si a patrono. q̄s fue
rit. Et quod dicitur est per Bar. q̄ legitima nō
debetur filio nisi post mortem naturalem: intelli
ge vel per mortem sibi equiualentē. puta. per mor
tem civilem. vt pta. per ingressum religionis. Et
hoc quando ista mors civilis que introducit p
ingressum monasterij. habet omnino quo ad bo
na eundem effectum quem haberet mors natura
lis. vt pta. si ingrediatur religionem fratrum mi
nouum. vt notat idem Bar. in dicta autentica. si
qua mulier. pro hoc facit capitulo cum simus. de
regula.

An autem consuetudo vel statutum possit tol
lere legitimam debitam filio. Ly. in. l. sancimus.
l. de nup. et Di. in regula indultum. et Bar. in. l.
titio. §. si. ff. de condi. et demon. tenent q̄ potest in
totam tolli: mouentur. quia ista portio est de iure
civili. quia olim non erat. ergo potest tolli per ius
civile. Statutum autem est pars iuris civilis: nec
est verum vt quidam dicunt q̄ ista portio succē
dit loco alimentorum. que debentur de iure natu
rali. quia si hoc esset verū: sequeretur q̄ mater nō
teneretur aliquid dimittere filio. et foris? nec auia.
cum pater teneatur alere filios. l. si quis a liberis.
ff. de li. agno. Item pater tenetur maritare filias.
et non mater. l. si. l. de dotis promiss. Item pone
q̄ filius sit industrius. ita q̄ potest sibi querere
alimenta: quo casu pater non tenetur alere filium
dicta. l. si quis. sequeretur ergo q̄ pater vel mater
non teneretur aliquid dimittere filio. quia cessat
causa alimentorum. Et sic concludunt isti q̄ de ri
gore iuris. consuetudo vel statutum possit tollere
legitimam. Et sic fortius valebit statutum. vt filia
dote contenta non succedat cum fratribus suis.
Panomitanus autē in dicto capitulo raynuus
dicit se credere q̄ vbi filius non haberet aliquid
vnde viueret: non valeret statutum in totum ab
soluens. Mouetur. nam de iure civili spurio ni
hil debetur. vt in autentica ex complexu. l. de in
ces. nup. Et tamen ius canonicum sequendo equi
tatem naturalem disponit vt spurio debeant ali
menta. vt in capitulo cum haberet. de eo. qui du.
in ma. ergo fortius hoc dicendum in legitimis. vt
si ius civile vult excludere. possit ius canonicum
illum rigorem tollere et temperare. Sed vbi filius
haberet aliter vnde viueret procederet opinio cō
traria. scilicet vt valeat statutum vel consuetudo
in totū absolues legitimā. quia cessat illa equitas
naturalis. quia tunc licet patri sicut et cuiuslibet di
sponere de re propria.

Queritur de. q. quotidiana. nam communitatē
dd iij

testatores dicunt in testamentis suis. qd si filij eoz non exequent eoz voluntates qd eos exheredant ac etiam eos priuant legitima debita iure nature. An autē non exequēdo eoz voluntates; maxime ad pias causas; incurrāt dictas penas. Glo. in. c. si heredes. de testa. limitat autenticā hoc amplius L. de fideicō. dicēs. qd filius institutus nō implēs voluntatē defuncti in relictis ad nō pias causas; solum priuatur successione defuncti et non debito iure nature. Sed si relictā sunt ad pias causas; priuatur etiā debito iure nature. Et licet glo. in si. nō videatur hanc opinionē firmare; eam tamē sequitur Hosti. fatetur tamē qd si filiū peniteret; ecclesia posset sibi facere aliquā elemosynam. Sed Panor. dubitat de hoc. quia iura loquunt de relictis in testamēto. Sed portio debita filio debet etiam extra omne testamentū. Est etiā quasi debitū nature. unde iura solum voluerūt excludere a como do habito per defunctū; quia ex quo voluit onus; nō debet habere honorē; seu emolumentū; que ratio cessat in debito iure nature. quia ista portio debetur sine aliquo onere. vt. l. quoniam in prioribus. L. de inofficio. testa. Item negare nō possumus quin res sit dubia. Et in dubijs benigniorē partē sequi debemus. vt in regula odia. de regulis iuris in. vij.

¶ Circa tamen predicta diuersarum terrarum varia est consuetudo; que si rationalis sit et prescripta seruari debet.

Lex et constitutio. Quid est lex. Rñ. est constitutio populi. in qua maiores uatu; simul cū plebeo aliquid sanxerūt. di. ij. lex.

¶ Quis potest facere legem. Rñ. deo. lex principa liter respicit bonū cōmune. ordinare autē aliquid ad bonū cōmune est vel totius multitudinis. vel alicuius gerentis vicem totius multitudinis. Et ideo cōdere legē vel pertinere ad totā multitudinē vel ad personā publicam que totī multitudinis curam habet.

¶ Quis autē in speciali possit facere statuta. Vide supra Excommunicator. Sunt autē tria necessaria ad legem seu constitutionē ad hoc vt lex liget. Primo. qd sit facta p eum qui habet potestātē condendi. Secundo. qd sit publice promulgata aut solenni ter edita. de postu. prela. c. j. Tercio. qd per inferiores sit suscepta et approbata. iij. dist. leges. Et si tu opponas qd hoc videt absurdum. quia tunc potestas principis condentis legem penderet ab arbitrio subditoz. Rñ. qd hoc nō ob. quia potest superior deputare executores. qui compellant subditos ad obseruantia legis vel cōstitutionis. nam tunc eo casu necessaria erit susceptio talis per subditos. Immo cōpellenē seruare velint nolint.

¶ Sed queritur de. q. notabili et quotidiana. Episcopus tudentinus facit statutum; excommunicās mulieres portantes perlas; quod a nulla muliere fuit seruatur. querebat an omnes mulieres essent excommunicate. Quod nō inducebatur. iij. dist. in

istis. et c. se. que pbant legem vel constitutionē ad hoc vt liget debere esse receptam moribus videntū Per quod videtur dicendum qd dicte mulieres possent cogi vt recipere; et obseruarent dictā cōstitutionem. quia statuta episcopi debent seruari. de ma. et obedi. c. ij. Rñ. Car. in phemio de. dicit qd cum querit de receptione legis. videndū est an sit talis abusus que inducat consuetudinē. Et die non receptionem legis tunc excusare nō recipientes. quando per consuetudinē contrariā est nō recepta. nulla mulier in loco suo iurisdictionis vtatur ornamentis. fucati coloris; siue aurar genti vel gemmarum vltra certam quantitātē vel mensuram. et contrafacientes excommunicant. Queritur an contrafaciens incurrat penam. Ad partem affirmati uam arguitur primo sic. Iusta episcopoz pcepta quemlibet obligant. sed istud est iustum; ergo rē. Maior patet per dictū capitulum. ij. Minor probatur primo; quia illud est iustū quod diuine scripture concordat. sed istud est tale. pime petri. iij. caplo. ergo rē. Secundo illud est iustum; qd prohibet inhonestatē et ad honestatē reducat. sed istud est tale. ergo rē. Tercio. illud est iustū quod phibet illud quod est peccatum vel puocatum peccati. sed istud est tale. ergo rē. In contrariū arguitur. nō valet statutum neq; sententia alicuius super eo quod ad eum seu eius officium nō pertinet. sed ornatus mulierū vel modus ornandi nō pertinet ad episcopoz. sed ad virum. ergo rē. Secundo. statuta episcopoz que absorbent iurisdictionem alioz; non valent. Sed istud est huiusmodi. quia absorbet ius maritor. ergo rē. Tercio. lex nō debet alijs scandalum inferre. Sed huiusmodi statutum est tale. quia marito scandalum generat. cum contra voluntatē suam mulier deponat ornamenta et mulier manet perplexa. nesciens cui debeat obedire. Quarto. pimum votum est magis obligatoriu; qd superioris pceptum. h mulier pimum votum factuz etiam de licentia sui mariti nō potest iuste contra voluntatē mariti exequi. ergo nec pceptum superioris. So. distinguendū est vtrum ornatus talis sit peccatum. Ad quod sciendum distinguendum est inter ornamentum fucationis et vestium. Primus cū sit species fictionis et adulterina fictio non potest esse sine peccato. Et hoc si fucus vult fingere pulcritudinem quam nō habet. quia hoc non licet. Secus si vult occultare turpitudinem et aliqua causa maxime extrinseca. Ornatus autē superfluus vt vestiū et hmoi. in non nuptis mulierib; ē mortale vel veniale vel sine fin intentionē. Ex quib; dico qd statutum episcopi et causa factū. de sui natura bonū est. Et id qd dicitur

¶ Vide etiam aliam questionē in regula. ea que fiunt. de re. iu. in. vij. per Jo. an. in mercu. p quam soluitur et clarius questio pcedens. Episcopus vel superior precipit qd ppter honestatē melius seruandam; nulla mulier in loco suo iurisdictionis vtatur ornamentis. fucati coloris; siue aurar genti vel gemmarum vltra certam quantitātē vel mensuram. et contrafacientes excommunicant. Queritur an contrafaciens incurrat penam. Ad partem affirmati uam arguitur primo sic. Iusta episcopoz pcepta quemlibet obligant. sed istud est iustum; ergo rē. Maior patet per dictū capitulum. ij. Minor probatur primo; quia illud est iustū quod diuine scripture concordat. sed istud est tale. pime petri. iij. caplo. ergo rē. Secundo illud est iustum; qd prohibet inhonestatē et ad honestatē reducat. sed istud est tale. ergo rē. Tercio. illud est iustū quod phibet illud quod est peccatum vel puocatum peccati. sed istud est tale. ergo rē. In contrariū arguitur. nō valet statutum neq; sententia alicuius super eo quod ad eum seu eius officium nō pertinet. sed ornatus mulierū vel modus ornandi nō pertinet ad episcopoz. sed ad virum. ergo rē. Secundo. statuta episcopoz que absorbent iurisdictionem alioz; non valent. Sed istud est huiusmodi. quia absorbet ius maritor. ergo rē. Tercio. lex nō debet alijs scandalum inferre. Sed huiusmodi statutum est tale. quia marito scandalum generat. cum contra voluntatē suam mulier deponat ornamenta et mulier manet perplexa. nesciens cui debeat obedire. Quarto. pimum votum est magis obligatoriu; qd superioris pceptum. h mulier pimum votum factuz etiam de licentia sui mariti nō potest iuste contra voluntatē mariti exequi. ergo nec pceptum superioris. So. distinguendū est vtrum ornatus talis sit peccatum. Ad quod sciendum distinguendum est inter ornamentum fucationis et vestium. Primus cū sit species fictionis et adulterina fictio non potest esse sine peccato. Et hoc si fucus vult fingere pulcritudinem quam nō habet. quia hoc non licet. Secus si vult occultare turpitudinem et aliqua causa maxime extrinseca. Ornatus autē superfluus vt vestiū et hmoi. in non nuptis mulierib; ē mortale vel veniale vel sine fin intentionē. Ex quib; dico qd statutum episcopi et causa factū. de sui natura bonū est. Et id qd dicitur

¶ Quid autē de monialio. An timentia. Rñ. p. d. l. ij. dicit glo. vel religiose possit imponi vna eius voluntatē. lxxij. dist. qd vel mo. capitulo relatum. potest per que regula melius et timentia vna vt omnes mulieres extra de sta. re. perculio. Jo. an. et dicit qd modus in eo rē natura rei sit cur; eoz non magis. extra de iudi. mulieres possit superior sine voluntate eoz timentia. extra qd mo. causi est tunc facere pditiones an p. d. l. ij. dicit extra de regula. vni. q. iij. dicit qd maior pars potest arduo iudicio ad hunc modum timentia licet tū fm eoz est par maior religiose timentia in dicto capitulo cū dicitur. Tergione potest iudicare vnam aucta timentia sedo videtur qd p. mulier hoc auctoritas nequit iudicia cōsequere vt singulos. nō vt vnam dicit qd stricto; modus vniem timentia timentia. Vide e omnes. que format. q. in papa. re. stricto; vna religiose. q. concludit qd sic vt nō potest semel voluntatē eoz timentiam. Et hoc videtur qd timentia. Et idem possit dicitur. Jo. an. de regula. c. dicit qd tempus incipit timentia qd tempus incipit timentia post cuius lapsum vt timentia determinato. timentia de pben. l. ij. dicit

¶ Quid autē de monialio. An timentia. Rñ. p. d. l. ij. dicit glo. vel religiose possit imponi vna eius voluntatē. lxxij. dist. qd vel mo. capitulo relatum. potest per que regula melius et timentia vna vt omnes mulieres extra de sta. re. perculio. Jo. an. et dicit qd modus in eo rē natura rei sit cur; eoz non magis. extra de iudi. mulieres possit superior sine voluntate eoz timentia. extra qd mo. causi est tunc facere pditiones an p. d. l. ij. dicit extra de regula. vni. q. iij. dicit qd maior pars potest arduo iudicio ad hunc modum timentia licet tū fm eoz est par maior religiose timentia in dicto capitulo cū dicitur. Tergione potest iudicare vnam aucta timentia sedo videtur qd p. mulier hoc auctoritas nequit iudicia cōsequere vt singulos. nō vt vnam dicit qd stricto; modus vniem timentia timentia. Vide e omnes. que format. q. in papa. re. stricto; vna religiose. q. concludit qd sic vt nō potest semel voluntatē eoz timentiam. Et hoc videtur qd timentia. Et idem possit dicitur. Jo. an. de regula. c. dicit qd tempus incipit timentia qd tempus incipit timentia post cuius lapsum vt timentia determinato. timentia de pben. l. ij. dicit

fidei videntur: saltem ad fingendum pulcritudinem
 qua non habet. incidit in pena. quia cum fucatio
 de sui natura sit mala: merito potest prohiberi in
 quo nec viros debet obedire marito. Circa autem
 alia ornamenta dico. q. in nuptia tenetur p̄se obe
 dire statuto episcopi. viij. q. j. sciendum. et capitulo
 quid culpatur. xxij. q. j. Circa autem nuptia dic. q.
 aut vir consentit expresse vel tacite. non precipi
 do contrarium. Aut expresse p̄hibet. Primo casu
 debet mulier servare statutum. aliter inderet in pe
 nam. quia tunc non infertur impedimentum supra
 positum: q. ad statum observantia non tenetur.
 In secundo casu quando scz vir contrarium p̄cipit
 qntus in affectu. p̄prio: debet velle obedire statuto
 sed in effectu potius obediat viro: contra cuius viri
 voluntate tale statutum in his non potuit eam obli
 gare. hec Jo. an. Et p̄dicta patet r̄silio ad argu
 menta binquide.

Quid autem de monialibus. An eis imponi possit
 claustrum. Respon. Dir. li. ij. dicit. q. licet nulli reli
 gioso vel religioso possit imponi regula artior. f. cō
 tra eius voluntate. lxxij. dif. gesta. et not. Ber. ne
 de. vel mo. capitulo relatum. potest tamē imponi
 modus per que regula melius et honestius obser
 uetur: sicut etiā vt omnes mulieres religiose in du
 dantur. extra de sta. re. periculo. li. vj. vbi dicit
 Jo. mo. et Archi. q. modus in cohabitando taxa
 et fm naturā rei sit cura: cuz non deceat mulieres
 evagari. extra de iudi. mulieres. li. vj. Et licet non
 possit superior sine voluntate omnium mutare stri
 ctius ordinē. extra qd me. causa cum dilectus. po
 test tamē facere p̄stitutiones anteriores. vt notat
 Inno. et Hosti. extra de regula. super eo. vbi Pa
 noxi. querit. nun qd maior pars p̄uentus possit
 reformare regulā antiq̄tus institutam. inuita mi
 nori parte. et allegat Inno. tenentē q. sic. imo plus
 sentit Inno. q. maior pars potest facere statutum
 artando singulos ad strictiorem regulā q̄ fuerit
 antiq̄tus instituta. licet em̄ fm eum non possit ma
 ior pars mutare religionē. inuita minori parte. vt
 in dicto capitulo cuz dilectus. Tamen stante reli
 gione potest indicere vitam austeriorem. De hoc
 tamen scdo videtur. d. pe. multum dubitare. quia
 hec austeritas nouiter indicta cōsernit illos de re
 ligione vt singulos. nō vt vniuersos. Et sic nō vi
 detur q. strictior modus viuendi possit indici per
 maiorem inuita minor. Vide etiā glo. in regula. q.
 omnes. que format. q. in papa. nun qd possit indi
 cere strictiorem vitā religiosi. q̄ eorum regula eri
 gat. et concludit q. sic vt nō possint religiosi resiste
 re. ex quo semel voluntate eorum transfulerunt in
 superioriē. Et hoc videtur probari in dicto capi
 tulo periculo. Et idem posset hodie facere. vt
 etiā n̄rat Jo. an. de regula. c. Jobes.

Sed infra qd tempus incipit artare cōstitutio.
 Respon. fm panor. in capitulo cognoscetes. ex
 tra eo. cōcludendo dicra doc. q. aut cōstitutio po
 nit tempus post cuius lapsum vult ligari. Et stan
 dum est tempori determinato. Et sic intellige. ca.
 cum singula. de p̄ben. li. vj. Ad hoc q. si cōstitutio

dicat. q. ex nunc vult ligare q. immediate ligat. Qd
 intellige respectu retractatōis actus nō autē pene
 quia absurdum esset ad penā obligari ignorantē
 vt in dicto capitulo cognoscetes. Nam verba ge
 neralia debent restringi ad hoc vt absurditate nō
 includant. Aut cōstitutio non apponit tempus
 sed simpliciter loquit. Et tunc aut est cōstitutio
 inferioris a p̄ncipe. p̄nta. alicuius collegij vel ci
 uitatis aut episcopi et h̄mōi. et immediate ligat om
 nes facta p̄mulgatione: nisi forte absentes et igno
 rantes quibus nec tempus dabo: nec limitabo. sed
 iudicis arbitrio relinquo. tamē in cōstitutionibus
 inferioribus a p̄ncipe opinio est determinata. extra
 eo. vt animar. li. vj. videlicet q. tales p̄stitutiones
 nō ligant ignorantes. Aut vō loquimur in cōsti
 tutione p̄ncipis. Et fm oēs dant duo menses p̄
 autē. vt facte nō. cōsti.

Sed dubium est inter doc. quid si ante lapsum
 duorum mensium cōstitutio veniat ad noticiā. An im
 mediate liget. Glo. notabilis in. c. ij. de re. cc. not
 alie. in. vj. tenet q. sic. Idē Pan. in dicto capitulo
 ij. Idē tenet Hosti. Et hec opinio placet Panor.
 quā etiam sequit Jo. de lig. Nam frustra spectat
 euentus: cui nullus est effectus. vt in. c. cū cōtin
 gat. de of. del.

Sed dubium est quādo incipiant currere isti duo
 menses. ter. in. d. autem. videt velle q. a tempore
 publicationis facte in puincia: Alij dicunt suffice
 re generalem publicationem in curia romana. Et
 vide glo. sup. data. li. vj. super qua dicit Jo. an. q.
 aut loquimur in cōstitutione imperatoris. Et habz
 locū prima opinio. Aut pape. et sic p̄cedit secunda
 opinio. Ratio diuersitatis: quia imperator discor
 rit p̄ puincias. nō autē sic papa. hanc opi. Jo. an.
 expresse tenet Panor. in. c. nouerit de sen. ex. vbi
 dicit q. opinio Jo. an. sibi videt verior. quia cōsti
 tutio pape nō est necessario publicanda in quibet
 puincia h̄ satis est q. publicetur in curia romana
 Et hoc teneas. licet panor. in. d. c. cognoscetes di
 cat se dubitare de opi. Jo. an. Papa em̄ nō h̄z pe
 des plumbeos. h̄ plumbeos et est q̄si immobilis. sta
 bilisq. manens dat cuncta moueri. Ideo eius sta
 tuta nō sunt singulorum aurbz conculcanda. c. j. de
 postu. prela.

An autē sit indistincte ver. q. lex siue statutum
 nō afficiat vere ignorantes. licet statutū p̄cesserit.
 Dic fm Panor. in. d. c. cognoscetes. q. hoc est vera
 cōdilio q. aut ignorantia est sine omni culpa. et tūc
 enitit oēm penā legis. p. ter. clarū. in. c. cū in tua. q.
 ma. ac. pos. Aut ignorantia non excludit omnem
 culpā. sed solum dolum tamen fuit in lata culpa.
 Et hoc casu dic vt habes s. c. ignorantia vbi ha
 bes singularia de hac mā. Et an lata culpa equi
 paretur dolo. Et an q̄s possit incidere in excōmit
 nicationē sine dolo.

An autē allegans ignorantia sit admittendus
 ad probandum ignorantia. Respon. fm panor.
 q. in dubie admittitur p̄batio ignorantie. vt in di
 cto capitulo. cū i tua. et in capitulo p̄mo de postu.
 pre. vbi dicit q. non facile admittit. ergo sequitur

q̄ admitti potest.

Qualiter autē admittat̄ p̄batio. R̄ndit Dir. li. iij. fm̄ Jo. q̄ p̄prio iuramēto. extra de sen. ex. li. v. el. ij. vel alio modo si potest: probando se fuisse in alio loco vel eē dyocelīm fm̄ Ber. Inno. z Host. in. d. cum in tua. nisi p̄sumptio aliqua sit contra eum. quia tunc nō credet̄ iuramento suo. p̄ hoc q̄ in dependentibz a cōscientia alicui. non statur iuramento illius vbi sint aliquę cōiecture in contrariū. vt dicit Panoz. in. c. vidua. de regula. P̄dicta vera sunt in foro cōtentioso. Secus autē dicendum in foro anime. vbi conscientie sue statur. Et vt dictuz est vbi quis esset sine omni culpa. ibi nullo modo potest esse pena. Quid em̄ peccat qui p̄sentis legis in sciens p̄stinā sequit̄ obseruantia. L. de testa. l. iubemus in fi.

Utrū constitutio respiciat p̄terita. R̄n. futura t̄m̄ respicit: non p̄terita. d. c. cognoscentes. nisi in ea nominatim de p̄teritis caueat. extra eo. c. fi. Sz adde singularissimū dictū semper menti tenendū Panoz. in. c. quoniā symoniaca. de sy. q̄ p̄stitutio iuris antiqui declaratoria: addens nouaz penam nō extendit̄ respectu pene ad p̄terita. Et sic respectu illius pene censet̄ noua constitutio: qd̄ optime p̄bat̄ ibi. Nam licet ante illā cōstitutionē concilij symonia cōmitteret̄ in receptione monializ p̄cio dato: t̄m̄ ista pena nō erat sic statuta. l. q̄ moniales cōmitrentes symoniā in eaz̄ receptione: expellerent̄ de monasterio z in articulis monasterijs ad agendū penitentia detrunderent̄: que pena nō extendit̄ ad moniales p̄ symoniā ante istā cōstitutionē receptas. Hanc opinionē tenet Pau. de elec. in p̄bemo clementinaz. Idē Lar. p̄ glo. in de. ex. graui. de vsur. vbi dicit̄ q̄ cōstitutio quo ad penā concernit futura t̄m̄. Idē Land. Idem Panoz. in. d. c. fi. vbi dicit̄ singulariter q̄ cōstitutio iuris naturalis declaratoria extenditur ad p̄terita. Ratio quia ille qui declarat: nihil de nouo inducit. l. heredes palā. ff. de testa. vnde potius ligat̄ cōstitutio antiqua q̄ noua declaratoria. Et per hoc cessat ratio. c. cū tu. de vsur. vbi videtur declarare ius naturale z diuinū. Non em̄ de nouo damnat vsurarios. s̄ potius declarat eos de iure diuino reprobatos. Et plus dicit̄ Panoz. q̄ vbi constitutio est p̄m̄ declaratoria z partim noui iur̄ edictoria licet concernat p̄terita inq̄ntū est declaratoria: nō tamē inquantū est noui iur̄ edictoria. Pone exemplum. Dicit̄ cōstitutio q̄ nemo audeat vsuras exercere. z quicunq; exercuerit puniat̄ publicatione omnium bonoz. Nam certe licet factū sit dānatum de p̄terito: tamen pena publicationis cum sit de nouo. nō extendet̄ ad eos q̄ vsuras exercuerūt ante istā cōstitutionē.

Et per p̄dicta soluit̄ questio q̄ quotidie accidit De iure cōmuni: exigētes pedagia a clericis: sunt excommunicati excoicatione papali dūtaxat. vt in c. q̄q̄. de cēsi. li. vj. Sed p̄ quas dā extranagātes. z p̄cessum curie a tpe pauli scōsi sunt excoicati excoi-

catione papali. Pone qd̄ gabellarij ante dictas extruagantes. z dictū p̄cessum: exegerunt pedagia a clericis: qui gabellarij indurati p̄manserūt in dicta excoicatione epali. d. c. q̄q̄. Et etiaz post dictas extranagantes. z p̄cessum. Querit̄ an non obstantibz dictis extranagantibz z p̄cessu: possint absolui ab ep̄o de dicta excoicatione. An vō p̄ter h̄mōi extranagātes sint z ipsi excoicati excoicatione papali. R̄n. patet ex dictis: q̄ licet h̄mōi constitutiones sequētes sint iur̄ veteris declaratione. n̄ q̄tū ad penas excoicationis vel alias penas in eis cōtētas: nō extendunt̄ ad p̄terita. z sic nec ad illos: quare optime ep̄s poterit eos absoluerē. Idē dic in similibz casibus.

Utrū posterior cōstitutio tollat priorē. R̄n. tollit etiā si de priori nullā faciat mentionē. eē de p̄gna. sp̄i. c. j. licet secus sit in rescriptis. extra de rescriptis ceterum. z. c. ex parte. Nam qd̄ autē cōstitutio de nouo edita tollat cōsuetudines z statuta particularia locoz vel personarum singulariū. R̄n. fm̄ doc. q̄ nō. dū tamen sint rōnabilia. cuz sint facti z in facto consistant. et ea potest papa. p̄babiliter ignorare. nisi de hoc expressam mentionē cōstitutio fecerit. extra de cōsti. c. licet. li. vj.

Quid si ep̄s fecit statutū z papa fecit postea cōstitutionē nouā contrariā statuto. quo solū cauet̄ ius commune. vt extra de eta. z quali. p̄terea. que q̄tū ad p̄sentationes patronoz est hodie reuocata. extra de insti. li. i. li. vj. Nam qd̄ sublatū est statutum ep̄i quo id simpliciter continebat̄ qd̄ dicit̄ dicta decre. p̄terea. Et sic de multis alijs. R̄n. fm̄ Directoriā q̄ sicut sublatum est ius cōmune: z statutū qd̄ simpliciter continebat̄ ius cōmune. cum illud nō sit facti. nec cōsistat in facto. immo sit iure z consistit in iure. cum hoc casu esset ratio. d. c. licet. fm̄ Inno. z Hostien. Et si contrariū diceret̄: iam ep̄iscopi possent tollere potestatem summo pontifici faciendi iura in dyocesis suis in statuendo simpliciter que iure cauent̄. bec notat̄ Archi. z Jo. an. in. d. c. licet.

Utrum leges humane obligent in foro conscientie: Respon. fm̄ Tho. p̄ma secundę questione xcvi. leges humane si iuste sint habent vim obligationis in foro conscientie a lege eterna a qua deriuantur fm̄ illud Prouerb. viij. per me reges regnant zc. Dicunt̄ autē leges iuste. P̄mo ex fine quando scilicet ordinant̄ ad bonum cōmune. Secundo ex auctoritate scilicet quando lex lata non excedit potestatem ferentis. Tercio ex forma quando scilicet fm̄ equalitate z proportionis imponuntur subditis onera ad bonum commune. Et fm̄ hoc leges huiusmodi onera imponētes iuste sunt z obligant in foro conscientie distinc. ix. quicunq; leges vō iniuste non obligant. Sed ad sciendum quando leges humane ligant in foro conscientie ponunt̄ due regule singulares: p̄ quas soluantur questionēs infinite: quas format̄ Panoz. ex mente docto. in capitulo. quia plerq; de immu. ecclē. Prima regula est. vbi cunq; ius positiuū habens

conscientiam leges sunt copulatas
super reformationem vel reformationem
haec lex est in foro conscientie. hoc
lex positiuū potest non naturalis
in foro conscientie. ergo nulli
illud casu actor hoc iudiciale et pe
est causa distinguendi. Sum
tarales in contrariū. Sed a reg
legem positiuam et legem natura
potest seruanda est lex: seu o
casu disponat contra illam. l.
nō est equitas naturalis seru
ius vltime regule ponit Pau
obligantes ad dōmū de iure n
qd̄ dōctus seruo. Nam seru
cui nec aliquis sibi nisi natura
litter. ff. de cōdi. inde. Nam qd̄
atque omnes homines equa
dicit q̄ talis debet̄ est solutiū
scientie. Ita q̄ de tali nō potest
na per obligant. Sed ista que
gulum p̄cedenti. Nam licet ius
z naturalis nō assit. tamen n
nem et sufficienti causa. Idē o
reus est in foro penitentiali seru
emplum. Cum quis peccat a
sum et conscientia suo obligatur
iter ius positiuum et aliqua ca
ponere etiā contra ius natura
betudo.

Quid autē sint leges iniuste.
Inp̄a. iniuste sunt. P̄mo per
nam dōmū. Et hoc tripliciter
p̄dictis. Nam vno sunt iniuste
quos p̄cedens leges imponit on
gentes ad vltimā cōmune. s̄
p̄mo cōmuni aut gloz. Sed
cum aliquis sit legi vltra cōmū
tem. Tercio ex forma. puta. cū
mulariā dōmū videntur. etiā si e
iurum cōmune. s̄ tales magis se
ges. vnde non obligant in foro c
re. p̄ter vltimū dōmū. Idē
contrarietate ad bonū dōmū
nō inducentes ad idolatriā v
q̄t̄ contra legē diuinā.
Sed nunq̄ inter leges iniuste
sunt aliqui casus illi. c. i.
vbi. R̄n. sunt multi quos b
vnde de. Sed adde theocōn
in us cōmune nō reprobat̄ ab ec
reprobati. debet obseruari in
vnde seruat̄ iurū. p̄mo da
in foro anime seruanda
conscientiam quā ponit ide
de cōmuni. de testa. q̄ vbi
finitur super p̄cipuā q̄

concursum legis seu equitatis naturalis disponit super restitutione vel retentione: seruanda est talis lex etiam in foro conscientie. hec regula pbatur. qz lex positua peccati no nutritua est seruanda etiam in foro conscientie. ex quo nulla alia lex distinguit illo casu inter forz iudiciale z penitentiale. nec subest causa distinguendi. Sunt enim superioru leges obseruande. ex quo no occurrit aliqua equitas naturalis in contrariu. Secda regula vbiqunq; inter legem posituam z legem naturalem datur discrepantia: seruanda est lex: seu equitas naturalis in foro anime: nisi lex positua ex aliqua iusta z vera causa disponat contra illam. l. naturalis. tunc enim no est equitas naturalis seruanda. Exemplu huius vltime regule ponit Panor. quando quis est obligatus ad debitum de iure naturali tñ quale est qd debetur seruo. Nam seruus no obligatur alicui nec alicui sibi nisi naturaliter vt in l. naturaliter. ff. de codi. inde. Nam qntu ad ius naturale atinet: omnes homines equales sunt. ido Inno. dicit q tale debitum est soluendum seruo in foro conscientie. Ita q de tali no potest inde fieri elemosina per obligatu. Secdo ista questio deciditur p regulam precedentem. Nam licet ius posituum tali debito naturali no assistat. tamen non tollit obligationem ex sufficienti causa. Ideo equitas iur' naturalis est in foro penitentiali seruanda. Et pone exemplum. Cum quis promisit aliquid dare seruo. nam ex consensu suo obligatur naturaliter. Quaaliter ius posituum ex aliqua causa iusta possit disponere etiam contra ius naturale. vide supra. Conuetudo.

Que autem sint leges iniuste. Rñ. fm Tho. vbi supra iniuste sunt. Primo per contrarietate ad bonum humanu. Et hoc tripliciter. s. p'is modis supradictis. Nam vno sunt iniuste ex fine. s. cum aliquis p'cedens leges imponit onerosas subdit: no penentes ad utilitate comunem. sed magis ad proprium comodum aut gloriā. Secdo ex aueritate. s. cum aliquis fert legē vltra commissam sibi potestatem. Tercio ex forma. puta. cū inegaliter onera multitudinis dispensant. etiam si ordinetur ad bonum commune. Et tales magis sunt violentie qz leges. vnde non obligant in foro conscientie: nisi forte ppter vitandū scandalū. Itē iniuste sunt. ppter contrarietate ad bonū diuinum: sicut leges tyrannorum inducentes ad idolatriā vel ad qdlibet aliud qd est contra legē diuinā.

Sed nunquid inter leges imperiales que nunc vigent sint aliqui casus illiciti. z fm animā non seruandi. Rñ. sunt multi quos habes in hoc opere binc inde. Sed adde theoricam doc. ad p'dicta. qz vbi ius civile no reprobatur ab ecclesia nec continet in se peccatū. debet obseruari in foro anime. Sed Panor. limitat dictā theoricā: dūmodo talis lex cuius no foueat lucrū. primo damnosum nec rigo rem: tunc in foro anime seruanda est. Adde etiam aliam limitationē quā ponit idem Panor. in capitulo rymaldus. de testa. qz vbiqunq; ius humanū est fundatū super p'sumptione: non est obseruan-

dum in foro anime: si veritas est contra p'sumptidnem. vt de inventario no confecto ab herede. qz tunc non potest detrabere falcidiā. quia tunc ius non p'sumit qz hereditas no sit exhausta legatis. s. potius qz bona hereditatis vsurpauerit. Et ido etiam tenet vltra vires hereditatis. Et huic iurius canonicū non resistit. immo videt approbare in d. c. rymaldus. Et tñ in conscientia non tenet vltra vires hereditatis.

Utrum in constitutionibus intelligant concessa quecuq; no sunt phibita. Respon. fm Hosti. si cōstitutio pmulgata est affirmatiue: omnia que continet z ex eis sequentia vident concessa nisi reperiantur phibita. puta. concessum est contrahere matrimoniu. ergo z culibet z semper. nisi reperiatur phibitum. Si vō pmulgata sit negatiue: omnia ex ea sequentia intelligunt phibita: nisi reperiantur concessa. Sicut phibetur ne quis occidat. ergo semp z omni vbi phibetur: nisi qñ inueniatur concessum.

Quid de condentibus leges iniustas? Respon. si leges iniuste sunt contra libertate ecclesie: tunc cōdentes z seruantes sunt excoicati ipso facto. vt dicitur est s. Excoicatio. xviij. Si vō sint simpliciter cōtra aliqua dei z ecclesie mādāta. v'puta. qz liceat sic facere symonias vel alienare feudū precie pue ecclesiasticū z hmoi. Ipso iure no valent. dis. viij. que cōtra. Et faciētes z seruātes peccant mortaliter. ex de sy. cū in ecclesie. z. c. no satis. Et si qui damnati sunt occasione talis legis: cōditores z heredes eoz tenent ad restitutionē. Illi etiam qui induxerunt cōditore ad talem legē faciēdā tenent insoludū. Et similit oēs seruātes tenent ad restitutionē omnium eoz: que talis occasione legū lucrati sunt: vel alios dānificauerūt. Et eodem modo illi multo magis peccant. z tenent qui leges cōdunt directe contra deū.

Libertus est ille qui ex seruo factus est liber p manumissionem. Manumissor autē patronus dicitur. z semp libertus patrono tenet ad qdā obsequia. Ingenuus autē vocat q liber natus ē. Et sic nulli tenet obsequia. Est aut casus q libertus eripit in ingenuitate. s. si a dño fuerit expositus languidus cuiuscūq; erat: vel si ei alimēta impie denegari cōtigerit: hoc ipso libertus fit ingenuus. z seruus liber. Idē si pater filiū exponat languidū: hoc ipso filiū a patria p'tate liberatus est. Illi tñ q hos suscipiūt. no pnt ppter hoc in eoz psonis ius aliqd vendicare. ex de expo. z lan. c. vnico.

Utrum libertus possit renouari in fuitute. Rñ. si libertus in fuitute reuocatur p' ingratitudinē. s. cū manus iniecerit in patronū aut atrocem iniuriā: seu graue damnum rerū vel vite piculum inferre p'sumpsit. vt in glo. ex de dona. c. si.

Que est differentia inter libertum ecclesie z priuatorum. Respon. fm Hostien. est multiplex. Prima. quia liberti ecclesie reuocant in seruitute. propter operas non prestitas. xij. questio. ij. dicitur

Locatio

ni. Secus in liberto p̄nati. **L.** de liber. causa. solo Inno. tamen intelligit hoc de obsequijs impositis: nō de alijs. Secunda quia filij libertorum ecclesie etiā nati post manumissionē sunt obnoxij ecclesie. xij. q. ij. de libert. Secus in alijs. **L.** de libertis. 2. eo. li. i. j. et. ij. Tercia quia liberti ecclesie tenent seruire ecclesie etiā si nulla opera sint eis imposita. d. c. diaconi. **Sec.** in alijs fm Inno. Quarta quia liberti ecclesie si iniuriē ecclesie vel acculerent illā vel testificēt contra illā reuocant in seruitutem. etiā si ordinati fuerint. li. ij. di. qui et famul. Quinta quia liberti ecclesie manumissi ad hoc vt ceduntur. non possunt de acquisitis quocumq; modo ad alios transmittere fm quosdā: quin potius omnia ad ecclesiā p̄nebunt. Sed verius puto q; hoc verū sit: solum qm̄ in manumissione fuit dictū. aljs etiā testamentū possunt cōdere de his q; acquirerūt fm Tan. Ray. Vl. 7. Noxi.

Locatio vel cōductio

L. locator dicit qui rei sue vsū alteri pro p̄cio concedit. vt cū loco tibi domū meā ego sum locator: tu vō conductor. Et qm̄ etiā dicitur quis locare operas suas quando offert se ad faciendū aliquid pro p̄cio vel etiā quando accipit rem vt faciat in ea aliquid. qd̄ dicit innominatus contractus.

¶ Quo tempore debet solui merces pro re locata. **Itē.** fm Panor. 7. cōmunit̄ doc. in. c. p̄pter fertilitatem. extra eo. q; si fuit conuentum de tempore: standū est conuentioni. Aut nihil est dictū 7. consideratur consuetudo loci: seu lex municipalis. Si autē non apparet de cōsuetudine vel mos est varius. tunc scienda est solutio in fine anni. Sed dubium est quid in alio contractu vbi quis se obligat nisi ad aliquid faciendū p̄ certa mercede. nunq; solutio mercedis sit differēda in fine. ex quo nihil fuit actum. Dic fm Panor. vbi supra q; inspicienda est causa quare dari debeat solutio. nam si pro sumptibus tunc debet fieri solutio in principio. quia videt hoc tacite actū. Si autē soluit p̄ labore seu remuneratione: debet considerari q̄litas persone. Nam si edificator obligat se p̄ me edificare palacium. verisimile est q; successine habeat certam quantitātē pecunie. aliter nō poss; se comode sustentare. vbi autē cessaret hec consideratio vel si melius est faciendū in fine. Et nota fm Panor. in c. puenit. de arbi. q; differentia est inter solvere annuatim 7. quolibet anno. Nam si p̄misi tibi solvere annuatim: teneo: in principio anni solvere. Si autē p̄misi solvere quolibet anno: tunc in fine anni fiet solutio. vnde versus. Anno si debes: in fine teneberis anu. Annuo si debes: tunc respicias ea put anni.

¶ Quid autem dicendū de architectore qui accipit ad edificandū aliquod palatium vel domū expensis suis p̄ certo p̄cio 7. in fine laborij multum perdidit. An dominus in conscientia teneat compensare. **Respon.** fm Archi. flo. q; dominus non tenet in aliquo sibi compensare. 7. talis archi-

rector tenetur diligenter operari. etiam si paruum salarium inde recipiat. quia debebat ipse in p̄ncipio hoc aduertere. Verum est tamen q; quando conductor talium percipit q; iste nimis parum lucratur et tali pacto eo non obstante. debet supplere ad competentē mercedē. 7. p̄cipue quando in tali opere superuenit casus qui bene nō potuit p̄videri. Hoc tamē dictum videtur limitandum per. l. marcius. ff. loca. iusta glo. 7. l. si. eo. ti. vbi fit singularis distinctio circa hoc q; aut hoc perijt casu fortuito vel vt naturali. vt terremoto et huiusmodi. Et istud periculum est domini. Idem si vico soli Secus in vicio operis. quia tunc p̄tinet solum architectoni. Et nota hanc distinctionē q; valde singularis est.

¶ In quibus casibus potest dominus expellere inquilinū. Et inquilinus dicit proprie cōductor rei vrbane. Colonus vō rustice. **Respon.** fm doctores in dicto capitulo propter. q; in q̄tuor. Primum. si domus locata necessaria facta sue habitationi sit. puta. si domus quā inhabitabat casu destructa est. hoc intelligit Directoria q̄ aliam domum que sua erat habebat locator: tempore locationis. sed casu perijt. Nam si tunc nullam habuisset nisi illam quā locauit. etiam ad suam habitationem illam recuperare nō potest. quia hoc a principio p̄spicere debuit. Aut si postea dunt vroz vel alia similis necessitas superuenit. intellige fm Hostien. 7. Panoimi. quando tempore locationis ista necessitas non imminebat. Et ideo dicit Panoimi. ex textu dicto capitulo propter. ibi non imminebat. q; contrahens cum homine parū diuite vel qui labitur in facultatis seu male vitur substantia sua. non potest postmodū eum facere capi tanq; suspectum de fuga cum conditio illius esset sibi satis nota tēpore contractus. Secundus casus est. si dominus habet necessitatē reparacionis. Et intellige de necessitate orta post locationē. Et cum tempore locationis resectio illa necessaria nō erat vel. p̄uidebit dominus inquilino de alia domo. ff. e. cum in plures. 7. eque idonea fm Directoria. Et his duobus casibus remittenda est pensio p̄ rata temporis. Tercius si conductor p̄uise in domo versetur. vt si tenet porcos in solario vel non habitat in ea fm pactum conductionis vel si deteriorē facit vel feminas malas ibi tenet: aut etiam p̄uersos homines vt lenones 7. huiusmodi ar. in autent. de leno. §. sancimus. An autem hoc casu sit remittenda pensio. Dixerunt aliqui vt notat glo. in dicto capitulo propter. fm quosdam nō esse remittendam partem pensionis pro rata temporis quasi compensando. Sed glo. ibi dicit non esse verum. quia dominus tenet remittere. potest autem agere contra inquilinum p̄ damno dato actione legis acquilite: vel ex locato. Sed Panoimi dicit hoc procedere fm Job. an. quando p̄uise versatur dando damnū. vt si tenet porcos in solario vel aliter dānificat domū. vt spargendo aquā sup lignis. nā tunc dñs potest expellere satisfaciendo p̄ rata pensionis. q; tūc agit ad dānū. Sed re-

multo si p̄ rebus temporis
beretur domo: in domino p̄
lum. vel indet. vt crederet
expelli nō tenet sibi pensio
nis nō debet saluare hoc d
quā. Et dicitur hoc quā
falsū p̄ntem in quālini
q; nō potest expelli ad r̄pus
p̄ dānū nō solui pensionē:
bos Panor. p̄ndit. q; aut
gam tempus. Et dicit leu
no minus. Vide s. legare
no casu aut fuit p̄nta vt
pote potest expelli si non si
quia si non fuit p̄ntans
des. aut pensio est p̄nta
habet locum dicit. c. p̄ter. v
soluit: expelli possit. Et p̄ter
inter contrahentes. vt non
tempore. Nam debet intelli
non. vt est ter. in. L. q̄ter. §.
Secundo casu p̄ntali. quā
tempus: tunc non est necesse.
Sed si non solui pensio tenet
est expellendum. q̄a aucto
p̄ntatis inter banc casum 7.
hoc casu nō habet in quālini
p̄nta non competet sibi aliq
dominium ar. in. l. colonus. ff.
in p̄cedenti casu colonus p̄
habet p̄ntans ius. Ad hoc. l.
potest sic repente expelli sed
Potest tū dominus agere ad
tendam pensionem q̄e debet
An autem in quālini pot
domus: inuito domino. **Itē.**
q; sic vide glo. que hoc tenet
Exemplum dicit Panor. l. p̄ter
p̄nt. vbi p̄ter necessitatē
dicit expellere inquilinum: ita in
domus. nam magni videt de
nis. Jurdice q; hoc casu tenet si
fionem p̄ rata parsum sibi
tas. Dicit tamen Panoimitan
ta potest obtineri: quod do
nonabile.
An scholaris contrahens si
auti vult recedere 7. alium p̄
Respon. Panor. in. c. inter d
hoc q; sic. Idem tenet Balan
licens vult locare partem
re: quia tūc non possit. vel
conuentum. vt dicta. l. in
locare inuitis locis. Glo.
vbi possit alteri locare iure
tamen locatōis p̄hibet: que p̄
in Bal. tamen videt tenere.
vult locare et causa: nisi vt
composio in bono est. Idem
tam. l. locati.

missio fit p residuo temporis. Sz si peruerse se ha- beret in domo sine damno. puta tenendo pfitu- lum. vel ludum. vel exercendo vsuram: tunc pot- expelli no remissa sibi pensione. p rata. quia domi- nus no debet sustinere hoc damnum ex culpa in- quilini. Et intellige hoc quando dominus igno- rabat aditionem inquilini. Als damnum est suu. q: no poterit expelli au tpus. Quarto cu in qlinus p bienniu no soluit pensione: q: pt expelli. Sz circa hoc Panoz. pdudit. q: aut locatio fuit facta ad lo- gum tempus. Et dicit longum tpus. x. annoz. z nou minus. Vide s. legare. Aut ad modicu. Pri- mo casu. aut fuit pstituta vna pensio p toto tem- pore: potest expelli si non soluit tempore puento. quia si non fuit tractum: non est sibi fuanda fi- des. aut pensio est pstituta singulis annis. Et tuc habet locum dicit. c. ppter. vt si per biennium non soluit: expelli possit. Et pcedit etiam si fuit actum inter contrahentes. vt non possit expelli durante tempore. Nam debet intelligi: eo soluente pensio- nem. vt est tex. in. l. quero. §. inter locatorem. ff. e. Secundo casu principali. quando est ad modicu tempus: tunc non est necesse expectare biennium. Sed si non soluit pensionem tempore debito po- test expelli: etiam p pua auctoritate. Et est ratio di- uerfitatis inter hunc casum z precedentem. quia hoc casu no habet inquilinus ius in re. vnde si ex- pellitur non competit sibi aliquod interdiction p dominum. ar. in. l. colonus. ff. de vi z vi. ar. Sed in precedenti casu colonus possidet naturaliter: z habet piguius ius. Ad hoc. l. ij. si agervec. Ideo si potest sic repente expelli: sed expectatur biennium potest tñ dominus agere actione locati ad recipi- endum pensionem tpe debito.

An autem inquilinus possit ex causa dimittere domuz inuito domino. Rñ. Vin. z Jo. an. dicunt q: sic. vide glo. que hoc tenet in. l. si in lege. ff. loca. Exemplum dat Panoz. l. ppter superuenientem pestē. Mas si ppter necessitatē supueniētē poterit dñs expellere inquilinum: ita inquilinus domuz dimittere. nam magna videt necessitas timor mor- tis. Intellige q: hoc casu tenet sibi remittere pen- sionem p rata. als parum sibi pdesset hec facul- tas. Dicit tamen Panomitanus. q: vit in practi- ca potest obtineri: licet quod dictum est sit satis ra- tionabile.

An scholaris contrahens societatem cum scho- laribus: si vult recedere z alium ponere loco sui possit. Respon. Panoz. in. c. inter dilectos. de fi. instru. dicit q: sic. Idez tenet Bal. in. l. nemo. l. loca. ni- si locus vellet locare partem suam persone inho- neste: quia tuc non possit. vel nisi inter eos aliud esset conuentum. vt dicta. l. nemo. Sed an possit hoc facere in vitis socijs. Glo. in. l. loca. §. si. dicit q: licet possit alteri locare iure conductionis. ratio tamen societatis phibet: que pualet iuri locatio- nis. Bal. tamen videt tenere. q: etiam inuito so- cio possit locare ex causa: nisi vt dictum est vellet lo- care persone inhoneste. Idez videt tenere Ly. in. l. viam. l. locati.

expelle fabrum si vellet morari ppe mōstruū. si maluerit impedire officina religioſe. vel pcedit q: et if. mozu z q: et q: no. q. sipe accidit p practica.

Et per hoc queritur: quid de duobus socijs: q: habent domum communem. vnus vult pensio- nare z alius habitare. quis preferetur? Dicit q: ille qui vult habitare. Et de hoc videt glo. in. l. Sabi- nus. ff. communi diui. Et nota etiaz q: socius pe- gre pfectus non potest petere pensionem a socio: si totam domum socius habitauit. sed bene posset petere si socius domum alteri locasset sub pensio- ne fm Bal. z Imolaz. in. l. duo fratres. ff. de acq. here. Quod Pau. de castro. dicit se habuisse de fa- cto. Nota etiam q: illo quod est commune: non est pae meum. vt. l. q: q: l. qui. te. fa. po. Per qd infert Bal. ad questionem. Statuto cauet. q: si quis alium vultauerit in domo percussit. q: am- putetur ei manus. q: non intelligitur de domo co- muni. Lum verba in statutis debeant pae intel- ligi. l. ille aut ille. z. l. no alit. de le. iij.

Utrum doctor possit expellere fabrum qui mo- ratur iuxta scholas. Respo. Bar. in. l. j. ff. so. ma. refert Ja. de are. distinguere. q: aut doctor puen- nit fabrum. Et tunc doctor preferetur. vt. l. ij. §. si quis. ff. ne quid in loco publico. Aut faber puen- nit doctorem: z tunc aut doctor no potest aliquo modo alibi comode stare: z tunc preferetur doctor quia ppter necessitatem frangitur diuina reueren- tia vt. l. omnes. l. de scr. Aut potes comode scho- las alibi facere: z tuc secus. Eo q: puenit. vt. l. si pluribus. de leg. primo. Si vo simul concurrunt: preferetur doctor. quia maior preferet minor. Bar. autem dicit. q: hoc totum pendet ex officio iudicis considerata dispositione loco: z antiqua consue- tudine ptracte. quia forte ibi est consuetum semp legi z ex alijs circūstantijs iudex preferet doctores q: fabrum. Idem in duabus scholis ita p in q: q: seinuicem impediunt. vt. l. j. l. de stu. li. vt. ro. li. xj. Et in ambiguis preferetur doctor fabro. quia in doctore versatur publica vtilitas. z in commu- ni z in quolibet particulari: q: quilibet potest au- dire doctorem z addiscere. Idez puto si faber stat iux- ta domum vnus scholaris vel plurimz. Ad hoc ppe facit dicta. l. j. so. ma. Et quia veriat hec vti- litas respectu vniuersi z est apta asserre in quoli- bet particulari. quia per scientiam efficitur doctor z forte papa vel cardinalis vt tota die videmus. hec Bar. Et per hoc etiam dicit potest q: scholaris vel doctor: potest in hibere alij scholari vel doctori vt legat voce demissa. +

+ Additio de h' habet ter. figurarem r. p. d. xv. q. y. Vbi gelasius p phibuit cuida epō q: volebat fieri vna baptisteria ppe godda mōstruū mortuoz. ne illud fa- ceret. q: ppe strepi- tū illud aduenerit dicit mōstrū n' potest fieri n' quiete deuo- ta officia celebrare. Et in toto mōdo non habet ter. ita claz p religioſ. ut possint pcedere q: et if.

Locatio

ma: aut ppter incursum hostium fructus est amissus. vel magnum damnum datum. Idem Innocentius. et Ber. Idem ppter sterilitatem afficientem productores magno incommodo: nisi sterilitas valeat compensari cum ubertate precedentis vel sequentis anni. Et fiet hec remissio p rata sterilitatis. d. c. ppter. Et fm Hoff. sterilitas intelligitur fm vulgi opinionem. Et fm Panor. ista opinio. potest sustentari: ex quo lex non determinat. Ipse tñ ponit aliam opinionem Bar. in. l. licet. l. loca. vbi dicit. qd si ultra dimidiam iusti precij est lesus pductor: fit remissio p rata. Si ergo sunt recollecti ita modi a fructus q solvendo pensionem quis remaneret deceptus ultra dimidiam iusti precij: debet fieri defalcatio.

+ Additio Adde.
nā p dñs vna sigla sūm
qđ no. do. allex. de
mol. d. c. c. q. vi. in
p. h. c. d. c. p. t. n. a.
zē. Nō puto. ubi qz it
si cōductor iuravit
soluē locatōi singlo
anno affitū rāmonē
7 nō sāt soluē vno āno
an ipō iure radat a
iure sue pductionis ex
eo qz ē p. u. r. 7. Frōrū
dit q. sic. l. si q. maior
C. de trāsar. 7. itē
nō rōtratu loca
tionis dōndit bal. r.
qz l. de iure i. sup.
glo. j. imo dicit cōp
dōc. d. l. si q. ma.
ior. q. d. p. s. i. n. o. i. l. l.
l. h. j. l. o. n. a. q. l. i. b. e. t.
cōtrach. i. u. r. a. t. o.

+ An autem debeat augmentari pensio ppter ubertatem. sicut fit remissio ppter sterilitatem. Concluditur de per Panor. in dicto. c. ppter. qd aut ubertas contingit quia fructus multum valent ultra solitum. et tunc non debet fieri augmentatio. nec diminutio ppter ubertatem precij. Aut ubertas contingit ppter industriam coloni. et non debet augmentari: ne sua diligentia sit sibi damnosa. Aut contingit ppter bonitatem rei. et etiam non fit augmentatio: quia dominus locavit bonitatem rei meliori precio quo potuit. Aut contingit casu fortuito. puta. Locavi molendinum: de quo conductor solebat percipere. l. nunc autem quia alia molendina sunt destructa percipit. l. hoc enim casu est fienda augmentatio pensionis p rata. Nam sicut per casum fortuitum contingit sterilitatem fit remissio. vt in dicto. c. ppter. Ita debet fieri augmentatio ppter ubertatem contingente casu fortuito. vt pterior eadem sit disciplina. Et scdm glo. in. d. c. ppter. debet intelligi de eo colono qui certam pecuniam annuatim debet: vel certas coebes: et non de partiaro qui cum domino lucet et damnum partit. Et dicit Panor. qd iste ppter non dicitur pductor: sed potius accedit ad naturam societatis. vnde iura loquentia de societate dissoluenta habent locum in isto. vt notat Bar. in. l. si quis maior. §. vis maior. ff. e. qd est notandum vt p morte alterius dissoluatur societas. nec transeat in heredem l. iij. et l. nemo potest. ff. p socio.

+ Et vt perfecte habeat materia circa contractus locationis et pductionis. s. vtum merces vel pensio sit minuenda. vel etiam totaliter remittenda vel augenda. Dicit qd ipse locans: aut locat agros. aut res. aut operas. Si agros: sic nocet locatori casus fortuitus. s. vt non habeat mercedem nisi p rata. vnde ppter sterilitatem remittitur pensio. Si vero locet res aut stat per locatores quominus re conducta vtatur: aut per conductorem. Si per locatorem: aut stat per eum pure et sic tenetur ad interesse. vt l. si de feudo. l. locati. Si vero non ex voluntate sed per casum fortuitum ex parte eius vel ex parte rei locatate contingentem. et tunc pensio remittitur p rata. Exemplum ex parte locatoris. puta. quia ppter delictum eius fundus locatus publicatus est. Et exemplum ex parte rei. Sicut si edes locate: exuste fuerunt. Vel ager terremoto corruit. vt. l. si quis

domum. et l. ex conducto. et l. sed addes. ff. locati. Idem dicit quando ex necessitate adueniente locatori oportuit conductorem expellere. vt. l. qui insulam. et l. si fundus. ff. eo. Si vero stat per conductorem. vel per eius culpam quominus re locata vtatur nihilominus finem pensionem solvere tenetur. vt. l. colonus. §. nauem. ff. eo. Si vero ex casu fortuito ex parte conductoris contingente: re locata vtatur non potuit: similiter tenetur ad totam pensionem Idem dicit quando quis locauit operas. nec per eius stetit quominus eas soluat. sed per conductorem vel e contrario si stetit per locatorem et non per conductorem. vt sic tenetur ad totam mercedem totius temporis finem dictam distinctionem. Et sic habes quid dicendum de scriptore qui locauit operas. Nam si per eum stetit vel per casum fortuitum in eius personam contingente: tunc liberatur conductor a prestatione mercedis. Si vero stetit per conductorem vel per casum in eius persona contingente: tunc secus. Et sic per has duas regulas habes concordare iura que videntur contraria in titulo de locato. l. si vno. §. Item cum quidam. et d. l. sed addes. §. cum quidam. et l. qd opas. et d. l. colonus §. nauem. Et vide glo. m. gra. in di. §. Item cum quidam.

+ Vtrum conductor teneatur locatori de damno quod in re locata contingit. Respondeo fm Doctorem. tenetur: si sua culpa contingit: vel illorum quorum opera vnt. Et in hoc contractu venit dolus lata culpa. et leuis: cum gratia vtriusque celebretur. vnde si auriga: dum ceteros currus suo transire contendit currum euertit. et seruum qui conduxerat quassauit. vel occidit tenetur. d. l. Item queritur. Sed si fecit quod quicunque diligens fecisset: secus erit. vt. ff. e. si merces. §. qui columnam. De damno vero dato ab alio: cui obuiare non potuit non tenetur. ff. eodem. sed de damno. Similiter etiam non tenetur de casu fortuito: nisi vt dictum est supra. Commodatum, Casus fortuitus. et Depositorium.

+ Vtrum ille qui locat operas suas faciendas in re aliqua teneatur de damno illius rei. Respondeo fm Doctorem. sicut et in superiori questione. Si damnum contingit culpa ipsius: tenetur. aliter non. vnde si columnam transferendam accipit vel dolia et huiusmodi. et fracta sunt culpa sua: vel illorum quorum opera vtitur: tenetur etiam de culpa leui. Secus si diligentiam adhibuit dicitur. §. qui columnam. Et licet de damno ab alio dato non tenetur: tenetur tamen de custodia. ff. eod. qui mercedem. Nam et qui mercedem p sola custodia accipit: tenetur etiam de leuissima culpa. extra de depo. bona fides. Quidam etiam voluerunt tenere locatorem operarum ad transuehendas columnas et similia que facilliter franguntur: teneri etiam de leuissima per tex. in dicto. §. qui columnam. vbi dicitur. culpa autem adest si omnia facta sunt que diligentissimus quisque obseruaturus fuisset. Glo. tamen ibidem tenet contrarium. Sed potest dici. qd aut aliquis locat operas in re que

requirit diligentissimum curam
de leuissima dicit. §. qui columnam
operas in re re ipsa imponit.
glo. quia transuulsum de leu.
operas in re ad custodiendum
ad custodiendum legi p domo edicti
memor de damno dato. Item
memor. et ppter per errorem
quia non est error error in fi
quere. §. Item si pallium. §.
linda accepit et mures volent
d. l. Item queritur. §. si fulio. §.
dum. vel pollendum. vel ge
vel in dandis accepit: tenen
eo suo frangat. nam tamen
accipit. Et eodem modo
accipit. vel peccata. ff. eo. l. qd
vtilitas. et d. l. Item queritur
natura me iunio ponat res
vbi voluerit. et perit: tenetur
§. j. Et si pater qd si transfu
no si bona fide. et sine culpa in
mala fide transfu. sed in e
vtraque nam perit. ff. ad l. r.
Dicitur qd locator operis. vt
dominus dicit qd perit culpa
sua. negat. cui incumbit pbat
stet. qd passio. Nam cum ipse
habet custodia dam habere dicit
bet abfuisse culpa sine delictu
phare debet amittere. dicitur
d. l. de edendo. si quis ex
in custodia carceris. ff. de ca
Nam qui dolus allegat.
bet.
Quis si conductor fundi a
conducta. Respon. fm Doctorem
etiam de vltimo auzt vel e
in agere contra locatorem. vt ex
l. dominus.
An uerum conductor in sel
tenetur qd perire de damno
Panoniam in. e. significat
re Bar. in. l. Item si de co
tino debet fieri re ipsa alienat
tunc si creditor: est euides foci
tata. et debet re debitor: ad d
vo sunt dicitur fore non tenetur
is §. h. q. d. dicit in domo
si aliquis esset qui reciperet.
mitans qd si emptor: eadem m
non tenetur p canone solue
nari. Secus si est euidem fi
ppter de loca. bet Panoniam
tino.
Vtrum conductor agri
non possit rem ipsam alteri
l. l. eo. l. nemo. Et tunc re
cuius sunt obligate pncipali
tamen qd iste pductor secundu

requirit diligentissimam curam. et tunc tenebitur de leuissima. dicit. §. qui columnam. aut non locat operas in re talis importantie. et sic vera est opinio glo. quia tenet solum de leui. Item illi qui locant operas suas ad custodiendum res alicuius. vel incidendum ligna. p. domo edificanda. vel huiusmodi. tenentur de damno dato. Item qui recipit pallium meum. et postea per errorem dedit alteri: tenetur: quia non toleratur error in facto proprio. d. l. Item querit. §. Item si pallium. Item si vestimenta pollicenda accepit et mures roserunt: de culpa tenet. d. l. Item querit. §. si fullo. Item si aliquid sartientium. vel pollicendum. vel gemmam sculpendam. vel indudendam accepit: tenetur. excepto si res vicio suo frangat. nam tunc non tenet nisi per speciem pactum. Et eodem modo si vitulos pascendo accepit. vel pecora. ff. eo. si quis fundum. §. si quis vitulos. et d. l. Item querit. §. si gemma. Item si naua me inuito ponat res meas in alia naua. quod ubi posuerim. et perijt: tenetur. d. l. Item querit. §. j. Et ibi patet quod si transtulit non inuito domino si bona fide. et sine culpa non tenet. vel etiam si mala fide transtulit. sed in eadem navigatione. vtraque nauis perijt. ff. ad. l. ro. de iac. l. j. §. j.

¶ Donec locator operis. ut pastor res perijt. et dominus dicat quod perijt culpa seu dolo illius et pastor negat. cui incumbit probatio. Respondeo. fm. Hostien. quod pastor. Nam cum ipse ratione officij debeat custodiam habere: si dicit amissam ouem. probet abfuisse culpam siue dolum. sicut argentarius probare debet amisisse rationes. cum ruina vel incendio. ff. de edendo. si quis ex argentarijs. §. si. Idem in custode carceris. ff. de custo. reorum. l. finali. Nam qui dolum allegat. dolum probare debet.

¶ Qui si conductor fundi aliquid expendit in re conducta. Respondeo. fm. Hostien. si expendit necessario vel vtiliter auxit vel edificauit. vel instituit ager contra locatorem. ut expensas recipiat. ff. e. l. dominus.

¶ An autem conductor in soluendo pensionem teneatur ipse perquirere dominum. Respondeo. fm. Panormitanum. in. c. significante de pig. ex mente Bar. in. l. Item illa. ff. de consti. pe. quod aut soluendo debet fieri respectu alicuius rei in quo est illa res sita. et debet ire debitor ad domum creditoris. si vero sunt diuersi fori non tenet ire ad domum creditoris si factus est quod dicat in domo sua: sum parus facere si aliquis esset qui reciperet. Ideo infert Panormitanus quod si emphiteota non est de foro domini non tenetur pro canone soluendo perquirere dominum. Secus si est eiusdem fori. Sic intellige. c. propter. de loca. bec Panormitanus. Quod bene notabis.

¶ An conductor agri vel domus vel alterius rei possit rem ipsam alteri locare. Respondeo. potest. l. eo. l. nemo. Et tunc res posterioris conductoris sunt obligate principali domino. usque ad illam quantitatem que est conductor secundus tenet prior. ff. e. l.

si in lege. §. si colonus.

¶ Nullus prelatus religiosus potest concedere ad vitam. nec ad certum tempus redditus. vel partem eorum alicui. etiam pro quacumque pecunia nisi necessitas vel vtilitas puentus. sine loci exposcat et accedente consensu conuentus. Aut si conuentum non habet: accedente consensu superioris. et qui contrafecerit incurrit sententiam suspensionis nec recipienti acquirit aliqd ius. nisi hoc non extendit ad locationes. vel reddituum aut fructuum venditiones ad modicum tempus. ut in de. monasterio. de re. ec. non alie.

Ludus. Tres sunt species ludii. Nam quidam est consistens in ingenio. ut ludus scachorum. Quidam est consistens in fortuna. ut ludus azari. Quidam est mixtus principans de vtroque. ut ludus tabularum cum tarillis.

¶ An ludus aleae sit mortale peccatum. Respondeo. fm. v. d. etiam si homo non ducit in consuetudinem mortaliter peccat. quoniam ex auaricia ludit vel principaliter causa spoliandi proximum.

¶ An autem inspectores ludorum. torneamentorum. vel huiusmodi peccant mortaliter. Respondeo. fm. Donal. quod qui ludo interfunt et inspectores ludii peccant saltem venialiter si hoc ducunt in consuetudinem: maxime si sunt denarij. Nec obstat si dicat quod quicumque delectat de re que est mortale peccatum. peccat mortaliter. sed isti delectantur de huiusmodi que sunt mortalia peccata. sicut torneamenta et ludii aliarum. maxime ex cupiditate. ergo peccant mortaliter. Respondeo. quod maior est veritas de his que sunt peccata mortalia de se et ex sua natura: sed huiusmodi spectacula et ludii de se non sunt mortalia. sed solum. aut ex constitutione ecclesie. aut ex praua intentione. ut dicit Ric. in. iij. di. xv. loquendo de torneamentis. quod si homines illa exercerent temperate et bona intentione et non esset prohibitum per ecclesiam. non esset peccatum torneare. eo quod ludus talis esset vtilis pro defensione rei publice. unde iure civili prohibitus non est. Sed ius canonicum illum prohibuit propter abusum ludentium.

¶ An autem illud quod quis lucratur in torneamento possit licite retinere. Respondeo. fm. Ric. ubi supra. quod quidam sunt ludii ita prohibiti: quod tamen non precipit restitui quod homo lucratur fm legem illius ludii. sicut sunt torneamenta. unde illi qui lucrant in tali ludo quibus peccant quod faciunt contra constitutionem ecclesie. non restitui non tenentur.

¶ Quid autem dicendum de illo: qui lucratur in ludo aleae ludente cum voluntario valente aliena re. et cum illo: qui non est tractus et sine fraude. sed ex cupiditate. an de necessitate teneatur restituere? Respondeo. fm. Ric. ubi supra. quod licet ludus fortunae. tamen iure civili non canonico sit prohibitus. lucrantes tamen per talem ludum non obligantur de necessitate ad restitutionem nisi per ius civile.

Ludus

Quo tamen ad iura ciuilia, p̄bidentia huiusmodi ludos. Dicit Alex. lon. in ti. de vsuris. q̄ quis alique leges olim condite fuerint contra nimis improbum ludum. hodie tamen per contrariam cōsuetudinez abolite reputant. quod patet. quia repenti perditā per ludum in foro ciuili et iudiciali non datur actio: nec sententia restitutionis sibi fiende. Idem tenet Sco. in. iij. distinc. xv. vbi dicit. q̄ lex ciuilis que permittit perditā in ludo repeti. et per consequens restitui: ligat solum illos qui ei subsunt. Et forte nulli sunt hodie: quia vbi lex illa consueuit habere locum. municipalia p̄iudicant imperialibz. Et plus aliqui dicunt q̄ dato qd̄ leges ille abrogate non essent qd̄ tamen falsum est. tamē adhuc tales restituere non tenent. nisi per iudicis sententiaz sint condemnati: sicut patet de alijs penis iuris. Et p̄ hac opinione cessante iure ciuili vt p̄batum est. vident Thos. et Ri. qui in hoc casu nihil dicunt de erogatione pauperibz fienda. Idē Johā. and. et Johānes calderi. in. c. clerici officia. de vita et honestate clericorū. qui dicunt tutum esse talia pauperibz erogare: non tamen dicunt fore necessarium. Idem Donal. Idem Astē. frāscus Zabare. Raimū. Petrus de palude. et Archiepiscopus floren. Ad hoc facit theoricā Guil. q̄ vbi restitutio non est fienda certe persone. h̄ est fienda pauperibz. talis restitutio est de consilio. exceptis tamen quibusdam casibz in quibus ius expresse precipit restitutionem fieri. vt infra dicitur in titulo Restitutionum. Sunt tamen quidā casus in quibus ludēs tenent restituere ea que lucratus est. vt si viciat ab eo qui alienare nō potuit. vt puta filiosami. suo. monacho. pdigo. furioso. vxore nū habente preter dotem. tunc fatendum est q̄ talis tenet restituere. patri. domino. prelato. curatori. marito. et huiusmodi. Idem si fraudem commisit. puta fingēdo se inscium in arte ludendi. et q̄ si hominem qui defacili posset decipi sicut faciunt barri: siue commisit fraudem in ipso ludo submitendo taxillos falsos. seu etiam fraudulenter iactādo. seu maliciose pecuniam numerando et huiusmodi tunc perdati in predictis casibz restituere tenentur si sit persona que alienare possit. Si autē alienare non potuit restituet illis personis predictis. Si quis autem attraxit aliquem ad ludum p̄ vim aut nimiam importunitatem et viciat. fm̄ Innocen. in ca. quia pleriq̄. de immu. ec. tenetur restituere attracto et inducto. quia attrahens fuit in turpitudine. Secus e contra. puta. quia attractus viciat. quia tunc non illi qui attraxit. sed pauperibz est restituendum. Et intellige de ista attractione: siue facta fuerit in principio. siue in medio vel fine Et bis tribz casibz competit restitutio siue repetitio fm̄ iura. In alijs autem casibus dicit Archiepiscopus floren. q̄ est pauperibus istud lucrum erogandum de honestate. licet alia opinio sit securior et consilenda. non tamen videtur de necessitate imponenda. vt per hoc denegēt absolutio nolēt hoc facere. Et quo p̄ hac opinione sunt tot sancti et doc. p̄ allegati.

¶ **Utrum autē in mutuo facto in ludo oriat actio Rū. fm̄ Panoz. in. d. c. clerici. q̄ si mutuat colludenti. non p̄petit repetitio mutuatē pecunie. Secus si alteri: licet in ludo. ad hoc vide ter. cum glo. in. l. j. ff. de alea. et in. l. penultima. et vltima eodem titulo.**

¶ **An valeat transactio facta in ludo. Respond. Panozi. vbi supra. fm̄ p̄muniter doct. q̄ nō. q̄ ibi non potest esse lis. imo est euidentis calumnia. ergo non valet transactio. l. in summa. ff. de cōdi. inde.**

¶ **Utrum vendens rem in ludo teneat de euictione. Rū. glo. in. l. ij. §. j. ff. quaz res ac. non da. dicit q̄ non. intellige hoc. q̄ emens rem ludentis non potest contra vendentem agere si ab eo euinctur.**

¶ **Utrum ille qui aliquando perdit. aliquando vincit possit facere recompensationem. Respond. q̄ aut ludus est cum eadem persona. Et idem ludus. et eodem tempore. Et tunc potest fieri compensatio. Idem videtur dicendum etiam si sit diuersus ludus. dummodo sit cum eadem persona et eodem tempore. licet aliqui contra. Si autem nō est cum eadem persona: sed diuersa. vel diuerso tēpore. tunc non fit compensatio. quia per interitū rei morosus debitor: non liberatur. l. in re furtiua. ff. de condi. fur. Ideo dictum est supra. eodē tempore. quia fm̄ quosdam et non irrationabiliter q̄ illud lucrum dicitur viciisse in ludo. quod in fine ludi secum reponat. ergo si quis altera die. vel altera vice cum eodem. aut cum altero id quod vicerat ludendo amittat. nū minus quod prius vicerat. et pauperibz dandū erat: q̄ iste non pauperum bona: h̄ sua ludendo amittit. Idē dic de participantibz in ludo. vel concedētibz eis domos ad ludē. vel taxillos. Et de tali lucro sic participato: tenetur eodē modo quo dictum est supra. de pauperibus.**

¶ **Utrum autem ludus qui ludus scachor. halite. p̄. et q̄ lucras et bis ludus non tenentur restituere. Respond. fm̄ doct. q̄ bis ludus non tenent restituere. nisi si sit in fine ludi secum reponat. ergo si quis altera die. vel altera vice cum eodem. aut cum altero id quod vicerat ludendo amittat. nū minus quod prius vicerat. et pauperibz dandū erat: q̄ iste non pauperum bona: h̄ sua ludendo amittit. Idē dic de participantibz in ludo. vel concedētibz eis domos ad ludē. vel taxillos. Et de tali lucro sic participato: tenetur eodē modo quo dictum est supra. de pauperibus.**

¶ **Sed circa predicta querit de questione quotidiana. Donec statutum episcopi dicit q̄ quicunq̄ luserit ad azarrum sit excommunicatus. vel puniatur intantum. Modo lusi vno sero cum pluribz et pluries vici et perdidit. An videantur plures ludi et plura delicta. Et an sim pluribus excommunicationibz ligatus: an vna tñ. Respond. Bart. in. l. inficiando. ff. de fur. dicit q̄ totum illud videtur vnus ludus: donec sit habitus p̄ completo et soluto recedentibus lusoibus. vt. l. contractus. l. de fide instrumen. Nec potest dici perfecte viciisse donec ludus non sit perfecte completus. q̄ adhuc superest spes perditionis. Item circa lucrum dico q̄ pluralitas personarum cum quibus vnus simul ego lusi non dicuntur facere plura delicta. Nam ille persone cum quibus ego ludo non dicuntur offensa a me. sed magis offenditur republica. ideo vnus est delictum. vt. l. si plures. ff. ar. fur. ec. Et per hoc dici posset ad aliud statutum dicens. q̄ nullus possit ducere vltra tres famulos Aliquis duxit. xx. Respond. Bar. q̄ est vnus tñ delictum. nec est. p̄ quolibet famulo vltra dictum**

nomine vnus delictum: sed ipse non offenditur et tali republica que est vna essentia contra numerum. Eadem ratio contra vnus possit habere: deinde personis sub certa peccata. vt. l. vnus delictum eadem est.

¶ **Nulla hoc querit de questione si vnus de facto plures. dicitur p̄tas nō possit in mutari vel alio quidāz dicebat vxorem possit in mutari. xxij. dom. p̄. an. xij. m. Respond. q̄ mona. et ex isto respectu p̄tas tamen quia hoc fit vna sim vnus vnusque dicuntur. vt. l. et pub. hoc. Bart. Sed hoc dicitur. l. nihil facit ad hoc. n. l. sine patens est non potestatem suam sibi a patre restitutum sibi a patre vnus. sed vnusque patris est filius dicitur vel in separabilibus. Et dicendum.**

¶ **Utrum autem ludus qui ludus scachor. halite. p̄. et q̄ lucras et bis ludus non tenentur restituere. Respond. fm̄ doct. q̄ bis ludus non tenent restituere. nisi si sit in fine ludi secum reponat. ergo si quis altera die. vel altera vice cum eodem. aut cum altero id quod vicerat ludendo amittat. nū minus quod prius vicerat. et pauperibz dandū erat: q̄ iste non pauperum bona: h̄ sua ludendo amittit. Idē dic de participantibz in ludo. vel concedētibz eis domos ad ludē. vel taxillos. Et de tali lucro sic participato: tenetur eodē modo quo dictum est supra. de pauperibus.**

¶ **An tenet licet clericus ludus la reuocatus. Et in autem. et ep̄. et a. dicit q̄ licet. Sed Bart. et ibi tenent contrarium quia viciat vacatio a diuini officij et op̄ ludum scachor. q̄ per ludum scachor. et per ludum scachor. dicitur ludus scachor. est malitiosus est. prohibita religio de conf. di. v. in. c. nunq̄. dicit de manu tua vel oculis tuis fac. et. Et hoc opinio tanq̄ h̄ viciat p̄teritum in religio. et in omnis.**

¶ **Aleficiatu dictum est s. Imp̄ maleficium possit n̄ operas qualiter demone missas nō possit adiuuare. p̄. p̄. in. iij. q̄ hoc potest hoc. q̄ demon est sp̄**

Matrimonium. 1.

et mortaliter. Quidam dicunt qd sic. sicut si quis principaliter baptizaret. ppter sanitatem. vel questum faciendum: nō curans de gratia baptismali non esset hoc sine ptemptu r iniuria r irreuerentia: r ab usu sacramenti. Sed Archi. floren. dicit. qd ista sententia est multū dura r multos inuolueret. r videt esse illud qd habet. iij. Regū. j. c. vbi dauid. Abisac lunamitē duxit in vxorem vt soluz calefaceret eum. r nō spe. plis. nec timore fornicationis. qd nō cognouit eaz. nec tñ peccauit. Addit tñ Archi. floi. qd dato qd p̄bere. ppter voluptatem principaliter esset p̄ctū mortale: non tñ cognoscere. ppter voluptatē esset mortale. dūmodo nō esset factus cum alia. qd nō est ita damnabilis abusus rei p̄muniis: sicut rei sacre: sicut bibens cum cypho p̄muni. ppter voluptatem nō est in se nisi veniale: h nō. ppter hoc sequit qd portans calicem ad tabernam ad bibendū. ppter voluptatē qn peccet mortaliter. Et hoc. ppter abusum rei sacre. Qui autem p̄bit matrimoniu p̄ verba de p̄nti. ppter finem in debitum abutit re sacra: qd essentia sacramenti ibi p̄sistit. Sed qd cognoscit vxorem suam sine in debito abutit re nō sacra. i. muliere. qd essentia sacramēti transijt. vnde nō adeo peccat. Et est ar. qd si iudex pena pecuniaria punit malefactores: dum tñ esset als puniturus. licet querat pecuniaz nihil cogitans de actu r de iusticia: dum tñ non sit facturus iniuste: non est nisi veniale. Nam si p̄poneret exp̄sse vel explicite pecuniam. nō esset excusatus a mortali. Et nota hoc p̄stis dominis sp̄alibz qd puniunt pecunialiter delicta suoz subditoz. nam si hoc faciunt principaliter. ppter cupiditatem. als non facturi nec punituri per predicta peccat mortaliter.

¶ An autē p̄trahens matrimoniu in peccato mortali peccet mortaliter. Rñ. De. de pal. in. iij. dicit qd sic. dato etiaz qd esset p̄rit. r sic fm eum req̄nt vltra p̄ritē etiam p̄fessio. Alijs tñ videt p̄nt. qd est p̄munius.

¶ Que sunt bona matrimonij. Rñ. sunt p̄ncipaliter tria. i. fides. p̄les r sacramentum. In fide attendit ne cum alio vel alia p̄misseat. In ple. vt omanter suscipiat: r religiose educet. In sacramēto: vt matrimoniu nō seperet. Et p̄dicta tria adeo sunt substantia p̄iugio qd p̄ditio p̄ aliqd istoz app̄posita viciat p̄ctum matrimonij. extra de p̄di. ap̄po. c. fi. r ibi Panoz. ponit regulam in materia matrimonij. qd ois p̄ditio app̄posita p̄ substantiā matrimonij viciat matrimoniu r nō viciat. Et ponit exemplum de eo qd accidit in facto. Quidaz hñs suspicionem de incōtinentia futura mulieris p̄rit secū cum p̄ditione. qd si p̄mitteret adulteriu liceret sibi recedere a matrimonio r aliaz ducere. Certe non est ibi matrimoniu.

¶ Vtrum intentio non seruandi fidem viciet matrimoniu. Rñ. fm Suli. si aliquis p̄trahit matrimoniu: non habens. p̄positū seruandi fidem h adulterandi. nihilominus tenet matrimonium. dum tamen hoc nō deducatur in pactum. Si autem deducatur in pactum vt qd liceat adulterari. vel qd pro-

situat vxorem. non contrahitur matrimonium. c. fi. de condi. appo. Sed de hoc dicit. j.

¶ Vtrum intentio non exigendi debitum viciet matrimoniu. R̄spon. Panomitanus in ca. cōmissum. extra eo. qd non. dummodo hoc p̄positum non deducatur in pactum expressum. Et sic intellige. d. c. fi. Et ex hoc innuit qd inter beatam virginem r ioseph fuit vx. matrimonium. licet beatavirgo animo in copulam non consenserit. Et hoc facit ad questionem quotidianaz. Nam multi habentes filios ex concubinis: r amore. plis legitimande inducunt in articulo mortis cum omnino desperent de salute r de morte sint securi ad cōtrahendum cum illis matrimonium. nunqd inter eos sit vx. matrimoniu cum non videat p̄sensus in copulaz. Et certe per predicta videt dicendum qd sic.

¶ Vtrum intentio non habendi. plem excludat matrimoniu. Rñ. fm De. firma intentio p̄le cuiusdam excludit m̄rimoniu. Dico maxime si deducatur in pactum. h tamen intentio nō educandi. plem non excludit.

¶ Que est differentia inter matrimoniu legitimum r ratum. R̄spon. fm Ray. matrimoniu legitimum r non ratum est. quod legali tñ institutio ne vel p̄uincie morbo inter infideles contrahitur quod ideo dicit non ratum. quia sine fide tñ. Ratum vō r non legitimum est: quod inter fideles r legitimas personas: h sine legitima solemnitate cōtrahit. Quod daz vō est legitimum r ratū: qd inter fideles r legitimas personas r cū legitima solemnitate p̄trahit.

¶ Vtrum p̄cubitus sit de integritate matrimonij. R̄spon. fm Ri. in. iij. qd matrimoniu dupliciter potest p̄siderari. Aut q̄tuz ad eius p̄fectōz p̄ximam: que est p̄fectio essentialis. Et sic carnalis copula: non est de eius integritate. quia sine ea est m̄rimoniu ratum. Aut q̄tuz ad eius p̄fectōz scdaz q̄ est p̄fectio aliq̄ mō accidental. Et sic copula carnalis est de eius integritate: p̄ illaz enī effiat matrimonium consummatū. Sicut dicit qd puer per eius deductōz ad quantitatem p̄fectam. effiat vir p̄summatuz qui tñ puer existens totam bz suam p̄fectionem in esse primo: que respicit dominis essentialiam.

¶ An autē appellatōe viri r vxoris veniant sponsi q̄ solum p̄xerunt matrimoniu per verba de p̄nti absq̄ carnali copula. R̄spon. deo. Panomitanus in ca. ex publico. de p̄uersione p̄iug. p̄ter. illū dicit. qd appellatōe viri r vxoris intelligit de his qd matrimoniu p̄summauerūt: non autē de his qui solū p̄xerunt per verba de p̄nti. Quod facit ad. q. in qua als in ciuitate senaz dicit se p̄suluisse. Statuto illi? ciuitatis cauet. qd vxore decedente sine filijs maritus lucret dimidiam p̄tem dotis.

¶ Contigit iuuenem dixisse matrimonium p̄verba de p̄nti cum q̄dam puella r matrimonio non p̄summato puella decessit: querebat. vtz sponsus deberet lucrari dimidiam dotis. Adulter dixerunt qd sic fundantes se. qd matrimoniu dicit. r p̄iuges

appellatū interuenire con
p̄ntis facit matrimoniu. r
cat. Item nō possunt tales
etiam iugia vocari. Dicit
multi spondes ea q̄ que p̄
nō nō possit de p̄nti. Et
pellat spon. Sed in p̄m
ret. ex publico. nō cum appo
p̄iugum q̄s intelligat de
Et de his qd matrimoniu p̄sum
moniu dicit magis firmū. Et
vbi spon. sine ea p̄dit dūm
negare verba in p̄nti sig
nos. anti. de iure naturali. Et
quendi nisi si spon. sit cog
spon. p̄ hoc. in. d. c. et
spon. lata. Ad hoc etiam fa
punit ea debemus cā leg
lites restringere r ampliare
theocicam doct. in. non de
causa dolendi tale lucrū
alia qd p̄ter nūmū lumpū
ducentū vxorem ad domū
p̄nti r adueta ad domū v
sare d̄p̄sitione statim. Nam
affecum p̄iugem. statutu
ter vxor. p̄mure. tunc bene
derent sub vobis statim spon
de p̄nti. Et sic intelligem. l.
de. Dūm tñ temp. notab
appellatōe marit r vxoris
p̄ verba de futuro vt in qu
sine. Et de bo. q̄ si h. Bar. ar
terminis questionis. p̄nti
modo matrimoniu fuerit c
p̄nti: etiam si cum ea nec
hoc d. l. vbi. Idē videt ten
de. Et de ep̄. r de licet contra
sine. Et de bo. q̄ si h. Et autē
vō. actū videt tenere opinio
tū. statim est ferre. r bo
p̄ntis qd tenet maritus in v
r de copuz videt rationabili
Et qd p̄nti d̄p̄ntat a
dicit. Adulter mortuā nō ac
ad successorem patris. Qui
lis malis r filia d̄p̄nti
Quereb. nunqd ista debeat
tena. Rñ. Panoz. sup. vō
nō. et ego agit de odio. ap
vōnt spon. Secus si agi
uener. an. d. l. nō sine. r v
no. Et si vxor. Idē tenet a
p̄nti. r de.
Quereb. de alia q̄d ne no
nis d̄p̄nti qd p̄bens m̄
p̄nti patris incurrat certa
p̄nti. p̄nti ad penaz. r
p̄nti aduere ne peccat. S

Matrimonium. iij.

z hoc in animam suam iuro. Et versa vice puella respondebit. pmitto tibi nomine domini tui recipienti. z sibi p te. q ego ducam ipsum in vxr: nisi steterit per ipsum. z hoc iuro. In matrimonio de presenti dicit. talis dominus meus mandat tibi. q ipse per me: siue mediante me: z tibi nuncian- te accipit te: z sentit in te tanq in vxorem suaz. z econuerso rñ debet puella. z ego te mediante: domi- num tuum recipio in vxr meum. cum ipse te me- diante me in suam recipiat. z in cum sentio tan- q in dñm z maritum.

Matrimonium tercio.

Quò p̄trabit. Et querit primo. vtrum per p̄sentium cōtrahat matrimonium. Respon. q ad p̄hendū m̄rimonium requiritur mutua p̄sentia. Ex quo em̄ vir p̄sentit p verba de p̄senti in mulierem z econuerso seu alia equipollentia ver- bis: statim est matrimonium.

Sz vtrum verba ipsa sint necessaria. Rñ. Da- nor. in. c. tue fraternitatis. extra eo. q solo p̄sensu legitimo p̄trabit matrimonium. Sed verba requirunt quo ad p̄bationem. Et intellige vel alia signa equipollentia. Et dicit fm̄ Hostien. z p̄muniter moderniores verba nō esse de substantia etiam q ad ecclesiā. h̄ satis est q qualitercūq; appareat de p̄sensu p signa. etiam in loqui valentibus. Nam v̄- ba solum exigunt ad ostendendum p̄sentium. Ideo satis esse dicit q per signa appareat de ipso p̄sensu. ad hoc facit. c. eo. cū apud. vbi dicit q sufficit cō- sensus. Nam illud dicit sufficere: quo posito nihil aliud requirit ad substantiam actus. vt no. in. c. sta- tutum. de rescriptis. li. vj. Item nullus rex. p̄se- requirit verba. Nec ob. d. c. tue. quia papa respō- det p̄sultationi. Et sic nō ponit ius de nouo. Et p hoc tollit motum Inno. dum dicit q ecclesia hoc statuit. Nam hoc statutum nullibi habet. Nec ob. q matrimonium est sacramētum: qd requirit ali- quod signum exterius. quia dico q bene habet si- gnum vel nutum z hoc sufficit. Et si obiciat p̄ pre- dicta. q solus consensus sufficit: ergo non requi- rit aliquid aliud. Et sic nec verbum. nec signum: ex virtute significati dicti verbi sufficit: vt dictum est. Respon. Panor. in. c. tua nos. extra eo. q hoc non obstat. quoniam p̄sentium nō potest haberi ni- si mediantibus verbis vel signis. nam si vir ignorat mentem mulieris. z econuerso. ibi nō est p̄sentium. id est simul assensus h̄ dissensus: separatus assen- sus. Glo. etiam Ray. dicit q si puella loqui vere- cundat. z tñ patit se subarrari. vel patit se dotari. ipsa taciturnitate z patientia p̄sentium eius expri- mit: q̄nis lingua taceat. Tho. etiam dicit suffice- re in hoc casu q non contradicat. Si autem nul- la sint indicia de consensu eius. non est presumen- dum de matrimonio. Dicit etiam Thomas q si quis scribat voluntatem suam sine verbis videt sufficere.

Quid si q̄s dicat. volo te decetero h̄e in vxore: vel volo q tu sis mea vxor. Respon. fm̄ Panor. in. c. ex parte. extra eo. q q̄s verba in p̄sentia conse-

runē de presenti. z tunc indubie illico contrahit matrimonium. vt si vir dicat: accipio te in vxore. z econuerso. vt in. c. pe. c. eo. Quandoq; verba so- nant in futuro. Et tunc aut denotant principium actus. z tunc solus p̄bunt sponsalia de futuro. vt si dicit. Promitto q te ducam in vxorem. vel me ducturū talem. vel quid simile. z iste est casus capi- tuli de illis. extra eo. Quandoq; verba sonant in futuro: h̄ denotant executionem: actus p̄summati vel perfecti. Exemplum. pmitto q habebō te. p̄ legiti- ma vxore. nam nō potest haberi p̄ legitima vxore: nisi precedat matrimonium. Nec enim verba z similia denotant executionem matrimonij. vn- de tacite ex quo se obligat ad executionem: videt de presenti contrahere. p hoc facit qd notant do- cto. in. c. cum. ad. de consti. vbi dicunt. q si p̄ben- da que solent conferri tñ canonice. si conferat extra- neos: videt tacite collatus canonicatus. Et hoc p̄- cedit. maxime si apponatur hoc verbum. ab hoc tempore. vel decetero. nam immediate se obligat ad executionem matrimonij. ergo tacite tunc con- trahit de presenti. Sed idem est etiam si non ap- ponantur illa verba denotantia extremitatem tē- poris. quoniam si in obligatione non apponatur dies: videt inf̄cōtinenti obligatio p̄cta. l. in omnib; ff. de re. iu. Et iste est p̄prie casus. d. c. ex pte. Et hec p̄cedunt nisi hec v̄ba denotantia executōz. sequan- tur sponsalia de futuro. vt puta. Promitto q du- cam te in vxorem. z tenebo te. p̄ legitima coniuge. Nam p̄ v̄ba p̄cedentia restringunt se q̄ntia in tē- pus matrimonij p̄cti. l. cū m̄rimonium p̄ctum erit.

Et p̄ hec p̄t̄ decidit qd satis dubia. Quidam dicit mulieri. pmitto tibi q non h̄bo aliaz mulierē in vxorem nisi te. nunq̄d sit m̄rimonium. Jo. an. in ad di. spe. sentit m̄rimonium esse p̄ctum. q̄ dictio: nisi: cum sequit negatiuam facit positōz. vt notat glo. in regula p̄cti. de re. iu. li. vj. d. an. videt sentire oppositum dicens q̄ dictio: nisi: facit q̄q; positio- nem fm̄ habitum. q̄q; fm̄ actum. vñ cum illa v̄- ba sint de futuro. q non habebō aliaz nisi te. vñ se disponere q in futuro si est p̄cturus: p̄bet cum illa Sz si v̄ba fuissent plata de p̄nti. vt q̄ dixit. nolo aliam h̄e in vxorem nisi te. tñ dictio nisi: denotat actum de p̄nti. h̄ p̄dicta videt p̄cludendum p̄ p̄- ma opinione. Nam si dixisset pmitto q te h̄bo in vxorem: statim eēt m̄rimonium. ergo idem si dico q non h̄bo aliam nisi te. Nam vñ velle q istaz h̄- bit in vxorem. q̄ incōtinenti: cū non sit apposita di- es. hec Panor. Opinio tñ. d. an. vñ satis rōnabil.

Quid si dicat vir. pmitto tibi q semper prou- debo sicut vxori. z illa similia respondet. Respon- deo fm̄ Hostien. nisi aliud p̄stentur p̄ matri- monio iudicabo.

Quid si dicat. pmitto q nō dimittam te. p me- lion vel peior. Rñ. fm̄ Hosti. p̄ matrimonio iu- dicabo. tamen fm̄ conscientiam intentioni conz- standum est. In foro autem p̄tentioso. standum est p̄muni significationi verboz. seu iur̄ interpre- tationi. vt in. c. j. c. eo.

Quid de illis qui post datam fidem de p̄ben-

Matrimonium. iij. Quid si dicat. pmitto tibi q semper prou- debo sicut vxori. z illa similia respondet. Respon- deo fm̄ Hostien. nisi aliud p̄stentur p̄ matri- monio iudicabo. Quid si dicat. pmitto q nō dimittam te. p me- lion vel peior. Rñ. fm̄ Hosti. p̄ matrimonio iu- dicabo. tamen fm̄ conscientiam intentioni conz- standum est. In foro autem p̄tentioso. standum est p̄muni significationi verboz. seu iur̄ interpre- tationi. vt in. c. j. c. eo. Quid de illis qui post datam fidem de p̄ben-

do dicunt. Bibamus in nomine matrimonij. vel osculemur nos inuicem. nunquid p[ro]hibet m[at]rimonium. R[ati]o. fm. v[er]o. Credo q[uod] non. nisi hoc ag[er]e uoluerint recedere a sponsalibus de futuro & p[ro]bere de p[re]s[en]ti. nam q[uod] dicunt no[m]i[n]e m[at]rimonij intelligendum est p[ro]bendi potius q[uam] p[ro]tracti. cu[m] ante actum no[n] sit de m[at]rimonio h[ab]e de sponsalibus. & hoc nisi de p[re]s[en]tia intentione p[ro]stet.

Quid si nihil actum sit de sponsalibus s[ed] simpliciter vterq[ue] dicat dicta v[er]ba & seq[ue]t[ur] osculum de co[n]i[ug]io co[n]sensu. R[ati]o. fm. v[er]o. credo q[uod] si p[ro]b[er]es p[ro] hoc int[en]de bant p[ro]bere matrimoniu[m] p[ro]curum est. Ad iudicandum aut[em] de intentione recurrendum est ad circ[um]stantias v[er]bor[um] p[re]cedentiu[m] & subs[er]uantiu[m] & h[ab]it[u]m iudicia. q[uod] si nulla appareant: non credo q[uod] sit matrimonium. & p[ro]ferim si vterq[ue] vel alter negat se intentionem habuisse p[ro]trahendi. aut si alter ad se cuncta vota transierit.

Pone q[uod] q[ui]dam in p[re]s[en]tia plurimu[m] so[ro]ru[m] dicat eis p[ro]mitto vobis: q[uod] vnam ex vobis ducam in v[er]o rem. & omnes r[ati]o[n]e placet & ita iurat. postea cognoscit vnam: nunquid est matrimoniu[m]? R[ati]o. Ido est. q[uod] sic. q[uod] ip[s]o facto p[re]sentit. s[ed] glo. in. c. ex l[et]ris. el. ij. de spon. tenet d[omi]n[u]m. vt nec v[er]itate sponsalio[rum]. nec v[er]itate m[at]rimonij cogat illam ducere. Sponsalia eni[m] sp[irit]u fuerunt nulla. Cum eni[m] no[n] possint p[ro]stiteri ex p[ar]te vnius t[er]m[in]i: oportet dicere q[uod] cum omnib[us] so[ro]rib[us] sponsalia e[ss]ent p[ro]curata. & sic nullam possit ducere obstante publica honestate. Et hanc opi[n]i. glo. tenet Jo. an. S[ed] hec omnia tollunt[ur] fm. Ido. q[uod] fat[um] est sp[irit]ualia a principio fuisse incerta & sub q[ui]dam tacita p[ro]ditione q[uod] p[ro]mittit accipere quam elegerit. t[er]tio no[n] nascit publica honestas. nec est v[er]o dicere etiam p[re]sentium de p[re]s[en]tia adesse: s[ed] copula subsecuta op[er]at[ur] purificat[i]o[n]e[m] illius tacite p[ro]ditionis. q[uod] videt[ur] tunc p[re]sentire & eligere istam. Et hanc opi[n]i. Ido. sequit[ur] Panor. in. d. c. ex l[et]ris. Nam in dubio non d[omi]n[u]m p[ro]curat duplex p[ro]curat[i]o. s[ed] stupra & p[ro]curat[i]o in fauorem matrimonij debent p[ro]sumere copulam fuisse licitam. Et q[uod] voluerit ille adimplere iuramentum suum. Nam in dubio sp[irit]u iudicamus p[ro] matrimonio. vt in. c. licet ex q[ui]dam. de testi. Secus fm. Ido. si q[ui]s iurat se ducere vnam de certo loco. na[m] tunc cognoscendo certam vel vnam. no[n] videt[ur] cu[m] illa p[ro]bere: cum possit hoc casu cu[m] alia p[ro]bendo adimplere iuramentu[m]. Idem Panor. h[ab]et. Car. in. d. c. ex l[et]ris vt no. d. Jo. an. ibi tenet. q[uod] nec p[ro]textu iuramenti. nec sp[irit]ualio[rum]. nec m[at]rimonij ista mulier cognita poterit petere hunc in v[er]o. q[uod] non inuenit p[re]sentis muta. nec v[er]ba p[ro]curat[i]o[n]e directe sunt certa ad eam. copula aut[em] vbi p[ro]curat[i]o non p[re]cedit non inducit p[ro]curat[i]o[n]e. q[uod] t[er]m[in]i iuramentu[m] dirigit obligat[i]o[n]e in deum. possit dici q[uod] isto casu. ex officio iudex cu[m] p[ro]curat[i]o vitan di: possit cogere hunc ad p[ro]bendu[m]. Opinio t[er]m[in]i Ido. videt[ur] satis tolerabilis fauore m[at]rimonij. Et p[ro] p[ro]curat[i]o[n]e pat[et] r[ati]o ad q[ui]dem. Quis p[ro]mittit duci. Ad. accipere vnam ex suis. subiectis. & ita iurauit. p[ro]summat copulam cu[m] vna. Dic[er]e q[uod] hoc casu no[n] est m[at]rimoniu[m]. vt dictu[m] est s[ed]. Et id est d[omi]n[u]m a p[re]cedenti. q[uod] q[ui] ibi. p[ro]summat[ur] copulaz erat

nata affinitas cum alijs so[ro]rib[us]. & ideo cogi d[omi]n[u]m p[ro]bere cu[m] illa. Secus in casu n[on] f[er]o: q[uod] licet p[ro]summet copulam cum vna subdita ducis. non p[ro]pter hoc im ped. E accipe aliaz.

Quid si q[ui]s p[ro]mittit accipere vnam ex filiabus t[er]m[in]i quam elegerit: & ipse p[re]sentunt. & interuenit iuramentu[m]: postea sequit[ur] copula cu[m] vna. An erit matrimoniu[m]. Ido. dicit q[uod] sic. Et ita p[ro]mittit tenet fm. d. Jo. anto. in. d. c. ex l[et]ris. q[uod] v[er]o est dicere singulas istas mulieres p[re]sentisse sub hac p[ro]ditione si eam elegerit. Sed copula habet vim purificat[i]o[n]is p[ro]ditionis. c. de illis. de p[ro]di. ap. ergo tenet matrimoniu[m]. Et si dicat. quare secus in q[ui]one glo. d. anto. assignat r[ati]o[n]em. q[uod] ibi p[re]sentus fuit nudus & purus. Et ideo r[ati]o[n]e incertitudinis viciat. hic aut[em] fuit sub co[n]ditione suspensus. & p[ro]curat[i]o refer[re]t ad tempus purificate p[ro]ditionis. q[uod] ipsa purificat[i]o p[ro]ditionis videt[ur] inesse in p[ro]curat[i]o[n]e. ergo ex quo postea certaz elegit. videt[ur] p[re]sentus ille fuisse certus a principio. Et id restituit matrimonium per copulam q[uod] p[ro]dit[i]o[n]e purificat. d. c. de illis.

Utr[um] p[re]sentus ad t[er]m[in]i faciat matrimoniu[m]. R[ati]o. fm. De. cum inseparabilitas sit essentialitas m[at]rimonij: id ad m[at]rimoniu[m] req[ui]rit p[re]sentus ad inseparabilitatem. & si sit ad t[er]m[in]i no[n] facit m[at]rimoniu[m]. ex de co[n]di. ap. c. si. Ido. intellige si deducat in pactum expressum ab ambob[us]. Sec[us] si in corde retenta sit talis p[ro]dit[i]o. nam p[ro]dit[i]o in corde retenta nihil op[er]at. Et hoc singulariter voluit Inno. vt dicit Panor. in. d. c. si. vbi singularit[er] distinguunt. q[uod] si vterq[ue] p[ro]curat[i]o p[re]sentit p[ro]ditioni apposite p[ro]curat[i]o m[at]rimonij tunc m[at]rimoniu[m] no[n] tenet. Si aut[em] alter p[ro]curat[i]o tenet matrimoniu[m] si fuit p[ro]summat[ur] ad p[ro]summat[i]o[n]e[m] ipsi. Idem dicit fauore m[at]rimonij si alter tacuit. & licet tacens h[ab]et p[ro]curat[i]o[n]e. Et no[n] bene hoc dictu[m] Inno. videt[ur] eni[m] p[ro] hoc velle q[uod] in alijs actib[us] tacens videt[ur] p[re]sentire p[ro]curat[i]o[n]e fm. p[ro]curat[i]o[n]e alteri: licet p[ro]curat[i]o sit onerosa & odiosa. vt dictu[m] est s[ed]. Electio in cuncto. Et dicit Ido. q[uod] hoc sepe est p[ro]curat[i]o[n]e. ne simplices mulieres decipiant. De. q. t[er]m[in]i p[ro]curat[i]o[n]e vide. j. Papa.

Matrimoniu[m] quarto.

Quid si fiat contra intentionem. Et querit: s[ed] q[uod] p[ro]trahunt verbo & dissentiant animo nunquid sit matrimoniu[m]. R[ati]o. fm. v[er]o. si vterq[ue] vel alter animo dissentiat: no[n] est matrimoniu[m]. Si t[er]m[in]i de illo p[ro]stiterit: ecclesia p[ro]pellit eos simul esse: cu[m] de intentione p[ro]stare no[n] possit. v[er]o nec crederet ei q[uod] dicit se no[n] intendisse. q[uod] q[ui]bet sic posset dicere: & separare matrimonium. q[uod] vt d[omi]n[u]m de p[ro]ba. p[ro] tuas. nimis indignu[m] est iuxta legitimas sanctiones. vt q[uod] q[ui]sq[ue] sua voce lucide p[ro]testatus est in eum casum. p[ro]prio valeat testimonio infirmare. Si t[er]m[in]i signis evidentib[us] appareat de s[er]uati[one]: ecclesia non iudicabit matrimonium esse. al[ia]s v[er]bis stabit. hoc posset intelligi. quando vterq[ue] vel alter eor[um] reclamaret statim post tale matrimoniu[m] p[ro]curat[i]o[n]e se non p[re]sentisse. vel fuisse deceptum. Sec[us] si p[ro] alioq[ui] t[er]m[in]i interualum notabile etiaz iuraret se nunq[ui] corde consen-

Medicus

pollutionē cum vxore: vir nō possit dimitti. Sed potest distingui fm Panor. Si vir vult pseuerare in tali peccato: potest dimitti: als secus. Cum hoc casu nō dimiserit carnem suā in plures. Sicut nec si alter piugā seipm polluit.

Pone qd vir ppter fornicationē vxoris sepatus est p sententiā. Modo vult eam reconciliare sibi: et illa non vult. nūquid est cogenda? Rū. fm Ray. vir qui nō peccauit potest petere cogi eam etiā inuitam: nō obstante sententiā: quia qd fauore meo introductus est: in damnū reuocari non debet. Hoc verum nisi vir post sententiā fuisset fornicatus: vel nisi mulier statum mutasset intrando religionem.

Pone qd vir adulteratus est occulte: sed vxor manifeste: nūquid potest illum accusare et sine peccato dimittere. Rū. fm Ray. Credo qd nō: qd nō deficit vxori ius excipiendi: sed probādi fm Tho. Al. Hof. et Hosti. Si tamē vir egisset penitentis et vxor monita nolit agere: sed in adulterio pseuerare: sine peccato possit eam p sententiā dimittere fm Hof. et Hosti.

Sed vtrū vxor adultera post penitentia possit repellere virum ab accusatione. Rū. fm Ray. credo qd nō: qd penitentia nō tollit ius accusandi in foro iudiciali. xxxij. q. ij. admonere. De hac materia vide s. Diuortii in fine.

Medicus vel chirurgus.

Preceptū est medicis: vt cū eos ad infirmos vocari cōgiterit: ipsos ante oīa moneant et inducant qd vocent medicos animarū: vt postq̄ fuerit infirmo de spūali salute prouisum ad corporalis medicine remedia salubria pcedatur. Si quis autem medicorū huius cōstitutōnis transgressor: extiterit ab ingressu ecclesie arceatur. scz per sententiā fm glo. donec de transgressione huiusmodi satisfecerit competenter. extra de pe. et remis. cum infirmitas. Et fm Hostiē. ex quo tex. dicit. p̄cipimus. transgressor peccat mortaliter. Itē in eo. c. sub pena excommunicatōnis. phibetur medicis ne pro corporali salute aliquid suadeant qd i periculum aie cōuertatur. Et fm Hostiē. contra huiusmodi statutum prescribi nō potest: nec aliqua cōsuetudine tolli: cum p salute animarū indutum sit. Idem panor. ibi dicit. qd cōsuetudo iuri nō p̄iudicat: nisi sit rōnabilis. Sed ista cōsuetudo nō hz in se aliqua rōnem. Immo ex ea pueniunt multa mala vt in tex.

Quid autē si medicus monet et inducit infirmū quātū potest ad vocandū p̄sbyterum: et tamē ille non vult acquiescere. nūquid medicus teneat totaliter illius curam dimittere. Rū. Panormit. in dicto. c. cum infirmitas. dicit. qd illa verba. moneas et inducas. debent intelligi cum effectu: ita qd vocet sacerdotem. als nō satisficit p̄cepto dicti capituli. Et in hoc p̄sistit. Quidā tamē nō irrationabiliter dicunt. qd vbi medicus quātū in se est fecerit et induxerit etiam cōminando: qd eum derelinquet. Et ille nihilominus obstinatus pseuerat.

ret. et nollet aduocare p̄sbyterum: qd eo casu possit pcedere in cura: quia si in tali infirmitate decederet: despatus moreret. vbi autē de piculo euadere possit adhuc conuerti. Ad hoc facit. c. si. de eo qui co. consang. vxoris. vbi dicit. moneas et inducas. postea subditur qd si induci nequinerit. Ecce quō illa verba nō intelliguntur cum effectu. als nō addisset. qd si induci rē.

Quid autē intelligat tex. ibi. ante omnia moneant. Rū. Panor. fm Hosti. qd anteq̄ recipiat curā corpis: vt pueniat de salario: debz seruare qd ibi dicit. als aut salariū possit repeti: quia contra legē. l. de legi. l. nō dubiū.

An autē illa decre. sit intelligenda generaliter de omnibz infirmitatibus: vel restringēda ad aliquas. Dicendū videtur saluo semper meliori iudicio. qd debet intelligi de infirmitatibus piculosis et dubijs. nimis leni durum esset: vt p quolibet accideret: vel dolore capitis supueniente infirmo: qd medicus teneret inducere istum ad confessionem sub pena peccati mortalis: sed debet intelligi de egritudine tali: que fm se est periculosa: sicut sunt febres cōtinue pleureses. squingēcia. dolores colici renum et huiusmodi. Ideo credendum est medicis cum tunc teneri ad inducendū infirmum ad confessionem: quādo infirmus ipse teneretur cōfiteri in dicto casu. scz quādo est in articulo necessitatis seu in piculo mortis: vt dictum est supra cōfessio secūdo. Secus vbi quis haberet febrem ephimeram et huiusmodi.

Utrum autē medicus p̄noscens mortem infirmi vicinam: cuius curā habet teneatur cōnunciare. Circa hoc Jo. nea. distinguit. aut talis medicus credit versimiliter qd talis p̄nūciatio mortis multum proderit infirmo q̄tum ad salutem anime. et ordinationem de rebus suis. Aut credit oppositum. scz qd nihil proderit. Aut dubitat de vtroq̄. Primo casu: quia scz credit qd proderit. vt puta quia credit qd talis infirmus sit i statu peccati mortalis: et nihil ordinauit de rebus suis que distriberentur post mortem eius: et grauis dissensio eueniet inter heredes ppter eas. Audita vō morte vicina: infirmus bene se disponderet ad hū moriendum: et bene ordinandum de rebus suis. Et in tali casu tenetur manifestare per se vel p alium infirmo ex p̄cepto charitatis. et non faciēdo peccat mortaliter. Si tamē sunt plures habentes curam vnius infirmi: vno p̄dicente alij sunt liberati. Si vō medicus credit versimiliter oppositum scz qd talis p̄nūciatio mortis parū vel nihil pderit infirmo. et p oppositū credit qd taciturnitas parum vel nihil oberit: quia credit eum esse in bono statu: et hū ordinasse de rebus suis tunc nō tenet medicus p̄dicere mortem. Ita qd nō predicendo peccat grauitur: qd cessante causa rē. Tamē meli⁹ faceret predicēdo. Cuius ratio est quia quātūcūq̄ infirmus credatur esse in bono statu anime et rerum: tamē q̄tum ad vtrūq̄ possit p̄ficere et p̄babile est. qd audita morte vicina magis se disponderet. Si autē medicus nō credit de p̄dictis d nobis

sed est in debito: tunc tenet carere quia in debito tenetur b...
le dicitur: p̄m si potest. qd...
est loquū damni damnanon...
possum.

Quid debet habere me...
ferendus: Rū. fm Jumo. di...
berendus medicus cōfiter...
nō conitit. Nam si dubit...
ante forens peccat: quia...
dandum est. Et securus qui...
quere qd medicus impertit...
impertit medicis vel curag...
remaneat inutilis: puta qui...
vel baculum et huiusmodi...
remaneat destruendo: tunc...
sequitur. nam forte babu...
aliquat filios vel vxorem et...
vel nihil lucratur: tunc...
Johes. Mich. in. am. dist. xv...
nō restat: p̄nūciat. Ideo...
nōquā nō vult aut infirmu...
vt debeat: vel daco qd effiet...
deet fm canones medicorū...
hō omnibz p̄dictis et similibz...
bonorum vxoris. Et p̄dictis...
is p̄dicat: vel peritum vob...
Secus de illo qui dicitur: qd...
bononū medicorū fecit: quos...
non videtur sibi impudēd...
putat qui talem elegit. Ideo...
cato s. Aduocatus.

Pone medicus prom...
tatis est. sed postea recidit...
eodem saluo curare egrot...
an mōtūm eger recidit...
Aut ex intervallo. et tūc non...
colpa egrot. nō tenetur. als...
sio est: vnde rōnabilis. ha...
glo. in l. marcus. ff. de ca. de...
nicio liberare eum a podag...
batur. tempore autem tran...
infirmitatem deinde. T. ag...
liberet eum. quia nō errat...
tis seu radicem. sed collare...
deur curasse. ex quo non...
p̄mittēdo curacionem...
p̄ceat curaret. qm̄ verba...
hanc restituit infirmitas...
soluendo curandi. Junc...
vtrū infirmitate videtur...
libata. videtur subblata o...
infirmitatem non debet...
natur. hoc glo. Tamen...
clum reticendum est ad...
medicū et infirmū. Nam si...
curare cōno. et a total...
tunc medicus teneret quo...
quā est solum de infirmi...
p̄dicat.

Utrum medicus teneat

sed est in dubio: tunc etiā tenetur mortē vicinā nū-
ciare: quia in dubio tenetur homo vitare notabi-
le damnum primum si potest. In dicto autē casu po-
test sequi damnum damnationis eterne et rerū tem-
poralium.

Quo se debet habere medicus i medicinis cō-
ferendis: Rñ. fm Inno. diligenter attendere de-
bet ne illas medicinas cōferat: de quibus fm artē
ei nō constat. Nam si dubitationē habet q̄ noce-
ant: cōferendo peccat: quia in tutiorem partē ten-
dendum est. Et securius est egrum nature relin-
quere q̄ medico imperito cōmittere. Et si propter
imperitiā medici vel chirurgici infirmus mori: aut
remanet inutilis. puta qui habebat tibiā fractā
vel brachium et huiusmodi. et ppter eius imperitiā
remanet destructus: tenetur de damno q̄ inde
sequitur. nam forte habebat aliquā artē: ex qua
alebatur filios vel uxorem et huiusmodi. et nūc parū
vel nihil lucratur: tenetur ad equiuales fm doc.
Idem Rich. in. iij. dist. xv. ex quo directe nō po-
test resarcire principale. Idem si ex eius negligē-
tiā: quia nō visitauit infirmum tempore debitis
vt debebat: vel dato q̄ esset peritus: noluit proce-
dere fm canones medicine: sed iuxta suū sensum
In omnibus p̄dictis et similibus tenetur ad arbitriū
bonorum virorū. Et p̄dicta intellige quādo ta-
lis predicabat se peritum verbis vel ex doctoratu.
Secus de illo qui dicebat se impituz: et ex defectu
bonorū medicorū fecit quod potuit bona fide. tūc
non videtur sibi impituz. sed potius sibi im-
putet qui talem elegit. Idem dictum est de aduo-
cato s. Aduocatus.

Hone medicus promisit curare infirmū libe-
ratus est. sed postea recidiuauit. An teneatur pro
eodem salario curare egrotum? Spe. distinguit.
an incōnienti eger recidiuauit vt tunc tenetur.
Aut ex interuallo. et tūc non tenetur. vel dic q̄ si
culpa egrorū. nō tenetur. als secus. Et hec respon-
sio est valde rationalis. hanc questionē format
glo. in. l. marcius. ff. loca. de medico qui promisit
ticio liberare eum a podagra. et ipm liberasse vide-
batur. tempore autem transacto. ticius in eandē
infirmatē decidit. T. agit contra medicum vt
liberet eum. quia nō extraxit angustias infirmita-
tis seu radicem. sed cessare fecit. Item quia nō vi-
detur curasse. ex quo non durat curatio. Item q̄ a
promittēdo curationem. videtur pmisisse q̄ eum
pfecte curaret. qm̄ verba cum effectu rē. Item q̄ a
huic restituit infirmitas. ergo et illi debet restitui
solicitudo curandi. Incōtrarium facit q̄ de p̄sen-
ti tñ infirmitate videtur cogitatum. Et ideo illa
sublata. videtur sublata obligatio curādi rē. Nā
in infinitum non debet obligari: quia infinitas
emitatur. hec glo. Tamen quo ad hunc vltimum
casum recurrendum est ad verba et intentionem
medici et infirmi. Nam si p̄uentum est q̄ deberet
eum curare oīno. et a totali infirmitate podagre.
tunc medicus teneret quo ad recidiuam. Si vō
actum est solum de infirmitate. tunc in iminenti.
tunc secus.

Prum medicus teneatur potius gratis cu-

rare q̄ infirmū permittere mori: Rñ. fm Ray.
medicus tenetur curam et consiliū impendere
pauperi languido: vt habetur. lxxij. dist. in prin-
cipio. vbi dicit glo. q̄ medicus debet potius gra-
tis curare q̄ permittere mori: non solum paupe-
rem: sed etiam diuitem. Immo medicus hoc ca-
su debet curare nō solum gratis: sed et suis expen-
sis: etiam diuitem qui nolet aliquid dare: prius q̄
permittere eum mori. Et si cōualuerit repetet im-
pensas: quia vtiliter gessit negocium eius. Etiam
si moriā eger potest repetere: quia sufficit q̄ vti-
liter cepit gerere: licet euentus nō sit secutus. ff. de
nego. ge. l. sed an vltro. nec potest ei obijci q̄ causa
pietatis fecerit sumptus: nisi esset. p̄inquus infir-
mo. vt. l. de nego. ge. alimenta. Et potest medi-
cus p̄dicta facere et repetere: etiam si infirmus
prohibuerit. Sicut et virum possumus extrahere
de domo ruitura: et beneficium inferre iuito. lxxij.
q. iij. ip̄a pietas. Immo p̄sumitur q̄ infirmus
talitā dicendo fuerit furiosus. ff. de condi. insti. qui
dam. Et per p̄dicta soluitur questio: quotidiana.
Quidam chirurgicus curauit quēdam infirmū in-
uitum qui habebat pedem putrefactum. et nisi cu-
rasset eum necesse fuisset ei incidere pedē: ne reliquū
corporis ad putrefactionē deuenisset. et ad talem
pedem curādum facte sunt multe expense. Quo
curato chirurgicus petiit expensas factas. Infirmus
dicit se nihil ei velle dare: et q̄ potius voluisset ab-
scissionē pedis q̄ tantam pecuniam soluere. Quid
iuris? Rñ. fm nota. per Bar. in. l. stichus. ff. de
pec. le. pro omni eo quod tangit psonam vel liber-
tatem vel vitam vel ciuitatē: q̄ ille pro quo reliquū
nō potest dicere nō esse vtiliter gestum: vt in casu
nostro. Quod tene mēti. Et pro hoc dicit Bar. q̄
si quis fuit cōdemnatus: adeo q̄ si ille nō solueret
amputare sibi pes vel aliud deberet fieri in pso-
nam. Modo aliquis amicus soluit cōdemnatio-
nē animo repetēdi. Ille nō vult reddere: q̄ dicit
melius esset mihi q̄ pes amputare q̄ tanta pe-
cunia soluere. Lere non possit dicere: vt est ter.
fm Bar. in. d. l. stichus. et ibi glo. notabilis. Idez
dicendū si aliquis fuit cōdemnatus in. l. et nisi
solueret esset erbānitus. Si aliquis soluit pro eo:
nō potest dicere: nō expediebat soluere: q̄ potius
expediebat esse bānitum. hec Bar. Et hec nota.
q̄ singularia.

Hone. Statuto ep̄i cauet. q̄ nullus sub pena
excoicationis possit intrare monasteria monialū
nisi sit medicus. Modo intrauit quidaz qui erat
medicus non p̄uentatus. an sit excoicatus? Rñ.
Bar. in. l. sciēdum. ff. de edil. edic. refert se habu-
isse hanc. q. de facto. et respō disse q̄ nō erat excoi-
catus. q̄ quis nō sit cōuentatus. tñ medicus est.
et ita a vulgo nomiat. Item nō dicitur medicus a
dignitate s̄ a medicādo. vñ nō refert an sit doctor
dūmodo medicet.

An autem licētiatus dicatur doctor? Bal. di-
cit q̄ nō. Et dicit q̄ si ep̄us excoicat omnes doct.
nō disputātes. nō dicitur excoicasse licētia-
tos. Et hoc voluit ipse Bal. in. l. j. ff. so. ma. Et in
l. pe. de testa. mili. dixit q̄ potestas qui debet du-
ff iij

Monachus

gratulatione et ad interiorum consolationem finem quod unus in charitate existens de bonis alterius gaudet; sic valet omnibus existentibus in charitate. et plus ei qui est in maiori charitate. Et hec sententia est communis secundum Iacobum de Anagnino. Idem Albertus. Et per predicta soluitur questio. numquid suffragia facta pro multis equaliter prestentur singulis? Per. et Theobaldus dicunt. quod si valor suffragiorum consideratur secundum quod valet ex virtute charitatis; sic tantum prestentur singulis; ac si pro uno tantum fierent. Si autem consideratur valor suffragiorum in quantum sunt quedam satisfractiones per intentionem facientis translate in mortuos; sic magis valent ei pro quo specialiter fiunt. Sic enim effectus suffragiorum dividitur diuina iustitia inter eos pro quibus fiunt. Quare concludunt quidam. quod si quis sacerdos promississet deseruire uni capelle; et quotidie ibi celebrare. quod talis non posset dicere missas beati Martini pro aliquo alio. Et sic non posset acceptare aliquas missas ad dicendum nec trinitatis nec crucis etc. Hoc patet per predicta. Et idem dicendum de quibuscumque alijs sacerdotibus tam secularibus quam religiosis; quod si promiserunt dicere. xxx. missas pro uno tales missas non possunt appropriare alteri. aliter tenentur ad restitutionem secundum Deo. Ideo cautela est ut sacerdos non promittat in speciali alicui. Sed poterit dicere. Nos rogabimus deum pro te; vel pro illo defuncto in xxx. missis; vel. Ad. Et sic promittendo pluribus personis. poterit satisfacere. Immo tot quot promissit. Unum tamen est quod posset excusare huiusmodi sacerdotes promittendo pluribus dicere xxx. missas. scilicet consuetudo omnium sacerdotum; quod indifferenter acceptant plura trigesima simul. et simul dicunt; et omnibus promittunt quod dicent. xxx. missas. Et seculares sciunt hanc consuetudinem fore inter religiosos et alios sacerdotes. Et sic videntur esse contenti quod in triginta missis orietur pro eis; aut defunctis eorum. Si tamen esset aliquis secularis qui expresse diceret. volo. xxx. missas pro me. et nolo ut acceptetis alias missas in eis; vel huiusmodi ut multos vidi. tunc dico quod est necesse; aut non receptare; aut acceptando velis nolis dicere pro eo dumtaxat. licet tamen in omnibus missis quantumcumque appropriatis rogare deum pro toto mundo et deuotis et viuis et defunctis; dummodo non approprient eis. hanc etiam opinionem tenet Archiepiscopus florentinus et Jo. de Capi.

¶ **Q**uodrum propter missam peculiarem: ut de aliquo sancto; vel aliam debeat quis dimittere quin audiat missam propriam illius diei? Missa peculiaris idem est quod missa specialis de aliquo sancto; quasi specialis sicut peculium alicui. Ita. secundum Jo. de B. Si dies habet propriam missam quam et quis aliter audire tenetur: non debet dimittere propter aliam. extra eo. c. ij. Sed quod quidam laicorum omni die volunt missam de trinitate vel de sancto Michaele et huiusmodi; non debent hoc facere nisi in suis diebus; ut in dicto. c. ij. Et ibi patet quod tam pro viuis quam mortuis vtilior missa que potest dici est missa de die. Et quod etiam in diebus profestis. id est feriabilibus propter missas peculiarem; seu votiuas; seu

etiam mortuorum: non debet derogari missa de die. Hoc intelligunt doctores. quando in ecclesia non esset nisi unus sacerdos. Si enim essent plures bene posset unus dicere missam occurrentem; et alius ob deuotionem dicere missam peculiarem.

Monachus. ¶ **Q**uodrum possit fieri canonicus secularis? Ita. secundum Theobaldum. quod non. quia non est arandum cum bono et alio; nec homines diuersae professionis debent esse sibi de elec. cum causam.

¶ **Q**uodrum possit fieri canonicus regularis? Ita. secundum Theobaldum. secunda secunda. quod dicitur. extra. religio. s. canonicorum regularium et monachorum ordinatur ad opera vite contemplatiue; inter que precipue sunt ea que agunt in diuinis ministerijs; ad que ordinatur directe ordo canonicorum regularium; quibus per se competit quod sint clerici religiosi; sed religioni monachorum non pro se competit quod sint clerici. ut. xij. q. j. alia causa. Et ideo quibus ordo monachorum sit artiosis obseruante; tamen si monachi essent laici liceret eis transire ad ordinem canonicorum regularium; non autem econuerso. xij. q. iij. mandamus. Sed si monachi sint clerici sacris ministerijs obsequentes habent id quod est canonicorum regularium. et cum maiori artitudine; et ideo licitum erit transire de ordine canonicorum regularium ad ordinem monachorum petita tamen licentia superioris; et non econuerso. xij. q. iij. statuimus.

¶ **Q**uodrum liceat monacho habere locum in diuersis monasterijs? Ita. nullo modo licet. de reli. do. c. finali.

¶ **Q**uodrum monacho vel religioso possit committi regimen ecclesie secularis parochialis? Ita. Panormitanus. in. c. q. dei timore. de sta. mo. p. ter. illud dicit quod sic sed debet habere socium sui ordinis si comode fieri potest. Panormitanus. tamen hoc declarat in. c. monachi extra eo. dicens. quod monachus non debet constitui sine socio sui ordinis in ecclesia parochiali; quando ecclesia parochialis est subiecta monasterio. Ita quod iste non desinit esse obediens monasterij. Secus si religiosus promoueret tanquam quilibet clericus secularis ad ecclesiam parochialem. nam tunc cum desinat esse monachus monasterij. nullam habebit amplius conerionem cum primo monasterio. vide ad predicta quod notatur per Car. et docto. in. de. j. de elec. vbi dicit quod ecclesia non curata non potest sibi committi; sed de curata distinguitur quod duplex est cura quedam proprie; ut cura quam habet ecclesia parochialis circa suos parochianos. et de hac omnes concordant quod monachus ad illam potest eligi. Alia vero est improprie. ut cura quam habet platus ecclesie collegiate et illos de collegio. et de hac; glo. ibi dubitat. et dicit hoc indigne declaratio. Panormitanus. tamen dicit. quod etiam ad hanc potest assumi; quod non potest talis platus non hinc curam sui collegij. Car. etiam tenet hanc opinionem. dicitur conter teneri quod indistincte pro dispensatione episcopi possit monacho profici ecclesie curate etiam non habenti aliam curam nisi collegij. quod tenet Jo. Cal. et fe. de se. Intellige. quod episcopus possit dispensare de ecclesijs que pleno iure ad monachos non

phent. hoc tamen e
folige. xij. q. i. per totum
monachos generat
pitas abbas et conuent
folius abbas ad ipm
Abbe tam qd notat
mon. qd regulares po
seculares curas pauer
dicunt. Et sic propter b
quod religiosus non est a
re. p. mon. Et pro ma
quere Panor. vbi s. ar
deire cotan vo et col
nomen regularis quod
ad ecclesias seculares
quod de iure communi pos
habere locum. Alij para
Panor. autem duntaxat
regularis possunt pmo
palem. et sic omnes q
communi. et. et. in. c. vno
j. q. agris part. c. si relig
de. li. vj. n. ay. ibi dicitur
m non essent habiles de u
laent. ut in. c. de postu
obstant vinculo dignitat
in. c. si abbat. de elec
excellentia episcopi dignita
religiosus. ut in. c. ex. m
de ecclesia inferiori. et tu
ta aut no. Dmno calura
ad canonicatū vel ad ali
ecclesie collegiate. et tunc
ut in. c. super eo. de regul
fieri non potest fm Cal. v
in ecclesia seculari. Nam
cure. ranc. cuius gmitur
seculari. v. m. d. c. qd d
vbi ecclesia cathedrales esse
nactus vnus monasterij
canonicus in ecclesia cath
nachi in tali ecclesia vbi ar
nar. nū quid possunt p
tem ecclesie collegiate. p
met quod non potest fieri in
necessitatem cure. Alij te
promoueri in epim in eccle
in ecclesia collegiate
met hanc opi. cum non r
non eadem ratio est in q
opus cum canonicis su
ratione militat in hoc cal
m. Si aut loquamur
ecclesia curata. et non pot
natura cessat ratio cure
natura quod de iure cōp
natura curam.

Monialis

nō erant eius: nec de eis tenebat monasteriū: tūc ager ille qui dñs est rerum: ita tamē q̄ si tales res erant depositae apud monachū: et abbas videt eas subtrahi: et facile esset abbati eas liberare: satis credit Inno. q̄ abbas teneatur depositi in solidum propter dolum. Sed si nō vidit nec prohibere potuit non teneretur: etiam si monachus eas abstulisset: q̄ non est obligatus ex eius maleficio: vt in .S. sequē. dicitur.

¶ Quid de maleficio cōmissio per monachū vel abbatem? Rñ. fm Inno. et Hosti. non tenetur monasteriū: quia delictum p̄sonae rē. nisi quātum ad monasterium puenisset: et in eius vtilitate versum fuisset.

¶ Quid autē si quis profiteat ea cōditio: vt possit retinere bona sua. Et quid de relicto facto monacho ex conditione vt nihil acquirat monasterio? Vide diffuse s. Abbas. Et an tale pactum inducat proprietatem ipi monacho. vide supra Impedimentum. iij.

Monialis. In monasterijs monialium non mendicantium non debent recipi nisi quot possunt de puenitibus monasterij absq̄ penuria sustentari: aliter nulla esset receptio. c. de sta. re. piculoso. li. vi.

¶ Omnes moniales debent manere sub perpetua clausura monasterij. nisi pro tali et tanto morbo q̄ nō possent cum alijs absq̄ graui piculo sine scandalo morari. d. c. piculoso. De hac materia vide s. Excoicatione. xxvi. et c. Lex.

Negotiatio illicita red

dit multipliciter fm Ray. Primo q̄dem ex causa vt q̄ sit p̄pter auariciā. s. p̄pter iprobā cupiditatē diuitiarū: et nō ad necessitatē: sed ad aliū finem malū. Et quādo sit peccatū mortale quo ad hoc vide s. Auaricia. Secūdo ex tempore vt si fiat in diebus festiuis. Tercio ex p̄sona: quia clericis et religiosis talia p̄hibita sunt: quia nemo militans deo rē. Quarto ex loco: quia in ecclesia vel loco sacro huiusmodi fieri non debent: vt dictū est s. Emunitas p̄mo. Quinto ex mō vt si fiat cū mendacijs. deceptioibz et silijs.

¶ Negocia quedā sunt que sine peccato vix fieri possunt. de pe. dist. v. Negociū. Et gratia erent pl̄ ponuntur quinque. s. Cura rei familiaris. Militia. Mercatio. Procuratio et administratio. de pe. di. v. q̄litas. et. c. falsas. di. xxv. qualis. di. lxxviiij. p̄sequēs. Hosti. addit. vi. qd̄ quasi piculosius est omnibz. scz aduocatio. Sed et. viij. nō dimittas. s. ep̄atus officij quo nihil miserius et piculosius si p̄funtioie agat. xl. di. Ante oia.

¶ Vtrū negociatores possint licite lucra recipere? Rñ. fm v̄d. Cum laborēt pro omnibz et quasi cōmune negociū in mercibz gerant: possunt moderatū lucra recipere. de hoc vide s. Emptio.

¶ Quid de artificibus qui faciunt vel vendunt gladios. sagittas. balistas. bōbārdas. aut venena et huiusmodi. Rñ. fm Ray. Si p̄pter hoc faciunt

vel vendūt: vt homines habeant talia ad abusum aut etiam si scienter vendūt illis seu donant quos erantant talibus abusuros: mortaliter peccant. et omnia peccata que inde sequūtur eis imputant. Si autē tales negociatores dicant se bonā intentionē habuisse: quia credebant q̄ emerent. p̄pter licitum vsum: vel nihil super hoc cogitabant seu ignorabāt q̄ esset illicitum talia facere vel vendere: in omnibz dictis casibus distinguo: q̄ si ille res possant esse viles: vt arma in bello iusto: aurifrigium ad ornamenta ecclesiastica: quedam etiā venena ad aliquid medicinalē: vel cōtra alia nocua qui talia vendunt nō peccant: nisi forte probabilitate dicitur sibi conscientia. q̄ emptor talem rem querit ad malū. tunc etiā non debet vendere. v. q. v. nō omnis. Si v̄o ille res ad nullum vsum sint viles nisi ad peccandū: sicut sunt quedam mortifera: tunc indubitanter peccant faciendo. tendō vtendo seu alijs donando. xxj. q. j. c. j. ff. de phen. emp. l. quod sepe. s. veneni. quia flagitiose rei: nec emptio: nec mandatū: nec societas valere potest. et omnia mala sequentia istis imputabunt. extra de iniurijs. c. si culpa. Dicit etiā Archi. s. q̄ res p̄ctu artis armorū potest eē vsum licitus de se: ergo ars non erit illicita: quia in bello iusto: si licet occidere: multo magis et his vti. xxij. q. ij. dñs. xxij. q. j. quid culpatur. Nec obstat de sagi. c. j. quia cōmunitate intelligit vt bello iniusto. Sed cum manifestum est bellum esse iniustū: tunc talibus iniuste bellantibus manifeste vendentes videtur cooperari peccato eorum: precipue quo ad arma offensiuā: vt gladios. lanceas. balistas. bombardas et huiusmodi. forte nō sic de defensiuis tñ: vt galea. coriace et huiusmodi. vbi etiā dubiū esset de iusticia belli: forte possent excusari.

¶ Quid de his qui faciunt vel vendunt ornamenta mulierū: aut solutales pictos: aut vestes cum imoderata sumptuositate consutas? Rñ. deo fm Tho. secūda secūde. q. clxx. quia mulieres licite se possunt ornare: vel vt conferent decentiā status sui: vel etiam aliquid superaddere vt placeant viris p̄prij: consequens est q̄ artifices talium ornamentorum non peccant in v̄su talis artis: nisi forte inueniendo aliqua curiosa et supflua.

¶ Quid de factoribus tarillorum. scachorum. alearum et huiusmodi. Rñ. deo fm v̄d. quia ludus tarillorum vt frequentius peccatum mortale est: ideo non est licitum viuere de artificio tarillorum. Sed de facientibus scachos: vel tabulas: quibus frequentius luditur ad subleuationem redij vel laboris: non videtur illicitum. facientes autem labartas: an excusentur. videtur dicendum q̄ non. Et videtur esse eadem ratio: sicut et de tarillis: quia frequentius homines illis abutuntur ludendo pro maiori parte principaliter ratione luctu: et nō ad recreationē.

¶ Quid de facientibus ferra de stonibus in diebus festiuis? Respondeo non credo eos esse excusabiles: quia p̄ter periculum quod defacili potest contingere et abusu huiusmodi: que sunt inuita vanitatis et lasciuie. violatur obseruā

hā dicit labat in epe
esse labat tammodi
trem latam: in
esse peccatum aut in
leposus et quada re
tate: conuicta in ren
clomande. Inno. s. f
cipiens.

¶ Vtrum aliqua nē
sola fm Ray. Si d
nō sit creatio vel ar
te. Inno. potest recip
ad quartum vel quā
ere p̄lis ad susten
dam intellegunt sibi
vel de successione pa
etā si habet multa
scant ibi ad necessar
Si aut erit peccatū
abundat agat in fraud
fm glo. Ray. Potest
tamen vendat: vt p̄
De hac materia vide l
octava: nota.

¶ Quis sit pena clericorū
bas se immittent: Rñ.
in cōmō opoz. Et si
dponi di. rē clericus.

Notum

Notum est q̄
quis cano
tio p̄fessus: vel legit
cleri. c. vltra. et c. que
populus est rebus et di
de coha. de. ma. Et
notū omnibz qui sum
etiam in illo loco non
nos faciū populi. et q̄
etiam abde. q̄ si etiam p
vocians: solum erit ill
ste p̄fessus: et dicitur
dicit q̄ populus scilicet
populi faciant: vt dicit
s. Clericus. iij. Et dicit
iterum dicit: q̄ aliud
manentis: vt cū quis te
mo. Aliud est nequū
quis publice hominē
notū factū p̄sumpti: vel
p̄fessio vel affine et huius
que q̄s: probatio p̄
hāc sent. In notorio v̄
notū alis etiam regula
notū curat. ad nostrā
operari criminis: nō in
notū de p̄cc. Euidencia

Quitus
p̄. xij. annū
ad tūmā d. ij.

ria diei sabbati in operando. hec v̄d̄. Posset tamē esse labor: tammodicus ⁊ sine peccio: nec ad intentionem lasciuam: s̄ moderatā recreationez q̄ non esset peccatum: aut nō mortale. Sicut faciūt puellæ potius ex quadā recreatōne ⁊ quasi animi leuitate: q̄ corrupta intentione. Et sic hoc casu nō condemnande. Immo forte minus malum. q̄ ire ad choreas.

Quam aliqua negociatio sit clericis licita? Respon. fm Ray. Si clericus indiget: pōt aliquo honesto exercitio vel artificio sibi necessaria acquirere. Item potest recipere possessiones excolendas ad quartam vel quintam partem ⁊ h̄mōi: seu cōducere ipsas ad sustentatōez suam ⁊ suoz. Quod qui dicit intelligunt si habeat ipsas de suis decimis: vel de successione parentū: vel aliunde sibi datas: ⁊ etiā si habeat multa pascua ⁊ emat pecora: vt pascant ibi ad necessariam sustentatōez sui ⁊ suoz. Si autē emat pecora vt tradat ad clementū: vel vt aliquid agat in fraudem negociatōnis: illicituz est fm glo. Ray. Potest etiam emere: vt ea meliorata carius vendat: vt pullum. equum ⁊ huiusmodi. De hac materia vide supra. Excommunicatione octana ⁊ nona.

Que sit pena clericorū qui al's negocijs secularibus se immiscant? Respon. debent excoicari. ar. xj. q̄o. iij. c. nemo ep̄oz. Et si se non excoicari: debent deponi di. xj. clericus.

Notorium est duplex.

Notiz iuris ⁊ facti. Notoriuz iuris est de q̄ quis canonicè est p̄demnat: vel in iudicio p̄fessus: vel legitime p̄uictus. extra de cobabi. d. c. vestra. ⁊ c. questū. Notoriū v̄o facti ē cum populus est testis ⁊ dissimulatōni non est loc⁹. extra de cobra. de. tna. Et hoc intelligit: sine crimē sit notū omnibz qui sunt in illo loco. i. villa v̄l p̄ochia etiam si in illo loco non sint nisi decē: q̄ decē homines faciūt populū. x. q̄. iij. v̄nio. fm glo. Ray. que etiam addit. q̄ si etiam parochia habeat mille parochianos. ⁊ solum ex illis decem graues ⁊ honeste p̄sone scandalizentur de focaria sacerdotis: pōt dici q̄ populus scandalizet: cum decem homines populū faciant: vt dictū est. De hac materia vide s̄. Clericus. iij. Et dic vt ibi. Et tale notoriuz facti iterum diuidit: q̄ aliud est notoriū facti actus per manentis: vt cū quis tenet adulterā publice in domo. Aliud est notoriū facti transeūtis: vt cum aliquis publice hominē interfecit. S̄ ⁊ est terciū notoriū facti p̄sumpti: vt si aliquis publice habit⁹ est p̄filiū vel affine ⁊ h̄mōi. In notorio igitur iur̄ extinguit q̄q; probatio p̄tra negantem. extra de re iud. c. sicut. In notorio v̄o facti nō requirit ordo iuris: qui al's etiam regulariter obseruandus est. extra de iur̄iur. ad nostram. el. sc̄do. Euidencia nanq; parati criminis: nō indiget clamore accusatorū extra de accu. Euidencia.

Notitius. **Q**uam impubes. s. an. xiiij. annū quo ad masculuz: quo v̄o ad feminā aū. xij. annum possit iurare

religionem: vt sit ibi nōnicus? Respon. fm Dire. li. ij. q̄ aut offerit a parentibz vel tutoribus. Aut intrat p̄p̄ia auctoritate. Si primo mō: tenet ingressus si ipse cōsentit. ⁊ licet cōsensus qui sit ante annos discretiōnis nō teneat: tū ipse exire nō pōt p̄uul: s̄ veniat ad legitimam etatem ad instar carnalis matrimonij. extra de despon. impu. de illis. xx. q̄. j. illud. Sed q̄ p̄uul p̄uenit ad p̄fctam etatem p̄t egr̄ di. xx. q̄. iij. p̄us. extra de reg. cum simus. Si v̄o nō cōsentit: pōt egr̄di q̄s voluerit. xx. q̄. j. puella. Si v̄o impubes intrat p̄p̄ia auctoritate. extrahi pōt a patre vel tutore: v̄lq; ad annum ⁊ diem. xx. q̄. ij. puella. Et ibi habetur q̄ si in fortiori etate: puta. in annis pubertatis adolescentula vel adolescens seruire deo elegerit. nō est potestas parentibz p̄hibēdi. Et fm Glo. ibi. iste annus ⁊ dies incipit currere a die sciētie. Sed si ex cōsensu eorum intrauit. exp̄se vel tacite: vltimus reuocare nō poterunt. xx. q̄. j. c. addidistis. ⁊ c. quicumq;.

Sed nunquid mater pōt offerre filium ⁊ reuocare? Inno. dicit. q̄ sic allegat. d. c. addidistis. S̄ Jo. Lau. ⁊ Archi. cōtra. cum nō habeat ipsum in p̄tate. In sti. de adop̄. §. femine. Et p̄ p̄us si pater obtulit filium. mater non pōt reuocare: nisi dicat. q̄ eque sit in p̄tate matris sicut p̄ris q̄tum ad h̄c casum. Opinio tū Inno. videt verio: fm iura. tū alia teneat nisi mater esset tutrix. hec Dir.

Quid si plures sunt tutores. nunquid vnus solus offerre pōt: videt q̄ sic. q̄ eandem p̄tatem habet quo ad hoc sicut parentes. xx. q̄. ij. puella. Sic q̄ conditio prohibentis erit melior: fm Inno. et Directoriam.

Per quantū t̄ps debet quis esse nōnicus? Respon. regulariter p̄ annum. tū q̄ istud t̄ps dat in fauore nōnicij: vt experiat̄ regule austeritatis. ⁊ monasterij mores. extra de regula. ad aplicam. ideo p̄elato cum cōuentu cōsentiente ⁊ interueniente voluntate nōnicij. p̄t ante annum p̄fiteri. Et tenet p̄fessio fallit in ordine medicantiū: in quibz p̄fessio facta ante annum. p̄bationis non obligat illi religioni: vt extra de regula. c. nō solum. ⁊ c. constitutionem li. vj. vbi habet q̄ in ordine mendicantiū infra annum p̄bationis nullus debet ad p̄fessionē recipi: qui annus datus est ei in subsidij fragilitatis humane: nec ad renūciatōnē seculi faciendam nec constitutū infra h̄mōi annum aliquatenus impedire: quo minus infra ipsum ad aliam religionem quā maluerit transeat: nisi maior t̄ps. xiiij. annis existens. p̄fessus sit tacite vel exp̄sse: aut euidenter cōstet illum vitam voluisse mutare. quod tū nō p̄sumit nisi clara p̄batione: vel competentibz indicijs ostendat. Et si quis contra hanc p̄bitionem receptus fuerit: taliter p̄fessus non est obligatus illi religioni. In alijs aut ordinibus p̄fessio exp̄ssa vel tacita fieri potest licite infra annum. Et si fiat exp̄sse etiam seculari habitu nō murato: illi religioni p̄cise obligat. quam p̄fessus est. Si v̄o tacite p̄sceptionem habitus p̄fessorum infra annum: tunc nō obligat illi religioni sp̄aliter: sed generaliter religioni. dummodo recipies sit etatis apte ⁊c. de quo infra. Recipiens autē ad p̄fessionem de ordine men-

tionem. d. c. quia in insulis. sit nulla? Hosti. vide. tur dicere q. sic. Sed panor. in. d. c. q. in insulis. te. net p. rariu. q. cum papa ibi no annullet professio. nem: sed simpliciter phibet p. fessionem recipi: cre. dit q. non impedit virtus p. fessionis: qm. hec pro. uisio principaliter p. cernit fauorem ipsoy. p. fitenti. um: qui possunt renunciare fauori eoy. p. bocter. quali expressus in. d. c. ad apostolicaz. vbi patet q. non solu papa: sed regula phibet p. fessionem fieri. ante annu probatōis. Et tamen p. fessio in cōtra. rium facta tenet: licet abbates recipientes talez. p. fessionem sint puniendi. Item cum obligatio: hec. queratur deo p. ministeriu. abbatu: no impeditur. et simplici phibitōne p. stitutiōis humane. Cape. instantiā in phibitōne matrimonij carnalis. Ma. ex simplici phibitōne no impeditur vinculu. ma. trimoniale: licet p. trahentes veniant puniendi ex. transgressione p. cepti: cum phibitio non habeat. p. petnam. phibitōis causam: sed tempalez: vt. p. batur. extra de ma. p. tracto contra inter. ec. per to. tum. Et per hoc p. responsio ad. l. non dubiu. L. de leg. 7 ad regulam que p. tra ius. de re. iur. lib. vj. hec panor.

An autem nouicius infra annu. libere possit re. dire ad seculu? R. n. panor. in. c. statuuimus. de re. gula. per illum tex. facit regulam 7 quatuor fallen. tias. Regula est q. nouiti libere pot redire ad se. culum infra annum. p. bationis. Et pondera ver. bum. libere ex quo inferitur q. de necessitate non te. netur petere licentiā ab aliquo. Nam de significa. to huius verbi. libere est: vt non requirat alterius. licentiā. vt nota. in. c. de multa. de p. ieben. Ma. ergo potest dici nouiti? fugitiuus si recessit a mona. stero sine licentiā abbatu: dūmodo nihil abstule. rit a monasterio: nec etiam tenetur satisficere d. ex. pensis factis sibi a monasterio. vt probat. tex. in di. cto. c. non solu. Ibi aliquatenus impeditur. Et idō. dicit Semi. ibi. q. inuitum nullo modo debent re. tinere infra annum probationis: nisi fecerit p. fessi. onem 7c.

Sed quid si nouitius existēs in nouitatu et de. linquens taliter q. si esset p. fessus deberet puniri. pena carceris p. petui. An possit a regulari prelatō. puniri ad perpetuum carcerem. R. n. Se. vbi sup. q. nō per rationem allegatam in tex. qui phibet. istos nullo modo posse impediiri quin redeant ad. seculum. Posset tamen ad tps. damnari nouitius. et hoc si velit. Altr non. Casus excepti sunt q. tuor. Primus. si p. fessionem fecit infra annu. hūc tamē. talum distingue. put habetur in. d. c. non solum. 7 in. d. c. p. stitutiōnem. puta. an fecerit p. fessionem. in ordine mendicantiu: vel nō. de quo dictum est. s. 7 infra etiā dice. Hoc etiā intellige qm. p. pletō. anno. xiiij. fecit p. fessionē: quia minor annis. xiiij. p. fitendo non obligat religioni. vt est tex. clar. in. c. significatum. de regula. nisi factus maior: ratam. expresse p. fessionem habuerit. vt est tex. expresse. in. c. j. de regula. li. vj. Et eadem rōne dicit panor. in. c. licet tenor. de regula. q. p. fessio facta tempo. re alienatōis mentis pot rata haberi sana mente. redente. Et hoc intelligit si expresse rataz. babuerit.

licet Hosti. vt recitat Panor. ibi dicat q. tacite sus. ficiat: quem cōiter sequunt doc. Dicit em q. si furi. osus factus mentis cōpos certificatus de p. fessio. ne facta in furore: non contradicit. sed pleuerat in. monasterio videt cōsentire. Sed Panoniu. putat. hanc opi. nō esse veram p. d. c. j. vbi patz. q. p. fessio. facta in minori etate: nō ratificat tacite supueniēte. maiou etate: nisi p. annum portet habitū indistin. ctum. ergo fortius idem dicenduz est in p. fessione. facta a furioso qui nihil intellexit de his que egit. Scdus casus est: si infra annum suscepit habitum. p. fessorum: vt in. d. c. cōstitutionez. Sed p. huius. casus declaratōe videndum est qm. quis ex assump. ptione 7 delatōe habitus censet. p. fessus. Et Pa. nor. in. c. ex pte. de regula. dicit. q. triplex est habit. Quidam est distinctus: vt q. alio habitu vtuntur. nouicij. alio p. fessi. Quidā est indistinctus: vt q. p. fessi 7 nouicij vtunt eodem habitu. Quidā est ha. bitus indistinctissimus: vt q. non solum nouicij 7. p. fessi. sed etiam ducentes cōem vitam cum eis de. ferunt eundem habitum. 7 pot poni exemplum in. istis fratribz sancti Anthonij: vel in alijs qui solu. ferunt crucem in pectore. Hanc distinctionem ha. bes in de. eos. de regula. iuncta glosa. Nam o casu. cum habitus est distinctus. Subdistingue. nam q. dam est distinctio latens: vt q. habitus p. fessorū so. lum benedicti. Quedā est distinctio patens: vt in. colore: scissura: vel forma. Nam o casu. deferēs illuz. habitum in religione p. annum: ipso facto censetur. p. fessus si erit maior. xiiij. annis: vt est tex. in. d. de. eos. Scdo casu. cum distinctio est patens. scz in. scissura: colore: vel forma: nō obligat religioni quā. tocunq. tpe talem habitum quis portauerit. ar. d. de. eos. Et in hoc casu intellige dictū Anno. 7 Ab. batis in. d. c. ex parte. qui dicit q. etiam si p. xx. an. nos. quis deferat talem habitum. non censet. p. fessus. Scdo casu. principali. cuius habitus est indistin. ctus. p. cedit. p. pte. in. d. c. ex parte: vt deferens. p. annum censet. p. fessus. nisi p. cedat protestatio: vt in. d. c. j. Idem dicit in tercio casu. cum habitus. est indistinctissimus. dummo fuerit assumptus a. maiore. xiiij. annis. Nam si a minore non obligat. quia pot p. sumere se illum habitum portare sicut. alij qui nō sunt religioni obligati. sed ducunt vitā. cōem cum religiosis: vt p. batur in. d. c. j. 7 plenius. notat in. d. de. eos. vbi vo habitus p. fessorum est. distinctus tunc p. ipsius delatōnem p. triduum sci. enter factam. censet quis p. fessus. sed obligat reli. gioni in genere: si talem habitū assumpsit infra an. num. p. bationis: vt in. d. c. cōstitutionem. Terci. us casus est. si completo. xiiij. anno: p. annum inte. grum in habitu indistincto cum alijs religiosis vi. tam duxerit. Et sic. xv. annu. ibi p. pleuerit. De hoc. dic vt s. dictū est. Quartus casus. si apparet eū ab. solute euidenter voluisse vitam mutare: vt in. d. c. nō solum.

An autē hoc sit verum q. assumptio habitus. nouiciorū. cum p.posito mutandi vitā 7 relinquen. di seculū obliget quē religioni saltē in genere. ita q. amplius non possit redire ad seculum: difficultas. est magna inter doc. Nam Juno. in. c. consulti. de.

no. p. fessio

Novicius

regula. tenet q̄ iste est verus religiosus. 7 q̄ matrimonium post tractum nō tenet. **M**ouetur: quia istud p̄positum mutandi vitam cum sit quoddam votū solennizat per susceptionem ipsius habitus. **I**dem **M**osti. 7 **V**in. qui dicit q̄ si iste habuisset vxorē incognitam: potuisset vxorē incontinenti alteri nubere: quasi p̄ hoc p̄positum solennizatū: cum susceptione habitus fuerit dissolutum illud n̄rimonium nō summatur: ac si religionem exp̄sse fuisset p̄fessus. **E**t dicit **J**o. an. hoc probari in c. beneficium. de regula. l. vi. vbi dicit beneficium illius qui suscepit habitum nouicioꝝ posse alteri p̄ferri si apparet euidenter eū voluisse vitā absolute mutare. **I**dem dicit **I**nno. in eo qui renūciavit seculo suscipiendo habitū religionis: vel si renūciavit. p̄p̄ris: vel emisit votū religionis suscipiendo habitū nouicioꝝ: votum est solennizatum fm̄ eum. **S**ecus si voluisset nō comedere carnes: vel facere aliā abstinence. **N**am hoc casu p̄ susceptionem habitus nouicioꝝ nō solennizaret votū. **E**t sic sentit in effectu. q̄ votum alterius ex tribus substantialibus regulis: solennizatur ex susceptione habitus nouicioꝝ: vt sic amplius non possit redire ad seculum. **E**t cum hac opinione transit. d. an. in. d. c. consulti. 7 fere omnes scribentes: vt recitat **P**anor. ibi. p̄ter. d. **L**ar. qui tenet istos nō esse veros religiosos: q̄q̄ non possunt redire ad seculum. **E**t per consequens tenet matrimonium contractum per istos. **M**ouetur: quia per susceptionem huius habitū nō fit professio tacita vel expressa: ergo votū nō est solennizatum quo ad dirimendum matrimonium post tractum. p. c. vnicum. de voto. l. vi. **E**t ita refert se p̄suluisse in facto. **N**ec ob. d. c. non solū. vbi text. multū stringēs in materia equiperat professūz tacite vel expresse. **E**t istum qui p̄p̄osuit vitam absolute mutare: quia ille text. solū equiperat quos ad hoc vt neuter possit redire ad seculum. vnde fatendum est istum de quo queritur non posse sine periculo anime sue redire ad seculū: sed debet intrare religionem: saltem latiore. vt dicitur in dicto. c. consulti. **N**on tamen per hoc sequit̄ quin matrimonium tractum teneat: licet penitentia sit sibi imponenda de transgressione voti. **T**ollitur enī p̄mū votum: tanq̄ simplex p̄ matrimonium sequens: tanq̄ fortius vinculū. vt in dicto. c. vnicum. **E**t hec opinio satis placet **P**anor. p̄ qua adducit vnam rōnem. **A**d quam dicit se nō videre r̄sponzionem. **V**otū non solennizatum quo ad dirimendum matrimonium post tractum nisi per professionem exp̄ssam vel tacitam factam alicui de religionibus approbatis. vt in. d. c. vnicum. **S**ed certū est q̄ iste qui suscepit habitū nouicioꝝ nō fecit hanc p̄fessionem: q̄ votū nō est solennizatum. **V**inor. p̄bat. q̄ p̄fessio nō p̄t fieri sine cōsensu monasterij 7 p̄ueri. vt in. c. ad aplicam. de regula. **M**az oportet q̄ internentiā p̄sensus illius qui potest istū in corpore religioni. **S**z monasterij dando habitum nouicioꝝ nō intendit istū recipere ad p̄fessionem. **I**nno. vult experiri p̄ns et mores: q̄ nō p̄t dici istum fecisse p̄fessionem etiā tacitam ex illo p̄posito: q̄ cū ista p̄fessio sit quasi quidam tractus. **E**t

hincinde oriā recipit obligatio: nō p̄t cōsistere ex pte vnius tñ. l. in omnib. ff. de ac. 7 ob. **I**dem est q̄ ter. in. d. c. nō solum ponit istum casum de q̄ querit separatim ab eo: in quo quis fecit p̄fessionem exp̄ssam vel tacitam. **E**t p̄ hoc inferit q̄ iste non sit verus religiosus ex quo p̄fessio sua tacite: vel exp̄sse nō fuit recepta a superiore: peccat tñ mortaliter itādo in seculo. 7 nō intrando religionē. ex quo habuit animum p̄petuo mutandi vitam. **R**atio est. q̄ ex tali p̄posito videt̄ deo voluisse. non tñ obligatur ad intrandum eandem religionem. sed p̄t intrare etiam latiore. hec **P**anor. **S**ed inuenio eundē **P**anor. in. c. s̄aturam. extra de voto singulariter l. mutantem hunc tex. consulti. **E**t hoc fm̄ theoricas sancti **T**ho. quam etiā sequit̄ **A**rchi. in. c. qui bona agunt. xvij. q. j. videt̄ q̄ ad obligationem voti tria sunt necessaria. vitz deliberatio: p̄positum: 7 p̄missio. **E**t dicit **P**anor. q̄ hec theorica destruit multas theoricas canonistarum: vel saltem optet eas restringere. **N**am **M**osti. in. d. c. s̄aturam. et in. d. c. consulti. dicit q̄ si quis p̄posito mutandi vitam suscepit habitum religionis. efficaciter est obligatus quo ad deum. p̄ter p̄positum mutandi vitam. **N**am cōtrarium p̄t elici ex dictis be. **T**ho. vt nō sufficiat solum p̄positum etiā p̄cedente deliberatione. nisi sequat̄ p̄missio saltē corde facta. **E**t hoc multū placet **P**anor. ibi. naz. nō sequit̄. p̄positū firmiter in. aio. alicui deo dare: vel homini q̄ ob hoc sim obligatus ad dandū. ex quo illam rem nō p̄misi deo. vel homini. **E**t hec dicta beati **T**ho. tenet 7 refert **A**rchi. in. d. c. qui bona. **O**portet ergo restringere iura q̄ firmant sup̄ p̄posito obligationē vt intelligant̄ de p̄posito cum animi p̄missione. **E**t etiā notabis q̄ sola p̄missio nō valet. nisi p̄cedat deliberatio cum p̄posito. etiā respectu religionis. **I**z contrariū senserit **J**o. an. in. c. dudum. de cōuer. cōiū. **E**t ad hoc facit glo. singularis in. d. c. s̄aturam. que vult q̄ nemo ad aliquid se obligat. nisi habeat animū se obligandi. **I**n voto enī deus vult hōiem voluntariū: nec votū obligat quē vltra cōsensum: sic iste qui intrat religionē. si nō habet animū obligandi se. absurdū esset dicere q̄ esset obligatus.

¶ Quot autē modis inducat̄ p̄fessio tacita? **R**ñ. **P**anor. in. c. ad nostrā. de regula. dicit q̄ professio tacita q̄q̄ inducat̄ p̄ delationē: habitus indistincti. dummodo potest p̄ annum. **E**t talis p̄fessio tacita obligat illi religioni in specie: vt in. d. de. cos. **Q**uāq̄ sit p̄fessio tacita p̄ susceptionem habitus p̄fessorum que inducat̄ quinq̄ cōcurrētib. **P**rimo debet esse distinctus ab habitu nouicioꝝ. **S**ecōdo q̄ scienter fiat. hoc est q̄ sciat illum habitum solūz competere p̄fessis. **T**ercio. q̄ voluntarius. **S**ecus si inuitus vel ex metu. **Q**uarto. etas legitima. scilicet. xiiij. annoꝝ. **Q**uinto. q̄ p̄seret triduo in delatione talis habitus. 7 talis p̄fessio non obligat illi religioni in specie. sed in genere. quia potest trāfire ad aliam religionē etiā latiore: vt p̄bat in. d. c. constitutionem.

¶ Sed si querat̄: quare ecclesia dat istud triduum? **R**ñ. **P**anor. in. d. c. ad nostrā. q̄ hoc ideo est: q̄t possit dubitari quo animo fiat talis habitus susce-

ptis. **I**dem in voluerim dicitur. **S**ed p̄fessio seueritas in dno. c. p̄fessio vt p̄batur in dno. c. p̄fessio nos. vbi supra q̄ doc. et p̄fessio bus non requirit p̄fessionem dnam p̄fessionem tacitam. **T**ate quis p̄p̄t habitum dōbere habitum susceptione de regula. **S**ecundus aut intrare religionem. **E**t do incōnueniens habitum q̄ libere fecisse. **S**ed panor. p̄ dicitur. c. p̄fessio. nem. ca istam tacitam p̄fessionem requirit illa quinq̄ de q̄ p̄ntat panor. requirit p̄fessionem imitare q̄ temp̄e iustitiam: p̄ter molestiam motu ar. b. tas. c. de test.

¶ **A**n autē reperit̄ alius n̄ quos inducat̄ tacita p̄fessio: talis officij. c. vna. de reg. hōiū dicitur dicens q̄ ad hoc hōiū actum quis dicitur p̄fessio. **P**rimo q̄ sit nouicius. **S**ecundum animū vt efficit̄ religio facta illum actum p̄nere a data igneantia estat p̄fessionem se in p̄fessio. **S**ecus si per n̄ causa. **Q**uarto q̄ p̄fessionem in eo p̄posito. **E**t hoc videtur dno. c. ad nostrā. vbi dicitur p̄fessionem inducat̄ p̄fessio triduo. **S**ed d. an. dicit q̄ non requirit p̄fessionem triduo. **S**ed p̄cedit text. currunt. **N**eg. alio p̄posito habitus p̄fessionem actus conueniens p̄fessionem simul iuncta sufficienti p̄fessionem triduo. **S**ed dicitur **J**o. an. p̄ cureret alterum n̄. **E**t sic videtur.

¶ **A**n autē dicitur habitum testatur q̄ ob hoc nō intendit p̄fessionem? **R**ñ. **M**osti. dicit hunc in p̄p̄rium. **I**dem **A**rchi. la p̄fessionem sit p̄fessionem facta. **J**o. an. vt refert **S**e. in. c. j. de p̄fessionem iure si fiat ex iusta causa. **E**t opinio p̄fessionem p̄cedit. **I**dem cōtrariā sed hic est declaratio de consili. **E**t hoc credit̄ **S**e. cum est multipliciter intelligibile. **N**am istud recipere habitum et p̄fessionem animo p̄fessionem p̄fessionem ca. et parte. de reg.

ptio. Ideo iura voluerunt prefigere terminu triu dierum. Sed in pffessione verbalis no requirit per seuerantia tridui: quemadmodu nec in alijs votz. vt pbatur in dicto. c. pffitionem. Et notat Panor. vbi supra qd doc. excipiunt alios casus in quibus non requirit pffuerantia tridui ad inducendam pffessionem tacitam. Primum est si in infirmitate quis recipit habitum pffessorum. nam videt deliberate habitum suscepisse. allegant. c. sicut nobis. de regula. Secundus casus qd pms quis vult intrare religionem. Et demum intrat recipiendo incontinenti habitum pffessorum. nam videtur de liberate fecisse. Sed panor. dubitat de vtroq; casu p dictum. c. pffitionem. vbi ponit ius nouuz circa istam tacitam pffessionem. Et ad hoc vt obliget requirunt illa quinque de quibus supra. Et potius putat panor. requiri pffuerantiam tridui in infirmitate qd tempore sanitatis: cu infirmus turbet propter molestiam morbi. ar. bonu in. l. cum antiquitas. l. de testa.

An autem reperiat alius modus a predictis per quem inducat tacita pffessio? Rñ. de hoc videtur casus qd sic in. c. vidua. de regula. Sed Panor. ibi hoc limitat dicens. qd ad hoc vt per exercitium aliquorum actuum quis dicatur pffiteri requiruntur plura. Primum qd sit nouicius. i. qd intrauerit monasterium animo vt efficeret religiosus. Secundo qd sciebat illum actum pertinere ad professos tñ. Nam data ignorantia cessat presumpcio. Tercio qd sponte se ingererit. Secus si per metum: vt in. c. qd me. causa. Quarto qd pffuerauerit postmodum triduum in eo. posito. Et hoc videtur requirere Jo. an. ar. dicto. c. ad nostram. vbi dicitur qd assumpcio habitus pffessorum inducit pffessionem cum pffuerantia tridui: ergo idem eadem ratione dicendum in casu nostro. Sed. d. an. dicit qd in casu. d. c. vidua. non requirit pffuerantia tridui: quia de eo nulla fit mentio. Sed procedit text. quando duo concurrunt. viz assumpcio habitus pffessorum. et extrinsecus actus conuenientis pffessione. vnde hec duo simul iuncta sufficiunt per se absq; pffuerantia tridui. Sed dictum Jo. an. pcederet vbi concurreret alterum tñ. Et iste intellectus placet Panor.

An autem deferens habitum pffessorum si pffestetur qd ob hoc no intendit profiteri: valeat talis pffessio? Rñ. Hosti. dicit qd hic inducitur pffessio iuris et de iure: que no admittit probationem in ptrarium. Idem Archi. et Jo. mo. Anz talis pffessio sit ptraria facto. et sic non inuat. Sed Jo. an. vt refert Be. in. c. j. de regula. li. vj. tenet qd pffessio inuet si fiat ex iusta causa. Idem Jo. de ligna. Et opinio ptraria pcedit. vbi pffessio esset facto ptraria: sed hic est declaratoria. vt in. c. cum ad. de consti. Et hoc credit Be. verum: qd vbi factum est multipliciter intelligibile. et agens pffestatur qd no facit actum ad finem illius: sed alterius: inuat. Nam istud recipere habitum potest intelligi dupliciter. l. qd facit animo pffitendi. Secdo qd remanet ex pffessione animo pffitendi. Idem tenet Panor. in. ca. ex parte. de regula. Secus dicit

Panor. in. c. postulasti. eo. ti. in assumptione habitus nouiciorum pffestationem no fore necessariaz vt in. c. statumus. de regula. Et sic habes conclusiue. qd vbi habitus est indistinctus nouiciorum et pffessorum. pffessio inuat. Idem quando habitus est indistinctissimus. vbi autem habitus est distinctus. pffessio non est necessaria. Et quo infertur qd in ordine minorum nouicius deferens habitum nouiciorum vbi est distinctus ab habitu pffessorum in scilicet forma: puta in bauarola. quantocumq; tempore detulerit. nunq; dicitur expresse vel tacite pffessus. etiam si lapso anno nullam pffestationem fecerit. Et sic libere ad seculum redire potest. Et satis nouicius talis videtur pffestari deferendo probationem. Ipsa enim bauarola pro ipso pffestatur. qd qd illaz portauerit. erit nouicius. Et sic non est obligatus religioni postmodum. est etiam aliud quod impedit. scilicet distinctio habitus in scilicet. et vtrumq; istorum per se sufficit ad impediendum pffessionem.

Utrum ad validitatem pffessionis tacite requiratur vt interueniat pffona que ipsum recipiat. An ipse nouicius p se soluz possit pffiteri? Questio est pulchra et quotidiana. Rñ. Be. in. d. constitutio. nem. dicit qd tota difficultas huius dubij videt consistere in hoc. An in pffessione que obligat in genere requiratur pffona que possit incorporare in illa. In no. et Host. vident tenere qd sic. Sed Be. videt casus in contrarium in. d. c. constitutio. qd si recipitur habitus pffessorum in religione no mendicantiuz infra annum pffationis. Ista obligat in genere: vt ibi patet. Et si nullus dubitat qd iste dans habitum isti no potest incorporare in religione diuersa a sua. Et sic videt qd dictum Inno. et Host. debeat restringi qd agit de obligatione in specie. et tunc requiratur pffona habens pffatem incorporandi. Si autem fiat actus inducens obligationem in genere. sufficit qd fiat in manibus alicuius habentis administrationem religiosam. Et istud videt sensisse Lap. Abbas. Et posset assignari ro diuersitatis. qd qd agit de obligatione in specie. monasterium est obligatum pffiteri ad alimenta et alia sibi necessaria de accu. ex pre et qd ibi notat. vnde oportet qd illa obligatio contra hatur p habentem pffatem. de rescriptis edoceri. Sz qd obligatio fit in genere. tunc ex parte pffiteris qui potest se obligare surgit ligamen. sed ex parte recipientis no quo ad spem. sed in genere. vnde postea requirit qd alius habens pffatem recipiat illum in specie. Et sic recipiens in genere non incorporatur in specie. In incorporacione autem generis sufficit qd pffiteri alicui administrationi. Nec Be. Prima tñ opinio videt ronabilior et cõior. quam videt approbare Panor. in. c. porrectum. de regula. Et p pddicta potest solui questio quotidiana. Quid de illo nouicio qui ignorante plato gestauit habitum pffessorum: vbi est distinctus ab habitu nouiciorum. et illum portauit et suscepit sponte ac scienter. cum etiam esset etatis debite: vel talem habitum suscepit. vt supra ab aliquo fratre priuato ignorante plato. et illum portauit per triduum et plus. An p huius modi delationem inducatur pffessio tacita? Et p

habet ergo r. Adino: p[er] discurrendo dicta iura. ac. l. pomponius. ff. de pec. ac. c. qui ad agendum de pec. li. vi. vbi per glosas multi casus excipiunt Inter quos noster casus minime reperit. Excipiunt tamen p[ro]p[ri]am. quaz per se quisq[ue] suscipere dz de pe. di. j. quem penitet. Idem de adulto qui baptizaf. qui non potest constituere pcuratorem ad videndum. p. co. sicut fit in parvulis. h[ic] debet per seipsum r[ati]ficare per ter. singularem in. c. cum. p. p. uilis. de p[ro]f. di. iij. Idem. puto in omnib[us] factis: maxime vbi impunit[er] character. q[ui] quilibet xpian[us] p[ro] seipsum suscipere dz.

An aut[em] p[ro]fessio possit rata haberi. puta. Quis frater recepit aliquem ad p[ro]fessionem n[on] habens mandatum a superiore. An sufficiat ratihabitio ipsius superioris. Respond. d. Jo. anto. in. c. insinuante. qui cle. vel vo. fm. d. Lar. concindit q[ui] sic. Idem tenet Asten. li. j. ti. xx. z refert Inno. tenere extra de regula. ca. p[ro]rectum. q[ui] de mandato abbat[is] secularis clericus: vel laicus sufficeret. Et idem enam esset si sine mandato: nomine tamen eius fecit z postea ratum habuit. Sed anteq[ua]m rati fieret: votum solenne non erit: nec matrimoniu[m] p[ro]fecta d[omi]ni dirimit.

Et per predicta soluit questio quotidiana. quidam religiosus in duit quosdam iuvenes ad religionem: non habens licentiam recipiendi fratres ad ordines. Num qd[am] predicti sint reinduendi a superiore. vel ab eo q[ui] habet licentiam recipiendi ad religionem. An vo[lo] sufficiat ratihabitio superior[is]. Et dicendum videtur a simili q[ui] sufficiat ratihabitio.

Pone. est consuetudo in aliquibus monasteriis q[ui] non fiat aliqua p[ro]fessio. nisi q[ui] in suo ingressu p[er]mittit suo prelato obedientiam inter manus Respond. fm Directo. q[ui] non dicit expresse p[ro]fessus. extra de sta. mona. cum ad monasterium. Idem Gual. in Specu. licet Inno. dicat contrarium in ca. consultat. qui cle. vel vo. vbi dicit q[ui] si talis renunciat p[ro]p[ri]e voluntati. z omnia in voluntate abbatis committit: obedientia talis p[ro]fessione sufficeret. xij. q. j. no[n] dicitur. de hoc vide s. Impedimentum. iij. z die vt ibi.

Quid dicemus de fratribus minoribus. quibus regula sua precipit. vt dicant volentibus ingredi eorum religionem: vt recedant omnia bona sua. z ea studeant pauperibus erogare. z per consequens renunciare seculo. Et sic omnino vt vitam mutant. quod videtur contra dictum ca. no[n] solum. Quidam dicunt q[ui] dicta verba regule non sunt sic accipienda vt et his volentes ingredi coguntur vel inducantur ad distributionem faciendam infra annum. al[ia] locum haberent pene dict. ca. non solum. Sed vt eis ostendatur q[ui] illud debent agere ante p[ro]fessionem omnino. si per prius p[ro]p[ri]o motu non fecerint. Posset tamen aliter dici q[ui] dictum ca. non solum. loquitur de eo qui iam ingressus est religionem vt patet ibi. nec constitutum infra huiusmodi annum aliquatenus impedire. nam postq[ua]m ingressus est. nihil infra annum debet fieri de predictis. Secus credo ante ingre-

sum: vt tales possint induci ad distribuend[um] bona sua z ordinare facta sua. Et hoc intendit regula cum dicit. Dicant eis verbu[m] sancti euangelij. q[ui] vadant r[ati]o. z postea debent ingredi religionem. Et sic nulla est contrarietas inter regulam z dictu[m]. c. non solum.

An aut[em] in fine anni possint induci ad condendum testamentu[m]. et disponendum de factis suis et rebus: Credo q[ui] sic: si bene inspicitur mens. d. c. non solu[m]. que mens z ratio cessant in fine anni: cu[m] oino ille si disponat velle permanere in ordine minoru[m]: illud id[em] est executu[m].

Pone aliquis nouicius stetit i[n] monasterio per sex menses: deinde exiit z factu[m] aliquo intervallo: iteru[m] redijt z stetit per alios sex menses: querit nu[m]quid dicatur co[m]pleuisse annu[m]: vt sic licite possit recipi ad p[ro]fessionem. Et hec questio habet dubitationem respectu mendicantiu[m]. nam p[ro]fessus apud eos ante annum p[ro]bationis non obligatur eor[um] religioni: sed religioni in genere. vt in dicto. c. non solum. Et sic oritur dubiu[m]: nu[m]quid talis p[ro]fessus post annu[m] sit obligatus eor[um] religioni: R[ati]o. Bar. b[ar]. vt refert Panoz. in. c. ad apostolica. de regula. disputauit z tenuit hoc sufficere. Et cum sequitur glo. in regula eum qui. de re. iuris in. vi. Nam vt dicitur satisfactuz iuri: ex quo stetit per annum. licet no[n] continuu[m]. Et hanc opinionem sequitur Spe. in ti. de sta. regula. Sed Jo. de ligna. tenet contrariu[m] quonia[m] intermissio temporis minuit aspiratorem regule. nam certum est grauius esse abstinentiam durcere p[er] annum continuu[m] q[ua]m p[er] annu[m] interpolatu[m] ergo no[n] perfecte expertus est illaz regulam. Item iura que faciunt mentionem de certo tempore: debent intelligi de tempore p[ro]tinuo: quia regulariter omne tempus debet esse co[n]tinuu[m]: vt notat glo. sup[er] Ricca de va. r. te. p[er]. Et hanc opinionem Panoz. putat verior[em]: z ea z apte tenet Bar. in. l. interd[um]. s. quotiens. ff. de publi. per illum ter. Nam seruus dicit ibi nouicius qui non stetit in v[est]e p[er] annu[m] p[ro]tinuu[m] facit qd[am] notatur in. l. vbi fideiussoz. ff. de solu. vbi format questio notabilis. Pone. Statuto cauet q[ui] bannitus a. l. libris. s. possit impune offendere nu[m]quid bannitus p[ro] l. libris respectu vnus debiti z p[er] alios. l. respectu alterius debiti possit impune offendi. Et concludit ibi q[ui] no[n]: q[ui] ex quo sunt diuersa debita no[n] debent p[ro]i[us] q[ui] ad faciend[um] vn[um] totum. Et sic est ibi casus in quo. l. et. l. non faciunt l. Ita videtur dicend[um] in materia v[est]e. naz. p[ro]pter intermissionem temporis diuersifican[tes] mores z opa hominu[m]: vt in. l. si no[n] sortem. s. libertus. ff. de p[ro]di. inde. Et hec notabis: q[ui] faciunt ad multa. Id[em] etiā dicend[um] si talis nouicius nunq[ua]m depouisset habitum religionis. z quotidie ieiunasset. ex quo in illo intervallo non stetit sub iugo obedientie: quod est potissimum inter austeritates regule. Sed pot[est] stetit in spiritu libertatis. Et potuisset co[m]mittere multa mala.

Utrum nouicius possit eligi in prelatu[m]: R[ati]o. ad abbatia[m]: vel p[ro]curatoriam religionis eligi no[n] pot[est]: nisi expresse p[ro]fessus. Ad episcopatu[m] vo[lo] d[omi]ni modo al[ia] sit idoneus eligi potest etiā nouicius. extra de elec.

Nuptie

c. nullus. li. vi. Que autem sit ratio diuersitatis inter expresse p̄fessum; & tacite quo ad p̄missum casum. Sic fm̄ Dir. q̄ professus expresse facit p̄fessionem sed p̄fessio tacite fit a iure. extra de regula. vidua. et. c. j. eo. ti. li. vi. vnde magis nobile est q̄d facit sibi homo q̄ illud quod sibi fit. Sicut ē magis meū quod acquirō me opante q̄ quod habeo ex alio. vnde p̄fessio tacita est iuris. Et sic ab alio habita. p̄fessio v̄o expresse est hominis: quā habet homo ex suo actu que habetur ex regula quam proficit. Et sic expresse p̄fessus potest eligere et eligi. Sed tacite p̄fessus potest eligere & nō eligi. vt dicto. c. nullus. r. c. indēnitibus. de elec. li. vi.

Utrum nouicius possit ordinari. Rñ. fm̄ Ray. & Hof. nec primā tonsurā: nec aliquem minorem ordinem debet recipere.

Utrum nouicius obligetur ad p̄cepta regulę. Respondet q̄ non: nisi eo modo quo alij ebri- stiani.

Nuptie. **U**trum secūde nuptie sint benedicēde. Rñ. fm̄ Panor. in. c. vir. extra eo. per tex. illū. q̄ si alter ex cō- iugibus fuit als benedictus. non debent cōiuges depono benedici. Et sic videt ar. optimū. q̄ p̄iur als benedictus in primo matrimonio: cōmunicat benedictionē suā secūde vxori. vnde tex. ibi dicit. q̄ sunt b̄ndicti: licet alter eorū t̄m fuerit benedictus: sicut in simili dicit de oleo benedicto r̄. Incōtra- rium tamē facit: quia maritus. licet cōmunicet v̄o- ri actiones suas: non tamen passiones: sed verior ratio videtur q̄ cuz ista b̄ndictio sit cōmunitis ma- rito & vxori: ex quo alter fuit benedictus. nō debet benedictio iterari: quia iteraret in persona als be- nedicta.

Quid autem si virgo ducit in vxorem a trans- eunte ad secūdas nuptias. An tales nuptie debe- ant benedici. Rñ. deo fm̄ Panor. q̄ nō. nisi sub- sit consuetudo quā papa scit & tolerat. Et hoc pro- cedit in sacramentalibus: vt ad inducendā consue- tudinē requiratur tacitus p̄sensus pape. In alijs secus vt dictum est s̄. Consuetudo. Idem tenet Dir. li. j. vbi dicit q̄ nō obstat. si quis dicat q̄ i di- cto casu b̄ndictio cadit t̄m super mulieres: q̄a quo ad hoc nō ad imparia iudicantur: nec mulier sine viro benedicit. Immo benedicit. p̄pter fragilitatē q̄ viro copulatur. Ideo dicit. d. c. vir. siue vir sine mulier als accepit b̄ndictionē: nō debet b̄ndictio iterari. Cōmunitis est enī v̄triq̄: nec vnus sine alte- ro eam recipere p̄t. Et ideo si alter eorū secūdo con- trahat non dabit b̄ndictio: q̄ caro b̄ndicta trahit ad se nō b̄ndicta vt sit tota s̄ effecta p̄ carnis copu- lā. Sed de hoc dic vt dicitur ē p̄ Panor.

Quid si duo p̄trahāt matrimoniu & b̄ndicant ambo: deinde ante p̄summatū m̄rimoniu ferē di- uortiu. p̄pter impedimētū p̄sanguinitatis v̄ aliud canonicū & v̄terq̄ ip̄oz puolat ad secūda vota. nū quid b̄ndictio dabit in istis secūdis nuptijs. dicit Tho. q̄ nō: q̄ b̄ndictio sp̄ialis est tāte efficacie q̄ semp̄ trāsit: nisi inueniat obicem p̄trarie volunta- tis. et de hap. maiores. etiā si p̄ r̄sum vel iocū fiat

benedictio. ergo semel recepta amitti non potest. et de diuor. quanto.

Quid autem si duo ad secūda vota transeūt qui t̄m nunq̄ fuerūt benedicti. Rñ. Dir. q̄ tales poterūt benedici: vt apparet ex p̄dictis. q̄ non est vis in bigamia s̄ potius in benedictione ne iteret. Et vt habes s̄m̄arie noticiam de p̄dictis. die q̄ q̄n secūde nuptie sunt secūde ex p̄te v̄triusq̄. vel ex p̄te mulieris t̄m. nullo modo debent benedici. si v̄terq̄ vel saltem mulier als fuit benedicta. S̄ q̄n sunt secūde ex p̄te viri: tunc p̄nt benedici. q̄ ali quo modo ibi fuit significatio. quia x̄p̄s & si habe at vnā eccliam t̄m: & sic vnā sponsam: h̄ t̄m in vna ecclia plures p̄sonas desponsatas. S̄ anima non potest esse alterius sponsa q̄ x̄p̄i. Et ideo q̄n nuptie sunt secūde t̄m ex parte viri benediciunt. non autem quando sunt secūde ex parte mulie- ris. p̄pter defectum sacramenti. Et hanc opinio- nem tenet Thomas. Et credo q̄ p̄munit̄ fuit Lūi opi. p̄sentit glo. in dicto ca. vir. dicens. q̄ ta- les secūde nuptie benedici possunt si hoc habeat p̄suetudo loci. Et id in p̄dictis tute possumus se- q̄ p̄suetudinem loci.

Sacerdos benedicens secūdas nuptias suspē- dit. & ab officio & beneficio & mittendus est ad sedem aplicam. Et fm̄ communiter doct. ista pena non infligit ip̄so facto. Et dicit Panor. q̄ ho- die attendit circūstantijs & loci p̄suetudine. d̄z im- poni pena arbitraria.

Mulier nubens infra annum lugubrem infan- niā non incurrit. vt et de secundis nuptijs. c. super. Et illico post mortem mariti soluit mulier a lege ipsius. vnde in alio seculo non recognoscet se p̄ iugibz. nec si resurgeret maritus esset ampli- us maritus suus. Et hoc nō obstante posset alteri nubere. d. c. sup.

Utrum pene que apponūt per leges ciuiles mu- lieri transeunt ad secūda vota sint corecte p̄ ius canonicum. Respond. Bart. in. l. si qua mulier. l. de secundis nuptijs. dicit. q̄ pene que impo- nunt mulieri: q̄ nubit nimis festinanter: sunt cor- recte. hoc est: q̄ nubit infra annum lactus. s̄ pene que imponunt. ideo quia nubit secūdo. iste non sunt corecte. Idem tenet Panor. m̄ta. in ca. si. de secundis nuptijs. vbi dicit. q̄ pene apposite fauo- re filioz. vt sunt ille que apponunt mulieri trās- eunti ad secūdas nuptias non sunt sublate. q̄ nō sunt apposite in odium ipsius matrimonij: s̄ fa- uore filioz.

Oblatio. An parochi- anus ex p̄cepto ecclie teneat sub aliq̄ pena diebz solētibz d̄nicis facere obla- tionem suo p̄sbytero. Et an ad hoc possit cogi. Et v̄ q̄ sic. de p̄se. di. j. omnis xp̄ianus. in illud Et- odi. Non apparebis in conspectu meo vacuus. hoc etiam tenet Host. in sum. Idem Innoc. sup rubrica de parochijs. Et sic videt parochianos posse cogi ad oblationem: maxime si sacerdos est pauper. Sed contrarium arbitror. nec illa iura

allegati combē in se p̄ce-
sum. vt in glo. in. d. c.
rebus in p̄p̄tū meo vacu-
sulla in cocōis intelligit
conuictum. Et hoc videt ten-
tamen talis oblatio esset de
alio est pauper. ita q̄ de eu-
posset. Et hoc tenet glo. ibi
que et donatione: & volun-
tas non sunt debite nec p̄-
p̄ter de rationem consuetu-
d̄m. vbi p̄bat oblatio-
nos et necessitate in dicta
Jo. del. de v̄bi sacerdos
sacerdos subtrahere p̄iur-
am̄i suis nolentibus esse
perosus officium applica-
t̄opi.
Quid autem si ciuitas
ecce. vel certum quid dare
tantum possit illud mutare.
ab oblatio. de legul. de ment
de la. lan. c. dicit per tex.
q̄ ea que ab antiquo secula si
vident non debent aliquo mo-
d̄o p̄tari. Panor. q̄ sententia no-
stantam quomodo oblatio
sanctione beate. Vane fieri
in similitudo terminis. l. in
laribus. vbi querit pone q̄ po-
p̄ter de rationem consuetu-
ius p̄m̄ memoria homin-
p̄ male oblatio conuerrere
clie. An amas possit facere
lata conuerrant in v̄ritate
concludit q̄ nō. Et duplex et
mas in. c. ad aplicam. de se. l.
de la. Allegat. Bart. ad hoc
Jo. an. in add. Sp̄. Nota enī
vt fm̄ Panor. sup rubrica. de p̄-
stabilis debet que sunt a p̄e-
rochialis fundat̄ intentionem
muni super omni oblationem
sp̄ialibus contingendo infra
Et quo infer fm̄ Host. q̄ o-
lationes: que sunt infra p̄e-
s̄e parochiali. Et quo infer
et infra parochiam aliquid
fate nō cedunt capelle. Et
fate etiam. d. an. q̄ si oblatio si
aliquo muro infra limites al-
terius parochiali. Itaq̄ si ob-
lata altar̄i cedunt eccle. p̄e-
ter capelle. fortius oblatione
et p̄e- in muro p̄uati. na-
p̄torem iurium spiritualium
m̄tant. Et per hoc etiam po-
tunt eccle.iam alterius vel p̄-
lone cedunt rectos eccle.
t̄m. q̄ quoniam accidunt.

allegata continēt in se preceptum: sed solum con- silium. vt tenet glo. in d. c. omnis. Ibi non appa- rebis in p̄spectu meo vacuū. s. a bonis operibz. v̄t si illa auctoritas intelligat̄ vt iacet; dicit glo. q̄ est consilium. Et hoc idē tenet Archi. ibi. In aliquo tamen casu oblatio esset de p̄cepto. s. quando sacer- dos est pauper. ita q̄ de eius redditibz viuere non posset. Et hoc tenet glo. ibi. 7 fm Ray. oblatōnes que ex deuotione 7 voluntate fiunt in festiuis die- bus non sunt debite nec possunt de iure peti. Idē Jo. an. qui refert opinionem san. Tho. sc̄da sc̄de q. lxxvj. vbi pbat oblationes fore voluntarias. non ex necessitate indictas. Idem videtur tenere Jo. deli. Et vbi sacerdos egeret: non potest etiam sacerdos subtrahere diuina sacramenta parochi- anis suis nolentibus offerre quando eget. sed su- perioris officium implorare debet. videlicet epi- scopi.

Quid autem si ciuitas est solita oblationem fa- cere. vel certum quid dare alicui ecclesie. An p̄sta- tum possit illud mutare. Respon. Panor. in c. abolende. de sepul. de mente Bar. in l. p̄uilegia l. de la. san. cc. dicit per tex. illum q̄ non vbi dicit̄ q̄ ea que ab antiquo solita sunt ecclesijs 7 mis̄ris tribui. non debent aliquo modo immutari. Et q̄ infer̄ Panor. q̄ senes non possunt tollere per statutum quominus oblatio solennis solita in al. sumptione beate Marie fieri tollat. Idem quasi in simili terminis sentit Lud. ro. in suis singu- laribz. vbi querit pone q̄ populus huius ciuitat̄ p̄pter deuotionem consuevit a longo tempore: cu- ius p̄m̄ memoria hominum non existit relicta p̄ male ablati conuertere in vtilitatem alicui⁹ ec- clesie. An ciuitas possit facere statutum q̄ talia re- licta conuertant̄ in vtilitatem alterius ecclesie. Et concludit q̄ nō. Et duplex est casus fm eum. P̄m̄ mus in c. ad aplicam. de sy. Secundo in c. vii. de loca. Allegat Bart. ad hoc in d. l. p̄uilegia. 7 Jo. an. in addi. Spe. Nota etiam vnum singula- re fm Panor. sup rubrica. de parochijs. 7 in c. pa- storalis. de his que fiunt a p̄latis. q̄ ecclesia pa- rochialis fundat intentionem suam de iure com- muni super omnibz obuentionibz: oblationibus sp̄ualibus contingentibz infra parochiam suam. Et quo infer̄ fm Hosti. q̄ omnes decime 7 ob- lationes: que fiunt infra parochiam. cedunt eccle- sie parochiali. Et quo infer̄ q̄ si capella vel altare est infra parochiam alicui⁹ ecclesie: oblationes ibi facte nō cedunt capelle: sed ecclesie parochiali. In- fert etiam. d. an. q̄ si oblatio fit imagini depicte in aliquo muro infra limites alicui⁹ parochie: cedet p̄s̄b̄o parochiali. Nam si oblationes facte capel- le seu altari cedunt ecclesie parochiali. 7 nō p̄s̄b̄y tero capelle. fortius oblationes facte imagini que est depicte in muro p̄uati. nam locus non est ca- par borum iurium sp̄itualium. nec fiunt domi- ni p̄uati. Et per hoc etiam potest dici q̄ si celebra- ti intra ecclesiam alterius vel parochiam fiunt ob- lationes: cedunt rectori ecclesie 7 nō celebranti. Et hoc no. q̄ quondam accidunt.

blatio. An parochi- us et p̄cepto ad em̄e sub aliq̄ ma diebz solentur d̄ns facere obla- tiōnes. Et an ad hoc possit cogi. Et de d. j. om̄is p̄p̄t̄as in l. l. de p̄p̄t̄is in cap̄m̄ meo vacans. v̄t dicit in sum. Idem p̄m̄c. sup parochijs. Et licet p̄m̄c. s̄ oblationem summe i sacerdos et d̄ contrarium dicitur. nec illa iura

An autem laici possint prescribere. q̄ in festo purificationis p̄s̄b̄yter debeat eis dare candelas benedictas 7 de cera noua? Videtur q̄ non: quia per eam videtur grauamen ecclesijs indici. vt de cōsue. c. j. Et videtur ecclesia submitti laicis. quod est p̄hibitum. de re. eccle. nō alie. c. ij. in sexto. Lō. p̄sc̄nda quidem sunt iura laicorum 7 restringen- da: cum sunt ecclesijs 7 clericis iniuriōsa. extra de imu. ecclesiarū. clericis laicos. l. vj. Et quia soli pa- troni vident̄ esse p̄uilegiati. vt census. seruitus. vel tributum eis ab ecclesia reddatur de iure pa- tro. c. p̄terea. Sed contrarium tenet f̄ede. con- silio. dy. quia talis consuetudo est modicum p̄- iudicialis. et per eam innitant̄ 7 animant̄ feruētius laici ad deuotionem ecclesiarum 7 diuini cul- tus 7 iura ecclesie fauorabiliter p̄sequēdum: ergo tanq̄ fauorabilis amplectāda est 7 amplianda. de consue. cum olim. de testa. c. j. Et de p̄uul. in bis. Et p̄ma facie credo q̄ talis consuetudo sit p̄scri- ptibilis sp̄acio. xl. annorū cū titulo vel sp̄acio tan- ti tempōis q̄ non sit memoria in contrarium sine titulo: iuxta illud quod notat Archi. et Jo. an. in nouella. de elect. c. generali. lib. vj. Nam video q̄ parochiani possunt p̄scribere ius patronatus. q̄ plus est: vt notat Jo. an. de regu. iur. quod alicui. libro. vj.

Consuetudo est in ecclesia sancti Laurentij. q̄ archip̄s̄b̄yter habeat oblationes d̄n̄icales. et sa- crista eas que fiunt in festo sancti Laurentij. Lō- tingit q̄ festum sancti Laurentij venit die domi- nico. Quis habebit oblationes? R̄n̄. Bar. in l. p̄consul. ff. de off. p̄consul. per l. illam concludit. q̄ oblationes sunt archip̄s̄b̄yteri. Nam maior ē dominica q̄ aliud festum. 7 inspicit potius qd̄ est naturale q̄ accidētale. Et sic potius inspicit dies dominica q̄ festum sancti Lau. Facit ad idem. l. dies festos. l. de ferijs.

Oleū sanctū siue chrī- sma. In die cene d̄ni p̄ episcopos triplex oleum consecrat̄. P̄m̄ū 7 p̄ncipale ē sacrum chrisma. s. ex oleo 7 balsamo. 7 cum isto be- nedicuntur fontes baptismales. Item calix 7 pate- na. Itē p̄secratur ecclesia 7 etiaz altare. Item puer postq̄ baptizatus est iungitur in vertice 7 i fron- te. Item iungunt episcopi q̄i cōsecrant̄ in capite 7 in manibz. Itē omnes fideles q̄i recipiūt sacra- mentū cōfirmatiōis. Et istud chrisma annuatim renouari debet. Secūdū dicit oleum cathecumi- norū: siue oleū benedictū: siue oleum sanctum. Et isto vngitur puer qui debet baptizari in pectore 7 inter scapulas. Item vngitur man⁹ eius qui or- dinatur sacerdos. Itē in vngitur tam ecclesia q̄ altare ante chrisimationē et confirmationē. Item in vngitur reges 7 principes in brachio siue i hu- mero. Tercū est oleum infirmorū quo vngitur infirmi in extrema vinctōe. vt extra de sacra vnc. c. vnico.

Sed nūquid possint hec olea alio tpe p̄secrari R̄n̄. sanctū oleū 7 chrisma debet i die cene confici de alijs aut nō inuenit̄ p̄hibitū.

tratur extra dietis ordinibus specialibus omnes ordinant ad unum actum. s. consecrationis eucharistie.

¶ **Q**uoniam in ordine conferatur gratia. Respon. fm Tho. in ordine confertur gratia gratum faciens: que necessaria est non solum ad digne suscipiendum sacramentum: sed etiam ad digne ministrandum.

¶ **Q**uoniam ordo liberat a fortuna. Respon. fm Tho. in ordine episcopalis dignitas h etiaz sacerdotalis liberat a pdinone vel fortuna. vel ascriptione. di. liiij. si fuus sciente. Et fm canones etiam a curialia fortuna sine vinculo: qz vt dictu est liberat a fuiti qz fortuna: est. liiij. dist. frequens. z. c. ex antiqs. vnde qzuz ad hoc no tenet. d. c. si fuus. qz illud. c. est qdam lex: que renouat p ius canonici fm glo. ibi.

¶ **Q**uoniam ordo castitatis sit annexus ordini sacro: Vide s. Impedimentum. xi.

Ordo secundo. quo ad

Ordinum et tempus. vtz necesse sit instm in ordinatõe exhibitu corpali tangi. Respon. fm Tho. in. iij. di. xiiij. Quidam dicunt pactu instro materialiu ab eo q suscipit sacm non esse de necessitate sacramenti: s. solum p recononem. tñ ipsa verba forme vident ostendere qz pactus materie sit de essentia sacramenti: quia dicit accipe hoc vel illud.

¶ **Q**uoniam autem in ordinatione sit necia manus impositio: cui tactu corpali. Quidam dicunt qz non: s. sufficit sola manus extensio. ar. ff. de acq. pos. l. qd meo. Alij dicunt qz necessarius est ibi tactus corpalis. extra de sacra. non. ite. c. si. huius opinio. est Boss. z. Hosti.

¶ **Q**uoniam plures ordines eodem die possunt pferri. Respon. fm Tho. ordines minores pferri possunt omnes vni p sone eodem die. nisi dñum obineat p suetudo ecclie. qz no fuata scandalu generet. Prima vo tonsura z qmior ordines minores eidẽ eadem die pferri no dnt. vt dicit Tho. z Inno. c. de tem. or. de eo. Lo. trariu tñ dñ fieri in alamaia. Vnus aut ordo sacer cu minoribz. vel duo sacri: nullo mo dnt pferri eadem die vni p sone. nec in hoc dispensari pot cu aliquo. nisi de lina pape fm Tho. z Inno. c. de te. or. dilectus.

¶ **Q**uoniam autem tpbz debeant ordines pferri. Respon. fm Tho. qz ordines pferri possunt tñ in sex tpbz an. in. san sabbis ieiunioz qtuor tpm. z in sabbo mediante ebdomade quadragesime. In quo cantat ad introitum. Sicut in sabbato sancto. Pa pa dñ pferre pot subdiaconatu in omnibz dñicis. z in alijs festis p apuis. Quinimo vt dicit Hosti. videt qz quolibet tpe pferre possit quemlibet ordinem. Sicut etiaz quolibet tpe pallio potest vti. c. de vtu pallij ad honorem. Minores aut ordines licet aulibet episcopo cõferre in dominicis z alijs festis p capuis vni vel duobz. Et etiam fm Bos. Ray. z Ber. pluribz qz duobz dñ modo non videat ordinatõz generalẽ facere. c. de tem. or. c. i. z. ij. Prima tñ tonsura omni die pferri pot fm Tho. d. rem. or. p sultationi.

¶ **Q**uoniam aliquo modo ordines sacri possunt cõferri in dñica: Respon. fm Tho. Si in sabbato ordinatio nã tam ordinatõ qz ordinatõ pnuaret ieiuniu: nec comederet nisi forte celebratõ. tñ in mane serquẽtis dñice posset sacer ordo cõferri: qz tñ mane diei dñice intelligit trahi ad sabbatu. ppter pnuatõnem ieiunij. Et idẽ intelligendũ e de nocte an die pasche: si tñ celebraret: vt erat mos antiqtus. pot ro talẽ cõtinuatõnem ieiunij no expedit facere nisi in necessitate.

¶ **Q**ue pena est eoz qz extra statuta tpa sacri ordinẽ susceperunt. Respon. no debet pmitti in susceptis ordinibz ministrare. extra de tem. or. c. ij. tñ caraceterem suscipiunt. Et epus imposita eis pmo penitentia cõpetenti sustinere poterit: vt postea in susceptis ordinibz ministrat. dicto. c. cõsultationi. Sed secus e in ordinibz suscipiendis fm Inno. z Ber. De hoc vide supra Dispensatio. et Irregularitas secũdo.

¶ **Q**uid si aliqd de forma omittat in ordinatione. Respon. fm Tho. Si aliqd omittat qd sit de substantia: aut etiã dubitat. vtz sit de substantia: tota ordinatio debet iterari: quasi nihil sit factum. no enim dicit iteratũ quod nescit esse factũ. de conse. dist. j. solẽntes. Si autem omisum. est id de quo expressum est qz no est de substantia: no debet ordinatio iterari. Sed qd omisum est: debet statuto tempore caute suppleri. extra de sacra. ite. c. j. et. c. presbyter.

¶ **Q**ue sunt illa qz no sunt de substantia: Respon. fm Tho. Expressum e qz no est de substantia tps ordinationis. c. de te. or. sane. Item nec etas ordinandi. lxxvij. di. subdiaconus. Itẽ nec vnctio. c. de sacra. vnc. c. j. z de sacra. no. ite. c. j. Itẽ qz ordinandus sit presbyter vel diaconum recipiat impositionẽ manus ep. extra de sacra. no. ite. c. si. Itẽ qz ordo recipiat a pmo ep: vel qz no recipiat quis omnes ordines simul: sed seruatis debitis interstitijs. extra de tem. or. qd trãlatione. z. c. lras. z. ix. q. ij. lugdo nẽtis. Et fm Hosti. z Du. z v. y. no est de substantia. qz ordinatõ z ordinatõ sunt ieiunij. Et hoc cõter tenet. Sunt alia de quibz nescit: an sint de substantia vel ne vt missa: tamẽ videt cõmuni qz no sit de substantia: vt notatur per docto. in. c. qz sicut. de elec. Itẽ no. qz vbi diuisi z diuersi sunt actus no est iterandum: sed supplendũ. sicut in ordinatione sacerdotis. Alii actus e tenet manũ supra caput. Alii ei dare calicẽ z patenã: quoz si aliqd defuerit legitime factũ: no est postea iterandũ. Quidã tñ dicit qz hec duo. s. de calice z patena: no sunt suppleda: quia no sunt de substantia. tamen securus est supplere. de hoc. j. Item si ps alicuius oratõis omisla esset a capite inchoanda foret fm quosdã tãvẽ in ordinibz multe oratõnes possunt esse que non sunt de substantia ordinis. vnde si talis ordo legitime collatus esset: no propter hoc reiteraret. Itẽ si tñ vna manus inuncta est. postea solius alterius manus inunctio supplenda est. Et vbi i orationibus dicitur manus in plurali dicitur manus in singulari. Et si est facta vnctio in aliquo z non dicta oratio: vel e conuerso. repetendum erit

¶ **Q**uoniam sacri ordines sicut in dñica: Respon. fm Tho. Si in sabbato ordinatio nã tam ordinatõ qz ordinatõ pnuaret ieiuniu: nec comederet nisi forte celebratõ. tñ in mane serquẽtis dñice posset sacer ordo cõferri: qz tñ mane diei dñice intelligit trahi ad sabbatu. ppter pnuatõnem ieiunij. Et idẽ intelligendũ e de nocte an die pasche: si tñ celebraret: vt erat mos antiqtus. pot ro talẽ cõtinuatõnem ieiunij no expedit facere nisi in necessitate.

De consuetudine legum...
¶ **Q**uoniam in ordine conferatur gratia...
¶ **Q**uoniam ordo liberat a fortuna...
¶ **Q**uoniam ordo castitatis sit annexus ordini sacro...
¶ **Q**uoniam aliquo modo ordines sacri possunt cõferri in dñica...
¶ **Q**ue pena est eoz qz extra statuta tpa sacri ordinẽ susceperunt...
¶ **Q**uid si aliqd de forma omittat in ordinatione...
¶ **Q**ue sunt illa qz no sunt de substantia...
¶ **Q**uoniam autem tpbz debeant ordines pferri...
¶ **Q**uoniam plures ordines eodem die possunt pferri...
¶ **Q**uoniam autem in ordinatione sit necia manus impositio...
¶ **Q**uoniam ordo liberat a fortuna...
¶ **Q**uoniam ordo castitatis sit annexus ordini sacro...
¶ **Q**uoniam aliquo modo ordines sacri possunt cõferri in dñica...
¶ **Q**ue pena est eoz qz extra statuta tpa sacri ordinẽ susceperunt...
¶ **Q**uid si aliqd de forma omittat in ordinatione...
¶ **Q**ue sunt illa qz no sunt de substantia...
¶ **Q**uoniam autem tpbz debeant ordines pferri...
¶ **Q**uoniam plures ordines eodem die possunt pferri...
¶ **Q**uoniam autem in ordinatione sit necia manus impositio...

Ordo. iij.

utrumque: quia actus non sunt diuini: cum in omnibus fiat metio de vinctio. Item quod ommissum est debet suppleri per eum qui ordinauit. Quod si fieri non potest: per alium suppleri potest. Item si episcopus in ordinando ex infirmitate deficiat: per eum postea vel per alium inchoabit ubi ipse dimiserat: nisi sint aliqua coherentia: ut vinctio et oratio ut dictum est: vel nisi vinctio sit actus: ut patet in forma consecrationis eucharistie et in forma baptismi: cuius parte iam dicta si deficiat minister: per alium recipit forma in baptismo et in missa ab illo loco qui prae dicitur. Item quod dictum est ommissum caute suppleri. Hostia dicit. quod fiat suppletio tunc ordinatio. Et veniat patiens defectum quasi ministrans episcopo: nec erit intentio episcopi: nec ipsius quod orationes super ipsum iterent. Et cum venerit episcopus ad id quod ommissum est suppleat: et potest fieri ultimo post alios eiusdem ordinis ut magis celest. Potest etiam episcopus ei dicere: vade et porta mihi librum vel aliam rem: quasi credat circumstantes. quod propter mandatum sibi iniunctum imposuerit manus: vel etiam in capella sua paucis vocatis priuatum poterit ordinem celebrare: quousque autem hoc supplementum receperit: executio suscepti ordinis non habebit. l. ij. di. sollicitudo. et de sacra. ite. c. j. et ibi glo.

Ordo. iij. quo ad characterem.

Utrum in quolibet ordine imprimatur specialis character. Et an character unius ordinis presupponat characterem alterius ordinis. Respondeo. secundum Theobaldum. dist. xxiiij. in. iij. In quolibet ordine sicut confertur specialis potestas: ita imprimatur specialis character: nec character unius ordinis presupponit characterem alterius. Nam recepto ordine posteriori et premissis precedentibus: non propter hoc debet reordinari in ipso posteriori. extra de cle. p. sal. pmo. c. vnic. et de hoc vide s. dispensatio.

Utrum ante characterem ordinis pretergat character baptismi et confirmationis. Respondeo. secundum Theobaldum. ubi supra. Character baptismi pretergitur de necessitate quod est fundamentum omnium sacramentorum. extra de presbytero non bapt. c. j. et c. veniens. Sed character confirmationis non pretergitur de necessitate: quia sine illo recipit quis characterem ordinis: tamen de congruo pretergitur.

In quo actu imprimatur character in singulis ordinibus. Respondeo. secundum Theobaldum. sacerdotalis character imprimatur quando datur ei ab episcopo calix cum vino et patena cum hostia: et sub debita forma verborum: quia tunc confertur ei potestas ad principale eius actum qui est consecrare corpus christi et sanguinem. Et nota secundum Scotum. in. iij. quod sacerdos habet duos actus. unum principale supra corpus christi verum: de quo dictum est. Alium secundarium supra corpus christi mysticum. Secundus autem actus dependet a primo: sed non conuertitur. Et ideo aliqui ad sacerdotium promouentur: quibus committitur primus actus tantum: sicut religiosi quibus cura animarum non committitur. Alii autem promouentur ad alium actum qui est supra corpus christi mysticum: Dominus autem dedit discipulis sacerdotalem potestatem quantum ad principale actum anime passionem in cena quando dixit. Accipite et manducate. Et post resurrectionem dedit eis potestatem sacerdotalem quantum ad actum secundarium qui est ligare et solvere. hec Scotus. Et ideo sint cauti sacerdotes. qui intendunt confessiones audire vel absolueret quod in sacerdotio quando accipiunt ordinem sacerdotalem expletis necessariis ad talem ordinem: accipiunt postmodum per impositionem manuum ipsius episcopi spiritum sanctum: dicentis. Accipite spiritum sanctum quorum remissio peccata etc. Alii non possent audire confessiones. Diacono vero impantem in vatione libri euangeliorum. tunc enim datur potestas legendi euangelia in ecclesia. quod est eius secundarius actus. in quo inducitur principalis. scilicet dispensatio sacramenti. de quo vide supra. Diaconus. Subdiaconus vero in potestatem calicis et patene. quod habet portare vasa dominici corporis et sanguinis. Absoluto in acceptione viceoli et candelabri. Scilicet presbiter viceoli. quia eius est preparare vinum et aquam ad ministrandum et accipit hec ab archidiacono. non quod archidiaconus conferat sacramentum ordinis. qui confertur virtute verborum que dicit episcopus. Exorciste: cum recipit librum exorcismorum. Eius enim officium est exorcismos memorie commendare. et manus super cathecuminos et energuminos ponere. Energuminus est demoniacus secundum catholicos. Lectorem: cum datur liber prophetarum. quia eius officium est prophetas legere. et cathecuminos prima rudimenta fidei docere. Ostiario: cum conferuntur ei clauis ostiorum ecclesie. quia eius officium est dignos ad sacramenta recipere et indignos excludere. Et nota secundum Aristoteli. omnia illa intelligas esse de substantia ordinis. de quibus non est expressum in iure quod non sint de substantia. Idem Ray. Et nota ad predicta quod notat Hostius. de laud. in suo sacramentali. quod per nullius has formas ordinandi adiuuenit ex familiarum consilio spiritus sancti. qui fere totam ierarchiā ordinauit. Tales enim forme a deo perhibentur esse de cele. nisi cum marthe. Nota tamen quod sufficiat sicut in alijs ordinibus suppleri quod non rite factum est. nec erit totaliter reordinandus. Et est ratio. quia licet alij asserant in vno actu characterem esse imprimendum. Alii in alio. hoc non potest ab homine plene sciri nec est verisimile. operationem diuinam suum effectum amittere ex tali inodico defectu.

Synon quid laicus qui omnino nescit litteras recipiat characterem si ordinem. Respondeo. quod sic si est baptizatus. Et de hoc est glo. singularis in. c. sollicitudo. l. ij. distinct. que dicit. quod laicus baptizatus recipit ordinem sacerdotij. vel episcopatus.

Utrum quod coactus ordinem recipiat characterem. Respondeo. secundum Ray. si coactio fuit punitiva. ut per aliquam punitationem vel cruciatum. vinctio recipit characterem. In tali enim casu: cum voluntas saltem

testate quantum ad principale actum anime passionem in cena quando dixit. Accipite et manducate. Et post resurrectionem dedit eis potestatem sacerdotalem quantum ad actum secundarium qui est ligare et solvere. hec Scotus. Et ideo sint cauti sacerdotes. qui intendunt confessiones audire vel absolueret quod in sacerdotio quando accipiunt ordinem sacerdotalem expletis necessariis ad talem ordinem: accipiunt postmodum per impositionem manuum ipsius episcopi spiritum sanctum: dicentis. Accipite spiritum sanctum quorum remissio peccata etc. Alii non possent audire confessiones. Diacono vero impantem in vatione libri euangeliorum. tunc enim datur potestas legendi euangelia in ecclesia. quod est eius secundarius actus. in quo inducitur principalis. scilicet dispensatio sacramenti. de quo vide supra. Diaconus. Subdiaconus vero in potestatem calicis et patene. quod habet portare vasa dominici corporis et sanguinis. Absoluto in acceptione viceoli et candelabri. Scilicet presbiter viceoli. quia eius est preparare vinum et aquam ad ministrandum et accipit hec ab archidiacono. non quod archidiaconus conferat sacramentum ordinis. qui confertur virtute verborum que dicit episcopus. Exorciste: cum recipit librum exorcismorum. Eius enim officium est exorcismos memorie commendare. et manus super cathecuminos et energuminos ponere. Energuminus est demoniacus secundum catholicos. Lectorem: cum datur liber prophetarum. quia eius officium est prophetas legere. et cathecuminos prima rudimenta fidei docere. Ostiario: cum conferuntur ei clauis ostiorum ecclesie. quia eius officium est dignos ad sacramenta recipere et indignos excludere. Et nota secundum Aristoteli. omnia illa intelligas esse de substantia ordinis. de quibus non est expressum in iure quod non sint de substantia. Idem Ray. Et nota ad predicta quod notat Hostius. de laud. in suo sacramentali. quod per nullius has formas ordinandi adiuuenit ex familiarum consilio spiritus sancti. qui fere totam ierarchiā ordinauit. Tales enim forme a deo perhibentur esse de cele. nisi cum marthe. Nota tamen quod sufficiat sicut in alijs ordinibus suppleri quod non rite factum est. nec erit totaliter reordinandus. Et est ratio. quia licet alij asserant in vno actu characterem esse imprimendum. Alii in alio. hoc non potest ab homine plene sciri nec est verisimile. operationem diuinam suum effectum amittere ex tali inodico defectu.

Synon quid laicus qui omnino nescit litteras recipiat characterem si ordinem. Respondeo. quod sic si est baptizatus. Et de hoc est glo. singularis in. c. sollicitudo. l. ij. distinct. que dicit. quod laicus baptizatus recipit ordinem sacerdotij. vel episcopatus.

Utrum quod coactus ordinem recipiat characterem. Respondeo. secundum Ray. si coactio fuit punitiva. ut per aliquam punitationem vel cruciatum. vinctio recipit characterem. In tali enim casu: cum voluntas saltem

Indivisa in concurre de q
facere qui velat vinctio
Sed si sint coactio absoluta
vinctio tenetur sub manib
recipit ordinem. Sicut nec in
manu car. de hap. maiore
Sed nunquid tenetur c
dantem respectu coactus coac
sion. Quodam dicitur quod si
mit cog ordinem recipere:
coactus tenetur seruare. Si
nis vel coactio sit talis: qui
non vinctio extra quod me. et q
Ponatur ergo quod non n
fuit talis metus qui potuit
vinctio: nunquid vinctio p
sion. videtur quod sic. Ra
ter vinctio. Et hoc verum e
sicut obligatus ad contrarium
dum: aut secundum vinctio
quis. vel dicitur esse aliter
vinctio habuilla sine pecc
non ipsa continere vellet et q
denique non haberet. Si aute
vellet quantum in se esset: pri
sicut dicitur vinctio. Si v
non habebat: propterea tenetur
mone. etc. d. iudica. Sed m
est potius et benignus. Et ibi

Ordinandi
esse debeant ordin
animarum committ
holas prime. l. ij. Dicitur
sicut vinctio. Secun
rum. Tertio. laborum et infir
tum. Quarto. prudentem. Qu
quo orationem. Septimo. hosti
cram. Non non periculis
rigidum. Ordinis non cupid
domini sine bene populum. T
neq. dicitur. Et hoc regula ege
ordinandos: ut vobis. Aug. d
cognoscimus.

Sunt et alia impedimenta
positus inducta. Primum. q
nates: quia non sunt digni re
vinctio: quod dicitur fuerunt v
lud. Sed non curialis. Et
Ray primo large dicitur curi
potione obligati sunt curi
vinctio: sicut sunt milites: sicut
vinctio: sicut ena bystron
vinctio: sicut vinctio officium bon
vinctio: sicut vinctio obligati sunt. S
vinctio: sicut vinctio gerunt b
vinctio: sicut vinctio iudices: sicut
vinctio: sicut vinctio in ca sanguinis sunt
vinctio: sicut vinctio obedient: sicut
vinctio: sicut vinctio vinctio

indirecta ibi concurrat de qua dicit Augu. voluit facere: quia voluit vivere: talis recipit caracterem. Sed si fuit coactio absoluta. puta. quia omnino inuitus tenebatur sub manibus ordinantis: tunc non recipit ordinem. Sicut nec in tali casu recipit baptismum. extra de bap. maiores.

Sed nunquid tenetur continere qui sacrum ordinem recipit coactus coactione conditionali. Respon. Quidam dicunt qd sic: qd licet talis non debuerit cogi ordinem recipere: receptum tamen etiam coactus tenetur seruare. Io. v. dicit qd non: si metus vel coactio sit talis: qui cadere posset in pstantem virum. extra qd me. ca. platum.

Ponatur ergo qd non teneatur continere: quia fuit talis metus qui potuit cadere in constantem virum: nunquid vterque privilegio clericali? Respon. videtur qd sic fm Ray. Si vult alis clericali-ter vivere. Et hoc verum esse credit: nisi penitus sit obligatus ad contrarium actus: vt si duxerit: vi duam: aut secundam uxorem. distin. lxxxiij. quilibet. vel dicendum est aliter. qd si prius legit: maz uxorem habuit: illa sine peccato poterit vti. Si tamen ipsa continere vellet et ipse nollet: privilegium clericale non haberet. Si autem ipsa nollet: sed ipse vellet quantum in se esset: privilegium haberet: si alis clericali-ter viveret. Si vero legitimam uxorem non habebat: precese tenetur continere. ar. distin. c. xv. d. iudeis. Scdm tamen Rod prima sol. est potior et benignior. Et ideo tenenda. bec Asteti.

Ordinatus. Quales

esse debeant ordinandi quibus regimine animarum committi debet: ostendit apostolus prime Th. iij. Primo. oportet episcopum esse irreprehensibilem. Secundo. vnius uxoris virum. Tertio. sobrium et infra dicit vel non vinolentum. Quarto. prudentem. Quinto. pudicum. Sexto. ornatum. Septimo. hospitalem. Octavo. doctorem. Nono. non percussorem. Decimo. non litigiosum. Undecimo. non cupidum. Duodecimo domui sue bene prepositum. Tercio decimo. non neophytum. Et hec regula extenditur ad omnes ordinandos: vt probat Aug. distinctione. xxxiiij. cognoscamus.

Sunt et alia impedimenta ordinandorum iure positio inducta. Primum. qd non sit sollemniter penitus: quia non sunt digni recipere vasa sacramentorum: quibusdum fuerunt vasa viciorum. l. dist. illud. Scdm non curialis. Et dicitur tripliciter fm Ray. primo large dicunt curiales illi qui quacunq; conditione obligati sunt curie alicuius publice potestatis: siue sint milites: siue aduocati: siue iudices siue officiales: siue etia hystriones. Et breuiter. qui cumq; habentes officium honestu vel inhonestu: dummodo curie obligati sint. Secdo stricte dicitur curiales: qui curant et gerunt honesta. curie officia vt decuriones. iudices et similes. Tercdo. stricti dicuntur: qui in casu sanguinis sunt officiales. Et qui dum potestati obediunt: sanguinem humanum effuderunt. Et dicuntur isti curiales a cruore. Alij

dicunt a curia. Omnes aut curiales indistincte: prohibentur ordinari fm Ray. nisi prius sint absoluti a curia di. l. c. ij. z. iij. Sed postq a curia s absolute. distinguit: qd si exercuerit seua: vt officiales vel milites qui sanguinem humanum effuderunt: siue turpia et inhonesta: vt hystriones: non possunt promoueri. c. j. z. iij. di. l. j. z. de pse. di. ij. pro dilectione. Si vero honesta officia exercuerunt: vt iudices. aduocati. tabelliones et hmoi admittunt in causa civili siue pecuniaria. dist. lxx. ofius. Sed in causa sanguinis repelluntur.

Cause aut fm Ray. quare curiales ordinari prohibentur sunt tres. Prima est: quia frequenter irregularitatem incurrunt ex predictis officijs. Itz qd tales quandoq; repetunt: et sic ecclesia perturbatur. Tercia. quia presumit qd non transcant ad clericatum voto religionis: sed vt ratiocinia suorum dominorum fugiant. di. l. c. j. ij. z. iij. di. leg. Tercium est non ratiocinis obligatus. Sicut sunt tutores. curatores. procuratores et huiusmodi. Et hoc intelligit Ray. si hec officia exercent p persona seculari: et non miserabili. Secus si p persona ecclesiastica: vel seculari miserabili: vt est cecus. paup. pupillus et vidua: tunc possunt promoueri si aliud non impedit. di. lxxix. iudicati.

Sed quid si officiu qd gesserit finitum est: et tamen obligati sunt ad ratiociniaz. Dic fm Ray. Si non moueatur eis questio: bene potest promoueri: nisi manifestum sit aliquo talem teneri de dolo. Si vero in ipsa p motone mouet eis questio: vel ante mota est distinguit: qd si qd mouet de dolo: non debent promoueri an deciam litem. lxxj. dist. tantis. Si vero questio moueat de culpa tmi: talis potest promoueri: non obstante actoris reclamatioe. Tamen lis postea pcedit sicut prius. et sub eodem iudice. Illi autem qui sunt obligati reipublice ex administratioe qua gesserunt: non debent promoueri ante redicta ratiocinia. di. l. j. preterea. Secus si alis sint reipublice debitores. Quartu principale impedimentu est non seruis de quo. j. Seru. ij. Quintu. non corpe viciatu. de quo. j. Viciatu corpe. Sextu. si illegitime natus. vide s. Illegitim. Septimu non qui distulit baptismu vsq; ad egritudinem mortale: qd psumitur non vere pntus. di. lxx. si quis. Octauu. non pegrinus non ignotus. Nonum non minor in etate. Decimu. non femina.

Ordinator. Quid si eps non baptizatus ordinat? Respon. non baptizatus nullu ordinem recipere potest: nec pferre: nec pficere: nec absoluere: nec ordinare. tñ ordinati ab isto: vel absoluti saluant ppter fidem sacri. de hoc vide s. Baptismus. iij. in fi.

Que pena ordinantis aliquem infra legitimam etatem. Respon. primo quidem qd in eius contumacia: ille qui sic ordinatus fuit: debet suspendi ab executione illius ordinis vsq; ad legitimam etatem. vide de hoc s. Irregularitas. ij. Et ipse ordinans debet suspendi a collatione ordinu. et pelli puidere taliter ordinato in bñficio ppetenti. et de te. or. vel non est

retur 27. Vide s. Dos.

Palla dicitur lineopā

nus consecratus qui extenditur sup altare: sup quo extendit corpale. 7 de pal-la aliqd dicitur est s. Consecratio. iiii.

Pallium vt hic sumitur

est speciale ornamentū archiepiscopo-rum: in quo plenitudo pontificalis offi-cij pferitur. extra eo. nisi. Et dicit panor. in. c. antri-qua. de priuil. qd est quoddam ornamentū habēs multas cruces: quod ponitur super humeros pre-lati quādo celebrat. d. c. nisi: debet autem pallium peti a papa infra tres menses a tempore consecrati-onis: siue pfirmatōnis: si ante fuerat consecratus. Aliter si accusetur: potest remoueri. di. c. quoniam. Et debet peti cum instantia. di. c. pfeica. Item re-cepto pallio 7 non ante potest se archiepīm nomi-nare. d. c. nisi. nec ante potest concilium conuoca-re. conficere crisma: dedicare basilicas. ordinare cle-ricos: siue episcopos pserare. de elect. quod sicut. Item archiepiscopus non potest pallium suūz al-teri comodare: quia pallium personam eius non transit. vnde 7 debet cum eo sepeliri. extra eod. ad-her. 7. c. ex tuarum. Item solus romanus pōtifer semper 7 vbiq; vtitur pallio. Ceteri autē infra mil-sarum solennia in qualibet ecclesia sue pūncie nō autem si egrediatur ecclesiaz: vt in processione. ex-tra eo. c. j. Et hoc in diebus in quibus pceditur in suo priuilegio. aliter nō pōt. Sed bene pōt qūq; si ne pallio celebrare. extra eo. c. fi.

Papa est summus in

ter omnes. Ipse etiā habet plenitudines potestatis. Alij vō partem sollicitudis. h. q. vi. decreto.

Quot sunt casus qui ad solum papam p̄tinent Respon. sunt multi. de quibus habes. lxj. sup le-gatus. vide etiā glo. singularem in. c. proposuit. de conce. pben. que attingit multos casus: in q; bus papa dispensat: 7 ibi panor. mitanus. Nam in voto dispensat ex causa. Item in iuramento: duz causa adlit. Et est differentia inter dispensationes pape 7 episcopi: quia episcopus non liberat ex to-to a voto: sed commutat in causam magis acce-ptam. hoc intellige quando nulla causa est in vo-uerit. Si autem adesset causa commutandi in vo-uerit: tunc iussiceret q; pmutaret in equalē: vt no-tat idem Panor. in. c. j. de voto. Sed papa potest ex toto liberare quemadmoduz potest ipse deus: quia verūsimile est qd deus ex causa dederit pote-statem suam inter homines vicario suo. als nō fu-isset bonus paterfa. si dimisisset gregem suūz line-pastore: qui ex causa posset omnibus consulere. vt dicit Inno. in. c. qd super his. de voto. vnde Mo-ssi. in. c. quanto. de transla. pre. dicit. qd cum idem sit dei 7 vicarij sui p̄stōrium: potest papa fere om-nia facere que deus potest: clauē non errante. Nam generaliter xpc dixit Petro. Quodcūq; ligaueris

7c. Et dicendo quodcūq; nihil excipit. Idem dicit in iuramento. Item papa potest dispensare p̄tra vniuersalem statum ecclesie: vt in. c. non debet. de consan. Qd intelligit Panor. quādo nō decolora-tur status ecclesie. vt puta. quia subest causa mu-tandi 7 dispensandi. Secus autē vbi status eccle-sie decoloraretur. scilicet vbi nō subesset causa. Et sic intellige. d. ca. proposuit. Item papa dispensat in secundo gradu consanguinitatis vel affinitatē In collateralibus in linea equali: vt cum duobus filiis fratru. Non autem in linea inequali. vt pu-ta. qd patruus possit ducere neptem in vxorē. Re-peritur: amen qd oliūm papa dispensauit etiāz in li-nea inequali. vt puta. qd patruus possit ducere ne-ptem in vxorem. Et dicit Panor. in. c. per venera-bilem. qui si. sint le. qd talis dispensatio fieri nō po-est nisi maxima 7 ardua causa. ad hoc facit quod notat Jo. and. in dicto. c. per venerabile. vbi dicit papā ex causa posse dispensare etiāz in gradibus diuina lege prohibitis. nec alicubi expresse reperit-ur: prohibitum qd papa ex causa nō possit dispen-sare in gradibus diuina lege prohibitis. Et vnaz tm̄ facit differentia inter istos gradus 7 alios hu-mana lege. phibitos. Dicit em̄ qd in istis gradib; qui sunt humana lege. phibiti: pōt dispensare cir-ca m̄rimoniū iam de facto p̄tractum: vt valeat: vt extunc. In illis vō qui sunt diuina lege. phibiti: nō dispensat nisi vt valeat. vt extunc. quali nō pos-set facere qd illi qd iam sunt nati p̄tra legem diuinā cenleant l̄tini: vt extunc. Et tene mente semp hoc dictū fm panor. in. c. lras. de resti. spo.

An autē papa possit dissoluere m̄rimoniū con-tractū p verba de p̄nti: Rū. panor. in. c. ex publi-co. de puer. p̄u. de mente Mo. dicit. qd in m̄rimo-nio nō p̄sumato p copulā carnalē papa pōt dispē-sare. S; circa p̄sumatū: papa nō dispēsat inter fideles. Et circa nō p̄sumatū Mo. dicit mirabi-le verbū: qd ex p̄sensu vtriusq; sponsi pōt papa ex p̄tate absoluta dissoluere illud m̄rimoniū: nulla alia cā existente. S; ex p̄tate ordinata pōt ex cau-sa dissoluē tale m̄rimoniū. vt in. d. c. ex publico. Pe-trus tm̄ ibi recitat. qd dum quidā princeps peteret ab Inno. papa: vt dissolueret m̄rimoniū nō p̄su-matū p eum p̄tractum. Papa r̄dit se non posse. Et p̄ncipe allegante glo. in. d. c. ex publico. Rū. dicit papa. Maledict⁹ qd te docuit. Non tm̄ refert qd re papa maledixerit docentes: s; forte ex eo: qd line maxima cā nō deberet hoc papa facere. Et cū his dictis Mo. transeūt vere cōiter dec.

An autē papa ex cā possit p̄cedere qd m̄rimoniū p̄trahat ad tps duraturū solū vsq; filius masculus habeat ex m̄rimonio: Jo. an. in regula. Act⁹ l̄tini. de reg. iur. li. vi. in mercu. refert se disputasse hanc. q. nun qd papa possit dispensare cū vnico fi-lio regis religioso: vt p̄traheret m̄rimoniū ad tps sc; donec susciperet filiū masculū et postea rediret ad monasteriū. Et respondet: qd ipse papa de ci-uis potentia queritur: questionem soluat. Consi-lendum tm̄ est sibi qd abstineat. Sed si dispensa-ret multis videtur qd teneat dispēatio. fm quos bb iij

Marginal notes on the left side of the page, including references to other works and legal principles.

Item Hosti. et Ber. hoc intellige ex causa: Nam papa non est dominus mundi quo ad proprietatem sed solum quo ad iurisdictionem et protectionem. ut tenet glo. et communiter doc. in phennio digestorum immo plus ibi Bar. dicit. quod imperator ibi etiam legem pendendo non potest auferre dominium rei nec sine causa. Et sic intellige. l. venditor. §. si con stat. ff. de omnia pre. qui. §. eo. singularis et tunc ad hanc materiam fm Bart. mag. q. alia lex que sit in mundo. Et si impator hoc facere non potest: mltomnis ciuitas: vniuersitas: vel aliquod collegium hoc facere potest. §. q. aliquid minuat de patrimonio sine causa. Et sic concludit. q. ciuitas si ne ca non potest auferre dominium rei mee. Et magna tamen causa papa posset exigere a secularibus subsidium tempale. ut puta si ecclesia vel christiana inuaderet ab infidelibus. vel hereticis vel butismodi. Et aliter non haberet papa unde posset habere subsidium: tunc enim esset causa rationabilis collectandi seculares. Et ipsi tenerent obedire.

An autem ad solum papam pertinet destinata ad vnum vsium pium puerter in alium vsium. Respon. zab. in de. quia contingit. de reli. do. dicit q. sic. qd non potest etiam legatus de latere. Et hoc intelligit zab. quando possunt conuerti ad vsu destinatum. Si autem legata huiusmodi non possent puerter ad vsu destinatum: tunc bene ad alium vsu puerter pnt etiam p inferiores. De hac materia vide singularia s. Legatus.

Querit etiam zab. ibi. Pone testator legauit fieri hospitale per executores in fundo suo et ad vsuz pauperum dotari. et q. rector poneretur et remoueretur p quendam platum. Executores autem volunt auctoritate diocessani facere monasterium religiosorum. An possunt maxime p tradicente illo plato. Jo. an. consuluit q. sic cum quibusdam alijs: ut refert Lopus. Adnotetur quia qui melius et magis facit non facit aliud: sed idem. plus autem et ecclesia religiosorum facere q. hospitale. ff. de vo. co. scripture. et regula plus. li. vi. de re. iur. In eo trarium videtur: q. voluntas defuncti p lege seruanda est. de testa. tua. Sicut et forma mandati. Nec plus hoc casu continet minus. d. preben. cui non in. vi. Et in hoc videtur residere lopus. quod placet zab. Ad argumentum quando dicitur q. ille qui facit plus et in agis et. Dic illud procedere: quando minus continetur sub maiori. et sic loquitur. ca. scripture. als secus. ut in qone nostra. nam minus non continetur sub maiori. Item non est verum simpliciter q. facere ecclesiam religiosorum sit plus q. facere hospitale: sed potius hec sunt diuersa opera pietatis: que se habent fm excedentia et excessa.

Parafrena e quicquid mulier hz pter dotem. Et dicitur a para quod est iuxta. et frena quod est dos. quasi iuxta dotem. licet in quibusdam regionibus talia non habeant locuz. vbi fm plicitudine vir omnia immobilia mulieris recipit in dotem et omnia mobilia sunt eia. Habet aut parafrena pauilegi

nm ad instar dotis.

An aut bona mariti sint tacite obligata pro butismodi parafrenalibus. vide s. Dos. Addit tamen Hosti. q. si parafrenalia inferant in domum viri eo sciente: pntur maritus depositi vel mandati: nisi dominium translatum fuerit in maritum: qd non psumitur: nisi expresse appareat fm eundem Hosti. q. tunc agitur conditioe certi vel sine causa vel ob causam. Et ista nomina important q. quis habet ius perendi actione psonali. i. iure quod respicit obligatorem psona. et non rei. De parafrenalibus non debet se maritus intronittere muliere inuita: q. nis bonum videretur: vt sicut mulier se ipam viro pmittit: sic etiam pmitteret res suas.

Parentes. Vtrum filij teneantur alere parentes? Respon. filij locupletes tenentur nutrire parentes egenos. Sicut et conuerso. Et nomine parentum et filiorum et liberorum: intellige omnes ascendentes et descendentes. vt in aut. vt liceat ma. et auie. §. illud qz. coll. viij. Lestat tamen hec obligatio fm Hosti. si pnt illi sustentari de bonis proprijs: vel d suo officio. Intellige qm non sunt tales respectu dignitatis: aut nobilitatis q. eos dedeceret laborare. Et intellige nisi filij vel gentes pmississent tale crimen q. merito exheredari deberent. Et et causas vide s. Hereditas. Item socer tenet alere nurru suam. Silitur et frater frrem vel sorore. Item tutor pupilli tenet alere mrem pupilli: vel sorore egenam fm Bar. in. l. si qs a liberis. ff. de li. agno. De hac ma vide s. Alimenta. Et quid pntat appellatoe alimentorum vide ibi.

Paricida. Sicut tenet q. punit picias locu hz in oibus ascendentibus et descendentibus in iur finitu. Item locu hz in vxore. viro. nuru. genero. vitrico. socero. patruo. auunculo. amita. slobina. patruo. piono. nouerca. sponsa. pfe et mife sponsa et sponse. Et silitur intelligas si femina p dicitas psonas pinctas occiderit: vel ab eis occidat. Item qui emit venenu vt hoc fieret. ff. e. l. i. iij. et. iij. Silitur omis pscij tenent. ff. e. l. vtrum.

Que est pena picide? Respon. fm leges est: vt pno virgis ecclaf: deinde sacco conij psutus cu cane. et gallo gallinacio. vipera et simia in mari iactet vel i anne. primu: vt omnium elementorum vsu careat et celu supstiti: et terra mortuo auferat. Et si mare vel annis non sit. primus bestijs subijcet. l. co. l. j. ff. e. l. penni.

Patriarcha et primas sunt diuersa noia: s. ceter idem sunt in re. rex. di. punciie. Proprie tu dicitur patriarche quatuor principales. s. Constantinopolitanus. Alexandrinus. Antiochenus. et Ierosolimitanus. Et fm ordine hic positu: est etia eoz maioritas. extra de priu. antiqua. Alij vo. pnie dicitur primates: vt Aquilegensis. Bradensis. Cantuariensis et huiusmodi.

Patronus

recedere ex toto a prior non daretur facultas ep̄o
instituenti quem vellet: cui? p̄trarium ibi cauetur
Et ideo inter plures p̄sentatos a p̄ono laico. ep̄s
debet eligere idoneorem. Si v̄o est collegiū: vel ec-
clesiastica plona variare nō p̄t: sed primus est p̄-
ferendus. Et addit panor. de mente Inno. q̄ p̄-
sentatio ipsius h̄z vim electionis: q̄ sicut electores
variare neq̄unt. vt in. c. publicato. de elec. Ita nec
presentantes. Et intellige de patrono ecclesiastico
cui competit presentatio iuris ecclesie. Secus si iur
re patrimonij: quia tunc idem est per omnia in eo
quod in laico. Et vide bonam glo. in clem̄. ij. e. ti.

¶ Sed pone q̄ sint duo patroni vnus clericus et
alius laicus qui p̄mo p̄sentauerūt vnū. Deinde
variando laicus p̄sentauit aliū. nunquid habeat
locū dispositio. d. c. cum autem. vt sic ep̄s possit
gratificare? Panor. in. d. c. cum autem. dicit q̄ nō
quia primus est potior: cum fuerit p̄sentatus ab
vtrōq̄: secundus v̄o t̄n̄ a patrono laico. Itē licz
patronus possit variare in p̄iudiciū p̄sentati: non
t̄n̄ in p̄iudiciū patroni.

¶ Quid autē si sc̄do p̄sentatus est idoneor: primo
vel ec̄tra. nunquid ep̄us habebit optionem. Joh.
an. videt sentire q̄ sic. Sed panor. in. d. c. cum au-
tem. tenet oppositū per. c. si forte. lxxij. di. vbi dicit.
q̄ vbi vota sunt paria: preferendus est qui maiori
bus iuuat meritis. Et. d. c. cum autem. facit p̄ hac
opinionē: dum ponderat q̄ secundus erat eq̄ ido-
neus. Secus ergo si magis idoneus. Et putat pa-
nor. q̄ si magis idoneus postergaret posset appel-
lare: quia id p̄mittitur iudicio ep̄i tanq̄ bono viro
Nam verbum. iudiciū. sapit discretiōem. et arbi-
trium boni viri.

¶ Sed querit de questōne quotidiana. Pone q̄
patroni variant in pari numero. vt puta. q̄ vnus
p̄sentat vnū. et aliter aliu. nunquid ep̄s habe-
bit optionem instituenti quem voluerit? Jo. an.
adducit. d. c. cum autem. in ar. q̄ sic. Quidā tenuerunt
oppositum. Sed Panor. in. d. c. cum autem. tenet
primum dictum. et allegat glo. notabilē. xvj.
q. vij. si plures. et Inno. in. c. j. extra eo. Et h̄c opi-
nionem tenuit Bas. de cal. et. d. Lar. Quinimo
de iuris rigore posset attentari q̄ ep̄iscop⁹ potest
etiam instituire extraneum. ex q̄ patroni nō cōcor-
dant. hec panor.

¶ An autē ep̄s instituyendo sc̄dm sit puniend⁹ aliq̄
pena: quia postergauit primum. Rñ. Panor. i. d.
c. cum autē. dicit q̄ aut spreuit instituire primum si-
ne causa: et tunc h̄z locū pena. c. pastoralis. e. ti. aut
nō spreuit instituire: sed distulit vt h̄ret cāz exami-
nandi: et ante institutionē patron⁹ p̄sentauit aliū:
et tūc nō debet puniri aliqua pena: q̄ vnus est au-
toritate legis.

¶ Quid si vnus p̄struat ecclesiam et plures ei suc-
cedunt: nunquid omnes erunt patroni. Rñ. glo. in
c. j. extra eo. dicit q̄ ius patronat⁹ apud quemlibz
heredum est insolidū etiam si ex inequalibz parti-
bus sint heredes. Et p̄petit cuiuslibet patrono quo
ad omnes effectus preter sacerdotis presentatiōem.
que est ita apud omnes cōiter q̄ apud nullum sint

gulariter. Et hoc p̄mittere tenet a doc. Licet for-
lan. vt dicit Inno. pinguior sit vox illius qui plus
habet in hereditate. Et ratio est fm glo. quia cum
istud ius sit indiuisibile: nō possumus dicere vnū
habere duas partes in hoc iure: sicut habet in he-
reditate.

¶ An autē ius patronatus transeat ad heredes
extraneos. An t̄n̄ ad suos. Rñ. Panor. in. c. cum
seculum. extra eo. dicit de mente Inno. et Jo. and.
q̄ transfertur etiam in extraneos: quia si filij soluz
succeederent: non posset patronus transferre in ali-
am personam etiam cum vniuersitate. Cuius cō-
trarium apparet in dicto. c. cum seculuz. et. c. illd.
extra eo. Et ideo dicit q̄ ius patronat⁹ transfertur i
quoscuq̄ heredes. Hoc idem sentit. fede. dese.
in. consi. suis dicens q̄ si filia dotata non succedit
patri: quia renunciauit hereditati: non succedit in
iure patronatus cum filijs masculis. Et ex hoc col-
lige duo. Primo. q̄ si filia ē heres succedit sic ma-
sculus in iure patronatus. Secundo habes q̄ ius
patronatus regulatur ab hereditate etiam inter fi-
lios. Et sic filius qui non est heres non succedit in
iure patronatus. Et hoc etiam sentit Jo. an. in. c.
si v̄o. eo. ti. vbi dicit. q̄ vbi est p̄suetudo: vt in an-
glia: q̄ solum primogenitus succedat alij filij non
succedent in iure patronatus. De hac materia vi-
de singularia d. Emphiteosis. et. c. feudū.

¶ An autē ius p̄onatus possit titlō legati trāsseri. R.
Panor. in. d. c. cum seculū. refert Jo. an. dicere q̄
quēadmodū ius p̄onatus p̄t donari. Ita et lega-
ri. nam legatū est quedā donatio a testatore facta.
vt in fr. de lega. in prin. Et ideo infert q̄ si legatur
ecclesie nō est necesse interuenire p̄sensuz ep̄i: sicut
nec in donatiōe inter viuos. Si autē legat laico vel
clerico noie p̄no: tūc d̄z interuenire p̄sensuz ep̄i:
sicut in donatiōe. Dicit t̄n̄ hoc sp̄ale fauore vltime
volūtatē vt p̄sensuz ep̄i possit interuenire etiā ex
postfacto. S̄z p̄sensuz est vt h̄et p̄sensuz tpe testam̄-
ti: vel aū morte testatoris. S̄z fed. fuit in singulari
opi. q̄ possit transferri titulo legati sine p̄sensuz ep̄i
Doubt: q̄ iura indistincte dicit q̄ transfert suc-
cessionē: nec distinguūt inter legatū et hereditatez.
Nam is q̄ h̄z ex legato: h̄z ex successione. Sed alij
moderniores doc. cōiter tenent oppositū: et maxie
Cal. q̄ dicit. q̄ aū p̄sensuz ep̄i ius p̄onatus p̄sistit
apud heredē: q̄ ex ordinatiōe laici ius p̄onatus nō
p̄t in aliu trāsseri. qd plus placet panor. q̄ iura
cōiter loquunt de filijs vel heredibz: non autē de le-
gatarijs. vt in. c. filijs. xvj. q. vij. et extra eo. c. j.

¶ An autē heredes succedat p̄ stirpes vel p̄ capita.
R. panor. in. d. c. j. et. e. dicit hodie eē determinatuz
q̄ p̄ stirpes. vt in cle. si. extra. e. Et iō si plures suc-
cedat vni ex duobz p̄onibus ecclesie: om̄s habent lo-
co vni. Et nota panor. ibi q̄ si p̄ instituit filiu vel
filia in re certa et c̄neū vlem heredē. ius p̄onatus
trāsit in filiu vel filia: h̄ in heredē vlem. Si plures
sunt heredes: om̄s efficiunt p̄oni.

¶ Quid si patroni sint plures et nō concordant in
presentando? Rñ. ille debet p̄fici: qui maioribz iu-
uatur meritis et a pluribz eligi. extra eo. quoniam.

¶ In mensuris et equalitate
lxxij. di. si forte. Et omnia
pus dicit q̄ p̄cedunt et i
li. d. c. Si no. dicitur de
tra de elec. venturiam. S
in fine scandalis: sic ep̄i
posset melius videtur exp̄
am. Item Dasi. qui ad
ecclesiam ordinare non pos
dere debet et reliquias et
verendum extra eo. c. j.
genium est de reliquijs q̄
p̄sensuz de reliquijs qui
Nam et motione illarum
line sic possunt p̄p̄t: vel
ritum putat recurrerunt
extra de offi. e. c. j. Et hoc
sc̄ndam dicitur: tunc c
l. d. vt constitueretur. Et i
d̄z p̄sentat in ecclesia ab ep̄
pellatiōe ecclesie: qui cui
in vltimo ecclesie: aut in
abit. extra de offi. e. cum v
¶ Nam quid patroni possunt
tenet vltimo p̄sentat: Rñ
q̄ sic. Et Inno. ad placet. Q
netus est: si se p̄cedat i
¶ Quid si inter presentato
patronus? Respon. si finita
nam de quo dicitur est i
arbitrio iure eius qui cunct
et. c. si v̄o.
¶ Quid si patronus p̄sent
indignum. R. dicitur. si p̄sent
poriōne ecclesiastica p̄sentat
lxxij. di. extra de elec. cum m
neg. pe. c. licet. Similiter et
trōns laicos sit: p̄sentat est
ex voce: vltimum est ad sig
p̄sentat dicit. Et v̄o ad d̄z
pus si inter presentato
co.
¶ Vtrum patronus possit
Rñ. no. quantumcumq̄ sit
vetras. Si tamen plures sit
vnum de se p̄sentare. doc. In
Panor. in. d. c. per vetras. v
ep̄s confert sponte et motu
patrono. Nam quid valeat o
qua institutio facta sine p̄sent
ita vel irritanda. vt in. c. illa
vni tenet p̄mittere p̄ doc.
etiam patronus acceptando
sine. nec hoc casu videtur si
habet cognem a se: sed a supe
tu autorem interuenit et p̄
ecclesiam.
¶ Vtrum pater possit p̄sentare
Rñ. p̄sentando sit idoneus
p̄sentat: et alius fin Inno. d.

q' si numerus est equalis: recurrendus e' ad merita
lucij. di. si forte. Si omnia sunt equalia: pot' episcopus
dicere q' p'cedent' r' iterum p'sentent. lxx. di.
si duo. Si no' p'cedant: locus est gratificati'ni. ex
tra de elec. venerabilem. Sed si neuter' potest po
ni sine scandalo: tunc episcopus ecclesiaz ordinabit
p'out melius viderit expedire. vt in dicto. c. quoni
am. Idem Hosti. qui addit. q' si episcopus talem
ecclesiam ordinare non potest: tunc ecclesiaz inter
dicere debet r' reliquias extrahere in patronorum
verecundiam. extra eo. c. j. et. ij. Et fm doc. intelli
gendum est de reliquijs que sunt extra altare in ca
pitis: scilicet de reliquijs que sunt sub tabula altaris
Nam et motione illarum extrahatur altare. Qd
si nec sic possint p'cedi: vel ad concordiam reuoca
ritur: tunc putat recurrendum ad brachium seculare
extra de offi. or. c. j. Et hoc verum: nisi ex his mar
scandalum oueretur: tunc enim oneranda forent.
l. di. vt constitueretur. Et interim durante discor
dia ponetur in ecclesia ab episcopo yconomus ap
pellati'ne cessante: qui eius fructus: aut expendet
in vilitatem ecclesie: aut instituendo fideliter res
nabit. extra de offi. or. cum vos.

¶ Nunquid patroni possint inter se pacisci vt al
ternis vicibus p'sentent? Rñ. fm Ber. et Hosti.
q' sic. S' Inno. no' placet. Qd pot' intelligi. q' bo
neficus esset si se p'cederet semp.

¶ Quid si inter presentantes sit questio. quis sit
patronus? Respon. si finita no' fuerit infra termi
num de quo dictum est supra. Episcopus institu
at. saluo iure eius qui euicerit. extra eo. quoniam.
r. c. si vo.

¶ Quid si patronus presentet non idoneum: seu
indignum? Respon. si patronus sit collegium: vel
persona ecclesiastica priuatus est. p' ea vice iure p
sentandi. extra de elec. cum in cunctis. extra d' sup.
neg. pre. c. sicut. Similiter etiam fm quosdam si pa
tronus laicus sit: priuatus est iure presentandi. p
ea vice: r' deuolutum est ad superiorem: vel saltem
pauari' debet. Et tñ vt addit Inno. hñ facit episco
pus si interim remittat p'ouisionem patrono lai
co.

¶ Vtrum patronus possit presentare seipsum?
Rñ. non: quantumcumq' sit idoneus. extra eo. p
vestras. Si tamen plures sunt patroni: bene pñt
vnum de se p'sentare. hoc Ho. Sof. r' Ber. Idez
Pano. in. d. c. per vestras. vbi etiaz querit. Quid
si eps confert sponte r' motu proprio beneficium ipi
patrono. Nunquid valeat collatio? Videt q' no'
quia institutio facta sine pñtatione patroni: est ir
rita vel irritanda. vt in. c. illud. extra eo. Contrari
um tñ tenet p'muniter p' doc. Mecho. qd dictum
est: q' patronus acceptando collatione videt con
sentire. nec hoc casu videtur se ingerere: quia non
habet originem a se: sed a superiore. Item presenta
tio interdum interuenit ex postfacto: vt in. c. si vo.
extra eodem.

¶ Vtrum pater possit pñtare filium vel nepotem?
Rñ. pot': diuimodo sit idoneus: quipoti' videtur
pñtandus q' alius fm Inno. Sof. r' Ber.

¶ Vtrum ius patronatus sit spūale. Rñ. ius pa
tronatus directe no' dicitur ius spirituale. eo q' ca
dit in laicum: tñ fm quid. pot' dici spirituale: eo q'
p' ipsum prestatur via ad consequendum spiritua
le beneficium. Ideo etiam vocatur annexus spū
tuali. extra eo. de iure.

¶ Qualiter ius patronatus transferatur in aliu.
Rñ. fm Hosti. quatuor modis. Primo. quidem
per successionem hereditariam. de quo dictum est
supra. Secundo. ex pmutati'one: quia cum alio spū
rituali permutari potest. extra de rerum p'mu. ad
questiones. r. c. si. Tercio. ex donati'one. extra eo. p
terea. Quarto. ex venditi'one. quia licet non possit
vendi specialiter. extra eo. de iure: tamē transit cu'z
vniuersitate: nisi de ipso specialiter excipiat. ex
tra eodem. ex literis. et. c. cum seculum. Similiter
transit cum vniuersitate in conductione ad firmam
seu ad pensionē. d. c. ex literis.

¶ Vtrum possit pignori obligari. Respo. de hoc
sunt opinionēs. Quidam dicunt q' potest obliga
ri cum vniuersitate. verio: tamen videtur opinio
Inno. q' nec simpliciter: nec cum vniuersitate pot
est pignori obligari. Et hec opinio Inno. potest
verificari ex eo q' creditor: non potest vti re pigno
rata: nec debitor: quando transfuit in creditorem.
Et sic cum neuter possit presentare fieret detrimē
tum ecclesie. quod non debet esse. d. c. cum seculū.

¶ Vtrum possit in feudum dari. Rñ. cum vni
uersitate dari potest. d. c. cum seculuz. S' spūaliter
et expresse fm Hosti. no' pot': q' feudum requirit
homagium: qd est rei temporalis.

¶ Queritur de questione notabili. Supradictum
est q' valet p'sentatio facta a pluribus. nunquid sit
necesse vt conueniat maior pars habito respectu
ad omnes patronos. An sufficiat maior pars: ha
bita comparatione ad minorem partem. Exempla
quatuor sunt patroni. Duo p'sentat vnum. terti'
p'sentat alium. quartus alium. P'sentat' a du
obus: non habet maiorem partem omnium: sed ha
bet maiorem partem habito respectu ad alias p'sen
tationes. Pano. in. c. qñi. extra eo. refert Jo. and.
dicē: q' aut p'sentatio fit ab istis vt a collegio: et tñ
requiritur maior pars respectu totius collegij: aut
isti p'sentant tanq' singuli: vt communiter faci
unt laici qui ex patrimonio habent ius patronat'
et tunc sufficit maior pars respectu aliarum partium.
Et sic intelligit. d. c. quoniam. Et nota singulariter
hoc dictum: quia facit ad multa. vbi enim plures
habent explicare aliquem actum: sp' debes anim
aduertere vtrum habeant hanc potestatem vt col
legium: vel vt singuli. vt primo casu requirat ma
ior ps totius collegij. Secundo vo sufficit maior ps
respectu aliarum partium. Et p' hoc dicit Pano.
q' cessante iure speciali non valet electio rector' fa
cta per scholares: nisi interueniat maior pars tot'
vniuersitatis: nec sufficit maior pars cōparatione
minorum partium. Et ideo si in vniuersitate sunt
L. r. l. eligunt vnū. et. rrv. alium: r' reliqui alium:
nllā e' electio: q' n' repit facta a maiori pte vniuersi
tat': q' scholares eligūt vt collegiū r' n' vt singli. Et

Peculium

et his deciditur alia questio nō minus notabilis. Nunquid patroni debeant simul conuenire in presentationis actu. An vō quisq; possit per se presentare: vel aliqui communalis non vocatis? Joban. an. ex predictis infert. q; si habent presentare vt collegium: debent omnes vocari. als non vocat? posset agere de contemptu: vt in. c. quod sicut. et in. c. bone. de elect. Sed si presentant vt singuli: hoc nō est necesse. Et hoc dictum etiam sequitur Federi. de se. Sed Panormita. dubitat an hoc dictum sit verum per notabilem theoreticam Bart. in. l. omnes populi. ff. de iusticia et iure. vbi dicit q; siue a collegio consensus sit explicandus siue a pluribus vt singulis: dummodo in actu maior pars preiudicet minori parti: semper debent isti esse simul per legem iurisdictionum. ff. de pactis. Et hoc plus placet Panormitano. Nam ex contrario dicto maior pars patronorum posset negligere minorem partem: que si fuisset presens potuisset inducere minorem ad aliam partem. Et pro predictis facit quod notat Barto. in. l. duo ex tribus. ff. de re iudicata. vbi dicit q; si vnus ex tribus: vel pluribus iudicibus dixit opinionem suam in presentia aliorum: nec potuit illos trahere ad suam opinionem: s; recessit et noluit esse presens in sententia ferenda: et alij postea ferant sententiam: sententia est nulla. contrarium tamen tenet Inno. in. c. Raynaldus de testa. quia fm cum in predicto casu perinde est ac si ille esset presens et contradiceret: quo casu valet sententia plurium: vt in. c. fina. de re iudica. et in dicta. l. duo. Sed Panormitanus in. c. causam. el. primo. de offi. dele. putat veras dictum Bart. quia presentia exigitur omnium: quia habent iurisdictionis exercitium pro parte. vnde reperit vñ sententia lata a non habentibus potestatem in solidum. Ad idem allegat textum in. c. cum ab vno. de re iudica. libro sexto. vbi dicitur q; vnus ex pluribus debet ferre sententiam alijs mandantibus. als nō tenet sententia si ille tertius non mandauerit. nec iniam dixit.

Peculium est quadruplex. Quoddam est castrense: quod filius familias acqrit occasione militie a parentibus: vel ab alijs donatur: vel ipse acquirit in militia.

Sed queritur quid si relinquatur predium vt vendatur. et inde sibi emat equos. arma etc. an enumerabitur in castrensi peculio? Rñ. Bart. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. dicit q; sic. Tamen vt plenus ista materia liqueat distinguit. q; quandoq; donatur: vel relinquitur filio. ab eo qui sibi erat notus per militiam: et tunc indistincte in castrensi peculio aggregatur. vt. ff. eodem. l. quinta. Quandoq; donatur ab alio. Et tunc distinguit. Quodam enim sunt res nullo modo apte ad castrense peculium: vt immobilia. Et ista non sunt castrensis peculij: etiam si fuisset expressum: vt est casus in deca. l. si forte. nisi fuisset dictum q; vendatur. vt dictus

est supra. Quodam sunt res omnimode apte ad castrense peculium: vt equi. et arma est tunc erunt castrensis peculij. vt. ff. eo. l. quarta. Quodam sunt res que possunt esse apte ad castrense peculium et ad alia: vt serui. Et tunc in istis distinguit. aut fuerint relicte: vel donate nominati ad hoc: et erunt castrensis peculij. Aut fuerint simpliciter donate vel relicte: et tunc secus. vt. ff. eod. l. simili. Et nota hanc distinctionem: quia est valde singularis. et facit ad multa. Quoddam est quasi castrense. Et dicitur q; si castrense omne quod acquirit filius ex publico: et ex publica causa. vt puta. ex officio aduocatus et notarius. Secus autem si et officio procuratoris: quia non est officium publicum. Item illud: quod querunt carpentarij: seu muratores laboratores in publico non dicitur esse quasi castrense: quia non habent ex publica causa: licet sit salarii publicum. Secus tamen est in ingenijs communis fm Sal. in. l. si. l. de in officio. testamen. Et idem in clericis: quia que querunt ex beneficijs dicitur quasi castrensa. et de eis possunt testari. l. sacrosanctus. l. de episcopo. et clero. Quod verum intelligit beneficijs sine cura. Secus si cū cura. vt est glo. in. c. si. de offi. ordi. li. vi. Et idem dic de eo quod obuenit presbyteris et clericis de officio suo. qui quolibet dicto peculio pater nihil iuris habet. quin potius ipse filius in eo paterfam. censet. vt dicta. l. si. Et ibi etiam habetur. q; id quod lucratur: medicus in quasi castrensi imputat. Idem de magistris liberalium artium.

Sed quid dicemus de aduocatis et huiusmodi: qui nunc non habent salarium ex publico: sed si habent: habent a clientulis: nunquid tale lucrū computabitur in quasi castrensi? Respon. Bart. in lege for. tui. l. de aduocaf. di. indi. dicit q; salaria: que percipiunt aduocati a clientulis succedunt in locum salariorum: que olim recipiebant a publico. Et sic poterunt testari et facere omnia.

Quid autem si aliquis relinquit filiofam. aduocato aliquid ad emendum libros: vel forte aliquā domina dat sibi equū causa eundi: per officia. nunquid istud enumerabitur in quasi castrensi? Respondeo. Barto. in. l. si mulier. ff. de ca. pecc. dicit. q; sic.

Quero. Pone. pater emit filio libros. vtz computentur in quasi castrensi an vero veniant conferendi fratribus? Respon. Bart. in. l. prima. §. nec castrense. ff. de colla. bo. post multa distinguit. q; quandoq; pater emit libros solum nomine filij: non tamen tradidit: nec expressit se donare vel le tunc ille res sunt proprie patris. vt. l. de castrensi peculio. l. prima. libro duodecimo. Nam traditio requiritur vt videatur donare. vt. l. de donati. inter virum et vxorem. l. si filij. Quandoq; pater emit nomine filij et sibi tradidit: vel dixit se illos sibi bros donare. Et hic aduertet. Nam si iste filius erat iam aduocatus vel doctor: tunc tanq; sit quasi castrense peculium non venit in collationem. vt dicta. l. prima. l. de castren. pecu. et. ff. de castren. pecu. l. castrense. Et hoc casu pater non potest istam

donationem rescire. tan
nec venit in collationem
Sed si filius de non erat d
sed libellus. si quidem con
ante patris morte: sic nec
efficiatur in lib. quasi ca
firmatur donatio. arg. l. de
opibus. Similiter non veni
dicit. §. nec castrense. Si v
teq; studium compleatur. t
si castrense peculium. quia
penam: quia non habet
nibus que penam in dic
Rece enim reperiamus q;
repeculium quasi castrense
non reperitur in libellari
eodem privilegio que mag
art. h. r. Et ideo isto casu de
alia simpliciter donacione. que
matur. non venit in collatio
fm Sal. in. l. si. l. de in officio
fm Barto. in. l. cum oportet
fecerunt dicitur quod ex sub
tur. Et glo. ibi dicit. q; hoc dicit
vt comprehendat omne id quod
venit. vt. l. admo. ff. de acquire
vel. c. p. l. sed si plures. §. in ar
Sed quero. Pone. q; pater
vnde de alere. r. ipse ex fructu
et. An istud dicitur profectum
cum oportet: vt referat ibi. Ba
cantur et re patris profectici.
Sed Barto. dicit se intellige
qui datur colono. nam si filius
coleret. pars quam ipse lucratur
et opera sua esset aduentum
Pater pro dicit intelligi de e
ri et fructibus simpliciter. Si
illos quamdam negociationem fa
tus est. tunc esset lucrus et in
certum profectum: vt. l. si ad
lige dicit.
Quero. Quia si pater dedit si
ipse filius in dicitur an an
tam: §. glo. in dicta. l. cum oportet
sic. Sed Barto. dicit. q; glo. ista
fm illa iura. fm que vltra erat
iura bodierna. fm que iura vñ
si acquiritur patri. quia debet
et dedit q; filium. nihil querit
mus. ff. de acqren. possessi. §. si
tunc et facto. nisi poneret filium
iura: tunc enim cum vterq;
interuenit queritur patri. semper
interuenit ipsi filio debetur pro
dicitur alia mercantia quam filius
veneris. Nam lucrum quod d
nec profectum. vnde tamen
in. l. si. §. nec castrense. vbi circa
filij lucrus est casu pecunia p

donationem reuocare. tanq̄ incontinenti valida necueniet in collationem: vt dicto. S. nec castrense Sed si filius ille non erat docto: nec aduocatus. sed scholaris. si quidem compleuit studium suum ante patris mortem. & sic incepit quasi militare. & sic efficiuntur isti libri quasi castrensis peculij. et confirmatur donatio. arg. L. de donatio. l. siue eman- cipatis. Similiter non venient in collationem: vt dicto. S. nec castrense. Si vero pater est mortuus an teq̄ studium compleatur. tunc nō potest dici qua- si castrense peculium. quia qualitas p̄sone hoc nō permittit. quia non habet aliquam ex illis dignita- tibus que ponuntur in dicta. l. si. L. de inoffi. test. Licet enim reperiamus q̄ doctores possint habere peculium quasi castrense & aduocati. tamen hoc non reperitur in scholasticis. nec debent gaudere eodem privilegio quo magistri: vt. l. j. L. de excu. arti. li. x. Et ideo isto casu debemus dicere. sicut de alia simplici donatione. que si morte patris confir- matur. non venit in collationem. & specialiter hoc fauore studentium. Tertium est profectitium. Et fm Barto. in l. cum oportet. L. de bo. que libe. p- fectitium dicitur quod ex substantia patris p̄ficiat- tur. Et glo. ibi dicit. q̄ hec dicitur. & large accipitur vt comprehendat omne id quod occasione patris ob- uenit. vt. l. aditio. ff. de acquirend. hereditate. & de vul. & pu. l. sed si plures. S. in arrogato.

¶ Sed quero. Done q̄ pater dedit filio fundum vt inde se aleret. & ipse ex fructibus fundi lucratus est. An istud dicatur profectitium? Glo. in dicta. l. cum oportet. vt refert ibi Bart. dicit q̄ sic. quia di- cuntur et re patris proficiat. ff. ad trebel. l. balista. Sed Barto. dicit se intelligere illam glo. in fundo qui datur colono. nam si filius ipse suis manibus coleret. pars quam ipse lucraretur ex fructibus: vt et opera sua esset aduentitium dicta. l. cum oportet. Preterea predicta intelligo de eo quod filius que- rit ex fructibus simpliciter. Si enim de fructibus illis quandam negotiationem faciat & ex hoc lucra- tus est. tunc esset lucratus ex sua industria. nec di- ceretur profectitium: vt. l. iij. ff. ad. l. fal. Et ita intel- lige hic.

¶ Quero. Quid si pater dedit filio pecuniam. et ipse filius inde fecit usuras: an hoc dicatur profecti- tium? Glo. in dicta. l. cum oportet videtur dicere q̄ sic. Sed Barto. dicit. q̄ glo. ista posset procedere fm illa iura. fm que usura erat permessa. Sed fm iura hodierna. fm que iura usura est prohibita. ni- hil acquiritur patri. quia de his que acquiruntur ex delicto p̄ filium. nihil queritur patri. vt. l. quod seruus. ff. de acquen. possessi. ff. pro socio. l. q̄ au- tem ex furto. nisi poneris filium fecisse usuras ius- su patris: tunc enim cum vterq̄ teneatur ad resti- tutionem queritur patri. semper tamen dico dedu- cto eo quod ipsi filio debetur pro operis. Et idem dico in alia mercantia quam filius fecisset de pecu- nia patris. Nam lucrum quod attribuitur pecu- nie est profectitium. vide tamen eundem Barto. in dicto. S. nec castrense. vbi circa hoc dicit. quod si filius lucratus est cum pecunia patris sine aliquo

onere suo. tunc dicitur profectitium. Sed si lucra- tur cum pecunia paterna & onere suo. tunc dic q̄ aliquod lucrum attribuitur pecunie tanq̄ profecti- tium. & debet communicari. Aliud vero quod fi- lius querit ex opera sua est aduentitium. dicta. l. cum oportet. Et communis consuetudo est q̄ medie- tas lucri detur persone. alia medietas pecunie at- tribuatur. pro hoc facit. L. pro socio. l. j. Nec Bar- tolus.

¶ Quero. Quid si filius faciens mercantiam iuit in franciam pro mercantia cum pecunijs patris. & occasione huius captiuit benivolentiam regis. qui sibi donauit quedam. An hoc erit profectitium? Specu. videtur tenere q̄ sic. Sed Bartolus in di- cta. l. cum oportet. dicit hoc dictum Spec. esse con- tra casum. l. socium qui in eo. ff. pro socio. Sed idem Bart. in dicto. S. in arrogato. dicit q̄ quicquid fi- lius habet beneficio patris. seu eius occasione. dicitur profectitium. Hoc tamen limitari debz sic. qd filius habet beneficio patris. intellige quando be- neficium patris est causa proxima: vel immediata Sicut verbi gratia. Reperiis filium meum in an- glia. & das sibi aliquid quod non dares nisi ppter me. unde sum causa proxima. Secus si pater esset causa remota. quia propter patrem meum habui noticiam cum quodam domino. diligit me plus q̄ patrem meum. Certe illud quod daretur mihi ab illo domino. non erit profectitium sed aduenti- tium. hanc distinctionem ponit text. in dicta. l. so- cium.

¶ Vtrum autem pecunia data a patre filiosa. di- catur profectitia vel aduentitia? Dic fm Bart. q̄ aut precesserunt merita filij. que si quilibet extrane us fecisset idem habuisset: et tunc erit aduentitia. Et per consequens non comunicanda. & tenet do- natio etiam a principio. nec potest reuocari. Aut non donat ppter merita sed vt filio. Et sic est sim- plex donatio. De hoc vide supra diffuse. Donatio primo. Et an pater usufructuarius si monachaſ extinguatur usufructus quem habet in aduenti- tijs filij. Et an pater teneatur facere inuentarium de dictis aduentitijs. & de donatione facta a patre filio in actu emancipationis. an sit simplex vel ob- causa & multis alijs vide ibi singulariter. Quartū peculij est aduentitiū. qd acquirit ex industria vel donatione facta aliunde q̄ intuitu patris: vel ali- ter aliunde proueniat ex euentu vel fortuna. fallit tamen in rebus que ab imperatore vel augusta do- nantur per. l. cum multa. circa finez. ibi. sed ad simi- litudinem castrensis peculij. L. de bo. que libe. Et quo infert Ludo. q̄ idem est in donatis filio p ali- quem regem: quia quod statutum est generaliter de maiestate imperiali. Idem intelligitur statutuz particulariter de regali maiestate. allegat notata p Innocen. in. c. super quibusdam. de verbo. signi. In aduentitijs tamen filijssami. acquirit proprie- tatem. sed pater habet usufructum donec vixe- rit. nisi sibi remittat usufructum: vel nisi ab ali- quo sibi detur: vel relinquatur hoc pacto: vt ad pa- trem non pertineat usufructus. vel nisi succedat

Pedagogium

Filius vna cum patre in hereditate fratris vel sororis: vel nisi quando pater noluit assentire filio aduenti alicuiam hereditatem: vel nisi patre matrimonium minus legitime soluerit: bona filijs applicetur. vt in autentica. vt nulli iudi. §. quia vero. De predictis vide supra diffuse Donatio primo. Nota tamen qd in bonis paternis filius non habet aliam quam potestatem. nisi quia debet aliter: etiam si esset emancipatus vbi egeret. et aliter sibi comode et honeste prouidere non posset sicut et conuerso. vide supra Alimenta. r. c. Parentes. Et si pater voluntatem patris acciperet de bonis eius. rem alienam contractaret. et sic furtum committeret. Et si in futuro vel post mortem patris haberet vnde restitueret teneretur in conscientia. Nota etiam fm Panoz. in rubrica de pec. de. qd quo ad clericos et laicos ista peculia non videntur differre nisi in aduentio. Et intellige de clericis filijs. Nam p clericatum non eruntur a patria potestate in temporalibus. licet glo. aliud senserit et minus bene in. c. indecori. de eta. et quali. Sed Inno. tenet ibi pimum et coter doc. et pbatur in. c. p. venerabilem. qui fil. sint legi. vbi est spale in epo.

¶ An autem illud quod est laicis aduentitium sit clericis castrense vel quasi? Vide supra. Clericus quarto.

¶ Queritur de questione notabili. Pater filijs fami. commisit crimen propter quod si esset paterfamilias. omnia eius bona publicari deberent. et habet bona aduentitia. An proprietates bonorum aduentitiorum veniant publicanda. vsu fructu ipsorum bonorum apud patrem dimisso. fm qd de iure dimitti debet? Rñ. Quidam dicunt qd sic. Nam iste filius fami. tale delictum commisit. ex quo de iure veniunt publicanda. ergo publicabitur proprietates bonorum aduentitiorum que est propria ipsius filij. vt in dicta. l. cum oportet. Item delicta non debent remanere impunita. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. ergo dicendum est qd publicabitur proprietates bonorum aduentitiorum: ne delictum filij fami. remaneat impunitum. Sed in contrarium est communis opinio doctorum. Et pro hac opinione est Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. in fec. Idem Ange. et Sali. Et ratio est. quia ex delicto filij pater non tenetur de peculio. l. j. §. si filius. ff. de his qui deie. vl. effu. l. iij. §. idem scribit ff. de pec. ergo non publicabitur proprietates bonorum aduentitiorum. Nec obstat quod dictum est primo. qd iste filius fami. tale delictum commisit. Dico qd non sequitur proprietates bonorum aduentitiorum est filij. et filius tale delictum commisit. ex quo de iure bona veniunt publicanda. ergo publicabitur proprietates bonorum aduentitiorum. Nam sic videmus in muliere. que licet tale delictum committat. ex quo de iure veniunt publicanda bona sua non tamen dos publicabitur autem. contra si filij: l. de repu. Si ergo non publicatur dos que est p pium patrimonij mulieris. l. iij. §. sed vtrum. ff. de iuno. ergo eadem ratione non publicabitur proprietates bonorum aduentitiorum. licet sit filij. Non

obstat si dicatur. qd dicta proprietates non est patris ergo eius non interest vtrum publicetur vel non: quia respondeo qd hoc non sequitur. Nam sicut etiam vides in filio habente peculium profectium: quod licet non sit suum. sed patris. tamen eius interest ne illud peculium publice. dicto. §. sed vtrum Sic etiam videmus in dote que licet sit proprium patrimonium mulieris. tamen interest patris ne publicetur. Non obstat qd delicta non debent remanere impunita. hoc fateor. Sed licet in casu nostro filius non habeat bona. in quibus possit fieri publicatio. non tamen delicta remanebunt impunita. sed in persona grauius puniet. Et fundamentum doctorum tenentium hanc opinionem est. qd filius. fa. prohibetur alienare fauore patris. et propterea publicatio est etiam a iure phibita ne delictum filij noceret patri. Et sic alienatio est interdicta filio in fauorem patris. vt probatur in. §. filijs autem. iij. cta glo. que est super ver. sentiant in. l. fi. l. de bo. que li. De istis peculij vide valde pulchra. j. Restitutio. iij.

¶ Vtrum expense facte a patre in peculio filij aduentitio sunt inter fratres communicande? Rñ. Barto. qd aut fuerunt necessarie. vel ad perpetuam vtilitatem. et tunc filio imputabitur: vt. l. fi. l. de bo. que li. Et hoc verum si pater fecit animo repetendi. Secus si fecit animo non repetendi. qd si de animo nescitur. tunc si sunt parui sumptus videat donare. l. vtrum. ff. de do. inter vi. et vro. Si vero sunt magni. Ita qd excedant fructuum quantitatem. tunc videtur habuisse animum repetendi. nisi in causa alimentorum vel simili expendisset. l. alimeta. ff. de ne. gest. Secus si non excedunt quantitatem fructuum. quia tunc etiam videtur donasse. arg. d. l. fi. Si vero dicti sumptus non fuerunt necessarii. nec ad perpetuam vtilitatem. sed solum ad fructuum vtilitatem. tunc non sunt comunicandi quia onera pertinent ad eum. Et idem dicendum de eo quod expeditur in dacijs et collectis cum habeat vsu fructus. Nec obstat illud de viro. l. vni ca. l. de rei vro. ac. §. sed nec ob impensas. quia habet dotem. ppter onera matrimonij. Ideo non debet grauari onere impensarum.

¶ An autem fratres teneantur emendare damnum quod pater intulit in bonis aduentitijs filij? Rñ. Bald. qd aut illa dilapidatio est solum fructuum. et tunc non tenentur. d. l. cum oportet. Nec verum quando pater habet vsu fructum dicti peculij. Si vero dilapidatio concernit rei perpetuam deteriorationem vel intolerabilem lesionem. sic tenent. d. l. cum oportet. §. sed cum tacitas.

Pedagogium vel guida

Pedagogium et eractio. Pedagogium quid sit? Rñ. fm. v. y. pedagogia dicuntur que dantur a transeuntibus in locis constitutis a principe. Guida vero que dantur p conductu p terra alicuius vt securus vadant.

¶ Quot autem modis possint poni ista pedagogia? Rñ. fm Panoz. in. c. sup quibusdam. de verb. sig.

qz tenent modis. Pimo imperatores. Seco regum. c. iij. Et quomodo Panoz. bet una panos. p hoc fa. nerali pect papa. vnde dicitur alle ter. no cecidit concessio. si concilium habet banc potestatem concilium recipit roboratur in. c. significasti. de hereditate de cuius iurisdictione habet vni pacas possidendi. als scem hereditate. non requiritur consuetudo capitul p pofert Panoz. vnum valde c. equi signum specialis p consuetudine tant tempore est memoria. Et quo etiam res: ciuitates possunt pceduntandi spaus. Item restituti tabulones: illa. que li. hinc est tantu tempus. de quibusdam. Et predicta quatuor: quibusdam. Et fm Panoz. c. iij.

¶ Anquid autem reges sint ista pedagogia seu guida? dicit qd non. sed solus imperator. c. super quibusdam. Sed quidam de rege romanorum poratores: et ad hoc non est electionem: ante coronationem perator. sed rex romanorum faceret in. l. vectigalia. ff. de saltem de facto omnes reges pennis est omnes castellum im debet. Idem tenet Panoz. in l. dicens qd bodie reges inferunt eam regnis iura imperatorum: sed predicta exerceat vt imperator bodie in aliquibus communitatibus dicitur hoc pcedere. licet in contrariis in dicta. l. vectigalia. et qd si quis fructus gubellam capis impolitam non tenentur gubelle sine pmissu pncipis: hoc in foenibus secus in cuiuslibet grauamens imponere. et licet. sed idem Bart. in dicta. tenet et posse. qd vectigalia cuius no extat memoria. allegantur.

¶ Sed dubitari potest de guida? dicitur aliquid alicui vt tunc tenent. num quid peccat ruffi? vt tunc transeuntem duca quibusdam. dicit qd licet p illas operas suas. Intellegitur ad hoc. Nam dñi tenentur custodire securus. vt

quatuor modis. Primo quidem p concessiones imperatoris. Seco regum. Tercio lateranēsis cōcilij. Et quo infert Panor. q̄ cōciliū generale habet iura p̄ncipis. p hoc facit. quia in cōcilio generali p̄c̄est papa. vnde dicit ibi Jo. an. 2 bene. q̄ ille ter. nō excludit concessionē solius pape. Nam si cōciliū habet hanc potestatem. ergo et papa. quia cōciliū recipit robur et p̄tatem a papa. vt notatur in. c. significasti. de elec. Quarto vigeo cōsuetudinē de cuius incio nō est memoria. Et talis consuetudo habet vim tituli. quando datur capitata possidēdi. als secus. In propria tamen cōsuetudine. non requiritur titulus. sed quandoq̄ consuetudo capitatur p̄o p̄scriptio. Et quo infert Panor. vnum valde notabile. q̄ reserua p̄ncipi in signum specialis p̄uilegij possunt acquiri consuetudine tanti temporis. de cuius incio non est memoria. Et quo etiam infertur q̄ dñi inferiores ciuitates possunt p̄scribere potestatem legitimandi sp̄rios. Item restituere fame. Item creandi tabelliones 7 illia. que sunt reserua p̄ncipi si subest tantū tēpus. de quo in. d. c. super quibusdam. Et p̄dicta quatuor eliciuntur ex. d. c. super quibusdam. Et fm Panor. nō est alibi textus ita clarus.

Nunquid autem reges citra imperatorem possint ista pedagia seu guidagia imponere? Hostiē. dicit q̄ non. sed solus imperator potest. Et text. in dicto. c. super quibusdam. Ibi regum. intelligunt quidam de rege romanorum qui est electus in imperatorem: 7 adhuc non est coronatus. Nam post electionem 7 ante coronationem non appellat imperator. sed rex romanorum. Et p̄o dicto Hosti. facit ter. in. l. vectigalia. ff. de publi. Hodie tamen saltem de facto omnes reges 7 ciuitates ytalie. 7 q̄d p̄ius est omnes castelli imponūt. quod fieri nō debet. Idem tenet Panor. in. c. in nouam. de cē. li. dicens q̄ hodie reges inferiores p̄scripserunt in eorum regnis iura imperatorum. quo casu possunt p̄dicta exercere vt imperator. Et sic videm⁹ hodie in aliquibus cōmunitatibus ytalie. que videntur hoc p̄scribere. licet in hoc Barto. fuerit contrarius in dicta. l. vectigalia. vbi per illam. l. dicit q̄ si quis fraudat gabellam sine p̄missu p̄ncipis impositam non tenetur deo neq̄ mundo. q̄ gabelle sine p̄missu p̄ncipis sunt extorsiones. Et hoc in forensibus secus in ciuibus. qui possunt sibi ipsi grauen imponere. 7 bursum cōmunē facere. sed idem Bart. in dicta. l. si publicanus. eod. tit. tenet expresse. q̄ vectigaliū exactio p̄scribit tpe cuius nō extat memoria. allegat ad hoc. d. c. super quibusda.

Sed dubitari potest de guidagio. quod est quādo datur aliquid alicui vt tunc ducatur per terram alterius. nunquid peccat rusticus aliquid recipiēdo: vt tute transeuntem ducat? Jo. an. in dicto. c. super quibusda. dicit q̄ licite potest accipere. quia iste locat operas suas. Intelligitur ergo text. de eo qui tenet ad hoc. Nam dñi terrarū tenent territo-

recipe p̄cium. Secus ergo in alijs opas suas locantibus.

Utrum autem pedagia 7 guidagia licite possint peti? Rūdeo fm Ray. Si pedagiū est antiquū et fuit impositum ab his qui potuerunt. Et ex ista causa: vt defensione transeuntium. vel nauigationum: vel patrie 7 huiusmodi recipiens facit id. p̄pter quod fuit impositum. sine scrupulo conscientie potest recipere. Et eodem modo si nescit a quibus fuerit institutum. Putat tamē ab illis qui poterant. 7 ex p̄dictis causis. Et hoc verum si adest consuetudo. cuius incij nō est memoria. als secus vt in dicto. c. super quibusdam. Idem si iste recipiens non laborat modo. nec facit expēsas. quia nō est necesse. paratus tamē est si necesse esset labores et expensas impendere. non solum quas tunc acciperet. sed etiam p̄ius acceptas 7 amplius si oporteret. Si vō pedagiū sit nouum. non potest aliquis ab aduenientibus vel transeuntibus aliquid accipere. nisi certum sit illud a p̄ncipe vel rege statutum: vel alijs de quibus supra p̄pter imminētē necessitatem. Et si aliquid contra formam p̄dictam acceptum est. restituendum puto illi a quo acceptum est. si sciri non potest in p̄ias causas. Dicit etiam Hosti. q̄ si dominus terre qui recipit pedagiū non defendat soluentem in rebus 7 persona p̄posse suo. licet non teneatur ad restitutionem pedagij nisi constaret q̄ hac de causa institutum esset. tenet tamen ad satisfactionē plenariam q̄d plus est. et etiam si inueniat in defectu iusticie. xxiij. q. ij. dñs.

Quor autem requiratur ad hoc vt pedagia sine licita? Sic q̄ sicut ad condendū legem tria requiruntur. vt dictum est supra Lex. ita ad imponendum ista onera. Primum. causa efficiēs. vt sint posita ab his qui habent potestatem. vno quatuor modorum supra positomz. Secūm est causa finalis. vt sez imponatur p̄pter bonum cōmune: vel iustas causas: vt dictum est. Sic tamen q̄ sint moderata 7 non ad grauen subditorum. vt cōmuniter fit in ytaliam. quia non solum pauperes ex huiusmodi collectis immoderatis grauantur. verum etiaz mobiles 7 boni mercatores. Tercium quod requiritur est causa materialis: vt sez instituantur super his que causa negociationis deferuntur. 7 non p̄ his que pertinent ad necessitatem humanam. sez victum eius. Sed de hoc infra dicitur. Istis igit causis existentibus licite dñi terrarū exigunt huiusmodi collectas etiā si tales dñi non laborarent tē. vt dictum est.

Nunquid autem qui faciunt portari bladū vel vinum ad vsu suum vel familie teneantur ad pedagia? Hosti. tenet q̄ de p̄dictis nihil debet solui. etiam si consuetudo sit in contrarium. quia est irrationabilis 7 iniqua. quia non debet solui pedagiū. nisi de rebus que causa negociationis 7 mercimonij vehunt. L. de vecti. l. vniuersi. vbi cōtraueniens decapitari mandatur. Et sic defraudādo huiusmodi pedagia occulte portando talia nō est peccatum. dummodo cessent peruria. mēdacia.

Pena

Utrum xpiani tenent soluere pedagia saracenis: Rñ. fm Ray. Si transeant p terras eorū tēpore trengē. Et ipsi saraceni defendant eos a latronibus huiusmodi: xpiani tenent eis fm statutū pactum: z subtrahendo tenent ad restitutionēz. Nam fides hosti seruanda est. Addit tamen. v. v. q. de pacto. si interueniat: planum est. Sed de statuto est distinguendum. nam p statuta illorum qui p vim occupauerunt. z tenent terram que aliquādo fuit xpianorum: cum ipsi sint malefidei possessores: non obligant fideles: nisi sponte pferant: vel se subiecerint huiusmodi statutis. Secus de illis saracenis qui non sunt violenti possessores: terrarum quas tenent: quia ab huiusmodi pedagijs fraudari nō debet ab aliquo etiā xpiano transeunte. Si vō transeant tempore guerre. aut quando cumq. cum mercibus prohibitis. non tenent eis ad pedagia. Hosti. tamen dicit. non puto q christiani teneant ad soluendum hec pagania. Et hoc videt verius: nisi pactum pcessisset. nō coacte factam vel metu. veruntamen si volunt xpiani habere comoditatem terre saracenoꝝ: oportet q soluant: quia nec aliter saraceni ipsorum trāsī. cum sustinerent. De imponētibz vel exigētibz pedagia clericis. z de multis alijs circa h. ne materia vide singularia s. Excoicatione. r. z. j. Pūmlegiū Et quis possit concedere immunitatem in his. vi de ibi.

Pena. Utrum iudex ecclesiasticus possit imponere penam pecuniariam: Rñ. fm Panor. in. c. licet de penis distinguendo q aut iudex ecclesiasticus vult facere hoc multando: aut penam diffinitive imponendo. Primo casu. dicendum est q sic quia illa magis timet: maxime quia pena certa non est statuta a iure pro contumacia arcenda. vnde pot imponere pout sibi videtur: vt in. c. de causis. de offi. deleg. Secundo casu. quando vult imponere diffinitive. Aut subest statutum: vel consuetudo vt pro quolibet delicto imponatur pena pecuniaria. z non valet quia insurgit dissolutio. Nullam enim delinquens pertimet culpam: cum sperat eam nūmis redimere. r. q. ij. pauper. Aut subest statutum seu consuetudo vt vltra penam iuris imponat pena pecuniaria: z valet: dummodo non cedat ex radice cupiditatis. potest enim ep̄s adiuuare canonem apponēdo nouam penam: vt in. c. ij. de consti. li. vj. Aut non subest statutum vel consuetudo. Et tunc: aut extra iudicium flatus vult exigere pecuniam p delicto. z non potest: quia certi modi sunt in iure statuti procedendi cōtra delinquentes. sicut faciebant illi archidiaconi de quibus in. d. e. licet. qui extra iudicium sine cause cognitione exigebant pecuniam pro delicto commisso. z sustinebant criminosos in delictis recepta pecunia. Aut vult iudex pcedere iudicialiter. Et tunc si certa pena non est imposita: potest imponere pecuniariam. Si vō est certa pena statuta. z tūc si cū cause cognitione voluit illam temperare. pnuiciādo

et potest. Nam hoc videt concessum cuiuslibet iudici cognoscenti de crimine vt ex causa possit temperare penam dum pnuiciat: sed postq. pnuiciat hoc nō potest: vt in. s. notandum. ij. q. iij. et in. l. j. ff. ad turpil. nisi posset dispensare sup illo crimine: vt in. c. atsi clerici. de iudi. nisi esset multa imposita. que potest ppter inopiam rei etiaz ex postfacto temperari vt est tex. notabilis in. l. illicitas. ff. de offi. presi. Adde p dictis aliud dictum Panor. q vbi pena nō est in iure exp̄ssa. debet apponi p̄suetudinaria. Et si iudex excedit consuetudinem dicit excedere modum. ad hoc text. cum glo. in. l. bodie. ff. de penis. Sed cessante consuetudine venit arbitraria.

Sed nunquid ep̄s possit imponere penam pecuniariam laico sibi temporaliter: nō subiecto: Jo. an. post Hosti. sentit q nō. sed debet eam facere in flag. p iudicem secularē. Sed hoc dicitur nō placet Panor. in. d. c. licz. ex quo est casus in quo iudex ecclesiasticus vendicat sibi iurisdictionem in laicum: nō apparet rō quare in casibz p dictis non possit sibi imponere penam pecuniariam: vt in. c. statumus. r. vj. q. j. z. r. vj. q. iij. quisquis.

Quid aut fiet de p dicta pecunia quam iudex ecclesiasticus erigit in casu licito: Hosti. dicit q aut ex statuto imponit pena pecuniaria in casibus pmissis. Et tūc potest iudex illam sibi retinere. Aut non subest statutum. sed iudex ex officio suo in casibus in quibz pot. imponit penam pecuniariam. tūc licet possit sibi retinere. tamen si vult euitare suspicionem cupiditatis. debet deputare in piam causam.

Utrum pena appolita in contractibus: possit erigi a parte seruante contractum: Rñ. Panomi. post Innoc. in. c. suam. extra de penis q sic. etiam in foro penitentiali. etiam si excedat in interesse. dum modo nō fiat in fraudem vsurarum de quo infra. Dura. j.

Querit: pone. Quis est obligatus ad certā quantitatem pecunie: certo die sub pena soluendā. Soluit partem talis debiti infra talem terminum. nū. quid ad penam integram teneatur: Rñ. Panor. vbi s. q. aut obligatio est diuidua: aut indiuidua. Et que dicat obligatio diuidua. z que indiuidua vide Bart. plene in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de ver. obli. Et pp̄e illa obligatio dicitur diuidua. quando solutio partis affert tantam comoditatem respectu partis. sicut solutio totius respectu totius obligatōnis. Exemplum pmissi tibi scribere duos libros sub certa pena. z scripsi tibi vñ. In hoc casu pena trā committitur pro parte: quia ista obligatio est diuidua. cum respectu partis habeas omnem comoditatem ipsius. Indiuidua vō dicitur obligatio. quando solutio partis non affert tantam comoditatem respectu partis. sicut tota respectu totius. Exemplum pmissi tibi scribere vñ librum sub pena. scripsi tibi medicinam hic pena committit in totum. quia scriptura medicinas nō affert tantam comoditatem respectu partis. sicut tota scriptura respectu totius. Ita dic in simili.

[Marginal notes on the right edge of the page, partially cut off and difficult to read.]

An aut de iure canonico possit peti pena respec...

Pone. Quidam sub certa pena contraxerunt adin...

Utrum qui committit furtum: vel defraudat gabel...

Quis de q. notabili. Tertium est quod ubi duo alter...

et tunc iudex habet eligere. ut si dicat. punitur enim iudex...

Periurium. Utrum periurium semper sit peccatum mortale. vide...

Additio Vlt. pe. na mortis dimini...

Utrum pro alijs criminibus sit illata. ad diminiutionem...

Pone. est statutum in ciuitate q̄ quicunq; vendi-
derit rem immobilem: domum: aut possessionem:
teneatur dare tibi pro centenarij. Quidam per mu-
tauit domum vnam valoris librarum mille: cum
alia valoris sex centum. Sed quia altera preponde-
rat: alius refudit pecuniam vsq; ad equalitatem.
puta. vsq; ad. M. libras. que erunt. cccc. libe. Sa-
bellarij petunt gabellam pro pecunia exbursata: pu-
ta. pro dictis. cccc. lib. quia in hoc videtur esse con-
tractus venditionis et emptionis. Queritur quid
iuris: Et patet per predicta q̄ predictus contractus
est contractus permutationis et non emptionis: q̄
interuenit pecunie accessorie. non alterat natu-
ram permutationis. ex quo maior est species q̄ pre-
cium datum. Quod nota. q̄ facit ad multa.

Aliam questionem ponit Panomi. in. c. fi. eo.
tit. Quidam non multum abundans dedit alicui
loco religioso possessionem: vel certum fundum cu
pactione. q̄ alatur a dicto loco per totum tempus
vite sue. De immo fundus perijt casu fortuito. nun-
quid debeat habere alimenta: Dic q̄ sic. q̄ pprie-
tas transiit in locum pium. Et sic damnu cessit si-
bi et no alteri. Et hoc expresse voluit Ly. in. l. ij. de
iure emphiteotico.

Quando duo volentes sua beneficia permuta-
re libere et sine fraude resignant in manu episcopi.
non possunt impediri per illos qui habent literas
apostolicas de beneficijs vacaturis. extra eodem.
c. licet. libro sexto. Et si talia beneficia conferantur
alijs non valet: vt in clem. ne concessione. eode ti-
tulo.

Pignus. Quid sit. Rñ.

Pignus. est obligatio rei licite pro de-
bito facta. fit autem ad maiorem securi-
tatem creditoris. quia tutius est pignori incubere:
q̄ agere in personam: insti. de ob. que ex delicti. na.
S. furti. vnde quando transit in potestatem credi-
toris dicitur pignus. sed qm̄ remanet apud debito-
rem dicitur hypotheca. Sed q̄tum ad actionem
no differunt.

Vnde dicitur pignus: Rñ. a pugno. vñ pprie
dicitur pignus res mobilis tradita de pugno vel manu.
hypotheca vo est obligatio rei immobilis. insti. de
ac. S. inter.

Quot modis et qualiter contrahitur pignus:
Rñ. Directoria libro. ij. dicit. q̄ duobus modis. s.
tacite et expresse. Tacite: vt in rebus ecclesie: quia bo-
na ministri intelliguntur obligata ecclesie pro ad-
ministratione rerum. argu. xij. q. ij. illud. Et si pro
sua necessitate obligauerit librum: vel aliud: no te-
net obligatio. L. si ali. res pigno. da. sit. l. curator.
Et ipse est obligatus ad restituendum. et eius he-
res si aliquid de bonis eius ad eum inde venerit.
als non. extra eodem. ex presentium. Et ecclesia po-
test a quocunq; repetere libere. x. q. ij. hoc ins. Idē
Ber. in dicto. c. ex presentium. Item bona mariti
tacite obligantur pro dote. extra eodem ex literis.
etiam si extraneus. scilicet qui mulierem non habz
in potestate. dotem conferat. L. de rei vxo. actio. l.

vnica. Sed non habet tacitam hypothecam in pa-
rafronalibus. nisi tibi specialiter et expresse prouide-
rit. L. de pac. conuen. super dote. l. vltima. Nec in
donatione propter nuptias. L. qui pos. in pigno-
habe. l. fi. De his vide supra Dos. Item nec ppter
delictum vni sui debet vxo: amittere dotem suam
etiam si commiserit crimen lese maiestatis. L. ad. l.
Juli. ma. l. qui quis. S. vxores. nisi scierit eum be-
reticum quando cōtraxit cum eo: quia tunc amittit
dotem. extra de hereticis. decreuit. lib. vj. Item
si quis tibi dotem pro aliqua promisit. omnia bo-
na sua tacite obligantur. Item qui cum filco contra-
bit: filco tacite bona illius obligantur. L. in quibus
cau. pi. ta. contra. l. j. et ij. Item bona conducto-
ris illata et innecta in rusti. co predicto domino scien-
te: nisi ad tempus inferantur. tacite obligata sunt
domino. q̄uis empta sint ex fructuum precio. L.
in quibus causis pig. tacite contrahatur. l. q̄ntis.
Sed in urbano non distinguitur. Vtrum domi-
nus sciat: vel non. L. locati. l. certi. Item bona tu-
torum et curatorum tacite obligantur minoribus
pro eorum officio: aut si no administrauerūt. L. de
administratōe tutorū. l. p. officio. Item bona patris
tacite obligant filijs pro rebz aduentijs et p̄cis carū
L. de bo. que libe. l. cum oportet. Item bona ma-
tris conuolantis ad secundas nuptias sunt filijs
prioris matrimonij obligata tacite. vt eis restituar
que a patre marito lucrata sunt. L. de secundis nu-
ptijs. hac edictali. Item bona defuncti tacite obli-
gantur pro legatis et fideicommissis. L. cō. dele. l. j.
Item bona pampularij filco tacite obligant in ca-
su quo filcus vxori preferatur. Nam si bona mariti
deficiunt. etiam de rebus dotalibus satisfiet. L. in
quibus cau. pi. ta. contra. l. latis. ergo multo for-
us in clerico conjugato obligato ecclesie. scz erunt
obligata bona eius vxoris. si bona mariti deficiat
fm̄ dir. Expresse vo obligatio dicitur cōventionalis.
idē dic q̄ alia est cōventionalis alia p̄ona. Alia iu-
dicialis. Conventionalis dicitur q̄ sola cōuentioe consti-
tuit. ff. de pig. ac. l. j. Pretoria vo est que fit p̄tore iu-
bente: puta. vt caueatur pro legatis. vel pro dam-
no infecto: vel opere demolendo. Et hec constituitur
per missionem in possessionem: non aliter. ff.
de pig. ac. non est iurum. S. sciendum. Judicialis
est: cum iudex iubet aliquem poni in possessione
ex officio suo: vt mandetur executioni sententia
sua diffinitiuā. Et primo capiuntur mobilia. secun-
do immobilia. tercio. peruenitur ad nomina debi-
torum. extra de re iudic. cum aliquibus. Et de hoc
videtur textus. extra eodez. latoz. vbi dicit Panor-
mitanus q̄ si debitor habet in facultatibus vñ pos-
sit soluere. no debet incarcerationi. sed iudex debet ex-
ecutionem facere in bona sua et procedere per ordi-
nem in bonis suis: vt dictum est: vt habetur in. l.
a diuo pio. ff. de re iudic. Multo ergo fortius non
debet extendi manus ad capturam persone. pro q̄
bonus tex. cum glo. in. l. ij. S. tutores. ff. de suspec-
tuto. et ibi etiam per Barto. licz statuta municipa-
lia aliter prouideant in multis locis. Et maxime
versatur dubium. Nunquid debitor possit se obli-

Dignus

gare ad carceres renuncian do beneficio cessionis: Et Spe. concludit q non licet quida contra. Sed primum sequitur. Barto. in. l. alia. §. eleganter. ff. lo. matri. Nam hoc pactum videtur contra bonos mores. et inducit quandam seruitutem. Et quo posset inferri. q etiam iuramentum non obligaret hoc casu. argu. in regula. non est obligatorum etc. licet in casu iuramenti fide. tenuerit. contrarium. Sed prima opinio videt equior. Si tamen esset aliquis scriptor qui esset suspectus de fuga. qui obligauit se ad scribendum certum librum. posset capi et in carcerem retrudi: vt sic cogatur plicere quod promisit. Et hoc etiam si non renunciaffet beneficio cessionis. quasi videatur electa industria pstone. et non succedat obligatio ad interesse. Idem tenuit Ly. in. l. j. §. qui bo. ce. possunt. et glo. iuris civilis dicit hoc tenendum in fauorem publice utilitatis. in. l. stipulatio. §. sine autem. ff. de no. ope. nun. Et concludit Panor. ibi q p debito civili regulariter non debet quis incarcerari nisi prius condemnatur. et nolit cedere bonis: vt in. d. l. j. Et lz sit condemnatus de debito: non debet tamen iudex incontinenti eum solutionis. et debitor est suspectus de fuga: tunc enim potest incarcerari: vt faciat tutum creditorem: puta. prestando fideiussores: aut pignora. Et intelligit hoc. quando suspicio fuge accidit post contractum debitum. Secus si erat tempore contractus. Nam tunc de se conqueratur. Notat etiam ibi Panor. aliud notabile q in causa civili non debet quis de domo capi. q domus. proa debet cuiq esse tutissimum refugium: vt in. l. pleriq. de in ius vo. et in. l. q in domum. ff. de iniur.

Que res pignori obligari possunt vt non? Rñ. fm Hosten. obligari possunt tam res presentes q future: vt fructus pendentes. partus ancillarum. fetus pecorum. et ea que nascuntur. ff. e. l. et que non dum. Item res corporales et incorporeales: vt cautiones et nomina debitorum. ff. eo. cum conuenit. Item usufructus. ff. eo. si is. Item seruitutes rusticæ: vt. l. ex q diu pecunia soluta non sit. his seruitutibus credito: vtatur. Et si infra certum diem non fuerit reddita credito: vendere vicino valeat. ff. e. sed an vie. sed hic caue ab usura. quia quo ad usum talis conuentio non valet: quia est feneraticia. licz lex pmiserit in dicta. l. sed an vie. vbane autem seruitutes non debent sic pignoriari. Et ratio est: ne ex varietate vsus vtentium. edificia destruantur et inutilia fiant dicta. l. si is. §. si. Pignori autem obligari non possunt res sacre: vt vasa et ornamenta ecclesie vt. l. de sa. san. eccle. l. sancimus nemini. nisi ecclesia supflua vasa habeat. et debitum vigeat: nec aliunde ex rebus mobilibus solui possit: vt. x. q. ij. hoc ius: vel nisi in alijs causis necessarijs in quibus res ecclesie alienari possunt. xij. q. ij. aurum. vide s. Alienatio. Item res ecclesie non possunt pignori obligari. vt in autentica. de ali. et empbi. §. et quoniam

collatione. ix. Item liberi hominis nulla est obligatio. quia contraria est libertati. dicitur. c. latoz. tibi dicit Panormitanus q si quis de facto reciperet hominem liberum in pignus perdit debitum. et aliaz tantam quantitatem tenetur soluere ac etiam debet relegari. vt in autentica. vt nulli iudi. §. quia vero. In casu tamen tenet obligatio liberi hominis: vt in redempto ab hostibus. l. de cap. et postli. re. l. si. Item ob necessitatem famis pater filium obligare potest. vide supra Emptio in si. Non sic e contra: quia magis obligat filius patri. q pater filio: nisi in extrema necessitate essent magis deferendi filij q parentes fm doc.

An quando quis res suas obligat: intelligatur futura? Rñ. de presentibus et futuris sensisse presumitur. l. que res pigno. oblig. possunt. l. si. quia hic agitur de modico preiudicio. Secus si de magno preiudicio: vt in confiscatione bonorum alicuius. quia non veniunt futura. vide supra Jurare in fine. intelligitur tamen etiam in primo casu exceptum omne illud qd specialiter obligaturus non erat. vt vestis suppellectilia que in vsu habebat. et similia. l. que res pigno. obli. poss. l. j. et l. obligatio ne. cum se. ff. de pig. Sed bene intelliguntur obligata iura et actiones. l. de sen. pass. l. si ademptis. et l. casus. Si vo dicat mobilia et immobilia et se momenta. Non ob hoc intelliguntur actiones et nomina seu credita. l. de pac. pig. l. j. Idem dicendum de his qui offerunt ecclesie omnia bona sua. Item qui obligat instrumenta et de agris. et de omnibus que ibi continentur sensisse videtur. l. que res pigno. obli. poss. l. ij. De istis actionibus et nominibus debitorum. vide supra. Alienatio. et dic vt ibi.

Quid pignus remanet obligatum? Rñ. deo fm Dir. q diu etiam vnus denarius remanet ad solvendum. l. de distrac. pig. l. q diu.

Utrum ecclesiastica redditus siue stipendia possint pignoriari vel obligari? Respondeo fm Inno. non pnt obligari spali conuentioe. sed a iudice pro debito canonici. et ex causa iudicati. possunt obligari.

Utrum pignore sibi obligato vti sit usura? Respondeo fm Tho. secunda secunde. q. lxxviii. si pignus sit res aliqua: cuius vsus precio extimari potest: debet ille qui mutuauit computare vsum illius: rei in extimationem eius quod mutuauit. Alioquin idem est ac si pecuniam acciperet pro mutuo qd est usurarium. nisi forte esset talis res: cuius vsus sine precio solet concedi inter amicos. Sicut pater de libito comodato. Et hoc intellige q sit usura si vtaf pignore consentiente debito: si vo eo nolente esset furtum. ff. de fur. l. si pignore.

Quid de expensis factis a creditore in pignore? Respondeo fm Raynuarium. Credito: potest exigere vel compensare non solum expensas quas fecit colligendo fructus: sed etiam quas fecit bona fide circa rem pignoratam: puta colendo fundum vel pascendo iumentum. Et hoc nisi fuerint immoderate. ff. de pigno. ac. l. si seruos. Sed fructus

quis potest vel potest
lorem. extra co. cum contra
Quid si pignus perit vel
ne culpa creditores perire
tenetur. Item si hominis de
bitum. nisi animi sit q amitt
bitorem. Si vo culpa credit
L. de pigno. ac. l. ij. iij. et v. n
dicitur non tenetur nisi de do
antiquissima. nec etiam ten
eratoz. vel nisi sit in mora
Quid ager creditor habet
computare fructus in solute
Rñ. deo fm Ray. potest
nam per actionem pignori
ligens. l. distrac. Item
tate. l. si pignus pig. l. j. et
Utrum creditor cum non
venderet? Rñ. deo fm Ray
si venderet certo tempore
poco. debet creditor denica
venderet potest fm formam
Sed pactum sine de noue
venderet. nisi post manam de
debito vt soluat. Et si non
venderet. Sed si venderet aut
ve nullum pactum fuit. In fine
et vicia dicitur. Item l. q a d
fina iudiciali numeranda. pene
pocantur. ff. de pig. ac. l. iij. con
mpe. l. ij.

Quid si pignore videtur
q erat debitum? Rñ. si hoc v
teli agere ad residuum. Et si
fuerit debitum. l. de iure
L. et contra quem data
pignus sine hypothecaria. Item
creditor contra quemlibet pi
gnos. Ita quidem q si posse
eratum. tunc creditor habet
negotiositate contra debito
re contra possidentem. l. eo. i
conuentione. Et idem si habet titulu
et fraudis conuentionis. l. q. a. se
garam. Sed si non fuit fraudu
teli credito: contra eum agere
tra debito: vt si fideiussore.
ag potest contra pignori pe
L. et contra que datur act
fm Ray. potest agere deo
tra credito: vt vel hereditate
videtur rem sibi pignoratam
Vim et iste possessos tenetur
non solum fructus quos ipsi
magis anteriores pcepter
me. sic soluto residuo. ref
quis cum contra.

Populus.
nos faciunt vnam

quos percipit vel percipere debuit computabit in sortem extra eo. cum contra.

Quid si pignus perijt vel deterioratur? Rñ. si sine culpa creditoris perijt vel deterioratum est: non tenetur. Et nihilominus debitor tenet solvere debitum. nisi actum sit qd amissio pignoris liberet debitorem. Si vero culpa creditoris tenetur creditor. L. de pigno. ac. l. ij. iij. z. v. Reg. usante: tamen creditor non tenetur nisi de dolo. lata. z. leui culpa non aut leuissima. nec etiam tenet de casu fortuito: nisi ex pacto. vel nisi sit in mora.

Quid agat creditor habens pignus. si paratus computare fructus in sortem petit residuum debiti: Rñ. deo fm Ray. potest quidem pecuniã mutuatam per actionem personalem petere. L. de pig. l. quis. z. l. distractis. Item potest pignus alteri pignori dare. L. si pignus pig. l. j. z. ij.

Utrum creditor cui non soluitur possit pignus vendere? Rñ. deo fm Ray. si pactum fuit qd possit vendere certo tempore vel modo vel persone vel precio. debet creditor denunciare debitum. et postea vendere poterit fm formam conventionis. Aliter non. Si vero pactum fuit de non vendendo. non poterit vendere. nisi post trinam denunciationem factam debitori vel soluti. Et si non soluitur: postea poterit vendere. Sed si venderet ante. teneretur furti. Si vero nullum pactum fuit. sufficit una denunciatio. et postea daplo biennio. scz a denunciatione. vel a sententia iudiciali numerando. poterit fieri venditio. hec pbandur. ff. de pig. ac. l. i. cõuenit. z. L. de iure do. impe. l. fi.

Quid si pignore vendito creditor minus accepit qd erat debitum? Rñ. si hoc vendidit bona fide. potest agere ad residuum. Et si plus accepit tenet restituere debitum. L. de iure do. impe. l. fi.

Cui et contra quem datur actio persecutiva pignoris: siue hypothecaria? Rñ. fm Hosti. datur creditor contra quemlibet possessorem. ff. eo l. pignoris. Ita quidem qd si possessio habz titulum lucrativum. tunc creditor habet electionem utrum agat personaliter contra debitorem. vel hypothecarie contra possidentem. L. eo. distractis. z. l. persecutivone. Et idem si habet titulum onerosum. si fuit fraudis conscius. scz quia sciebat rem alijs obligatam. Sed si non fuit fraudis conscius. non potest creditor contra eum agere quousq; egerit contra debitorem z. fideiussorem. z. mandatorẽ. z. postea agi poterit contra pignori possessores.

Cui z contra quẽ datur actio pignoratitia? Rñ. fm Ray. potest agere debitor vel heres eius contra creditorem vel heredem eius vel alium: si forte creditor rem sibi pignoratam in alium transulit. Nam z iste possessor tenetur computare in sortem. non solum fructus quos ipse percipit. sed etiã omnes quos anteriores pceperunt a tpe primi contractus. z. sic soluto residuo. restituere debet pignus. extra eo. cum contra.

Populus. Quot homines faciunt unum populum? Rñ. deo.

decem. x. q. iij. vno. in glo. sicut duo faciunt cõgregationem. extra de elect. c. j. z. tres collegium. ff. de verbo. signi. neratius. Et tamen retinetur in vno. ff. quod cuiusq; vni. l. sicut. vide glo. singularẽ de hoc in. c. j. de post. pre. quam approbant communiter doct. que dicit qd ius vniuersitatis potest remanere in vno solo omnibus alijs mortuis. vel priuatis. Iste tamen solus non posset seipsum eligere. quia notaretur ambitione: Glo. tamen dicit qd collegium non est in vno. Nam deest significatiõ vocis. sed ius collegij bñ conseruat in vno.

Quid autem si omnes mortui sunt. nõ quid extinguatur collegium? vide ibi. Decem autem. aut quindecim faciunt turbam. ff. de vi. bo. rap. l. pretor. la. ij. Quatuor autem vel quinque potest vel decem ones faciunt gregem. ff. de abigeis. l. oues. Ex quibus infertur. qd potest dici populum scandalizari qñ. x. graues z. honesti de popo scandalizant. licet in populo sint etiã mille.

Postulatio quid sit. Rñ.

Postulatio est quedam gracie petitio a superiore facta de promouendo aliquem ad prelationem ad quam de iure communi propter defectum aliquem. vel impedimentum eligi seu promoueri non poterat. Et ex hoc tacite infertur differentia inter electionem z. postulationem. Nam postulatio inuitur gracie. extra eo. c. pe. Electio vero inuitur iuri unde ille qui de iure potest eligi. non debet postulari Et si electores illi postulant nihil agunt. qd debet prouideri ecclesie de meliori quem possunt. z. meliori modo. unde illi qui eligunt cõsentunt in electõ: vt in sponsum z. p electionem inicitur vinculum matrimoniale: vt in. c. fi. de transla. plato. Sed illi qui postulant non cõsentunt in postulatiõ: vt in spõsũ nec inicitur aliqd cõiugij hõ vota sua dirigunt in su periorẽ: vt superior de gra. debeat admittere postulatiõ.

Quis sit postulandus vel nõ? Rñ. fm Hosti. In primis quidẽ nõ potest postulari criminalis: puta parricidius: homicidius: vel inobediens. Tales enim nec eligi nec postulari possunt. extra. e. c. j. z. ij. Itẽ nõ pfectus tacite vel expõse. nõ postulat in regularem platum. sicut nec eligit. extra de elec. cum causam. z. c. cum ad nostram. nisi necessitate instante. qd tunc posset dummodo in regula fuerit cõpetenter instructus. sicut colligit extra de elec. cum monasterium. z. c. officij. Item non postulat episcopus sicut nec eligitur. extra de elec. cum inter. nisi forte sit liberatus. ita qd iam per annuz fuerit liber xxxij. di. cõmuniter. Sed de hoc vide. j. Suspendus. Item nec mutilatus. qd talis omnino inhabilis est. extra de cor. vici. exposuisti. Item nec bigamus: vel irregularis: qd talia z. lilia omnino inhabilem reddunt. Quod si talis defectus est qui nõ reddit omnino inhabilem. admittitur postulatio. Ideo postulari potest si defectus sit in erate. extra de elec. cum nobis olim. Itẽ si defectus sit in ordinibus. Nam ad oēs dignitates hñtes curã postulandus est qui nõ est in sacris. extra de elec. dudũ. el. j. de eta.

Postulatio

et qua a multis. Item si sit defectus in natalibus. extra de elect. in nouit. Item si sit epus. extra eo. c. si. Et si talis eligeret. non valeret ut ibi.

Quod clericus aliene dyocesis sit postulandus vel possit eligi? Rñ. fm Ber. Quis clericus non possit dimittere ecclesias suas sine consensu epoum suorum: nihilominus eligi potest: siue in sua: siue in aliena dyocesi. extra de elec. cum inter.

Quod religiosus debeat postulari vel eligi? Rñ. hactenus fuerunt diuerse opi. Hodie tenet indistincte qd siue in suo monasterio. siue extra. siue etiã ad epalem dignitatẽ eligi debet: vt notat p Jo. an. extra de elec. nullus in. vj.

A quo sit aliquis postulandus? Rñ. si sit episcopus: a papa postulandus est. extra eo. c. si. Si vero patiatur defectum in ordine: vel etate debet postulari ab eo qui in hac parte dispensare potest. vnde si aliquis. xx. annorum postuletur ad dignitates sine cura ab episcopo potest postulari. Si cum cura a papa. Si vero sit defectus qd est clericus aliene dyocesis. vel subest alteri: vt religiosus et huiusmodi non oportet qd postuletur. sed eligi potest: vt dictum est s.

Quis potest postulare? Rñ. fm Hosti. Qui et eligere potest. extra eo. bone. d. ij. extra de elect. in nouit. Et valet si admittitur postulatio: si concursus fuerit. sed si ab omnibus fiat: vel si due partes consentiunt: quia tunc idem est ac si omnes concordarent. alio non facile admittitur. extra de elect. scriptum.

An autem in postulatione sit seruanda forma. c. quia propter. de elec. vt sepe procedatur per viã scripturã et alijs requisitis. de quibus s. Electio. j. Rñ. fm Panoz. in. d. c. quia propter. qd duplex est postulatio. Quedam minus solennis. per cuius admissionem non consequitur postulatus ius prelatore. sed habilitatur vt possit eligi. Et tunc non est seruanda forma. d. c. cum debeat seruari postmodum in electione fienda. Exemplum. Cum postulatur laicus vt faciat se promoueri ad ordinem sacerdotum: vt possit eligi: vel postulatur monachus ab abbate: vt possit eligi. Quedam est postulatio solennis per cuius admissionem consequitur postulatus plenum ius. Ita qd admissio facta per superiores habet vim electionis et confirmationis. Et tunc debet seruari forma. d. c. quia satis. talis videtur electus habito respectu ad ius futurum. Pone exemplum in. d. c. scriptum.

Quis autem sit effectus postulationis? Rñ. dicit Panoz. in. c. j. extra eo. fm doct. qd de iure videtur postulatus habilitatus vt possit eligi. Sed curia romana: vt emittitur circuitus. et ecclesiarum dispensationem. seruat qd admissa postulatione: postulatus consequitur ius ac si fuisset electus et confirmatus. vnde non indiget alia confirmatione: vel electione. Et hoc pbatur extra eo. c. ij. Et intellige hoc in postulatione solenni. Nam duplex est postulatio. scilicet solennis. et non solennis. Solennis dicitur quando postulatur ab eo qui potest super omni impedimento postulari dispensare. Non solennis vero dicitur

quando postulatur ab eo qui non potest dispensare super impedimento. requiritur tamen eius consensus in promotione ratione sui interesse. Exemplum. Canonici volunt eligere monachum in episcopum. Sed quia non potest monachus consentire sine licentia abbatis: vt in. c. si religiosus. de elec. li. vj. Canonici postulant ab abbate vt concedat eis illum monachum. Si enim abbas consentit. hec admissio postulationis non habet vim electionis sed debet de nouo eligi et peti confirmatio electis quia abbas non habet potestatem puidendi ecclesie cathedrali. Idem dic quando canonici petunt filium famularem a patre: quia volunt eum petere in episcopum. Idem in similibus.

Postulantes scienter indigni: sunt priuati ipso iure potestate eligendi et postulandi. extra eo. c. ij. Et quo insert Panoz. ibi. qd sicut habentes potestatem eligendi et postulandi a iure communi. priuantur ipso facto potestate eligendi postulado indignum. ita priuantur habentes potestatem eligendi ex privilegio: si postulant scienter indignum. Et sicut potestas partis delinquentis residet in aliam partem quando eligentes habent potestatem a iure communi: vt in. c. cum in cunctis. et c. cum vintoniensis. de elec. Ita deuoluitur potestas quando eligentes habent potestatem ex privilegio vt in. d. c. ij. Et quo insertur ad questionem. Pone qd potestas eligendi fuit data per canonicos tribus compromissarijs: quorum duo scienter elegerunt indignum: tertius elegit idoneum. Queritur: nũquid valeat electio istius tertij: videtur qd sic: quia potestas duorum residet in illum tertium. Sed contrarium est verum: quia istud capitulum scdm loquitur quando aliqui eligunt collegialiter. ideo tota potestas residet penes eligentes idoneum. Sed in casu promisso compromissarij non eligunt vt collegij. sed vt singuli habentes potestatem a collegio. vnde potestas compromissariorum eligentium indignum deuoluit ad compromittentes: vt in. c. si compromissarijs. de elec. lib. vj. vide de hoc supra. Electio scdo.

Quod per postulationem aliquod ius acquiratur postulato? Rñ. dicit fm Panoz. in. c. bone. d. ij. extra eo. qd postq postulatio est presentata romano pontifici: non possunt postulantes ab ea recedere et alium eligere vel postulare. Sed debet postulantes expectare iudicium pape super admittendo. vel improbando illam postulationem. Et ideo dicunt docto. cum presentatur alteri superiori qui potest illam admittere. Quod placet Panonici. ex idempitate rationis. ne scilicet contrarium agendo videantur illudere superiori. Et ex hoc insertur a contrario sensu qd anteq postulatio sit presentata superiori. possunt postulantes variare inuito postulato. Et ideo qd dicit Inno. et sequunt cõiter doc. qd nuncius missus ad postulationem pntandã superiorem. potest reuocari anteq postulatio sit presentata. tum quia sufficit qd reuocatio pueniat ad ipsius nuncium vel procuratorem. tum et quo postulatio non est presentata admittitur variatio. Et ex hoc

bobes vnam dñam quo ad
inter postulari et electionem
admittit vnam post publicam
ca. publicat. de elec. Sed in
et vnam dñam qd scriptum
et postulatio inde sit lecta. v.
lego pnta. Ratio dicitur
nonem multas ius acquiri potest
videntur hys de quo p
potestatem sibi non est facta
et potestatem inferri. qd qd
noq alteri sit ius qd situm. De
nuncius in electione. Et ubi h
la. Mutare. de re. iur. li. vj.
nos. in. c. cum inter. de elec.
is est alteri questum. Sed
Zamiat in Panoz. dicitur
si inqior et postulantes puen
etiam si postulatio sit pntandã
latum de quo conquerat. cum
scriptum.

Quid aut si fecisset aliqui
cum pntia postulantium. num
res lecta variatõ. Inno. et
nos dicunt qd noq cu non bi
sine nota ambitionis. Et no. l.
et ad. q. Ami. nunc expedit
vbi pferret certum beneficia
illas expensas repetere. Dicitur
illas fecit. nec etias bõit actõs
los illi vt illas expensas face
to nõ out actio. vt in. l. i. ven
ff. mādant. h respectu expen
no. in. c. capitales. de elec. li. v.
dit. in. l. ij. quo ad expensas
q. Pone qd canonici postulan
ut in curia sitas: et emittit
facit multas expensas. Et p
runt sita. Amoc nõ cas roman
apostolice dignitatem. Nam
ad illas expensas sitas. Et p
tuerit mutare illum in alteri
regula mutare. Sed dicit boct
eo. c. pe. et Jo. in. d. ij. h. h. d.
inlatentes anteq electio in pnt
lent alium licet tenet electio
dicitur: tenent ad intellexi. qd
sua ordinat. et potest puen
beneficio puenient. et de un
hoc vt sentit glo. et eo. c. bo
q hoc doc. nõ approbant. qd
tuit in pntato a pnto: cui a
q nos loqmur in postulat
etiam sit in habitis. h postulat
postulantes. vt si fecerit aliqui
et postmodum ipso ordinat
antiqua dicitur: oca nulli ius
dicit eligentes poterit puen
in expensio pperit: vt b
etiam in cõ ordinari: et bo
fial.

habes unam dnam quo ad facultatem variandi inter postulatōz et electiōem. Nam in electione nō admittit variatio post publicatōez scrutiniū. vt in ca. publicato. de elec. Sed in postulatiōe admittit variatio q̄tumcūq; scrutiniū sit publicatum et postulatio inde sit secuta. Satis est enī q̄ nō sit supior p̄tata. Ratio diuersitatis est: q̄ p̄ postulatōnem nulluz ius acq̄rit postulato: cum sit inhabilis. vnde non h̄z de quo p̄querat. nec supior p̄t p̄queri: et quo sibi nō est facta p̄tatio. Et ex p̄dictis p̄t aliud inferri. q̄ q̄s potest sepe variare ante q̄ alteri sit ius q̄situm. Secus si nō est alteri q̄situm: vt in electione. Et in hoc casu h̄z locum regula. Mutare. de re. iur. l. i. vj. Idem habes per Panor. in. c. cum inter. de elec. q̄ gr̄a non reuocatur q̄ ius est alteri q̄situm. Secus si nō est questum. Limitat t̄m Panor. dictum correlarium dicens. q̄ si supior et postulantē p̄ueniūt admittit variatio etiam si postulatio sit p̄tata supior: nec h̄z postulatus de quo conuenerat. cum ius non sit sibi questum.

Quid aut si fecisset aliquas expensas: p̄sertim cum p̄sensu postulantū. nunq̄d possit illas repetere secuta variatōe. Inno. et p̄munit̄r doc. sec̄tes dicunt q̄ nō: q̄ cū non h̄t ius fecit illas non sine nota ambitionis. Et nō. bene hoc dictū. facit enī ad. q̄. Amic̄. tuus expendit aliqd̄ symoniace: vt tibi p̄ferret certum beneficiū. nunq̄d possit a te illas expensas repetere. Dicendū q̄ nō. q̄ iniuste illas fecit. nec etiaz h̄t actōz mandati: si tu mādāses illi vt illas expensas faceret. q̄ ex turpi mādāto nō est actio. vt in. l. si remunerādi. §. rei turpis ff. mādāti. h̄ respectu expensaz postulati. vide q̄d no. in. c. cupiētes. de elec. l. i. vj. Et distingue vt ibi. Dir. t̄m. l. i. q̄uo ad expēlas tenet p̄m. et format q̄. Done q̄ canonici postulauerūt aliquem q̄ p̄pa ut sacanulas suas: et emit equos vt iret romāz: et facit mātinas expensas. Et postea canonici dixerunt sibi. Amice nō eas romāz: nos mutauimus p̄positū et eligim̄ alium. Nam q̄d poterit repetere ab illis expensas istas. Et p̄cludit q̄ sic: q̄ nō poterūt mutare p̄siliū in alteri p̄iudiciū. vt in. d. regula mutare. Et dicit hoc tenere p̄. de sapia. c̄. eo. c. pe. et Jo. lxi. di. §. h̄ aliud. Et plus dicit. q̄ si postulantē ante q̄ electio sit p̄tata eligat vel postulent alium: licet teneat electio: si t̄m fecerūt eum ordinari: tenent ad in fesse: si p̄pter postulatiōez eoz fuit ordinat̄. et p̄t eos p̄uenire: vt ei. p̄uideant de beneficio p̄uenienti. c̄. de iure patro. pastoralis. et hoc vt sentire glo. c̄. eo. c. bone. el. j. Sz panor. dicit q̄ hoc doc. nō approbant. q̄ illud. c. pastoralis. loquit̄ in p̄tato a p̄iono: cui acq̄rit ius ex p̄tatiōe. Sz nos loq̄mur in postulato cui nullum ius acq̄rit: cuius sit inhabilis. h̄ possit saluari glo. q̄ ad istos postulates. vt si fecerūt aliquē ordinari. vt enī eligere. et postmodū ipso ordinato alium elegerūt: tenet t̄m ista electio: cū nullū ius sit illi acq̄situm. Sz isti sic eligentes poterūt p̄ueniri vt p̄uideant p̄m̄o de stipendio p̄petēti: vt h̄at vnde viuē possit et q̄ fecerūt enī ordinari. et hoc voluit glo. in. d. §. h̄ aliud.

Est etiam alius modus p̄uidendi ecclesijs vacantibz vltra duos modos iaz dictos. Nam p̄m̄o ē p̄ electōz. Sec̄do p̄ postulatōz: q̄ d̄z esse p̄ois. et post q̄ est p̄tata supior nō h̄z postulatibz resiliere. Tercius est p̄ noiationē: q̄ d̄z esse solēnis. Et fm̄ Mo. fit q̄n̄ duo vel tres q̄ sunt excellentiores in capitulo. vel alibi noiant pape. et petiūt p̄ collegiū. vt pape. p̄uideat ecclie de aliquo illoz. Et p̄ hanc noiationem q̄dam mō ius acq̄rit noiantis: nec p̄nt nominantes recedere a noiatione post q̄ facta est supior. sicut dicim̄ in postulatiōe. Et p̄ne postulatio fit de vno: noiatio vō de pluribz. et hoc de noinatōe solēni q̄ fit vt dictum est. Nam est q̄daz noiatio non solēnis. l. q̄n̄ ante scrutiniū sciendum aliq̄s noiat̄ inter canonicos tanq̄ bonus et sufficiens. Ista t̄m noiatio non tribuit ius noiatō: h̄z locum p̄ponit in collegio. vt eligat si placet collegio. Vt ep̄us postulat̄ debeat p̄sentire. Rū. fm̄ Jo. an. Ep̄us postulat̄ ad aliam eccliaz sic d̄z r̄dere. Nec p̄sentio. nec dissentio: h̄ in hoc volūtati d. pape me suppono.

An aut cardinalis eligat vel postulet. Rū. fm̄ Panor. in. d. c. bone. q̄ postulat̄. Nam cū sit ecclie romane alligat̄: nō h̄z libez volatum. vnde sicut ep̄us nō p̄t eligi ad aliam sedē: h̄ d̄z postulari. ita etiam cardinalis. Et h̄ac opi. etiaz tenuit Mo. licz Ab. et Egi. tenuerunt p̄m̄o: dicētes q̄ cardinalis non ep̄s p̄t eligi. Et panor. se refert ad notata in. c. ecclia. el. ij. de elec. vbi querit an elect̄ in cardinalem retineat p̄oia b̄nificia. Et distinguit. q̄ aut p̄mor̄ in cardinalē h̄bat p̄us beneficiū curatū: vel aliam dignitatē inferiorē seu offiū. et vacat ipso facto q̄ assumit in cardinalē p̄ ca. de multa. de p̄bē. Nam cardinalat̄ est dignitas seu offiū maximū. Et p̄ adeptōz ipsi d̄nt vacare beneficia curata p̄us adepta. vel dignitates seu p̄sonat̄ inferiorē. Aut h̄bat beneficia minora. vt p̄ta. canonicatū. Et illa non vacant p̄ adeptōz cardinalat̄. etiam si exigerent residentia. Et hoc intelligo in p̄sbytero. vel dyacono cardinali. Nam ep̄us cardinalis rōne ep̄atus p̄dit ipso facto oia p̄oia beneficia. sicut statuit in simplici ep̄o. c̄. de elec. cū in cunctis. §. cum vō. Aut querit nunq̄d p̄mor̄ in cardinalē possit de nouo acq̄rere beneficia in titulum. Et puto q̄ nō si sunt curata. ar. d. c. de multa. Idē si eēt minora beneficia: exigerent t̄m residentiaz. q̄ nō d̄nt p̄ferri beneficia ei q̄ residere nō p̄t. h̄ beneficia minora: residentiaz nō req̄rentia: poterit p̄sbyter. vel dyaconus cardinalis acq̄rere mero iure. in spectata generali p̄suetudine. Sz ep̄us cardinalis acq̄rere non p̄t: sicut nec alius simplex ep̄us. nam si p̄dit p̄oia beneficia vt in. d. c. cum in cunctis. §. for̄: non p̄t de nouo acq̄rere. q̄ turpi eyc̄at̄ r̄. hoc intellige nisi acq̄sitiō admittat̄ ex cā rōnabili. Et panor. in. c. bone. el. j. c̄. e. dicit q̄. c. de multa. h̄z locuz in ep̄atibz et cardinalatibz. et hoc q̄ ad mentē. d. c. licz quo ad vba secus sit. q̄ pot̄ d̄z vacare ipso facto vn̄ ep̄atus p̄ adeptōez alteri. vel cardinalat̄: q̄ vacet vn̄ archidiaconatus p̄ adeptōez alteri dignitatis inferioris. Nouissime vō fuit: vt ep̄us p̄motus in cardinalē nō p̄dat ipso iure ep̄atum.

Predicator

inmo retinet illum in titulum vt prius. nisi papa aliter disponat. Et hoc q; pleriq; consulerunt q; dictum ca. de multa. non habet locum in episcopatibus et cardinalatibus et similibus. vide de hoc sup. Beneficium. j.

¶ A quo aut supiore sit petiti. vt postulatio admittat. Rnd. fm Pano. in. c. fi. et eo. post glo. q; aut postulat quis in epm. et tunc ad solum papaz p;net postulat; admittit. Aut sit postulatio ad inferiores dignitates seu ecclias. Et tunc ad eum ad quem spectat postulationis admissio. q; admisso postulationis h; vim p;firmationis. vt et. c. j. Hoc intellige dummodo apud istum p;firmatorem p;currant duo. Primum. q; possit dispensare in illa dignitate: rone cuius sit postulatio. Max si non potest dispensare: non potest postulationem admittit: cu; ibi req;rat dispensatio. Et ideo si canonici postularit in archidiaconum aliquem habentem. xvij. annos d;taxat: n; poterit ab ep; petere: vt ista postulatio admittat: licet ad eum alis spectet p;firmatio electionis. Ratio q; sup isto defectu etatis n; potest ep; dispensare. vt in. c. vni eo de eta. et qua. li. vj. Secundo requirit q; iste ad quem spectat p;firmatio sit ep;us. Nam vt dicunt docto. et originaliter fuit dictum Innoc. in. c. ij. de eo qui sur. re. or. inferiores prelati contra episcopos non possunt dispensare: nisi in casibus specificis eis p;missis.

Predicator. Scienduz

P q; officium p;ditionis omnibus laicis e; indictum. et de hereti. sic in vno. Item non d; admitti ad p;dicandum q; dicit se p;visione missus a deo: nisi p;bet sicut moyses. p;bauit miraculo. de ple. di. ij. re vera. Sufficit t; ad p;batem l;az testimonia. vnde nec cleric; admittit nisi mitat. et de hereti. cum ex inuictio. Ep; vo vbiq; p;dicare p;nt: nisi ab alieno ep;o in eius diocesi. p;hibeat. Nullus alius pot; nisi ab aplice sede vel ep;o loci hanc habeat auctoritatem. extra de hereti. excom. municamus.

¶ An at si p;dicato; p;dicet in peccato mortali peccet mortalit. Tho. in. iij. videt dicit q; sic. Quo t; ad hoc sufficeret contritio. licet actu tunc non confiteretur.

¶ An aut fr; mendicantes p;uilegiati p; de. dud; de sepul. possint libere p;dicare in plateis et alijs locis p;munibus. R. q; sic. et de hoc est tet. in. d. cle. dudum. in. f. nos at. et j. vbi d; Stratum? et ordinamus vt dictoz ordinum fr;es in ecclijs et locis eoz ac in plateis p;munibus libere valeant clero et populo p;dicare ac ponere vbum dei. illa hora d;taxat excepta: in q; locoz p;lati p;dicare voluerit. vel cora se facere solennit p;dicari. in q; p;dicare cessabunt. p;ter q; si aliud de p;latoz ipsoz voluntate. p;cesserit ac licentia spali; hec ibi.

¶ Querit pmo qd intelligat seu p;hendat sub illis vbiis locis eoz. Glo. dicit quicqd est infra septa vel ambitum etiam in pratis vel ortis et alijs spatijs. Idem Land. et Zen. Et dicit Land. hoc p; sedere etiam si loca sint loge a domib; eoz. cu; in-

disinite dicat de locis.

¶ Secundo quero qd importat verbum. In plateis coib; soluit Zen. intelligend; de plateis locoz in q; morant. Dicit t; q; hec ista etiam h; loca in plateis alioz locoz q; suoz. Als hec vba plateis coib; nihil adderet: cu; p;miserat de locis eoz: maxie. q; h; de fauore agit q; n; d; restringi: h; aplari p; regula odia. Et eo at q; bis p;mittit in his loc; libere p;dicare: dicunt Land. et Zen. q; hoc facit abiq; cuiusc; p;ditione: vel licentia. Idem in simili dicit glo. j. in hac cle. in. f. si vo. in v. libere. dicens q; denotat q; non est necesse l;iaz sacerdotis parochialis b;u. cur? Primum vt velle Jo. mo. Id; tenet Pano. in. c. fi. de po. pla. vbi dicit q; q; d; h;e liberam p;atem qm q; potest sine assensu alterius disponere. Idem dicit in. c. statum? de regula. et dicit hoc esse de mente coiter docto. Item fm Land. isti mendicantes sunt exempti: sic n; sub sunt ordinarijs: q; ad ecclias et loca ipsoz: h; quo ad plateas q; sunt iuris publici. p;nceps. l. papa potest it disponere vt voluit. nulli p;iudicium faciendo. Secus t; de plateis p;uatis fm glo. Max in p;uatis plateis p;dicare non p;nt inuitis eis: q; sunt Idem Pau. et Lar. Ex quo t; infer: q; q; ad hoc non est necesse petere l;iaz ab ep;o. vel p;bytero parochiali vt valeant p;dicare in b;mo; plateis p;uatis. vel alijs locis. h; sufficit petere licentiam ab his: quoz sunt b;mo; platee p;uate: vel loca.

¶ Tertio quero an liceat eis p;dicare tpe interditi in p;dicatis locis. Glo. soluit q; sic. Idem pau.

¶ Quarto. quero in eo q; p;mittit hic fratib; p;dicare. dum t; n; occurrant cum p;lati. de glo. p; latis hic loquit. Glo. dicit q; locum h; siue sunt p;lati iure p;muni: siue p;ncudinario.

¶ Quinto qro. an sub verbo p;lati p;bendant retores eccliaz. Glo. dicit q; non. Idem Pau. Et hoc videt q; hoc nomen p;lati stricte sumat: qd tenet Land. Ste. aut accipit largo modo: vt p;bendant etiam ipsi curati: q; suo mo; sunt p;lati. h; Lar. dicit q; sibi placet opinio glo. Nam ob honorem p;latoz refuat eis. q; hora qua p;dicat n; possunt fr;es p;dicare. P;latos etiam intelligi eos qui b;nt dignitatem cum administratione. q;rum ad hanc cle. Et puto q; sit eius mens loq; de p;lato q; habet iurisdictionem quasi ep;alem. quasi ob hanc superioritatem deferat ei in toto loco. etiam quo ad eos qui sunt exempti. et qui habent p;uilegium p;dicandi.

¶ Sexto quero qd si p;latus velit totam horam matutinalem tenere tam p; missa. q; p; f;mona. Et sic fr;es in toto impedire. Videt q; n; possit. q; hic d; in singulari. de hora n; de horis. It; illa hora t; q; ipse p;dicat: n; de alia. p; hoc q; fauor est in multiplicatione p;dicantium. xvj. di. In nono. P;na t; sunt q; ad hoc. An p;latus p;dicet. an coram se faciat p;dicari solenniter: q; n; refert. an p; se: an per alium faciat. de sen. ex. mulieres. Et no. fm Pau. In eo q; dicit. solenniter. Si enim faceret p;dicari coram paucis. cessaret hec litera. qui t; n; de rogaret sue dignitati. Idem pe. de an.

¶ Septimo quero. qd de vicario. Dicit fm glo. q;

idem est q; de p;lato. Idem
carere vicari; an vt alius
no. vt q; d; dicit aliqui p;la
secus etiam vt vicari; vt
ri. q; in hoc non repitit p;
¶ Quarto qro an ea b;ta
bunt in p;dicare quo ad lo
cessabunt p;dicare q; ad lo
is ecclias. et loca eoz. et p
mutare. vel castro vel villa
re. vel ante se facere p;dicar
tes p;uatis. Et tunc t; m
¶ P;ncipendi. li. vj. de ber
ip; vellunt. p; negoco fid
pot; impedire ne p;dicato;
cont; p; censuram ecclias
¶ Quarto qro an eo q; d;
q; p;dicat b;ta q; p;dicar
te. vel ante. an sufficit volu
h; req;rat l;iaz spalis p; te. l.
l;iaz in quo p;dicare pot; ea
cum b;nt l;iaz spalem eum
¶ Quinto qro an sacerdot
dare licentiaz p;dicandi. R.
solam sacerdotis curati: ve
Et idem de p;latib; datus in
q; ep;us: et p;lati; sing; pot;
cont; in ecclia; p;uatis: p; p;
n; vel ab alijs ip;is ep;is: v
Et etiam si vocat vel inuit
sacerdotib; et p; b;nt placit
obortat l;iaz ab eis: q; et o
ip;? sacerdotis gerit cura
rem q; sacerdotis. Item p;
ter. loquit. Pau. et Zen. in
michilq; Pau. archiep;im b;
onem p;latiaz in ecclijs. et
l;iaz: et ordinare de p;dicato;
q; p;dicato; et. hec p; e.
¶ Sexto qro. qd licet p;
n; an tenet reformare b;na
zah. dicit q; non. nec etiam fm
stratib;: nisi fecerit: non
volentib; et grans reb;ore. r.
ri. p; eo q; se imicuit officio li
ta t; glo. in. c. ad h;am? xvj.
strare. illa t; glo. loq; de fr;
tenet p;nam opinioem.
¶ Septimo qro q; t; m; l;
¶ Glo. intelligit de locis b;nt
vt p;ncudin;: cur; inuicij ni
de are. ponit exempli de cu
t; l;iaz longissima studiu; b;
cessante p;uilegio. q; talis p;
tunc sicut p;uilegium. et de p;
p;ncip; p;mittit do tanto tpe
p; p;latib;: ff. de exte. l. j. h;
l;iaz generalia reliq; arbi
querit sacra scriptura. iur;
¶ Octavo qro de fru
in pau. Pau. cur; tpe noui

idem est q' de plato. Idem pau. Et hoc si vult p'di care vt vicari? nō vt alius platus cui p'pnt ex offi cio. vt q' hēbat aliquaz p'aturam. Item fm pau. secus etiam si vt vicari? vult facere coram se p'dica ri. quin hoc non rep'ntat p'sonam epi.

¶ Octavo q'ro an ea hora q' predicat p'latus cessa bunt isti p'dicare quo ad omnia loca. Pau. dicit q' cessabunt p'dicare: q' ad loca de q'bo p'misit. s. in su is ecclesijs. 7 locis eoz 7 plateis cōibz ex'ntibz in ci uitate. vel castro vel villa vbi ordinari? vult p'dica re. vel ante se facere p'dicari. nō in alijs nec in pla teis priuatis. Cessant tñ in casu capituli. vt offiū. s. cōsp'cendi. li. vj. de hereti. hoc est qñ in q'stores ipsi vellent p'negocio fidei p'grediatōz facere. tunc p'nt impedire ne p'dicatores. aut questuarij p'di cent p' censuram ecclesiasticam.

¶ Nono q'ro. in eo q' diem. In v. p'terq'. p'mittit q' p'dicent hora q' predicat platus. si est de volūta re prelati. an sufficiat voluntas. Pau. dicit q' nō. s' requir' lnia sp'alis p' ter. ibi lnia sp'ali. et sic hēs ca lum in quo p'dicare p'nt ea hora q' predicat platus cum h'nt lnia sp'alem eius.

¶ Decimo q'ro an sacerdotes parochiales possint dare licentias p'dicandi. Rñ. De. de an. q' sic 7 nō solum sacerdotes curati: verū etiam vicarij p'petui Et idem de t'p'alibz datis in casibz licitis. Et addit q' epus 7 platus sup'ior: pōt p'cedere fr'ibz vt p'di cent in eccl'ijs parochialibz. qd intelligit Pau. p'nti ty vel ab'ntibz ipsis ep'is vel p'latis mandantibz. Et etiam si vocati vel inuitati nō fuerint ab ipsis sacerdotibz. 7 p' beneplacitū ipsoz 7 nulla petita v' ob'tenta lnia ab eis. q' ex officio epus 7 alius p'lat' ipsi? sacerdotis gerit curam in ipsis eccl'ijs maio rem q' sacerdotis. Item p' platum sup'iozem de q' ter. loquit'. Lau. 7 Zen. intelligūt archiep'm. Et q' intelligit Lau. archiep'm h'ie mandatū 7 dispositi onem plenariam in eccl'ijs. 7 locis suoz inferiorz p' latorz 7 ordinare de p'dicatoribz faciendis. 7 mittē di questores tē. bec De.

¶ Undecimo q'ro. qd si q's predicat sine lnia pla ti. An teneat restituere bona q' ei collata sunt q'ris zab. dicit q' non. nec etiam fm eum pōt cogi ad re stitutiōez: s' iniuste fecerit: non tñ turpit' acq'siuit a volentibz ei gratis tribuere. Potest tñ aliter puni ri: p' eo q' se iniuscuit officio sibi non p'tinenti. Mo ta tñ glo. in. c. ad iurim'. xvj. q. j. q' dicit. q' teneat re stituere. illa tñ glo. loq'it' de falsis p'dicatoribz. zab. tenet p'iam opinionem.

¶ Duodecimo q'ro q' sunt studia generalia d' q'bo j. glo. intelligit de locis h'ntibz studiū ex p'uelegio vel p'suetudine: cui? in iur' nō est memoria. Et Ja. de are. ponit exemplū de ciuitate padue. q' ex p'sue tudine longissima studiū h'uit: qd dicit sufficere et cessante p'uelegio. q' talis p'suetudo facit aliqd licitum sicut p'uelegium. et de v. li. sup' q'busdam. naz p'nceps p'mittit do tanto tpe: v' p'cessisse 7 reuocal se p'hibitiōz. ff. de exerci. l. j. h' zab. dicit q' q' dicant' studia generalia reliq' arbitrio iudic' vt videat si generalit' sacra scriptura. iura 7 artes ibi doceant.

¶ Tercio decimo q'ro de studio nouello senensi. ita querit Pau. cur' tpe nouiter fuit studiū senis

7 postea destructum 7 nouiter a. xij. annis citra re formatū: 7 itez destructum. Idem dicit Pau. Vi deni cū sit generale fm modū p'missū: 7 in regia ci uitate p'stitutum. q' non in castro. nō in villa.

¶ Quartodecimo q'ro de q'bo f'monibz loquit' ibi in v. f'mones ad clez. dicit Math. in f'monibz de natiuitate dñi. pasche. 7 penth. put i studijs p'sue ut fieri a. tendendam studiōz p'suetudinē. qd p' bat vbum. solent.

¶ Quintodecimo q'ro quō intelligit qd hic d' de p'dicatōe ad funera mortuoz. soluit pau. 7 math. q' intelligit de funeribz magnatū. vel alioz ad q' p'gregat' p'plus: 7 tunc p'dicat. 7 dicit De. de an. q' i istis tribz casibz. s. i funeribz defunctoz. In festis peculiaribz eozundē frat'z: 7 in generalibz studijs cum sit f'mo: p'nt frēs libere p'dicare. qd intelligit zen. vez. etiā ex eccl'ias 7 loca ipsoz 7 plateas cōes Al's. s. in studijs. nihil adderet ad p'cedentia. nec aliqd sp'alitatis induceret. 7 forte dicit' tribz r'ibz p'nt p'currere cū ep'o solēnter p'dicante.

¶ Sextodecimo q'ro de q' p'lato intelligit ille vel p'latus sup'ior. Glo. dicit q' loquit' de sup'iore respec tu subditoz clericoz: nō respectu ep'i. idem Pau. h' Ste. dicit. q' loquit' de sup'iore respectu ep'i. 7 q' inferior: in hoc nō h'z p'tatez. h' Lar. dicit q' sup'ioz dz intelligi de eo q' h'z iurisdic'tōz quasi ep'alem in lo co. Talis etiā etiam si sit inferior: ep'o pōt generalit' ter p'vocare clez.

¶ Decimosextimo q'ro si p'latus p'vocat aliq's de clero. v'puta. doct. vel p'latoz. Glo. dicit secus. q' hec vocatiō nō impedit frēs. nam hic loquit' de ge nerali vocatione. idem zen.

¶ Decimo octavo q'ro q' possit esse cā p'vocandi ge neraliter clez. Lau. 7 Zen. exemplificat. vt q' forte sit cā ex d'icandi aliquos hereticos. vel forte fuit p'grega ta synodus vel h'mōi.

¶ Decimonono. qd si generalit' a prelato p'vocat' p'plus. dicit Pau. non esse locum huic l're. q' aliud clerus. aliud p'plus. Et nota q' ista de. fuit progat a p' de. v. ad fratres S. aug. 7 p' Jo. xxij. ad carne litas.

Prescriptio. Quid est

Prescriptio vel vsucapio. Rñ. est acquisitio dñij p' p'riua possessionē t'pis a lege dif finiti. an tē legum vim capiens: penam negligē tiōz inferens. 7 finē litibz imponens. nec est p'ius naturale. ex q' infert penā negligētiōz 7 finē litibz. qd est rōne naturali p'sonū. vñ nō simplr recedit a iure naturali. q' nō sine cā locupletat' q's ex p'scri ptione cū alteri? iactura. Vsucapio vō est in rebz mobilibz: 7 p'plez triennio. Prescriptio vō in im mobilibz. vt domo. agro. 7 h'mōi. 7 h'z etiā locū in incorp'alibz vt in fuitutibz actionibz 7 h'mōi. vt e' de cā. p'ue. 7 pos. cum eccl'ia.

¶ Que res p'scribi p'nt. 7 q' non. R' generalit' cōes res 7 omne ius p'scribi pōt. ex eo. ad aures. 7. l. d' p'scrip. xxx. vel. xl. an. sicut in rem. Excipiūt q'daz. Primo decime a laico. et eo. cāz. q' laicus non pōt in eis h'ie titulū sicut clericus. In alimonijs tñ p'nt p'cedi paup'ibz. x. q. j. c. pe. 7. vl. Item in criminibz

Prescriptio

nullo unq̄ tpe p̄scribit̄. h̄ pot̄ ex diuturnitate au-
gent̄. et de sym. cum in eccle. Item nō p̄scribit̄ p̄
obedientiam. v̄sitarōz. et p̄curatōz q̄ rōne v̄si-
tatōis debet. et eo. cum nō liceat. et c. et officij. et
et de censu. cū instantia. Et talia q̄dem nō p̄scribit̄
subditus q̄ ea d̄z plato. Alius t̄m p̄t talia p̄scribē
v̄puta. Abbas vel alius p̄latus p̄scribet̄ p̄ ep̄m
circa subditos eius. Et sicut dicit̄ Anno. In hoc
casu l̄z subdit̄ aliquid p̄scribat̄. n̄ t̄m p̄scribit̄ noie
suo: h̄ pot̄ noie alteri? cui de subiectione r̄idet vt
in. d. c. cum ex officij. Item eccle. et cetera sacra vel
loca religiosa. decime. p̄mitie. et oblatōes nullo iu-
re p̄nt a laicis p̄scribi vel possideri. xvj. q. iij. §. p̄t
et de p̄scrip. c. cām q̄. et c. si diligenti. Item nec p̄
votum: q̄n votens teneat ad finē illud obfuare.
et de regula. c. sicut. Et sic p̄ votum religionis nō
p̄dest p̄uetudo nec p̄ religionem. imo etiāz pot̄
q̄dam corruptela. et de elec. cum cāz. et de p̄ben. cū
iam dudum. Item nec p̄ neruū ecclesiasticē discipuli
ne. vt q̄ q̄s possit celebrare pulsat̄ campanis et al-
ta voce tpe iudicij generalis. et de p̄sue. cū inter.
et de sen. ex. alma. li. vi. v̄l p̄nt̄o ex dicit̄ v̄l iudici-
etis publice. et de p̄ul. c. ep̄oz. li. vi. et de. h̄uis. d̄
sen. ex. Itē nec fines seu limites p̄uiciaz l̄ parochi-
az. et d̄ po. c. ff. eo. vbi dicit̄ par. l̄imitatō. q̄ fines
parochiaz de q̄b̄ p̄stat. vel finibz coherētia p̄scri-
bi non p̄nt. Et idem in limitibz ep̄atū. vt glo. ibi.
Et cum tex. loquat̄ generalit̄. intelligam p̄cedere
in omni p̄scrip̄tione. siue sit cū titulo. siue sine titu-
lo. vel p̄ tantum t̄ps de cuius initio nō est memoria
vbi t̄m nō p̄stat legitime de finibz valet p̄scriptio.
In istis t̄m factis antiq̄s non p̄t h̄i defacili p̄ba-
tio necessario p̄cludēs. Ideo admittit̄ p̄sumptiua
p̄batio. facit. l. si arbiter. ff. de p̄ba. Nota t̄m glo.
in. d. c. sup. eo. q̄ non. oia coherētia limitibz sunt
imp̄scriptibilia: h̄ t̄m ea q̄ coherēt p̄ncipalit̄. Ex-
emplū. p̄e limites est p̄dium amplissimum. certe
nō intelligit̄ q̄ totum p̄dium sit imp̄scriptibile. h̄
t̄m illa pars que p̄ncipalit̄ coheret finibz. vnde dicit̄
Jo. an. q̄ de hoc nō p̄t dari. certa regula. h̄ boni
iudicis arbitrio erit. p̄cedendum.

¶ Quid aut̄ sit limes. dicit̄ fm̄ Panor. q̄ est longi-
tudo seu latitudo spacium a spacio distinguens.
Et q̄nq̄ in limite nihil p̄t p̄sistere vt q̄ est valde
strictus. nam solet q̄nq̄ apponi vnus lapis. p̄ limi-
te. h̄ in ep̄atibz et p̄uincijs nō sunt ita stricte. h̄ al-
signat̄ q̄nq̄ flumen. p̄ limite: vel aliq̄s mons. Et
tunc vertit̄ aliud dubium cuius est p̄prietas istius li-
mitis. Nam p̄t attingere q̄ flumen sit ericatum
vel q̄ in monte p̄struat̄ eccle. vel alia domus. v̄n
dubitat̄ ad cuius iurisdicōez ista p̄tincant. Rū. pa-
nor. fm̄ opi. doc. q̄ sibi melior videt̄ q̄ p̄ longitudi-
nem et latitudinem ep̄atū limes censet̄ ipso facto
diuisus. licet actu p̄ bonum diuisus non fuerit
p̄ hoc bonus tex. in. §. Insula. Insti. de rez. diui.
vbi dicit̄ q̄ si insula nascit̄ in flumine distinguente
agros p̄tinet ad p̄prietatem v̄triusq̄ dñi. put̄ acce-
dit ad dictos agros. et si magis accedit alteri: est il-
lius dñi t̄m. Si aut̄ res est indiuisibilis vt eccle.
tunc v̄terq̄ ep̄oz h̄bit̄ ibi iurisdictionem p̄ indi-
uiso. et pariter h̄bunt̄ ibi comoda. et banc opi. te-

neas. l̄z aliquid. facit. l. arbor. ff. cōi. di. vbi p̄t q̄
arbor que nascit̄ in confinibus est v̄triusq̄ dñi.

¶ Donec q̄ aliq̄s possidebat eccleiam iuxta dioce-
sim alterius ep̄i remotam a limite. et flumi? q̄dam
erat limes. h̄ flumini paulatim accedit ad illam ec-
clesiam ita q̄ efficit̄ vicina limiti. Dicit̄ q̄ nihilomi-
nus p̄cedit p̄scriptio. nec em̄ ep̄atus variant̄. p̄t
hoc. h̄c dicit̄. Item Panor. vbi s̄. p̄cludit̄ q̄ ea
q̄ sunt infra limites: limitibz nō coherētia p̄nt p̄-
scribi fm̄ doc. Et satis p̄bat. d. c. sup. eo. p̄ locum a
sp̄ali. Nam p̄bitō vno reliquū p̄cessum eē vt
in. c. nō ne. de p̄sump.

¶ An aut̄ respectu iurium ep̄alium seu parochia-
lium possit vnus ep̄us p̄scribere ius ep̄ale in aliq̄-
bus eccleis sitis in diocesi alterius. Rū. panor. q̄
cum titulo p̄nt p̄scribi. vel p̄ tantum t̄ps de cuius
initio nō est memoria. Et facit̄ p̄ ep̄o fesulano: qui
h̄z in ciuitate florentina vnam eccle. sibi subiectā
cum toto populo illius parochie. ad hoc. c. cū olim
et c. auditis. de p̄scrip. vbi abbas p̄scripsit̄ p̄ ep̄m
omnia iura ep̄alia in certis eccleis. et p̄ hoc dico q̄
remanenti limitibz p̄nt p̄scribi etiā certa ps dio-
cesis. q̄d etiam sensit Jo. an.

¶ An aut̄ limites digutatum secularium possint
p̄scribi: vt sunt ducatus. comitatus et similia. No-
sti. tenet q̄ non. licet dñi et p̄ncipes male obfuent
Nam q̄d die occupant aliena territoria cum gra-
ui iudicio animarū suarū. Rō aut̄ quare p̄dicit̄ li-
mites nō p̄scribunt̄ est: ne termini ep̄atuum vel
parochiaz. vel p̄uinciarū. vel h̄mōi p̄fundant̄. Li-
mes t̄m p̄diorū p̄nt p̄scribi p̄ locum a sp̄ali. xvj.
q. iij. volumus. et eo. q̄ indicante. Item nec liber
homo p̄nt p̄scribi. xvj. q. iij. §. p̄t. Item respu-
blice q̄ sunt in vsu populi romani. vel aliarū ciuita-
tum. vt vie. platee. pontes. aqueductus et h̄mōi.
Et hec fauor publici vsus nō p̄scribunt̄. nec in
toto. nec in pre. vt. ff. de vsuca. l. vsucapione. et c.
de opi. pub. l. p̄scriptio. Item in tributis et publi-
cis functionibz nō carrit p̄scriptio. d. §. p̄t. Et
glo. ea. c. et q. §. poro. dicit̄. q̄ functiones sunt pen-
siones agrorū. Et ciuilibz canon. q̄. l. solui d̄z rei
publice p̄ agris: p̄scribit̄ a colonis. vt in. d. §. po-
test. Itē possessiones agrorū nō p̄scribunt̄ a colo-
nis. vt. l. d̄ p̄scrip. xxx. v̄l. xl. an. l. male agit. Itē
res furtiue vel vi possessē. seu etiam que nascunt̄
ex eis: non p̄scribuntur. vt insti. de vsuca. §. fur-
tiue.

¶ Que autem requirant̄ ad vsucapionem. vide
supra. furtum.

¶ Quot sunt sp̄es p̄scriptōis. Rū. fm̄ Ray. due
sunt. vna est em̄ longi t̄pis. vt. x. annor̄ inf̄ p̄ntes
vel. xx. inf̄ absentes. et intelligunt̄ p̄ntes q̄ sunt in
eadē p̄uincia. h̄ hodie d̄nt̄ intelligi in ciuitate fm̄
Accursium. vt no. l. de p̄scrip. lon. tem. l. cū in
longi. in glo. q̄ etiāz assignat̄ rōem. q̄ hodie singu-
le ciuitates h̄nt sua regimina: sicut olim singule p̄-
uincie. De re v̄o non differt v̄triusq̄ sit vt in. d. l.
cum in longi. Alia p̄scriptio est longissimi t̄pis.
vt. xxx. v̄l. xl. annor̄. Et hec h̄z locum inter laicos
vel p̄natas p̄sonas regularif. d. §. p̄t. Contra
eccle. q̄z qualicūq̄ necessaria est p̄scriptio. glau-

vide sine p̄nata p̄sona. si
am p̄scribat. xvj. q. iij. §. q̄
romana eccle. q̄ quam in
anno. et eo. cum vobis
mane eccle. de eccle. later
¶ Quid sit p̄scrip̄tō rem tu
et de indete abite p̄ alios
scriptio. Et dicit̄ duplici
fuit p̄scrip̄tō abite d̄z
no relatab. vt. l. de p̄sc
in q̄b̄dam.

¶ Que erant̄ in p̄scrip̄
tō. l. bonafides. in istis
sio. et quartum. q̄ res in
bonafides. et hoc est gen
nes bonafides p̄scribē
sp̄ali iure agit. sine cui
xxxij. q. ij. v̄l. v̄l. et
lum ab inicio h̄ntam in
nis. vt. d. c. h̄. et c. v̄l. an
quint̄ bonafides in p̄scrip̄
vt. l. de p̄scrip. lon. tem.
p̄scrip̄tione. xxx. v̄l. xl. an.
ij. §. p̄t. et d. c. v̄l. an
et an. l. cum notissim. et l. si
h̄z dicere leges illas esse cor
na et res veritas. Et fm̄ v̄
fides sufficit̄ ad est tantū a
dic. §. p̄t. et in. d. l. cum
reculum animarū non bab
cio. videant̄ dicere q̄ p̄
cio. xl. annor̄. etiam ab eo
potest̄ intelligi quod p̄
constituit̄ malafides. puta
glabat̄ creditōem sibi ren
in. l. cum notissim. et l. si
non facta aliquem bonafides
credat̄ populum. vel illum q̄
se rem suam alienare sine t̄
croitate. h̄ de vsuca. l. unan
dicit̄.

¶ An autem malafides
p̄scrip̄tō. dicit̄ dicit̄. l. ij. q̄
xl. annor̄ non nocet. d. §. p̄
p̄ntis. Secus in p̄scrip̄
nam t̄m malafides vendit
ctōis nocet. vt in autem. m
res fuit furto. vel vi possess
liberam potestatem domini
nocet̄ nō nocet p̄scribē
§. furtum. cum sit. Item si q̄
in dubium non videt̄ bon
fides q̄ recipiens et credit̄ tra
labere. p̄babit̄ ius alieni
v̄tator. vt dicit̄ cum est sup̄
vsucapionem et non rationat̄
fama: non obfistit bone

no. sine pūata psona. sine ecclesia contra ecclesi- am p̄scribat. xvj. q. iij. S. quas actiones. Excipitur romana ecclesia p̄ quam non p̄scribit nisi spacio. c. annoz. ex eo. cum vobis. 7 Zab. intelligit noie ro- mane eccleie de ecclesia lateranensi.

Quid si possedi rem tuam te p̄ntē p. v. annos. 7 de inde te abūte p̄ alios. v. Rñ. nō est p̄pleta p̄e scriptio. S3 sicut duplicat decennū vbi nullo tpe fuit p̄ntē: sic te abūte dz duplicari q̄cqd de decen- nio restabat. vt. L. de p̄scrip. lon. tem. autentica q̄ si in q̄busdam.

Que exigant in p̄scriptione canonica. Rñ. q̄ tno: s. bonafides. iustus titulus. p̄tinuata posses- sio. 7 quartum. q̄ res sit p̄scriptibilis. Primum dz bonafides. 7 hoc est generaliter: vtz: q̄ s̄m cano- nes bonafides p̄scribentis necessaria est. siue de sp̄iali iure agat. siue ciuili. ex eo. vigilantia. 7. c. fi. 7 xxxij. q. ij. si virgo. 7 requirit bonafides: non so- lum ab inicio s̄ etiam in qualibet parte p̄scriptio- nis. vt. d. c. fi. 7. c. vigilantia. S̄c̄m autem leges re- quir̄ bonafides in p̄scriptione. x. vel. xx. annoz. vt. L. de p̄scrip. lon. tem. autem. malefidei. S3 in p̄scriptione. xxx. vel. xl. annoz. nō requirit. xvj. q. iij. S. potest. 7. d. c. vigilantia. 7. L. de p̄scrip. xxx. vt. d. an. l. cum notissimi. 7. l. si quis emptōis. nisi ve- lis dicere leges illas esse correctas. extra eo. c. fi. Si- cut est rei veritas. Et fm. v. v. vbi req̄rebat bona- fides: sufficiebat eaz tantū ab inicio habuisse vt in- dic. S. potest. 7 in. d. l. cum notissimi. que p̄pter pe- riculum animaz non habet locum. Et si aliq̄ do- cto. videant̄ dicere q̄ p̄scribatur debitum spa- cio. xl. annoz. etiam ab eo qui sciebat se debitorem potest intelligi verum quando ex hac scientia non constituit malefidei. puta. q̄ ex rōnabili causa co- gitabat creditorem sibi remisisse: non petendo pe- iam longum tempus: cum potuisset petere si vo- luisset. s̄ in dubio remittere non p̄sumit: nisi ex amicitia. vel parentela. vel alia coniectura aliud ostendat: cum nemo extimeet rem suam iactare. ff. de p̄ba. l. cum de indebito. Item iuris ignorantia non facit aliquem bonafidei possessorem: vt si q̄s credat papillum vel illum q̄ curatorem habet pos- se rem suam alienare sine tutoris vel curatoris au- ctoritate. ff. de vsuca. l. nunq̄. fm Ray. glo. eius 7 Aldri.

An autem malafides tradentis noceat ipsi ac- cipienti. dicit Direc. li. ij. q̄ in p̄scriptione. xxx. vel. xl. annoz. non nocet. d. S. potest. 7. d. l. si quis em- ptionis. Secus in p̄scriptione. x. vel. xx. annoz. nam tūc malafides venditoris. seu principalis au- ctoris nocet. vt in autem. malefidei. s. all. Item q̄n res fuit furto. vel vi possessa: nisi redierit postea in liberam potestatem domini. al̄s autem malafides auctoris nō nocet p̄scribenti. vt insti. de vsucap. S. furtiue. cum se. Item si quis habeat conscientiam dubiam non videt bonafidei. q̄ hec est bona- fides q̄ recipiens credat tradentem esse dñm. vel habere p̄babiliter ius alienandi. l. q̄ sit p̄curator vel tutor. vt dictum est supra: nisi fuisset dubium scrupulosum 7 non rationabile. quia si ei non con- sentiat: non obliquit bonafidei. vt extra de sen.

ex. inquisitioni.

Et Direc. ad predicta querit. Donec quis dubi- tat an res sit sua. 7 habet iustam eam dubitatio- nis. Respon. q̄ adhuc dicit bonafidei. q̄ hoc casu p̄scribit. licet habeat p̄scientiam dubiam. q̄ ne- scit adhuc an sit aliena. Debet tamen inquirere ab alijs diligenter de re illa. vt sic perueniat ad verita- tem. 7 si inuenit rem illam esse alienaz: statim res- tituat. Idē glo. in. c. fi. ex eo. Idē tenet Bar. in. l. naturalit. ff. de vsuc. d. q̄ talis a principio nō p̄scri- beret. q̄ nō h3 bonafidei: h3 nō hēat malafidei. s̄ talis defectus superueniens nō extinguit vsuca- p̄tionem. quia requirit q̄ firmiter credat se malefi- dei possessorem. allegat Inno. in. d. c. fi. s̄ glo. in. c. q̄n frequenter. S. q̄ si sup. vt lite non p̄tem. in. v. refuata. sentit q̄ dubitans non p̄scribit. Sed pa- nor. in. d. c. fi. salvando opinionem glo. ibi quam dicit esse p̄munem: adducit tex. optimū in. c. si vir- go. xxxij. q. ij. vbi dicit q̄ bonafidei possessor. re- cessime quisq̄ dicit q̄ diu se possidere ignorat alie- nū: cum vō scierit nec ab aliena possessione reces- serit: tunc malefidei p̄hibet.

Quid si quis tempe p̄scriptionis habuit p̄sci- entiam lesam: postea incipiat b̄ie non lesam: nun- quid p̄ hoc est interrupta p̄scriptio. Respon. Dir. q̄ non: quia erronea fuit p̄scientia: vnde eam de- bet deponere. extra de sy. p̄ tuas. bec no. glo. in. d. c. fi. Idem Inno. Vin. 7 Pbi. s̄ Hosti. tenet cō- trarium. s̄ Bar. in. d. l. naturaliter. sequit̄ opinio- nem Inno. d. q̄ ad hoc vt superueniens malafides interruptat p̄scriptionem: oportet q̄ superueniat irrevocabiliter. si em̄ in medio tempe putavi rem alienaz. postea melius informatus putavi eaz me- am: illa malafides que fuit illo medio tempe: vsu- captionem nō impedit fm̄ q̄ etiam iura ciuilia vo- lunt. Sed Panomi. in. d. c. fi. tenet q̄ per super- uenientiam malefidei fuerit conuassata p̄scri- ptio. hoc p̄bat per dictum ca. fi. qd̄ dicit oportere vt p̄scribens in nulla parte temporis habuerit conscientiam rei aliene. facit ad hoc. d. c. si virgo. nec potest dici q̄ conscientia fuerit erronea. immo iustissima cum habuerit concursum cum veritate nam si fuisset sua non esset opus p̄scribere. 7 pos- set attendari q̄ fm̄ canones iste talis nunq̄ p̄scri- bere possit. per. d. c. fi. vel saltem oportet dicere q̄ incepit p̄scribere a tpe quo p̄ legitima indicia sup- uenit bonafides.

Utrum ille qui p̄pleta p̄scriptione incipit b̄ie malam fidem teneat restituere. Theo. dicit q̄ sic quia scit q̄ res sua non est: 7 non dimittit pecca- tum 7c. Et nullus numerus defendit annoz. Ca noniste vō tenent p̄trarium: q̄n non est iam alie- na. imo sua 7 iuste eam possidet: quia iure. xiiij. q. iij. qd̄ dicam. nam iura faciūt hoc meū. hoc tuū. viij. di. quo iure. Item p̄ditor: canonis v̄ legis po- test̄ mihi dare rem alienam 7 tutus ero. ff. de euec. lucius. L. de quadri. p̄scrip. bene a zenone. Adul- tofortius potuit inducere hanc p̄scriptionē in odi- um negligentium. Et hec opinio est tenenda. cuz ex legitima causa hec sit institutū. Si quis tū ha- beret p̄sciam in p̄m: 7 nō posset eā deponē. tene-
kk iij

Prescriptio

ad restitutionem. Et p predicta soluit questio quod
tidi ma quam ponit Donal. in titulo. restituti-
o. Quid aut de filiis illi? q vidente vxore sua du-
xit aliam: tam ipso q supducta sciente impedimē-
tum de filiis susceptis de secundo mrimonio. Nū-
quid pnt succedere in hereditate patris. an teneat
totum restituere filiis pmi mrimonij. aut alijs ve-
ris heredibus. An sufficiat q tñ reddant eis q
teneant se p pacatis: cum paz sufficiat eis: cū iam
pauperes sint. Et cre dūc iam totum amisisse. Et
respondet. si pscripterūt cum bonafide: non tenet
aliq d restituere. maxime si adhuc post pletam p-
scriptōem retinent bonafidem. Si aut non est cō-
pleta legitima pscriptio. tenent totam hereditatē
cum fructibz malafide psumptis restituere qntū-
cumq; oporteat eos mendicare. nisi in qntū fuerit
eis datum vel remissum a veris heredibz. Et hoc
qñ pati sunt hmoi possessores sine dolo z fraude
tōm eis restituere: si velit recipe. z idē dic in l. libo.

V S qz dī possessor bonafidei. Rñ. Bonafides
intelligit cum qz credit tradentē esse dñm: vel hie
ins distrabendi: lz erret in facto. ff. de v. sig. bone
fidei. Et hec bonafides psumit: nisi pbeť pñum.
Quāq; tñ psumit pñuz p denūciatōz. L. de rei vē.
si fundum. vel qz mercať p leges. L. de agri. z cē. l.
quēadmodū. l. ij. vel si emit a pcuratore meo per
collusionem. vel qz emit a pdigo vel luxurioso: cui
bonoz administratio interdicta est. vt. ff. p emp.
l. qui fundum. §. qui sciens. z l. si quis. z ibi dī qz
emens ab eo q statim psumptur? est psumit male
fidei. nec ibi distinguit vtz interdicta sit ei admi-
nistratio. vel non.

V Vtz autem in pscriptioe requiraf iustus titu-
lus. Et dicit iustus titulus omnis actus per quez
solet transferri dñum. Rñ. si ius pñune vel pseri-
ptio nō est p possessore. sufficit bonafides. als ne-
cesse est allegare titulu z pbare. nisi allegaret pseri-
ptio tanti tpsis: cui? in iij memoria nō existit in p-
rium. et eo. epm. l. ij. de hoc vide Ber. in. d. c. si
diligenti. z c. se.

V Vtz in pscriptioe reqraf possessio. Rñ. fm
Dir. qz sic. z dz esse pñuna: qz si intrumpaf posses-
sio: intrupta est pscriptio. xvj. q. iij. §. pōt. et eo. il-
lud. Sed z si fiat intruptio cum lis p litis pstatōz
nō currit amodo pscriptio: qz psumit titubare z
malafidē hie. Idez Jo. an. de re. iu. c. sine posses-
sione. l. vj. Et p dicta pbanē in. d. §. potest. z vide
glo. singularē quā approbant cōiter doc. in. c. vo-
lumus. xvj. q. iij. vbi querit an ille qui pbat pseri-
ptionem teneat pbare se pñune possedisse. z dicit
qz hoc certe impossibile esset pbare. h sufficit pba-
re qz a pñuncio possedit z in fine. z qñq; in medio
Nam extrema tempa sunt qñq; pñideranda in p-
scriptione. h Bar. in. l. celsus. ff. de vñca. dicit suf-
ficere qz pbeť incium possessionis. z alleget nunc
possessio de presenti. quia qui semel possidet presu-
mit possidere. ex quo allegat possessionem ad co-
modum pñum. bec Panormi. in. c. accedenti. b.
de pñni.

V Qualit aut intrumpit possessio naturalē. Rñ.
fm Ray. Pñmo pñundationem maris vel flu-

minis occupantis fundū. Item p violentam de-
iectōz. vel etiaz si res sit a possessore furto sublata.
ff. de vñca. l. naturalit. Item si quocūq; mō amittit
possessionem seu aim deserēdi habuit. ff. de f. vr.
p. si edes. L. dco. Inno. z Ol. z glo. Ray. in sum.
pser. c. t. q. cxxvij. que addit qz solo animo pōt qz
desinere possidere. lz nō possit qz solo aio acq̄re
possessionem.

V Quō aut intrumpaf pscriptio civilit. Rñ. fm
Dir. pluribz modis. Pñmo p libellum pñcipi ob-
latum. z hoc valet in actioe annali tñ. qz post an-
num nō pñt moueri: sicut est actio iniuriar z qdā
alie. vt insti. de ppe. z tem. ac. in pñ. Secō p litē cō-
testatōz. qd hz locum in ppetuis actioibz. z coram
suo iudice. L. ne de sta. defunc. l. pe. Et hoc pdest
ei tñ q eaz fecit. z obest illi tñ p quem fit. ff. de di.
z tem. pserip. l. ij. Ray. tñ dicit qz valet in omnibz
actioibz p. l. si. L. de pserip. xxx. vel. xl. an. Tercio si
non pōt litem ptestari. sufficit iudicem adire z li-
bellum offerre p abūtem. vel cum q pueniri non
pōt aliqua de cā z in querimoniam deducere ius
suum. vel coram iudice ordinario vel coram publi-
cis psonis. et de offi. or. c. pastoralis. z et de ap. si iu-
stus. xvj. q. iij. §. pōt. in dicto tamen ca. si iustus
dicit qz dicta ptestatio: qñ non pōt haberi iuder
pōt fieri coram bonis viris. nec distinguit vtz sint
pñone publice. vel non. Et hoc videt equi? vel ad
domicilium rei: cū iuder hñ non pōt. pponat. z sic
est intrupta pscriptio. d. §. potest. Quarto p sacy-
oraculum oblatum pñcipi. z p executorē postea
subsecuta fuerit pñentio. L. de pseri. xxx. an. sicut
in rem. Quinto p solutōz vsuraz. L. de pseri. xxx.
an. si qz emptionis. per quaz solutionem intrum-
pit pscriptio: que currere videbat p creditorem nō
petentem debitum. L. de pserip. xxx. an. l. cum no-
tissimi. Sexto p secūdam cautōz qñ debitor facit
nouaz cautionem. d. l. cum notissimi. Septimo p
denūciatōz factam colono. et vt li. nō pre. c. qñ. z
fm glo. Ray. Ista denūciatio fit p citatōz factam
de pendo iuri coram iudice sup re quam possidet
nomine alieno. Octauo p synodalem pclamatōz
puta aliqz sacerdos pclamat in generali synodo
vel pñnciali qz aliuz sacerdos tenet rem ecclie sue
extra eo. sanctor.

V Vtz omnes possint pserbere. Rñ. fm Dir. om-
nis q noie suo pōt possidere: pōt pserbere. h qz no-
mine alieno possidet nō pserbit. et. c. si diligenti.
Idē qdam sunt q pseribi non pñt: vt pcarie possi-
dentes. x. q. iij. qz cognouim? Nam per qd cūq;
tñ possideant nō pseribent. xvj. q. iij. clerici. Itē
coloni. vt in. d. c. clerici. z se. Idem vsufructuar?
insti. p qz p. no. acq. §. fructuar?. Nec creditor p-
serbit pigu? L. d pig. ac. l. nec creditores. z hoc idē
est. qz isti noie alieno possident. vnde illi tñ dicit
possidere: quoz noie possidet. et de resti. spo. cum
venisset. Si q vsq; ad. c. annos posses. pbare incū-
m possessionis. i. qz tuo noie possessus est: nō ob-
staret aliq pscriptio. d. ca. clerici. nisi ille q possidet
alieno noie. alij postea tradat possessionē. ff. de ac-
q. pol. l. possiden. §. qz si fuus. Item possent tales
pseribi. nō ab ipso q malafidem hz. h ab illo cui

prohibe. heno. Jo. d. c. de
cum non licet.

In qñ casu nō currit p
pser. Rñ. fm Ray. in sep
q male aliam rem ecclie.
tenet eccliam nō currit pseri-
ptio. l. si in dōtore. Secundo p
pser. pōt. et. c. i. §. r. c. de q
hereticis fuerit. qz tñ qua
byronem? sine pcuratore
caute agere pōt. vt in de. p
Quarto tpe scilicet. et p
statem intelligit tpe scilicet
quia diligenti. Quinto qz
pser. vel in pser. et p
statem. Sed idem tps in q
dicit. dūmodo negligens
soluente vel relaxante v
et in etate pupillari. vt. l.
non est nec. l. h. In. d. m. l. h
nō mō mō. vt p eos no
pser. vel. l. annoz. l. qz dicta.
p pupillaz nulla currit pseri-
ptio. qz est in pte patris.
cūq; l. d. bo. m. l. i. cum a
pō currit tpe mrimonij p
pser. qz ad decem repeten-
tissimo vel marito vgentē
do in rebo. Item qñ quis un-
pser. agere extra de ap. et
gūaz generalen qz ad hoc
beat necessi est vt is cui pseri-
ptio sit ipsam z agere. als non c
cane ecclie non currit pseri-
ptio ecclie caret legitimo
v. c. i. h. quia nō currit pseri-
a plato incepta in firmo. z ill
de pser. pñone. extra eod. aud
Item fm Dir. non currit pseri-
ptio pser. vobis iudicis rei.
pser. vobis et vlt. qz hoc. p
fioralis.

De currit pser. p cur
diu sunt cā. Rñ. nō currit p
pser. de iure. etiam si dū se
agricolis z con. l. hōto. l. ij. r.
Item filiofa non currit pseri-
ptio. nisi ex quo fuerit libera-
nec creditor: nisi ex tñe d
vel aduenēte die. Et quo m
vsq; ad. r. annos: non inq
ne. nisi post illos. r. annos.
id.

De pñilegiu
Rñ. pñilegium
tum pñum
genus est pñilegium. d
en. hō.

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

De pñilegiu aliq d. p
pñone. Rñ. pñilegium

tradidit. hec no. Jo. d. c. clerici. z Ber. extra eod. cum non liceat.

In qbo casibz no currit pscriptio licet no inter- rumpat. Rñ. fm Ray. in septem. Primo tpe plati q male alienant rem ecclie. nam qd ipe vivit tenet eccliam no currit pscriptio p eccliam. xvj. q. iij. si sacerdotes. Secundo tpe vacationis ecclie q petere pot. et eo. c. j. z. c. de qtra. Tercio si plar? et hereticus fuerit. qz tuc quasi vacare intelligit. nec byconom? siue pcurator: a plato sicut? sede vacante agere pot. vt in de. pcuratozem. de pcura. Quarto tpe scismatis. extra eo. cum vobis. Dire. autem intelligit tpe scismatici plati. extra de elect. quia diligentia. Quinto tpe excoicationis ipse plati: vel suspensionis. extra de pcel. p. qz diversitatem. Sicutem tps in quo no potuit agere sub- ductat: dummodo negligens no fuerit in petenda ab- solutione vel relaxatioe vt ibi. Sexto p eum qui est in etate pupillari. vt. L. in q. cau. resti. in integ. non est nec. l. si. In d. tñ. l. si. generaliter di de om- nibz minoribz. vt p eos non currat pscriptio. nisi xxx. vel. xl. annos. licz dicta. l. sicut in rem. dicit q p pupilluz nulla currat pscriptio. Item no currit qd ius qd est in ptate patris. L. de bo. que. li. l. que- curat. L. d. bo. mf. l. j. cum autem. ibi posita. Item no currit tpe matrimonij p vxoiem: q agere non potest quo ad dorem repetendam: nisi soluto ma- trimonio vel marito ygente ad inopiaz. L. de iu. do. in rebz. Item qñ quis iusta ca impeditus non potest agere. extra de ap. et rone. Et dir. facit re- gularz generalem q ad hoc vt pscriptio locum ha- beat necesse est vt is cui ppetit actio: mouere pos- sit ipsam z agere. als non currit pscriptio. Jo va- cante eccliesia caret legitimo defensore. extra ne se. va. c. j. z si. quia no currit pscriptio h bene pnuat a plato incepta infirmo. z illud tempus subducit de pscriptioe. extra eod. auditis. z. c. cum vobis. Item fm dir. non currit pscriptio. si ius no red- dit ppter defectum iudicis rei. h necum est q hoc pbet. vnde est vñe q hoc ptestet. et de of. or. pa- storalis.

Utr currat pscriptio p eum qui aliquid soluit diu sine ca. Rñ. no currit: h potest retinere qd no pstitit de iure. etiam si diu soluerit illud. vt. L. de agricolis z cen. l. litibz. li. xj. z extra de cen. puenit. Item filiosa. non currit pscriptio in rebz aduenti- ciz. nisi ex quo fuerit liberatus a patria potestate nec creditor: nisi existente debiti petendi pditione vel adueniente die. Et quo no. q si credidi tibi. L. vsq ad. x. annos: non incipit currere pscriptio p me. nisi post illos. x. annos. d. l. cum notissimi. S. il lud.

Privilegium quid sit.

Rñ. privilegium est priuati ius indul- tum p ius pmune: nam nisi aliqd indul- geret: no esset privilegium. de v. si. abbate. z extra eo. in bis.

Utr privilegium aliqd pñt qd solum cōtinet ius pmune. Rñ. privilegium tale qñq pcedit. vt

extra de pecu. quia in causis: z non est frustra. h po- tius dat multis ex causis. Primo qz solet magis ti- meri qd spaliter phibet: qz quod generaliter. xxiij. di. c. qz. Item multi qñq sciunt privilegia z igno- rant iura. Item cum frequenter iura male obfuerit ipsa per privilegia innoant. extra de treu. z pa. ca. ij.

Quis possit pcedere privilegium. Rñ. quicunq potest legem facere. z in qbo pot. potest privilegia indulgere vt papa in spualibz. z qñq etiam in tpa- libz vt in terris sue spalis iurisdictionis. vel qñ iurisdictione ad enz deuolueret. De hoc vide s. Illegiti- mus. Et no. fm Ber. q eccliesia romana. siue pa- pa nunq pñeuit aliquem p se privilegiare. ar. L. de sac. fan. ec. l. iubemus nullam. Qued est p eos q dicunt: vel pot? fin gunt se hie privilegia q pos- sint iudicare de rescriptis pape. z q absq eoz ap- probatione no sit pcedendum fm rescripta pape z hñdi. Item pot pcedere privilegia impator in tpalibz. h nunq in spualibz. Item pot pcedere p- uilegium epus. et de reli. do. pstitutus. et de cen. cum venerabilis. dum tñ. faciat de volutate sui ca- pituli. extra de iurepat. pastoralis. de exco. p. sicut vñre. Anulofort? patriarcha. extra de de. no resti. cum ad hoc.

Quis possit pñlegiū interpretari. Rñ. fm Tho. si vba sunt obscura. siue ambigua: tuc eius est in- pteri cui? est pcedere. Et interi negocium suspēdet. de sen. ex. inter alia. z extra de iudi. cum venissent. Si vo non sunt verba obscura vel ambigua. de- bet tunc diligēter tenor pñderari. vt extra eo. por- ro. z. c. receptimus. Et potius insistendum est in- tentioni pñlegij q verbis. extra de verbo. sig. in- telligentia. z. c. in bis. Et qñtum fieri potest lati- sine est interpretanduz. vt extra de dona. cum di- lectus. nisi pñiudicat iuri alieno: quia tunc reduci- tur ad ius commune. extra de consue. c. cum dile- ctus: dum tamen aliquid operetur. Et ob hoc pa- nor. super rubrica de regula. querit de notabili. q. que in facto accidit. Statuto civitatis senensis ca- net q religiosi non possint assumi ad officium cō- munitatis. Demum quidaz qui erat rector: hospi- talis de misericordia: portans vestem certi coloris cuz cruce in pectore fuit extractus de pñonibz. qui prius ante assumptiōem illius regiminis fuit no- minatus z imbrusulatus. Dubitabatur nunquid ad id officium potuisset assumi. Et hec questio vi- sa fuit satis difficilis. Domino pe. de paru. qui tuc legebat in dicta civitate. Sed tamen visus est re- spondisse q existendo in illo habitu non poterat assumi ad illud officium. quia verba statuti debet aliquid operari. vnde si intelligeretur statutum de religiosis stricte sumptis. nihil operaret. cum satis sit iure cautum q nec religiosi nec clerici pos- sunt habere officia secularia. extra ne cleri. vel mo. quasi per totum. Et sic statutum debebat intelli- gi de religiosis largo modo sumptis. Panemita- nus dubitat: an hec decisio sit vera. Nam statu- tū inhabilitans ad officia est stricti iuris. ergo de- bet intelligi in stricta significatione. ar. in dicto. c. cum dilectus. de consue. z in ca. in nra. de iurijis

Utrum ille qui est factus civis alicuius civitatis eo pacto ut collectas et munera non subiret, sit in suo privilegio manutenendus. Jo. an. in. c. per venit. de iur. ec. p. cludit post Hoff. q. sic. l. j. l. de bis q. spon. mu. susce. li. x. Et dicit panor. q. hoc privilegium est irretractabile cum transierit in factum vel q. de quo vide qd no. Bart. in. l. qd semel. ff. de decre. ab or. fa.

An autem domini temporales possint suis subditis concedere privilegia immunitatis tallage et exactio- num. Rñ. Panor. in. d. c. per venit. singulariter tractat istam materiam: ponendo quasdam p- clusiones: quarum prima est. Domini temporales citra imperatorem possunt ab omnibus suis subditis tallage et exactorem in casibus licitis de iure vel consuetudine ap- probatis. de cuius initio non sit memoria. In primis patet hoc p- clusio p. dicta s. in. c. Pedagogum. Secunda p- clusio. non solum imperator sed etiam inferiores possunt immunitatem tallage et exactio- num concedere subditis suis. Differunt tamen in hoc fm Jo. an. Nam si aliquis citra principem p- cesserit hanc immunitatem: non est occasione huius privilegij uni- versitas gravanda. vide fm eum si locus aliquis p- sinit dno dare. l. libras annuat. et dominus terre quibusdam habitantibus ibidem immunitatem p- stitit dicens q. sibi p- iudicare potuit: non uni- versitati. Debet ergo detrabi d. summa. l. libras. illa pars q. in hoc privilegio p- tingebat si privile- gium non hiet. Quod aut restat. p- portionabiliter singulis alijs imponat. de quo remittit se ad nota- ta in spe. in. ti. de censu. Nam si diceremus p- ium sequeret iniustum. quia si singuli sic privilegiaren- tur: paucis exceptis: sequeretur q. totum onus illis paucis remaneret. qd est iniustum et q. q. q. eis impossibile. Si aut talia privilegia ab imperatoribus p- cedant: sunt omnino suanda sicut sonant: dum modo motu. p- p- principis sint p- cessa. secus si am- bitone vel importunitate petentium sint obtenta. Et hoc casu fm eum p- iura intelligi. que videntur bmo privilegia annullare. l. si p- ius vlt. vi. pu. l. fi. et l. vacuatis. l. de decu. li. x. cum sy. Si tamen p- privilegium principis motu. p- p- ccessum uni- versitatem aliquam ledi p- tingeret: est sup hoc ipsi- us principis remedium implorand. p. no. in. c. suggestum. d. deci. universitas est equanimiter de- bet ferre modicam lesionem. q. nec p. modico est restituito facienda. vt in. c. pe. de re. ec. non ali. per hoc tamen non derogat principi. et maxime pote- stati pape. que quanta sit vide s. Papa. Et ex hac conclusione inferunt plura. Primo. q. concessio seu privilegium inferioris non p- iudicat uni- versitati: h. concedenti. Secus in privilegio per prin- cipem concessio. Secundo inferitur q. privilegium concedens immunitatem non valet: nisi sit motu. p- p- concessum. Tu dic hoc verum: nisi sit in re scripto apposita clausula. tali lege non obstante. quia cum sit contra legem non valet: nisi in eo de- ca fiat mēto. vt no. Bart. in. d. l. vacuatis. et in. d. l. fi. Tercio inferit q. inferior a p- ncipe potest in sui p- iudicium immunitatem a collectis concedere. sed non in universitatis p- iudicium. Idem et for-

tius dic quando veniet privilegium in p- iudicium imperatoris. vt in dicta. l. vacuatis. et quod ibi no. glo. Et bis infero ad questionem. An civitas possit hoc privilegium immunitatis alicui concedere. Et qd in decurionibus civitatis. Sol. di- stingue p. Bar. i. l. ij. ff. de iure iur. et d. l. vacua- tis. q. aut querit de ipsis decurionibus: et dicen- dum vt habet in. l. j. l. de decre. decu. li. x. q. docto- ribus. et medicis potest per eos concedi. Alijs vo non. Et dic vt ibi. Respectu vo civitatis distin- gue. q. aut vult concedere in p- iudicium domini superioris: et non potest vt notat glo. in. d. l. vacua- tis. Aut vult concedere in sui p- iudicium: et tunc si vult concedere iam subditis non potest. vt in di- cta. l. ij. nisi fieret concessio aliquibus ex causa. pu- ta. doctoribus. vel medicis. vt in. d. l. j. Aut vult p- cedere non subditis venientibus ad habitand. de nouo in civitate et potest. vt. d. l. ij. et l. pe. ff. de decre. ab or. fa. hoc intellige in civitate non habente iura principis. nam illa potest sicut imperator. vt notat in ca. super quibusdam. de v. sig.

An autem possit civitas imponere collectam. Dic q. no. p. utilitate publica. vt. l. vna. l. de supendi. li. x. h. p. necessitate ipsius civitatis sic. Et idem dic de p- uincia vt notat Bart. in. d. l. vna. et vide glo. notabilem in. l. j. ff. qd cuiusq. viii. Item qd dixi q. nullus citra principem potest remittere collectam in p- iudicium ipsius principis dic hoc vey: nisi ob nimiam paupertatem. tunc enim officiales sup- eractione deputati p- iit remissionem facere. Ita no- tabiliter posuit Bart. post glo. in. l. omnes. l. de annont. li. x. Ultimo no. remediū p- privilegij p- n- cipis. vt implorēt remediū ipsi p- n- cipis. et ponde- ra. q. Jo. an. no. dicit q. subditi possint resistere. h. p- n- cipi supplicare.

Tercia p- clusio q. immunitas sub generalitate cō- cessa nulla specificatione facta: nemine excusat ab oneribus patrimonialibus supportandis. Tu vo di- stingue. vt lan? no. Bar. in. d. l. ij. vbi dicit. q. vbi q. vult plenam immunitatem p- cēq. dz eam hie spāl- ter. et distincte. vt fiat mentio de oib. oneribus reali- bus. et p- sonalibus ordinarijs et eordinarijs. Si enim alicui p- cederet immunitas a muneribus simpli- noribus hiet immunitatem a patrimonialibus. vt in. l. q. immu- nitatem. l. de mu. pat. li. x. et ibi bona glo. Nec in- telligere de muneribus ordinarijs. h. eordinarijs. vt in. l. bi. q. et l. sunt munera. ff. de va. et ex. mu. Item no. p- tinguunt ad honores. vt. l. cui muner. ff. de mu. et ho. Jo. sit cautus q. habet privilegium impetrare.

Quarta p- clusio. q. cūq. dicit collectas seu exactio- nes licitas: hoc p- bare tenet. vt p. legē. vel senatus- consultū. vel p- iudicium principis. l. de va. mu. pu. l. vnica. li. x. vel p- ccessioz a p- n- cipe ex ca. et spāl- im- petrata. l. de supendic. l. vnica. li. x. vel p- p- iudicium diuturnaz no. p. violentiam. h. spon- te cōiter ab omnibus approbatam. l. de cano. lar. ti. l. p- cipit. li. x. Et intellige hoc vltimū q. cōsuetudo tendit in fauorem principis. vt ibi acquiratur collecta. tunc enim valet consuetudo diuturna modo p- d- cto. Unde dicebatur in quadam. l. Conradi.

Privilegiū

quam hodie non habemus, qđ nostri antecessores habuerunt: hie volumus. Illud vđ qđ non habuerunt nullo mō exigemus. vnde aliud puto. cū qđs citra impatoriē velit sibi vendicare ius imponē di ralleas et collectas p̄ p̄suetudinē. Nā tunc cum velit p̄scribere iura refuata p̄ncipi req̄rit t̄pus. de cui' inicio nō est memoria. vt in. d. c. sup̄ q̄busdaz. et hec faciunt ad no. s. Pedagogium.

¶ Quintra p̄clusio. omnes talles et exactōnes generalit̄ sunt dānate p̄ noua iura quo ad clericos. vt in l. federici. hac edictali. S. illicitas. et est ista lex in li. feudoz. De ista materia clericoz vide diffuse s. ex cōmunicatione. ix.

¶ An autē ad ostrendam ciuitatem req̄rat p̄uilegiū p̄ncipis. Rñ. p̄ no. a. doc. in. c. j. de p̄uile. et Panor. ibi. qđ dicit fm̄ Bar. in. l. si. ff. de colle. Illi. et l. ij. ff. de v. sig. qđ non req̄rit p̄uilegiū p̄ncipis. h̄ p̄uilegiū de se p̄nt ostendere ciuitatem. qđ hoc fm̄ eum ē de iure gentium. et hoc v̄i vez. Nā ante fundatōem ecclie. vel creatōz impatorz erant h̄mōi ciuitates etiam apud infideles. Et iō infert Panor. ex illo ter. qđ ad esse ciuitatis nō req̄rit etiam ep̄s. p̄t enī esse ciuitas h̄z nō h̄eat ep̄m. nam vt dictum est anteq̄ creata eēt hec dignitas ep̄alis: ciuitates iaz p̄struce erāt. Nā ante aduentū xp̄i erāt ciuitates et p̄uincie. xij. di. clericoz: Hoc etiam dare patz ex. d. c. j. vbi h̄i qđ maiores ciuitates duntaxat p̄uilegio ep̄atus sunt honorandē: qđ sequit̄ qđ dignitas ep̄alis non d̄z p̄cedi omnibz ciuitatibz: h̄ soluz maioribz et populosis duntaxat: qđ alique erunt ciuitates qđ non h̄bunt ep̄m. Et ex predictis infert ad. q. qđ de facto accidit in ciuitate senaz. vbi ppl̄s sponte ampliauit et plures ciuitatem. An illi qđ veniunt ad loca nouiter inclusa gaudeant illo met p̄uilegio sicut antiq̄: extendendo illam opi. Bart. qđ non req̄rit sp̄alis lnia p̄ncipis. Satis pōt dici qđ sic. Inno. tñ in. c. cum ab eccliaz. de of. or. tenet oppositum. l. qđ ad esse ciuitatis req̄rat lnia p̄ncipis. h̄ p̄mū dictum forte verius. hec Panor. pōtlet intelligi opi. Inno. vbi talis ciuitas esset honoranda ep̄ali dignitate. vt p̄muniter nunc obfuaē in italia nō enī nunc p̄stituit ciuitas sine noua creatione ep̄alis dignitatis. ad quam creandam necessario requirit̄ auctas pape. Secus tñ ddm̄ si qđ dñs vellet p̄struere ciuitatem absq; ep̄o. qđ credo qđ pōtlet. Nā xp̄iani non debent esse minoris auctoritatis qđ infideles. ar. c. cū qui. de preben. li. vj.

¶ An autem cuiuslibet libez sit renunciare p̄uilegio suo. Respond. fm̄ Panor. et eo. si de terra. qđ libez est cuiq; renunciare p̄uilegio suo. dummodo non tangat ius superioris vel tercij. vnde p̄uilegio exemptionis non pōt p̄uilegiatus renunciare sine licentia pape. vt in. c. cum tpe. de arbi. Itēz p̄uilegiū perdit per suam p̄trariam. p̄ p̄feriptionem. p̄ reuocatōem et p̄ abusum. xj. q. iij. p̄uilegium.

¶ An autē bullatio sit de essentia p̄uilegij aplici? Rñ. fm̄ Inno. in. c. p̄stitutus. de rescrip. et archi. et Jo. an. in. p̄hemio. vj. qđ nec scriptura nec bullatio est de essentia. tamen sine bullis non potest p̄-

bari sepe apud peritissimos et subest rō. p̄pter multa absurda que sequerent p̄mittere do. p̄bationem p̄ testes. apud quos difficillimum: imo quasi impossibile esset scire omnem continentiam gratie. et omnem formalitatem tamen non est omnino impossibile. als in nullo p̄uilegio p̄mitteret p̄bationem p̄ testes. qđ tamen p̄mittit. extra eo. cum olim. el. j. vbi ex ter. illo habet. qđ contēta in instrumento perditō p̄bati possunt p̄ testes qđ illud perlegerunt. si deponant de tenore et qđ erat sine vicio nec est necesse. p̄bare de veritate instrumenti. Et dicit Panor. qđ non est alibi ter. ita clarus. vide etiam eundem Panor. in. c. in nostra. de rescrip. vbi tenet opi. dictoz Jo. an. et archi. et d. qđ licet scriptura requirat ad p̄bationem gratie. non est tamen de substantia gratie. vnde mortuo papa qui fecit gratiam: si successerit nondum extractis. non expirat gratia. h̄ successerit debet dare lr̄as faciendo mentionem de p̄decessore. Et ex hoc dicit Bal. in. l. huiusmodi. l. de. ll. qđ si papa verbo p̄nunciat aliquem ep̄m vel abbatem: qđ statim facta p̄nunciatione: ille sic p̄nunciatus: ep̄us est seu abbas: non tamen debent isti recipi. p̄ prelatos: nisi gratiam p̄bent per lr̄as aplicas. als tam gerens qđ canoniceum recipientes: incurrunt penas graues. vt habet in extrauaganti Bonifa. que incipit. Innuente. et in hoc multi errant. Idem Sal. Infert etiaz Panor. in. d. c. cum olim. ex illo ter. aliud valde singulare. qđ p̄tra petentem in nouationem alicuius p̄uilegij seu instrumenti. potest quis de cuius p̄uilegio agit se opponere. et impedire in nouationem si p̄bet de iure suo. Et quia hoc tendit in p̄iudicium alterius. nunq̄ debet in nouari p̄uilegium. siue instrumentum. nisi citatis illis quoz interest. et si non apparet de interesse alicuius. debet fieri edictum generale. vt quicumq; putauerit sua interesse. compareat ad contradicendum. Dicit tamē Panor. in. c. ex parte. extra eo. ex illo ter. qđ quando in nouatio p̄uilegij fit p̄ eum qui potest de nouo illud concedere: non est necesse citare aliquem ad contradicendum ipsi in nouationi. nisi hoc velit facere ad cautelam. sicut communiter fit in curia: non solū in in nouatione p̄uilegiorz. h̄ etiam quando fit transumptio alicuius p̄uilegij. Secus autem si in nouatio fit per inferiores. quia non valet tunc transumptio. seu in nouatio nisi citata parte. seu p̄missio edicto generali. de quo vide in. c. Albius. de testi. Ista tamen in nouatio nullum ius tribuit de nouo. etiam si fiat ab habente potestatem de nouo concedendi. quia in dubio non videt de nouo velle concedere: h̄ius nouum si quod competet confirmare. vt in. c. cum dilecta. de confir. vti. Et ideo si originale erat sublatum. ita et in nouatum. Et predicta nota. quia veniunt multotiens in practica. Nā multotiens fiunt transumpta ex originalibus bullis apostolicis. et nullam fidem in iudicio faciunt. nisi fuerit citata pars. vel nisi p̄missum fuerit edictuz generale. saltem in valuis ecclie. Et ideo necesse est vt in h̄mōi transumpto fiat mentio de h̄mōi citatione. vel edicto.

Quare autē respicit h̄mōi de. c. albius. qđ hoc est qđ est magnum p̄uilegiū qđ non nant. imo magnum in instrumentis. et videt et nec tenent nō sint de materia nō valet. Docentem et legitur magne. Bar. in. et Jo. an. in. de instru. et hoc multum errant. facient tarum ante iudicis. Et abbas. qđ etiam si sit in tanq̄ p̄uilegiū vel in les aduersari. dicit tñ qđ rum iudicis possit. Als in si fuerit p̄ illam qđ ipm̄ p̄s fuerit citata. vel qđ edictu t̄pus obijcat qđ nō fuit. Quidam dicit qđ dicit p̄uilegiū. l. j. et l. op̄mam. l. de p̄b publicatione p̄necat eos v. cus. Vost. ponit tercia op̄m̄ in t̄pus et t̄pa. Nam si p̄uilegiū vtens ea p̄t defra s̄ta in ciuitate p̄batione citatione. qđ solentia fuit suam qua vt in p̄uilegiū sumant solentia acta. h̄ Pa lus hoc bene dicit. P̄uilegiū in publicatione dicit. qđ p̄bis enunciatibus: qđ qđ non pōt inuenire p̄p̄t tua nō facit fidem. vt in uitas certifica nō p̄uilegiū h̄i sit p̄uilegiū: nisi alia p̄uilegiū de publica. Docent enī et in instrum. fallium. et ip̄ illud de est enī qđ p̄ imp̄t̄ si non op̄mam. et loq̄t̄ qđ aliqđ tunc enī in iudicium p̄uilegiū: et ego est de subfama a nō alteram p̄tem nō apper si in publicatione dicit qđ tractu t̄p̄is p̄uilegiū citati canonice nō dicit. P̄uilegiū requisitione facere officia infide de testi. et tenere illud sicut h̄mōi exemptione solam citatione seu edicto. et hoc us esse ultra hoc etiam sicut blicum instrumentum. Et querit qđ possit p̄stitui op̄mandum h̄mōi p̄uilegiū de instru. fm̄ Jo. an. dicit in op̄m̄ hoc potest. et quo t̄m̄. vt in. c. tua. de off. et sig. An autē officialis forane? et de rescrip. rñ h̄i p̄ca

Quare autem requiritur huiusmodi citatio. Rñ. panor. in di. c. albicus. q. hoc est: q. in hac in nonatone sub. est magnus periculum: q. nō min⁹ q. q. testes exami. nant. imo maius cū instrū vel pūlegiū posset eē fallum latent. ⁊ iudex ⁊ notari⁹ defacili nō ppende. rent: cū nō sint de materia informati. Itē dicit voca. ri is cui⁹ infest: vt se opponat si velit. als exemplū nō valebit. Hoc tenent doct. cōiter in. d. c. albic⁹ ⁊ legitime maxime. Bar. in aut. si q. s. L. de edendo ⁊ Spe. in ti. de instru. edic. Et doct. de rota. Et in hoc multi errant. facientes volum. exemplari p no. tariū aucte iudicis. Et plus dicit Inno. in. d. e. albicus. q. etiam si sit instrū qd alium spaliū non tangat: vt pūlegiū vel indulgentia ⁊ sic nō est spā. lus aduersari⁹. dnt tñ p edictum solēnter citari q. rum interesse possit. Als nō valebit exemplatio. ni. si fieret p illum q. ipm pcessit.

Si q. n. n. q. d. facta publicatione psumat q. ps fuerit citata. vel q. edictum emanauerit: cū tra. ctu tps obijciat q. nō fuerit vocat quoz interat. Quidam dicit q. dnt psumi omnia solēnt facta. l. i. ⁊ l. optimam. L. de pben. stip. Alij dicit q. si in publicatione pnteat eos vocatos psumit. Als se. cus. Host. ponit terciā opinionem distinguētem int tpus ⁊ tpa. Nam si publicatio fuit facta ita de. recenti q. vtens ea pōt defacili solēntatem pbare sibi incūbit onus pbandi: nisi exprimat in publi. catione. q. solēntas fuit fuata. Si aut factū est ita antiquū vt impossibilis reddat pbatio. tūc oia p. sumunt solēnt acta. h. Panor. dicit se putare q. nul. lus horz bene dicat. Pamo em dicit q. q. tunc cūq. in publicatione dicat. q. ps fuit citata. nō stat bis vbis enunciatiuis: q. q. aliqd enunciat in instrū qd nō pōt infuere tpe pfecti instrū: vba enūcia. tūa nō faciūt fidem. vt in. d. aut. si q. s. Item solē. ntas extrinseca nō psumit. etiam si longissimum tps sit pteritū: nisi alia psumptio adsit. l. quecūq. ff. de publicia. Notuit em clam q. s. facere publica in instrū fallum. ⁊ sp illud tenuisse in archa. Non est em qd pti imputet si non pdirit. Non ob. d. l. optimam. q. loquit q. aliqd enunciat inter pres. tunc em in pndicium ptiū illud enūciatum p. bat: ex quo est de substātia actus q. agit. h. in casu nfo alteram ptem nō appet fuisse pntem. Secus si in publicatione diceret q. ps fuerit pns. q. tunc tractu tps psumeret citatio: ex q. fuit pns publi. cationi ⁊ nō pdirit. Non ob. rō. Ho. q. debuit de requitione facere psci instrū. vt in. c. significauit. de testi. ⁊ tenere illud sicut exemplare. vidi tamē in hmoi exemplatione solum fieri mentōez de hmoi citatione seu edicto. ⁊ hoc videt sufficere. licet tui us esset vltra hoc etiam fieri de hmoi citatione pu. blicum instrumentum.

Si querit q. s. possit p stare hanc auctem ad ex. emplandum hmoi pūlegiū. Panor. in. c. si instrū def. instru. fm Jo. an. dicit. q. vicarius generalis episcopi hoc poterit. ex quo hz ordinariam iurisd. tionem. vt in. c. tua. de off. vica. Multo ergo forti us epus.

An autem officialis forane q. hz delegatā. vt no. in de. ij. de re scriptis tñ hz eam ad vniuersitatem

causaz: hoc possit. Dicit Panor. quo ad hunc ca. sum hoc non potest.

An autem oporteat ordinarium hic administratō nem. Host. dicit q. sic. h. ipse Host. aliter sentit in summa ⁊ refert Spe. dicere publicatōem instru. menti posse fieri coram defensore curat. vt in au. ten. de defen. ci. s. h. neq. coll. iij. ⁊ coraz ordinario etiam administratōem nō hūte. ⁊ coram delegato ab ordinario administratōem habente. h. Jo. an. in addi. spe. dicit q. vbi hoc fieret de pcedia pūū pcederet illud dictum Hosti. vt sufficiat auctas ordinarij administratōem non hūtis. Als se. cus. Cum sit necessaria citatio. d. c. significauit. q. fieri nō pōt ordinarium administratōz nō hūtem.

Quis autem debeat hmoi pūlegia inspicere ⁊ te. stificari q. dictū pūlegiū omni vicio carcat. Rñ. fm panor. q. iudex dicit diligenter inspicere dicta p. uilegia ⁊ si in nulla pte viciosa repperit. dicit manda. re p psonam publicaz exemplari. Et ex hoc inferet p pacticam hodiernam. Nam tabellio q. transcri. bit attestat q. ipse diligenter insperit. ⁊ nullum vi. cium repperit: qd est officiu iudicis ⁊ nō tabellio nis. vt colligit i. d. c. si instrumēta. Et id debet di. cere q. iudex diligenter insperit. ⁊ nullo vicio re. pto mandant sibi vt exemplat. ⁊ est vtile si no. tarius vult. etiam attestari de suo sensu. q. etiam sibi videbat omni vicio carere. Et ita seruat de cō. suetudine.

An autem ad hmoi exemplatōem requirant plus res notarij. Rñ. fm panor. in. d. c. si instrū. q. vn⁹ solus sufficit cum aucte iudicis vt dictum est. Et hoc pbat p tex. in. d. c. si instrū. ibi p publicam p. sonam in singulari. ⁊ p illum tex. Jo. an. ⁊ Spe. re. probant opinionem quozdam q. tenuerūt requi. quatuor seu tres tabelliones. qd est falsum: vt ibi vides. licet hoc sit cōmendatū. ad maiorē caute lam. maxime qm fit in abūtia pti. Et p dicta no. q. pulera. Dicit tñ panor. in. d. c. albic⁹. q. p dicta intelligunt qm alius notari⁹. s. q. nō scripsit pūle. giū vel instrū. vult exemplare. nam tūc requit p dicta solēntas. Sec⁹ si ille notarius q. fuit roga. tus de instrū vult exemplare. nam tunc nō requit alia solēntas: q. vn⁹ vt instrū. licet multa sint ex. empla. vt no. doc. in. d. c. si instrū.

Qualiter autem pphendat falsitas ipsius pūlegij seu bulle apostolice. Dicit multis modis. Pamo si bulla falsis lris apponat. Secdo si filum ex vera bulla cūbat ex toto. ⁊ p aliud filum immixtum fal. sis lris inserat. Nam foramen vere bulle subleuat supius ⁊ inferius cum subtili instrū: ⁊ sic cūbat fi. lum de vera bulla ⁊ immittit filum falsis lris ⁊ vt nihil appeat falsitatis: foramina subleuata cū par. uo malleo leuū pūdunt. Tercio scindit filum sū plicatura vere bulle. ⁊ sic extrahit filum de vera li. tera. quo facto ipsum filum scarpit ⁊ postea immi. tit filum falsis literis ad modum pmax: replica. tis. ⁊ filo similis canapis restaurat scissura. Quar. to. quali simile secundo subleuatur foramen vere bulle ex superiori parte tū. sed vt inferiori non tā. git. subleuato vō foramine superiori bulle. scindi. tur altera pars fili pendens quali in medio bulle.

fficialibus seu cronicis quibz a maioribus nostris fides communiter adhibita est: credere debemus. vt notat Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. Hinc etiam est qd dicta Aristonlis Ppocritis et similia: fide faciunt. qd communiter in omnibus studijs recepta sunt. Idem de libro feudoz p. notat Panoz. in. c. si. de feu. Aut est talis liber seu scriptura: cui cõiter a maioribus nostris creditum nõ est. nec reperit in loco vbi seruantur scripture autentice. et talis scriptura seu liber facit adnunculum seu psumptionem nõ autẽ plenam pbationem. Hoc pbatur a contrario in. d. c. ad audientiam. et fuit de merte Inno. sup Rubrica. de pte. ec. Itẽ dicit glo. in. d. c. cum causam. qd creditur instrumentõ. p. ducto ex archiuo publico. Et est archiuus locus in quo reponuntur scripture publice. Et fm Panoz. p. hoc dicitõ facit. d. c. ad audientiam Itẽ dicit glo. qd creditur scripture sculpte in aliquo columna vel lapide. Panoz. hoc intelligit in nõ tendentibus in alicui p. iudiciũ. Nam aliqui faciunt plenas fide. aliqui adnunculant fm qualitatẽ loci vbi reperiuntur et fm quantitatem p. iudicij. vide in. l. monumentoz. C. de reli. et sump. su. vbi dicitur qd sculpture monumentoz seu sepulcri minime probant p. iudicium ipsius. Glo. etiã ibi colligit qd adnuncula et si non plene pbent. coadunata tñ faciunt plenas pbationes. p. illud qd si nõ. p. sunt singula multa iuuant.

¶ An autẽ hoc sit verũ indistincte vt pbationes imperfecte coniungantur ad faciendam plenam pbationem Videt enim qd nõ. Nam singulares testes nihil probant. vt in. c. licet. extra de pba. et multa imperfecta nõ faciunt vnũ pfectũ. vt in. c. quorundã. cũ glo. xxij. dist. So. aut pbationes diuersas tendunt ad vnũ. aut ad diuersa. Primo casu sunt commiscibiles. et si sunt sufficientes ad iudicis animũ inducendum ad plenam credulitatẽ: in ducit etiam plenam pbationem. Et hoc pcedit siue sint eiuidẽ generis siue diuersi. vt vnũ testis cũ fama. iuxta nota. in. c. j. de appe. Itẽ dicitur in alijs psumptionibus et adnunculis. cũ vnõ teste de visu vel pluribus de credulitate probant. Secõdo casu cũ tendunt ad diuersa: tunc non sunt commiscibiles. Exemplũ in pluribus testibus singularibus. Itẽ videt si aliqui testes deponat de mutuo. h. nõ pfecte. et aliqui de cõfessione mutui. et nõ pfecte. vt nõ coniungantur ad faciendam plenam pbationem. quia mutui et cõfessio sunt diuersa. nec tendunt ad vnũ totũ faciendũ. cum sepe sit vnũ sine reliquo.

¶ An autẽ priuata scriptura qd scribitur inter pntes que vocat apocrypha: vel apodisia faciat fidẽ. Panoz. in. c. ij. de si. instru. cõcludit qd si talis apodisia hz subscriptionem pntũ et testium. tunc facit fidẽ. Secus si si tñ habeat subscriptionem partium aut testium. aut nullum istorum.

¶ An autẽ dicta scriptura debeat cõtinere diẽ. locum. annos dñi. et hmoi. Bar. in. l. cũ tabernã. S. idem querit. ff. de pig. tenet qd nõ. Et hoc limitat Panomita. quãdo agitur de solo p. iudicio scribentis.

¶ An autem litera missiua: aut libri rationũ mer-

catõis faciant fidẽ. vide in. d. c. ij. p. Panoz. et multa similia.

¶ Promissio. vide supra iurare in fi.

Purgatio post partũ.

Putrũ post partũ debeant mulieres abstinerere ab ingressu ecclesie. Rñ. si intrare velint ecclesiam ad agendum gratias: nõ peccant nec sunt phibende. Si tñ ex veneratione volunt aliquantulum abstinere: deuotio earum nõ est improbanda. et co. c. vno.

Questuarij.

¶ Vtrũ sacerdos teneat admittere istos questores elemosynarum. vt sancti Anth: omj vel sancti Ber. et hmoi. Rñ. fm Panoz. in. c. cũ et co. de pe. et re. vbi cõcludit post doc. qd aut nõ habet literas apostolicas vel dyocesani. et tunc nõ tenet. nec debet eos recipere p. ter. ibi admitti phibemus. Alii habent literas et tunc si sunt vere et non suspecte: tenentur eos admittere. Secus si sunt false vel suspecte. quia tunc p. d. consuleret epm. Et idẽ dicit de epõ quĩ isti deferunt literas apostolicas. vnde epõ possunt illas examinare: an sint false. Et idõ solent epõ facere statuta. vt nulla lra apostolica admittatur sine ipsoz cõscientia et examinatione. Caueat tñ epõ ne hoc faciat in fraudẽ. Alii puniret. vt in. c. dilecti et in. c. quito. de p. iud. Et p. dicta. pcedit in istis questõibus qd tñ sunt etiam exempti. Et hoc intellige quũ volunt petere noie hospitalium: aut monasterioz. secus si p. seipsis. Nam tunc pnt admitti sine literis. Itẽ isti questores non pnt p. dicare nec aliquid p. ponere. petẽdo elemosynas. nisi qd in literis cõtinet. Et hoc fuit statutũ. qd ipsi solebant p. ponere multas abusiones et dicere multa mēdacia. Et maxime cõmutãdo vota et absolueudo a pena et a culpa. Et hodie pusum est qd excederet in talibus p. epm loci puniri pnt. vt in. de. ij. et de. pe. et re. Itẽ isti questores elemosynaz debent esse modesti et discreti. nec debent hospitari in locis incongruis. nec portare false religionis hitũ. Et si talis sunt: epõ p. d. eos punire tanq̃ excederet in eius territorio. vt in. d. de. ij. Et si p. pter eos impediret in q̃sitionis officium: possunt inquisitores cõpesci a p. dicatione. vt in. c. vt officium. de hereti. li. vj.

Religio. j. cõmuniter.

Rutrũ religiosus peccet trãsgrediendo ea qd sunt in regula. Rñ. fm Lho. scõda scõda. q. lxxvj. votũ p. fessionis respicit p. cipaliter tria. s. obedientiam. paupratẽ et castitatẽ. Et horum trãsgressio obligat ad mortale. Alioz aut trãsgressio nõ: nisi p. pter cõtemptũ regule vel p. pceptuz a plato oretens factũ: siue in regula expulsum. quã hoc esset facere p. votũ obedientie. sicut reperit in regula fratrum minorũ. vbi p. ter illa tria substantialia sunt multa alia pcepta. et quedã alia eqpollentia pceptis. qd oia obligant ad mortale. vt patet in de. exim. de v. li. Nõ sic in alijs regulis. Ille autẽ qui p. pteet nõ vouet seruare oia qd sunt in regula tanq̃

Ibid. et idem qd 22la aliq̃s dicitur. Sicut vno. fuit sicut 22la pnta va qd pnt ad acty dñi. Et hore trãsgressio qd ad va qd radat rōtẽ sub pto obligat ad mortale qd nõ ad va qd vna. Sicut rōtẽ mntat pti nõ obligat ad mortale. si p. rōtẽ rōtẽ. Alio modo rōtẽt aliq̃s in

22la pntis ad vtrũ exim. sicut p. d. extioz. obligat. In qd p. quida ad qd obligat religioz p. voto p. fessionis. Vnde dicit p. fessionis dicitur ut p. qd Staty Religioz s. hmoi. qd staty vtrũ pntis vtrũ Staty p. moral. dicit vita fluctuat. vita ad religioz p. vtrũ tra. qd s. si qlibet trãsgressio rōz qd rōtẽ rōtẽt. Religioz obligat ad p. vtrũ mortale. staty religioz s. p. rōtẽt p. vtrũ mntat. Nõ qd qlibet trãsgressio rōz qd 22la rōtẽ. vtrũ est p. vtrũ mortale.

Religio. I.

obligatoria. quia quasi obligaret ad impossibile. sed vouet regularē vitā: que essentialit̄ consistit in p̄dictis tribus vel fin̄ q̄ in regula ponunt̄. p̄nt dicit̄ cle mens in. d. de. q̄ ad p̄silia euāgelica fratres minores tenent̄ vt ad p̄cepta vel vt ad consilia. p̄nt ponuntur in dicta regula.

¶ Quid de his que lucrāt monachus fugitiuus seu apostata. Rñ. totū monasterio suo lucratur. xvij. q. ij. abbates. etiaz fin̄ Inno. si vetante monasterio acquirit. vt. ff. de acquir. re. do. l. etiā. Sz fin̄ eundē si monach⁹ sit electus: ea q̄ lucrāt: nulli acq̄rit. nec valet contractus eius. Et addit. possēt tamē dici q̄ acquirit ep̄o: a cui⁹ iurisdictione nō est absolutus.

¶ Vt religioſi succedāt in bonis parentū. Rñ. quo ad fr̄es minores nō. per cle. exiui. de v. si. Alij vō sic. aut ex regula. aut ex p̄uilegio. nec penes possunt eos exheredare: q̄uis dñz laici fuerint in causam ingratitudinis incidissent. vt. L. de epi. r. cle. l. deo nobis. xix. q. iij. c. fi. Religioſi p̄cipit̄ in virtute obediētie. vt sub interminatione maledictionis eterne ne in sermonib⁹ detrahant p̄lati: vel retrahant aliquos ab ecclesia: suaz frequētia vel indulgētia indiscretas p̄nuncient. r. ne retrahant testatores a restitutionib⁹ vel legatis matricibus ecclesijs fideis. nec legata vel debita aut male ablata incerta: sibi vel sui ordinis fratrib⁹ vel cōuentibus in p̄iudiciū alioz fieri vel erogari. p̄uerent. Nec absoluāt quēq̄ in casib⁹ referuatis pape vel ep̄o. hec in cle. religioſi. de p̄uile. r. ibi dicit glo. sup̄ v. alioz p̄iudiciuz. i. quib⁹ dare debebant vel dare volebant. Archi. autēz flo. in sum. hoc limitat: q̄n religioſus hoc facit ex odio vel malivolētia. Secus si facit vt sibi vel amico suo magis p̄uideatur q̄ illi. puta. testator voluit legare tibi. L. et ego rogo vt leger magis tibi vel alteri p̄sone mihi dilecte. r. ille sic facit: talis fin̄ De. de pal. in q̄rto. nulli tenet. quia nulli auferit suū. Mā illi nullū ius erat acquisitū. quia nemini facit iniuriā q̄ vitatur iure suo. hec ille. licet frater Aluarus teneat q̄ peccet mortalit̄ r. q̄ teneat ad restitutionē.

¶ An autē papa possit disp̄sare in voto cōtinentie vel religionis. vide s̄. Papa.

¶ Vtrū religioſus factus ep̄s absoluatur a voto paupertatis r. obediētie. Rñ. fin̄ Tho. sicut nō absoluatur a voto cōtinentie: ita nec a voto paupertatis. quia nihil debet h̄ic tanq̄ p̄p̄iū: s̄ sicut disp̄sator bonoz ecclesie. Sicut nō absoluūt a voto obediētie s̄ p̄ accidens obedire nō tenet. si superiorē nō habeat. sicut r. abbas monasterij. q̄ tñ nō est a voto obediētie absolutus.

¶ Vtrū religioſus possit esse iudex. Rñ. simplex religioſus iudex eē nō p̄t. vt. ff. de iudi. l. cū p̄tor. in glo. Guardiani autē minorū vel p̄ores p̄dicatoz bene p̄nt esse iudices delegati. Juxta nō. p̄ doc. in c. statutū. de rescriptis. li. vi.

¶ An autē religioſi possint esse arbitri vel arbitratores. vide s̄. Arbitr.

¶ Vt religioſus possit esse executor testamētōz. Rñ. si est ordinis minorū nō p̄t esse executor: te-

stamentoz s̄ bene p̄t cōsulere. vt in cle. exiui. de v. si. Si autē est alterius ordinis nō p̄t nisi super hoc petita licentia r. obtenta a superiore suo. vt extra de testa. religioſus. li. vi. talis q̄z etiā si sit exempt⁹ vel p̄latus tenet reddere rōnē ordinario. r. ordinarius tenet exigere. vt in cle. religioſis. de testamētis. Adde tñ p̄dicis q̄ ad fr̄es minores qd̄ notat Bar. in tractatu minorū. vbi dicit. q̄ fr̄es minores nō p̄nt esse executores q̄ vicē herediū sustinent. Idē quādo distributio pecunie est fienda in alios a suis ordinib⁹. Secus si relinqueret pecunia distribuēda in necessitates fratrū arbitrio talis frater q̄ tale executionis officii implere p̄t herede sponte solūte. Fiet enī administratio pecunie p̄ executores alios vel heredes. Et ipse frat̄ arbitrabit. Idē enī statui eoz nō repugnat. Et rationes cle. exiui. tenent. Idē dicit̄ pecunia sit distribuēda in sorores r. moniales monasterioz q̄ regunt p̄ ipsos fr̄es. Et benedictus. xij. in cōstitutionib⁹ ordinis hoc videt̄ exp̄mere. Idē dicendū est q̄n sola p̄sona electa ē fienda. Mā q̄nq̄ committit̄ eis aliqd̄ executionis officii. in quo nullum litigiū r. nulla pecunie disp̄satio: seu administratio vertit̄. Verbi gr̄a. q̄. r. floze. expendant̄ in r. pauperib⁹. videlicet vn̄ florenus p̄ ql̄ber. r. q̄tales pauperes eligant p̄ fr̄es minores. Idē enī nullum fiet litigiū. Itē nulla distributio pecunie. Mā testator: ipse distribuit. s̄ p̄ frat̄e fiet sola electio p̄sonaz. Et in hoc casu etiā cessant rōnes cle. Item ex hoc nullū ius fratrib⁹ ipsis acquiritur. Ista enī noiatio est meri facti. Qd̄ p̄z quia cadit in depositatū. q̄ non est capax eoz q̄ sunt iuris civilis. vt in l. cū pi. §. pi. ff. de le. ij. Idē enī si fidelit̄ sit tut⁹. Ipsi enī. p̄pter secreta q̄ audiūt in p̄fessionib⁹ melius cognoscūt paupes verēcūdos q̄ alij. nec hoc est malū: nec h̄z sp̄em̄ mali. In alijs autē executionib⁹ p̄nt fr̄es dare cōsiliū: siue determinate: siue indeterminate petat̄ siue de p̄sonis siue de q̄ntitate nisi talis esset ingressus religionē eoz. q̄ p̄ regulam eoz nō p̄nt eis dare cōsiliū. s̄ ad deū timētes enim mittant.

¶ An autē cui executio r. distributiōnis officii est iniunctū in testamētō cū cōsilio fratrū minorū debeat eoz cōsiliū in q̄rere. Rñ. q̄ aut testator: iniūtit q̄ fiat cū cōsilio fratrū. eo casu q̄ ipsi fr̄es nō p̄nt eē executores. r. de v̄banitate dz eoz cōsiliū requiri non de necessitate. Aut eo casu q̄ ipsi fr̄es p̄nt esse executores: tñ debet eoz cōsiliū req̄ri. Non ob. l. ticiū r. meuiū. ff. de admi. tu. q̄ ibi loquit̄ in tutore cui⁹ p̄tās est a lege. lz a testatore def. hic loq̄mur in executorē cui⁹ p̄tās est ab hoīe sicut p̄tās p̄curatoris. hec Bar. vbi s̄. Vide s̄. in. c. Consiliū. de hac materia.

¶ Quid autē si religioſus fuit creatus executor. et executus est absq̄ cōsensu superioris. An gesta p̄ eū valeant. Dic fin̄ s̄ede. de se. q̄ valent. licet nō consentiat superior. dūmodo nō p̄dicat. Mirabile dictum. Et dñs an. de hoc facit maximū festū. Jdey Ludo. ro. in suis singularib⁹. Sed hoc videt̄ p̄ra determinata p̄ doc. in. c. ij. de testa. li. vi. vbi habet

q̄ accepto officio executor
religiosus non potest
est ipso iure nulla. Mā ne
potest. p̄nt est in reddere
r. necessitati imponit. vt
in. vj. Nec fin̄ glo. in cle.
tacta. Bar. in. l. v. vnde
tenet. de hac materia vbi
r. testamentū. ij.

An autē guardianus
possit dare hanc licentiam
executores petere licentiam
supra in simili. Executio
fieri potest q̄n p̄dicit̄ q̄
tur arbitratore sine licen
sta p̄ eos tenent. Et per
subditus sine p̄dicit̄ qua
Mā si alijs timentur vel
Jdey enī religioſus sub
doc. Paup̄e fin̄ dicit̄ L. in
velle sui dependet a volū
nō dicit̄. r. fin̄ Zab. in c.
accipit p̄o lapso in mēdi

Religio. II.

Religium. Vtrū
ligioſi possit a
Nouitius. Et multa alia
materiam.

Vtrū seruus possit in
nem. Rñ. nō p̄t ingredi
tur q̄ sit transiue sit p̄
vtrum sit seruus vel liber
infra timentur p̄nt a dñz
que amittit. fidei nō accepti
Post vō timentur rep̄t m.
q̄ mem̄ri nō possit. xvij. q.
cū dicit̄ dñz q̄ r̄pe sc̄ie
ra in omni genere seruoꝝ et
nari. siue alienat̄ de quib⁹
p̄nt.

Quid si seruus ingessus
ad p̄fessionē ante dñz p̄ter
credo q̄ debet remanere in
debet satisfacere dñz. q̄ sui
vel dic q̄ si nō erat incogni
los testes q̄ esset liber. dy
et de ser. nō ot. c. de seruoꝝ
est si alis dolose intravit
Secus si bona fide p̄rabi
Quid si talis post factū
fuit r. postea manum
redire ad monasteriū. Rñ.
nō ē monachus fuit. vid
tetur.

Vtrū obligati ad rōcū
tū. Rñ. si sunt obligati
nō tenent recipendi. di. iij. leg.
nō tenent p̄uatoz. bonē

q̄ acceptatio officij executionis vel executio facta p̄ religiosum nō petita z obtenta licentia supioris est ip̄o iure nulla. Mā negatiua p̄cedens verbuz potest put̄ est ibi reddit actū de iure impossibilē. z necessitate importat. vt vult glo. in regula. p̄t. in. vj. Nec fm̄ glo. in cle. j. de testa. iusticiat licentia tacita. Bar. tñ in l. vniuersis. l. de cu. li. x. videz tenere dictā opinionē. videlicet q̄ facta executio teneat. De hac materia vide infra Restitutio. xv. z Testamentū. iij.

An autē guardianus vel prior q̄ suis subditis possunt dare hanc licentiā: teneant ipsi si deputēt̄ executores petere licentiā a suis supioribz? Vide supra in simili Excoicatione. xvj. Et eadē questio formari p̄t qñ p̄dicti guardiani minorz p̄stituntur arbitratores sine licētia suor̄ superiorz. An gesta p̄ eos teneant. Et per p̄dicta p̄t dici q̄ sic. ex q̄ subditis suis p̄dicti guardiani p̄nt dare licentiā. Mā si alijs tribuunt velle: etiā ipsi habebūt velle Ideo em̄ religiosus subditus p̄dicta non p̄t fm̄ doc. papue fm̄ dictū Ludo. q̄ nō habet velle. sed velle suū dependet a voluntate p̄lati sui. xij. q. j. c. nō dicitur. z fm̄ Zab. in cle. j. de testa. superior ibi accipit pro supiore immediato.

Religio. ij. quo ad ingressum. Vtrū adultus ingressus religionē possit ad seculū redire. vide s. Monachus. Et multa alia que pertinent ad hanc materiam.

¶ Vtrū seruus possit ingredi vel recipi in religionem. Rñ. nō p̄t ingredi nec debet recipi siue sciat q̄ sit seruus: siue sit p̄sona incognita. z nesciat vtrum sit seruus vel liber. Et si ingressus fuerit. z infra triennū penit̄ a dño suo. debet reddi cū oibz que attrit. fide tñ accepta de impunitate ipsius Post vō triennū repeti nō p̄t: nisi esset tālonge q̄ inueniri nō posset. xvij. q. ij. si q̄s incognit. Et currit dictū tēpus a tpe scie dñi. Et hec intellige vera in omni genere seruoꝝ: etiā si sint coloni. originarij. siue alcriptici. de quibz infra dicez Seruus primo.

¶ Quid si seruus ingressus monasteriū recipitur ad p̄fessionē ante dictuz terminū. Rñ. fm̄ Ray. credo q̄ debet remanere in ordine. z monasteriuz debet satisfacere dño. q̄ fuit in culpa in recipiēdo. vel dic q̄ si nō erat incognit. z p̄batat forte p̄ falsos testes q̄ esset liber. dz restitui dño si petat. vt eī de ser. nō or. c. de seruoꝝ. cōcor. l. do. z idem fm̄ eodē dē si alis dolose intrauit religionē. sciens se suū Secus si bona fide purabat se liberū.

¶ Quid si talis post factā p̄fessionē fuerit dño restitutus z postea manu missus sit. nunq̄d teneat redire ad monasteriū. Rñ. fm̄ v̄. q̄ sic. q̄ q̄ntuz in eo ē monachus fuit. vide supra Impedimentū tercio.

¶ Vtrū obligati ad rōcinia possint recipi ad religionē. Rñ. si sunt obligati ad rōcinia republice. nō sunt recipiendi. di. iij. legē. Sz si obligati sunt ad rōcinia priuatoꝝ. honestū est q̄ prius de rōq̄

njs se expediant. nō autē est necessarium fm̄ glo. Ray.

¶ Vtrū ille q̄ est obligatus ad aliqd̄ soluendum possit ingredi religionē. Rñ. fm̄ Ray. p̄t. nō obstante obligatione vel iuramēto. dūmodo non ex leuitate vel intentione subtrahendi debitū hoc faciat. h̄ ex charitate seruoꝝ. Nec facit iniuriā creditori. q̄ excusat auctē sp̄s sancti: cui nemo resistere p̄t. eī de regula. c. keet. h̄ monasteriū tenet satisfaccere de his que cōsult monasterio. xij. q. iij. si quā mulier. Si tñ post ingressum religionis: monasteriū occasione eius aliqd̄ acq̄reret. puta. p̄ successione hereditaria vel donationē. siue ex testamēto teneret monasteriū q̄ntū illud esset. z non plus. ar. d. c. si q̄. cōcor. Inno. z Hostiē. Vterit etiā vt ait Ray. in monasterio alius scribere. vel alius hō nestum opus facere ad liberandū se: dūmodo nō negligat. p̄ter hoc diuinū officiū. xij. q. j. clericus. Nec impediā in aliq̄ ab obseruantia regulari. i. ab obsequijs regule: cui semp̄ est ascriptus. Ideo ad p̄dictā solutionē nō tenet fm̄ Vl. Et hoc vltimū videt verius vt ad aliquā opationē nō teneat. nisi forte. p̄ter vitanduz scandalū. Idē dic de eo q̄ est obligatus ad aliqd̄ faciendū. si aliqd̄ detulit monasterio satisfacciat. Aliter nō videt obligari ad liberandū. vt dictū ē. Idē tenet Archi. flo. De hoc infra Restitutio vltimo.

¶ Vtrū rector q̄ iurauit regere ciuitatē p̄ annum siue magister q̄ iurauit legere vel capellan. q̄ iurauit seruire in capellania possint ingredi religionē. Rñ. fm̄ Ray. sic. Mō em̄ iuramētū violat. q̄ illd̄ in melius cōmutat: eī de iureiur. puenit. el. ij. Idē Inno. z Hof. l. do. q̄z addit cōsilio q̄ prius ipeat q̄ p̄misit. eī de iureiur. c. debitoꝝ. hoc em̄ tutū esset nisi ab illo vel illis quibz iurauit possit licētiā obtinere. tñ hoc videt cōsiliū. Mā statim p̄t intrare religionē nō obstante iuramēto. vt notat panor. in. c. cōmissuz. despon. vbi dicit de illo q̄ iurauit s̄bere p̄ verba de p̄sent: q̄ sine peccato p̄t nō s̄bere z intrare religionē. h̄ s̄bere est de cōsilio ne notet piurio quo ad vulgi opinionē.

¶ Vtrū p̄ter obsequia pentū debeat q̄s retrahi ab ingressu religionis. Rñ. fm̄ Tho. in quolibet. Alit̄ dicendū est de illo q̄ nondū religionē intrauit. z alit̄ de illo q̄ iam in religionē p̄fessus est. qui em̄ nōdū intrauit si videt patrē suū in magna necessitate z cui p̄ aliū subueniri nō possit. nō debet religionē intrare. h̄ debet ministrare pentibz: maxime si absq̄ piculo peccati possit in lectulo remanere. Si vō p̄ aliū possit pentibz suis ministrare. p̄t si vult religionē intrare. Postq̄ vō aliq̄s est in religionē p̄fessus mortuus ē mundo. vñ p̄ spirituale mortē deobligat a cura impēdēda pentibz sicut etiā deobligat p̄ mortē corporalem. Et idō nō peccat. nec p̄ p̄ceptū aliqd̄ agit si i claustro maneat sub p̄cepto p̄lati. pentū administratōe p̄termissa. Et em̄ fact. ē impotēs ad reddēdū debitum ministeriū absq̄ p̄pria culpa. dz tñ q̄ntū p̄t salua ordinis obediētia sathagere. vt p̄ se vel p̄ aliū suis pentibz subueniat si in necessitate fuerint.

sed tamē monasterio reformato: necesse habet er-
ire: aut regulam profiteri & seruare. d. c. super eo.
Et hoc facit p istis conuentalibus & monialibus
large vite.

¶ An autē maior pars cōuentus possit reforma-
re regulā antiquitus institutā inuita minorē pte:
Vide supra 2^a Lex.

Religio. iij. quo ad vo-
tum ingrediendi.

¶ Vtrū pueri possint se obligare voto
religionis. Vide s. Monachus. Et an tale votum
factū ab impubere ante ānos pubertatis teneat:
ibi vide. & alia singularia circa hoc.

¶ Quid si q̄s vout intrare certā religionē & ipsi
nolūt eū recipere. Rū. s. 2° bo. scda scde. q. lxxviii.
Si q̄dē intēto sua fuit se obligare ad religionis
ingressum pncipalit. & ex p̄nti elegit hāc religionē
vel hunc locū q̄i sibi magis cōgruentē. tenet si ibi
recepti nō pōt aliā religionē intrare. Si autē pnci-
paliter intēdit se obligare ad hanc religionē vel ad
hunc locū q̄i sibi magis cōgruentē. ppter sp̄alem
cōplacentiā huius religionis vel illi loci. nō tenetur
aliā religionē intrare si illi nolunt eū recipere. Idem
Rū. in. iij. Si autē incidit in impossibilitate iplendi
voti ex p̄na culpa: tenet facere qd pōt. & in super
agere p̄nam de culpa. Si autē dubitat quā inten-
tionē habuerit. d. z tutioz viā eligere.

¶ Vtrū ille q̄ vout vnā determinatā religionē
intrare licite possit induci ad aliā. Rū. fm Tho. q̄
in maiori intelligit min. Ideo ille q̄ obligatus
est voto vel iuramēto ad ingressum religionis ni-
noris pōt licite induci ad hoc qd ad maiorē religio-
nem trāseat nisi sit aliq̄ sp̄ale qd impediatur. puta.
infirmitas vel etiā spes maioris pfecti in minorē
religionē. Ille vō q̄ obligat voto vel iuramēto ad
ingressū maioris religionis nō pōt licite induci ad
minorē religionē nisi ex aliq̄ euidentē causa & dispen-
satione superioris. Si tñ ingredit & p̄fiteat. tenet p-
fessio. et de regula. q. post votū. li. vi. De hoc vide
s. Abbas. z infra Religio. iij.

¶ Vtrū ille q̄ vout ingredi religionē teneat ibi
p̄petuo remanere. Rū. fm Tho. Si vouēs intē-
dit se obligare nō soluz ad ingressum religionis. s̄
ad p̄petuo ibi manendū tenet p̄petuo ibi remane-
re. Si autē intēdit se obligare solū quō ad ingressū
causa expēdēdi cū libertate remanēdi vel nō. ma-
nifestū est qd remanere nō tenet. Si autē in vouen-
do de hoc nihil cogitauit. videt obligari ad igres-
sum fm formā iur. q̄ est vt ingrediēti dec̄ ann. p-
bationis. vñ nō tenet ibi pmanere. Si tñ tali intē-
tione intraret vt statim exiret. nō videt satisfactū
voto. q̄ in vouēdo hoc nō intēdebat. Et id tenet
vt saltē velit expiri. an ei expediat manere.

Religio. iij. quo ad trā-
situm ad aliam.

¶ Vtrū liceat trāsire de vna religionē
ad aliā. Rū. fm Tho. scda scde. q. vltia. trāsire de
vna religionē ad aliā nisi ppter magnā vtilitatem
vel necessitatē nō est laudabile. tñ quia ex hoc ple-

runq; scandalizant illi q̄ relinquit. tñ etiā q̄ faci-
lius aliq̄s p̄ficat in religionē quā cōuenit q̄ in illa
quā nō cōuenit ceteris paribz. Pōt tñ aliq̄s lau-
dabiliter trāsire de vna religionē ad aliā triplex ex
causa. Prima ex zelo pfectionis religionis in q̄ nō
attendit excellētia fm solā aritudinē vne. s̄ pnci-
paliter fm illud ad qd religio ordinat. & p̄nter fm
discretionē obseruatiarū fini. p̄portionata. Scda
cā. ppter declinationē religionis a debita sua pro-
fessione fm quā fuerat instituta. Tercia cā. ppter in-
firmitatē vel debilitatē. ex q̄ interdū puenit qd nō
pōt aliquis artionis religionis statuta seruare. quī
posset statuta latioris seruare. Et in hoc casu ne-
cessaria est dispensatio. In scda etiā est necessarium
superioris iudiciū. In p̄ma autē. an req̄rat licētia su-
perioris. Panor. in. c. licet de regula. dicit. qd ad hoc
vt religiosus licite possit trāsire ad aliā religionem
duo req̄runt. P̄mo qd religio sit strictior. Scdo
qd nō trāseat ex temeritate vel leuitate. s̄ zelo stri-
ctionis vite. nō q̄ licet trāsire in odium p̄mi plati
ad religionē strictiorē. Tercio extrinsecus req̄rit
vt petat licentiā trāsēndi a plato suo.

¶ Sed querit. Donec dubitat an religio ad quā
trāsit fit sit strictior. q̄s habebit iudicare. Rūdit
Panor. qd nō statim verbo volētis trāsire nec pla-
tu denegatis. s̄ superioris iudiciuz est req̄rēndū. Et
dicit Inno. illo casu dici superiorē: illū ad quē appel-
laretur si iste religiosus grauaret. Non em̄ fm eū
debet. p̄p̄ius platus esse iudex in cā sua. Et nota
bene ex isto dicto. qd vbi oīz cōsentio inf̄ religiozū
& superiorē suuz. nō debet superior esse iudex in cā
sua. s̄ debet adiri superior immediatus.

¶ Quid si platus denegat vel nō r̄fideat seu alle-
gat cām denegationis iniustā. Rūdit Panor. fm
Inno. qd in his casibz & similibus pōt subditus in-
cōtinenti trāsire nō expectato alio tpe. exā constat
de p̄petua denegatione plati: s̄ si platus allegaret
aliquā iustā cām vel verisimilē denegati licentiā
nō debet subditus trāsire. s̄ instare apud supio-
rem vt decernat an p̄latus habeat iustā cāuiam
denegandi.

¶ Quid autē si trāsuit ad aliā nō petita licētia an
sit reuocandus. Glo. in. d. c. licet. dicit. qd licet repeti
possit. tñ si nō repetit reuocandus nō est. ex q̄ iusta
cā motus trāsiiuit. Idē Hof. De. & Ab. s̄ Inuz
tenet glo. in. c. intellexim. de eta. & q̄li. Idē Hof. &
Jo. ah. & cōiter moderniores p̄ter Lal. Et panor.
tenet hāc vltimā opi. qd sit reuocandus hac rōne
fundata ex tex. nā tex. dicit petēdā esse licentiā: ne
bonū obediētie cōtēnere videat. Si q̄ ex nō postu-
lata licētia p̄sumit cōtēnere bonū obediētie. q̄ nō
pōt dici qd instinctu sp̄ū sancti trāsierit. s̄ potius
p̄sumit qd cā leuitatis. Cōcludē q̄ istū reuocandū
ad p̄mū monasteriū. Et ex p̄dictis & ex tex. nō. qd
vbi in aliq̄ actu req̄rit licētia non sufficit petere ex
postfacto. s̄ dz peti a pncipio. qd nō. quia facit ad
multa. hñs tñ petē cōsilū. dz debito tpe expectare
r̄sum. de quo vide s. Consiliū.

¶ Quid aut si ex illo trāsitu infamat p̄mū mona-
steriū. Rūdit panor. fm doc. qd si ex trāsitu istius
grauit lederet vel infamaret p̄mū monasterium

+ Additio. qd de illo q̄ d̄t̄m̄at vout religionē in tñ nulla dicit q̄ vñ vult trāse Inno. voluit qd
manat sub otia epi & sit vñ mōr̄. qd d̄m̄ fm. p̄t d̄t̄m̄at nō de m̄ntat. s̄ de r̄p̄ntat. Et d̄ m̄llam
religionē d̄m̄t q̄ vñ vult trāse. vñ q̄ possit st̄. p̄t̄o & vñ m̄llam. Vt sicut d̄ p̄t̄o d̄ argutū d̄ p̄t̄o ad
t̄m̄. sic vñ argutū d̄. tota ad tota. Nā sit illū q̄ vout d̄t̄m̄atā religionē. s̄ illi volūt vñ trāse
p̄t̄o & p̄t̄o & m̄llam. p̄t̄o vñ isto. si nulla religionē vult vñ trāse nō d̄t̄m̄at obligatū voto. Nā ut q̄
Arch. c. s̄m̄. xij. q. i. d̄ voto religionis p̄t̄m̄at istū d̄t̄m̄at. si possit. p̄t̄o vñ m̄llam. q̄ d̄t̄m̄at
omibz n̄ existitibz nō vñ vult p̄t̄o r̄r. Si at q̄ vout de q̄ nō rogabat. vñ aut vñ p̄t̄o
si rogabat. & t̄t̄ n̄ t̄m̄t. Et vñ vñ p̄t̄o t̄t̄ t̄m̄t. s̄ illud m̄llam q̄ f̄uiss̄ vñ d̄t̄m̄at.

Religio. iiii.

debet restitui primo monasterio. p hoc tex. in. d. c. licet. in. v. in iactura. rē. **M**ā si ecclesia petit restitutionē cū grauter ledit in tpalibz. vt in. c. j. de in. tre. resti. fortius dz restitui dñ ledit in spūalibus. i. in alienatōe psonē. Sed panoz. dubitat an hoc dictū sit vey p rōnē litere in si. ibi. q. charitas est fons rē. Non enī. ppter lesionē monasterij dz in. pediri. ppositū diuinit' inspiratū nec multū tenet in practica dictū hoc doc. q. multū restringit hanc literam. **+**

+ **Adicio** Adde
tū qd notat idē pa
r quod est. in p. c.
In dei nom. de q. dā
rāndō. p. d. l. 1. o.
sū. d. q. p. f. s. o. qui
trāsunt ad ordi. n.
sū. d. n. n. p. p. t. h.
l. e. n. a. v. q. d. a. d.
l. e. u. i. t. a. t. e. Et ibi est
p. f. f. i. o. n. e. i. n. d. a. o. f. r.
Et cōcludit d. d. u. b. i.
q. n. o. v. a. l. u. a. t. a. l. i. q.
m. o. d. u. s. t. r. a. s. i. t. y. a. d. d. n.
m. o. d. u. s. t. r. a. s. i. t. y. a. d. d. n.
a. p. p. o. s. i. t. o. q.
h. u. i. t. a. r. t. h. o. r. e.
R. l. i. g. i. o. n. i. s. c. a. d. d.
z. a. r. d. e. n. o. n. a. t. u. r.
a. d. q. o. u. t. p. o. s. s. i. t.
t. r. a. s. i. t. y. q. l. i. c. i. t. a.
p. o. t. a. t. a. s. u. o. s. u. p. i. o.
r. e. s. s. i. t. a. s. i. t. a. s. i. t. a.
t. r. a. s. i. t. y. v. a. n. o. p. r.
h. i. o. r. e. l. i. c. i. t. a. m. o.
b. o. l. o. t. i. o. n. e. r. e. p. u. a.
t. p. h. a. g. l. o. 7.
d. o. r. t. e. l. i. c. i. t. a. d.
d. e. g.

+ Sed quid de abbate et alijs prelatiis exemptis. nunquid possint transire ad aliam religionem platuris dimissis penita licentia et non obtenta. **N**o. dicit. q. necesse est petere licentia. **S**z Jo. an. in mercu. in regula cū non stat. de re. iur. l. i. vj. cōcludit p. si isti p. lati in se habet superiorē citra papā. sufficit petere licentia. licet non obtineat. **M**ā hec l. s. a. ponit spāle in epō. **S**z secus in plaribz inferioribz. ar. c. nō ne. de plump. **S**z si sunt immediate subiecti papē. nō pūt transire papa denegante. eo vō nō rudent valeat transitus in eoz pūdicium. **P**apa vō potest eos reuocare.

+ Sed qro p declaratione p̄dictoz. Donec q reli giosus existens in monasterio vbi nō seruat regu la. vult intrare ad aliam religionē latiorē. vbi tñ ser uatur regula. Ita q. habitu respectu ad p̄sentem vi uendi modū. scdm monasterij qd est religionis latioris ducat vitaz strictiorē. nunquid hoc sit licitū. **P**anor. in. c. sane. de regula. ex dictis Inno. ibi di. cit q. ad validitatē ingressus nō debem' cōsidera re regulā antiquus institutā. h. modū viuendi de p̄nt. vnde si scdm monasterij hz regulā strictiorē ab antiquo. q. tñ de p̄nti in multis locis nō seruat nō est licitū trāsire de vno monasterio qd hz regu lam latiorē bene ibi seruata ad scdm monasterij vbi regula nō seruat. **O**portet enī q. scdm mona sterij existat de p̄nti i maiori obseruatiā et est vbi valde norabile et multi in hoc decipiunt. aduertē tes solū ad regulam vtriusq. monasterij antiq̄tus institutā et nō ad modū viuēdi de p̄nti coexistētē. **E**t p hoc facit rō nālis. **M**ā trāsitus ē pmissus vt q̄s ducat vitaz strictiorē. **S**i ḡ in scdo monasterio nō ducat vitā strictiorē q̄ in pmo. licet regula sit stri ctior. nō videt trāsitus licitus. q. videt iste moueri causa dissolutōis et nō maioris religionis. **E**t per hec habes q. licet regula canonicorū regulariū sit regula monachorū latior. tñ possibile est q. p cōsti tutiones ipsoz eoz regula sit strictior. sicut ē vide re in fratribz p̄dicatoz q. licet habeant regulam Augustini latiorē regula benedicti. tñ p cōstōnes suas intātū se artauerūt eoz vita sit strictior vita monachorū. vnde putat **S**uul. n. a. s. o. q. p̄dicatores trāsēunt ad monasteria monachorū apostasiam incurrit. **N**ō ob. si dicat q. cōstōnes pūt tolli per alia dñā p̄stōnē. h. regula tolli nō potest p p̄stōnē. **D**ic q. licet possint tolli. tñ satis ē q. de p̄nti in p̄ mo monasterio viuūt strictius. **M**ā ppter strictio rem vitā dūtaxat iura pmittūt trāsitu. **E**t iō bene dicit panor. q. in hoc nō cōsiderat q. religio sit p̄fe ctior vel melior. h. solū q. artior.

+ Donec q. aliq̄s regularis impetravit licentiam

trāsēundi ad artiorē religionē postea penitet. nā qd p̄nti tenent eū recipere. **R**ū. fm. v. d. si nō inue nit artiorē religionē vbi recipiat vel si nō poterat sustinere austeritatē illius et reuerti vult ante factā p̄fessionē. nō pōt repellī p̄tertu pōis licētie vel re nunciationis cū facta fuerit ex cā. l. vt transi. et ad scdm religionē et causa secura nō sit. **S**ecus si p̄ fessionē fecit in secunda.

+ Quid si abbas vel cōuent' licētiauerūt aliques simplr. r ipse renūciat simplr. nō ex aliq̄ cā. nisi for te ex odio. **R**ū. fm. v. d. non valet licētia. q. hoc est dare licentia vagandi.

+ Vtrū bona q. monachus cōtulit suo monaste rio sequat eū si trāsleat ad scdm monasterij. **R**ū. fm. panor. in. c. qd a te. de cle. cōiū. q. aut talis p̄ fessionē nō fecit. q. inde recessit. et tūc aut donauit bona exp̄sse. et indubie videt donasse rōne p̄sone. q. nō est verisimile q. spoliasset se oibz bonis inde trāsēundo. **I**deo reuocat inde recessedō et videtur donasse cā mortis mūdane. vñ tali morte nō secu ta p̄ p̄fessionē pōt reuocari. sicut reuocat in dona tione cā mortis. **S**i autē donauit aliq̄ tūc videtur donasse cā ingressus. **E**t sic bona non trāsēunt in monasterij. h. remanēt penes eū ex quo nō est p̄ fessus. ar. in. c. beneficiū. de regula. in. vj. **S**ed pa nor. in. c. cām. de p̄b. dicit. q. aut dedit in p̄cto ingressus. et tūc videt donasse rōne ingressus. **S**ecus si ex intinālo vel si ex alijs cōiecturis p̄sumi p̄t q. nō cā ingressus donauerit q. tūc p̄fecta dona tio nō reuocat. **A**ut intrat monasterij faciēdo p̄ fessionē. et tūc aut p̄fessio nō tenet. aut sic. **P**rimo casu. bona q. tacite trāsierāt redeunt ad p̄sonā suā q. accessoriū sequit p̄ncipale. **A**ut exp̄sse contulit. q. credebatur p̄fessionē tenere et reuocat ista bona. q. videt donasse cā mortis mūdane vt dictū est. **f**acit. l. i. p̄. l. de here. insti. vbi patz q. si institui aliquē. credendo illū filiū meū. auferent demū illi bona. si cōstat eū nō esse filiū. **S**i vō sciebat p̄fessio nē nō tenere. nō reuocat. q. videt in oēm casum donasse. **S**i vō p̄fessio tenuit. **A**ut tūc egreditur ppter peccatū suum. vt q. collocat in alio monaste rio ad agendū p̄niam. **E**t dant bona scdo mona sterio q. ad vsūm. vide tex. cū glo. notabili in. c. de lapsis. xvj. q. vj. **S**ed post mortē naturalē vsuffru ctus redibit ad primū monasterij. et consolidabit cū p̄rietate bonoz vt ibi. **A**ut inde egredit capiendo fugā. et bona nō recuperat. immo q̄cunq. ac cesserit pōt eū abbas vendicare cū omnibz bonis p eū acquisitis. xvij. q. ij. abbates.

+ Ex quo nota q. quicqd acq̄rit monachus etiā fugitiuus. acq̄rit monasterio. q̄tūcunq. sit in pu bus remotis vt in. d. c. abbates. **A**ut inde egredit licite. puta. trāsēundo ad monasterij strictius vel p̄mouet in plarū alterius ecclesie. **M**ā tūc dubiū est pulerū. qd de bonis q. trāsierāt in primū mona sterij seu dignitatē. **M**ā aliq̄ moderni voluerunt q. debēt remanere penes primū. et quicqd acq̄rit cedit scdo monasterio seu dignitati. et p hoc videt tex. in. c. vno. xvij. q. j. **A**lij dicūt q. in distincte de bent bona cū p̄sona trāsire et q. illud. c. vnicū vide tur p̄cedere in bonis acq̄sitis industria. monachi

quia illa remanet per
in bonis p̄mona
dicit ad p̄sonā mona
te in p̄fessionē p̄
mō d. c. d. aut p
als hūc vult in facte
vt bona p̄mona
ad dicitur tūc in ar
monasterio tūc ep̄s
l. h. dicit qd acq̄re
no. dicit q. illa spes
in p̄mo monasterio
p̄nta de p̄b. l. equi
mā g. q. donatio
hūc et cōiecturis
fieri facta. **S**z vbi
p̄nta. q. ante ingressū
fieri reuocat h. trās
recedo. **I**de dicit in
Si enī sunt accessio
p̄nt reuocari inde reu
elent accessio nisi d
Quis de notabili
loci in fratribz mū
pene bona sua ita alie
h. ar. in tractatu mū
fratē mūc hūc ep̄s in
q̄d in cōditōe nō rec
ta sine dicit q. de hūc
sue q. sit in dā gēna
fratē separati. vt. l. de
Quid autē si talis
alā religionē in legiti
mō interato parentū
h. dicit **S**z ar. q. aut
tate summi pontificis
exp̄t. vt. l. j. l. de sen
tētia ab aliq̄ archieps̄o vel
alioq̄ dignitatē. **P**er h
notat q. cū nō sit in
l. j. q. mōne. Cū ius in
in cōditōe in tūc in
de. **f**ran. de alio dicit
Si vō reperit al. mō
tione beneficiū dicit
ne ab soluerit ius in
l. j. r. d. j. q. mōne. v
Doc autē p̄t cōtūge
nenta ab ordine licent
ad alā religionē q. eo c
vult p̄uilegia eo. pen
reperere ius in cōditō
notat magi ē ad pen
de vñ l. p. panor. in
R. g. o. l. m. d. c. a. r. o.
notat enī de licētia
notat nec aliq̄ ad
notat iura. nec tanq̄
notat nec p̄nt
notat in. d. v. p̄fessio
Ad d. et ista fa
notat in. d. v. p̄fessio
notat in. d. v. p̄fessio
notat in. d. v. p̄fessio

Represalie

in passore: est tamē competens toleranda. Quarta est malicia plebis. non q̄ pro qualibet culpa debeat gregem deserere: ne mercenario comparetur. h̄ de superioris licentia. tunc demū; potest nō tam timide fugere q̄ p̄uide declinare: cū oves cōuertuntur in lupos. Et qui debuerunt humiliter obedire: iam irrevocabiliter contradicunt. Quinta. grave scandalum: cum aliter sedare nō potest. Sexta est p̄sone irregularitas. v̄puta. si sit bigamus. Non tamē. p̄pter qualibet irregularitatē debet ei dari licentia. v̄t si non sit natus de legitimo matrimonio: si sit occultū. et ille laudabiliter impleat officium suum. dūmodo non sit de adulterio vel de coorto. nam tales omnino repellunt. v̄t per glo. in d. c. nisi.

¶ Nota. q̄ renunciatio fieri debet in manibz eius a quo habet institutio vel cōfirmatio. extra co. ad moner. fallit in ep̄o qui nō potest renunciare ep̄iscopatu. nisi in manibz pape. v̄t in. d. c. nisi. etiam nō consecratus dūmodo electus et cōfirmatus. c̄ de transla. inter corporalia. fieri autē debet renunciatio cōmuniter in scriptis. forte in alijs ab ep̄isco patu: scriptura nō est necessaria. Secūdo nota. q̄ renunciatio officij aut beneficij ecclesiastici debet eē voluntaria. nam inuitus nō cogitur renunciare. Item debet fieri pure et absolute. extra de of. del. ex parte. Nam si quis renunciat alicui beneficio vel rei sp̄iali vel resignat alicū sp̄iale. alicui daro vel p̄missio: symonia est. fm̄ Hof. et Hostien. q̄ si nō p̄cedat dano vel p̄missio. h̄ sola intentio. v̄t si renunciet beneficio: hac intentione. v̄t detur sibi aliquod tēporale. aliter non renunciaturus. Symonia mentalis est: que p̄ solam penitentiam aboletur extra de sy. c. si. Sz ex quo nulla pactio interuenit ab ecclesia nō punitur. Sed si quis renunciat beneficio ea intentione. v̄t detur nepoti vel alteri: nulla tamē de hoc facta pactione vel cōuentione: nullam incurrit symoniam. Renunciare etiā beneficio v̄t detur alteri est symoniacū. quia p̄bitū est iure positio. sed nō est hoc p̄bitū simpliciter. h̄ fm̄ istū modū: cum videlicet hoc dicit in pactuz j. q. ij. q̄ pio. fm̄ v̄v. Inno. et Hof. Similiter si q̄s habet voluntates deliberatā renunciandi beneficio cū intentione et animo paciscendi. v̄t alteri det in hoc est symonia mēralis. effectualis autem et ab ecclesia punienda est. cū p̄ceditur ad actū ipsum paciscendi in renunciatiōne. Tercio nō fm̄. d. an. in. c. nō sine. de arbi. q̄ licet valeat compositio auctoritate superioris. v̄t p̄ beneficio qd̄ dimittitur: detur aliquid tēporale. extra de p̄ben. nisi. non tamen valet v̄t detur aliquid auctoritate inferioris vel partis. Et sicut cōmittitur symonia p̄ dationē pecunie pro beneficio cōsequendo. ita et pro eo cōdendo. Et quia nō valet rennunciatio litis sup̄ beneficijs: pecunia suscepta: pro renunciatiōne. Dicit tamē idem. d. an. fm̄ Inno. q̄ si detur pecunia p̄ renunciatiōne litis non semp̄ est symonia. h̄ aliq̄n Sed quia hoc tenet speciem symonie. ideo reprobat̄. Nam si daret̄ pecunia nō habenti ius. v̄t cederet liti hoc nō esset symoniacū nec iniquū. Idēz si daretur. p̄ bono pacis. nō ex pacto partium sed

p̄missione arbitroz. nō in respectu ad beneficiū extra de transla. sup̄ eo. Sed si daretur ius habenti p̄ redimenda iusta lite a nō habente ius. et respectu ad spirituale: esset symonia. Quarto nō. q̄ ep̄iscopus vel alius qui symoniace tenet beneficiū: veniens ad mortē. si vult saluari fm̄ llo. debet renunciare vel etiam in mente sua: si alius deficiat: omnino renunciet: et sub hac cōditione renunciat. si placuerit pape vel alteri ad quē spectat collatio. Et si cōualuerit: vadat q̄cūq̄ potest ad eum et pareat ei. et caueat ne morā faciat nec fructus sibi appropriet. imo fideliter custodiat vel in vtilitatē ecclesie expendat. Potest t̄ vite necessaria stricte recipere. lxxv. di. pasce.

Represalie dicuntur.

R quando vnus orinudus de vna terra: spoliato vel damnificat ab orinudo de alia terra. vel etiā si debitū non soluit ei: tūc datur potestas isti spoliato q̄ faciat sibi: contra quemlibet de terra illa vnde est spoliato: vel debitor.

¶ Vtrū sint licite. Rū. fm̄ Bar. in tractatu resp̄ saliarum. q̄ ad hoc q̄ sint licite in foro conscientie requirunt̄ tria. P̄mo auctoritas superioris. Secūdo causa iusta concedendi. quia denegat̄ iusticia. Tercio q̄ intentio eius qui habet represalias sit iusta et recta. his concurrentibz licite sunt. v̄t in. c. dñs. xxij. q. ij. vbi Augustinus dicit. iusta bella solent diffiniri q̄ vlciscunt̄ iniurias si gens vel ciuitas plectenda est que vindicare neglexit: qd̄ a suis improbe factū est. Et dicit Bar. q̄ sibi videtur q̄ ius concedendi represalias nō videtur iure civili vel canonico inductū. h̄ magis iure diuino. v̄t in dicto capitulo. dominus. et de iure gentiuz quod p̄mittit̄ bella iusta. et bellum licitum est ex causis p̄dictis.

¶ Que autē sit causa sufficiens cōcedendi represalias. Rūdit qui s̄. q̄ non debet esse circa modicū Istud etiā remediū represaliar. cū sit ediosum. v̄t in c. et si pignorationes. de iur. li. vj. et cum sit subsidiarium contra ius cōmune. nō debet dari. p̄ modo dico. Item q̄ per dictā iniusticiāz pereat ius p̄s totaliter: secus si aliquo modo ledatur. Et p̄ declaratione huius materie scienduz fm̄ cōmuniter doc. et Bar. vbi supra q̄ siquidē contra illum hominē gentē vel populū qui iniusticiāz facere et debitum reddere negligit. potest haberi recursus: tunc represalia: in foro civili sicut in foro p̄sentie nō sunt licite. Si v̄o nō potest haberi recursus ad superiorē. tunc sunt licite: ducbz interuenientibz. P̄mo requirit̄ auctoritas superioris. nō etiā licet alicui sibi ius dicere v̄t dicūt̄ iura vulgaria. Secūdo q̄ auctoritas superioris interponat̄ sibi ex causa iustāz nisi ex causa iustā interponatur sunt ipso iure nulle. v̄t. l. cū v̄o. §. subuentū. ff. de fideico. li. Lau sa autē iusta dicta est in. d. c. dñs. et ita tenet Inno. extra de resu. spo. c. olim.

¶ Quis autē habeat requirere de minimi vel populum vel gentē. Rū. p̄t̄s eius q̄ concedit represalias succedit in locum superioris deficientis sed

nat contra ius et in fauorem reipublice. valet. licet non faciat mentionem de iure. Et tunc videtur dispensatum contra ius. Secus si emanat in fauorem priuate persone. Ratio diuersitatis est. quia iura habent clausulam derogationis in rescriptis quando emanant in fauorem priuati. vt in l. rescripta. l. de pcc. impera. of. Item presumitur tunc rescriptum surreptiuum vel emanasse ex nimia occupatione principis. Secus si in fauore publici. Et predicta bene notabis. qd non habes in aliquo loco ita bene discussa. hec Panoz.

¶ Quid si princeps madat reuocari quicquid factum est vel immutatum in tali causa. An legitime factum reuocari debet. Respondetur qd tale rescriptum dicitur intelligi in facto non legitime non de eo quod erat factum legitime. p hoc ter. notabilis in ca. audita. de resti. ipo. Ma est non liceat de parte concedentis rescriptum disputare. qd esset crimen sacrilegi. S. q. aut. xvij. q. iij. tunc de scia et voluntate ipsius scribentis licitum est disputare et in hoc potest haberi interpretatio. qd imperator quicquid errat. l. ij. ff. de sup. le. vide ad hoc glossam singulare. in c. pterea. xxiij. di. Et ad. c. j. de consti. li. vij. videtur qd illud est vix per interpretationem. qd oia iura principis potest interpretari. Et sic rescripta recipiunt aliquam interpretationem iustificatiua. vt in casu predicto. aliter videretur ipsum sensisse iniuriam.

¶ Quia autem rescriptum valeat. et que opponi possint contra illud dicitur. dicitur qd ad hoc qd rescriptum teneat nihil dicitur supponi ex his que mouere possunt animum principis ad dandum rescriptum vel denegandum. Et primo quidem series facti est exprimenda. et de coha. de. sup. eo. Item processus cause. et de re iudi. Inter monasterium. Et si per suggestionem falsi vel suppressionem veritatis rescriptum fuit impetratum: tollit et eo. sup. literis. vbi per de sap. notat sex regulas. Prima est qd ille qui fraudem et malitiam literas impetravit. et expressit falsitatem. nullum commodum ex ipsis literis consequitur. vt in. d. c. sup. literis. Secunda est qd qui fraudem et malitiam supponit veritatem. caret penitus impetratis. et eo. ad au. res. et de pben. non potest. li. vij. Tercia est qd ille qui per simplicitatem et ignorantiam impetrat et exprimit talem falsitatem que si esset suppressa. papa in forma communi nihilominus literas concessisset potest petere. vt iudex delegatus forma ordinem iurum in causa pcedat. licet non forma formam in literis concessam. extra eo. ex insinuatione. Quarta est qd qui supponit veritatem vel occultat. iudex potest pcedere forma formam iurum. non forma formam literarum. li. iij. distinc. ex antiquis. quia si expressisset: papa nihilominus literas concessisset. Quinta est qd si aliquis literas impetravit per suppressionem falsitatis que tacita: papa nunquam literas concessisset. per eas iudex nullatenus pcedat. et eo. si. pponere. Sexta est qd impetrat literas et supponit veritatem. qua expressa non decessit literas. delegatus non pcedat per easdem. quia eadem ratio que mouet delegatum: dicitur mouere et delegatum. Et licet delegatus suas literas denegaret. Ita delegatus siue cognitis effectibus non interponat. et eo. sup. literis. et c. sciscitatus.

¶ Sed quod poteris scire quia tacita veritate. que suppressa sine nullatenus habere. R. s. fm. l. do. xxvij.

casus ex his versibus comprehendende. Si lex priuata. si dispensatio pactum. Vel si rescriptum: sententia: siue statutum. Haze nobilitas: ac appellatio causa. At hominis meta: vel confirmatio pape. Processus. titulus. series. professio certa. Paupertas. facti possessio lites: pendens: grauamen. Gratia. venditio. pater. ac exceptio cuius. Clausula. firma fides. si his iunges anathema. finis tollitur: nisi mentio facta p. betur. Si lex priuata. i. privilegium quod habet ille contra quem impetrat rescriptum tollit rescriptum nisi faciat mentionem de privilegio primo. extra de prescrip. veniens. Si dispensatio sit facta sup hoc. extra de filiis presby. ex tua. Pactum. si precessit rescriptum vel privilegium. extra de deci. ex multiplici. vel pactum sit secutum. de pac. quia ex eo. li. vij. Vel si rescriptum. aliud fuit primo impetratum et ostensum. extra eo. c. ij. et. iij. Sententia fuit lata sup hoc. sup quo impetravit rescriptum. ar. extra de fide instrum. inter dilectos. Siue statutum. sit sup hoc factum. extra de consti. cu. accessissent. Haze nobilitas. extra eo. sedes. Ac appellatio. sit sup hoc facta ex parte sua. et eo. ex parte: vel ex parte aduersarij. et de confir. vti. c. bone. Causa. s. excommunicationis. Et si plures sunt omnes debent exprimi. extra de offi. or. ex parte. Aut hominis meta. i. terminus appellationis. psequende appositus a parte. qui pueniri non potest. extra de ap. sepe. Vel confirmatio pape. extra de constituto. ex parte. Processus cause. qui exprimi debet. extra de re iudi. inter monasterium. Titulus. scz beneficii que tacuit. quantumcumque minimus esset. extra eo. postulasti. Series. i. seriem facti et totum processum debet rescriptum continere extra eo. dilectus filius. Professio certa. i. vtrum sit clericus vel laicus. extra eo. cu. ordinem. Paupertas. i. an sit diues vel in dignitate positus. extra eo. ad aures. facti possessio. i. cum alius de facto. non de iure possidet. extra de pcc. pre. literas. Lites: pendens. extra ne lit. pen. dilectus. Grauamen. quia ex quo auctoritate d. pape aliquis receptus est in aliqua ecclesia. obstat exceptio secundo impetranti: nisi de receptione primo fecerit mentionem fm Ber. et Hostie. extra eo. mandatum. Gratia. i. si iam receptus est in aliqua ecclesia dicto capitulo mandatus. Venditio. scz rescriptum sibi concessi a sede apostolica: pro petitione qua rexit. extra eo. ad audientiam. Pater. id est qui ministravit in ecclesia qua filius impetravit. extra de si. presby. c. ij. Ac exceptio. i. proposita in iudicio. extra de pcc. in nostra. Cuius. quia de ciuitate et dyocesi fienda est mentio. extra eo. significante. et capitulo rudolfus. Clausula. extra eo. cu. dilecta. vbi non valet rescriptum. ij. quia non facit mentionem quod articulus fuisset in primo rescripto insertus. Firma fides. i. sacramentum de quo non facit mentionem. extra eo. constitutus. Item fides interposita. ar. extra de consti. ex literis. Sed his iunges anathema. quia si tacet excommunicationem suam non valet. extra de pcc. c. si. nisi sup defensione vel appellatione per excommunicationem impetretur. extra eo. iplo iure. li. vij. finis tollitur: nisi mentio facta p. betur. id est rescriptum post predicta impetratum

statim restituendū: sed sufficit q̄ statim ex affectu restituat: et q̄ actu restituat cessantibus incōuenientijs hinc inde. Et ex predictis etiaz subinfert q̄ quādo ablatio fuit occulta: tunc nō tenetur ablatio: se prodere. nec p̄ cōsequēs per seipm̄ restituere sed per aliam p̄sonam secretam et fidelem. Et expe dit q̄ per confessōē quia sibi est crimen detectum per p̄fessionem. vide diffuse de ista materia infra. Restitutio vltimo.

¶ Quid si precipit a cōfessore q̄ statim restituat. An nō parens peccat mortaliter? s̄fran. de May. in. iij. dicit q̄ sic. quia preceptū de non retinendo alienum obligat semper et ad semper: quia est preceptum negatiuū. Hoc dictum potest intelligi q̄ peccat mortaliter nō ratione iniūctōnis facte a cōfessore: sed respectu precepti diuini ratione cuius tenetur restituere: etiam cessante mandato p̄fessoris. Non autē est intelligendū q̄ ratione iniūctōnis a cōfessore facte ille incurrat nouum peccatū mortale vt dicit De. de pal. in. iij. r̄ archi. flo. Nā fm̄ eos tripliciter potest cōfessor aliquid iniūgere penitenti. vno modo p̄ modū cōsiliij et exhortatio nis. vt q̄ quotidie oriet et elemosynas faciat: et ad hoc nō tenetur. Secūdo modo per modū declaratio nis cōmunitatis obligatiōis. vt q̄ omni anno cōfiteat: cōmunicet in paschate restituat alienū. Et sic non incurrit nouū peccatū inobedientie. Tercio per modū satisfactio nis specialis pro cōmissis Et ad istam tenetur ex precepto. Et hoc verū pro peccatis mortalibus. non autē venialibus: nisi forte ex contemptu.

¶ Quis autē teneat ad restitutionē. Rñdeo fm̄ Sco. vbi s̄. q̄ dānificans tam principalis q̄ fau tor: tam bonorū anime q̄ corporis q̄ fortune et in famie. vnde p̄mo dicit de dānificatiōibus in bonis anime. secūdo in bonis corporis. tercio in bonis fortune. De dānificantiū autē in bonis fame. vide s̄. Detractio.

Restitutio.ij. De dānificanti bus in bonis anime.

¶ Quid si quis retraxit aliquē a religiōnis ingressu. Rñ. fm̄ Sco. in. iij. di. xv. q̄ si q̄s retraxerit aliquem iam obligatum ad religiōnē ex p̄fessione: tenetur ad restitutionē. s̄z agere debet q̄ ille redeat. Si non pōt tenetur ipse intrare: si est persona idonea religiōni: vt sic satisfaciat bene viuendo religiōni. et orare pro cōuersione auersi: vt Ray. fecit. Si vō aliquem dispositum ad intrandum retraxit ne intraret. si hoc fecit animo consu lendi propiē vtilitati. puta quia filius et sustentabat eum. vel quia intrans dabat omnia sua religiōni que alis sperabat ipse habere vel huiusmodi. Et tūc nō tenetur religiōni: si hoc facit sine fraude vel suggestione alicuius falsitatis. Si vō hoc facit animo nocendi religiōni: tunc tenetur etiam religiōni nō ad equiuale ns: sed ad aliqualem inducti onem alterius equiuale ns. s̄z ad ingressum religiōnis alterius. quia interest inter habere et prope esse. Lonco. Ricb. in. iij. dist. xv. dicens q̄ retra hess personam vtilem religiōni ab ingressu reli

giōnis intentiōe dānificādi religiōnez teneat illi religiōni ad interesse ad arbitrium bonorū vtro rum. Si autem hoc faciat non propter hoc sed vt consulat propiē vtilitati non tenetur religiōni ad aliquam restituōnez: sed p̄sone cuius profectum spiritualiter impediunt tenetur in spiritualibz face re restituōnē quā pōt.

¶ Vtrum inducens aliquem ad peccandum cō sulendo. suadendo. r̄c. teneatur restituōni. Rñ. fm̄ Sco. vbi supra q̄ sic modo sibi possibili. s̄z inducendo eum ad penitentiā efficaciter et actus vir tuosos. Et si sola inductio non sufficit quia facti est peruertere q̄ cōuertere: tenetur et p̄ se orando et per orationes aliorum impetrare sibi cōuersionem: dūmodo illis peccatum non pandat. Et licz talis non possit digne satisfacere tamē in tra iudiciū p̄fessionis ei est aliqua satisfactio iniūgēda.

¶ Vtrum seducens vel deflorans virginem: te neatur ad restituōnez eam ducendo. vide supra Adulterium.

¶ Vtrum dānificans alium in bonis anime vel corporis ex fraudulento consilio: teneatur ad restituōnem. Rñ. fm̄ Ricb. vbi s̄. q̄ sic. Et dicit q̄ appellatiōe fraudulēti consilij continet ma lum consiliū datum ex ignorantia quibus bonū cōsiliū dare crederet: si debitā diligentia non adhibuit ad sciendū: q̄ negligentia crassa. p̄pe dolū ē. de hoc vide s̄. Aduocat. et Iudex. j.

¶ An autē sacerdos absolvens aliquem a peccato a quo nō pōt absolui. teneatur ad restituōnez. Rñ. v̄. dicit q̄ non tenetur tamē ei notificare q̄ non potuit eum absoluerē. Peccat tamē mortaliter fm̄ Ricb. de quo vide s̄. Confessor. j. Intelli ge tamē predicta si talis confessor ex ignorantia ab solueret. Secus si scienter et penitens patris fuis set restituere: si quid restituendū erat. Nā ex quo dat causam efficacem ad non restituendū videtur teneri. Idem si absoluisset ex ignorantia crassa v̄ supina vel affectata.

Restitutio. iij. De dānificati bus in bonis corporis: et ad quid teneant.

¶ Dic fm̄ Sco. in. iij. dist. xv. q̄ aut intulit vltimū dānū. s̄z mortē aut citra mortē. Et istud est duplex. s̄z remediabile et irremediabile. Exemplū mutatio est irremediabile: q̄ impedit ex toto actum humanū: qui cōpetit homi fm̄ illud membrū. puta abscidit manū dexteraz. Irremediabile vō siue curabile est: vt vulneratio vel alia lesio curabilis. Si in mutatiōe hoc dupliciter vel q̄ enomis q̄ ex toto impedit aliqū actū hūa nū qui cōpeteret homini fm̄ istam partē amputa tam: vt in amputatiōe manus dextere: vt dictū ē vel non enomis. i. nō impediēs actum humanū vt est amputatio digiti vel pris eius. Pro primo dāno. i. vite ablatiōe regularit in multis cōitati bus secuta est lex talionis: vt homicida moriatur. Et rōnabiliter q̄ hoc nō solum cōpetit fm̄ legem moysi. s̄ etiā rōne naturali approbatū in L. euāgēlica. Math. xxvj. Q̄s q̄ gladiū accep. r̄c. Si autē hec pena nō sit sibi statuta v̄ forte aufugit. vel est

Restitutio. iiii.

prohibere iniuriam a primo suo: et non prohibent sed tacendo permittunt: Rūdet sanctus Bernardinus quod si tales ex officio suo contradicere et prohibere tenentur: et ex aliquo timore non excusabili vel pusillanimitate tacent tenentur de toto damno: quod ab alijs illatum est. Exempli gratia: si in consilio civitatis ubi de imponendis collectis clericis tractatur: consiliarius ibi existens: ex officio tenetur contradicere et non contradicit. Multo magis si propter aliquod lucrum buriale in talibus taceret: in totum satisfacere obligatur. Hoc intellige si non fuisset tale damnum: si contradixisset, secus si omnino secutum fuisset. nam tunc in nullo tenetur. Qui vero ex officio non tenetur et talia videt: si non contradicere cum sine suo periculo possit: peccat mortaliter. tamen restituere non tenetur. Et facit regulam generalem que facit ad multa infra dicenda in furtis vel rapinis vel ad quecumque alia: quod qui ex officio non tenetur obviare damno inferendo. primo cum tamen possit obviare etiam sine periculo vite sue: et tamen maliciose non obviat: licet peccet mortaliter: non tamen tenetur ad restitutionem secundum doctores. Secundo obligantur similiter qui consentiunt. videlicet quando sine tali consensu: talis damnificatio secuta non esset secundum Innocentium et Hostium. Intellige ubi cooperationis effectus in opere demonstretur. Idem dicendum secundum Ray. quando damnus tuo nomine illatus: ratum habes. xj. q. iij. qui consentit. Et secundum Scotum. talis consensus interpretatur dicitur. Addit tamen Scotus. quod habens ex officio obviare damno proximo: et non obviat ex aliqua causa rationabili. puta quia vergit in damnum reipublice: vel in periculum proprie persone vel huiusmodi. non peccat mortaliter. nec tenetur satisfacere in aliquo.

Quid de officiis vel dignitatibus secularibus si appetantur et petantur et procurantur per preces et obsequia. ut officia potestatis. senatus. capitanei vel illi et huiusmodi. nisi quid est peccatum? Respondet secundum Archiepiscopum florentinum. si quis huiusmodi querat vel petat magis sollicitus de honore et lucro quam de iusticia conservanda. unde et paratus servare amicis illicitis et illicitis et lucrari per phas et nephas et deniare a iure: ne displiceat illis: nec punire criminavit debet: peccat mortaliter. Similiter si ignorat ea que spectant ad executionem debitam sui officii. nec curet invari per alios: ut per assessorem. vel si est paratus se intrinsece de his ad que sua potestas non se extendit quamvis ibi consueverit fieri. puta si laicus velit de clericis iudicare vel de ecclesiasticis disponere quod ei prohibetur. Si autem intendit in omnibus servare et administrare iusticiam in agendis saltem per practicas. competenter edoctus et in dubijs intendit consilia querere. Illa tamen querit propter honorem mundi ne despicibilis habeatur. non participando officia civitatis: ut ceteri vel ut inde lucrum consequatur quo se et suam familiam valeat sustentare: et hoc per salariis deputatum et alia consueta: ut de penis pecuniariis sed de litigijs nihil extorquendo a subditis ultra constitutum. licet appositione lignorum et victualium et

huiusmodi humana temptatio est: non est condempnanda. Et multo minus cum ista querit ne puniatur? his conculectur a ceteris et imponantur ei onera gravia. Si quis autem hoc faceret ad obviandum malis zelo iusticie deum non homines timens quis est hic et laudabimus eum? Commendandus esset.

Quid de vendentibus officia publica et dignitates. Rūdeo quod tenentur ad restitutionem pecunie: non illis qui dederunt sed pauperibus: cum gratis ea committere deberent. Et secundum Donal. tenentur domini qui dicta officia vendiderunt ad interesse illis qui per huiusmodi prepositos taliter sunt expoliati. Et taliter ementes debent graviter puniri edicto legis iulie. in ambitu. vel. l. vni. ce. ff. ad. l. iuliam. ambitus. et in i. de publi. iudic. §. sunt preterea. l. in. Laureis. et sunt infames. Sanctus autem Thome. in quadam epistola ad ducliam brabantie querentem ab eo. utrum liceret ei vendere officia temporalia. Respondet quod sic. di. cum autem baluinus et officialibus vestris nihil committatis nisi temporalis officij potestatem non video quare non liceat vobis vendere officia. dum tamen talibus vendatis de quibus possit presumi: quod sint utiles ad huiusmodi officia exercenda. et non tanto precio vendatur officium. ut recuperare non possint sine gravamine subditorum. Sed tamen talis venditio omnino expediens non videtur: quia frequenter contingit quod illi qui essent magis idonei ad huiusmodi officia sunt pauperes ut officium emere non possint. quin etiam si tales divites sint tamen quia boni sunt non ambiunt officia. nec inhiant ad lucra. Et sic quia ut plurimum illi officia emunt qui sunt peiores et subditos opprimentes magis expediens videtur: ut bonos et idoneos ad officia vestra eligatis etc. hec Thome. Clarum tamen est quod dicta officia regiminis vendi strictissime prohibentur et taliter assumpti nihil debent pro huiusmodi officijs dare. maxime hodiernis temporibus. et experientia teste quasi infinita mala et extorsiones a subditis proveniant ex huiusmodi venditionibus officiorum.

An autem liceat dominis recipere mutuum a talibus officialibus: ita quod satisfaciant sibi de officio? Respondet secundum Thome. ubi supra quod si pacto mutuum detur ut officium recipiant: absque dubio pactum est usurarium: quia pro mutuo accipiunt officij potestatem. unde in hoc datur eis occasio peccandi. Et ipsi etiam tenentur resignare officio taliter acquisito. Si tamen officium gratis datur. et postmodum mutuum accipitur ab eis quod de officio recipere possent. hoc absque omni peccato posset fieri. Alijs tamen videtur quod liceat mutuum communi vel alicui domino pro aliquo officio habendo licet consequatur magnum honorem vel lucrum. Et hoc quando ex tali officio talis non habet consequentiam nisi lucrum quod debito modo debetur tali exercitio. Et hoc quando non posset habere illud nisi mediante mutuo. si tamen ille sit aptus ad tale officium exercendum. Et hoc sine vicio usure. Ratio est. quia quod accipio lucri non respicit mutuum

sed exercitium principaliter licet secundario sperem
ex mutuo illo aliquod lucrum consequi sine peri-
culo viure. Si tamen ex statuto vel antiqua con-
suetudine volens habere tale officium teneretur
aliquod soluere: et vt talem solutionem euitaret, mu-
tuum daret vsurari? esset.

¶ Quid de dominis temporalibus qui vtuntur
male suis officialibus: et negligunt eos corrigere:
vel officio priuare cum male agant in talibus offi-
cijs: Dic qd tenetur de omni damno inde secuto
p[er]tinet talis officij. vel quando est negligens in cer-
tiorando: an sui officiales bene vel male se gerant.
De hoc vide s. Dominus?

¶ Quid de officiali qui negligit punire crimino-
sos: Respondet Jo. de pla. in. l. precipit. l. de ca-
no. lar. tri. li. r. qd debet puniri eadem pena qua cri-
minosus. Nam iudex qui reperitum facinus non
inducit. tegere vt confcus criminosa festinat. Na
est quidam tacitus consensus. l. placet. l. de execu.
mu. li. r.

¶ An autem iudex qui iniuste sententiam tulit:
teneatur insoludum. vide supra Aduocatus. et Ju-
der p[ri]mo. Adde tamē singulare dictum Jo. an.
in. c. cum eterni. de re. iur. li. vj. in glo. in ver. con-
demnatus. qd si iudex per cupiditatem. odiū. vel
amorem iniuste iudicauit: et causa est civilis. teneat
ad restitutionem damni: quod ex hoc euenit illi. et
vltra hoc punitur in triplo. Si autem causa est cri-
minalis: non t[ame]n tenetur ad satisfaciendum dam-
num a se illatum: sed etiam eius bona confiscanda
sunt. vt in auten. vt litigantes iurent. s. si q[ui]s aut.
Si v[er]o iudex per ignorantiam seu imprudentiam
iniuste iudicauit non tenetur insoludum: sed t[ame]n
arbitrio iudicis punitur ex quasi delicto. vt. l. si. ff.
de va. et extraor. co. hec glo. Sed si per metum ca-
dentem in constantem virum iudicauit: iniuste
tamen mortaliter peccauit: et non tenetur ad resti-
tutionem: nisi a tempore accepti officij dubitasset
de hoc metu. tunc enim fm Bal. in. l. si. l. de pe.
iudi. qui. ma. in. satisfacere tenetur parti lese. Idem
sanctus Bernardinus qui etiam dicte glo. in he-
rere videtur: que est valde notanda. quia facit p[ro]
theorica Inno. posita supra Aduocatus. qd in fo-
ro conscientie non teneatur quis nisi de dolo et la-
ta culpa. Et hoc facit ad notata supra in hoc capi-
tulo et toto isto opere. Aliud singulare notat idem
sanctus Bernardinus de eo p[ro] quo iniuste sen-
tentia lata est: qd si ante sententiam non habuit con-
scientiam malam: sed post incepit habere malam:
a qua sententia aduersarius non appellauit: et co-
gnoscens rem esse alienam fm Hostiē. sententia
eum defendit: nisi haberet conscientiam remouen-
tem quam remouere non posset: qd t[ame]n restituere
obligat. Et hec nota.

¶ Quid de iudice qui omittit condemnationes
et penarum. Respondet Jo. de pla. in. l. obserua-
re. l. de decu. li. r. qd tenetur de suo refundere eas
parti. l. propterandum. s. sin. autem. l. de iudicis
et ibi glo. et in dicta. l. obseruare. Quod intellige si
fuerint p[er]te. als in pari causa negligentie. scilicet

partis non petentis et iudicis non condemnatis;
melior est causa conuerti. l. si seruum. s. sequitur.
ff. de verborum obliga. potest tamen condemna-
re si vult: licet non sit petitum. Cum hoc emergit
post litem contestatam. et sic ad eius officium spe-
ctet. l. ediles. s. Itē sciēdū. de edi. edic.

¶ Vtrum custodes et vigiles qui non accusant
quos in ciuitate reperiunt cunctes post statutum
campane sonum soluere teneantur illam penam
quam predicti transgressores soluisent si eos accu-
sasset: Respondet sanctus Bernardinus. qd q[ui]
uis mortaliter peccet et periuri sint: si tales accu-
sare iurauerint: non tamen tenentur penam statu-
ti soluere: quia illi nōdum condemnati fuerunt a
quibus tamen si aliquod munus acceperunt: te-
nentur pauperibus erogare. Ceterum si predicti
custodes vidissent tales aliquem damnificare: et
non reuelant: tenentur huiusmodi damnificato re-
sarcire: si ideo a cōmunitate salariati sunt: sicut q[ui]
custodes vinearum et possessionum: qui similiter
per hanc eorum custodiam mercedem aliquā re-
cipiunt: tenentur damnificat[ur] de dāno dato. De istis
campanarijs. vide s. familia.

¶ Quid de officialibus et aduocatis qui secūtur
doctrinam Spe. in. ti. de aduo. s. sequēter. et. s.
sequitur. et. s. vtriusq[ue]. vbi describit cautelas quas
debet habere aduocati tam actoris q[ua]m rei. Respon-
det. qd tenentur parti de omni damno et interesse
quod consecuta est dicta pars propter eius versu-
cias et caullationes. Hoc verum si causa est iniu-
sta. Si autē iusta vide s. Aduocat[us].

¶ Quid si officialis ciuitatis vel domini qui so-
let dici camerarius vel thesaurarius recipiens pe-
cunias in introitu ipsius ciuitatis de gabellis et
collectis: et predictas pecunias assignans tempo-
re debito alijs officialibus vel p[er]sonis determina-
tis a domino: vel cōmunitate. puta stipendiarijs
et alijs seruientibus eis. Vtrum pecunia sibi tra-
dita per modum depositi si in ea negociet[ur]: vel eaz
cōmutet: cambiando florenos ad monetam vel
econuerso: vel mutuo tradens vsuram cōmittat.
Et vtrum lucrum inde susceptum faciat suum?
Itē. Archi. flo. qd si domin[us] vel cōmunitas inde
nil ledatur: nec etiam p[er]sone que recipere debent
salaria sua: quia statuto tempore eis soluitur et in-
tegre. illud lucrum suum facit ratione sue industrie
Et precipue cum subsistat amissio eius periculo sui
vnde et fideiussores tales solent dare: et cōmunita-
tes hoc sciunt: ac etiam domini tolerant. Et quia
res est consistens in numero et pondere. nō obli-
gnata. Et sic nō est proprie depositum. Sed autē
esset si pecunie amissio subsisteret periculo cōmuni-
tatis seu domini: quia tunc lucrum esset cōmuni-
tatis seu domini: deducta tamen mercede laboris
illius cam exercentis. Item si ex hoc exercitio seq[ui-
tur damnum creditoribus domini vel cōmunita-
tis: quia eis nō soluitur statuto tempore: et eo qd
camerarius pecuniam cōmunitatis in alijs tenet
occupatam: tunc tenetur illis de dāno et peccat
grauius. Si autem in vsuris exercet talē pecunij
m m iij

Restitutio.v.

peccant grauius talia permittentes ad quos spectat cum participes sint peccati: et tenentur ad restitutionem. Et cōmunitas seu dominus si inde aliquid lucri haberet quo ad illam partem tenetur etiā ad restitutionem.

¶ Sed quod dicitur camerarijs vel depositarijs cōmunitatis in diuersis officijs vt montis vel gabellarum et huiusmodi habentibus recipere pecunias a personis vel tradere varijs hominibus pro cōmunitate: a quolibet dante vel recipiente pecuniam ab eis exigunt aliquid. puta vnum denarium pro flo. nūquid est licitum si hoc habet consuetudo loci et diu seruata? Archi. flo. distinguit. quia aut tales sunt salariati a cōmunitate et sufficienter sunt dimittunt. In primo casu non putat posse eos exigere aliquid vel recipere: quia ibi non videtur habere locum consuetudo cum videat introducta ex imensa cupiditate: et sic potius dicenda est corruptela. Et sic credit talia sic extorri et debito pauperibus eroganda. xiiij. q. v. non sane. In secundo casu videtur eas posse exigere et consuetudinem eos excusare que rationalis est cum seruiat illis personis. et nemo cogitur de suo beneficium facere.

¶ Queritur vltimo. vtrum intercessores apud potestatem ciuitatis: pro accusatis vel incarceratis: restituere teneantur q̄ sua intercessione adepti sunt cum predictis? Respondet sanctus Ber. q̄ si predicti incarcerati vel accusati erant innocentes ipsi intercessores erant officiales salariati a domino ciuitatis vel cōmunitate: tenentur restituere eisdem. Sed si non erant officiales salariati satiffa cetera non tenentur. imo etiā apud deum merentur. Si vō predicti accusati vel incarcerati erant culpabiles et merito condemnandi: tunc huiusmodi intercessores pecuniam ab eis receptam pauperibus erogare tenentur. Et enim ipsi iniuste accusati dederunt. et intercessores turpiter acceperunt. vnde regulare est quando ex parte vtriusq̄. scilicet dantis et recipientis turpitudine: et culpa versatur. illud est pauperibus erogandū.

Restitutio.v. De falsificantibus monetam.

¶ Pro huius materie declaratiōe queritur quis possit facere vel cadere monetam? Respondet Panor. in c. quāto. de iureiur. fm glo. in l. ij. c. de fal. mo. q̄ nulli licet cadere monetam nisi principi. Inferior autem a principe non licet sine eius concessione. Et hoc sequitur ibi Bar. p. et Li. Intellige nisi ciuitas vel princeps inferior hoc prescripserit per tantum tempus de cuius initio non extat memoria. vt in c. super quibusdam. de verborum signi.

¶ Secundo quero qua pena puniunt falsarius monete? Respondet Panor. fm glo. in dicto. c. quāto. q̄ aut falsat quis monetam principis: intellige de nouo adulterando. scz fundendo. et comburi debet. l. ij. supra allegata. Aut falsat monetam ciuitatis

seu alterius inferioris ab impatore: et capite puniuntur. Sic intellige glo. in l. j. c. eo. Aut non falsat monetam de nouo: sed fabricataz radit. scz minuendo vel tingit. puta monetam eream vt appareat aurea. Et puniunt vltimo supplicio: vel datur ad bestias fm conditionem plone. vt in l. quicumq̄ ff. de fal. Et hūc intellectus sequitur Bar. in dicta. l. quicumq̄. Et glo. in l. ij. p̄ alle.

¶ Tercio quero qua pena puniunt qui scienter expendit falsam monetam? Respondet Panor. q̄ liber videtur teneri pena legis comelie de fal. que regulariter est deportatio. et omnium bonorum publicatio. Seruus vō vltimo supplicio afficitur: de quo dicendum vt in l. j. in fi. de fal. Et q̄ talis expenderit: teneatur hac pena. videtur tex. in l. lege comelie. ff. ad l. cor. de falsa. Sed Bar. dicit hoc p̄cedere quando expendit numos plumbeos vel stanneos: quia de eis tñ facit mentionem illa lex. als dicitur puniri pena extraordinaria. Et sic dicit se multos defendisse a pena legis comelie. de fal. Quod est notandum.

¶ Quarto quero quia dictum est falsarium monete inferioris a principe vel monete eree ipsius principis fm alium intellectum debere capite puniri. nūquid debet intelligi de pena mortis? So. Hoff. et Hosti. referunt Jo. cre. defendisse quendam q̄ falsauerat monetam ciuitatis Bononie. vt non puniretur pena mortis naturalis sed civilis: quia pena capitalis est triplex. vt in l. ij. ff. de publi. iudic. Debet ergo intelligi de nutio. Hodie tamē statuta terrarum cōmuniter prouident. Et cum illa opi. Jo. transeunt cōmuniter doc. Et de illa pena triplici capitali. vide s̄. Degradatio.

¶ Quinto quero de. q. quotidiana. tempore alienius contractus certi debiti: curreat certa moneta que cursu temporis est minorata seu deteriorata. Nūquid solutio debeat fieri fm estimationem antiquam vel vt currit. Panor. vbi s̄. concludendo dicta doc. dicit. q̄ duobus modis principaliter moneta deteriorat vel minuitur. Primo respectu cursus: quia stante eadem bonitate intrinseca nō valet tantū sicut valere solebat. Secundo respectu pecunie quia est diminuta i pondere: vt quia fuit tonfa circūcirca. et per longū vsū est effecta grossa. vtputa quia erat de ere sed in superficie erat argentea: quod ex longo vsū corruit. Primo casu distinguit. quia aut moneta est respectu cursus in totum illius cursus. et tunc fm Ja. et Do. et Bar. in l. paulus. als incipit creditor. ff. de solu. et do. Aut in dicto. c. quāto. et cōmuniter doc. hoc tenet scz q̄ debet solui fm estimationem antiquam. Et de hoc videtur tex. in c. olim. de censu. Nec ob. motum tenentium p̄m. l. Ho. et aliorum aliorum di. q̄ potest solui de antiqua moneta: q̄ satis est mutuum restitui in eadē spē et bonitate intrinseca. Et hoc si debitor nō fuit in mora. Sed panor. dicit q̄ nō ē verū q̄ moneta ista reprobata habeat eadem bonitatem intrinsecam cum moneta magis p̄sideret respectu cursus et vsus q̄ respectu materie. Aut non est in

totum reprobata: sed tñ alterata in valore: qz non
 valet tantū sicut valere solebat. Subdistingue. aut
 hec alteratio ptingit imppetuū: vt qz pñceps in-
 terdixit ne tantū valeret. forte ppter lucrū: vt pos-
 sit recolligere pecuniā. et faciat constari z de nouo
 cudi. Et tñc fm do. An. z do. debet solui ad ex-
 timationem antique monete ratione p̄dicta. licz
 Hosti. p̄tra. Ja. de are. z Bar. in dicta. l. paulus.
 dicit enī qz damnū p̄tinet ad creditōrē: et quo de-
 bito: nō fuit i mora: z pecunia ista hz suā bonitatē
 intrinsecā. Sed Panor. p̄mū tenet: qz bonitas pe-
 cunie est respectu vsus p̄ncipaliter. Ideo debet in
 illa bonitate fieri restitutio. l. cūz. quid. ff. si cer. pe.
 Itē si in totū vsus pecunie estz reprobata: debet
 extimatio: vt in p̄cedenti mēbro dictū est. ergo idē
 si in p̄te diminuta est ar. l. que de tota. ff. de rei v̄.
 Hoc probari videt in dicto. c. olim. Et hoc placet
 Panor. ne iste creditor ex suo bñficio damnū sen-
 tiat. Secūdo casu quādo alteratio nō est imperpe-
 tuū: sed ad tempus sicut cōtingit quotidie vnum
 floi. magis valere vno die q̄ alio: qz crescit z decre-
 scit valor fm tpa. Et cōter tenet hanc variationē
 nō debere attendi. ar. optimū. in. l. p̄cia rerū. ff. ad
 l. fal. Sicut enī creditor vellet vt sibi solueret plus
 si nūc plus valeret: sicut voluit Bar. in dicta. l.
 paulus. z alij. Qd̄ satis est equū. Putat tamē Pa-
 nor. qz si nō esset spes qz de p̄mo haberet augmē-
 tum qz deberet haberi respectus ad extimationez
 que erant tpe mutui: qz verum est dicere qz hodie
 nō habet illam bonitatē respectu cursus quā tunc
 habebat. Et sic militat ratio p̄cedens. maxime qz
 potest esse qz nunq̄ crescit. Quo v̄o ad secūdū ca-
 sum p̄ncipalē. scz qñ respectu ipsius monete con-
 tingit deterioratio. Et cōmuniter tenet per cano-
 nistas z legistas qz damnū p̄tinet ad debitorez: qz
 moneta nō habet suam bonitatē intrinsecā quam
 habebat tpe cōtractus mutui. Et p̄dicta proce-
 dunt etiam si debitor: nō fuit in mora. Nam si fu-
 isset in mora: dubiū nō est cōmuniter fm doc. qñ
 omne p̄iculum spectet ad ip̄m debitorem. Debet
 enī reddere fm extimationē q̄ erat tpe quo debe-
 bat solvere: nisi fuisset tēporalis z momentanea.
 Sexto quero quid si quis ex testamēto reliquit
 L. z tempore testamēti plus vel minus valebant
 q̄ hodie valeant. Et intellige de p̄petua alteratio-
 ne: Dic qz debet attendi valor existēs tpe testamēti
 qz de eo videt testator sensisse. vt in. l. v̄rores. S. te-
 stamēto. ff. de le. iij. Idē Jo. an. in Spe. et Oldo.
 in p̄cepto arbitrōri eadem ratio. Idem dic in iu-
 dice cōdemnate ad certam quantitātē. Et per illā. l.
 v̄rorem. Idem Ol. p̄suluit qz si testator legauit. L.
 floi. demum sup̄uicit z mutata est iterū moneta:
 qz solūdū est legatū ad extimatōez monete q̄ erat
 tempore testamēti: qz de illa testator sensit. hec Pa-
 nor. in dicto. c. olim. L. z. tamē ro. dicit qz si legatū
 x. floi. q̄ tpe testamēti valent minus q̄ tpe soluti-
 onis: qz t̄pus solutionis attendat: et dicit qz hoc
 est casus singularis in. l. cum certū. ff. de auro z ar.
 le. nisi heres fuerit in mora. vide etiaz Bar. in di-

eta. l. cum certū. vbi dicit qz si ego p̄misi tibi dare
 L. floi. iam sunt duo anni. Et modo volo dare ex
 timationē fm precū quo nūc valet floren? Cre-
 ditor vult fm estimationem qua valebat tempore
 p̄missionis. Certe debet debitor solvere fm exti-
 mationē qua valet nūc: nisi esset in mora. Contra-
 riū tñ videt tenere Spe. in ti. de solu.
 Septimo. quid in statuto. Pone qz pro tali de-
 licto soluitur. x. libe. vel qz tot libe denf officiali.
 demū alterat moneta perpetuo. Dicit notabiliter
 Spe. in ti. de so. S. nunc. qz debet solui de pecunia
 currētī: qz de tali videt statutū sensisse. vnde mu-
 tata pecunia videt mutatiū statutū. De quo Pa-
 nor. multum dubitat. Quid enī si tempore statuti
 florenus valebat longe plus q̄ hodie. Dicem? ne
 qz debeat solui ita modicū cum statutū voluerit
 mēsurare penam delicto qd̄ fieri debet. Et idē di-
 co in salario constituto officiali. Et casus videt in
 cōtrarium. in dicto. c. olim. Accob. de. ij. de deci.
 vbi solutio fit de pecunia currenti: quia ibi nō alte-
 ratur dispositio.
 Octauo. Quid in gratia concessa per aliquem
 do. minū: vt qz cōcessit princeps alicui. L. floi. an-
 nuatim sup̄ certis redditibz. Demū alterat perpe-
 tuo valor floreni. Dicit do. An. qz si ignorabat p̄n-
 ceptus valore monete debet intelligi qz fiat solutio
 de moneta currētī. Satis placet Panor. dū pōde-
 rat ignorāā p̄ncipis. al's putat sec. ar. d. c. olim.
 Nonno quero de. q. quotidiana. Mutuauit ti-
 bi. x. in auro: nūc quid teneor recipere i argēto v̄l i pe-
 cunia minuta: vel ecōuerso mutuauit tibi in argē-
 to z in minuto: an possis solvere in auro me inui-
 to: vel etiā in eadē materia sed alterius forme. pu-
 ta mutuauit tibi floi. renenses. vis restituere floi.
 florentinos in eodē valore. Dic cōcludendo mentē
 Bar. in dicta. l. paul? qz aut mutuauit. L. lib. i flo-
 renis. Et tñc satis ē restitui. L. lib. etiā i alia mone-
 ta: qz videt extimādo illos floi. p. L. lib. illos sic
 vendidisse. Sicut dicimus in dote: cū tradita est
 extimata. l. cum dote. L. de in. do. Et idē dico i de
 posito. Aut fuit dictū mutuo vel depono. L. lib.
 in florenis. Et volo tibi restitutionē fieri in flore-
 nis. Et tunc p̄iculum z cōmodum diminutionis
 vel augmētī p̄tinet ad debitorem seu depositariū.
 vnde tenetur restituere in florenis fm extimatio-
 nem existentē tempore solutionis fiende. Aut fuit
 simpliciter factuz mutuum. v̄puta. Mutuo tibi
 L. florenos. Et tunc: aut sum passurus aliquod
 damnum recipiendo in alia forma. Et tunc non
 teneor recipere: vt dicta. l. paul?. Aut nullū dam-
 num patior. Et tunc in alia materia non teneor re-
 cipere. puta argentū p̄ auro: qz mutūū debet resti-
 tui in eodē genere z eadē bonitate. dicta. l. cū qd̄.
 Et aliud p̄ alio. inuito creditore solui non potest
 vt. l. ij. ff. si certū pe. Aut vult restituere in eadem
 materia sed in alia forma. puta florentinos pro se-
 nensibus. Et cōmuniter tenetur qz teneor recipere.
 dicta. l. paulus. Consuetudo tamē est in aliquibz
 partibus: vt in alia materia possit restitui: que ser-
 uāda est: qz tacite videt p̄trahi fm loci cōsuetudinē
 m m iij

Restitutio. vi.

vt. l. q. si nolit. §. quia assidua. ff. de edili. edic. fm Bar. vbi supra. Et sic consuluit Oldra. In deposito autem v. de tex. notabilem in. l. in naue saufeli. ff. locati. Et satis videtur considerandum qd fuit tacite actum. scz an pecuniam depositam confunderet cum sua: vel teneret separatam. hec Panoz. in dicto. c. quato.

Decimo quero. quid de electoribus vel diminutoribus monete. Sunt nanq; plerq; qui grossos argenteos vltra debituz grauioribus diminiunt vsq; ad iusti ponderis quantitate: aut maioris pretio alienant: Rñdeo fm Tho. q. si talis summatim emisset grossos: et aliqui deficeret a debito pondere et mensura. tunc quidem illicitum esset peiores comuni pretio alienare. Nam quod deficit in peioribus: in melioribus suphabundat. propterea emittentes peiores iniuste damnificatur. Si tamen deteriores grossi iusti ponderis sunt: periculum non videtur: si emptor de grauioribus et melioribus lucraretur. Quod tamen raro contingit. Nota tamen fm Archi. flo. q. vbi quis in aliquo loco vbi monete diminuti ponderis min⁹ valent fm illam diminutionem emit debito pretio. et postea portat ad alium locum vbi tantum valet quātuz integre monete. Et ita indifferenter expenditur. Et tantum eas computant quātum integras: vt in quibusdam ciuitatibus. Sicut est de flor. renensibus qui in alamaia expenditur sine aliqua ponderatione. et tibi mercator: pluri eos vendit q; emerit. Non videtur in hoc peccare: cum nulli damnum inferat. et sibi ex sua industria et labore lucratur querat. Sed qui bonas et integras monetas diminueret. et sic diminutas portaret ad talem locum: faceret fraudem. et contra legem. Et tenetur tale lucrum pauperibus erogare. quartadecima. q. v. non sane. Sicut etiam non excusatur a peccato qui monetas malas et diminutas scienter daret pro bonis. et postea perpendit de diminutione valoris. non enim potest absq; peccato fraudis alteri dare p bonis et integris.

Undecimo quero. Vtrum ille qui singulos denarios ponderat et grauioribus retinet et consilari facit: peccet: Rñdeo. prout colligitur ex dictis Tho. Jo. an. et Jo. de Imo. si illi qui cudunt pecuniam: quia aliqui denarii sunt qñq; maioris ponderis. propterea diminiunt alios in pondere: quia nō possunt equaliter omnes sculperet. tunc tales dicuntur falsarii: et tenentur ad restitutionem cōmunitati. qz corpus pecunie damnificauerunt. Si autem omnes denarii sunt iusti ponderis: sed aliqui sunt grauioribus. Et illos consilari: non credo condemnandos. Secus si raderent eos etiam vsq; ad debitā summam: quia puniri debent vt dictū est supra. Sed Bar. in. l. cornelia. ff. de fal. dicit qz qz pstat. id est factos et bonos destruit. debet puniri de falso. et hoc si fecit dolose: vt illos nūmos occultaret. Et hoc videt verius.

Duodecimo. an falsificantes monetam sint ex cōmunitati ipso iure: Dic qz non de iure cōmuni. licz in quibusdam locis forte aliud repiat p aliquas

constitutiōes synodales.

Terciodecimo. Vtrum recipiens falsam monetam ignoranter a suo debitore possit illa expendere: Respondet fm Sira. oldo. qz non: quia talis non debet locupletari cum aliena iactura. nec etiam debet miscere illam malam monetam cum bona.

Quartodecimo. An princeps sine cōsensu populi possit diminueret. vel diminutam iubere expendi pro legitima: Respondet Inno. in dicto. c. quato. qz aut rex vult ex hoc modicum lucrari. et tunc potest cum bona conscientia et sine consensu populi: ex eo qz ipse rex prebet auctoritatem monete. Aut vult multum lucrari. Et tunc non potest hoc facere sine consensu populi. Sed hoc casu requiritur consensus: saltem maioris partis illorum qui regnum respiciunt. vt in dicto. c. quato. et. l. qd maior. ff. ad municip. Talis tamen consensus non operatur. vt extra territorium possit eodem valore expendi. vt. l. si. ff. de iurisdic. om. iudi. Bar. tñ in. l. j. ff. de auro et argē. le. dicit qz princeps in predictis nihil debet lucrari. Et expensa ecclie debet fieri de publico: fm eum. Allegat ad hoc tex. cum glo. in. l. j. l. de contrab. em. emptio. Et sic vult qz moneta debet esse eiusdem extimationis in materia prout et in forma. Et dicit qz Inno. in hoc male dixit.

Restitutio. vi. Duo ad falsificationes instrumenta vt sunt notarij et huiusmodi. Et sciendum primo. qz tabelliones in principio sui officij ser iurant de consuetudine fm Hosti. prout recitat Panoz. in. c. sicut. ne cle. vel mona. Primo qz de his que videbit et audiet et requisitus fuerit: sine diminutione veritatis et cōmitione falsitatis conficiet instrumentuz ideo si requisitus non conficit instrumentū est per iurus. Et sic fm eum suo instrumento non postea creditur. ar. de testi. testimoniu. nota hoc dictum. Sentit em̄ per hoc qz notarius periurus non potest conficere instrumentū etiam si rogatur a partibus. Similiter ex hoc sunt infames quibus omnes actus legitimi sunt interdicti. extra de testi. licet ex quadum. Nec tamen dic. vera quādo est secuta saltē sentētia declaratiua de tali perurio. Ante hoc talem declarationē instrumenta per eum confecta tenent. vide de hoc singulariter §. Absolutio. j. et. c. falsitas. z. c. Periurii. Secūdo iurat qz secreta sibi iniuncta tenebit. intellige quādo ex iusta causa iniungitur silentium. als autem cum sit persona publica. debet palam et nō latēter conficere instrumenta. Tercio qz super vsurario contractu vel in fraudē vsurariū nullū scienter conficiet instrumentū. Dic tu qz sup nullo illicito contractu debet conficere instrumentum. als debet puniri et ab officio remoueri. vt notat Bar. in. l. iubem. l. de sa. san. ec. Quarto qz de oībo instrumentū qz tradit: tenebit penes se pthocolū. Quinto qz fidelis erit illi a qz fuit pstitus. l. qz si sciret dānū suū tractari illi reuelabit p se vel p aliū. Sexto qz officii sibi iniunctum ex-

tebitur cupiditate, amore, odio, timore, remotis fm bonâ scientiâ.

¶ Primo quero. Quid si is qui exercebat publice officium tabellionatus nō erat in veritate tabellio. nūquid valebunt instrumenta? Spe. in ti. de instru. edic. concludit q non: si a nemine habuit potestatem. Secus si habuit potestatem a superiore sed ppter aliquem defectū non poterat habere vel exercere illud officium. Et hoc casu loquit. l. barbari. ff. de offi. p. De hoc vide s. Cōfessio. iij.

¶ Secūdo quero. an notarius debeat scire iura. Spe. vbi s. dicit q sic: nec cōmittat aliquē errorem. Bar. tamē in l. generali. C. de tab. li. x. dicit q nō tenetur esse doctor vel legista: sed satis est q sciat scientiā notarij: et alia que requiruntur ad p̄tiam illius artis. Et vide Inno. in. c. cum in cūctis de elec. vbi dicit et bene. q quilibet tenetur scire ea q requiruntur ad officium suum exercendū. Alis aut tenetur si cōmittit p ignorantia aliquem errorem. vt in l. illicitas. ff. de offi. p̄i. et in regula. Non est sine culpa. de regu. in. li. vi.

¶ Tercio quero. An notarij falsificantes instrumenta: vel alias scripturas teneant in solidū? Rñ. generaliter. q tam notarij q alij quicūq; falsificātes instrumenta. testamta. libros mercantiarū. et quascūq; alias scripturas: tenent ad omne interesse p̄tis de omni damno inde secuto per regulam p̄tis datam: sumptam extra de iniurijs. c. si culpa. q omnes tales dant causam efficacē ad tale damnum. Idem dic de scienter vtentibus talibus scripturis. Eodem mō tenent vtētes falsis mēsuris. ponderis et silijs eadē rōne.

¶ Quarto quero. de notarijs et alijs scribis qui conficiūt cartas de debito vsurarij vel in fraudez earum. An teneantur in solidū? Rñ. fm Bar. oldo. q si scienter faciunt cartas vel instrumenta de debito vsurarij: ac si sit debitū legitimū et absq; vsura: sicut cartas de duplo vel triplo rē. tunc qui dem tenentur reddere vsuram acceptam: si ipi vsurarij nō restituant. Nam si hoc facerent in fauorē receptoris mutui fm quosdā inter quos est Alex. de ales. qui dicit q notarij qui solum stant p illis qui volunt recipere mutuum ab vsurario nō tenentur Qui vō stant pro pte et lucro vsurarij tenent: si tñ sic coopati sunt ad hoc q absq; eorum coopatione illa vsuraria p̄statio non esset facta. Et placet san. Ber. Ratio est: quia eorū instrumentum est efficax ceter coopatiū ad hoc vt vsurario talis soluat vsura. Si vō in instrumento facta est expressa mentio de vsura. tunc si quidē nō tenent: quia tñ non efficaciter operant. Quod tamē intellige nisi vbi esset cōsuetudo: p talia instrumenta cogere in iudicio debitores ad soluēdas vsuras. quia tñ etiam obligarent.

¶ Quinto quero. quid de false accusantibus. Rñ. sanc. Ber. q si false accusauerūt vel calūniose aliquem denunciauerunt: tenentur ad damni dati restitutionem: et sunt grauitur puniendi. vt extra de calū. c. h.

¶ Sexto quero. quid de false testificantibus. Rñ.

Idem. q si per dictū falsū testimoniū aliqua partium amisit causam suā: tenent restituere totum damnum ei qui damnificatus est. ar. xvij. q. iij. si quis est atrio. xij. q. v. nō sane. Quidā tamē circa hoc distinguūt dicentes. q si testes fuerint diligēter examinati: et falsum testimoniū scietē et voluntarie tulerūt: tenent sicut dictum est. Si aut nō fuerūt diligēter examinati: licet mortaliter peccauerint: tñ ad restitutionē nō obligantur: quia si diligēter examinati fuissent forte dixissent veritatē: vel eorū falsitas patuisset. Ratio autē istorum est: quia iste non est principalis in damnificando: sicut iudex et aduocatus: sed magis secundario et occasionaliter: sicut de illo qui dat ignem volenti alienam domū cōburere. Et sic hec nō est causa sed magis occasio quia non p̄terea ipse domū comburitur: sed magis in potestate est istius velle vel nolle cōburere. Sicut de illo qui docet furari: vel monetam falsari: q; hec non est causa nec voluntas faciendi: sed potē occasio: et inclinatiū inducens. Nota tamen q si testis p̄pter testimoniū verum ferēdum aliquē accepit: tenetur dare pauperibus. Quod intelligit Adon. si illud datum fuit a volente corrumpere testem. Secus si dans volebat per hoc sibi iusticiā ministrari: quia tñ ei reddendum est. dicto. c. nō sane. Potest tamē testis percipere moderatas expensas pro sumptibus quos fecit in eundo. stando. et redeūdo. vt notat glo. in. c. statutū. de refer. li. vj. Immo etiā mercedē dierū quibus stetit occupatus p testimonio reddendo: et quibus amisit opas suas. Et fm Bar. in. l. p̄b̄yteri. de epi. et cle. non solum falsus testis ille est qui loquitur falsū sed etiā q veritatē nouit et tacet.

¶ Septimo. quid de his qui sunt testes scienter in instrumentis vsurarijs: vel in fraudem? Sic q idem dicendū est de eis quod de notarijs dictū ē. Dant etiā eam efficacē impio lucro: cū certū sit instrumenta sine testibus nō valere.

¶ Octavo. quid de notarijs qui p̄ce vel p̄cio testamta destruxerunt vel occultant. vnde non soluūt legata ad pias causas: nec alia debita? Rñ. sanc. Ber. q quādo a notarijs seu a quibuscūq; alijs testamta taliter destruunt: q nunq; repiri possunt: tenentur ad restitutionem omnium perditorum. Si autem solum occultant illa: seu occulte conseruat: grauisime peccant: nec absolui possūt nisi illa publice vel priuate reuelent. Tamen non credo eos ad restitutionem teneri: cum heredes creditoribus et legatarijs semper remaneant obligati. Idem intelligas de quibuscūq; alijs scripturis: siue mercatorum: siue vsurariorum libris et consimilibus. Nec sane. Ber. Quod videtur intelligendum in his qui solum occultant: non requisiti manifestare. Secus autem dicendum videtur in illis qui requisiti an talia habeant instrumenta: manifestare nolunt: sed potius mentiuntur se illa non habere: quia tales tenentur ad omne damnum qd dicti legatarij: vel alij ex defectu huiusmodi scripturarū incurrūt: si ex b̄mōi occultatione creditores i futurū sua h̄c nō possūt: q; dans

Restitutio. viij.

causam efficacē ad tale damnum.

Mono. Quid de prelati qui subscribunt et sigillant cedulas usurariorum? **R**ñ. **F**m **D**ostie. q. si prelati non legit tenores: vel etiam si legit et usura non appareat ibi: quia forte maior quantitas ibi posita est q. fuerit mutua: atq. ipse prelati non diligenter considerat: fatue facit. sed tamen in veritate non consentit. Si vo legit et percipit veritatem particeps est peccati. et si non comodi usurarum. Nam subscriptio in multis probationem facit et inducit. extra de re iudi. cū inter vos. **I**dē **D**ost.

Restitutio. viij. quo ad

Raptores. Sciendum fm **R**ich. in. iij. di. xv. q. non tñ ille qui est executor dāni tenetur ad restitutionem: sed etiam participātes in illo crimine tenentur ad restitutionem. Participare autem contingit nouem modis: vt infra scriptū versibus continet. Inssio. consilium. consensus. palpo. recursus. Participans. mutus. nō obstitas. nō manifestans.

Primus dicitur inssio. Ille enī qui iubet fieri principalior: causa videtur q. exequens. vnde princeps qui precipit subditis: vt faciant furtum vel rapinam: tenetur ad restitutionem: nisi ille qui rapuit restituat. quia ille facit cuius auctoritate fit. Nec valet argumentū. nibū habet de furto vel rapina: ergo nō tenet. q. licet nibū habeat: tñ tenetur q. fuit in causa furti vel rapine.

Quid si pater precipiat filio: et magister discipulo. q. rapiat vel furetur? **R**ñ. **D**eo. q. tenetur restituere: nec filius vel discipulus tenentur obedire.

Quid si amicus precipit amico pauperi q. furetur. an teneatur ad restitutionem? **R**ñ. **D**eo. q. non ratione precepti: quia non habet auctoritatem precipiendi. vnde preceptum suum non habet vim precepti: sed potius interpretandum est consilium: vbi absq. consilio alis non fecisset. **D**ij etiam qui non inssione sed cōminatione aliquem inducunt ad rapinam: tenentur in solidum. puta cū quis verbis et modis cōminatorijs inducit aliquem ad inferendum damnum quod alis non dedisset: tenetur q. pstat eam efficacē ad hoc.

Consilium. id est quādo quis alicui consuluat vt furetur vel rapiat tenetur ad restitutionem. vt insti. de ob. que ex delict. na. **S**. interdū. si ille alis sine suo consilio nō fuisset factururus fm **R**ich. et **S**co. **S**ecus si fuisset alis factururus. id est fuisset in firmo p.posito furandi illud: nec plus nec min⁹ fecit. ppter consilium sibi datum. **E**t hec habent locum tam in cōtractibus q. in delictis quādo p̄silium est fraudulentum: vt quo ad restitutionem faciendam semper fiat distinctio. An alis esset factururus: vel ne. vt primo casu non teneat ad restitutionem: licet alis teneat de crimine. **S**ecundo vo casu teneat ad restitutionem. **I**n alijs vo a delictis: si cōsilium nō est fraudulentum: nunq. tenetur ad restitutionem. nec fienda est p̄dicta distinctio in hoc casu. scz an ille alis esset factururus: vel ne. put voluit **P**ano. in. c. nuper. de sen. excō. licet **J**o. an. tenuerit oppositū. voluit enī

q. etiā i hoc casu siēda foret p̄dicta distinctio. s. an ille alis esset factururus: vel ne. **S**ed primū tene. **C**ōsilium enī non obligat nec necessitat. **E**t ideo apud semetipm̄ debebat expiri. vtruz consilium esset sibi vtile. hoc etiā patet p̄ regulam. **N**ullus. de re. inf. li. vi. vbi regula ponit negatiue. et excipit tñ quādo cōsilium fuit fraudulentiū. **R**atio p̄dictorum colligit ex ter. xiiij. q. i. quod precipit. et insti. man. **S**. tua gratia. vnde possunt poni plura exempla. quādo quis obligat ex consilio fraudulentiū. vt p̄ per glo. in dicta regula. **N**ullus. **P**one exemplū in contractibus. puta cum scires eum cui mutua facultati labi: tu causa tui lucri. idoneū fore affirmasti. cōsulendo vt mutuarē. quod est notandum contra p̄lonas que sepe fraudulentem inducūt ad emendū et vendēdum sui lucri causa. **N**am tenetur de suo p̄silio fraudulentiū. **I**tem in eo qui comodaui vala viciosa: et fraudulenti p̄siliuit: vt ponere vinū in eis. **E**t hoc fecit aio vt destrueret vel effunderet. vt. ff. como. l. in comodato. **I**n maleficijs autē semp̄ est fraudulentū. **E**t ideo tenet consensus nō tñ illi cui cōsuluit: sed etiā illi p̄tra que cōsulū dedit. **N**am si cōsuluit occidi: homicida ē. **I**tem si cōsuluit seruo vt fugeret vel furtum faceret: tenetur furti vel serui corrupti. ff. de ser. cor. l. i. **I**tem si cōsuluit vt mibi hieret iniuria: tenet mibi actiōe iniuriarū. **I**dem vbi cūq. cadit nō maleficij. hec notant per glo. in dicta regula. **N**ullus. **I**tem consiliarij civitatum quorum consilio episcopus bannit. vel p̄cutitur. vel p̄secutione patitur tenentur ad restitutionem totius damni. vt in de. si quis. de pe. **I**tem consiliarij civitatum in quibus fiunt statuta q. vsure soluant: vel solute non rependantur. vt in de. ex gran. de vsuris. de hoc tamen vide infra. **R**estitutio. ix. **I**tem consiliarij civitatum in quibus fiunt statuta contra libertatem ecclesie: vltra excommunicationem tenentur ad damnum quod alij incurrunt. **I**dem dicō iniquis statutis ibi factis: ppter que iusticia impedit. et pauperes opprimuntur tenentur ad omne damnum: quod cōtingit propter illa statuta: eodem modo proponētes in consilio. **I**nducētes. obseruantes. et fm ea iudicantes. et scribentes. dictantes. et illa exequentes. **E**t etiā officiales valentes illis obuiare: et non obuiant.

Consensus. i. quādo quis cōsentit furi in furto alis nō furaturo: expresso consensu sine quo dānificatio nō fuisset secuta.

Quid ergo dicendum est de indicantibus. puta de illis qui in guerris iniustis et p̄ditionibus seu rapinis statuuntur in aliq. loco: vt dato signo sumi: vel campana: aut alterius rei: gentes ad p̄dā parate currant: ingrediantur et dep̄dent civitates et castra. **A**n teneant ad restitutionem? **R**ñ. **F**m **S**anc. **B**er. q. p̄dicti tenentur in solidum: quia prestant causam efficacem ad tale damnum. **S**ecundo ad restitutionem tenetur ille qui aliquid operatur: vt p̄ditio vel aliquod malum perpetret in civitate. vt puta cū ignē in aliqua domo accendit: vt cū gētes ad ignē extingendū currunt: p̄ditio p̄sequat effectū. **A**ut cū vā in capta civitate vel fra ad sacro-

manā in capto poterit
dicere ad idem oper
mibus. **E**t no ide
cōtingit p̄dā gēnt
dēnt impu p̄trare
verbis in tantis
p̄noe. **D**ost. in
dō est. **N**am quante
dāna ad malū tan
tur. **Q**uare idem dō
p̄nam factō sitat en
instrumētis bellicis
instrumētā in talib
renit ad illas: **S**ed q
dam et divergendum
immoitio vrens in
nētanti restitue: r
efficacem dedit occu
to idem dīconat en
sūdet terram ad int
vel facit scāla et fun
ror: vt sic possunt int
tum alijs de nocte et bi
ci: similes tenent ad
ratiōe damni dāe
de rapina vel sacro
Quid autē de bis
rapinam cōveniant
nam dīssūdit: nec dī
p̄obus int vt p̄son
ad restitutionē tēna
non tenentur: nisi fo
comitatū illis non
semper tenetur: quia
facto ratiōe opem p̄
Quid autē si malū
rapinam seu deatitā
dandam eos: ne ledi p
furos compērent si v
sea deatitā. **R**ñ. **S**i
in suo p̄sentate nō ten
quibet fact: vt que au
si multi alij p̄ncipales
struere sine istō nō
mitati sint in nullo tan
facto: nec consilio rapu
les fecerunt: nec tēna
facta non essent: si tales
tunc tenetur in vtilit
reparat. **E**t in hoc ap
te autē. et consiliū qu
ad illa in quibz datur au
tē ad omnia damna
tū sunt. **T**enetur etiā
vlus autē rapto: v
nam nō auderet defi
quā pacificandi causa
indiferentis. alis rapu
dūm. cum illi timore e
autē essent. **E**t
restituendū quādo alij

manu incipit ponere unam domum: vel eam incendit: ut ad idem operari alij inducatur. Et sic de similibus. Tercio idem de incantationibus: sicut sepe contingit: quando gentes deficientes animo: non audent impia perpetrare: et damna dare nisi ab aliquo verbis incantationis inducantur. In talibus autem finitimo. et hosti. incantationis efficacia consideranda est. Nam quanto in aliquo fuerit efficacior inductina ad malum tanto amplius satisfacere obligatur. Quarto idem dicendum de animantibus ad rapinam facto: sicut evenit his qui in guerris iniustis instrumentis bellicis solent uti. Nam si tube et alia instrumenta in talibus nil valerent ad quid poterent ad illas: Sed quia plurimum valent ad animandum et dirigendum equos et gentem: propter non immerito utens in iniusto bello talibus instrumentis: tantum restituere obligatur quantum ad malum efficacem dedit occasione. hec sanctus Ber. Quinto idem dicendum est de illis qui faciunt foueas subter terram ad intrandum civitatem vel castrum vel faciunt scalas et funes ad supragradendum murum: ut sic possint intrare castrum: vel faciunt scortam alijs de nocte et huiusmodi. omnes enim predicti et similes tenentur ad tantum quantum eorum maleficis et artificis damnum datum fuit: etiam si nil habuissent de rapina vel sachomano.

Quid autem de his qui aut verbo aut facto ad rapinam consenserunt. Hone exemplum. Quis rapinam dissuasit: nec aliquid rapuit: sed tamen cum raptoribus iuit ut personas rapientium liberaret. verum ad restitutionem teneatur: Rñ. fm Inno. et Do. non tenetur nisi forte raptor nullatenus iuisset: si comitatus illius non habuisset. Nam in casu isto semper tenetur: quia et si verbo dissuasit: tamen facto et auxilio opem prestat.

Quid autem si multi comitati sunt aliquos ad rapinam seu deuationem honorum: siue ad defendendum eos: ne lesi possent vel ibant ut aduersarios compescerent si vellent prohibere rapinam: seu deuationem. Rñ. fm Inno. et Do. q. tales in foro penitentie non tenentur nisi de ea rapina quam quislibet fecit: vel que auxilio eorum facta est. unde si multi alij principales raptores rapuerunt et destruxerunt sine istorum auxilio: licet hijs cum illis comitati sint: in nullo tamen isti tenentur: quia nec ipsorum facto: nec consilio rapinam vel vastum principales fecerunt: nec tenentur nisi de illis damnis que facta non essent: si tales non iuissent cum eis. Nam tunc tenentur in virilem portionem: si eorum favore alij rapuerunt. Et in hoc apparet ratio diversitatis inter auxilium et consilium quia auxilium restringit solus ad illa in quibus datur auxilium. Consilium vero extendit ad omnia damna que vigore talis consilij data sunt. Tenentur etiam si aduersarios crederent quod illi in auxilium raptorum venissent. Et propter hoc rapinam non auderet defendere. Idem quoque de illis qui pacificandi causa vadunt: nisi hoc significent aduersarijs. alioquin rapine videntur prestare causam efficacem: cum illi timore eorum res suas defendere nullatenus ausi essent. Et dicit Adonal. illum tenentur in solidum quando alij sine ipso non auderent

vel non possent damnum inferre: quia tunc omnes dicuntur quasi unus. alioquin autem quilibet tenetur pro parte damni quod intulit.

Quid autem de eo cuius nomine facta est rapina. et dum scit raptum habuit. an teneatur restituere: Rñ. Adonal. q. si talis raptum habuit ad rapinam vel furtum quod eius nomine gestum est: tenetur restituere in solidum: quando propter huiusmodi ratibabitionem impediatur damnum recipere damna.

Palpo. id est adulator quando intantum laudat et strenuum reputat rapientem: vel iniuste damnificantem. et sibi se familiariter exhibet quod multum probabiliter presumit: quod ex hoc motus fuerit ad damnificandum. vel ad non restituendum damnum: quod intendebat restituere. quia talis adulatio est quidam consensus. xxij. dist. si inimicus.

An autem generaliter adulator teneatur restituere: dici potest per regulam generalem: quia si per huiusmodi adulationem ille damnum intulit. alioquin non facturus: tunc adulator tenetur alioquin secus. Idem intelligas de detractore et vituperatore. Nam si per huiusmodi vituperationem. puta dicendo alicui quod est homo de nihilo: vel quod est homo pusillanimis. et propter hoc ille mouetur ad malum perpetrandum alioquin non facturus. talis vituperator tenetur ad damnum datum.

Recurfus. id est receptator. scilicet ille apud quem latet latro cum spolijs et dummodo habeat spolia in potestate sua: tenetur illa restituere: vero domino. nec est crimine perditionis redarguendus si spolia furto habita restituat. Immo potius exequitur quod iusticia requirit. Nec ex hoc fidei violat: quia in turpi causa debet fides rescindi. Immo si illa recipere animo conservandi furi: vel sibi: esset furti princeps et reus mortis finitimo legem humanam. propter quod necesse habet illa restituere. Quod intellige verum sine perditione persone. Et si immineret aliquod periculum sibi: ut si timeret ne crimen furti sibi imponeretur. posset illa committere alicui persone ecclesiastica sub sigillo confessionis ut illa restituat. Concordat Rñ. qui dicit quod ille apud quem est damnificantium recursus: sicut ad patrocinium prestantem tenetur in solidum. vel qui recipit latrones et tuetur eos: vel rem raptam dolose celat: ita quod impedit restitutionem. omnes isti in casu nostro dicuntur receptatores et tenentur in solidum. Idem dicit Adonal. de his qui defendunt raptos. et recipiunt eos in castris suis quod per huiusmodi defensionem vel receptionem impediunt damnificati recuperare damna tenentur ad restitutionem. Idem dicit sanctus Ber. de eo qui receptat res per rapinam habitas et conservat taliter quod ex tali persequendo res illa domino haberi non possunt: satisfacere obligatur. quod talis tunc conservans dat causam efficacem. alioquin secus. Et sic in predictis et alijs infra dictis in materia restitutionum recurras ad dictam regulam generalem scilicet an dederint causam efficacem ad tale damnum: vel fuerit causa: sine qua non fuisset illatum damnum vel impedita restitutio.

Participas. id est qui in inferendo damnum assistit communi damnicantem. et precipit in preda. talis enim maximam prestat favorem. Idem tenetur finitimo Rñ.

Restitutio. viij.

Idē de eo qui prestat scalas vel ferramēta ad furtū faciendū tenet ad restitutionē.

¶ Quid si plures raptōres sunt quasi pares: quia nullus inducit alium ad eundem: nec est dominus aliquis alterius: sed quilibet per se vadit: Respondeo. **¶** Quid si vadit in simul quasi vnus exercitus: quilibet tenetur in solidum: quādo vnus sine alio non auderet ire. vel nō posset damnum inferre: quia in tali casu quilibet iuuat alios & facit eos fortiores. & sunt quasi squame sese p̄mentes: et omnes sunt coopatores. Si vō nō iuerūt simul sed quilibet per se faciebat damnum: non puocans alios ad damnum dandū. tunc tenetur quilibet pro eo qd fecit: vel etiam dato qd iuissent simul. recurrendum est ad regulam generalem nunc dictam. Et si vnus non iuulisset damnum sine alio vel p̄sentia aliorum: tunc quilibet tenetur in solidum. als pro rata damni dati. Et per p̄dicta patet so. ad. q. quotidianam Plures furati sunt vnū lignū quod singuli tollere non potuerūt. An teneant in solidum? R̄ndet Jo. de lan. q. sic: quādo illud cōrectare vel tollere vnus solus nō posset. ff. de fur. l. vulgaris. §. si duo. Sed si vnus potuisset furtum facere & fecisset sine alio. tūc tenet p̄ p̄tē ip̄m otingēte.

¶ Mutus. i. ille qui videns alium damnificari iniuste. & scit qd verbo suo sine piculo suo: auxiliū prestare possit iniuriā patienti: & tacet. talis quidē hoc damnum satisfacere obligatur si tali malo obuiare ex officio tenebatur. Si autē talis ex officio nō tenetur obuiare: licet mortaliter peccet nō obuiādo non tamē restituere obligat. De hac materia vide s. dñs. & Restitutio. iij.

¶ Non obstant. i. qui nō obstat damnificatiōi iniuste cum possit & sibi ex officio incūbat. & sit sibi manifesta iniuria: ad restitutionem tenetur: licet sint principes & rectores qui ex officio tenent iusticiam cōseruare: quia redditus quos habent sunt stipendia ad hoc instituta vt iusticiā cōseruet. vii tenent restituere.

¶ Non manifestans. i. qui scit vbi res rapta vel furtiua est: & non indicat cum de hoc interrogat. hic similiter nō tenetur restituere: nisi ex officio ad hoc teneatur. Possit tamē p̄sona p̄uata i hoc casu teneri ad restitutionē quādo legitime producta in testem occultaret veritatē: quia tūc ex officio tenetur. Et hoc voluit Sco. in. iij. dist. xv. q. requisitus in iudicio: vbi posset sententialit̄ restituere res domino suo: et tamē dicendo veritatez nō iminet sibi piculum sui status vel p̄sonae: quia tūc tenetur in solidū ad restitutionē. als secus vbi tali testi immineret piculum &c.

¶ Vtrū autem euentes de rebus ex rapina teneant ad restitutionē? R̄ndet. S. Ber. q. aut talia quis emit mala fide aut bona. Si p̄mo modo tunc aut sciebat: aut credebatur esse rapinam: aut non probabiliter credebatur esse rem iustam: aut nihil de hoc cogitabat. P̄mo casu si sciebat vel probabiliter credebatur illam esse rapinam: tūc sex modis grauat̄ emptor. P̄mo quia semper rem restituere obligatur. nec liberatur vendendo vel qualitercūq; alienando. nec amissione vel morte rei:

nec si auferat̄ violēter aut inscienter de vsu cadat seu quocūq; alio interueniente casu: quin restituere teneatur precium. vnde emens furtum: semper tenetur de casu fortuito: nisi in vno casu. puta si rē domino tempore & loco congruo obtulerit. et ille recipe noluisse. tūc quidez emptor: purgasset moram. ff. de condi. fur. l. in re furtiua. Secundo tenet restituere omnes fructus perceptos. et qui intermedio tempore percipi potuerunt. extra de resti. spo. grauis. Et fm̄ Ray. intellige fructus qui sup̄ sunt deductis expēsis que fiunt gratia fructuum querēdorum congregandorum. & cōseruandorum que deducant̄ tam a male q̄ a bone fidei possessore. ff. de peti. her. l. si a domino. Tercio quia restituenda est res fm̄ optimum eius statum. puta si tempore emptionis vel venditionis vel intermedio tempore plus valuit: iuxta illud precium debet restituere. dicto. c. grauis. Hoc tamen fm̄ quosdam intelligendum est quādo res non habetur: sed dicunt sufficere: si res habetur qd restituat eque bonam sicut erat quando fuit ablata. Quod intelligunt quidaz verum: nisi medio tempore res plus valuerit. & illo tempore interfuerit domino rem sibi traditam fuisse: quia forte vendidisset vel vsus fuisset. Et cuius carentia oportuit eum aliaz emere. nam tunc tenetur ad omne interesse domino. Et ideo non liberatur dando rem eiusdem bonitatis qualis erat tempore quo abstulit. Quod est rationabile & notandū. Item fm̄ Ray. si res melior facta est postq̄ illam alteri vendidit. tenetur etiam ad restitutionem pluris. dicta. l. in re furtiua. Et hoc etiam intelligi debet de secundo & tercio & vltra emptore male fidei. Quarto quia nō potest a domino rei repetere precium: quod etiam de re dedit: postq̄ dep̄hendit rem esse ipsius. l. d. fur. in ciuilem. Nec se potest defendere ratione statuti super hoc edicti. Cum tale statutum sit contra deū viij. dist. que contra. Quinto quia nō potest agere contra venditorem de precio sibi dato. Obstat enim sibi turpitudine sua. Et hoc nisi expresse cauerit. x. q. ij. hoc ius. Tamen fm̄ Alex̄. de alexand. talis potest rem emptam restituere vendenti: vt recipiat precium quod de illa dedit. Sexto qd perdit expensas factas voluntarias. nam talis cōtractando rem alienam: furtum cōmittit. Et fur semper est in mora. ff. de condi. fur. si pro fure. Et fm̄ hoc. equus furto sublatu: quātūcūq; & quātūcūq; expensis a fure melioratus: restituendus est. Quibusdam tamē & satis discrete apparet qd licet in foinsco foro & ciuili equus talis sit taliter restituendus. tamen de equitate naturalis iuris & p̄sentie bone videtur dicendum qd iste restituere debeat furi interesse rationabilium expensarū. per quas equus melioratus est: nisi pro quanto per ciuile iudiciū esset inflictu furi illi in penam. Idē quoq; de consimilibus dicendum est. Concordat Ray. Secundo autem si rapine emptor: non probabiliter credebatur esse rem iustam cum p̄cedenti bus: in p̄dictis ser. sociandus est. verbi gratia. fuit ductus ignorantia iuris. scilicet quia licet crederet rem esse rapta nō tamē credebatur qd illa eme-

re esset potatum. et
nec etiam crederet ign
verpua cum quis tem
pendiano caltem. im
Idē omnes tales in
gatur. Tercio casu si
popper fatum simpli
satisfacere obligatur f
quoq; dicendus si de
p̄sio eligenda est. Si
quādo emptor emet
quidam qd aut p̄ced
erent: aut scy pro ce
ly vt eam domino r
interesse luocum alie
recupare possit. vel i
cum vltiter gesserit
poterat recupare p̄ce
dam dicunt verum t
fuit paruo precio. als
omni: & cōsequēter effe
net paruo precio: et es
im nō erat re abuturū
cum re & cetera vt dicit
modo non creditur ta
vlla intentio emi p̄
lives sine culpa sua am
nō tenetur. Et bene
re vt penio. merces. f
obligatur. Et que equi
derate expense repetit
ip̄a re sibi aduenit vlt
poterat cōp̄sare. Et
et diligenter querit: nō
nata: tunc quicūq; res ip̄
pro ip̄i debetur pro am
papibus congregandū
et fm̄ Ray. qd hoc p̄
no cūctur. & sic liberat
illud negotiū. l. em. 7
¶ Quādo autē dicitur si
blice factam de dūm mod
& non iniusto domino da
modū reputat dominus? Il
An ille qui dedit b̄m
neatur refundere de suo.
licet denūciari bis et ter
inquirendū verum d
tam rem cum consilio al
dus deducim nullo tene
obis terminis videt̄ i
l. de r̄dol. in tractatu
p̄missio generali ec
uari nomine aliquid ve
non veniunt: nec etiā vira
non assignant infra tern
fuit. Statimq; lata est
tū termino declaras ill
viam si tutus: si postea
quādo vltimo facienda
quādo vltimo qd p̄tē erat qd dicit

re esset peccatum. et talis ignorantia non excusat: nec etiam excusat ignorantia facti crassa et supina vtrupta cum quis tempore belli emit a quodam stipendiario calicem. missale. pamenta z huiusmodi Ideo omnes tales in conscientia restituere obligantur. Tercio casu si de hoc nihil cogitabat: z hoc propter fatuam simplicitatem in foro conscientie etiam satisfacere obligatur fm Hosti. z Raymū. Idem quoque dicendum si de hoc dubitabat: quia securior pars eligenda est. Secūdo autē casu principali. scilicet quando emptor emit bona fide. Et tunc est distinguendum: quod aut predam emit vt eam domino redderet: aut scilicet pro comodo suo haberet. Si primo scilicet vt eam domino redderet. scilicet recepto precio: et interesse suo: cum alis dominus rei eam nullo modo recuperare posset. vel nō tam facilius rebabere: tūc cum vtiliter gesserit negocium domini rei totum poterit recuperare pretium z interesse suū. Hoc quidam dicunt verum z bene: quādo res redempta fuit paruo precio. alis cessat ratio huius redemptiōnis: z cōsequēter effectus. Et vbi quis illam rem emit paruo precio: et expoliatus versimilit̄ illam rem nō erat rebabiturus. tunc potest cōsequi precium rei z cetera vt dictum est. In foro tamē contentioso non creditur tali emptori quod illā rem emerit illa intentione: nisi publice hoc protestet: et tunc si res sine culpa sua amittatur: vel p̄ire contingat: nō tenetur. Et breuiter quicquid sibi adest ex illa re: vt pensio. merces. fructus vel simile restituere obligatur. Et quicquid sibi abest: vt precium. moderate expense repetere potest vel cum eo quod ex ip̄a re sibi aduenit vsq; ad concurrentē quātitatez poterit cōpensare. Si autē talis emptor postq; fecit diligenter querit: non potuit reperire cuius res erat: tunc quicquid res ip̄a valet vltra id quod emptor ip̄i debetur pro anima illius cuius extiterat: pauperibus erogandum est. Consulendū tamen est a fm Ray. quod publice fiat vt omnis suspitio enitetur. z sic liberatus erit: quia in hoc vtiliter illi negociū gessit. Lon. Mo.

¶ Quid autē dicendū si post denūciationem publice factam de huiusmodi re emptā: aut inuenta z non inuēto domino data est pauperibus. z post modū repitit dominus illius rei qui petit rem suā. An ille qui dedit huiusmodi rem pauperibus teneatur refundere de suo. Dicit potest quod si fecit publice denūciari bis et ter. z fecit diligentiam suam ad inquirendū verum dominū z non inuenit: et illam rem cum consilio alicuius boni viri pauperibus dedit: in nullo tenetur eidem. Et hoc quasi in p̄iis terminis videt sentire fēde. p̄nt allegat Lau. de ridol. in tractatu vsuraruz. vbi querit qd iur̄. Premisso generali edicto. quod quicquid dederit vsurariū nomine aliquid veniat infra tot dies. et si nemo venit: nec etiā vsurariū aliquas certas personas assignauit infra terminū sibi ad id statutū faciendū. Statimq; lata est sententia p̄ episcopoz elapso termino declarās illas fore incertas. vtruz vsurarius sit tutus: si postea appareāt certe p̄sone quibz est restitutio faciēda. Et sentit quod licet etiam quo ad illos q̄ tūc erāt ex diocesi. f̄ atē tamē quod

talibz p̄petit remedium p̄ ep̄m vel paupes. Et pl̄ dicit. quod si vsurarius cautōz faciens. fuit p̄fessus se h̄re mille in vsuris restituenda p̄sonis descripti in quodam libro quē ep̄o assignauit: tractu t̄pis vult cogere vsurarium ad dandū sibi illam pecuniam: tanq̄ incertam. vsurariū dicit. oñdatis libz: quod volo solvere illis: quia sum debitor. z q̄ in libro descripti sunt: ne bis soluam: si deinde veniant z petant vt certas. vel dic̄. Ego iam restitui p̄sonis descriptis in illo libro. z ecce plura instrumēta remissionum. Dicit ep̄us: libz p̄didit: z sic paratus sum irare. Quid iuris. Soluet ne illa vt incerta. Feder. finaliter inclināt ad p̄rem quod soluat illa vt incerta. Secundo autē casu. scilicet quā rapinam emit. vt p̄ comodo suo h̄er. z tunc si pbabiliter non credebatur illaz rem fuisse raptam. pura. quia omnes vicini vel maior: ps̄ ita credebant. nec aliud versimilit̄ extimari debebat. tunc hec bona fides quāto sibi confert. Primo. quod durante bona fide: rem illam restituere non tenet. Sed si postea nonerit rem illam fuisse raptam. quia bellum credebatur instum z reperit in iustum: tunc restituere obligat. L. de fur. l. alienum nec p̄t petere a dño p̄cum ip̄i rei. L. de fur. l. in ciuilem. Tenet etiam exites restituere fructus. De p̄sumptis autē nō tenet p̄pter bonam fidem. vt. l. fructus. z. l. ex diuerso. ff. de rei ven. Sc̄do p̄t rez vendere z alienare: bona fide durante. h̄ si aliqd̄ lucrum ex rei venditione p̄secutus est. dz illud restituere dño venienti. ff. de p̄di. inde. l. nam hoc natura. Tercio quod nō tenet restituere in casu fortuito durate bona fide. Si enī res interim peat sine culpa sua: nullo modo tenebit dño restituere. Quarto. quod post restitutōz rei: si eam fecit iudice sniante de p̄cio quod dedit p̄ venditorem agere p̄t: vt ip̄m f̄net indemnem. xij. q. ij. vultetane. Alii autē minime p̄t. vnde dicat emptor: dño rei quod illum ad iudicium trahat. z postq; citatus fuerit denūciat v̄ ditor: quod p̄pareat atz defendat rē ipsaz. Et si res tē ab eo deuincat. venditor tenet de euictione. nisi tēpore date snie: emptor: p̄ p̄t maciam fuisset abñs. vel nisi p̄ iniuriā iudicis fuisset sniallata. ex d̄ emp. z ven. c. fi. Si autē ad sacerdotis p̄ceptum hoc fecerit in foro p̄cie: venditor inducendus est vt ip̄m cōfuet indēnem. ar. d. c. fi. Et qd̄ dictum est de euictione: eadem dicendū est si p̄ plures emptores successiue res transierit. quod vnus p̄t agere p̄ alius. ff. de mino. l. h̄ vbi. Quo tū ad fructus p̄ceptos an possit bonafidei possessor illos retinere. clarius dicendum est fm Jo. de pla. insti. de re. di. §. si q̄s a nō dño. vbi dicit. quod nullus possessor. l. nec bonafidei. nec male. facit fructus suos naturales ex re aliena. l. fructus. ff. de vsur. Ideo eos extantes dñs vendicat a quocūq; h̄ de p̄sumptis nō tenet possessor bonafidei nisi in q̄tum factus ē locupletior. quod tunc tenet ex eq̄tate. l. si r̄ me z ticum. ff. si cer. pe. h̄ fructus industriales q̄ exigunt industriam z ministerium hominis. vt segetes. lac. lana. z similia. bonafidei possessor: cum titulo z sine titulo facit suos. Et eos lucrā. p̄pter industriam z culturam vt nō possint ab eo aduocari. l. postq; sunt p̄sumpti. nec ad eoz p̄cum tenet. d. §. si q̄s a non dño. z. l.

Restitutio. viij.

bonafidei. ff. de acq. re. do. Sed si non sunt psumpti: si extant: tenetur restituere. vt infra. de offi. iud. §. illoz. Sed malefidei possessor: si non habet titulum tenet de psumptis: et de extantibus. l. pe. l. de condi. ex. l. Et de percipiendis. d. §. illorum. Sz si habet titulum. puta per venditionem. donationem: et huiusmodi. tunc tenetur de consumptis: et extantibus: sed excusatur a percipiendis ppter titulum. nisi in quatuor casibus notat in glo. in dicto. §. si quis. in quibus tenetur de percipiendis etiam si habet titulum. Primo. si quis compulsi aliquem per metum sibi vendere. Item si quis emit in fraudem creditorum. Item in eo qui scienter emit contra prohibitionem legis vel statuti. Item et qto in eo qui emit scienter a fisco: non solenniter. l. j. l. de fi. instru. li. r. Con. Donal. in sum. in ver. fructuum. dicens. fructuum alij industriales: vt frumentum. vinum. oleum. et similia. Alij naturales: vt poma. ficus. et similia. fructus naturales non facit suos possessor: etiam bonafidei. unde tenetur reddere vniuersos postq̄ incipit habere consentiam rei aliene. d. l. fructus. Quo tamen ad bonafidei possessorem fac regulam generalem q̄ nunq̄ tenetur vltra q̄ sit factus locupletior. l. vtrum. ff. de peti. heredi. De fructibus. damno. et interese restituendis. vt se infra. Restitutio vltimo.

Sed quid si vnus dictorum raptorum satisfecerit. nunquid alij liberabuntur. Respond. fm Ray. si vnus satisfecerit integraliter de omni danno et expensis et incomodo: siue interesse. omnes alij liberantur. quia non tenentur damnificati. Nam bonafides non patitur: vt idem debitum bis exigatur. Idem Hostien. Addit etiam Ray. q̄ ille. cui sic satisficit. debet q̄tum ad iudicium anime. cedere actionem illi qui totum soluit. non qui dem vt ab vno totum exigat: nisi forte a principali. sed p partibus petat a singulis: sed q̄tum ad forum contentiosum non tenetur cedere. Nam qua fronte potest petere cessionem: qui ex culpa sua damnatur. ff. de admi. tu. si plures. la. ij. tamen vt sicut dicit Hostien. siue sit facta cessio: siue non. alij qui nihil soluerunt tenentur in conscientia ad releuandum illum qui in solidum satisfecit quilibet p suis partibus. Nam soluens vtiliter gessit eorum negocium. unde tenentur habere ratum. et ei satisficere. ar. ff. de neg. ge. l. cum pecuniam. et l. pomponius. Thomas quoq; secunda secunde. q. lxxij. quasi declarans dicit. q̄ si ille qui fuit principalis. vt puta. precipiens soluit: omnes alij liberati sunt qui fuerunt ab eo ad damnum faciendum inducti. Si vō alius restituit: tunc illi qui sunt principales. et illi ad quos res denenit. tenentur restituere illi qui restituit. Et intellige q̄ si isti tales nō restituant ei: ceteri tenentur p partibus suis: vt p̄ dictū est restituere.

Quid si spoliatus liberaliter remittat restōem. Rñ. fm Inno. Si dimittit principali vt raptor vel p̄cipienti. liberatus est p̄siliator: et hmoi. q̄ liberatus est is qui principaliter tenebat: et qui res habuerat. Sed si dimittat p̄siliator: non credo libe-

ratos alios esse ad quos res pueniunt: nisi et ipse intellexerit eos liberare. Nam etiam illum qui rapinam fecit: etiam si de rapina nihil habuerit: quia de iure naturali et diuino cōueniens est q̄ sublatō principali: tollatur accessorium. et non e contrario. Immo plus q̄ si liberaliter absolueret principales: non propter hoc absolutus esset consiliarius si aliquid ad eum puenit de rapina: nisi alius pro eo satisfecisset. Et tunc iste cōsiliarius in casu aie tenetur ei q̄ satisfecit. p eo.

Quid autē in restitutione potest a predictis omnibus exigere pena. vt de rapina et de omni furto manifesto pena quadrupli: et d alio furto pena dupli: Rñ. huiusmodi pene non debentur nisi postq̄ ad iudicium fuerint. quo casu pena vni? nō liberat alij. De hoc vide s. Pena.

An autē quis tenetur indicare furem? Rñ. Panor. in. c. qui cum fure. extra de fur. de mente Bar. in. l. ciuile. l. de fur. concludit q̄ furtū quis indicare debet. Et sic ipse loquitur. d. ter. qui cum fure. si bene ponderet. Nihil enim dicit de fure: sed de furto. Sed iudex: vel ex officio implorato: vel dum procedit: p inquisitionē generalem potest cōpellere ad indicandum furem. Recte ergo possunt episcopi admonere et excommunicare nō indicantes fures vel furum: quia superiores tenent omnibus modis purgare puinciam malis hominibus. vnde ex hac causa possunt compellere ad manifestandum. Non obstat p̄dictis: si dicatur q̄ ad instantiam p̄tis quis tenetur p̄hibere testimonij contra furem. ar. l. nullum. l. de testi. ergo tenetur indicare. dico q̄ aliud est p̄hibere testimonij. et aliud indicare sine testimonio. Nam quādo quis testificatur: iam fur fuerat detectus per accusationem Sec? q̄ oino ē occult? q̄ tūc ad instantiā partis nō tenet indicare furem.

Et hec faciūt ad. q. Quidā perdidit librum vel aliam rem. Suspiciat q̄ sit in domo Ticij. Petit p iudicem vt querat domus illius. et vt aperiantur scrinia et loca secreta Ticij. nūquid iudex debeat hoc facere. Videtur q̄ sic p. l. requirēdi. l. de ser. fu. Cōmuniter tamē concludit p̄ doct. q̄ speciale sit in seruo et in alia re seu p̄sona: que potest cōmittere dolum in se occultando. vt tunc possit inspicere domus alterius. vnde si quis suspiciat ne vroz sua sit in domo alterius: tunc potest petē a iudice vt querat i domo illius. Secus in alijs rebus q̄ nō possunt cōmittere fraudem: tunc nō debet iudex facere queri domum alterius: q̄ p̄iculosum est: vt patet. habet pandere alijs suū patrimonium: nisi esset vehemens suspicio q̄ esset in domo illius. ar. in. l. j. ff. de questio.

Restitutio. viij. Quo ad edentes et recipientes de rapina. furto. usura et huiusmodi teneant ad restitutionē. Rñ. des fm Alex. de ales. q̄ qui comedūt vel in alios vsus cōuertūt aliquid de usura. furto vel rapina sciēter siue sint religiosi: siue alij. Et similiter si dubitant an sit huiusmodi: tenentur ad restitutionem: ne

Restitutio de dolo
quod si habet esse
tam restituere. An
talis raptor scilicet
tenet comedens.
qua dominum tra
ctus quod non tra
cedere non licet. Si
scilicet comedat. et
cessans tenet ad r
chonidit: tunc in
posita in peccent.
Quod autē de
medit et bibit et in
fm Alex. lom. q̄ an
Si est solvendo. si
fio acquirit et sepa
lvi sunt aliqua don
impie acquirit in
de illis viueret
uere de inflo. l. con
talis vroz de one vel
habita de vsuris vel
vira calij necessitat
pta de vira: p̄ d̄ ind
necessitas. l. m? rat
in vira dominum tra
tore rem habitam
ad satisficendum a
calij quādo raptor
puta q̄ nihil habet
sua p vris restitue
acquilis habet q̄
est d̄ l̄ m̄ quēdum. q̄
qua que non sunt en
dos vroz furem p̄
debet inde solui: tamen
fuerit a d̄ solida
vii empta vel habita d
vbi pmo fuerit q̄ ip̄m
fuitre obijet: quicq̄
q̄ alio modo accepit
p̄stet eam officio
et ille nisi in casu dam
monēdi: et iudicēdo
quia tūc non tenetur
implere eo tempore
fideliter laborant: et
nam qui gerit alterius
os et signos: hōs licite
fm Rod. de talibus p
d̄ mōnēdē vel d̄ n̄ as
p̄p̄ositis bonis. l. d̄
sol. Si autē de corre
p̄os. et in vroz suā er
lesum vroz: et cogit. q̄
l̄ m̄ d̄ q̄ triplex habet
q̄ q̄ vroz alij de qu
vroz p̄positis suis. aut p
d̄ talibus modo benefi
d̄ mōnēdē bis qu

Edmictant se discrimini. habetur em̄ pro regula q̄
quicq; habet cōscientiā de re q̄ sit aliena: tenetur
eam restituere. In hoc tū videt̄ distinguēduz. an
talīs raptor sit solūdo: vel ne. vt in primo casu nō
teneat comedens. Hoc tamē limita. An sit res in
qua dominiū transferat: vel ne. vt in rapina ⁊ fur
to: in quib; non transfer̄ dominiū. Et de talibus
edere non licet. Si autē nō est soluendo: tunc aut
scienter comedit. Et tunc nisi in casu extreme ne
cessitatis tenet̄ ad restitutionē. Si autē ignorāter
⁊ bonafide: tunc nō tenet̄ de p̄sumptis. p̄ regulaz
positā in p̄cedenti. c.

¶ Quid autē de vxore et familia que scienter co
medit ⁊ bibit et induit de talib; Rñ. sanc. Ber.
fm̄ Ale. lom. q̄ aut maritus est solūdo: aut non.
Si est soluendo. tūc si sunt ibi aliqua bona de iu
sto acquisita ⁊ sepata: de illis viuere potest. Sed si
ibi sunt aliqua bona de iusto: sed intermixta cum
impie acquisitis ita q̄ non pōt discernere: adhuc
de illis viuere potest. dūmodo in mēte habeat vi
uere de iusto. Con. Rod. Idem etiā addit q̄ licz
talīs vxor: de one vel de boue: siue de quacūq; re
habita de vsuris vel rapina comedere non possit
vltra casuz necessitatis extreme: si tamē res sit em̄
pta de vsura: pōt inde comedere sine casu extreme
necessitatis. Cui⁹ ratio est fm̄ quosdam: quia cuz
in vsura dominiū transferat: non est necesse resti
tuere rem habitam p̄ vsura: sed solum vsurariuz
ad satisfaciendum nō facere impotentē. Secūdo
casu quādo raptor vel vsurarius nō est soluendo
puta q̄ nihil habet nisi de vsura: vel q̄ oīa bona
sua p̄ vsuris restituendis obligata sunt: licz de bñ
acquisitis habeat quedā. tūc fm̄ Girar. oldo. etiā
est distinguēdum. q̄ si talīs vsurarius habeat ali
qua que non sunt em̄pta: vel habita de vsuris. et
dos vxoris fuit ibi prius q̄ p̄dicte vsure: potest et
debet inde soluere: etiam dato q̄ vir eius nō habeat
sufficiētā ad solūdas vsuras. Si vō nō sunt ibi
nisi em̄pta vel habita de vsura atq; p̄dicte vsure
ibi primo fuerūt q̄ ip̄s vxoris dotes. tūc ip̄a re
stituere obligat quicquid p̄ victu suo seu quocūq;
q̄ alio modo accepit inde: q̄ ei ad non restituēdū
p̄stat causam efficacem. Sed omnia p̄dicta in
telligi nisi in casu dum causam expoliatorū agit. s.
monēdo: ⁊ inducēdo virū pro posse ad restituēdū
quia tūc non tenetur de his que expendit seu con
sumpsit eo tempore: quo circa eius emendationē
fideliter laborauit: etiā si restitutio non sequatur.
nam qui gerit alterius negociū vtiliter etiā absen
tis ⁊ ignorantis: licite recipit expensas. non tamē
fm̄ Rod. de talibus pōt viuere per annū p̄ vnaz
admonitionē vel duas: sed q̄ diu continue instat
opportunitis horis. Lō. his etiā Mo. et Ray. Vl.
⁊ Guil. Si autē de correctōe vsurarij nō remane
at spes. ⁊ in vxorē suā crudelis est. ⁊ de impie acq̄
sitis eam viuere cogit. qd̄ habet agere talīs vxor:
dicendū q̄ triplex habet remediū fm̄ Ray. Dū
mū q̄ sibi victū aliū de querat vel ab amicis vel a
con sanguineis suis. aut proprijs manibus laborā
do siue alio modo honesto victum querat. Secū
dum vt denunciēt bis qui prodesse possunt. vel

etiam si pbare potest denunciēt episcopo. vt com
pellat eum pascere suam vxorem de iusto. S; fm̄
Hostiē. hoc remediū inane est. si vxor habet
suum maritum crudelem. Tercū remediū. vbi
aliud non possit agere. nec per elemosinam bone
ste querere. nec alio modo licito inuenire. Ex quo
ita artata est: poterit inde comedere. quia tempore
tante necessitatis etiā a furto excusaret̄ in totum.
Necessitas enim non habet legem. Si autem pe
riculum mortis non imineat manifeste aliqd̄ pec
catum p̄mittere videt̄. p̄pterea aliqua penitentia
ei ad cautelam iniungēda est. ar. extra de fur. li. q̄s.
Quicūq; tamen talia sumit: cum magna parcā
te sumere obligat. Et interim dolere d; atq; p̄pone
re. q̄ si poterit in futurum restituere quicquid in
de expendit. Et hoc satis securum est. Quartum
remediū potest addi. q̄ talīs vxor: res domi
mo licito augmentet atq; conseruet. quia hoc etiā
cedit in creditorū vtilitatem. maxime in conserua
do res habitas ex vsura ⁊ hmoi. vt sunt vestes.
suppellectilia. ⁊ localia: ne corrodantur a vermib;
⁊ hmoi. Quintum quoq; superaddatur. q̄ si vir
eius habeat plura incerta: vbi sufficiat ad satisfaci
endū certis. potest tali vxori per ep̄m p̄videri.
Omniū autem supradictis remedijs potest vti
vxor vsurarij si de vsuris habeat dotem. ⁊ vir ni
hil habet nisi restitutioni obligatum. Et vbi vxor
posset rehabere dotem suam. vel parafrenalia avi
ro. ⁊ illa tradere potest alicui honeste persone. que
de honesto lucro pecunie: de qua negociabitur il
la persona cui committetur: viuere poterit. extra
de dona. inter virum ⁊ vxorem. c. per vestras. Ta
men inter ista quinq; remedia: valde p̄cipuum
est quod dictum est supra. s. q̄ instet circa eius cor
rectionem temporibus oportunit. Et licet aliqd̄
do videat̄ desperatus. nihilominus nunq; est de
sperandum de homine in hac vita quia accidit in
puncto. quod non peruenit in anno. In omni
bus tamen casib; p̄dictis tenet̄ vxor reddere debi
tum viro suo ⁊ reuerſo: nisi subsistat aliud im
pedimentum.

¶ Quid autem de filijs ⁊ familia vsurarij. Re
spondeo fm̄ Girar. oldo. q̄ aut vsurarius est sol
uendo aut non. Primo casu: si est soluendo. ⁊ ha
beat alia vltra ea que satisfaccere ⁊ soluere obligat.
de illis viuere possunt. Secūdo autem casu quā
do non est soluendo. quicūq; de familia eius.
quicquid p̄ suo victu. vel quomocūq; aliter
acceperint: satisfaccere obligantur. quia illum ad
satisfaciendum faciunt impotentem. ⁊ ad hoc p̄
stant causam efficacem. Excusari autem tales ⁊
conſimiles possunt. p̄pter. v. Primo. p̄pter p̄cura
tionem. s. si causam expoliatorum agunt. vt supra
dictum est de vxore. Secūdo. p̄pter recompen
sationem. quia si tantum ei restituunt quantum
de suo receperunt: licet contingat in emptionib;
in operis. mercantijs. commutationibus. ⁊ con
similibus. nam si huiusmodi seruirent vsurarijs
in rebus licitis ad augmentum substantie vsura
ri. merito talīs merces cum expensis per eos fa
ctis comp̄satur. Tercio. p̄pter restorationem.

Restitutio. viij.

Id est si se restitutum pponat. et ad hoc facultatem se habituruzi pbabiliter credit. Quarto. ppter ignorantiam. quia si nescit rem esse usurariam. nec causam habeat hoc sciendi illum vix esse talem. Quinto. ppter necessitatem. puta q̄tum ad hoc. qz filij et filie in tali erate sunt q̄ aliter comode viuere non possunt.

Potest etiaz queri: si dum vixeret pater ticij expendit. ccc. lib. in studio p filio suo vt doctor: effice ref: cum nihil nisi de usuris h̄ret. Lanq; de usuris habuisset. **N.** post mortem non dimisit filio suo nisi. cccc. lib. Querit vtrum de illis. ccc. ticijs ad restituendam sit obligatus. Ad qd̄ r̄dit. **S. Ber.** Si pater ticij nō erat soluendo quando filium in studio nutrebat: tunc distinguendum est. Nam si ticius credebatur qd̄ pater suus sibi d̄ licitis bonis pvideret: rōne honeste: de bonis iam p̄sumptz satisficere non tenet: s̄ solum de extantibus. Si autem non uisset patrem suum de usuris omnia possidere: ppter conscientiam lesam quam habebat in vtendo alienis rebz: debet illas. ccc. libz. restituere fm̄ diuinum ius. Et idem iudicium de similibz fieri potest.

Quid autem de filia que habuit dotem de usuraria. Respondet san. **Ber.** q̄ si quis accepit filiam usurarij in vxorem. qui nihil tunc temporis habebat nisi reddendum: tunc fm̄ quosdam: dotem quam inde accepit cum filia: reddere non tenet. si non crassa: s̄ pbabili ignorantia ductus fuit. quia scilicet pbabiliter credebatur socerum non esse usurarium. Aut ppter illam dotem habere sufficientia ad soluendum. Verius tamen cum distinctione dicendum est. qd̄ quando pater dotauit filiam. aut non erat soluendo. aut sic. Primo casu si pater non erat soluendo: tunc fm̄ **Birar. ol.** aliosq; solēnes docto. talis gener. ex quo scit qd̄ dos accepta quando eam accepit erat necessaria ad soluenda debita: non potest talem dotem cum bona conscientia retinere. si certi sunt hi quibz primo talia debebant. Cuius ratio est. quia de alioz rebz. nullatenus fm̄ deum illa potuit dotari. Si tamen usurarij filia talem dotem vult restituere. et eius maritus obstat. culpa erit mariti et nō vxoris. Et hoc si illa pponat dotem illam restituere si vir eius ante ipsam obiret. Si autem econuerso vir eius vult illam restituere: s̄ vxor eius obstat: nec patet illam reddi. tunc forte illi sufficit: qd̄ ipse non percipiat de bonis illis et pponat quando posset restituere illam. Si vō vtriq; in non satisfaciendo et mala voluntate: concordant tūc in statu damnationis ambo viuunt. In remedium tamen periculi dici posset qd̄ si pater talis vxoris seu eius heredes haberent sufficientia ad satisfaciendum certa: tūc si talis dos sit parua in totum. Si autem magna: in partem. De incertis diocesanus posset cum tali muliere fm̄ discretum iudicium dispensare. Consulendum est autem tali mulieri de bonis certis usure habenti dotem: cum sibi non potest aliter puidere: qd̄ si ptingeret eam p̄moueri viro: debet in finez vocare virum et filios si illos habet. ac eis p̄stare dotem s̄qz fuisse de usuris. obsecrans et obtestans

quatenus restituant: quia illam nullo modo possunt licite retinere. qd̄ si nō fecerint: non eis sed imputabitur illis. Secūdo autem si pater usurarius dotauit filiam suam eo tempore quo etiam remanebat soluendo. et per consequens non p̄pter doctes illas factus est impotens ad soluendum: non tenetur recipiens satisficere quod recepit: qd̄ quando usurarius verus dominus dedit: et sine ipa erat potens satisficere. p̄terea non dedit ei recipiens ad non restituendum causam efficacem. Si autem impotens postea factus est: nō est culpa recipientis. vide tamē **Panoz. in. c. cum tu. de vsur. vbi format. q. de vsurario non habente pecuniā nisi usurariam: qui sine fraude maritauit filia: et dedit dotem genero restituendam filie in casu soluti matrimonij. Queritur nūquid post solutum matrimonium et dotem sibi traditam tenetur satisficere creditoribus: ex quo non adsunt alie facultates: **federi. consilio. lxxij. consuluit. qd̄ si nō in fraude constituta fuit dos: non tenetur filia restituere. lz habeat ex causa lucratua: quia illa nō est pecunia usuraria. Nam pecunia usuraria transiit in dominium mariti. et illa est alia pecunia que proficiscit ex bonis mariti. Sed do. An. dubitat de hac decisione cum dos sit quid vniversale. vt notat **Bar. in. l. j. ff. sol. ma. Et in vniversali vna res succedit loco alterius. vt. l. impator. ff. de le. ij. Itē si filia in potestate erat: ergo heres: et prius restitui debent omnia debita. Sed aduerte qd̄ fede. loquitur quando filia non erat heres. Sed posset dici qd̄ licz non sit heres: non debet habere quartā suam: nisi p̄us deductis oneribus et debitis. hec decisio videtur satis dubia. forte de rigore iuris procedit opinio. **fede. Sed de eq̄tate. pcederet alia opinio.********

Utrum famuli usurarij teneantur ad restitutionem salarioz percceptorū et expensarū? **Rūdoe fm̄ san. Ber.** qd̄ aut isti sunt famuli: qui domo eius morant: nō ad exercendum fenus: sed ei seruiūt. puta ad mensam v̄ eum associant bibe unde et huiusmodi: et de talibus dicenduz est sicut de vxoribus: quia si usurarius nō est soluendo. nullo modo de bonis usurarij viuere possunt: nec insuper salarium suum ab eis suscipere nisi duo ibi concurrant. Primo qd̄ sit ibi aliquid de licite acquisitis. non autem empta vel habita de usuris. Secūdo qd̄ tale salarium prius fuerit ibi q̄ usure. his autem duobus cōcurrentibus: predicti salarium suum fm̄ aliquos suscipere possunt: etiaz dato qd̄ usurarius non haberet sufficientia ad soluendas usuras. hoc tamē nō est vsq; quaq; tutum. de bonis autē illius viuere eis nequaquā licet. Aliter darent ei ad non soluendum causam efficacem: vbi usurarius nō est soluendo. Si autem dicti famuli sunt proprie seruientes et mercenarij. tunc dicendum qd̄ si usurarius non est soluendo. aut isti seruiant in rebus licitis et honestis. et tunc si ppter diminutionez substantie usurarius non fiat magis impotens ad soluendum: licite possunt condignam suscipere mercedem. Et hoc: quia vtilitas quam consequit inde usurarius talis et illo opere cum mercede merito compensat. et p̄ter ma

eadem mercenarijs datam pauperiorum minime dici potest cum loco mercedis habeat commodum operari: ut sunt qui agros eius colunt et vineas et huiusmodi. Et forte dicendum idem de illis seruitoribus qui haberent curam vestium et aliarum rerum ipsius usurarij: ut recipere valeant expensas et salariam vsq; ad tantam summam ad quam ascendit ista utilitas: sed plus recipere nequeunt. Idem dic de vxore ut supra dictum est: quando haberet curam predictarum rerum: q; potest recipere expensas vsq; ad dictam quantitatem ad quam se confert dicta sua utilitas. Si autem sunt alij seruitores seruientes usurario in illis in quibus eum ad satisfaciendum: duz recipiunt salariam faciunt impotentem. et tunc licet seruiant ei in rebus licitis et honestis non peccat: imo apud deum qm; meretur: tamen salariam fm quosdam minime suscipere possunt: cum ex hoc ad satisfaciendum eum faciunt impotentem. Sicut medici, barbatores, baile. Et licet tales non peccent: salariam acceptare non possunt: tamen illis in extrema necessitate subuenire tenentur. Et ob predicta inferunt quidam. q; cum iudei communiter viuunt ex vris. nec sunt potentes restituere: accipientes per donationem: vel alio titulo lucratiuo aliquid ab eis tenent ad restitutionem accepti: faciendam illis a quibus iudeus accepit vsuras: etiam si aliquid ab eis acceptum sit pro pena: vt s. Judeus pmo. Si autem quis aliquid ab eo habuerit q; non est soluendo titulo oneroso. puta q; emit vel habuit. ppter operas suas: vel pmutationem: vel aliam onerosam causam: non tenetur ad restitutionem: nisi illud sciuerit fieri in fraudem creditorum. Et dicitur scire si creditores sunt sibi potestati q; sit in eorum preiudicium. vt in l. ait pretor. §. si quis princeps. ff. de his que in frau. cre. Item quando scit eum habere creditores et alienauit omnia bona simul. Ex illa enim vniuersali alienatione presumit fraus. vt ff. e. l. omnes. §. lucius. Item tercio quando hoc euidenter apparet: vt q; scit aliquis impotentem restituere et aliquid vendere: vel emere ad ludum. luxuriam gulositatem. vel aliter inutiliter consumendum. Et sic in fraudem creditorum. Et ex predictis colligit q; cum iudei et alij usurarij cõter. ppter vsuras non sint soluendo: accipiens aliquid ab eis etiam titulo oneroso. puta locatione. venditione vel simili: ex quo manifeste sunt impotentiores ad satisfaciendum: tenentur restituere illis a quibus accepte sunt vsure: sicut contingit in vendente eis gallinas: vel alia ad gulositatem pertinentia: vel pulcra vestimenta: et alia similia ad pompositatem: vel qui ad talia locant sibi operas: vel ad radendum: vel ad poliendum et huiusmodi.

¶ Quid autem de sanguineis seu amicis. domestijs. socijs. et quibuscuq; alijs qui de bonis ipsius usurarij comedunt. bibunt. siue dono siue quocumq; alio modo recipiunt: Rñ. san. Ber. q; si usurarius non est soluendo. i. q; omnia bona que habet vix satisfactioni sufficiunt. licet habeat aliqua de licite acq; sitis: tales in quibus quicquid predictis modis suscipiunt satisficere obligant: q; etiam ad non satisfaciendum prestant causam efficacem. Si autem est soluendo:

tunc non tenent. Si autem de hoc dubitant. et ad hoc extat res: satisficere obligant ne pre temporali in discrimine animam sitam ponant fm regulam supra positam. Si tamen habuissent bonafide tales ab usurario: credentes illas res esse suas: durante tali bonafide: de consumptis non tenentur. Laueant tamen vt dictum est supra. ne dicatur bonafide lupi que. s. sit ignorantia crassa et supina. que etiam eos de consumptis non excuset.

¶ Vtrum debentes aliquid recipere ab usurario ex contractu vel quasi. aut ex maleficio vel quasi possint accipere ab eo quod debet. Rñ. dicit Alexander. lom. q; sic. dum tamen rem usurariam. furtiuam. vel raptam non recipiat in specie sua. Quod quidem in vsura est verum fm eos qui tenent: q; in vsura non transfertur dominium. Scdm autem alios possunt recipere etiam ipsam rem in specie habitam ex vsura. hunc tamen casum quidam limitant sicut supra dictum est. dummodo non sit in fraudem creditorum.

¶ Vtrum autem mutuantibus denarios usurarijs possint repetere. Rñ. dicit san. Ber. q; si bonafide creditor: usurario pecuniam mutuauit. vt ex illa comodum suum licite faceret. et lucrando forte ex ea se liberaret. Et tunc recipere potest quod liberamente mutuauit. etiam si aliter ille non sufficeret ad vsuras soluendas. aut alia et non iusta causa illam mutuo ei dedit. puta. ad ludendum. aut ad meretrices. vel hystriones. et tunc non potest debitum ab illo recipere q; aliter non est soluendo. Lon. Sui.

¶ Vtrum locantes domos usurarijs ad fenus exercendum teneant restituere pensionem. Rñ. san. Ber. q; licet sint principes omnium peccatorum in eis ex fenore peccant. nihilominus ratione fenus locationis. in quo licet transferat in locantem potest tale licitum non illicite retinere. nisi usurarij tunc impotentis esset restituere acq; sitas vsuras. q; tunc non potest recipere pensionem nisi prius debeat restituere hic.

¶ Vtrum predicatores qui vadunt ad raptos vt eos inducant ad peniam et ad redem possint comedere de rapina. Rñ. d. fm Ray. siue inducant eos in predicatione generali. siue in persuasione spali excusant. maxime si apud alios non potest comedere inuenire. extra de sent. ex. cum voluntate. Et hoc intellige cum moderamine. et si sit spes probabilis de illoz correctione. Item si ppter eorum expensas subtrahat facultas restituendi: in toto vel in parte. Sed san. Ber. dicit vel in magna parte. et hoc ratio nabilis.

Restitutio nono. Quo
Rad cooperatores vsurarum. Et hi quidem multiplices sunt. Et quibus prius sunt ad vsuram mutuum accipientes. Circa quod aduertendum fm sanc. Ber. q; duo necessaria sunt ad hoc q; sine mortali culpa homo tale mutuum suscipere possit. Primo q; qui mutuum prestat non sit inductus ab alio. s; a seipso ad tale mutuum dandum paratus sit. Secundo q; qui mutuum suscipit ad

Restitutio. ix.

Hoc ob legitimam causam et necessitate cogat. vno
istoz deficiente semp accipiens mutuum sub vsu
ra: mortaliter peccat. Et pcludit q etiam in neces
sitate extrema nō licet aliquem renitentē inducere
dare mutuum ad vsuram. imo potius liceret fm eū
necessaria p p̄suanda vita rape violenter: q̄ illuz
inducere ad tale mutuum. 7 si facit mortaliter pec
cat. fortius ergo peccant fm eum q̄ tale mutuum
suscipiunt ad voluptates explendas in vanitatibz
lasciujs. atz ludis. vel vt homo lucret ampli. vel
ditef q̄ semp mortale peccatum est. h̄ bec opi. ni
mis dura videt. ideo Dire. li. iij. aliter dicit ponēs
tres opi. circa hoc. Quidam em̄ dicunt q̄ cuiuslibet
licet accipe. p̄ quolibet ope virtutis: vt si velit in de
facere elemosynam vel edificare eccliam. h̄ non licet
accipe sub vsuris. vt luxuriose viuat. Alij dicunt
q̄ distinguendum est de ope virtutis vtz sit neces
sariū vel non. Tu vō dicas q̄ si accipiens sub vsu
ra pecuniam si dans erat paratus dare alteri. 7 ac
cipiens indigeat non peccat. ar. xxiij. q. j. monet. li
cet non accipiat p̄ ope virtutis: h̄ p̄ ope indiffe
renti. Sed si causam dedit q̄ al̄s non disposuerat
tradere sub vsura: quando accipiens ad hoc eum
induxit. tunc peccat accipiens. Posset tamen esse
casus in quo non peccaret inducens: vt si imine
ret necessitas famis. 7 aliquis haberet pecuniam.
vel granum. vel speciem aliam. 7 tunc nō vult vē
dere. vel mutuare gratis: tunc suaderi potest ei vt
illam speciem mutuet sub vsuris. quia minus pec
cat si sub vsuris mutuet q̄ si teneat eam absconsa
7 in tanta necessitate: quia inter duo peccata: suade
dum est q̄ minus vider. xiiij. di. nerui. hoc idem te
nent Inno. 7 Hostien. extra de vsur. c. sup eod. 7
Archi. xiiij. q. iij. si quis vsuraz. Itē. etiam in. iij.
di. xv. dicit. q̄ non solum in necessitate extrema. si
etiam quando homo notabiliter damnificaretur
vel notabilem penuriam pateret licet recipere ad
vsuram. vel etiam latius intelligit non solum de
necessitate absoluta. sed etiam de necessitate vtili
quam aliquis psequit agendo negocia sua. h̄ acci
pere. p̄pter alea ludum 7 h̄mōi est peccatum mor
tale

¶ Quid autem de inducentibus aliquem ad fe
nerandum. vel de mutantibus alicui pecunias
ad exercendum vsuras an teneantur ad restitutio
nem. Respondet sanctus Bern. q̄ de hoc sunt
opiniones. Quidam enim dicunt q̄ qui alios ad
fenerandum inducunt qui feneraturi al̄s non su
issent: in solidum restituere obligantur. Si autem
al̄s feneraturi erant. tunc non obligantur. nisi in
quantum peruenit ad eos. Alij autem 7 rationa
biliter moti dicunt q̄ in casu mutui non obligan
tur nisi in quantum peruenit ad eos: nec insuper
in duobus alijs casibus. Primo. cum quis socie
tatem contrahit eum aliquo ad exercendum fe
nus. Secundo. cum quis vsurario pecuniam dat
pro lucro participando. Aduentur propter dif
ferentiam que est inter rapinam 7 furtum ex vna
parte. 7 vsuram ex alia parte. 7 penes voluntari
um 7 non voluntarium. Ex qua quidem diffe

rentia ortum habet: q̄ in his casibus potius et cogit
ditio vsurarij q̄ raptoris vel furis. Nam in rapi
na 7 furto restituere obligat qui p̄stat ad hoc cau
sam efficacem: etiam si nihil perueniat ad eum. Et
hoc est: quia rapina 7 furtum contra voluntatem
dñi p̄petrant. non sic autē in vsura: vbi interuenit
voluntariū mixtū. Preterea in rapina 7 furto: iu
ra spoliatis tribuunt actionē p̄tra eos qui rapine et
furto dederūt cām efficacē: licet ad eos non p̄uene
rit quicq̄. Non sic autē in vsura: q̄ non dat actio
p̄tra tales taliter inducētes: cū ad eos nō p̄uenit
quicq̄ de tali lucro.

¶ Querit an is qui extorsit vsuras nomine alteri
sicut sunt p̄sonete. p̄curatores. tutores. curatores
7 huiusmodi teneant ad restitutionē? Itē. glo. ita
l. si sciete. ff. ad. l. p̄. de p̄ci. tenet indistincte q̄ p̄
sonete vel huiusmodi: quibus mediantebus cele
brant cōtractus vsurarij: tenent ad restitutionē
vsurariū. Itanc glo. ibidem sequit Bar. et in. l. i.
f. incidit. ff. ad turpil. Sed glo. in. c. Michael. de
vsur. tenet totaliter oppositū. Dicit em̄ q̄ is q̄ ex
torsit vsuras nomine alterius: non tenet ad restitu
tionē. al̄s secus. Et bec opi. placet Pano. et quo
dedit causam delicto teneat alio nō valente satisfā
cere. Quidā tamē summisse dicūt q̄ p̄sonete 7 h̄
iusmodi tenent in subsidiū. puta qñ vsurarius v̄
principalis non est soluēdo: vel non vult solueri.
Secūm autē opinionē immediate p̄cedentem q̄d ius
vsurarius est soluēdo: p̄sonete 7 huiusmodi nō te
nēt ad restitutionē. Ultima tamē opinio videt
practicada in foro aīe: que cedit in fauorem credi
torū. 7 a d̄ deonerationem cōfessorum. licet alia opi
nio sit probabilis: sulta auctoritate famolorum do
ctorum.

¶ An autē huiusmodi p̄sonete exercētes se i h̄
iusmodi p̄tractibz vsurarijs possint excusari a pec
cato? Itē. san. Ber. q̄ de p̄dictis pōt h̄ri duplex
p̄sideratio. P̄ia p̄ respectū ad mutuo indigētes.
Secūda p̄ respectū ad mutuo dantes. Respectu
p̄ue dupliciē peccare p̄nt. P̄io si mutuo q̄rūt. p̄
his q̄ nō indigēt: sic quotidie i depositis 7 p̄ctibz
fieri solet. Nā q̄ mutuo recipiēs peccat. iō necesse
est vt q̄ i hoc coopat fiat etiā p̄nceps eius culpe
ambo vicētes malo vsurarij male.

¶ Secūdo etiā peccant si necessitate cogente vel
nō cogente. p̄mutuo ad vsuram mutuo tribuere re
nitentē inducūt. De hoc dic vt dictū est ā. Secū
da p̄tractio fieri potest p̄ respectū ad mutuo dan
tes fm Girar. ol. Et dupliciter mediatores in hoc
esse p̄nt. P̄io em̄ cū stant p̄ illis qui mutuo indig
ent 7 p̄curant ab illis qui pati sunt dare. Tales
inquā nec peccant 7 minus satisfacere obligantur
eum malo vsurarij vtant bene. Secūdo vō cum
stant pro parte et lucro vsurarij. Tales inquā nox
tū peccant: sed etiam in solidum satisfacere obli
gantur. Si tamen sunt ad hoc sic cooperati

Abis cooperatiōne
mutuo facta esse. Et
le de illis modis
dys illis: vsurari
tentum cum dama
trahendo vt p̄uolē
randa. Sed. l. in
tur. vt dicitur sit.
¶ Mutuo autē socij a
tes ad mutuanā in
quod eos rediret qua
rum loco restituere
faceat. 7 p̄m q̄ pal
tis. Et hoc si coopat
cus autē si solum coc
q̄ in mutuo damni
one vsurariū. Et te
alium 7 manūz tra
q̄ ipsi nō tantū precu
proum nec cum cas
q̄us ipsi p̄sentibus
mortaliter peccant: 7 a
bonet. Adde nō quod
in sum. q̄ dantes pecu
generā mandato. vtz
vsuram sub eius nomi
tūq̄ p̄ncipales in bo
nō restituētes q̄ in
7 nō mutuarē. Sed i
muni dicentis. Mutuo
uocum nec licet pec
struētōz. Et h̄c opi
tū an dicit q̄ illi p̄u
q̄ habent et tali exte
re. cum sit turpe lucra
nudo quia tūc d̄ dar
nūli similitur incurrit
ra de vsur. Nihil em̄ re
ut alios quis extoret vt
Lap. Pen. nō que impo
restituēdo vsuras. puta
dicit. q̄ nō sep̄ant et
nō legant. Item. l. c.
¶ Mutuo autē aduocati
rarijs in mutuo vel extra
Inno. 7 Do. an. c. Ad
c. si quis oblitus. m. q. u
tractus vsurarios sanēt
esse ex p̄t in talibz: cū mu
core appentes iuste 7 no
cum tū sunt. Item. Seco.
dones scāter cām inuult
les. em̄ tenent parti quā
vt. Ad verū est etiā q̄ q̄
tas ps damnificat. Et id
¶ Mutuo inducens volent
debet. vt mutuo sub
lucrum tenet. Itē. nō
lucrum tenet. p̄m
¶ Mutuo socij vsurario: fa
7 p̄mōs d̄mutuo autē

absq; cooperatione eorum illa usuraria prestatio minime facta esset. Addit tñ Archi. f. vñi notabile de istis mediatorib; q; si sunt mediatores in cõbijs illicitis & usurarijs: exerceere nõ valent illaz artem: nisi cum damnatione. nisi forte cũ facerent: intendo vt pvideat necessitatib; accipiẽtis sub cambio. Sec' si in supius utilitatẽ vt inde lucrẽtur. vt cõter fit.

Quam aut locij ad usuram: vel factores stantes ad mutuandũ in psonam usurariorum: ita q; apud eos residet quali principalis auctoritas dñõ rum suoz: restituere teneant. Rñ. de huiusmodi factorib; & principib; dicendũ est vt s. de psonetis. Et hoc si coopati sũt ad exactioẽ usuraz. Secus autẽ si solum coopati sunt vt mutuum detur: q; in mutuo damnu nõ datur pximo: s; in exactioẽ usurarum. Et ideo seruitores qui ad solã actualem & manualet traditionem incompati sunt: ita q; ipsi nõ taxat precium usuraz: aut ptractuũ impiorum: nec cum eis ptractur pactum vel usura. Quis ipsis pntibus et pecuniã tradentiõ fiat: moraliter peccant: & tenent ad id qd de usuris habent. Adde tñ quod singulariter notat Donal. in sum. q; dantes pecuniam. d. sui ad usurã de ei' generali mandato. vicij. q; mutuent pecuniam ad usuram sub eius nomine: tales quidem ministri. tanq; principales in hoc restituere tenent domio nõ restituente: eo q; in eoz optioẽ erat mutuare & nõ mutare. Sed si tales de speciali mãdato domini dicantur. Mutuare Petro ad usuram. r. lib. nomine meo: licet peccent: nõ tamen tenent ad restitutionẽ. Et hãc copi. sequit Jo. de li. & Zap. Jo. tñ an. dicit q; isti puri ministri usurarioz salariuz qd habent ex tali exercitio pauperib; debet erogare: cum sit turpe lucrum: nisi usurarius nõ eẽt solvendo: quia tñ d; dari creditoribus. Et dicit ministri similiter incurrũt penas. c. q; in omib; extra de usur. Nihil cũ refert sine pprio nomine siue alieno quis exerceat usuraz. Hoc idem voluit Zap. Pene tñ que imponunt ppter negligentiam restituendi usuras. puta q; eoz p fisiones nõ audiant: & q; nõ sepeliant et q; nõ valeat testis eoz nõ ligant. Idem Be.

Quam aut aduocati pcuratores fauẽtes usurarijs in iudicio vel extra restituere teneant. Rñ. Inno. & Ho. in. c. Michael. de usur. et Archi. in c. si quis oblitus. r. iij. q. iij. q; sic: qñ scientes eẽ cõtractus usurarios fauẽt eis cũ effectu. Debent enĩ esse: expti in talib; cũ multoties eis pomgantur carte appentes iuste & non de ptractib; usurarijs: cum tñ sint. Idem Sco. in. iij. qui addit q; defendentes scãter cãm iniustã: nõ solũ tenent parti lesẽ: s; etiã tenent parti quã defendũt salariũ restituere. Qd verũ est etiã qñ p ignorantia: vel negligentiam ps damnificat. Et idem de iudice.

Quam inducens volentẽ gratis mutuare vel iuste ptere. vt mutuet sub usuris. et illicite cõtrahat restituere teneat. Rñ. fm Rod. q; sic: cũ in debite impediatur utilitatẽ pximi.

Quam locij usurarioz. famuli seruitores. filij q; p patribus. dominus aut locijs exercuerũt fenus

possint illis inuitis ad quantitatem aequitate usure pecuniã surripere & restituere: Rñ. s. Ber. q; sic fm quosdã. q; iustũ esse videt: vt q; illorũ cãm iniuste ablata sunt p fenus: de lege nature licentiã hẽant illa satisfacere: ne ipsi de pprio satisfacere teneant. Et intelligit s. Ber. hoc verũ in foro pscie. dñmõ nul lum de illis septẽ inconuenientib; sequat q; positã sunt s. familia. Ad hoc facit qd notat Ale. lom. q; vxoz viuẽte viro pãt ipõ i gãte restituere qd ille tenet. q; lz nõ sit dña rerũ mariti. tñ est data in adiutoriu viro. cuius salutes pcurare tenet. Et nõ sicut de bonis. pprijs viri tanq; de bonis. pprijs pãt face re elemosynam ignorãte viro & nõ phibente. q; sic agit cãm viri: ita eodẽ mō facere pãt restõz. Et si restituat viro sciẽte & nõ cõtradicẽte. tutius facit. Si aut vir sciãt & cõtradicat vxoz: tenet non restituere q; etiã als nõ tenet ad illud bonum ex necessitate. Pro furto aut viri an teneat: vide s. furtũ. Pro pãctis optime facit qd notat Bal. in. l. etiã. l. de fideicõ. vbi tenet q; tutor & executor testamẽti pãt restituere usurã: vel alia mala ablata sine spãli mãdato. q; dicit facere ex necessitate. allegat glo. quã dicit singularẽ in. l. ples. l. de transact. q; interest pupilli talẽ pecuniã nõ habere.

Quid aut de mercatorib; vnus ciuitatis q; frequẽter solent esse mediatores mercatorũ sharũ ciuitatũ ad pcurandũ venditionẽ suarũ mercũ: q; ad eos transmittũt. Et cõter tales mediatores libi retinẽt vnũ florenũ p centenariõ qñ p suo labore sine alia cõuentõẽ facta inter eos. Et sic versa vice. An liceat: Rñ. Archi. flo. q; cum hoc sit de cõmõre mercatorũ in rõne fundatu nõ apparet illicitum. veruz si cõdunt tales mediatores p fias: vel verba velle gratis & rõne amicitie in hñõi seruire mercatorib; aliorum locozum. cum & ipsi eis seruiant versa vice gratis in silibus. tunc non liceret occulte aliquid vel pccium laboris accipere: puta. dicitur de eozum mercimonia vẽdidisse centũ p vno floz. et illum vnũ sibi retinẽdo p suo labore. fraud est enĩ & dolus ex amicitia ostendere velle gratis seruire. et occulte erinde pccium laboris extorquere.

Quam lucrum factum ex pecunia: quaz quis mutuo accepit nomine domini sui sit plus dñi: aut famuli accipiẽtis: Rñ. s. Ber. fm Sco. q; est domini & nõ famuli: cui tamen dominus tenetur puidere de competenti salario pro industria sua. Et hoc veruz qñ ille famulus ita pauper est q; nõ posset restituere creditoribus si pecuniam acceptã nomine. d. sui amississet. Secus si diues esset. & non intendisset dominum suuz damnificari: debere ex amissione dicte pecunie. seu periculo sibi pronente quõdũq; quam pecuniam sub nomine. d. sui ideo accepit mutuo. quia sub nomine suo non reperisset. Hoc autem casu dictum lucrum suũ e. q; pecunia non sic stat sui dñi periculo sicut in primo casu.

Quid aut de cõmunitatibus vel collegijs dantibus pecuniam ad usuram. Nunquid omnes et singuli sunt usurarij & teneantur ad restitutionem: Rñ. fm Ray. q; sic. l. oēs illi quozũ auctoritate vel cõsensu sit. arg. extra de usur. conquestus. r. vij. q. j.

te pubertate. vel si erat servus & efficitur liber: vel si erat captus ab hostibus et revertitur. ff. de testa. si filius.

Quid si dedit procuratorem spalem ad cavendum duraturum post mortem: qui mortuo usurario cavuit. Disputando determinatum fuit qd ex hoc testamentum valeat p glo. in d. c. q. que tenet qd validatur testamentum ex cautione postea pstita p usurarium. p ho c qd in d. ca. q. dicit qd testamenta usurarioz alit facta. i. cautione no pstita no valeat Idem Ang. de pu. Opponit tamen de dicta glo. qd videt qd oporteat cautiones prestari ante pditum testamentum. Sed potest dici qd hoc pcedit in alio qd non ita specificiter cauere mandavit. Quando enim specialiter mandavit: tunc quando cauebitur retro fingitur usurarium cavuisse tempe quo mandavit: et mandatum durat post mortem: qd pferitur post mortem ff. man. l. si vo. Opponitur adhuc qd videt testamentum esse irritum: cautione no pfecta dicto. c. q. qd vbi dicitur qd testamenta sunt irrita ipso iure. unde cum tempe obitus: fuerit testamentum invalidum: non pualescat. als possit diu pendere. an testamentum valeat si diu staretur ad cavendum. Questio est dubia: tamen tenendo glo. in dicto. c. q. qd dicendum est testamentum valere. vt sit equitas. Ma ptingere possit qd usurarius volens cauere in forma. d. c. q. no potuit: qd no habuit cui. Et absonum esset nullum esse remedium. Et hoc videt veruz: qd satisfit menti illius capituli que est vt reddant viure. Sed pro declaracione pdictoz vide Bart. in l. filio pfo. ff. d. in iur. rup. z. ir. te. vbi dicit qd Jo. an. cum glosaret sextum librum: dicit qd per cautionem postea pstitam testamentum reconualescat. postea videns qd multi reprobabant opinionem suam p l. j. si filius. de le. iij. z. per d. l. si filius. quando glosavit demetinas: in de. j. de sepul. dicit qd testamentum reconualescat quo ad sepulturam: z ita intellexit dictum suum in dicto. ca. q. qd. Ma. de Adata. anteqd fierent iste glo. disputavit hanc questionem: z determinavit qd testamentum reconualescat. Et vt tollant omnia pstraria dixit sic. qnq; testamentum ab initio non valet: qd ille qui facit est intestabilis: z ex postfacto no reconualescat: vt. d. si filius. us. quandoq; testamentum non valet ab initio ppter defectum heredis: z tunc idem. quandoq; deficit ab initio ratione solemnitate: z tunc idem. vno enim ptextu debent adhiberi solemnitates. vt. l. de testa. l. antiquitas. Est quartus casus in quo testamentum non deficit propter defectum persone testantis heredis instituti: vel solemnitate: sed deficit ppter creditores qui fraudant zc. Nunc ad ppositum. c. q. qd. non facit usurarium intestabilem: h pphibet psonas interesse tali testamento: dum dicit. nullus testamentis usurarioz interessit. Itaq; prestatio cautionis non est de solemnitate testamenti. quod pater: quia potest prestari cautio ante testamentum per plures dies. vt dicto. c. q. qd. si enim esset de solemnitate: deberet fieri vno ptextu vt dictum est. determinat ergo qd dictum testamentum pstrimetur cautione postea pstita. et hoc reperit qd h postea Jo. an. posuere in nouella i. d. c. q. qd.

hec Bar. Et sic limita pcedentia. z dicta s. Excoicatione. xxxvii. Et sic habes non esse opus qd usurarius caueat p seipsum. sed sufficit qd p alium habentem spalem mandatum ad cavendum.

Quero. si primo fecit testm. postea sit usurarius manifestus: Dicit Pau. qd infirmat testm ex sequenti delicto.

Quid si usurarius manifestus pstita solemniter cautione condidit testm. Deinde cotinnavit vicium usurarii. sed non manifeste. Deinde decedit nulla alia cautione facta. valebit ne eius testm: f. fede. de se. determinavit qd no. Paulus aut formavit. q. in eo qui condito testd cum non mutauerit ad usuras. deinde manifeste mutauit. Et ponit in de. j. de sepul. Et ibidem determinavit. ppter superueniens delictum qd infirmat. allegat in isti. qui. mo. te. infir. in principio. z. s. hoc aut. z. l. furiosu. l. q. te. fa. no. pos. z. insti. e. ti. s. Itē furiosu q loq in furioso q fingit mortu? z in eadē voluntate manere. ad hoc de hap. maiores. d. Jo. de fan. als disputavit z determinavit cotrarium. Lau. de ridol. dicit se vidisse consilia plurima concludentia cum Pau. Et hoc credit verius.

Quid aut de eo qui cauere voluit. sed morte preuentus ante hora sperata no potuit. nec tñ p eum stent: Consultus Bal. rñdit. qd de equitate canonica putat testm valere. Idē Ang. de paru.

Quero an. d. c. q. qd. pcedat etia si no est civis vel incola usurarius loci vbi mori: Rñ. Be. qd sic: vt vult ibi ter. qui dicit habitat. Et sic ponderat sola habitationem.

Quero. pone fenerator occultus no fuit cofessus. nec cauit z mortuus sepultus est in cimiterio. An si postea cum patz usurarius sit exhumatus. Rñ. Be. in d. c. q. qd. qd aut usurarius mortuus ē sine cofessione no apparetibus alijs signis cotritio nis. z tunc si pnt discerni ossa sua ab alijs. dz et hui mari. Aut fuit cofessus aut signa ptritiois in eo appaerunt. z tunc no exhumabit p. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. Et heredes pellant satisficere.

Sed quid si in terminis pdicte. q. veniat creditores an sepultura debet recipere. h heredes usurarij negat. An impeditur sepultura: Rñ. Be. fm Bul. qd nisi probatio sit. pmpta: sepeliet: z postea lis post sepultura. pcedat. als cuiq; facile esset sepultura alicuius impedire: z illu vitupare.

Quero: pone qd post terminu edicti pparuit ille cui debent restitui viure. An debeat audiri: Rñ. Be. fm Lap. Ab. qd aut scivit z no coparuit in termino. z imputabit ei. Secus si ignoravit. vide tñ glo. singularē in d. c. q. qd. qd si aliqui veniunt quibus fides sit: adhibeda: potius restituat illis qd pauperibus eroget.

Quero: quid de sacerdotibus vel alijs qui multociens tpe infirmitatis recipiunt cautes ab usurarijs et postea pce vel pco amiceoz relaxant hmoi cautiones: an teneant ad satisfaciendum: Dicendum qd aut recipiens talē cautionē est eius superior: itaq; super talem usurarium vel heredem habeat potestatem coactionis. Et tunc relaxando tenetur ad restitutionem. quia per regulam supra positam

Restitutio .x.

prestat causam efficacem ad nō restituendum ex q̄
ex officio etiā tenet. Secus si nō habet p̄tates sup
eum vel eos: q̄ par in parem nō h̄z imperiū. vt in
c. innotuit. de elec.

¶ Quero. vtrum p̄fessor: qui recipit ad p̄fessionez
manifestū vsurariū: et eum absoluit p̄tra formam
dicti. c. q̄q̄. teneat ad restituendū? R̄ndet q̄ si ille
vsurarius als cautōnez fecisset vel satisfecisset nisi
iste sacerdos eum absoluisset: saltē ad euitandū
p̄fusione: tūc tenet. q̄ p̄stat cām efficacē ad nō re
stituendū. Secus autē si ille nullo mō cautōnez fe
cisset. Et fm̄ aliquos ille qui cautōnez scienter rece
pit p̄ minon quantitate q̄ debebat vsurari: tene
tur de residuo: de quo nō fecit cautōnez. Si quis ta
men in articulo extreme necessitatē posuit nō pos
set cautōnem facere: vel in mari esset: tūc licite pos
set absolui. de pe. di. vij. c. si quis. Sic tamen vt di
ctum est q̄ extra p̄fessionem inducat eum: vt corā
testibus p̄fiteatur debitū: vt sic heredes cogi pos
sint. Item idem dicendū esset quando vsurarius
manifestus effectus esset paup̄. et non haberet vn
de restitueret: nec cautōnez per p̄sequens idoneā
facere posset: tunc absolui posset: non seruata fōra
predicta tamē ad euitandū scandalū. bonū eēt vt
hoc fieret de licētia ep̄i: vt dicit Arch. flo. in sum.

¶ Quid si vsurarius manifestus impetret a papa
q̄ possit libere testari: facta mentione q̄ sit vsura
rius manifestus. vtrum per hoc possit libere testa
ri: non seruata forma dicti. c. q̄q̄. Bal. in. l. si quā
do. l. de inoffi. te. dicit q̄ non. per illum tex. quia
non est verisimile q̄ papa voluerit tollere totalem
dispositōnez iuris cōis. Idem Lan.

¶ Quero. nunquid manifestos sepelientes vsura
rios qui nō cauerunt vt supra teneantur ad resti
tutionem? Dic q̄ si heredes satisfecissent: aut saltē
cauisent: aut promississent saltē ad confusionez
euitandam: vt dictum est: nisi sacerdotes illum vt
illos sepelissent: tunc quia dant causam efficacem
ad nō restituendū: tenent. Secus econtra. Et di
cit Be. q̄ etiam si nō sepeliūt: s̄ fingūt q̄ tales in
currūt penas dicti. c. quia hec silatio est in delusuz
p̄stitutōnis.

¶ Quid autē de notarijs qui p̄ficiunt testamenta
vsurarioz manifestoz p̄tra formā p̄dictam. an te
neant ad restituendū? Et idēz queri pōt de testibz.
Et dic q̄ licet peccēt mortaliter: nō tū tenent ad re
stituendū. q̄ ut dictū est: talia testamenta sunt ip̄o
iure irrita. Et ideo nō p̄stant causam efficacem ad
nō restituendum: ita determinat Lau. Tales ta
men notarij sunt piuri.

¶ An autē vsurari manifestus possit esse testis in
testamēto? Bal. in. l. j. l. de testa. dicit q̄ nō. Se
cus si est occultus: q̄ vicū testis: occultum nō vi
ciat testamētū.

¶ Quero. q̄ dictum est q̄ nō valet testm̄ vsurarij
manifesti nisi fuata forma p̄dicta. nunquid valeat
codicillus aut donatio cā mortis. An saltē valeat
testm̄ q̄ ad legata et pias causas. Blo. in. d. c. q̄q̄.
dicit q̄ licet testm̄ et codicillus videant diuersa et
p̄stitutio sit penalis: tū fm̄ Bul. et Bar. etiam co
dicillus forma p̄dicta nō seruata. non tenet. p̄ter

in principio qui dicit in vltima voluntate. Et quis
large codicillus est testamētum. quia mentis testa
tio. als facile esset illam constitutionem in hoc elu
dere. Et idem dicit glo. in qualibet vltima volun
tate. Quo autē ad legata ad pias causas dicit Be.
vbi s̄. fm̄. d. An. et Def. de an. q̄ in terminis. d. c.
q̄q̄. valet testm̄. dum tamē apparterint signa cō
tritionis in dicto vsurario manifesto. Idem tenet
Lap. de caste. Et quo inferit q̄ in casu. d. c. q̄q̄. vbi
vsurarius manifestus fecisset legata ad pias causas
et deceisset penitens. q̄ in eo apparuissent signa
contritionis. licet nō cauisset. valent tū relicta tunc
ad pias causas. licet testm̄ sit nullum. quia nō erat
p̄stita cautio. Aduerte tū q̄ si donatio causa mor
tis fuerit in actu separato ab ipso testamento. ita
q̄ transisset in sp̄m contractus. tunc forsā dicer
dum esset q̄ bene valet et nō seruata forma. d. c. q̄q̄
loquit de vltima voluntate. Nam et donatio cau
sa mortis in multis accedit cōtractū vt. l. ij. de le. f.
In quo tū esset aduertendum. an hec donatio cau
sa mortis esset facta de omnibus bonis vel maior
pte. q̄ tūc p̄sumeret facta i fraude dicte p̄stitutōis

Restitutio .x. Quo ad

Rimpedientes aliquem a consecutōe ali
cuius beneficij. Et primo querit. vtrū
impediens aliquem a consecutōe alicuius benefi
cij teneat ad restitutionem? R̄ndet fm̄ Seo. et R̄.
in. iij. di. xv. q̄ aut hoc fecit intentōe damnificādi
alium. aut consulendi vtilitati p̄prie. Primo casu
quis nō teneat ad restituendū valore m̄ beneficij in
totum. q̄ multum interest inter habere et p̄pe esse.
maxime qm̄ poterat impediri. tenet tū damnifica
to ad ingresse ad arbitriū boni viri. Secō autē casu
nō tenet ad aliquā restitutionē si illud beneficiū pec
rauit p̄ se p̄ viam licitā et honestā. Exemplū. si p̄ci
do venas in fundo meo p̄ quas deriuabat aqua
ad puteū alterius intentōne nocēdi sibi. teneor ad
restitutionē damni. Si autē hoc facio sine fraude
intendens cōsulere vtilitati mee: vt puta. q̄ mibi
est multū vtile facere murū. et nō pōt conueniēter
fundamentū fieri sine p̄dictarū venarū p̄sione.
nō teneor ad aliquā restitutionē. q̄ tunc non dam
nifico alium iniuste. q̄ ius habeo facien di vtilitatē
meā in fundo meo. Et sicut d̄. ff. de re. iur. l. nemo.
Nemo damnū facit. nisi qui id facit qd̄ facere ius
nō habet. Iste autē habet ius p̄curādi sibi beneficiū:
seruatis circūstātijs iustis atq̄ honestis. T̄ho. autē
p̄ alia verba dicit. q̄ aut impedit eū iuste: vt intē
dens honorē dei vel vtilitatem ecclē. p̄curat q̄ def
alteri dignon. Et tūc in nullo tenet. Aut impedi
uit iniuste ex odio vel p̄p̄ vindictā et hūdi. Et tūc
si impedit ne def̄ digno anq̄ firmatū sit q̄ def̄ ei
tenet ad aliquā p̄p̄latōnē iuxta arbitriū boni viri
nō m̄ ad equalē. q̄ illud nō qm̄ fuerat adeptus. et po
terat multiplex impediri. Si v̄o ipedit ne def̄ possit
q̄ iā determinatū ē q̄ def̄. p̄curās idēbere renoca
ri tenet ad restōem equalis. Et idē d̄ d̄ d̄ ē de eo
qui impedit aliquē a cōsecutōne cuiuscūq̄ mune
ris. qd̄ honeste habuisset.

¶ Quid autem si quis impediatur alium a

+ Additio An at
testamētū fr̄ a iudro
vsurario manifestū sit
nullū ip̄o iure v̄. s̄
posuit d. c. q̄q̄. Do. Fran
s. d. x. i. d̄. d̄. d̄. d̄. d̄. d̄.
q̄ nō. hac rō. q̄ rā
non. quālibet loquū
nō v̄. rō. q̄ d̄. iudro
tūc rō. v̄. d̄. d̄. ob
suazi. q̄ testamētū
iudroz sit validū l̄
publicū feruēt. 24

attentione alicuius
vtilitatis vel
m̄re. Pe. de pala. in
sed vt conuincat vtilit
dicit de eo quod voluit
non et aduersus vt co
noscit prohibuit
tas suam. Nam illi a
suum. et iuriam m̄
licet hater. Aluarus
reseruat q̄ peccant
restitutionem per ele
q̄ non retrahat resti
lebant matricibz. ecc
lata procurant fieri i
Dicit supra. Religi
cta. q̄ quo restituō
fecerunt non et odio
vtilitatem vel monaster
facerent vt melius con
hucius modi. puta. quia
delle que non in dige
na d̄. l. l. i. p̄. p̄. m̄.
clia. Conuincit vt li
sis. per q̄d̄ operaban
sue. nō hoc casu nō est i
tutus sit a p̄dictis absti
Quid autem si quis
impeditur. sed vt et
tan vel amia. An hoc
nem. D̄. c. potest q̄ an
Nam si p̄ncipaliter
litam vel amia: tamen
tamen omnino quēdit
se vel amio. etiam si nō
tunc d̄. d̄. d̄. q̄ licet
tetur ad restituendū
i causa sine qua non. D̄.
ad impedendum illum
facturū videtur tē
modo quo d̄. d̄. d̄. d̄.
predicta facta regulari
ta si vera esset. v̄. q̄
dum erat inuicem iur
sario restituendum. An
nō abtali sibi aliqd̄ sit
teneor ei quem impedi
fica traderetur aut cui
p̄sione feci iam datam
fm̄ vna canonica et d̄.
indicit q̄ papa: vel alios
fatem. Nam p̄ futuro
nondum sic erat sua vel
bono iure possit sibi an
p̄. est sp̄ale atq̄ cōe. r
d̄. q̄ sit copale. et resti
ta. Si v̄o infest q̄ ruffic
osq̄a erequaf tenet ad
nō impediēs p̄latōnē
p̄. canoz q̄ sunt cōis i
d̄. d̄. d̄. d̄. d̄. d̄. d̄.

in rebus suis erat diligentissimus: pariter debet esse in comodatis. si in suis erat diligentior. Et te in comodatis dicitur esse diligentissimus. Et id tunc dicitur adhibere maiorem custodiam rebus comodatis quam suis. Nam tunc in suis culpa culpanda est: si in alienis est punienda. d. l. si ut certo.

Si quid quoniam in suis erat diligentissimus: et non potest nisi unam rem saluare. Respondet Jo. de pla. q. tunc locus est gratificandi: quod potest saluare quam vult. de quo per glo. in d. l. si ut certo. Quod facit ad multa. Donec enim quod nauta vel caupo timore naufragij vel incendij non potest saluare res depositas aut comodatas et suas. tunc hoc casu in suo arbitrio est saluare res suas si vult. etiam si essent valiosiores.

Quero ad quid teneatur solvitur? Dicitur quod teneatur ad restituendum damnum emergens deolo suo: lata culpa: et leuius culpa estimatur si non adhibet tantam diligentiam in primum rebus: quantum adhibere solebat in proprijs tempe societatis. ut in insti. de societate. §. si.

Quid de eo qui accepit aliquid ob causam et non est secuta. ut puta. Si dedi ut per me ires ad sanctum Jac. et non iusti? Respondet quod restituere tenetur: si per eum stent. Secus si per eum non stent. ut in l. si pecuniam. ff. de condi. ca. da. in principio. ubi dicitur si pecuniam ideo accepit: ut capnam eas. Deinde parato tibi ad proficiscendum perditio temporis vel utilitatis impedimento fuerit quominus proficisceris. Ita perditio possit: Videndum est quod cum per te non stent: potest dici repetitio cessare. Sed cum liceat perire ei qui dedit: periculum repetere potest id quod datum est: nisi forte tua interstet non accepisse te ob hanc causam pecuniam. Nam si ita res se habet: ut licet nondum profectus sis: ita tamen rem proferis: ut necesse habeas proficisci: vel sumptus qui necessarii sunt ad profectionem iam fecisti: ut manifestum sit te plus forte quam accepisti erogasse: conditio cessabit. Sed si minus erogaueris: conditio locum habebit. Ita tamen ut indentitas tibi prestatur eius quod expendisti.

Quid si dedi pecuniam viro: cui nuptura erat mulier. Deinde non sunt secute nuptie. Dicitur quod ad restitutionem tenetur. l. si mulier. ff. de condi. ca. da.

Quid si tibi dedi ut seruum manumittas et non manumissisti: vel me penitet antequam manumitteres. Dicitur quod mihi tenetur ad restitutionem. l. iij. §. j. ff. de condi. ob causam.

Quid si duo socij habentes rem communem et alter in ea fecit expensas? Respondet Jo. de pla. in insti. d. ob que ex quali prae. §. Item si inter aliquos: quod alter tenetur: tribuere partem suam restituendo ei qui fecit expensas de sing. ut. l. si inter fratres. ff. de socio. Item dicit idem quod ubi unus ex socijs est rixosus et deuius. et non curat laborare terram communem et locare domum communem: potest socius accipere sibi partem suam quo ad vsum: et laborare. et locare. et sibi fructus recipere. ut dicit glo. in l. iudem? in ver. diuidere. L. de sa. san. ec. et alia gl. in l. lucius. ff. fami. l. ber.

Quid de solvente indebitum ignoranter? Respondet quod accipiens tenetur ei ad restitutionem punde ac si mutuo accepisset ex quasi contractu: ut in insti. de ob. que ex quasi contrac. na. §. si. Idem si per errorem. Secus si soluat scienter: quod tunc donare videtur in l. campanus. ff. de oper. li.

Utrum pater teneatur ex contractu filij facti cum extraneo si est verum in utilitatem patris? Respondet Jo. de pla. in insti. quod cum eo. quod sic quantum est verum in utilitate patris. unde si totum est verum in utilitatem patris: in totum tenetur pater. Si pro parte: pro parte tenetur. Et ideo quando conuertit in rem necessariam patri: pater tenetur. puta. si recepit pecuniam mutuo pro soluendo credito paterno vero vel putatio. ut l. iij. §. in rem autem. ff. de in rem verso. vel ut rez patris vel domum ruentem repararet. Secus si domum exornauit expensis voluntarijs: quia non dicitur verum: nisi ex mandato domini fecerit: si pater tenetur dimittere auferrsi si sine lesione domini possunt. ut dicitur l. iij. §. sed si mutua. Item tenetur pater si recepit frumentum ad alimentum familie: vel vestimenta comparauit pro familia patris: vel pro se secundum consuetudinem patris: si quod pater consuevit eum induere. ut dicitur §. in rem. etiam si illud frumentum emptum: repositum in horreo patris corruptum sit: quia sufficit quod vtiliter emit. ut dicitur l. iij. §. idem labeo. vel si filius mutuum pecuniam accepit pro dotanda filia sua vel sorore: quatenus auus pro filia vel nepte daturus sit et creditor hoc animo mutauit: ut patris negotium gereret. ut ff. de in rem verso. lege. vij. Vide de hoc deo. et Panormitanus in c. q. plerique. de immu. ecc. ubi dicitur quod ubi creditor non fuit in culpa in mutuando: tunc exceptio inactioni non competit in foro iudiciali. Et per consequens fortius non competit in iudicio anime. Si autem creditor fuit in culpa: tunc exceptio competit. et operabitur effectum suum in utroque foro. Dicit tamen Panormitanus quod cum hodie saltem inter christianos non soleat sequi parentum mors ex mutuo facto filiosa. propter quam causam illa lex prohibuit omnino mutuum fieri filiosa. videtur quod debeat cessare senatusconsultum. et cessante causa debet cessare effectus. Et sic in utroque foro filiosus facta ex mutuo sibi facta debet obligari ad restitutionem. quod satis videtur de mente Inno. in dicto. c. quia plerique. ultra tamen hoc si tale mutuum verum est in utilitate patris: pater tenetur si quod dictum est.

Quid si filius vel seruus decepit creditorem. asserendo se velle vertere in utilitatem patris vel domini: non tamen conuertit. Respondet Jo. de pla. quod pater vel dominus non tenetur. etiam si seruus vel filius sic accipiens fuerit consuetus conuertere. ut ff. de in rem verso. l. quod si seruus. §. si si accepit. ne calliditas vel malicia filij vel serui noccat patri: vel domino.

Quid si mutuaui frumentum patri vel marito ex quo nutriuit filios vel uxorem. An vxor et filii

Restitutio. xij.

¶ Si in subsidium teneantur: quasi in eorum utilitate versum sit: Respondet qui supra q non. S3 Bar. tenet pararium in l. his solis. ff. de condi. inde. vbi format. q. de patre paupere accipiente mutua pecuniam. et illam conuertit in alimentis filioz qui postea effecti sunt diuites ex aduenticijs. Et concludit q filij teneant ad illud debitum patris. Idem Lud. ro. in suis singularibz.

¶ Quid si mutuaui. x. filiosa. in rem patris conuertenda et ipse lusit. deinde reuicit et in rem patris conuertit. An mihi teneatur pater de in rem verso: Respondet qui supra. q non. per gl. in l. si minor. xv. annis. ff. de mino. quasi ex noua acquisitione: non ex mutuo dicatur facta versio. Hoc verum dicit Bart. in d. l. si minor. si in alio ludo ex internallo vicit. Secus si incontinenti in eodem ludit.

¶ Quero. an pater teneatur pro filio condemnato in iudicio ex delicto soluere condemnationem de sua legitima: Respondet Jo. de pla. insti. de ob. que ex quasi delict. nal. §. si filius. q non: vt est casus in l. et si condemnatus. ff. de noxa. ac. De hac legitima vide s. c. Legitima.

¶ Quid autem si pater obligauit se pro delicto filij. An totum debeat solui de parte filij. An vo de tota hereditate post mortem patris: Respondet fm Bal. q si pater suscepit obligationem pro delicto filij ductus paterna pietate. Et tunc omnes fratres debent pro parte sua sustinere. Sed si necessitate. puta. dicante hoc statuto: tunc nascitur naturalis obligatio inter patrem et filium ex tali gestione negotioz et que non transit ad heredes. et ideo soluet de sua parte.

¶ Quid autem si filius sit captus a latronibus vel ab hostibus et pater redemit eum. An filij soluet de parte sua: Respondet Bart. in l. stichus. ff. de pec. le. q cum pater videatur fecisse officio pietatis: non imputabitur ipsi filio. vt. l. liber captus. l. de capti. quicquid dicat Guil. in l. frater a fratre. ff. de pdi. inde.

¶ Quid si pater consentit in decurionatum filij. Dic q tenetur pro eo in solidum de idemnitare rei publice. et etiam ipsius patris heredis. facta tamen prius excussione de ipso filio principali debitor. l. j. l. de decu. li. x. Et dicunt decuriones psiliaij: q habent deliberare cum prioribus cuiuscumq; ciuitatis.

¶ Quid autem de eo quod donat filio in vita patris. An teneatur communicare fratribz post mortem patris. Respondet Jo. de pla. insti. per quas per. no. acqui. q si donatur filio occasione vel contemplatione patris: tanq ex causa patris propria et immediata: tunc censetur peculium profectituz. et teneatur communicare fratribz post mortem patris. Secus si pater sit causa remota et mediata. Hanc distinctioz facit tex. in l. sociu. ff. p socio. Vide s. de hoc Peculium.

¶ Quid de ambasiatoribz. an sibi donata teneantur restituere. Respondet Bar. in dicta. l. sociuz. q non. Panomitanus vo in c. postulastis. de co

ces. preben. dicit q attendenda est qualitas donorum. Nam quedam conueniunt magis mittenti q ipsi ambasiatoribus. vt puta. si daret leo. Quedam conueniunt potius ipsis ambasiatoribus. puta. si darentur eis vestes congruentes. Et sic dicit q in casu dubij aduertenda est qualitas donorum. Secus ergo vbi constaret de voluntate donantis. Et dicit Panomitanus q illa. l. socium. loquitur de societate. vtz. q si aliquid donatur socio occasione societatis. ex quo tamen donatur persone et non societati: cedit ipsi soli donatario et non societati. Et non mirum: quia idem est in damno. Nam si socius extra societatem: occasione tamen societatz damnum passus est: sibi imputat et non societati. vt est tex. in d. l. socium.

¶ Quid de dote quaz lucratur filius ex forma statutorum. An dicatur de peculio aduenticio: vt sic non veniat fratribz conferenda. Respondet idem Jo. q sic. Bart. vo in tractatu de duobus fratribz dicit q aut pater sustinet onera matrimonij: et tunc erit profectitum. et communicabit. Si autem filius sustinet onera de lucro sue persone: tunc erit aduentitium. et non communicabit. Si autem partim pater. et partim filius sustinent: tunc partim erit profectitum et partim aduentitium. prout oritur.

¶ Quid autem de lucro quod acquirit filius mercando cum pecunia patris. An pars que attribuitur persone dicatur aduentitium. Respon. idem Jo. q dicitur aduentitium. Et ideo medietas lucricuz vnus ponit rem. alij industria: ei cedit: qa lucrum debet esse commune. l. j. l. pro socio. Ideo si filius ex. l. habitis a patre lucratus fuit alia. l. debet primo de. l. lucratis habere. l. et de alijs. l. et de. l. pro sorte debet diuidere equaliter cum fratre: quando equaliter sunt heredes patris. Et sic illa. l. que lucratus est pro industria proprie persone: sunt sua propria. nec tenetur diuidere cum fratre. Idem Bart. vbi supra. De hoc dic vt sup. Peculium.

¶ An autem acquisituz per filium sit presumendum ex bonis patris. et sic pmunicanduz. Respon. Bar. vbi supra. q aut resultat suspicio delicti nisi presumatur ex bonis patris. puta. quia filia presume re turpiter acquisisse. Et tunc creditur ex bonis patris acquisituz. Aut presumptio delicti euat. et tunc presumet ex bonis filij. Aut nec euat. nec oritur suspicio. et tunc recurrenduz est ad pieturas. Et p omnia idem dicendum est in prelato. tutore. vxore et huiusmodi.

¶ An autem donatum filio ab extraneo sub tali pditione. vt habeat illud in castrense vel quasi: sit pmunicanduz. Respon. qui sup. q aut filius est miles. vel aduocatus: vel habet aliquas dignitates de illis que ponuntur in. l. si. l. de inoff. te. Et certuz est q non dedisset nisi ratione militie. Et sic erit castrense vel quasi. et non pmunicabit. Si autem: non erat miles nec aduocatus et huiusmodi: tunc erit aduentitium. et pmunicabit. De hoc dic vt s. Peculium.

Quid aut si pater
habeat in d. l. sociu.
habeat rationem q ipse
fca valeret: nec
no debet pferri nisi ta
q pferat. Et hoc
ver. potest. Et autem
tunc. tunc dicit. Rapi
mentum tan q ad
um filij. vt. l. si. l. de c
l. ludo. dicitur pararium
ff. de re. iur.
¶ Quero. quid si duc
pmunia et aliq berec
ptractat est es alienu
nem. Nam qd es alie
netur de cobus boni
q es alienu. aut fuit a
omino solui by indubi
tate aut est ptractu occ
cram vtilitate. pfectu
debitum. Et tunc etaz
dum. ar. ff. pro socio. l. c
hoc. et tunc per eam mi
ne alterius. ar. ff. de reg.
sufficit ptractum esse
necesse. ppat q occasio
no iure societatis.
¶ Quid si alter ex cob
lectiua a se pmittit: si
tractantur hereditate
dia est condemnatio. mo
egit. vt. ff. p socio. cum
¶ Quid si vnus ex cob
bonorum suum. puta. a
is vel dicitur aliqua.
trid fecit. ipse hoc po
ne castrense. Si vo ipse
fione lorte sua nisi hoc o
videns si fuit. her. l. si filia
ualiter inter cobredes pa
di sumptus omnes esse
dicto. §. nec castrense. vbi
inceptu expendere p filio
mortuo debeat studiu q
tribus. Dicit q iur. q
de pmunicat no possit
idem scribit. Et hoc vid
si credit Bar. salua rea
prie imitatu erga filium:
quatenus ipse pater era
vt. ff. de min. et bo. l. et si si
necessitate inchoat: ca
les.
¶ Quid si vnus ex fratr
inquit dotanda est de
tius puelle pater cober
re dotare. vt. ff. de iure
Sicut no vult auus: tuc
vultu estu cobredes

Quid autem si pater misit pecuniam filio existenti in studio ut inde libros emeret. Deinde cavit in suo libro rationum. quod ipse filius debeat perferre eos. et postea valor eorum decrevit. Cuius erit damnum? R. n. quod non debet perferri nisi tantum quantum valent. non illud quod perierit. Et hoc per glo. in l. illud. l. de colla. in ver. poterat. Si autem supererit valor beneficium fortune. tunc dicit Raph. in dicta. l. illud. quod istud incrementum tanquam adventitium: debet esse proprium filii. vt. l. si. l. de colla. Dato quod Ludov. in dicta. l. illud. dixerit primum. per text. in l. fin. naturam. ff. de re. iur.

Quero. quid si duo fratres vel alij habent bona communia ex aliquo hereditate. Manente autem conditione tractu est es alieni: postmodum veniunt ad divisionem. Nunquid es alieni per alterum eorum tractus solvetur de communibus bonis? Spe. tit. de iudicijs. dicit. quod es alieni. aut fuit ab omnibus tractus. Et tunc ab omnibus solvi debet indubitanter. Aut ab uno tantum. Et tunc aut est tractus occasione communium bonorum: et in eodem utilitatis profectum. quod per ab uno de partibus debetur. Et tunc etiam de bonis communibus est solvendum. ar. ff. pro socio. l. omnes. Aut non probat hoc. et tunc per eum tantum solvi debet absque gravamine alterius. ar. ff. de reg. in. non debet. Non enim sufficit tractum esse manente conditione. Immo est necesse probare quod occasione communium utilitatis. ff. pro socio. iure societatis.

Quid si alter ex coheredibus ademptus est ob maleficiam a se commissam? R. n. qui si licet ipse alius hereditatem hereditate: tamen de parte sua tantum solvenda erit ademptio. nec fiet compensatio eius quod bene egit. vt. ff. pro socio. cum duobus.

Quid si unus ex coheredibus fecit sumptus ob honorem suum. puta in militia sua vel nuptijs suis vel dignitate aliqua. R. n. qui si communis pater id fecit: huius ipse hoc precipuum. ff. de colla. l. i. §. nec castrense. Si vero ipse post mortem patris hoc fecit: de sorte sua tantum hoc erit: non de bonis communibus. ff. fami. her. l. si filia. §. idem scribit. nisi specialiter inter coheredes pactus fuerit: vt huiusmodi sumptus communes essent. Idem tenet Bar. in dicto. §. nec castrense. vbi querit de alia. q. Pater incepit expendere pro filio in studio. Utrum patre mortuo debeat studium profici de communibus fratribus. Videt quod iic: quod munera cepta debet profici de communibus: licet non possint nova inchoari. vt. d. §. idem scribit. Et hoc videt tenere Dy. Contrarium tamen credit Bar. salva reverentia Dy. Nam factus pius initiatus erga filium: eatenus obligatus heredem: quatenus ipse pater erat obligatus de necessitate. vt. ff. de mu. et ho. l. et si filium. Sed pater non tenebat de necessitate inchoare: nec prosequi: ergo nec heredes.

Quid si unus ex fratribus coheredibus huius filiam nunquid dotanda est de communibus bonis. R. Spec. si aius puella pater coheredibus videret: ipse habet neptem dotare. vt. ff. de iure do. l. profecticia. §. si filium. Si autem non videret aius: tunc de bonis patris sui tantum dotanda est: nisi coheredes inter se specialiter aliter pa-

cti fuissent. Pro declaratione huius nota. quod cum defuncto patre plures filij remanent in domo paterna: quorum alij sunt minores. Alij maiores. Alij lucrantur. Alij non. Et eis ad divisionem venire volentibus minores petunt communicari lucra maiorum. Dic an inter istos fratres sunt bona diuisa aut indiuisa. Primum quilibet sibi acquirit quod lucratur: nec peti potest communicatio ab alijs fratribus: nisi hoc fuerit in divisione specialiter actum. Si autem indiuisa. Et aliqui fratres lucrantur et tunc: aut certum est unde acquirunt aut non. aut est dubium. Si certum est tunc statuendum est finem quod acquisiuit. Si autem non est certum: nec esse potest vel dubitatur in facto: aut in iure. Si in facto puta. acquirit ex operis suis: quia forte est scriptor vel artifex: tunc sibi acquirit. ne quod ei suis laboribus et prospera fortuna accessit: hoc ad fratres proueniens lucrososum ei accedat. vt in insti. per quas per. no. acqui. §. igitur liberi. licet si sit male conuersationis homo nullius artificij: presumitur omnino habere de communibus: aut de patrimonio patris: sicut alius vero presumitur habere de bonis mariti. Sed et si quis fratrum patre viuente aliquid lucratus est: licet acquisierit patri. vt. l. cum oportet. l. de ho. et li. Si tamen pater non apprehenderit: videt quod filius potest sibi illud retinere. nec hoc necesse fratribus communicare. Si autem post mortem patris acquisierit: presumitur de communi habere: et ideo cotandam. Indubio ei presumitur de communi habere: nisi primum probet. Si autem sit bone querelatoris: quod artifex est. et huius lucrat: non est presumendum habuisse de communi: nisi expresset probet. imo presumitur ex suis operis habuisse. l. de arbi. tu. si defuit etis. Adde tamen predictis quod notat Bal. in l. illud. l. de colla. vbi ex l. si. e. ti. dicit quod si duo fratres remanserunt in conditione post mortem patris. et unus plures fructus posuit tanquam ditior: quod in divisione non potest petere ab alio fratre illam pluralitatem fructuum: quod dato quod non dicat tracta societas bonorum: dicit tamen contra tracta societas fructuum preceptorum et sumptuum. et allegat casum optimum in c. si duo fratres. de fra. de no. feu. in ne. Et nimirum finem glo. ibi: quod fundus seu feudum de quo in dicto. c. si duo. fuit acquisitum de communibus pecunia. licet nomine unius fratris qui post mortem patris remanserat in condica cum altero fratre. Et ideo si unius talis fundi erunt coes donec habitauerint simul vt ibi. Secus tamen dicendum finem eundem Bal. in tractatu de duo fratribus in casu quo eorum duo fratres quorum unus huius duos filios laboratores: qui laborant possessione eorum cum alio fratre suo qui nullum filium habet. Non enim diuident fructus equaliter: quod hec societas respicit capita eorum qui opas ponunt. Nam ex suis laboribus sibi acquirere possunt. d. l. euz oportet. Et idem dicit Pau. de castro in d. l. illud. in duobus fratribus quorum unus habebat multos filios. alter vero solus erat: quod si ille qui habebat multos filios gubernabat bona. Ille vero solus nihil faciebat: nisi quod lotis manibus ibat ad mensam. quod non potest postea in divisione petere quod sibi assignetur fructus quos consumperunt filij fratris. quod nota.

Restitutio. xij.

¶ An aut frater qui gubernat bona cōia cum fratribus paruis possit in diuisione petere salarium sine administratōis: sicut tutor potest petere sine Bar. in l. i. eos. ff. de tutel. Dic qd nō potest petere salarium sed certa portio fructuū assignatur eius industrie. Ita dicit Ludo. qui hunc casum dicit nunquid vidit se decilum.

¶ Quid de mercatoribus et alijs artificibus qui preponunt instructores suis apothecis. An ex cōm ptractibus teneantur? R. Jo. de pla. insti. qd cū eo. §. insti tota. qd sic si ptractus noie dñi facti sunt. et maxime qñ in eis utilitate est versum. vt. l. qcumq. §. i. r. ij. ff. de insti. et. l. iij. eo. ti. vñ si scribat in libro. qd apud mensaz domini sui ticius habet. L. in deposito. tenetur dominus.

¶ Quero an dñs et pater teneantur ex ptractu gesto p seruū et filiu eoz in usu. Rñ. idem qui s. qd sic. vt. l. j. ff. qd in usu. Nam pater et dñs videntur ptractare cū p alios ptractū. vt in regula qui p aliu. Et cōtrahentes similiter videntur ptractare cū pponere: qñ contrahūt cū pposito. vt. l. si institor. ff. si cer. pe. Idē in exercitōe nauis. l. j. in principio. ff. de exerci. Idē qñ versum ē in utilitate aliquoz istoz dñoz. l. j. in principio. ff. de in rem verio.

¶ Quid de fideiussore. An pncipalis teneat ad restitutōez et qd ille soluit? Rñ. Jo. de pla. qd sic insti. de fideius. §. si quid aut.

¶ Sed nunquid fideiussor potest sponte soluere. et non expectare qd sibi fiat mandatu. Rñ. qui s. qd sic. vt dicit glo. in. d. §. si quid aut. Nam tenet agnoscere bonam fidem. l. idemq. §. fideiussores. ff. man.

¶ Sed quid si iudex cum pdenauit p iniuriam An possit agere mandatu. Rñ. idem qd nō: si non appellauit. l. si p ea. L. mandati.

Restitutio. xij. Quo ad damna data ab animalibus.

¶ Quid si quadrupes tuus. puta equus vel asinus naturali feritate tibi damnum intulit. puta. fregit vasa mea: vel vegetem: et vinū effusus est. Rñ. Spe. in. ti. de iniurijs. qd tibi teneris vel reficere damnum: vel dare animal p noxa. vt insti. si quadru. pau. fe. di. in principio.

¶ Quid si equus tuus calce me percussit et cruris fregit vel oculū effodit: vel aure dentibus scidit: vel me vulnerauit. ppter quā plagā oportuit me dare. x. medico. et alia. x. expendi p curatōne. An petere possum. xx. et opas quibus carui et chariturus suz. Rñ. Spe. vbi. s. qd sic: vel qd des animal p noxa. vt. ff. si qua. pau. fe. di. l. ex hac lege.

¶ Quid si tuū animal incitauit me: ita qd meum animal dedit alteri damnum. An teneris. Rñ. qui s. qd sic. Idem dicit glo. in palle. insti. in principio. Siue animal tuū moueat ad dandum damnum sui lasciuia et facilitate: siue incitatio amore: vel perfectione alteri animalis. vt si equus tuus psequendo equā meā fregit ostiū domus mee: vel mea blada immatura pstruit: vel aliud damnum tibi dat siue suo corpore: siue alio instrumēto: vt si bos vel equus sine culpa pducens plaustrū obtruit aial mens

vel aliud damnum dedit. vt. ff. c. l. §. si sine aut.

¶ Quid si bos tuus comedit herbā meā: vel canis tuus carnes meas: vel muric lardū: vel mustela corrodit panos. An tibi teneris ad emendam damni: vel ad dandum animal p noxa. Rñ. Spe. vbi. s. qd sic. vt. l. quintus. ff. ad. l. aequi.

¶ Quid si oues vel aialia qd mittit in prediū meum et frumentū: oides: vel glandes depascuntur. Rñ. Spe. vbi. s. qd tibi tenet.

¶ Quid si p se pecora intrauerit campum et depasta sunt frumentū. Rñ. idem qd tibi teneris. Sed quomodo extimabit damnum datum in frumento dum est in herba: Rñ. dicit. qd vel expectabit tempus messium. vt sciat quantum ex tanto vel sibi frumento habebit: vel pssiderabitur quantus fructus in anno pterito ex tanto et simili habitus est. ar. ff. ad. l. aequi. l. i. lege aequi. Et hec opi. videt valde equa. Vide tamen de hoc supra. Restitutio decimo. in fi.

¶ Sed nunquid dñs se liberat dando animal pro noxa. Rñ. idem qd nō: si ipse illud imisit. vt. d. insti. Secus si casualiter intravit.

¶ Quid si leo. vrsus. vel aper quem tenes ligatus iuxta viam publicāz dānu dedit. Rñ. Spe. in. ti. de emp. et ven. qd teneberis p. d. insti. Laucantur sibi qui tenent canes mordaces. vrsos et simias et huiusmodi in locis publicis: qd si ledunt homines liberum: pdenatur tenens in expensis curatiois et operaz amissaz et amittendaz: in quibus iudici equum videbitur facta extimatōne quantum lesus viuere poterat sine distinctōne etatum. vt. l. hereditatem. ff. ad. l. fal. vt dicit glo. in. d. l. ex hac lege. Et ideo nō liberat dñs dāno fera bestia dānu dantem pro noxa.

¶ Sed pone. Inuenio pecudem tuam in segete mea: damnum dantem. nunquid ppris auctoritate illam capere possum et tenere donec p damno tibi satisfeceris? Rñ. dicit Spe. in. ti. de actōe. qd nō possum capere vt teneam quasi loco pignoris donec tibi satisfactum sit: possum tamen capere et tenere donec sciatur dominus ptra quem agere possum.

¶ Quid de his qui cum iumento: vel igne maliciose apposito: vel als ledunt agrum: siue domū alterius. Respondet Donal. in. ti. restitutōnū qd tales tenentur ad restitutōez totū damni.

¶ Quid si bos alicuius corrupta erat. et dominus eum non custodiuit: nec diligentiam adhibuit. et egressus boues vicini occidit. Rñ. Donal. qd dominus bonis corrupta tenet dare aliū bouē viuū equiualentem. et mortuū accipere. vt dicit tex. in. c. si bos. extra de iniurijs. et ero. xij. hoc tñ verum qñ dñs sciuit eum corruptam: qd psumit infra tres dies scire. Et pterea dicit tex. qd si corrupta erat ab heri et midius tercius. Quando vero ignorauit. puta. quia contra naturam sui generis insurrexit. et contra naturam suam. puta. quia consuevit esse domesticus. tunc non tenetur ex edicto legis aequi: sed ex edicto legis. si qua. pau. fe. di. fm bo-

stien. et Sof. Idem intellige fm glo. in dicto. c. si

bos. cum ite qui de
occidit. Sed con
intrauere: agred
pan. fe. di. l. i. qd
agredius est. ff. ad
ta. Et ad intellig
ctis animalis dam
habetur domini
las aut negligenti
re intelligente equi
aut: vel damnum d
corrata damnum d
meam nullit: reue
nem. Alia est actio
tenentis qui nō culp
dit. puta. qñ damni
tudinem sui generi
ta. si sit equus recalc
calatrax: vel bos con
comperat. Et rñ. l. i.
nificans p noxa. l. ec
dis extimatores. Si
lud aial p noxa nō li
damni extimatores q
ri in publico sine solut
ite est. Alia est actio
actio de pignora. i. p
tenetur ad tempus as
ras amissaz: vel quas
tem. Nam pphibetur
vsum. Item. et gen
erum possit tenere fr
¶ Quid si equus tuus
olpbarat: p mala me
gat. Rñ. fm. Jo. de p
pete. vt. ff. si quadru. l.
¶ Quid de tenentibus
lun. fm aliquos qd si nō
dico. et domus alterius
nent. Quidam tamen ex
sicut tenentis quas sterc
medendo: qd nocent. Il
tenentes colubaria rēp
medendam. Alia scias
¶ Quid de venatoribus
agros alieuz: qd qd ca
et agnos pauperū: Rñ
stare extimatores: dan
nō restimant: nisi ita m
bilitate non carerent
¶ Quero. an quis poss
nibus publicis et ppet
Rñ. Jo. de pla. insti. de
Solutio nō potest prohib
ppetuum: et ligare naues
resolventes sup rippas
niet publice quo ad vi
intrauere proprietas
resoluant quous quous

bos, cum iste qui damnū dedit aggressus est alius
et occidit. Sz contra nō tenet. i. qñ bos mortuus
incitauerat: aggrediēdo bouem comupetā. ff. si q.
pan. fe. di. l. j. Scū cum dubiū est quis bos primo
aggressus est. ff. ad. l. a. qui. l. scientiā. §. cū stramen
ta. Et ad intelligentiā predictoz sciendū: vt ex di-
ctis. No. colligi pōt: q duplex est actio: qua tenet
dñs animalis damnū dantis. s. legis acquiēter
hac tenet dominus animalis damnū dantis qñ culpa
sua: aut negligentia animalis damnū dedit. puta. si
te instigante equū: ipse dolore peratus recalcitra-
uit: vel damnū dedit: aut si quadrupes plus in isto
ouerata damnū dedit: vel si animal tuū in segetez
meam misist: teneris ad totius dampni extimatio-
nem. Alia est actio que vocat de pauperie: qñ mibi
teneris qñ nō culpa tua quadrupes damnū de-
dit. puta. qñ damnū dedit ptra naturā: aut psue-
tudinē sui generis. licet sua puerudo talis sit. pu-
ta. si sit equus recalcitrans. Nam maior pars nō re-
calcitrat: vel bos comupeta. Nam maior pars nō
comupet. Et tūc liberaris dando animal dam-
nificans p nota. licet damnū excedat quadrupe-
dis extimatioez. Si aut sit fera bestia: tūc dando
illud aial. p nota nō liberaris: s; teneris ad totius
damni extimatiōez: qñ bñdī aialia nō debēt tene-
ri in publico: siue soluta: siue ligata vbi publicum
iter est. Alis dñs tenet in duplum. Et nihilominus
actio de pauperie. i. p damno dato locū hz. z etiā
tenetur ad impensas in curatiōe factas. z ad ope-
ras amissas: vel quas amissuras: siue ppter debilita-
tem. Nam phibetur quis verrem. aprum. canez.
vsūm. leonem. z generaliter omne animal qd no-
cere possit: tenere fm No.

Quid si equus tuus insidiando mulam meam
elphaciā: z mula mea calcitrans crūs meū fran-
gat: Rñ. fm No. q ptra te agere possum de pau-
perie. vt. ff. si quadrup. l. agaso.

Quid de tenentib; columbaria. Rñ. Alstē. in
sum. fm aliquos q si nō possunt teneri sine preiud-
icio z damno alterius: mortaliter peccant qui te-
nent. Quidam tamen credūt q columbe plus p-
ficiunt terris quas sterconzant: z mala semina co-
medendo: qñ nocent. No. videt posse tolerari: si
tenentes colūbaria tpbis debitis dant eis ad co-
medendum. Alis secus.

Quid de venatoribus qui cōculcant vineas et
agros alioruz: quoz canes occidūt anseres z oues
z agnos pauperū: Rñ. idem. credo q tenent re-
stituere extimatōez: dampni. z peccant mortaliter: si
nō restituant: nisi ita modicū dampnū esset q pro-
babiliter non curarent illi quibus dampnū dat.

Quero. an quis possit prohibere piscari in flu-
minib; publicis et ppetuis sicut est padus z ren?
Rñ. Jo. de pla. instit. de re. di. §. flumina. q non.
Similiter nō pōt prohiberi quibus applicare naues
ad portum z ligare naues ad rippas: siue ad arbo-
res existentes sup rippas. licet tamen rippe z arbo-
res sint publice quo ad vsūm: siue sint in commu-
ni vsu: tamen proprietates ripparum z arbores na-
te in eis sunt eorum quorum sunt. pcedia quibus

adherent. Et ideo si concurrant dominus agrivo-
lens incidere arbozem existentem in rippa flumi-
nis: et extraneus piscator: vel nauta volens ligare
nauem ad illam arbozem: vel appendere rhexiallic
canda prefertur dominus: quia nemini debet ius
suum detrabi. Sed vbi concurrunt extranei: tunc
si vnus pretendit publicam vtilitatem z alius pri-
uatam: prefertur pten dens publicaz. Sed si vter-
q; pretendit publicam: vel vterq; priuatam: pfer-
tur qui primo occupauit fm Jac. but. Sed si vter-
q; pariter occupauit: locus est gratificatiōi vel sor-
ti: sicut dicit glo. de planstris inuicem obuiantib;
in arta via: dum querit quod planstrum retroce-
dere debeat in. l. j. §. hoc interdictuz. ff. ne quid in
lo. pu. Nota tamen q omnia supradicta in hoc. c.
obtinēt locum in foro iudiciali. vt damnificans
alium etiam teneat de leuissima culpa actiōe legi-
aquilie. l. j. ff. ad. l. a. qui. vel actiōe de pauperie. vt
in l. si quadrup. vel huiusmodi. Secus in foro con-
scientie fm Inn. Dir. d. An. de but. S. Ber. Mi-
co. de aul. Nam in foro anime solū quis tenet de
dolo z lata culpa. De hac materia vide s. Aduoca-
tus in si. z Restitutio. iij.

Restitutio. xiiij. Cui faciēda
est.

Primo quero cui dz fieri restitutio rei
rapte seu als male accepte. Rñ. fm ray.
q ei cui res subtracta fuit: etiā si nō sit dñs rei: sed
sua inter sit ex cā honesta rez esse surreptā: vt quia
habebat in ea ius pignoris vel vsūm: aut aliquid
bñdī. ff. de fur. l. is cui. Si yō ipse cui nūc res ab-
lara sit: furatus fuerit eā: nō sibi: s; dño erit restitu-
enda: vel illi cui prior fur vel raptor surripuerat: si
sua vt dictū est intererat ex cā honesta et fiat caute
quantū pōt: p religiosum z bñdī: ita q nullo mo-
do psona furis pdat. Itaq; regularit restō spolia-
tis faciēda ē. extra de resti. spo. p totū. Fallit tan-
qñ non trāstē male accepit: s; alius etiā turpis de-
dit. de quo. j. Monal. aut in sum. dicit q restō re-
gulariter est semp faciēda spoliatis vel eoz here-
dibus: si inueniri pūt. Et hoc qñ fecit testm. Si at
mandauit in testamēto distribui p executores: qñ
quid ad ipm spectabat de mobilib; et: debitis: tūc
faciēda est executorib; restitutio ei? p rata z vxo-
ri. p rata: si ipsa z liberi debeant hēre aliquā partez
in reb; testatoris: aut d iure: aut ex dispōne testa-
toris. Si aut ptempserit facere testm: tūc dz fieri re-
stitutio heredi ab intestato. Idem Dir li. j.

Secundo quero. Pone q illi cui restitutio fieri
da est: agat in remotis. cuius expensis mittet pecu-
nia debita vel huiusmodi. Respon. Panoz. in. c.
cum tu. de vsur. post doc. q aut vsurarius recessit
de loco vbi extorsit vsuras. Et tunc cum ipse sit in
malafide tenetur ipse expensis suis ad locum mit-
tere vbi extorsit vsuras. Aut hi a quibus vsure fu-
erunt extorte recesserunt. Et tunc pcedit dictuz
glo. in dicto. c. cum tu. vt expensis creditorū mit-
tantur. Similis distinctio fit in re legata. vt in. l.
cum res. de le. j. Et hoc verum nisi reperiatu ali-
quis fidelis qui vellet gratis ferre creditorib;. ar.
oo iij

Restitutio. xliij.

in. c. significante. de pig. Doc. ff. excipiunt vnus casum in quo debitor non tenet mittere debitum creditoribus. puta. qm maiores sumptus fierent in mittendo: qm valeat res restituenda: vel etiam vbi quantitas que debet esset modica respectu debentis habere: qm forte est potens et facultatibus abundans. qbus casibus pauperibus eroganda est. p anima creditoris: vt sic restituat illi spiritualiter qm non potest reddi temporaliter. Ad dictum est de usurario. idem intelligas de bonis raptis: vel furatis: legatis: vel aliis debitis. Si autem nescitur vbi habitet creditor: tunc non tenet enagari euz querendo: s; dabit pauperibus: nisi verisimiliter expectet ut redeat. qz tunc expectabit: vel reponet in ede sacra.

Tercio. quid de illo qui pluribus tenet et vult partem soluere: cum totum non possit: nunquid possit gratificare vni: soluendo ei insoluidum. An teneatur singulis soluere p rata. Et si teneatur ex contractu vel maleficio. nunquid plus soluendum sit in hac causa qm in illam? **Rñ.** **Donal.** qz si creditor vigilauit exigendo debitum in iudicio: vel extra: potest ei debitor soluere debitum anteqm bona debitoris auctoritate iudicis incipiant possideri: qz postea iura paria facta sunt omnium creditorum qui non habent pignora vel hypothecas: vel non sunt privilegiate pnone. Item si debitor vult vni creditorum gratificare: debet illud omnibus communicare: et ab eis licentia obtinere. Similiter si vnus creditor deficiat alteri ne recipiat a debitoribus fraudem videt ille versari si accipiat. vbi autem non vigilauit creditor exigendo debitum: non videt qd debitor teneatur ei gratificare. Iure tamen poli et si non iure sui excusaret: vt dicit qd daz: debitor: si pietate motus gratificaret plurimum indigentem creditorum. Et non est dicendum qd aliud privilegium plus conueniat illis quibus tenet ex maleficio: vel quasi: qm illis quibus tenetur ex contractu vel quasi.

Quarto quero. an pcedo sit restituendus. **Rñ.** **Donal.** qd de rigore iuris pcedo est restituendus nisi sit talis pcedo: cui nullus parcere debeat. De hoc vide panor. in. c. in lris. de resti. spo. vbi dicit qd qdam sunt latrones famosi qui morantur in strat publicis ad depandendum: et isti debent suspendi. et iste pcedo non est restituendus. Alio modo accipit de eo pcedone qui alium eadem re spoliavit: et iste pcedo est restituendus: quantumcumq; post illud esse pcedonem. ex qd dñs non pcurat secum ad petendum. vt in. l. j. §. si pcedo. ff. de positi. vbi ter. dicit qd si pcedo deposuit potest agere depositi: reddens rationem. qz eius interest cum alteri teneatur et habeat depositarios obligatos ex contractu. Que ratio h; locum quantumcumq; post eum esse pcedonem. In beneficialibus tamen non debet fieri restitutio. ex qd constat eum esse pcedonem: ne det viciosus ingressus. Ad eum debet se intrudere in beneficium vt alij restituat. Excipiunt tamen aliqui casus in quibus pcedo non est restituendus. Primo si dñs eodem tempore repetat eum pcedone Secundo nisi pcedo deposuerit rem ablatam apud illum cui abstulit. ff. de depo. v. nona fides. Tercio. nisi sit talis pcedo: cuius vite nullus parcere debet: vt dicitur est Quarto. nisi sit inualis: rerum spiritualium qui non de-

bet restituere: nisi pbet possessionem illarum rerum legitime adeptam esse. s; fur autem furti panor. vbi §. non est restituendus regulariter. Idem: **Jo. de san.** **Quid** de si aliquis furtum faciat. et illud quod surripuit alter furat: dñs potest agere contra furem posterorem: non fur. ff. de fur. l. qui vas. §. si ego. fallit quoniam quis habuit iustum initium. et postea furtum committit alijs commodando: vel pcedendo. puta. res sibi commodatas alteri concedit. talis potest agere furti: qz eius interest ex causa honesta. Et addit **Jo. de san.** qd maritus contra uxorem non habet actionem furti: qz lex ita atrocem actionem dare in psona iuncta erubuit. **L.** de fur. l. manifestissimu. Item nec dñs contra seruum: nisi post manumissionem: nec pater contra filium. ff. de fur. l. serui. Ille autem qui his personis opem vel auxilium prestat tenetur furti. ff. de furt. l. si quis uxori.

Quinto. quid de prelati et alijs clericis habentibus administrationem ecclesiasticam et male administrantibus. Nunquid teneantur ad restitutionem et curi? **Rñ.** **fm Hosti.** qd tenent talem ecclesiam seruare indidem. Et hoc siue prelatus expendat in melioratione piumonij: vel si ppter nimiam diligentiam p prior negotio negligenter negotia ecclesie pcuraret: etiam de culpa seu negligentia pcuratoris: seu sui vicarij videt teneri. de offi. ar. c. ea que. Sed si de suo aliqua expendit in negocijs ecclesie: illa potest recuperare: vel etiam heres suus: vt sic fiat quedam re-compensatio vincende. Hoc autem intelligas quod grauis est lesio: vel etiam quo ad alienationem rerum immobilium: vel mancipiorum ecclesie: vel etiam reddituum suorum. Non enim prohibetur prelati quo minus possint de fructibus et pceptis redditibus aliquam erogare.

Sexto. quid de his qui donant in honestis mulieribus: vel nimis et ioculatoribus. ppter peccata que committunt: vel propter fauores seculi. **Rñ.** **fm Hosti.** qd peccant mortaliter. lxxv. di. donare. et tenentur restituere ecclesie si primum habent. De his autem qui talia acceperunt non est dubium qd tenentur ad restitutionem. xliij. qd. vi. si res. Secus si causa elemosine et sustentationis.

Septimo. cui fiet restitutio de predictis. **Rñ.** **fm Hosti.** qd non illi dantur: s; successoribus suo quod hoc in utilitate ecclesie expedit. Et si forte non curaret dare successoribus: vel tantum expectare pauperibus loci illi erogabit. Et **fm gl.** **Ray.** hoc melius: cum pauperes indigent vel ecclesia sat abundat. Item **fm Donal.** restituit tenent prelati dantes de bonis ecclesie p sanguineis potestibus. non ppter naturam sustentandam: vel aliam causam honestam: s; vt faciatur eos diuites notabiliter ultra statum pceditis generet: vel pteute. vt cum epi vel clericus de vili genere nati p sanguineas suas maritatibus et siliis. Et id tenent: qd tractant rem alienam inuito dño. Bona. n. ecclesie: pauperum sunt **fm Aug.** et **Hierno.** Vide autem terribile dñm **Archi.** p **Dz.** in. c. non liceat. xij. q. ij. papa peccare mortaliter si bona ecclesie alienat sine causa rationabiliter honesta: vt quod plunius turpes vsus. et dat p sanguineis vt eos diuites faciat p alijs: vt pstruat sibi palatia. Et si pa-

pa in hoc excederet
no pollet: et hoc
hoc accipi in p
id. de. In vobis
nabul. Idem panor.
¶ Quis quere
facere de bonis p
nificam de fructu
sup est. vbi de p
fuitat facere restitue
monialia vel aliud
subtraheret sibi de m
circa vniat ecclesie
unde qd pcedit a q
fuitat tenent qm q
nitatē nimis: vel al
si ppter necessitate: v
si sunt boni meriti: vel
qz impendit occ
ruat cam ptra pcedone
ca vel boni. Talis e
vicia. xij. q. ij. qm
singulari s. Clericus
¶ Quarto. quid de p
seruati alioq impendit
dñs ex quo qd soluit
ta restituere debet: n
¶ Decimo. vbi qm illa
quiritat facit pcedat
Alit. de Alex. q. licet
ter: qz etiam boni
do: s; interpretatur v
tur domum rei date b
ad restitutionem. Non ob
epo: qui creditur esse bo
ad restitutionem: qz res p
licet ille qui pferat pben
stantia ille cui pferatur: s
ppter quam illi pferatur: q
tentio: vbi licet ingredi
micitur: licet tamen in gressus
tenet restituere. Et acquirit
sim tenet: qz ingrediens est
gressus: qz fraude et dolu
ret qd somnatio: qm si ep
ci cognoscere: et ob hoc et d
gnare cognita ventare.
¶ Cui autem debet restitui
Rñ. **fm Hosti.** in. c. qd ppter
tenet restituere illi qd dedit
dem sua. Et dicit sibi panor
debet s; dari pauperibus: n
morata. puta in calice: vel a
m qd sibi omni clericis: et laici
obdant bonam vitam vt recip
¶ Duodecimo. quid si diues
em acquirit aliquid an ten
vbi dñm Alex. qd tenet ad re
lacionem acquirit: s; non n
vbi qm illi meriti: et s;

pa in hoc excederet notorie et eet incorrigibilis: cu no possit: et hoc ecclesia no scandalizari: poterit de hoc accusari in pto p glo. singulari. in. c. si papa. xl. di. In dubio tñ psumendus est q faciat ex ea rō nabit. Idem panor. in. c. pstitutus. de reli. do.

¶ Secundo querō. an p dicit teneant hāc restōnem facere de bonis pñomialib. An vō sufficiat q satisfacciant de fructib. pceptiendis. Rñ. q. cuz qēqd supest eoz vōbo de puentib. debeat paupib. nō sufficit facere restōnem de talib. fructib. si hñt pñ monialia vel aliud q de ecclesia qñta: nisi qtenus subtraheret sibi de necessarijs: vel qñ expēdissent circa vtilitatē ecclesie de bonis pñomialib. aut aliunde q p ecclesia qñtis. Item diuites et potentes sicut tenent qñ p fraudes vel minas vel impozunitatē nimis: vel als recipiūt sine iusta cā. Sec. tñ si ppter necessitatē: vel hospitalitatē recipiūt. Silt si sunt bñ meriti: vel honesti et spūales viri: pferit q: iaz impenderūt ecclesie suū seruitiū vel defende runt eam ptra pñones: vel pstituerūt pociuuz in cā vel bñōi. Talib. enī tenet ecclesia rependere vices. xij. q. ij. quicūq. De materia clericorū. vide singularia s. Clericus. iij.

¶ Mono. quid de pñtis ecclesiaz q pcuratores vel seruitiū aliqd impendūt legatō vel aliq: et pñā subditis extorquet q soluat. Rñ. Donal. q sic extorta restituere debet: et tñdem paupib. erogare.

¶ Decimo. vtrū qui silitatione religionis aliqd acquirat: sic facit hypocrita teneat ad restōnes. Rñ. Alex. de Alexā. q sic: q ille qui dat aliqd hypocrite: que extimat bonū et religiosū: nō dat p le loqn do: s; interpretatiue viro religioso. vñ nō transfertur dominiū rei dāto hypocrite: ppter qd tenetur ad restōnem. Non ob. q ille cui pferit pñenda ab epō: qui creditur esse bonus: licet nō sit non tenet ad restitūtionem: qz respondet q non est simile: qz licet ille qui pferit illi pñendam credat illum esse castum: tñ ille cui pferitur: fraudē nullam pmittit: ppter quam illi pferitur: q nō silit se castum talis intentione: vñ licet ingrediēs sit malus. vtrputa. fornicator. licet tñ ē ingressus in pñendam. vñ nō tenet restituere. S; acquirens aliqd per hypocritam tenet. qz ingrediēs est viciosus et viciosus in gressus. qz fraude et dolo ingrediē. S; si ingrediēs p fornicatōez: sicut si epōs matrē vel sororē clerici cognosceret: et ob hoc ei daret: tenetur clericus restituere cognita veritate.

¶ Qui autez debeat restituere habita ab hypocrita: Rñ. Inno. in. c. qz pleriq. de imu. ec. q forte non tenet restituere illi q dedit: qz psecutus est mercedem suā. Et dicit ibi panor. q hoc ē notabile dcm Debet q dari paupib. nisi esset datus aliq spūali cā expressa. puta. in calicē: vel altare vel bñōi. Laeant q sibi dms clericis. et laici religiosi et heremite. q ostendūt bonā vitā vt recipient clynas.

¶ Undecimo. quid si diues mētiendo se pauperem acquirat aliquid. an teneatur ad restitūtionem. Rñ. idem Ale. q tenet ad restōnem eius quod p silitationem acquisiuit: s; non tenet restituere ei a q accepit. quia ille meritum rē. Sed tenet dare pau

peribus: quibus ille dedisset. si nō errasset. si pset illi qui sunt.

¶ Duodecimo. quid de mendicantib. validis q fingūt se infirmos: et nō sunt. Et sicut dicit glo. in l. vnica. de mendi. vali. lib. xj. possunt fingere cum herbis et alijs medicamentis deformitates membrorum et egritudines corporum. Rñ. Jo. de pla. q inspicienda est pditio eorum. vt si in eis fuerit corporum integritas: et annorū robustitas: eoz inherita sine miseratione puniāt. hoc modo. vt si fuerit serui subdanē domino accusatoris. Si vō liberiz efficiunt coloni ascripticij. Et hoc quando fingūt infirmitatem. Qñ vō fingunt debilitatem: tunc si est forensis expellitur: et ad suas remittitur partes. Si autem de vrbē. debet compelli ad opera. et artes. et exercitia publica operanda: vt. d. l. vnica.

¶ Tercidecimo. quid si meretrix dolo. fraude. vel pñationib. inducat aliquē vt ei donet. An teneatur restituere in foro pscientie. Et cui. Rñ. panor. in. d. c. qz pleriq. fm Inno. q nō ppetit repetitio qz hincinde versat. turpitudine. vñ potior est pditō possidentis. ff. de pdi. ob turp. cām. l. vbi aut. In foro aut pñali est vtriq. pñia iniungenda fm eum qd est notabile. qz apte sentit q talis non tenet ad restōnem in foro aie. Idez tenet Jo. an. vñ ista nō tenet erogare paupib. Pñō. qz ius positiuuz est p ea. Dicit enī q meretrix turpiter facit: s; nō turpiter accipit: cuz sit meretrix: vt. l. iij. ff. de pdi. ob turp. cām. videt enī pcurrere equitas nālis. Si enī nō turpiter accipit: ex q est meretrix: q nō tenet restituere. Preterea fauet sibi ius naturale in retentione. ppter voluntatē dñi tradentis. Nā nil tam naturale q vt acqñsio fiat fm voluntatē dñi rēdeni: et dictū est s. Idez tenet Ly. et dicit se rēdisse cuidam epō q meretrix de eo q lucratur in meretricio pōt facere testifi: et disponere. pur vult nec epōs pōt illis taliter acqñsitis apponere manū: etiā post mortē meretricis. Sec. dicit Ly. in ea q nō est meretrix. Dicit enī q lz dñum rez donataz transeat in illam mulierem: tñ fiscus tanq ablator iniuste qñti: illud aufert p. l. j. ff. de iure fisci. Et dicit q tales mulieres tenent in foro aie: hec turpiter acquisita restituere. Qd placet panor. qz iste turpiter acceperunt: ex q nō erant meretrices: in palā quēstū facientes. Cessat enī dispositio. d. l. iij. et nā equitas nālis. Et idē Ly. etiā dicit q peccat ille q meretricib. nō seruat fidē pmissam p rōnez allegatam qz sic nō turpiter recipit: ita nec turpit stipulat se recipit pmissionē. Et hanc opi. videt approbare Bar. in. d. l. iij. Concludit q Panor. q meretrix turpiter nō recipit bona: vel pmissionem. et q de illis pōt ad libitū disponere licet pñtius agar dā do pauperib. marie de his q p imoderatā improbitatē lucrata est. Secus in alijs mulierib. nō meretricib. quia iste turpiter recipiunt dona vel pmissionem. vñ pmissione nō pñt agere. et recepta tenentur restituere et fiscus pōt illa bona occupare Adde tñ predictis q norat Tho. scda sede. q. lxxij. q si meretrix aliqd supflue: vel fraude: vel dolo extorsisset tenetur eidē restituere. Et hoc vt equitas

de homi. s. eds. qui loquit in rapina: et sic in casu quo ppetit repetitio. Et tamen text. dicit q distributio ibi facta pauperibus p eos qui extorsit: eis nō pdest cuz extarent illi quibus debebat fieri restitutio. ergo si illi nō extarent videt velle tex. q pro fuisset illis talis distributio. Unde credit Be. q si in veritate appareret illū dispensasse sine fraude: q valerent talis distributio. Seco. etiam in. iij. dis. xv. loquens de incertis dicit. nō inneni quis necessario sit determinatus mediator in istis incertis dispensandis pauperibus. Sibi tñ videt q quis talia p seipm: p silio nihilominus boni viri pōt pauperibus erogare. Idem tenet Tho. Quidā tamē excipiunt alium casum ultra p̄dictum. vici in incertis publicorū usurarioz. Item et tercio pōt excipi tercio casus. qñ executores: vel sacerdotes parochiales: aut religiosi male dispensarent talia incertis. q vt dicitur est s. Religio p̄mo. Et s. hziurisdictionem etiā in exemptos. vt dicit zab. in de. j. de testa. Et fm pau. ep̄s pōt executores ab officio remouere ppter suspitōez: etiā si testis esset factū in loco exempto: q ordinarius hoc casu pcedit vice pape. Et dicit zab. q illa de. loquit de quacūq; vltima voluntate: etiā si esset donatio causa mortis. Quo tñ ad incerta manifestoz usurarioz. an ppetat ep̄s illorum distributio. Panoz. in. c. cū sit. de iudeis dicit non modicū animaduertere q null⁹ ter. facit mētoz de ep̄o: nisi. d. c. cuz sit. Et ille ter. si bñ p̄deret nō dicit q ep̄s debeat distribuere: s; fm puidentiā suam. Et ideo dicit q dispensatio male ablatoz: pōt fieri p eum qui tenet restituere: vel p eum de quo sibi puidit. s; fm silium et p̄uidentiā ep̄i. Et sic saluant omnes opi. hec panoz. Nota ergo panoz. in eo qd dicit q nullus tex. facit mentionē de ep̄o: nisi. d. c. cuz sit. ergo sequitur q p. c. q̄q. de vsur. li. vj. nō pōt pcludi q distributio incertoz manifestoz usurarioz p̄tineat ad ep̄m. Sup quo. c. quidam se fundare nitunt. Ad dictū tñ. c. cum sit. aliter r̄ndet panoz. q loquit de iudeo qui erat suspectus de restōne: maxime q erat sicda inter pauperes xp̄ianos. Et Jo. cal. in quodā consilio. dicit exp̄sse q ep̄s nō pōt p statuta synodalia sibi reservare dispensatōez incertoz. Idem Og. r. frater Arnus. dicentes q nō pōt ep̄s excōicare d iure sacerdotes: qui se introumittūt de dispensatōe incertoz. Idem Archi. f. qui addit q caueat diligenter qui p alium restituit: r ita caute faciat: vt recipiat qui debet: et nō ille retineat sibi. q: p hoc nō esset liberatus. Hoc intellige duz sciuerit. Als iḡ ranna pbabilis bene illū excusaret.

Tercio quero. nunquid ep̄us possit talia male ablata dispensare in repatione ecclesie parochialis Be. vbi s. dicit fm q refert Jo. an. q ista questio fuit disputata bononie p fratrem Bēnium sancti Martini de senis. qui allegabat ad negatiuam: q cum ista sint dispensanda in pauperes. vt d vsur. cum tu. si alteri soluatur: debitum nō remittit. de iureiuran. ca. te. r qui tenet eroganda pauperibus retinet aliena. xlvj. di. sicut. Item q: nemini ē con

sulendum cum alterius iactura: per regulam in i locupletari. Nec p̄teritū p̄teritis: est impietas facienda. xxx. q. j. nosse. vñd licet ecclesias reparare sit opus pietatis: nō tamen est cum iactura pauperū hoc exercendū. Item soli p̄ncipi licet cum alien⁹ iactura alteri p̄ferre. de reli. do. p̄stitutus. Item q requiritur p̄sentis omnium illorum: quoz iuri detrahatur. de reg. iur. quod omnes. In cōtrarium quia ep̄scopo equalis cura iminet de tribus scilicet pauperibus. ecclesijs edificandis et reparandis. r de alendis ministris ecclesiaz. lxxij. di. c. j. xij. q. ij. anrum. Item quia expedit pauperibus: ecclesias reparari in quibus oblatōes recipiuntur ad pauperum alimoniam. xij. q. j. habebat. Item quia i eis pueniunt fideles. r mutant ad pauperum subuentiones: r alia pia opera. r sic reparari illas pauperibus expedit. Et maxime: quia si ecclesie pauperes sint in pauperum numero: cum ipsius ministris computabunt: maxime ne desit populo spirituale alimentū. s. verbum dei. viij. q. j. audacter. Et soluendo. q. tenuit q si ecclesia repatōne vel augmento indiget. vt q: ad eam nō pōt puenire p̄plus ad diuina: nec facultates ipsius ecclesie ad repatōnem sufficiūt: ep̄s sine pauperū graui dāno: ad talem vsum illa licite poterit deputare. r als non poterit fm eū. vici qñ facultates ecclesie sufficiūt: vel reparatio nō ē necessaria: s; voluntaria: vel nimia fames que tñc iminet pauperibus. lxxvj. di. pasce. Et idē dicit Jo. an. se vidisse disputare p. d. Recuperum de sancto miniate.

Quarto quero. an isti executores deputati per testatorem ad distribuendum ista incerta: possint exequi p alium. Rñ. Be. q nō: sed implere debēt p se. ad hoc. c. tua. extra de testa. Ibi p man⁹ eoz: Idem Ol. Et intelligit hoc verū nisi certa erogatio certe rei: r certo loco fienda cōmissa esset. q: tñc forte posset alij p̄mitti. ad hoc de offi. dele. is cui. li. vj. Idem Jo. an.

Quinto quero. Pone testator dedit quatuor executores: vt omis vel maior pars ipsorum vnacuz Jo. qui erat de numero quatuor distribuere: postea mortui sunt duo sup̄stite Jo. r alio. An possint exequi: Jo. callenet q sic. p. d. c. religiosus. qd lz ad lram loquat in duob; altero mortuo: vel abente: tñ idem videt si essent plures: r maior pars defecerit. quia tunc ad minorem spectat dispensatio per ratōnem dicti tex.

Sexto q̄ro. an mortuo executore succedat successor: vt q: forte executor erat p̄lat⁹. Rñ. zab. i. de. j. de testa. q mortuo executore dato s; noie dignitatis succedit successor. Quō aut cognoscetur hoc: dicit Math. q si fuit deputatus executor anteq̄ eet in dignitate. dicitur datus ratōne p̄sone: r nō transibit in successorē. Si aut post. Ant adiecit nomen appellatiuū tñ. aut p̄nium: r appellatiuum. Primo casu. presumitur ratōne officij. et succedit successor. Secundo casu. secus. Glo. tamen Job. an. in. c. ij. de testa. in. vj. dicit. q predicta distinctio pcedit in extraneo: sed in propinquo videtur q licet nomen non fuerit exp̄ssum: cum affectōne hoc fa

Restitutio. xvj.

etum fuerit: nō transibit ad successorem. vide de hac materia Panoz. in. c. qm̄. de offi. dele. Dicta tamen distinctio Mat. facit ad multa. Nam si dicitur in bulla apostolica. preposito. S. martini. absq; expresse nominis proprii: tūc transit in successorem. Si autem diceret. De. pposito. S. mar. tūc nō transit in successore.

¶ Septimo quero. an executor possit aliquid erogare in spurio defuncti. Respon. zab. fm̄ Mat. q; non: quia nec p se; nec alio mediante capere potest. ff. de vul. 7 pu. si pater. Et hoc dicit Math. verum: etiam si datum sit executori arbitrium disponendi. quia debet intelligi sibi datum prout a iure: nō ptra ius. hec zab. Hoc pōt intelligi de rigore iuris civilis. Secus tūc de iure canonico. vt in. ca. cum h̄ret de eo qui du. in ma.

¶ Octavo quero. an executor religiosus possit erogare aliquid suo proprio monasterio: vel sibi: vel cōlanguineo: Et videt q; sic: Nam fm̄ regulā charitatis. Primo nobis et nostris debemus subuenire. In cōtrariū videt. q; tal' erogatio videtur suspecta. Pau. distinguit. aut est solus. et nō pōt: vt sit differentia inter dantē 7 recipientē. de iure patro. per vias. nisi p̄iunctio esset euidentis ratio pietatis. Aut est cum alijs: 7 pōt. tūc dicit Pau. q; monasterio etiaz dare pōt de his que potest suo arbitrio distribuere: etiam si sit solus. q; ibi est euidentis distinctio psonarum. de testi. in sup. Idem dic de p̄ianguineo: cessante fraude. Sibi autem nō pōt: nisi esset in summa necessitate. q; tūc etiaz ei liceret capere aliena.

¶ Quid autē si testator voluit omnia distribui de voluntate: vel p̄silio religiosi? Respon. zab. fm̄ Pau. q; primo casu. est quasi executor. Et hoc idē dicitur qd de executorē. Secdo casu. dicitur. nisi heres vel p̄missarius p̄siliū eius sequi teneatur: ex mandato testatoris. hec zab. Et sic primo mō. frat minor nō pōt se impedire: cum nō possit eē executor. De ista materia vide s. Religio p̄io. et. j. Testamentum tercio.

¶ Quero. an qd dictum est de reddenda rōne p̄ executorē: locū habeat si testator hoc veruit. Respon. Pau. vt refert zab. in. d. de. j. dicit. q; si executor ex indebita administratōne delinquit: non valet remissio: q; nō est verisimile testatorē posuisse illam clausulam in elusionē sue voluntatis: 7 pontificalis officij: nec etiā posset testator officij ordinarij impedire hoc casu. vt. d. de. j. r. c. nos quidem. c. o. ti. Als si ex distributōne: vel retentōne nō p̄mittit delictum: nec offenditur testatoris voluntas: qui vt unq; posuit in voluntate executoris: valet remissio. hec zab.

Restitutio. xvj. de mō restituendi. Sciendū primo fm̄ Archi. f. i. tractatu restitutionū de mō restituendi talis sit distinctio: colligendo mentē doct. 7 aliquid colligendo totā istā materiā. q; aut is qui h̄z restituere: vel pauperib; erogare. aut ē manifestus vsurarius. aut nō. Si manifestus. tūc p̄fessor nō pōt

nec d̄z eū audire ad p̄fessionē: nec alia sacra tra de re: nisi seruet forma q̄ habet. extra de vsur. c. q; q; li. vj. quā habes s. Restitutio. ix. Credo tūc q; i casu extreme necessitatis vbi. f. talia nō possent fueri: q; nec ordinarius: nec vicarius e? nec curatus possent h̄ri vel alij et vsurari? manifestus: esset in mortis articulo petens confessionē: parat? facere omnia ad q̄ tenet. cautōz facere 7 restitutōem: sine in mari sit talis: pōt audiri 7 absolui a quocūq; sacerdote: ex quo vere penitet. et sacerdos qui talem audit: licentia habita ab eo: exponet postea p̄missi onem ep̄o. 7 ep̄s cogere pōt eum si supuierit: vel heredes sui talis: mortuo eo: ad restitutōem. In secundo casu. f. q; is qui habet restituere nō ē manifestus vsurarius. subdistingue tripliciter. q; aut restō est fienda p̄ccise sup certis: aut sup incertis. aut super vtriusq;. Si sup certis vt cum sciunt plone: 7 reperunt quibus fienda ē restitutio. regulare ē vt si at damnificatis: vel eorū heredib; vel alijs ad q̄s deuenire debent bona restituenda. q; si non reperirent: facta diligenti inquisitione ipsorū: debet ista res vel precium eius deponi apud aliquem locū religiosum. vt illis restituatur: si in futurū reperirentur. vel si creditor q; nō reperirent debet pauperibus erogari. p animab; ipsorū. Nec sufficit talia ablata certa dari pauperib; p animab; illorū q; nemo de suo cogitur facere donū. x. q. ij. p̄cane. vñ talis qui aliena pauperib; dedisset ad huc tene ret ad restituendos. p̄ijs plonis. ar. extra de homi. sicut dignus. Si tūc illi ratificauerit post factum: q; rum res ē sufficeret p regulā. rati. li. vj. Sz iterum circa talem qui h̄z restituere certa fienda ē trimentis distinctio. q; aut pōt restituere certa integraliter: sine sui notabili incommoditate: 7 sine sue p̄diti onis destructōne: 7 familie sue. Aut nihil. pōt restituere. Aut tercio. nō pōt restituere sine notabili incommoditate: 7 destructōne sue sube. Primo casu debet totū restituere: ex quo pōt statim fm̄ Tho. Verus q; modicū p̄nihil reputat: si talis differret p ebdomadā: vel quindenā vel h̄mōi restituere: nō intentōne detinendi alienū: s; vt aptius negotiū illud p̄ficeret: nō videt in hoc p̄tra iusticiā agere seu peccare: nisi ille cui tenebat in illo intervallo in aliq; magna necessitate reperiret. Et si dicit se velle hoc facere. 7 i foro p̄scientie credatur cui libet non solū p se: s; etiā ptra se cōfessor absolueret pōt absq; exactōne inramēti: vel alteri cautōis: et eū admittere ad cōiōnez: nisi sit vehemens p̄sumptio in cōtrariū. f. q; nō restitueret. p̄tra. pluries cōfessus ē sibi: vel alij p̄ponēs celerem restōnez: 7 nihil fecit. tūc em̄ non videt absoluend? s; sibi dicat vt restituat prius: 7 postea absoluat et cōmunicet verum quia p̄sumptio p̄sumptione elidit. postet ita efficaciter p̄ signa etiam exteriora apparere qd dicit se facturū. q; merito posset sibi credi: nec ē admittēda ratio hec: si allegaret. q; recipit inde incommoditate aliqua d̄mō non nimis notabilē: 7 q; si ambilatōz sue sube. In secdo casu. qm̄ nihil pōt restituere: q; nihil h̄z. tūc nō debet denegari absolutio: nec cōiō: si p̄ponat restituere cū poterit. nec d̄z

per debitor
sufficit q; cedat bo
di. cum veniat ad
qd dicitur de sol
verisimile illud
co: cum vel certo
tractum et malici
quod incum pena
rariū non est solue
exposalem p̄m ut
non debet fieri cum
qua: nec vituperio
cipio. Et ideo vald
tudines aliquarū
pauperes dems co
vituperium parum
ra: 7 irratiōabilis
qui. xviij. q. vj. si res
lege pōt firmari. M
de. Et an licet.
¶ Sed queritur. an
ni bona: s; nō nec pe
q; aliam creatōnez: de
menta ad dōctōem a le
p̄cipie 7 familia sua. v
ales p̄parum fecerit
primo satisfecit. Et
dicitur de melioribus
modis iuris obligat
stipendiarij. quia licet
ficientia libi 7 familie
obligat. led erit de li
fm̄ cōmodam facult
tores certis: debet
cum restitutō sit fiend
en in manibus q; i. Et
limes. ff. de re. u. q; cler
cessum beneficium cel
ant beneficij dicit. l. mil
us est. vñ p̄silio pōt ce
non liberatur a dōctōne
guicem fecerit m̄m̄
tum ti. l. quibus ce. p̄s
facere possit. Lis qui bon
Quo d̄ intelligit: dōctō
onc. ff. de re. u. Sed vi
tu. d̄ vsur. que dicit q; en
restricetur ad restitutō
hauriano ne egeat. Qd
p̄cipiū. qd est valde notat
tūc p̄tinens debet bal
limum bonoz. Et fm̄ g
haurire vsuraz: etiam si p
monat paup quia nō d
me. Alius. 7 Mo. de. q
tūc vsuraz: 7 nō solū q
finitos videt sp̄ale in v
questione solvere quā
te. quāda. Et hoc videt ex
p̄cipiū. p̄dere alia opinio.

propter debitum vrgens et contractu in carcerari: si
sufficit qd cedat bonis: cum intentione satisfaciendi.
cum venerit ad pinguiorem fortunam. vt in .c.
doardus. de solu. nisi extirparent ipsi ei creditores
verisimiliter illum posse restituere p se: vel per ami-
cos: tunc: vel certo tempore. Sed. ppter debitum con-
tractum ex maleficio. puta. pmissit crimen: propter
quod incurrit penas. l. floreno. pot vtiq; in carce-
rari: si non est soluendo. et pena pecuniaria pot in
corporalem pmutari. Ista tamen cessio fm docto.
non debet fieri cum aliquo cruciatur: nec pena ali-
qua: nec vituperio. vt. l. qui bo. ce. pos. l. si. in p-
cipio. Et ideo valde reprehendende sunt consue-
tudines aliquarum ciuitatum et terrarum: quibus
pauperes bonis cedentes alicui cruciatur: seu
vituperium patiunt. nam ista e quedam frustrato-
ria: et irrationabilis et inhumana seuitia. vt dicitur
leg. xiiij. q. vi. si res. Et ideo nulla consuetudine vel
lege pot firmari. Nazlex dicit esse iusta et sancta. iij.
di. Erat aut lex.

Sed queritur. nunquid cedenti tollentur om-
nia bona? Rñ. nec per cessionem: nec p quamcum-
q; aliam exactionem: debitor auferenda sunt vesti-
menta a dorso: seu a lecto: et quibus necessario vti-
tur ipse et familia sua. vt dicitur l. ex. xiiij. Et si officia-
les ptrarium fecerint grauior peccant: et tenentur
primo satisficere. Et istud cessionem remediuz vi-
ditur de melioribus: quod dari possit his qui sup-
moduz sunt obligati: sicut sunt tyranni. capitanei
spondiarij. quia licite postea possunt retinere suf-
ficientia sibi et familie sue. licet essent in immensuz
obligati. sed erinde supra tenentur ad restitutionem
fm comodam facultatem. Et si quid est sunt credi-
tores certi: cessio debet fieri in manibus eorum. Ali-
cum restitutio fit scienda pauperibus: cessio potest fi-
eri in manibus epi. Et nota fm Aug. et Imol. in
l. miles. ff. de re. iur. q. clerici: et aduocatis no est ne-
cessarium beneficium cessionis bonorum: cum habe-
ant beneficium dicta. l. miles. qd beneficium cessionis
est. vt no possit post cessionem in carcerari. itamē
non liberatur a debito: quia cum puenit ad pin-
guiorem fortunam: tenetur satisficere. l. j. et per to-
tum ti. l. qui bo. ce. pos. Qd intelligit. nisi in qtu-
facere possit. l. is qui bonis prio. ff. de ces. bo.
Quod intelligit: deducto ne egeat. l. in p. demnati-
one. ff. de re. iur. Sed vide glo. singularē. in. c. uiz-
tu. d. vsur. que dicit qd etiam si vsurarius cessit bo-
nis: tenetur ad restitutionem in integrum: nec habe-
bitur ratio ne egeat. Qd intelligit Panor. in foro
pniali. qd est valde notandum fm Panor. licet in
foro ptenioso debeat haberi ratio ne egeat p ces-
sionem bonorum. Et fm glo. ibi vsurarius tenet re-
stituere vsuras: etiam si post restitutionem in integ-
rum remaneat paup quia no dz viuere de alieno. Idez
tenet Alanus. et Ho. di. q. in solidum pueniunt de-
bitores vsurari: et no solu quantum facere pnt. Et
sic fm eos videt spale in vsurario. Multi tñ tenet
q tales tenent soluere quantum pnt. retenta sibi vi-
te comoda. Et hoc videt equi: licet de rigore iur
posset. pcedere alia opinio. In nullo tñ casu tenet

debitor: talis habitare in loco vbi capiatur. Item
si talis debitor: qui no est soluendo habeat exerciti-
um aliquod vel artem: dz fideliter laborare vt de
eo qd superlucrat vltra victum et vestitū suū cen-
petentem et familie sue: satisficiat creditoribus suis:
vel mensatim: vel annuatim: fm qd melius pote-
rit. Non tñ tenetur laborare vltra posse propter
hoc: nec sibi subtrahere suam necessitatē vel fami-
lie sue. Item si talis spiritu ductus et no animo vi-
tandi labores seculi: et onera creditorum vellet reli-
gionem ingredi: libere possit fm Ray. Nec ad re-
quisitionem creditorum tenentur religiosi illi eijce-
re: si debita declarauit monasterio ante ei' ingres-
sum. nec tenetur monasterium illis satisficere: ni-
si debitis que pueniunt ad ipsum monasterium: me-
tenetur facere artem in monasterio. nec dz dimit-
tere operas communes religionis: vt per aliquod tem-
pus satisficiat illis. In tercio casu scilicet cum non
potest restituere sine notabili incommoditate: et de-
structione sue conditionis: ita qd quasi reduceret ad
nihilum: et multa pericula et disturbia ei sequerentur.
Nec est tora difficultas materie. vñ sciendum.
q talis pot triplici modo sibi puidere. Primus e pe-
tendo remissionem talis debiti ab eo: cui dz p se vel
p interposita psona: et pcpue qñ nec tñ: nec in fu-
turum sperat posse restituere: sine h' mōi notabili
incommoditate. Qui casus no videt habere locum
vbi is cui debet esset eque egens vt ipse vel magis
Sed vbi creditor sit abundans: vel ppeteter tras-
eat: nec multū indigeat eo qd sibi debetur. si debi-
tor petendo huiusmodi remissionem sine metu: si
ne fraude: sine coactione: sed libere et sponte a cre-
ditore faciendo se suum debitorem: et velle sibi ad-
plenaz restituere: quod debet in casu quo velit. ni-
hilominus rogat qd attenda incommoditate sua re-
mittat sibi totum vel partem. tunc dico fm doct.
q si remittat in totum vel in partem: valebit. Si-
guanter autem dico sine metu. quia si peteret debi-
tor remissionem per talem modum locutionis: vel
per talem personam mediā: qd timeret creditor ali-
quod periculū vel damnum sibi puenturū si no fa-
ciat talem remissionem: et postea faciat ad id euitan-
dum: no valet remissio. Similiter si faciat cū frau-
de. puta. quia dicit nil posse: cum tamen possit sal-
tem partē. et si non in pecunia: vel dando ad intel-
ligendum qd no sit multum qd debet. cum tamen
sit: et huiusmodi: non valet remissio. Debet enī cla-
re exprimere totam quantitatem debitam: et totum
posse suum sine diminutione. Item si fiat cū co-
actione: non solum absoluta: sed etia conditionata.
puta. dicit p se vel p mediatores qd de. l. que debet
dabit. l. vel. l. x. si vult remittere residuum: et non als.
Creditor quia pbare no pot debitum: vel no pot
obtinere iusticiam propter potentiam illius: ideo
remittit: quia quasi cogitur. Iudicat enī melius
sibi fore habere. l. qd nihil. unde non valet talis re-
missio. Sed si cessantibus his: pure et simpliciter
petitur remissio: et libere: et sponte et gratuita volū-
tate fiat: valet. etia si no heat pecunia parā restitu-
tionem in actu. vt quidā dicunt esse necessarium. Tñ

Restitutio. xvj.

Archi. f. Lau. et fere omnes doc. dicunt qd hoc nō est necessarium: nec tenetur id quod sponte est sibi remissum in elemosynas erogare: verū tamen si ille qui petit remissionem: quis locutus fuerit libere scilicet qd paratus erat ad restitutionem: si id nō gerebat in animo: sed intendebat nil dare si repetisset: remissio facta in tali casu libero animo a creditore valet ad hoc debitore: quia illi nō tenet amplius ad satisfaciendum: ex quo in omni casu creditore intendit remittere: siue possit: siue non. Et qd cumq; intentione petat faciendi: vel non faciendi. Non autem deobligatur debitor talis si creditor remittit: quia nil credebat illum posse dare: cum tamen posset: vel alio modo deceptus: vnde nō valet sibi quo ad deum talis remissio quia permanet in peccato vnde penitere debet: et confiteri de tali sua fictione: et disponere qd si deberet iterum facere: pura intentione faceret: et restitueret si teneret: et remissionem habere non posset. Si autem dubitatur vtrum ille intenderit libere dimittere: ex qd cessauit omnis fraus. et dolus. vis et metus ex parte petentis remissionem: et non apparent circumstantie in contrarium: debet presumi qd libere remiserit. ar. ad hoc. xxij. questione. v. humane. Si autem remissionem obtinere non potest libere et simpliciter: tunc recurrat talis ad secundam viam. scilicet petendo dilationem. Et hoc nisi infra tempus illius dilationis is cui satisfacere debet incurreret notabile damnum vel incommoditatem. Si cur non debet quis cum alterius iactura locupletari: ita nec damnum evitare differendo restituere: quod alterius est. Et sicut dictum est de petendo remissionem: ita intelligitur de modo petendi dilationem. scz qd fiat libere: sine fraude: sine coactione: vel metu: al's non valeret. Sed is cessantibz: si petitam dilationem obtineat libere: licite potest ea vti. Si vō non libere obtineat dilationem: sed cū quadam modificatione et cautōe. puta. qd det sibi tantū in mense vel anno: tunc tenetur facere quod promittit: etiam si cum aliqua incommoditate. Et si damnum illatum per furtum: vel fraudez: vel aliū modum est occultum ei cui est factum: non tenet pcedere crimen suum nec in petendo dilationem: sicut nec in petendo remissionem: imo nec debet vbi timetur scandalum. Tenetur tamen ita agere qd ille creditor: nō amittat quod suū est: per casuz mortis inopinatum: vel al's. vnde faciat aliquam scripturā autenticā p talem modum: vt tempore suo restituatur quod debitū est. et deponat scripturā penes tales qd nō frustretur eius intentio. Petat ergo dilatores per se vel per aliū tacito nomine persone debitricis: et cum talibz circumstantijs qd non habeat illū suspectū. Et si aliam personam mediatricez ponit: ponat talem qd fideliter agat negotiū nō vtdo fraude: nec metu: vel coactione. s; libere vt decessit est. Al's non sibi valeret remissio vel dilatio data: nec excusaret debitor ab obligatione ptracta quantumcūq; sibi imposuisset qd libere et simpliciter restitueret remissionem vel dilatores peteret: et ille non seruasset sibi iniuncta. Et ideo certifice de facto: si

vacillat in aliquo. Posset tamen esse talis: et infidelis dignus mediator: qd debitor audiens ab eo totum remissio: vel dilationem obtinuisse excusaretur ignorantia facti s; regulam iuris ignorantia et interim obligaretur mediator. Sed postea notificata sibi rei veritate: extunc tenebitur primus. Si vō est absens is cui tenetur: si credatur in bene reuerentius: potest expectari reuersio eius vt restituatur sibi quod suum est: vel petatur remissio. vel dilatio: si restitui non potest sine magno incommodo. Et si paratus est facere totum quod debet: potest et absolui et pnuicari: nisi al's illuserit confessionem. Si vō nō expectatur cito reuerentius: imitatus is qui debet: si modum habet. scilicet per fiduz nuncium. al's etiā dilationem restituere si illi creditore non assignaretur: vel scribat quid velit fieri de illa pecunia: vel de re sua agi: sic faciat vtiliter disponit. cauto tamen modo agendum est si pecunia debetur ex peccato. puta furti vel fraudis. vt scilicet non manifestetur peccatum vel persona: sed sibi solum aliquem esse obligatum: et huiusmodi. et interim pecunia ponatur in ede sacra s; m. Jo. an. vel alio securo loco. Sed si pecunia debetur ex contractu licito. puta. mutuo. venditione et huiusmodi: vel ex contractu illicito: s; quasi licito reputato per errorem: sicut sepius fit in dantibus mercatoribz pecuniā vel artificioz ad discretiores: tūc potest et debet aperte dici obligatio debiti ptracti: et p quā viam. Sed si nō potest ille transmitti propter notabile incommoditatem: tunc scribat petendo dilationem: seu remissionem. et potius quis eligeat primum qd scdm. nisi necessitas cogat: qd qd differitur nō aufertur. vt sic fiat restitutio. et sic expectando repositionem paratus facere qd dicitur: poterit absolui et pnuicari. Si autē nec dilationem: nec remissionem potest inuenire vllā: tūc faciat restitutionem vel cedat bonis creditoribz suis: etiam si deberet medicare. s; m. Ray. Nec em̄ habendus est respectus s; m. eum ne egeat. Vl. dicit. qd potest tenere extreme vite necessitate. Durus est em̄ hic sermo. Et ideo Jo. de neap. in quolibet. distinguit. qd aut creditor est egēs eo qd iste detinet: aut e abundans: seu potest transire potest cum carentia illi: qd sibi debetur. In primo casu. hz locū dictū Ray. vt statim restitutio fiat: vel cedat bonis. etiam si incurrat maximam incommoditatem. Non em̄ licet de alieno vitare incommodū suum: cū incommodo illi: cuius est restitutio. In secundo non tenetur ad statim: cum ipse debitor incurrat notabile detrimentuz: et quasi sui status et conditionis destructionem: et ex psequenti deueniat vsq; ad quasi extremā necessitatem: et multa pericula anime et corporis possint sibi pungere: s; annuatim: vel mensatim restituere potest. put melius poterit: cauendo sibi a supfluis expensis p se et familia et victu et vestitu et alijs: vt possit citius restituere. Max nō lz tenere alienū ptra voluntatez dñi: vt qd viuat cū honore et pcedetia sui stat. et demittendo p testis qd plene satisfiat creditoribz. Si autē vt dñi ē debitor restitudo incurrit tot dāna et pericula: et creditor non vult facere remissionem

ne dilationem
tunc debitor
vt dicitur et
dicitur in hoc
commoditate
faciendum cum
nunc. put em̄
Et s; m. Ray. dicit
nō tenet quis sta
est ex pte recipiet
petat gladium q
qd statim restitu
notabile damnum
is gloria: rei q
aut sine re illa p
tra est ad talem r
Lecius. qd rest
stituendo immuni
plurimoz vel p
quid calit: s; m
ximus differit: al
ri incommodū ei
vnullū itaq; resti
dit qd hoc casu. Deb
nō est debitor immu
statu. dum videber
suum reberet: cōtr
neq; qd licitum est.
qd si quis habet aliq
lins licet vnde in
si velle vendere: vt
posset extorere illan
reliquis expensarum
re nō tenet vendere
posset et sine illis lin
et bonis. vñ si quis d
libros debet m̄ liberos
suis sine quibus cōp
em̄. nec conuoluerit: nō
satisfacit. sed de lucro a
tum restituere debet. M
tas nō cum omnino inchi
paret via furis: et debet
Sed cum timoratis qua
lunt. p salute aie iustor
lus sit deo reddere rōn
de nimia leuitate. xxx
est p dican dum: nec par
re aliene. Ides s; dicit
re infra artis sine quibz
mlabendo vltra susten
tam satisficere credito
restitutionem incerte
no. qd aut habens in cer
modo potest. Aut p: sed
suar sui et familie. Dum
negotius licet et certa. et
vt quis remere sibi. siue
tam vel fraudem vel dam
num nō habitam. p de
causis res ignorat: vel si

nec dilatione; nec est creditor; indigens vt dictū est tunc debitor; nō tenet restituere totū sil. sed eo mō vt dictum est. Ratio est fm. d. Jo. q. volūtas creditoris in hoc irrōnabilis est. cū sine sua multa incommoditate nollit. p̄ximū suū expectare ad satisfaciendum. cum fm deū ipsi indigēti deberet subuenire. put etiā dictū est fm Sco. s. Restitutio. j. Et fm eundē Sco. in. iij. sunt tres casus; in quibz nō tenet quis statim restituere qd̄ debet. Primus est ex pte recipiētis; puta si quis in furia cōuersus petat gladium quē apud aliūz deposuerat. Sedz qñ statim restituere alienum resultat in enidens et notabile damnū ppli. vtpote si debitor; est notabilis psona; et rei publice multū necessaria. Creditor autē sine re illa pōt transire. que res oīno illi necessaria est ad talem rei publice statum cōseruandum. Tertius. qñ restituenti vel alicui ex suis statim restituendo imminet grauis infamia. aut scandaluz plurimorū vel paucoꝝ; vt piculum mortis. In quibz casibz et silibus debet creditor; magis velle p̄ximū differēdo aliquatūlū restituēz; aliqd̄ p̄dicto rū incommodū cūtare q̄ incomodū suū modicū v̄ nullū statim restituēdo sibi satisfieri. Et Sco. ad dit q̄ hoc casu. debitor; detinēs alienū inuito dño nō est detētor; iniustus. q̄ ille volēdo statim sibi restituī. dum videlicet aliqd̄ p̄dictoꝝ imminet vult suū rebabere; cōtra rectaz intentionem facit. qd̄ nequa q̄ licitū est. Concoꝝ. Archi. floꝝ. qui dicit. q̄ si quis habet aliquā artem. et cum instris artis ilius lucrā vt de sustentat se et familiā suā. q̄ instra si velle vendere; vt satisfaceret creditoribz suis. nō posset exercere illam artem vñ viuit. vñ si aliqd̄ ex residuo expensarum vite sue poterit forte satisfacere nō tenet vendere vt satisfacciat vel restituat. nisi posset et sine illis lucrari cum alijs; puta. operādo et hñdī. vñ si quis doctor; iuris. qui cōiter indiget libris; habet tñ libꝝ et vestes competentes statui suo. sine quibus cōparere nō posset in statu condecenti. nec consulere; nō credo q̄ teneat vendere vt satisfacciat. sed de lucro artis sue inde p̄cepto; paulatim restituere debet. Nec equitas et hec humanitas nō cum omnibz indifferenter exercenda est; ne pareat via furis. et detentionibz iniustis. et vsuris. Sed cum timoratis qui multū laborant et solliciti sunt p̄ salute aie sue; forte nō esset iniustū. cum melius sit deo reddere rōnē de nimia misericordia; q̄ de nimia seueritate. xxvj. q. vij. alligant. Nec istud est p̄dicandum; ne pareat via rapinis. et detentione rei aliene. Idez q̄ dicendū est de artifice qui habet et instra artis sue quibz se sustentat et familiā suā; et laborādo ultra sustentationē suam poterit paulatim satisfaccere creditoribz; vt dictuz est. Quo vō ad restitutionem incertoꝝ fienda est triplex distinctio. q̄ aut habens incerta; pōt restituere; aut nullo modo pōt. Aut p̄t; sed nō sine notabili incommoditate sui et familie. Primo casu. tenet oīa restituere q̄cūq; sicut et certa. Et dicunt incerta ea q̄ nō pōt quis retinere sibi. siue q̄ vel rapinam vel vsuram vel fraudem vel damnū; vel rem alienam inuentam nō habitam. p̄ derelicto accepit. et psona cuius est res ignora; vel si scit. non inuenit. nec ip

se; nec eius heres. Similiter dici possunt incerta; q̄ quis recipit p̄ vicium symonie in sacramentis. et alijs spūalibus. Non dico de fructibus beneficij p̄ceptis symoniacē accepti. quia illa sunt certa. debent etiā ecclesie illius beneficij restitui; vel camere apostolice. etiam dicunt incerta vbi cūq; est turpitudō ex parte dantis et accipientis. q̄ si dyocesan⁹ vel quis alius ei qui habet restituere certa et incerta; et bene potest restituere dimittit simpliciter absq; causa rōnabili; vel componit cum eo; vt fieri solet cum vsurarijs sup incertis; puta. q̄ det sibi centum. cū tñ possit; et alia restituere; vel tunc. vel in futurum sine hoc q̄ vadat mendicando. et si cum incommoditate sui nō nimia; puto talem remissionez in foro dei nō valere. nec cōpositionem; et si valeat in foro ecclesie; vt. s. nō vexet. Nam ep̄i sunt positi dispensatores bonorū pauperum. nō dissipatores. Secus autē si fiat hoc ex cā rōnabili; puta. q̄ ille nō posset etiā prem pauperibz erogare eius qd̄ debet sine notabili detrimento sui et familie. tunc posset tanq̄ pauperi rotuz. vel ptem sibi remittere. ita tñ q̄ ille sit paratus totum qd̄ debet erogare. ad qd̄ tenet. In secō casu. s. cum non statim pōt restituere incerta sine magno detrimento sui. faciat prem. et de tpe in tps residuum. Et bonū est q̄ ep̄s vel cōfessor assignet sibi tps infra qd̄ restituat. et si reperit pluries p̄terisse tps statutum sup hoc. cum tñ potuisset facere distributionē. nō de facili est absoluedus. nisi vel faciat prius distributionē quā dz; vel credat oīno facturū in breui. In dādo autē hñdī dilationem. debet attendi modus et cā illicite accēptionis rei aliene. vt quanto fuerit turpior. et obnoxior restitutioni tanto tps breuiet. Maior em̄ violentia est in furto et rapina. et fraude. et damno illato; q̄ in vsura. Et maior obligatio in vsura restituta q̄ in pecunia symoniacē accepta. vel p̄ corruptionem iudicis. Et magis in p̄dictis casibus. q̄ acquiritis p̄ ludum. Debet etiā attendi familie et cōditio. Laueat tñ summope cōfessor. si ipse se impedit de hñdī distributionibz incertis. vt taliter se habeat q̄ euitet oēm notam cupiditatis. Item q̄ que pauperibz debent dari. non faciat ex eis paramenta fieri. calices vel edifica; nisi in magna necessitate. et moderatione. ad que auidi sunt religiosi. et fame sue p̄uidebit. si aliqui seiant. vt testes hñdī erogationem. In tercio casu. si nihil pōt. sufficit q̄ pponat cum poterit erogare. Et si credit nō posse etiam in futurum. pōt sibi remitti tanq̄ pauperi. Quo vō ad tercium principale. s. restitutionē certorum et incertorum distinguendū est. q̄ aut vtraq; pōt restituere. aut neutra pōt. Aut vnuz potest restituere. et nō alterum. Primo casu. totum debet restituere. Secō casu excusat ab vtraq; restitutione Tertio casu. s. cum nō pōt vtrunq; restituere. sed alterum eorum. tñc restituat potius certa q̄ incerta. Nam retinendo certa; iniuriam facit illis psonis quarum sunt illa bona. detinendo vō incerta nō facit iniuriam alicui. Et in hoc frequēter delinquit vsurarij. qui cum habeant restituere certa et incerta. prius se cōponunt cum ep̄is de incertis. et postmodum certa restituunt de tpe in tps. et dimi

Restitutio. xvj.

nate. nō querentes diligenter libros computorū; nec querentes eos quibz sunt obligati. vt teneatur In quolibet autem casu restitutionis fide: queri potest. vtram sufficiat restituere illud tñ quod in iuste accepit. aut etiam teneatur ad amplius. Ad quod respōdet. q̄ aut res iniuste accepta: puta per rapinā: vsurā. 7 huiusmodi. 7 fructificās siue immobilis: vt ager. 7 huiusmodi. Aut mobilis: vt bos: equus: vestis. 7 huiusmodi. Aut est res ex se nō fructificans: vt pecunia: frumentum: vinū. 7 huiusmodi. In primo casu. teneatur de rebus et fructibus perceptis. 7 que potuissent percipi a domino. deductis expēis debite factis fm Ray. Nec sufficit q̄ restituat rem ipsam iniuste acceptā si est deteriorata. teneat etiā si perijt.

¶ In autem morosus teneat de re perditā. si eodē modo fuisset peritura apud eum cui debebat. Potest dici q̄ licet in foro contentioso iste teneatur. tamen in foro anime debemus inspicere interesse ipsius creditoris. Et ideo si apud eum eodem modo fuisset peritura. debitor in conscientia non teneat. Et hec theonica facit ad totam materiam restitutionum. In secundo vō casu principali. scz quando res non est fructificans est triplex opinio. Alij dicunt q̄ teneatur restituere pecuniam. 7 omnia iniuste acquisita. Ratio. quia ex radice infecta proueniunt. Alij dicunt. q̄ debet partem retinere. partem dare illi cuius est pecunia. partem pauperibus. Tercij dicunt: vt Tho. 7 Ri. in. iij. q̄ teneatur tñ restituere ipsam pecuniam. seu frumentum. 7 huiusmodi. nisi creditor incurrisset damnum. Et tñc ad arbitrium boni viri satisfaciatur. Alie. tñ lom. clarius declarat hoc interesse dicens q̄ damnum qd accidit iniuriam passo dupliciter euenire potest. p se 7 directe. scdo p accidens 7 indirecte. Primo. cu p se 7 directe datur ab vsurario iniuriam passo. tñc vsurarius satisfacere obligat. verbi gratia. passus est aliquis damnum. ppter pecuniā sibi p vsuram ablatam. qz ex ea volebat emere sibi necessaria pro sustentatione nature. 7 soluere debita. 7 in expoliatioe talis pecunie incurrit damnum. qz necesse fuit sibi videri possessione. vel accipere ab alio pecuniam sub vsuris. vel qz domū suam. ppter hoc minus vendit. aut aliam conduit 7 filia. tunc in tali casu hoc damnum vsurarius restituere obligat. qz dat causā efficacē. Scdo modo dat vsurarius damnum iniuriam passo p accidens 7 indirecte. s. qz nō est cōsecutus homo lucrum. qd ex pecunia intendebat: vel consequi potuisset. Et tale damnum restituere nō teneat. Et hec distinctio fieri potest in omnibus habitis p vsuram. siue sint res ex se fructificantes. siue nō: et maxime apud illos qui tenent q̄ in vsura transferatur dñum. Adde tñ p̄dictis qd notat. s. Ber. fm quosdam de fructibus restituendis et interesse. vicz qz talia respectu vsurarū nō hnt locū. Primo. rōne voluntarij. qz 7 si nō sit voluntarij simplr ē salte voluntarij mixtū 7 p̄dicationū ex parte mutuum accipientis. Propterea ad nullum damnum inde sibi pueniens p̄terq̄ ad solam vsuram reddendam. fm eos: teneat. Scdo. rōne dñij. Nam vt dicunt dñum vsurariarum rerum vere vsurarij est

vnde non teneat ad idem numero satisfaciendum sed ad equiualens solum. Fur vero vel raptor. aut mutui retentor. ex quo transit tempus sibi concessum. nō habet dñum in re quam debet 7 tenet inuito dño. Et ideo teneat ad interesse. quia dñm vere damnificat in re sua. et in comoditatibus quas ex re sua transtet. Tercio. rōne consueti modi. scz qui cōiter obseruat in vsurarum satisfactioe. quia nunq̄ vidimus vsurarios compulso ad restituendum. nisi solum certum vsure. bec. s. Ber. Quod videtur valde notabile. q̄q̄ distinctio Ale. lom. sit valde rōnabilis. 7 vsurarios ad illam seruandam inducendos. Si aut induci non possent. seruetur ista vltima. Nota etiam singularē theonā Guil. que facit ad totum istum titulum 7 ad alia. q̄ in foro penitentiali qñ restitutio non est faciendā. certe p̄sone. de consilio est. q̄ omnia illicite acquisita erogentur in pios vsus. De necessitate autem non est nisi iudicialis cōdemnatio facta fuerit. v̄l nisi inq̄tum confessio videbit. Nam in foro penitentiali quis restituere primo non teneat nisi inq̄tū ipsuz damnificauerit. seu condemnatus fuerit. xij. q. ij. fraternitas. Deo autem satisfacere debet. p turpitiā fm arbitrium cōfessionis. Quidam tñ hoc dictū limitant. 7 hñ. q̄ in foro p̄niali quis nō teneat restituere nisi qñ ius sp̄aliter hoc exprimeret: vt est in furto. rapina. vsura. 7 symonia. 7 hñōi.

¶ Quo aut ordine soluendum sit creditoribus et cōtractibus vel quasi: Ri. s. Ber. qui ponit casum in terminis. Quidam mercator ex diuersis causis pluribus obligatus erat. sed cū talis frigerit 7 aufergit veniunt deponentes qui apud euz aliqui deposuerant. veniunt vendentes qui ei merces suas tradiderant. 7 hypothecarij. 7 vxores. 7 nurus pro suis dotibus. 7 simplices cyrographarij. 7 alij simplices privilegiatarij qui omnes volunt sibi restitui. Querit ergo quibus primo satisfaciendum sit: Ri. fm Bal. q̄ hoc ordine restituendum est: Primo dñis rerum. verbi gratia. deponenti. si suū extat depositum. Scdo restituentur merces. si extant. ei qui illas p precio nondum habito sibi tradiderat. qz si tamen nūc plus valerent. id plus red datur ad comodum aliorum creditorum. ff. de ac. emp. l. iulianus. §. offerri. qz si iam merces vendite essent. atqz ex precio illarum alie empte. Iste nō restituentur. quia non sunt p precio obligate. ff. de in rem verso. l. quidam. Et ratio est. quia precium ex illis primis meribus redactum. non erat obligatum ei qui tradiderat. ergo nec merces ex eo empte. Idem dic in p̄mutatione. quia vbi species est in obligatione. nō succedit alia loco alterius. ff. de ver. sig. l. labeo. Tercio. ceteris paribus p̄feratur dos vxoris. que censetur habere hypothecā in bonis mariti. Ideo p̄ferat necum p̄tendentibus p̄sonalem obligationem. sed etiam p̄tendentibus tacitam hypothecā: vt. l. assiduis. l. qui po. in pi. ba. Quarto. post hypothecas veniunt deponentes si nō extat eorum depositū. ff. de po. l. si hōiem. vbi patet qz tali privilegio nō gaudent qui sub noie depositi mutuat ad vsuram. Hypotheca ideo potior est. qz p̄inet ad rem ipsam. ff. de pac. l. rescriptum.

Quinto. vtes p̄uileg omnes cōtractus. qz licet facere cōtractus. nec hypōthecarij. §. et p̄o. ducere cōp̄tatione. p̄ hñ si tota hereditas granam. §. 7 si p̄tata men fecerit statutum cuius est standi se contra ius est nulli cōtrahere quibus cōtractore p̄ iudicio vbi non sufficit restituendum fm facultate b̄ter. nisi aliquibus dotibus 7 dñōi. illo. Nota etiam qz quidam reales p̄sonales etiam ex contractu vel quali contractibus huiusmodi. Alij vel q̄i maleficio perita 7 p̄ueniens de obli. Reales nec p̄ eas de p̄sona. §. lites. Mō qz conuincit ex vō p̄o. conducto: locu qui est obligatū vel facto aliquo licet voluntas amborum gēdo. Et maleficio: uti/modi. vel ex quali nomenclatum dat qz co qui ex imperitia qui ex imperitia cōtrastra. de qz nētra et. iust. de qz In autem paup̄ra qz alia debita licet sit mutui vel empori contractus: Ri. det restituendum est p̄tate factis. Et est ratio non solum seruata facta 7 p̄tatione restituere vsurarij p̄tatione circulator a rebus violentum seu debentur aliquid rationem huiusmodi creditum. qz v̄l notat hoc non v̄l huiusmodi quod facit

Quinto. veniunt simplices privilegiarum. i. habentes privilegia personalia. non realia. Sexto. veniunt omnes cyrographarii pro rata non attenda prioritate p[er]tinet. quod licitum est debitori propter cumulum creditorum facere cum prior creditorum deteriorum. non tamen dominum: nec hypotheca: nec privilegium habitum: ut ff. de sepa. l. j. §. ex prio. Sz no. fm Ray. quod heres autem omnia potest deducere expensas necessarias quas causa hereditatis fecit: sive pro funere sive in testamento vel hereditate. Et breviter si tota hereditas exhausta debitorum. dicitur esse immunis a granamine sicut a lucro. l. de iure deli. l. scimus §. si p[er]faram. Predicta vera sunt de iure communi. Tamen secus fm Archi. flo. ubi lex municipalis vel statutum civitatis aliter disponent. Nam tunc illis est standum etiam in foro consue. si non sit expressus contra ius divinum. quod non defacili indicandum est: nisi evidenter apparet contrarium. unde in aliquibus civitatibus: ut florentie: fallit aliquo mercatore pro syndicos institutos a comitate super hereditate: ubi non sufficit bona fallentis ad plene restituendum omnibus: satisfactum unicuique pro rata fm facultates bonorum illius. et non plus vni quam alteri. nisi aliquibus privilegiatis: ut mulieribus pro donibus et hereditate. quibus plene satisfactum ante quecumque illorum. Nota etiam pro declaratione restitutionum. quod quedam sunt actiones personales: quedam reales: personales dicuntur que personam tenent obligatam ex contractu: ut in mutuo: locatione et hereditate: vel quasi contractu: ut negotiorum gestio. tutela et huiusmodi. Aut maleficio: ut furti: et huiusmodi vel quasi maleficio: ut in iudicio male iudicante ex imperitia et p[er]icite de iudicio male iudicante: ut in iudicio de obli. Reales vero dicuntur que nocent rei et non personam nec per eas dicitur persona obligata: ut rei venditio publiciana. et lites. Ad etiam quod dicitur esse obligata ex contractu que consurgit ex voluntate et consensu partium: ut emptio. conductio: locatio: et similia. Et quasi contractu qui est obligatio qua quis alteri tenet ex officio vel facto aliquo licito: licet non interueniat expressa voluntas ambo: ut tutela: cura: negotiorum gestio. Et maleficio dicitur: ut rapina: furtum. et huiusmodi. vel ex quasi maleficio. quod dicitur quando nocentum datur preter propositum. ut de medico qui ex imperitia male curat vultus. vel iudice qui ex imperitia et. vel cum aliquis effundit ex fenestra et. in iudicio de obli. que ex quasi deli. na.

An autem prius debeant restituere habitata ex usuris que alia debita licito modo contractus: puta. honesti mutui vel emptio: vel alicuius alterius liciti contractus: Ita dicit Archi. flo. quod non. Sed prius satisfaciendum est pro contractibus licite et voluntarie factis. Et est ratio: quia in restitutione debitorum non solum servatur iusticia. sed etiam iniuria deo facta et proximo amouetur. Si ergo non potest restituere usuram nisi subtrahatur ius alterius magis violentum seu contra voluntatem eius cui debetur aliquid ratione liciti contractus. scilicet subtrahere suum creditum. que fuerit recipere usuram ab alio. propter hoc non videtur rationale: ut de in flo obsequio quod facit proximo in mutuo, seu

expectando precium re vendite reportet incommodum et damnum quod contingeret hoc seruando. Ita qui dedit usuram iam recepit comodum magis et mutuo sibi facto. Et ideo debet sibi sufficere: ut usurarius restituat sibi usuram cum poterit de suo et non de alieno. Et hoc nisi iura municipalia aliter disponerent. quia in huiusmodi seruanda sunt. Sanctus autem Ber. tenet oppositum dicens. quod prius tenetur restituere que habuit per usuram. quod que habuit per alios contractus voluntarie factos. Idem Ale. lom. Et dicit quod hec voluntas vocatur conformata. Alia vero condicionata. Sed dicitur potest quod licet in contractibus sit voluntas conformata que ad contrahendum. non tamen quo ad retinendum id quod debet. Et prima opinio videtur equior. Similiter si heres habens legatarios et creditores. et non valens omnibus satisfacere. tunc si debita sunt contracta pro eum qui fecit legata. debet satisfacere prius creditoribus. sive sint ex contractu vel quasi. sive maleficio vel quasi. Si vero debita fuerint contracta pro heredem. tunc prius satisfaciatur legatis. quod potior hoc casu sunt legatarii quam creditores. de hoc etiam videatur. Hereditas.

Quid cum debitor petenti dilationem. Alius creditor vult dare. Alius non: sed vult quod cedat bonis: Dicitur fm Bar. in l. cum solito. l. qui bo. ce. poss. pro l. illam. quod an deest dilatio: vel admittat cessio: statim maiori parti creditorum: inspecto cumulo debitorum: vel numero personarum. quod si vtriusque est paritas. sententia benignior est sequenda. scilicet quod dilatio detur. Dire. tamen l. j. addit quod respectu illorum qui nolunt dare dilatores tenent. statim satisfaciatur vel cedere bonis maxime ubi lesi egent. et fame pereunt. Secus ergo dicendum est ubi lesi non essent in tanta necessitate.

Querit etiam Barto. in d. l. cum solito. vtrum debitor possit cedere bonis si vult. non obstante quod creditores velint concedere dilationem quinque-nalem. Ita in sum. ut recitat idem Barto. videtur tenere quod electio datur ipsi debitori si vult. aliter non.

Sed an obligatus ex maleficio: ut ex furto vel rapina possit liberari cessione: Ita videtur quod non de iure civili. Sed loco pecunie quam non potest solvere sustineat penam corporalem: ut l. si ff. de in ius vo. Et hoc potest intelligi quando agit de comodo reipublice. Secus autem si ageret de comodo persone private. quia non debet homo frustra seuire in hominem pro penam corporalem. quam non potest solvere. Nam tunc sufficit quod liberet cessione. pro quo videtur tex. in c. si res. xiiij. q. vj. et in c. non satis. lxxvij. dist. et ibi Glo. dicit quod hodie si aliquis conuenitur ex maleficio. et non est soluendo puniri potest scilicet pena corporali. allegat. d. c. si res. et ff. de pe. l. j. §. j. Et hoc casu non est subueniendum ei. nec redimenda est pena eius. quia eius pena pro redimi prohibetur. j. q. j. iubemus. Si autem conuenit ex contractu non est cruciandus. sed sufficit quod cedat bonis. l. qui bo. ce. poss. l. j.

Sed pone quod creditores non sunt in tanta necessitate. et is qui tenet restituere non potest induci ad

Saracenus. Saraceni dicunt qui nec noui nec vetus recipiunt testam. qui non ab Agar ancilla Abrae: de qua orti sunt noluerunt se noian: sed potius a Sara uxore libera saracenos se appellauerunt. Et inter eos sunt quidam samaritani a samaria ciuitate et puincia qui receperunt solam. v. libros moysi. alios respuerunt secundum Ray.

Vtrū ritus gentiliū seu paganorū sint tolerādi. Rū. fm Tbo. scda scde. q. r. lz eccia rit' et festa uideorū agi toleret. Ritus tñ gentiliū nō tolerat. nisi forte ppter scandalū vitādū: vel scisma: aut hmoi sint aliqñ ad tpus tolerādi ritus paganorū aut he reticorum.

Satisfactio. Quid sit: Rū. est cās pctōrū excedere. et eaz suggestioibz aditū nō indulgē. de pe. di. iij. satisfactio dicitur satisfactio iniuncta. sed in pctō mortali expletā: necesse sit iterare: Sic fm Rū. in quolibz. q sacerdos iniungēs penitenti pñiam penam ad quā obligat in purgatorio. mutat in illā penā quā penitenti iniūgit p suis peccatis in hac vita soluēdam. si penā condignā fm dei iudiciū iniungit penitenti. et ita penitēs remanet ligatus ad istā penā soluēdam. q si eam nō soluit. nouū peccatū cōmittit. Si aut illam soluit in charitate et rīs quietatur ab illa pena purgatoria q p sacerdotē in istam fuerat cōmutata. q bec pena in charitate soluta. est satisfactio. Si aut soluit eaz in peccato mortali. tūc nō absoluit a pena purgatoria: que in istam p sacerdotem fuerat cōmutata. vñ quo ad hoc satisfactio nō est. Ligamine tñ quo ligauerat eum sacerdos: istam penā sibi iniungēdo absoluit. vñ soluēdo illam in peccato mortali. transgressor illius peccati nō efficit. nec illā penā de necessitate salutis iterum facere tenet.

Sandalum. Quid sit: Rū. fm Tbo. scda scde. q. iij. qd greci scdaluū dicunt nos offensionē vel iniuriam: vel impactionē pedis possumus dicere. Contingit eī qñqz q aliquis obes ponit alicui in via corporali. cui impingens disponit ad ruinā. et di talis obes scandalū. Et sicut in pcessu vie spūalis cōtingit aliquē disponi ad ruinā spūalem: vel p dicum vel factum alterius. In qñtum. s. aliquis iua admodum de vel inductōe. aut exēplo trahit alterū ad pctm. Et hoc pprie dicitur scandalū. Nihil aut fm ppriam rōnē disponit ad spūalem ruinā. nisi qd habet aliquem defectū rectitudinis: qz id qd est pfecte rectū magis munit hoīem cōtra calum. qz ad ruinam inducat. Et id cōueniēter dicitur scandalū est dictū vel factū minus rectū: pbens alteri occasionē ruine.

Vtrū scandalū sit peccatū: Rū. fm Tbo. vbi s. q duplex est scandalū. s. passiuū. vici in eo qui scandalizat. et illud est semp pctm. Non enī scandalizat nisi in qñtum aliquo aliter ruit spūali ruina. que pctm est. Aliud est scandalū actiuū. s. qd est in eo q scandalizat. Et hoc semp est etiā peccatū. qz vel opz

qd facit est peccatū: vel etiā si nō est peccatū: saltem habet peccati. vel malū spēm. Ideo dimittendū est ppter pximi charitatē. ex qua vnusquisqz conat saluti pximi puidere. Et sic qui nō dimittit. contra charitatē agit. facit de vi. et ho. cle. cū ab omni. S; tñ scandalū paciētis pōt esse sine pctō agentis: vtputa. cum aliquis scandalizat de his q aliquis bñ facit. et q spēm malū nō habet. Itē scandalū agētis pōt esse sine pctō patiētis: vt cū quis inducit aliū verbo vel facto ad peccandū. Itē quidē cōstantū est scandalizat. sed si alius nō cōsentit in. minus est a peccato.

Vtrū scandalū sit spāle pctm: Rū. fm Tbo. vbi s. scandalū passiuū. s. in eo qui scandalizat. non pōt esse spāle pctm: qz ex dicto vel facto alterius ali quē ruere ptingit fm qdēqz genus peccati. nec ipsa sumptio occasiois dat spālem rōnem peccati. Scandalū vō actiuū pōt esse duplx. s. p se et placidēs placidēs qdē qñ est ppter intentionē agentis. Et sic nō est spāle pctm. qz qd est p accidēs nō constituit spēm. s. est circūstantia aggrauās. qd in publico fit. Per se vō est scandalū actiuū. qñ aliquis inordinato suo dicto: vel facto intēdit aliū trahere ad pctm. Et sic ex intentionē spālis finis sortit rōnem spālis peccati. s. finis enī dat spēm in moralibz.

Vtrū scdaluū sit pctm mortale: Rū. fm Tbo. vbi s. Scandalū passiuū pōt esse veniale qñ bñs impactionē tñ: puta. cū quis ex inordinato dicto vel facto alterius pmoct motu peccati venialis. Qñqz vō est pctm mortale: qñ bñs cū impactionē ruinā: puta. cū aliqz ex inordinato dicto vel facto alterius. pcedit vñqz ad mortale pctm. Scandalū vō actiuū si sit p accidēs pōt esse qñqz veniale: puta. cū aliqz vel actus peccati venialis cōmittit: vel actū qui nō est in se pctm. s. habet aliquā spēm malicū aliqua leui indiscretōe. Qñqz vō est pctm mortale. siue qz pmittit actū peccati mortalis. siue qz cōtemnit salutē pximi: vt p ea pseruāda nō pemit tat facere qd sibi libuerit. Si vō sit p se: puta. cū intendit inducere aliū ad peccandū: si quidē intēdit inducere ad peccandū mortale. est mortale. Et sicut si intendat inducere ad peccandū veniale: vel actū peccati mortalis. Si vō intendat inducere ad peccandū veniale: vel actū venialis: est veniale.

Vtrū bona spūalia sint ppter scandalū dimittenda: Rū. fm Tbo. vbi s. Quedā sūt bona spūalia de necessitate salutis: q pternutti non pnt sine peccato mortali. et talia ppter scandalū pternutti nō debent. Quedā vō sūt bona spūalia q non sunt de necessitate salutis. Et tunc distinguendū: qz scandalum qd ex eis aliqñ orit. qñqz ex malicia pcedit. scz cū aliqui volunt impedire hmoi bona spūalia: scandalū peccādo. Et hoc est scandalū pbeomm. Qñqz vō scandalū pcedit ex infirmitate vel ignorantia. et hmoi scandalū est pusillorū: ppter qd spūalia opa sunt occultāda: vel etiā interdū differēda vbi piculum non imminet quousqz reddita rōne hmoi scandalum cesset. Si aut post redditā rōnem duret: iam videt qz qui inde scandalū sumit nō ex ignorantia. s. potius ex malicia pcedat. Et sic ppter ipm nō sunt spūalia opa dimittenda.

Handwritten marginal notes in a cursive script, likely a commentary or gloss on the main text. The notes are dense and cover a significant portion of the right margin.

Large handwritten marginal notes at the bottom of the page, continuing the commentary or providing additional context. The text is written in a similar cursive hand to the notes above.

¶ Vtrū punitio pctōz sit ppter scandalū dimitte-
da: Rñ. fm Tho. vbi s. penaz inflitio intantuz
h3 rōez iusticie. in q̄tū p eas pctā cobibent. Si aut
p inflitioez penaz manifestū sit plāz maiora pctā
lequi. tunc penaz inflitio nō p̄nchit sub iusticia
Et in hoc casu a pctōz punitio cessandum est: vt
ait Aug. l. di. vt cōstitueret.

¶ Vtrū impletio p̄silioz. largitio elemosynaz. et
h̄mōi opa misericōdie sine p̄mittēda ppter scādalu
Rñ. fm Tho. vbi s. Quā talia nō sunt de necessita-
te salutis. h3 ppter scādalu n̄ sunt simplr dimitte-
da sunt tñ interdū occurrēda: vel differēda. ppter scā-
dalu p̄silioz. q̄siq; reddita rōne. scādalu cesset.
Quāq; tñ p̄silioz obseruatio r̄ impletio opoz misericōdie
sunt de necessitate salutis. vtz in his q̄ voverunt
p̄silia. r̄ in his q̄b; ex debito imuet defectu alioz
subuenire. vt in tpalib; puta. pascēdo elurētes v̄l
in sp̄ialib; puta. docendo ignozites. Et hoc sine
h̄mōi fiant debita ppter inunctū offiū: vtz in pla-
tis. sine ppter necessitatē indigētis. tunc eadē rō est
de h̄mōi sicut de alijs q̄ sunt de necessitate salutis.

¶ Vtrū correctio fraterna sit ppter scādalu dimitte-
da: Rñ. fm Tho. vbi s. correctio fraterna ordinat
ad emēdationē fratris. Et id intantū p̄putāda est
inter sp̄ialia bona. in q̄tū hec p̄sequi p̄t. Qd nō cō-
tingit si ex correctioe fr̄ scādaluze. Et id si ppter scā-
dalu correctio dimittat. nō dimittit sp̄iale bonū.

¶ Vtrū pctiū veniale sit p̄mittendū ppter vitā dū
scādalu: Rñ. fm Tho. vbi s. pctiū veniale ppter
vitandū scādalu nunq̄ ē faciendū. Si ei faciendū
esset. iā nō eēt pctiū. h̄ bñ p̄tingit interdū q̄ aliqd
qd esset de se pctiū. si fiat ppter vitādum scādalu
nullum esset pctiū. Sicut verbū ociosum est pctiū
veniale q̄ absq; vtilitate dī. si aut ex cā rōnabili. p-
ferat nō est ociosum. nec pctiū simplr.

¶ Vtrū tpalia sint ppter scādalu dimitte-
da: Rñ. fm Tho. vbi s. distinguendū ē. q̄ sit tpalia sint no-
bis ad p̄seruandū p̄missa. sicut bona ecclie p̄mittūt
platis. r̄ bona cōia reipublice p̄mittunt rectorib;.
taliū p̄seruatio. sicut r̄ depositoꝝ iminet his quib;.
p̄missa sunt ex necessitate. r̄ id nō sunt ppter scāda-
lum dimitte-
da. sicut nec alia q̄ sunt de necessitate salu-
tis. vñ r̄ be. Tho. casu. repetit res ecclie cū scādalo
regis. Si vō tpalia sunt talia. q̄z nos sum? dñi. di-
mittere ea tribuēdo si penes nos hēamus. vel nō
repetēdo si apud alios sunt. ppter scādalu q̄nq; de-
bemus. q̄nq; nō. Si enī ex hoc scādalu oriat p̄-
iēgrantiā vel ppter infirmitatē alioꝝ. qd dixim? esse
scādalu p̄silioz. tñ v̄l totāl dimitte-
da sūt tpalia vel aliter scādalu sedandū. s. p̄ aliquā admonitōz.
Si vō scādalu oriat ex malicia. qd ē scādalu ph̄se-
oū. tunc p̄t eos q̄ scādalu sic co uicitat. nō sūt tpalia
dimitte-
da: q̄ hoc etiā neceret bono cōiēo q̄ da-
ret occasio malis delinq̄ndi. r̄ noceret ipsis rapien-
tib; qui detinendo aliena. in pctō remanent.

Scientia. Done duo sūt electi ad
eundē ep̄atum: q̄z vn?
est theolog? Alter canonista. Quis eoz
sit p̄ferendus. in alijs data p̄tate: Rñ.
Panoz. fm Tho. in. c. j. de plan. q̄ si in loco versat
magis cāz venulano: p̄ferēdus ē canonista. Si at

ibi pullulat hereses vel loc? est vicin? hereticis. tñc
p̄ferēdus est theologus. Aditus tñ eēt p̄ferēdus
vtriq;. Dicit etiā q̄ nō est necessariū q̄ ep̄s sit mgr
canonū. Satis est ei q̄ hēat sciam p̄tente. q̄ cō-
petēs scia tolerat in plato. h3 eminus desideret: vt
in. c. pe. de pben. r̄ in. c. cum nobis. de elec.

Sententia. Quā dī snia lata a iudice. Quāq; a iudice. A
iure qm̄ ē de hoc factū statutū ab eo q̄ cō-
dere p̄t. Snia vō a iudice est: qm̄ aliq; iu-
dex indicat inf ptes: vel qm̄ excōicac: vt. p̄t p̄tuna-
cia r̄ h̄mōi. Silt etiā dī a iudice fieri. qm̄ non p̄ mo-
dum p̄sōis. h̄ in odium alicuius mali iā p̄missi ser-
tur excōicatio. siue generalis siue sp̄ialis. Et silt dī-
co etiā si fiat in odium cōmittentū in futuro. dum
tñ nō intendat facere p̄petuā p̄kōem.

¶ Que est snia interlocutoria: Rñ. ē illa q̄ nō sup
p̄ncipali. h̄ sup alijs q̄m̄ib; p̄ferat. l. inter p̄ncipiuz
cāe r̄ finē. vt est de aliq̄ teste repellēdo. vel recipien-
do. d̄ dilatoē dāda: vel nō v̄l p̄t dīci interlocutoria
qm̄ inf ptes loq̄ndo. p̄ferat sine scripture solēnitate.
et eo. r̄ si. li. vj. Bñ tñ d̄z redigi in scriptis. h̄ nō ē p̄t
hoc necesse q̄ in scriptis p̄ferat. vt ex de p̄ba. c. qm̄.

¶ Que est snia diffinitiva. Rñ. diffinitiva snia est
qm̄ p̄ncipalis qd diffinit. ff. de re iudi. l. j. Et d̄z p̄-
ferri ab ipso iudice. r̄ nō ab alio. Aliter nō valerit: ni-
si iudex sit ep̄s qui p̄t p̄ aliu recitare ad instar illu-
strum. l. de sen. et pi. re. l. ij. r̄ d. c. r̄ si.

¶ Vtrū snia diffinitiva sine scripto valeat in aliq̄
casu: Rñ. sūt casus in quib; valeat fm Jo. an. Du-
mo qm̄ breues sunt cāe. r̄ maxie viliuz p̄sonaz. Et
p̄t dīci breuis duoz anoz. tñ in his attēdat p̄sue-
tudo. q̄ si nō apparet relinq̄t iudicis arbitrio. Itē
valeat cō ep̄s in cā civili inter decicos iudicat. x. q.
j. si q̄s cū clerico. Itē cū p̄ses deposito officio p̄ue-
nit vt reddat administratoꝝ: vt in aut. vt iudi. sine
q̄q̄ suffra. S. necessitate coll. ij. Itē cū papa p̄ se p̄-
nunciat: valet. l3 nō tulerit cā in scriptis. Ipse ei lo-
lutus ē legib; l. de legi. l. digna vō. Itē fm q̄sdā
valeat si sit lata in cā mirimomiali. ex de testi. Alibi?
Et idē in oib; causis in quib; p̄cedit de plano sine
strepitu r̄ figura iudicij: vt in cle. sepe. de ver. sig.

¶ Snia d̄z ferri sedendo. Item in loco publico et
honesto. iij. q. ij. S. spacium. Item d̄z ferri de diez
nō in tenebris. Item nec dieb; feriatis. maxie solē-
nib; r̄ festiuis. Item nō d̄z ferri p̄ venalitatē. ij. q.
vj. S. diffinitiva.

¶ Vtrū snia lata a nō suo iudice teneat: Rñ. nul-
la ē. extra de iudi. at si. vide de hoc s. Excōicatio. j.

¶ Quid si duo sint iudices r̄ p̄ferat diuersas snias
Rñ. si p̄cesserunt ex iurisdicōe ordinaria. tenet p̄-
reo. r̄ nō p̄ actore. nisi in cā favorabili: puta. matri-
monio. dote. vel libertate. siue testō si p̄ his fuerit
lata. Si vō p̄cesserunt ex p̄tate delegata. p̄det. ex
arbitrio delegātis. q̄ si ex cōpromisso. neutra. debz
h̄ie vigorem. extra de iudi. duob;.

¶ Vtruz snia lata inter aliq̄s p̄ndicet alijs: Rñ.
reli: nec snia nec res inf alios acta vel iudicata p̄u-
dicat alijs. extra de fide instru. inf dilectos. r̄ extra
eo. Quis. Fallit tñ in multis casib; s. cū cāe sunt cō-
neze. lxxij. di. tannis. iij. q. vj. hoc q̄ppe. extra de ac

en. ad petiōez
mans. ff. de ha. b.
de li. agnol. l. iij.
fensio pmo loco
tial seque capto
nancare. vt d̄
de p̄p̄tate pig
stra velle agere
econueto credit
re iudi. l. iij. q. i.
¶ Vtrū snia lata
nec snia nec alia
lit in certis casib;
testamēt. vt. ff. d̄
nisse. Itē in re in
si fundus. Item
fer. am. l. si cōs
ar. l. de co. re. ali
¶ Quid autē p̄
pellatōz q̄ d̄z fieri
vj. q. j. c. antero
lata r̄ a p̄p̄o: r̄ c.
q. r. c. veni. r̄ c. sn
li dicit lata p̄ falso
vt extra de testi. c. si
et de p̄p̄. c. l. r̄ c.
tunc in integritate

Sepul
ter. Sepul-
officio q̄
hec vendi nō p̄t.
An aut p̄ ea pos-
in. c. ad aplica. extra
format tres cōditiōes
p̄ntudo: vt tpe l. iij.
q̄ nō p̄t soluetudo in
vō p̄tite exaco: q̄
vō duob; casib; aui-
lio. q̄p̄tite p̄ntudo: q̄
et p̄ntudo: vbi ex mer-
ducta. Ita tñ vt facta p̄
q̄ vōnt libere dare tpe
luit. Et tunc ut videt
p̄ferri h̄ p̄ntita fiat p̄-
dine. Et de hoc videt
¶ Mo tñ Panoz. in. c. c.
est faciēda vis in nō
mis hoc p̄ sepulchra-
fuetudinē. d. c. nō lam-
ndo est: vt p̄ monti-
q̄i velle dicere glo. q̄
aliqd det. p̄ officio. h̄
fundus. Et hoc mē-
leo. Et idē puro dice-
de ecclie. p̄ loco sepul-
officiā impedi. r̄ postm
ferandā cōsuetudinē:
q̄ rep̄tat singularē in-
uente. de iure civili. in
c. iij. q̄ ca q̄ ab anti-

ex. ad petitoz. extra de pur. ca. c. pe. Itē in cā liber-
tatis. ff. de sta. ho. l. ingenuū. Itē in cā filiatiōis. ff.
de li. agno. l. j. in fi. ij. z. iij. Item fallit si actio vel de
fensio pmo loco pūneat ad aliquē. z ipse scācter pa-
tiat sequēte expiri de re illa. qz intelligit iuri suo re-
nunciare. vt si debitor passus sit expiri creditozem
de ppietate pignoris qui succubuit. si debitor po-
stra vellet agere. obstabit ei res indicata. vel etiam
reconuerso creditor passus sit debitozem agere. ff. d
re iudi. l. sepe. z extra eo. c. pe.

Vtrū snia lata inter aliqz alteri p̄sit. Rñ. reglr
nec snia; nec alia res int̄ alios acta alteri p̄dest. fal-
lit in certis casibz. Primo quide in qrela inofficiosi
testamēti. vt. ff. de inof. te. l. papinianus. S. memi-
nisse. Itē in re indiuisibili. vt. ff. si ser. ven. l. loci. S.
si fundus. Item in re cōi cum pupillo. vt. ff. q̄ ad.
ser. amit. l. i. cōem. Itē p̄dest vbi res ē cōis cū filio
sr. l. de co. re. ali. l. ij. Notat̄ hec et̄ eo. c. pe. in glo.

Quobz auxilijs subleuat snia? Rñ. q̄tuor. l. p ap-
pellatiōz q̄ dz fieri infra. x. dies a tpe late snie. ij. q.
vj. c. j. z. c. anterior. Secdo. p supplicatiōez. vt cum
lata ē a pncipe. vt ab alio. a q̄ nō lz appellare. xxxv.
q. ix. c. veniā. z. c. sniam. Tercio. p querelā falsi. vt
si dicat̄ lata p falsos testes. vel alias falsas. pbatōes
vt extra de testi. c. sicut nobis. z extra de p̄cu. i. n̄ra
et de p̄ba. c. lz. z. l. de fal. l. querela. Quarto p resti-
tutionē in integrū. vt extra de resti. in inte. p totū.

Depultura primo cōi

Ater. Sepultura fm Hof. qñq; accipit p
officio qd̄ ipendit corpibz sepeliēdis. Et
hec vendi nō p̄t. extra de sy. nō satis.

An aut̄ p ea possit aliqd̄ erigi? Dic fm Panor.
in. c. ad aplica. extra de sy. post Inno. z Host. vbi
format̄ tres cōclusiones. Quaz p̄ma ē. qz nō valet
p̄uetudo. vt tpe sacri aliqd̄ p̄ferat̄ ab inicio. Secda
qz nō p̄t p̄uetudo introduci. vt aliqd̄ def. p sacris
vbi p̄cessit exactio. qz incipiū fuit symoniauz. Et in
istis duobz casibz annullat̄ p̄uetudo. Tercia p̄clu-
sio. qz valet p̄uetudo. vt aliqd̄ def. tpe collatiōis seu
ex postfacto. vbi ex mera liberalitate ppli fuit intro-
ducta. Ita tū vt sacra p̄uis liberaliter p̄ferat̄. Aut
q̄ voluit libere dare tpe sacri. z p̄t recipe. Aut no-
luit. Et tunc ne videant̄ sacra vendi. debent libere
p̄ferri. h̄ postea fiat p̄pulsio ad obseruandā p̄uetu-
dinē. Et de hoc videt̄ sonare dictum. eo. ad aplica.
No. tñ Panor. in. c. abolēde. extra eo. post glo. qz
est faciēda vis in mō petēdi. Nā si clericus dicit̄ peti-
mus hoc p sepultura. succubunt etiā si allegat̄ cō-
suetudinē. d. c. nō satis. Sed debet̄ dicere. Consue-
tudo est. vt p mortuis aliqd̄ def. ecclie. seu clericis
q̄li velit dicere glo. qz nō dz clericus se fundare. vt
aliqd̄ def. p officio. h̄ qz teneat̄ rōne landabilis cō-
suetudinis. Et hoc mō nō d̄ dari immediate. p of-
ficio. Et idē puro dicēdū qñ est p̄uetudo. vt aliqd̄
def. ecclie p loco sepulture. Debent tñ p̄uis ista
officia impēdi. z postmodū dz fieri p̄pulsio ad ob-
seruandā cōsuetudinē. vt notat̄ in. d. c. ad aplica. z
qd̄ reputat̄ singulare in ista materia. z est etiam bo-
nus tex. de iure civili. in. l. p̄uilegia. l. de sa. sanc.
et. vbi d̄ qz ea q̄ ab antiq̄ sunt solita ecclie. z mini

stris tribui. nō debēt aliquo mō impediri. vide de
hoc s. Oblatio.

An aut̄ possit introduci cōsuetudo ex libera do-
natōe. vel ex his q̄ sunt mere facultatis. Donec exē-
plum. Rusticus soluit omni anno vnum par ca-
ponum dño suo. an p hoc sit inducta cōsuetudo.
Rñ. Bart. in. l. cum de in rem verso. ff. de vsur. qz
si quidē rusticus soluit simpliciter nō adiecta aliqua
causa. tunc p̄sumit̄ titulus donationis. Et sic non
inducit̄ cōsuetudo. p futuro tpe. Si aut̄ nō soluit
simpliciter. sed respectu certe cause. verbi gratia. p
laborerio qd̄ teneo a te dño. dono vnum par capo-
num. tunc p̄sumit̄ titulus etiā p futuro tpe. l. qua-
tenus tenebit laboreriu. Et sic coget̄ ad soluendū.
Idem dic in silibus. Secdo p̄ncipaliter sepultura
dicit̄ ipsa terra. Pio quo est notandū fm Panor.
in. d. c. abolēde post Glosaz. qz quidam est locus
oīno p̄uatus. Et talis licite p̄t vendi z vt ibi fiat
cimiterium vel ecclia. xij. q. ij. aurum. scdo est p̄da-
re locum religiosum. sed non sacrum. vt si corpus
alicuius sit ibi sepultum de voluntate dñi. l. ij. c.
de reli. z sump. su. Et talis locus vendi non potest
vt dicit̄ ibi tex. Et hoc est indubitatum de iure ci-
uili. qz immediate q̄s corpus tangit illum locum
desinit esse in dñio alicuius. l. q̄q. ff. de aqua plu-
ar. Sed Inno. in. d. c. abolēde. dicit̄ hoc p̄cedere
de iure civili. nō aut̄ de iure canonico. vnde putat̄
qz locus non efficit̄ religiosus nisi auctoritate pon-
tificis deputet̄ ad talem vsu. p hoc. c. ad hec. de
relig. do. Et hec opinio originaliter fuit glosatoris
decreti. vt habet̄. xij. q. ij. in ecclesiastico. Et nota
illam glo. Nam ex hoc inferit̄ qz talis locus potest
vendi. Sed Panor. dicit̄ saluando dictam Glo. in
d. c. abolēde. z dispositionem iuris civilis. qz licet
stricto modo locus nō fiat religiosus quo ad hoc
vt ille locus gaudeat p̄uilegio loci religiosi z pu-
blici. tñ largo mō efficit̄ religiosus. Nā deputat̄
est ad vsū piū. Sicut dicit̄ qz laicus valde honesti
possunt appellari religiosi. Tercio est dare locū re-
ligiosum z sacrum. vt est locus cimiteriatus. i. de-
putatus p cimiterio ecclie auctoritate ep̄i. z iste indu-
bie nō p̄t vendi. qz nō est in bonis alicuius. Et lz
doc. appellēt̄ cimiteriū sacrum. Strictē tñ nō p̄t
dici sacrum. qz ecclia cōsecrat̄. cimiteriū aut̄ soluz
bñdicit̄. vt in. c. nemo. de conse. di. j.

Secdo quero. quid est ius sepulture? Rñ. fm
Ray. Ius sepulture est qd̄ cōpetit ecclie ad sepe-
liendū aliqz in cimiterio suo. Et puenit ex ponti-
ficis auctoritate z assignatōe. Competit aut̄ generalr
ecclie p̄ parochialibz. vel etiā illis quibz a iure vel
p̄uilegio cōcessum est nō aut̄ alijs.

Tercio quero. An laici possint habere sepultu-
ram. seu ius sepeliendi? Rñ. fm Host. z Hoff. qz
non. respectu p̄prietatis. quia vt dicit̄ est. loca sa-
cra z religiosa nō possunt esse in dñio alicuius. sed
quo ad vsu possunt habere. vt ipsi z sui ibi sepeli-
ant. nec eis inuitis p̄t extraneus ibi sepeli. Ad
hoc. l. ij. S. si vsufructus. ff. de reli. z sump. su. Di-
cit tamen Vin. qz propter necessitatem poterit ibi
extraneus sepeli. Nam ob hanc causam possunt
vendi calices et alia sacra donata ecclie a laicis.
pp iij

De sepultura. ij.

ut etiā rōne delicti cōmissi extra locū exemptū nō possunt puniri p ordinariū loci.

Sextodecimo. nūquid leprosus debeat sepeliri cū alijs in cimiterio? Ab. in. d. c. sacris. tenet q nō. Nam cui nō cōdicamus in vita. nec etiā in morte. Pe. de an. tenet cōtrariū. Morus; q; cā p̄hibitiōis q̄ fuit in vita; cessat in morte. Mā nō est timendū q̄ inficiat aliorū defunctorūz corpa. Sed Panor. ibi tenet p̄mū. q; est timor in actu sepulture. Itēz fetor inficit aerē. Et p̄ hoc adducit bonū tex. in. ar. in. c. cū dicat. de ec. edi. vbi p̄mittit leprosis hīe ecclēas cū cimiterio. z vt gaudeant. p̄prio sacerdote Si enī possēt sepeliri cū alijs nō p̄mitteret eis cimiterium cum iniuria ecclēie parochialis.

Decimoseptimo. quero quis teneat expēsas sepulture facere? Rū. heres tenet z ab ipso peti p̄t q̄ videt q̄li contractū cū defuncto. ff. de reli. do. l. j. Itē si mulier habeat dotē. de ipsa dote fieri debēt expēse funeris. Si non habet dotē. tunc pan. in nra. fallit tū in multis casibz. fm. Pe. de an. p̄mo. q̄ p̄ cōsuetudinē vel p̄scriptiōnē nihil soluit. Itē panor. in. d. c. certficari. vbi post multa cōcludit circa hoc q̄ dicit ep̄o debita vel ecclēie parochialis. p̄t p̄te z i totū p̄scribi. Et sufficit t̄ps sine titulo. de cuius inicio nō est memoria. q̄ illud habet vim tituli vt in. c. j. de p̄scrip. li. vi. Et dicit se in facto sic cōsulisse. Sedo fallit q̄ p̄ p̄uilegiū pape quis eximū a p̄stare q̄rte. Et de hoc habes plura p̄uilegia. q̄ eximūt frēs minores. Et credo alij medicātes habeat idē p̄uilegiū: puta. q; dicti frēs nō teneat ad q̄rta. de his q̄ relinquant ad certos deter. minatos vltus ecclēie fratribz in genere. aut in sp̄. etiā de bonis eorū quorū cadauera apud eos cōtingit sepeliri. hec habent in p̄uilegio pape Sixti. iij. qd̄ incipit Regimini. Per p̄uilegiū Alex. iij. qd̄ incipit Virtute cōspicuos. hī q; de his q̄ fratribz minoribus absolute conferunt. vel in vltima voluntate legant. nulla portio canonica debetur. Et sic ex istis duobz p̄uilegijs hī q; de his q̄ absolute: vel ad certos determinatos vltus relinquant dictis fratribz nulla q̄rta debet. Tercio fallit. q̄ legat ad vltus p̄uilegiatos. d̄ quibz hēs in. c. de his. et de testa. vbi dī q; de his q̄ in ornamento vel p̄ eis: seu fabrica: luminariis. anniversario. vij. xx. xxx. siue alijs ad p̄petuū cultū diuinū legant ecclēijs vel pijs locis: nulla portio canonica debet. Quarto. q̄ ecclēie donat donatōe inter viuos. extra eo. c. de his. §. si vō Itē dīcēdū q̄ a testatore sit legatū ecclēie vel h̄mōi qd̄ ipse testator in vita soluit. Mā eo casu. nec falci dia debet. nec q̄rta ecclēie parochialis. q; tale legatū amittit nomē legati. z t̄s sit in donatōz simplicē z in sp̄m donatōis inter viuos. Et de hoc ē glo. singularis. de q̄ d̄ y. facit magnū festū in. l. legatū. de le. ij. Et de h̄ vide s̄. Donatio. ij. §. cā mortis. Qui eo q̄ q̄ post electōz sepulture in aliq̄ monasterio illud intrat z in eo. p̄fitec. Et idē si intravit cū p̄posito absolute mutādū vitā. q; desinit eē parochian? p̄me ecclēie. ar. c. h̄ficiū. de regula. lib. vi. q; religio sus censet̄ p̄here domiciliū in monasterio facta. p̄fessione. tacite vel exp̄esse. Adde tamen predictis quod notat Panor. in. c. relatum. extra eodē. post

Decimooctauo. quid de his qui morientē molestant. sepulturā impediunt. aut funeri iniuriant? Rū. Qui ad donū moabundi accedit: vel ipsum vel alios molestat: vel rebz eius signa ponit. cadit ab actōne. z in tantū dē cōdemnat hereditibz defuncti. z publicat̄ tertia p̄s bonorū eius. z est infamis. Et idem in eo qui circa funus peccat. L. de sepul. vio. autentica. Itē qui domū. Nec d̄z impediri sepultura p̄textu debiti: vel cuiuscūq; obligatōis: vt L. de sepul. vio. l. cū sit. Nec d̄z inferri molestia infra. ix. dies ab obitu. als p̄t̄c est inutile: vt ibi in autentica. S̄z nec aū. Bene tū impediret sepultura in multis casibz aīe. de quibz. j. Sepultura. iij.

Decimonono. vtrū liceat spoliare mortuos. Rū. nō. Immo grauissime puniē. ff. de sepul. vio. l. iij.

Sepultura. ij. q̄ ad electionem Eligere p̄t q̄s sepulturā nouaz dimissa antiq̄. etiā in loco minus religioso: vt eē eo. cum quis. li. vi.

Vtrū religiosi possint sibi eligere sepulturā. Rū. nō. sed sunt apud suū monasteriū tumulandi. p̄t tū eligere. si q̄i mortuū essent adeo remoti q; comode portari nō possent ad monasteriū. extra eo. religiosi. li. vi.

An aut abbas vel platus possit sibi eligere sepulturā? Et videt q; sic p̄ rōnem. d. c. religiosi. vbi dī: cū velle vel nolle nō habeat rē. q̄ verba nō adaptātur ad p̄sonā plati. cū ipse habeat subditos in p̄tate. z ipse nō sit in p̄tate alterius. p̄ hoc facit. Nam cōstitutio capit intellectū z restrictionē ad limites cause exp̄sse. l. cū p̄. §. dulcissimis. ff. de le. ij.

Quid aut in seruo? Rū. fm. Ho. q; p̄t sibi eligere sepulturā. Nam in istis sp̄ialibz dñica p̄tās cessat. vt in. c. j. de coniu. ser.

Quid si p̄p̄ius sacerdos corpus eius qui alibi elegerat sepeliri: violēter capiat? Rū. fm. Hostien.

amittit ius qd̄ in eius mortuario habet. z ossa restituet. vt extra eo. si. cū liberū. Itē si aliquis cōtēntus totus: vel maior p̄s eius hoc fecerit. Secus crederē si minor p̄s: vel solus platus hoc fecisset.

Quid si aliquis mādāt corpus suum nō sepeliri? Rū. nō est adimplendū. xxj. di. nunc aut in glo.

Sepultura. iij. Quo ad canonicā portionē. q̄i quis eligit alibi sepultura de omnibz q̄ illi loco obueniūt rōne funeris ecclēia sua parochialis d̄z hīe canonicam portionē: q̄ varia est fm cōsuetudines. Aliubi enī est medietas. Aliubi tertia. Aliubi q̄rta. Et ideo standū est cōsuetudini. extra eo. certficari. Et si cōsuetudo ibi nō appareat. dicit Ho. spectandā esse cōsuetudinē metropolitane ecclēie. z si nec illa appareat: spectandā esse cōsuetudinē vicinariū. Et si varia sit. fm. Sof. quarta debetur. In hac enī iura magis cōcordare vident: vt extra eo. in nra. fallit tū in multis casibz. fm. Pe. de an. p̄mo. q̄ p̄ cōsuetudinē: vel p̄scriptiōnē nihil soluit. Itē panor. in. d. c. certficari. vbi post multa cōcludit circa hoc q; dicit ep̄o debita vel ecclēie parochialis. p̄t p̄te z i totū p̄scribi. Et sufficit t̄ps sine titulo. de cuius inicio nō est memoria. q̄ illud habet vim tituli vt in. c. j. de p̄scrip. li. vi. Et dicit se in facto sic cōsulisse. Sedo fallit q̄ p̄ p̄uilegiū pape quis eximū a p̄stare q̄rte. Et de hoc habes plura p̄uilegia. q̄ eximūt frēs minores. Et credo alij medicātes habeat idē p̄uilegiū: puta. q; dicti frēs nō teneat ad q̄rta. de his q̄ relinquant ad certos deter. minatos vltus ecclēie fratribz in genere. aut in sp̄. etiā de bonis eorū quorū cadauera apud eos cōtingit sepeliri. hec habent in p̄uilegio pape Sixti. iij. qd̄ incipit Regimini. Per p̄uilegiū Alex. iij. qd̄ incipit Virtute cōspicuos. hī q; de his q̄ fratribz minoribus absolute conferunt. vel in vltima voluntate legant. nulla portio canonica debetur. Et sic ex istis duobz p̄uilegijs hī q; de his q̄ absolute: vel ad certos determinatos vltus relinquant dictis fratribz nulla q̄rta debet. Tercio fallit. q̄ legat ad vltus p̄uilegiatos. d̄ quibz hēs in. c. de his. et de testa. vbi dī q; de his q̄ in ornamento vel p̄ eis: seu fabrica: luminariis. anniversario. vij. xx. xxx. siue alijs ad p̄petuū cultū diuinū legant ecclēijs vel pijs locis: nulla portio canonica debet. Quarto. q̄ ecclēie donat donatōe inter viuos. extra eo. c. de his. §. si vō Itē dīcēdū q̄ a testatore sit legatū ecclēie vel h̄mōi qd̄ ipse testator in vita soluit. Mā eo casu. nec falci dia debet. nec q̄rta ecclēie parochialis. q; tale legatū amittit nomē legati. z t̄s sit in donatōz simplicē z in sp̄m donatōis inter viuos. Et de hoc ē glo. singularis. de q̄ d̄ y. facit magnū festū in. l. legatū. de le. ij. Et de h̄ vide s̄. Donatio. ij. §. cā mortis. Qui eo q̄ q̄ post electōz sepulture in aliq̄ monasterio illud intrat z in eo. p̄fitec. Et idē si intravit cū p̄posito absolute mutādū vitā. q; desinit eē parochian? p̄me ecclēie. ar. c. h̄ficiū. de regula. lib. vi. q; religio sus censet̄ p̄here domiciliū in monasterio facta. p̄fessione. tacite vel exp̄esse. Adde tamen predictis quod notat Panor. in. c. relatum. extra eodē. post

glo. ibi q̄ fm cō
predictis religio
rochialis. Sed si
cessat debet p̄
qua nō decessit.
ne. Dicit q̄ q̄
q; tūc debet p̄
is q̄ acquirunt
hoc sibi nō placet
sione sepulture.
intrans monaster
retinet cognatio
nō tenet dare a
ingrediendo mon
cliu in monaster
de p̄uilegiū. Et idē
uir domū leproso
Et vide glo. in. d.
cui in morte. qd̄
nūc est oīa bona su
filios suos vel nep
nos. vtrū nulli facere
caret viduo. z don
tam. Sedo q̄i q̄
sepultura nec ep̄
Itē tenet p̄mo. z
ficari. in. de. dudū.
Ho. tenet p̄mo. z
ta opinione. Host.
eto p̄uilegio Sixti
q̄ de facto sepelir
clēia. vel amittit
trū sepultus in eorū
fm. §. qd̄ sequit̄.
bet quarta. Ho. q; p̄
re sepultura apud me
ape mortuaria. vt oīa
clēit. Et plus dicit
te cū vtrū sepeliat. nō
tāq; violatōis interdic
mo. de. et. li. vi. cum
sepeliant in cū a iure
calu a iure p̄hibito: vt
berū. z in. c. in nra. c.
facto nō iure sepelir. de
rōne sepulture. lant fa
nō rōne sepulture. vel
si de facto sepelir. §. vol
q; nō tenet ad aliquā
rōne sepulture babu
legatis factis nō rōne
Et nō debet de his q̄
officiū. Quarto fallit. c.
tridara. h̄ nō parochian
sepultus. vel ex electō
cū calu ecclēia parochial
clēit. vtrū p̄. Pe. r.
m. §. Ho. Sed si alibi est
vtrū p̄me in ecclēia elec
fuit: tūc si ecclēia sua p
tenet q; nihil recip

glo. ibi: q̄ fm̄ cum cōiter approbat. q̄ de bonis in-
 grediētis religionē in sanitate nihil debet eccleſie pa-
 rochiali. Sed si intravit in egritudine: de qua de-
 cessit debet portio. Secus ergo si in egritudine. de
 qua nō decessit. Inno. fuerit in singulari opinio-
 ne. Dixit ei q̄ si ingreditur religionē ut sit ibi p̄fessus
 q̄ tūc debet portio eccleſie parochiali de bonis su-
 is q̄ acquiruntur mōasterio. Sed Panoz. dicit q̄
 hoc sibi nō placet. q̄ iura loquunt de relictis occa-
 sione sepulture. Itē loquunt de morte naturali: s̄
 intrans monasteriū. naturaliter nō mori. Immo
 retinet cognationē. Itē si iste mutaret domiciliuz
 nō teneret dare aliquid eccleſie parochiali. ergo nec
 ingreditō monasteriū. cū tunc solū habeat domi-
 ciliū in monasterio: ut notat idē Inno. in. c. ex ore.
 de p̄m̄. Et idē videt dīcēdū de leproso qui intra-
 vit domū leprosoz. q̄ nō debet quarta fm̄ S̄uil.
 Et vide glo. in. d. c. de his. et eo. q̄ dicit. q̄ nō s̄ ali-
 cui in morte. q̄ in vita liceret. nec murū. q̄ p̄t q̄ sa-
 nus est oia bona sua p̄m̄erere. In morte tñ nō p̄t
 filios suos vel nepotes p̄terire. Et hoc intelligit pa-
 noz. verū. nisi faceret in fraudē filioz. q̄ casu reuo-
 caret v̄ditio. et donatio vsq; ad portionē eis debi-
 tam. Serto. qñ quis legat eccleſie in qua nō eligit
 sepulturā. nec ipe s̄ ibidē. fm̄ glo. in. c. j. de sepul.
 Idē tenet Inno. et Archi. Idē Jo. an. in. d. c. certi-
 ficari. et in de. dudū. s̄. verū. e. ti. vbi reprobat opi-
 nio. tenētis s̄rū. Et hec opi. est tenēda: reproba-
 ta opinione Host. Et cessante iure cōi habet in di-
 cto p̄uilegio Sixti. iij. p̄allegato. Septimo fallit.
 qñ de facto sepelit: v̄puta. q̄ erat ibi interdicta ec-
 cleſia. vel ciuitas. tñ fuit de facto et p̄ voluntatē fra-
 trū sepultus in eozū eccleſia. et multa oblata. Nam
 fm̄ s̄ fed. quē sequit Be. in. c. j. de sepul. li. vj. nō de-
 bet quarta. Rō. q̄ talis tpe interdicti nō p̄t elige-
 re sepulturā apud mendicātes. q̄ quis liceat ipsis re-
 tpe mortuaria. vt orient. p̄ defunctis: si cū p̄nia de-
 cesserūt. Et plus dicit idē s̄. q̄ si mendicātes sp̄o
 te enī tali tpe sepeliūt. nō debet quarta. Sed tenēt
 tāq; violatores interdicti de. j. de sepul. et c. si cano-
 nica. de offi. or. li. vj. tunc enī solū debet quarta. qñ
 sepeliunt in casu a iure cōcesso. Secus si sepeliūt in
 casu a iure p̄hibito: vt in. c. et p̄te. el. j. et in. c. cum li-
 berū. et in. c. in n̄ra. e. ti. Et ibi dicit Inno. q̄ qñ de
 facto nō iure sepelit. debent corpus et oblatōnes q̄
 rōne sepulture sunt facte. s̄ nō q̄rta de legatū factū
 nō rōne sepulture. vel occasione ipsi. Et ita p̄t q̄
 si de facto sepelit p̄ voluntatē illius cui est eccleſia
 q̄ nō tenet ad aliquā q̄rta. s̄ tenet. et corpus. et oia
 q̄ rōne sepulture habuit restituere. s̄ nō quartā de
 legatis factis nō rōne sepulture. v̄ eius occasione
 S̄llr nō debet de his q̄ amici de bonis ipsoz tunc
 offerūt. Q̄tano fallit. qñ eccleſia parochialis est in-
 terdicta. s̄ nō parochiani. q̄ tunc parochianū alibi
 sepultus. vel ex electōne: vel in sepulcro maiorū di-
 cto casu eccleſia parochialis nō habebit quartā. qd
 est notādū: vt ipse p̄e. notat in. d. c. in n̄ra. in v̄l-
 mo q̄sito. Sed si alibi esset sepultus de facto. et nō de
 iure. q̄ nec in eccleſia electa. nec in eccleſia maiorū
 suoz. tunc si eccleſia sua parochialis dedit cām in-
 terdicto. idē q̄ nihil recipiet. Sec̄ si nō dedit cām

interdicto. s̄ p̄pter delictū dñi. vel alia de cā. q̄ tūc
 ex q̄ nō fuit in culpa nō debuit suo iure p̄uari fm̄
 De. de an. hec Be. in. c. j. de sepul. li. vj. Mono. qñ
 reuocat electionē sepulture. quā fecit legādo. et ali-
 bi elegit sepulturā. et sepelit. q̄ paria sūt nō eligere.
 et electā mutare. ff. de adi. le. l. j. et ij. Sed p̄mo casu
 nō debet. vt dictū est. q̄ nec i scdo. Et hoc tenet s̄e
 de. p̄li. x. vbi format. q̄ de eo q̄ elegit sepulturā ap̄d
 fr̄es minores. et eis aliquid reliq̄t in tuitu sepulture
 et aliquid reliquit simplr p̄ aia. Accidit q̄ sine cul-
 pa fratrū minorū iste alibi sepultus est. puta. casu:
 q̄ nō potuit comode ad illā sepulturā fratrū defer-
 ri. vel alibi elegit. mutādo p̄maz. Querit nun̄ qd
 parochialis eccleſia debeat habere quartā de relicto
 simplr fratribz minoribz. qd relictuz fr̄es minores
 p̄senti sunt. sine in vita testāns. sine post mortem
 Et r̄idet q̄ fr̄es minores nō debēt soluere quartā
 ex q̄ ille nō est sepultus apud eos. Rō est. q̄ si hoc
 teneremus seq̄ret q̄ eccleſia de relictis: funeralibz
 factis duabz eccleſijs peteret q̄rta. S̄z tñ verū ē q̄
 solū peter q̄rta eius qd habuit eccleſia apud quā se-
 pulsus est. nā nō p̄t negari qñ eccleſia parochialis
 debeat hie q̄rta de mortuarijs q̄ habuit eccleſia. vbi
 ille. casu vel certa scia sepultus est. s̄ nō a minoribz
 q̄ hic minores nullā iniuriā faciūt eccleſie parochia-
 li. Et posito p̄ p̄stati q̄ iste nō fuisse relicturus mi-
 noribz. nisi in tuitu sepulture. nō tñ sequit q̄ paro-
 chialis eccleſia debeat hie q̄rta. Mō ob iura q̄ dicit
 q̄ parochialis eccleſia debeat hie q̄rta illi qd reliq̄t
 eccleſie. vbi elegit sepulturā. q̄ hoc d̄z. intelligi de ele-
 ctōe sepulture cū effectu. als seq̄ret q̄ si successiue
 eligeret sepulturā apud. xx. eccleſias. q̄ de oibz reli-
 ctis illis factis peteret q̄rta. Ultima igit electio. v̄
 sepultura sine electōne inducit petitionē q̄rte. xij.
 q. ij. vltima voluntas. hec s̄ fed. Sed Be. in. d. c. j. vi-
 det tenere q̄ reuocata electōe sepulture. renocet et
 legatū. et dabit illi eccleſie. vbi elegit sepeliri. q̄ sub-
 rogatū d̄z intelligi cum omnibz qualitatibz. onere
 et honore. Et id onus etiā emolumentū p̄comitat
 vt notat in. l. alūne. s̄. scia. ff. de adi. le. vide de hoc
 singulariter s̄. Absolutio. j. in excōcatōne de indu-
 centibz ad vouendū rē. Et ex p̄dictis p̄t induci
 decima fallentia qñ quis licet elegerit sepulturam.
 tñ non sepelit ex facto heredū. vel ex facto contin-
 genti circa p̄sonā defuncti: puta. q̄ mori nimis lō-
 ge. vel heredes nolunt ad eccleſiam deferri corpus
 quia verba sunt intelligenda cum effectu. Tex. est
 in. c. relatū. de de. nō re. ergo cessabit canonica por-
 tio. ex quo ibi non sepelitur. Ita tenet s̄ede. vbi su-
 pra. et d. De. Be. tamen in dicto. c. j. videtur senti-
 re q̄ isto casu eccleſia non p̄uabitur legatis factis
 gratia sepulture. vt notat in. c. in nostra de sepul.
 Et ideo forte nec sua q̄rta. Ideo cogita. Vndecio
 cum legatur pro incertis male ablatis. fm̄. d. Def.
 Sed an de huiusmodi incertū detrahatur falcidia
 vide supra Legitima. Duodecimo. quando legatum
 est eccleſie parochiali tantū quātū est q̄rta ps
 legatorū factorū eccleſie electe. fm̄ Hosti. et d. De.
 Idē tenet Panoz. in. d. c. de his. extra eo. vbi dicit
 ibi esse argumentum singulare a contrario sensu.
 q̄ si parochianus electa alibi sepultura tacite: vel

Sepultura. iij.

expse aliquid reliquit ecclesie parochiali tenet talis ecclesia illud relictu sibi computare in canonica portio-
nem. Sicut dicimus in filio qui computat sibi in le-
gitima quicquid a pte sibi relictu est. vt. l. scimus.
L. de inof. te. als frustra ponderaret ibi. q. nihil fu-
erat relictu ecclesie parochiali. lz aliud sit in epō: vt
extra de testa. c. officij. Et hoc videt tenedu nisi cō-
suetudo obstaret. lz aliqui ptra. Terodecimo. qm
tpe testamēti. z legati non elegit sepeliri. sed postea
tpe mortis elegit sepulturā. f. ac. c. relatu. d. sepul.
in glo. Et hoc videt tenedu nisi fiat in fraudem.
Quartodecimo. qm parochianus nō potuit audi-
re diuina: nec pte ecclesiastica sacra in sua paro-
chiali ecclesia. ppter vacationē longo tpe. z alibi ele-
git sepulturā. fm Bal. in suo tractatu d. hoc. Rō.
Nam pdicta legant p labore. z eo cessante. dz ces-
sare z legatu. l. scio. ff. de annu. le. Cuz ergo quarta
det p administratōe sacrorum. z celebratōe: vt pz
in. d. de dudū. f. verū. Ibi cū mercedis exhibitio.
ergo zc. Host. tñ z Inno. in. c. relatum. de sepul. z
De. de an. tenet. q. immo debet. q. vicij plati non
dz nocere ecclesie. Sed opi. Bal. pōt sustēari. Et
possumus dicere q. vicij plati nocet ecclesie. in ac-
quirendis psertim q. ad res mobiles. vel modica p-
cij: vt tenet Host. de q. habes s. Alienatio. in fine
Quintodecimo. fallit in candelis q. danf ad man?
Et cessante iure cōi. hoc habet in. d. p. privilegio Si-
xti. iij. Aliu casum ponit Naco. de li. Sen. l. c. vicij
qm sit repositio funcris i aliq. loco vsq. ad tps. vt ali-
bi transferat ad remanendu. tunc nō est portio ca-
nonica p solueda. q. eo casu nō dz. nec est sepultura
¶ Quero. nūquid hec portio debeat ecclesie paro-
chiali. de relictis iure institutōis? Quidā voluerūt
q. nō. sed solū delegatis. p. c. requisisti. de testa. Jo.
an. in. c. j. extra eo. tenet p. rariū. p. tex. illum. qui ge-
neraliter dicit tercia pte sui iudicij. Idē tenet Pa-
nor. ibi. nisi sit donatū inter viuos. q. de hmoi nō
debet quarta. Et de hoc dicit Panor. esse tex. rotū
dū in. d. c. de bis. extra. e. f. q. de oblatis seu relictis
alieu ecclesie in vita nō debet canonica portio.
¶ Quā aliquis cuius maiores solent ab antiquo in
aliqua ecclesia sepeliri. ea dimissa eligit alibi sepul-
turā. vtrum canonica portio debeat ecclesie dimis-
se? Rō. nō. s. potius illi ecclesie in qua cōsuevit au-
dire diuina. z recipere sacra. extra. e. cū quis. in. vj.
¶ Quid si in vna solet audire diuina. z in alia reci-
pere sacra? videt q. canonica portio debeat ei: vbi
cōsuevit recipere sacra. extra. eo. c. j. In cōtrariū facit
qd notat Inno. in. c. de bis. extra. eo. vbi querit qd
si quis in capella audiat diuina. z in plebe pcepit
ecclesiastica sacra? Et cōcludit q. fiet diuisio inter
plebē z capellā. Idē tenet Panor. ibi p. c. ij. e. tit. li.
vj. vbi in pceptōe huius portōis ponderant duo.
viz q. in illa ecclesia audierat diuina. et pcepit ec-
clesiastica sacra.
¶ Quis aut possit cōcedere p. privilegij libere sepul-
ture? Et primo scias q. de iure cōi soluz ecclesie ha-
bentes pplm habent ius sepeliendi. Et ad. q. Jo.
an. in. c. certificari. extra. eo. cōcludit. vt etiam epō
possit hoc p. privilegij cōcedere. p. hoc. c. bone. xij. q.
ij. z. c. aplice. de dona. Panor. etiā dicit q. hec iniā vi-

detur sibi certissima p. tex. in. c. sicut vnire. de ex. p-
la. Et sic cōcludit. q. epō z superiores pnt tale p. v-
legum concedere. Idem dic de inferioribz platis ha-
bentibz in loco epale. hec Panor. in. d. c. certifi-
cari.

¶ Sed quero. quid si in p. privilegio libere sepulture
nō apponaf hec clausula. Salua iusticia zc? Job.
an. cōcludit. idem esse ac si fuisset apposta. q. non
est verisile. q. pnceps voluerit cōcedere p. privilegij
cum graui p. iudicio ecclesie parochialis. ar. in. l. ij.
f. si quis a p. iudice. ff. ne quid in loco pu. vñ p. v-
legum solū videt cōcedere: vt habeat isti sepul-
turam. sicut illi quibz competit de iure cōi. Et p. hoc
Panor. in. d. c. certificari. adducit tex. notabilem. z
quasi expsum in fil. in. l. si qm. L. de inof. te. vbi dicit
q. si alicui inabili pnceps cōcedit liberā faculta-
tem testandi. nō intelligit cōcedere. vt sine solenni
tanti als debitis possit condere testm. Sed videt
eum restituisse ad ius cōi. Nam satis est q. p. v-
legum aliquid cōcedat. ex quo tractat de p. iudicio
tercij. vel de derogatōe iuris. ita in. apposito. Sed
ad maiorē cautelā. z ad tollendā dubitationē solet
apponi illa clausula vel filis: puta. Saluo iure pa-
rochialis ecclesie. Et sic nō ob. si opponeret de. c. si
papa. de p. v. li. vj. vbi dicit q. verba debet aliquid
operari. Nam operantur in eo q. tollunt dubita-
tionem.

¶ Quid si mori rex. dux vel alia psona. q. p. anni
circulū in diuersis ecclesijs audiebat diuina z pa-
piebat sacra. q. si habes duo vel plura domicilia in
quibz piter se collocabat. z elegit sepulturā in alio
loco. cui ecclesie dabit canonica portio? Rō. eccle-
sie domiciliorū diuidet eam inter se. extra. eo. cū quis.
li. vj.

¶ Quid de quibusdā regionibz vbi de omibz mo-
bilibz q. defuncti? pōt in testō relinqere. siue legare:
ecclesia exigit tercia pte. z mouēt inuigil sacros
q. reuelet oia mobilia sua. sicut dz fieri in britania
minor: Rō. fm. vñ. nō credo q. hec cōsuetudo p-
iudicaret iuri cōi. nisi legitime fuerit pscripta. et in
cōtradictorio iudicio obtēta. vel auctate sedis apli-
ce cōfirmata. nec archiepōm vel epōm illius loci
cōstitutionē ad hoc sufficere. nisi adsit volūtas vel
cōsensu subditorū quos tangit. Et idē credo de p-
dicto pcepto. f. q. nō teneant morientes in hoc ca-
su obedire eis. nisi in dictis casibz.

¶ Quid si quis elegit sepulturā in p. ecclesia. et
ei nihil legauit. alijs vō ecclesijs mtra legauit. Nū-
quid poterit ecclesia p. dicta petere aliquā portio-
nem? Rō. fm. Ray. Si cōsuetudo est q. eligentes sepul-
turā in p. ecclesia sp. aliquid relinquāt. p. ecclesia
illud petere ab heredibz. nō iure actōis. nec differē-
do. ppter hoc sepulturā. s. implorādo superioris offi-
cij. extra. de sy. ad aplicaz. Si vō nō est cōsuetudo
nihil p. petere. sed solis funeralibz dz esse contenta
Posset tñ hoc casu implorari officij iudicis aduer-
sus heredes. si de p. bendaf dolo testatoris vel he-
redū. cessante tñ dolo nihil habere pōt.

¶ Quid si aliquis recipiat in fratrem alicuius loci
religiosi. non tamen oblatis suis bonis. sed sibi re-
tentis. z ibi eligat sepulturam? Rō. dco fm. Boss.

nō libera
pali m
de p. v-
Quid
ri ad ali
nō ppter
ali fm gl
cōtinet m
retici. et
at de berē
interdicti
de hoc vñ
idē est de
Jed de ecc
restit. spo. lra
runt. Et q
accident. p
excarititā
tura. q. de tou
de mltis q. d
securant. Sed
tans vel ad vid
enā p. dēns qd
bafitadā faci
videntur esse
innuū q. mon
Et hoc videt
boim z aiaz
bafitadū sep
videt in curren
cautabz. Nā r
fa mores boim
tunc p. q. ij. q
religū fm. Ch
vel iudicia. Sen
q. p. iudicij p. p
caudet p. nō in
p. di. uera. z d
tū fm quōdā q. si
aliquid post vult
cōtinet. z videt
nō ē denegāda ec
dat in p. d. mortal
de male. c. statum
de sta. mo. sup. q
decedis in iplo no
de. quibz. z. c. nō ex
di. c. q. et etiā sepul
māntū nō fuisse
in no. Et p. dicit ite
in medio mortis cō
laga cōtōis cōi d
futura fm. doc. Al
tū. xij. q. vj. q. rec
falsū p. as. et. co. pa
p. v. nō tamen
q. v. Panor. in. c.

insti. de iure pfo. §. serui autē. Itē sunt aliq serui. qz ius civile eos in penā subijcit seruituti. vt liber- tus ppter ingratitudinē. Itē iure canonico raptor mulier; efficiē seruus rapte. Itē deserētes auxiliū saracenis; efficiunt serui capientū p cūa. Boni- facij. viij. Sunt et alij serui magis largo mō dicti: vt ascriptici siue originarij qd idē est. l. qdā hoies q ita ascripti sē terris colendis q nō pūt a cultura recedere sine dñoz voluntate; nec pūt vendi sine gleba nec gleba sine illis. Et dicunt ascriptici. qz ascripti siue deputati sunt ad culturā z originarij: qz a sua origine tales sunt. Itē etiā serui qñqz colo- ni dicunt. Itē tñ pprie serui nō sunt nec repellē de- bent a legitimis actibz nisi q ad ordines nō debēt admitti. vt di. liiij. qz aut leges.

¶ Qui pentis cōditionē sūt? debeat seq. Rñ. fm glo. in. c. j. de con. ser. qz ptus seqt ventrē. l. 3. Sui. nalo. teneat pñtū dices q filij nati ex legitimo ma- trimonio sequunt patrē. vt in. l. cū legitime. ff. de sta. ho. qñ velit qz ptus sequat cōditionē ventris. vbi nullum pcessit mīmonū. Sed doc. in. d. c. j. cōiter sequit glo. bec pano. ibi. Itē Tho. in. iij. vbi dicit qz ples in libertate z seruitute sequit ma- trem. qz ples hz a patre completū formale. hz a matre substantiā corporis. Seruit' aut est conditio corporalis: cū seruus sit qñ instrumentū dñi in ope- rando. Sz in alijs qz ptinet ad dignitatē qz fōma- rei sequit patrē. Sicut in honozibz. muneribz. mu- nicijs z nobilitate z hmōi. In qbusdā tñ terris q iure civili nō regunt. ptus sequit deteriorē cōdi- tionē vt si pī sit seruus quis mater sit libera erūt filij serui. Non tñ si post pactū mīmonū pī se in serui dedit: nolente vxore z filij si sit ecōtrario. Si autē vterqz sit seruilis cōditōis z ptineat ad diuer- sos dños. tunc diuidant filios. si plures sunt vel si vn' tñ; vn' alteri recompēabit de p̄cio. z accipiet natū in sui seruiqū. tñ nō est credibile qz talis con- suetudo possit eē ita rōnabilis sicut illud qd mul- toz sapientū diuturno studio determinatū ē. Et nota. qz fm leges siue mī fuerit libera solū qñ con- cepit vel solū qñ peperit vel etiā medio tpe: suffi- cit ad libertatē plis. vt ff. de sta. ho. l. z seruoꝝ.

¶ Qualit liber bō qz patit se venūdari sit seruus. Rñ. ser regunt. P̄mū qz sit maior. xx. annis. vt l. de li. cā. l. si ministeriū. Scdm qz intēdat p̄cium p̄cipare. vt l. de li. cā. l. nō ideo. Tertū qz in ve- ritate p̄cipet. vt ff. qz ad li. p̄da. nō li. l. j. Quartū qz emptoz credat ipm seruiū esse. vt ff. de li. cā. l. lib- tis. Quintū vt ille qz vendit sciat cōditionē suam. Sextū qz venditor sciat ipm esse liber. ff. qz ad li. p̄da. nō l. l. iij. Si aliqd istoz deficiat: iure cōi re- uocat in ingenuitatē. Sed si nihil deficiat etiā pos- tea si manumittat nō sit ingenuus. hz liberus. vt ff. de sta. ho. l. bō liber. nisi reddat dñō p̄cium. ff. si inge. ma. l. ij. Qd tñ p̄ciū dñs inuitus nō cogit su- scipere fm quosdā.

¶ Qualit serui efficiant liberi. Rñ. fm Tho. mul- tis modis. vno mō p manumissionē. Itē si serui languidum dñs exposuit vel ei alimēta negauit. Itē qñ aliqs vendit ancillā ne p̄stituat z emptoz facit p̄: sit libera. Itē si seruus pilleat? incedit ante

cadauer dñi dū deseret ad sepulturā. Itē si postq̄ lata est snta p̄ illū qz dicebat seruus; dñs postea p ipso p̄ciū recipiat. Itē si dñs ancillā in mīmonio collocauit: scribēs. p ea dotē. Itē si seruiū appella- uit filiū actis interuenientibz qñ in figura iudicij. Itē si dedit seruo instrumentū p qd seruitus eius pbabat. z alijs casibz qz habeat. l. ex qui. cau. ser. p p̄cio li. ac. p totū. Itē si iude? xpianū mancipiū emerit. extra de iudicis. c. fi.

Seruus. ij. Quo ad or- dinationē. Null' seruus siue puati siue ecclesie ordinari dz nisi prius manumit- tatur. di. liiij. c. j. ij. et. iij. Et rō est seruilis vilitas; atqz clericalis dignitas. di. liiij. admittunt. Et hoc vey est in omni genere seruoꝝ: etiā de qbz habes supra. c. primo.

¶ Infra qd tps possit dñs serui ordinatū reuoca- re. Rñ. fm Ray. reuocari poterit infra ānū a tpe scientie dñi. Itē Sof. z Tho.

¶ Done qz seruus qz ordinat' fuit; restituit? z dñō suo. nun qd licebit dñō iniicē man' in eū. Rñ. fm Inno. nō. Alis incidere in canonem. xvij. q. iij. si quis. Sed nec tali seruo licebit p̄bere mīmonū. alijs autē priuilegijs clericalibz nō gaudebit. extra de de. cōiu. c. Joses. Itē. in omni genere seruoꝝ liiij. di. frequens.

Seruus. iij. quo ad ma- trimoniū. Vtrū seruus siue p̄sensu dñi possit mīmonium p̄bere. Rñ. qz sic. vt eē eo. c. j. vbi habet qz seruus etiā p̄dicte dñō p̄be- re pōt matrimoniū. hz ppter hoc nō liberat a serui- cijs domino debitīs.

¶ Done qz dñs ali qd p̄cipit seruo cōiugato. z eo tpe vxor pent debitu vel ecōuersio. Tho. dicit. qz aut p̄rit cū volūtatē dñi z tenet p̄us obedire vxori qz ad necessaria impendenda. qz ex qd dñs p̄misit mīmonū p̄bi videt assensum p̄buisse accessioijs ad ipm matrimoniū. vt in. c. p̄terea. de of. del. Si vo dñs nō p̄sensit. debet p̄us obedire dñō: nisi ti- meatur de incōtinentia.

¶ Quid si cōiuges. l. serui habeat diuersos dños diuersaz regionū: ita qz nō pūt puenire ad officiū coniugale. Rñ. fm Sof. vt euitet fornicatōis mā coget p ecclesiā alter dñoz vendere alteri volenti emere vel si neuter vult emere: cogant vendē cui- libet eē neo in puincia cōserui vel venalē exponē. z si nullus appareat emptoz: emat ecclesia.

¶ Quid si dñs seruoꝝ cōiugatū vult vendē in re- motā regionē. Rñ. fm v̄y. phibēda est talis ven- ditio. hz cogi dz dñs alij vendē ei bonas cōditōes afferēt. Interest etiā reipublice ne qz re sua male vtaf. vt insti. de his qz se sui vel ali. in. S. pe. Sed et Tho. addit qz si mīmonū fuit factū sine licētia dñi z nō habeat in alio loco instū emptoz: possit eum vendē in remotis. Aliter nō dz hoc facere.

Symonia. j. communi- ter. Symonia cōiter diffinit qz ē studio- sa voluntas emēdi vel vendēdi aliquid

spuale
finit pan
berata.
h nō pu
no mū
sequunt
no grat
cepta qz
stantis
fm Tho.
Sed ca
Actualit
re coare
necum d
spualibz
di spual
dericale.
ordinat'
clericos ac
ad factō
tpale qd po
pter qm
i pecunia a
Sunt nom
¶ In symo
qz est p̄uili
in hoc ecclia
eruat. r. qz
boies. Nec
Tho. dicit.
dit symonia
nū? accpe
et in ipso pen
damnatōe
res ecclesie sin
dis habēdi. vñ
deredduz ali
Sed si re qz
ecclesie p re spū
di symonia nō c
in bis qz symo
buelēti. Itā qz
dendo vicariā
mā z hmōi. i
relligendū qd
nec aliū emēdi
lat: z ex certa sci
purgat hoc vic
qz boucaz qz sym
uris polimū cu
hōne nec hmōi
nec est etiā ecclia
pe. qz ille qz emere
p̄pa penas iur'
in pens iam in cu
pōt alcaū puile
ni offer ecclia?
cū videt dū p̄
ne irregulari. c
fm symonia in
rūcia pape p̄fer

spuale vel spuali annexu: ope subsequuto. Ita dif-
finit panor. in. c. nemo. et eo. Dicit studiosa. i. deli-
berata. Ma sola deliberatõe ronis comittit pctm.
h no punit in iudicio ecclesie q no indicat d ocul-
tis nisi pcedat adet. Ido bene additu est ope sub
sequuto. Moie aut veditõis cõphendit ois pctus
no gratiu. vt trãfactõis. renuciãtis z hmoi. Ex
cepta pmutatõe q est licita seruatis debitis circũ-
stantijs vt dictũ est. Permutatio. Spuale aut dẽ
fm Ri. in. iij. triplr. l. essentialit. vt gte z vtutes.
Seco causalit. vt sacra q causant gratiaz. Tercio
actualit sine effectiue vt pdicare seu corrigẽ. visita-
re orare z hmoi. q sunt actus spuales. Spuali an-
nexum dõ duplr fm Tho. in. iij. Vno mō sicut a
spualibz dependēs. vt hie ecclesiastica bñficia. Qd
dõ spuali annexu. qz no cõpetit nisi habet bñficiũ
dericale. Alio mō dõ spuali annexum qd ad spualia
ordinat sicut ius pionat qd ordinat ad pstantiũ
dericos ad beneficia. Sitr vasa sacra q ordinant
ad sacroz vsum. Sub pctio aut cõphendit omne
tpale qd pecunia extimar pot. Parit em Gie. tri-
plex gen? muneris q comittit symonia. s. a manu
i. pecunia. a lingua vt preces. z ab obsequio. j. q. j.
Sunt nonnulli. Et de singulari infra Videbit.

An symonia sit pctm mortale. Dicendũ q sic.
q est p iusticia z p diuina legẽ z p legẽ nãlez. Nec
in hoc excusat ignoãtia. q iuris diuini q nemine
excusat. z q papa est subdit? pdictis legibz. vt aliũ
hocis. Nec in illis se nec aliu pot dispelare. Ideo
Tho. dicit. q ista opinio q dicit q in papã no ca-
dit symonia est erronea. Ma si papa. p aliq spuali
mun? accipet symonia comittit. sicut z ali? hõ. qz
et in ipõ pctio. si papa succedit symonie vicium
damnationez inchoauit in nouo testõ. Quis em
res ecclesie sunt aliq mō pape no tñ st eius oibz mo-
dis habedi. vñ si recipit p aliq re spuali pecuniaz
de redditibz alicui? ecclesie no caret vicio symonie
Et idẽ si recipit pecuniam ab aliq laico no de bonis
ecclesie. p re spuali. Idẽ Tho. scda scde. q. c. q aut
dõ symonia no cadẽ in papã. dicit. d. an. post Tho.
in his q symoniaca st. qz phibita ex iure positiuo
hie locũ. Ma pctõ no ligat. pmulgãtes. puta. ven-
dendo vicariã. casteldionatũ. aduocatiã. ycono-
matũ z hmoi. j. q. iij. saluator. Et de hoc videt in-
telligendũ qd dicit Jo. de lig. et eo. c. j. q nec papa
nec alij existetes in curia pmittũt symonia si papa
scit z ex certa scia tolerat. Nam certa scia pncipis
purgat hoc viciũ. Et pe. de pal. in. iij. dicit. q z in
qbulcunqz symonijs z si pctũ non emittet penã tñ
iuris positiuũ cui no subest sp euadit. vñ nec suspẽ-
sionẽ nec hmoi penas iuris positiuũ timet. Sicut
nec est etiã excõicat? si pctiat clericũ. Dicit etiam
pe. q ille q emeret symoniace bñficiũ vel ordinẽ a
papa penas iur? no incurret. qz sicut pt dispelare
in penis iam incuris. ita etiã q no incurrat. sicut
posset alicui p uilegiũ pcedẽ q pctiẽdo clericum.
no esset excõicat? Qu autẽ dat aliq bñficiũ p pe-
cunia videt dispelare q liceat retinẽ sicut qñ scien-
ter dat irregulari. dispelat etiã eo. vñ q habuit bene-
ficiũ p symonia in curia si bz psciam q emanauit
de scia pape pferẽtis. penitẽdo d pctõ no tenet

resignare. h pt retinẽ. hec Pe. Panor. vo in. d. c. j.
distinguit. q si beneficiũ hz admistratõe ordi-
nis vel executionẽ clauũ. etiã papa inuoluit viciõ
z pctõ symonie. Secus si no hz admistratõe or-
dinis nec executionẽ clauium. vt st ista hospitalia
vel alie admistratões tpales. Pamũ pbat. Ma it
lz titulus bñficiũ sit de iure politiuo. in executio. or-
dinis seu ptas clauũ e de iure diuino. Ma z ordõ
erat in veteri testõ. z vendēs executionez ordinis.
videt vendẽ ordinẽ ipm z gratã dei. Et ista sunt
symoniaca in se. Et ido phibita. j. q. j. q studet. Et
ido in collatõe epatus nulli dubiũ e. q papa pmit-
teret symonia. qz epatus e ordõ. Et cũ ista sint cor-
nera no excusaret dicẽdo se recepe pecuniam p tpsũ
bus. qz vendito vno ex cõneris vendit z reliquit.
vt. j. q. iij. si qõ obierit. Sed in alijs bñficijs non
habentibz executionẽ ordinis vel clauũ papa no
comittet symonia. qz phibitio e tñ in illis iure po-
sitiuo q papa no ligat. Et in oibz casibz pdict? pu-
to q ille q dedit ex pacto pecuniam no sit tur? q ad
deũ nec pot sine pctõ admistrare in tali beneficio.
etiã in casu vbi papa no comittet symonia. qz exta-
bat pctõ phibitiua. Ido subdit? incidit in penam
sicut in sili disputat Jo. an. qõnez. Statuto cauef
epi q ludēs ad azarrũ sit excõicat? An ludēs cuz
epo q fecit excõicationẽ sit excõicat? Et pcludit qz
sic. lz ipse eps no sit excõicat? qz no potuit ipe liga-
ri sua pctõ. Ita ad ppositũ vbi papa no comittet
symonia. exq recipiẽdo pecuniam ex pacto no suspẽ-
dit pctõnẽ phibitiuã. dãs pecuniam comittit symo-
niã. Et sic no pot agẽ pniãm retẽro bñficio. Nec
Panor. Tñ p cõcordãtia posset dici q in his q sy-
moniaca sũt. qz phibita ex iure positiuo nec papa
nec dãs incurrit penas iur? positiuũ. Ma fm In-
no. in. c. cũ ad monasteriũ. de sta. re. lz cõditõi ca-
nonũ p suã dispelare pctõnez etiã sine cã. Idẽ Jo.
an. in regula generi. in mercu. z in regula cui licet.
dicēs epm posse tollere z dispelare p suã pctõnẽ
Et hoc dicit seruare vniuersum. Et si hoc pot eps
Indubie poterit papa. In his vò q st phibita qz
symoniaca. z de iure diuino. Dic qz tã papa eo ca-
su q aliũ dãtes vel pncipes incurrit viciũ z pctũ
symonie. tñ penas iur? positiuũ adhuc no incurrit.
Et hec distinctio vñ rõnabilis z cõsona iuribz.

Vtr symonia sit heresis. Rñ. fm Tho. in. iij.
q symoniaci no st ppie heretici cũ no habeant ali-
quã fallam opinionẽ. h dicunt heretici. p silitu-
dinẽ act? qz ita opant ac si extimarẽt donũ spũscit?
pecunia possideri q extimatio esset heretica.

Quare symoniaci poti? dicunt a symone q vò-
luit emere donuz dei quã giezite a giezã q vèdidit
donũ dei. Rñ. qz magis fuit cõpleta rõ hui? pctõ
in symone qz in giezã q solũ vèdidit donũ dei. At
symon voluit emere z vendẽ. j. q. iij. saluator.

Vtr at sit symonia si aliqd def. p spualibz gtiõ
vel recipiat. Rñ. si sponte offerat no est symonia.
j. q. j. quicqd. vbi sciendũ q ppositio. p. cũ dõ ali-
quid dari. p spuali. si ipostat appciationez vel cõ-
mutationẽ vel cãm pncipali mouentẽ ita q illud
tpale sit vt pctũ spualis vel p hoc pctũ dat ipm
spuale. tñ est symonia. Sz si. p. uõ impõnat cãm
qq ij

ra. Jeli. p...
la in m...
scru app...
figura iud...
d seruitus...
ex qui. cau...
anũ mancipi...
o adov...
sue pu an...
us manu...
erulis vici...
untant. Et...
de qõ dõ dõ...
linatõ reuoc...
tra aõ a rpe...
tione? tã dõ...
u. Ma. fm...
q. q. iij. q...
symonia...
dõ. extra...
releruã...
ad ma...
de dõ dõ...
Ma. qz. vt...
licet dõ dõ...
liberã a ser...
fiam. z...
vbi. dicit. q...
dõ dõ v...
dõ gmit...
accõctõis...
et. dõ. dõ...
dõ dõ dõ...
v...
viciõ dõ dõ...
enre ad offi...
fessionis m...
re. alij volu...
gãm vendẽ...
b viciõ. et...
at ecclesie...
viciõ vendẽ...
dõ dõ dõ...
z bonis cõditões...
re. qz. p. dõ. et...
cũ sine licẽtia dõ...
pncipis offer...
pbatore.

Bimonia. 1.

finalē. h̄ ad minuculatiuā vt si def in collatōe tpale
p collatōe spūaliū ob reuerentiā sacroz vel ad su-
stentationē ministroz vel ad obseruatiōe pias con-
suetudines z h̄mōi. nō vt p̄ciū ipsoz. nō est ibi sy-
monia. Ita tñ q̄ cesset oīs pactio z oīs conuentio
f. q. ij. q̄ pio. Sed et sine pacto etiā cū subtrahunt
talia. s. spūalia z maxime a nō dantibz pecuniā vel
nō valentibz vel etiā a valentibz dare: h̄ nō volen-
tibus extorquent: p̄cipue ante collationē spūaliūz
multū p̄sumit de symonia. Secus si libere trade-
rent spūalia. et post collationē nolētes dare: co-
gerent ad dandū. nō quidē vt p̄ciū h̄ vt stipendiū z
subsidiū rōne cōsuetudis ibi existentis. fm Tho.
in q̄libet. Si autē dāns sacm vel aliud spūale intē-
dat recipe pecuniā z h̄mōi. als nō datur? dās autē
p̄dicto mō. dat aliqd tpale vt pecuniāz vel h̄mōi:
non vt p̄ciū h̄ vt elemosinā nulla infuente pa-
tione vel exactōe erit symonia. nō quidē in recipi-
ente sacm. h̄ in dante: q̄ tñ symonia q̄ mētalē est
sola p̄niā purgat. q̄ nullā censurā ecclesiasticā in-
ducit nec irregularitatē. et eo. c. fi. Et ita ecōuerso:
q̄n dāns spūale intendēt libere dare vt recipiēs in-
tenderet q̄li p̄cio emere ex eo q̄ dat tpale. vñ nota
q̄ symonia cōmittit: aliq̄n ex pte vtriusq̄: si dāns
ordinē vel beneficiū vel aliud spūale facit pactum
cū recipiēte. vel vterq̄ eoz h̄z intētiōez ad tpalia
z spūalibz cōmutanda. Aliq̄n ex pte neutrius. vt
cū cōsanguine? dat aliqd nō ep̄o h̄ p̄siliario ep̄i vt
cōferat beneficiū vel h̄mōi: ignoate eo q̄ recipit
ep̄o. Aliq̄n ex pte dāns spūale tñ: ea intētiōe. vt
habeat tpalia. qd nō intēdit recipiēs. Aliq̄n ex pte
recipientis tñ. vt cū ipse dat aliqd tpale p̄cipalit̄
p aliq̄ spūali vel ordinatoz vel alteri ipso tñ ordi-
natoz ignoate vel hoc nō intēdente. Adde p̄di-
ctis singulare dictū Archi. in sum. j. q. j. q̄ p spūa-
libz aliqd dare vel accipe nō tñ aio vendēdi vel
emēdi: h̄ aio remunerandi nō est in se symoniacū.
Et dicit Panor. in. c. et si xp̄us. de iureiū. q̄ bec est
notabilis limitatio ad materiā symonie.

Adunus autē a lingua. q̄n z quō inducat symo-
niā nota distinctionē q̄ fit a doc. Aut enī q̄s porri-
git p̄ces p se: aut p altero. s. vt obtineat beneficiūz
vel sacm vel aliud spūale. Et si porrigit p̄ces p se
p obtinēdo bñficiū seu ecclesia habēte curā aiariū
tales p̄ces inducūt symoniaz fm Dg. Ho. Ray.
Tho. z Dir. li. iij. etiā q̄ntūcunq̄ als esset dignus
q̄ eo ipso q̄ se ingerit ambitiosus videt. z per p̄ns
indign? Et rō est fm Tho. in q̄libet. q̄ nemo pōt
exercere curā aiariūz digne et grām seu cū pctō mor-
tali. q̄ faciēdo ea q̄ p̄tinent ad curā: peccabit mor-
taliter. Itē nullus dz sibi sumē honore. h̄ q̄ vocat̄
a deo tanq̄ Aaron. ad Heb. v. Et sic videt facē
p̄ius diuinū. viij. q. j. in scripturis. Aultomagis ē
symonia si als est indign? puta quillatus vel no-
torius fornicatoz z h̄mōi. Si autē porrerit p̄ces p
beneficiū simplici. z indigeat: nec indign? ē eo. p̄t
aliqd impedimētū: nō est symoniacus. nec peccat
fm Ray. Tñ D. z Hul. dicūt q̄ bec opinio est
dura. Et credūt q̄ ex q̄ aliq̄s est. p̄mor? ad sacros
ordines. cū h̄mōi ordinar? titulū ecclesiasticū req̄-
rat: pōt pctē beneficiū ecclesiasticū. licz abundet in

tpalibz z nō solū simplex. h̄ et beneficiū cui cura. s.
est dignus. Exēplo Isaac q̄ dixit. Ecce ego: mitte
me. Et p hac opinione facit tolerātia z scia pape.
Als fere totus mūdus esset in statu dānatois. Et
p hac pte videt panor. in. c. tua nos. et eo. vbi di-
cit. q̄ h̄uiles p̄ces a digno facit p beneficiū spūali
cōsequendo nō inducit symoniā nec aliqd aliud
pctm etiā ambitōis. Qd p̄cedit etiā si p̄cessit do-
natio rei tpalis. liberaliter tñ facta. Et optime hoc
colligit ex ter. illo. Qd tene sp̄ mēti p illis q̄ dūdie
cardinalibz z alijs Plat? aliq̄ munuscula largiunt:
rogantes p aliq̄ beneficiū cōsequēdo. Si enī noz
dicunt p̄cipali intētiōe vt spūalia adipiscant:
q̄ p̄ secundario habeat talē vt p̄ illis q̄ dūdie
cant. Mā vix ista p̄nt fieri sine spe secundaria. bec
Panor. Et nota q̄ panor. nō distinguit an h̄mōi
p̄ces sint pro beneficiū simplici an curato h̄ indi-
stincte loquit. Et notat aliqd panor. aliud singu-
lare quod facit ad declaratiōe p̄dictoz de mente
Inno. q̄ in p̄hibitis q̄ symoniaca. sola intētiō in-
ducit symoniā. Et dicit. p̄hibita illa: q̄ symonia-
ca. q̄ sunt spūalia de iure diuino vt vendē facta et
silia. Sz in symoniacis q̄ p̄hibita: sola intētiō nō
inducit symoniā. vt si q̄s renūciat beneficiū suo:
cū intētiōe habēdi aliqd tpale. de q̄ dicit vt notat
glo. in. c. ex pte. de of. del. Jo. tñ. an. et q̄ nūq̄ sola
intētiō inducit nisi symoniā mētalē. Qd placet pa-
nor. Et dīa maxima est in symoniā mētalē z cō-
uentionalē. Mā in cōuentionali tene q̄s restituere
talia spūalia vel tpalia illicite recepta nec pōt alif
penitere. vt in. c. in q̄lītōis. in p̄ncipio. de accu. Sz
in mētali abolet pctm p solā p̄niā. vt pbat in. c.
fi. et eo. vbi ter. loquit indistincte de oibz spūalibz
Procedat h̄ ille ter. siue sint spūalia de iure diuino
siue ex p̄tione ecclesie. et q̄ alif nō distinguit. z opti-
me illd. c. sic inductū. pbat opi. Jo. an. bec panor.
Pro sacris vō z alijs spūalibz nō repit. p̄hibitiū p̄-
ces porrigere p se. si est dign? Excepto tñ religio-
so q̄ velle nō h̄z. xij. q. j. nō dicitis. Si vō p̄ces por-
rigunt p alio. aut sunt p̄ces spūales aut carnales.
Si carnales. tūc aut p digno aut p indigno. Si
p indigno: symonia cōmittit fm oēs doc. j. q. j. de
ordinationibz. Si vō p̄ces sunt p digno. puta. q̄
illi q̄ p̄cant: attendūt pentelā p̄cipalit̄. si tñ supe-
rior nō h̄z respectū ad p̄ces h̄ ad meritū. p̄monēdi
ad ordines vel beneficiū. nō cōmittit symonia. et
de eta. z q̄li. tuā. imo si p̄sanguine? est dign? plus
teneat p̄latus ei q̄ extraneis puidē. ar. et de coha-
de. c. j. Tho. autē in. iij. dicit q̄ q̄ quis dat aliqd
spūale p laude acq̄renda vel fauore. quē expectat
ab eo cū? p̄cibz satisfacit symoniā cōmittit. Et sily
si hoc facit ad euitandū aliqd piculū vel malū qd
pōt inferre p̄ces porrigēs si nō exaudit. puta. aliq̄s
potēs. Qñ q̄ p̄ces fiunt p indigno: satis apparet
q̄ nihil aliud mouet q̄ fauor: aut piculū euitandū
Et dī fauor auxiliū laus z assensus. Et iō manife-
ste cōmittit symonia. si p̄t hoc bñficiū ecclesiasticū
detur. Si autē p digno fiat p̄ces p̄tum ad iudiciū
hoim. p̄babile vt q̄ dans magis moueat intuitu
dignitat? p̄lone q̄ fauore p̄cum nō reputat symo-
nia. Si tñ p̄cipaliter moueatur s̄ uoie p̄cum vel

no

hincse
comittit
quis ro
Am
perit al
porre
ide est a
Wec do
aut spū
carnales
adulatio
mus ab
codinat
ar. d. c. fi.
De m
nulli j. q.
digni e
Secus si
feruati nō
et eo. dicit
rare ad co
monia h̄
capitū ser
no. ubi q̄ p
candano be
ta dicit q̄ an
respectū ad
cū essent vt
Zat tendit
c. sicut nōnulli
diferentiā
tar q̄ sit licitū
cōsequēdo ne
ad cōferēdi
debetū est
vt q̄ h̄ recto in
candano bene p
in. c. q̄ p̄dicit
p̄dicit fm panor
mit. Ho. n. d. c. q̄
ricū ad seruiciū
sibi certū salariū
beneficiū cōpetē
dit q̄ sic. dūmō
p̄stādiū. nec cō
larū cū cōfert p̄
dicitur: facta co
si p̄missio fuisse
p̄niā dictū Ho.
modū bñficiū p̄
male p̄pendiū. s.
nō finis s̄ p̄stā
Qñ autē si obi
p̄niā beneficiū. R
cuncto pōt p̄ferri
dicitur. v̄puta c
p̄p̄t. z significat
beneficiū esset in
bono. p̄t si
q̄n dī t̄necū h̄p

timore rogantis q̄tū ad diuinū iudiciū symoniā cōmittit rogatus z rogans: si hoc intēdat siue ali- quis roget pro se siue pro alio.

Quid si q̄s dedit pecuniā alteri vel si p̄ces por- rexit alij ex pacto q̄ p̄ter datam pecuniā p̄ p̄ces porrectas: det operā q̄ habeat beneficium. Dic q̄ idē est ac si dedisset collatorū beneficij. j. q. v. p̄ntū. Nec distinguit q̄ fiant p̄ces p̄ digno aut carnaliter aut sp̄ualit̄ cū ex hoc ipso sit indignus. z sint p̄ces carnales. q̄ ex hoc pacto vult h̄re beneficiū. Si v̄o adulationē facit vt habeat beneficiū p̄t̄ dici mu- nus ab obsequio. z reputā dū ē symoniā. j. q. j. ordinatōes. Non t̄n tenet illud beneficiū religre. ar. d. c. si. bec Ber. Inno. et Mo.

De munere autē ab obsequio. Glo. in. c. sunt nō nulli. j. q. j. dicit. q̄ si seruicius est dignus z seruiciū dignū ē z honestū: licite sperat b̄ficiū etiā sp̄uale Secus si nō esset idoneus ad illud beneficium vel seruiciū nō esset honestū. Glo. aut in. c. cū essent. eē eo. dicit. q̄ licite p̄t̄ q̄s seruire alicui p̄lato z spe rare ab eo b̄ficiū sp̄uale. Nec ex hoc cōmittit sy- monia si seq̄tur collatio. Dicit t̄n glo. q̄ nō d̄z p̄n- cipalit̄ seruire hac intētiōe q̄si velit. vt refert Pa- nor. ubi q̄ possit ab eo bonū in genere sperare z se- cundario beneficiū sp̄uale. Sz. d. an. p̄ cōcordan- tia dicit. q̄ aut seruiciū z recipiēs seruiciūz habent respectū ad certum beneficiū. z p̄cedit glo. in. d. e. cū essent. vt nō liceat hac intētiōe p̄ncipalit̄ duci Aut tendit ad b̄ficiū incertū. z p̄cedit glo. in. d. c. sūt nōnulli. Sz panor. dicit nō vidē bonā rōnē diuersitatis inter certū beneficiū z incertū. nec pu- tat q̄ sit licitū p̄ncipalit̄ seruire p̄ sp̄uali beneficiū cōsequēdo nec p̄lat̄ licite cōferi: si p̄ncipalit̄ ducit ad cōferendū p̄ seruicio t̄pali recepto. q̄ id qd̄ in se debitū est z honestū nō d̄z exerceri fauore huma- ne gr̄e. h̄ recto iudicio. vt in. c. nemo. eē eo. Sed se- cundario bene p̄t̄ h̄i talis spes. Et ita vult glo. in. c. qd̄ p̄derit. l. xj. di. Et intelligit glo. in. d. c. sunt nōnulli. fm̄ dictā glo. in. c. cū essent. z illi. c. quid p̄derit. fm̄ panor. Et p̄dicta faciunt ad. q. quā po- nit Mo. in. d. c. cū essent. Ep̄s recepit quendā de- ricū ad seruiciū t̄pale z sp̄uale p̄standū: p̄mittens sibi certū salariū ānuatim donec sibi p̄uiderit de beneficio cōpetēti. Nun qd̄ hoc sit licitū. Et cōclu- dit q̄ sic. dūmō nō se obligauerit ad seruiciū t̄pale p̄standū. nec cōmittit symonia. si remittit p̄mo sa- lariū cū cōferit postea b̄ficiū. q̄ salariū erat s̄b cō- ditione z facta collatōe expirat obligatio. Secus si p̄missio fuisset pura z p̄petua. Sz panor. putat p̄mū dictū Mo. p̄cedē qū p̄lat̄ nō ducit ad cōfe- rendū b̄ficiū p̄ncipalit̄. p̄t̄ seruiciū t̄pale vel sp̄i- tuale p̄cipiendū. Sed q̄ ille meref̄ z cōsp̄ullua. z nō finalis sit p̄statio seruicij. bec Panor.

Quid autē si obsequiū ē pure sp̄uale qd̄ effz im- positū beneficio. R̄ndit Vl. tūc indubitant etiāz ex pacto p̄t̄ p̄ferri b̄ficiū: ita q̄ ille p̄mittat tale obsequiū. v̄p̄puta celebrādo talē z talez missam. eē de p̄ben. c. significatū. Silt fm̄ Mo. si alicui p̄ben- de vel b̄ficiū esset impositū onus. qd̄ q̄ bz teneat docere pueros. p̄t̄ fieri pactio. h̄ et alicui p̄bende sui nō est annexū hoc onus cū vacat: p̄t̄ imponi

hoc onus. Recipe autē canonicūz ex pacto symo- nia est fm̄ Mo. Itē fm̄ Gul. cūz duo sacerdotes debēt celebrare missam. v̄n̄ maiorē: alius minorē si ex cā cōdicunt ad inuicē q̄ v̄n̄ dicat missam que alteri tāgit z cōtra licitū ē: maxime ex cā: qū nullū p̄cium sine t̄pali merces inuenit. Itē fm̄ Ri. in. iij. nō est licitūz q̄ duo adulti baptizādi: hanc pa- ctionē int̄ se faciāt. Ego baptizo te: eo pacto: q̄ tu baptizes me. q̄ in talibz ois pactio z cōuētiō cessa- re d̄z. eē eo. tua. Dare etiāz ex pacto aliqd̄ p̄ factio: q̄uis sp̄uale. est illicitū. et si nō om̄i eo mō q̄z dare t̄pale. t̄n q̄z ex eo q̄ res emit a nō d̄no. est p̄ rōnem gr̄e. Dicere autē orabo p̄ vobis z rogo vos vt etiāz orētis p̄ me: in nullo ē rep̄hensibile. q̄ nō emittit vel vendit sp̄ituale cū nulla sit pactio.

De munere autē a manu qd̄ ē pecunia: large su- mendo pecuniā p̄ rebz mobilibz z imobilibz: que t̄pali possident. j. q. iij. totū. Mo. fm̄ & ur. in. iij. Adun̄ a manu aut ē tale z tantū q̄ plūm̄ incli- nare affectū ad collationē rei sp̄ualis. p̄ter ip̄m. z tunc p̄sumit symonia vel hoc tā par̄ est q̄ nō p̄su- mitur inclinare affectū ad collationē rei sp̄ualis. z tunc nō ē symonia. Et hoc quidē v̄z ē q̄ ad iudic- ium ecclesie q̄ de exterioribz iudicat. h̄ q̄ ad deum sp̄ est symonia. cū ip̄t̄ qd̄cunq̄ t̄pale q̄ntumcunq̄ etiā p̄uū dat sp̄uale. Ad iudicandū autē de symo- nia: cū dubitat. v̄z cūz q̄s corrupta mēte dederit munera fm̄ Dir. attēdenda s̄t p̄cipue q̄tuor: q̄ in istis versibz p̄tinent. Muneribz dandis: attēdas q̄tuor ista. Quis dans: q̄s ve petēs: q̄ res: q̄ causa petendi. Proverbum est. nec oia. nec oēs neq̄: ab oibz. q̄z valde inhumanū est a nemine recipere velle h̄ oia z ab oibz vilissimū. h̄ sculentūz z poculentūz qd̄ infra tridū cōsumi p̄t̄ recipi licz. extra de re- scriptis. c. statutuz. li. vj. Considerari d̄z p̄mo. qd̄ offerat. Itē q̄le offerat. Itē a q̄ det. s. an a paupe v̄l diuite. Itē ad qd̄ offerat. Itē q̄ intētiōne. Itē quantū. Itē qū. s. t̄ps donationis. An. s. instante necessitate vel als cōferat. Et fm̄ hoc p̄sumit pro z contra. extra eo. et si qd̄nes. Et p̄ter hoc habes an encenia inducāt symoniā. Mā attenta q̄ntita- te modica. z detur sine pacto z absq̄ corrupta intē- tiōne nō est symonia. Als in modico etiā p̄mittit symonia. j. q. j. indices. Tho. etiā in q̄libet. dicit in dispensatione sacroz vel alioz sp̄ualium. cūz aliq̄ recipiunt vt symonia emittit. tria sunt necessaria. Namū vt fiat ex cōcessione iur̄ diuini vel huma- ni vel saltē pie p̄suetudinis. Scdm̄. vt sit intētiō pia et nō corrupta. Terciū vt sit forma honesta. s. vt nō requirat ante p̄ij officij executionē ne pactū interuenire videat. h̄ impleto officio exigi possunt Sic iḡt̄ h̄ista tria cōueniant: secure archidiacon⁹ accipiat palafrenū. p̄ installatione abbatis. Nota etiā fm̄ Jo. de lig. z Inno. in. c. ad publicā. extra eo. q̄ si est consuetudo q̄ pro ordine vel alio sacro detur t̄n ante receptionē eius. nō valet immo est corruptela. etiā si longo t̄pe seruata est q̄ p̄ tali or- dine detur t̄n. nec p̄t̄ cōpelli ad soluendū. quia si gratis dedit non p̄iudicat nec nata est obligatio. Si autē nō gratis dedit. h̄ vigore consuetudinis. non valet. quia fuit corruptela. Sed si ex statuto:

Simonia. I.

vel consuetudine debet aliqd. p ordine vel alijs spi-
ritualibz post receptionē eoz: valer vt in consuetudi-
ne veneroz vbi qra oim mobilis monētis datur
epo. In britania vo dat tertia ps. Et pnt ad hoc
cogi. Ideo autē veneti dant hoc. qz nihil soluunt
p decima. De hmoi consuetudinibz vide s. Sepul-
tura. j. in pncipio. Itē nota qz ille q dat pbendam
vel aliud beneficiū pncipalit rōne consanguinitatis
vel ppter affectionē alicuius amicitie tpalis si quidē
attendit solū bonū tpale illius cui dat z nō alteri?
qzuis grauit peccet: nō tñ symoniā cōmittit. qz nō
vendit cū nil accipiat. Et si intēdit in hoc aliquod
bonū in seipm redūdans: sicut qz magnificet per
hoc. z nobilitet domus sua vel qz ipse in consangui-
neis sit fortior vel si hoc pacto vel intētionē benefi-
cium cōcedit vt beneficiat? faciat aliquā recōpen-
sationē tpalem sibi vel suis consanguineis. symo-
nia est fm Tbo.

¶ De pecunia symoniace recepta siue p ordine da-
to siue beneficio siue sepultura vel p ingressu mo-
nasterij vel p pntationē: q ad pōnos ecclesiarū vel
p mediationē vel ad hoc vt pcurat qz spūalia al-
teri? hmoi qd fieri debeat. Dic fm doc. qz talis pe-
cunia retineri nō pōt: nec etiā reddi d; illi q dedit
qz turpiter dedit. h d; dari illi ecclesie in cui? cōtu-
melia data est. et eo. de hoc. vnde si qz ordinat? est
nō hūis beneficiū: pecunia ab eo recepta symonia-
ce: d; dari ecclesie cathedrali. Si autē ordinat? ē ad
titulū alicuius ecclesie vel bñficii: illi ecclesie vel bñfi-
cio applicabit. fm Guil. z Vl. Si accepta ē pecu-
nia vel alia res p ecclesia vel bñficio illi ecclesie vel bñfi-
cio applicabit. nisi ecclesia esset in culpa qz illd tūc da-
bit pauperibz. ne ecclesia de malo reportet lucz. Et
hoc si totū collegium pñsisset symonie. Et si talis
trāsiret ad religionē: ex misericordia posset ei reddi vel
etiā si esset talis paup. vt nō sufficerēt sua vel etiā
si dedisset ex ignorātia fm Tho. Idē videt dicēdū
de pecunia symoniace recepta p alijs spūalibz. vt
scz def illi ecclesie in q cōmissa ē. ita tñ qz nō repor-
tet comodū q dedit. Si vo p ingressu monasterij
pecunia sit symoniace recepta. z capitulū fuit p-
iceps symonie. trāsibit sic ingressus ad aliud mo-
nasteriū simpli cū illa pecunia sibi restituta. Si so-
lus platus vel aliq z nō caplm. tūc trāsendo ad
aliud monasteriū: si est pfectus illud scdm mona-
steriū ad qd trāsibit hēbit vsufructū illoz bonoz
ipō viuente: mortuo autē libere reuertent ad pu-
mū monasteriū. qd videt hie locū in bis q nō con-
sumunt vel distrabunt vt sunt possessiones. Si
vo dispenset cum tali q remaneat in illo eodē mo-
nasterio. puto etiā q possit dispensari qz illa pecu-
nia symoniaca remaneat monasterio. Ita tamē si
possibile est qz illi q fuerūt in vicio nō habeāt vtili-
tatē vel etiā qn nō pōt pecunia symoniace recepta
comode applicari loco vbi vel in cui? cōtumeliam
data est. puta. qz in remotis pibus vel cū videreē
incōueniēs illa sibi dari vel cū ecclesie habereē qsi
p derelicta pauperibz pōt erogari.

¶ Vtrū ep̄s cū psecrat vel vilitat possit recipere pecu-
rationē. Rūdit Dir. qz moderatam pōt recipere. et
eo. cū sit. vbi dicunt Ber. Inno. z Hosti. qz ep̄s

hanc pcurationē nō recipit p aliquo sacro. quia
illud esset symoniaca: nec rōne laboris. qz ecclesia
posset esse in ciuitate. z tñ recipit licet nō laborez.
extra de censu. venerabili. Sed qz ista pcuratio p-
missa est a iure licet z alie pcuratōes. qz sunt rōne
vilitatōis. vñ nulla symoniā cōmittit. Et si ecclesia
ppter paupertatē pcurare nō possz ep̄m: p̄e suis sum-
ptibus ecclesia psecrabit. x. q. iij. cauendū.

¶ Vtrū tpalia possint dari p vita eterna vel pro
remissione peccatorū. Rūdit Dir. qz sic. Dañ. iij.
Peccata tua elemosinis redime.

¶ Vtrū tpalia possint dari p redimēda veratio-
ne in spūalibus. Rūdit panoz. in. c. dilectus filius.
extra. eo. cōp̄hendēdo totā materiā. qz aut queri-
mus in tpalibz aut in spūalibz. Primo casu licite
redimūt veratio tā pro iure q̄sito qz pro iure q̄redo
h recipiens pecuniā sic indebite tenet ad restōnēz
l. j. z. l. z general. ff. de calū. In spūalibz vo p iure
q̄rendo nō est licitū aliquid dare. etiā vt cesset in-
pedimentūz facti. qz ille videt ambitiosus dando
pecuniā. vt facilius illud acq̄rat. Et sic p̄prie loqui-
tur. c. matheus. extra. eo. Nec tunc p̄prie redimūt
veratio. sed datur vt facilius acquirat in spūale.
Pro iure autē q̄sito aut est in possessione illi iuris
z si molestet de facto. licitū est aliquid dare. vt in. d.
c. dilectus. licet recipiens teneat ad restōnē. Si vo
iuste verat. vt quia ep̄s vult eū iuste deponere vel
alius iuste accusare vel forte p̄tendit ius in benefi-
cio. z tunc veratio nō licet aliquid dare. qz non redi-
mitur tunc veratio facti. vt extra eo. nemo. Aut
nō est in possessione illius iuris tā cessit. z tūc vt
habeat possessionē etiā illicite detentā. nō licet ali-
quid dare. vt notat Inno. in. c. ad aures. extra. eo.
z tenet glo. xvj. q. vij. decimas. Nam possessio est
qd spūale. Unde est qz nō cadit in laici de p̄scrip-
cām. vel saltē est cōtra spūalibz. ppter administra-
tionē: que inde sequit. j. q. iij. si quis obiecerit. Pu-
to tñ si ppter p̄tentā aduersarij vel impotentiaz
sua nō posset illā defacili cōsequi apud superiores.
quia tunc vt euitet magnū p̄iudiciūz licite posset
dare pecuniā. Sicut in sili de absolutōe ab excoi-
catione obtinēda. de quo infra.

¶ Que symonia sit grauior. Rū. fm Vl. qz in mu-
nere a manu. quia mun? a manu magis p̄prie est
p̄cium qz ab alijs duabz. licet in omnibz cōmit-
tatur symonia.

¶ Vtrū liceat vendere sacra vasa. vestes. aquam
benedictā z hmoi. Rū. fm Vl. omnia sacra ordi-
nata ad aliquē effectū spūalem vendi non pnt.
vt aqua benedicta z hmoi p quā venialia dimit-
tunt. Sicut nec etiā rōe materie pōt vendi sacra
j. q. j. placuit. Sed illa qz p̄cipatiue sunt spūalia.
vt calix z hmoi. ante cōsecrationem simpli vendi
possunt. Post vo cōsecrationē alteri ecclesie etiam
vendi pnt in eadez forma. dūmō intentio referat
solum ad tpale z nō ad spūale. Alis symonia esset
fm ipsum Vl. Sed laico calix vendi non pōt nisi
platus. Idē fm Pe. de pal. nec p sacramentalibz
licitam est aliquid recipere. vt p benedictione ab-
batum vel abbatissarū vel vclatione virginum et
huiusmodi.

¶ Vtrū
tandi aq
si talis d
z p se ve
ma. si ill
vel saltē
¶ Vtrū
fm Tho.
cite in re
non ex co
glo. j. q. j.
non est lic
Et fm hoc
leuandum
sacrament
rum p̄bet
recipi poss
in. c. suam. et
si illa benedict
quid pen. Sec
quia nō solam
officio ecclesiasti
n. vt in capitulo
Eul. qz si sacer
cio nuptiarū nō
qz benedict mag
intendit vender
re sibi de potest
est symonia. Si
git summam qz
gens merito p̄t
dere voluerit.
¶ An autē p̄prie
cūma. Respon.
extra. eo. allegat glo.
dicit qz aut iste d
debet aliquid tribue
tre opia et quo credi
baptizari datur. p
hap. in. c. de p̄s. in
fm glo. in vno capitu
nos dicit qz hoc vltim
renta debet esse inter
in dicto capitulo dō
re baptizari a laico. qz
net. vt in. c. j. de sum.
penit opimones. Qu
benedictū. h potius iust
mate. quia nō debet q
viam eternā. iij. di. a
no. licet. Alij dicūt qz li
q̄stantē dimittere sim
benda. Et hoc intellig
votare. Et hoc calix p
p̄prie: qz illi cite recip
medietate: dicitur nec
vltimū medietatē illic
p̄prie. Secus tñ fm Tho.
p̄prie dicitur autē licite de
p̄prie. Quidā dicunt.

Utrū autē sacerdos possit vendere officiū por- tandi aquā benedictā p̄ parochiā. Dicit Guil. q̄ si talis h̄z p̄ p̄suetudine vt possit tale officiū retinē- re p̄ se vel aliu exercē r̄ p̄uctus recipere nō est symo- nia. si illud q̄dē cōmittat ad firmā. Alia symonia ē vel saltē turpe lucrū.

Utrū p̄ matrimonio liceat aliqd̄ recipere. Rñ. fm̄ Tho. q̄ licet matrimoniu sit vñū de sacris. li- cite tñ recipit r̄ datur pecunia absq̄ vicio symonie non ex eo q̄ in tali sacro nō conferat gr̄a. vt notat glo. j. q. j. quicquid. sed p̄pterea quia matrimoniu non est sacramentum solū. sed est nature officium. Et fm̄ hoc datur pecunia p̄ matrimonio ad sub- leuandum onus eius. et non inq̄ntum est ecclesie sacramentum. vñde et p̄o benedictione nuptia- rum p̄bibeatur aliquid exigi. licet sponse oblatum recipi possit. extra eo. cum in ecclesie. Et panormi. in. c. suam. extra eo. resp̄ndit glo. ibi. que dicit. q̄ si illa benedictio nō esset sacramentū q̄ possit ali- quid peti. Sed Panormi. dicit q̄ hoc est falsum. quia nō solum p̄ sacramētis h̄ etiā generaliter pro officio ecclesiastico exercendo. nō debet aliquid pe- ti. vt in capitulo ad nostrā. extra eo. Dicit tamen Guil. q̄ si sacerdos aliquis ad quē spectat benedi- ctio nuptiarū nō vult dare licentiā alteri sacerdoti q̄ benedicat nuptias nisi p̄ pecunia. si quidē non intendit vendere licentiā benedictionis. h̄ p̄inde re sibi de portione oblationū eum cōtingente. nō est symonia. Si tamen ex certa scientia maiorē exi- git summam q̄ p̄sumatur valere portio ei contin- gens. merito p̄sumi potest q̄ ipsam licentiā ven- dere voluerit.

An autē pro sacramēto baptismi possit dari pe- cunia. Respon. Panor. in capitulo. cū in ecclesie. extra eo. allegat glo. in. c. baptizandis. j. q. j. q̄ con- cludit. q̄ aut iste baptizandus est adultus. et non debet aliquid tribuere. h̄ potius baptismū dimit- tere. quia ex quo credit r̄ nō deficit. p̄ eo. quomin⁹ baptizetur. habetur p̄ baptizato. ar. c. debetur. de bap. r̄ in. c. ij. de pres. nō bap. Vel baptizet seipsuz fm̄ glo. in dicto capitulo baptizandis. Sed Pa- nor. dicit q̄ hoc vltimā parum p̄deset. quia diffe- rentia debet esse inter baptizantē et baptizatū. vt in dicto capitulo debetur. Itē dic q̄ poterit se face- re baptizari a laico. quia a quocunq̄ collatus sit. te- net. vt in. c. j. de sum. tri. Si vō est infans. tūc glo. ponit opimones. Quidā em̄ dicunt nihil esse tri- buendū. h̄ potius infantē dimittendū sine bap- tismate. quia nō debet q̄s peccare vt infans acq̄rat vitam eternā. r̄ iij. di. qd̄ ait Loth. r̄ ibi glo. r̄. xlvj. di. sicut. Alij dicūt q̄ licet nō debeat dari: tñ pot⁹ q̄ infantē dimittere sine bap- tismate: pecunia esset danda. Et hoc intellige qm̄ nō reperit aliqd̄ sciat baptizare. Et hoc casu putare q̄ licite possit dari pecunia: q̄ illicite recipiat. q̄ iste q̄ donat duct⁹ necessitate: donat: nec vt emat sp̄uale. h̄ potius vt tollat impedimentū illicite p̄stitū huic sacro. Nec Panor. Secus tñ fm̄ Ri. de alijs sacris: que sine periculo dānationis ex causa p̄nt omitti.

Quid autē licite detur pecunia pagano. vt se baptizet. Quidā dicunt. vt dicit glo. in. c. q̄ p̄o.

j. q. ij. q̄ licite pōt dari. Exemplo beati Siluestri q̄ bona temporalia paganis pollicebat. vt faceret se xp̄ianos. Alij cōtra. Sed panor. placet. q̄ aut. p̄t paupertatē pagani volunt venire ad fidē xp̄ianā. Et tunc licite posset eis pecunia p̄mitti. Nā mul- ti iudei diuitias maximas cōgregauerūt ex vira- ria p̄auitate. r̄ timentē venire ad fidē. quia oportet eos omnia mala ablata restituē. hoc casu licite pu- to posse pecuniā p̄mitti vt veniant ad fidē. Sed si non haberent. p̄positū veniendi ad fidem nisi ex cupiditate pecunie p̄misse: tunc puto opinionem contrariam p̄cedere. Et fm̄ p̄mū memb̄z arbi- tro: fecisse Siluestri. hec Panor. Similiter nec p̄ confirmatione. nec p̄o crismate. nec p̄o extrema unctione licet aliquid exigere. h̄ sponse oblata licite recipiunt. Eius em̄ oblatio nullam ingerit cul- pe maculam que nō ex ambientis p̄cessit petiti- one. j. q. ij. sicut. Et si in his r̄ in quibuscunq̄ alijs spiritualibus aliquid ex cōsuetudine exigat quasi p̄ciuz rei spiritualis cum intentione emendi vel vendendi: est symonia p̄cipue si ab initio exigat- tur. Sed si accipiatur quasi stipendium p̄ cōsue- tudine approbata non est symonia. Si tamē non sit ei intentio emendi vel vendendi. sed intentio referatur ad solam consuetudinis obseruantiam. Et p̄cipue quādo quis voluntarie soluit. Item pro eucharistie collatione nō licet aliquid exigere. vel ex pacto seu quasi p̄cium dare. j. questione. j. dictum.

Pro celebratione autē misse tanq̄ p̄cium nisi q̄ licitum est recipere vel dare. Sed fm̄ Ray. si sacer- dos tenetur celebrare. puta quia habens ecclesiāz vel beneficiūz officiare teneatur. tunc exigere ē sy- monia. j. questio. iij. vendentes. Si vō non teneat r̄ deficit ei sumptus. potest accipere. p̄ma questio- ne p̄ma. iudices. Nam et operas suas locare po- test siue ad diem siue ad annū. extra ne. pie. vi. su. c. vltimo. Sed si sumptus habet et ad hoc non te- netur. aut debet facere gratis. aut cessare. Alia fa- cere videtur ex auaricia. Et licet forte quādo non teneretur ad ista nō esset symonia. eo q̄ nō debet suis stipendijs militare: tamen turpe lucrum est. quando fit ex auaricia vel saltē habet speciem mali. Et in quolibet p̄dictorum intelligas q̄ ipse debet gratis cantare vel dicere missam. licet aliquid reci- piat pro sumptibus. Et idē intelligas de alijs offi- cijs diuinis. vt dictum est de missa. Lon. Tho. et Ri. in. iij. dicit. q̄ pro anniuersario dicendo non licet facere pactum de pecuniis danda. Si tamē ex deuotione ecclesie datur. eccl. sia tenetur. p̄ illis ce- lebriare p̄ quibus datur. fm̄ q̄ pro recepto benefi- cio magis se obligatam videt. Et seculares q̄ dant vel dimittunt certam quantitatem pecunie p̄ nul- lis: seu anniuersarijs: inuitentes mori patrie. q̄uis in huiusmodi ex simplicitate taliter loquantur ac si vellent emere: videtur q̄ pie sit interpretandum pactum eorum. s. q̄ dent per modum elemosine: tamen sunt admonendi de hoc. vt nō dent tanq̄ p̄ciam misse.

Utrū p̄ p̄nia seu cōfessione possit aliquid exigi. Dic q̄ nō. j. q. j. quicquid. Et sacerdotes q̄ audiunt

Bimonia. j.

Principaliter intendentes lucrum pecunie et si non petant: symonia committitur mentaliter. Si autem exigat aliter non auditur: committitur symonia etiam ab ecclesia puniendus d. c. q. pio. Sacerdos etiam qui non vult dare licentiam parochiano alteri consentendi nisi pro pecunia: committitur symonia secundum Ray.

An autem in absolutioe ab excoicatione vel suspensione vel interdico possit exigi pecunia sine vicio symonie. Dic q. si exigat pecunia quasi pena culpe peccantis pro qua fuit excoicatus vel suspensus vel interdictus. Factum quidem non est symonia cum nisi intentio sit corrupta. si si exigat tamen pro absolutioe symonia cum est secundum Tho. de. et Tho. Vide tamen glo. in. c. ad aures. ex eo. q. dicit q. excoicatio licet dare pecunia pro absoluteione: si iniuste absolutio sibi denegatur. q. tunc redimitur excoicationem suam. Sed Innocentius ibi et per. Ad. n. pro absoluteioe dicit aliquod speciale impedire. si dicit hinc recurrens ad superiorem. Jo. an. dicit q. aut ista iminet aliquod iudicium ex dilata absoluteioe. ut puta. q. speratur eligi vel dicitur eligi vel scriptio currit pro eis nisi agatur. Et tunc procedit opinio glo. ut dicatur potius redimere excoicationem. Aut non est tale periculum. Et tunc procedit opinio Innocentii. Et panor. ibi dicit q. hec opinio est sana et q. Et q. r. de alia. q. Statuto canonicum q. excoicatus soluat. x. libras. pro quibus mense q. steterit in excoicatione. nisi quod valeat tale statutum. Tho. dicit q. sic. q. non exigat hoc casu pecunia pro absoluteione. si pro contumacia. Panor. tamen psulit ut plus absoluteioe et postea cogat satisfacere secundum formam statuti.

An autem pro sacro ordinis possit exigi pecunia. Dic q. non. ex eo. c. j. ubi dicit. d. an. Nota tres personas que requirunt in ordinatioe. scilicet. Episcopus. minister et notarius. Et sicut principalis ordinatio dicitur esse gratuita: ita et omne accedens dicitur esse gratuitum. Et de episcopo dicitur q. si recipiat aliquod pro ordinatioe pro pactione. pactione vel exactione. j. q. ij. q. pio. quoniam si deest pecunia episcopo ne ordinetur symoniam: symonia est ex parte ipsius episcopi. sed non ex parte dantis. secundum Tan. Idem dicit panor. in. ca. cum in ecclesie. extra eo. de eo q. dat pecuniam episcopo vel symoniaci non conferat spiritualia q. symonia est ex parte recipientis. Minister autem in ordinatioe vel etiam archidiaconus qui habet examinare promouendos vel etiam ille qui notat promouendos vel ille qui respondet in scrutinio ordinandi secundum formam. c. j. de seru. vel ille qui legit euangelium. si cum sit ordinatio secundum Bonifacium. q. h. h. si recipiat pecuniam pro illo ministerio symoniam committeret.

Quid autem de notario. an possit aliquod pro suo labore recipere. Respondit panor. in. c. j. ex eo. post glo. et doc. q. aut notarius habet salarium de publico. puta ab episcopo et nihil dicitur exigere. Aut non habet salarium et tunc aut suum officium est adeo necessarium in ordinatioe ut nisi ipse scriberet: ordo non diceret rite collatus. Et tunc cum officium suum sit de preteritis ad ordines nihil potest exigere. Sed panor. dicit se non videre q. officium scriptoris possit esse tale q. necessario requiratur ad ordinem conferendum legitime. Et ideo simpliciter potest dici q. ex quo non habet salarium de publico: rite potest pecuniam pro labore suo exigere. Et istud capitulum voluit secundum Innocentium. tollere consuetudinem quondam locorum in quibus omnes officiales et ministri petebant pecuniam.

Item secundum Ray. q. non habens titulum rogat presbyterum ut presentet eum ad titulum ecclesie sue: promittens ei q. nunquam aliquid in ecclesia sua petet symoniam promittit. extra eo. per tuas.

Item pro actu. pro betandi non habet accipere pecuniam quasi pro. vii. et. pro bete veteris testamenti rarissime etiam sponte oblata recipiebatur ne vendere viderentur. pro betantiam. Et si recipiebatur aliqui ad sustentationem ipsorum recipiebant. j. q. i. iudices.

Item pro pauperibus non est danda elemosina pro ordine ab eis fienda tamen ex hoc quod intendat emere ordines eorum. si pro gemitu beneficiorum dicitur intendere. procurare alias pauperum. ad hoc q. gratis et ex charitate ad ordinem procedat secundum Tho. Sed si detur ex pacto pecunia pro psalterio dicendo: est expressa symonia secundum Tho. de pal. Non autem si daretur pro vigilando supra defunctum. si ratione laboris vigilie: esto q. ad vigilias sequere dicit psalterium aut alias ordines secundum Tho. Sed cum ordinatio est in ecclesia q. vadit ad tale horam tamen habeat ut est in distributionibus quotidianis. et aliquis vadit ad illam principaliter causa lucranda illud: symonia committitur mentaliter. si non eam q. ab ecclesia puniatur. cum nulla pactione intercedat. ex eo. tua. secundum Archidiaconum. Non tamen restituere tenetur pecuniam illam.

Item pro predicacione non habet recipere pecuniam. si licet predicanti victum accipere secundum Tho. et Tho. de pal. vii. ille qui predicat principaliter hac intentione ut habeat pecuniam vel laudem vel fauorem popularum: symonia mentaliter committit. j. q. iij. non solum. Sed si pro hoc pascit symoniam est q. pro ecclesia potest puniri. Dicit etiam Tho. in quolibet. q. cum aliquis pretendens religionem siue sanctitatem petat a sacerdotibus q. petent eis pecuniam in parochia sua. Ita q. sacerdos habeat inde certam partem. Si in hoc intuentur pactum: symonia committitur. ipse sacerdos. q. persuasio sacerdotis spiritualis est. et creditur ei eo q. est sacerdos. Et tamen sacerdos q. religiosi tenent de symonia.

Item pro usu spiritualis preteritis seu preteritis non habet aliquod accipere. cum enim ille cui promittitur spiritualis preteritis ex officio obligetur ad usum preteritis sibi commissi in spirituali dispensatione. et etiam pro sua sustentatione statuta stipendia habeat ex redditibus ecclesiasticis. si aliquid acciperet pro usu huius preteritis non intelligeret locare opas suas quod ex officio suscepti debito dicitur impendere si vendere intelligeret ipsum spirituali usum gratie. et sic esset symonia secundum Tho. vii. non licet aliquod accipere pro quocumque dispensatione. Nec etiam pro hoc q. committit vires suas nec pro correctione facienda. nec pro cessando a correctione. nec pro minus puniendo peccatum. nec pro crimine celando iudici ecclesiastico: nec pro purgando reo nec pro visitando. Quis procurator non liceat visitari recipere et dedicati. nec ut minus digne reconciliet penitentem vel ut digne penitentem repellat. In omnibus his committitur symonia ex parte dantis et recipientis: si fuit ex aliquo temporali. sed pecunia preteritis vel obsequiis secundum Tho. et Tho. de pal. et extra eo. nemo. Dare autem aliquid suspicioni ut seruet iusticiam in causa spirituali et in iurisdictione ecclesiastica secundum Tho. de pal. et Ray. symonia est. Et ideo est dicendum secundum Bonifacium. si agatur super temporalibus et personis iudicibus sit ecclesiastica que ratione ecclesiastice iurisdic-

xy. q. vj. illud. Quinto nō fm Inno. q. cū locatio sit ultra tps vite locatis. Siquidē sit facta noie ecclesie z vnus successor tenet ad illā. et de sol. c. j. Si autē locatio facta ē noie ipsi? cui? est ecclesia z non intēdebat ecclesia obligare: nō tenet successor. Sz si pductor siue emptor iā aliqd soluit tūc fm Ho. tenet successor: hie ratū in qntū pecunia versa est in utilitatē ecclesie. Sexto nō. q. lz rector eccleie possit qñq; cā locare ultra tps vite: nunq; tñ canonicus pōt ultra vitā locare pbendā suā. Septimo nota. q. si cleric? vel religiosus vendat oblatum panē in altari a populo vel cerā vel alia sibi data elemosynaliter. vt fruct? decimar? nō ē symonia. qz spūalia nō sunt: nec in aliq; peccat fm Archi. Panē autē benedictū vendē esset symoniaci z multo magis ius recipiendi decimas qz spūale est.

Symonia. iij. circa funera.

An p exequijs defunctor? aliqd recipi possit. vide s. Sepultura pmo.

Quid si apud ecclesiam sint diuersa cymiteria z taret p quāta pecunia qs ponat in tali cymiterio. Rñ. fm Ho. symonia ē. extra eo. audiuimus. Et eodē mō si p pecunia crux spālis portet ad funus d. c. andiumus. Idē dicit.

Quid si clerici cōsueuerūt hie lectū vel pannos equū vel hmoi de moniēte. z aut portationez faciūt pactū de redimēdo. Rñ. fm Ho. qz bec tpaia sicutū est. Sz si nolent sepelire corpus nisi fieret cū cautio de redimēdo talia: symonia ē. Sz in talibz pūis sepeliat corpus. z postea agat p heredes. extra eo. ad apostolicam.

Quid de pcessiōibz qz faciūt aliq; ecclesie collegiate in exequijs mortuor? data vel promissa aliq; pecunia: siue qñq; re tpaia. als nō facturi. Rñ. fm Ray. Si tenent ad hmoi ex officio: sic exigere aliqd symonia ē. j. q. iij. vendētes. Si vō nō tenēt z defiat sumptus: tunc nō est symonia.

Utrū liceat statuere vt pcessio fiat p pecunia. Rñ. fm Ray. Si statutū fiat p verba affirmatiua. puta. Quicq; relinqrit collegio. x. habeat pcessiōē. z als ad eā nō tenet nō ē symonia. Si autē statutū fiat p verba negatiua vt q nulli fiat pcessio nisi reliqrit tātū: symonia est. qz tollit officii pietatis. Lon. Tho. z Vl.

Symonia. v. Quo ad religionem.

Quid fiet qñ in aliq; religione aliq; ingressi sē p symoniam. Rñ. fm Tho. z Ray. Si symonia fuit cōmissa scientibz ipsiis q; re cepti sūt: de suo monasterio debēt expelli sine spe restitutionis. z ad agendū ppetuā pñiam ad locuz artoris regule reduci. et eo. qm. Et si nō inueniūt artoris regula. debēt mutari in aliud monasteriuz eiusdē regule. Et si nō pōt comode fieri: fiat ad tps z postea recipiāt de nouo. Si autē symonia fuit cōmissa ipsiis igno:antibz sufficit q; renūcent loco: z postea poterunt de nouo recipi: mutatis tñ pñis pñionibz locis. extra eo. ex insinuatōe. Et intelligūt Ray. z Guil. q. p dicit? rigo: seruadus ē etiā in occultis symonijs z in foro pñiali. lz nō cōstet de cr-

mine p inq̄sitionē vel in forma iudicij. ar. d. c. qm. qd̄ nihil loquit de inq̄sitorē vel accusatorē. Intelli-ge tñ occultā symoniā nec mētalē tñ. q; p solā penitentiā purgat. h ad extra pcedentē. i. p pactonez. vel cōuētionē vel aliud sile. z si alijs psonis sit occultū. cū talibz etiā fm Ray. pōt dici q; in fauorez religionis ep̄s pōt dispētare z in ordine z in loco. Silt pōt dispētare caplm vel plat? coz. dū tñ ipsi ū fuerint pncipes symonie. qz cū ex hoc sint puniē di: ū debet ex eodē facto puilegiū obtinē. Immo. vident amisisse prātē talē recipiēdi. Tales autē q; sic cōmiserūt symoniā in hmoi z pncipes ei? z cor sanguinei q; dant dotes incurrit excoicatioē fm extrana. Urbani. nec absolui pñt nisi a papa. Dic tñ Archi. flo. se audiuisse q; Martinus. v. habuit dice q; nō volebat has psonas incurrē has censuras. p̄t dotes q; dant monialibz. p ingressu monasterioz. Et ido notandū q; p ingressu religionis monachor? seu monialū nō licet aliqd exigere vel accipere qñ pñiū. Spōte tñ oblata q̄ntacūq; sint. nō inueniēte aliq; corrupta intētionē: lz accipere. Et in hoc oēs doc. cōcor. Licet tñ est fm Tho. ppter deuotionē: quā qs offit ad monasteriuz: largas elemosynas facē. vt facti? in monasterio recipiāt. Sic licitū ē cōuerso aliquē puocare ad deuotōez monasterij per tpaia bñficia vt ex hoc inclinet ad monasterij ingressū. bec Tho. Qd̄ ē intelligēdū ita tñ q; illd̄ tpaie qd̄ dat: nō sit pncipale motiū. p̄t qd̄ cōcedat vel q̄rat religionis ingressus. q; tunc esset symonia. Sz si monasteriū ē tenue ita q; non sufficiat suis. an possit hū intētio a religiosis illis recipiēdi tpaia. Quidā dicūt vt Vl. q; in tali casu oblati spūalibz q̄tis: pñt hie intētionē recipiēdi tpaia ab ingrediēte. p sustentatōe vite ipsius z pñt etiā pacificā dēminatā summā tpaialū. Et qd̄ vidēt dū ex. d. c. qm. Ibi s̄ p̄textu paup̄tat? intelligit fm Ray. cū hoc fiebat in fraude. Et p declaratōe p̄dictor? ponent due cōclusiones q; cōiter eliciunt a doc. Prima q; nulla pactio de tpaialibz d̄z interuenire etiā si monasteriū sit tenue. Hoc etiā voluit panor. in. c. nō satis. ex eo. vbi dat theoricā cōficiendi in s̄m qñ aliq; puella recipit i monialē. vt n̄ dēt aliqd ex pacto. h postea ex deuotōe sua ip̄a offerat aliqd monasterio vel p̄. Scda cōclusio. q; si monasteriū ē abundāns: null? eē d̄z tractat? de tpaialibus i receptōe. Et hoc ē p̄ cōem abusione. q; q̄to monasteriū ē abundāns: t̄to plus volūt maiores dotes. Sponte tñ oblata pñt recipere. Et si quidem haberēt intētionē ad tpaia pncipalr. nulla tñ inueniēte pactōe vel cōuētiōe seu exactōe fm Ray. est symonia mētalē q; p solā pñiam abolet. nec incurrit penas ecclesiasticas. q; si puella q̄tis ē recepta z p̄ntes p̄ receptionē nil volūt dare monasterio cū tñ sit tenue. dic Ho. q; moniales pñt agē p̄ patrē p alimētis filie vel si p̄ ē mortu? pñt ad p̄tē sue hēditatis agē. vt in autē. de san. epi. §. nullam col. ix. nec pōt p̄uari legitima p ingressu religiois: nisi ipsa iuri suo renūciasset. Si autē nullū fiat pactum. h taxatū est q̄ntū ingrediens debeat dare p ingressu. z fm hoc datur: symoniaci est et reprobatū talis taxatio fm Ho. Idem si fiat pactum

Simonia. vi.

de seruanda consuetudine. extra eo. veniens. Ides
si gratis recipiatur et postea compellat ad seruandam
consuetudinem. extra eo. Jacobi. Hoc tñ fm
quosdam intelligit qñ cõpellit ab ipsis recipientibus
quibus nihil dandũ est qñ requirunt in debitũ. Per
superiore tñ bene possit cõpelli ad obseruantia lau-
dabilis consuetudinis.

¶ Si qñ seruit religiosis p̄p̄. p̄missionẽ sibi factã
scz q̄ p̄ certũ tps recipiet ad religionẽ. alis nõ reci-
piendũ symonia vtraq; ps cõmittit. j. q. ij. q̄ pio.

¶ Si recipientes expr̄munt cõditionẽ de aliq̄ dãdo
et recipiendus timẽs repelli si dicitur tacet. p̄ponens
tñ in m̄te nihil dare fm̄. Ingressus symonia
cus reputat. qz taciturnitas h̄i p̄ p̄sensu. ex q̄ non
p̄ditur illicitate p̄actioni. de re. iur. q̄ tacet. in. vj.

¶ Itẽ cũ timẽs nõ recipi dicit abbati. si vellet me
recipe dare vobis oĩa bona mea. et sic habito sup
hoc cõsilio: abbas cũ cõuentu recipit eũ fm̄. Ingressus
symonia est: saltẽ ex pte offerentis: etiã si nõ intuitu
p̄missionis ẽ receptũ fm̄. Lan. Lon. Mo. et Ber.
nec ibi p̄t remanere nisi secum dispenset tenet tñ
ad aliud monasteriũ trãfire. si religioni se obligasset
Sed si talis hoc simplr diceret. nõ intẽdens p̄ tpa
lia accipe ingressum religionis h̄ declarare inten-
tionẽ suã. s. q̄ intẽdit trãfire cũ bonis suis et reci-
pientes etiã ad bona t̄palia p̄ncipalit nõ respiciunt
in foro p̄nie nõ video q̄re sit symoniacus. Et si in
foro causaz. hec Archi. flo.

¶ Itẽ si qñ pcurat q̄ filius alicui recipiat in mona-
steriũ nõ facta aliq̄ cõuentione. et post receptionem
talis q̄ pcurat sollicitat patrẽ illius vt cõferat aliq̄
monasterio fm̄. Ingressus symonia qñ ille non
pcurasset alit illũ recipi nisi qz sperabat illũ aliq̄d
daturũ monasterio vel si tñc hoc nõ sperauit. tñ pe-
nit aliq̄d dari monasterio. p̄ receptione ipsi. Sed
si nõ ex hoc. h̄ alis sollicitat eũ qz sit deuotus mona-
sterio sicut dz esse ex deuotione et dilectione orta ex
receptõ filij cõferat monasterio nõ ẽ symonia.

¶ Itẽ monachi q̄ dant aliq̄d abbati vel ep̄o p̄o-
prioatibus fm̄. Ingressus symonia ẽ. Itẽ si p̄ receptõ alicui p̄o-
natur cõditio seu pactio ex vtraq; pte ingrediẽtis
ad religionẽ et recipientis de aliq̄ dando. h̄ anteq̄
recipiat vel acceptet vtraq; ps reuocat cõditionez
et sic gratis recipit fm̄. Ingressus symonia. dũ tñ
nõ sit corrupta intentio qz nõ obstãte reuocatione
p̄ncipalit de ingressus intuitu t̄paliũ. qz tñc esset
symonia. h̄ m̄talis tñ. Si autẽ iã receptus ẽ ante
reuocationẽ ipso facto ẽ indignus ipso monasterio:
qz est symoniacus ingressus. Itẽ si qñ p̄mittat ali-
cui qz post bienniu recipiet si tñ interim didicerit
talẽ artẽ vel steterit in scholis. Et sic recipiat tunc
et nõ ante fm̄. Ingressus symonia. qz p̄inde est ac si
diceret inducẽ te si interim reddideris te idoneuz
ad addiscendũ tale qd. Puta si haberet intencionẽ
ad lucrũ t̄pale alicuius artis de q̄ pactũ fuit. qz discat
esset symonia. s. munus ab obsequio.

¶ Itẽ si qñ seruit in ecclesia vel hospitali. puta. ad
pullandũ cãpanã: facienduz matriculã et h̄mõ. p̄
pecunia. si quidẽ tali officio sit annexũ in sp̄iale.

est symonia fm̄. Ray. Secus si nõ est annexũ in
sp̄iale. Sz ibi posset esse turpe lucrũ qñ videlicet
nõ est cõsuetũ talia vendere vel emere. Sed si con-
suetudo habeat talia locare et h̄mõ p̄t fieri. viij.
q. iij. cõquestus.

¶ Quid de fraternitatibus in quibus statutũ est qz
nullus recipiat nisi p̄mittat vel iuret se daturũ tãtũ
ãnuatim. Ray. qz cũ h̄mõ cõfraternitates nõ p̄nt
vere dici qz sunt religiones h̄ qdã p̄gregatõnes ad
benefaciendũ: nõ h̄z ibi locũ symonia qñ potius si
datio t̄paliũ ab eis imponit. p̄ elemosinis facien-
dis captiuus et h̄mõ laudabile ẽ et tales cõfraterni-
tates bone st. xlij. di. si qñ despiciat. Et sicut si oz qz se
mel in ãno vel m̄se cõueniat ad tractandũ de salu-
te aie et de agẽdis et p̄ hoc fiunt exp̄se iustũ ẽ vt
ponat in se aliquis qñtitate. Itẽ tale statutũ videt
liciti. Tñ ad oẽm ambiguitatẽ tollẽdã fm̄. Ingressus
tutus esset qz h̄mõ statuta fieret sub forma affir-
mativa. puta. si qñ dederit tãtũ recipiat i fratre. et
nõ p̄ verba benefactoris. s. qñ nõ dederit tantũ nõ reci-
piatur. Sedm̄ aut Ray. iuramentũ in h̄mõ non
apponat p̄pter piculum p̄niũ.

Simonia. vi. De pena et dispõ- satione.

¶ Que sit pena eius q̄ symoniace ordi-
natus ẽ. Ray. fm̄. Ray. nõ recipit execu-
tionẽ et ip̄o iure suspẽsus q̄ ad se et q̄ ad alios etiã
si occultũ sit. ex eo. tanta. Et nõ solum est suspẽsus
ab ordine quẽ symoniace recepit h̄ etiã ab actibus
oim̄ aliorũ fm̄. Idem Inno. et addit qz etiã in
t̄paliũ et p̄ p̄ns p̄dit administratõnẽ. lxxij. di. eos
Itẽ dz p̄niũ depositõnẽ et infamia. si de crimine
p̄stiterit. ex de accu. in q̄ntõis. Itẽ si p̄t recipere pecu-
niã quã dedit eo qz turpẽ dedit. xiiij. q. v. nõ sane.

¶ Que sit pena eius q̄ ordinẽ vel beneficiũ contulit
symoniace et ei q̄ fuit mediator. Ray. fm̄. Ray. si ẽ
manifestũ ip̄o iure suspẽsus ẽ etiã q̄ ad alios. ex eo.
accusatũ. Si v̄o ẽ occultũ suspẽsus est q̄ ad se tñ.
sicut et q̄libet criminofus. ex eo. et si qñones.

¶ Que est pena eius q̄ recipit simplex beneficium
symoniace. Ray. fm̄. Ray. In p̄niũ est suspẽsus
eo nõ vt dictũ est s. primo. s. Itẽ tenet renũcia-
re beneficio et restituere om̄s fructus p̄ceptos. et q̄
percipi potuissent. xiiij. q. vj. si res. et de resti. spo. c.
grauis. nisi illos qñ expendisset in utilitatẽ ecclesie
Itã et qui dep̄dandi aie accessit ad negocia mea:
h̄z actionẽ p̄ me. Et h̄ nõ habeat id qd sibi abest
tñ h̄z in id in q̄ ego locupletior factus sum. vt. ff. de
ne. ge. l. si pupilli. s. h̄ et si qñ. Et eodẽ modo tenet
ad restitutionẽ ille q̄ nõ cõmisit symoniã. tñ alius
p̄ eo scienter cõsentiente cõmisit vel si p̄us ignorauit
et postea qñ sciuit nõ statim renũciauit. talis tñ
de illis fructibus nõ tenetur quos p̄cepit q̄diu fuit
bone fidei possessor. qz et iã cõsumpti sunt. h̄ de ex-
tantibus tenetur. l. de rei ven. l. certũ. Lon. Hof.
Mo. et Tbo. Itẽ qñis symoniacus in beneficio
si occultũ est nõ sit suspẽsus ip̄o iure. h̄ suspẽdit
dus. j. q. iij. c. ij. et. iij. Tñ rõẽ illi? beneficiũ symo-
niace quesitũ. nõ ministrabit sine pctõ. nec sp̄ialitẽ
nec t̄pali. Sz si notoriũ ẽ ip̄o facto ẽ suspẽsus ab
actibus oim̄ ordinuz. et ab administratione t̄paliũ. vt

Inno. dicit vt dictum est s. in. j. S.

Que sit pena eius q recipit beneficium cu cura vel dignitate symoniae. Rñ. fm Hoff. pter penas nūc dictas. Idem iudiciū est d eo sicut de illo q recipit symoniae ordinē. q suspensus est. z q ad se z q ad alios. Cum q executōez nō hēat: qd agit saltem de illo officio: suspensus agit z animas decipit. extra d elec. dudum. el. ij.

Quid si ipm monasteriū vel ecclia fuit in culpa. vt si aliq̄s dedit pecuniam monasterio vt recipiat. Rñ. fm Ber. ei dz restitui vt cū ea aliqd monasterium intraret: ne sit onerosus scdo monasterio nec ecclia vel monasteriū cum tali fraude dz eē in lucro. nec ex eodem facto dz p̄seq̄ penaz z p̄mūm ff. de ne. ge. l. siue hereditaria.

Quid si q̄s dedit pecuniaz p bñdo ordine. Rñ. fm Guil. si ipse nō hēbat beneficiū eccliaſticū. dz illa pecunia cedere illi ecclē cathedrālī in cui⁹ ignominiam data est. Si vō hēbat titulū alie⁹ beneficij ad quem debebat gratis ordinari: illi beneficio restituenda est.

Quis possit dispensare cū ordinatis symoniae. Rñ. fm Ray. Si crimen p̄petratū est nescientibz ordinatis: tunc postq̄ simplr̄ renūciauerit in executione ordinis p̄t ep̄s dispensare. eē eo. de symoniae. nisi pecunia fuisse ipsi ep̄o data: tūc nō potest dispensare. p̄t turpitudinem suaz: h̄ papa. j. q. j. erga. Posset aut̄ successor illi⁹ vel alius ordinari⁹ vt pote si h̄ret dōmiciliū vel beneficiū in alio ep̄atu vel etiam archiep̄us q̄ etiam in hoc casu posset dispensare fm Ray. Sitr̄ cū illo q̄ scienter suscepit ordinem symoniae: nō tñ mīstrat. possit ep̄us dispensare in ordinibz rite ante susceptis. non autez in illo quem symoniae suscepit. nec etiam q̄ recipiat alios ordines ante dispensatōz: qz p̄mot⁹ eēt p̄ saltum. Lancoz. Albi.

Quis p̄t dispensare cum illis q̄ recipiunt simplex beneficiū p symoniā. Rñ. fm Ray. Si ignorantibz ipsis factū est. p̄t ep̄s dispensare. vt etiam de nouo p̄ferat̄ eis idem beneficiū. postq̄ ei pure ac simplr̄ renūciauerint. eē e. de symoniae. Hoc aut̄ intellige: si etiaz ep̄us ignorauerit. naz si sciēt p̄tulisset: nō ipse. h̄ supior: possit dispensare. Si vō beneficiatis scientibz. solus papa p̄t. eē e. de regulatibz. idē Tho. z Vl. z fm Guil. intelligit̄ hoc. qz cū talibz nō possit dispensari nisi p papaz. nec in isto beneficio. nec in alio si remanēt in seculo. Lancoz. Lan. z Ho.

In multis casibz symonie p̄t ep̄us dispensare post lēimaz p̄niam. P̄mo. cū illo q̄ beneficiū vel etiā ordinē p̄tulit symonice. vel q̄ fuit mediator: symonie dum tñ sit occultū. Item cū eo q̄ inposuit p̄ces carnales. etiaz p nō digno. nulla tñ inueniente p̄ditōe vel pacto. z hoc p̄t si ipse ep̄us ab hoc pacto sit imunis. Alioq̄n metropolitan⁹. Intelligit̄ fm Guil. qñ talia de p̄suetudine p̄petrūt ei. Itē p̄t ep̄s dispensare in symonia q̄ p̄mittit̄ circa exequas defunctorū. Itē in p̄feratōe cimiterij z sacrorum vasoz. In benedictōe vestij. In bñdictione criminatis. aq̄ bñdicte vel salis. aut panis bñdicti. In benedictōibz nubentij. In oibz his ep̄s nō ē

p̄hibet. iō p̄t. ar de sen. ex. nup. z addit̄ fm Ray. qz ep̄s p̄t etiam cū illo disp̄sare: q̄ ordinē symoniae recepit. z nō mīstrat in rite an̄ susceptis. Itēz cū eo q̄ recepit symonice beneficiū postq̄ resignauit in executōe ordinū. Et fm glo. ei⁹ tā susceptoz ante bñficiū q̄ post. nō at vt recipiat nouos ordines. nisi forte intreret religionē: z symonia eēt occulta sec⁹ si manifesta. Est at̄ occulta symonia: de q̄ non p̄stat p̄niaz vel p̄fessionē in iudicio factaz. Aut p̄ rei euidētiaz q̄ nulla: possit tergiversatōe celari fm d. glo. Inno. et dicit̄ qz symoniaci in benedictōibz h̄mōi si occultū s̄: h̄ sint suspensi q̄ ad se: sic alij criminosi. tñ p̄ p̄niaz licite celebrāt. h̄ bñficiū qd symonice h̄tum ē: retineri nullo mō p̄t.

Quid si aliq̄s credit p̄babit̄ sibi eē collatū bñficiū vel ordinē. p̄t obsequia. vt p̄t p̄ces carnales. a se vel ab alio inpositas. Rñ. fm Ray. si al̄s erat idign⁹ dz resignare: qz p̄ces succedūt loco p̄cij. Si vō dign⁹ est: nō tenet. h̄ sufficit penitere de mala intentione. eē eo. c. fi.

Utr̄ ep̄s possit dispensare cū eo q̄ est symoniacus in dignitate. Rñ. fm Inno. eē eo. nobis. qz nō Inno. etiā cū nullo symoniaci sciēt̄ p̄t ep̄s dispensare qz p̄moueri possit ad dignitatē etiaz p̄ q̄ nō fecerat symoniaz. j. q. j. erga.

Utr̄ ep̄s possit disp̄sare cū electo symoniae qz postea eligat̄. Rñ. si electio reprobatā ē. p̄t symoniac⁹: et quā elect⁹ igr̄auit. nec postea ratū h̄uit: nihilomin⁹ nō p̄t ep̄us illavice disp̄sare. sec⁹ de simplici bñficio. qd nō ē dignitas: si igr̄ant recipiat. qz p̄ resignatōz ep̄s disp̄sare p̄t: vt ei p̄ferat̄: eē d elec. si alie⁹. Circa tñ h̄c māz symoniē multa inouata s̄ p̄ multas etiā. s. martini. v. q̄ incipit. Adulte. Itē in alia Eugēnij. iij. q̄ incipit. Cū detestabile. z in alia Pauli. ij. q̄ incipit. z si dñici gregis. q̄ vlt̄ censuras ibi positas. p̄hibet ne aliq̄s p̄fessor: p̄ q̄cunqz gr̄as v̄bo vel scripto p̄cessas. vel p̄cedēdas audeat quēq̄ absoluerit irretitū dicta symonia sup ordinibz vel beneficijs afflicandis in curia vel eē p̄tra. vel ēt irretitū in aliq̄bz casibz p̄sentis in p̄cessu curie p̄terq̄ in mortis articulo. z tunc iuxta modū q̄ p̄tinet̄ in dicto p̄cessu.

Sz qd de t̄aris q̄ solunt̄ in curia. an p̄mittat̄ symonia. Rñ. fm archi. f. qz in soluēdo annatā seu p̄mos fruct⁹ p̄ bñficijs q̄ p̄ferunt̄ in curia p̄ faciēdo alias exp̄ctas. p bull̄ expedicōis vel disp̄sationū vel aliaz gr̄az: nō iudicat̄ factū in se symoniacū. qz nō p̄ modū app̄ciatōis ordiatū ē dari. h̄ p̄ modū subuentōis curie. Iustū ē enī vt qz p̄ tota ecclā laborāt: ab ecclijs sustentent̄. Et sitr̄ papa nō p̄mitteret symoniā si alicui ep̄atū vel aliud beneficiū cū hoc onere daret: vt annuatī daret de redditibz alicui p̄sone. vlt̄ loco certā p̄tē p̄ suis necessitatibz fm Tho. facit ad hoc p̄suetudo antiq̄ romane curie vbi fuerūt multi p̄ōfices z cardinales laudabilis vite. z nō mediocris scie. Itē dādo pecuniā p bullis p̄ficiendis p̄ bñficijs vel alijs q̄t̄is obtētis. fm taratōz factā ab his ad q̄s spectat. nō iudicat̄ symonia. qz nō dat̄ p sp̄ualibz cū iaz obtena sint h̄. p la boze scriptoz cū nō sint a curia alr̄ salariati. nec ē p̄ caplm̄ sic ep̄m. j. q. ij. qz illud intelligit̄ qñ notari⁹

Societas

vel scriptor est salariatus sufficienter. vel etiam cum scriptura opaf ad ordinem vel beneficiu recipiend. Aliis sine ea non habitur. hoc aut nihil ad hoc opaf quam obtentum est.

Sed de epis q in collatibz beneficior ad eos spectantiu petunt et certa taxa pfecta. vel statutaz. Rñ. si hnt sufficientes reddit. vt decet nō fm pōp. h fm exigētia sui stat. vivere possunt. nō excusant a symonia. j. q. iij. ex multis. vbi aut nō sufficientes reddit. vident posse excusari dictas taxas recipiēdo. ita tñ q ipf hoc nō dent beneficia. nec aliquaz pactiōem faciant vel puentōz. ar. j. q. iij. q. pio. Sz post collatōez factam idonee psonē pnt petere. ad fuandum pfectudines laudabiles.

Societas. Pone qd mittit pecuniam bonafide alteri vt inde lucret. et hēat inde pte de lucro. vt liceat. Rñ. fm alex. de alex. q. pmissio pecunie fieri p̄t duobz mōis. vno mō q fit trāssatio pecunie siue rei pmissa i toto vel i pte i dñū illi. cui pmittit. et p pecunia sic pmissa nō lz aliqd spare sic nō lz aliqd spare p re alteri. Secō mō fit pmissio pecunie vel alteri rei. ita q nō trāsserit dñū: h remanet tota res pmissa i dñū pmittētis. et hoc mō cōmittēs p̄t sperare lucz sicut de re sua. Et p̄tis qd accēdit sōri sic rei. p̄t iusto titulo possidet. Nec est ille de mutuo et comodato. q in mutuo pecunia stat in piculo illi q accepit. nō sic in pecunia comodata q stat in piculo comodātis. Et iō p̄t licite spare lucz ex pecunia. oz aut q pecunia tota sit comodata. q si p̄m eēt comodata. et p̄m mutuata posset eē ibi vicium vsure. Si enī aliq̄s pmittit alicui. L. ita q medietatē ei mutuet. et aliam medietatem suo retineat dñio: ita q ille cui pmittit debeat de illis negociari ad lucz. Dico q h mōi lucz hz vicium vsure. q spat nō solū ex re pmissa: h etiam mutua ta lucz. Et iō ex mutui adiectione generat vicium in toto p̄ctū.

Secō q̄o. quō in pmissione talis pecunie pmittat vsura. Rñ. fm Ri. in. iij. di. xv. ar. v. q. v. q. h p̄tigit q̄dupl. P̄tio. qñ capitale et lucz ponit sub certitudine. Secō. qñ capitale ponit sub certitudine. et lucz sub fortuna. Quarto. qñ vtrūqz ponit sub dubio. Primus tribz modis. accipiens vltra sortem: tenet ad restōem: qz p̄ctus sunt vsurarij siue directe siue indirecte siue implicite siue explicitate. Et qz d̄tercio mō nō est ita clar. sic de p̄mo et de secō. iō. p̄bo qd dictū est p. c. fi. et eod. vbi dī. Nauiganti vel eūti ad nūdinaz: certaz mutans pecunie q̄ntitatē. p eo q suscipit in se piculū receptū: aliqd vltra sortem: vsurarij est censendus. qz nisi fuerit culpa vel negligentia illi q accepit. raro accidit q pecunia quaz mutuo accepit peat. vñ ille q in isto casu dat mutuo pecuniam. hz in fauorē suum illud qd accidit sepe. nec hz p̄ se nisi illud qd accidit raro. Quarto mō accipiens vltra sortē aliqd restituerē non tenet. qz rōne verisimilis dubij p̄ctus h mōi excusat. d. c. fi.

Tercio q̄o. qe modis variat p̄ctus societatis: Rñ. fm Alex. de alex. q. tripl. Aliqu. n. vñ p̄dit

tñ pecuniam. et alē opam eo: pale. Aliqu. vñ p̄t ponit pecuniam et opam. et alē pecuniam vel opam tñ. Aliqu. ambo ponit in societate pecuniam et opam. et in oibz suanda est eq̄tas: ne aliqd fiat in fraudē vsuraz.

Et ex p̄dictis p̄t patere de. q. j. scripta. et erit. q. q̄ta in ordine. Quid d̄ bis q tradit mercatori. L. ducatos. eisdez oīno reddendos. et si inde lucrat fuerit: tantū teneat dare de lucro vel det eis q̄ntū eidē placuerit. Si vō nihil lucrat fuerit. nihil eis dare teneat nisi tñ capitale. Rñ. fm Bal. in. l. j. L. p socio. q ille p̄ctus sapit vsurariā p̄uitatem. Et iō q̄cqd capiūt de lucro minuit sortem. Non enī est ista societas: nec ex forma p̄ctus nec ex natura. Et forma nō. qz est p̄ctus mutui. ex natura nō qz est p̄ natura societatis q vñ hēat caput saluū et alius fractum. vt. ff. e. l. mutuis. Et iō illud qd se gū et notat in. c. p vras. de do. inf. vñ et vro. d̄z intelligi qñ pecunia dat ad ptem lucri et dāni: qz cōtract. tñ ē licit. Jo. tñ an. vt recitat Panor. in. d. c. p vras. tenet vt pecunia possit d̄poni apud mercatorē cū hoc. vt capitale sit saluū: et q de lucro soluat certa ps. et dicit Panor. hoc eē singulare dictū et nō aliū positū. Et vide hāc. q. pleni tractataz p. Host. in. sum. vbi tenet ex p̄se valere pactū q ponēs pecuniam nō sentiat damnū in capitali. qz hoc pactū non est h̄ p̄ natura p̄ctus. Pactum autē in p̄positū p̄ter naturā valet. vt. l. j. ff. depo. et in. c. vnico. d̄ como. Dicit tñ postea q si capitale eēt p̄ditū casu fortuito debet deponēs i foro aie r̄mittē. h̄ Panor. tenet q talis nō sit honesta et licita societas qñ posset p̄tingere q deponēs opam sentiret dānum in opis amissis et in capitali pecunie. qd est p̄ naturam societatis: cum societas sit qdam fraternitas. l. vey. ff. p socio. Et p hoc allegat bonam glo. in. c. pleriqz. xiiij. q. iij. q dicit ad hoc vt societas sit honesta et licita in ponentē pecuniam et ponentē opam. opor̄t q ponens pecuniam sentiat de lucro et damno. Idez videt sentire Jo. cal. in. d. c. fi. Et ad. S. de illa. Insti. p socio. q multū obstat vbi dī valere pactū. vt alē non sentiat de damno: h̄ lucro. Rñ. L. al. q intelligit nō de capitali h̄ de damnis et de lucris cōtingentibz: saluo capitali. vel dic q ille ter. p̄cedit quo ad dantem opam. Est enī licitum pactū ex plona ipsi: vt ipse nō sentiat damnum. s. Amissum in capitali. rō qz sentit damnū in opa. Nam tantū affert pecunia illi q̄ntū opa alterius. Quinimo vt dicit ibi ter. opa et industria p̄t esse tanta q valerēt pactū q ipse lucret duas ptes et terciam hēat ponens pecuniam. In dubio autē cum duo s̄bunt societate. et vnus ponit pecuniam et alter opam. videt actū vt lucz equalitē diuidat in eos. De hoc est glo. notabilis quam omnes tenent in. d. l. j. Acc. d. c. p vras. d̄dicit p̄dictis. cuz nō dicat q capitale debet eē saluum. nec est sp̄ale in pecunia dotali: vt qdam somnia nē. nec etiāz credas q sit licitum pacisci a p̄cipio: vt deponēs hēat. x. p. c. vel aliam q̄ntitatem. sicut faciūt qdaz vidue: credentes hoc eis licere p ter. in. d. c. p vras cum opinione Jo. an. nam nō licet ex pacto q̄ntū: cūqz minimū cape ex pecunia si nō subijct se piculo. xiiij. q. iij. p totum.

Et p̄dicta patz qd̄ ddm̄ de his qui mutuant pecuniā ad negociādū. hoc pacto q̄ capitale sit saluum. i. si p̄it: q̄ peat mercator. 7 si qd̄ lucz interueniat: illud diuidat. Et dic q̄ p̄ctus est vsurari? Et idem est in effectu cuius casu p̄cedenti: licz sub alijs verbis.

Quinto q̄ro. Done q̄ aliqs ponit in societate opam tm̄. Alius ponit lib. xxx. ad tertiam partem lucri 7 damni: hoc est ad lucz 7 damnum. x. lib. xx. remanentibz sp̄ saluis. Hoc casu posito: nisi ille qui opam ponit mercedem recipiat. p̄ labore quem sustinet. p̄ mercio. x. lib. quaz lucz 7 damnum spectat ad illum q̄ pecuniam dedit: vsurari? est q̄ pecuniam dedit. Nam. xx. mutuauit mercanti pro mercio. x. p̄mentium ad lucz 7 damnum illi? q̄ pecuniam dedit: cū sit receptorus. xx. q̄ non stant p̄culo suo licit 7 illi? q̄ opaz gerit. q̄ bene debent stare. xx. ad lucz illius q̄ opam ponit. quia q̄ bz onus. p̄ueniens est vt h̄eat emolumentū. Et iō si iste q̄ opam gerit nihil h̄eat p̄ mercede laboris exhibiti in lucro. qd̄ accidit illi? q̄ pecuniam dedit: vsura p̄mittit. q̄ posito hoc casu. ille q̄ pecuniam dedit nihil dz h̄et. p. xx. ad similitudinem mutuantis q̄ rōne mutui nihil p̄t h̄e ultra sortem. Quā enī p̄bit societatis. ita q̄ vnus ponit pecuniaz 7 alius opam. licitum est: dum tm̄ fuerit eq̄tas socialis. hoc aut̄ nō est in p̄posito. q̄ si mercator recipiens pecuniam 7 ponens opam: postq̄ emit mercedem p̄deret eas: p̄deret. xx. 7 opam corporalem. Colator: aut̄ pecunie nō p̄deret nisi. x. 7 non opaz corporalem. Casus ergo nō est licitus. h̄ in fraudem vsuraz factus.

Sexto q̄ro. qd̄ si vidua tradens quantitatem pecunie cum pacto p̄ instm̄ firmato. q̄ mercator: est accipiens teneat ei reddere dimidium vel duas partes lucri absq̄ omni piculo capitalis. an restituere obliget h̄mōi lucz 7 peccet mortalit̄: cū tm̄ apud se intendat firmare q̄ q̄qd̄ de capitali debite mercando sine illius culpa p̄dat: sibi peat 7 nō mercator. Rñ. san. Ber. q̄ ista mulier restituere non tenet p̄petens lucz exinde habitū: lz tm̄ peccat mortaliter. q̄ seipsam diffamat ex tali pacto vsurario tam apud mercatorem q̄ etiam apud scientes de hoc. cū det ipsis occasionem scandali. Et etiam si ipsa morte p̄ueniret dicto instm̄ nō destructo. heredes sui vellent forsitan q̄ in suo robore maneret cū: cā efficax p̄culdubio ipsa fuisset. 7 iō tenet intentōz suam autenticē notam facere: ne forte morte subita p̄occuparet.

Septimo q̄ro. vtz liceat tradere pecuniaz mercatori p̄ mare nauigaturo cum pacto q̄ si nauis cum capitali piclifer: mercator: nō teneat reddere tradeti capitale sue pecunie. q̄ si nō in mari: h̄ mercando amiserit sibi ad totum capitale reddenduz teneat. 7 si lucratus fuerit h̄eat partem lucri. Rñ. q̄ p̄ctus iste est vsurarius: vtz ex co. c. fi. Et rō est. q̄ capitale pecunie solum erat ad piculū tradentis: dum mercator: erat in mari: vel itinere. Et sic p̄ illo tpe tm̄ currebat ad suum piculuz. In actu tm̄ 7 vsu mercandi: vel p̄mutandi: solum currit ad piculum mercatoris cui traditum est. 7 iō respectu il-

lius actus 7 vsus est ipsius mercantis. p̄pterea p̄ talem actum ipsi lucrat: sicut 7 sibi soli p̄dit. sedo etiam in hoc casu est ineq̄litas 7 iniusticia cum tradens eligat sibi meliorem partem. 7 mercator velit deteriorē. Nam multo sepius in actu mercandiz p̄mutādi amittunt merces 7 capitale. q̄ amittat in mari vel in itinere: q̄ p̄ctus oīno illicitus est. bec san. Ber.

Octauo q̄ro. qm̄ vnus ponit pecuniam tm̄. 7 alter opam tm̄. ex q̄bz partibz isti intelligant socij tantum in lucro q̄ in damno. Rñ. Bal. in. l. j. l. p̄ socio. q̄ ex partibz equalibz. nisi aliud actum sit. Et est rō. q̄ societas h̄z in fratermitatis. vn de licet inter fr̄es dz suari equalitas. sic inter socios. ff. p̄ so. l. si non fuerint.

Nono q̄ro. Done q̄ in diuisione societatis p̄ longa tpa: 7 multos sudores p̄cedentes nō inuenit nisi solum capitale saluum. An totum illud capitale debeat h̄e ille q̄ illud posuit. an p̄o debeat equaliter diuidi. Glo. in. l. j. l. p̄ socio. dicit q̄ dz equaliter diuidi: nisi aliud actum sit. 7 hoc de iure p̄ p̄suetudine aut̄ dicit q̄ capitale dz esse saluum. Jac. de are. dicit q̄ nō solum de p̄suetudine: h̄ etia de iure est q̄ capitale sit saluum. Idē tenet Bart. in. d. l. j. Quare enī socius meus dz h̄e pecuniam? Et si dicit: q̄ ponit opam. Rñ. q̄ p̄cium ope intelligit esse corruens in usorio pecunie: nō aut̄ ipse sorti. Pro inde si vnus ponit comoditatem ope: eadem 7 alter ponit comoditatem pecunie. nō autē p̄rietatem. finge enī q̄ vnus ponit in societate. x. milia. alius opaz tm̄. Certe hic nulla p̄t esse p̄portio: nisi de comodo ope ad comodum pecunie: nō ad ipsam talem sortem. Propterea illud est exp̄sum qm̄. i. in societate ponit pecuniam ex vna parte 7 ex alia opa pastoralis. Ideo sicut ibi sola damna vel comoda in obuentionibz sunt p̄mutua: nō aut̄ ipm̄ pecuniam. vt. l. cuz duobz. ff. p̄ socio. sic hic vt dicam? q̄ intelligat in dubio potius in societate posuit vnus rei q̄ ipsa res. Et ad hoc facit socij oīum. q̄ fetus lana 7 h̄mōi diuidunt: nō oues socide date. 7 lz capita sint mortua: tm̄ societas in fetibz durat. ff. e. l. si id qd̄. Et hoc qd̄ dico q̄ oues date in socidaz nō sunt cōes: intellige capitale ipm̄. si inestimatiū datū est. Et hec est natura societatis q̄ est qd̄dam intrinsecuz oībz p̄ctibz: qd̄ nihil aliud est q̄ dispō qd̄dam: quam lex vel p̄suetudo statuit sup̄ p̄ctum. vt. ff. de pac. l. si vnus. Ang. tm̄ de p̄suo in qd̄az suo tractatu dicit q̄ si aut ex pacto. aut ex p̄suetudine piculū capitalis erat cōe: tūc cōter dz diuidi inter eos. aut piculū non erat cōe inter eos. q̄ pactū de periculo nō inuenit: nec ex p̄suetudine etiam est q̄ piculū sit cōe. 7 tunc totū capitale erit illi? q̄ totum posuit. Congruit hec arbitrio boni viri: vt ille q̄ p̄cipiat nō erat de periculo: non p̄cipiet de ipso capitali. Et sic enī p̄ius fratermitat. l. vez. ff. p̄ socio. Itē cum ille q̄ pecuniaz ponit eius comoditatem p̄municare dicat illi q̄ opas tm̄ ponit. 7 ille q̄ opas ponit cōicet fructum sue p̄sone tm̄. Et ideo capitale non est p̄municandum. Et bec opinio Ang. si bene inspiciat non videt p̄trariari opinionem. Jac. de are.

Societas

¶ Decimo qro. Done q ipm capitale est pditum vel diminutū aduersa fortuna. Nunqd ille q ponit opaz teneat aliqd pferre ei q posuit pecuniam. **Exemplū in diminutione.** ponam q ego posui in societate. xx. r sunt pdita. x. vtz debeas mihi reficere. v. vi q sic. qz damnū dz esse cōe. vt. l. si nō fuerit ff. p socio. vnde si totum damnū eēt meū: eēt p naturam societatis. Contrariū determinat glo. in. d. l. si nō fuerint. dicēs. q ille q ponit opam suam nūq se obligasse vī ad damnū sortis. Sufficit em dā num pditaz opaz. r hoc pbat. qz correlatiuoz est eadē natura. vñ sicut de capitali nihil lucrā opaz ponens: ita de capitali nihil damificari dz. Si at lucrā. ita r damificari debēt: qz de hīs eedez dan regulē. l. de fur. l. manifestissimi. Quidaz at dicunt q aut pecunia est statim pdita. r tūc damnū dz esse cōe. Aut post opas pstitas. r tūc sufficit damnū opaz. r hanc opi. dicit L. esse eqoz. Ja. aut de are. dicit indistincte q damnū est cōe. vt. ff. e. l. cum duobz. S. qdam sagariam. Bal. vo. in. l. j. l. p socio. dic q qtenus est cōe lucz: eaten? cōe damnū r nō alr. Et hoc vī veri? Et hanc opi. tenet san. Ber. nec p̄t p̄ari qz pdiderit opaz manualem. nam alius pdidit intulorum pecunie sue. h si nō apparet qliter sit facta societas. intelligit facta fm̄ p̄uetudinē regiōis. r int̄ mercatores fm̄ p̄suetudinem inter mercatores. vt. ff. de edi. edic. l. q si nolit. S. qz assidua.

¶ Undecimo qro. pone q in societate vterqz ponit mixtam pecuniam r opam. h vnus maiorē pecuniam q alter. nunqd ptes lucrī erūt eqles eq̄litate. p̄portionis. Verbi grā. vn? pomit ptes duas. alter terciam. nam in lucro r damno qlibet dz hie ptem corrdentem ei qd posuit in societate. h si de hoc nihil aliud expressum est. qsi de hoc tacite inter eos actum esse intelligat. vt q plus oneris r piculi sustinet: plus emolumentū expectet. vt. ff. de re. iu. l. fm̄ naturam. Et ita intelligit. d. l. si nō fuerit. an pncipio qd est notabile r vez. nisi opa r industria vnus valde excederet opam r industriam alteri? puta si solus nauiget. si solus pegrinet. si p se picula subeat. si solus stat fixus ad apothecam r silia vt d. l. si nō fuerint. vñ ad arbitriū iudicis recurrendum est ac si hoc esset exp̄sse actum. vt. ff. p socio. l. si societatem.

¶ Duodecimo qro. vtz damnū p̄sone illius q ponit opas debeat cōficari adinuicem. Rñ. Bart. in l. socium. in. S. socius. ff. e. l. sumando illū. S. dicit qz damna r lucra p̄templatōe societatis obuientia sunt cōficanda. sec? si p̄templatōe p̄sone obuient: h societas fuerit occasio. Et dicit q illud vbum. ppter societatem: p̄t intelligi duobz modis. Vno mō hoc est p̄templatōe societatis: tūc damna r lucra veniūt cōficanda. vt. l. cum duobz. S. qdam. ff. e. Alio mō p̄t intelligi. ppter societate. hoc est q societas fuit occasio remota. vbi grā. ppter societate habui necesse accedere ad curiam pncipis. r dum coram pncipe tractarem negocia placui pncipi. ex q donouit mihi castz. certe hoc nō fecit p̄templatōe societatis: h p̄sone mee tñ. lz nunqz habuisset nec accessissem nisi. ppter societate. certe istud nūqz

venit p̄municandū. vt in. d. S. socius. in fi. Eodē mō in damno. vtp̄ta. dum eēm abñs. ppter societates p̄sanguine? meus fecit testm̄ r instituit extraneum. qd nō fecisset si fuisset p̄ns. vt. d. l. socium. bec Bar. r sunt vba aurea q euacuant totam materiam circa hoc. r p̄cordat. d. S. soci? r. d. S. qdaz sagariam. q vident p̄ij.

¶ Tercio decimo qro. quid si vterqz socioz cap? fuit: vnus euasit. l. ppter suā industriam. nunqd illud qd esset dandū p sua redemptōe imputabit in societate. Glo. in. d. S. qdam. putat q teneat ptem damni agnoscere ille q euasit.

¶ Quarto decimo. qd si vn? ab amicis redempt? fuit. Rñ. glo. distinguēdo. an aio remunerādi vt tūc agat: aut non: h donandi animo. r tūc nō agit h aliter in actione mādati. vt. S. nō omnia. in. l. inter cās. ff. man. r ibi Bart. Idem Panor. in. c. cum p cā. de p̄cu. vbi qrit. Quid si pcurator incidit in latrones dum iret p facto domini. r ab eis fuit spoliatus. vel in via fuit infirmitate opp̄sus. nunqd possit h mōi damna vel exp̄sas factas imputare dño. Et pcludit fm̄ docto. q nō. d. S. non omnia. Sedo. qz bec sunt extrinseca a mandato r pot? sunt imputanda casui fortuito. secus in duobz socijs vt dictum est. Albi. aut dicit q mādator tenet de his rebz quas nō detulisset mandataris nisi mādatum suscepisset. de alijs aut nō agit sicut nec socius. h q̄tum ad medicos bene est secus. r rō est. qz in societate ius est fraternitatis. secus in mandato. vt ibi no. Et dicit ibi Accur. qz itez ille. S. nō omnia. de curialitate non dz fuan. Et fm̄ aliqz. nec de iure si in casum fortuitum incidat nō incurrit? nisi ppter impletōz mandati pncipalr. vt vult Inno. in. c. sicut. el. iij. de iureiu. Et p. d. S. non oia. videt pcludi q si legati amittūt in legatōe sua equos vel vasa argentea quocūqz casu nō restituunt eis de publico. r iō p̄silium est q negēt se hie aialia r alia r oia necia hēant a republica: r tūc non tenebunt de casu. Bar. tñ in. l. si fu? cōis. ff. de fur. pcludit q aut illa ambalaria fuit pcurata. r tūc hon dz sibi emendari. sicut nec pcuratori. d. S. non oia. Si vō non fuit pcurata tunc aut portabant res nō necias. vtp̄ta. ppter pōpaz duxerūt plures equos qz deberent vel alias res. r tunc nō dz sibi emendari. vt. d. l. si fuus. S. qd vero. qz est qd eis imputet. Si vō portabant res necessarias. tunc iste res dnt eis emēdari. l. cum duobz. S. damna. ff. e. r. d. S. qdam sagariaz. r Bar. dicit ita determinasse quēdam solēnem doct. hoc tñ dicit vez si dicte res pierūt nō als piture. Sed si als fuissent piture naturaliter.

¶ Quinto decimo qro. vtz vnus socioz possit pacisci vt duas ptes lucrī r vnā ptem damni ferat r alius ecōtra. l. duas ptes damni r vnā ptem lucrī. Rñ. fm̄. d. Ang. q non. q vn? socioz nō p̄t plus de lucro p̄cipare. qz de damno. vt. l. muti? ff. e. Silt? nō valet pactum qz deducto damno vn? hēat duas ptes lucrī: alter vō vnā: nisi ille q p̄ hz de lucro. tantūdem plus pecunie. operis. aut industrie in societate posuerit. vt in. l. si nō fuerint ff. e. Nota tñ q i foro p̄cie si p̄dicta pacta arbitrio

boni
licet
bēat
pactum
efficit
appell
le qui
let iure
locato
¶ Jō
qz pecun
eam. acc
firma bi
quid lic
locatōn
p̄cio. Et
let aut r
p̄dicta. r
lucro. r m
num p̄m
quoz opa
q colūmā.
¶ Decimo
ratu in soci
ceraz p̄tenti d
In hoc casu d
lucro: r non da
Si aut int̄
damno nihil
damno non
lucro vt m̄
est econtra. vñ
intelligit tacit
singularem in
fieri pactum qz
intelligat etiam
re nisi capitale f
factum est de peri
uitate eius sine si
retum b̄re illu
¶ Decimo octavo
qz p̄ficat cā loca
ca negoandō de
tatis. Rñ. fm̄ B
societas dz hie e
p̄sibus quas fca
r si lege. S. qd aut
fis. ff. p socio. l. m
tū in b̄mōi fruand
in foro p̄ficare. l.
n̄ p̄ficat. l. loca. l.
¶ Decimo nono qz
lucem pensionis fi
er dz p̄tenti p̄tenti. r
n̄ p̄qualibz p̄tenti
n̄. Et ita videt
adheret dimidit p
remutat Bal. in. l.
p̄p̄tentiā r m̄
vñ d̄ges ptes.
¶ Decimo qro. Pon

Societas

interesse. Alii contractus non esset licitus. Et hoc facit ad limitandz aliquaz questionum positaz. j. Usura. j.

¶ Vigesimoqnto. Pone. mutuat q̄s in venecijs c. vt exide. cxx. recipiat in cipro hoc pacto q̄ si ista c. vel merces ex eis empte in mari vel in terra perierint. nō teneat reddere nisi. l. Si vō nō p̄dicte denarij vel mercatōes: teneat ad p̄dicta. cxx. Rñ. **¶** Hosti. q̄ p̄ctus est vsurari? q̄ aut recipiens expēdit pecuniā illam in mercibz: aut nō. Si nō q̄ mutuanus vult lucz q̄ iste nō facit: qd̄ oīno iniustū est. Si expendit. tūc certum est q̄ merces ex pecunia ista empte sunt ipsi? mutuū accipienti. in cui? dñiūm ꝛ pecunia ipsa transierat. ꝛ sic seq̄ret q̄ mutuanus velle lucz factum ex re nō sua: qd̄ oīno illicitum est. Lon. Ray.

¶ Vigesimo sexto. Pone. recipit q̄s pecuniā vltra mare vehendam ꝛ ibi reddendam. p̄ certo sibi p̄cio p̄stituto. Nunq̄d̄ p̄mitat vsura. Rñ. fm̄ In no. c. de vsur. c. si. q̄ non est vsura siue in se recipiat periculum q̄ porat eam: siue nō. q̄ opaz seu custodia locatio est. Idem Hosti. Acc ob. d. c. si. q̄ non est idem casus: q̄ receptum vltra sortem: de q̄ in. d. c. si. di. mutuum directe p̄cernit qd̄ p̄hibetur. Luce. vj. h̄ bic nō sic. q̄ non p̄pter mutuum: qd̄ h̄bi non est: h̄ p̄pter securitatem factam lucrū accipit. Dicit tñ Anno. q̄ vbi non accipet p̄cium nisi vt poterit. sed negociato: mutuo dat eam. v. cum illa negociet tunc esset vsura. quia pecunie nullus est fructus si teneatur in archa. nec deterioratur in vsu.

¶ Vigesimo septimo. Pone q̄ q̄s tradat. c. mercator: sic q̄ in mercādo: capitale currat ad periculum ipsi? tradentis. ita q̄ quicqd̄ mercando. vel alio inculpabili mō p̄dat: p̄dit creditor ipsi? capitalis. lucz aut̄ est fixum. ꝛ in tali casu certum est q̄ mercator: cui capitale traditum est emit totum futurū lucz capitalis p̄dicti tanto p̄cio quantum p̄bilitas futuri lucri cum vtilitate. p̄p̄a p̄d̄ rōna biliter estimari. Talis q̄dem p̄ctus fm̄ quosdam est illicitus. Tñ fm̄ Sir. ol. licite p̄d̄ fieri. Et hoc multiplici rōne. Primo rōne periculi. Nam in tota mercatione fīda ex hoc capitali: capitale ad periculum tradentis currit. Secundo. rōne lucri. q̄ totum lucz qd̄ p̄uentū estimat. p̄bilitat̄ aliquē valorem h̄z. q̄ p̄d̄ aliquo p̄cio iusto estimari. ꝛ p̄ p̄is etiam iuste vendi. Tercio. rōne damni vitandi. q̄ iste q̄ dat suum p̄p̄m capitale. iuste p̄d̄ exinde erigere interesse. Idem p̄t̄ a simili. Pone em̄ q̄ aliq̄s tradat alicui equum suum ad septimanaz sub p̄cio p̄petenti: vt p̄ducatur eū in p̄lijs ꝛ alijs necessarijs suis. Tandem ille cui equus traditus est emit totum futurū lucz annue p̄ductiōis eq̄. Sic em̄ hic licite emi p̄d̄: ita ꝛ ibi. credo igit̄ q̄ rōne p̄ctus h̄ nulla p̄mittat vsura: nisi hoc fieret in fraudem vsuraz: ita q̄ illud capitale nō esset vere fm̄ rem traditaz. p̄ capitali: h̄ p̄t̄ p̄ mutuo. ꝛ ad vsurarium lucz.

¶ Vigesimo octavo. Pone mercator: q̄dam mittit p̄ mare: seu p̄ terram aliquas mercantias: ꝛ nō lens totaliter periculo se exponere q̄nt̄ aliquem q̄

de p̄dictis mercibz faciat ei securitatem: vicz q̄ si aliquo casu p̄dant de p̄dictis omnibz satisficiat ei h̄mōi aut̄ suscipiens periculum tale cum mercatore p̄uenit manualiter recipe aliquas pecunias. p̄ q̄ libet. c. valois ipsaz mercantiaz. Querit vtr̄ talis securans possit inde licite recipe tale lucz. Breuiter dicendum est q̄ sic. ꝛ experientia teste ex tali securitate resultat p̄mune bonum. ꝛ vtilitas maxima reipublice. Item iste p̄ctus videt̄ esse p̄ctus locationis. q̄ mittens merces illas q̄ locat ipsaz cōductōz illi securanti vltra mare cū suo piculo ꝛ eq̄ mercede. h̄ certe qd̄ dat. p̄locato merces est: non vsura.

¶ Vigesimo nono q̄ro. an licitus sit p̄ctus. P̄tra dit. J. centum ad fideliter opādum in sua arte vel mercantia cum pacto q̄ in fine anni totam recipiat sortem cum tribz p̄tibz lucri. si qd̄ lucz fuerit factum. deductis tñ p̄uis expensis ꝛ extimationibz laboris ipsius Jo. Et ecōuerso si damnum euenerit in mercantia vel arte vult sentire detrimētum trium partium ꝛ Jo. iij. p̄tis tñ sentiat. Rñ. san. Ber. q̄ non. q̄ si p̄tingat talem pecuniā siue merces empras ex illa diuino iudicio p̄dicari: t̄pe Jo. sentiret damnum q̄rte p̄tis: q̄ quicqd̄ p̄tingat: q̄ra ps̄sonis ipsi p̄tro reddenda est. p̄p̄ea quicqd̄ ipie. P̄. p̄sequit̄ lucri de illa quarta p̄te que nō subiacet eius periculo: vsurarium est. Quod aut̄ recipit de tribz p̄tibz que p̄tinent ad eius periculum: licitum est. Er̄t igit̄ talis p̄ctus licitus. si addat̄ in pacto q̄ si aliqd̄ damnum sine culpa ipsi? Jo. euenerit q̄ ad ip̄m. De. integralit̄ p̄tinebit: nihilominus tale damnum. De. a dicto Jo. non tenebit̄ acceptare nisi Jo. iuridice p̄baueat. Et no. p̄ declaratione p̄dictoz q̄ san. Ber. in multis casibz sup̄positis ꝛ similibz fait in opinione q̄ ponens aliquam quantitatem pecunie in societatem ad hoc vt casus sit licitus oportet q̄ retineat in se periculum totius capitalis. Sz vt dictum est s̄. glo. xiiij. q̄. iij. in. c. p̄ter. est in p̄m. que vult q̄ p̄d̄ fieri pactum in p̄cti societatis q̄ periculū capitalis sit p̄mune. Et hoc etiam sentit Panor. in. c. p̄ vias. s̄. dona. inter. vi. ꝛ. v. Et id̄ dicendum q̄ si tale pactum fiat taliter. q̄ medietas currat ad periculum recipientis erit licitum. q̄ si in fine societatis nihil inueniret nisi capitale solum. tūc diuideret̄ fm̄ q̄ pactum factum est de periculo. q̄ id̄ez pactum qd̄ factum est de damno intelligit̄ etiaz de lucro ꝛ ecōuerso. vt insti. p̄ socio. s̄. illud. ꝛ dictū est s̄. q̄. xvij. ꝛ sequunt̄ p̄muniter doc. Si aut̄ tale pactum non sit factum: capitale totum in fine erit tradentis vt dicit san. Ber. q̄ intelligit̄ talem esse vsurarium q̄tum ad lucrum illi? partis que non subiacet periculo. si tale pactum faciens intendit̄ in fine si nihil aliud esset nisi capitale: ipsum totum h̄e.

¶ Trigesimo q̄ro. qualiter diuidet̄ societas si nihil inter ipsos est p̄uentū exp̄sse. Rñ. fm̄. d. Ang. sic est diuidenda. Si totum societatis est. ecc. ego q̄ posui. c. primo extraham illa. c. ꝛ postea residua. cc. diuidemus inter me ꝛ eum q̄ posuit opas. Ita tñ q̄ q̄ plus societati p̄ulerit. vel pecunie. vel opere. vel industrie. plus habeat. vt. l. si non fuerint. ꝛ. l.

quid em̄
est vtr̄
ogam d̄
mandum
hoc nullo
est q̄ offi
opera bo
de ope. p̄
nā non d̄
nere. h̄ sol
fructus p̄
t̄ illo. ꝛ. p̄
in cocunda
est Bal. in
sepe opera
socio. id est
me.
Trigesimo
mat bar p̄dit
rioret vult rec
ceat. Rñ. q̄ n̄
q̄ res estimata
qd̄ au. ff. lo. ma.
rem suo periculo
tes.
Trigesimo
cana p̄mū v̄
munis. Rñ. B̄
stin. gū. q̄ ant
mie q̄ no. aut de
altero habente
emit nomine. p̄
pecunia. p̄p̄a. au
tur. P̄mo casu
munis. Bar. de p̄
in re. p̄mū. vendi
mū. P̄mo casu
Secūdo casu. aut
tato. ꝛ tunc idem. vt
torrei caroz. tunc
quando et factu
em̄. ꝛ p̄mū. q̄ et
arbi. tñ. H̄et est iō
cuius p̄d̄mōis fut
su p̄m opali qd̄ dub
dubio p̄sumit em̄
de solu. Et ex p̄d̄
tota die occurrit de fi
cū hereditaria me
t̄. vtrūm debeat al
p̄mo videndam est
t̄. nomine p̄mū
t̄. p̄mū. tunc lucz: est
non p̄p̄erit. tunc si ille
lucz debet esse su
p̄mū. s̄. altero. de ad
t̄. vtrūm vel caroz. t̄
t̄. p̄mū. tangi q̄ em
Gūm. lucz qd̄ facit q̄

quid em. ff. p socio. Et hoc arbitrio boni viri. nec est ver. qd dicunt qdam. q similiter ille qui ponit opam dz primo extrahere tantum quantum est mandandum est sua opa. Sicut ille q posuit. c. Nam hoc nullo iure cauet. qz opa hominis nihil aliud est q officium diurnum. vt. l. j. ff. d ope. li. Immo opera hominis dz fructus hominis esse. vt. l. ij. ff. de ope. pu. Ille ergo q in societate tñi operam ponit non dicit aliqd psistens in sorte vel capitali ponere. solum fructus sue psonae. q fructus aut vsus fructus psonae correspondet fructui aut comoditati illoz. c. p hoc facit qd dicit in. l. cum duobz. s. si in coeunda. ff. p socio. Et hanc opinionem secutus est Bal. in. l. j. ff. p socio. Et sic intelligi debet q sepe opera alicuius p pecunia valet. vt in sti. p socio. id est p comoditate z vsu fructu dicte pecunie.

Trigesimo primo. vtrum locans rem quaz estimat hac pditione q qualitercumqz pda seu deteriorē vult recipere eodem pocio rem suam. An liceat. Rñ. q non. z videt fieri in fraudem vsuraz qz res estimata intercedit loco pecunie. l. si vo. s. qd ait. ff. lo. ma. Nec est vera locatio. quia locator rem suo periculo tradit. p qua constituit sibi merces.

Trigesimo secundo. quero an res empta ex pecunia pñuni vlt redacta ex rebz communibz sit cōmunis. Rñ. Bar. in. l. si patru. l. co. v. iudi. distinguat. q aut emit quis nomine pñuni. aut nomine pñio. aut dubitat. Primo casu. res ē pñunis altero habente ratum. vt. l. si ego. ff. de ne. ge. Aut emit nomine pñio. z tunc distinguit. aut emit de pecunia pñia. aut de pecunia pñuni. aut dubitatur. Primo casu non est dubium q res non est cōmunis. Aut de pecunia pñuni. z tunc. aut ille q in re pñuni vendicat partem erat maior. aut erat minor. Primo casu nihil perire potest in re vt ibi. Secundo casu. aut ille qui emit nō erat tutor vel curator. z tunc idem. vt. l. filie. ff. de solu. Aut erat tutor vel curator. z tunc res efficit pñunis. vt. l. ij. ff. quando ex facto tut. Aut dubitat ex qua pecunia emerit. z pñumit q ex pñia. vt. l. si defunctus. l. arbi. tu. Nec est ibi recurrendum ad cōiecturas. cuius pditionis fuerit artifex vel non. Tercio casu principali qñ dubitat cuius nomie emerit. z in dubio pñumit emisse nomine pñio. vt. l. z magis. ff. de solu. Et ex pdictis apparet soluta questio. q tota die occurrit de facto. si vnus ex fribz cum pecunia hereditaria mercat. z ex illis mercantijs lucrēt. vtrum debeat alteri fratri pñunicari. Nam pñimo videntur em esse fm Bar. ibi. vtrum hoc fecerit nomine pñuni. an nomine pñio. Et si nomine pñuni. tunc lucz est cōmunicandum. Si hoc non apparet. tunc si ille frater nō erat tutor vel curator. lucz debet esse suum. pñuni. vt. l. ticium et menium. s. altero. de admi. tu. z. d. l. si patruus. s. si erat tutor vel curator. tunc lucrum qd facit ex pñima mercantia empta dz esse pñunie. qz mercantia illa fuit pñunis tanq empta de pecunia pñuni. Secus in lucro qd facit ex reiteratione emptionū.

Nam pecunia redacta ex mercantijs cōmunibz. non est pñunis. vt dicit p glo. in. d. l. si patruus. z pdicta que dicta sunt de tutore sunt vera qñ pstat qz mercantiam facit noie. pñio. Nam in eo forte in dubio pñumeret q noie pñuni. vt. l. post mortez. ff. qñ et fac. tu.

Querit Bar. etiā de alia. q. quotidiana. An fratres simul stando videant sberē societate. Et cōcludit q qñ plures frēs stant simul. aut nullus negociat. aut alter negociator. alter non. Aut omnes negociant. Si neuter. non potest intelligi esse contracta societas. licet hereditatem insimul teneant indiuisam. vt. l. ex pte. s. fili. ff. famul. ber. Si vnus negociat. alter non. tunc idem. q non pōt intelligi societas pñta. qz ex hoc ille q negociaret videretur magis donare q societatem sberē. Si vo vterqz negociat si qdē alter eoz est pupillus cū eo non est pñta societas. qz hoc nō posset expse. vt. l. vt in pducitōibz. ff. p socio. Si vo vterqz est maior tunc puto q si qdē lucz posuerunt in pñuni. ex hoc int eos pñumat pñta societas. nō dico societas omnium bonoz fm q qdam vident velle. s. societas questus illi mercantie tñi. hec Bar. Nota tñ ad pdicta q casu quo vnus frater de pecunia pñuni mercat z noie pñuni. qz lucz est pñunie eaten? z damnū fm Bal. Et hoc si aggressus est solita negocia discrete opando. Secus si insolita. qz tñc sibi imputet. l. si negocia. ff. de ne. ge. Lon. bar. in. l. nciū. ff. de admi. tu.

Quid de duobz socijs ascantibz sup aliquo rei euentu pñerito vlt futuro. pura. P. asserit mortuū tale dñm. vel talem pñicipes venturū ad talem ciuitatem. j. certum tpus. q si sec? fuerit. obligat se Martino datur. c. ita tñ q si ita fuerit vt asseruit ipse. M. q tenebat pñni. vice versa teneat ipsi. P. dare. c. vtz tale lucz sit licitum. Rñ. Archi. flo. q non. s. potest dici turpe lucz tanq pcedēs ex auaricia z nulli deficiens vtilitati. s. vanitati z pdigalitati. nō tñ tenet de necessitate restituere. s. pauperibus est erogandum. vt asserit se auduisse a peritis. Et hoc magis ex consilio q ex pcepto.

Bortilegium quid sit.

Dic q est ars diuinandi. q pprie in malo accipit. pbia vo in bono. j. q. j. indices. Et hec fors illicita est. nec credenda. nec excedenda. xxvj. q. v. sortez. qz fm Dir. li. iij. ti. xij. licz fors nō sit aliqd mali in sui natura. tñ pñibet. qz ppter assiduitatem vtendi labunt homines in idolatriam. Et id mala est in sui vsu. sicut pñibet iuramentum ne labat in piurium. ex de iureiur. z si xpc. Et hoc intellige fm antiq tpa qñ non erat fors pñibita fm Lan. z Archi. s. hodie mala est ex quo pñibet. Nec in hoc exemplum sequi debemus q Jonas vel Mathias dicatur fuisse elect? sorte. xxvj. qdē. ij. non statim. z capitulis se. Vel q Josue ex pcepto domini exquirit per sortem peccatum Achor. pñima qstione. iij. s. Item peccato. Vel q Saul reprehendit sorte Jonatan comedis.

Sortilegium

se sanum mellis. quia ista et alia pmittebant ante euangelium: q̄ tpe pfecte discipline sunt elimiata. xxvj. q. ij. S. his ita. q̄ illa illo tpe licita erant: q̄ fiebant aucte diuina. vñ facientes excusabant a sortilegio sic a rapina. xiiij. q. v. dixit. et ab homicidio xiiij. q. viij. occidit. et ab adulterio. extra de diuor. c. gaudem. Item est alia rō. qz puilegia paucoz nō faciunt legem. cōem. vt. xxvj. q. ij. nō exemplo. Nota tñ glō. singularē. xxvj. q. ij. in summa. q̄ dicit q̄ qdam sunt sortes licite. et qdam illicite. Illicite sunt q̄ fiunt p magicas incantationes. vel q̄ fiunt ad exercendas vanitates vel q̄ fiunt ad inq̄rendū aliqua occulta. Licite vō dicunt q̄ fiunt necessitatis cā: vt si p̄tentio esset de electione aliquoz: et eēt p̄itas vtrinqz in omnibz. Exemplo Marthe p̄nt fieri sortes. vt in. d. c. nō exemplo. et q. v. nō liceat. Cum em̄ nō supest humanū auxilium: tñc recurrere possum? ad diuinū. xiiij. q. ij. querit. Et in duobz fm̄ leges ad sortes recurrit. vt. ff. de iudi. h. cū ambo. L. co. de l. si. in pn. et Aug. dixit q̄busdam cum ciuitas eēt obfessa et dubitaret clerus q̄ deberent fugere q̄ manere: qz sorte illud eēt dirimendū hec glō. Et id dicit Jo. de san. qz ad hoc qz fors sit licita tria requirunt. s. publica et cōis vtilitas. irrefragabilis necessitas. vt. l. p̄ auxilium humanum nō possit subueniri. alr̄ em̄ esset tentatio dei. Tercio. p̄cor et vnānimis oīo. d. c. non exemplo. vbi dicit. si q̄ necessitate aliqua p̄puli deum putant sortibz exemplo ap̄loz p̄sulentum. videat hoc ipsos ap̄los non nisi collecto fratz cetuz et p̄ibz ad deum fuis egisse. Nota etiam Panoz. in. c. fi. et eod. qz sortes nullomō p̄nt interuenire in tractatu electionis. qz posset assumi indignus: cum fors posset sup̄ eum cadere. Item p̄ sortem tentat de? Et intellige hoc fm̄ doct. in electionibz ad officia eccl̄astica. Sec? aut̄ inter laicos quo ad tp̄alia. qz h̄ vñ sortis nō regit̄ in illis. p̄hibitus. ex q̄ tantū se subijciunt fortune. Et ita in multis locis faciunt laici. eligentes officiales p̄ ballotas. Melius tñ puto abstinentiū qz militant rōnes superius allegat. vide d̄ hoc s. Electio. j.

¶ Qui dicunt sortilegi. Rñ. fm̄ Direc. Sortilegi sunt qui sub nomine fictē religionis per quasdam quas sanctorū seu ap̄loz vocant sortes. Aut quarumcūqz scripturaz inspectione: futura p̄mittit. xxvj. q. i. c. j.

¶ Quot sunt spēs diuinationis seu sortilegioz. Rñ. qz genus diuinationis a p̄s̄is ortum habuit. Et q̄ tuor sunt eius genera sicut quatuor sunt elem̄ta. fit em̄ diuinationis in terra q̄ geomantia vocat̄. a geos qd̄ est terra. et manthos qd̄ est diuinationis. Secdo fit in aqua. Et hec ydromantia vocat̄. ab ydor qd̄ est aqua. Tercio fit in aere q̄ arimantia appellat̄ ab aere. Quarto fit in igne q̄ vocat̄ pyromantia. a pyr qd̄ est ignis: q̄ omnes diuini dicti sunt. q̄si deo ple m. qz diuinitate se esse plenos silant. Noz aut̄ diuersa sunt noia. Nam qdam arioli vocant̄. eo qz circa aras ydolorū nepharias p̄ces emittūt: et inde r̄isa accipiūt. Quidam auruspices dicunt q̄si horaz inspectores. qz dies et horas in negocijs agen-

dis et opibz custodiūt. Quidam augures dicunt. qui volatus auium intendunt aliaqz signa rez vel obfuationes in pulsas hominibz occurrentes obseruant. Alij astrologi dicunt: eo qz in astris augurant̄. Ista tñ scientia fm̄ Jo. an. et Panoz. in se nō est mala nec p̄hibita cum sit vna de septem artibz. Et iura p̄miant has sciētiās. l. j. ff. de va. et extraor. cogni. Tñ ex eius occasione homines incidūt in ydolatriam. qz credunt sup̄celestia dare necessitatē hominibz. tñ si volūt p̄dicere ea q̄ causant̄ ex corp̄ibus sup̄celestibz. vt eclipsim lune vel solis. vel siccitatem. vel h̄ndantiaz frumentū et non peccant. aut volunt p̄dicere casus fortuitos hominum certitudinaliter hoc asserentes: p̄sertim in his que depēdent a libero arbitrio. et tunc peccant. Et ista materia sortilegioz vide s. Confessor. j. Quidam etiā dicunt genozion p̄pter p̄siderationes naturaliz diez. Item non damnant̄ rustici et medici qui seruant tempa ad seminandum vel incidendum ligna. et ad medicandum. et minuendum. et similia. de quibus certa et manifesta ratio reddi potest fm̄ naturam. xxvj. q. ij. illud. Prohibent̄ tamen omnes ligature et superstitiones et remedia que medicorū disciplina p̄demnat. Similiter imp̄cationes et characteres et multa alia que in dicto ca. illud. continent̄ expresse. Item si quis symbolum et orationem dominicam scribit in carta. vel ponit sup̄ aliquem infirmum ad hoc vt deus tñ in hoc honoret̄: non reprobat̄: dummodo nulla alia supersticiosa obseruantia miscat̄. xxvj. q. v. non liceat. fm̄ Donal. Item ex hoc dicunt quidam qz non sunt reprobanda breuia que fiunt in ascensione. cum non contineant nisi verba euangelij. sed supersticiosum est si credat̄ qz minus habeant efficaciam si scribantur post lectum euangelium. aut post missaz. aut alio die q̄ sic. p̄ferunt verba euangelij que ibi continent̄. Illa tamen breuia in quibz scribunt̄ quidam characteres et quedam nomina in uisitata. quasi nomina dei ineffabilia. et in quibus dicitur quicūqz super se portauerit istud breue non periclitabitur. vel sic et sic. aut illud. aut illud bonū sibi eneniet. p̄culdubio reprobanda sunt nec portanda. et peccant qui scribunt ea. aut portant. aut donant. aut vendunt. aut portanda docent. nisi adeo fuerint simplices qz ignorantia debeat eos excusare. que nō excusat si sup̄ hoc fuerint admoniti hec Donal.

¶ Quid de carminantibz vel carminatoribz. qui carminant infirmos vel p̄eros vel animalia. nūquid peccent mortaliter. Respond. fm̄ Donal. Si nil supersticiosum dicunt. vel docent. aut faciunt. sed nūquid licitis precibz et adiurationibus sicut per passionem et crucem et similia: non est dicendum qz peccent mortaliter. nisi talia fecerint post p̄hibitionem ab ecclesia sibi factam. Sz dicendum est qz p̄hibendi sunt viri et mulieres a talibz quia multa inutilia et supersticiosa solent admicere. nisi forte sit sacerdos et religiosus et discretus. aut etiam laicus. siue vir. siue mulier excellentis vite et probate discretionis. qui fusa oratione super

infirmitas
aut ista
Sug. ego
sone p̄
plū illoz
pent ad
Quid
bndi p̄
species
c. j. et q̄
na p̄m
nia p̄m
Quo bre
soluit hanc
p̄milla de
Dy. licet
suum post
in ordinatio
statu aus po
dico. vñ in ill
si forte ex d̄b
rendo tempta
Dy. ars no
cūo illata: et a
nūm? scias acq̄
qdam pacta imp
Quid de inca
fm̄ Tho. si re
stratem diuina
tationes d̄nt illi
tūm effectū et p̄
mū infirm dem
Quid de sacra
sacris vestibz. an
aut p̄ueta lumina
beni. xxvj. q. v. q̄
p̄uiaz deponi fm̄
tū otamandū sac
obfessionem et b̄mō
litas q̄ dolitas doc
tey qz aliq̄ in agē
nes p̄termit v̄nū
reprobat. et de of. ot.
Quid de q̄bulas
se de nocte cu diana
de et innumera mul
q̄dam bestias: im
b̄mō. et qz ab eis aliq̄
aut transformari. Rñ
mentibz fidelū talia
bolus transformas se
tūm quā captiua tene
sūo intāta venire st
lōnis et in spū nū su
lūcē et pagano deteric
Dy. diuinationis q̄ fit
Dy. Si q̄ vñ somn
fm̄ qz somnia p̄ced
lōnis p̄raonis. vel
climaticā: vt cū b̄nda
nūquid aquilue expta

infirmum: non sup pomum, aut piz, aut cingulū
aut silia sup infirmates manu imponat ut illud.
Sup egros manu imponēt zc. Nec sunt hmoi p-
sone pbibede a talibz, nisi forte timeat qd ad exem-
plū illoz idiseretiz supstitiosi carminates libivsur-
pent abufum: tuentes se exemplo illoz.

¶ Quid de diuinatibz vel inuestigatibz occulta z
hmoi p inspectōz astrolabij, aut inscripōes vel in-
spectōes in libris. **R.** fm Dir. q nullo mō lz. e. e.
c. j. z. ij. h. p. xxvj. q. ij. bi q. Dic q loquit de ppati-
na pmissiōe. q: pot? pmittit lortez q ad demo-
nia pfulenda accedere.

¶ Quō freqnt eneniat q diuini p dicit. **R.** Aug.
soluit hanc. q. xxvj. q. v. nec mitz. dicens hoc fieri
pmissu dei. ut illi q hoc audiūt pbēt i qū fide sint.

¶ Ut liceat reqere a moriente reuelat statuz
suum post mortē. **R.** fm Tbo. in qlibet. Nulla
inordinatio vī si qd reqrat a moriente cognoscere
statū eius post mortē: subijcēdo tñ hoc diuino iu-
dicio. vñ nulla rōne vī q hoc dici debeat pctū: ni-
si forte ex dubitatōe fidei de futuro statu: qū in q-
rendo temptando inqrat.

¶ Ut ars notoria sit licita. **R.** fm Tbo. q est
oīno illicita: z a xpiano fugienda. p quam qdam
nitunt sciaz acqere. h oīno inefficax est. z fiūt ibi
qdam pacta implicita cū demone.

¶ Quid de incantatōibz spētū z aialium. **R.** fm
Tbo. si respect? hēat solum ad vba sacra z ad
vritem diuinā: nō est illicitū. h plerūq: tales incā-
tationes hūt illicitas obfūatias z p demones for-
tunt effectū z p capue in spētibz. q: spens fuit p-
mū instrū demōnis ad hoīem decipiēdum.

¶ Quid de sacerdotibz q cā doloris altare erunt
sacris vestibz, aut imagines lugubri veste opunt,
aut pūeta lumina subhūt. **R.** fm Tbo. talia fieri pb-
benē. xxvj. q. v. qūq. Et nisi faciēs purgauerit se
pnia: dz deponi fm Ray. nisi forte faceret q: me-
tuit ptaminatōz sacroz, vel subuersionē fidei, vel
obsidionem z hmoi, nam in tali facto plus humi-
litas q dolositas declarat. vt in d. c. quicūq;. Le-
tez q aliq in agguatōz cessatōis a diuinis: imagi-
nes pferunt vrcias z spinis supponūt: penitus
reprobaf. eē de of. oz. si canonici. li. vj.

¶ Quid de qbusdaz mulieribz q dicūt vel credūt
se de nocte cū diana dea paganoz vel cū herodia-
de z innumera multitudine muliez eqtare super
qsdam bestias z innumera spacia trālire, z multa
hmoi. z q ab eis aliq creature pūt in meli? mutari
aut transformari. **R.** fm Ray. A maligno spū
mentibz fidelū talia fantasmata irrogant. nā dya-
bolus trāffomās se in diuersaz spēs psonaz. mē-
tem quā captiua tener: multiplicē deludit. nec dz
aliqs intātā venire stulticiā: vt credat q bec q in
somnia z in spū tñ fiunt: in corpe fiant. als in fide
lis est z pagano deterior. xxvj. q. v. epi.

¶ Ut diuinatio q fit p sōnia sit illicita. **R.** fm
Tbo. Si qd vti somnijs ad p cognoscēdum fu-
tura fm q somnia pcedūt ex reuelatōe diuina vt
somnia pharaonis, vel fm q pcedūt ex naturali
cā intrinseca: vt cū hūdans humore frigidō som-
niat q sit in aq: siue extrinseca, vt ex aere, vel impf-

sione celesti qntū se pōt talis virtus extendere. nō
erit illicita talis diuinatio. Si aut diuinatio hmoi
causet ex reuelatōe demonū: cum qbz pacta hnt
expssa, qz ad hoc innocant. vel tacita. qz hmoi di-
uinatio extendit ad id ad qd non pōt se extendere.
erit diuinatio illicita.

¶ Que pena sit forilegoz. **R.** diuinatores z male-
fici fm leges capite plecti dnt. z si accedant ad do-
mū alteri? dnt cremari. Item oia bona ipsoz dnt
publicari. vt. L. de male. l. nullus. l. nemo. z. l. cul-
pa. Sz fm canones: si qdem pctū occultū situm-
ponit pnia. xl. diez. e. e. c. j. Si vō notoriū: eucha-
ristia deuocat. de pse. di. ij. p dilectōne. Item si sit
clericus, deponendus est z in monasterio detru-
dendus. Si laicus, excoīcandus si pniaz agere re-
nuit fm Ho. xxvj. q. v. non oportet. z. c. si qd eps
z. c. aliquātū. Sz z crescente ptumacia: crescere dz
z pena.

¶ Sz nunqd efficit irregularis q talia facit z ma-
xie enormia. vt q sacrificat deo nūmoz. i. dyabolo
vt fiat diues, vel cum de sacramētis ecclie, vel cor-
pore xpi. forilegium facit. **R.** fm v. Si talia no-
toria sint: generant irregularitatem z in digne di-
spensatione. Si vō sint occulta: non. Quis fm qd-
dam idem sit. Aliqbz tñ vī q neutro mō efficiant
irregulares. q: nullo iure cauet p. c. is q. de sen. ex-
cō. li. vj. De hoc vide s. Clericus. ij. z irregulari-
tas. ij. De hac etiā materia forilegioz. vide s. De
reticus.

Sponsalia, quid sunt.

R. sunt futuraz nuptiaz pmissio. z
dicunt sponsalia a spendendo. i. pmit-
tendo. quō aut pbanē spōsalia z in qua etate. z an
p pcuratorem pbi possint z multa alia de hoc vi-
de s. Matrimonij. ij.

¶ Quid si qd accepta manu mulieris dicat. Do ti-
bi fidem de te in vxorem accipiēda. z illa nihil rñ
det. nunqd sint pta spōsalia. **R.** fm Guil. Re-
uera non pnt pbi ex altera pre tñ. nec claudicare
possunt. ille tñ qui taliter dedit fidem tenerit eam
ducere si illa voluerit. Si autem noluerit nō est cō-
pellenda: nisi aliquo mō oñderit mulier accepta-
re qd agebat. puta. si ante fidem datam tractabat
inter eos de sponsalibz vel matrimonio. z ipsa re-
qūta spōte manū dedit ad fidē recipiēdā z hmoi
tūc em essent pta sponsalia.

¶ Anquid illi qui contraxerunt sponsalia tene-
antur contrahere mīmonij. **R.** si sponsalia te-
nuerunt. vt qz in etate debita pta fuerunt. tenēt
pberē simul. nec pōt alter eoz pberē cum alia pso-
na. z si contraxerit. l. per verba de pnt. tenet qui
dem scdm matrimonium. extra eo. c. sicut. h agere
debet penitentiam de fidelitēntia. Et multoma-
gis si interuenerat iuramentum. extra eod. ex lite-
ris. el. ij.

¶ Sed vtrum iste qui non vult contrahere debe-
at cogi per censuram ecclesiasticam. **R.** q prius
debet moneri. vt. extra eo. requisitū demum pōt
cogi per censuram ecclesiasticam. siue huiusmodi
sponsalia sint iurata: siue non. fm Panormitanū

Sponsalia

In. d. c. ex literis. qz dens inter simplicem pmissio-
nem et iuramentum non facit diuiaz. Non ob. d. c.
ex lris. ibi suū iuramentū. qz narrat facti ptingen-
tiam. Tū satis p̄t dici qz nō ita studiose ecclā p̄pel-
lit alterz vbi nō intuenit iuramentū. Et addit pa-
nor. post glo. qz ex cā ecclā nō p̄peller. v̄puta. si ita
abhorret sponsam vel ecōtra. qz ex inuitis nuptijs
vehement p̄sumat scandalum futurz. Nam tunc
ecclā d̄z sustinere min⁹ malū vt maus euitet. et sic
d̄z intelligi. d. c. req̄suiuit. Addit etiaz panoz. qz nō
solum iudex ecclāstic⁹ p̄t p̄pellere laicum ad p̄ben-
dum m̄rimoniū. v̄erū etiaz iudex secularis p̄t adiri
vbi nō p̄teret in dubium de validitate sponsa-
lioz: s̄ solū peteret vt alē adimpleat p̄missionem
etiam iurata. Nam et iudex secularis p̄t adiri
vt p̄pellat laicū ad obf̄uatōz iuramenti. vt in. c. l̄z.
De iureu. li. vi.

¶ Quid si iurasti dare. P. vnā de filiabz tuis. R.
¶ **¶** Imo. dare q̄dē tenerz. h̄ q̄m cūqz des libaberz
qz p̄missio est electio sic et in alijs p̄missionibz. et
si oēs moriant̄ p̄ter vnā ad illam dandam tenerz
ff. d. eo. qd̄ cer. lo. l. iij. §. q̄ stichū. S̄z si vnā. P. ob-
tuleris et ille nō accepit. liberat⁹ es etiaz a iuramen-
to. ff. de p̄di. inde. l. cū is. qz si vnā ex his carnalr
cognouit. nullam aliaz h̄re poterit. qz cū oibz p̄cta
est affinitas. imo si p̄templatiōe p̄cedētis tractat⁹
facta fuit p̄mixtio: eēt factū m̄rimoniū. Idē tenet
Panor. in. d. c. ex lris. di. qz talia sponsalia trāsierit
in m̄rimoniū p̄ carnis copulaz: nō tū vt iure spon-
salioz: q̄ntū ex p̄sumpto p̄sensu. vt eē. e. c. is q̄. S̄z
ex q̄ iurauit ducere vnā ex filiabz. T. et postmo-
dū vnā ex eis cognouit. satis v̄ illam elegisset in
eā p̄sensisse. vide de hac materia singularia s̄. Ad
trimonium. iij.

¶ Quid si iurasti dare mihi vnā de determinatā filia-
tuam: et si illam h̄re nō possem. p̄misisti aliaz. R. n̄.
¶ **¶** Imo. tenet dare p̄mā. et ad hoc laborare bona
fide. eē eo. ad audientia. qz si nō p̄t: tūc subdistin-
guendū est. qz si p̄ma p̄sensit sponsalibz exp̄sse vel
tacite. v̄puta. vel qz ipsa p̄ntē et nō p̄dicente fuerit
p̄cta sponsalia. vel ipsa postea ratificante: forozē sit
am h̄re non possum. qz cū p̄ma p̄ri sponsalia vt in
d. c. ad audientia. eēt si illa p̄ma sponsalia forte. p̄p̄
p̄sanguinitatē aliquā cū illa p̄ma nō tenuissent. si
p̄o p̄ma nullaten⁹ p̄sensit sponsalibz: teneris ad se-
cundam. d. c. ex lris.

¶ Quid si sponsalibz appositū sit t̄ps. i. qd̄ fieri de-
beat m̄rimoniū. R. n̄. elapso t̄pe ille p̄ quem nō ste-
tit impune nubir: h̄ alij daf̄ p̄nia de fide mentita.
extra eo. sicut.

¶ Quid de penis q̄ in idem apponit̄ sponsalibz.
R. n̄. panoz. in. c. gēma. eē eo. ad tradendū p̄fectaz
noticiaz h̄ casus format̄ q̄tuor. q. P̄ma ē. nū qd̄
indistincte possit intuenire arraz traditio. Secda.
nū qd̄ pena indistincte sit reprobata et ad istas du-
as sil̄ r̄det. Et refert Jo. an. dicere p̄siderā daz fo-
re q̄litate p̄sonaz et q̄ntitatē arraz et pene. Si enī
int̄ viles p̄sonas intueniret traditio magnaz ar-
raz: nō valēt: qz est eadē rō q̄ in appōne pene. naz
sepe tradit̄ p̄arris q̄ntitas mille libraz. et si int̄ ma-
gnas p̄sonas intueniret modica pena: valēt. qz ē

eadē rō q̄ in arris. Naz solutio modice pene n̄ h̄z
intimidare magnū viz. Et h̄c opi. v̄ tenere L̄y.
in. l. mlr. L. e. h̄ Bar. in. l. ticia. ff. de v̄. ob. v̄ oino
reprobare appositōz pene q̄tū cūqz in modica q̄n-
titate sit apposita. qz lex indistincte p̄hibet stipula-
tōz penalem. vt in. d. l. mulier. et d. l. ticia. Et respe-
ctu arraz v̄ velle qz indistincte admittant̄. dūmō
nō excedant q̄ntitatē dotis vel donatōis. p̄ter na-
ptias. et vbi ista nō intueniret non dicit̄ excedē pe-
nam legale. de q̄ in. l. iudem. L. de repu. nā si dis-
soluentū m̄rimoniū lex nō apponit penā ita q̄tez.
vt. d. l. iudemus: q̄ forz? idem ddm̄ in recedēte a
sponsalibz. Itē ad hoc vt valeat effect⁹ arraz. op⁹
est qz vere intueniant. Ita qz q̄ntitas sit numera-
ta et tradita p̄ti. sec⁹ vbi ps p̄teret tantū se recepisse:
vt eōter hodie fit: et p̄staret p̄mū. Et idem tenet
f̄ed. et hec opi. placet Panoz. qz vbi arra nō intue-
nit est q̄si eadem rō: vt in appositōe pene. qz defa-
cili q̄s p̄teret se recepisse arram in magna q̄ntita-
te. imo plus dicit̄ ibi Bar. qz si vtraqz ps p̄teret se
recepisse ab altera: nō valet. etiā si vere intuenisset so-
lutio. qz si solui tibi mille. et recepi a te alia. Ad. n̄ vi-
deor soluisse. ar. l. q̄ sic soluit. ff. de sol. Multi tū ten-
ent p̄ hoc vltimū. Et dicit̄ panoz. vidisse varia p̄si-
lia s̄ Bar. tū credit opi. Bar. eē veniorē. Nam rō
legis fuit: qz facili⁹ q̄s p̄mittit: q̄ exburset. Et ex q̄
tantū dē recepit ab alia p̄te. nō v̄ exburseter ma-
xime hoc p̄cedit hodiernis t̄pibz: in q̄bz p̄bentes
p̄sitent recepisse alē ab altero magna q̄ntitatē ar-
raz: q̄ in veritate nunq̄ fuerit numerate: h̄ ē nuda
et simplex p̄fessio. Et Bart. in tantū inheret huic
opi. qz subnectit fundū nō posse dari loco arraz et
si vendēs p̄stituat se noie alteri? possidere. qd̄ satis
placet. qz. d. l. mlr. loq̄t de arris traditis in q̄ntita-
te. et an nullat aliaz penaz: q̄ eē illum casum nō de-
bem⁹ arras approbare. Et cū hac opi. trāsit. d. an.
Respectu tū arraz dicit̄ Panoz. qz sibi placet opi.
Jo. an. vt p̄sideret q̄ntitas et q̄litas p̄sonaz. maxi-
me respectu recipientis qui h̄z reddere duplicatas
et quadruplicatas. Nouet̄ qz p̄ rōnem legis natu-
ralem debem⁹ recedere a v̄bis legis et fuare sn̄iaz
legis. vt in. l. nō dubium. L. de legi. S̄z appositio
pene in quacunqz parua quantitate nō tenebit. qz
odia nō debent extendi vt in regula odia. Q̄tum
ad scdm̄. l. respectu pene s̄. vidisti qd̄ sentiat Joh.
an. et quid Bar. Sed colligendo dicta doc. dicit̄ qz
aut apponit̄ pena inter ipsos p̄bentes. et indistin-
cte non valet s̄m opi. p̄muniorem. Aut inter pa-
rentes ipsorum contrahentium. et tunc idem s̄m
vnum intellectum in dicta. l. ticia. Aut inter alios
et tunc aut isti sunt ita coniuncti cum contrahen-
tibz qz verisimiliter isti inducerent̄ ad contractuz
ne coniuncti vel amici soluant penam. et tunc idē
quod s̄. Aut non sunt ita coniuncti: et cōmuniter
tenet̄ qz inter eos valet appositio pene. Quod p̄-
cedit etiaz si extrane⁹ p̄misit noie mulieris sub cer-
ta pena. licet Imo. hoc casu teneat p̄mū. h̄ p̄mu-
niter indistincte tenet̄ p̄mū. Ad vnum tū singu-
lare aduerte. qz si extraneus p̄mittit sub pena qz
T. mulier contrahet matrimonium cum. S. Si
facit quantum in eo est non incurrit penam. quia

difficilis e
impedit p
ro. de iac. p
tens p iur
in eo est. v
dem mō de
sequit. d. an
p̄mū? S. illi
accidit q̄
tūcabit p̄
tam in se et
na p̄stitit
suū. S̄z q̄
lego n̄. c. l̄
at. Et est dice
os a p̄bentibz
di. et demō. S
si dico. p̄mū
m̄rimoniū. vt
ob. Panoz. dicit̄
ducente ad matr
contrahētibz. N
facta eēt p̄missio
pocis animo p̄
q̄ n̄ stat Bar. in
q̄s. nū qd̄ p̄mū
matrimonij p̄ben
recipiens in eēt
it qz sic. qz loco ar
net spe. Jo. an. d
p̄sonaz et quanti
arris s̄m cum. Et
tenuerit dūmōd
realiter tradit̄. Q
dicit̄ in effectu p̄ctis
non potest p̄mū
tra casum. l. i. c. an
Nam illa lex solū
non potest duplicari
est equalis v̄traz pa
bec opi. placet Panoz
monij. Quarta q̄stio
ti possit a retrocedent
stipulatōz. Et quo a
vtrum interuenit
Jo. de ar. L̄y. et p̄mū
l. noie. tenent in disti
lose p̄ se babuerit. N
tere actione de dolo.
stipulationem. qz et
dicit̄ a sponsalibz. v̄
do m̄rimō. Et hoc opinio
tenet̄. Et hoc opinio
tenet̄. Nam quia su
bet Panoz.
¶ **¶** Si quibz casibz solū
tenet̄. P̄mū si ali
quibz. et de p̄ter. p̄mū
tenet̄. et illas quas
tenet̄. L. de epi. et d
tenet̄ sponsalia q̄si sp̄

et post factum testamento decedere intestatus. **L. de colla. l. ut liberis.**

¶ Quis succedit alicui ab intestato? **Rñ.** iure cōmuni laico monēti p̄sus succēdit descēdētes. scēdo ascēdētes. deinde collaterales. p̄rimos; vt in autē. de here. q̄ ab inte. circa p̄ncipiū col. ix. et ibi p̄z q̄ fratres et sorores cōiūcti defūcto et vti oq̄ parēte vocant̄ s̄il cū parētibz. his aut̄ oibz deficiētibz succedit vir vxori et cōuerso. **L. vñ vir et vr. l. i. vñ vir succedit filie? L. de bo. va. l. i. lib. x. Clerico** q̄q̄ ab intestato monēti succēdit agnati s̄m ordi- nē p̄notatū in bonis q̄ sibi intuitu p̄sone obuenerūt. **ri. q. vltia. c. si. quibz omibz deficientibz succēdit ecclesia quasi fiscus. vt extra de suc. ab inte. c. i. vbi aut̄ dubitat̄ an bona sint ecclesie vel clerici. vi. de s. Clerico. iij.**

¶ Qui aut̄ dicant̄ agnati vel cognati. vide supra feudum.

¶ Quō succēdit descēdētes? **Rñ.** In successio- ne ab intestato p̄ma cā est descēdētū; vt s̄. dictū est. **Maz** in successiōe mortui patris. vel filij. li- beri et? si sunt omibz alijs p̄seruū. **P̄mi** quidez grad⁹ equalit̄ nepotes et vteriores in stirpes non distinguēdo s̄cū vel ius patrie p̄tatis. Succēdit ergo p̄mo filij si sunt; siue mascul⁹ siue femia eq̄lit̄ **Nepotes** aut̄ succēdit in stirpē. i. in eā partē quā parētes eoz habituri erāt si vixerēt. **L. de su. r. le. here. l. ij. et autē. in successiōe. ibi posita.**

¶ Quō succēdit ascēdētes? **Rñ.** deficientibz de- scēdētibz succēdit ascēdētis hoc mō q̄ defuncto filio siue liberis parētes si soli sunt succēdit; salua p̄rogatiua gradus; q̄ p̄ p̄ferat̄ auo si ambo sup̄sūt **Et** si pari gradu sunt parit̄ succēdit. p̄mi in dimi- dia et materni i alia dimidia. licz dispar sit numer⁹ vt si ex vna pte sit tñ au⁹ m̄fnus; et ex altera auus et auia p̄mi. **Sz** si cū parētibz sint fratres vel soro- res ex vtroq̄ parēte defuncto p̄iūcti; vocant̄ cum ascēdētibz i gradu. p̄mis i virilē portionē. i. suc- cēdit equalit̄ cū p̄re et m̄re et auo et auia et alijs de- scēdētibz. **Ide** etiā est de filijs fratru ex vtroq̄ la- tē p̄iūctoz. et ita succēdit femia sicut mascul⁹. **Nec** refert vtrū sit suus vel emancipatus; vt. **L. ad ter. autē. defuncto.**

¶ Qui autē dicant̄ heredes sui necessarij vel ex- tranei? **Dic** q̄ herediū. Alij sūt necessarij tñ. Alij sui et necessarij. Alij extranei. **Neres** necessarij est seruus q̄ instituit̄ heres a dño suo. ita tamen si cōsequat̄ hereditatē et libertatē s̄il ex dñi testamen- to; vt q̄ tempore testamēti et mortis erat in domi- ni p̄tate. sic etiā ignorans et inuit⁹ sit liber et heres. vñ velit nolit tenet̄ hereditatē etiā suspectā adire. et ido dicit̄ necessarius. **Sui** et necessarij sunt liberi qui sunt in p̄tate testatoris tpe mortis; vt filij. et descēdētes ex masculo filio. filij vō filie sunt in p̄tate patris eoz et auī p̄mi. **Dicunt** ideo sui; quia domestici; et viuo p̄re. quodā mō extimant̄ domi- ni. **Ideo** vō dicunt̄ necessarij; q̄ d iure civili cogē- bant̄ heredes fieri; sed de iure p̄torio p̄mittit̄ eis ab hereditate abstinere si velit. **Extranei** heredes sunt qui non sunt subiecti iuri testatoris; sicut filij emancipati. et liberi etiā a matre iustitij vocan-

tur extranei; q̄ femine non habent liberos i pote- state. probant̄ hec iusti. de here. qua. et dis. in pan. et. **S. sui aut̄. et. S. ceteri. Itē** heres. **Alius** est testa- mētarius. vt qui est in testamēto scriptus. **Alius** legitimus; vt is qui ip̄o iure et sine testamento de- functo succēdit. **Alius** fidei cōmissar⁹; cui ex fidei cōmissio est hereditas relicta. **Alius** ē substitutus. scz q̄ alij substituit̄ heredi.

¶ Quō succēdunt collaterales? **Rñ.** cessantibz ascēdētibz et descēdētibz p̄mo vocant̄ fratres si- militer et filij alicui⁹ fratris p̄sus mortui. **Dico** d̄ fra- tre illo et eius filijs; q̄ quidē frater de vtroq̄ parē- te attingit eum de cui⁹ hereditate agit. et veniunt in hereditatē dicti fratres et eoz filij cum parētibz defuncti et euz p̄mis in gradu ascēdētibz. **Et** dicti filij fratris p̄ferunt̄ illis fratribz defuncti qui sunt ex vno tñ parēte p̄iūcti defuncto. **L. de le. here. autē. cessante.** **Post** fratres ex vtroq̄ parē- te. et eoz filios admittunt̄ fratres; sorores; et eoz filij qui sunt ex vno latere tñ; et isti etiā fratru filij p̄ferunt̄ patris defuncti et alijs filijs. **Post** frēs et fratru filios; admittunt̄ qui sunt gradu. p̄rimo- res. **Et** si pares sunt; pariter admittunt̄. **L. de le. here. autē. post frēs. Et Ly. ibi ex d. autē. infert** q̄ vteriores; post fratres et filios eoz succēdit ex se; et ideo nō p̄siderat̄ p̄sone eius a quo descēdit s̄ p̄siderant̄ tñ p̄sone succēdētis; et sic veniunt in ca- pita. **Secus** in p̄cedētibz; vt cū tractat̄ de succes- sione patroz. auiculoz. amitar⁹ et matererarū. vbi p̄siderat̄ p̄sone eius a quo descēdit. **Et** ideo veniunt i stirpes. vt s̄. autē. cessante. eo. ti. **Et** s̄m eūdem **Ly.** p̄dicta faciūt ad questionē. **L. d̄suetu- do** ē q̄ filia nō succēdit in baronia. **Pone** quidaz baro habet fratres et bz nepotē ex filia p̄morta. **Decēdit.** nūquid admittet̄ nepos ad successiōē i baronia. **Dic** q̄ non; quia nepos iste venit ex per- sone sue filie; et ideo repellendus. **Sed** pone q̄ nō essent fratres neq̄ fratru filij; sed vteriores; tñ bñ veniret nepos; q̄ tūc nō p̄sideramus p̄sonā eius a qua descēdit; vt dicta autē. post fratres. et au- ten. s̄. prima.

¶ An aut̄ filij duoz fratru succēdāt in stirpes vñ in capita. **Ly. in d. autē. cessante.** dicit q̄ i stirpes q̄ cū semp inueniant̄ filij fratru succēdēt i ius pa- tris sui. **Et** ido cū in eis inspiciat̄ p̄sone eius a quo descēdit; sicut pat̄ b̄iet vnā partē; sic et dicti filij tantūcūq̄ habebunt. **Nanc** opinionē tenent **Ac. Ja. de ar. dy. et Bar.** in dicta autē. cessante. **Mo- ta** etiā s̄m **Bar.** q̄ illud qd̄ dicit̄; vt q̄s sit ex vno parēte vel vtroq̄; nō habet locū nisi q̄ tractat̄ de successiōe fratru vñ patroz. **Secus** si de successi- one vterioz. **Et** **Jaco. bu.** cōcludendo materiaz trāuersaliū dicit q̄ si sint soli fratres; et tūc si sunt ex vtroq̄ parēte veniunt virilē. **Idez** si oēs sint cō sanguinei vel oēs vterini. vt dicta autē. cessante et autē. sequēt̄. **Si** aut̄ quidā sint p̄sanguinei; q̄ dā vterini. tūc i delatis a p̄re p̄ferunt̄ cōsanguinei **In** delatis a matre p̄feruntur vterini. **In** delatis aliūcū admittunt̄ pariter. **Nota** tñ **Alstē. l. iij. ti. xxxv. Sall. et Jo. de san. n. sum.** q̄ volūt q̄ si fraz relinquit̄ fratrem et filios vterius fratru; q̄ nepotes

Burdus

nō vocabunt ad successionē patrii p̄mortui. alle-
gāt ad hoc. l. si ex pte. ff. qd cū eo. Sec^o tū fm eū.
dē Jo. si aliq̄s h̄et duos filios vel filias: 7 vn^o eo-
rū relicto filio mortuā: nā tūc fili^o v^o filia 7 nep^o v^o
nepos ex altero filio piter ad hereditatē vocant.

¶ Orz nāles filij succedāt p̄i ab intestato: i^o nā.
si legitimi n̄ sup̄sūt nec legitiz p̄iū tūc nāles ab in-
testato succedūt i duab^o vncijs. Ita tū q̄ si m̄ su-
pest: virū ei portio d̄ ip̄is def. Et fz Azo. l. 3. vroz: nā
capiat v^o succedat: tū facit ne naturales possint ea
pe v^o succedē: licet 7 faciūt legitimi filij q̄ succedūt
7 repellūt nāles. Sz vbi repellunt nāles. p̄f legitī
mā ioholē: vel legitīmā piugē: debēt ip̄i naturales
p̄ciā succedēnt^o arbitrio boni viri. Sic autē 7 in-
q̄ntū 7 q̄ succedūt liberi naturales parētib^o: ita et
intantu 7 toties debēt succedē parētēs nāles fi-
lij naturales: vt par pietas seruet eis. Et q̄ dicta
sunt de nālib^o filijs: 7 de nālib^o nepotib^o 7 p̄-
nepotib^o fuāda sunt. Et testamēto autē filij nā-
les succedūt sic. Nā si iūte pater naturalis habeat
legitimos filios v^o nepotes. licz ei dare v^o relinq̄re
naturalib^o. eoz q̄ m̄i vnciā vnā nō vltra: v^o soli
cōcubine semiūciā: nō vltra. Ad autē vltra datū
est: applicat legitimis filijs v^o nepotib^o. Si autē nō
hēat legitimos filios v^o nepotes: vel descendētes: sed
hēat ascēdētes: legitima pte relicta ascēdētib^o. re-
liquū intē naturales distribuere p̄t. Si autē nec ascē-
dētes nec descendētes hēat legitimos. licet eos insti-
tuere in solidū heredes. hec Azo. Qui v^o se ex dā-
nato coitu ab omni p̄osus b̄nficio excludunt. vt
L. de nā. li. autē. licet. 7 i auten. ex p̄plexu. L. de in-
ce. nup. Et glo. ibi in v. indigni. dicit 7 materno.
qd̄ verū ē q̄ coitus p̄ legē poterat accusari. als nō
vt ex meretricē: quo casu matri nō patri succedit.
De hoc vide s̄. diffuse. c. filius.

¶ Et p̄ predicta p̄t solui questio quotidiana. An
sine plensu filioz v^o heredū adultera possit insti-
tue filios susceptos de adulterio. Dic q̄ si i loco v^o
regide sit aliqua cōsuetudo sup hoc illa obseruāda
est. Cessante autē p̄suetudine: dic vt in p̄cedēti. S.
7 dicto. c. filius.

¶ Sed qd̄ de p̄suetudine aliqua 7 terraz q̄ mor-
tuo aliquo sine filijs d̄ns terre totū accipiat: Rū.
fm Hōsti. Tale p̄suetudinē obseruādā: si p̄scri-
pta sit. Potest em̄ d̄ns allegare q̄ ab initio hoc pa-
ctū fuerit: q̄ fra sua erat. De hoc vide s̄. Pedagiū

Burdus. **¶** Vtrū surd^o. mutus.
7 cecus sil^o possit h̄bere m̄rimoniū: Pri-
mo videt q̄ sic: q̄ p̄t m̄liere naturalit̄
cognoscē. Itē h̄z rōnez naturalē. In d̄nū videt: q̄
nūq̄ vidit m̄rimoniū h̄bi: nec audiuit. Et sic cuz
ignoret qd̄ sit m̄rimoniū: nō videt q̄ possit cōsen-
tite i m̄rimoniū. Hō. p̄nt recitat Pa. 10. in. c. cū
apud. de sp̄s. dicit ai aduertēdū ē vtrū possit exp̄i-
mere suū p̄ensū i h̄bendo. 7 dz admitti. als autē
repellit. Et gestis em̄ et signis d̄scer^o iudex cōsi-
derabit. 7 i dubio p̄sūdētus esset p̄nceps.

Dispensio fm Guil. d̄ q̄nt^o
quo ad se q̄nt^o quo ad se 7 alios q̄nt^o. l. p̄

sententiā canonis vel hominis est suspensus. Et ta-
lis tenet abstinere ab officio. An autē alij teneant
abstinere. vidē s̄. Cleric^o. iij. 7 Excoicatio. vj. in fi.
¶ An autē suspēsus ab officio dicat suspēsus a iur-
isdictione. Glo. notabilis. in. c. andium^o. xxiij. q. i.
dicit q̄ suspēsus ab officio tū nō potest ea q̄ sunt
officij. vtputa celebrare: sed bene p̄t ea q̄ sunt
iurisdictionis. vtputa p̄ferre p̄bendā. Si autē q̄s est
suspēsus a iurisdictione nō p̄t ea q̄ sunt iurisdictionis
h̄ bene p̄t ea q̄ sunt officij. Si autē suspēsus est ab
vtrōq̄ tūc neutriū p̄t. Sed tu diclat^o fm glo. et
cōiter d̄c. in. c. cū dilectus. de p̄sue. q̄ suspēsus ab
officio nō p̄t iurisdictionē exercere: nec eligere: nec
b̄nficia p̄ferre. Et p̄ hac opi. facit. d. c. cū dilect^o. 7
ter. a p̄ro in. c. si celebrat. de ele. ex. mi. Et hec opi.
placet Inno. 7 post. q̄ dicit q̄ suspēsus ab offi-
cio 7 b̄nficio: vel officio tū: vel simpliciter intelligit
suspēsus ab omib^o p̄dicis: q̄ appellatiōe suspēsi-
onis in genere intelligit de maiorū suspēsiōe. ar. c.
si quē. de sen. ex. Scus dicit in suspēsiōe a p̄ntifica-
lib^o: vel in eo cui est interdictus in gressus ecclesie.
Nā ista interdicta nō extendunt vltra i eis exp̄ssa.
Panor. autē in dicto. c. cū dilectus. addit di. q̄ aut
q̄s est suspēsus minorū suspēsiōe q̄ infligit. p̄t par-
ticipatiōne cum excoicatio. 7 illa nō p̄uat facultate
exercēdi iurisdictionalia nec facultate eligēdi h̄ solū
p̄cipatiōe factoz. Et p̄ter hoc nō p̄t eligi in p̄-
latū. de hoc ē ter. dar^o i dicto. c. si celebrat. Aut est
alicui interdict^o ingressus ecclesie. 7 tūc solū ē p̄ua-
tus p̄tate exercēdi ordinē in ip̄a ecclesia. 7 si i ea cele-
brat efficit irregularis: vt in. c. is cui. de sen. ex. lib.
vj. v^o si ex^o ecclesiā celebraret nō incurreret penā:
de quo tū d̄c vt ibi notat. hoc tū interdictū nō p̄-
uat facultate exercēdi iurisdictionalia vel eligēdi.
Aut suspēdit ep̄us a p̄ntificalib^o. 7 tūc solū censet
suspēsus ab illis que depēdent ab ordine p̄ntifica-
li 7 nō ab alijs: q̄re puto q̄ sic suspēsus p̄t exercere
iurisdictionalia q̄ vt dixi iurisdictionalia se separta ab
his q̄ se ordinis p̄ntificalis: vt in. c. trāmissaz. de
elec. Et fm Hō. sic suspēsus a pontificalib^o si cele-
brat in pontificalibus nō est irregularis: quia pon-
tificialia nō sunt de substantia celebratiōis: nec de-
bemus aliquem iudicare irregularē: nūi inueniat
exp̄ressam. Quāq̄ quis suspendit a beneficio. Et
tunc nō intelligit suspensus ab officio: vel iuridi-
tione. Vnde canonicus suspensus a suis benefi-
cijs potest eligere: vt in. c. cum vintoniensis. iun-
cto. c. cum in euctis. de elec. Et nota glo. in dicto
c. cum vintoniensis. q̄ suspensio a beneficio soluz
extendit ad fructus beneficiū: non autē ad fa-
cultatem administrandi in spiritualibus vel tem-
poralibus. Quāq̄ suspendit quis ab officio 7 bene-
ficio simul vel suspendit simpliciter. 7 tunc sine sit
suspensus ab homine: siue a canone inferente pe-
nam. vt in casu. c. j. de re iudi. li. vj. dicerem q̄ ta-
lis suspensio p̄uat facultate exercēdi iurisdictione
nem spirituale 7 conferēdi beneficia 7 eligēdi.
Quod intellige durate suspensione. Nā ista sunt
fundata sup ordine ecclesiastico. Nam laicus nō
potest ista exercere. vt. xvij. dist. bene quidem. Si
ergo quis suspendit a fundamento iuris videtur

suspensus a
l. q. i. cū p̄u-
latū. Nam
ficiū. ergo
re dū ab
Si autē quis
suspendit a
sp̄sūm ab
bis q̄ sunt
suspensio a
sus ab ordi-
q̄ censet
sup ordinē.
Aut quis est
suspēsus a
cōferēdi b̄-
in de. capien-
cal. q̄ aut
aut vtrōq̄.
nō est iurisdictionis
p̄nti a benefici-
aut per d̄nōm
mo casu planē
tū sit suspēsus a
tio voluit. Si
aut hoc est ab
p̄ter crimē.
sp̄sūm etiā a be-
dotū. lxxij. di.
sit suspēsus ab
vt in. c. p̄s̄p̄
est suspēsus ab
nec est suspē-
m̄lene vel etiā.
suspēsus a b̄nficio
hoc est p̄ d̄nōm
vel. tūc p̄to q̄ ta-
titudo fm Hō.
vtrōq̄ suspēsus ab
ctus b̄nficio. p̄
hoc intelligit q̄
p̄lem vel intam-
¶ Sed querit d̄
a p̄dicta suspen-
re. ex. nō ait. dicit
onis vel interdicti-
do. 7 tūc p̄ntat q̄
sen. ex. nup. nūi
nes: vel alter exp̄s̄
Hō. Inno. 7
cas. 7. xvij. q. vij. si
monē inferens a
fm p̄ntib^o. Nā
re d̄ntā. 7 hoc nūi
bonitate siḡs dz
et. c. cū ab ecclesiā.
p̄ntet Guil. in se
de vtrōq̄ ad hoc
vt. i. v. suspensio si

Suspensus Fo. CCXLIII.

suspensus ab omni edificio qd est s. fundamentū
i. q. j. cū paulus. Et nota q. verbū officij est valde
latū. Nam quicqd bz electus est officij pter bene-
ficiū, ergo suspendēdo te officio, videor te suspēde
nedū ab ordine; sed etiaz ab omni officio clericali.
Si autē quis suspendit simpliciter ab ordine, tūc si
suspendit ab ordine pontificali; solū credo illū su-
spēsum ab his que sunt ordinis ep̄alis. nō autē ab
his q. sunt iurisdictionis. ar. eorū q. s. dixi: qn̄ quis ē
suspendus a pontificali bz Aut simpliciter q. s. ē suspē-
sus ab ordine, t. tunc dicerē ppter quādam p̄ntiaz
q. censet facta suspensio ab omibz q. sunt fun data
sup ordinē, vt a iurisdictione sp̄ali t. omibz s. libus.
Aut quis est suspensus ab officio, t. censet directe
suspendit a iurisdictione sp̄ali t. facultate eligendi et
cōferendi beneficiā de quādam p̄ntiaz. De autē de an.
in de. cupientes. de pe. ponit distinetōem Gal. de
cal. q. aut quis est suspēsus ab officio; aut bñificio;
aut vtroq. Si a bñificio; siue a iure; siue ab homie,
nō est suspēsus ab officio; q. officij nō est accesso-
riū ad beneficiū; lz ecōtra si est suspēsus ab officio
aut per dictionē taxatīā tñi. aut simpliciter. Pri-
mo casu planū est q. nō est suspēsus a bñificio; cuz
tñi sit suspēsus ab officio; q. hoc sentētie p̄mulga-
tio voluit. Si autē est suspēsus simpliciter ab officio,
aut hoc est ab homie; aut a iure. Si a iure aut p.
pter crimē; aut ppter infamiā vel p̄tumaciā. Si
ppter crimē; tūc puto q. suspēsus ab officio sit su-
spēsus etiā a beneficiō. vt. c. eos. et. c. si quis sacer-
dotū lxxj. di. Si autē ppter infamiā vel p̄tumaciā
sit suspēsus ab officio; nō est suspēsus a beneficiō,
vt in. c. p̄byter si a plebe. ij. q. v. Si autē ab homie
est suspēsus ab officio. Si hoc est ppter crimē gra-
ue; tūc est suspēsus etiā a bñificio. Si autē ppter cri-
mē leue vel etiā ppter infamiā vel cōtumaciā. nō ē
suspēsus a bñificio. Si est suspēsus ab officio; aut
hoc est p dictionē. et. tūc planū est. Aut p dictōz
vel. tūc puto q. talis sentētia nō valet ppter ier-
titudinē fm̄ Hof. hec ille. Inno. aut dicit simpli-
titer q. suspēsus ab officio tñi; nō potest recipere fru-
ctus bñificior. p. c. pastoralis. de ap. Sed Hosti.
hoc intelligit qn̄ est suspēsus p graui cā. Secus si
p leui vel infamiā; t. nō ē p̄tumax.

Sed querit de notabili. q. Quis possit absoluē
p̄dicta suspensioe? Pau. in de. monasterioz. d.
re. ec. nō ali. dicit q. aut papa ponit penā suspensi-
onis vel interdicti. ppter p̄tumaciā canonē cōden-
do. t. tūc putat q. inferior possit absoluere. extra d.
sen. exco. nup. nisi ip̄e papa sibi referuet absolutio-
nez; vel alteri exp̄sse t. determinate p̄sone. hoc tenet
Vg. So. Inno. Ber. t. Jo. in glo. xj. q. j. si inimi-
cus. t. xvj. q. vij. si q. s. t. Ho. Idē iudiciū ē si p̄sti-
tutionē inferioris approbat t. cōfirmat de insti. ex
frequētibz. Plus etiā nō opatur p̄firmare q. p̄de-
re sentētia. t. hoc nisi alteri referuet absolutio. Si
vō pena suspensiois t. huiusmodi sit p̄sentētia ab
homie; tūc ligas dz absoluere; nō inferior. extra de
offi. or. cū ab eccliaz. salvo casu. c. pastoralis. co. ti.
Idē tenet Sual. in spe. Idēz panoz. in. c. tam lris.
de testi. quo ad hoc vltimū. scz quādo est ab homi-
ne. Si vō suspensio sit p̄petua que habet vim p̄-

nationis nō habet locū absolutio; s. necessaria est
dispensatio t. p̄ hīs collatio. t. tūc est videre an tale
sit crimē in quo possit ep̄us dispensare; vel nō. Et i.
p̄mo casu poterit ep̄us dispensare t. cōcedere. puta
beneficiū; vel officij quo ad p̄cessionē executionis
ordinis. In secūdo casu nō poterit. vide tñ singu-
larē limitationē ad p̄dicta; quā facit glo. in de. j. d.
bere. q. vult q. aut suspensio lata aucte iuris habz
terminū annexū; t. nō relaxat p̄ inferiorē ne fru-
staret ip̄ius effectus. t. hoc casu intellige glo. in. c.
cupientes. in v. suspensos. de elec. li. vj. Aut non
bz t̄pus determinatū; t. si supior sibi referuauit ab-
solutionē. tūc idē dicendū. ar. d. e. nup. Aut nō re-
seruauit; et p̄t ar. d. e. nup. hec glo. que liz cōiter
app̄obēt; tñ nō placet Panoz. in dicto. c. i. litter.
Ideo aliter distinguit. q. aut suspensio sit in penā
aut in p̄tumaciā. Primo casu inferior nō p̄t su-
spensionē relaxare; q. nō debet remittere penā in-
flictam auctoritate iuris. ar. ij. q. iij. notandū. nisi
forte velle dispensare in casibus sibi p̄cessis iuxta
materiā, at si clerici. de iudi. Nec obstat. d. e. nup.
quia loquitur in excoicatione que nō est pena; sed
medicina nec est p̄petua; sed fert sub quādā cōdi-
tione tacita donec satisfecerit. vnde ep̄us relaxan-
do cū satisfactioe nil noni facit; sed potius ius cōe
exequit. sed in casu nostro remitteret penā. Et pa-
ria sunt que suspēdere ppter delictum p̄petuo; vel
simpliciter. vt extra de cōsti. et lris. Si vō fuit fa-
cta suspensio ppter p̄tumaciā; tūc p̄cedit equipar-
tio ad excoicationē. t. p hoc dico Inno. nō bñ di-
cere in. c. ij. de solu. qui simpliciter idem sentit esse
in suspensioe qd in excoicatione. Et intellige inferi-
orem in casibus p̄dictis posse absoluere; quādo
excoicatio vel suspensio est lata a canone. Secus si
ab homie. hec Panoz.

Que aut sit differētia inter suspensioē. depōsi-
tionē. t. degradatiōē stricte sumēdo ip̄os termi-
nos. nā large frequēter sumūtur in iure vnū p̄o
alio. Suspensio etiā importat p̄uatiōē executio-
nis legitime ordinis vel officioz eccliaz simpliciter;
vel ad t̄pus. t. cū spe dispensatiōis; q. qn̄q.
a iure; qn̄q. a iudice inferf. Depositio importat p̄-
uatiōē executiois legitime officioz t. beneficiōz
eccliaz possesiois simpliciter; t. ex toto absq.
spe restitutiōis; retento tamē p̄uilegio clericali; q. a
cōueniri nō p̄t i iudicio seculari; nec capi; nec pu-
niri a laicis. t. fit p̄sentētia homis cōiter. Nec p̄t
inferri hec pena ab inferiori ep̄o q. hoc agere p̄t
erga ip̄iū subditū; a s̄stete sibi canonico numero
ep̄oz si ē in sacris. als sufficit p̄na sentētia ep̄i sine
alioz p̄sentia. Depositus autē t. degradat⁹ nō p̄t
restitui ad officia sua nisi p dispensationem pape.
Degradatio vltra penā depōitiōis hoc addit. q. a
p̄uat p̄uilegio clericali omni cū certa solēnitate.
caracter tamē ei auferri non potest. de hoc vide s.
Degradatio.

Vtrū suspensio possit suspēdi p̄ appellationē;
Rū. Sicut excoicatio; sic ab officio v̄ ingressū ec-
clesie lata suspensio p̄ appellationē sequētē minime
suspendit. vt eē de sen. ex. is cui. li. vj.

Vtrū suspensio a participatiōe; vel collatione
ff ij

Tabellio

sacramentorum si contrafaciat sit irregularis: Rñ. fm Inno. 7 Ho. q n 5 extra de de. ex. mi. si celebrat. Talia enim non sunt ordinis: qz laici principat sacramentis 7 pferunt sacra.

Ubi tpus ponit sine pñitione: vt cum qs sine tps pñitione bñficijs puaat: ppetua puatio intelligit. vt. L. de pe. l. seruus. p hoc facit qd s. dixit panor. qz paria sunt que suspēdi: ppetuo: 7 simpliciter. Qd nota.

Tabellio est publica

Tabellio est publica persona: bñs officij scribēdi instra ad faciendū fidem.

Utrū clericus possit exercere officij tabellionatus: Rñ. fm Ray. clericus i sacris ordinibus pñitus est penit' interdictū. 7 si illud habeat ad dimittendū appellatū p subtractionē bñficiij appellatiōne postposita. extra ne de. vel mo. sicut. Et quo inferit ibi panor. qz tabellio effectus clericus non perdit ipso facto tabellionat' officij. Si enim eis debet interdici officij. ergo illud non perdidit. Idē videt in tabellionibus effectis religiosis: vt p religioz non perdidit officij: s; exercere non debet nisi in cā heretis. ter. est notabilis in. c. vt officij. de here. li. vj. Sicut in tabellionibus effectis decanionibus v' aduocatis: qui p supueniētiā dignitat' non perdit officij: s; illud exercere non debet.

Ut p hoc inferat ad aliā. q. An clericus effectus tabellio pdat eipso clericat' pnuilegiū et bñficiū: Rñ. panor. de mēte Jo. an. vbi s. q nō. Ratio ē sicut enim p supueniētiā clericat' non perdit tabellionat': saltē in habitu: vt in dicto. c. sicut. 7 in. d. c. vt officij. ita p supueniētiā tabellionat' nō dē perdit clericat' v' bñficiū: qz ista nō sunt incōpassibilia saltē in habitu.

Quare aut phibeat clericis hoc officij exercē. dicit panor. q hoc est pmo: qz hoc officij dicit velle: cū tabellio dicit seru' public': vt in. c. ij. d. vsuris. li. vj. secūdo qz hoc ē officij seculare. Tunc dicit seru' public' a seruēdo oibz.

Utrū clericus possit exercere hoc officij i causis ecclesiasticis et spūalibus corā iudice ecclesiastico: panor. pcludit q aut corā papa seu ei' curia hoc officij exercet. 7 ē admittend'. marie si a papa habuit hoc officij. Mā papa admittēdo: vel ei hoc officij tribuēdo: videt est habitare. ar. in. l. idēz vulpianus. ff. de ex. tu. Aut i alia curia: 7 tūc aut habet ppetētiā salaria. 7 dicit q nō: cū indistincte phibeat in. d. c. sicut. qz vt dicit glo. ibi. est qdā gen' negociatiōis qd phibeat clericis. cū ne de. vel mo. c. j. Aut indiget: 7 tūc arbitro: eos admittēdos. et sic pñit iura diuersa ad pcordiā reduci.

An aut clericus q nō est i sacris possit hoc officij exercere: Jo. an. in dicto. c. sicut. videt velle q sic p ter. ibi q facit mētionē d' pñitatis i sacris. do. An. videt velle hoc verū nisi hēat bñficiū. s; panor. dicit eū nō pōderasse dictū Jo. an. Et dicit q ille ter. videt in d. nū. Mā phibeat clericis i sacris i bñficiō: ergo nō pcedit i mōntu quātūcū. qz sunt bñficiati. Posset tū dicit q b accipiunt sacri ordines: largo mō p oibz ordinibus q idubitatē sa-

cri sunt. vt notat. rrrr. di. i sum. Sed vbi bñficiū nō sufficeret posset hoc exercere. Mā talis nō pōt dici bñficiat'. ar. c. ij. de trāsl. pla.

Sed qd si clericus i sacris nō hz bñficiū: Rñ. panor. q pōt hoc officij vti. imo plus dicit Jo. an. q hoc officij nō phibeat p se: s; causatine s; p subtractionē bñficiij. Et p hoc p3 q nō pñit indistincte clericis i sacris prohiberi hoc officij. Et hoc placet panor. vt possit vti si nō hz bñficiū: cuz possit tūc exercere negociatōez honestā.

Quid si clericus de facto: hoc statuto nō obstatē fecit instrū. Mā quid teneat. Inno. dicit q si fecit instrū anteq' ē interdictat': tenet. sec' si postea. Et pōt esse rō fm Jo. an. q interdictio officij: interdicit e' executio. ar. de appel. c. pastoral. als hec interdictio eēt delusoria. S; ipse Jo. an. tenet q sine pcedat interdictio sine nō valere instrū. l3 pvari possit bñficiū. Mōnet q: ibi hec sola pena imponit. v' alia inuenire nō debem'. De. de an. ipugnat hoc dictū Jo. an. qz pene appositio: in actu a iure phibito nō cōfirmat actū i inhibitionē attentatū. vt notat Bar. in. l. pto. ar. ff. de no. op. nū. vñd melior rō videt fm eā. p dicto Jo. an. q annullatio instrū eēt ppter carentiā fidei nō pccernit ipm clericū: s; ptes qb' phibitio nō est facta. Et p hoc forte nō esset malā distinguē fm eū. qz si publice p edicta solēnter publicata sit facta interdictio clericis: ita q potuit verisimil' trāire i nōciā ppli: nō valebit instrū. als sec'. sicut obseruat in p digo: cui bono? admistratio ē interdicta. vt. l. is cui bonis. ff. de v. ob. Et panor. videt pcludere q clericus aut interdictus si cōficiat instrū: tenent. ex quo tolerabat in officio rōne publici officij. Si vō fuit clericus p superiorē interdictus: 7 tūc aut palā 7 publice. 7 non valebit instrū eēt: qz gesta rōne publici officij post interdictū superioris nō tenent: vt in. c. veritat'. de dolo 7 cōtu. Nec pōt allegari tolerātia: ex quo publice em manu phibitio. Aut interdictū nō fuit publice factū. 7 tūc tenet in p iudicium phibitū vt possit beneficio puari: vt in. d. c. sicut. Sed gesta rōne publici officij tenent: saltē q ad ignoātes. videt de hoc s. Absoluto. j. 7 Cōfessio. iij.

Utrū tabellio pñitutus a laico possit sup ecclesiasticis pñicere instrū: Rñ. panor. vbi s. q sic. Et hoc videt sentire Bar. in. l. j. ff. de of. pcd. 7 in. l. cūctos ppos. L. de sum. tri. vbi firmat notariū pñitutum a pncipe posse cōficere instrū de volūate partū in alieno territorio. Idē Bar. in. d. l. cūctos ppos. vbi plus sentit q etiā nō pñitutus a pncipe: s; p statutū loci: poterit inter subditos in alieno territorio hoc officij exercere: qz hoc officij notarij nō hz iurisdictionē annexā: s; est qdā officij qd pōt exerceri sine iurisdictionē 7 sine distinctionē territorij. Idē in notario creato ab impatore: vt possit cōficere instrū i terris ecclie. Idem tenet do. An. in. c. p venerabilē. qz si sint le. S; panor. vltra alios adducit ter. in. c. qz. de vsu. li. vj. vbi in cā ecclesiastica seruus public'. Et sic notari' laicus stipulat. secūdo adducit. c. cuz dilect'. de fi. instrū. vbi pñuetudo pñe pñt dari hāc pñtez officij di instrū: als nō habēt: cui' instrū faciūt fidē

in vtroq; foro. **Q**uoniam episcopus possit in ecclesiasticis constituitur de reu tabellione. Rñ. fm Ray. pot p tota diocesim suā cui cura oim ē cōmissa. r. q. j. regēda. Et si fecit poterit ille vocari ad scribendū acta ecclesiastica fori. Et sic constituitur ab epō nō hz p̄tatem et d' ocellim illi q̄ ipm constituit. ff. de iur. om. iudi. l. si. Sed tñ si simpliciter constituitur sit tabellio. maxime ab epō q̄ haberet sup hoc p̄uilegiū: pot etiā iste vbiq;. Ad dicit etiā l' do. q̄ ex quo q̄s simpliciter constitutus est tabellio ab illo q̄ hz hanc p̄tatem: pot vbiq; p̄ficere instrumenta: sicut p̄sbyter semel ordinat' vbiq; celebrat. Limita tñ hoc. put prime dictū est.

Allia siue exactio. vi de s. Pedagū r Restitutio quarto.

Testamentū. j. cōmu/

Testamentū. Quid est testamētū. Rñ. Panoz. sup rubrica de testa. dicit q̄ testamētū ē nre volūtatis iusta sentētia de eo qd q̄s post mortē suā fieri vult cū heredis institutiōe: vt habet in l. i. iuncta glo. ff. e. vñ sine heredis institōe nō est testamētū. vt in l. i. d' lega. §. ante heredit. Et p̄ oīs testamētū nō p̄bendit codicillū: q̄ i codicillo nō pot dari hereditas. L. de codi. l. ij. et. l. si idē. Nec p̄bendit donationē cā mortis: que est quasi quedā vltima volūtatis.

Quis pot facere testamētū: Rñ. panoz. vbi s. q̄ edictū de testamētis ē phibitō. Dēs ergo possunt testari q̄ nō sunt exp̄sse phibiti.

Qui aut phibeant testari. Dic p̄mo q̄ phibeat furiosus seu mēte capt' nisi hēat lucida interualla l. furiosus. L. qui te. fa. pos. secūdo phibeat mur' r iurd' a natiuitate. secus si ex accidētē r scribē scit vt. l. d' iheret. L. q̄ te. fa. pos. Idē Bar. ibi q̄ addit q̄ iurd' tñ testat' mur' tñ testat' si scribē scit. d. l. d' iheretis. t̄rcio si nō valet articulare loq; ita q̄ nō p̄t exp̄mere nomē heredis nec scribē. vt in l. i. iube mus. L. de testa. vbi Bar. et illa. l. infert q̄ ille qui nō pot articulare loq; mortuo ē s̄ illis. et iō cū testator loquitur balbuciedo cum p̄us fuerit hō recte lingue: si faciat testamētū nō valet. Et dicit semel fuisse exceptionē ad impugnādū testamētū qd daz: qd erat factū ab eo q̄ nō poterat articulare loqui. quarto impubes. vñ nisi mascul' sit in. xiiij. femia in. xij. testari nō possunt. l. q̄ etate. ff. e. q̄nto filius. fa. nisi in castrensi vel q̄ sit: vt in. c. l. c. de sepl. l. vj. r in. l. pe. L. q̄ te. fa. pos. sexto. p̄digus cui bona interdicta sunt a iudice. l. is cui. ff. e. h̄ testamētū p̄us factū valet: vt ibi. De hac mā. p̄digoz vide singularia s̄. Donatio. j. septimo damnat' ad mortē naturalē vel ciuile. puta q̄ deportat'. vñ cōiter tenet q̄ tales nō possunt testari: etiā si effugiat de manibus iudicū. vt in. l. eius. ff. e. Si aut q̄s ē damnat' ad penā inferiorē: cōiter nō efficit intestabilis. puta si fuit p̄dēnat' ad amputatiōem man' vel vt euellent oculi. Et Bar. in. d. l. et' in. §. si cui. et illo. §. infert q̄ dānatio q̄ p̄dit vitā. libertas. vel ciuitas impedit testamētū fieri r rāpit iā factū. Secus in dānatiōe p̄ qua tñ l. c. l. f. vide etiā qd notat Azo.

L. qui te. fa. pos. q̄ dānatus ad mortē testamētū facere nō pot: siue sit dānat' vt mortaf: siue vt fiat seru' pene: siue sit deportat' i insula. Relegati aut q̄ nō amittūt libertatē vel ciuitatē: testamētūz facere possunt. si q̄s tñ eoz fuerit dānat' r appellauerit: interim testamētū facere pot. d. l. eius. r. l. qui a latronib'. ff. eo. ti. Vide etiā Zab. in de. j. de pe. r re. vbi querit an damnatus vltimo supplicio possit testari. Et videt q̄ sic. q̄ sepe damnat' quis absens ex vi statuti: q̄ de iure cōi dānari nō pot ff. de pe. l. absentē. Et r̄idet fm Bar. r Bal. in d' eta. l. eius. q̄ si ē dānatus r detētus: ita q̄ infallib' liter fiet executio: nō valet testamētū. vt notatur L. de do. inter. vi. r vxo. autem. h̄ hodie. Sed si dānat' ad mortē in absentia ex forma statuti: testamētū nō valet quo ad fauores municipales quib' bāniti nō gaudēt tanq̄ hostes siue ciuitatis. ff. de capi. di. l. amissioe. h̄ quo ad ius cōe valet testamētū q̄ nō p̄dit ius cōe. De huiusmodi exbānitis vide singularia s̄. c. fili'. in fi.

Dubitat de dānato ad p̄petuū carcerē r in laj co cōis sentētia ē q̄ est intestabilis. vt in. l. ij. ff. de pu. iudi. h̄ i clerico dicit Panoz. audiuisse varie fuisse philitū. Mā quidā cōsulerūt q̄ nō pot testari. q̄ illa pena eq̄patur pene mortis seu deportatiōis vt notat Inno. in. c. q̄luter. el. ij. de accu. Cōsultes vō oppositū moti sunt: q̄ ius canonicū nō imponit p̄petuū carcerē in penā: h̄ ad p̄niaz. vt in. c. nouim'. de v. sig. r in. c. q̄uis. de pe. li. vj. ergo nō dz hec pena inhabilitatis testandi. p̄dire ex p̄nia. Et hec opi. est mitior: h̄ alia videt verior: q̄ negari nō pot qn ille sit q̄i mortu'. Octauo. phibeat publicus vlturari: nisi p̄stet cautionē iuxta formā capituli q̄q̄. de vlt. li. vj. Nono. phibeat excoicatus fm opi. quomūdā quos sequit glo. in. c. decernim'. de sen. excō. li. vj. Sed Jo. an. r Inno. tenēt dñū r est hodie cōis opi. nec eq̄patur deportato. Decio. phibeat seru'. xiiij. q. ij. allud. r. l. fili'. ff. d' testa. Dñi decimo q̄libet religiosus q̄ p̄stet tria substantialia regule. extra eo. c. ij. r i autem. ingressi. L. d' sa. san. eccle. sec' d' religiosus largo mō sumptis. Duodecimo hereticus. Rñ q̄ heretic' nihil hz cū oia bona sua sint p̄ficata ipō iure. vt in. c. cū fm. d' here. li. vj. vñ etiā si post mortē posset detegi quez fuisse hereticū i vitā: oia bona p̄nt apprehēdi. vt in. c. ij. de p̄scrip. in. vj. Nota tñ q̄ h̄mōi hereticū et s̄iles cū bona p̄cia p̄nt retinere bona sua donec sequat sentētia: saltez declaratiua sup facto. De hoc vide s̄. singulariē Absolutio. j. in excoicatiōe d' insecutorib' cardinaliū. Tercio decimo. phibeat dubius de statu suo: r dicit dubi' qn dubitat an sit in eo statu quo testari possit: vt. l. de statu. ff. eo. Quarto decimo. phibeat obsides. r intelligo d' obsidibus id est captiuis populi romani v' eōuerso. puta si apud infideles essent xp̄iani obsides. vel econtra. sec' i obsidib' q̄ quidie traditē ab vna ciuitate alteri. vt notat in. l. obsides. ff. eo. Quinto decimo. phibeat dānatus ob carnē famosuz. puta q̄ cōfecit libellū famosum i iniuriā alteri. r de illo fuit dānatus. vt i. d. l. is cui. Sz dubitat an infamis ex alia cā possit p̄dere testamētū. et cōiter tenet q̄ sic: nisi

Inde q̄ si p̄ p̄nt p̄ h̄mōi q̄m religiois fuit nō h̄ p̄ statu religiois p̄do potuit dē r r̄famētū

Testamentū. 1.

reperiat specificē phibitū. Et nota qd dicit libellus famofus qm aliqis scribit cedula ptinentē inuria: seu infamia alteri? r pūit illā in loco vbi inueniat r sic ali? infamē. Sextodecimo rens criminis lese maiestatis. l. qd qd. C. ad. l. iul. ma. Et d' hoc die vt dictū ē s. de heretico. Decio septimo is q est apud hostes captiu? d. l. eius. Decio octauo carēs vtroq; lumie. hodie tū pōt testari: dū nō seruet qd habet in. l. hac pūlissima. C. q. te. fa. pos. vt articulatē r dare in pntia testū expumat nomē heredis. r Bar. in. d. l. hac pūlissima. dicit scholaribz q bñ notēt illā. l. q. ex ea poterūt hie multuz de honore: q sepe homines excecant. ppter infirmitatē vel alia accidētia r faciūt testamentū de iure cōi: r illud testamentū nō valet.

An autē p'dicti phibiti a iure testari: possunt disponē i pias causas? Et p'supponit panor. q omne relictū p aia dicit ad pias causas: vt in. c. req'sisti. extra eo. De surdo r muto seu nō valēte articulatē loquit ad pias causas possunt disponere: dū nō saltē nutu. l. signo possunt expmēre volūtātē. Nā cum tales possunt cōtrahere matrimoniu: vt in. c. cū apud. de spon. inferit q habent intellectū naturalē. Sed in istis dispositōibz ad pias causas: sufficit sola facultas iurigentū seu naturalis: nec curam? de solēitate iuris ciuilis. vt in. c. relati. el. j. extra eo. vñ Bal. dicit d' quodā aduocato q ppter infirmitatē nō poterat loqui nec scribere h religiofo quodā libi: dicēte vt pvideret de aia sua. et q si volebat bona sua dare paup'bz apiret libru. si sanus mēte aperuit libru: valet dispositio. Et ponit Bal. regulā. q ad pias causas valet testamētum nutu factuz. p hoc bona glo. in. c. cū tibi. extra eo. De impubere cōiter tenet q nō pōt disponere etiā ad pias causas: vnde r miles ante pubertatē nō pōt testari p' defectū iudicij: vt in. l. si. C. d' testa. mili. In filiōfa. cōdude q in castreū vel quasi pōt testari vt vult: h in aduēticijs quoz hz p'rietatem est dubiū. Nā si vsufruct' acqrit patri: oēs tenēt q testari ad pias cās nō pōt inuito patre. vt in. l. pe. C. qui te. fa. pos. Sed ē dubiū qm vsufruct' est penes filiū. Bar. in. l. j. C. d' sa. san. ecclē. voluit q possit testari ad pias cās etiā inuito patre: q oīs solēntas iuris ciuilis est remissa i legatis ad pias causas. d. l. j. r in dicto. c. relati. S; Bal. tenet ibi p' rariū allegat bonū ter. in. c. licet. de sepul. in. vj. vbi dicit q filiū nō pōt disponere inuito patre etiā p aia: nisi de castreū vel quasi. Et hec opinio videt venoz p illū ter. ne spoliēt pater. ppter fauorē pie cause: cui debent bona filij.

An autē pntēte patre filiū nō querit vsufruct' possit facere testamētū ad pias cās r denare? Bar. in. l. qui in p'ate. ff. e. dicit q sic. et dicit hoc pbari in dicto. c. licz. i. h. a p' rario. Et videt esse cōis opinio legistarū. licz Imola. r Jo. an. sunt in p' rariū. Et hoc videt tenendū saltē de iure canonico. p dictū. c. licet. q ter. hoc pbat in duobz locis. Pamo em ter. dicit q fili' pōt iudicare p aia. r glo. exponit. i. in vltia volūtate relinquere. r sic verba sunt generalia ad omnē vltimā volūtātē. Secūdo subdit ter. p aia:

que verba clarē offendūt q verbum iudicare. ibi positū nō debet inte. ligi de donatiōe causa mort? q: illā filiū nō pōt testari facere potest absq; hoc q donet. p anima. casus est. in. l. tam is. ff. de do. causa mortis. facit etiā ad hoc: q ratio quare de iure ciuilis filiū nō pōt testari etiā de cōsensu patris est: q vltima volūtate esset captatoria: r de penderet ex alieno arbitrio. vt. l. illa institutio. ff. d' de here. insti. Sed ius canonicū nō curauit d' hac solēntate iuris ciuilis. imo de iure canonico volūtate captatoria sustinet: vt in. c. cū tu. de testa. vñ cū seruemus ius canonicū in relictis ad pias cās seruāda est bec opi. cōis: iudicādo vt filiū nō. cum voluntate patris possit testari ad pias causas rē. S; vide Bar. cep. in tractatu suo de cautelis. vbi ponit modū vt filiū nō. etiā in potestate p'is possit testari inuito patre. l. q' suscipiat saltem p'ima tonsurā. Et p hoc vide glo. singularē. xij. q. vlti. c. q' ingrediētibz. q dicit q cleric' in potestate constitutus pōt testari r loquit indistincte. Et allegat aurenticā p' h' yeros. C. de epi. r cle. De prodigo post iterdictū cōiter tenet q nō potest testari etiā ad pias causas: q post iterdictū nō habet administrationē bonoz suoz. De vltimario Bar. tenet q ex quo est public' r nō dedit cautionē: non pōt aliquid disponere p aia: q nec ecclesia d' recipere oblationē talis. Et idē dicit de quolibz decedente in mortali: q cū sit extra vnitatē ecclesie: nō potest dici relictū p aia. Nā ecclesia p talibz nō orat. Et quo inferit q relictā p istos nō gaudet p' uilegio attributo relicto ad pias cās. Bal. in hoc vltimo tenet p' rariū: q p' uilegiū istud est attributū nō solū fauore relictis: h etiā fauore illius cui fit relictum. Sed panor. dicit q vsurari' publicus nō pōt aliqd relinquere: q nō valet testamentū neq; codicillu: vt in dicto. c. qd q. S; in alijs existētibz in peccato: vt in excoicatis r s'ilibz: dicit q si volūt facere ecclesie oblationē: r debēt regularit admitti nisi sp' aliter phibeant: vt excoicat'. vsurari' et s' miles. Idē r forius si volūt intuitu elemosyne ali qua dare ecclesijs vel paup'bz. dico q ecclesie possunt recipere: nō tamē debēt se obligare ad oranduz p' eis. r talia relictā possunt dici ad pias cās. nō solū rōne illius cui relinquit: sed etiā rōne relictis: r talia relictā gaudēt p' uilegio relictōrū ad pias causas: ex quo als de iure testari possūt. De dā nato ad mortē naturalē vel ciuilē. nunquid possit disponē ad pias causas: ex quo bona sua sunt publicata? Cōmuniter tenet q non: q iura dant illa bona venientibus ab intestato. vt in auten. bona C. de ho. dam. vñ esset disponere de alieno: q: imo testamētū p'ius factum rumpit secuta condemnationē. hoc volunt legiste in dicta. l. j. vbi formatur questio fin Jo. an. de eo qui damnatur. et postea in testamento v' codicillo aliqua relinquit p anima sua: r postea die terciā decapitat. An p' dicta legata debeantur? Bar. in dicta. l. j. dicit q quādo talis damnatus non retinet bona vsq; ad mortem: vt quia sunt per legē filio applicata. vt i dicta auten. bona non valent talia legata: quia ex quo non habet bona de illis testari non potest. s;

so retinet bo
tens de delict
calus fin vni
net omne imp
But m'coram
sunt p' ecclesi
supra. s. p' p
tio. j. de excep
facere elemos
r in testamēto
dicere: Bar. i
maicstas r ill
ad pias causas
tandā. De do
docto. Bar. ar
Bal. p' rariū d
plus placet opi
est in hoc p' rari
sta. m. forius
eo qui est apud b
recep' seruus est.
Vñ religio
mēti facere: r illū
nullo mō potest: c
carū a p' rariū qu
incipit vltimē. h i
ciat: nō intelligit
et tunc ap' oblati
sue dispositōis
Quid si aliqua
ab eius hereditat
te. p' b. l. j.
Quot testes op
regulariter fin leg
eo. s. h. hoc tamen
similes in bello scrib
Lumines. Quis suffi
tote. vt. l. l. omnia
C. l. hoc p' uilegiū
toto. i. non in malit
les: vt. ff. de testa. m
que sunt ad pias ca
relati. Quis tres v
vt. l. c. l. si nō sp' al
mēto rustici. C. l. j.
possunt. vt in dicta
rati: vt qm testator
lira. vt in. d. l. hoc p
nō scribi faciat. r p
nō scribi. hoc est mē
scribans vos. d. l.
hoc mōdū facere test
vltis oblationis
tenent oportet q nō
est p' rariū scrip' p' a
m.
Quos verbis dei
nō retinet si dicit. P. b.

Testamentū.ij. Fo. CCXLV.

So retinet bona vsq; ad mortem: tunc si est penitens de delicto potest testari ad pias causas. et est casus fm vni intellectū i dicta. l. j. q. illa lex remonet omne impedimētū q̄rit ad legata ad pias cās. Aut mortuus est impentēs. 7 tūc relicta p talē nō sunt p ecclesiā recipienda: sed de hoc dic vt dictū ē supra. §. primo. De hac materia vide s. Absolutio. j. De excoicatio dic vt s. dixi. Nam sicut potest facere elemosinā: vt in. c. vii. voluntate de sen. ex. ita 7 in testamēto pōt relinquere ad pias cās: licz aliō dixerit Bar. De seruo. religioso. reo lese maiestatis 7 s. liby dic q nō possunt disponere etiā ad pias causas: qz nō habent bona. j. q. j. nō est putanda. De dubio de statu suo sunt opinionēs inf docto. Bar. tenet q possit disponere ad pias cās. Bal. pra in dicta. l. j. q. nō repit iure cōcessum: s; plus placet opinio Bar. fauore pie cause: qz miles est in hoc pūilegiatus. vt in. l. ex militari. ff. de testa. m. i. fortius pia causa debet esse pūilegiata. De eo qui est apud hostes credo q nō possit disponere: qz seruus est.

¶ Vnū religiosus in ep̄m p motus possit testamētū facere: Rñ. fm Tho. scō. secūde. q. dxxxv. nullo mō potest: qz sola dispōitio rerū ecclesiasticarū ei pmittit que morte finit: ex qua testamētū incipit valere. si tūc ex p̄cessiōe pape testamētū faciāt: nō intelligit de ip̄no facere testamētū s; auctoritate apostolica intelligitur ampliata potestas sue dispōitōis vt possit valere post mortē.

¶ Quid si aliquis aliquē testari p̄hibuerit: Rñ. ab eius hereditate erit repellendus: vt. l. si q̄s al. te. pbi. l. ij. +

¶ Quot testes oportet q sint in testamēto: Rñ. regulariter fm leges. vij. testes requirunt. vt in sti. eo. §. si. hoc tamen fallit: qz q̄q; valet sine teste. vt si miles in bello scribat 7 inuiat. vt. l. v. de te. mili. Lmilitēs. Quq; sufficit vnus: vt si fiat corā impatore. vt. l. e. l. omniū. Quq; duo: vt inter filios. vt. l. e. l. hac p̄sultissima. §. ex impfecto. Vbi in tentorio. i. non in militia tepore quo morit testet miles: vt. ff. de testa. mili. l. lucius. Similit̄ etiā in his que sunt ad pias causas. vt extra eo. c. vii. et. c. c. relatu. Quq; tres vel quatuor. vt ex sp̄ali pūilegio vt. l. e. l. si nō sp̄ali. 7. l. si vnias. vt. l. v. de i testamēto rustici. l. e. l. si. Et hoc vbi. vij. testes hūi nō possunt. vt in dicta. l. si. Quq; etiā. vij. testes requirunt: vt q̄n testator vult testari in scriptis et nescat lras. vt in. d. l. hac p̄sultissima.

¶ Quid si testator non vult q testes sciant tenore testamēti sui: Rñ. pōt facere testamētū qd dicit in scriptis. i. q ip̄e p̄mo testamētum cōscribat: vel etiā scribi faciat. 7 postea cartam clausam rep̄sitet testib; di. hoc est meū testamētū rogo q sigilletis 7 subscribatis vos. d. l. hac p̄sultissima. Sed tūc per hunc modū facere testamētū non est tutus: quia multas obseruantias requirit que forte cum non seruent oportet q nō valeat testamētū. Melius est q fiat sine scriptis. scz quādo fit per notarium tūc.

¶ Quibus verbis debet scribi testamētū. Rñ. non refert si dicat. Pe. heredem instituo: vel volū

tatem meam eius dispositioni cōmitto: quia non dicitur decedere intestatus: imo dicitur testatus ad pias causas fm intellectū notabiliorē. c. cum tibi. extra eo. Nec curanduz de verbis testatoris dūmodo sint talia: per que de voluntate constet. licz Jo. an. dicat in addi. Spe. post Al. papientem qz si quis ad interrogatōnē alterius. pura dicens. vis tu talem heredem instituire. 7 ille respondeat qz sic non valet testamētū. Sed glo. in. l. i. iubemus. l. e. tenet contrariū. mouetur ip̄e: quia testator debet exprimere nomen heredis et in infirmitate defacili respondet quis ad omnia. do. Bar. tenet qz de benignitate canonica potest procedere dicta glo. sed de rigore procedit contrarium. Et concludit Panor. qz ad pias causas valet testamētum nūc factum: p̄not tenet etiam Bal. in. l. j. l. de s. san. eccle. vbi allegat glo. in dicto. c. cum tibi. Sed in alijs posset dici: qz si constat de voluntate sua p signa vigētia: qz valet testamētū d benignitate canonica. hec Panor. in. d. c. cū tibi. Bar. tūc in dicta. l. i. iubemus. dicit q glo. ibi dicit v̄z i testatore q articulata loqui pōt. als secus.

¶ Vnū in secūdo testamēto oportet facere mentionē d̄ p̄mo. Rñ. vt notat. xvij. di. q̄m. in glo. qz nō oportet nisi in duob; casib;. P̄mo si testamētū factū sit inter liberos. vt. l. e. l. hac p̄sultissima. §. ex impfecto. 7 autē. ibi posita. Alius si testator ip̄e legem sibi imposuit. puta si in p̄iori testamēto dixit. Si fecero aliud testm: nō valeat nisi dixerō pater noster. tūc in faciēdo secūdū. oportet q faciat mentionē de p̄mo. l. si q̄s. in. p̄n. de le. iij. etiā si in p̄mo dixisset q sibi nō liceret penitere. vide d̄ hoc s. Exemptus.

¶ Quid autē si iurauit q non veniret d̄ voluntatē suā nec mutaret. nūqd pōt mutare. Rñ. fm Dir. li. ij. q licz forte de rigore iuris possit mutare testm vel sepulturā: nō tūc d̄ fm deū 7 eq̄tatē canonicā. hec Dir. Et lz nō debeat mutare p̄pter iuramētū: tūc si mutat tenet secūdū q̄uis incurrat p̄niū.

¶ Qualit̄ p̄firmat testm. Rñ. p mortē testatoris ad hebre. ix. Sz ante mortē quāq; mutari potest etiā si pacto p̄uenit non mutare. vt. l. de pac. l. pactū. Ratio qz pacta que p̄stringūt liberū arbitriū vltimē 7 legitime voluntatis nō valēt. Et fm Dir. pactū nō impedit: lz iuramētū sic. eodē mō quo dictū est s. p̄rio. §.

Testamentū.ij. Quo ad validitates ei. Et p̄mo quo ad institutionē heredis quilibet in testamēto tenet sibi heredē instituire aliquē vel aliqd collegiū 7 huiusmodi. 7 sine institutionē heredis non esset testm. l. eo. l. iubemus. Valent tamē legata ad pias causas: etiā si nō esset clausula codicillaris. 7 testm esset nullū: vt notat Panor. in. c. Raynaldus. de testa. Et si quidē testator habeat descendentes vel ascendētes illos tenetur heredes instituire: saltem in eorum legitima: vt. l. de inoffi. test. autē. nonissima. qz si nec ascendētes nec descendētes habeat. tūc fm leges potest instituire alios quoscuq; dūmodo non infames: aut turpes personas. Nam tunc

+ Additio Testamentoz q̄t ff sp̄o: Rñ. Que Vna d̄r testamētū nūcipatium 7 fm script. 7 d̄ id̄ q̄nt. taboiz 7 h̄p̄oiz 7 legatariorū noia 7 oia q̄ i eo rotundit̄ corā testib; manifestat̄. Et d̄r fm script. i. subscrip̄tū. 7 d̄ alij polēnitatib; q̄ d̄q̄nt̄ i testamēto i script. f̄o. de q̄ i l. hac p̄sultissima c. de testa. Et est qz fm d̄ scriptis in d̄r f̄o p̄t q̄ testator nūcipatium d̄mō corā testib; 7 addidit legitimum nūcipatū h̄oiz 7 fm scriptis volūtatē. is. d. testa. §. si. p̄mo si q̄t n̄ h̄z nōm. aduocat legitimum nūcipatū. 7 expl̄it nō h̄ q̄ d̄oiz 7 alia d̄stituoōē 7 legata. rogat̄ eos ut sint testib;. 7 valēbit. ¶ Aliud d̄r testamētū d̄ script. et istud q̄t factū qz q̄ nō vlt̄ q̄ testib; 7 alijs fiat sua d̄spoz. ad d̄q̄nt multa de sba. ut d̄ l. iubemus c. de testa. 7 d̄ l. hac p̄sultissima. Ad p̄d̄ sit d̄r corā nōio 7 testib; volo ut h̄p̄oiz m̄q; faciat d̄ d̄oiz 7 p̄ oia ut rotundit̄ q̄z n̄ra v̄dula scripta m̄lū m̄ q̄ d̄ ap̄. talē d̄ligiosū. 7 valēbit f̄o. h̄z. d̄ l. si ita scripto ff. de test. i.

Testamentū. iij.

fratres vel sorores possunt rüperre testamētū: et si bi totā acq̄rere hereditatē: vt. l. de inoffi. te. l. fratres. De hac mā vide s. Hereditas. Tñ si p̄in q̄ indigerēt illa hereditate indigētia manifesta: tene tur eis hereditatē dimittere nisi eēt mali et h̄mōi bonis indigni. Et dico tenent. s. ex debito honorū parēntis. Si autē nō indigerēt manifeste: pōt libē i alios refundere. Sec⁹ tñ est i quibusdā terris de p̄suetudine q̄ in h̄mōi seruāda ē si rōnabilis ē.

¶ Nūquid testator possit s̄bitare aliū heredē q̄ debeat succedere p̄mo heredi? Rñ. si testator: ha beat filios impuberes pōt eis substituere quoscūq̄: q̄ velit q̄ succedat eis si nō venerint ad pubertatē vt. l. de impu. r. al. sub. l. si testamēto. si vō puene rint ad pubertatē pōt eis substituere: si moriant sine liberis. Idē etiā si quosdā si moriant cū liberis. vt. l. de impu. r. al. sub. l. heres. r. l. se. Debet tñ salua esse legitima. Et intelligit substitutio dedu cta legitima filioꝝ: r. deducta q̄nta ton⁹ q̄ dicit de tre bellianica: quaz deducta q̄libet instituit heres cui als substituit regularit post pubertatē instituit: vt etiā cū accipit hereditatē p̄ fideicommissum ab insti tuto herede: q̄ grauat? ē heres alteri restituere de reditatu: vt in. c. Raynald. us. et eo.

¶ Quid autē si testamētū est nullū r̄ apposita est clausula codicillaris: qd̄ opabit clausula illa. puta si non valet iure testamētū: valeat iure codicilloꝝ? Rñ. dicit Panor. in dicto. c. Raynald. post glo. q̄ p̄ illā clausulā p̄stabunt legata pueniētes ab intestato q̄ als nō valuisse. Idē tenet Bar. in. l. i. ff. de codicil. Vbi etiā querit. Quid si testator dixit: Volo q̄ valeat iure testamētū r̄ codicilloꝝ. Et respōdet q̄ licet illa v̄ba videant inducere repugnā tiam: tamē vt res valeat debet exponi et. i. vel: p̄ regula q̄ ponit q̄n copula ponit inter duo incompā sibilis resolutū in distinctaz: vt. l. si ticio fundus. de vsufu. l. e. Et erit electio heredis q̄ cōpetat iure di recto vel fideicommissi: vt. l. si. l. e.

¶ Sed qd̄ si dixit volo q̄ valeat iure testamētū v̄ saltem iure codicilloꝝ? Bar. vbi s̄. arbitrat q̄ tūc nō possit heres eligere. Nā illa p̄sencio diminuti ua: saltē h̄z istud importare: vt si p̄mo mō. scz iure testamētū nō possit valere tūc deneniā ad aliud. Hoc p̄t et regula grāmaticali. Si nō potes mihi dare bilantū: saltē cōmoda vnū denariū.

¶ Quid si repit sic. Et volo valere vel iure codi cilloꝝ: r̄ si dixit testamētū? Rñ. Bar. q̄ bec dictio vel. q̄n apponit vni oioni vel dictioni tñ sumit p̄ saltē. Perinde est q̄ ac si diceret iure testamētū. vel saltē codicilloꝝ.

¶ Quero an bec clausula. si non valet r̄. habeat locū q̄n testamētū nō valet. p̄ defectū solēnitatis omisse? Bar. dicit q̄ sic. per tex. in. l. codicillis. de le. ij.

¶ Quid si testamētū nō valet rōne volūtatis im pfecte: q̄n anteq̄ p̄plere mortu⁹ est testator. An tūc aliqd̄ opet ista clausula. Bar. dicit q̄ nō p̄. l. si fideicommissa. de le. ij. et. l. et ea scriptura. ff. de testa. secus si volūtas esset imperfecta rōne alicui⁹ solēni tatis. Et sic intellige. l. si. l. e.

¶ Quid si testator dixit. Si nō valet r̄. An bec

verba referant ad t̄p̄us p̄diti testamētū. An ad fia turū si p̄igerit nō valere? Et p̄ducit q̄ dicta ver ba p̄p̄bendunt t̄p̄us futurū: vt res potius valeat r̄. maxie in testamētis.

¶ Quid si testamētū rumpat: q̄ hereditas nō est adita. vtrū tūc opet illa clausula. Bar. credit q̄ sic p̄. l. eā quā. l. de fideicō. Dñ tñ dicat si nō valebit vel silia verba q̄ trabant ad futurū.

¶ Quid si nō valet testamētū p̄ defectū here dis scripti non capias? Bar. dicit q̄ illa clausula opat: vt. d. l. eā quā. fm vnā lec.

¶ Quid si testamētū nō valet. p̄ defectū testat⁹? Rñ. Bar. q̄ tūc nihil opat: q̄ q̄ nō potest testari nec codicillari. vt. l. diu. ff. e.

¶ Quid si testator legat aliqd̄ tabellioni p̄cienti testamētū nūcupatiuū qd̄ fieri pōt: vt. l. de testa. dicitur. Nūquid ip̄e tabellio pōt sibi illud ascri bere. Rñ. Spe. in. r. de instr. edic. q̄ sic. nec ina det in penā legis co. de fal. Nec ob. l. ij. l. de his q̄ sibi in te. scri. Illud em̄ habet locū in eo q̄ dicitur vel scribit testamētū qd̄ est in scriptis: cuius vires oēs dependēt ex scriptura illa. secus i nūcupatiuo qd̄ fit hodie: q̄ ibi fit scriptura solum ad memoriā nō vt vires testamētū dependeat ex illa. Idē tenet Sdo. q̄ tale testamētū recitat corā testib⁹: do nul la est suspitio falsitatis. Idem tenet Bar. in. l. j. ff. ad. l. cor. de fal. dicens q̄ opinio Spe. cōsuetudine approbatur.

Testamentū. iij. quātū ad executionem.

¶ Vtrū testator possit heredib⁹ suis p̄ testamētū penā imponere si nō paruerit volūtati sue? Rñ. sic. vt in. l. dele. s. pene. Dñ tñ qd̄ testa tor p̄cipit nō sit turpe vel in honestū. vt. ff. de p̄di. insti. quidā. vide de hoc s̄. Legitima.

¶ Per quē cogent heredes defuncti testat⁹ sine vo lūtate eius adimplere? Rñ. heredes. j. annū cogē di sunt p̄ ep̄m adimplere. r̄ si neglexerint: tūc ip̄e ep̄us exequat. vt in. c. nos. r. c. si heredes. et eo. et in. d. c. nos. habet q̄ si. j. annū a die monitiōis nō sit executio testamētū p̄ debentē ereq̄: deuoluūt ere cutio ad ep̄m: r̄ nō a tpe mortis testatoris. s̄ hodie cōiter ep̄i h̄nt statuta vt t̄p̄us currat a die mortis. Hoc tñ limitat panor. in. d. c. nos. vt t̄p̄us illd̄ cur rat a die mortis r̄ adite hereditatis r̄ scie. vide etiā Bar. ad p̄dicta. l. cū qdā. de le. ij. vbi format h̄c q̄. Quidā reliq̄. l. paupib⁹ declarādis p̄ sempro nū: lapso anno declaratiōe nō facta: ep̄us vigore statuti vult paupes eligere. Querit an possit. Et decidit q̄ nō: q̄ statutū loquit de executorē: s̄ ha bēs declarare nō est executor: sicut dicim⁹ differe tiam esse inter iudicē q̄ declarat: r̄ executorē. Et sic ex hoc h̄es optimā cautela ad impediedū ne ep̄us introumitat se de h̄mōi relictis etiā post annū.

¶ An autem ep̄iscopus suppleat negligentiam executoris: vel testatoris in relictis ad non pias causas. Adulti tenuerunt q̄ sic: quia omnis volū tas testatoris largo modo dicitur pia cū nō potest amplius velle: vt. l. j. l. de sa. san. ec. Adde predi ctis qd̄ notat singularit Panor. in. c. q̄ dixerit atē

Codicillū & libellū vel scriptura vel l̄za r̄ qua testator volūtate suā figurat. r̄ si aliq̄ p̄dip nōtate in faciat testa mētū de 267 suis

nota.

In dō testamēto suffiunt duo vel tres testib⁹: vt. r. n. esse. q̄ de testamētū ubi dicit qd̄ testamēta q̄ p̄vocatiam rōzā p̄bitio suo r̄ duob⁹ vel trib⁹ p̄sonis idoneis statūt q̄ extima nōtate firma dētum p̄manē substitutor anathēz p̄hibētis ne qd̄ h̄y modi audeat i f̄mōi r̄stantia

Vtrū religioſi possint eſſe executorſ testamētō r̄ d̄gnūt f̄mōle q̄ n̄ p̄ r̄ religioſi. q̄ de testamētū ubi dicit Religioſi q̄ r̄toꝝ ab aliquo r̄ sua ul tina volūtate deputat⁹ eſſe nō p̄. r̄ velle vel nolle nō habet q̄ offiōi ſuſcipere vel exeq̄ n̄ a ſuo ſuperiori petita licētia r̄ ſup̄ q̄ obſtā. Ergo q̄ p̄t de licētia ſuoꝝ p̄latoꝝ. q̄ ab op̄e r̄ d̄gnitat⁹ r̄ n̄ null⁹ religioſi debet excludi. ſz executor testamētū q̄ op̄e r̄ d̄gnitat⁹ r̄ n̄. ut r̄. An deſtitor x̄m. q. y. ubi dicit An deſtitor q̄ modis inuāt. ſz oblatōib⁹ ſatdōti. p̄ib⁹ ſozz. et r̄ r̄azozz. r̄ r̄uimo r̄gnatoꝝ

de coed. p̄. q̄ r̄ ipedito im mēto iuris et facti excoſſica abſolutio nō ē do tempore et uoſe alteri. r̄ ti. Et p̄ boctā r̄ r̄. edic. vbi d̄ r̄ r̄. q̄. annū. Nā illud t̄p̄us h̄ p̄on⁹ i f̄mōi r̄. Et p̄ d̄ta r̄. ep̄us le intron ſpoſitionē iuris. Vtrū excoſ elem. ſrari a r̄. fm. l. bo. videt eſſe magi t̄p̄ elem. ſrari a h̄ videt amplē d̄bitū facti. Et elem. ſrari a d̄tra m̄. ſrari a d̄tra ſuoz. uterim a p̄. Quid h̄ de pla eſt in remotis: v̄ executionē imple e. religioſus. in. tutio. v. r̄. Religioſi

Viratam cuiuslibet voti. hec Panoz.

Quor sunt spes votoꝝ: Rñ. due. Nā quoddā est votū simplex. ⁊ quoddā solenne. vide s̄. Impe- dimentuz. iij. Est ⁊ alia diuisio votoꝝ: qꝫ aliud est purū sine absolutū: vt cum q̄s absolute ⁊ sine con- ditione vouet. Aliud est pditionatum: vt cuz ad- ditur: si hoc erit vel illud.

Utrum vouēs teneat statim adimplere: Rñ. fm̄ Sui. Si votū est absolutū: teneat statim cum pōt: nisi vouendo aliud in mente habuerit. Naz vt dictū est q̄ ad deū tātū obligat votū quantum vouens se obligare intendit ⁊ nō plus. et si de hoc actu tūc nō cogitabat: recurrendū est ad qd̄ veni- militer delibasset ⁊ fecisset: si de hoc cogitasset tūc qñ vouit. ⁊ fm̄ ei⁹ intentionē indicandū. Si autē hoc discernere nescit: tūc tutior via tenēda ē. Quo- yō ad iudiciū hoīm ⁊ p̄ntiosuz: vouens simplr ⁊ sine p̄finitōne t̄pis teneat statim adimplē: ⁊ dabi- tur ei t̄ps ad arbitriū boni viri ad disponenduz ⁊ p̄pandum que necessaria sunt ad tale votum exe- quenduz. ⁊ hoc casu intelligit̄ regula iuris ciuilib: vicz. In om̄ibz obligationibz in quibz dies nō po- nitur statim debet. Ad dicit̄ tñ Archi. f. q̄ si quis ni- mis tardauit implē votū. p̄pter qd̄ a memoria exci- dit oīno: vel venit ad statum nō valendi implere cū bene prius potuisset: mortale vī. Idēz qñ dimi- sit. p̄positum nō implendi cum tñ p̄fisset. Als mo- ra implendi votū qñ sibi nō p̄fixit t̄ps non videt̄ mortale: nisi forte esset valde nimia mora. et nisi ex hoc imineret piculū non valendi implere: vt i vo- to religionis cū tamē non h̄ret̄cām dilationis co- gentem. hec Archi. f. Si autē votū est pditionatuz tūc fm̄ Inno. in. c. scripture. extra eo. sine deficiat pditio generalis vel sp̄alis apposta in voto irita- tur obligatio voti. S̄nālis est multiplex: vt si deo placuerit: si potero ⁊c. q̄ quidem pditiones gene- rales intelligunt̄ etiā si non exp̄manēt. xxvij. q. ij. beata Maria. Conditōnes sp̄ales p̄t̄ esse multe: vt si filius meus liberabit̄. vel si ab hac infirmita- te p̄ualero ⁊ h̄mōi. Si em̄ deficiat pditio: nō obli- gatur quis ad executionē voti. ⁊ intelligas nō ob- ligari si tota obligatio ponebatur in euentuz con- ditionis.

Quid autē de illo qui venit certā pegrinationez infra annū: ⁊ añ illud t̄ps infirmat̄ ad mortē: nun- quid necessaria sit dicti voti p̄mutatio: Panoz. in. c. j. extra. e. dic̄ se inuenisse vnū dictū singulare. b. Tho. quē sequit̄ Archi. in. c. qui bona. xvij. q. j. q̄ in tali casu nō ē necessaria p̄mutatio: qꝫ oē impedi- mentū qd̄ habuisset a p̄ncipio ip̄dire votū: si ou- tur post factū h̄z auferre obligatōez voti. qd̄ est di- ctū sat̄ singulare fm̄ panoz. S̄z fm̄ eū multū ob. c. qd̄ sup̄ his. extra. e. vbi. p̄pter impedimentū supue- niens fit p̄mutatio in aliā cām. ⁊ lz istud sit magis tutū: tñ de subtilitate panoz. credit̄ p̄mū dem̄ sa- tis posse p̄cedere. dūmō culpa vel negligentia nō rep̄iat in vouente: Naz si p̄ me nō remanet q̄mi- nus votū p̄ficiat̄: s̄bsistente bona voluntate: debeo reputari ac si votū p̄fecisset. Et ad. d. c. qd̄ sup̄. pōt̄ r̄udi q̄ p̄cedit qñ impedimentuz nō ē oīno voti impeditū h̄z difficultatiū. aliō ē. u. q̄ sc̄m̄ red d̄at̄

impossibile. aliō difficile. Cōiter tñ obfuaē. d. c. qd̄ sup̄. ⁊ facit. d. c. j. ubi. an ex infirmitate.

De q̄ d̄z fieri votū: Rñ. votū nō d̄z fieri de malo nec de idifferētī. h̄z tñ d̄ bono ⁊ d̄ eo ad qd̄ q̄s als nō obligat̄. Et si fiat d̄ ill' ad q̄ q̄s als obligat̄: vt puta. abrenūciare dyabolo ⁊ pōpis e⁹: vt fit i baptisimo: vt tenere fidē catholicā ⁊ seruare decalogū. trāsgre- diendo h̄mōi vota peccat mortāl. tñ nō est impo- nenda p̄nia. p̄ illo peccato ⁊ p̄ trāgressionē voti si- cur p̄ diuersis mortalibz: sed tanq̄ p̄ vno. Illa tñ circūstantia aggravat peccatū illud. Nota etiā fm̄ Arch. no. q̄ si quis trāsgressus est: vel omisit im- plere aliq̄d votū licitū. ⁊ si aduertēter cū posset. sp̄ est mortale. ⁊ totiens quotiēs frangit. secus si ex ob- luidēvel qꝫ nō poterat. vide et̄ ad p̄dicta qd̄ notat̄ Pe. de pal. q̄ quotiēs quis frangit votum totiens peccat mortāl. dum tñ actus interior ⁊ exterior ire ref. secus si exterior: tñ. qꝫ peccatū est in actu p̄ se in- terior. vñ: qui vult vno actu furari et mechari vel plura furari vnum peccatū cōmittit quo ad deum licet plura fureē quo ad iudiciū hoīm. ⁊ hoc in vo- to negatiuo: puta. quo vouet nō bibere vinū. sec⁹ in affirmatiuo. quo quis vouet ieiunare. tunc em̄ nō totiens peccat quotiens comedit. sed sc̄da vice. tertia autē vice ⁊ deinceps nō: maxime si nō in con- temptū. sed qñ non reputas plus sibi possibile illa die ieiunare. patus ieiunare alia die integra. p̄ illa h̄ si in p̄emptum fregisset: nec intentiōe: nec ex in- tegro als ieiunādi. tunc secus. maxime in voto sin- gulari ⁊ secreto in quo nō est sc̄dālum. Nam sec⁹ est de illo qui ieiunū ecclesie fregisset. Non em̄ p̄- ter hoc licet ei extra h̄cā comedere intentōe als ieiunandi in sc̄dālum aliorum.

Quid de votis stultis. vt de non pectinādo ca- pite in sabbato vel lauādo: vel ieiunare in dñica et h̄mōi: Non est mortale: sed p̄hibendi sunt illa im- plere. Illud autē votum qd̄ in aliquo euentu est bo- num. ⁊ in aliquo malū. nō obligat nisi p̄ euentū bo- no: vt votum septe Jud. xj.

Utrum expediat vouere: Rñ. fm̄ Ri. in. iij. di. xxvij. q̄ vouens: aut vouet bona. quorum ob- seruatio videt̄ p̄babiliter p̄portionata infirmitatī sue sp̄iali. aut improporionata. Primo mō voue- re expedit boi. qꝫ p̄ hoc firmat̄ amplius voluntatē suā in bono. ⁊ p̄ magna p̄te excludit a se libertatez malefaciēdi. ⁊ facit actuz p̄tatis latrē ⁊ iō vouēdo m̄ref. Secō mō nō expedit hoī vouere: nec lz. Ta- le em̄ votū nō h̄z discretionē comitē: cum p̄ hoc vo- uens magis videat̄ se illa queare: q̄ augere securita- tem de sua salute. Quilibet tñ reputare debz obser- uantiā voti religionis. p̄porionatā esse sue infirmi- tati sp̄iali. nisi p̄ certam experientā sibi de p̄trario constaret. Propter em̄ custodiā q̄ magis adhibet̄ religiosiis q̄ secularibz. ⁊ p̄pter bona exempla q̄ vi- det̄ frequētius. ⁊ bona verba q̄ frequētius audiūt. et p̄pter maiores p̄solatiōes sp̄iales: q̄s ex divina benignitate ob fauorē religiōis ⁊ ex sancta societa- te recipiunt. obseruatio aliquoz bonoz. p̄poriona- ta est alicui existenti in religione. que eidem. p̄pori- onata nō esset in seculo remanēt. ⁊ liberior est vo- luntas vouentis. q̄ nō vouētis. Nam liberior est

Handwritten marginal notes on the left edge of the page, including phrases like "voto an..." and "si de..."

Votum. ij.

voluntas q̄ a rectitudine declinare nequit: q̄ que illa deserere p̄t. Homo aut̄ p̄ votū nō minuit in se libertatē faciendi bonū: sed auget. h̄ minuit potestatem faciendi malū. Nec ob. q̄ dicunt vulgares. Res coacta facta nū valet. q̄ Rū. fm̄ zab. in cle. si dominū. de re. 2. ve. sanc. q̄ duplex est necessitas. f. coactōnis. 7 bec p̄triat voluntati 7 minuit de laude actus. 7 bec nō est in voto. Alia est necessitas q̄ est ex interiori inclinatione. p̄pter consuetudinem bene agendi. 7 bec est in beatis. 7 bec nō minuit: sed auget.

Quid de voto q̄ sit ex duobus causis? Rū. fm̄ Ray. Si q̄s vouet ex duobus causis. v̄puta. ire ad sanctū Jac. q̄ credebat ibi inuenire germanū suū 7 etiā p̄pter redimēda petā sua. In hoc casu q̄uis sciuerit germanū suū discessisse etiā anteq̄ iter suū arripere: nihilominus tenet p̄ alia cām: si nihilominus intendisset se obligare. Alis secus: q̄ votū nō obligat ultra p̄sensum 7c.

Quid si quis emisit duo diuersa vota? Respo. fm̄ Tho. in. iij. si v̄trūq̄ est p̄passibile cum altero: v̄trūq̄ debet seruari: nisi forte aucte superioris votum p̄cedens in aliud melius p̄mutet. si autē ambo vota sunt simul incompatibilia: debet sua re q̄d maior est. 7 de minori fm̄ arbitriū p̄lati satisfacere. Vide hoc s̄. Ieiuniū in fi.

Quā pater moriens possit iniungere filio: quē p̄stituit heredem: vt impleat votū eius? Rū. fm̄ Ray. votū p̄grinatōnis nō p̄t pater iniungere filio: quē p̄stituit heredem: nisi 7 ipse filius approbaret. extra eo. licet. h̄ pecuniariam satisfactōnem bene p̄t iniungere: quāuis fm̄ Tho. si filius vult esse heres: tenet implere oīa vota p̄is: si hereditas hoc patiat. 7 p̄ hoc facit. l. ij. ff. de pol. q̄ dicit q̄ obligatio voti trāsit ad heredē. vide panoz. ad hoc in d. c. licet. vbi q̄rit de illo filio regis. q̄d si se nō obligasset ad executōes. nunq̄d teneret exeq̄ votū paternū? Inno. dicit q̄ sic. 7 p̄t p̄pelli p̄ p̄natōem hereditatis: nō aut̄ p̄ coactōes p̄sonalē. 7 sic nō potuisset excoicari: nisi se obligasset fm̄ eū. d. an. p̄t ex q̄ ex quo sponte adiuuit hereditatē: p̄t obligari p̄ excoicatores q̄d placet panoz. Max ad eū q̄li contraxit. Sz videt q̄ ex q̄ ille rex morte p̄t nō poterat votū p̄ficere: nō tenebat p̄ aliu exeq̄: q̄ in voto intelligit illa p̄ditio gnālis. si potero. vt dicitur est s̄. Et notat glo. in. c. nō est. extra eo. Inno. dat nota bilē so. q̄ q̄i. q̄s vouet visitare terrā sanctam ob deuotōes. Q̄i. q̄ p̄ subsidio impendēdo terre sancte. Primo casu nō tenet votū exequi p̄ aliu superueniente impedimēto. Secō casu tenet: q̄ ex quo vouit. p̄ subsidio d̄z impedere subsidii meliori mō q̄ p̄t. Et nota hoc singulariter. Max facit ad ea q̄ dicta sunt s̄. vt votū emissus. p̄ deuotōne nō obliget vouentē iupueniente impedimēto oīno impeditiuo. Tho. tamen limitat primū dictū q̄ impedimentum nō erat tempore voti. Alis aut̄ ne votus derisionum videat: tenetur votus redimere. quod nō putat panoz. verum: nisi vouens esset certus de impedimento p̄petuo. alis debet intelligi: cum primum comode poterit. Item panoz. dat aliaz limitationem: vt ex impedimento superueniente tollat

obligatio voti: q̄ p̄is nō fuit in mora exequendi. alis aut̄ votū esset cōmutandū vel redimendū. bec panoz. in. d. c. l. 3. vide etiā glo. singularē in. d. c. nō est: q̄ dicit q̄ in voto intelligit conditio generalis si comode fieri p̄t. h̄ hoc nō placet panoz. qui putat q̄ impedimentū difficultatiū voti nō auferat obligationē h̄ reddat facultates disp̄sandi. p̄ hoc. c. j. extra eo. vbi ponderat eā infirmitatis.

Votum. iij. q̄s p̄t vouere. **Q**uā p̄t p̄t vouere? Rū. fm̄ Tho. nō p̄t sine licētia pape votū emittere p̄ q̄d dissoluat vinculū m̄rimonij: q̄d est inter ipm̄ 7 ecclesiā suā. extra de regula. l. 3. Itē nec aliud votum p̄ q̄d graue p̄iudiciū fiat ecclesiē sue. vt de longa p̄grinatōne 7 h̄mō. extra eo. magne. **V**otū tū abstinentie 7 elemosyne emittere p̄t.

Quā qui subiecti sūt p̄tati alterius possint vouere? Rū. fm̄ Tho. scōa scōe. q. lxxviii. Nullus p̄t se firmiter obligare: ad id q̄d est in p̄tate alterius: et quicūq̄ est subiectus alicui: q̄tū ad illud in quo est subiectus nō est sue p̄tatis. 7 iō nō p̄t se firmiter p̄ votū obligare ad id sine cōsensu superioris. nō tū peccat vouēdo: q̄ intelligit p̄ditio tacita. f. si nō reuocant a superiore. ex q̄ licita reddunt v̄valida.

Quā pueri possint vouere? Rū. fm̄ Tho. vbi s̄. Pueri aut̄ annos p̄tatis duplici rōne vouere non p̄t. Primo. q̄ vt in pluribus patiunt rōnis defectū: sicut p̄z in furiosis 7 amensibus qui se voto nō p̄t obligare. d̄z sunt in furia vel amētia. Secō q̄ sunt in p̄tate p̄tatis vel tutorū qui sunt eis loco p̄tatis. 7 iō eoz vota ex duplici cā robur nō habēt. Excēdēt ergo q̄ si puer vel puella aut̄ p̄tatis annos nondū hēt vsū rōnis: nullo mō p̄t se ad aliqd obligare. si v̄o aut̄ annos p̄tatis attingerit vsū rōnis. p̄t quidē quantum in seipso: esse obligare. h̄ votū eius p̄t irritari p̄ p̄tatis. quōsi cure remanet adhuc subiectus. bec Tho. Et q̄ votum pueri aut̄ annos p̄tatis obliget. facit fm̄ panoz. c. ij. extra eo. iuxta glo. vbi ipse infert q̄ votum emissum in puerili etate efficaciter obligat. h̄ p̄t facultatē obtinēdi p̄mutationem. 7 sic minor etas non impedit obligationē querendā deo. 7 d̄z puer post. viij. annū. 7 sic post doli capacitātē quis obligat ex voto. 7 in hoc tene semp̄ mētū dicitur text. q̄ vt dicit panoz. alibi nō est ita darus. Addit etiā panoz. q̄ cū tale votū emissum in puerili etate videat potius p̄cedere ex quadā facilitate animi q̄ discretōis arbitrio obligat vouentē. h̄ facultas p̄t eam disp̄sandi v̄l p̄mutādi. Addit tū Tho. q̄ q̄tūcūq̄ q̄s sit doli capax aut̄ annos p̄tatis nō p̄t tū se obligare voto solenni 7 religionis. p̄ter ecclesiē statutū q̄d respicit q̄d in pluribus accidit. post annos aut̄ p̄tatis p̄t iā se voto obligare simpliciter. vel solēni absq̄ voluntate p̄tatis.

Quid aut̄ si puer aut̄ annos p̄tatis venerit se seruaturū p̄tentiā: vel ingressurū religionē cū venerit ad etatē legitimā. vel cū p̄t obierit. Max q̄d p̄t votū illud reuocare: vel irritare p̄t d̄dicēdo. Rū. Alfen. li. j. ti. xx. refert Dg. dicere q̄ nō. Sed Tho. dicit q̄ p̄t. q̄ v̄ h̄m̄anior opinio. v̄t nō de

Non enim est amplius inter eos matrimonium quo ad exercitum carnis. Et idem no. glo. in. c. ministri lxxij. di. Idem dic et fortius si vxor vouit continentiam marito intrante religionem. vel p. m. o. ad sacros ordines. Nam si de nouo contingant soboles est illegitima. Et hoc vide s. Illegitimus. et Impedimentum. iij.

Quid si ambo coniuges in domo uouent continentiam et alii uult frangere. Rñ. fm Ray. Si ambo pari consensu emiserunt uotum. tunc etiam si maritus uelit penitere et uotum frangere. ipsa instantes dicit penitere in uoto quod fecit. xxxij. q. v. qd deo. Ld. Mo. addens quod propter huiusmodi uotum uiriusque non potest uin sine lina alteri religionem intrare. Nec ob. et de iur. reu. rna nos. ubi pmissio facta in uice etiam cum iuramento de non perendo. si admoniti nolunt suare castitatem non artat eos. quibus non fecerunt uotum continentie.

Uxor uir timens de incontinentia urotis possit facere uotum ultramarinum. Rñ. fm Tho. in q. libet. ea que sunt necessitatis non sunt pretermittenda. propter ea que sunt propter uoluntatis. ex necessitate autem uiro imminet. ut gerat curam urotis: quod caput mulieris uir est. si quod accipiat crucem ad transferendum se ultra mare subsiacet propter uoluntatis. uel si uxor sit talis que sequi non possit. et de ei incontinentia timeat. non est p. u. l. dum ei quod accipiat crucem et dimittat uxor. Secus autem si uxor uoluntate continere. ponat. uel si uelit et possit sequi uir. Uxor que inuito uiro pro uotum ierosolomitano emittit fm Mo. et Panoz. in. c. ex multa et eo. si non dicitur que sine lina mariti. si inuenitur suspecta de incontinentia. si si mulier est tenera et potest ad ducendum secum bellatores. tunc tenet exequi uotum tunc si non posset ducere bellatores: uotum est oino redimendum. ut in. d. c. ex multa. Idem si uir continere non possit in absentia urotis. nam tunc per redem s. positaz p. tho. esset oino redimendum.

Uotum. iij. s. coniugum

Circa religionem. Uxor alii coniugum possit se uoto obligare seu ingredi religionem sine altero. vide s. Impedimentum. j. et Impedimentum. xj.

Si nunquid alii coniugum ante carnalem copulam possit transire ad heremum uel reclusorium. uel uouere in domo perpetuam continentiam. Rñ. fm. Bui. non potest nisi obliget se ad regularem obsequantiam et ad tria substantialia. Et per hoc dicit Panoz. in. c. ex pre. el. ij. de puer. p. u. quod mulier sponsa si uult effici mantellata non potest etiam si talis modus uiuendi sit approbatus a romano pontifice.

Pone quod uxor fecit uotum continentie ad tempus. et interrim maritus fecit se religiosus. Rñ. fm Bui. dicitur induci ad intrandum monasterium. aut si non est suspecta: quod uoueat continentiam. si ad hoc induci non potest: poterit reuocare maritum. nisi ipsa non ignara iuris tacuerit quam maritus religionem intrauit. quia tunc fm quidam tenet religionem intrare. uel continentiam uouere non est suspecta. Idem Bui. et Dgo.

Quid si ante carnalem copulam uxor dicit se uelle intrare religionem et postmodum differt. Rñ. fm Bui. Epus dicit tempus statuere. quod ingrediatur. quo

elapso si non fuerit ingressus cogat per excoicationem satisfacere coniugi.

Quid si termino elapso ingrediatur monasterium? Rñ. fm Ray. nihilominus si ingressus fuerit ante carnalem copulam ualebit. ar. et de puer. p. u. ex publico. Et sic dicit Mo. uxor relicta in seculo expectabit nubam per annum quod ius pcedit ei: et puatus huiusmodi tempus commo diu auferre non potest.

Quid si ambo coniuges intrant religionem et altera uel ambos peniteat et uelint exire ante professionem? Rñ. fm doc. nisi obster eis aliud quam uotum pbatōis sicut est uotum continentie perpetuales salua p. c. i. a redire possunt ad pores amplexus.

Quid si alii coniugum intrat religionem sine lina alteri? et alii repetit? Rñ. fm Ray. tenet redire ad coniugem: nisi in duobus casibus. Unus est si illa que repetit fornicata fuerit. et iste caste uixit. ita quod nulla habeat excoicationem. Alius est si forte inter eos fuisset lata sententia diuortij ad separationem thori. et de diuor. c. significasti. Vir autem sic uxori reddit tenet uxori reddere debitum: si non poterit erigere propter uotum emissum. et de puer. p. u. quidam. r. c. placet. Quia autem unus coniugum transit ad religionem propter fornicationem alteri. ille qui remansit in seculo poterit post mortem intratis p. trahere: quod nihil uouit.

An autem uir propter fornicationem uxoris publicae possit promoueri ad sacros ordines sicut potest intrare religionem? Dicitur quod sic: quia amittit ius quod habet in uoto. d. c. significasti. fm Ber.

Quid si mortem uxori que traxerat uirum de monasterio: quod sine lina ei intrauerat? Rñ. fm Panoz. in dicto. c. q. d. si uxor dedit lina marito ut intraret religionem: tunc tenet ingressus. ut notat glo. in. c. uxorat. de puer. p. u. et sic loquitur. c. ex pte abbatis eo. ti. Si uxor non dixerit: si dissilauit: nec maritum reuocauit. post mortem uxoris non potest maritus redire ad seculum. Si autem uxor dixerit et maritum reuocauit: sic non tenet amplius ingredi religionem: quia soluta fuit obligatio: si que erat ex parte sua cum monasterio. vide de hoc s. Uotum. j.

Quid si uxor uel metu coacta dedit uiro licentiam intrandi? Rñ. fm Mo. si fuit uis uel metus que caderet in presentem uirum: nihil ei nocet. xxxij. q. v. notificasti. nisi forte per tempus ipsa ratificet. et que de. uel uol. insinuare. Idem si inuenisset dolus? fm Bui. gof. et bo.

Quid si uxor sine cuius licentia uir intrauerat religionem uult ingredi: et maritus p. tradit? Rñ. fm Ray. si uir iam educatus est de monasterio et restitutus uxori: non potest uxor illo inuito ingredi. xxxij. q. v. qd deo. Si autem uir non est educatus: tunc fm Inno. mulier si in ingressu uiri continentiam uouerit potest ingredi monasterium. xxvij. q. ij. agatosa. Si uxor non uouerit non potest inuito uiro ingredi et ingressa potest educari. in dicto. c. qd deo. sed non potest debitum erigere. et de puer. p. u. c. j.

Quid si ambo coniuges fornicati sunt. nunquid potest alter altero inuito religionem intrare? Rñ. fm Panoz. in. d. c. significasti. quod non. Et si intrauerit reuocabitur. et sic adulteria coniugum paria p. p. e. t. o. l. l. u. n. t. l. z. differat in qualitate: ut quod adulterium unum est notum: reliquum uero occultum.

nat psonam vel locum cui faciat illud. nō pōt mutare pna aucte etiā si psona sit mala. vel ecclia male officata. vel nō indigens tali ornamento. qz qz semel placuit rē. Nec epus dz dispensare in tali pmutatione. nisi sit cā vicens. puta. qz ecclia est destructa z bmoī. Et rō est. qz illi est ius acq̄sitū iam ex pmissione. qz illi auferri nō pōt. Hoc etiam iure pbat in. c. ex pte. de cenſi. vbi vouens pelli p̄t ad exequendum votum. Addit etiam Archi. flo. qz ille q̄ vouerat ire ad aliquaz eccliam nō pōt. pna aucte mittere alium. nisi oino non posset. Similit̄ si q̄s fecit votū abſtinentie z bmoī. z dubitat vtz possit implere vel ne. z sine dispensatōe vel pmutatione suspensio. cuz posset defacili hie pcursum ad eum. vel ad p̄fessorem suum. p p̄silio. frangit. mortale vi. hec ille.

¶ Donec q̄dam hīs aliena incerta vouit ea in subsidium terre sancte. nunq̄d tale votum pōt p̄ ep̄m. pmutari. Rū. fm̄ Sul. nō credo qz sine lnia pape possit ea in alienos vltus puertere. etiā si ingrediat religionem.

¶ Vtz votum de festando in sabbato sp̄ sit mutandum. Rū. Sul. dicit mutari pōt. h̄ non est necesse qz mutet qz licitum est. nisi psona suspecta cēt qz vellet indayzare. Aliq̄b tñ nō irrōnabilr̄ videt̄ nisi aliq̄d festum in eo occurrat. ne indayzare videatur. de p̄e. di. iij. c. j. z. c. puenit. Itē qz vt pluri mū hoc sit ob aliquam sup̄stitiosam obſuantiam q̄ oino p̄hibet̄. Sciendum tñ qz a transgressione votoz potest de iure p̄muni z p̄suetudine p̄fessor absolueri. quia non est de casibz refuatis. Secus quo ad p̄mutatōz vel dispensatōz. vt dictum est.

¶ **U**otū sexto quod sol

Uotū sexto quod soluitur p̄ ingressum religiōis. Et generalit̄ qd̄ omne votū. sine terre sancte. sine aliud p̄mutari p̄t in votū religionis z sine arbitrio sapioris. qz illud indubitat̄ melī est. ex. e. scripture dicit tñ Rū. in. iij. di. rxxviii. qz si aliq̄s rex vel imperator voueret qz vsqz ad triennū vel septennū militabit in terra sancta. z tenebit secum duo vel tria milia militum. vel vn̄ alius dux vel comes exīs dux totū exercitū cruce signatoz. z de c̄ abūtia desolaret exercitū vellet religionē intrare. in hoc casu vi sum̄ p̄p̄nser̄ p̄sulēdus. Certū tñ est qz psona mediocris absolueret p̄ religionis ingressum z per p̄fessionem in ea.

¶ Sz qd̄ si q̄s vouit magnā q̄ntitatē pecunie in subsidium tre sancte. nūq̄d liberat̄ ē p̄ ingressū religiōis. Rū. fm̄ Sul. q̄uis si vouit ire libat̄ sit a labore eūdi vel aliū mittēdi si tñ libat̄ ē q̄ ad pecuniam quam vouit. nec p̄t tale votū p̄ aliū q̄ p̄ papaz solui vel p̄mutari.

¶ Quid si q̄s p̄ p̄e vel m̄re suscepit votū implem̄ dū. nūq̄d libat̄ ē p̄ ingressū religiōis. Rū. fm̄ t̄ho. in q̄libet. ex q̄ igressus sufficit p̄ se. sufficit z p̄ pier m̄re sua. et q̄uis in ingressu d̄ hoc nihil intēderit.

¶ Quid si q̄s vouit magnā ēp̄naz dare paup̄ibz in generali. vel etiam in sp̄ali. aut qz p̄strueret monasteriū. nūq̄d liberat̄ p̄ ingressum religiōis. Rū.

fm̄ Sul. Si ex tali p̄missiōe vel voto acq̄sita cēt actio alicui vel aliq̄b. qz forte donauit vel p̄misit eis. nō liberat̄ p̄ ingressum religiōis nisi de p̄sensu illoz. secus ē si nulla ē acq̄sita actio. qz nulli donauit nec p̄misit nec se aliq̄b obligauit. h̄ tñ deo. qz tñc liberat̄ p̄ ingressū. dū tñ fiat aucte ep̄i. De hoc tñ dicit̄ dictū ē s. in. c. p̄cedēt̄ fm̄ Archi. flo.

¶ Quid aut̄ de eo cui p̄fessorē imposta ē penitētia eūdi ad terrā sanctā. nūquid ep̄us poterit disp̄sare. Rū. Panoz. in. c. qz sup̄ bis. et co. de m̄te Jo. an. qz aut talis penitētia fuit iniūcta p̄ subsidio terre sancte. z sol̄ papa p̄mittat. aut nō p̄ lib̄ dio h̄ p̄ labore itineradi. z tñc aut ip̄e emisit votū. z solus papa disp̄sāt. Aut solū assumptū signum pegrinatōis. z pōt inferior disp̄sare. Adde tñ p̄ dictis qd̄ notat Lu. ro. in suis singularibz. qz si papa imponit penitētiā alicui trāsmutādo votū. qz ep̄us pōt illā penitētiā cōmutare z alterare. et de hoc ē glo. singularis in. c. tpa penitudinis. rxxvj. q. vii. Et fm̄ eūde Ludo. ē ter. in. l. si q̄s libellos. L. d̄ ap. Et de illa glo. dicit Lu. qz lucrāt̄ ē duo birreta

¶ **U**surā. j. Quid sit. Rū. est lucrū

Usurā. j. Quid sit. Rū. est lucrū ex mutuo pacto debitū vel exactū. Vtrū sola spes vl̄ intētio lucri faciat vsurā. Rū. fm̄ doct. in. c. p̄suluit. extra co. qz sic p̄ ter. illū. Qd̄ intelligūt̄ doc. qñ p̄ncipalit̄ cā mutuari ponit̄ i expectatiōe lucri. als nō mutuar̄ z hac intētiōe ducit̄. z tñc est vsura. Si aut̄ p̄ncipaliter moueret ex charitate ad mutuādū p̄rio. z tñc secūdario intēdit̄ qz ille ei aliq̄d retribuet̄. nō ē viciosum. lz minuat̄ meritū. ar. lxxvij. di. in singularis lix. di. si officia. qz cū q̄s liberaliter mutuar̄. scire dz debitorē sibi nālūt̄ esse ad antidota obligatū. et de testa. cū i officijs. nec tenet̄ restituē id qd̄ hoc casu grat̄ accepit a debitore fz cōiter doc. l. d. c. p̄suluit

¶ Vtrū vsuran̄ mentalis teneat̄ ad restōez illi. qd̄ ei dat̄ liberalit̄ ab eo q̄ mutuū accepit. Rū. fm̄ Rū. in. iij. di. xv. qz aut talis vsuran̄ signis vl̄ circūlocutiōibz p̄cedēt̄. vel seq̄ntibz infinnuat̄ mutuū accipiēt̄ qz vult vl̄ sortē. z p̄ hoc ille dat. z tē qd̄ tenet̄ accepit vl̄ sortē. i. capitale. qz n̄ refert̄ qd̄ ex eq̄pōlēt̄ fiat. aut nullū p̄dictoz euenit. h̄ ille dedit liberalit̄ credēs se nō teneri. nec illū velle aliq̄d vl̄ sortē. z tñc dico qz nō tenet̄ restituē. Et pro hoc facit̄ qz i cōcedēdo magis attēdēda ē volūtas p̄cedēt̄ qz accipiēt̄. vt inſti. d̄ ob. q̄ ex delic. nas. s. placuit. vbi d̄ qz si q̄s rē sibi cōmodatā credit i. iuto dño se p̄ctare. z dño volētē id fiat. nō p̄mittit̄ furtū. Ecce qz lz volūtas accipiēt̄ sit viciosa. tñ vi cū tollit̄ p̄ volūtātē dñi rei. Itē restō nō fit nisi dā nā passo. et de re. iur. regla p̄ctri in. vj. h̄ talis nō ē passus aliq̄d damnū cū ex mera volūtate dederit. igit̄ qz viciū ē i sola volūtate ad purgatōez sufficit p̄trino. et de sy. c. si. Et hoc tenet̄ Rū. in. iij. r̄bir. d̄ se. z Seco. l. iij. di. xv. z mlti alij doc. moderni. z fm̄ tenēt̄es hāc opi. nō ob. l. si ego. ff. si cer. pe. vbi dicitur qz si volui tibi rem donare. et tu credebas tibi eam mutuo dari. non efficit̄ tua ante cōsumptionem. qz hic intentio recipiēt̄ et concedēt̄is discordant. sed in casu n̄fo p̄cordāt. Itē nō obstat

Usura. 1.

c. p. s. l. u. i. t. e. r. t. r. a. e. d. q. loquitur: qm̄ p̄tra liberā volūta-
tem debitoris p̄mittit vsura. 7 ideo ibi dat restitu-
tio. Panor. tñ in dicto. c. p. s. l. u. i. t. p. 7 Do. 7 Inno.
cōcludit q̄ adept⁹ lucrū ex mutuo cū intētiōe de-
prauata teneat restituēdū fore: nec sufficit solum
agere penitentiā: licet aliud sit i symonia mēiali. In-
fert etiā Panor. aliud singulare. q̄ libera donatio
creditoris facta occasiōe mutui: nō p̄dest ip̄i credi-
tori hūit intētiōe deprauatā: vt q̄ als nō fuisse
mutuatur? nisi sp̄asset aliq̄ d̄ inde p̄seq. 7 singula-
rit fm̄ Panor. facit. d. c. p. s. l. u. i. t. q̄ remissio vsura-
rum etiā liberalit̄ facta ab eo q̄ soluit: nō p̄dest ip̄i
vsurario hūit mēntē corruptā 7 p̄positū non resti-
tuēdi. remissio nō facta: qd̄ ē 7 glo. in regula pec-
catū. de re. iur. li. vi. hec panor. vtraq; opinio ē pio-
babilis. 7 q̄libet h̄z p̄ se doc. solēnes. Tñ sustinen-
do diffinitionē 7 positā vsure: alia opi. videt̄. p̄ba-
bilior: q̄ alit̄ dicēdo nō saluaret diffinitio vsure 7.
posita q̄ dicit. q̄ vsura ē lucrū ex mutuo: pacto de-
bitū vel exactū: s̄ in casu n̄o nō est pactio nec ex-
actio: 7 p̄ p̄is ibi nō est vsura ad restōez obligans
q̄uis ibi sit vsura mentalis ad penam peccati ob-
ligans.

Quid autē de illo q̄ mutuat liberaliter sine intē-
tiōe aliq̄d recipiēdi. An teneat restituere qd̄ ei dat
vsura forte a debitorē: q̄ ideo dat: q̄ credebatur sic
velle: vel vt mutuū plus teneret: vel vt als libent⁹
mutuaret 7 h̄mōi: Rñ fm̄ Guil. si p̄babiliter credit
q̄ ex sola dilectiōe gratis ei dat: nō tenet. si vō cre-
dit: vel p̄babiliter estimet q̄ p̄t mutuū acceptū: vel
vlti⁹ retinēdū 7 h̄mōi dederit: tenet. s̄ in q̄tū est
fact⁹ locupletior: vel de extātib⁹. de p̄sumptis vō
bonafide nō tenet. ff. de peti. her. l. vtrū. In bo-
na aut̄ fide nō ē qm̄ credit vel p̄babiliter dubitat q̄
nō p̄t merā dilectiōe: s̄ p̄t dictas causas ei de-
derit fm̄ eūdē Guil. fac tñ regulāz fm̄ lūmissas.
q̄ nisi aliud appareat ex manifestis p̄icturis: p̄su-
mit mutuū accipiēte ea intētiōe dare: q̄ mutuū p̄e-
stans mutuauit. vñ si mutuauit ex charitate: p̄su-
mit illū dare ex charitate. Nam vnusq̄sq; p̄sumit
aliq̄d dare eo mō q̄ accepit. ff. m̄. l. si vō nō remu-
nerādi. s̄. m̄. de papinian⁹. vbi dicit q̄ qm̄ aliq̄s rē
simpliciter p̄cedit: p̄sumit donare illi q̄ sibi p̄t do-
nauerat. Et ex p̄dictis p̄t patere so. infrascripte
q̄stionis quā ponit Lau. de ridol. in tractatu suo
de vsuris.

Utrū creditor cui ex charitate mutuati debitor
aliq̄d vsura forte p̄tulit. nō volūtariē s̄ coacte. puta
dubitās ne idiscret⁹ reputet intātū q̄ aliū vlt̄ hūc
de cetero nō inueniat mutuātē vel alia sibi cā: teneat
ad restōez. Et rñ dicit q̄ s̄ tuti⁹ sit restituēdū. tñ putat
q̄ si recepit pure: credēs donatū libe 7 nō vt vsurā
vel vt coacte donatū: nō tenet ad restōez. s̄ postea
sciat nō libaliter datū eē. Et q̄. n. tpe donatiōis hūit
bonā fidē: licite recepit. s̄ donās tali coactiōe du-
ctus dederit: 7 creditor nō hūit intētiōez tacitā vel
exp̄ssam aliq̄d lucrādi. Et dicit semp sibi placuisse
opi. glo. in. c. vigilāti. 7 in. c. fi. eē d̄ p̄scrip. s̄. q̄ mala
hides supueniēs p̄scriptiōi p̄plete: nō facit quē ob-
noxii restōni. Qd̄. n. d̄ q̄ possessor malefidei vltō
vnq̄ tpe nō p̄scribit. vey ē dū ē in cursu p̄scribēdi

secus qm̄ iam p̄scripsit. Nam let p̄t facere de meo
tuum. quā opi. seq̄t Jo. Boss. Din. 7 Host. Qui
Do. dicit q̄ si pura p̄cia sua remanet lesa d̄z sauisa
cere p̄cie. s̄ sit pon⁹ scrupulosa q̄ theologica. Et
hec opi. vlt̄ aliq̄l̄t corrigere opi. Guil. m. s̄ imedia-
te p̄cedenti positam. Mo. etiam Donal. in sum.
q̄ si debitor creditōrē volentē recipere pecuniā suāz
p̄uenit muneribz gr̄is: rogans vt det dilātōez. p̄t
dilectōez. vel p̄t deū. 7 creditor recipiens m̄nere
gr̄is respectu p̄teriti t̄pis non futuri. Quis postea
det indigēti beniuolam dilātōz. quā als nō daret
si vidisset eum ingrātū. dat dico p̄ncipaliter. p̄ter
amiciciam vel p̄ter deum. secundario vō p̄t gra-
titudinem debitoris. nō est vsura: dūmō gratis re-
cipiat 7 offerat.

Utrū mutans possit nālem obligatōz. q̄ ei de-
bitor tenet ad antidota. deducere in ciuile. i. in pa-
ctum. puta. Mutuo tibi. x. 7 volo deducere in pa-
ctū vt teneat⁹ alia vice mihi mutuare alia. x. Rñ.
Panor. in. d. c. p̄suluit. de mēte doc. q̄ nō s̄z. q̄ tūc
p̄seq̄ret lucz. Nam ex illa obligatiōe naturali. nō
poteram te p̄pellerē. sed vbi intēderet obligatio
ciuilis. Licet tñ est fm̄ Tho. p̄ mutuo exigere
vel recipere recompensatōz eoz q̄ pecunia nō mēta-
rant. vt puta. beniuolentiā 7 amorem ei⁹ cui mu-
tuauit: nisi spes vlti⁹ p̄tendat p̄ncipalit̄. Nam
si vsura p̄dicta mutans intēderet p̄ncipaliter lu-
crum: vsura esset. vbi gr̄a. Mutuo impatori vlt̄ pa-
pe vel alteri. vt captata beniuolentiā p̄dictoz pos-
sūm p̄sequi aliq̄d beneficium vel castz 7 s̄ilia. tunc
vtrūq; vsura foret fm̄ Job. cal. Possūm tñ optare
vt comodet mihi libz 7 h̄mōi. q̄ p̄munit inf̄ ami-
cos gratis p̄cedunt. Et ex p̄dictis p̄t q̄ mutans
non p̄t recipere vsura forte factū vel vbi. pu-
ta. q̄ mihi remittet. vel p̄ me patrocinet. vel in-
cedat. roget. vel instruat. vel aliq̄d mihi scribat. vlt̄
qd̄cunq; aliud qd̄ pecuniā estimari possit. Nota
tñ fm̄ Lau. de ridol. q̄ s̄ mihi mutuare ei cui in-
iurias intulit: vt mihi p̄cat: nec me p̄lequat. q̄ cui-
cunq; licet redimere veratōz suam. eē de s̄. c. dile-
ctus. d. j. siue hoc fiat cum pacto. vt mihi remittat
iniuriam. vel etiāz sine pacto. s̄ hac spe ductus p̄-
mario. non autem p̄ter charitatem. Non ob. si
dicas q̄ dedi eam edicto: ergo nō possūm redime-
re veratōem: quia 7 si peccauerim iniuriando. pec-
cat etiam ille in vindicādo. P̄terea huic nihil lu-
cri p̄uenit: s̄ solum damnūm qd̄ me subire facit.
p̄t timorē vindicte. q̄ forte oportet me subire ex-
p̄sas. p̄t famulos q̄s oz me tenē armatos. p̄t h̄⁹

Quid sit mihi debes. x. q̄ nō possūm recupe-
re. 7 mutuo tibi alia. x. tali pacto. vt optie satides
q̄. j. certū t̄pis solues. xx. An sit vsura. Rñ. Do.
q̄ nō. q̄ nihil accrescit.

Quare est p̄ctū accipere vsurā. R. q̄ Tho. 7 pa-
nor. sup rub. de vsur. q̄ accipere lucz p̄ pecuniā mu-
tuata est fm̄ se iniustū: q̄ vendit id qd̄ nō est. Ad-
cur⁹ intelligentiā sciendum q̄ vsura solum p̄sti-
tit in his vbi recipit mutuū vey: vel interpretatū fm̄
q̄sdā. Mutuū vō p̄stitit in his q̄ sunt triplicis ge-
ner⁹. Nam qd̄az p̄stitit i nūero. vt pecunia. qd̄ā in
p̄d̄ere. vt argētū 7 auz. qd̄az in mētura. vt tritū

eam 7 vi-
tū. R. d.
are. vult
pe. R. d.
idē p̄t
ant⁹ p̄m
trū d̄
L. r. u. d.
stentū
eā vult
cunjs 7
sura p̄ d̄
trū: est qm̄
par⁹ a p̄m
sumptō
bum. vñ
a re p̄la. s̄
res. Si q̄
vñ: vult
vñ m̄ m̄
caz p̄m
duas recōp̄
am vō p̄m
q̄: vñ nō
inbitatio
vtrūq; p̄
refrātō
p̄cedit
hoc b̄o
petere
nō dom⁹.
De
est ad
vltus
q̄ in p̄m
vñ pecuniā
Et sic
lata p̄
si fuit
colōnibz
Et addit
q̄s iudei
ra. q̄ illa
Quo
p̄ctū.
pecuniā
et de
d̄itor
h̄ vt
aut hoc
ca. eo.
Quid
lucet
in test
ad her.
q̄ non
non po
ma. q̄
h̄ p̄m
l̄ vñ
l̄ vñ

Usura. I.

Quero an p deposito pecunie abiq; intensione fieri inde habedi tradito ac deinde recepto: liceat postmodu ab eo apud que fuit depositu accipe p hac depositioe aliqd donu. Ad hoc rader. s. Ber. q; cu receptor: r custoditor depositi fuit i hoc ipse deponen pon? q; ecouerso. no videt q; rone depo fiti in qtu depositu intendat sibi dare aliqd donu. vno videt q; hoc faciat q; isto deposito vt mutuo vsus e. si tñ occurreret in tali dono. s. q; depones n̄ deponuerit sub sp̄e mutui: nec habet intensionē cōsequēdi aliquā vtilitatē. r vltra hoc depositi custo ditor: diceret exp̄sse q; nō dat illud rone mutui vel depositi facti seu fidei: siue sp̄ati. nec vsus e illo vt mutuo: nec sic vti talib; depositis plucuit: tūc p̄su mēdū est si e fide dign? r verax q; dat gratis sub sequēs donū: cōmunit̄ tamen res suspecta est et habet speciē mali.

Pone q; debitor: vsurarij socio suo pecuniā mutuauit: eo videlicet pacto q; ipse vsurario restituat fortē r vsuras inde currētēs. querit nūc si talis mutuas secūdo vsurari? dici possit. Jo. cal. in. c. fi. ex̄ eo. sic distinguit. q; aut talis secūdo mutuas socio sub dicto pacto oīno intēdebat tūc satisfacc. vsurario creditoꝝ suo de pecuniā illa sic secūdo: deo suo socio mutuata. aut nō. In pmo casu nec vsurari? ē nec peccat: q; h nō fit stipulatio vt vsurari? h vt euntef damnu: nec sibi aliqd crescit. nō eqdē tenebat cū dāno suo socio subuenire. xxiij. q. v. si nō li. et. Preterea satis in cōueniens videret q; postq; vsurari? q; recepit vsuras inde currētēs ad restōez genef. q; iste enī teneat q; id facit solū vt socio? p̄ sit r sine q;cuq; vtilitate vt dictū ē. In secūdo at ca su: qū tūc nō intēdebat h secūdo mutuas satisfacc dicto vsurario suo creditoꝝ p̄mit? mutuatū: tūc tūc essent rōnes iā dicte: talis peccabit. r si vsuras recepit tenef restituere. fm Jo. Cal. Que opi. placet san. Ber. Archi. v. xiiij. q. iij. c. vsura. tenet p̄m. l. 3. q. ii. teneat ad restōez. Nam ex tali mutuo nihil p̄cipit creditor: q; nō p̄t dici vsurari? q; h stipulef sibi reddi: h nō fac sub noie vsuraz: h interesse: q; nihil accrescit sibi. xiiij. q. iij. pleriq;. Itē si soluisset p̄ vtilitate socij iā possz ab illo recipere fortē r vsuras et de fideius. c. puenit. q; multo fort? poterit retinē h hoc casu r se p̄ceptōez tueri. Preterea p̄inde ē ac si illi? noie: ac p̄ illo s̄ vsura a tali creditoꝝ mutuū accepisset. r ipse mō sibi eo pacto pecuniā tradidit: ratū habuisset. p hoc facit d̄ eo q; mutuatur cōtati: cū pacto q; durate debito nō teneat ad collectas. nā talis nō ē vsurari? q; lucrū non capit: licz damnu euitet. Et hoc intelligunt quidā si collecte sunt iniuste. secus si iuste. Sed Spe. in titulo de vsuris. tenet in distincte siue sint iuste: siue iniuste q; liceat. Jo. autem an. r Butri. dicūt verum esse dictū Spe. qū collecta esset incerta r sic onus esset extraordinariū: sed si esset ordinariū r certū secus esset. Et q; in p̄dicto casu liceat. patet q; remittere idē est qd donare. vt in. l. si q; obligatio. de re. in. r in. c. veniēs. el. j. de testi. iūcta glo.

Quid si cum vellem emere vsq; ad certū tēpus terram valentē singulis annis. r. lib. in redditu: et secūti me cessare a tali emptione: et tibi mutuare

illam pecuniā qua volebam emere illam terram r ego dico q; p̄tentor mutuare cū hoc pacto q; tenearis mihi dare singulo anno tantū q̄ntum eēt fruct? illi? possessiois si emissem. an sit vsura. Rñ. Donal. q; nō. dūmō p̄o: p̄ctus emptōf fuisset licitus si fecissem. als sec? deductis tñ sumptib; r labore. r etiam piculo si qd eēt. sic h rone interesse. vide de hoc pulcre. s. Societas. q. xxiij.

Et p̄ p̄dicta p̄t qd ddm ad. q. Pone hēbas pecuniā r volebā ire ad nūdinaz: tibi merces emē r ad alium locū deferre r fuare certo tpe vt lucraret. tu indigens. istā pecuniā recipis mutuo. offerens te pati restituere cū lucro sp̄ato in finio r loco. an sit vsura. Inno. in. c. fi. ex̄. d. q; putat hūc p̄ctum vsurariū. nec scit q̄r possit excusari. Ray. v. r. Mo. dicūt q; talis ē mihi obligat? q; ad interesse lucrū qd factur? ex̄ verisilr ex pecuniā: dūmō nil fiat in fraudē vsuraz. r dūmō nō p̄sueherim pecuniā dare ad vsurā. Jo. an. in. d. c. fi. dicit hoc de mō. Mo. p̄cedere post p̄missam moram: h ante morā non: q; ibi nullū est interesse. als vsurari? staret parat? cū capello r calcarib; dicēs se ad nūdinaz vel le ire. Jo. de li. tenet cū Mo. dūmō nō fiat in fraudem. Donal. in sum. tenet q; nō sit vsura: si recipio cū lucro sp̄ato. q; illud recipi rōe interesse. Idē tenet Panoz. in. d. c. fi. vbi ex dictis Jo. an. inferit vnu notabile. vs. q; etiā in p̄ctis mutui possit peti post moram interesse lucrū verisilr cessantis. h ac a principio possit hūc ista ratio. possit forte dici q; vbi mutuas bona intentōe duceret. r pot? mutuatur vt fuat amico q; in fraudem. q; tūc excuset a peccato. licet alia opinio sit tutio: qd no. quia facit ad multa.

Subnectit Panoz. aliam. q. q̄tidianam. Pone q; hz merces hic. quas intendit deferre ad aliam regionem r vendere. p̄ maior p̄cio. alius p̄get hic r offert idem p̄cium: qd hic possit in loco destina to. nunqd liceat facere hunc p̄ctum. Inno. dicit q; sic. dūmō p̄putatis piculis r labore nō accipiat vltra id qd in loco in q; erat venditurus verisilr lucraturus fuisset. Nam sicut rōne tps excusat q; vendit merces plus q; valeat. vt in. d. c. fi. in fi. ita rōne loci. Mo. inclināt in p̄iam sniam. mouet. q; non sine magna necessitate iste inducit ad emen. eum r ille subijisset labores in itinere: r forte perdidisset. Jo. an. dicit q; aut p̄cium soluit de p̄nti. r tūc p̄ctus est licit? q; forte ad alium locū volebat deferre. Aut differet solutio p̄cij. r tunc p̄cedit opi. Mo. p̄t dici q; etiā hoc vltimo casu vbi cessaret fraus. p̄cedat adhuc opinio Inno. q; forte vult deferre ad locū. vbi forte mar? lucz spat. Item ex q; ille nō erat hic venditur? p̄ isto p̄cio: satis excusat. hēc Panoz.

Vtr in aliquib; casib; liceat recipere aliqd vltra sortem vel exigere. Rñ. Dir. li. iij. q; non. qd ē vtr generaliter. q; vsuram vtriusq; testamēti p̄gia detestaf. vñ. p̄ redimenda vita captiui nunq; p̄t vsura exerceri. extra eo. c. super eo. fallit tamē in quibusdam casib; rōne interesse: aut h̄mōi. q; in his versibus continent. feuda. fideiussoz. pro dote. stipēdia cleri. P̄uditio. fructus. cui velles

imre nece
Pena. nec
cjs p̄pa.
calus e q
clā qd tenet
in forte tenet
at obligat?
feu. c. j. En
orem q; hoc
rectū mane
lantate val
lescu vsuffi
viall' m̄
p̄soluit h
p̄tracta. Et
Et qd si
pputarē fr
calu nō est a
dno p̄radic
rim seruam
stetur. ar. c. can
Quid autē d
q; nō ita gratū
donaent certā
hoc p̄sulum
i. de ten.
Quid v̄
ram a p̄ntari
q; quidā volū
nias r maleq;
uenitur exp̄
Fideiusso.
iustoz p̄ defect
capitale r vsur
q; fuari d; ind
ras: h̄t oia dān
itate hūc solū ē
illd interesse fin
circa dānu emen
nā fideiussoz v
P̄o dote. P̄
m̄stano tenet h
briter. extra. c. l
Et fm. d. an. de
mar? iustineat
la linc certa. r sic
tra debita q̄nta
ctus. Terco. q;
vtr p̄ dote solū ē
missionē cū p̄cti
ni p̄ onerib; m̄r
vsuraria. Nec ob
solumfo fortune:
lo. Idē vtr tene
tūc nullū ter. q;
dōmō dno iud
potest esse q; nihil
exp̄cto qd certū
m̄stano vtr mar?
q; rōnē qd qd h̄

in re nocere. Vides sub dubio: p̄ciū p̄ tpa solues. Pena. nec in fraudē. lex pmissio. grat. Dans so cius p̄opa. pl̄ forte: mōis daf̄ istis. f̄ cuda. Dum? casus ē q̄ū ecclia accipit in pigre a vasallo suo feudū qd̄ tenet ab eadē. tūc ecclia nō tenet p̄putare in sorte fructū. Ita tū q̄ vasallū interi nō remaneat obligatū p̄ feudo ad seruitiū faciendū. extra de feu. c. j. Et ibi dicit panoz. de mente Tho. fm̄ lec cōi orem q̄ hoc p̄cedit ex nā feudi. Mā cū dñūm directū maneat penes dñūm si vtile redit ad eū ex voluntate vasalli pigraus: solidat̄ ipm̄ dñūm vtile: seu vsufructū: nō ex aliena re: h̄ ex p̄ria. Mā et vasallū interi libat̄ ab obligatōne q̄ tenet domino. Dissolutū ē interi: seu suspēdit̄ obligatio int̄ eos p̄tracta. Et hec rō facit vt idem sit in laico.

¶ Sed qd̄ si vasallū vellet deseruire ecclie ad hoc vt p̄putaret̄ fructū in sortez: Glo. in. d. c. j. dicit q̄ i hoc casu nō est audiendū. Hoc intelligit panoz. verū dñō p̄tradcente. Mā fm̄ Tho. si dñs recipit interi seruitiū: tacite v̄ renūciare huic iuri nū p̄tetur. ar. c. cum ad. de p̄stitū.

¶ Quid aut̄ de ambiteota: Tho. dicit q̄ difficile est q̄ nō ita gratuite recipit sic vasallū: cuz p̄ introitu donauerit certā pecunie quātitatē vel dic̄ papā sup hoc p̄sulendum. In hoc etiam residet Jo. an. in. c. j. de feu.

¶ Quid d̄ vsufructuario: Tho. dicit q̄ si h̄z cāz libe ram a p̄rietario idēz v̄. als p̄tra. Ray. etiā notat q̄ quidā volūt hoc p̄uilegiū extendere ad collonias r̄ male: q̄ in collonijs hoc p̄uilegiū. n̄ on inuenitur expressum.

¶ Fideiussoz. Iste casus ē rōne interesse: vt cū fideiussoz. p̄ defectu debitoris p̄pulsus ē creditor solue capitale r̄ vsurā: tūc ei fideiussoz. p̄t recipere vtrūq̄: q̄ fuari d̄z indēnis. r̄ nō solū r̄petet fideiussoz. vsurā: s̄ et oia dāna q̄ occasione talis debiti de necessitate h̄uit solue creditor. extra de fideius. c. j. r̄. ij. r̄ istō interesse fm̄. d. an. nō solū p̄trabat̄ in hoc casu circa dānuz emergēs: s̄ etiā circa lucz cessans. De mā fideiussoz. vide s̄. Restitutio. r̄ij.

¶ Pro dote. Mā maritū recipiēs pignū p̄ dote. p̄missa: nō tenet fructū in sorte p̄putare. vt i. c. salubriter. extra. e. Et dicit ibi panoz. q̄ alibi non p̄bat. Et fm̄. d. an. de bu. q̄tuor. s̄ necessaria. P̄mo. q̄ maritū sustineat onera m̄ionij. Secō. q̄ onera illa sint certa. r̄ sic nō poterit fructū retinē cū sorte vltra debita quātitatē onerz: quā cessante: cessat effectus. Tercio. q̄ fructū subijciant̄ fortune. vū si gener p̄ dote solueda: certa die recipiat cautōez r̄ p̄missionē cū pacto q̄ interi certa quātitas deat solui. p̄ oneribz m̄ionij supponādis: talis p̄uentio ē vsuraria. Nec ob. d. c. salubat. q̄ loquit̄ de fructu submissō fortune: q̄ dicit q̄ p̄ pigre data est possessio. Idē v̄ tenere Jo. an. dicit q̄ q̄ dicit̄ alit̄ hūc casum licitū: d̄z allare casuz exp̄ssuz. Mā nō hēm̄ in iure nisi illū tex. q̄ loquit̄ in fructibz possessionis q̄ subijciunt̄ dño iudicio. r̄ sic nō est lucz certū: quia poterit esse q̄ nihil p̄cipiet̄ ex possessionibz. sec̄ q̄n̄ ex pacto qd̄ certuz recipit. Nec ob. si dicit̄ hoc p̄mittendū vt maritū possit sustinere onera m̄ionij q̄ r̄idēt̄ p̄ id qd̄ b̄t in. c. p̄ vias. extra de do. inter

vi. r̄ vt. l. q̄ ipsa dos d̄z deponi apud mercatorem vt ex honesto lucro possit sustinere onera m̄ionij Quarto. requirit̄ q̄ dos sit simplr̄ p̄missa. Māz si gener pacisceret̄ de recipiēda dote ad certū terminū r̄ interi p̄cipet fructū: dicit̄ fructū p̄putaret̄ i sorte: q̄ interesse nō p̄t deberi aut̄ morā: q̄ nō p̄t adesse durate termino. ideo dicat gener socero. Ego sustineo onera m̄ionij da dotē. r̄ si socer dicat nō possum: tūc gener dicat. sustineas saltē onera m̄ionij. r̄ sic poterit gener dictos fructū facere suos tanq̄ interesse: dñmō onera m̄ionij sunt certa: vt dicit̄ est. S̄z panoz. dicit̄. d. An. nō vidisse Cal. qui dicit̄ q̄ h̄z opi. Jo. an. sit tutor. P̄ria tū v̄ esse verior vt a p̄ncipio possit p̄ueniri cum socero: vt vics det genero certos denarios p̄ libra quibet mēse. Mā sic p̄ dilata dote lucrifacit maritū fructū rei pigrate ita d̄z posse licite aliqd̄ recipere donec dos fuerit sibi soluta. Nec ob. motiū Jo. an. q̄m̄. d. c. salubriter. loquit̄ indistincte: vt lucrēt fructū possessionis. Et q̄n̄z tales fructū s̄ certi: vt q̄ ē domū solita locari vel possessio ad fictū p̄cedi. Et panoz. p̄cludēdo dicit q̄ aut a p̄ncipio dat̄ fuit terminū ad dotē p̄soluendā: nō interueniēt̄ pacto interuentōis pigr̄. h̄z ex postfacto pignū fuerit traditū. r̄ tūc nihil p̄t gener p̄seq̄. Mā licet̄ v̄roē sine dote ducē: r̄ d̄ p̄prio tenet alere. vt i. d. c. p̄ vias. ita potuit traducē v̄roē dato termino ad dotē p̄soluendā. h̄ si a p̄ncipio interuenit datio pignis: tūc credit opi. d. an. nō p̄cedere: q̄ gener recipiēdo pignū: v̄ p̄suis auctoritate. d. c. salubriter. et recepisse pignū vt lucrēt fructū in p̄pensatōz dotē dilate. Et et putat panoz. put̄ dem̄ est q̄ a p̄ncipio possit p̄uenire cū socero de p̄seq̄ndo aliqd̄ annuatū vsq̄ ad solutōez dotis. dñmō sit hō solutū mercari: vel deponere pecuniaz apud mercatōez: cū istud nō capiat. p̄ mutuo: nec p̄ dilatōe data: s̄ vt sustineat onera m̄ionij. et sic capit potē vt interesse. Quidā et ad. d. c. salubriter. r̄ndent q̄ ibi narrat̄ facti p̄tingētia: q̄ papa fuit q̄ situs de possessione r̄ de ea respondit. Idē dixisset si fuisset q̄titus de pecunia.

¶ Et ex p̄dictis p̄z qd̄ dicendū ad q̄onem. Quid si maritū p̄cipiat fructū rei dotalis anteq̄ sustineat onera m̄ionij. An cedat̄ lucro maritū: Rū. p̄ p̄dēcta q̄ nō: s̄ debent accrescere dote: vel dotati. ff. de vsur. l. videam. el. ij. s̄. ante m̄ionij. Et gl. in. d. c. salubriter. dicit q̄ debet̄ restitui mulieri. s̄ facit etiā ratio. d. c. salubriter. q̄ p̄ter onera m̄ionij cedūt sibi fructus. vnde ex q̄ non sustinet onera m̄ionij nec fructus habebit.

¶ Quero qd̄ si gener possessionem sibi obligatam cū omni iurē qd̄ ibi h̄z p̄cedit alteri recepta ab eo sūma pecunie q̄ p̄missa fuerat. p̄ dote. Mā qd̄ iste alit̄ recipiēs talē possessionē poterit lucrifacē fructū p̄ceptos: vsq̄ dum soluta fuerit ei pecunia p̄dicta: sic poterat gener. Ad hoc r̄ndēt̄ Rod. q̄ si gener aīo donādi trāffert̄ ius totū qd̄ h̄z in pigre in talez. et hoc facit s̄ p̄ pecuniā quā recipit ab eo: s̄ p̄pter amicitia r̄ affectōez: vel q̄ als est sibi p̄iunctū. r̄ ille amicus nūerat sibi pecuniā: non cā lucrando: fructū: s̄ p̄pter charitatē r̄ amicitie gr̄az: tūc non est vsura: q̄ nō est ibi vera rō mutui. aboleō v̄o v̄

Usura. 1.

cium vsure: q̄ gener accepit sibi ius q̄s h̄z in possessi-
sione. et p̄ p̄is donat sibi fructus q̄s ipse p̄t capere.
s̄ si t̄i deductū sit in pactū q̄ gener teneat nume-
ranti reddere pecuniā. si ille voluerit recipere: tunc
vsura est: si numerans pecuniāz vellet lucrificare
fructus. et p̄ter hoc mutuauit. *L. Coc. Bal. Ides
Gul. et Donal.*

Alia q̄s circa dotem. Donec heredes mariti h̄nt
p̄uilegiū q̄ n̄ teneant infra annū restituere dotē. s̄.
si dos p̄sistat in rebus mobilibus. *L. de rei. v. ac. l. vni-
ca.* Recipiunt fructus p̄ annū et alimentat̄ vxorē olim
defuncti cui successerūt. *Mun. q̄d gaudet isto pri-
uilegio. q̄ n̄ p̄tente fructus in sortē vigore. d. c. sa-
lubriter. R. n̄. nō gaudet. q̄ statim p̄nt se liberare s̄z
Hoff. et Jo. an. in. d. c. salubriter.* Preterea soluto
m̄ionio desinit esse dos: nec ampli⁹ onera m̄imo-
nij suppositant. *Ides dicit Inno. ibidē: q̄ p̄uile-
giū nō durat nisi duranti oneribus m̄ionij. Et
rō est diuersa a prior casu: q̄ p̄nt h̄des statim redde-
re rem p̄gratā vxorē olim defuncti: q̄d nō poterat
marit⁹ cui incubebat onera m̄ionij supportare.*
*Idem panor. ibi. Nota t̄i de eo q̄d dicitur est q̄ si se-
res mobiles: h̄des tenent restituere p̄ annūz tē.
q̄ h̄z q̄ ad ipsas res mobiles non sint in mora: nisi
p̄ annū: t̄i fructus eaz rez q̄s habuerūt infra annū
p̄ annū cū ipsis rebus restituere tenent. *fm Sali. et
Ang. in. s. ex actio. in. d. l. vni. ca. Et intelligit i fru-
ctibus qui ex rebus p̄dictis pueniant. non ex indu-
stria: quia si cum pecunia lucrati fuissent non tenent
restituere lucrum.**

Sz pone q̄ h̄des dāt possessionē mulieri in pi-
gn⁹ p̄ dote restituēda. An mulier talis possessiōis
fructus lucrificat: vel teneat p̄putare in sortē. *R. n̄.
Inn. in. d. c. salubriter. dicit q̄ fructus p̄putabunt in
sortē. Idem Ho. Jo. an. et Jo. de li. et dant caute-
laz q̄ mulier sit discreta et cauta: ne recipiat rē obli-
gatam sub pignore: s̄ illā vendi faciat vel recipiat
eā in solutiō. ff. de re iud. l. a. dno pio. Alii fructus
rei in pign⁹ acceptē extenuabūt dotē. et p̄putabun-
tur in sortē. vt in. c. illo vos. de pig. Archi. t̄i. f. in
sum. dicit q̄ vbi violentē detinet dos ab heredi-
bo nec mulier possit se iuuare: q̄ non fieret iusticia
p̄ potentia illor: t̄i mulier licite recipit fructus
possessiōis. vel pecuniā sine extenuatōe dotis.
*Idem v̄i dicendū cū heredes illi nō sine magno
sui detrimento restituere possent dotē q̄ est in pecu-
niā: nec possessiōē h̄nt quā ei assignēt. Et t̄i ec mli
er ne nimis grauet eos dimittit penes eos ad t̄ps
si illo interuallo recipit ab eis alimentā: cuz nō h̄eat
vnde alii de viuat nō videt illicitum. nō em̄ illud
recipit rōne mutui: s̄ rōne interesse: q̄ si dotē h̄ret
inde viueret em̄do possessiōes: vel exponendo
negociatōni. secus aut̄ dicendūz q̄ hoc fieret ob
utilitatē vtriusq̄. s̄. vt illi magis possent lucrari: et
illa vt ex integro suo capitali lucz habeat. hec Ar-
chi. f. q̄ sunt valde notanda.**

Pone. Statutū dicitur vt soluto m̄ionio q̄dit
heres mariti p̄siterit in dote p̄soluēda: teneat cer-
tum quid dare vxorē relicte vt inde se possit alere.
*Mun. quid valeat hoc statutū: vt sic cum bona cō-
sciencia mulier possit illud lucrum capere: et hoc*

accidit septis in facto *Jo. de lig. in. d. c. f. eo. t. v̄re-
fert Panor. in. d. salubriter p̄cludit statutū nō va-
lere. eo q̄ soluto m̄ionio cessat cā sustinendi one-
ra m̄ionij. Debet q̄ mulier agere vt dos p̄soluat
Idem tenet Imola. in. d. c. et multi alij. et Ma-
theus in. d. c. dicit q̄ taliter statuentes incidunt
in penā illius c. s̄z panor. in. d. c. salubriter. dicit
q̄ p̄ decisione hui⁹. q̄ est examināda alia. q̄ videt̄z
*Mun. q̄d heres mariti teneat alere vxorē relictam
donec p̄soluat sibi dotem. Et h̄z sint opi. de h̄c: n̄
hilomin⁹ sibi placet illa opi. q̄ si vxor nō habz alia
bona d̄z ali ab herede mariti: etiā infra annum da-
tum heredi ad dotem p̄soluendam. Et hanc opi.
tenent glo. et Bar. in. d. s. ex actio. et Spee. in. ti. q̄
si. sint. le. Hoc p̄supposito ad p̄missam. q̄ dico q̄
aut sumus in casu vbi vxor d̄z ali ab herede mari-
ti. et t̄i valet statutū loco alimentorū decernēs cer-
tam quantitātē: cū honestū sit recipere quantitātē: q̄
alimenta minutatim accipere. Aut nō d̄z ali ab here-
de mariti. et t̄i secus. Et Car. in. d. c. etiāz tenet
q̄ tale statutū vel p̄suetudo p̄t tolerari: vt debe-
ant alimenta tanq̄ interesse. et dicit se sic p̄soluisse. et
etiā refert hoc statutū esse padue. s̄. vt soluto m̄io-
nio: si dos nō restituit infra annū tenet nō soluēs
ad dandū. x. p. l. in anno.**

Spendia cleri. Alius casus est in casu stipen-
diū clericali. vtputa. Clerico assignata est res ec-
clesie. p̄ suo beneficio h̄z possessiōē eiusdē rei. laic⁹
vsurpauit possessiōē ei⁹. Cleric⁹ redimit a p̄dicto
laico dictam possessiōē sub noie pignoris. *Querit
turan fructus p̄ clerici p̄cepti ex eadem possessiō-
ne rei sibi debite debeant p̄putari in sortē. R. n̄ de-
tur. q̄ non ex eo q̄ de re sibi debita p̄cipit fructus
quali de suo: casus est in. c. j. extra eo. Sili casus ē
in. c. p̄questus. eo. ti. Sile etiā est in decimis. vt in
c. fi. extra de deci. Nam si miles iniuste detinet de
cimas. nec p̄t ecclesia eas aliter recupere nisi sub
noie pignoris: talis clericus nō tenet fructus com-
putare in sortem: q̄ de re ad se licite p̄tinentē per-
cipit fructus. Silit̄er recipi possunt in pignore q̄
cumq̄ alie possessiōes a quocūq̄ violentē et in-
iuste detinente. Hoc idē intelligit Ray. de omi-
bus possessiōibz empt⁹ de illis fructibus iniuste p̄-
ceptis. s̄. q̄ h̄mōi possessiōes p̄nt recipi in pign⁹:
fructibus nō p̄putat̄ in sortē p̄ iura p̄dicta.*

Venditio fructus. Et est q̄ vendunt fructus
ad t̄ps. vel si q̄s emat fructus castri vel ville: q̄ licet
plus satis accipiat de fructibus: q̄ fuerit p̄cium: nō
t̄i tenet aliqd̄ p̄stare v̄dētī rōne incertitudinis.
extra eo. in ciuitate. Ideo querit panor. ibi de no-
tabili. q̄ nunq̄d sit licitū dare alicui. *L. vt ipse sin-
gulis annis imp̄petuū: siue ad vitā suā et heredum
inor det sibi certū annuū redditū. vtputa. v. In-
no. et Ho. et cōiter doc. p̄cludūt q̄ sic siue iste an-
nuus reddit⁹ p̄stituat̄ in redditibus alicui⁹ fundi: si
ne domus: siue ex operis libere p̄sone vel serui. q̄
nō p̄t hic dici q̄ sit vsura: cū in veritate nō inter-
ueniat mutuū. vnde nō est licitū isti emptori perē
p̄ciū ad libitū. Sicut. n. q̄s p̄t emere libere totam
possessiōē: vel cape possessiōē in emphiteosim:
vel emere annuū redditū iam p̄stitutū ab autiq̄:*

lat licitū est de nouo p̄stituerē. z emere. Nec ob. si dicat q̄ tractu tempis poterit iste p̄cipere plus q̄ sit p̄ciū: q̄ hoc etiā p̄tingit in d̄ctu emptōis. z in p̄tractu emp̄bitōicario. Itē iste p̄tor exponit se piculo: q̄ forte ille venditor efficeret inops. Et per hoc nō ob. d. c. in ciuitate. nam ibi res erat de p̄nti z p̄ciū dilati. h. in. q. p̄posita res z p̄ciū sunt in p̄senti. Item hic nulla fraus est.

Pone p̄stituit q̄s censum vni? floreni in domo vedit talē censum p. x. florenis adiecto pacto q̄ liceret ei redimere p. illis. x. florenis. valebat tñ census ille. xx. flo. si vō p̄cio sine pacto libere venderetur: vel sub alijs p̄stituit q̄s censum vnius marche in domo. vedit censuz p. x. marchis. valebat tñ census ille. xx. si vō p̄cio sine pacto libere vderet. Nunq̄d p̄ctus ē licit? vel ne? Rñ. Jo. de li. q̄ si census p̄stituat nō habita relatione ad rez: vt q̄ obligo me tibi ad vni florenū. q̄ mihi. x. das: z vendo tibi hoc ius p̄cipendi nō relatū ad rem: tūc illicita est talis venditio. q̄ nō vendit ius: imo nūc de nouo aut p̄tract? generator? xiiij. q. iij. p̄teriq̄. Sed q̄s p̄stituit census in re z vendit. z tūc aut erat p̄stitutus aū venditōez: z illud ius veditur. z tūc ille p̄tract? est licit? de iure q̄ hic est ius vendibile. z h. etiā est p̄ciū. Istud vey nisi dol? interueniat z deceptio vltra dimidiā. ff. de mino. l. i. cāe. z de emp. z ven. cū dilecti. et. c. cū cā. Aut p̄stituit venditōis tpe iste census z vendit p? z tunc: aliqui census nō possit p̄tract? h. de re. Aliquī aut possit h. de. p̄mo casu: vt q̄ p̄stituo censuz domui d. x. cū nō possit p̄duci nisi p. v. tūc credo hūc cōtractum fraudulosum: ex q̄ census iste alr de re haberi nō possit: q̄ tūc surgit obligatō p̄sonalis. d. pig. illo vos. z de emp. z ven. ad nostrā. Sz si possit haberi census de re: tūc puto licitū esse p̄tractuz. hoc verū q̄ nō est adiectū pactuz de retrouendendo. Sz si esset adiectū pactuz de retrouendendo: tunc si p̄o minor p̄cio dz retrouendi: tunc si implicatur q̄ census p̄ceptus p̄putet in fontē. z tūc credo vsurariū p̄tractū. d. c. illo vos. z d. c. ad nostrā. Sed si p̄ maior p̄cio: adhuc idem. Si vō p̄ eodem p̄cio tūc credo licitū esse p̄tractū. Sz aliqui est dubium versit? vtrū res valeat plus vel min? z tūc credo licitū vt in. d. c. in ciuitate. z in. c. si. extra eo. Si vō est talis de quo nō est dubiū: tūc in foro p̄tentioso nō possit ex verbis p̄tract? insurgere vsura: h. con. trahens recurrit ad mentē suā. Idem tenet Lau. de ridol. Qd̄ aut̄ dicitur est de dimidiā iusti p̄cij. p̄a. noz. in. d. c. in ciuitate. fm Jo. cal. dicit q̄ iura p̄mittentia deceptōez vsq̄ ad dimidiā iusti p̄cij: debent intelligi q̄ deceptio venit re ipsa. secus anteq̄ vbi dolus dat cām p̄tractuz: vel incidit in d̄ctum: q̄ tūc dz illud restitui: q̄ nō est. versit? q̄ ius canonicū instinctu sp̄s sancti p̄ditum: vt in. c. si q̄s dia. conns. l. di. app̄obret hanc deceptōez dolosaz. Ex hoc ḡ dicendū q̄ vbi ex p̄icturis p̄t apparere d̄ dolo etiā ex. p̄posito: p̄t spelli etiā in foro p̄tentioso ad restitūendū illi? q̄s habuit vltra iustum p̄cium. de deceptioe ex p̄posito et re ipsa vide sup̄. Emptio.

Querit? p̄terit? Pone mutuauit frumentuz: vt

reddatur mihi tantū de frumento. Tpe cōtract? est vilissimum: h. tempe solutōis est carissimum. Nunquid salua p̄cia possum hoc frumentū recipere? Hanor. in. c. si. extra eo. p̄cludit: q̄ aut ducit? bona p̄cia tibi mutuauit. z tūc licet variēt p̄ciū: possum salua p̄cia recipere z tu reddere. Itā mutuauit frumentū: ideo debeo etiā recipere frumentum eiusdem bonitatis intrinsece. l. cuz quid. ff. si cer. pe. Nam sic potuisset vilescere ei? p̄cium. secus si habuisset intentōez deprauatā: q̄ mutuauit frumentū antiquū: vt sic postea haberem nouū: z sic in meliori p̄cio. Alij aut̄ alr distinguūt. q̄ aut est versit? q̄ ipsa res mutuata nō erit p̄ciosior: tempe solutōis. Aut de hoc. pbabiliter dubitat. et tunc nullū est viciū. ar. extra eo. c. si. Aut est versit? q̄ erit p̄ciosior: z tūc. aut creditor: nō erat seruaturus q̄ casu erit vsura. Aut erat seruatur? z tūc aut creditor: aufert debitorū libertatē soluendi: et tunc est vsura: aut talē libertatē nō aufert: z tūc non est vsura. imo possit p̄mereri: si bona intentōne req̄reret debitorū aū terminū vt solueret: h. si habet corruptam intentōnem: z dicit sibi q̄ p̄t vsq̄ ad terminū retinere: tunc posito q̄ non sit vsura peccatū. hec distinctio inuitur magne eq̄tati: maxime in foro p̄niali. Idem casus fieri p̄t de vendite granū tempe q̄ cōiter min? valet et mai? p̄cium exposcit. p̄leo q̄ emptori dat dilatōez. Et respōdet S. Ber. q̄ hoc p̄t licite fieri q̄ illud erat seruaturus firmiter vsq̄ ad tps in q̄ dz ei fieri solutio. In q̄ quidē tpe pbabiliter extimat̄ idēz valere qd̄ ipse vendit emptori qui poposcit ex speciali grā sibi vendi: adiecto tñ hoc q̄ determinate p̄figat diem: q̄ z ipse nō erat venditur? nisi in aliq̄ vno die z etiā quia si ipse de vno mense vel ebdomada sibi possit ex p̄facto die eligere in q̄ plus valuisset: nimis esset pinguis sors eius. als taxandum esset p̄cium fm q̄ diutius z p̄munius valuit mense illo: aut p̄cio mediceri inter carius et minus illi? mensis. Et sic intellige. c. in ciuitate. et. c. nauigati. extra eo.

Et p̄dicta faciūt ad aliam. q̄. Pone in casu cōtractario a p̄cedenti. nūc carissimum est frumentum z mutuo tibi estimatū vt restituas postea tantū frumentū qd̄ valeat: quantum valet mō frumentū qd̄ trado. Rñ. Archi. post Dg. q̄ non est vsura. Et rō est q̄re iste p̄ct? sit licit? q̄ iste intelligit ei vendē frumentū nūc: z mutuare ei pecuniā grat? quā sibi vult reddi i frumēto tpe solutōis. fatef tñ q̄ possit interuenire p̄ctū fm p̄uā intentōez mutuantis. Et idem fm Lau.

Quid si q̄s mutat frumētū antiquū ad renouandū. i. vt nouū mihi restituas. ē ne vsura. Hof. Ray. z Ho. dicūt q̄ si iō fac vt mel? seu p̄ualēs recipiat: vsura p̄mittit. si at iō vt suū nō peat: v? forte vt grāz recipiētī faciat. sec? Itā tñ q̄ qd̄az se q̄ se i fauorē mutuant? q̄nū vet? P̄mūz ē iterata mēsuratio. nā ex mēsuratōe toties facta diminuit modū frumētū. et frumētū vet? si nō sit putrefactū pl? vsq̄ q̄ nouū. z iō talit? mutuatēs pp̄ p̄dicta duo volūt vt eis reddat aliqd̄ pl? de frumēto nouo. et si hoc faciūt vt fuerit indēns: nō ē illicitū. Et ē

Usura. I.

aliud et tertiū in fauore taliter mutuantur: quod frumentū nouū in tēpe diminiuit et arefecit. frumentū autē uet'iaz seē diminiuōez suā. Tū si oīb' p'dictis p'sideratis mutuantur intenderet lucrari: tunc illi cū esset.

¶ Qui uelles iur' nocere. s. cū erigunt usure ab eo cui p't iur' noceri ut dicit Amb. xiiij. q. iij. c. ab illo vñ et ab hostib' licitū est usuras petere. Naz et oīa eoz bona licite possum' auferre. et q'buscumq' insidijs eis nocere possum'. xxij. q. ij. c. dñs.

¶ Vtrū autē hoc sit indrūter uerū. s. q' inimicis q' bus pōt iustū bellū inferri liceat dare ad usuram? Quidā dicūt in nullo casu usura esse exigēda. Et qd dicit Amb. intelligit nō de usura. p'na: s' d' tributō ab insidelib' exigēdo: ut tali onere p'grauati p'uertant. Alij dō illud dictū intelligūt ad s'ram q' ex q' iustū bellū mouet ex edicto p'ncipis. ab hostib' licite usura erigit: dū tñ nō fiat uicio cupiditatis: s' zelo charitat'. s. ut macerent' usuris q' non pōt domari armis.

¶ An autē a iudeis possum' eodē mō exigere usuras? Tho. in eplā ad ducissaz lorboungie v' dice- re q' sic. q' fm eū iudei facti sunt serui xpianoz. et sic eoz res pōt dñi t'pales xpiani accipere tanq' suas: q' q'cquid acq'rit seru': acq'rit dño. Ita tñ ut si subtrahant necessaria uite. Et hoc v' h'ri exp'sse i. c. et si iudeos. extra de iudeis. vbi d' q' p'pter mortē xp'i submissi sūt p'petue xpianoz seruituti: qd fuit mandatū executōni p' Lōstānū: ut nō. H'os. extra de iudeis. c. p'suluit. tñ ex g'ra p'mittunt' habitare cū xpianis: si mō ingrati nō obliunt ip's xpianis ut in. d. c. et si iudeos. nec p' eos iudeos et eoz p'uer- sarios p'culū imineat: aut graue scandalū genere- tur ip's xpianis. Et sic in p'dict' casib' p' p'ncipes et p'ates sc'lares expelli pōt ip'i iudei de cohabitati- one xpianoz: et eis bona auferri pōt. et cū sint serui maxie i casib' p'dict' pōt uēdi. f'orti' s' expelli et au- ferri eis bona pōt: cū graue damnu' et scandalū ip- sis xpianis geueret p' ip's iudeos sen' ac usurariā p'auitatem exercentis. Et hec faciūt ad notata s. in ti. de iudeis.

¶ Vendēs sub dubio. Done casuz. Aliq's h'z rez uenale de p'nti: s' intēdit illam seruare vsq' ad t'p's sc'ies t'pe illo p' ualituraz: p'ptor q'rit emē talē rem. Ille dicit nō h'z illā uenale: q' nō est tūc t'p's uēdē di: s' p' futuro t'pe emptor dicit se uelle emē p' tanto p'cio q'ntū ualebit tūc t'p's: s' nō uult soluē vsq' ad illud t'p's. Querit an liceat: Rñ. q' rōne dubij tal' p'tract' excusat. ut in. c. fi. extra. eo. vbi ē casus q' q' dat. x. sol. ut alio t'pe totidēz sibi grani uel uini uel olei mēure reddant. q' h'z tūc p' ualeant. v'z plus uel min' solutōis t'pe fuerint ualiture uerisilt' du- bitat: nō d'z ex hoc usurari' reputari: et subdit. Ra- tione vō dubij h'mōsetiā excusat q' p'anos. granū. uini: oleū: uel alias merces uēdit. ut ampli' q' tūc ualeat in certo termino recipiat. p' eisdē: si tñ ea tē- pore p'tract' nō fuerat uenditur'.

¶ Ali' casus. Quis uēdit p' p'cio qd nūc currit: s' si plus ualebit vsq' ad pasca: uult q' illud plus sibi def. Si vō min' ualebit nō uult q' p'ciū minuat. H'os. dicit. p'culdubio ip'm iudico usurariū: cū ip'm

in pactis uideā claudicare. Mā licet rōne dubij excuset: attū in tali casu non stat in dubio: cū uel certū et sup'additōez. Dubiū enī p'dictū in ratione sui facit equitatē iusticie: licet p' recipiat q' def. eo q' rō hui' dubij ponit estimatōez in rebo et ip'a na- tura rez q' in tali spe plus ualeat vno t'pe q' alio: et aliqū min'. Silt' enī v' excusare rō piculū q' recō- pensare p't sup'abundantiā. Res. n. extra periclm ex'is plus ualeat q' res eiusdē sp'ei ex'is in periculo et sic h'mōi recōpensatio reducit ad nām rei q' p'pter periculū estimat' plus uel min' ualere. et sic pericu- lum et dubiū tollit uiciū usure vbi autē piculū non tollit hoc uiciū de sui nā: nō excusat usurā: sic patz in periculo qd ē in mutuis. de q' in. d. c. fi. vbi dicitur. nauigātū uel enī ad nundinas certā mutua pecunie q'ntitatē: p' eo q' suscipit in se piculuz rece- pturus aliqd' ultra fontē usurari' ē censend'. Silt' si aliq's mutua uerit alicui. L. lib. ad. x. ānos. ita q' si infra. x. ānos mortu' fuerit alter ip'soz q' debi- tum accepit liberat' sit a mutuo et debito. Si vō sup'auerint ambo: dabit q' mutuzi accepit. L. L. lib. et qui mutū dedit. tale piculū non excusat: q' nō reducit p'tractū ad equalitatē iusticie. talis enī sup'abundantiā nec ex labore: nec ex usu rei p'prie nec p' recōpensationē alteri' rei reducit ad equali- tatem iusticie. Periculū enī nō excusat vbi cā tem- poris aliquē plus accipit. s' vbi nō cā t'p'is super- abundantia accipit: tūc rōne periculi uel dubij ex- cusari pōt: quando. s. incidit dubiuz ex natura rei. Lon. Ale. lom.

¶ Alius casus. Statuit ciuitas p' utilitatē p'mu- nitatis q' quicūq' ciuis h'z uel habitur' est filiaz: si infra annū a natiuitate ip'si' puelle tradit p'muni- tati. lxx. ducatos: cū filia p'uenit ad. xv. annū re- habeat a dicta p'munitate. cccc. duc. ut nuptui si- liam tradat. Si vō añ. xv. annū filia defuncta fu- erit dicit' ciuis p'dictos. lxx. ducatos amittat. Que- ritur an rōne talis piculū: siue dubij licet' sit p'ra- ctus: Rñ. S. B'z. q' nō: q' est p'ra- ctus equi- tates. p'imo p' theoreticā singularē q' in mutuis uerit' uel interpretatis spe lucri p'ncipal' factis: dubiuz seu periculū a fenore nō excusat. sicut p' in. d. c. fi. Item q' fm doc. usura est lucri ex mutuo p'nci- paliter intentū. xiiij. q. iij. p'leriq'. ut accidit in deō casu. P'eterea: si talis mutua flet tali intentione et pacto alicui p'ncipali p'one: usura v'z q' p'missit. multo fort' usura p'mittit taliter mutuando p'mu- nitati: cū mag' teneat subuenire ei in necessitati b'z suis q' alteri p'one singlar'. Secōdo q' apud traden- tem p'dictos denarios nō remanet ip'soz dñium nec usus vñ iuste lucrari possit. mō dubiū: aut pe- riculū a fenore nō excusat: nisi apud lucrantes in- cludat dñium atq' usus rei periclitatis cū q' lucra- tur. Nam ex re sua: non aliena: hō lucrari d'z. idco talis p'tract' est usurarius.

¶ Sequit'. P'ciū post t'p'a solutens. s. rōne more. vnde format talis. q. Debitor tenet ad. L. in certo termino. Ego requiro debitū. debitor non soluit: ex q' optet me. L. recipe sub usura. Ego peto a de- bitore meo ut me liberet ab obligatōe usurarum. Querit an ego licite petā: Rñ. q' sic: ut p'bat p. c.

penit.
p'cia lo
erigit si
in uita
ciuis d
roci q' e
poterat
de alen
extra. c.
s' etā in
ditōis v
dico: s' i
Et dicit
qd cer. l.
Idē gl.
tene men
quid vlt
genit' s'
materna s
Pena n
est pena. l.
et q' in m
tenent: s'
ligo s' bac
tū ciuitatis.
ret p'mittit
erit p' d'z
falte de car.
na est iudic
p'prie debi
sub pena i
re cū possit
nalis. v'p'u
v' p'missa fi
tu pene debi
grato. v' r
nonica d'z q'
in legib'. Nō
ponit: v' q' r
nit: s' q' cred
tū d'z s' m
mō impote
et cā lucri s' g
ritatis et gra
usurariā. q'
p'sumptōes
penā p'ueni
usuraz appo
li p' singlos m
L. de uin. aut
to fecit qd po
mādatū leg'
impotentia op
at de uinis rig
tate canonica
l'it' q' ar. j. q.
h' d' p'ra t'ame
t'andum est
mō uide s'. Per
Siquo de
vel p'mudo q'

penit. 7. c. pstitutus. de fideiuf. Ibi: pecunia qua
 peis soluit: p̄m̄q; seruēt in dēnem. nec. n. aliquid
 erigit sic usura: h̄ sic interesse. nec cā lucri: h̄ cā dā
 ni vitādi. Quidā tū dicūt q̄ ad hoc vt casus sit li
 citus: duo debēt p̄currē. P̄m̄ū. q̄ p̄dixerit debi
 tori q̄ erat necesse sub vsur̄ accipe. Scdm̄. qm̄ non
 poterat alr̄ nisi sub vsur̄ inuenire mutuo fm̄ Alex.
 de alexā. 7. quosdā alios. Et fm̄ panor. in. c. p̄st̄.
 extra. c. i. s̄d̄ interesse nō solū p̄st̄ in dāno habito
 h̄ etiā in lucro cessante. Et hoc nō solū in dētu v̄
 ditōis vel emptōis: h̄ et in dētu mutui. dūmō cre
 ditor: sit talis p̄sona q̄ verisim̄ iuste fuisset lucratus
 Et dic̄ de hoc esse q̄i ter. exp̄ss̄i. l. i. ij. in. ff. de eo
 qd̄ cer. lo. Idē sentit Inno. in. c. sacro. de sen. excō.
 Idē gl. in. l. curabit. l. de ac. emp. Et hoc p̄petuo
 tene menti: vt sic et de iure canonico possit peti ali
 quid vltra sortē rōne interesse: nō solū dāni p̄in
 gentis: h̄ et lucri cessantis. hec panor. vide de hac
 materia s̄. in. ver. fideiusso.

Pena nec in fraudē. p̄ q̄ notandū est q̄ triplex
 est pena. s̄. legalis. iudicialis 7. cōuentōnalis. P̄na
 est qm̄ lex imponit penā debito ab vt tali die solue
 teneant: si nō soluerit incidat in talē penā. Et itel
 ligo sub hac pena legali legē municipalē: seu statu
 tū ciuitatis. Idē intellige vbi lex vt statutū affice
 rit p̄mittentē aliqd̄ crimen. nam iuste h̄mōi pena
 erigi p̄t̄: s̄ delinq̄ns nō teneat solue nisi p̄ sniam:
 saltē declaratoriā vt multoniens dem̄ est. Seda pe
 na est iudicialis: vt q̄ facta si q̄ dāno debiti: iudex
 p̄cipit debitori vt infra tantū terminūz solue dēat
 sub pena tāti. Mā si incidit in penā nolēs solue
 re cū possit: sibi imputet. Tercia pena ē cōuentio
 nalis. vtputa. q̄ de p̄sensu p̄tū pena ponit i p̄ctu
 vt p̄missa firmiora p̄st̄at: vt sic debitor: saltē me
 tu pene debiti solue p̄uret diligēt̄ i termino assi
 gnato. vt extra de arbi. c. dilecti. Et talis pena ca
 nonica d̄: q̄ et a canone p̄mittit̄ erigēda. xij. q. ij.
 in legib. Possit tū talis pena i fraudē vsur̄ ap
 poni: vt q̄ creditor: nō recta intentiōe penā appo
 nit: h̄ q̄ credit aut sp̄at penā eē p̄mittendā: q̄ mu
 tuū dās: suū debitorē ad mutuū reddendū in ter
 mino impotentē eē decernit. Mā tūc cū ip̄e mutu
 et cā lucri sp̄ans lucrari penā: q̄ sp̄es libalitatē cha
 ritatis 7. gratuitatē d̄t̄ extinguit. et id̄ trāsit i sp̄ez
 vsurariā. q̄ si alr̄ p̄bari nō possit: recurrendū ē ad
 p̄sumptōes q̄ s̄ due p̄ncipalr̄. P̄ma si apponēs
 penā p̄suevit eē vsurari. 7. siles penas in fraudēz
 vsur̄ apponē. ar. ff. de ac. emp. l. iulian. Seda.
 si p̄ singlos mēses vel ānos dicat pena p̄mitti. ar.
 l. de vsu. autē. ad hec. Aduertendū tū q̄ si debi
 tor fecit qd̄ potuit vt qd̄ p̄misit adimpleret: vel vt
 mādātū leḡ vel iudicis obseruaret: 7. paupertate vt
 impotentia opp̄ssus neq̄uit p̄ficere qd̄ optabat: li
 cet de iuris rigore teneret ad penā: tū de benigni
 tate canonica 7. nālī eq̄tate nō decet vltra q̄ inter
 sit erigē. ar. j. q. vij. q̄tiens. 7. extra de penis. c. suaz.
 Respectu tamen pene p̄uentōnalis in foro p̄scien
 tie standum est cōfessionī sue. De hac materia pe
 nali vide s̄. Pena.

Sz quero de. q. quotidiana. Donec est statutūz
 vel p̄suetudo. q̄ nullus in possessionez lucret fru

ctus ad rōnez. v. p. l. aut. v. p̄ q̄tuor. An valeat
 fm̄ p̄sciaz. R. Bald. i. l. acceptā. l. de vsur. q̄ sic
 cū talis lucret illos rōe interesse. de q̄ fm̄ euz est glo.
 singularis in aut. de exbi. reis. §. si vs. Quaz gl. dic̄
 Bar. i. l. si finita. §. iulian. ff. d̄ dā. infec. esse d̄ ius
 diuinū 7. i fraudē vsur̄. idēq; tales fruct̄ d̄c̄ p̄pu
 tandos i sortē. Qd̄ q̄dē aliq̄ vez credūt si p̄suppo
 nat̄ fuisse sc̄ti i fraudē vsur̄. Sec̄ vo si in locuz
 penalis leḡ: vt attrabat̄ debitor: ad satisfacienduz
 p̄currētibus illis q̄ nūc p̄rie d̄cā s̄t in p̄cedēt. §. vel
 loco interesse emergētis dāni vel lucri cessantis: vel
 p̄p̄ mo: sic ordinauerit statutū vel p̄suetudo: tūc
 vez dic̄ Bal. 7. gl. Mā p̄p̄ p̄tumaq̄ p̄ses hoc facē
 p̄t̄. Et p̄dicta vera i eo q̄ iuste missus ē in possessio
 nē. nō tū ex ordine: h̄ et ex cā. l. q̄ i veritate sit cre
 ditor. Nota tū fm̄ doc. p̄ declaratiōe p̄tū q̄d̄nis 7
 imediate p̄cedētis: q̄ si debitor: soluit p̄m̄ debiti
 nō poterit pena erigi nisi p̄ pte nō soluta vt notat
 Inno. in. d. c. suā. Adde et p̄dict̄ fm̄ Mo. q̄ et reli
 gliosi p̄t̄ petē penā et p̄uentionalē ab eo q̄ nō fuit
 arbitriū: qm̄ debitor: nō ex importētia: h̄ ex negligē
 tia: vel p̄tumaq̄ nō soluit: etiā si nullū p̄tendere
 tur interesse vel damnu. qd̄ nota.

Lex p̄missoria. vt si vendo tibi fundū iusto p̄e
 cio: ea tū lege 7. p̄ditōe: vt q̄icumq; soluero tibi p̄e
 cū: qd̄ mibi dāf: fundū ad me reuertat. l. de pac.
 inter emp. 7. v̄. l. ij. 7. l. p̄missione. 7. l. cū te fundum
 In cāu isto oēs lucret fruct̄ si iustu sit p̄cū. Abol
 let̄ iustū i isto casu viciū vsur̄ p̄ venditōez redu
 ctam ad eq̄tatem fuatā iat vendentē et ementez:
 q̄ nō seruat qm̄ modicū est p̄cū respectu rei empte
 Idem Mo. idēz Adonā. q̄ dic̄ q̄ si p̄cū vendi
 di tali p̄ditōe. vt q̄icumq; ego vel heres me p̄cūz
 solua: rebabea p̄cū: vel q̄icumq; a se p̄tēnio v̄iq̄ ad
 nouēniū. 7. emptor: facit fruct̄ suos. Et hoc veruz
 nisi fiat in fraudē vsur̄. Idē panor. i. c. ad n̄az.
 de emp. 7. v̄. vbi singl̄r̄ dicat q̄ cū v̄ditio sit iusto
 p̄cio: 7. solū apponat̄ pactū de retrouēdēdo: n̄ p̄su
 mit̄ d̄t̄ vsurari nec pignoratīci. 7. emptor: lucre
 tur fruct̄ donec retrouēdiderit: nec p̄putant̄ fru
 et in sortē. vt est ter. in. d. l. ij. Et q̄ p̄cedat illa. l. et
 de iure canonico apte vult gl. i. d. c. ad n̄az. 7. Ar
 chi. xij. q. iij. p̄leriq;. Nota tū fm̄ doct. in. d. c. ad
 n̄am. 7. in. c. illo vos. de pig. q̄ ad p̄uincēdū vsu
 rariū tria cōiter req̄runt. P̄no. pactū de retrouē
 dendo. Seda. modicitas p̄cū respectu valor̄ rei.
 Sz hoc limita iuxta doc. 7. panor. q̄ nō q̄libz iniu
 sticia p̄cū sufficit ad p̄sumēdū quez vsurariū. h̄ dz
 esse p̄cū valde tenue respectu valor̄ rei duplici re
 spectu p̄mo. q̄ p̄b̄eres solēt se decipe p̄cio. Seda
 q̄ res min⁹ valet p̄ illud on⁹ retrouēdendi in v̄
 ditōe appositū. vt. l. fundi. p̄m. ff. de p̄b̄. emp.
 Tercio. qm̄ talis emptor: fuit p̄suet⁹ exercē vsuras
 licet. Mo. dicat̄ q̄ si q̄s petat ab alio mutuū: offe
 rens p̄ securitate mutui h̄ p̄p̄tēcā suo: bono: n̄.
 Ille autē dicat nolo mutuarē: h̄ patus suz emere p̄
 eodē p̄cio 7. vsq; ad certū t̄ps reddē. p̄ eodē precio
 certe vsurari p̄sumit̄ fm̄ eū. 7. sic v̄ sentire q̄ ex
 solo pacto de retrouēdēdo: d̄t̄ p̄sumat̄ vsurari.
 Sz Og. vt refert Archi. i. d. c. p̄leriq;. sentit p̄riuz
 7. cōiter alij doct. q̄ id̄ nō sufficit nisi ad sint alie
 vv ij

Usura. 1.

pietate p̄dicte. Aliq̄ etiā addūt. r̄ q̄ n̄ signū. s̄ q̄ aliq̄d soluit vltra receptā summā. puta. fuit vendita res. p. l. flor. r̄ ponit in pactuz q̄ si venditio rescindat soluant. l. xx.

Sz q̄d si fiat pactū de retronēdendo infra. x. an nos. ita tñ q̄ si fra q̄nquēniū in s̄m reuēditōis n̄ h̄q̄ facē teneat. R. s̄. l. do. r̄ Jo. an. l. d. c. ad n̄raz. i nouella. q̄ coipō frans detegit. Quidā tñ dicūt q̄ si tal' ēptor: hoc pactū apponēt nō i fraudē vsuraz: h̄ vt se indēnez fuaret: n̄ ēē illicitū. puta. emit agr̄ vel vineā. vt s̄. r̄ intēdit illā impiguare r̄ eam optē pasciare et multas expēsas vtilēs facē quā si restitueret infra breue tps multū granaret: nō apponit tps infra q̄d nō teneat illā vineā restituere. certe hoc nō ēē illicituz ēt in foro scie: in q̄ credit p̄stent: nec in tali foro necessariū ē p̄sumere fraudes p̄dictas: h̄ ipse de se loquat.

Quid ar̄ de illo q̄ vendit p̄diū alicui certo p̄cio de p̄nti soluto. puta medietate. alia vō mediate solnenda hinc ad duos ānos cuz hoc tñ pacto. q̄ p̄ diu emptor: nō soluerit p̄ciū alteri? medietat' teneat dare ipsi venditori singlo āno fruct' q̄ cōter. p̄ uenit ex medietate dicte possessōis. puta. redderet de fictu. r̄ saccos frumenti. p̄ medietate teneatur dare. v. saccos. an sit licitū? Dm̄ q̄ si v̄ditor nō intēdit totā rez tradē: h̄ dñm sibi r̄ piculū reseruare illi? medietat' de q̄ nō h̄nt solutoez: donec p̄ciū sibi fuerit datū: tūc p̄t aliq̄d ḡra fructū p̄cipere. Et hoc q̄ a p̄ncipio aū traditōez deduceret in pactū: vt p̄ fictu aliq̄d soluat: donec p̄ciū sit solutū. r̄ sit cū tali pacto tradit. hoc. n. v̄ tenē Bal. in l. curabit. l. d. ac. emp. l. q̄ talis v̄ditor p̄t aliq̄d p̄cipere: donec p̄ciū sit sibi solutū. hoc v̄ p̄bari. l. i. i. initio. l. de pac. int' emp. r̄ ven. Et sic d̄z intelligi. d. l. curabit. Si ar̄ tradēdo intēdit dñm trāssere totā r̄ emptorē: tūc si aliq̄d exigit p̄ fructū vel vltra sortē: ē vsuran'. q̄ ibi est vera rō mutui. q̄ emptor: hoc casu nihil aliū d̄z h̄e nisi medietate p̄cij: r̄ iō q̄ p̄ illo expectat aliq̄d vltra sortē: illicituz ē vel ēt si in p̄rio casu venisset plus q̄ verisile esset fruct' rei valē. p̄ pte nō soluta: illicitū est. Pro venditore tñ facēt si i p̄uētōne facta fuisset mentio de afflictu. Nā coipō v̄ venditorē retinuisse dñm dicte medietatis ap̄ se. fieri. n. nō dat nisi d̄ re illa: cui? dñm? r̄ ap̄d r̄cipientē fictū: r̄ hoc nota. Nāc etiā. q̄ foiat Archi. f. in sum. de tota possessiōne: sic q̄rendo. Sz qd cū vendō possessiōnē meā: cū nō des mihi pecuniā ē tecū facio pactū. q̄ quo vsq; mihi tradas p̄ciū recipiā interi fruct' ei? De. de an. r̄ Bal. dicūt dētū esse licitū: q̄ cuz possessiō fructificat nō v̄ iustū vt emptor h̄at vtilitatem r̄ fructū rei empte r̄ venditor: nō h̄at vtilitātē p̄cij: vt possit pecuniā vti. Ita tñ l̄ q̄ q̄ntuz emptor soluit de p̄cio in futurū: tantū v̄ditor min' recipiat p̄ rata. Sz theologū nō approbāt dictū dētū: q̄ rōne dilatois de soluēdo p̄cio v̄ h̄ri fruct'. qd ad vsurā p̄tinet. Item possessiō substāt piculo emptor: r̄ de se est fructificabilis. nō ar̄ pecuniā substāt piculo: nec de se fructificat. iō p̄sulendū est ab h̄mōi. hoc Archi. f. tñ si v̄ditor retinet in se dñm r̄ periculū dicte tot' possessiōis vel ḡis p̄ rata pecuniā

nō solute: tūc v̄ casus licit' vt volunt p̄dicti doc. Et sic cessant motiua facta p̄ theologos. Addit ēt dicit Archi. f. q̄ bñ p̄t fieri pactū. q̄ si infra certuz terminū nō soluit emptor: p̄ciū: tūc fruct' p̄cipiat venditor q̄ vsq; p̄ciū recipiat: si hoc nō fiat i fraudem vsuraz: h̄ in penā. Et hoc tenet gl. in c. p̄que stus. extra. e. cuz h̄ nō accipiat aliq̄d sic vsura: h̄ sic interesse. Eadē rōne si p̄dictū p̄ciū in pign' daret mihi: possuz in de pape fruct' ēt si trāscēdāt quāritatē interesse. Nā h̄ talis res auenditorē nō possit peti: tñ fruct' ei? pape p̄t postq̄ p̄ voluntatē suā res vendita detinet.

Quid ar̄ de eo q̄ emit equū: vel bladū aut fruct' agrī iā semiat i mori p̄cio q̄ p̄babil' valeat: vel q̄ alter tūc ēē emptor seu habitur'. p̄ eo q̄ soluit p̄ciū p̄ncipio recipiat r̄ emptor? R. S. Ber. q̄ emit ut vsuraz: q̄ emptor p̄ dñdā rōnez mutui tradit p̄ciū v̄ditori aū rei empte receptōnez. L. stat. n. q̄ ex nā emptōis r̄ v̄ditōis seu p̄mutatōis: nō tenetur p̄ciū rei empte tradē aūq; rem emptā recipiat. Nā om̄s p̄mutatōes sibi inuicē p̄ter r̄ ad parā obligant. q̄ p̄pter mutui rōnez ibi intercedit q̄ si p̄cio mutui accipit: seu retinet aliquā p̄tem debiti p̄cij rei empte: idcirco infēdit hoc casu vsura. Monal. ar̄ r̄ v̄. dicūt q̄ emēs fruct' p̄uenturos hoc āno de agro semiat: ex foia p̄t nō est vsura: p̄t tñ fieri i fraudē vsuraz. vt si verisile sit q̄ fruct' colligendi ēt p̄putato dubio r̄ alijs p̄ q̄ ipediti possent: valebūt tūc plusq; id qd nūc dat: marie si est p̄sona q̄ p̄uenit vsuras exercē. Si ar̄ p̄babiliter dubitat: v̄t fruct' illi plus vel min' debeāt valeat q̄ debitor: dedit: nō ē vsura. Eodē mō iudicandū est de creditore q̄ possessiōnē aliquā recipit pro certa pecuniē q̄ntitate. ita q̄ ad certos terminos. puta. v. vel. vj. ānos faciat fruct' suos iust' emptōis licet. n. talis p̄t nō sit vsuran': tñ p̄t fieri in fraudem vsuraz. r̄ foro iudicali recurēdū est ad p̄dictas p̄ieturas. In foro ar̄ p̄ncipali stabit ei? p̄fessio. L. n. p̄sumēdū ē p̄ talē emētē r̄ indicēda ē restō in p̄fessio: si fruct' illi terre venisset: credebant pl' lōge valere q̄ ille dederit: si aliq̄s iust' emptor inueniret. Bal. vō sup̄ Rica. l. de vsur. dicit q̄ si is q̄ emit frumentū i herbis. Aut p̄ns nūeratio ē cā dā ni ipi v̄ditōis. r̄ tūc ē vsura. Aut sola p̄uētio est cā dāni: q̄ d̄ p̄nti nō soluit p̄ciū r̄ p̄t ē licit'. Aut neutriū est cā dāni: q̄ frumentū qd ē in herba n̄ pl' valet tpe p̄t. r̄ si p̄t n̄ ē vsuran'. vt. ff. de d̄bz. emp. l. fistulas. §. frumēta. de v. ob. int' stipulātez. §. sacra. Et hec distinctō Bal. v̄ valde eq̄. Sz pone. Petr' h̄z. l. lib. i. bācho alicui recipiēdas vsq; ad q̄tuor mēses. v̄t alicui liceat emere eas. p. lxx. Dicūt in tñ q̄ sic. Sz Ale. de alerā. dicit q̄ non: q̄ emens: plus r̄ min' dat: fm̄ q̄ plus r̄ minus expectat pecuniā soluenda. r̄ fm̄ q̄ plus r̄ minus retinet vendēs p̄ciū. ita q̄ fructū illud v̄ p̄uenire. p̄t dilatoez tps: r̄ minoritas p̄cij p̄pter anticipatōez solutōis. qd nō licet. Lauend' est q̄ iste casus. ex eo q̄ videt fieri in fraudē vsuraz. r̄ videt esse iudicetū mutui: vt q̄ si q̄s mutuet in p̄nti. lxx. p. xx. recipiēdis vltra sortē vsq; ad q̄tuor mēses. Sz si res vel pecuniā q̄ d̄z h̄ri esset in piculo vel manu

alicuius a quo non posset extorqueri sine magnis sumptibus et laboribus: tunc haberet locum. si quod liceret minus dare et plus accipere: quia res in periculo ceteris paribus minus valet quam illa que est extra periculum. Non ob hoc licet emere exigendi rem pro minoris pretio que expectat: si in proposito non est sic. quia pecunia in banco non est in peribili periculo: cuius signum est quod boves que vendunt suas merces recipiunt solutiones sciendas in banco certo termino: quam solutiones non recipere si esset peribile periculum. Idem dominus de eo que emit iuramentum: qui debebat recipere in certo termino ab aliquo centum. et vendit ea pro sexcentis. quia nunc soluit. Nam si iste emit tantum minus quantum vere est interesse suum: aut quantum vere est immanitudo: siue timendum ne ille debitor soluat: aut quantum est futurus labor rehabendi: non est usura. Si vero velit diminueri pretium solui pro hoc que nunc soluit: si in futuro rehabebit plus est usura: quia propter immanitudo solutio minoris pretio emit quam verisimiliter res fuerit valitura. extra eodem. et si. h. de hoc aliquid in se. §.

¶ An sit licitum sit emere actus pro minoris pretio que sit ipsa actio vel ipsa iura que imminet litigium? Item. panos. i. c. ex parte. de alie. iudi. mu. ca. fac. cōplectendo opi. doc. vtriusque iur: prius formado quones. An tenentur cessio actionum? Et diffinguit: quod aut ista cessio facta sit in ultima voluntate. et tenet. vt. l. nomen. de le. iij. Si vero cessio facta fuit inter viuos: et tunc aut potentiori ratione officij seu dignitatis precipue et non valet cessio. et cedens debet perdere omne quod habebat. Et iste est prius casus. l. ij. l. ne li. po. Aduertere tamen ad unum notabile dicitur Spe. in ti. de cessi. actionum. vbi dicit hoc. procedere quia sit potentiori cessio maliciose causa opprimendi aduersarium. Secus autem si fiat bona fide. Nam iura hoc prohibentur fundantur se super fraude. Et ex picturis poterit apparere bona fides. Donec enim que actio mihi competens erat omnino clara: vt quod aduersarij de plano prestebat debitorum: nec erat aliqua potentio. et ego etiam amicus illius potentioris. Si vero cessio sit potentiori: non ratione officij seu dignitatis: si est iste potentior alio respectu que forte nobilior vel ditior: et tunc si fuit cessio pro exceptione. vt. l. pe. ff. de ali. iudi. mu. Iste tamen casus non potitur actio: si debet agere ipse qui cessit. puniuntur tamen in hoc finem operi. quia non potest amplius ista actionem alteri cedere: nec potest in ea substituere procuratorem. sed ipse tenet persequi. vt. vt. innuere tex. in. d. l. pe. Et ibi hoc firmat Bar. quod bene notabis. Si vero cessio sit non potentiori. et tunc: aut est cessio dubitata. Et de dubitata eoispo que est in litigium deducta. que dubia est euentus. et non potest regulariter aliter cedi: et cedens incidit in vicium litigiosum. vbi debet puniri. put habet in. l. fi. l. de litigio. et per gl. iuncto tex. in. c. ecclesia. lue. li. pen. fallit in casibus ibi enumeratis. vt in causa donatorum. propter nuptias etc. quas causas enumerat glo. in. d. c. ecclesia. Si vero actio non est dubitata: quia non dicitur esse in iudicium deducta: tunc regulariter potest cedi titulo donatorum: venditionis: vel alio titulo legitimo. vt. pbat. l. de here. vel ac. ven. l. nois venditio. et in. l. noia. ff. e. Si tamen predeceat aliquid causa: et est silata: secus. quod ex picturis. pbari

potest. Primo ex modicitate pretij. vt per glo. in. d. c. ex parte. Sed est dubium quia dicat pretium modicum vt presumatur frans. Inno. sentit quod ad hoc vt dicat vera venditio: debet esse tantum in pretio: quantum est in actio. vbi dicit quod actio potest inter laicos licite vendi: et emptor potest agere vsque ad quantitatem quam exbursum: quasi dicat quod si in actio sunt mille: et iste emit quingentis: non potest agere nisi vsque ad quingenta. Sed Bart. in. l. p. diuersas. l. mandati. dicit quod competens pretium est: quod remanet deductis expensis et labore que fuerit pro recuperanda. Et idem sequit Bald. in. l. ij. l. ne li. pen. Et sic videntur cōiter isti doct. sentire quod non potest quis actionem emere pro minoris pretio que sunt iuramentum: nisi habito respectu ad predicta. sed ad laborem que sustinebit iste emptor in recuperanda: et ad expensas quas est factururus. Sed panos. dicit hoc dictum ex toto non approbari. nam minus valet actio que res ad quam datur: tum propter dubium euentum litis: cum posset perdere causam etiam iustam. propter ut dicit defectum. tum quia debitor posset interim effici inops. Et ideo dicit text. notabilis in. l. min. ff. de re. iur. quod minus est habere actionem que rem. Ideo cum nihil aliud emat quam spem in euentum iudicij futuri: ridiculum est dicere quod pretium de necessitate debet esse tantum quantum est in actio. Et per hoc est Inno. in. c. in ciuitate. et eo. vbi concludit quod cum bona scientia potest quis emere actionem iaz ortant tpe factus: etiam pro minoris pretio: quod exponit se periculo. Idem dominus in transactione. et est tex. notabilis ad hoc. l. l. l. l. ff. ad tre. vbi concludit quod modicitas pretij debet habito respectu ad valorem actionis: que valor debet dari habito respectu ad dubium euentum litis. Et finem quod causa est clara vel dubia. Secus. presumit silatio: quia in cessione non exprimitur titulus tractus. vt quod dicit in instrum. que cessit actionem tali: et non dicit ex qua causa. hoc videt. pbari per. d. l. p. diuersas. l. man. Tercio. silatio presumit quia actio fuit pro parte vendita et pro parte donata. Et nota hoc. per clauula que solet apponi in actu: nam constituto certo pretio solet addici quod illud quod plus valet donauit. Nam ex hoc insurgit presumptio silationis: non tamen intelligas hoc in omni actu: si in cessione actus que est odiosa: cui solent fieri in iudicium aduersus partem. Et isto casu admittit cessionarij vsque ad quantitatem quaz exbursum. In reliqua vero parte que dicitur donata non admittit: si potest actio in ea parte.

¶ Sed dubitatur an in donatione actus scilicet quando donator dicit se cedere propter merita et seruitia donatarij. nunquid sit opus vt probentur ista seruitia: ad hoc vt valeat cessio? Item dubitatio est: quia non valet cessio actus sine titulo factus vt dicitur est. §. non est standi. verbis donatoris super meritis et seruitijs. Bart. in hoc casu videtur dubitasse. Et consulit vt in donatione dicatur quod ex mera liberalitate donauit. tunc enim indubie valet cessio. quia sola liberalitas habet pro causa tractus vt. d. l. per diuersas. Bald. tamen tenet etiam in prior casu valere cessionem: quia ius requirit sola expressionem cause tractus. non autem est opus vt probetur causa. Nam dicendo quod donat pro seruitia: satis exprimitur causa factus saltem ipsa donatio. Seruitia vero satis sunt causa do-

matōnis. Et hāc opi. sequit̄ panor. In mult̄t̄ ca-
sibz nō p̄sumit̄ silatio. v̄puta. si int̄ cobr̄da ē sc̄a
cessio. vel q̄n̄ fuit sc̄a creditor̄ r̄ data in solutuz; vel
cum possessor̄ recipit cessionem p̄o munimine rei
sue. puta. qz dom̄ tua minat̄ ruinam domui mee.
Ego times emō dē ius qz tu habes in ista domo.
Itē q̄n̄ fuit sc̄a int̄ legatarios r̄ fideicōmissarios: l̄
q̄n̄ heres cedit actōez legatario. Isti s̄ casus q̄s ex
p̄mit̄ ter. in. d. l. p̄ diversas. Et sentit̄ ibi Barto.
idem esse in om̄i alio casu in q̄ evitat̄ p̄sumptio re-
demptōis litū. Et ideo dicit qz sillocij p̄bendo seu
dissolucōe societate cedūt sibi ad invicē aliq̄s actō-
nes nō dz p̄viciū simulatio. Et no. glo. in. d. c. ex
pre. q̄ vult qz cleric̄ nunq̄ dz recipere cessionē a lai-
co sine titulo lucratio: siue oneroso. Et qd̄ sp̄ de-
bet p̄sumi cessione facta in fraude: et cā auaricie. Et
nota hanc glo. quā v̄ sequi Jo. an. Sz panor. cre-
dit hanc glo. pcedere in titulo oneroso. Mā ē qd̄
dam gen̄ mercim̄ onij emere actōez. Clerico autē
p̄hibet̄ negociatio rez: fortis dz p̄hiberi ista ne-
gociatio lingioz. Et ob hoc forte dicit̄ Inno. in. d.
c. ex pre. qz inter laicos p̄t fieri emptō actōis. Sec̄
tū in clerico. Puto t̄ qz cessante alia fraude tene-
at venditio. Sz possit̄ p̄tra clericū recipi: ac etiam
de iuris p̄trauentōe puniri. Si autē cessione fieret de
rico vel ecclesie titulo donatōis. tūc credo qz si fiat
bōa fide teneat. Māz n̄ regio p̄hibitiū qn̄ iura sua
quis possit̄ donare clerico vel ecclesie. Nec reperio
cautum qz in clerico vel i ecclesia debeat hoc casu p̄-
sumi fraud. Et videtur hoc tenere Specu. vbi su-
pra. bec Panor.

¶ Grat̄. s. cū quid gratis dat̄ p̄ eū q̄ mutuo ac-
cepit. naz quicqd̄ dat̄ gratis p̄t recipi grat̄. xvij.
di. de eulogijs. De hoc dicitur est satis s̄. in prin-
cipio huius. c.

¶ Sequit̄. Dans socijs p̄opa. v̄n̄ pcedē pecuniaz
signata in sacculo ad ostentatōez. vt q̄s ē paup̄: et
vult se ostendere diuitē. vt p̄bat cū nobili vel diuite:
vel ad ponendū pign̄ vel alia de cā rogat aliquem
vt mutuet sibi pecuniā ad pompā diuitiaz ostēdē-
dam. dās p̄t inde recipere mercedē: qz nō est mutū
h̄ pot̄ comodatiū seu locatiū. ff. como. l. iij. Et talē
vsum pecunie q̄s licite p̄t vendē: sicut bō licite ven-
dit v̄m̄ vafor̄ argenteoz: qz retinet sibi d̄m̄m̄.
Idem dōm̄ de his q̄ locat̄ plas: gēmas r̄ alia voca-
lia: vt Janue. p̄ certo p̄cio in mense: licite enim fie-
ri potest.

¶ Quid de eo q̄ occasione mutnādi laborē subijt.
R̄n̄. talis fm̄. Mo. in recōpensatōez laboris fru-
ctus pign̄ vsqz ad pueniēs p̄m̄uz facit suos aut
aliquid p̄ labore licite recipit. extra de re. ec. nō ali.
ad nostram.

¶ Quid aut̄ de creditoribz q̄ veniente termino so-
lutōnis nolūt pcedē. progatiōez termini nisi data
sibi pecunia: vel alio equalit̄. R̄n̄. tales etiā si non
exp̄sse exigat̄: vsurarij s̄. extra eo. p̄sultit. Mo. ve-
rū vbi creditor nullū p̄tenderet interesse. vt qz etiā
si habuisset dictā pecuniā: r̄ ex ea nihil fuisset mer-
cat̄: h̄ reposuisset i archa: qz tūc v̄ recipere lucz solā
p̄ termino progato. Sec̄ si ex deā pecunia mercat̄
fuisset r̄ lucrat̄. nā tūc r̄ōne interesse fm̄ Archi. f.

posset aliqd̄ accipere. vt dicit̄ est s̄. r̄ōne more: vel ob
sui in dēmitatē. qz optuit eū cape ad vsurā: vel ven-
dere rem suā viliori p̄cio: qd̄ nō fecisset si recepisset
pecuniam suam.

¶ Vtrū vsurarij sint infames: R̄n̄. fm̄ leges di-
stinguēdū ē. Aut̄ q̄s ita ē vsurarij qz exercet ipro-
bum fen̄. i. qz p̄t̄m̄m̄ ē de vsurario lucro p̄uē-
tū p̄putat: r̄ petit vsuras. Aut̄ ē si exercet vsuraz
cētēsimā. i. qz i capite āni vsura adēq̄tur sorti: r̄ ta-
les infames s̄. vj. q. j. infames. L. ex q. ca. irro. ifa.
l. improbi. vbi ē d̄ qz idem ē in om̄i improbo r̄ ille-
gitimo fenore: vt ibi p̄z p̄ gl. r̄ hodie ois mod̄ ē il-
legitum. Et sic ē hodie de iure ciuili ois vsurarij
ē infamis. Ad ē d̄ notare Bar. i. d. l. improbi. r̄
d. au. i. c. raynuci. de testa. Et p̄ hoc d̄c̄ fuisse ob-
tentū qz si frater mē instituisset vsurariū heredez
ego possuz rūpe testū p̄ q̄relā inofficiosi. L. de in-
of. ref. l. fr̄s. r̄ qz sic de facto p̄sultit r̄ obtinuit. Sz
fm̄ iura canonica in qualibet vsura p̄mittit̄ pecc̄m̄
mortale: r̄ incurat̄ infamia. d. c. infames. vide sup̄
Periurium.

¶ An̄ ar̄ vsura excuset ex pacto p̄uentionali p̄m̄m̄
Lū p̄t̄ ex p̄uētoe legē accipiat. Mā q̄s licite acci-
pit qd̄ sibi volūtarie dat̄. xvij. di. d. eulogijs. Sz i
vsura nedū volūtaria: imo ēt q̄n̄ rogat̄ a dante
accipit vsurarij: Dic̄ qz q̄daz s̄ q̄ de sui nā nō s̄ illi
cita: r̄ i his p̄dicta pcedūt. Et s̄ q̄daz q̄ de sui nā s̄
illicita: r̄ ista r̄ōne pacti vel p̄t̄ nō p̄t̄ fieri licita.
vt i vsur. v̄n̄ p̄bentes nō p̄t̄ facē licitū: qd̄ de sui
nā est illicitū. ar. de fo. ppe. si diligēt. Dic̄ t̄ Lan.
de ridol. qz si vsurarij nō mutata mala volūtate ge-
rebat i mēte recipere: h̄ demuz si nō remittēt debitor
restituē. et hoc si debitoris sit anim̄ nolle recipere: si
vsurarij velle restituē: h̄ tāqz pure donatū penes
vsurariū remanē. p̄inde ē ac si ille restituisset: r̄ ille
p̄ restōnem donasset: siue volēt̄ r̄ p̄to restituere
remisisset. Idē tenet̄ f̄ ed. i. p̄silijs suis. put̄ recitat̄
panor. i. c. cū tu. et eo. dices qz cū ille qz exercuit vsu-
ras leserit deū r̄ p̄m̄m̄: tenet̄ vtriqz restituere: sed
satis v̄ fecisse p̄m̄m̄: si p̄m̄m̄ a q̄ extorsit vsuras
sine dolo pure r̄ simplr̄ remisit vsuras. Mā sat̄isfa-
ctū intelligit̄ q̄ntercūqz volūtarij creditoris satisfiat̄
Idem archi. i. c. ij. e. t. li. vj. Et bec̄ opi. pcedit fm̄
f̄ ed. etiā si vsurarij p̄tinuaret viciū vsure. Sz deo
tenet̄ satisfacē p̄ p̄niam. Sz panor. dicit̄ nō videre
quō nūc recte possit penitere: nisi saltē nūc penite-
at se exercuisse vsurā: r̄ habeat p̄positū nūc restitu-
endi: si alis remissio nō fuisset facta. bec̄ panor. Et
hoc dicit̄ panor. p̄t̄ intelligi q̄ ad deū: qz alis nō re-
mitteret̄ pecc̄m̄: h̄ quo ad p̄m̄m̄ opinio f̄ ed. videt̄
p̄babilis. Et sic limita ea q̄ dicta sunt s̄. in prin-
cipio huius. c. de mente panor.

¶ Vtrū sit licitū mutuarē cū hoc vt des aliqd̄ pau-
peribz: vel p̄i meo indigēt̄. R̄. qz nō: qz sic nō licz
mibi ex vi mutui trāsferre d̄m̄uz rei aliene i meū
nec i aliū. Nec ēt p̄ redimēda vita captiui p̄t̄ exer-
ceri vsura. et de viur. sup̄ eo. Mā. n. p̄textu pietat̄
est impietas faciēda. j. q. j. nō est.

¶ Quero an̄ sit mutuum si quis dederit deez vol-
nas p̄anni. p̄ alijs. r̄ reddendis ad certum termi-
num: cum talia videant̄ p̄sistere in mensura: R̄n̄.

Denal. qz
nō ē mē
nīa vsurā
r̄ grana. p̄
dicit vsurā
Quid d̄
cerit̄ coram
argenti: Sz
facit: vt q̄
ad finē sui
care p̄t̄ recipi
vbi facienda
qz in er̄ m̄ter
facta fuisset
nō habuisset
mūter pecca-
mūter alter
muni dari vult
valuturā i ter-
er̄ cētēsimā p̄
eīs qz i q̄ m̄
reddant. L. au
p̄ v̄lēt̄ r̄ i re-
bis q̄ de nūm̄
qz sub sp̄e vendi
acdit̄ som̄ vsurā
qz. De hoc vide.
Quid si q̄ m̄
nas certā pecunie
sore: p̄ eo qz i se
R̄n̄. Denal. qz
si. extra. e. Alij n̄
recipere i se p̄rechi-
cunā: qz p̄missio
ob hoc possit licitū
mat. d̄m̄ n̄ bil
etā v̄ tenet̄ Lan. i
c. h. vbi d̄ p̄ eo qz
vsurā: etiā si recipi-
erit ad mutuum: n̄
bitabili posita fuerit
Et fm̄ aliq̄s d. de
sine spe lucr̄: p̄t̄
illo qz recipit mutuum
qz sic nō ē vsura: r̄
Mā valde dubita-
uere: P̄o opi. etiā
set possit̄ se iustici-
lum affecturare de i
accipiendo r̄ ruz. p̄
nas poterit. qz ex ei
p̄dōis. P̄dicta n̄
dicitur recipiēs dicit̄
na p̄no qz securita-
tū vbi ipe mutuo i
testam̄ orem? vbi n̄
nūc: cū hoc qz des r̄
qz p̄dōm̄ lucz cap-
nat̄. Et sic intelligi
na. n. qz i. r̄ Jo. cal.
quōnta s̄ōre r̄ q̄n̄

Monal. q potest pmutatōnis: q mutui. Et nomiē mēsure h restrīngit ad modios 7 lagenas 7 alia vasoz genera: quibz mensurari solent liquida 7 grana. Potest tamen hmodi ptract fieri in frau- dem vsurarum.

Quid de illo q mutuat pecuniā recepturus ad certū terminū alteri? generā monerā: vel aurū: vel argentū: Ad hoc rōdit Ho. p. Hof. q si hoc idō facit: vt i estimatōe lucret vsurari? 7. Sec? si nō facit ad finē sui lucri: h ad obsequiū recipient? tūc. n. li cite pōt recipere rem fm estimatōez tps 7 loci: qū 7 vbi faciendā ē solutio. ff. si cer. pe. l. vinū. Sic tamē q in ei? intentōe fuerit q si talis pecuniā: v? alia res facta fuisset vilior: illā sic vilioz recipiat. Secus si nō habuisset talē intentōez: q tūc nō eēt licitū. Si militer peccat ille q mutuat pecuniaz receptur? pecuniā alteri? generā ad certū terminū: si rōne ter mini dati vult hie pecuniā quā pbabit credit pl? valiturā i termino: q si pecuniā quā dedit. Spat ēt ex crescentiā pp tps dilatōz. Idē monal. i sum. di. cēs q si qd mutuat i āchona. M. lib. vt venetijs reddant. L. aurei. Et scit vel credit. L. aureos ibi pl? valēt: et si recipit i se piclū vsura ē. Idē dōm de his q de nūdmis i nūdmis mutuat: 7 q tuncun q sub spē venditōis vel alteri? 7. palliet. qcquid accidit fori: vsura ē. extra. e. p. suluit. xij. q. ij. pleri q. De hoc vide. j. Usura. vj. 7 dic vt ibi.

Quid si qd mutuat nauigātū vel eunt ad nūdi nas certā pecuniā qntitatē: receptur? aliquid vltra sortē: p eo q si se suscepit piculū pecunie vel mercū Rā. Monal. q vsura ē. et de hoc ē ter. exp̄ssus i. c. fi. extra. e. Alij tū dicūt q talis mutuas forte possz recipere i se pericū nauigātū. si pdat merces v? pe cuniā: q pmissor restituet ei. Certe iste pmissor ob hoc possit licite p̄ciū recipere. Et eodē mō si mu tuat. dūmō nihil pl? erigat i fraudē vsuraz. Hoc etiā vt tenē Lau. de ridol. Sz istud v? exp̄sse p. d. c. fi. vbi dī: p eo q suscipit i se piclū. 7 iā vult q sit vsura: etiā si recipiat rōne piculi. Itē q: si h? respe ctus ad mutui: nullū fuisset dubiū: 7 lex sup idū bitabili posita foret. qd eē nō dī: cum esset supflua Et fm aliq. d. Lau. intelligit qū p̄no mutualet sine spe lucri: postea q: suscipit piculuz inducīt ab illo q recipit mutui. Id vult ppter hoc solū aliqd q: sic nō ē vsura: 7 lex sup indubitabili nō ē poita. Mā valde dubitabile ē an tale piculū excuset a se. noze: p̄no opi. etiā Lau. facit: q: etiā si nō mutuas set possit i se suscipere piculū: sic et ali? extrane? p̄t il lum assureare de illa pecuniā: et suscipere i se piculuz accipiendō rāuz. p. L. sic sit q̄tidie. q et iste mutu ans poterit. q: ex ei? bono ope nō dī: eē deterioris p̄ditōis. Predicta tū intellige vera qū mercator p̄ dictus recipiēs dictā pecuniā mutuat: sp̄ote 7 mo tu p̄no qrit securitate de dicta pecuniā. Sec? dicen tū vbi ip̄e mutuas i actu mutuat dī: diceret merca tor: sum p̄tent? tibi mutuae. L. 7 suscipere i me pe riculū: cū hoc q: des tibi tantū. p. L. Certe hoc n̄ h. q: p̄dictū lucy caput rōne mutui. 7 nō rōne secu ritatē. Et sic intelligi dī. d. c. fi. Idem tenet Jo. de nea. in quolz. 7 Jo. cal. dicēs. q si talis recipit ali quid vltra sortē rōne mutui ē vsura. Si at rā rōne

periculi: vt p̄ciū periculi. sic licitū est. Māz si n̄ mu tuaret: 7 periculū in se suscipet: licite possit p̄ciū periculi cape. nec ex hoc q: ei seruitiū facit in mu tuando: efficit deterioris p̄ditōis. Si vō talis reci pit aliquid vltra sortē p̄m rōne mutui: 7 partuz rōne periculi. 7 tūc vsura est: q̄tum ad id qd plus recipit rōne mutui: 7 illud tenet restituere. Idem Archi. f. De hac securitate vide s. Societas.

Pone. tu suscipis mutuo pecuniaz ab aliq: qua tu indiges. 7 ego satsido p te. i. p̄mitto illi indēni tatem q te illi nō satisfacciente: ego ei satisfaccia: d q facio ei scripturā securitatis p̄dicte: cū hoc vitz pa cto. q de hac mea securitate quā. p te facio teneat? tibi dare duos floz. p. L. An liceat? Rā. Archi. f. in sum. q si sanctor vel fideiussor est fier? s. q ipse est mutuator: 7 fingit se ab alio facere mutua ri: 7 p fideiussione illa ficta vult vniū vel duos pro L. vsurā p̄mittit. xij. q. ij. p totū. Si autē est ver? fideiussor. q: s. est ali? qui mutuat vtz licet? Lau. arguit p 7 ptra. Sz p̄cludit q a talibz tuti? est ab stinendū. Sanct? autē Ber. exp̄sse tenet q iste con tractus est oīno illicit? q: ibi p̄no cadit mutui in directū. Mā ibi assureas stat loco mutuatōis: q p̄inde est ac si ip̄e mutuatō p̄dicatā pecuniā: vellet sibi restitui duo. p. L. vltra sortē: q quidē fors non stat suo piculo: q: si etiā p̄tingeret q ip̄e eā soluerz ei q eā mutuaui: nihilomin? p hz p hoc obligatiū illum qui eā mutuo accepit: 7 q ip̄e securitate fe cit. Atū aliq p̄tradit dicēs. q hoc lucy. i. duo. p. L. nō recipit ab isto rōne mutui: h talis p̄ct? est pon? venditio sui crediti: ad qd acc̄renduz mltas fecit expensas: sicut q̄tidie in mercātibz p̄z. p hoc etiā facit: q: vti fideiussione aliē: nō est vsus pecu nie: sic nec vti pignoratōe. vñ sic p pignoratōe rei mee possuz aliqd accipere: ita v? q: p tali fideiussioe possit aliqd recipi. Et hoc opi. p factū pōt tolerari Nota etiā fm archi. f. q assureatio p modum sa tisfactōis q vulgarit dī scripta: vbi nullū est dam num vel periculū q̄tum: ad p̄ciam illicita est. Se cus si ibi est periculum.

Quid de eo qui p̄mittit p aliq ad hoc vt mitio res vsure erigant? si aliquid p hoc accipit? Sic q est p̄iceps vsure in ea parte quā recipit.

Usura. ij. in emptōnibz. Vtrum liceat emere redditus p̄diales ad vitam sine vicio vsure? Respon. fm Ale. lō. q talis p̄ct? ē licit? 7 licite fieri p̄t: dū tū fuerit eq̄litas int̄ videntē 7 ementē. Op̄tet ei q int̄ eos fuerit eq̄ litas int̄ n̄alis: ita q p̄ciū datū ab emēte. p̄pōnōe tur rei vēdite. Alr si corrupet eq̄litas: eēt p̄ct? illicitus. Et tē q̄dez dī fuari eq̄litas: qū in tali p̄ctu nō appet qd p̄bentū hēat meliozē p̄tem. Si vō appa ret q p̄cium min? sit respectu rei iā empte. tunc ex pte ementē ē corruptio eq̄litas: 7 tenet emens ad iusti p̄cij supplementū. Et si esset p̄cium ita p̄nū q esset minus dimidietate iusti p̄cij: possit vēdēs in foro iudiciali recedere a cōtractu. Si autem res empta parui valoris ē: 7 p̄cium ita magnū: q no tabilit̄ rem vēditā supercedit: tūc ex p̄vēdētē equalitas corrupta est. et in foro cōscientie tenetur

plus accipiat ratione plongate solutionis: usura-
rius est censend⁹. Sic est in pposito. q^o min⁹ dat: q^o an-
tipat p^ociū: q^o rīdet. q^o argumentū non cogit: q^o
lz maioritas p^ociū in vendēte pp dilatiōez: 7 mior-
tas in emente pp anticipatōez faciat usurariū con-
tractū: tū nō sic in pposito. P^ocio. q^o nō debes iudi-
care min⁹ p^ociū qd^o p^oportionatū ē iustū rei q^o vendi-
tur: lz forte sit min⁹ respectu futuri. Scdo. q^o illud
de anticipatōe t^opis locuz hz: qū res q^o vendit non
statū tradit: lz p^ociū statū dat 7 res expectat. In ppo-
sito aut statū dat res q^o vendit: lz vsus expectetur.
Et hoc idē tenet. S. Ber. dans singularē theori-
cam dicit. q^o ius rez p^o futuro t^ope p^o lite minus
em: q^o si omis ille rez ipi emptor p^ontaliter trade-
rent. 7 q^onto ius futuroz redditū p^ondit in lon-
giora t^opa: tanto ceter p^oaribz p^o mior p^ocio em: q^o in
bis in q^oibz ius rei differt ab ipa rez: aut ab actua-
li possessiōe ē ipi rei: p^o ipm ius emi q^o ius res ipa
nō sit: aut actuali non tradat. 7 securi⁹ ē rem hie 7
possidē q^o solū ius rei. nā certitudo rei p^ontis 7 pre-
sentialis ei⁹ possessiōis: eq^o dez maior: 7 p^ostantior ē
q^o certitudo rei futuri. Proinde nō imerito p^o pri-
ma plus vedit. 7 scda licite min⁹ emi: p^ociū tū rei vē-
dite debet esse p^oportionatū 7c. Talis ēt iusticia at-
tendi dz a t^ope p^oct: nō at q^ontū valitura ē toto t^ope
p^onti. Et hinc est q^o emēs ānuos reddit⁹ mille duc.
ad x. ānos. p. dec. ducatis mor soluēdis. nō est ex
absoluta vi p^oct⁹ usurari⁹. Et nihilomin⁹ ēēt si nūc
mutaret. dec. ducatos vsq^o ad x. ānos: sic q^o q^olibz
āno redderet sibi. L. aut q^o vltio āno redderet
sibi multiplicati. hoc ē mille duc. Insup nō est pec-
catū iniusti p^ociū: si p^ouentus redditū certū nō sūt
oino: lz p^obabilt p^ont p^oditari: sicut p^ont p^ouentus et
fructus agroz. Inmo ēt poitō q^o sint certi: eo mō
q^o p^ont esse futuri reddit⁹ certiores adhuc etiaz p^ont
instantū mior p^ocio emi q^o ius redditū mille du-
catoz primo āno habēdoz: in q^ontum plus valet
ius primo redditū mille duc. q^o ius remotoz.

Sexto p^one quedā ciuitas ex guerra multū angu-
stia vedit reddit⁹ suos. Quidā emit p^o vili p^ocio.
et demuz facta pace emptor de redditibz lucratur
x. p^o vno. Querit an restituerē aliqd obliget. R^on.
S. Ber. q^o nō. 7 hoc rōne dubij vel periculi. Lō-
sulendum tamen est illi q^o largas el^oynas faciat de
redditis illis.

Quinto q^oro. vtz grā expectatōis rei veditē lice
at plus accipe a veditore: vel min⁹ dare ab empto-
re: R^on. Alex. lō. q^o i emptōe 7 veditōe interueni-
re p^o duplex expectatio. Primo vt expectet res vē-
dita. 7 q^o expectat: ideo minus dat vt si q^o dat. x.
p^o mina frumenti q^o valet. xij. acceptur⁹ minā i alio
t^ope: talis expectatio si est ex pacto usura est. Alia ē
expectatio nō rei: lz vsus eiusdē. puta. q^o res ē talis
nature q^o emēs nō p^ont statū ea vti. Pōt. n. p^otingere
q^o res q^o vendit statū tradat: lz tū ipa res nō hz sta-
tum vsus sui. 7 iō si emēs minus dat q^o nō p^ont sta-
tum vti re sua: pp expectatōz vsus nō peccat: quia
res statim tradit. 7 tū vendit q^ontū valet t^ope p^oct:
licet det min⁹ p^ociū p^oea pp vsuz successiū eiusdē.
sicut est in redditibz molendinoz: vbi p^oceptō red-
ditū est successiua: vel q^o expectat vsus eiusdē.

vt si quis p^o pellicia q^o statim tradit min⁹ dat circa
penthe. q^o circa festū. S. Michaelis. q^o vsus eius
expectat circa festum sancti Michaelis 7 nō circa
penthe. q^o ius emi res tradat vtroq^o t^ope: tū lz vno
t^ope dare minus p^ociū: q^o alio t^ope: non pp rez expe-
ctaram: lz p^opter vsus.

Sexto q^oro si q^o debeat solūē. L. duc. post tres
ānos: ita q^o antea nō tenebat. 7 ad p^ontis soluit cū
pacto q^o sibi retineat. xxv. duc. pp intercurēs t^ops
triū ānoz: quoz terminū p^ouenit. An vendēdo il-
lud t^ops sit usura: R^on. fm Bir. ol. q^o nō. 7 q^o p^onti
bi retinere istos. xxv. duc. q^o p^ouenit t^ops solutiōis
Nam illud t^ops ē sui iuris pp qd^o p^ont vendē valorē
illius facit ad hoc. l. si p^ostante. S. quotiens. ff. solu-
ma. Si. n. t^ops illud nihil valeret nō ampli⁹ ēēt te-
neri ad mor soluendū: q^o teneri ad soluendū post
tres ānos. 7 nō añ. Si aut obijcias q^o q^o rōne peccā-
tia mutuata nihil vltra se valoz vendibilis hz:
eadē rōne nec pecunia ad tres annos soluēda. et iō
vendē t^ops et⁹. xxv. duc. vi usura. Dicendū q^o hic
nō vendit pecunia: lz solutiōis ipi⁹ t^ops. qd^o vtiq^o ē
vendētis. 7 ecōuerso t^ops pecunie mutuate nō est
p^ontis: lz receptois vsq^o l. ad terminū sibi p^onti-
sum. p^opterea sibi vendi mime pōt quin cōmittat
usura. Si vō is qui p^o tres ānos tenet soluere. L.
mutuaret tibi. lxxv. 7 ex hoc vellet sibi dari. xxv. rē
usura esset. eo q^o venderet tibi t^ops pecunie mutua-
te. q^o ius. n. pecunia ex se nō valeat p^onti: tū erit
tis industria aliquē valoz acquirat. Preterea ille
vsus seu facultas vendi potest ab eo cui⁹ ille vsus
est legitime vendi. f. autē de may. in. iij. format
hanc. q. Done q^o aliq^o dz alicui post annuz aliq^o
7 rogat q^o soluat sibi statim. 7 rogat q^o sit liber pro
dimidio debiti. Et rīdit q^o est usura: q^o mora t^ops
facit hoc negociū illicitū. vū vel dz totū sibi solūē:
vel nihil diminuerē p^ouenēdo t^ops. et hoc erit grā
vel expectare t^ops. 7 tūc erit iusticia. Aliter si dimi-
nuit 7 p^ouenit t^ops solutiōis: tenet de residuo resti-
tuere. dec. f. Tū si iste solūēs añ t^ops p^ont vendē ali-
qd interesse: nō erit illicitū: vt dēū est s. c. p^oce.

Septimo q^oro quid si emi ab habente possessio-
nes censum. x. corbiū frumenti p^o p^ocio quo habet
tur possessiones: ex quibz hieēt versit⁹ dec. x. cor-
bes: adiecto q^o de omibz bonis suis indrīter solūē
teneat. Dubiū facit: q^o non emo fructus certi p^ociū
alicui p^ont: sic potius vī obligatio p^ontalis: in-
tra nota. p. Inno. in. c. in ciuitate. extra. c. Item h
nō emi certū ius reale: R^on. Jo. de li. in. c. si. extra
eo. q^o si census p^ont in bonis: 7 ad bona sit rela-
tio: nō ē censend⁹ p^octus usurari⁹: cū hic merces. lz
p^ociū 7 alia iura realia. ideo licitū est emere. ff. de
bere. vel ac. ven. p. totum. Et maxime p^ocedit cum
legitimū est p^ociū ad adiectum censum relatum
ad rem. Caueat tū p^ont ab intentōne dep^o-
nata. De p^odicto casu vide s. primo. c.

Octauo quero quid de his qui emunt ab ecclē-
sijs vel monasterijs certas possessiones tenēdas
toto tempe vite sue. ita vt post eorum mortem ad
ecclesiās redeāt: R^on. Ho. in sum. q^o Ray. et g^of.
iudicauerunt hunc contractum usurarium: eo q^o
homines multum sperant viuere. et sic sperant se

Usura. ij.

ampli⁹ pcepturos de puen⁹ possessionu q sit pe-
cunia qua dederit. et sola spe pbit usura. Si tñ qd
vna possessione dat vt recipiat alia equalite. licet
e pcr. Certe salua pace eo. na ita hoies spaze pnt
lucy i hoc vltio pcr. sic i prio. et adeo licet e pcr p
m. s. emptois et veditiois: sic et vltim⁹ pcr: nisi i
fraude fiat. na vqz approbat a iur. Ipmet et scri-
psit q no hz locu usura: nisi in mutuo. Jo dic q
iste pcr e licit. na rōe incertitudis excusat. L. e. l.
ij. Si tñ ponas p pstatu q mala itentōez hēant: et
q eos rmoideat pscia: no excuso. Purgēt q psciaz
et de pscip. c. fi. Sz ego de illis no suz. hcc llo.

¶ Nono qro. qd si qd vedit ius papiēdoz reddi-
tū: qd tpe pcr vs. L. et q expectat solutioēz siēda
certi termis vult hie. crx. s. ipe vedito. nūqd elici-
tus. R. Alex. lō. q no: q cū statū tradat res q ven-
dit et emptoris stet piculo. et statū alteri vendē pōt
eā. et q expectat solutioēz fieri vult hie plus. ppter
dilatōez tps: vř recte pmitti usura: vt qsi qd indi-
recte mutuet pcr iustū rei vendite. s. L. vt ex illis
hēat. xx. vltra sortē h usura in directe vř pmitti: vt
etiā in oi re vendita ad tps. Si ei res in pnti vs. x. et
qz vendit eā. xij. pp expectandā solutioēz vř indi-
recte mutuarē. x. vt recipiat duo vltra sortem. Et
hūc casum dicē decre. in civitate. extra eo. ex forma
sua no esse vsurariū: nihilomin⁹ tñ veditores pec-
catū no incurrūt vbi dubiū sit merces ipsas plus
vel minus valere tempe solutiois.

¶ Decimo qro. an in aliq casu liceat vendē ad cre-
dētia. Rñ. fm Ale. de alexā. q vendē ad creden-
tiaz pōt fieri triplr. Vno mō credētia pcr solutioēz
tpe futuro pōt incidē in pcr p giaz. i. liberalitatē
vendētis. s. qñ res vendit fm iustā estimatōez. p
tpe emptōis et pmutatōis ipi rei. et ipe vedito ex-
pectat solutioēz libere pp gram quā hz ad emptōē
talīs credētia nullū hz viciū vsure: qz nulla excre-
scētia ē ppter credētia. Secōdo pōt incidē credētia
no ppter giaz veditōis: h ex nā pcr. qz res no est
mat fm valōē q valz qñ tradit: h q valitura ē vel
spatur valere tpe solutiois. vbi gra. si aliq res veda-
tur in aliq tpe in q no hz tantā vtilitatē et necessi-
tatē hūana vita: quantū bitura ē in futuro tpe. et
vēdēs no est eā vedito: eo tpe q min⁹ valz: h alio
tpe q sperat maioris valōis. hoc casu vendere ad
credētia ē licitū ex nā pcr. vt pbat in. c. fi. extra. e.
et hoc si als no fuerat vedito. Tercio mō pōt fieri
credētia in ptractu p accidēs. s. ex nā tps qñ qd. s.
plus vedit qz valeat res tpe veditōis vel qz valitu-
re sint. pbabil⁹ tpe solutiois alr eas venditur. et
hmōi ptract⁹ e viciosus. Dicūt tñ quidā q lz pcr
viciosus sit de se: tñ excusari pōt ex pte vedito. Si
enī vedito: rē suā no intēdit vendē cari⁹ ppter tps
h. ppter dānū qd vř sibi iminē ex dilatōē solutiois
recupandē: seu ppter veratōz suā redimēdā: quaz
pbabil⁹ timet futurā sibi in repetitōne debiti sui.
vel ppter maliciā et impotentiaz debitoris excusat
pcr a vicio: qz eqtas estimatōis in hmōi ptractu
p recōpensatōez dāni qd pbabil⁹ timet: fua. et re-
cētudo h⁹ intentōis tūc eēt qñ vedito: pot⁹ opta-
rer no vendē talibz qz vendē ad credētia. et qñ libē-
tius daret alijs p mion⁹ pcr: q istis ad credētia p

maiori. Sic qz excusat ptract⁹ fm istos ppter inter-
esse: qz no sit pncipalr. ppter lucy: h ppter damnuz
vitādū. Adde tñ pdict⁹ notabile dcm tho. cū de p
dicto cāu fuisset interrogat⁹. qz vbi mercatores q
sine mag⁹ incomodo et dāno ex inueterata et mala
pnetudie ciuitat⁹ merces ad statū solutioēz vēdere
no pnt: tūc eo casu vendē pnt ad tps. vt cōiter alijs
faciunt: vt sic iustū pcr extorqant. Lon. Sir. Ol.
Nec ob. qd dī in. l. j. s. si heres. ff. ad tre. et in. l. qre
batur. ff. ad legem sal. qz res tantū valet quantum
vendi pōt. qz intelligit si pmittit vendi: et no obste-
dicte malicie. Hoc tñ intellige qndo iusto precio
venderent si dicte malicie non essent.

¶ Undecimo. vř liceat emere reddit⁹ pecuniarios
hēditarie vel ad vitā. R. fm Ale. lō. q lz fuerit opū
nio mgro: q no: tñ pōt dici pūū. s. q sit licitū. Lon
tract⁹ ei viciat multis modis. vno mō ex pte rei q
vedit⁹ vel emf. puta. qz res no est veditibilis: vt lib
hō. Item spūalia. Item res aliena. Et hoc mō fm
opi. eo: viciat iste ptract⁹: qz pecunia no ē veditibil.
et intantū viciat qz declinat a pcr emptōis et sortē
tur pcr mutui ex q no lz spare lucy. Sz tñ mōderā
pōt ad hoc qz in rebz nris tria sūt bona. Pmo mobi-
lia. Secōdo imobilia. Tercio ius in vřrlis. Et sic dā
stinguit mobile et imobile. et ius i vřrlis. Ita ipm
ius vendi pōt. sic mobilia et imobilia. Ad veditū
ipsa pecunia: h ius papiēdis reddit⁹ pecuniarios
quīs aut pecunia no vendat: tñ trāsit cū iur⁹ vedito.
videm⁹. n. q aliqd ē qd emi no pōt vel vendit: et
tñ trāsit cū aliq alio qd emf vel vendit de iure: sic
ius pzonat⁹ qd ē ānexū spūali et tñ trāsit cū vedito
ne velle vel fundi q vedit pōt de iure. Ita in pposi-
to vendit ius: q venditō trāsit pecunia. Ius enī ppi-
piēdis talē quantitātē pecunie sup bonis suis vediti-
tis qlibet anno: siue hēditarie siue ad vitā emētis:
non est pecunia: h distinguit vnuz ab alio. vř ē tñ
qz alia rōne non pōt vediti pecunia qz ius pzonat⁹. pe-
cunia. n. no pōt vediti: qz ē mediū in veditōe: ius āt
pzonat⁹ vediti no pōt: qz spūali ānexū ē. Secōdo pōt eē
viciū i ptractu ex pte pcr. et tale viciūz excludit ab
isto pcr qñ. pponat⁹ pcr cū eo qd vendit. Re-
gularit⁹ ei ptract⁹ eptōis et veditōis illicit⁹ ē cū i eo
no seruat eqtas iur⁹ nālis. cū āt talis eqtas seruat.
ita qz no ē notabilis excessus pcr sup re vedita nec
econuerso: ptract⁹ est licit⁹. Non ē negat⁹ qñ talis
ptract⁹ possit viciari ex pte pcr: h tñ lic⁹ pōt viciari:
ita pōt iustificari. Tercio pōt occurrē viciū i ptractu
ex pte pacti appositū. Hoc āt ē qñ appositio pacti
repugnat rei sup q trāsigit. ita qz ipa res no patit⁹
apponi pactū: vt i symonia. Alio mō qñ pactū re-
pug⁹ ptractui. puta. quādo ptract⁹ ē gratuit⁹. et ta-
le viciū facit vsurā. Usura ei est ex hoc qz aliqd ex-
igit ex pacto rōne rei mutuate. tale āt viciū no ē in
ptractu pdicto: cū ibi no mutui: h vera veditō sit
Quarto potest esse viciū in ptractu ex pte pcr ab-
tis. s. cum qd fingit se emere qd in pign⁹ recipit. et
no excusat a vicio vsure nisi computet fructus iur-
sortem. arg. extra de pig. illo vos. et hoc mō posset
aliquis dicere qz h est viciū: qz tantūdem est sic cō-
trahere sicut mutuarē. L. pro. x. quolibz anno. ita
qz sic cōtrahens mutuat indirecte. et emptioem

¶ Additio Et m. d.
ripiatiz tu dōf. s. qz
ra. s. qz p. p. p. p. p.
oia s. qz. qz sit iustū
p. p. p. p. p. p. p. p.
ca qz do p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p. p.
no d. p. p. p. p. p. p.
v. n. a. l. i. d. m. a. l. i. d.
p. p. p. p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p. p.
na modato et qd p. p.
luzo p. p. p. p. p. p.
laboibz. p. p. p. p. p.
t. t. t. m. u. r. i. d. 7. q. q.
p. p. p. q. p. u. b. i. m.
loro d. p. p. p. i. u. s. t. a.
p. p. p. m. u. r. i. d. a. d. m.
m. u. r. a. d. 7. u. t. d. p. l. i.
z. i. b. q. s. i. c. v. m. i. t. t. r.
m. u. r. a. t. o. r. 2. 7. p. p.
v. d. m. u. r. i. d. f. u. a. b. i. l.
l. o. p. r. i. o. m.

ingens fac
no cogit
directi. vbi
anti in pco
endos red
Poffet m
tis ppter cu
p. p. p. p. p.
extra co. p.
etiā cē licitū
dū empōi p
suis heredi
p. l. e. s. i. u. b.
p. d. u. i. s. i. c.
h. z. p. l. lib.
f. e. r. t. in d. p.
diate. p. p. p.
f. u. o. z. d. e. c. e. s.
¶ Duce
p. m. e. in. c. i. u. i. t.
n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. i. s.
p. t. e. a. i. a. u. r. a. t. i. o.
p. n. i. c. i. u. s. i. d. e. a.
l. a. d. a. l. t. e. r. i. u. m.
¶ P. p. p. m. c. i. n.
n. o. s. d. e. c. q. n. o.
r. e. a. n. n. u. i. r. e. d. d. i.
m. u. t. a. t. i. o. n. e.
n. o. p. n. i. t. r. e. p. e. t. e. r.
a. b. i. l. l. o. d. e. b. i. t. o.
t. u. t. h. o. c. l. i. c. e. t.
¶ Et nota lingu
lis ciuitatibz q
dam est cōtas
redditus vel p
linguā p. p. p. e.
v. n. t. u. s. c. u. a. n. t. e.
s. u. b. d. i. n. s. s. i. n. e. p. u.
b. e. l. i. s. a. b. i. p. l. a. c. o. t.
c. o. t. a. t. i. o. q. d. i. n. i. m.
f. o. t. a. l. i. e. q. u. i. l. o. p. l.
u. n. t. ¶ L. p. p. p. p. p.
c. o. t. a. t. e. m. p. o. n. e. t. i.
b. i. d. i. o. n. d. i. r. e. c. t. o.
r. e. i. n. a. l. i. i. v. e. l. i. n.
¶ Et hoc vel tūc
mutatōis. et sic
ius sup ipsi p
fructu exinde
tem puenēdo.
nis. qz vř ipm
mille indiget: ad
bie nū in. x. ann.
x. milibz pnto. r.
in restitute ad l.
ius ipm papiēdi
ne locatē qui sol
vnu soluit: vel ex
et hie vna le
tūqz p pūdentē
d. l. i. u. d. i. b. i. e. d.

Usura. ij.

acquirēs ab eo in q̄ cessat coactio. non excusat a vi
cio vsure. Dicitū est enī q̄ etiā volūtariē p̄mo emēs
vel acquirēs nō peccat. Dicitū est etiā q̄ coacte mu-
tuans tenēs nūl recipi: si abiq̄ dāno suo vel intere-
se mutuari potuit. Lon. d. An. in. d. c. in. ciuitate.
et. d. Lato. in tractatu iuramentoz. notabiliter
distingūēs. q̄ aut scōs emit a p̄mo eritē vsurario.
v̄puta. q̄ mutuauerat de sorte reddēda ad suū bñ
placitū: vel ad tps. 7 sic etiā scōs censet vsurarius:
q̄ qualis est v̄ditor. talis ē emptor. Si v̄o p̄mus
nō erat vsurari. vt. l. q̄ mutuauit sorte nō reddē-
da: vel reddēda ad voluntatē cōitatis 7 recipiebat
istos puētus. p̄pter suū interesse. 7 tūc scōs emptor
nō erit vsurari. q̄ cessionari. h̄z siles actiōes cū ce-
dētē. l. j. 7. ij. L. de ac. 7 ob. Patet etiā ex p̄missis q̄
abulua est locutio vulgarū. q̄ cōiter b̄mōi trāsla-
tio mutuū vocat. Non enī hoc est verū nisi in cōi-
tate scōs nō dicta. In p̄m̄z autē vere venditōis 7
emptōis est p̄ctus. Nam in mutuis remanēt ius
repedēdi supra dantē 7 creditorē. p̄piculū autē rema-
nēt supra recipientē 7 debitorē. qd nō est in. p̄posito
imo ecōuerso vtz. q̄ postq̄ dedi cōitati. L. p. x. an-
nuatim: nō possum mea. L. repetere. imo isto in p̄i-
culo pdendi 7 fore 7 p̄uentū: v̄ellad magnā dimi-
nutionē venēdi. sicut aliqui ianne et alijs locis. L.
descendūt ad. l. 7. x. ad. v. Et q̄ emere locū nihil ali-
ud est. q̄ emere pagas p̄petuas. ex p̄missis soluitur
alia qd. Nam qd emptio pagarū sit vsurarius con-
tractus. Cum enī idēz iudiciū debeat esse de p̄tibz
qd de toto. si emere locū a p̄mo hūte ip̄m nō ē vsu-
ra. vt oīsum est: non videt rō quare emere pagas
vnius anni. p̄ p̄cio qd de eis inuenit sit vsura. nec
video q̄ doc. p̄dicti qui diffuse tractāt istā materiā
de emptōe locoz faciant dīam inter emere. puen-
tum pauci tps 7 p̄petui. dūmō in fraudē vlure ni-
hil fiat. Nam qd p̄cludo istaz materiā: supposito p̄-
p̄dicta. put cōiter tenēt doc. 7 ecclesia tolerat 7 cōis
v̄sus approbat. emptō locoz a p̄sona p̄uata hūte
illaz in cōi iure hereditario: vel aliter acq̄lita non sit
vsurarius p̄ctus ex forma p̄tractus. p̄cludendū vi-
det q̄ emptio pagarū ex ipsis locis. puenientū nō
est vsuraria. qm̄ arbor bona fruct? bonos facit 7c.
Cum igit paga nihil aliud videat esse q̄ quidā fru-
ctus hui? arboris ciuilis. q̄ locus dī. videt rōm cō-
sonū q̄ si emptio arboris nō sit vsuraria. nec etiam
emptio fructus eius qui paga dī. In hoc etiā p̄tra-
ctu nō est mutuū. cum piculū remaneat supra dan-
tem 7 recipiēs danti in nullo remaneat obligatus
cuius cōtrariū est in mutuo. Et quāto b̄mōi page
distant a maturitate: tanto vilius emunt. sicut de
fructibz vinee. Non ob. qd dī a tenentibz p̄trariaz
opinionē. l. q̄ talis emptor videt emere pecuniam
qd argumentū sit etiā ab illis qui tenent emptionē
locoz esse vsurariā. Ad qd r̄ndet fm̄ De. aymeri-
ci ordinis p̄di. 7 mḡfm̄. ff. de empoli. q̄ ille q̄ emit
locū nō enut directe pecuniaz. sed emit ius qd ali?
habebat supra cōitatez de tali pecunia p̄cipienda.
Ius autē 7 iura licite emi p̄nt: vt dictum est s̄. Em-
ptio enī q̄ non pōt opari ad rem. opat ad ius in re
L. de p̄raben. emp. l. cū res. Idē dicit mḡ Legi.
pall. 7. d. Sūil. valcho. 7 mḡ Guido or. carmelita

rum. oēs doct. parisiēses. vbi loquūt de emptione
reddituū pecunialiū ad certū tps cuiusmōi est pa-
ga fm̄ rei veritate. Paga enī nihil aliud est q̄ qui-
dam redditus pecunialis. v̄erto p̄cio semel soluto
emptus. v̄n qui emit talē redditū ad certū tps. vt
est vnius anni vel plurimū: dī emere pagas. Quam
etiā s̄ntam sequit Bar. in. l. cotēferro. ff. qui maxi-
mos. ff. de publi. vbi dicit q̄ emens vectigal non
emit. p̄p̄ie pecuniam vectigalē. sed emit comoditatē
talē pecuniam p̄cipiendi. Lon. Butri. vbi s̄. qui lo-
quens de locis veneciariū sic dicit. Ille qui habz in
pecunia. Ad. emit ex eis tot loca cōis. qui postea v̄-
dit alteri ius suū 7 emolumentū omne qd p̄cipit a
cōi. Querit an iste cōtractus sit licitus: Et dicit q̄
sic. q̄ recipit redditū in pecunia iam constitutum.
vbi aduertendū q̄ dicit iam constitutum: q̄ si non
esset constitutus in aliqua re: vel aliquo iure v̄di-
tionis: posset magis dici cōtractus mutuū q̄ em-
ptionis. sicut accidit publicis vsurarijs. in q̄s nul-
la res: nec alicuius rei ius a mutuantibz transfer-
ret: sed remanet in p̄p̄ia p̄sona sub aliquo pignore ob-
ligatus. Idem tenet Jo. de li. et. d. Lau. Idēz lap.
de castel. De hoc vide s̄. Usura. j. Nec etiā verum
videt fm̄ aliq̄s solutōis pagarū. Quz q̄ sic emen-
do peccēt. q̄ in contractu emptōis nō est reproba-
ta spes lucri. extra de emp. 7 ven. p̄ totū. lz in hoc s̄
eu nō sit oīmeda certitudo. P̄mo. q̄ v̄ditor nō
tenet emptorē de emitione. sicut in alijs p̄tractibz.
Nam si cōitas nihil daret emptor: nihil ad vendi-
torē: cui? loco suo piculo subintravit emptor. Quz
etiā incurrit damnū emptor. p̄pter deterioratiōnē
monete an tps solutōis pagarū. Quz q̄ etiā ciuitas
grauata guerris nihil r̄ndet creditoribz: aut in pli-
tius tps solutōis differt. ex q̄ dilatōe sequit dānuz
emptor. Tū p̄scludendū est cū dño Laurētio. q̄ lz in
emptōe locoz ex forma p̄tractus nō cadat vsura:
nō est tū alicui suggerendū. qui aliter facere 7 viuere
p̄t. q̄ omissis alijs exercicijs: reipublice fortassis
magis vtilibz. se totaliter ad talia lucra p̄uertat. ita
etiā nec ad lucra q̄ ex emptione pagarū pueniunt
p̄sertim si sunt diuites. qui nō ob aliquā vite neces-
sitatē: vel filias suas maritadas 7 b̄mōi. sed solum
ad fastū: 7 vt diuitibz ditiores fiāt. p̄sertim a talibz
emendo paupibz. quibz fm̄ deū 7 charitatē de suo
dare deberēt. 7 qui nō quesiti vel rogati. h̄ vltro q̄-
rentes a quibz emāt lucra dī cupiditate. q̄ tunc 7 si
non vt vsurarij. tamē vt auari. 7 vt turpis lucri se-
ctatores essent arguendi.

Terciodecimo q̄ro. Pone est p̄suetudo q̄ recto-
res vendant de pecunia ciuitatis alicui. p se 7 suis
heredibz. dando. v. floi. vel. x. annuatim. p puētū
sine lucro. quā pecuniam cōuertit ciuitas in vtilitatē
suā. Est ne vsura? R̄n. fm̄ Jo. de lig. q̄ cum pecu-
nia sit mēsurā aliarū rerū. ff. de fidēiul. l. si ita. talis
p̄tractus nō erit licit? peccatq̄ rectores. nō tū sin-
gulares nisi p̄sequant̄ bur̄sale comodū. Posset tū
fm̄ eū defendi talis p̄ctus vbi ciuitas p̄stitueret cē-
sum. v. vel. x. floi. qui p̄cerneret bona ciuitatis.

Quartodecimo quero. Pone. p̄. existens
Janue emit. a. Ad. Turonenses in francia. verbē
gratia. si vsq̄ ad nundinas sunt tres menses mu-

uno babi
duo mē
cuma rec
litura: v
ē inclre
rus p̄? er
babū: v
Quam
tradēda
nis: R̄n.
tur eos ib
re veritē
Sectio
sol. in mel
fm̄ bonū v
ritia. 7 dī
Nam qd j
teneat: v̄
imo lucrat
ḡ tenet ad
q̄ v̄ditōis v
puendit v
dānuz qd
ab vsura dān
termino vale
Decimo q̄
xe. cū dē pan
ns vendider
tū emptor nō
tens ē. q̄ idē
novi p̄cio. q̄
h̄ v̄tate solu
nō eo debent
tōi. p̄p̄rea t
et duplicitate
mercator abiq̄
dam abiq̄ fra
set simpli: ab em
mōna p̄cio: q̄
mōna. nō q̄ ist
ista scōa ps non
Decimo q̄
pacto q̄ det lib
rito. vel in rebz
p̄mittit sibi sel
res 7 res nō ac
tū. an sit vsur
q̄ sit fraudē.
erit vsura. Idē
debitū plus d
Et hic casus est
Decimo q̄
rim. l. recipiend
qua. 7 mutua dī
do certum salari
non. q̄m̄ ad id
tum ad id qd p̄ci
Ultimo qd de
b̄mōi tpe q̄ collig
fm̄ mutup̄. p̄m
fructū v̄dēt v

uus dabit emens p lib. thronensiu: q̄ si essent tñ duo mēses. Contractus nō v̄ licitus. 7 marie si pecunia recipienda in termino pbabil̄ credit plus valitura: v̄ si sic emēs cōiter lucrat. Hoc ei posito v̄ eē indirectū mutuū. Puta. vt q̄s det min⁹ recepturus pl⁹ in f̄mino. sec⁹ si eēt dubiū. rōe eīsi dubij p̄babil̄: v̄ cōiter accidentis forte posset excusari.

¶ Quintodecimo. qd de his q̄ nūc emūt certos eq̄s tradēdos emptori ab ipso v̄ditore in certis mundi nis: Rñ. fm̄ Guil. si emanēt minorū p̄cio q̄ estimētur eos ibi tunc valituros: vsura est. si aut̄ de valore versit̄ dubitat. non est vsura.

¶ Sextodecimo. qd si q̄s vendat bladū alteri p. xx. sol. in messe. qd tñ nō ē nisi. xv. sol. in p̄fixo termino fm̄ boni viri estimatōz valitur. 7 postea veniat caristia. 7 dicit⁹ emptor illud bladū vendat fm̄ q̄dā. q̄ nūc qd p̄im⁹ venditor aliqd emptor restituere teneat: v̄ q̄ nō. qz emptor in nullo est dānificat⁹ imo lucrat⁹. In p̄riū facit. qz ille p̄t⁹ fuit vsurari⁹ q̄ tenet ad restōz. Rñ. Alfen. in sum. fm̄ Adonal. q̄ v̄ditore iste tenet restituere emptori illud qd sup̄uendit v̄tra estimatōz boni viri. qz lz emptor dānificat⁹ nō sit. hoc fuit. p̄t⁹ euetū rei q̄ nō excusat ab vsura. dānificat⁹ tñ fuit. qz ml̄to plus emit q̄ in termino valebat fm̄ estimationem boni viri.

¶ Decimo septimo. qd de mercatore q̄ recem̄t pro xc. eundē pannū. equū. vel aliqd aliud ab eo cui p̄us vendiderat p. L. 7 cui post tradidit. xc. flo. qui tñ emptor nō soluit tunc illa. L. Rñ. s. Ber. q̄ patens ē. qz iō emēs reuēdit ipsi mercatori p̄ satis minorū p̄cio. qz sub quadā rōe mutui. pot⁹ q̄ sub reali v̄itate solutiōis tradidit ille mercator sibi illa. xc. ab eo debens reb̄e. L. q̄ ille emēs nō soluit mercatori. p̄tēta talis p̄ctus vsurari⁹. 7 oī malignitate et duplicitate plen⁹. Qui tñ tūc nō esset vsurari⁹ si mercator ab h̄q̄ intentōe recem̄di rem a se vendēdam ab h̄q̄ fraude v̄didisset p. L. flo. 7 eā recem̄set simpl̄r ab emptore volente euicinqz vendere p̄ minorū p̄cio: q̄uis ibi esse posset vicin⁹ iniusti p̄ci 7 modici. tñ qz iste p̄ctus sollet fieri in fraudē vsuraz ista sc̄da ps non est multū p̄dicanda.

¶ Decimo octavo. Vtz mutuans. L. sol. petro cū pacto q̄ det sibi. l. in numeratis. 7 alia. l. in debitoribz. vel in rebz: puta. p̄ano 7 hm̄oi. et ipse debitor p̄mittit sibi soluere. L. in numeratis. q̄s tñ debitor res 7 res nō accepisset dicit⁹ debitor nūl. p̄pter mutuū. an sit vsurari⁹ p̄ctus. Rñ. Lau. de ridol. dicit qz fit i fraudē. 7 iō cū q̄uet dicit⁹ debitor rōe mutui erit vsura. Idē dic cū rōe mutui aliquid venditur debitor plus debito p̄cio. xiiij. q. iij. si feneraueris. Et hic casus est quotidianus.

¶ Decimo nono. vtz pcurātes negocia stipēdario rum. s. recipiendo pagas eoz. 7 faciēdo alia obsequia. 7 mutuādo eis in necessitatibz eoz. recipiēdo certum salariū. sint vsurarij. Rñ. idem Lau. qz non. q̄tuz ad id qd capiunt rōe laboris. h̄ non q̄tum ad id qd capiunt rōne mutui.

¶ Ultimo. qd de his q̄ emūt frumentū 7 vinū et hm̄oi tpe q̄ colligif: vt cari⁹ vendat: Rñ. hoc pot̄ fieri multipl̄r. p̄mo. p̄t⁹ bonū cōe. sic Joseph emit frumēta vt b̄iet v̄ p̄videret pplis tre tpe famis.

et hoc est meritorū. Secdo pp̄ p̄uisionē suā 7 suoz sic si aliq̄s nūc emat timēs ne postea opteret eū carius emere. 7 postea qz nō idiguit v̄didit sic cōiter in foro v̄debat. 7 hoc ē licitū. Tercio pp̄ pietatem vt. s. de lucro p̄uideat paup̄ibz. 7 hoc itez lz. dūmō ita moderate hoc faciat qz cōitas p̄ charistia nō ledat. Quarto pp̄ exercēda iustā p̄mutatōz p̄ modū mercatōis. nō vt intēdat caristia inducere. h̄ pot⁹ suā artē. seu negociatōz exercere qd potissime locū h̄z q̄i bec ē. pp̄na negociatio ē. ita qz p̄ sua opa recipit lucz. Quinto pp̄ auaricia. s. vt cari⁹ v̄dat: nul la alia nēitate vel v̄tilitate p̄sata. aut vt caristia inducat 7 greget. ita qz hoies cogant emere ab eo: 7 vt possit ad libitū v̄dē. 7 isti tales enormit̄ peccāt. Nec breuē ex̄ta sunt ex dictis Ray. Guil. Jun. Host. 7 Adonal. Qui Adonal. addit fm̄ q̄dā. qz q̄i laic⁹. nō ex cupiditate. h̄ vt p̄uideat sibi et suis emit aliqd vt postea cari⁹ v̄dat. siue annonā. siue aliud: nō ē mortale. si at ex cupiditate q̄s emat p̄di eta vt postea cari⁹ v̄dat. peccat mortāl̄. siue sit clericus siue laic⁹. neut̄ tñ tenet ad restōz faciēda certe p̄sone. h̄ dz erogari tale lucz paup̄ibz de p̄slio sacerdotis. nō tñ hoc ē de nēitate. nisi ex facto hm̄oi aliq̄ eēt dānificati. qz tūc si sc̄iūf. illis siēda ē restō Itē fm̄ Adonal. illi credēdi s̄t nephādi 7 detestādi q̄ ea intentōe emūt aureos. vel alias monetas: vel res venales: p̄cipue victualia vt de talibz caristiaz inducāt. Limita tñ p̄dicta fm̄ notata s̄. Auaricia.

U **S**ura. iij. circa aialia. Mo. p̄mo tuū 7 locatū. P̄ma ē. qz i mutuū piculū est i accipere. in locato p̄o in eo qui dat. Secda ē. qz mutuū pp̄ue nō deteriorat p̄ vsū. v̄tputa. pecunia. h̄ locatū sic. vt dom⁹ vel equ⁹. Tercia. qz mutuū quantū ē de se nullā v̄tilitatē pit v̄tenti. locatū p̄o pit: vt ager. equ⁹. vel dom⁹. Sz an liceat aliquid accipere p̄ vsū rei q̄ nō deteriorat: Rñ. Rñ. qz sic: puta. p̄ vsū cipi argentei.

¶ P̄mo q̄ro. vtz liceat locare aialia p̄ certo frumēto vel alia re annua: Rñ. fm̄ Guil. licit⁹ ē p̄ct⁹ dūmō p̄ductor nō grauet̄ ex imoderata mercede. Licitū ē etiā apponere pactū de dāno vel lucro rei locare qz v̄trūqz sit cōe. h̄ nō lz ponere pactū qz dānū sit solū p̄ductoris. nisi dānū qd eēt ex culpa sua etiā leui. nō at leuissima. cū p̄ct⁹ p̄cernat v̄tilitatez v̄trūsqz. Possit etiā ex pacto p̄ductor recipere se piculū rei. ex de depo. c. si. v̄n tale pactū nō facit p̄ctū vsurariū. lz possit fieri in fraudē vsuraz. 7 forte sic p̄sumeret si fierz a p̄suetovsurario. Mo. tñ fm̄ Jo. de li. qz dās boues alicui cū pacto qz debeat dare. xx. staria frumenti. qz aut locant opa bouū. 7 licit⁹ ē p̄ct⁹. qz boues deteriorat̄. h̄ si vult boues recupare p̄cio quo facit estimari. cū tradit: nec vult deterioratōis subire piculū. q̄uis bene velit subire iudicium. s. mortem naturalē. 7 tunc p̄ctus est illicitus.

¶ Secdo q̄ro. qd de illis q̄ tradūt boues ad mediatoz p̄ certis sextarijs bladi. eo pacto qz si moriāt: vel deteriorent. p̄ductor subeat medietatē piculi. si at meliorat̄ h̄eat medietatē comodi: Rñ. fm̄ Adonal. qz reuera locare boues vel eq̄s ad diē vel iminū. dūmō p̄ductor nō grauet̄ de imoderata mercede

delictū est pactū. De cōdicando autē dāno ⁊ como-
do rei locatē iniquū ē ex pte locatoris: nisi p̄babiliter
dubitet vtz locatoris v̄l p̄ductoris meliorē p̄ditō
In p̄posito tñ p̄ctū videt̄ p̄ductoris cōditio deteri-
or: qz vtz aut nūq̄ p̄t h̄ie tātū comodū de meliora-
tione boū: quantū p̄t h̄ie damnū de morte si p̄tin-
gat. Si tñ locator: timens ne p̄ductor grauetur bo-
nes apponat h̄mōi pactū. firmiter p̄ponēs qz si bo-
nes sine culpa p̄ductoris p̄irēt n̄b̄il exigeret ab eo-
dem. nō est dōm qz peccaret. nisi p̄pter scandalum
eorz qui ignoraret eius intentōz. Dicit tñ. s. Ber.
qz talis p̄pter scandalū peccat mortalr. Itē qz here-
des nescitēs eius intentōz possent repetere capita
le. Illd̄ tñ vtz v̄t ē dicitū s. s. p̄xi. qz p̄ductor: rei p̄t
h̄ie suscipere piculū rei p̄ducte. ⁊ casus fortuitos quā-
tum ē de natura p̄ctus: s̄ in p̄posito casu nō tñ est
p̄ductio vel locatio. s̄ societas in piculo ⁊ meliorati-
one ⁊ deterioratōne boū. Itē de p̄dictis circūstan-
tijs in iudicio aīc stat cōfessionī eius. Et ea q̄ dicta
sunt in hac. q. p. oīa applicent. q. p̄cedenti.

Tercio q̄ro. quid de oībz ⁊ aīalibz q̄ traduntur
ad crenentiū: Rū. fm̄ Donal. qz in h̄mōi traditi-
one p̄t interuenire p̄ctus societatis n̄i: v̄l locatōis
et p̄ductoris tñ. p̄t etiā p̄currere p̄ctus mutui ⁊ so-
cietatis. P̄mo quidē p̄ctus societatis tñ: vt q̄i q̄s
bz. x. capita ouū. ⁊ fac̄ societate cū alio h̄ntē toridē.
et cōdicant adinuicē ipsas oues. ⁊ piculū ⁊ emolūm-
tum ⁊ expēsas circa custodiā ⁊ p̄ctū eaz. ⁊ pueni-
unt etiā inter se qz de fetibz reparēt capita: mortua:
vel de velleribz ⁊ pellibz emanēt alia. ad augēdum
gregē. Idē dōm fm̄ Sūl. si vnus h̄eat. xx. capita
ouū: ⁊ alius. x. ⁊ cōdicant eas adinuicē. vt dicitū est
p̄rata. Aut si faciūt aliud pactū licitū ⁊ honestum
dum tñ seruet̄ eq̄litas inter eos. ita qz in h̄mōi pa-
cto nō videat̄ esse meliorē vel deteriorē vnus q̄ alte-
rius p̄ditio. Itē p̄t esse locatio ⁊ p̄ductio vt si quis
h̄eat. xx. capita. ⁊ tradat ea alicui custodiēda: v̄l pa-
scēda sub certa mercede pecunie: vel p̄cipatōe p̄-
uētū gregis. In q̄ casu si dñs retinet sibi piculū
illoz capiti. nec alis in pactis ⁊ p̄uentiōibz grauet
p̄ductorem. licitus est p̄ctus. Scdm̄ tñ aliq̄s etiā si
dñs nō retineret sibi piculū. nō p̄pter hoc est v̄lura
Possz tñ p̄tinere iniquitatē. si p̄ditio dñi est melior
qz p̄ductoris. Itē tercio p̄t p̄currere p̄ctus mutui
et societatis: vt cū q̄s h̄ns. xx. capita tradit ea estia-
ta alicui: puta. p. xx. sol. ita qz teneat̄ ei reddē medi-
eratē sol. s. x. sol. q̄cqd̄ p̄tigat postmodū de oībz
et tunc p̄inde est ac si creditor dedit ei mutuo. x.
sol. et quibz p̄patis. x. capitibz p̄risset societate cūz
creditorē h̄ntē alia. x. capita. ita qz sint cōia. ⁊ ip̄i sint
socij in piculo ⁊ p̄uentibz. tunc p̄ quāto ex p̄tepla-
tione mutui grauat creditorē debitorē in p̄ctū p̄fate
locide. p̄ tanto est ibi v̄lura.

Quarto q̄ro: qd̄ si h̄ns. xx. capita tradat alicui
rustico hoc mō qz sint firma. qz illa dat ei estia-
ta certo p̄cio. ⁊ lucz ⁊ damnū sint tñ rustici: Rū. Sūl.
qz nō est p̄ctus v̄lura s̄ mutui. qz idē est ac si mutu-
aret ei pecuniā de qua emeret tot aīalia. Alij v̄o di-
cunt qz hic est potius p̄ctus emptōis. qz estimatio
emptiōne facit. ff. de iū. dotiū. l. plerūqz. vt dicit. d.
Ang. in suo tractatu de loci. Addens qz in hoc ca-

su tradens aīalia n̄b̄il aliud poterit petere nisi p̄ctū:
um: nisi emptor aīalium fructus receperit ex aīalibz
emptis. ⁊ moā cōmiserit in soluēdo p̄cium. qz tñ
venditor possit petere dictos fructus tāq̄ interes-
se. l. curabit. l. de ac. emp. qd̄ etiā obtinet de iure
canonico. ⁊ de foro p̄s̄cie: vt notat glo. in. c. conque-
stus. extra eo.

Quinto quero quid si q̄s dat certa capita ouūz
estimata certo p̄cio. hoc pacto qz rusticus non acci-
piat aliquā vtilitatē donec qui dederit recipiat p̄-
us totā louē: Rū. fm̄ Sūl. ⁊ s. Ber. Iniquū est
valde pactū. sicut etiā si q̄s paciscat qz aīq̄ rusticus
aliquid accipiat restaurabit de fetibus oīa mortua
h̄mōi cū pacto est q̄i tradere oues imortales. Et
Donal. dat singularē theoricā. q̄ valde vtilis ē ad
totā istā materiā societarū. di. qz generalr vtz est qz
vbi p̄babilr dubitat vtz vnus vel istius sit deteri-
or p̄ditio in forma pacti adhibiti in societate. nō ē
petri. Vbi autē ad arbitriū boni viri grauat alteri-
us p̄ditio: p̄ctū est ex pte granātis si sciēt̄ hoc fa-
ciat. ⁊ teneat̄ ad restitutionē. Nō autē p̄dari doctri-
na generalis. sup̄ h̄mōi p̄ctibz: seu traditiōibz aīa-
lium p̄pter varietates traditiōum ⁊ delos qui a
quibusdā sup̄ talibz excogitant̄.

Sexto: quid si q̄s tradat oues monasterio sub
hoc pacto qz de q̄libet oue recipiat annuatiz sol. ij.
cum fructus earuz valeat longe plus. Sed addit
qz etiam si oues moriantur ipse vult tñ fructum.
et si valde multiplicent oēs sint monasterij: Rū.
fm̄ Mo. qz licitū est: nec p̄t ecclesia restōz petere. ex
q̄ in traditōe lesa nō fuit q̄uis mortalitas sequat̄.
Et hoc nisi oues infecte essent. ⁊ ad mortem pate-
ret hoc ignorauit monasteriuz. ff. de mino. l. vtz. s. si
locupletari. Consulo tñ tradenti qz in tali casu senti-
at p̄tem dāni. nec cū iactura monasterij velit locu-
pletari. ⁊ caueat sibi tradens qz nisi puentus cōsen-
tiat. nō teneat̄ ad restitutionē de oībz abbat̄ vel cela-
rario. vel h̄mōi cū p̄dicto pacto datis: vel cum h̄lī
fm̄ eundē Mo. vide de hoc s. Depositiū.

Septimo quero quid de his q̄ emunt oues vel
boues a paupibz. q̄s forte non h̄nt: Rū. Donal.
qz vbi quis emit a paupē v̄l etiā a diuite h̄mōi aīa-
lia: q̄ scit vel credit ip̄m nō h̄ie: ⁊ q̄i iam tradidit
ea: locat eadē p̄ certa annua pensione: v̄lura est: v̄l
ad minus p̄sumendū est in fraudem v̄luraz fieri.
Idē dicendū de illis q̄ scienter emunt fructus ter-
raz ab illis qui nō h̄nt eas. Si autē sine fraude ⁊ bo-
na fide fiat h̄mōi emptio. nō est dicendū emptorēz
peccare q̄diu durat bona fides. Hoc verū fm̄ s.
Ber. si capitale stat ad piculū eius. qz tunc vera
locatio est.

Octauo: pone. P. tradit in socidaz. J. x. oues. et
ipse. J. ponit alias. x. ac iterum pe. addit alias. x. p̄-
opas ⁊ expēsas quas facit ipse. J. in alendis peco-
ribus. demum in fine anni eas equaliter diuidunt
talis cōtractus licitus est.

Nono. Pone qz. P. dat. J. in socidaz. L. oues
paciscēs secū sibi satisfacere de labore ⁊ expēsis q̄s
faciet. p̄ dictis oībz custodiēdis: hoc addito. qz di-
ctus. J. de p̄dictis oībz stet ad terciā p̄tem luci ⁊
dāni. talis quidē p̄ctus licitū est: qz. P. ianfacit. J.

de labore
eada. nec
lucē obli-
dictaz. J.
scens fecit
in p̄cipio
est. dnm
sibi.
Dicitur
ad duas
⁊ eaz: sicut
suis expē-
ipse. P. h̄
ip̄las calid-
tabit ip̄i
aut ip̄az:
Jo. vel cui
damnū ip̄i
si fortuito
dūmodo ip̄i
fidem talis:
p̄ctio v̄lura
Dudicō.
di oues in loca-
ne est qz in fin-
eaz. intermō
sticus ad aliq̄
tali casu p̄tin-
tura. ⁊ in hoc
me. id̄ restitū-
Nam in Soc-
ditur. et h̄mōi
duobz. s. dan-
ditam. ff. de
cundo p̄t p̄-
picunt casu fo-
in p̄ctio. J. dan-
oues et h̄mōi
futura. ⁊ Nam
qz forte mei q̄s
est cō. Et hoc
tuto. aut de cali-
culpa. v̄l si cali-
ipse ad emendū
diuidendē loco-
tradite fuerit. s.
damnū intēn-
nisi ad dimidia
canit. Et ex h̄is
intēnuat ex nati-
p̄net ad tradē-
tū ad recipiēte
daratōe totū ma-
tate. tunc aliq̄i si
aliqui mutua ve-
tur inestimata. ali-
citra. ⁊ aliq̄i si
⁊ v̄l factū est ali-
⁊ q̄ pactū sit sua
nō v̄lde qd̄ arbit-
p̄ctio quāntat

de labore suo. ex quo patet q. J. nihil ponit in socida. nec opas. nec aliqd aliud: s. ppter fructu seu lucz obligat se ad soluendū terciāz ptem ouium p dictaz. Idez dōm. si. P. tradit ipsi. J. c. oues paci- scens secum q. p. dicit. J. de ouibz hēat medietatē in pncipio. in medio 7 in fine. 7 talis pētus licitus est. dnmmodo. P. fortuitum periculum retineat sibi.

¶ Decimo. Pone q. P. tradidit. xx. oues. J. vsqz ad duos annos: tali p. dicit q. dicit. J. teneat eas 7 earz fetus 7 fructu cum diligentia pascere 7 fuare suis expensis. fetus vō 7 fructuum earz medietatē ipse. P. fidelit. p. signare 7 dare atz in fine termini ipsas easdem vsqz alias vō diuino iudicio. vsqz casu fortuito hoc euenerit ad ipm petz hēat p. nēre dnmmodo ipse Jō. p. dicit. P. de hōmōi faciat plenā fidem. talis pētus vō licitus. qz sans vō eqz 7 bona p. dicit vtriusqz.

¶ Undecimo. Pone fm Bal. in. l. j. l. p. socio. De di oues in socidam ad qn quēnium 7 de p. suctudi ne est q. in fine qn quēnij diuidant oues 7 fructu earz. interm oues naturalit. p. iurunt. Nam qd rusticus ad aliqd obligat est mihi. Dicendum q. in tali casu p. nēre p. triplex damnū. P. uno ex natura. 7 in hoc casu: qz fuissent p. ture etiam penes me. id restituerē nō tenet etiam si fuissent estimatē Nam in p. tibus nō ordinatis ad dnm trāsferendum. estimatio emptōz nō facit. vt. ff. p. socio. l. cū duobz. §. damna. ff. locati. l. iij. 7 hoc p. regulā traditam. ff. de hōe. emp. l. cū manusata. §. nemo. Se cundo pōt p. nēre tale damnū ex fortuna. vñ si p. iurunt casu fortuito: cui resisti nō potuit. ter. dicit in p. dicit. §. damna. q. periculum est cōe. p. inde si oues estimatē erant. xx. lib. rusticus tenet mihi restituerē. x. Nam si nil restitueret: totū damnū vti qz foret meū qd est p. d. §. damna. q. dicit q. damnū est cōe. Et ex hoc patz q. aliē iudicam de casu fortuito. alr de casu naturali. Tercio p. nēre pōt ex culpa. vñ si culpa rustici damnū illud supueniret: ipse ad emendā tenet totū. s. q. n. titatis. qz an t. p. us diuidende societaz. oēs oues erāt mee: lz estimatē tradite fuerit. Si vō postqz oues eq. l. p. n. dēbāt damnū inuenit rustici culpa. tūc non tenet mihi nisi ad dimidiam p. c. p. tē. qz in plus nō me dānifi cauit. Et ex his p. t. fm Bal. q. si p. dicitū damnū inuenit ex natura: p. nēre ad tradētē. si ex fortuna p. nēre ad tradētē 7 recipientē. si ex culpa: p. nēre tū ad recipientē. hec san. Ber. Notandū tū. p. de claratōe totū materie. q. q. aialia tradunt in societate. tūc aliq. sunt aialia grossa. vt boues 7 silla. aliq. minuta vt oues 7 hōmōi. Si grossa. aliq. dā tur inestimata. aliq. estimata. Si iestimata. aliq. cū terra. 7 aliq. sine terra. Si inestimata 7 sine terra. aut factū est aliq. pactū: aut non. P. uno casu vō q. pactū sit suandū. L. de pac. l. si pascenda. dū mō sit tale qd arbitrio boni viri eq. l. tatem p. nēre p. l. d. erata quātitate capitalis ex pte dantis. 7 estia-

tionē opaz ex pte recipientis. Nam in p. t. societatis. sp. arbitrium boni viri vsari d. vt q. plus societati p. tulerit. vel pecunie. vel ope. vel cuiuscūqz alteri? rei. ille plus de lucro recipiat. ff. p. fo. l. si nō fuerint. 7 in. l. in. p. p. s. p. s. t. a.

¶ Ideo inferunt qdam qōnes circa aialia grossa 7 est. xij. in ordine. P. tradidit Jō. bouem 7 vitulū nutriendos vsqz ad annum. hac. l. p. uentōe q. in fine anni vendant 7. P. ante oia cēbat suum capita le. deinde diuidat lucz. Dico q. in hoc casu duo sē necia ad hoc vt sit licit. P. uno. q. P. retineat in se periculum fortuitū capitalis. Sedm q. si aialia min? venderēt q. fuerit empta nō tū ex hoc. J. teneat ipsi. P. ad supplendū p. capitali deficientē. qz tūc esset capitale saluum qd nō licet.

¶ Tercio decimo. Pone. q. P. locat Jō. duos boues. volens q. libet mense duas minas frumenti 7 retinet sibi periculū dictoz bouum. Rñ. q. talis locatio est licita: dū mō tū sit lucz qd r. fideat vtilita. ti que pōt hū de bobz: aliter illicita est. Nam si nulla vtilitas de bobz adueniret. nil dare deberet. aliter meteret vbi non seminavit. quod vtiqz iniustū esset.

¶ Quartodecimo. Pone q. P. locat. J. duos boues estimatos cū hac p. dicitōe. l. q. dicitis Jō. laborer sibi cum dictis bobz in anno. xij. bubulcas ter. re. 7 in fine anni boues vendi debeant. atz. P. totum suū capitale p. mo rehabere debeat. 7 Jō. hie debeat medietatem lucri dictoz bouū. Quid iur. Dicendum q. talis p. t. licitus est: si ipse. P. ob- fuat duo. P. uno. q. retineat sibi periculum dicto rum bouum. Sedo. q. p. mittat ipsi Jō. se satisfacere de labore quem sustinebit in laborando terras suas. Et hoc ad arbitriū boni viri. que satisfactio cōputat in hoc q. dat sibi medietatem bouum. s. si nullum lucz fieret de bobz. tūc. P. recempen- sare tenet p. expensis factis a Jō. de ipsa bouum forte. vno p. dicitōe duoz deficientē: contractus illicitus est.

¶ Quintodecimo. An licitum sit locare boues ad laborandum ad quartam partem lucri 7 damni. Respond. q. sic: dummodo locans boues laboranti p. mittat competenter se satisfactorium p. labore quem sustinet. siue fiat satisfactio de expensis factis ex pte dantis. siue de sorte bouum si ibi non fuerit lucrum. als p. t. licitus est.

¶ Sedodecimo. Pone. P. tradit Jōb. duos boues estimatos. xx. floz. vt cum eis laboret vsqz ad annum. tali vici pacto q. ipse Jō. teneat fideliter eos nutrire expensis suis. atz in fine anni p. dicitos boues. vel estimatōem p. dicitam cum quarta pte lucri: si inde lucratus fuerit. vel tantū minus ipsa estimatōe: quantum portat quarta pars damni si inde supuenit damnū. teneat ipsi. P. d. i. r. z. p. signare. nun qd talis p. t. licitus erit. Dicendū q. talis p. t. licitus est. Erat aut licitus si ad deret in pacto q. si damnū aliqd sine culpa ipsius Jō. aut nunciū eius interueniret. q. ad ipm. P. in- tegre p. nēre: nihilomin? tale damnū. P. a p. dicitō Jō. nō teneret acceptare. nisi Jō. iudice fa- ceret de hoc plenā fidē. Aduertendū est et q. p. d. i. r. z. p. signare.

Usura. iij.

ita dicitur intelligi secundum debitum equitatis. Nam quod de
ductis estimatoibus operum et laborum ipsorum debitorum. et
expensis factis de bonis eiusdem in bobus et in operibus
eorum facta diligenter examinatio superesse reperit. ad estu-
mationem ac dividendum est.

Decimo septimo. pone quod. P. tradit. J. unam
vacca. v. lib. estimata. cum tali. s. pacto quod ipse. J. re-
neat eam et omnem eius fructum et fetum cum diligentia sua
re. et custodire sumptibus suis. fructumque eius et fetum non
alienare sine licentia ipsius. P. atque de fetibus eius et fructibus
eius pro bobus tantum ipsi. P. dare et consignare. donec sit de
dicto pretio integre satisfactus. Deinde sibi assignare
dimidium in futurum de fructibus et fetibus talis vacce. si
tamen vacca vel eius fructus et fetus culpa ipsius. J. o. aut non
eius eiusque modo perierint. ipse. J. restituere teneat in re-
gre. Si autem diuino iudicio. aut fortuito casu superue-
nerit antedicta pertineat damnum ad ipsum. P. Quid
iuris. Dicitur secundum opinionem. verior est quod dictus talis est illicitus
natus evidenter appetit potior est perditio locatoris quam
productoris. quod potest evenire quod postquam. P. sua sol-
tem recepit. vacca cum omni fructu et fetu peribit et sic
de omnibus expensis et laboribus habitis circa vacca
ipse J. o. nihil habebit. quod iniustum esse videtur.

Decimo octavo. pone. P. locat. J. duos boues
estimatos. xx. flo. cum pacto quod ubi pluetum est dare
pro duobus bobus. xij. stana frumenti. det sibi ipse J. o.
viii. ita tamen quod stet ad periculum tercie partis bouum. nun-
quid dictus est licitus. Dicitur quod sic. Si tamen ipse satisfacit
J. o. de labore suo. et tunc licitum est quod J. o. obliget
se ad periculum tercie partis bouum. Aliter non li-
ceret.

Decimo nono. pone quod. P. locat. J. duos boues
paciferos secum quod det sibi sextarium frumenti quibus
mensure nec de periculo mentio fit. Quid iuris. dicitur
quod si. P. vult capitale firmum. tunc usura est. si in-
terdit fortuitum periculum in se suscipere. tunc casus
licitus est. sicut etiam eodem modo licitum est agere in-
vectura eorum. tunc in super si morerent boues pro J. o. in-
turiam. eos satisfacere teneret.

Digesimo. pone quod. P. emit duas vaccas et eas
tradit. J. sub hoc pacto quod eas pascat. et cum eisdem
terram colat. ita tamen quod ipse. P. de primis fructibus il-
las recipiat medietatem pro eis. quo recepto me-
dietas ipsas fiat agricolae et medietas alia sit ipsius
P. et equaliter dividant fructus. hoc addito quod a-
gricola annuatim det unum sextarium frumenti
ipsi emptori. s. P. pro eo quod terram colit cum ipsis
vacca. et si moriantur vacce equaliter communicent
damnum. nunquid licet. Dicendum quod contractus
licitus est. si magis est dictus locationis quam societa-
tis. quia locat unam vacca. que est sua. pro uno sex-
tario frumenti annuatim et pro pastu vacce et fetus
est ipse fetus. si de alia nihil recipit. quod non sua. sed
agricolae est.

Quanto autem tempore durent huiusmodi societates
ubi aliter pactum non sit inter contrahentes. Ang.
dicit se reperisse quendam iura extraneam inter esse
ordinaria. c. feudo. quorum unius rubrica dicit con-
tractus societatis iumentorum. et sic sequitur ad litteram
in nigro. Si quis dederit iumentum iure societatis
ille qui accipit debet tenere pro. v. annos si nihil dictum

est de tempore. et omnes poledri dicit esse communes. et
illud quod quiescit tempore triturationis. et in capi-
te. v. annorum separat societas. et ille qui dedit debet hie iu-
mentum ante partem. si ille qui accepit dedit terci-
am. s. partem pro eis in emendo iumentum secundum glo. tunc
iumentum et omnia pertinentia sunt pro medio. et si
amiserit iumentum culpa sua. quod non custodierit.
emendare tunc debet. Et sequitur alia rubrica. Consue-
tudo societatis vacca. Si quis dederit vaccam ali-
cui ut hiet eam iure societatis. et non dixerat de te-
poris. debet eam tenere pro. v. annos. et omnes vituli de-
bent parti pro medio. et ille qui dedit vaccam debet hie
eam pro capite salvo si nihil dictum est. et ille qui suscep-
sit non dedit de suo in pretio vacce. alioquin si par-
tem pro eis dedit. dicit glo. tercia. pro ea que dicta sunt
in iumentis. Sequitur. Omnia dicit parti pro me-
dio. Et si is qui accepit amiserit vaccam culpa sua.
quia custodem non misit. vel non bene custodivit.
et propter hoc vacca amissa est. quia fures abstulerunt
vel lupus eam comedit. debet emendare socium suo
Cum vero dicta animalia inestimata dantur cum ter-
ra. id est quod quis dat animalia omnia. et terram. cum
indubio. ut ostensum est. totum periculum anima-
lium pertinet ad dominum. possit dominus qui ponit boues
et terram pacisci ut maiorem partem fructuum terre
recipiat. cum rusticus tamen operas ponit. nisi opera ru-
stica et eius industria magis estimet. quam fructus qui
venire possent simul ex bobus et terra. quia tunc non
solum fructus terre eorum partibus pertinent essent. si etiam
am de ipsis rusticus plus haberet. d. l. si non fue-
rint. secundum eundem. Si autem dicta animalia estimata
tradunt. tunc periculum casus fortuiti inter soci-
os est commune. l. cum duobus. s. damna. ff. pro socio.
et tenet Bal. in d. l. si pacifica. Aliqui tamen distingue-
re vident. quia aut est damnum fortune. et peccat
quod dictum est. Aut damnum nature. quia tunc non
est natura. et hoc pertinet solum ad tradentem anima-
lia. si certe hoc iure probatur non videtur. nec est ratio diuer-
sitas. imo cum melioramenta etiam naturalia hoc
casu communent. ut. d. l. si non fuerint. conveniens est
ut similiter pericula dividantur. Nec mirum si hoc ca-
su sit talis communicatio. quod estimatio introducit em-
ptionem etiam in pretiis. in quibus de sui natura non
transfertur dominium. puta. in locatio. ff. loca. l. iij.
nisi sit aliud expresse conventum. ff. de pben. emp.
cum manusata. s. nemo. vel nisi ex consuetudine
aliud inducat. cum ut dictum est intelligitur actum
quod est consuetum. l. quod si nolit. s. quod assidua. ff. de
edil. edic. Dicta ergo estimatio introducit in du-
bio emptionem. et habet pro inde ac si ille qui dat di-
cta animalia mutuasset socio medietatem pretii. et
ipse possidisset aliam medietatem. et communiter
ab ipsis fuisset emptor. Et ideo non mirum si qui
bet pro rata de periculo tenet. quando sine culpa al-
terius sociorum. peccit. alio illius solius erit damnum.
cuius culpa pertingit. ut. in. d. s. damna. Circa fru-
ctus autem et tempus. quo societas durare debe-
at. eadem dicenda sunt quod dicta sunt in primo ca-
su quod inestimata tradunt. ut. s. semper equalitas ar-
bitrio boni viri servet. unde hoc casu postquam quibus
sociorum ponit tantum respectu pretii animalium. quod

estimata tradita sunt et socius rusticus plus ponit respectu opaz et custodie. non videtur quod fructus per medium diuidi debeat. Et ait dicitur. d. Aug. de hoc alio dubitare vidisse. si putat arbitrio boni viri conueniri. ut equalitas seruetur. quod si talis custodia et cura aialium qua ponit socius rusticus: fiat aut fieri possit per ipsas res aut puulos quod ope non sunt in magis estimatoe licet aliquid sint. tunc si aliquam utilitatem ex aialibus precepit plus rusticus socius quod alius ut fieri et lutaminis quod uenit cum opa pastoris compensari possit: iuste fructus equaliter diuiduntur. Si vero pastoris opa quam ponit rusticus: aut ponit facit sine alio sumptu. puta. paleari ueni et similia excederet commoditate lutaminis tunc ut equalitas seruetur. iuste rusticus ante preterit aliquid per pastoris opa recipere debeat quod equalitate ei quod plus ponit. d. l. si non uiderint. alio si tradens aialia uellet equaliter portionem uideret uelle preterit mutui facti socio de precio medietatis sortis. et licet usura committetur. cum quod quod accedit solum usura fit. xiiii. q. iij. plerique. Nec hoc casu possit quod per consuetudinem praesertim excusari in foro sciencie. cum iniquitate contineat. et socius danum et iacturam tunc fratritatis non conueniat: cui societas coparticipat. ff. de p. socio. Et si dicta aialia estimata traduntur cum terra uenit quod danum et lucrum sit commune. et fructus equaliter preterit diuidantur. cum unusquisque ponat preterit malum quod conuincat se per estimationem ut dictum est. et unus ponat terram et alius equalentes ponat operas finitum. Quo vero ad aialia minuta. quoniam super ipsas societates dicitur. Dicendum quod obseruandum est conuentiones et consuetudines arbitrio boni viri conuenientes finitum modum et formam circa aialia grossa sunt. positos per eadem iura. nisi quod circa aialia minuta ut societas posse breuiter tempore finire. puta spacio capto et agnorum conditio esse et medietas lane. et ille qui dedit capiam: aut pecudem aut preterit dicitur esse hie. et si ille qui accepit dedit tertiam: tunc omnia preteritanda se per medium. si si ille qui accepit amiserit culpa sua. quod ea non custodierit uel peccone non bene clauserit. dno tunc emendare dicitur. et ut dictum est bonos formaticos dare dicitur. non quod de vna munitura. quod si dedit tunc vna pecudem uel vna capiam. non dicitur mihi dare tale formaticum quibus preterit fieri de vna munitura tunc tres aut quatuor muniture insimul mitti debent ut boni formaticum inde fiat. quod si dedit alicui xx. aut xl. pecudes aut totidem capias. dicitur ne mittat vna munitura simul et facere formaticum de tota munitura. Certe non. si medie estimatois. ita quod non fraudetur qui dedit nec qui accepit. Si si agni uel capri nati non fuerint de vna aliquam capiam uel pecudem non dicitur dare nisi medietatem formaticum: quod daret si nati essent agni uel capri. Sequitur alia rubrica. Consuetudo societatis porcorum. Si quis dederit porcum alicui iure societatis et non fuerit dictum de tempore tunc is qui accepit dicitur tenere per tres annos et oves porcelli qui nati fue-

runt preteritendi se per medium in vnoquoque anno uel si placuerit dno et ei qui accepit tenere usque in capite trium annorum debent omnia preterit per medium. etiam porcellos natos de porcellis. et cum porca facit porcellos. dicitur dno facere adiutorium ei qui accepit et non dicitur qui accepit dare tertiam aut in contrarium. Et si amiserit culpa sua quod porcellos non bene clauserit uel custodit cum porcis non bene miserit. dicitur dno emendare uel casum amissionis dno dicitur. Preterit aliquam aialia feminam generat tradunt ad opendum ab aialibus masculis alteri qui casus si appareat uenitio seu consuetudo quod non discrepet a iudicio boni viri. seruanda est. ut sepius ostensum est. quod si hec non appareat. super hoc est vna de preteritis exuagantibus finitum. d. Aug. cum rubrica est talis. Consuetudo societatis iumentorum. Si quis dederit iumenta cooperanda equo alicui. oves poledri debent esse coes nati in illo anno de iumentis illis preteritendi: cum finitum consuetudinem. et ille cuius sunt iumenta dicitur preterit poledros admittit illi electionem cuius est equus. ut uelit accipere poledrum an accipere preterit preterit. Preterit aliquam tradunt aialia nec apparet quomodo preteritum defunctis in principibus et tunc seruanda esset consuetudo. cum illud quod est consuetum in preteritis uideatur actum. ff. de edil. edic. l. quod si nolit. S. quod assidua. et de aq. plu. ar. l. si plus. S. recte placuit. Si autem de consuetudine non appareat. tunc finitum. d. Aug. in dubio preteritumeret dicitur innoiat. per quod daret actio preteritis uerbis. Et in hoc eadem essent seruanda quod sunt dicta se de societatis ac si esset preterita societas. Ego puto quod ex quo non apparet quod actum sit. et remanet indeterminatum: totum debet reduci ad arbitrium boni viri. et de of. del. de causis. et ff. de p. socio. l. si non fuerit. Cui arbitrio uenit quod quoniam de se libi debetur ff. de iu. et iur. l. iusticia. S. iur. precepta. Et preterita quod tradens aialia ista recipiat cum omnibus fructibus et accessionibus: illis exceptis quod sine culpa recipientis deperditata sit. cum dicta aialia fuerint tradenda nec appareat quod dno in alium transfulerit. ar. l. fructus. ff. de rei ven. S. receptum aialium fiat congrua recompensatio in exigentia sumptuum et laboris sui. et hoc actio mandati. ex quo per mandatum siue impositione dno aialia gubernanda suscipit. ff. man. l. i. uel saltem actio facti siue preteritis uerbis. ff. de preterit. v. l. iij.

USURA. iij. scilicet de restitoe usurarum. Qualiter usurari appellatur restitue. Rubrica. fm. Ray. si est publicus appellatur per diuersas penas iuris: quod habet se. Restitoe. et preterit ois usurarius potest cogi ad restitue per excoicationem. et eo. quoniam. Preterit scio modo appellatur. quod si usurari preterit ab aliquo usuras repellit per exceptioem donec et ipse restituerit usuras. uel fecerit posse suum. et eo. quod frustra. et eisdem modis compellunt heredes. et eo. ma. et c. Michael. Quid si quis repetat usuras et excipiat per eum quod ipse non restituit usuras quod extorsit. et ille restitue se esse paratum restitue si sit qui petat: quomodo preterit iudex ecclesiasticus. Rubrica. fm. Hof. faciet preteritari quod quibus soluit tali usuras ueniat et offidat et satisfacet ei. et si non ueniat aliquis preterit pro: petito. si ueniant et preterit fiet eis restitoe. Nec sufficit in hoc casu dari pignora uel cautiones. et de re indi. cum aliquibus. Et intellige nisi magna causa forsan infueniat. ut

Usura. iij.

dicat Hosti. et Inno. in. c. q. frustra. et eo. q. si is a quo accepit usuram non sit superstes nec eius heres: mandabit iudex pauperibus erogari. et eo. cum tu. Et postquam hoc factum fuerit petitio procedet. aliter non. Et idem dicendum si uiuat. si nescit ubi sit. vel si scit et ad eum mitti non potest. tunc sicut debet pauperibus nisi speret de ipsi aduentu. tunc enim pecunia consignabitur et deponetur. et procedet postea petitio. et hoc intelligenda sunt secundum Ido. de usurario notorio.

¶ Quid si debitor iuravit soluere usuram. Rñ. fm Ray. potest denunciare ecclesie monitione premissa. ut appellat illum ad relaxandum iuramentum. vel si uult soluere ut satisfaciatur deo de iuramento et postea poterit repetere. et de iureiur. ex administratois. et c. debito res q. si iurauit non repetere dico q. non repetet directe. propter iuramentum. si indirecte bene repetet. s. denuncians ecclesie crimine illi. ut sic ad satisfaciendum appellat eum. Si uero iurauit q. non denunciaret. non tenet iuramentum eius sit illicitum. utpote propter primi salutem. ubi hoc non obstante poterit denunciare. et eo. c. tuas. et de iureiur. quoadmodum. Idem Ido. addens q. si etiam iurauit debitor non repetere nec recipere usuram. nihilominus debet cogi ad restitutionem. et erit pecunia pauperibus eroganda.

¶ Quero de. q. notabili. utrum bona usurarioz sint tacite obligata pro usuris restituendis. Rñ. glo. in. c. tua. et eo. ut uelle q. sic. h. Jo. an. in. c. ij. et eo. li. vj. et Ido. in. d. c. tua. dicunt hoc nullo iure probari. Idem sed. Nec in alio facit textum. cum tu. et eo. sup. q. se fundant tenentes alia opus. Nam ibi non dicitur q. agatur hypothecaria seu reali actio super illis possessionibus. si tamen dicitur q. possessiones debent uendi. Et ideo dicitur Panor. in. d. c. cum tu. q. ubi bona usurarioz puenierunt ad aliquem ex titulo oneroso: non possunt uendicari per debentem recipere usuram. Sed si possessiones empte ex pecunia fenebra puenierunt ad tertium ex causa lucratua: tunc pro officio iudicis poterunt uendi. non autem eo respectu q. possessiones sint obligate. h. ex quodam equitate. q. ex quibus res mea vel mihi debita puenit ad te ex causa lucratua: tu teneris restituere. l. si et me et tunc ff. si cer. pe. et sic potest saluari glo. in. d. c. cum tu. in quibus distinguit inter causam lucratuam et onerosam. Et Panor. in. d. c. tua. dicit q. eodem opus antiquorum fuit q. bona usurarioz sint tacite obligata. h. moderniores contra tenuerunt oppositum. Et ideo Ido. in. d. c. tua. concludit nonobstante q. ille ad quem bona usurarioz puenierunt titulo singulari. siue ex causa lucratua siue onerosa. non potest molestari super illis bonis etiam pro usuris restituendis. aliter multi illaquearent. h. in bonis emptis ex pecunia usuraria potest procedi illa distinctio. an ex causa lucratua vel ne. Et hec opus. ut refert. d. an. fuit aliter in facto seruata. nec curandum de eodem opus antiquorum. ex quo iure non probatur. Et dicit Panor. hoc dictum esse notandum q. licite iudicat pro eodem opus. doc. et etiam glosarum quando illa opus communiter non probatur iure. Et hodie potest dici q. ista sit communis opinio.

¶ Et pro predicta soluit alia. q. Quid si hereditas non sufficit ad omnes usuras. An debeat satisfieri pro heredes primo ueniens. An fiet satisfactio pro rata uniusquodque tangente. Glo. in. d. c. ij. recitat opinionem

Sui. qui tenuit q. fiet pro rata. Ipsa tamen sentit q. huius debet temporis consideratio. ut sic q. plus soluit usuras: recipiat quod suum est integraliter. et sic de singulis successuue secundum regulam. Qui potest tunc. h. Lau. de ridol. dicit q. tota vis huius. q. pendet: an bona usurarioz sint tacite obligata vel ne. Nam tenendo q. sint tacite obligata ut uoluit dicta glo. dicit huius temporis consideratio ut sic q. potest plus satisfieri. Si autem tenet q. bona non sunt tacite obligata. tunc fiet satisfactio pro rata. Idem dicit in similibus.

¶ Et ex predictis inferunt quedam conclusiones. Prima q. heredes usurarii tenentur ad restituendum usuram non insolidum. h. fm hereditarias portiones. ut si unus huius duas partes hereditatis: tenet ad duas partes usurarum. et si tres. tenet ad tertiam partem. Et hoc non est speciale in heredibus usurarii. h. idem est regulariter de quibuslibet heredibus. q. actioes competentes de functione diuise sunt in heredes pro portionibus hereditariis. l. j. et ij. de ac. here. Secunda conclusio secundum glo. in. d. c. tua. q. altero heredi effectu non soluendo. alter potest conueniri in totum. h. Panor. dicit q. ista conclusio est falsa. q. fundata super opus. danata. Si enim bona usurarii non sunt obligata ut dictum est. ergo aliter heres non tenet insolidum. altero effectu non soluendo. Hoc tamen contra illam conclusionem tenet. Et dicit. d. An. q. ista conclusio potest praticari fauore aie. ut sic libere facti aia defuncti ex integra satisfactioe. tamen de rigore iuris non uel conclusio uera. Et Jo. cal. dicit q. si diuisio fuisset facta inter heredes: tunc alter non conueniret in solidum. puta q. creditores receperunt portionem unius ex iudicibus vel conueniunt eum super parte sua tamen. quod est notandum. Et tenendo opus. glo. et secundam conclusionem est positam: posset inferri contra conclusioem. q. etiam si alter heredi esset soluendo: posset unum conueniri insolidum in quantum sufficeret bona ad eum deuoluta si ageretur hypothecaria. Et ut dictum est opinio glo. esset practica ad tamen non esset absolutio deneganda si heres nollit satisfaccere nisi pro parte sua.

¶ Nam quod autem si bona defuncti non sufficiunt ad usuram restituendas heres teneatur de suo. Rñ. dicit Panor. in. d. c. tua. de mente Ido. q. huius heres in foro pretentioso teneatur si non fecit inuentarium in foro aie non tenet ultra vires hereditarias. Et Panor. facit regulam generalem q. nullo casu in foro aie tenet heres ultra vires hereditarias. q. talis lex est fundata super presumptioe. h. in foro aie de omnibus creditis contentis. Item q. in foro aie non huius locum solutio pene. ut dicit glo. singulari. xij. q. ij. fraternitas. Nec ob. dictum doc. q. lex condita ab huius parte non prius manifesta iniquitate dicitur suari etiam in foro aie. q. dicitur intelligi quoniam non cessat non legi in foro aie: seu quoniam est eadem ratio in utroque foro. Aliter secus.

¶ An autem heres teneatur ex delicto defuncti. et an heres in aliquo casu teneatur insolidum. uide supra Hereditas.

¶ Quid de illo qui sponte se obligauit ad restituendum usuram credens bona usurarii ad hoc sufficere non sufficiant. Rñ. dicit. S. Ber. q. tenet ad omnia: si se indistincte obligauit. q. forte aliter obligasset se pro toto nisi ipse fuisset. et sic. q. dedit danum creditoribus quod non incurrisset sine suo facto ideo tenet etiam in alia

tenet autem si
in quantum de
sufficit q. b
Lau. an. de
sufficiat
si se pncipal
habita reat
pnter erat d
facultates p
usurarioz
tuo ad oia
no m fideu
erat solutio
cipalis. Et
int si de m
tutione v
enadate can
te seu se obli
ut pmo cal
nec vltra vi
patis. ut d. c.
patis obligat
in opus vel l
no potest ad
tuo q. redue
eodantiam.
¶ In in v
sic et eis vo
minu. Nam v
q. potest ual
accipere. et b
ra. Idem tenet
Idem S. Ber.
h. conueniunt
contractus. u
L. q. al. vel si
pac. et h. trad
et sufficere ad
repetitio. l. si mul
hoc dicitur gunt
q. iste q. potest legi
tum infra certu
casu non transfi
in pignore. L. d
transfere dicitur
q. uenit ex co.
accipiens res b
aliena accipiat.
nenti q. in vfu
q. res non sunt q
usurari. et solu
ad eo rem accipi
ad predicta q. nota
vni ex illa. l. con
libi sic. Et post
ante sic. Rñ. est q.
ne quicquid credito
ni. dolet uolunt
biam soluit p del
reus creditor ta
et dicitur an. d. l.

fecerit aut si explicasset verbis nolle se obligari: nisi in quantum de bonis usurarij ad eum deuenierint. nec sufficit quod hoc tunc a iudice intelligat nisi exprimat verbis Lau. aut de ridol. dicit fm Lap. et quosdam alios: fideiussorē ultra vires hereditarias non teneri etiam si se principalē constituisset. Idē Pau. de elec. Et hoc habita rōne a tpe cautōis p̄stite. q̄ si tpe cautōis p̄stite erat debitor: p̄ncipalis soluēdo. dato quod eius facultates postea sint: et hauste alit̄ q̄ p̄ restōnem usurarij: nihilominus remanebit fideiussor obligatus ad oia. Licet enī exceptio inopie p̄sit p̄ncipali nō t̄m fideiussori. q̄ si tpe cautōis p̄ncipalis non erat soluēdo: fideiussor nō obligat̄ ultra vires p̄ncipalis. Tū idem Lau. fm dictū Pau. distinguit inf̄ fideiubentē p̄ cauente seu se obligate ad restitutionē vsuray fm formā. c. q̄q̄. de vsur. li. vj. vt euadat canonicas penas. et fideiubentē p̄ cauente seu se obligante ad restōnē vsuray et alia causa vt p̄mo casu nō teneat fideiussor ultra vires. quia nec ultra vires restituere vel cauere tenebat p̄ncipalis. vt. d. c. q̄q̄. In secōdo vō casu secus. q̄ p̄ncipalis obligatus ē insolidū. licet habeat exceptiōnē inopie vel similit̄. q̄ quidē exceptio vtpote. p̄sonal nō potest ad fideiussorē. Et hoc ē optima distinctio. q̄ reducit opiniones q̄ vident̄ cōtrarie ad cōcordantiam.

¶ Quid in usura transferat dñum. Rñ. fm Vl. sicū et ois voluntaria datio faciat transferre dominium. Nā vsure dant voluntate cōditionata. s. q̄ potius vult aliquid vsura dante q̄ mutui nō accipere. et hanc p̄tē tenet glo. xiiij. q. iij. si q̄s vsura. Idē tenet glo. in. c. michael. et eo. Idē Inno. Idē S. Ber. Et p̄ hac opi. facit. quia q̄n traditio h̄z cōsentium dñi tradentis transferat dñum. vt. l. cōtractus. iuncta glo. L. de fi. instru. et in. l. multū. L. si q̄s al. vel sibi. et notat in. l. traditionibz. L. de pac. Et h̄z tradat voluntate coacta: pura voluntas est sufficiens ad trāslationē dominij. Licet cōperat repetitio. l. si mulier. ff. qd̄ me. cā. Aliq̄ tamē circa hoc distinguunt. q̄ aut res habite ex vsuris sunt q̄site p̄ pactū legis cōmissiōe. i. q̄ nisi soluat debitum infra certū tps. pignus pdat: aut nō. P̄mo casu nō transferat dñum. q̄ hoc pactū reprobatur in pignore. L. de pac. pig. l. si. Et ideo ex eo nō pōt transferri dñum. q̄ q̄n aliqd̄ p̄hibet et omne illud qd̄ venit ex eo. vel ob id. l. nō dubiū. L. de legi. vii accipiens res h̄mōi semp ad restōnē tenet. cū rem alienā accipiat. Et hoc casu pōt p̄cedere opinio tenentū q̄ in vsura nō trāsferat dñum. Secōdo casu q̄n res nō sunt quesite p̄ pactū legis cōmissiōe. si vsurari est soluēdo: nullatenus ad restōnē tenet. q̄ ab eo rem accepit etiam titulo lucratiuo. Vide tū ad p̄dicta q̄ notat Bar. in. l. si fundi. L. de pig. ac. vbi ex illa. l. cōcludit q̄ pactū legis cōmissiōe vel sibi sile. Et postfacto in pignore nō reprobatur. s̄ ante sic. Rñ est q̄ tpe q̄ p̄bit debitū: debitor faceret quicquid creditor vellet in mundo vt h̄et pecuniā. ideo lex voluit vt nō valēt tale pactū vt pignus h̄et in solutū p̄ debito. Sed q̄n ex postfacto debitor: facit creditor tale pactū. tūc cessat rō. ideo valet Et idē Bar. in. d. l. si. dicit q̄ aut apponit pactū

q̄ debito nō soluto ad tps pignus sit tūc p̄ debito. et istud ē pactū legis cōmissiōe. qd̄ reprobatur in. d. l. si. Aut apponit q̄ pignus sit tibi emptū iusto p̄cio. et istud nō est pactū legis cōmissiōe. et in eo cessat ois captatio et deceptio. et valet. vt. l. si fundus. S. si. ff. de pig. Quidā t̄m cauti feneratorēs bonū. et consilio ipsorū antiquorū doctoz et aduocatoz faciebant fieri instrumenta isto modo. Si pecuniā ad tempus nō solues. sit fundus mihi emptus iusto p̄cio. declarando arbitrio talis et talis. quos ex nunc eligimus in arbitratōres et bonos viros. Et tene menti. q̄ est pulerū p̄siliū. Et p̄cludit Bar. q̄ pactū legis cōmissiōe non valet ab initio. Secus ex postfacto. Et dicit. p̄ter hoc se reprobasse qd̄dā consiliū. hec Bar.

¶ Et per p̄dicta potest solui questio quotidiana. An liceat emere huiusmodi pignora a p̄dictis vsurarijs. Et tenendo p̄mā opinionē. q̄ trāsferatur dominus. tunc liceret. Tenendo vō aliam opinionem tunc nō liceret. Et Archi. flo. dicit q̄ quia ista materia non est vsq̄quaq̄ clara: nemini consulendum est vt faciat. postfactum vō non est condemnandus. Et hoc nisi pignora essent res furue vel rapte vel sacre. que pignoriari non possunt.

Usura. v. scilicet in cōtractu pignoris.

¶ P̄mo querit̄. vtrū tenens aliqua rem pignoratam teneat eam restituere cum fructibus si soluit capitale p̄ quo res fuit pignoratata. Rñ. fm Ri. in. iij. di. xv. q̄ sic. Si aut̄ de fructibus forte recepit: tenet pignus restituē sine solutōe aliarū recepto hoc qd̄ sibi debet p̄ laboribz et expensis. Lon. Donal.

¶ Secōdo q̄ro. Pone q̄ q̄s pignorat equum p̄ mutuo et soluit cibaria eius: ille cui pignorat est vni equo et equitat ad negocia sua vel dat ad vecturā an sit vsura. Rñ dicit Donal. q̄ sic. Idē de veste et similibz quibz vitur ad vtilitatē suam et alterius damnum.

¶ Tercio q̄ro. qd̄ si quis h̄z equū ociosum quē locare nō velit. et pignorat eū alicui a quo mutui accepit: ac ea p̄ditōne vt pascat equū et eq̄tet. tū sine grauamine et piculo eq̄. an sit vsura. Rñ dicit Donal. q̄ nō. s̄ aliqd̄ accipiat ultra fortē. q̄ non ḡuat p̄mū. imo iuuat eū pascēdo. Itē in h̄mōi casibz p̄siderandū est vtrū p̄ter mutui pares sint vtilitates h̄incinde. et si pares inueniant̄ circūscripto mutuo. nō est vsura. Idē de eo q̄ pignorat domū mutuantū q̄ inutilis est sibi. q̄ nō vult eā locare et mutans custodit domū a ruina ne destruat et nō valet argumētū. Itē h̄z vsium eq̄ p̄ter fortē. q̄ est vni rarius. d̄z enī addi. et p̄ vsura nō facit cōpensationē et hoc est fallum. q̄ pascit.

¶ Quarto quero. Vtrū recipiens domū in pignus p̄ qua mutuat. L. vsq̄ ad annum: licite possit pasci q̄ si ille non reddat sua. L. in termino p̄dicto: domū illa intelligat vendita p̄ dictis. c. Rñ dicit S. Ber. q̄ pensari debet valor domus et quantum excedit p̄cū. Debet etiā p̄putari si creditor recepit

Usura. vi.

vsu fructu de dicta domo: quē si accepit iudicari nō dz in aliq dānificat. imo fm aliq nō tñi domū restituē tenet. h etiā dictos fructus pceptos reddere vel in sortē cōputare. si tñ dānificaret de pecunia sua posset perē inesse. si vō creditor siue ille q mutuauit n recipit fructus de domo illa cū supfluitas valor domū cedat i penā debitorū sine ei q mutuū accepit. p supposito q bona fides in pctu intenerit. q videlicet creditor dū mutuaasset credebatur illū esse soluturū. q pfecto si hac intēōne mutuaasset credēdo. videlicet illū nō esse soluturū. vsurarius est. si aut credebatur illū eē soluturū tūc possz lucrifacē domū. Nā hec pena in pctu apponit. vt metu pene debitū certo die soluat. qd quidē licet. extra de arbi. dilecti. Con. l. do.

Usura. vi. In pctu pmutatōis. Primo qrit. Vtrū ars cāpsoia sit licita. Rū. fm Ale. de alexan. q hec ars necessaria est ad vtilitatē pegrinātū. r alioz q circumnt diuersas regiones r ad cōmutionē rerū: sine q nō est vita humana. Rex enī cōmunitio necessaria ē q comode fieri nō pōt sine numismate. Non enī in diuersa loca r remota portari pnt res comode ad pmutatōnē faciendā. Et ideo necessaria fuit numisma r ars cāpsoia ppter diuersitatez numismatū. hec aut cōmunitio artis cāpsoie nō bz rōnē mutuū. q nō spāt lucz. p dilatatōnē tps nec itēz cāpsoi reddēt res eadez spē vel numero. q dat monetā vni generis r recipit alteri. puta. dat turonēses r recipit bononiēses vel conuerso. nec potest dici emptio vel venditio proprie: quia emptio vel venditio consistit in rebus appreciabilibus. q rū pca mēsurant r determinant numisma re. hoc aut gen^{us} fit in cōmunitōe sola numismatū diuersoz genēz. r ideo nō ē emptio r veditio. h simpliciter pōt dici pmutatio. pmutatio enī dī vno mō generalit^{er} qū aliqd dat loco alteri r sic cōpēndit oēm cōmunitatōnē. Secō mō dī qū res determinata ad vtilitatē vite datur. p alia re determinata. Et hoc mō dī pmutatio magis determinate numismatū pmutatio. Et hoc mō ars cāpsoia dī pmutatō Con. p dictis. ff. de may. in. iij. dicens q sicut ars mercationū facta legitime ē vtilis r sicut mercatores sē valde vtilēs. q aliq habent i vna regione q nō in alia ita pecunie pmutatores seu cāpsores. q vna moneta currit i vna regione r nō i alia. vnde p suo labore aliqd pnt lucrari licite.

Secō qro. qre cāpsoi pōt recipere lucz pmutatōe vbiq. strinlēgus i anglia valz qtuor turonēses r nō plus. Pone q cāpsoi p cōmunitatōe strinlēgoz ad turonē. aliqd accipit vel conuerso. an liceat cū nō laboret plus q vsurarius. Rūdit idē Alex. q numisma bz duplicē cōmunitatōnē. Vnā ex nā rei siue pondēz mā. Aliā ex determinatōe legi positue ex q accidit q frequē aliqd numismatū gen^{us} in aliq loco nō tātū valet qntū valorē dedit illis lex positua. r ideo qū cāpsoi aliqd gen^{us} numismatū accipit nō fm determinatōnē r ipositōnē legis. h fm estimatōnē ponderis r materie. r aliud gen^{us} dat fm estimationē r ipositōnē legis r fit iā recōpensatio et equitas inf datū r acceptū. cōpando valorē numismatis dati. qd valet fm estimationē legi ad valorē numismatū accepti. qd valz tātū fm naturā rei ad pond^{us} suā ibi iusticia silis illi q est in emptioibz r veditōibz. q recōpensatio fit h p maiorē r apriorē vtilitatē dati apd accipiētē a cāpsoe q pcepti ab eo

Tercio qro. Pone qd dat marcā argēti. p alia marca argēti solueda r recipiēda certo timino. vtz iste cōmittat vsurā. Rūdit Alexan. de alex. q aut verisit scit q marca sit plus valitura tpe solutōis vtputa. si qd det marcā argēti. p alia recipiēda tali tpe q magis requirit: multū psumit h sic mutuantē q qrat lucz rōe tps. Pōt etiā in hoc casu r silibz fieri distinctio s. posita. Usura. j. v. Venditio fructus. An. i. mutuaat soluz ob seruiciū. An. i. erat suatur^{us} vel nō rē. r an auferat libertatē debitor se liberādi vel ne. r an verisit dubitet vtz res plus vel minus valeat tpe solutōis. nā tūc possz excusari rōne dubij. Idē iudiciū ē qū spēs. puta qū p grano. vinū. p vino. oleū. p oleo ad certā mensurā datur. Con. Adonal.

Quarto qro. Aliq hūs spālē pecuniā: quā timet futuro tpe miorādā suo p cōio fm statuta legi positue vel dñi terre. an liceat sine vicio vsure mutuo dare dictā pecuniā. hoc pacto vt sibi reddatur in eqū p cōio q ē cū ab eo dat. Rūdit Ale. de ale. v. mult^{us} q n. Alijs at q sic. q aliqd ē in mutuo spere lucz. aliqd ē vitare dānū. p mū nō pōt fieri sine iurā dei: nec sine iurā pxi. Qui at enitit dānū deo iurā nō facit cū hoc nulla lege. p bibeat nec p rō fit iurā. q nō ledit. primū sūū q euitat dānū sūū In pposito aut si mutuas magi qrit vitare dānū sūū q hē lucz: debitor aut nihil min^{us} accipit tpe mutuatōis q reddē tenet nec erit verisile pecuniā esse min^{us} valiturā q valebat tpe mutui. q vilitatio hui^{us} pecunie nō accidit rōe dilatōis tps. h ex vilitate legislatoris. vide s. Rest. v. vbi hēs multa singularia de hac materia. vide tñ. q. quam format Lu. ro. in suis singularibz de magno mercatore q scit de ordine dato i p silio q cras min^{us} valebit frumētū r ille veditit: nō notificādo emptoribus de ordinatōe p dicta. Et dicit q p bētes pnt agē h mercatorē illū ad inesse fm Sui. p. l. fraus r. l. p legē. ff. de legi. Placet Bar. in. l. qro. ff. de ac. emp. r Bal. in. l. ij. de pi. r co. rei ven. p hoc ter. in l. si vna. v. plane. ff. de pi. r co. rei ven. r ibi sic dī. Plane si intelligēt veditō: nō duraturā bonitatē vsq ad diē q tolli debēt: nec amonuit emptorē. tenet. hec ibi. Nec tñ lex iudicō meo par facit ad ppositū. nā loqēt de vino disposito ad corruptōem r sic nō hz suā bonitatē intrinsecā. r ideo vendens tale vinū ac si biet bonitatē intrinsecā. tenetur ad restōnē. sec^{us} de mercatore vendēte granū: scitē q cras debeat mutari p cū ex dispōe statuti. co q qū tale qnū veditū tātū valeat r etiā habeat suā bonitatē intrinsecā. Et in hoc nō qrit lucrū pncipalē. h solū euitare dānū. qd nota.

Quinto. Pone q deposui pecuniā apd cāpsoiē sine aliq pacto. q cāpsoi cū dicta pecuniā multū

Aut licet
Dodo q
q aut dep
vsura. l. c.
est qd d
talis depol
cuma dep
restituere
ne. gel. q
liqua b
ro pite nō
ca. fratura
ant salē
ret p ius po
pica est dan
suam r bē
nam nūc d
ere. q depol
di r scēnō le
ponō a pma
lud venere
dat et qdam
munerā. r id
necessitas: cū
pōt nō habu
Nam obligat
p erode soluti
erode fact: vt
missam cum r
pcentualē ven
Secō qro.
recipit vnu m
at pecuniā m
Numero cam
Quid iud. Rū
cum de pecun
mutui: h pmut
nōberan facti
de h. in. c. h. de v
bene excusabilis
cro pecunie et m
est. ff. de fiduciā
recipiat: nō est h
hōmō cambia n
io ego puto licit
hoc est q mode
infuente mutui
nū aliqd q p
casu. h nō cādic
r in vtroq casu
tāz nō illud volo.
tubilis. nec ad po
mō respectu labo
no: factoz r exp
do. Insup picala r
solentio ex his cā
rōne intēte. l. c.
com. nec p hōc q
vide labores. nec ex
in bēte lucz. r fm
q d pmet Bal. di

fuit lucratus & soluit mihi pecuniaz. puta. xx. p.c. Quidam querit vtrū ista sit usura. Quidam dicunt qd aut depositi sub spe istius remuneratio. & tunc est usura. secus si simplr. Et in hoc stat dicto meo. qd est qd d' p'cia. Bal. vo in l. j. l. p. socio. dicit qd aut talis depositi in spē. & tunc qd ipse illicite usus est pecunia deposita. omne lucy inde pueniēs d3 mibi restituere. qd locupletior ex re mea factus est. ff. de ne. ge. l. q. sine usuris. h' hoc intelligit in foro iudiciali: qd iura hoc illi infligunt in pena. Pena at in foro p'ctie nō est solueda de necessitate. vt dicit glo. i. ca. fratinitas. xij. q. ij. nisi seqt' p'demnatio p iudicē aut saltē snia declaratiua. vbi snia dispositiua fieret p ius positiuū. vt dictū est sepi'. vel vbi deponeēs eēt damnū passus. qd forte reperisset pecuniaz suam & hie nō potuisset: & p' hoc damnū passus. nam tūc depositari' ad interesse tenet. aut vsus est licite. qd deposueram ad numerū. & tūc si aio donandi & sciens se nō teneri: liberalit' dat. maxime si deponeēs a pncipio nō hūit intentōz depuataz. p' illud retinere cū bona p'cia: qd mera donatio. aut dat ex qdam eqtate: qd sepe mouet debitores ad remuneraū. & idē est. Aut dat credēs se teneri ex inre necessitatis: cū nō teneret. & tūc fm Bal. licite recipi p'cti nō habuit a pncipio aim feneradi. als secus Nam obligatio antidoris iustam partem retentōez p' erroz soluit. vt ff. de fideius. l. si testō. §. j. nisi eēt error facti: vt qd putabat p suum. pcuratorē esse. pmissum cum nō esset. tūc nec de iure iudiciali nec pscientiā retinere pōt.

Sexto qro. Campsor: cambiendo. vel pmutando recipit vnum denariū p flor. vel in distāti loco facit pecuniā numerari: & ego h' do. an sit usura. v. g. Numero campsor: p'cti' .c. p. x. q. x. p'cti' dari facit. Quid iur. ff. d. Lau. vi. qd sit usura. qd qrit fructum de pecunia q nō p'it. In p'ctum facit: qd nō ē mutui: h' pmutatio. Itē qd in loco distāti pecuniā nūerari facit: suscipit in se piculū. hāc. q. format Jo. deli. in. c. si. de vsur. & ibi post multa dicit qd nō v' bene excusabilis nisi attēto interesse. qd attēto subiecto pecunie est inuendibilis. qd oim rez estimatio est. ff. de fideius. l. si ita. Concludit finalr qd vbi pl' recipiat: nō est bene tutus in p'cia. h' si v'z foret. h'mōi cambia non fore. licita multi damnarent & idē ego puto licita fore. dum tū debito mō celebret hoc est qd moderatū lucy recipiat. Et dico qd h' nō infuenit mutui. vnde vsura nō p' dicit. nec infuenit aliqd qd p' p'cia edificet. Vñ dico qd in pmo casu. si tibi cambio flor. aureū. p moneta. vel ecōtra & in vtroqz casu volo vnum denariū veri valoris itaz nō illud volo. qd tibi vendā pecuniaz q est innētibilis. nec ad pecuniaz respectū h'eo. h' ad interesse meū respectu laboris opaz. pensionū. fictoz. salarior: factor: & expensaz q subco h'mōi artē exercēdo. insup picula & labores plerūqz talibz cōtingere solent: id ex his cambijs pōt sumere moderatū lucy rōne interesse. secus aut de eo q hanc nō exercet artem. nec p' hoc opus iminet sibi pericula. nec h'z inde labores. nec expēsas. ex q rōne interesse possit inde h'ie lucy. & fm hoc p'sentienduz est p'me opi. Idēz tenet Bal. dices qd talis p'ctus est licit' iure

gentiū & necessari' & munit' rōe naturali. eo qd cāpso: pericula viaz & damna nuncioz subit. vt ff. de nau. se. l. periculi. & ff. de ac. & ob. l. traicentie. §. de illo. Et si aliqd plus lucrā iste campso: licite lucrum sumit. qd industria accedit rei licite. vt no. ff. ad. l. fal. l. si heres. P'ctera numeranti. & licitū est pacisci qd ei reddant. ix. tñi. quia minuere sortens non est peccatum. augere autem sic. vt est tex. notabilis. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. Et huc tñ de non exercente h'mōi artem. f. cambiente minutim pōt non irrōnabiliter dici. qd vbi talis recipit aliqd lucrum moderatum minus tñ qd p'ctum sit accipe ab alijs tenentibz factor: & non esset condemnandus. Cum hic etiam concernat aliquod interesse. puta amissionem temporis in numerando & huiusmodi. & debitor minus soluit huic qd si accederet ad deputatum ad hoc. Et sic hoc fit ad vtilitatē vtriusqz partis. ergo videtur licitum.

Et ex p'dict' habes an licitum sit cambium qd fit p lrās: vt fit quotidie. Et concludendum est qd licitum qd ibi non est mutui: h' pmutatio numismatis ad numisma. tum qd est ad vtilitatem vtriusqz ptis. nec enī sine tali cambio mercantie exerceri possent. tum rōne interesse vt dictū est. Nota tñ fm quosdam qd duplicia sunt cambia. f. realia. qd vt plurimū realit' deducunt. Quedam vō causa lia q a qbusdam appellant' cābia grossoz: a qbusdā cābia sicca. Et in p'mis cambijs. f. realibz tripl' p' infuenire lucy. pmo rōne custodie. & de hoc dictum est s. scdo p' infuenire lucy rōne p'ie. v. b. g. plus valet floren' senēsis semis q alibi. Et silt' florentie florentin'. silt' ducat' venet'. & sic de alijs. Proptēa si pura & sola rōne cābij p'cti monetā pl' valentē in p'ria patria qd in aliena infueniat lucy nō cadit ibi usura. v. b. g. si q's vltra montan'. Ad ducatos venetos venecias itēdebat ferret ibi eos expendere. & inueniens campsozem in patria sua hntem tabulaz cābij in ciuitate veneciaz. sibi tradit eos ad for' cābij veneciaz. si nihil aliud hic intendit: nō est ibi usura. h' plus p'dicti duc'. veneti valcant in venecijs q vbi tradit eos. Verūtamē si ex hoc q ducatos p'dictos p'us tradit vltra montes qd recipiat in venecijs cambium eoz. intendat aliquod lucrum acquirere. tunc p'ior traditio indit mutui rationem. Et est ibi usura. d. autem Lau. dicit p'dictum casum esse licitum. quia curus monetē operat' excessum in valore fm locoz diuersitatem. Plus enim valet hic florentie florentinus q alibi. & sic de singulis. Et est alia ratio. scz. periculi. Non enī vendit pecunia q est inuendibilis. h' tantum hic soluit quantum ibi numerat. Nam tantum valet hic flor. cū vno denario. qntum ibi florenus sine denario. Hoc etiam operat' monetaz diuersitas. Quāqz enī tātu valēt venecijs c. duc'. qntū florentie. cv j. floreni. aliqñ plus. aliqñ minus. non ergo plus soluit: h' tantūdem. Item si aliquid plus valent: illud plus cōputabit rōne periculi. & vt subueniat salarijs ministroz & pensionum. & ne frustra operas ponat & sudorem in alioz vtilitatē. Tercio in p'dictis cambijs lucy p' infuenire rōne monetē. Sunt enī monete qdam q

Ufus clauium

nō tū in pnia patrie h q̄li vbiq; maiorem cursum
maiozemq; valore m hnt q̄ alie monere: sicut patz
de ducatis venet. bononis antiq; z sibi. In sup
p̄dicte monete q̄ i tali p̄cio maiou sunt. ad huc ma
gis in vna p̄cia q̄ in alia currūt z carū estimāf. De
hac materia vide s. *Ufura*. j. circa fi. Itē aliū casū
de hac materia vide s. *Ufura*. ij. q. xiiij. Circa autē
cābia casualia siue grossoz q̄ celebrant hoc mō. Et
ponat casus in forma. *Itaz cū ego indiges i flore
tia*. x. lib. grossoz. z ibi recipio p̄ illis a cāpsore. cvj.
flo. aut plus vel min⁹ fm q̄ tūc florētē talia cābia
currūt z fm q̄ ibi valent. x. lib. grossoz. demū ad
vnū mēsem teneo: sibi restitūere tantū q̄ntū. j. x.
dies p̄putandos a die celebrati dēt valebūt. x. lib.
grossoz in ciuitate venetiarū: q̄ h̄dem aliq̄ pl⁹ va
lent q̄ receptū sit a me. aliq̄ etiaz min⁹. p̄p̄ea cā
psor: aliq̄ p̄dit aliq̄ lucraf. lz cōiter inde suscipiat
lucraf: q̄nt an liceat. *Rñ. san. Ber. q̄ talis dēt oi
no est illicit⁹. Nūmo q̄z ibi ē dētus mutui cū inten
tōe recipiēdi vlt̄ fore hunc ad mēsem. qd̄ ē. phitū.
Secdo. q̄ sp̄at lucraf nūm: qd̄ nō licet. lxxviiij. di.
eijciens. Tercio ē illicit⁹. q̄ cū damno p̄ximi. s. re
cipientis pecuniā ad cābium. cū exp̄ientia teste. q̄
mḡra est oim: talia cābia sunt bodiernis t̄p̄ibz s̄m
mersio z destructio oim ciuitatū. Idē tenet archi.
flo. in suo tractatu de cābijs. lz q̄daz teneant talia
cābia licita fore. z q̄ ibi nō est dēt mutui: h̄ p̄mu
tatis. z hanc opi. seq̄. d. f. de truisio. j. v. doct.
aduocat. p̄stionalm q̄dam p̄silio sup̄ dicit cābijs
edito. *Nūma tū opi. v. tutor. Idē dōm f̄z archi.
flo. de cābijs q̄ celebrant in̄ cōem modū loq̄ndi p̄
lōdres. aut bzuges z hmōi.**

Ufus clauium. Quo ad
absolutōis formā. z sp̄alez z cōem. Quo
ad sp̄alē. s. sup̄ excoicātōe maiou. sc̄dū
q̄. v. req̄runt. Nūmo q̄ absolūēs p̄tātē absoluen
di h̄at ordinariā siue delatā. al̄ absolutio ē nulla
ēf de pe. z re. ois. imo sepe ip̄e absolūens remanet
ligat⁹ cū singularit̄ absoluto. vt in de. religiosi. de
p̄nū. Alia q̄tuor vide s. *Absolutio. v.*

Quis autē modus fuet in absolutōe ab excoicā
tōe maiou. Dicit q̄ expoliat⁹ excoicāt⁹ vestibz. z po
net se ante ianuaz ecclie. p̄stratū. vel flexis genibz
corā illo q̄ dz eū absolūē. q̄ absolūēs tenebit v̄gas
vel corrigiā in manibz dōo p̄sal. *Miserē mei de⁹.
vel aliū p̄sal. p̄nialē v̄herādo eū sel in q̄libet v̄. vel
magis vel min⁹ vel acit⁹ fm q̄ntitatē p̄umacie. z
post p̄sal. dicat glia p̄i zē. postea. kl. xp̄el. kl. p̄i n̄.
Et ne nos. postea dicat v̄. Saluū fac fuū tuū. vel
ancillā tuā. vel fuos tuos. v̄ ancillas tuas si p̄les
sunt. nihil p̄ficiat inimic⁹ in eo vel in ea vel in eis.
Esto ei vel eis dñe turris fortitudinis. A facie ini
mici. Dñe erau. zē. Dñs vobis. zē. oio. De⁹ cui p̄
p̄nū est misereri sp̄ z p̄cere suscipe dēp̄catōz n̄ram.
z hūc famulū tuū: quē excoicātōis cathena p̄strin
git: miseratio tue pietatis absoluat p̄. x. d. n. Amē.
Postea dicat. Auēte dei oip̄otētis acbtōz ap̄loz
Petri z Pauli z ecclie sancte romane z n̄ra: absol
uim⁹ te a tali s̄nā z restitūim⁹ te cōiōni z p̄ncipatōi
ecclie z oim fidelium. z eccl̄iasticis sacris. *Mō tū**

fm glo. *Ray. q̄ si papa mādāt vel legat⁹ aliquem
absolui i forma ecclie. et illa om̄issa tenet absolutō.
Nec enī sic mādāt absolutio sub p̄ditōe vt sic de
mū h̄at p̄tātē absolūēdi si fuauerit formā: h̄ duo
mādant. s. q̄ absoluat z q̄ formā ecclie fuet. Sec
tū v̄ dōm si papa mādāt aliquē absolui in forma
p̄fessionalis. vt in indulgentijs plenarijs. naz illa
forma nō fuata nihil sit. forma autē p̄fessional⁹ pa
pe s̄xti q̄rti talis est. *Dilecte fili. z. j. Nos tuis sup
plicatōibz inclinati: p̄cedim⁹ tibi vt aliq̄ idone
um p̄fessor: ē p̄ s̄bz. secularē vel religiosum in tuum
possis eligere p̄fessorē: q̄ vita tibi comite in casibz
ap̄lice se. refuatis: sel d̄taxat. In alijs v̄o q̄tiens
fuerit opportunū. p̄fessione tua diligēt audita. p̄
p̄missis tibi debitā absolutōz impendat. z iniun
gat p̄niaz salutarē. Qz p̄fessor: quē duxeris elige
dum oim p̄ctōz tuoz de q̄bz eode p̄mueris z ore
p̄fessus fueris. etiam semel d̄taxat in mortis az
ticulo plenariāz remissionē tibi in sinceritate fidei
z vnitate sancte ro. ecclie. z obedientia ac deuotōe
n̄ra. vel successoz n̄roz ro. po. canonice intranti
um p̄sistenti: auēte aplica p̄cedere valeat deuotio
ni tue tenore p̄nitium indulgem⁹. Sic tū q̄ idone
us p̄fessor: de bis de q̄bz fuerit alteri satisfactō im
pendēda. eam tibi p̄ te si sup̄uixeris vel heredes tu
os: si forte tūc tranlieris faciēdam iniungat. quā tu
vel illi facere teneam⁹ vt p̄ferē. Et ne qd̄ ablit. p̄f
hmōi grām vel p̄cessionē reddaris. p̄cluior: ad illi
cita impostoz p̄mittēda: volum⁹ q̄ si a sinceritate
fidei. vnitate ro. ecclie. ac obedientia z deuotione
n̄ra vlt̄ successoz n̄roz ro. po. canonice intrantū de
sisteres. aut ex p̄s̄idētia eiusdē p̄cessionis vel remis
sionis aliq̄ forsā p̄mitteres. p̄cessio ac remissio ac
p̄ntes s̄re nullaten⁹ suffragent. Et insup̄ p̄ vnū
annū a tpe q̄ p̄ns grā ad eoz puenerit noticiā cō.
putando: singulis. vj. ferijs ip̄edimētō l̄tmo cessā
te ieiunent. z si p̄dictis ferijs ex p̄cepto ecclie. regu
lari obfuantia: iniuncta p̄nia. voto. vel als ieiuna
re teneant. vna alia die singulari septimana: eius
dem anni. q̄ vt p̄mittit astricti nō sint: ieiunent. z
si in dicto anno vel aliq̄ eius pte eēt impediti. an
no seq̄nti. vel als q̄p̄ximū poterint mō sili supplē
hmōi ieiunū teneant. Porro si forsitan als p̄liba
tū ieiunū in toto vel in pte q̄modocūq; adimplē
queat comode. eo casu p̄fessor: p̄dict⁹ ieiunū ip̄m
in alia pieratis opa p̄mutare valeat. put aiaz sua
rū saluti expedire videbit. q̄ ipsi oratores pari mō
debeant adimplē. Alioq̄n p̄ns p̄cessio. quo ad ple
nam remissionem hmōi d̄taxat. null⁹ sit roboz
vel momētū. hec ibi. *Nota tū q̄ lz in hmōi plena
rijs indulgentijs dicat q̄ q̄s possit eligere p̄fesso
rem zē. q̄ possit absolūere illū ab omnibz peccatis
criminibz. excessibz z in casibz etiam sedi ap̄lice re
fuatis. z in q̄bz se. aplica cēt p̄s̄ulenda. q̄ nihilomi
nus talis p̄fessor: nō pōt se introumittere de casibz
refuatis p̄. p̄cessum curie. nec etiā p̄s̄tinam. quā
h̄es in sine huius opis. in qua p̄ntet summarie se
re totus p̄cessus curie. Et hoc nisi de p̄dict⁹ casibz
sp̄aliter z exp̄sse in huiusmodi indulgentijs mētio
babeat.***

¶ Forma autē p̄munis absolūēdi a p̄ctis bec est:

Miserat
Dñs n̄r
qua fun go
oi vin calio
te lanctis sa
te ab oibz p
er venialibz
tercūz offer
rim⁹ tuū. Et
sustinuit e
onē peccato
no. p. zē. Et
suis p̄sentit
Itē nota q̄
nōne maiou
excoicātōe n̄
si esset notō
licet peccaret.
¶ Forma autē
tur zē. In d̄u
ego aueracipi
eus. n̄ hac pte
te ab oibz p̄
honis z interdi
deliū z sacris ecc
no ab oibz pecca
circūstantijs co
De. z Pau. z au
p̄ntibz peccāz
ro. ecclie h̄e exp̄
no ab oibz p̄
culpas z offēn
tuā p̄mittit. Et
te illi in nocētē
nissimā tibi. con
p̄ctōz tuoz. In
regularitate z iu
¶ Dñe d̄
vidarij
barij poteris ium
videre nec dare. Et
potes videre z d
¶ Quid autē sit v
ms alienis rebz v
uo in corp̄ q̄ in
ij. z in s̄. in p̄n
ad d̄iam nudi v
ctu. *Mā is q̄ sum
religē q̄ vt oleri
hmōi ad v̄ium q̄
eaten⁹ ei mosari i
sit neq; bis p̄ q̄s o
vlt̄ alijs qd̄ bz
p̄cedere p̄. cui is q̄
In s̄. de v̄is z ha
cōs p̄ns h̄e intell
ad aliū trāsferre p̄
noceat z bitat
¶ Nota: nec nō a*

Miserere tui etc. Indulgentiam etc. Postea dicat
 Dñs nř iesus xps absoluat te. Et ego auctate sua
 qua fungor in q̄tuz possum et debeo absoluo te ab
 oi vinculo excoicatis mionis si teneris. et restituo
 te sanctis factis ecclesie si indiges. Iteruz absoluo
 te ab oibz peccatis tuis p̄fessis et oblitis mortalibz
 et venialibz et circũstantijs eoz quodcuq; et quali-
 tercũq; offenderis deũ creatorẽ tuũ. aiam tuã. et p-
 ximũ tuũ. Et oia bona q̄ fecisti et facies et aduersa q̄
 sustinuisti et sustinebis sint tibi in p̄niam et remissi-
 onẽ peccatorũ tuoz et in augmentũ gře diuine. In
 no. p. etc. Et no. q̄ impositio manus sup caput ip-
 sius p̄nitentis nõ est de necessitate. s̄ de cõgruitate
 Itẽ nota q̄ supradicta forma absolueñdi ab excoica-
 tione maior nõ est de necessitate obseruanda. nisi in
 excoicatioe notoria. s̄c̄ si esset occultã. Immo etiã
 si esset notoria et absolueñs nõ seruaret dictã formã:
 licet peccaret. tñ absoluit teneret.

Forma aut̄ absolutõis plenarie hec est. Misere-
 tur etc. Indulgentia etc. Dñs nř. i. x. te absoluat. Et
 ego auctate ipsi? et beatorũ Petri et Pauli aplõroz
 eius. in hac pte tibi p̄cessa et tibi cõmissa absoluo
 te ab oi snia excoicatis maioris. et minoris: suspen-
 sionis et interdici si teneris. et restituo te vnitati si
 deliũ et factis ecclesie. Itẽ eadẽ auctate ego te absol-
 uo ab oibz peccatis tuis p̄fessis: cõtritis. et oblitis et
 circũstantijs eoz. Et auctate dei omnipotentis. et be-
 De. et Pau. et auctate summi pon. Pa. pape in hac
 pte tibi p̄cessa et tibi cõmissa. in q̄tũ danes sancte
 ro. ecclesie se extẽdunt. et in q̄tũ debeo: ego te absol-
 uo ab oibz penis tibi in purgatorio debitis ppter
 culpas et offensas q̄s p̄ deũ et primũ tuum et aiam
 tuã p̄missisti. Et in q̄tũ tibi p̄mittũ: ego restituo
 te illi innocẽtie in q̄ eras qũ baptizatus fuisti. et ple-
 nissimã tibi confero absolutioẽ et remissioẽ oim
 pctõz tuoz. In noie p̄is etc. De absolutõne ab ir-
 regularitate et suspẽsione vide s̄. Absolutio. vi.

Usus et usufructus.

Que dñia sit inter eos? Dic q̄ si usus vi-
 ridarij e tibi relictus. rosas et fruct? viri-
 darij poteris sumere ad vsũ tuũ. s̄ alij nõ poteris
 v̄dere nec dare. s̄ si usufruct? sit tibi relict?. tunc
 potes v̄dere et dare: et ad vsũ tuũ hie poteris.

Quid aut̄ sit usufruct? Dic fm̄ Dir. li. ij. q̄ est
 ius alienis rebz vtẽdi et fruẽdi: salua rez s̄ba: q̄ est
 ius in corpe: q̄ sublato. et ipm tolli necesse est. ff. e. l.
 ij. et insti. e. in prin. vbi p̄dicta habent. Dicit fruẽdi
 ad dñiam nudi vsus. q̄ min? e in vsũ q̄ in usufru-
 ctu. Itã is q̄ fundi nudũ vsũ hz. nihil vltẽ? hie in-
 telligit q̄ vt oleribz: pomis: flozibz: feno: lignis et
 hmoi ad vsũ quotidianũ vtat. In eo q̄z fundo
 eaten? ei morari liceat vt tñ dño fundi molest? nõ
 sit neq; bis p̄ q̄s opa rustica sũt ipedimẽto sit. nec
 vlli alij ius qd hz: aut v̄dere aut locare: aut gratis
 pcedere p̄t. cũ is q̄ usufructũ hz possit hec oia facẽ.
 Insti. de vsu et ha. et ibi etiã dñi q̄s edũ vsũ hz ha-
 ten? ius hie intelligit. vt ipse tñ hiet. nec hoc ius
 ad aliũ trãsserre p̄t et viz receptũ v̄t vt hospites ei
 recipere liceat et bitare cũ vxore sua liberisq; suis. Itẽ
 q̄ libertis: nec nõ alijs liberis psonis. quibz nõ mi-

nus q̄ seruis v̄t hietandi ius h̄eat. Itẽ is ad quẽ
 serui vsus p̄tinet. Ipse. tñ opa et misterio ei? v̄t p̄t
 Ad aliũ vo nullo mō ius suũ trãsserre ei? p̄cessuz e.
 Itẽ iuris e in iumẽto. s̄ si pecoris vel ouũ vsus le-
 gar? fuerit: nec lacte: nec agnis. nec lana v̄t vsua-
 rius. q̄ ea in fructu sũt. Plane ad stercozadũ agrũ
 suũ pecoibz v̄t p̄t. S̄z si cui bitatio legata fuerit si
 ue aliq̄ mō p̄stituta sit. nec vsus v̄t nec usufruct?
 p̄cessus. s̄ q̄li p̄pũ aliqđ ius. q̄ bitatõz h̄ntibz pp-
 rez v̄t v̄t v̄t fm̄ Marcelli sniam. nřa decisione p̄
 mulgata p̄missim? nõ solũ i ea degere. s̄ et alij locare

Quid si testator dixit. Relinq vxorẽ meã dñiam
 et usufructuariã? Bar. in. l. ticia. f. ticia. de le. ij. di-
 cit q̄ illa v̄ba vident p̄tinere repugnatiã. q̄ nõ p̄t
 q̄s esse dñis et fructuari? vt. l. v̄t v̄t. ff. si usufr. pe.
 Tũ dicit q̄ illud v̄bũ. dñia. positũ in hac dispõe: nõ
 iporat q̄ videat reliqđ dñiũ bonoz. s̄ p̄eminẽtia q̄
 dñia in domo. sic erat p̄eminẽs añ mortẽ viri: vt. l. j.
 ff. re. amo. et. l. j. ff. si vir. ff. ad sil. Et hoc t̄z Spec. in
 ti. q̄ si. sint le. Et hoc colligit ex cõi vsu loquẽdi. q̄
 boies appellãr vxores dñias dem? vt. ff. de an. le. l.
 ticia. Et eẽ lex eas appellat dñias: vt. d. l. j. et. d. f. si
 vir. Hoc etiã p̄z: q̄ testator aliũ herede fecit. vñ ã
 est venile q̄ voluerit vxorẽ hie dñiam rez. et aliũ
 fecerit herede inuacũ. Et ista interpretatio e cõis et
 bona. siue sint instituti filij. siue eĩnei. Secõo notat
 Bar. q̄ in hac dispõe ponit v̄bũ. et usufructuaria
 Et istud fauore filioz interpretatũ e cõsuetudine: q̄
 ad sola alimẽta p̄tingat. vt no. glo. in. l. j. l. si scõo
 nup. mulier. als in eĩneo de iure dz hie vsufructuz
 oim bonoz deducta falcidia: vt. l. vxor. mee. ff. de
 vsufr. le. et. ff. de vsufr. l. oim. Et eodẽ mō puto di-
 cta v̄ba debere intelligi. si simplr pferant: vt relin-
 q vxorẽ meã dñiam. vel relinquo vxorẽ meã vsufructu-
 ariã bonoz meoz. S̄z si relinquat vsufructua-
 riã vnus fundi: tunc cessat dicta p̄suetudo et debz
 hie vsufructũ. Et ita sentit Ddo.

Quero ponamus q̄ testator instituit extraneuz
 et filiũ. et vxorẽ reliqđ dñiam et usufructuariã. Bar.
 in. d. f. ticia. dicit q̄ q̄tũ ad filiũ v̄ba illa importat
 alimẽta tñ. s̄ p̄ pre extranei h̄bit vsufructũ sue
 p̄tis. Cum em̄ fauore filioz sit introductũ q̄ h̄eat
 alimẽta tñ. nõ extendet ad extraneũ.

Quero. Pone q̄ fili? est institut? et eĩneus sibi
 substitut?. et vxorẽ reliqđ dñiam et usufructuariã. et
 hereditas deuenit ad substitutũ. qd dz hie mulier
 Rũ. Bar. vbi s̄. q̄ si loqmur i substõe vulgari. dic
 q̄ dz hie vsufructũ. Cũ a substituto cepit hie vires
 vt. l. q̄ fundã. f. q̄ filiũ. ff. ad. l. fal. Et in psona sub-
 stituti q̄ est extrane? cessat interpretatio p̄suetudis.
 Et v̄t casus in. l. et si p̄. ff. de vul. et pu. S̄z in substi-
 tuto pupillariter ad quẽ hereditas deuenit qd dz
 hie ista vxor? Põr dubitari. tñ v̄t q̄ debeat hie ali-
 menta. q̄ filius fuit beres p̄is. et sic iam legatuz ex
 psona filij cepit vires hie. ergo substitutus nõ p̄t
 tenere in plus q̄ pupillus. d. f. qui filiũ. Itẽ v̄t d̄cẽt
 tenere Imola in. d. l. et si contra.

Sed quero an possit inueniri modus vt etiam
 extrantibz filijs maritus possit relinquere vxorẽ. nõ
 tñ alimenta. sed etiã vsufructum oim bonoz
 suoz? Dic q̄ sic. si marit? in testamẽto diceret. Et

Usus et usufructus

q̄ illa verba relinquo vxorē meā dñam et usufructuariā p̄nt h̄ie aliquam dubitationē in iure. de dō mee voluntatis esse. vt h̄eat nō solū alimēta etiā extantibz filijs. vey etiā usufructū bonoz meoz tunc ei deducto usufructu legitime filioz. h̄ebit integritū usufructū alioz bonoz. Et p̄ hoc v̄ ter. in aut. de tri. l. e. s. phibem. et in l. vxorē mee. ff. de usufr. l. e. Et hec est optia cautela p̄o vxoribz. Et p̄dictis etiā collige q̄ si testōr dicit. Relinq̄ vxorē meā rē. extantibz filijs. q̄ si postea filij moriantur vna m̄re. q̄ tunc m̄ h̄ebit usufructū oim bonoz imo fm̄ Bar. cep. ē. p̄uictaria. allegat ad b̄o Bar. in l. sicut in annos. quibz mo. usufr. amit.

¶ Quid autē si dicit relinq̄ rē fūdā ad usufructu andū? R̄. Bar. c̄pola in tractatu suo de seruitutibz. q̄ ē relicta p̄uictas. Silt̄ q̄n d̄i relinq̄ funduz ad gaudimentū. p. l. p̄culus. ff. de usufr. Et ibi. d. flor. qui hoc dicit vey. si extranei sunt instituti. secus si filij. Et placet i p̄scia. l. alij in distincte velint q̄ p̄uictas sit relicta non usufructus.

¶ Vt legās habitatoz. seu usufructū bitatois dom̄ sue. qd̄ idē est. l. cū antiq̄tas. l. de usufr. vxor̄i sue. Et in eodē testō legās dictā domū alteri ad merit dictū legatū vxor̄is? R̄. Bar. in l. Sēp̄no. ff. de usufr. l. e. q̄ nō. p̄ text. illū. vbi h̄i q̄ legato generali habitatois vel usufructū nō derogat p̄ legatū p̄uictatis. Et addit q̄ in legato habitatois p̄currēt ambo. vt. l. si alij. ff. e. qd̄ tene mēti. q̄ quotidiē relinquit p̄dia pluribz. et postea dicit testōr vxor̄i lego usufructuz. q̄ in usufructu oēs p̄currunt. hec Bart. Et p̄ dictā. l. si alij. p̄cludit Lu. ro. q̄ si testator legauit vni fundū. alteri usufructuz fundi. intelligit legasse vnicuiq̄ ipsoz dimidium usufructū dicti fundi. secus tū dicit in iudiciis sn̄ia vt. l. p̄uto. ff. famit. her. qd̄ verū est si aliud de mēte non constet.

¶ An autē usufructus extinguat p̄ ingressum reliigionis? R̄. l. in l. pc. l. e. dicit q̄ non. vt in auten. ingressi. l. de sa. san. ec.

¶ An at̄ exbānit p̄dat usufructū? vide s. fil. i. fi.

¶ Querit̄ de. q̄ q̄ndiana. Donec legatarius p̄misit aliqd̄ q̄ si testator sciisset sibi nō legasset. tū iqr̄at. vt q̄ vxorē ei? adulterauit. An legatarius repellat̄ exceptōe? Glo. in l. fideicommissuz. l. d̄ fideicommiss. videt̄ dicere q̄ sic. S̄z Bar. dicit q̄ si nos ponim? legatariū hoc p̄misisse. viuo testatore. tūc dicta glo. p̄cedit sū sc̄p̄lo. h̄i ponim? b̄o p̄misisse p̄ mortē ei. tūc h̄z ma? dubiū. q̄ non p̄t dici q̄ testator renouauerit tacite. cū cā non fuerit p̄missa eo viuo. et iō tunc puto ddm̄ q̄ legatū nō extinguit h̄a legatario auferet tanq̄ ab indigno. vt notat̄ in l. soroz. l. de his q̄. vt indi. hec Bart. Et sic ex p̄dictis v̄ ddm̄ q̄ talis legatarius possit tenere cū bona p̄scia dictū legatū donec p̄ iudicē alit̄ indicatū fuerit. secus tū v̄ ddm̄ si testator dicit. Relinq̄ vxorē mee. l. si caste. vixerit. Nā si postmodū fornicet̄ nō poterit et̄ in p̄scia h̄ie illa. l. seu usufructū. Et b̄o nō.

¶ Quid si relinquat̄ alicui usufructū oim bonoz nunq̄d tenet̄ soluere es alienū de ipsis bonis? R̄. Dir. de mēte l̄do. q̄ sic. secus si certaz rez sit ei relictus usufructus. ff. de usufr. l. e. l. si. Itē fm̄ Lu.

ro. in suis singularibz usufructuaris tenet̄ ad collectam fundi. vt. l. q̄ro. ff. de usufr. l. e. S̄z hoc limitat̄ nisi tanta eēt solutio collectaz q̄ equaret̄ p̄p̄tōi fructū. tunc em̄ tenet̄ p̄uictari. In mundo h̄es glo. in l. q̄ p̄cubinā. s. q̄ ortos. de le. iij. Et illā glo. exclamat̄ Dy. et Bar. in l. his verbis. de le. iij. Sic ē usufructuari? tenet̄ ad exp̄sas p̄uas. et ad collectas. et ad resectōz. Et Bar. in d. l. si. exp̄sse t̄z q̄ ad usufructuariū oim bonoz p̄inet onus eris alieni Sed Pau. de castro in p̄scio. cclxxxv. dicit q̄ p̄cipalr̄ p̄inet ad heredē. nō vendet̄ bona vel p̄tem bonoz defuncti p̄ satisfactōe eris alieni. et sic usufructuari? sedario etiā p̄cipabit in solutōe eris alieni. et sic tunc minorē usufructū legatari? h̄ebit Et dicit Pau. q̄ iura allegata p̄ Bar. non valent. Nā fm̄ eū loquunt̄ in eo cui relinquit̄ bona pleno iure. s. p̄uictatis et usufructū. q̄ casus longe distat a n̄o. Et sic p̄cludit q̄ vterq̄. s. tam p̄uictari? q̄ usufructuari? p̄cipabit in solutōe eris alieni. n̄ aut totū onus ē usufructuarij vt sentit Bar. Et d̄ hoc ē tex. exp̄ssus in l. si. s. si aut̄ esp̄alienū. l. d̄ bo. q̄ li. Et p̄cludit Pau. q̄ dictū Bar. fecit multos errare. Idē tenet̄ Marbaselanus in suis singularibz et dicit̄ fuisse obseruatū bononie.

¶ Quid autē de onere legatoz? an sequat̄ usufructuariū oim bonoz? Bar. in d. l. si. dicit q̄ nō. et si non ad usufructuariū. s̄ ad p̄uictariū. Modū in tellige. p̄t dictū est s̄. de onere eris alieni. l.

¶ Sed qd̄ in usurario? Dic fm̄ Lu. ro. q̄ aut i comodo rei cui? mihi legat̄ vsus p̄cipat d̄is. vt q̄ est dom? ampla. et tunc tenet̄ d̄is tm̄ ad exp̄sas aut p̄cipat solus vsuarius. et ipse tenet̄. Casus ē vnic? in l. si domus. ff. de vsu. et ha. Itē si lego vsu fructū ancille infantis. valet et̄ incipit valere cū ip̄a adoleuerit. alij esset frustratorū. tex. ē singularis in l. si infantis. de usufr.

¶ Legat? ē mihi vsus magni pallaci. elegi. p̄ meo vsu certā p̄tē de eodē. an deinde possim variare et alia h̄ie? Casus ē singularis q̄ nō. in l. diuus. s. l. ff. de vsu. et ha. hec Ludo.

¶ Quid si plures sint usufructuarij. vnus morit̄ R̄. fm̄ Dir. acquir̄ alij ps̄ sua iure accrescendi. ff. de usufr. accre. p̄ totū. Ideo d̄i q̄ q̄n totus usufructus amissus est redit ad p̄uictatez. In sti. eo. h̄i si p̄ p̄te tantū amitteret̄. nō rediret ad p̄uictatem ff. qui. mo. usufr. amit. l. exceptis.

¶ Quid si usufructus relinquat̄ alicui quicq̄ pupillus puenerit ad pubertatē. et infra annos pubertatis moriat̄ pupillus. Itē qd̄ si donauit tali si a furore reliquerit. et statim morit̄? R̄. fm̄ Dir. nō extinguit̄ usufructus. l. eo. ambiguitatē. Itē q̄ tpe amittit̄ nō v̄redo? R̄. fm̄ Dir. Spacio. x. annoz inter p̄ntes. et xx. inter ab̄ntes. l. eo. l. pe. Sufficit tū q̄ p̄ aliū v̄taf. ff. eo. arboribz. s. usufructuaris. Usufructus aut̄ vel vsus legatus durat vsq̄ ad l. annos. fm̄ glo. in c. possessiones. xvj. q. j. q̄ ista est vita longevi bois.

¶ Uxor. Vtrum vxor in sedo m̄imo. nio possit de rebz cōibz p̄uide re filijs ex p̄mo matrimonio? R̄. fm̄ S̄ul. si filij p̄dicti nō h̄nt aliquā actōez

contra matr̄
eis dare. Sed
erat eos alere
possidet bon
tenet̄ eos alere
sunt fm̄ aliq̄
nistratoz. vey
si in extrema
ad hoc p̄ iudicē
p̄ matre. nō h̄
eius aliqd̄ eis
gam p̄sciam.
suetudo q̄ m̄
vxor. v̄o v̄o
et marit. cum
socio. p̄ totū. r
re p̄ra eius v̄
m̄i fm̄ modo
¶ Quid si v̄c
bus cōibz cūz
sibi et vxor loco
ret. non peccat
aut sibi tradi p̄
peccandum.
¶ Vt vxor ten
fm̄ S̄ul. v̄r ten
ria cū abest. h̄ vxor
dar. l. domiliū n
p̄ctū. extra de di
dus. et iij. q. ij.
Et addit. Post
p̄t se q̄ v̄r vel r
re voluntatis cū
m̄iliū p̄scie. ten
tu. l. p̄o. q̄ dicit̄ n
vago d̄ndū. Et
ctus m̄imoz fm̄
se tunc mozes suoz
q̄. iij. q. ij. Qd̄ n̄ i
qua cū bona. et n
necessitate. q̄ cū v̄
plenitudo. Ad d̄i
eo vel p̄dione v̄c
debeat̄ morari et in
rū ip̄s? mulieris. p
eti rei sue p̄t q̄libet
hoc est contra legē.
debet̄. d. c. si q̄s. et
qua necessitas sup̄
marit? comode rei
capitales. infirmū
iudicis p̄mittit. nun
adulteriū cōmittat̄.
poret esse. ar. d. c. v̄n
¶ Vt marit? h̄a
tm̄ p̄uictatē. v̄nctū
no. in. c. cū p̄nigat. i
v̄r p̄tem ordina
fiat̄ vt in l. i. vxor. l.
get v̄rberare mod
d̄i. ar. iij. Nec q̄

contra matrē: nō p̄t illa p̄ pb̄uicōnē mariti aliq̄d eis dare. Sed si h̄nt actōz p̄ matrē. vt qz obligata erat eos alere cū sint impuberes: vel ambo p̄nges possidēt bona eoz. vel ex alia iusta cā. marit̄ q̄dez tenet eos alere. qz m̄t cū suis oneribz ad maritū trāsiuit fm̄ aliq̄z p̄suetudinē. h̄ t̄m qz marit̄ h̄z adm̄nistratōz: vxor p̄ illi p̄ pb̄uicōnē nō dz eos alere nisi in extrema necessitate. P̄d̄t t̄m p̄curare qz marit̄ ad hoc p̄ iudicē p̄pellat. Si aut̄ filij nullā h̄nt actōz p̄ matrē. nō tenet marit̄. nec illa dz p̄ pb̄uicōnē eius aliq̄d eis dare. f̄o: marit̄ t̄m p̄t sibi indubio largam p̄siam. hec ille. Et hec de rebz cōibz vbi est cōiuetudo qz marit̄ h̄at illaz adm̄nistratōz z non vxor. vbi vō nō est talis p̄suetudo. possz vxor sicut z marit̄. cum in re cōi q̄libet habeat ius eq̄le. ff. p̄ socio. p̄ totū. de rebz vō mariti clar̄ est qz nō p̄t dare p̄tra eius voluntatē nisi in necessitate extrema: nisi fm̄ modos p̄dictos s̄. Elemolina. ij.

Quid si vxor h̄ns virū p̄digū celat aliq̄d de rebz cōibz cuz viro: R̄n̄. si bona fide hoc faciat: vt sibi z viro loco z tpe p̄uiderat q̄ eas male cōsumeret. non peccat: nec tenet obedire viro si prohibeat aut sibi tradi petat. cum in tradēdo eū iuuaret ad peccandum.

Utrū vxor teneat sequi virū q̄cumqz ierit: R̄n̄. fm̄ h̄uil. vir tenet tunc vxorē sequi q̄n̄ et necessaria cā abest. h̄ vxor tenet seq̄ virū ex q̄cumqz cā rece dat. l. domiciliū trāsserēs. nisi vellet eaz trahere ad pctm̄. extra de diuor. q̄siuit. secus si esset vagabundus. xxxiij. q. ij. si q̄s necessitate. Idē Ber. z Ho. Et addit Host. qz sicut in voto vltimario vxor p̄t seq̄ virū vel remanere si voluerit. sic z in oī t̄ine re voluntatis eū p̄posito reuertēdi. h̄ vbi trāssert domiciliū p̄se. tenet eū seq̄. Et vide glo. in. c. j. de cōi. lepro. q̄ dicit mulierē nō teneri ad seq̄ndū virūz vagabundū. Dicit Panoz. hoc p̄cedere. nisi tpe p̄ctus m̄timonij fuisset vagabundus. qz vt approbas se tunc mores suos. de q̄ vide bonā glo. in. c. vna q̄. xij. q. ij. Qd̄ t̄m intelligendū est q̄n̄ vagat ex aliqua cā honesta. z nō alis: vt sentit glo. in. d. e. si q̄s. necessitate. qz cū vagās peccaret. non eēt ei in pctō p̄sentēdū. Addit t̄m Ho. qz si aliq̄ mulier hoc pacto vel p̄ditione: vel mō det̄ alicui in vxorē qz sp̄ sil̄ debeāt morari z in certo loco. forte in domo amico r̄ū ipsi mulieris. pactū seruandū est. In traditōe eū rei sue p̄t q̄libet qd̄ vult pactū apponere. Nec hoc est contra legē. imo pot̄ fm̄ legē. qz sil̄ morari debēt. d. c. si q̄s. Et sic dico pactū seruandū. nisi aliqua necessitas supueniat. q̄ impediēt. non posset marit̄ comode remanere: puta. p̄pter inimicicias capitales. infirmitatez aeris vel h̄mōi: qd̄ arbitrio iudicis p̄mittit̄. tunc eū vxor tenet sequi virūz ne adulteriū cōmittat. qz tunc pactū contra legē inciperet esse. ar. d. c. vnaqueqz.

Utrū marit̄ h̄at in vxorē p̄tatem ordinariāz eam puniēdi: vinculādi: z verberādi: R̄n̄. fm̄ Panoz. in. c. cū p̄ngat. de fo. cōpe. qz marit̄ nō h̄z in vxorē p̄tatem ordinariā. nec h̄z eā in p̄tate sicut p̄t filij: vt in. l. si vxor. l. de p̄di. inser. P̄d̄t t̄m eā castigare z verberare moderate fm̄ doc. in. c. quēdam dū. de iureiur. Nec ob. l. cōsensu. l. de repu. qz dz

intelligi q̄n̄ verberat sine cā vel enormiter.

An aut̄ possit eā ex cā vinculare vel eā recludere: vide text. cū glo. in. c. placuit. xxxij. q. ij. q̄ dicit qz laic̄ nō p̄t vxorē suā ligare. qz nō inuenit̄ exp̄ssū Sec̄ de vxore clerici p̄ text. ibi. vbi d̄t placuit. vt si qz clericoz vxores peccauerūt: ne forte l̄tiam peccandi plus h̄ant. accipiāt mariti eaz h̄ac p̄tatem p̄ter necē: custodiēdi: z ligādi in domo sua. ad ieiunia salutaria nō mortifera cas cogētes zc. Idē dic de p̄e respectu filij. nō eū h̄z in eū iurisdictōz ordinariā. P̄d̄t t̄m leuiter corrigere ē delicta. z etiā ip̄m tradere iudici: vt eū iuste puniat vt ē tex. notabilis in. l. iij. l. de pa. po. Idē dic de d̄no respectu suoz mercenarioz: vt rōne seruicij nō h̄at in eos iurisdictōnē ordinariā. P̄d̄t t̄m eos leuiter castigare. vide glo. notabilē. in. c. sicut alter. vij. q. j. Idem dic in d̄no respectu serui. h̄z eū eū possit castigare z vinculare: non p̄t t̄m in eū scire. nec iudicialiter cognoscere. l. de emē. ser. l. vnica.

An aut̄ vxor teneat ad oīa obseq̄a mariti: Job. an. dicit qz sic: puta. custodiēdo res mariti. lauare pedes z caput. comestione p̄parare z his similia. Dz Panoz. in. c. l̄ras. de resti. spo. dicit qz quo ad opas marito d̄t subdita. qz cedūt luero mariti: vt in. l. sic p̄ionus. ff. de op. li. Non est t̄m subdita marito. sic filius p̄i. imo mulier maritata nisi fuerit a p̄e emācipata remanet sub p̄is p̄tate q̄ ad alia. Itē in q̄tū dicit Jo. an. qz dz lauare zc. Dico hoc p̄cedere in respectu p̄ditione mulieris. Quid eū si ē ita nobilis vt nō deceat hec vilia facere: Certe nō erit ad hoc astricta. tenet eū ad opandū fm̄ cōditionē sue p̄sone. An aut̄ possit p̄cile p̄pelli ad opandū: Dico qz nō. Aut q̄rit nunq̄d possit p̄pelli causatiue: puta. subtrahēdo sibi alimēta si nō vult. Et tunc aut pot̄ taut̄ dotē. Aut nō. hoc vltio casu p̄t p̄pelli. Nam hoc etiā p̄cedit in filio q̄ est p̄i magis astrictus q̄ vxor. Si vō portauit dotē. z est sufficiens ad alimētandū eā. maritū. z cōes liberos: saltē vbi maritus nō h̄z alia bona. z nō p̄t cōpelli. qz dz ali ex dote. l. si cū dotē. §. si in aut̄. ff. lo. ma. Si vō nō sufficit pot̄ cōpelli mō p̄dicto. Et nota fm̄ Panoz. ibi qz casu q̄ mulier recederet a viro. p̄t cogi redire ad domūz mariti p̄ censurā ecclesiasticā. z p̄t realiter capi: z dicit ad domū viri: vbi subest cā restōnis. Itē qz executio snie fit inuocato b̄: archio seculari.

Iesus. i. saluator. In q̄ vti sp̄sō sancte matris ecclesie fixa sint corda. opatio nescz n̄re. Cuius quidē sp̄sōe sancte matris ecclesie opus hoc submitto corrigendū. si quid in eo minus impite incauteue p̄ me dictū existat. Quod quidē opus ad laudē ipsius Iesu: totiusqz trinitatis: ac virginis gloriose: z oīm sanctorum fauētē p̄sidio. z p̄cipue beatorū Tiburcij z valeriani martyz: qz solēntas hodie agit a xp̄icolis: necnō et simpliciu confessorū vtilitatē vt p̄logo p̄mittit̄: expletū est in Nuremberg impiali ciuitate partis germanie: p̄ Anthoniū Koberger inibi cōticiem. Anno currente. M. cccclxxvij.

Sit laus deo.